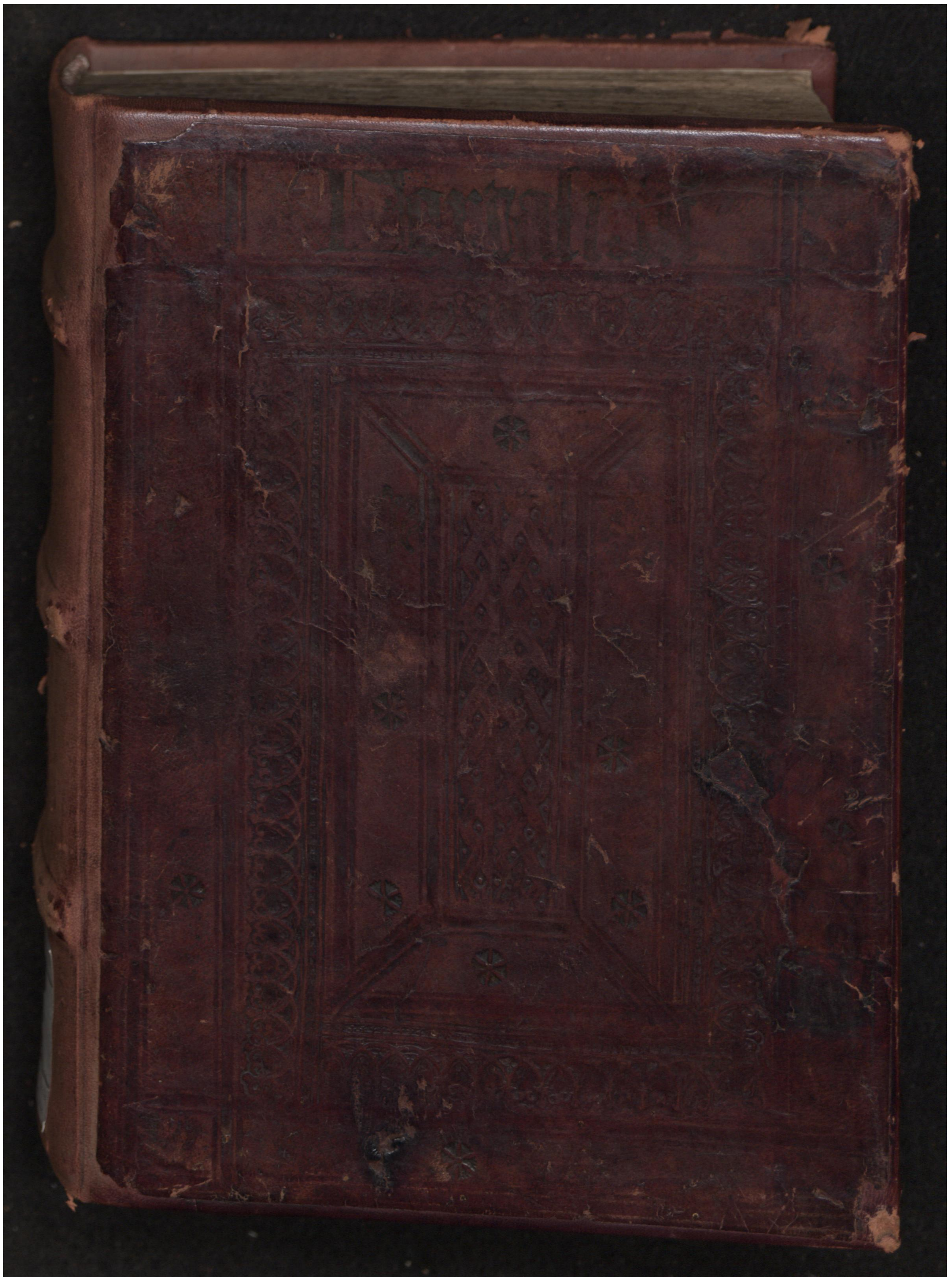

INCUNABULI
B
6
5
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

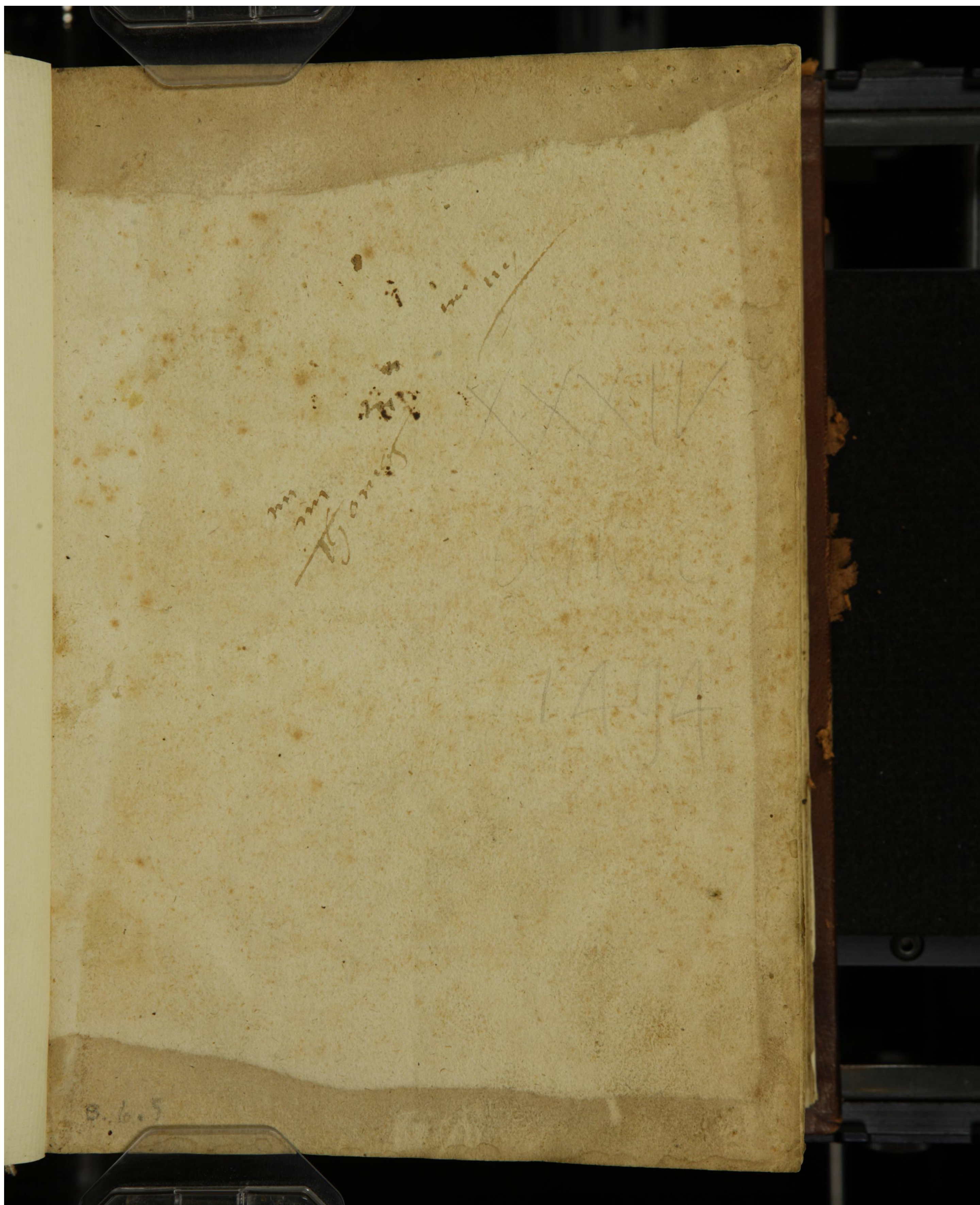

FRANCISCI
CAESARIS AVGVSTI
MVNIFICENTIA.

1494
B..6.5

Fortalicium fidei contra iudeos saracenos aliosqz christiane fidei inimicos.

Tabula fortalicij fidei incipit.

In qua primo ponūt cuiuslibet libri ꝯsideratiões cū suis articulis. alijsue punctis ⁊ capitulis in eisdē cōsideratõibus cōtentis. Demū foliorū numerus quibus ipe effectus in tabula notatus depingitur. postremo vo eiusdē folij locus quadripartitis iuxta lr̄as alphabeti quatuor capitales spaciolis distinguit. ita videlicet si post foliorū numerū illa lr̄a A ponit. id ē pma. B secūda. C tercia. si D q̄rta columna eiusdem folij quod requirit significat fore scriptū. Si vo E id eodē folio ⁊ eadem columna que antea clausula ꝓximiori ponit intellige notatū. Premittit etiam ꝓhemiū in quo diuine annotant laudes. Innuitq; querela añ maiestatis dei thronū. Intentio ꝗ ponitur scribentis. In primo itaq; libro cōtinētur tres cōsideratões.

Prima cōsideratio tractat de armatura oim̄ fideliū in generali. ⁊ ibi ponunt sex genera armoꝝ spūalium. ij. C
Secunda cōsideratio tractat de armatura veroꝝ ꝑdicatoꝝ in speciali in q̄ declarāt q̄tuor ꝑncipalia. iij. D
Quid est ꝑdicatio. E
Qualis debet esse ꝑdicatio. iiij. A
Cui ꝓdest ꝑdicatio. iiij. D
Qualis debet esse ꝑdicator. ⁊ hec querūtur. v. A
Qual' dꝫ eē ꝑdicator i hitu exteriori. v. C
Qualis dꝫ eē ꝑdicator i ꝯuersatõe. v. D
Qual' dꝫ eē ꝑdicator in ꝑdicatõe. vj. A
Qualis dꝫ eē ꝑdicator in aīo. E
Qualis dꝫ eē ꝑdicator in pmio. vj. B
Tercia consideratio tractat de nobilitate ⁊ excellentia fidei catholice in ꝑticulari i q̄ sex articuli declarāt. vij. A
Primus articulus ē ꝙ iesus xp̄c est filius dei viui. ⁊ iste articulus declarat q̄druplici examine. E
Primū examen fuit factū p iudeos quousq; occiderūt xp̄m. vij. B
Secundū examen fuit factū p eosdē iudeos post xp̄i morē insurgendo cōtra discipulos xp̄i. viij. B
Terciū examen fuit factū p gentiles contra discipulos xp̄i. viij. C
Quartū examen fuit factū p tyrānos tēpore pacis eccle. ix. C
Secundus articulus est ꝙ fides xp̄i est lege moysi antiquior. x. E
Tercius ꝙ fides xp̄i est lege moysi stabilior. xj. A
Quartus est ꝙ fides xp̄i est lege Moysi nobilior. xj. D
Quintus est ꝙ fides xp̄i est lege Moysi vtilior. xij. D
Sextus articulus est ꝙ lex moysi iaꝫ nō est lex sed cessauit esse lex in quo ponūtur quattuor puncta. xv. A
Primus est ꝙ iudei iā nō hñt legē. xv. B
Secundus est ꝙ ꝓpter circūcisionē qua vtūt iudei semꝑ sunt in maiori ira dei: ⁊ abominatõe. xviij. D
Tercius est ꝙ oia in figurā contingebāt ill'. vbi duo ꝑncipalr declarāt. xviij. B
Primū est ꝙ in lege veteri sub figuraruꝫ inuolucris quatuor figuranbant que sunt xp̄ianis tpe gr̄e reuelata. s. credenda cauenda inimicoꝝ fraudētia efficatia. primū cōtinet. xiij. ca. xviij. B
De ꝑfiguratõe sctissime trinitatis ⁊ vnitatis essentie pmū caplm. xviij. D
De ꝑfig. dñice incarnatõis. ij. ca. xix. A
De ꝑfi. natiuitatis dñi. iij. ca. xix. B
De ꝑfi. vite ⁊ ꝯuersatõe xp̄i. iiij. ca. xix. C
De ꝑfi. doctrie ⁊ ꝑdicatõis xp̄i. v. c. xix. D
De ꝑfi. passionis xp̄i. vj. ca. E
De ꝑfigura. descensus xp̄i aīe ad inferos vij. ca. xx A
De ꝑfi. resurrectõis xp̄i. viij. ca. E
De ꝑfi. ascēsionis xp̄i. ix. ca. xx. B
De ꝑfi. aduēt9 xp̄i ad iudiciū. x. ca. E
De ꝑfi. resurrectõis general'. xj. c. xx C
De ꝑfi. vite eterne quā electi post morteꝫ

ij

cõsequentur ca.xij. E
De p̄fi.vnitatis eccie ca.xiij.xx. D
De p̄fi.cauendoꝝ.s.septẽ capitaliũ vicio rũ ⁊ transgressionis.x.p̄ceptoꝝ ca.viij xxj. A
De p̄fi.malicie inimicoꝝ spũaliũ. E
De p̄fi.virtutis ⁊ efficacie sacr̄oꝝ.vij.capitula.xxj. B
De p̄figuratõe baptismi.ca.j. E
De p̄figuratõe cõfirmatõis.ca.ij. E
De p̄fi.sacr̄i eucharistie ca.iij.xij. C
De p̄figuratõe sacr̄i pn̄ie ca.iiij. E
De p̄fi.sacr̄i ordinis ca.v.xxj. D
De p̄fi.sacr̄i mr̄imonij ca.vj. E
De p̄fi.vnctionis extreme ca.vij.xxij. B
De p̄fi.septẽ donoꝝ spũssc̄ti c.j.xxij. C
De p̄figu.septẽ virtutũ ca.j. E
De p̄figuratõe septẽ bonoꝝ spũaliũ, hic sunt septem capitula. E
De p̄figuratõe bonitatis crucis ⁊ passionis xp̄i caplm̄ septimũ. E
De p̄figuaratõe bonitatis virtutis ⁊ orõnis mr̄is xp̄i ce.ij.xxij. D
De p̄fi.bonitatis virtutis ptãtis siue auctoritatis eccie in orando ca.iij. E
De p̄figuratõe virtutis orõnis sctõꝝ noui testamenti ca.iiij. E
De p̄fi.bonoꝝ pastoꝝ eccie.xxiij. A
De p̄figuratõe bonitatis diuine inspiratõis.vj.ca.xxiij. B
De p̄figuratõe bonitatis discrete cõsideratõis hois ca.vij.xxiij. B
Secundũ principale tercij puncti est de figuratõne correctiõis nr̄e in tpe gr̄e. ⁊ continet.xij.ca. E
De p̄fi.correctõis supbie ca.j.xxiij. E
De p̄fi.ad correctõem inuidie ca.ij. E
De p̄figura.ad correctõꝫ iracũdie.ca.iij.xxiij. D
De p̄fi.ad correctõeꝫ auaricie.c.iiij. E
De p̄fi.ad correctõꝫ accidie.c.v.xxiiij. A
De p̄fi.ad correctõꝫ gule.ca.vj. E
De p̄fi.ad correctõꝫ luxurie.c.vij. E
De p̄figuratõe correctõis transgrediẽtiũ decẽ p̄ceptoꝝ.ca.viij.xxiiij. B
De p̄fi.ad correctõem maloꝝ principũꝫ.ca.ix.xxiiij. C
De p̄figuratõe correctõis maloꝝ p̄latoꝝ capi.x. E
De p̄figura.correctõis maloꝝ sacerdotũ ca.xj. D
De p̄figuratõe correctõis generalit̃ oim̃ p̄dictoꝝ.ca.xij.xxiiij. D
Quartus ⁊ vltimus punctus sexti articuli declarat quõ oia que scripta erant de messia venturo impleta fuerunt in xp̄o iesu saluatore nr̄o vbi aperiuntur duodecim thesauri.xxv. A
Primus thesaurus q̄ messias debebat venire in destructõe secundi tẽpli vl' p̄pe.⁊ in ablatõe sceptri isrl' ⁊ impletõne lxx.hebdomadarũ danielis. E
Secũdus thesaurus q̄ verus messias debebat esse de genere trib⁹ iude p̄cedẽs de medio filioꝝ Jacob vbi declarantur quinq̃ passus.xxxj. B
Primus q̄ verus messias inchoãdo int̃ deũ ⁊ hoiem exiuit de medio.xxxj. D
Secũdus passus q̄ verus messias ordinando pacẽ stetit in medio.xxxij. C
Tercius passus q̄ verus messias consumando pacẽ ordinatã stetit in medio.xxxij. A
Quartus passus q̄ verus messias publicãdo pacem ordinataꝫ stetit in medio.xxxiij. B
Quintus passus q̄ verus messias ꝯseruando pacẽ publicatã int̃ deũ ⁊ hoiem stat in medio vsq̃ i finẽ seculi.xxxiij. C
Tercius thesaurus q̄ verus messias debebat esse sil'is moysi in dando legem. ⁊ h̃ declarant̃ q̃tuor punctis.xxxiij. D
Primus punctus q̄ moyses fuit singularis in dando legem.xxxiiij. A
Secundus punctus q̄ Jesus xp̄c verus messias sil'is moysi in dando legem debuit dare aliã legem a lege moysi.⁊ ibi ponunt̃.xv.dr̄ie legis xp̄i a lege moysi ⁊ ibi declarat̃ quare voluit fieri xp̄c sub lege moysi.xxxiiij. D

Tercius punctus ꝙ verus messias non debuit ꝑ seipm̄ scribere legē suā in aliquib⁹ extrinsecis sed solū in cordib⁹ hominū.xxxvj. A
Quartus punctus ꝙ lex noua est excellentissima qd̄ declarat ex sex gradibus ꝑfectōnis.ꝛ quō lex vetus quo ad totū corpus fuit imꝑfecta.ꝛ quare euangeliū dei dicit lex.xxxvj. B
Quartus thesaurus ꝙ verus messias debeat nasci in bethleē.xlij. C
Quintus thesaurus ꝙ nomen messie debuit esse nouū.ꝛ illud nomē ē iesus. E
Sextus thezaurus ꝙ messie in lege promisso in eius aduentu ꝑ reges debebāt sibi offerri munera.xliij. D
Septimus thezaurus ꝙ verus messias debebat viuere pauper ꝛ mansuetus. xliiij. A
Octauus ꝙ verus messias debebat mori in maxima hūilitate ꝛ inter sceleratos.xliiij. C
Nonus thezaurus ꝙ ver⁹ messias debebat mori ꝑꝑ pctā hoim. E
Decimus ꝙ ver⁹ messias debebat resurgere tercia die.ꝛ ascendere in celū ꝛ sedere ad dexterā patris.xliiij. D
Vndecimus thesaurus ꝙ verus messias debebat dare suis credentib⁹ in pn̄ti grām suā.ꝛ in futuro gloriā sempiternam.xlv. B
Duodecimus thesaur⁹ ꝙ ꝑsecutores veri messie a ꝑpetua pena in pn̄ti non debebāt releuari.nec i futuro a damnatōne eterna.xlvj. B

In secundo libro

qui est de hereticoꝝ bello cōtinēt xij.cōsideratōes.xlviij. C
Prima cōsideratio est d̄ quiditate heresis ꝛ quō differt ab errore.xlviij. D
Secunda consideratio est de origine heresis.ꝛ quō repelli pōt.xlix. A
Tercia cōsideratio ōn̄dit sex modos ex quibus conuincit ꝙ aliquis sit hereticus.xlix. B
Quarta cōsideratio ōn̄dit qnqꝫ modos hereticoꝝ.ꝛ quō heresis se extēdit ad tria genera credibiliū.ꝛ quid ꝓpriꝫ de hereticis est sentiendū.l. C
Quinta cōsideratio declarat ꝙ vtile est hereses esse in eccia dei lꝫ in se hereses male sint.lj. D
Sexta cōsideratio ostendit ꝙ.xiiij.sūt hereses repullulantes istis temporibus.lij. B
Prima heresis ꝙ xp̄iani q̄ vtunt circūcisione carnali post euangeliū publicatōnē sunt heretici reputādi ꝛ vt tales puniendi.lij. C
Secūda heresis est eoꝝ q̄ dicunt euāgelium esse falsum.lviij. A
Tercia heresis est eoꝝ q̄ negant cōfessionē valere ad remissionē pctōꝝ.lix. C
Quarta heresis est eoꝝ q̄ negant ꝯfessionē debere fieri homini.lx. A
Quinta heresis est eoꝝ qui dicunt ꝙ cōfessio solū est fienda curato sicut ꝓprio sacerdoti.lxj. A
Sexta heresis est eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō teneatur quis cōfiteri sacerdoti si laicus sit p̄sto.lxj. C
Septima heresis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō est obediendū nisi soli deo.lxj. D
Octaua heresis est eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō est obediendū p̄latis existentib⁹ in peccato mortali ꝛ ꝙ tales nō hn̄t ptātē ligādi ꝛ soluendi.lxij. C
Nona heresis est eoꝝ qui dicūt ꝙ nō officiū ꝛ ordo sed meritū bone vite hꝫ potestatē ligandi ꝛ soluendi cōsecrandi ꝛ benedicendi.lxiij. B
Decima heresis est eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō est vera indulgentia vel relaxatio epi i cōsecratōe eccie vel al's indulgentias cōcedendo.lxiij. C
Vndecia heresis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ orōes ꝛ suffragia ꝓ mortuis ab exn̄tib⁹ in peccato mortali nō ꝓficiūt.lxiiij. A
Duodecia heresis ē eoꝝ q̄ negāt purga-

toꝛũ esse.lxiiij. C
Decimatercia heresis ē eoꝝ q̇ negāt aliā
vitā pᵒseparatōem aie a coꝛpe q̇ erroꝛ im
probaꝛ ex dictis phoꝝ ꝛ rōnibus ꝛ au
ctoꝛitatibus veteris ꝛ noui testamenti
ꝛ doctoꝝ eccie.lxv. D
Decimaqnta heresis ē eoꝝ q̇ dicūt ꝙ nō
pnt euitare pctā.qꝛ fuerīt nati in tali cō
stellatōe vel signo.ꝛ iproban̄ p tres fa-
mosos doctores.lxix. D
Eptima cōsideratio oñdit ad quos
ptinet diffinire q̄ assertō ē catholica
vel hētica.vl' vtꝝ.s.ad canonistas vl'ad
theologos ꝛ declarat.lxxj. C
Ctaua ꝯsideratio declarat quō hēre
tici sunt vitandi.lxxiij. C
Ona cōsideratio oñdit vtrū cū here
ticis vl'infidelibus sit publice disputā
tandum.lxxiij. D
Ecia ꝯsideratio demōstrat q̇s ē mo-
dus inquirēdi hereticos.lxxiiij. A
Ndecima ꝯsideratio oñdit quali pe
na sunt heretici puniendi.lxxiiij. C
Uodecima cōsideratio declarat q̇s
pōt cape hereticos ꝛ toꝛmētis expo
nere ꝛ mouen̄ ibi.xv.difficl'tates singu
lares.lxxv. A

N tercio libro qui
est de bello iudeoꝝ continent.xij.
cōsideratōes.lxxvij. A

Rima ꝯsideratio tractat d̄ iudeoꝝ
cecitate ꝛ quō reduci pnt ad lucē.E
Ecūda cōsideratio tractat d̄ iudeoꝝ
parētela ꝭm doctrinā talmut.lxxix. A
Tercia ꝯsideratō tractat de iudeoꝝ
diuersitate i sua fide ꝛ credētia.lxxix.C
Uarta ꝯsideratio tractat de iudeoꝝ
bello p argumēta sūpta ex lege mo
saica.ꝛ st i nūero.xxiiij.argum̄.lxxx.B
Primū argumētū ꝯtendit ꝙ lex moysi
sit ppetuo duratura.lxxx. C
Secundū ꝙ lex moysi nō est abolita sed
adhuc obseruanda.lxxxiij. A
Terciū ꝯtendit ꝙ diuine sanctōes veteꝝ
testamenti nō sunt mutate.lxxxiij. C
Quartū ꝯtendit ꝙ circūcisio erat perpe-
tuo duratura.lxxxiiij. B
Quintū cōtendit ꝙ si sabbatū cessat lex
noua nō est a deo.lxxxiiij. C
Sextū ꝯtendit ꝙ iesus xp̄c nō est verus
messias qꝛ nō venit in nouissimis die-
bus.lxxxviij. A
Septimū ꝯtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē verus
messias.qꝛ mons syon nōdū est eleua-
tus in vertice montiū.lxxxviij. D
Octauū cōtēpit ꝙ n̄ ē verᵒ messias.qꝛ ad
eū nō fluxerūt oēs gentes.lxxxix. A
Nonū ꝯtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē messias.
qꝛ in eius aduētu nō ē dictū venite ascē
damus ad montē dñi.lxxxix. B
Decimū cōtendit ꝙ iesus xp̄e nō ē verᵒ
messias.qꝛ in eius aduentu gladij non
sunt cōuersi in vomeres.ꝛ lācee in fal-
ces.lxxxix. C
Undecimū cōtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē ve
rus messias.qꝛ in eiᵒ aduētu nō habita
uit lupᵒ cū agno ꝛ pardᵒ cū edo.xc. B
Duodecimū cōtendit ꝙ iesus nazarenᵒ
nō ē verᵒ messias.qꝛ iudei nō st liberati
a captiui.nec reducti ad patriā.xcj. A
Decimūterciū contēdit ꝙ iesus xp̄c non
est verus messias.qꝛ nō cōgregauit iu
deos in irl'm.xcij. B
Decimūquartū ꝯtēdit ꝙ iesus xp̄c nō est
verᵒ messias.qꝛ nō fuit tēplū in eiᵒ ad-
uentu reedificatū ꝫ destructū.xcij. C
Decimūqntū ꝯtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē ve
rus messias.qꝛ i eiᵒ aduētu iuda ꝛ irl'm
nō hītauit ꝯfidēter ꝫ i miseria.xciiij.D
Decimūsextū cōtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē
verus messias.qꝛ nō habet filios nec se
men.xcv. A
Decimūseptimū ꝯtendit ꝙ iesus xp̄c nō
est verus messias. qꝛ lux lune nō est fa
cta sicut lux solis. nec lux sol' sicut lux
septē dierū.xcv. B
Decimū octauū ꝯtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē
verus messias.qꝛ in eius aduentu sce-
ptrū in isrl' nō est ablatū.xcv. D
Decimūnonū ꝯtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē ve
rus messias.qꝛ n̄ venit in tpe q̇ fuit sce

ptrū israel sublatū.xcvj. B
Vicesimū argumētum ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō est verus messias. q̄ꝛ nō venit i nubibus celi.xcvij. B
Vicesimū pꝛimū cōtendit ꝙ iesus xp̄c ñ est verus messias. q̄ꝛ regnū romanoꝝ adhuc ꝑmanet.xcvij. C
Vicesimūsecūduꝫ ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō est verus messias . q̄ꝛ xp̄iani affirmant ip̄m eē deū.xcix. D
Vicesimūterciū ↄtēdit ꝙ lex euāgelij ñ ē a deo.q̄ꝛ ponit trinitatē ꝑsonaꝝ.cij. A
Vicesimūquartū ↄtendit ꝙ xp̄iani sunt idolatre.q̄ꝛ adoꝛant sacr̄m altaris ꝛ venerant imagines.cv. C
Quinta cōsideratio tractat de bello iudeoꝝ ꝑ argumenta sumpta ex lege euāgelica.ꝛ st̄ i nūero.xxiiij.cviij. B
Pꝛimū argumentū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē verꝰ messias. q̄ꝛ i eius genealogia ponunt̄ mulieres meretrices. E
Secūdū argumētū ↄtēdit xp̄ianos esse imundos.q̄ꝛ comedūt carnes suillas ꝛ alia in lege ꝓhibita.cx. A
Terciū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē verꝰ messias . q̄ꝛ i eius genealogia nulla mulier sancta ponit̄.cx. B
Quartū cōtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē verꝰ messias.q̄ꝛ non est filius dauid sine de genere dauid.cxiij. A
Quintū argumentū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō est verus messias.q̄ꝛ fuit peccatoꝛ ex hoc ꝙ fuit baptizatus.cxiij. D
Sextū argumentū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c ñ habuit spm̄scm̄ añ baptismū.cxv. B
Septimū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē verꝰ deꝰ.q̄ꝛ esurijt.cxvj. A
Octauū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē deꝰ.q̄a nō dixit diabolo temptanti.ꝫ in oi verbo qđ ꝓcedit de oꝛe meo.cxvj. B
Nonū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē verꝰ deus q̄ꝛ nō misit se deoꝛsum duꝫ erat in pinnaculo.cxvj. C
Decimū ↄtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē lex dei.q̄ꝛ ↄ̄dicit legi moysi cū dicit non irrare omnino.cxvij. B
Vndecimuꝫ ↄtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē vera.q̄ꝛ destruit legeꝫ iusticie oculū ꝓ oculo dentē ꝓ dente.cxviij. B
Duodecimū ↄtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē vera.q̄ꝛ dat cōsiliū dilectōis inimicoꝝ. cxviij. D
Decimūterciū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē verus deus.q̄ꝛ relaxauit obseruantiaꝫ sabbati.cxix B
Decimūquartū ꝙ iesus xp̄c nō est deus vnus cū p̄re.q̄ꝛ cōfitet̄. ꝛ q̄ꝛ dixit oia sibi tradita a patre.cxx. B
Decimūquintū cōtendit ꝙ iesus xp̄c nō est deus.q̄ꝛ ↄ̄dixit sibi vt dicūt ꝛ est instabilis.cxx. D
Decimūsextū ↄtendit ꝙ pr̄ filiꝰ ꝛ spūssanctus nō sunt vniꝰ essentie ex eo ꝙ aliqđ peccatū dimittit̄ ab vno qđ nō dimittitur ab altero sicut patꝫ de spū blasphemie.cxxj. B
Decimūseptimū ꝙ iesus xp̄c nō ē verus deꝰ.q̄ꝛ dicēs ꝙ venit saluare qđ ꝑierat ↄ̄dicit sibip̄i loquēs ꝑabolice.cxxij. B
Decimūoctauū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō est deus q̄ꝛ oꝛauit.cxxij. D
Decimū nonū ↄtendit ꝙ Jesus xp̄c nō ē deus.q̄ꝛ fuit tristis ꝛ timuit. E
Vicesimū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē deꝰ. q̄ꝛ iuit ad ficulneā ad ꝑquirēdū fructꝰ que nō habebat nisi folia. ꝛ q̄ꝛ maledixit ei cuꝫ nihil nocumenti sibi fecerat. cxxiij. B
Vicesimūpꝛimū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē deꝰ.q̄ꝛ accepit ab alio ptātē dicēs.data ē mihi omis ptās in celo ꝛ in terra. cxxiij. C
Vicesimūscđm ↄtēdit ꝙ ih̄s xp̄c nō est vnꝰ deꝰ cū p̄re ꝛ spūscō.q̄ꝛ ip̄e descēdit i vterꝰ virginis ꝛ ñ pr̄ ꝛ spūsscūs.cxxiij. D
Vicesimūterciū ↄtēdit ꝙ iesus xp̄c nō ē deꝰ q̄ꝛ fuit missus siue mittēs.cxxiiij. A
Vicesimūq̄rtū ↄtendit ꝙ iesus xp̄c nō ē deus.q̄ꝛ locutus ē sathan studet ad interficiendū me.cxxiiij. C

Sexta cōsideratio tractat de bello iu deorum ꝑ argumēta sumpta ex natura. et allegant cōtra legē xp̄i etiā. xxiiij. impossibilia. cxxiiij. D

Primū impossibile ē deū inquinari qd tū sequeret si incarnaret in corpe mulieris. E

Secūdū impossibile q corp⁹ xp̄i sit eiusdē rōnis cū nr̄o cum nō sit ex maris semine generatū. cxxv. D

Tercium īpossibile q mors xp̄i sit satisfactio ꝓ peccato originali cum ipē nō sit mortuus ſm naturā diuinā sed hūanā ſm quā alij hoies nō erant sufficiētes ad satisfaciendū. cxxvij B

Quartū impossibile est q xp̄c sufficiēter satisfecerit ꝓ peccatis hūani generis ex quo hoies adhuc penas patiūt quas ꝓ pctō iductas scptura diuia ꝯmēorat. E

Quintū īpossibile ē q xp̄c sufficiēter satisfecerit ꝓ pctis ex q̄ q̄runt remedia ꝓ abolitōe peccatorum. cxxviij. A

Sextū impossibile est q xp̄c abstulit potestatē diaboli. cui⁹ post eius aduentū nō dimiserit facere peccare hoies sicut prius. cxxviij. B

Septimū īpossibile ē de morte discipulorum xp̄i q̄ si fuit a deo vel a diabolo ad vtrunq sequit impossibile vt dicunt. et q peccant xp̄iani odiendo iudeos q̄ in mortē xp̄i impleuerunt voluntatē dei. cxxviij. C

Octauū impossibile q iesus nazarenus sit deus cū fuerit in loco determinato. scz in vtero virginis in nazaret in galylea ⁊c. sicut sunt alia corpa. cxxix. A

Nonū impossibile est q nouē mēsibus tota diuinitas staret in vtero mare. q̄a tūc totus mūdus fuiss3 priuatus diuinitate. cxxx. A

Decimū impossibile est q in sacro altari est verū corpus xp̄i cū locutus sit xp̄c signatiue et nō realiter dicēs. hoc ē corpus meū. cxxx. D

Undecimū impossibile ē q corpus xp̄i fit in sacro altaris ꝑ miraculū cum ad oculū nō appareat. cxxxj. C

Duodecimū impossibile est q corp⁹ xp̄i incipiat esse in altari. q2 nec ꝑ motū localē nec ꝑ cōuersatōem alteri⁹ in ipm. cxxxij. C

Decimūterciū q corpus xp̄i sit integrum et q caro et sanguis maneāt in locis separatis sub spēb⁹ panis et vini. cxxxiij. A

Decimūquartū est q corpus xp̄i in tāparua hostia cōtineat cū maius in minori nō capiat. cxxxiiij. E

Decimūq̄ntū q vnicū corpus xp̄i sit sil' i diuersis altaribus cū nō possit vnū corpus sil' eē in diuersis locis. cxxxv. C

Decimūsextū impossibile ē q caro xp̄i et sanguis sint sub spēb⁹ panis et vini cum sit impossibile duo corpa sil' eē in codē loco. s. suba panis et vini cū carne et sanguine xp̄i cū illa accidentia vt dicūt nō sint ꝑ se nec in aere nec in carne et sanguine xp̄i sed subiectiue in suba panis et vini. cxxxvj. B

Decimūseptimū est q in sacramento altaris sit corpus xp̄i incorruptibile cum possit putrefieri incinerari. et a murib⁹ comedi. cxxxvij. A

Decimūoctauū impossibile ē q corpus xp̄i sit in sacramento cū illud frangat in partes. cxxxvij. D

Decimūnonū est q corpus xp̄i sumat et consumat ⁊c. cxxxviij. B

Uicesimū impossibile est q manducās ꝑtem sacramēti manducet totū. cū ois pars sit minor toto. cxxxviij. D

Uicesimūprimū est q illud sacr̄m sit verus deus et vna pars maneat in altari. et altera cadat in terrā. E

Uicesimūsecundū ē q xp̄c in sacramēto sit verus deus. et tū cadens in terrā nō eleuet se et ꝑmittat se ab imūdis sacerdotibus ꝑtractari. cxxxix. A

Uicesimūterciū impossibile est q in illo sacr̄o sit verus deus. et q descendat in stomachū cū sumit. cxxxix. C

Vicesimūquartū impossibile est φ in il-
lo sacramento sit verū corpus xpi p mi
raculū quotidie in ecclesijs cū sc̄it ꝛ nō
pluries accidat miraculū.cxl. A

[S]Eptima cōsideratio tractat de cru-
delitatibus iudeoꝝ ꝛ explicat trib⁹
punctis principalibus.cxlj. A

Primus punct⁹ est de crudelitate iudeo
rū erga xpm messiam suū.cxlj. B

Secūdus de crudelitate iudeoꝝ erga se-
ipos quo ad captiuitatē ꝛ dānatōnem
eternam.cxlij. A

Tercius pūctus est de crudelitate iudeo
rū erga xpianos.ꝛ ponunt.xvij crude-
litates famose.cxlij. C

Prima crudelitas iudeoꝝ facta ē in ciui
tate toleti cū oēs xpiani gladio sarace-
noꝝ sunt trucidati eoꝝ cā.cxlij. D

Secūda crudelitas iudeoꝝ fuit in regno
francie cū occiderūt infantes.pp qd ex
pulsi sunt a rege.cxliij. A

Tercia crudelitas fuit in eodē regno vbi
flagellatū ē spinis coronatū suspende
rūt vnū xpianū.cxliij. B

Quarta crudelitas in pdicto regno attē
tata fuit in occisione oim xpianoꝝ vni
us puincie.cxliij. C

Quinta crudelitas iudeoꝝ fuit in alma-
nia vbi quādā puellā occiderunt. ꝛ ibi
declarat quare iudei in oī puincia quā
inhabitant xpianū sanguinē fundunt.
cxliiij. A

Sexta crudelitas iudeoꝝ i alamania fu-
it cum intoxicauerūt oēs puteos ꝛ fon
tes.cxliiij. C

Septima crudelitas iudeoꝝ etiā in ala-
mania fuit vbi tres infantes xpianorū
occiderunt. E

Octaua crudelitas iudeoꝝ in ciuitate pa
uie accidit vbi iudeus quidā medicus
occidit vnū xpianū infantē. cxliiij. D

Nona crudelitas iudeoꝝ in saona ciui-
tate accidit.vbi iudei occiderūt vnum
infantē xpianū ꝛ cōicauerūt cū sangui
ne eius.cxlv. B

Decima crudelitas iudeoꝝ in regno ca-
stelle accidit in loco q̄ dr̄ tauara vbi iu
dei seminauerūt aculeos incenderunt
xpianoꝝ domos.cxlv. D

Undecima crudelitas iudeoꝝ in pdicto
regno accidit vbi iudei occiderūt vnū
infantē xpianū ꝛ cōicauerūt cū cineri-
bus cordis eius.cxlvj. A

Duodecima crudelitas iudeoꝝ in eodē
regno ciuitate taurē.accidit vbi pscide
rūt carnē cū sanguine ō cruce cuiusdā
pueri xpiani ꝛ secū ōduxerūt.cxlvj. C

Decimatercia crudelitas iudeoꝝ ē in me
dicinis vbi assignant tres rōnes quare
nō expedit xpianis vti medicinis iude
orum.cxlvj. D

Decimaquarta crudelitas iudeoꝝ est in
venenis xpianandis.cxlvij. D

Decimaquinta crudelitas iudeoꝝ est in
orōnibus in qbus quotidie orant p de
structōe eccie xpi ꝛ principū xpianoꝝ.
cxlviij. B

Decimasexta crudelitas iudeoꝝ est i eo-
rū doctrina ꝯ xpianos.cxlix. B

Decimaseptima crudelitas iudeoꝝ ē in
vsuris qbus expoliāt xpianos.cl. A

[O]Ctaua cōsideratio tractat de iudeo-
rū fatuitatib⁹ que sex passib⁹ mēsu-
rat.clj. A

Primus passus ē de fatuitatibus iudeo
rū cōtra charitatē. E

Secūdus passus ē de fatuitatib⁹ iudeoꝝ
ꝯ legē nature.clj. B

Tercius passus est de fatuitatib⁹ iudeoꝝ
cōtra diuinā pfectōem.ꝛ ibi explicant
qnqꝫ fatuitates.clij. A

Prima fatuitas φ de⁹ ē corporeus. E

Secunda fatuitas est φ deus tm̄ ē in oc-
dente.clij. D

Tercia fatuitas est φ sel' in die quotidie
deus irascit.cliij. D

Quarta fatuitas est φ deus sel' in die q̄ti
die plorat.cliiij. A

Quinta fatuitas est φ deus dimisit vnū
foramen in celo non valens pficere fir

mamentū.cliiij. D
De alijs fatuitatib9 plurimis ꝯtra diuinam ꝑfectōem ⁊ in ei9 offensam.clv. A
Quartus passus est de fatuitatib9 iudeorū ꝯ legē mosaicā ⁊ ꝯ ꝓphas.clvj. C
Quintus passus est de fatuitatib9 iudeorū quo ad claues thore.clvij. D
De fat.iudeoꝝ dicentiū dan ꝑscidisse lapidē magnū ⁊ sil'r og rex basā.clviij. A
De fa.iudeoꝝ dicētiū moysen ī celū ascēdisse.⁊ ibi deuictis angelis legem accepisse.clviij. C
De fatuitatibus iudeoꝝ dicentiū quēdā noīe Josue decepisse angelū mortis.⁊ in celū saltasse ac ibidē dei sinis remansisse.clviij. D
De fa.iudeoꝝ dicētiū mortuos suos in aduētu messie suscitādos.vt iteꝝ terrā incolāt vbi plurima de resurrectōe tractāt in cōfutatōez erroꝝ ⁊ fatuitatis iudeoꝝ.clix. A
De residuis fatuitatib9 iudeoꝝ.clxj. C
Sextus passus est de fatua expectatiōe iudeoꝝ circa aduētū messie q̄ fatuitas tripliciter oñdit.s.diuisione tp̄is determinatōe ⁊ exēpli manifestatōe.clxij. D
Vna cōsideratio tractat de iudeoꝝ expulsionibus vbi quatuor principales expulsiones notant.clxiiij. A
Prima expulsio iudeoꝝ fuit a terra scā vbi quatuor puncta agunt. E
Primus punctus est de signis q̄ ꝓcesserūt excidiū hierosolimitanū. E
Secūdus pūctus de calamitate obsessorū ⁊ obstiate malicie iudeoꝝ q̄s fuerit finis ⁊ que pietas tyti.clxiiij. D
Tercius punctus est quō mulier quedā vrgente fame occidit ⁊ mādu cauit filiū suum.clxvj. A
Quartus est de numero captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ ꝑemptoꝝ fame.clxvj. C
Secūda expulsio iudeoꝝ facta fuit a regno francoꝝ ⁊ anglie vbi tres cause diuersim assignant.clxvij. B
Tercia expulsio iudeoꝝ fcā fuit a regno anglie vbi due cause assignāt.clxviij. C
Quarta expulsio iudeoꝝ fcā fuit ab hispania.clxix. D
Decima ꝯsideratio tercij libri tractat de iudeoꝝ mirabiliū ⁊ sua obstinata malicia vbi.xj. mirabilia explicant.clxx. A
Primū mirabile est de aqua disparente iudeo ficte ad baptismū accedēte. E
Secundū mirabile fuit de deceptiōe iudeoꝝ p diabolū eis apparētē in specie moysi.clxx. B
Terciū mirabile est de sanguie imaginis xp̄i cruētātis iudeū telo eū trāsfigētē. E
Quartū mirabile de puero iudeo q̄ cōicauit cū xp̄ianis.pp q̄d a patre ī fornacē ardentē missus illesus exiuit. E
Quintū mirabile de sanguine ⁊ aq̄ que exierunt de latere imaginis xp̄i q̄d lancea iudei appernerūt.⁊ quō suppositū vas fuit impletū.clxx. C
Sextū mirabile fuit de iudeo qui signatus signaculo crucis : a demonib9 fuit libaratus.clxx. D
Septimū mirabile est de sanguine gutturis imaginis xp̄i q̄ aspersus fuit iudeus scire ⁊ capite q̄ eā gladio in gutture percusserat.clxxj. B
Octauū mirabile in libro i medio rupis solide a iudeo inuēto i ciuitate toletañ. in quo de triplici mūdo scribebat.⁊ in tercio d̄ filio dei nasciturо ex v̄gine maria.⁊ quō ꝓ salute hoīm pati debebat.clxxj. C
Nonū mirabile ē de iudea ꝑcipitata i ciuitate sogobeñ.⁊ p virginē liberata. E
Decimū mirabile est de signacul' crucis in vestimētis iudeoꝝ imp̄ssis.clxxj. D
Vndecimū mirabile d̄ iudeo medico q̄ emit corpus xp̄i a q̄daz.⁊ postea visis miraculis redditū fuit fratrib9 ꝑdicatoribus ⁊c̄.clxxij. D
Vndecia ꝯsideratio tractat de iudeorū obligatōe ex iure canonico ⁊ ciuili ac ordinatiōe regia que octo articul

explicantur.cxxliij. B
Primꝰ articulus ꝑmittũt viuere int̃ xp̃ianos. E
Secũdus articulus q̃ sunt illa q̃ ꝑmittũtur iudeis de iure.clxxiij. D
Tercius articulus q̃ sunt illa q̃ nõ ꝑmittunt̃ iudeis de iure.clxxiiij. A
Quartus articulus q̃ sunt illa in quibꝰ xp̃iani nõ debent cũ iudeis cõuersari.clxxiiij. C
Quintus articulus ẽ de his ad q̃ cõpellendi sunt iudei de iure.clxxv. A
Sextꝰ articulus ẽ de penis iudeoꝝ blasphemantiũ nomen xp̃i vel attentantiũ subuertere baptizatos.clxxv. D
Septimus articulus est de his q̃ tenent̃ iudei ex regia ordiatõe regni vbi explicant̃.xxiiij.ordinatões. E
Prima ordinatio ẽ de habitatõe infidelium.clxxvj. B
Scd̃a or.ẽ de his q̃ circa medicinas ⁊ cõmestibilia interdicũt̃ iudeis.clxxvj. E
Tercia ordinatio ꝙ infideles q̃ voluerint ꝯuerti ꝑ nullũ impediant̃. E
Quarta ordinatio de loco comedẽdi infideliũ ⁊ de seruitoribꝰ eoꝝ.clxxvj. D
Quinta ordinatio est de interdictõe officioꝝ infidelibus. E
Sextra ordinatio est ꝙ nõ habeãt iudei plateas nec foros.clxxvij. A
Septima ordinatio est quõ iudeis interdicunt̃ iudices. E
Octaua or.ẽ ꝙ interdicũt̃ infidelibꝰ diuisiones tributoꝝ inter se.clxxvij. B
Nona ordinatio est ꝙ vltra ad qõ a rege principaliter nõ debẽt infideles aliq̃d colligere inter se.clxxvij. C
Decima ordinatio est quõ interdicit̃ iudeis medicina ⁊ p̃sentatio siue oblatio cõmestibiliũ ip̃is xp̃ianis. E
Vndecima ordinatio ẽ quõ interdicit̃ q̃buscũq; mulieribus xp̃ianis ingressus in circulis infideliũ. E
Duodecima ordinatio ẽ ꝙ interdicit̃ infidelibus noiari non.clxxvij. D
Decimatercia ordinatio ẽ ꝙ iudei habeant habitũ signatũ q̃ cognoscant̃. E
Decimaquarta ordinatio ẽ de habitu iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ. E
Decima q̃nta ꝙ nõ habeant vestes p̃ciosas. E
Decimasexta ꝙ nõ recedant de valle eiꝰ nec de aliqua alia ꝑte.clxxviij. A
Decimaseptima ordinatio est ꝙ interdicit̃ militibꝰ ⁊ aliis xp̃ianis receptio infideliũ in suis terris q̃ bitãt in aliis. E
Decimaoctaua ordinatio est ꝙ infideles nõ radant suas barbas. E
Decimanona ordinatio ẽ ꝙ infideles nõ habeãt oꝑarios xp̃ianos.clxxviij. B
Vicesima ordiatio ẽ ꝙ interdicũt̃ infideli oia officia erga xp̃ianos. E
Vicesimprima ordinatio est ꝙ interdicuntur infidelibus venditiones trapazetarum. E
Vicesimasecunda ordinatio est d̃ persona que accusare debet trãsgressores infideles.clxxviij. E
Vicesimatercia ordinatio ẽ de penis infideliũ fugientiũ extra regnũ. E
Vicesimaquarta ordinatio est: ꝙ in penis infideliuꝫ nulli inferiores possunt dispensare. E
Octauꝰ ⁊ vltimus articulus ẽ de statu iudeoꝝ nũc in regno castelle.clxxviij. D
Duodecima ꝯsideratio ⁊ vltima tractat de iudeoꝝ conuersione in fine seculi q̃ octo pũctis explicat̃.clxxx. A
Primus punctus est quare iudeoꝝ cõmunitas non conuertitur ad fidẽ christi.clxxx. B
Secundus punctus est de iudeis qui volunt conuerti ad fidem: vtrum sunt recipiendi.clxxxj. B
Tercius punctus est de mõ q̃ debet teneri in receptõe iudeoꝝ qui voluerint cõuerti ad fidẽ iesu xp̃i.clxxxj. C
Quartus punctus est an iudei sint compellendi ad recipiendum baptismum.clxxxj. D

Quintus punctus est de pena q̄ est ferenda iudeo cōuerso redeūte ad propria instituta.clxxxij. A
Sextus punctus est quō iudei recipient antixp̄m ⁊ decipient ab eo vbi agit de aduentu antixp̄i.clxxxij. D
Septimus punctus ē quō iudei cognoscent se deceptos p antixp̄m ⁊ cōuertētur ad viā veritat fidei dn̄i nr̄i iesu xp̄i vbi etiam agit de fine ⁊ morte antixp̄i clxxxiij. B
Octauus ⁊ vltimus articulus est an tp̄s antixp̄i possit determinate cognosci.et de nouē signis eius ꝓpinqui aduētus. clxxxiiij. B

In quarto libro qui est de bello saracenoꝝ sunt.xij.consideratōes.clxxxv. C

Prima cōsideratio est de origine machometi que tribus explicat articulis.clxxv. D
Primus articulus est de origine machometi quo ad genus ⁊ locum. E
Secūdus articulꝰ ē de origine secte machometi quo ad auctorē.clxxxvj. A
Tercius articulus ē de origine machometi ⁊ eius secte quo ad tp̄s.clxxxvj. C
Secunda ꝯsideratio tractat de vita et moribus machometi que tribus explicat punctis.clxxxvij. C
Primus punctus est ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinosa. E
Secūdus pūctus est ꝙ vita machometi fuit ambitiosa.clxxxviij. A
Tercius pūctus ē ꝙ vita machometi fuit morbo epilētico mōstruosa.clxxxix. A
Tercia cōsideratio tractat de q̄litate doctrine ⁊ legis machometi q̄ septē passibus ptransit.clxxxix. B
Primꝰ ē de mō q̄ fuit data lex macho. E
Secūdus passus ē de erroribꝰ legis machometi.clxxxix. E
Tercius passus ē de fatuitatibꝰ ⁊ fabul legis machometi.cxc. A
Quartus passus est de malicijs leg machometi.cxcj. A
Quintus passus ē ꝙ lex machometi nō est ꝯfirmata miraculis.cxcj. B
Sextus passus est ꝙ lex machometi est lex ꝯtradictōis.cxcij. B
Septimus passus ē ꝙ lex machometi n̄ ē lex dei.q: in multis est p hoiem reuocata. ⁊ quō diabolꝰ fuit p̄ncipal actor alchorani.cxcij. D
Quarta cōsideratio tractat de fundamento legis machometi vbi narrat fictio scale sui ascēsus in celū ⁊ illoꝝ q̄ mendacit finxit se vidisse.cxciij. D
Quinta ꝯsideratio tractat d ꝯcordia ⁊ discordia legis machometi cū lege xp̄i in articulis fidei p̄mittūt ⁊ tractat diffuse de.xij.articulis fidei s̄m cōparatōem.xij.lapidū p̄ciosoꝝ moraliter. cxcviij. A
De p̄ articuo fidei q̄ ē credo in deū p̄rem oīpotētē creatorē celi ⁊ t̄re. ⁊ de ꝓprietatibꝰ iaspidis. ⁊ de discordia saracenoꝝ a xp̄ianis.cxcviij. D
De.ij.arti. q̄ ē credo in iesum xp̄m filiū eiꝰ vnicū dn̄z nr̄m.⁊ d ꝓprietatibꝰ saphiri.⁊ d totali discordia saracenoꝝ a xp̄ianis in eodē.⁊ quō ex alchorano ōndit ꝙ iesus xp̄c ē filius dei.cxcix. D
De.iij.artic.fidei q̄ ē.q̄ ꝯceptꝰ ē de sp̄ūscō natꝰ ex maria v̄gie.⁊ d ꝓp̄etatibꝰ calcidonij.⁊ quō iesus xp̄c ⁊ verꝰ messias saracenoꝝ.vbi ēt ōndit latissime nc̄c̄itas incarnatōis filij dei.sic ꝙ h p̄mꝰ hō nec oēs puri hoies nec oēs angeli bōi nec oēs diaboli sil fuerͭ sufficiētes ad satisfaciēdū ꝓ pctō origiali.ccj. B
De.iiij.arti.fidei q̄ ē passus sub pōcio pilato crucifixus mortuꝰ ⁊ sepultus ē de ꝓprietatibꝰ smaragdini ⁊ ꝯcordia ⁊ discordia machometi in eodē.cciiij. D
De.v.arti. fidei q̄ ē descendit ad inferos t̄cia die resurrexit a mortuis.⁊ de ꝓp̄etatibꝰ sardonici cui nō ꝯcordat machometus.ccv. B

De sexto articulo fidei qui est ascēdit ad celos sedet ad dextrā dei pris oipotentis. ꝛ de ꝓprietatibus sardij. ꝛ de cōcordia; ꝛ discordia machometi in eodem. vbi declarāt tres difficultates de ascēsione xpi. ccv. D
De septimo articulo fidei qui est. Inde venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos. ꝛ de ꝓprietatibus Crisoliti. ꝛ de discordia machometi ab eodē. ccvj. C
De octauo articulo qui ē. Credo in spm̄ sanctū. ꝛ de ꝓprietatibus berilli. ꝛ d̄ cōcordia ꝛ discordia machometi in eodē ccvij. A
De nono articulo fidei qui est credo sancta m ecciam catholicā. ꝛ de ꝓprietatibus tapasij cui nō cōcordat machometus. ccvij. C
De decimo articulo fidei qui est. Credo sanctoꝝ cōionē. pctōꝝ remissionē. ꝛ de ꝓprietatibus crisoprassi cui etiā nō cōcordat machometus. ccviij. A
De vndecimo articulo fidei qui ē credo carnis resurrectōem. ꝛ de ꝓprietatibus iacincti cui concordat machomet⁹. E
De. xij. articulo fidei q̄ ē vitā eternā amē ꝛ de ꝓprietatibus ametisti. ꝛ de concordia ꝛ discordia in eodem machometi. ccviij. D
De discordia machōeti in p̄cept. ccix. B
De p̄ p̄cepto machometi in orōnib⁹. E
De. ij. p̄cepto machometi in loeutōibus suis anteq̄ orent. ccix. C
De. iij. p̄cepto machometi in p̄conisatōe alte vocis. E
De q̄rto p̄cepto machometi in ieiunijs. ccix. D
De. v. p̄cepto machometi in obseruatōe pasche. E
De sexto p̄cepto machometi in peregrinatione ad mecham. ccx. A
De. vij. p̄cepto machometi in p̄datōib⁹. captiuatōib⁹ ꝛ occisiōib⁹ ꝯrioꝝ. ccx. C
De octauo p̄cepto machometi in licentia cōmestibiliū. ccx. D
De nono p̄cepto machometi circa pluralitatē vxoꝝ. E
De. x. p̄cepto machometi circa ꝓhibitōem aliq̄ꝝ mlieꝝ d̄ ꝓpria cognatōe. ccxxj. B
De. xj. p̄cepto machometi circa obseruatōem die veneris. E
De. xij. p̄cepto machometi in orādo versus meridiem. E
De. xiij. p̄cepto machometi circa iudicia. ccxxj. C
De. xiiij. p̄cepto machometi de abstinentia a vino. ccxxj. D
De. xv. p̄cepto machometi circa moduz hereditandi. E
De. xvj. precepto machometi circa testimonia. E
De. xvij. p̄cepto machometi circa ꝓhibitiōez disputatōis cū quocūq̄ extraneo a lege sua. ccxxij. A
De. xviij. p̄cepto machometi circa circūcisionē. E
Sexta consideratio de vilissima morte machometi tractat. ccxxij. B
Septima ꝯsideratio tractat de successoribus Machometi que quatuor punctis explicaꝫ. ccxxij. C
Primus pūctus ē de astutia diaboli ne periret secta machometi. E
Secūdus pūctus ē de successoribus machometi caliphis; egyptio orietali ꝛ mira occidentali. ccxxij. D
Tercius punctus est de diuersitate gentiū que legē machometi suscipe noluerunt. ccxxiij. B
Quartus punctus est de diuersitate paganoꝝ. qui in aliq̄bus imitanꝫ saracenos. ꝛ in alijs differunt. ccxxiij. C
Octaua ꝯsideratio tractat de bello saracenoꝝ p argumēta ꝯ fidei fortaliciū. ꝛ faciūt in numero decem argumēta. ccxxiiij. D
Primū argumētū cōtendit q illi q̄ vocātur xpiani nō sunt xpiani vbi multiplicit ondiꝫ irrōnabilitas dc i h⁹. ccxxv. A
Secundū argumētū cōtendit ꝯ xpi con-

ceptiōem p spm̄sanctū q̄ sq̄ussanct⁹ nō sit tercia i trinitate psona ꝫ materialis flatus.ccxvij. B
Terciū argumētū cōtendit q̄ xp̄c nō sit deus cū hoc expsse dixerit in euāgelio. ccxviij. A
Quartū argumentū ꝯtendit q̄ xp̄i mortē cū asserant ipm imortalē. q₂ ꝯceptū de dei flamine.ccxviij. B
Quintū argumentū cōtendit ꝯ trinitatē psonarū q̄ tñ ꝓbat ex verbis alchorani ccxviij. C
Sextū argumētū cōtendit cōtra beatitudinē eternā in dei visione cū ipi illā ponant in corpali refectōe cibi ꝛ pot⁹. vbi latissime improbat hec bestialis beatitudo.ccxix. B
Septimū argumentū ꝯtendit ꝯ mr̄imoniū vnius vxoris tm̄.ccxx. B
Octauū argumentū ꝯtendit ꝯ baptismū quo ad ablutōem interiorē.ccxx. C
Nonū argumentū ꝯtendit cōtra veneratōem imaginū.ccxxj. A
Decimū argumētū ꝯtendit q̄ lex mosaica ꝛ lex euangelica sunt corrupte p iudeos ꝛ xp̄ianos ꝛ q̄ nihil veritatis est in lege nisi quātū est in alchorano vbi latissime ꝓbatur iste error.ccxxj. B
Una ꝯsideratio tractat de bellis et triūphis saracenoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ p arma corpalia a tpe machometi vsq̄ ad pn̄s tp̄s. ꝛ enumerant.clvij.bella . ꝛ p̄mittit cā quare deus pmittit ppl'm saracenoꝝ ꝛ aiacio principū xp̄ianoꝝ ad bella cōtra eos.ccxxij. D
Primo bello vicūt saraceni fugato theodoro ꝛ aufertur tributum romanorum ccxxiij. A
Secūdo bello vincunt saraceni ꝛ aufert obedientia impatoris romanoꝝ in africa.ccxxiij. B
Tercio bello vincunt xp̄iani ꝛ rex saracenoꝝ captiuat.ccxxiij. C
Quarto bello vincunt saraceni ꝛ trāsfertur lignū sancte crucis a irl'm in cōstantinopolim. E
Quinto bello vincunt saraceni ꝛ capit ciuitas siracusana.ccxxiij. D
Sexto bello vincunt saraceni ꝛ fugit imperator romanoꝝ licꝫ bonus ꝛ iustus. ccxxiiij. B
Septimo bello vincunt saraceni ꝛ pdit totaliter nomen christianoꝝ in affrica. .ccxxiiij. C
Octauo bello vincunt xp̄iani ꝛ saraceni efficiunt tributarij. E
Nono bello vincūt xp̄iani ꝛ cremāt naues saracēoꝝ sb regi baiula.ccxxiiij. D
Decimo bello vincūt xp̄iani multis militib⁹ saracenoꝝ occisis in syra. E
Undecio bello vicūt saraceni i hispania ꝛ occidit ꝯsobrin⁹ regis roderici. E
Xij.bello vincunt saraceni ꝛ pdit hispania sub rege roderico vltimo rege gothoꝝ.ccxxv. A
Xiij.bello vincunt xp̄iani in aquitanea ꝛ perimit aldramanus cū.ccclxxv.militibus saracenoꝝ.ccxxv. C
Xiiij.bello vincūt xp̄iani ꝛ capit ciuitas āmoneñ.de prāte saracenoꝝ.ccxxv. D
Xv.bello vincunt xp̄iani pemptis duobus regibus saracenoꝝ.ꝛ capit narbona ꝛ plures alie ciuitates ꝛ loca a karolo marcello.ccxxvj. A
Xvj.bello vincunt xp̄iani ꝛ incipit recuperatio hispanie cum mirabilibus dei occisis plusq̄.lxx.milibus saracenoꝝ ꝓpe onetum. E
Xvij.bello vincunt xp̄iani in aq̄tanea et perimunt.ccclxxxv.milia saracenoꝝ. ccxxvj. C
Xviij.bello vincunt xp̄iani pempta innumerabili multitudine saracenoꝝ.ꝛ destructis tribus milib⁹ nauibus quinq̄ solum exceptis liberat constantinopolitana ciuitas. E
Xix.bello vincunt xp̄iani in aquitanea ꝛ perimit rex samma cordubeñ. cū suis. ccxxvj. D
Xx.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit abdera-

mē dux saracenoꝝ in aq̄llitanea a karolo marcello. E

Xxj.bello vincunt saraceni fugato endone duce francoꝝ ⁊ ꝑempta multitudie xp̄ianoꝝ in francia.ccxxvij. A

Xxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugāt secundus endo dux in francia.ccxxvij. B

Xxiij.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimit p̄dict⁹ aderamē in francia cū multitudine saracenoꝝ ꝑ karolū marcellū. E

Xxiiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugatur rex abdemelich cordubeñ.ꝑ francos ꝑempta multitudine saracenoꝝ.ccxxvij. C

Xxv.bello vincūt xp̄iani in regno castelle.⁊ occidit thebā rex cordubeñ. ⁊ oēs saraceni q̄ cū eo venerant. E

Xxvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ claret rex alfonsus catbolicus. E

Xxvij.bello vicūt xp̄iani fugato meaph. rege cordubeñ.⁊ ꝑimunt.liij. milia saracenoꝝ sub rege fruela.ccxxviij. A

Xxviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit galliana ac efficit xp̄iana ꝑ karolū magnū. E

Xxix.bello vincūt xp̄iani ꝑemptis pluribus regibus saracenoꝝ ac pluribus ciuibus captis ꝑ karolū francoꝝ regem ccxviij. D

Xxx.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimūt.lx.milia saracenoꝝ ꝑ regē alfonsum castum ccxxix. A

Xxxj.bello vincūt saraceni ⁊ portāt saracenoꝝ terrā a morbana vsq₃ ad ciuitatē cordubeñ.ꝓ mesquita saracenoꝝ construenda. E

Xxxij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit narchimona a karolo magno.ccxxix. B

Xxxiij.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimit exercitus magnus saracenoꝝ duces sub rege alfonso casto.ccxxix. C

Xxxiiij.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimit ores rex meride ꝑ regem alfonsum. E

Xxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ occidit rex badayos ꝑ regē alfonsum castum. E

Xxxvj.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimunt vltra.xij.millia saracenoꝝ ꝑ regē alfonsum castum.ccxxix. D

Xxxvij.bello vincūt xp̄iani ⁊ ꝑimit ꝓditor machomet⁹ ⁊ castrū scē cristine capit h regē alfonsum castum. E

Xxxviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit iterꝝ ciuitas barchinonie.ccxxx. B

Xxxix.bello vincunt xp̄iani sub rege ramiro occisis.lxx.milibus saracenoꝝ.⁊ declarat se beatus Jacobus custodem hispanie. E

Xl.bello vincūt xp̄iani.lxx.nauibus paganoꝝ igne solutis in galecia ꝑ regem ramirū.ccxxx. D

Xlj.bello vincunt xp̄iani occisa plurima saracenoꝝ multitudine sub rege ordonio.ccxxxj. A

Xlij.bello vincūt xp̄iani captis duobus ducibus saracenoꝝ in ꝓuincia ⁊ francia.ccxxxj. B

Xliij.bello vincunt xp̄iani ꝑemptis innumerabilibus saracenis. ⁊ capit toria a rege ordonio. E

Xliiij.bello vincūt xp̄iani occiso rege corie saraceno.⁊ capitur a rege ordonio. ccxxxj. C

Xlv.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit ciuitas salmantina a rege ordonio.ccxxxj. D

Xlvj. bello vincūt saraceni ⁊ occidunt ꝓpe toletū octo milia xp̄ianoꝝ. E

Xlvij.bello vincunt saraceni ⁊ capit roma ac magna pars tussie a soldano babilonie denastat.ccxxxij A

Xlviij.bello vincunt christiani ⁊ expellūtur a roma ⁊ tussia saraceni.ccxxxij. B

Xlix.bello vincunt christiani occisa saracenorum magna multitudine ⁊ edificatur ecclesia sancti Jacobi ex lapidibus per regem Alfonsum magnum. ccxxxij. C

L.bello vincunt christiani ꝑemptis pluribus saracenis per regē alfonsum magnum. E

Lj.bello vincunt christiani sub Bernardo delcorpio. ⁊ capitur balbastrum et alia loca in aragonia.ccxxxij. D

Lij.bello vincunt xp̄iani sub rege alfonso magno ⁊ liberat coymbra ab obsidione saracenoꝝ. E

Liij.bello vincunt xp̄iani sub rege alfonso magno.⁊ edificat castruz magnū de gordon tuitōe patrie.ccxxxiij. A

Liiij.bello vincunt xp̄iani ꝑ regē alfonsuz magnū i senectute sua.ccxxxiij. B

Lv.bello vincunt xp̄iani ꝑ regē gersiam capto ayolas rege saracenoꝝ. E

Lvj.bello vincunt xp̄iani sub rege ordonio.ij.⁊ capit ciuitas rogel.ccxxxiij. C

Lvij.bello vincūt xp̄iani sub rege ordonio secūdo ⁊ capta talauera ignib⁹ crematur. E

Lviij.bello vicūt xp̄iani ꝑ regē ordoniū scdz.⁊ capit castrū albanie.ccxxxiij. D

Lix.vincunt xp̄iani ꝑ regē ramirū scdm occisis.lxxx.milibus saracenoꝝ.⁊ captiuato rege sesar augustano ꝓditore. ccxxxiiij. A

Lx.bello vincunt xp̄iani sub rege ramiro scdo ꝑempta multitudine saracenorū sup castrū de cala treba.ccxxxiiij. B

Lxj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit castrū de carato ꝑ comitem fernandū gundisalui. E

Lxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat almāsor cum.xij.legionib⁹ bellatoꝝ ꝑ comitē fernandū gundisalui cū.ccc. equitibus ex reuelatōe sibi facta ꝑ monachū pelagiū.ccxxxiiij. C

Lxiij.bello vincūt xp̄iani ꝑ comitē fernādū gundisalui trucidatis captiuatisqꝫ plurimis saracenis.ccxxxvj. A

Lxiiij.bello vincunt xp̄iani per comitez fernādū gundisalui ⁊ fugat scdo almāsor ꝑempta innumerabili mltitudie saracenoꝝ.ccxxxvj. B

Lxv.bello vincūt xp̄iani ⁊ pugnat angelus dn̄i ꝓ milite missas audiēte cuz deuotione.ccxxxviij. C

Lxvj.bello vincunt xp̄iani ꝑcussis saracenis grauissima infirmitate meritis apl'i iacobi.ccxxxviij. D

Lxvij.bello vincūt xp̄iani ꝑ regē beriundo.⁊ iterū a saracenis vincunt in eodē bello ꝑ almansor.ccxxxix. A

Lxviij.bello vincūt saraceni ⁊ capit ciuitas legionen̄.ꝑ almansor. E

Lxix.bello vincūt saraceni ⁊ occidunt ꝓditorie septē īfantes d' lara.ccxxxix. B

Lxx.bello vincunt saraceni ⁊ cōburit ciuitas sanch Jacobi ab almanzor.⁊ deducunt campane ad mesquitā cordubeñ.ꝓ lampadibus.ccxl. A

Lxxj.bello vincunt xp̄iani ꝑempta multitudine saracenoꝝ ꝑ comitem castelle garsias fernandi.ccxl. B

Lxxij.bello vincūt xp̄iani mortuo almāsor ac ꝑemptis innumerabilib⁹ saracenis ꝑ regē beriundo.ccxl. C

Lxxiij.bello vincunt saraceni ⁊ capit ciuitas abuleñ. moriturqꝫ in carceribus comes garsias fernādi.ccxlj. A

Lxxiiij.bello vincūt xp̄iani ꝑ regē alfonsum qntū.⁊ vindicat mors comitis garsie fernandi. E

Lxxv.bello vincūt xp̄iani ⁊ liberat pampilona a manibus saracenoꝝ.instituit etiaz prius rex castelle.⁊ iungunt duo regna castelle ⁊ legionis.ccxlj. B

Lxxvj.bello vincūt xp̄iani ⁊ capiunt qnqꝫ reges saracenoꝝ ꝑ rodericū d' viuar ⁊ quō recepit beatuz lazarū sub specie leprosi.ccxlj. C

Lxxvij.bello vincunt xp̄iani ⁊ occiditur alymaymon rex saracenoꝝ ꝑ regē garsiam nauarre.ccxlij. B

Lxxviij.bello vincunt xp̄iani peremptis plurimis saracenis per Rodericum de viuar. E

Lxxix.bello vincunt christiani per regez fernandum magnū ⁊ capitur viseum. ccxlij. C

Lxxx.bello vincunt christiani ⁊ capitur lamegū ⁊ plura alia loca ꝑ regem fernandū magnum. E

Lxxxj.bello vincūt xp̄iani.⁊ p⁹ septē annos capit conubra ꝑ regem fernanduz

magnū aperiēte sancto iacobo portas ciuitatis.ccxlij. D

Lxxxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiūtur ac destruūt plurima loca p regē fernādū magnū.⁊ efficit tributarius rex toleti.ccxliij. B

Lxxxiij.bello vincunt xp̄iani p regē fernandū magnū ⁊ efficit tributarius rex hispaleñ.ac defert corpus beati Isidori in ciuitatē legioñ..ccxliij. C

Lxxxiiij.bello vincūt xp̄iani p regem fernandū magnū.⁊ subiugat celtiberia et carpentania.ac liberat hispania a subiectione imperatorum romanorum. ccxliiij. A

Lxxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ efficit tributarius rex cesagarustanus p regem sauciū castelle.⁊ quō pditoꝛie pvellido dolpho occidit rex iste sautius secūd⁹ rex castelle.ccxliiij. C

Lxxxvj.bello vincunt xp̄iani p regem alfonsum sextū.⁊ ostendit cōfirmatio iuramenti in libertate.ccxliiij. D

Lxxxvij. bello vincunt xp̄iani ⁊ efficiūt tributarij oēs saraceni hispanie p regē alfonsum sextū.ccxlv. A

Lxxxviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ imponit nomē roderice ō biuar cū cāpeatoꝛ. E

Lxxxix.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiunt septē milia saracenoꝝ p Cid campeatorem.⁊ quō p inuidiam expellitur a regno.ccxlv. B

Xc.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit alcaac p Cid campeatoꝛē.ccxlv. C

Xcj.bello vincūt xp̄iani fugatis ⁊ vulneratis duob⁹regib⁹p Cid cāpeatoꝛē. E

Xcij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat rex demie ac comes cromani capitur per cid campeatoꝛē.ccxlvj. A

Xciij.bello vincūt xp̄iani ⁊ fugat iterū rex demie p cid campearoꝛē. E

Xciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit castꝝ ō rudea per cid cāpeatoꝛē qui obtinuit priuilegia magna pro nobilibus ⁊ ciuibus castelle.ccxlvj. B

Xcv.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat rex demie ⁊ capit rex aragonū p cid campeatorem.ccxlvj. C

Xcvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit toletū ac plurima loca p regem alfonsum sextum.ccxlvj. D

Xcvij.bello vincunt xp̄iani cruce signati transeuntes in terrā sanctā ⁊ capiunt ciuitates ricia ⁊ laudicia.ccxlvij. A

Xcviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit antiochia.ccxlvij. D

Xcix.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat corboranus cū exercitu suo antiochia ab ei⁹ obsidione liberat.⁊ inuenit lācea qua pfoꝛatū fuit latus xp̄i in cruce. E

C.bello vincūt xp̄iani cruce signati ⁊ capit ciuitas sancta irl'm.ccxlviij. A

Cj.bello vincunt xp̄iani cruce signati cesis centū milib⁹saracenoꝝ.ccxlviij. C

Cij.bello vincunt saraceni in hispania ⁊ occidit infans saucius alfonsi. pditur concha ⁊ plurima alia loca.⁊ destruūt oīa balnea regni.ccxlviij. D

Ciij.bello vincūt xp̄iani sub pꝛincipe godofrido de bullon. ⁊ capiunt plurime ciuitates.ccxlix. B

Ciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ obsidet ciuitas coꝛdubeñ.ac membꝛatim diuidit pditoꝛ saracenus.qui regē hispaleñ.interfecerat p regē alfonsuꝫ sextū.ccxlix. E

Cv.bello vincunt saraceni sub yncaf rege marrochioꝝ ⁊ vulneratur rex alfonsus sextus.ccxlix. D

Cvj.bello vincunt xp̄iani p regem alfonsum sextum destructa saracenoꝝ terra ccl. A

Cvij. bello vincunt chꝛistiani ⁊ capitur ciuitas nobilis Valencie per cid campeatorem. E

Cviij. bello vincunt chꝛistiani fugato et vulnerato rege hispaleñ. hac pemptis quasi.xxix.milibus saracenoꝝ per cid campeatorem.ccl. C

¶ix.bello vincunt xp̄iani fugato ⁊ vulne rato ymes myramamolim ac ꝑemptꝭ xl.⁊ octo milibus ⁊ q̄ngētis saracenis per Cid campeatorē.ccl. D
¶x.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat̄ Bucar rex marrochioꝝ vulneratis cum alijs. xxx.regibus per Cid cāpeatorē.cclj. A
¶xj.bello vincunt xp̄iani fugato rege bu car cū alijs.xxxvj.regibus.viginti eoꝝ interfectis ꝑ Cid campeatorē nō viuū sed mortuū.cclj. C
¶xij.bello vincunt saraceni ⁊ occidit̄ rex alfonsus arragonie.q: spoliauit ecclesias.cclij. D
¶xiij.vincunt xp̄iani cruce signati.⁊ capit̄ ciuitas vlixbona.ccliij. A
¶xiiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ ciuitas boecie ꝑ iꝑatorē hyspanie alfonsuz septimū.ccliij. B
¶xv.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ ciuitas almerie ꝑ imꝑatorē alfonsum septimū. ccliij. C
¶xvj.bello vincūt xp̄iani trucidatis plu rimis saracenis.⁊ liberat̄ ciuitas rode rici ab obsidione saracenoꝝ ꝑ regē fernandū legionis.ccliiij. A
¶xvij.bello vincunt saraceni ⁊ vulnerat̄ rex alfonsus octauus.ccliiij. C
¶xviij.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑdit̄ ciui tas sancta irl'm ⁊ plures alie ciuitates ⁊ loca.ccliiij. D
¶xix.bello vincunt xp̄iani cruce signati. ⁊ efficit̄ secundū passagiū ad terrā sanctā sine cōsecutōe finis capit̄ tn̄ ciuitas acon.cclvj. A
¶xx.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit̄ ciuitas damiata ꝑemptis.lxxx.milib⁹ saracenorum.cclvj. C
¶xxj.bello vincūt xp̄iani ꝑemptis.cc.mi libus saracenoꝝ ꝑ regē alfonsum octauū in nauibus tholose. E
¶xxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ regnū maiorıtarū ꝑ regem iacobū arragonie cclvij. D
¶xxiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ ciuitas valētie ꝑ regē iacobū arragonie. E
¶xxiiij.bello vincūt saraceni vastatꝭ plu ribus ꝑuincijs E
¶xxv.bello vincunt xp̄iani cruce signati ⁊ capit̄ ciuitas damiata ꝑ regē frācorū ludouicū.cclviij. A
¶xxvj.bello vincunt saraceni ⁊ captiuat̄ rex francoꝝ ludouicus cū frib⁹ suis. E
¶xxvij.bello vincunt xp̄iani cruce signa ti ⁊ fugant̄ seraceni ⁊ tyranni de p̄rimo nio eccie.cclviij. B
¶xxviij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ ciuitas murcieñ.ꝑ regē Jacobū arragonie.cclviij. C
¶xxix.bello vincunt xp̄iani occisa multi tudine saracenoꝝ ꝑ infantē alfonsum filiū regis fernandi secūdi. E
¶xxx.bello vincunt saraceni ⁊ capit̄ antiochia ꝑ soldanū babylonie.cclviij. D
¶xxxj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ vbeda ꝑ regē fernandū secūdū. E
¶xxxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ carthago ac efficit̄ tributarius rex Tunicij regno francoꝝ. E
¶xxxiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ ciui tas cordubeñ.⁊ plura alia loca ꝑ regez fernandū secūdū.⁊ remittūt̄ campane ad sanctū iacobum.cclix. A
¶xxxiiij.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑditur trypolis ciuitas. E
¶xxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ capitur ci uitas hispaleñ.ꝑ regē fernādū scd̄m. E
¶xxxvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiunt̄ plura loca ꝑ regē alfōsū nonū.cclix. C
¶xxxvij.bello vincunt saraceni ⁊ occidit̄ donus raminus ꝑ abenyncaf regem vl tramarinum.cclx. A
¶xxxviij.bello vincunt saraceni ⁊ occidi tur infans sauci⁹ archieṗs toletan⁹. E
¶xxxix.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑdit̄ ciuitas acon.cclx. C
¶xl.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit̄ insula rodi ac destruit̄ ordo templarioꝝ. E
¶xlj.bello vincunt xp̄iani ⁊ occisis plurimis saracenis capiunt̄ cambil ⁊ alba

na p infantē petrū. E
Cxlij. bello vincunt xpiani fugato rege granate et pluribus cesis saracenis per dnm Johānem manuel.cclx. D
Cxliij.bello vincunt xpiani et soluit classis saracenorum p alfonsum infre ad mirandū maris. E
Cxliiij.bello vincunt xpiani et occiditur infans picato cuz multitudine saracenorum. E
Cxlv.bello. vincunt saraceni et occidit alfonsus infra admirād9maris.cclxi. A
Cxlvi.bello vincunt xpiani cesa innūera multitudine saracenorum et fugatis regibus bena marini tunicis et bugie p regem alfonsum nonū. E
Cxlvij.bello vincunt xpiani et soluit classis magna saracenorum sub rege alfonso quarto.cclxi. E
Cxlviij.bello vincunt xpiani et capit aliezira p regē alfonsum quartū. E
Cxlix.bello vincunt saraceni et pdit aliezira.cclxi. D
Cl.bello vincūt xpiani et soluit classis saracenorum.cclxij. A
Clj.bello vincunt saraceni et pdit vtrera et machena. E
Clij.bello vincunt xpiani pemptis duobus milibus saracenorum sub rege henrico tercio.cclxij. B
Cliij.bello vincunt xpiani et capit cepta p regē iohannē portugalie. E
Cliiij.bello vincunt xpiani et capit antequ ra p infantē fernandū.cclxiij. B
Clv.bello vincūt xpiani et fugant saraceni p regē iohānē secundū occisis pluribus saracenis. E
Clvj.bello vincūt saraceni et pdunt ciuitates pera et constantinopolis.et de tribus mirabilib9q pcesserūt.cclxiij. D
Clvij.bello vincunt xpiani cruce signati fugato turcho et cesis.lxxx. milib9turchorum p iohannē vayuoda orante deuotissime pre fre iohāne de capistrano ordinis minorum nomen iesu deuotissime innocante.cclxiiij. C
Clviij.bello vincunt xpiani et capit alcacerzagner i affrica p regē alfonsuz portugalie.cclxv. A

Decima consideratio tractat de possessiōe terre sancte p saracenos que duob9explicat punctis.cclxv. B
Primus est quare saraceni tenent terrā sanctā vbi tres rōnes assignant. E
Secūdus punctus est q nulla ē terra ex pte xpianorum aptior ad terrā sanctā expugnādi q hispania.cclxvj. C
Undecima cōsideratio tractat d his ad que cōpelli debent saraceni viuētes inter nos de iure et ex ordinatōe regni.cclxvij. A
Duodecima et vltima cōsideratio tractat de fine legis saracenorum et de eorū ppetua seruitute sub iugo xpianorum q quatuor passibus ptransit.cclxvij. C
Primus passus est d castigatōe finali fienda p saracenos in populo xpianorum. cclxvij. D
Secūdus passus est de cessatōe legis saracenorum.cclxviij. C
Tercius passus est de tēpe q lex machometi et eius dnīū dz cessare.cclxviij. D
Quartus passus est de ppetua seruitute saracēorum sub iugo xpianorum.cclxix. B

In quito libro qui est de bello demonū ɔ fidei fortalicīū.xij.sunt cōsideratōes.cclxix. C

Prima cōsideratio est et tractat quatuor puncta.cclxix. D
Primus punctus est an sint demones i mundo et q sunt noīa eorum. E
Secundus punctus est de quiditate demonū q d.s.sunt demones.cclxx. A
Tercius punctus est d nobilitate demonum.cclxx B
Quart9pūct9est de nā demonū.cclxx. C
Secunda consideratio tractat de sciētia demonū que tribus explicat pūctis.cclxx. D

Primus est de scientia demonũ ante casum ꝛ post casum vbi etiã declarat an habuerũt noticiã ꝓphiaꝝ aduẽtus xp̄i ꝛ an cognoscant cogitatões nr̄as. E
Secundus punctus est ꝙ artes magice exercent scientia demonũ. ꝛ an aliquo casu sine pctõ possint exercẽi.cclxxj. C
Tercius punctus est ꝙ ars notoria est illicita ꝛ nulla scīa infusa põt haberi a demonibus.cclxxij. B
Tercia cõsideratio tractat ꝺ bello demonũ in celo. ꝛ qũo ante casum eorũ de celo fuit mora septẽ dierũ. ꝛ quõ quinqꝫ peccata cõmisit lucifer in celo. ꝛ de numero cadentiũ ꝛ remanẽtiũ angeloꝝ ac numero saluãdoꝝ.cclxxij. D
Quarta cõsideratio tractat de habitatõe demonũ post casum. ꝛ an vbicũqꝫ sint demones puniant igne materiali.cclxxiij. B
Quinta cõsideratio tractat de ꝑtãte demonũ. ꝛ de eoꝝ ꝑsidẽtijs siue ꝑncipatu ꝛ q̄ gens est in mundo suꝑ quã diabolus hꝫ maiorẽ ꝑtãtẽ.cclxxiiij. D
Sexta cõsideratio tractat de bello demonũ ꝯ genus humanũ postqꝫ ceciderunt de celo vsqꝫ ad aduentum xp̄i.cclxxvj. A
Septima cõsideratio tractat de perditione dominij demonũ ꝑ iusticiam in aduentu xp̄i.cclxxvij. B
Octaua cõsideratio tractat de ꝓprietatib⁹ ꝛ malicia demonũ.cclxxviij. A
Nona consideratio tractat de bello demonũ post aduentuꝫ xp̄i vsqꝫ ad diem iudicij.cclxxix. B
Decima cõsideratio tractat de diuersitate demonũ. ꝛ si ꝑñt hr̄i spũs familiares que decẽ explicabit differentijs.cclxxxj. D
Prima dr̄ia ꝙ fata que vident ab hoib⁹ nõ sunt mulieres sed demones. E
Secũda dr̄ia ꝙ illi dicũt vulgariter trasgot duen ꝺ casa st demões.cclxxxij. A
Tercia dr̄ia ꝙ inueniũt succubi ꝛ incubi generãtes hoies q̄ non sunt filij demonũ sed hominũ.cclxxxij. C
Quarta dr̄ia est de demonib⁹ qui vident facere ꝑlia.cclxxxiij. A
Quinta dr̄ia est de demonib⁹ q̄ in hũana forma apparẽt comedentes ꝛ bibentes cclxxxiij. B
Sexta dr̄ia est ꝺ demonib⁹ q̄ in somnijs apparẽt terrentes hoies.cclxxxiij. C
Septima dr̄ia demonũ est eoꝝ q̄ generãtur ex cõiunctõe viri ꝛ mulieris vel ex odore seu ex radijs planetarũ. E
Octaua dr̄ia est eoꝝ qui in specie masculi vel femine apparent. E
Nona dr̄ia est eoꝝ qui dicunt mũdi vel vel immundi.cclxxxiij. D
Decima dr̄ia est eoꝝ qui illudũt femias que bruxe vel xurgine vulgariter nuncupant.cclxxxiiij. A
Secundũ principale tractat de spiritibus familiaribus.cclxxxiiij. D
Undecima cõsideratio tractat de q̄litate corpoꝝ in q̄bus demões apparent. ꝛ si ꝑñt hũana corpa vel aias subitrare q̄ trib⁹ explicat pũct⁊.cclxxxv. A
Primus pũctus est de q̄litate ꝛ figuris corpoꝝ in quibus demones apparent cclxxxv. B
Secũdus pũct⁹ ẽ de subintratiõe demonũ in corporib⁹ obsessoꝝ. ꝛ quõ nullus hõ viuus nec mortu⁹ ambulat in alio hoie sicut diabolus.cclxxxvj. A
Tercius pũctus ẽ ꝙ demões nõ ꝑñt eẽntiã aie intrare qꝺ ẽ eẽntie aie illabi nec ꝓprie malas cogitationes immittere.cclxxxvij. D
Duodecia ꝯsideratio tractat q̄ fine dꝫ terminari bellũ demonũ q̄ trib⁹ mẽsurabit passibus.cclxxxviij. C
Prim⁹ passus ẽ q̄re demões st i mꝺo. E
Scõs passus ẽ de cessatõe ꝑncipat⁹ ꝛ belli demonũ ꝯ gen⁹ hũanũ.cclxxxviij. D
Terci⁹ passus ẽ de retrusione ꝑpetua demonũ in inferno.cclxxxix. A

Explicit tabula.

Incipit ꝓhemiū Fortalicij fidei. cōſcripti ꝑ quendā doctorē eximiū ordis minoꝝ. Anno dn̄i. .M.cccclix. in ꝑtibus occidentis. Et primū ponit̄ ſcribentis intentio.

TVrris fortitudis a facie inimici. Tu es dn̄e deus meus. qui facis magna ⁊ iſcrutabilia ⁊ mirabilia: quoꝝ nō eſt numerus. Tu extendiſti celos ſolus: ⁊ gradieris ſuper fluctus maris. Tu ambulas ſuꝑ pennas ventoꝝ. Tu feciſti arcturū ⁊ orionas ⁊ interiora auſtri. Tu es celſior celo. ꝓfundior inferno. longior terra. et latior mari. Tu es in cui⁹ manu eſt aīa oīs viuētis: ⁊ ſpūs vniuerſe carnis. Tu auris verba diiudicas: ⁊ faucis comedētis saporē. Tu es qui cognoſcis decipiētē: ⁊ eū qui decipit̄. Tu adducis malos cōſiliarios in ſtultū finem: ⁊ iudices in ſtuporē. Tu baltheū regū diſſoluis ⁊ p̄cingis fune renes eoꝝ. Tu ducis ſacerdotes eoꝝ ingloriosos: ⁊ optimates ſupplantas. Tu ꝯmutas labiū veraciū: ⁊ doctrinā ſenū aufers. Tu es dn̄e qui effundis deſpectōem ſuꝑ principes: ⁊ eos qui opp̄ſſi fuerāt releuas. Tu reuelas ꝓfunda d̄ tenebris: ⁊ ꝓducis in lucē vmbram mortis. Tu es domine q̄ multiplicas gentes ⁊ ꝑdis eas ⁊ ſubuerſas in integꝝ reſtituis. Tu immutas cor principū ppl'i terre: ⁊ decipis eos vt fruſtra incedant ꝑ inuium. Tu facis eos palpare quaſi i tenebris ⁊ nō in luce: ⁊ errare facis eos q̄i ebrios. Tu ſolus es oīpotēs. Tu ſolus oē bonū. Tu ſolus omiſciens. Tu ſolus noſti corda filioꝝ hominū. Tu ſolus te ipm cōprehendis. Tu ſolus es vbiq; pn̄s. Tu ſolus creas res de nihilo. Tu ſolus in inſtanti oꝑaris. Tu ſolus ſtabilis manens das cuncta moueri. Tu ſolus ex auctoritate miracl'a facis. Tu ſolus de qualibet creatura facis quod vis. Tu ſolus voluntatē hois cogere potes. Tu ſolus potes eſſentie anime illabi. Tu ſolus potes peccata dimittere. Tu ſolus potes gr̄am infundere. Tu ſolus potes in igne ꝑpetuo corp⁹ ſeruare. Tu es corā quo nudus eſt infernus: ⁊ nullū eſt opimentū ꝑditioni. Tu extendis aq̄lonē ſuꝑ vacuū: ⁊ appendis terrā ſuꝑ nihilū. Tu ligas aq̄s in nubibus vt nō erūpant pariter deorſum. Tu detines vultū ſolij tui: ⁊ expādis ſuꝑ illō nebulā tuā. Tu dn̄e terminū circūdediſti aquis vſq; dū finiat̄ lux ⁊ tenebre. Tu es ad cuius nutū colūne celi cōtremiſcunt ⁊ pauent. Tu es in cuius fortitudine maria cōgregata ſunt repente: ⁊ prudētia tua ꝑcuſſit ſuperbū. Tu es cuius ſpūs celos ornauit: ⁊ obſtetricante manu tua eductus eſt coluber tortuoſus. Tu es deus excelſus in fortitudine tua: ⁊ nullus eſt tibi ſimilis in legiſlatorib⁹. Tu es cuius numer⁹ annoꝝ ineſtimabilis. Tu aufers ſtillas pluuie: ⁊ effundis ymbres ad inſtar gurgitū qui d̄ nubibus fluunt qui p̄texunt cuncta deſuꝑ. Tu ſi volueris extendere nubes quaſi tentoriū tuū ⁊ fulgurari lumine tuo: deſuper quoq; cardines maris oꝑies. Tu das eſcam oibus mortalib⁹. Tu dn̄e i manibus tuis abſcōdis lucē: ⁊ p̄cipis ei vt recurſus adueniat annūciās d̄ ea amico tuo q̄ poſſeſſio tua ſit ⁊ ad eam poſſit aſcendere. Tu ſuꝑ oēs celos cōſideras ⁊ lumen tuū ſuꝑ terminos terre. Tu poſuiſti fundamēta terre ⁊ eius menſuras. Tu tetendiſti ſuꝑ eā lineā ⁊ baſes eius cōſolidaſti. Tu es quem laudent aſtra matutina. ⁊ ante quē iubilāt filij dei. Tu cōcluſiſti hoſtijs mare circūdās illud terminis tuis. poſuiſti vectem ⁊ hoſtia ⁊ dixiſti huc uſq; venies ⁊ non ꝓcedes amplius: ⁊ hic cō-

a

fringes tumẽtes fluctus tuos: ¶Tu oñ-
diſti auroꝛe locũ ſuũ. ¶Tu feciſti auro
raꝫ ⁊ ſolẽ: ¶Tu cõcuſſiſti extrema terre
⁊ excuſſiſti impios ex ea. ¶Tu igreſſus
es ꝓfundũ maris ⁊ in noniſſimis abiſ
ſi deambulaſti. ¶Tu es cui apte ſũt poꝛ
te moꝛtꝭ ⁊ hoſtia tenebꝛoſa vidiſti. ¶Tu
dñe cõſideras latitudinẽ terre. ¶Tu no
noſti in qua via habitat lux ⁊ tenebꝛa-
rũ quis ſit locus. vt ducas vnumquodq;
ad terminos ſuos. ⁊ intelligas ſemitas
domus eius. ¶Tu ſcis qñ naſcituri ſũt
hoĩes: ⁊ numerũ dierũ eoꝝ noſti. ¶Tu
ingreſſus es thezauros niuis. ⁊ theſau
ros grandinis aſpexiſti. q̃ p̃paraſti in
tp̃s hoſtis i die pugne ⁊ belli. ¶Tu ſcis
ꝑ quã viã ſpergit lux ⁊ diuidit eſt⁹ ſuꝑ
terrã. ¶Tu dñe dediſti vehementiſſimo
ymbꝛi curſum. ⁊ viã ſonantis tonitrui
vt plueret ſuꝑ terrã abſq; hoĩe in deſer
to. vbi nullus moꝛtaliũ cõmoꝛat. vt im
pleret inuiã ⁊ deſolatã. ꝓduceretq; her
bas virentes. ¶Tu es pluuie pr̃. ¶Tu ge
nis ſtillas roꝛis: a te egredit glaties ⁊
gemuiſti gelu de celo. ¶Tu iduras aq̃s
in ſilitudinẽ lapidis. ⁊ ſuꝑficieꝫ abiſſi
cõſtringis. ¶Tu es q̃ coniungere potes
micantes ſtellas pliades. ⁊ girũ arctu
ri potes diſſipare. ¶Tu ꝓducis luciferũ
in tp̃e ſuo ⁊ veſperũ ſuꝑ filios terre cõ
ſurgere facis. ¶Tu noſti oꝛdineꝫ celi et
pones rõnẽ eius i terra. ¶Tu numeras
multitudinẽ ſtellarũ ⁊ oĩbus eis noĩa
vocas. ¶Tu dimenſus es altitudinẽ ce-
li. latitudinẽ terre ⁊ ꝓfũdũ abyſſi. ¶Tu
dñe dinumeras arenã maris ⁊ pluuie
guttas ⁊ dies ſeculi. ¶Tu immittis ful-
gura ⁊ vadunt. ⁊ reuertentia dicunt ti-
bi aſſumus. ¶Tu poſuiſti in viſceribus
hoĩs ſapiam. ¶Tu dediſti gallo intelli-
gentiã. ¶Tu enarras celoꝝ rõnẽ ⁊ cõcẽ
tum celi doꝛmire feciſti. qñ fundebas
pulverẽ in terra ⁊ glebas cõpingebas
¶Tu es dñe q̃ menſus es pugillo aq̃s ⁊
celos palmo ꝑpõderas. ¶Tu appendis
tribus digitis molem terre ⁊ libꝛas in
pondere mõtes ⁊ colles in ſtatera. ¶Tu
feciſti celũ ⁊ terram cũ oĩ oꝛnatu eoꝛũ
¶Tu oĩa in numero pondere ⁊ menſu-
ra diſpoſuiſti. ¶Tu es quẽ celũ: ⁊ celi ce
loꝝ capere nequnt. ¶Tu es oĩpotens ſuꝑ
oĩa oꝑa tua terribilis dñs ⁊ magn⁹ ve-
hementer ⁊ mirabilis potentia tua. q̄
ſi foꝛtitudo querit robuſtiſſim⁹ es. ¶Tu
dñe ſi ſubuerteris oĩa vel in vnũ coar-
taueris: a nullo ꝯdicert: nec quis dice-
re poterit cur ita facis. ¶Tu ſi deſtruxe-
ris: nemo eſt qui edificet. ſi incluſeris
hoĩem: nemo eſt q̃ apiat. ¶Tu dñe ſi cõ
tinueris aquas oĩa ſiccabunt. ⁊ ſi emi
ſeris eas ſubuertẽt terram. ¶Tu es dñe
apud quẽ eſt foꝛtitudo cui⁹ ire reſiſte-
re nemo põt. ⁊ ſub quo curuant q̃ poꝛ
tant oꝛbẽ. ¶Tu es cui milia milium aſſi
ſtunt angeloꝝ ⁊ decies centena milia
miniſtrant. ¶Tu es ante cuius ꝯſpectũ
centũ. xliiij. milia ſunt citharizãtes in
citharis ſuis. ¶Tu es ante cui⁹ thronuꝫ
turba magna quã dinumerare nemo
põt gr̃as agit. ¶Tu vite ⁊ moꝛtis habes
ptãtẽ. ¶Tu es dñe quẽ laudat oĩs mili-
cia celeſtis exercitus ⁊ omis creatura.
¶Tu es maioꝛ oĩ laude. ¶Tu es dñe cui⁹
imenſa eſt ⁊ inueſtigabilis mia ꝓmiſſi
onis tue. qm̃ tu dñe altiſſim⁹ ſuꝑ oẽm
terrã lõganimis ⁊ multũ miſericoꝛs. ⁊
penitens ſuꝑ malicias hoĩm. ¶Tu vis
oẽs hoĩes ſaluos fieri. ⁊ in agnitõẽ ve
ritatis venire. ¶Tu es qui in rebus per
tp̃s oꝛtis ſummã grãm feciſti. cum ꝓ-
pter ſalutẽ humani generis. qd̃ nimia
charitate dilexiſti. miſiſti filiũ tuũ vni
genitũ eternaliter generatũ in plenitu
dinis tp̃e. in maria virgine hũanatuꝫ.
quẽ veꝝ deũ ⁊ hoĩem cõfitemur. fact⁹
tibi obediens vſq; ad moꝛtẽ crucis vt
nos redimeret a pctõ. Hec ẽ fides no
ſtra. Hec cõſolatio nr̃a. Hec vita nr̃a.
Hec ſpes beatitudĩs nr̃e firmioꝛ q̃ ce
lũ ⁊ terra. Sed o altiſſime deus multi

hec cõfitent labijs quoꝝ coꝛ longe ē a
te. Alij nitunt euertere hanc veritatē
⁊ verbis ⁊ factis quoꝝ quidā sunt he-
retici ⁊ ꝑuersi xp̄iani. Alij sunt iudei.
alij saraceni. alij vo diaboli. De erroꝛe
hereticoꝝ nullus est qui inq̄rat. intra-
uerūt dn̄e gregē tuū lupi rapaces. q̄a
pauci sunt pastoꝛes: multi mercēnarij
⁊ q̄ꝛ mercennarij sunt nō est eis cura d̄
ouibus tuis pascēdis ꝗ tondēdis. Vi
dent. n. lupos venientes ⁊ fugiūt. Cadit
azina ⁊ est qui subleuet. perit aīa ⁊ nō
ē q̄ adiuuet. De ꝑfidis iudeis blasphe
mantibus nomē tuū ⁊ inaudita crude
lita. latenter facientibus infidelib⁹ tuis
nullus est vt plurimū qui recogitet. q̄ꝛ
munera eoꝝ excecauerūt oculos iudi
cū ⁊ ꝑsidentiū in clero ⁊ ppl̄o. ꝗ ⁊ abso
na saracenoꝝ viuentiū inter nos ex in
teresse ꝑdictoꝝ iudicū obliuioni data
sūt. Predicatoꝛes tui ꝫ pauci clamāt
sed a veritate tua auditum auertunt ⁊
ad fabulas cōuertunt. ¶ Impletum est
dn̄e verbū tui ꝑdicatoꝛis eximij. Erit
enī tp̄s cū sanā doctrinā nō sustinebūt
hec velut quandā querelaꝫ dn̄e. ex pte
diligentiū te mitto ante thronū tuū ⁊
agni immaculati. Succurre ergo dn̄e
gregi tuo quē ꝑcioso sanguine filij tui
emisti. Sanguineos fontes lacrimaꝝ
emittit coꝛ meū. q̄ꝛ neminē video ꝯso-
latoꝛē gementiū: ⁊ fere neminē zelato
rē tue fidei catholice spāliter i hac mi-
sera hispania. in qua sicut in fine mun
di sita est. sic in ea cōgregate sunt oēs
feces tuoꝝ inimicoꝝ. Inimicus ē he-
reticus. inimicus iudeus. inimicus sa
racenus. inimicus diabolus. Cogita-
ui ꝗ dn̄e deus meus pp gloriā ⁊ hono
rē tue sancte fidei catholice. ⁊ in remis
sionē delictoꝝ meoꝝ hūc libꝝ scribere
quē foꝛtaliciū fidei nomino. meūq̧ in
tellectū tue maiestati cōmēdo. ⁊ sic cū
splendoꝛibus lucis tue illuminare di-
gneris. vt illa scribā que tue sint placi
ta voluntati ad cōsolatōem fideliū. et
ꝓ defensione tue sanctissime fidei. In
quo quicq̄d bene dictuꝫ inueniat tibi
tribuat a quo oē bonū ē. Si quid ve-
re minus caute dictū fuerit beniuoluꝫ
peto correctoꝛē. in oibus me submit-
tens determinatiōi eccie catholice tue
imaculate spōse. Sumēs in tuo noie
ꝓ fundamento nr̄i inexpugnabil' foꝛ-
talicij verbū ꝑassumptū. Turris foꝛti-
tudinis a facie inimici. psal. lx. Et pre-
mittit figura pugne. in qua foꝛtaliciū
q̄nq̧ turriū cum eius oꝛnatu ⁊ arma-
tura deseruit primo libꝛo. Heretici so
dientes siue ꝑ inuiū foꝛtaliciū ꝑfoꝛan-
tes deseruiunt secundo. Iudei vero si-
gnati velati ⁊ cathenis vinculati deser
uiunt tercio. Bellum sarracenoꝛum ⁊
chꝛistianoꝝ deseruit quarto. Demōes
vo ab angelis ꝓstrati deseruiūt quin-
to libꝛo

Incipit liber primus in quo con
tinentur tres consideratiōes.

T Deꝫ oꝛ-
do in p̄nti libꝛo q̄n
q̧ erūt ꝑtiales libꝛi
quasi quinq̧ turres
foꝛtalicij fidei inex-
pugnabiles. Pri-
mus erit d̄ vera xp̄i
militū armatura ⁊ d̄ fidei catholice ex
cellentia. Secundus erit de bello fal-
soꝝ xp̄ianoꝝ ⁊ hereticoꝝ ꝯ eam: ⁊ eoꝝ
astutia. Tercius erit de bello iudeoꝛū
ꝯtra eam. ⁊ eoꝝ crudelitatibus: ⁊ mali
cia. Quartus erit de bello saracenoꝝ:
cōtra eandē ⁊ de eoꝝ ⁊ sue legis imū-
dicia. Quintus erit de belo diaboloꝝ
contra eandē: ⁊ de perditōne dominij
eoꝝ ⁊ miseria. Circa primū libꝛum
tres erunt principales consideratōes.
Prima erit de armatura omniū fide-

liū in generali. Secunda de armatu-
ra veroꝝ ꝑdicatoꝝ i spūāli. Tercia erit
de nobilitate ⁊ excellentia fidei catho
lice in ꝑticulari.

**De armatura oīm fideliū in gene-
rali. ⁊ ponunť hic sex genera armo
rum spūalium.**

CIrca primā cōsi
deratōem que est de armatura
fideliū in generali. hoc est oēs fideles
cuiuscunq̄ status cōphendēdo sequa
mur apl'm ad Ephe. vi. c. Qui spūsan
cto illustratus docuit qualiter fideles
debent armari in spūali bello. ⁊ ponit
sex armoꝝ genera. quoꝝ quinq̄ sunt
ad resistendū. vnū ad impugnandū. s.
verbū dei. Prima armatura est studi-
um cōtinentie. Secunda est virtus iu
sticie. Tercia est exempla scōꝝ. Quar
ta armatura est scutū fidei. Quinta ē
galea spei. Sexta est gladius verbi dei
De prima armatura dicit apl's state
succincti lūbos vr̄os in veritate. hac
muniunť fideles cōtra hostē familia-
rē: s. contra luxuriā. de qua dr̄ Job. xl.
Fortitudo eius in lumbis eius qm̄ in
eis est vis generatiua. ⁊ debent fideles
vt bene sint muniti hac armatura ac-
cingi zona quintuplici. Primo debēt
accingi zona pellicea. que est mortifi-
catio carnis. hac accincti sunt iohnes
baptista ⁊ helias. Secundo debēt ac-
cingi zona iusticie que est exercitiū bo
ni opis. de qua dr̄ Esa. xi. Erit iusticia
cingulū lumboꝝ eius. Tercio debent
accingi zona fortitudinis vt pmis mo
tibus viriliter resistant de qua dr̄ Pro
uer. vl. Accingit fortitudinē lūbos su-
os. Quarto debent accingi zona hūili
tatis. hoc est lintheo quo dn̄s accinctꝰ
lauit pedes discipuloꝝ suoꝝ. Jo. xiij.
Quinto debent fideles accingi zona
veritatis: s. euāgelice ꝑmissiōis. math.
xix. sunt eunuchi qui se castrauerūt ꝑ-
pter regnū celoꝝ. Qui hac quintupli-
ci zona accinctus fuerit erit vere arma
tus studio cōtinente. De secūda ar-
matura que est virtus iusticie. subdit
apl's. c. eōdē. ⁊ iduti lorica iusticie. hac
muniunť fideles cōtra hostē auaricie.
de qua dr̄ eccl'astici. iuj. nihil iniquius
q̄ amare pecuniā. Et dicit lorica iusti
cie. q: sicut lorica munit totū corpꝰ sic
iusticia reddendo vnicuiq̄ qd̄ suū est
vniuersaliter soluit oē qd̄ dz vt nullus
possit agere cōtra eā. Esa. lix. Indutꝰ
ē iusticia ⁊ lorica. Est. n. iusticia in cor
de in ore ⁊ in ope. in corde ē tripliciter
Primo ꝑ amorē Math. xxij. Diliges
ꝑximū tuū sicut teipm. Scd̄o ē iusti-
cia in corde ꝑ cōpassionē. Job. xxx. cō
patiebať aīa mea paupi. Est tercio iu-
sticia in corde ꝑ iniuriarū dimissionē.
Math. vj. Si dimiseritis hoibus pctā
eoꝝ dimittet ⁊ vobis pr̄ vr̄ celestis de-
licta vr̄a. Est etiā iusticia in ore triplici
ter. Primo ꝑ dulcē correctōem. Eccl'i
xix. Corripe proximū anteq̄ cōmine-
ris. Secūdo est iusticia in ore ꝑ consi-
liuz. Prouer. xxvij. vnguento ⁊ varijs
odoribꝰ delectať cor. ⁊ bonis amici cō
silijs aīa dulcorať. Est tercio iusticia i
ore ꝑ feruētē orōnē. Jaco. vl. orate pro
inuicē vt saluemini. Est vltio iusticia i
manu. i. in ope etiā tripliciter. Primo
ꝑ donū. Prouer. xviij. donū hois di-
latat viā eius ⁊ an̄ principes spacium
ei facit. Est aūt donū datio irrepetibil'
Scd̄o ē iusticia in māu ꝑ mutuū. deu
tero. xxiij. fratri tuo absq̄ vsura q̄ indi
get cōmodabis vt bn̄dicat tibi dn̄s de
us tuꝰ in oi ope tuo. Tercio ē iusticia i
manu. i. in ope ꝑ auxiliū. ad gal'. v. per
charitatē spūs seruite iuicē. Predicti
nouē gradꝰ iusticie. s. tres in corde. tres
in ore. tres in ope. sť q̄i q̄dā annuli for-
tissimi quibus lorica iusticie ꝯtexitur.
vt illos hn̄s merito dicať armatus lo-
rica iusticie. De tercia armatura q̄ ē

ſanctoꝝ exempla. Apl's ſubiungit ca-
pitulū eodē. Et calciati pedes in ꝑpa-
ratione euangelij pacis. Dicunt autē
ſanctoꝝ exempla calciamenta. q2 his
muniunt fideles cōtra affectū terreno
rū. Quatuor aūt facit calciamentū.
Primo valet ad defenſionē. ſ. frigoris
ſpinarū ⁊ luti. Sic ⁊ bonū exēplū de-
fendit cōtra frigus infidelitatis. cōtra
ſpinas cupiditatis ⁊ cōtra lutū libidis
Vñ dic dñs Luce. x. Ecce dedi vob po
teſtatē calcandi ſupra ſcrpētes ⁊ ſcor-
piones ⁊ ſupra oēm virtutē inimici et
nihil vobis nocebunt. ⁊ pſalmiſta ait
pſal. lxxxix. Sup aſpidē ⁊ baſiliſcum
ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ dra-
conē. Secūdo calciamētū velat a pul
uere. ſic ⁊ ſanctoꝝ exēpla velant a pul
uere vane glorie ſiue laudis hūane. vñ
Hiere. ij. Prohibe pedē tuū a nudita
te. Tercio valet calciamētū ad calefa-
ctionē. Sic ſanctoꝝ exēpla calefaciūt
affectū nr̃m erga deuz ⁊ ꝓximū diligē
dū. Vñ ⁊ qui edunt agnū paſchalē iu
bent ec̄ calciati Exo. xij. Quarto valet
calciamētū ad ornatū. Sic ⁊ ſanctorū
exempla ornāt nos decore virtutū. vñ
Cantic. v. Q pulcri ſunt greſſus tui in
calciamentis filia ꝓncipis. Judith vl.
Sandalia illius rapuerūt oculos eiꝰ.
.i. excecauerūt oculos holofernis per
quē intelligit diabolus. Inde ē ꝙ ſan-
dalia pontificis auro ⁊ gēmis ⁊ diuer
ſis coloribus adornant. Pro mēoria
ꝑdictarū ꝓprietatū calciamēti ē verſus
iſte. defendit. velat. calefacit. calciꝰ or-
nat. De armatura que eſt ſcutū fidei
ait apl's ca. eodē. In oibus ſumentes
ſcutū fidei. ſcutū eſt fides incarnatiōis
Eſt. n. ſcutū triangulū lz ſup vnū. ita ⁊
xp̄c eſt vna ꝑſona triplicē tñ hz ſubam
.i. deitatē carnē ⁊ aniam. Itē in ſcuto
coreū deſuꝑ extendit in ligno ⁊ pingi
tur extra. ita ⁊ caro xp̄i extenſa fuit i li
gno crucꝭ. Hiere. xj. Venite mittamꝰ
lignū in panē eius. Pictura ē effuſio
ſanguis ꝑ diuerſas ꝑtes corpis. Eſaie
lxiij. Quare rubꝝ ē indumētū tuum.
Hoc ſcutū dz geri a ſiniſtris. q2 ibi eſt
cor hois. Prouer. iiij. Oi cuſtodia ſer
ua cor tuū ⁊c. Treñ. iij. Dabis eis ſcu-
tū cordis laborē tuū. Hoc ſcuto muni
unt fideles ꝯ tela diaboli. Vnō ſcribit
ab apl'o. In quo poſſitis oia tela neq̇ſ-
ſimi ignea extinguere. nequā ē caro. ne
quior ē mundus. ſed nequiſſimus dia
bolus. Dicunt aūt tēptamēta diaboli
tela ꝑꝑ ſubtilitatez. Geñ. iij. Serpens
erat callidior cūctis aiantibꝰ terre. Di-
cunt ignea ſuccēſione. vñ Job. xlj. Ali
tus eius prunas ardere facit. prune ſūt
carnalia deſideria que diabolꝰ toto co-
namine in nr̃is mentibꝰ intendit accē-
dere. Eſa. liiij. Ecce ego creaui fabruz
flantē in igne prunas. His igit oppo-
nenda ē fides q̄ acuto viſu inuiſibilia
cōꝑhendit. ⁊ ſubtilitates tentationū ꝓ
ſpicit. vñ. ij. Coꝝ. ij. Nō. n. ignoramus
cogitatiōes eius. Eſt etiā prima gratia
vñ ⁊ dr̃ ros matutinus. ⁊ iō feruorē tē
tatōis extinguit. vñ Ecci. xliij. Ros ob
uians ab ardore venienti hūilē efficiat
eū. De q̄nta armatura que eſt galea
ſpei. addit apl's in ca. eodē. Et galeā ſa
lutis aſſumite. Hac armatura muniū
tur fideles ꝯ vana hꝰ mūdi. q̄. n. ſperat
eterna defacili ꝯtemnit tꝑalia. vñ Eſa,
iiij. Qui ſperāt in dño mutabūt forti-
tudinē. vt ſint fortes in ſpūalibus aſſu
ment pennas vt aquile. vt ꝑ ſpem ⁊ de
ſideriū volēt ad celeſtia. Galea caput
ꝓtegit. q2 ſpes eternoꝝ ab aduerſitatū
ictibus mentē illeſam cuſtodit. Eſt āt
triplex ſpes. Prima dicit ſpes venie d̄
q̄ dr ezechiel. xviij. Quacūq3 hora pec
cator igemuerit vita viuet ⁊ nō moriet
Hec defendit a b ictu deſperatōis. Se
cunda dr̃ ſpes gr̃e. j. Pe. j. Sperate in
eā que offert vobis grām in reuelatōz
ieſu xp̄i. hec defendit a torpore puſilla

nimitatis. Tercia dr̄ spes glorie d̄ qua
ad Roma. v. Gloriamur in spe glorie
filioꝝ dei. hec defendit a pōdē obstina
tōis. Ecōtra spes ⁊ desideriū repro-
boꝝ versat̄ circa q̄tuor. de q̄bus Sap.
v. Spes impij tanq̄ lanugo est. s. flos
cardui q̄ a vento tollit̄. hec est carnalis
voluptas q̄ modica egritudie vel mo
lestia tollit̄ ⁊ tabescit. Sequit̄ secūdo
⁊ tanq̄ spuma gracilis q̄ a ꝓcella disp
git̄. hec ē fauor vel gloria tp̄alis q̄ bre-
uis eē ꝓbat̄. Subiungit̄ tercio. ⁊ tāq̄
fumus qui a vento diffusus est. hoc ē
ambitio dignitatis q̄ in ipo ascēsu de
ficit. Cōcludit quarto ⁊ tanq̄ mēoria
hospitis vnius diei p̄tereuntis. hec est
ꝓsperitas tp̄alis. De quinta arma-
tura que est gladius verbi dei, ꝯcludit
ap̄ls. Et gladiū spūs qđ est verbū dei.
ad Hebre. iiij. Viuus est sermo dei et
efficax ⁊ penetrabilior oī gladio anci-
piti. Viuus autē est in p̄ceptis ⁊ ꝓhi-
bitōib⁹. q᷑ p hec viuificat. Jo. vj. Uer
ba q̄ locutus sum vobis spūs ⁊ vita sūt
.i. spūalis vita. ⁊ psalmista. Eloquiū
tuū viuificauit me. Efficax ē in ꝓmissi
onibus ⁊ cōminatōibus. q᷑ oīa cōple
bunt̄ tpe suo. Math. v. Iota vnū aut
vn⁹ apex non p̄teribit a lege donec oīa
fiant. Penetrabilior ē oī gladio in iu-
dicijs ⁊ dānatōibus. q᷑ pdit corpus et
aīam in gehennā. Apoca. j. De ore ei⁹
exibat gladius ex vtraq̄ pte acutus. H
armatura est ad pcutiendū. pcutit eīm
carnem. q᷑ docet illius mortificatōem
vñ Canti. iij. Vniuscuiusq̄ ensis sup
femur suū pp timores nocturnos, Se
cundo pcutit mundū q᷑ docet illi⁹ cō-
temptū. vñ Math. x. dñs dicit. nō ve-
ni pacē mittere sed gladiū. Percutit
tercio diabolū. q᷑ detegit astutias ei⁹.
vñ Job. xl. Cōscident illū amici. diui-
dent illū negociatores. Dicit̄ aūt gla-
dius spūs. q᷑ spūssctūs dat ipm. math.
x. nō. n. vos estis loquimini ꝫ spūs pa
tris vr̄i q̄ loquit̄ in vobis. Itē dr̄ gla-
di⁹ spūs q᷑ spūs ducit ipm. vñ Greg.
Nisi intus sit spūs q̄ doceat ligua do-
ctoris i vanū laborat. psalmista. dabit
voci sue vocē virtutis. Et q᷑ veri p̄dica
tores in bello spūali singularissimum
bellū gerūt ⁊ nimiū vtile in eccia dei.
Ideo habita armatura fideliū in gene
rali. de p̄dicatoꝝ armatura in sequēti
cōsideratōe singulariter est dicendū.

De armatura verorū predi
catorū in speciali.

Circa secundā cō
sideratōē h⁹ ꝓmi libri q᷑ vera ar
matura militū xp̄i ad extirpandū p̄di
ctos errores ⁊ ad crimina increpanda
cōsistit in p̄dicatōe verbi dei. qđ est q̄si
ignis ardēs: ⁊ q̄si malleus cōterens pe
tras. Hiere. xxiij. Ideo vt p̄dicatores
euāgelici p̄dictū bellū securi possint i-
trare cū spe victorie obtinēde, q̄tuor de
bent diligēter attendere. in q̄b⁹ cōsistit
eoꝝ armatura. Primū q̄d ē p̄dicatio.
Secūdū q̄lis dꝫ eē p̄dicatio. Terciū
cui ꝓdest p̄dicatō. Quartū qual' dꝫ eē
p̄dicator. Ad primū rn̄det Alanus
q᷑ p̄dicatio ē manifesta ⁊ publica mo-
rū instructio ⁊ fidei ⁊ hoim informa-
tōi deseruiēs. ex rōnū semita ⁊ aucto-
ritatū fonte ꝓcedēs manifesta dꝫ eē p̄-
dicatio: q᷑ in manifesto ꝓponēda est.
vñ xp̄c ait math. x. q̄ dico vobis i aure
p̄dicate sup tecta. Si etiā occulta esset
p̄dicatio. suspiciosa eēt sicut lati⁹ de-
clarabit̄ in tercia ꝯsideratōe h⁹ ꝓmi li
bri, imo tal' p̄dicatio videt̄ redolere hē
tica dogmata. In ꝯciliabul'. n. suis la-
tēter p̄dicāt heretici vt facili⁹ illos deci
piant. Publica dꝫ eē q᷑ nō vni ꝫ pluri
bus ꝓponēda. si. n. tātū vni ꝓponeret̄ n̄
eēt p̄dicatio ꝫ doctrina. Hec ē. n. dr̄a
int̄ p̄dicatōē ⁊ doctrinā. q᷑ p̄dicatio est
illa instructio q̄ plurib⁹ fit ⁊ i manife-
sto ⁊ ad moꝝ instructōē. Doctrina vo

q̄ a pluribꝰ vel vni fit ad scie eruditōe3
Per hoc qꝺ sequit̄ instructio moꝝ et
fidei insinuāt̄ due ptes theologie. vna
rōnalis q̄ diuinoꝝ sciam ꝓsequit̄. alia
moral' q̄ moꝝ informatōe3 pollicet̄. p̄di
catio.n. nūc de diuis instruit. qꝺ signi-
ficat̄ p angelos ascēdētes. nūc de hūa
nis qꝺ significat̄ p descēdētes in scala
iacob Geñ. xxviij. Angeli.n. ascēden-
tes ⁊ descēdētes sunt p̄dicatores q̄ tūc
ascēdūt dū celestia p̄dicant. descēdunt
qñ p moralia se inferioribꝰ cōformant
Per hoc qꝺ sequit̄ hoim informatiōi
deseruiēs significat̄ cā final' siue vtili-
tas p̄dicatiōis. ⁊ q2 rōnibꝰ subnixa d3
eē p̄dicatio ⁊ auctoritatibꝰ roborata.
ꝯsequēter ānectit̄ ex rōnū semita ⁊ au
ctoritatū fonte ꝓcedens.

Qualis debet eē predicatio

Circa scdm huiꝰ secūde ꝯsidera
tōis. s. q̄lis d3 eē p̄dicatio. Rñ-
det̄ ꝙ vera euāgelica p̄dicatio
d3 q̄lificari tribꝰ cōditōibꝰ negatiuis ⁊
totidē affirmatiuis. Procedēdo pri
mo de negatiuis dico ꝙ p̄dicatio euā-
gelica nō d3 in se hr̄e aliq̄ scurrilia vel
puerilia vel rigmoꝝ melodias ⁊ metro
rū ꝯsonātias q̄ potius sunt ad aures
demulcēdas q̄3 ad aios informādos.
⁊ iō oi parte ꝯtēnēda. De tali p̄dicatōe
dr̄ a ꝓpha. Caupones vr̄i miscēt aquā
vino. in illa p̄dicatōe mixta ē aq̄ vino
in q̄ puerilia ⁊ scurrilia verba ⁊ anios
quodāmō effeminātia ponūt̄. Scdo
p̄dicatio nō d3 splēdere fabul' verboꝝ
purpuramētis coloꝝ. nec minꝰ ex an-
guibꝰ verbis d3 eē directa. ꝫ mediū te
nere beati. q2 si nimijs eēt coloribus
picturata. videt̄ nimio studio eē exco-
gitata. ⁊ potius elaborata ad sonorem
hoim q̄3 ad vtilitatē ꝓximoꝝ. ⁊ ita mi-
nus moueret anios auditoꝝ q̄ sic p̄di
cāt pharisei cōpant̄ q̄ ampliabāt fim
brias. ⁊ dilatabāt filateria sua Math.
xxiij. Talis.n. p̄dicatio supstitiosa pōt
dici nō ꝯtēnēda ꝫ sustinēda. Vñ apl's
ait ad phil'. j. Quacūq3 occasiōe xp̄c p̄
dicat̄ in hoc gaudeo ꝫ⁊ gaudebo. Te
cio nō debēt in p̄dicatōe euāgelica in
terseri falsa ad maiorē xp̄iane religio-
nis laudē. q2 nō minus irascit̄ xp̄c de
falsa laude q̄3 de negata veritate. Tal'
aūt p̄dicatio hereticoꝝ solet eē q̄ vera
ꝓponūt ⁊ ꝯsequēter falsa ꝯcludunt. de
q̄bus dicit̄ Treñ. iiij. Lamee denuda-
uerūt māmas lactauer̄t catulos suos
lamee virgineas hn̄t facies ꝫ pedes eq̄
nos. pedes eq̄nei vngulas nō findūt.
ꝫ firmiter se terre infigunt. Per lame-
as intelligunt̄ heretici q̄ ꝓponūt facie3
virginis ꝫ ꝯcludūt aculeū scorpionis
Primo.n. ponunt vera. ꝯsequēter as-
sumūt falsa. pedes vo hn̄t eq̄nos. q2 af
fectus mentis in dei dilectiōe ⁊ ꝓximi
nō diuidūt ꝫ oēs affectus terrenis de-
lectatōibus infigunt. talis p̄dicatio oi-
no abijcienda est ⁊ oino est pniciosa.

Secūdo qualificatur p̄dicatio euā-
gelica tribus alijs cōditōibus affirma
tiuis. Prima est vt initium fit ab au-
ctoritate theologie tāq̄3 a sui ꝓprio fū-
damento maxime ab euangelijs psal
mis pauli epistolis ⁊ libris salomonis
quia in istis specialiter resultat moral'
instructio. Si ergo fundamentū p̄di-
cationis quis poneret dicta phoꝝ vel
ꝓcardica ꝓuerbia que in vsu cōi habē
tur potius talis p̄dicatio eēt ridiculo-
sa q̄3 euāgelica. nec debet p̄dicator pe
tere thema cum pulpitū ascendit a po
pulo. sicut vidi de quodam cum talis
modus magis videat̄ p̄tendere osten
tatōem q̄3 edificatōem. licet crederem
illum ex simplicitate facere. ⁊ deinde
sumpto themate si fuerit necesse de li
bris sacre pagine sumende sunt aucto
ritates ad ꝓpositū vtiles. ⁊ pōt infere-
re dicta gentilium vera. sicut ⁊ paulus
in epistolis suis aliquādo phorū3 au-
ctoritates interserit. q2 tūc accipiātur

ab eis tanq̄ȝ ab iniustis possessoribus. ⁊ debet cauere ꝙ fundamētū sue p̄dicatiōis nō sit ꝓpositio nimis obscura vel difficilis ꝓposita. ne auditores eā fastidiant ⁊ ita minus attente audiat. Secūda cōditio affirmatiua est ꝙ habeat in sentētijs pondus vt virtute sententiarū aīos auditoꝝ emolliat. ad lacrimas moueat. excitet mentē. pariat cōtritiōem cōpluat doctrinis. intonet minis. blandiat ꝓmissis. ⁊ ita tota tēdat ad vtilitatē ꝓximoꝝ. Et sunt p̄dicatōis tres spēs. vna q̄ est verbo. de q̄ Mar. vl. Predicate euangeliū omni creature. alia scripto. vn̄ ap̄lus dicit se p̄dicasse corinthijs. qn̄ eis ep̄las scribit Alia est in facto. vn̄ dicit greg. Omis xp̄i actio nr̄a est instructio. ȝ illa est ꝑfectissima vbi ad minus occurrūt duo .s. doctrina ⁊ opus. exēplo xp̄i qui cepit facere ⁊ docere Act. j. hec. n. cōiter faciunt pondus p̄dicatōis. qꝛ cuiꝰ vita despicit restat vt eius p̄dicatio contemnat. Itē cōfirmat p̄dicatōem. operū ꝑfectibilitas. ⁊ exemploꝝ virtuositas. qꝛ qui fecerit ⁊ docuerit h magnꝰ vocabit i regno celoꝝ Math. v. Hec est eñ lex predicatoꝝ vt impleant qđ docent. cū turpe sit doctori si culpa redarguit ip̄m vt catho ait. Tercia cōditio p̄dicatōis affirmatiua est ꝙ sit breuis. vn̄ ad Corith. xiiij. dicit ap̄ls. In eccia volo q̄nq̄ȝ verba magis loqui. i. pauca sensu meo. i. vt intelligam ⁊ ab alijs intelligar. ⁊ sic eos instruā q̄ȝ. x. milia verboꝝ in lingua. i. q̄ȝ maximaȝ verboꝝ copiā sine hmōi intellectu.

Sciendū aūt ꝙ ap̄lus spāliter se dicit hic velle loqui q̄nq̄ȝ verba. qꝛ p̄dicatores eccie debent annūciare q̄nq̄ȝ. scȝ credenda. agenda. vitanda. timenda ⁊ speranda. qꝛ p̄dicatio dȝ eē de his que ꝑtinent ad fidē. ⁊ sic hr̄ primū. ⁊ đ his q̄ ꝑtinenē ad mores ⁊ sic habēt alia q̄tuor. s. virtutes ⁊ vicia. pena ⁊ gloria.

Et qꝛ ista debent p̄dicari cū breuitate sermonis. Ideo dicit ap̄ls q̄nq̄ȝ verba .i. pauca. Similē doctrinā tradidit p̄dicatoribus pr̄ nr̄ seraphicus frācisc⁹ dicens in regula. Monio quoq̄ȝ ⁊ exhortor frēs meos vt in p̄dicatōe quaȝ faciunt sint examinata ⁊ casta eoꝝ eloquia ad vtilitatē ⁊ edificatōeȝ ppl̄i annūciando eis vicia ⁊ virtutes penaȝ ⁊ gloriā cū breuitate sermonis. qꝛ v̄buȝ abbreuiatū fecit dn̄s sup terrā Esa. x. s̄m aliā translatiōeȝ exēplū huiꝰ ponitur in libro de vita ⁊ moribus ap̄loꝝ vbi dicit ꝙ sermotionatus est quidaȝ corā alexandro ⁊ longū egit sermonē ⁊ tedio affectus alexander dixit. Non est laudabilis p̄dicatio que iuxta p̄dicantis vires asserit. ȝ iuxta possibilitatē audientiū cōmendabilis potius reputat. hec ibi. Ex quibus oībus clare patet qualis debet eē p̄dicatio euangelica.

Qđ etiam nolentibus audire ꝓdest euangelica p̄dicatio.

De tercio huius secūde ꝯsideratōis. s. cui ꝓdest p̄dicatio. Rn̄det ꝙ euāgelica p̄dicatio n̄ solū ꝓdest volentibus audire ȝ etiam nolentibus. vn̄ dicit ap̄ls. ij. ad Thio. iiij. Predica verbū insta oportune. importune argue obsecra increpa in oī patientia ⁊ doctrina. Erit. n. tp̄s cuȝ ⁊ sanā doctrinā nō sustinebūt. ȝ ad sua desideria coacervabūt sibi mgr̄os prurientes aurib⁹. ⁊ a veritate q̄dē auditū auertēt. ad fabulas aūt cōuertēt. Qđ exponēs nicolaus de lyra dicit sic. p̄dica verbū. s. euangelicū. insta. i. instāter facias hoc. oportune. i. illis q̄ desideraīt audire. importune. i. etiā illis q̄ accipiūt gratiose. qꝛ aliq̄n ē ibi ꝑfect⁹ magn⁹. sicut dicit aug. de seip̄o audiē te p̄dicatōem sci ambrosij ex curiositate motus ⁊ nō ex vtilitate. Cunq̄ȝ intē

derē q̄ꝫ pulcre diceret me inuito intra
uit q̄ꝫ verū dicebat. ⁊ sic ꝯuersus ad fi-
dem multū ꝓfecit in eccia dei. Argue
peccantes ex ignorantia. obsecra pec-
cantes ex infirmitate vt abstineāt ꝑꝑ
reuerentiā rei sacre. s. passionis eis in
baptismate cōicate. Increpa v̄bis du
tis peccātes ex certa malicia in oi pa-
tiētia ad repugnātes. ⁊ doctrina ad re
cipientes ip̄os diligenter instruēdo. ⁊
subuit rō p̄dicte monitōis dicēs. Erit
eñ tp̄s cū sanā doctrinā ñ sustinebūt.
.q.d. ꝑꝑ hoc instandū ē doctrine verita
tis q̄ꝫ diu sunt aliq̄ volētes audire. ⁊ añ
q̄ꝫ veniat tp̄s in quo sana doctrina nō
sustiebit ꝫ s̄m sua desideria coacerua-
bunt sibi mḡros loquētes sibi tm̄mō
placentia prurientes auribus. i. deside-
rantes audire ab istis doctorib⁹. ⁊ a ve
ritate quidā. i. a doctorib⁹ veritatis au
ditū auertent reputātes eoꝝ doctrinā
nimis durā. sicut Ioh. vj. Dixerūt ali
qui de sermone xp̄i durus ē hic s̄mo.
⁊ q̇s pōt eū audire. ad fabulas aūt cō
uertent. i. ad doctrinā hūanitus cōui-
ctā ⁊ veritate carentē. ex quibus clare
ꝑꝫ quibus p̄dicatio est fienda ⁊ qui-
bus ꝓdest.

Qualis debet eē predicator.

Circa quartū ⁊ vltimū h⁹ secun
de ꝯsideratōis videndū ē qual'
dꝫ eē p̄dicator. Ad hoc rñdetur
dupliciter. p̄mo in generali. secūdo in
sp̄ali. De primo dico ꝙ generaliter lo
quendo optꝫ ꝙ verus p̄dicator sit san
ctus. q2 pctōri dixit deus. q̄re tu enar-
ras iusticias meas ⁊ assumis testamē
tū meū ꝑ os tuū. psal. xlix. p̄dicatores
eñ sunt organū veritatis. ⁊ aliq̄ñ sub-
trahit s̄mo ꝓ culpa p̄dicatoris. aliq̄ñ
ꝓ culpa auditoꝝ. ꝓut ait greg. moral.
iij. in fine. Tūc. n. ē sermo viuus ⁊ effi-
cax cū ē p̄dicatoris pura s̄citas ⁊ v̄tuo
sa ꝑfectibilitas. sicut fuit de beato ste-
phano Act. vj. de quo dr̄ ꝙ nō poterāt
resistere sapie⁊ sp̄ūi q̄ loquebat. De q̄
hr̄ pulcꝝ exemplū. x. li. eccia stice histo
rie. vbi dr̄ ꝙ cū sancti patres cōuenis-
sent ad ꝯciliū nicenū ⁊ ibidē eēnt ph̄i
⁊ dialetici. quoꝝ vnus cōflictū cū epi-
scopis mouebat in dialetica intātū ꝙ
fiebat ingens spectaculū cōuenietib⁹
ad audiendū. nec poterat ph̄s cōcludi
a quoq̄ꝫ aut constringi. tanta enim di
cendi arte obiectis q̄ōnibus occurre-
bat. vt vbi maxime putaret obstrict⁹
velut anguis lubric⁹ laberet. q̄ð vidēs
quidā ex cōfessoribus vir simplex ⁊ ni
hil aliud sciens nisi iesum ⁊ hūc cruci
fixū. poposcit se posse cū ph̄o s̄mocio-
nari q̄ð vidētes illi q̄ nouerāt ei⁹ sim-
plicitatē noluerūt pati ne risui habere
tur s̄ctā simplicitas. Ille tñ ꝑstitit mo-
uens sermonē ac dicens. In noie iesu
xp̄i. ph̄e audi que vera sunt. Deus vn⁹
est qui fecit oia. ⁊ creauit virtute verbi
sui. hoc verbū ⁊ sap̄ia quā nos dicim⁹
caro factū est ⁊ filius natus est. ⁊ ꝑ pas
sionē suā nos a morte liberauit ⁊ resur
rectōnis sue nobis vitaꝫ eternā ꝓmisit
quē expectamus iudicē oim. Credis
ita ph̄e. At ille. velut nunq̄ꝫ vllū ꝯdicē
di sermonē didicisset ita obstupefact⁹
virtute verboꝝ: ac mutus ad oia h̄ so-
lū potuit rñderi ita sibi videri nec ali-
quid posse esse magis verū. Cui senior
si hec ita credis surge ⁊ sequere me. ⁊
huius fidei signaculū suscipe. Et ꝯuer
sus ph̄s ad hoies ait. Audite o viri eru
diti dū verbis mecū res gestuꝫ est. ver
ba verbis opposui. ⁊ que dicebant di
cēdi arte subuerti. vbi v̄o ꝓ verbis vir
tus ꝓcessit ex ore dicentis. nec resistere
verba virtuti nec aduersari hō deo po
tuit. Et iō siq̇s vr̄m potuit sentire que
sensi in his que dicta sunt credat xp̄m
⁊ sequat hunc senē in quo locutus ē
deus. ⁊ ita ph̄s xp̄ianus effectus est. ⁊
tandē. gratulat⁹ ē se eē victū. Sāctitas
ergo ⁊ vite ꝑfectibilitas magis efficiūt

in p̄dicatore. vt vtiliter p̄dicet q̄z scie In
minositas ꝓpter q̄ȯ ait dn̄s Esa. xxxv.
Sup montē excelsum ascende tu qui
euangelizas syon. i. sup eminentiā vi-
te, prout exponit greg. sup Ezech. omel.
x. ⁊ iō dicit speculator Ezech. iij. Spe
culatorē dedi te. Beatus aūt hiero. in
in ep̄la ad nepotianū monachū elegā
ter scribit qualis debeat eē p̄dicator in
sermone dicens. Nolo te declamato-
rē esse ⁊ rabolū garrolūq̄z sine rōe sed
mysterij peritū ⁊ sacramentoꝝ dei tui
eruditissimū. verba voluere ⁊ scelerita
te dicēdi apud imperitū vulgus admi
ratiōem sui facere indoctoꝝ hoīm est.
Preceptor quōdā meus greg. nazan-
zenus rogatus a me vt exponeret. q̄d
sibi vellet in luca. Sabbato ꝺ̄ vtero ꝓ
thopon eleganter lusit. Docebo te in
quiens in ecc̄ia vbi oi ppl̄o acclaman
te cogeris inuitus scire q̄ȯ nescis. aut
si certe solus tacueris ab oībus stulti-
cie deputabis. Nihil tā facile q̄z vilem
plebiculā ⁊ indoctā cōtōem lingue vo
lubilitate decipe. que quicq̄d nō intel-
ligit miratur. hec ille. Nunc descēdo
magis in sp̄ali qualis debeat eē p̄dica
tor verbi diuini vbi q̄nq̄z sunt ꝑ ordinē
declaranda. Primū qualis debeat eē
p̄dicator in habitu exteriori. Secūdū
qualis debet eē p̄dicator in ꝯuersatōe
Tercīū qualis p̄dicator dꝫ eē in p̄dica
tōe. Quartū qualis in ꝯ aīo. Quintū q̄-
lis dꝫ eē p̄dicator in p̄mio. Ad p̄mū
dico q̄ p̄dicator verbi diuini dꝫ eē i ha
bitu exteriori camelus. i. dꝫ indui vesti
bus pauꝑrimis ⁊ despectis in quo re-
luceat mūdi cōtemptus. Talis appa-
ruit mundo p̄mus p̄dicator p̄nie Jo-
hannes baptista tanq̄z forma ⁊ exem-
plar oīm p̄dicatoꝝ qui vēturi erant sic
ꝑꝫ Math. iij. vbi dr̄. Erat iohānes in-
dutus pilis cameloꝝ q̄ȯ est vestimētū
vile ⁊ asperū. q̄ magis mouēt facta q̄z
verba in moralib⁹. ⁊ vita scā q̄z eloquia
cōposita. Attendat etiā p̄dicator n̄ so-
lū habitū in iohāne ſ̄z ⁊ victum. s. locu
stas ⁊ lactucas siluestres agrestes. q̄a
debita dispō p̄dicatoris est mortifica-
tio carnis. vt sit sb̄dita sp̄ui. ſm̄ q̄ pau
lus dicit. j. Coꝝ. ix. Castigo corp⁹ meū
⁊ in seruitutē redigo ne forte cū alijs p̄
dicauerim ip̄e reprob⁹ efficiar. Sic ēt
xp̄c incōꝑabilis p̄dicator indutus fuit
pauꝑrimis vestimētis. q̄ inquit ip̄e q̄
mollib⁹ vestiunt̄ in domib⁹ regū sunt.
Math. xj. Sic beatus pr̄ nr̄ francisc⁹
pauperꝝ p̄riarcha noluit frēs suos ap
parere mūdo dicens. ⁊ frēs oēs vesti-
mentis vilibus induant̄ vt possint ea
repetiare de saccis ⁊ alijs pecijs cū be
nedictōe dei. Tales. n. petie ⁊ repetia-
tōes velut margarite fulgēt in habitu
fratrū minoꝝ oñdentes mūdi cōtem-
ptū in q̄ ꝯdemnāt̄ p̄dicatores q̄ curio-
se molibus vestiunt̄ sp̄aliter minores.
De secundo. s. qualis debeat eē p̄di-
cator in ꝯuersatōe. Rn̄deo q̄ p̄dicator
euangelicus in sui cōuersatōne dꝫ esse
agnus vt possit ꝺ̄ eo dici. Ecce agnus
dei cauens sibi a pctō. ⁊ p̄ximo a scan
dalo. studeat amare ⁊ amari blandum
se ⁊ affabilē exhibere cū omi castitate.
nec sp̄ sit inter turbas: ſ̄z aliq̄n recedat
ab eis ⁊ vadat in desertuꝫ locū exēplo
xp̄i Math. xiiij. vbi dr̄ q̄ cum audisset
iesus mortē. s. iohānis ꝑꝑ doctrinā ve
ritatis secessit inde in desertū locū. se-
cessit nō timens mortē. sed oñdit q̄ ali
q̄n cedendū sit malicie hūane. ⁊ vt da
ret exemplū p̄dicatorib⁹ verbi diuini.
aliq̄n recedēdi a turbis ⁊ redire ad lo-
cū solitariū ꝑꝑ duo. p̄ ad recolligendū
ꝓprios defectus qui ꝯhunt̄ in cōuersa
tōe cū hoībus. scd̄o ad vacandū orōnī
vt ibi p̄dicator hauriat q̄ȯ postea po-
pulis effundat. Dꝫ etiā i sua ꝯuersatōe
fugē ppl̄i applausuꝫ sic legim⁹ de xp̄o
Mar. j. q̄ cū multa demōia eijcēt ⁊ de
monia clamarēt ⁊c̄. nō sinebat ea loq̄.

Sequit̃ ⁊ diluculo valde surgẽs egres
sus abijt in desertũ locuz. in hoc dans
exemplũ vt ꝑdicator mirabiliũ diuio-
rũ opator. debeat fugere mũdi applau-
sum. verũtñ q̃ nõ dꝫ dimittere salutes
aiarũ sequit̃ eamus in ꝓximos vicos
⁊ ciuitates. Circa terciũ. s. qualis dꝫ
eẽ ꝑdicator euangelicus in ꝑdicatiõe.
dico ꝙ debet eẽ martha ⁊ ignis. mar-
tha in sollicitudine. q̃ ꝑdicator verbi
diuini retardans opus ꝑdicatiõis pro
amicis carnalibus vel terrenis nego-
cijs ineptus est regno dei. Et ponitur
exemplũ de arante ⁊ retro aspiciente.
Luc. viij. Nemo mittẽs manũ ad ara-
trũ ⁊ aspiciens retro aptus ẽ regno dei
Secũdo dꝫ eẽ ignis in feruore vt pos-
sit inflãmare corda audientiũ. exẽplo
helye de quo dĩ Ecci. xlviij. Surrexit
helyas q̃i ignis ⁊ verbũ eius q̃i facula
ardebat. q̃ vt dicit Berñ. q̇ ardet incẽ
dit. De quarto. s. qualis eẽ debeat ꝑ
dicator in aĩo. Rñdeo ꝙ ꝑdicator euã-
gelicus dꝫ eẽ aĩo leo. q̃ nõ dꝫ aduersi-
tate terreri. cogitãs ꝙ est missus sicut
agnus inter lupos. Math. x. nec debꝫ
turbari si nõ habeat tp̃s ꝑcogitãdi q̇d
rñdeat ꝑsecutorib⁹ duplici de cã. Pri-
mo. q̃ in tali casu sufficit fidẽ ꝯstanter
cõfiteri corã ꝑsecutorib⁹ q̇d põt facere
quilibet xp̃ianus quãtũcũq̧ simplex.
Secundo q̃ hoibus de deo cõfidenti
bus spũssctũs nõ deficit in necessitate:
dicente saluatore Math. x. Cũ autem
tradẽt vos nolite cogitare quõ aut q̇d
loquamini. Dabit̃ n. vobis in illa ho-
ra q̇d loquamini. Et pꝫ ex ꝑdictis ꝙ ñ
loquit̃ hic xp̃c de verbo ꝑdicatõis sed
cũ fuerint traditi ante iudices. q̃ ꝑdi-
cator verbi diuini ꝑcogitare dꝫ quõ de
beat verbũ diuinũ ꝑdicare siue ꝓpone
re. ꝑm ꝙ dĩ ꝓuer. xvj. hoĩs ẽ aĩm ꝑpa-
rare ⁊ dei gubernare linguã. aliter ten-
taret deũ si negligenter de hoc cogitet
dũ tñ hẽat tp̃s oportunũ. Sit ḡ aĩo
leo ĩpterrit⁹ ⁊ nõ turbat⁹ ponẽs añ ocu
los suos cũ pctã publica habuerit rep
hendere illud verbũ Johis baptiste
Mar. vj. Nõ licet tibi hr̃e vxorẽ fratr̃
tui. ⁊ verbũ petri ad principes sacerdo
tũ. Act. v. Obedire opꝫ deo magis q̃
hoibus. ⁊ verbũ dei ad hieremiã Hie
re. j. Accinge lumbos tuos ⁊ surgere:
⁊ loquere ad eos oĩa q̃ ego ꝑcipio tibi
ne formides a facie eoꝝ. ego q̇ppe de-
di te hodie in ciuitatẽ munitã ⁊ in co-
lũnã ferreã ⁊ in murũ ferreũ sup oẽm
terrã regibus iuda ⁊ principibus eius
⁊ sacerdotib⁹ ei⁹ in oĩ pplo terre ⁊ bel-
labũt aduersum te ⁊ nõ ꝑualebũt. q̇a
ego tecũ sum ait dñs vt liberẽ te. Cir
ca q̇ntũ. s. qual' debeat eẽ ꝑdicator in ꝑ
mio. vtrũ debeat attẽdere ꝓ ꝑmio sui
laboris tpale emolimẽtũ. Rñ. ꝙ verus
ꝑdicator euãgelic⁹ ñ dꝫ attẽdere aliq̇d
aliud nisi gloriã dei ⁊ salutẽ aiaꝝ. Sut
eñi q̇dã q̇ finẽ sue ꝑdicatiõis cõstituũt
mercedẽ trenã. hoꝝ aũt ꝑdicatio sum-
ptuosa ẽ. ⁊ tales poti⁹ mercẽnarij q̃ ꝑ-
dicatores sunt. Sicut accidit istis tpi
bus qm̃ sic ꝯducũt ꝑdicatores ꝓ pecu
nia q̃rũdã bullarũ colligẽda. ac si cẽnt
oparij q̇ ad vineas excolẽdas ꝯducũt
in platea vt ꝓ q̃libet bulla quã dederit
recipiãt nũ. vt ex hac auaricia dissolu-
te sunt multe religiones in isto regno
ꝑdicatio tñ illoꝝ suscipiẽda ẽ ⁊ audiẽ
da. vñ dñs de sibus ꝑdicatorib⁹ dicit
math. xxiij. Que dicũt facite q̇ ãt faci-
unt nolite facẽ dicũt. n. ⁊ nõ faci. Sꝫ ꝰ
q̇ dꝫ viuẽ ꝑdicator euãgelic⁹. Rñ. ꝙ ꝑ-
dicatores sumptus debent hr̃e a pplo
cui ꝑdicant. sicut oñdit apl's. j. Coꝝ. ix
dupl'r. Prio auctẽ vsus publici ⁊ rõ-
nabilis. Scdo auctẽ diuie legis. Pri-
mũ oñdit sic dicẽs. Quis militat suis
stipendijs vnq̃. q. d. nullus. imo mili
tes sumũt stipendia a pplo terre quaꝫ
defendũt. Idẽ oñdit ꝰ agricolis ⁊ gre
gũ pastorib⁹. De agricol' dicit. Quis

plantat vineā ꝛ de fructu eius nō edit
De gregū pastoribus dicit. Quis pa-
scit gregē ꝛ de lacte gregis nō mandu
cet. Apl'i vō fuerūt milites ꝯ hereticos
insurgentes ꝛ in vinea dn̄i cultores et
gregis dn̄i pastores ꝓpterea a ppl'o eis
sumptus dabant. Secundū ꝓbat sic
dicens. Nūquid fm hoiem dico.i.ex
aucte cōsuetudis hūane tm̄.s. ꝙ p̄dica
tores sumptus hr̄e debeant a ppl'o.q.
.d.imo cū hoc auctoritate legis diuine
Scriptū ē.n. Deutro.xxv. Nō alliga-
bis os boui triturāti.i.p̄dicatori labo-
ranti in area dn̄i. Cōfirmāt p̄dicta ex
p̄cepto xp̄i qd̄ dedit apl'is qn̄ misit eos
ad p̄dicandū verbū dei Math.x.dicēs
Gratis accepistis.s.grām vobis colla
tam siue sit gr̄a gratū faciens siue gr̄a
gratis data.gratis date eodē mō sicut
accepistis ꝓ sp̄ualibus eius actibus vt
ꝓ administratōe sacroꝝ ꝛ p̄dicatōne ꝛ
sil'ibus nō dꝫ quicꝙ postulādo recipi:
quasi p̄ciū.ꝛ sic tollit cupiditas p̄dica
toꝝ male accipiendo. Tollit etiaꝫ xp̄c
cupiditatē p̄dicatoꝝ in male possiden
do ibidē dicēs. Nolite possidere aurū
neqꝫ argentū neqꝫ pecuniā in zonis ne
qꝫ perā neqꝫ duas tunicas.i. vestes su-
pfluas.neqꝫ calciamēta.s.integra. quia
apl'i vtebāt sandalijs.vt hr̄ Math.vj.
p que omia dat intelligere ꝙ p̄dicator
euangelicus dꝫ eē absolutus a sollici-
tudine mundiali vel tpali.q₂ tpalia in
sui acquisitōe molestāt. ꝛ adhuc plus
in sui possessione.q₂ sunt iam q̄i mem
bra incorpata ip̄i habenti. ꝛ iō magis
trahunt hois aīm ad deordinatā dile-
ctōem sui.ꝛ q₂ hoc suffocat verbū dei.
iō nō dꝫ eē in p̄dicatoribus euangelij.
Sꝫ attēdēdū ꝙ xp̄c negauit p̄dicatori
bus euntibus p viā virgā. Math.x.et
cōcessit eis Math.vj. que videt ꝯria.
Dicēdū ꝙ virga hic ꝛ ibi accipit equi
uoce.q₂ Math.x.virga accipit meta-
phorice. vn̄ sensus est neqꝫ virgā.i.nō
innitamini subsidio tēpali.sicut corp⁹
innitit baculo sustētanti. In Marco
accipit virga ad l'raꝫ cū dr̄ ꝙ nō porta
rent i via nisi virgā tm̄.q₂ doctores he
breoꝝ in signū doctrine portabant vir
gā in manu.q₂ consuetū erat apud iu-
deos ꝓuideri eis de victu a ppl'o queꝫ
docebant.iō xp̄c voluit ꝙ hoc suffice-
ret apl'is ꝓ sua ꝓuisione.p hoc.n.ostē-
debat ꝙ ppl's cui p̄dicabant dꝫ eis ꝓ-
uidere.ꝛ iō sequit dignus est oparius
cibo suo. q₂ de iure naturali ꝛ diuino
ꝛ hūano illi qui seruiunt cōitati in spi
ritualibus ꝛ in diuino cultu ꝛ vera do
ctrina debent a cōitate de tpalib⁹ ꝓui-
deri. dignus est ḡ oparius.i. p̄dicator
q̄ operat opus dei ad vtilitatē ppl'i ci-
bo suo.i.victu ꝯueniēti.p qd̄ etiā intel-
ligit vestimētū ꝛ domiciliū sine q̄bus
nō viuit decenter genus hūanū. Et iō
dicit apl'us.j.Coꝝ.ix.ꝙ dn̄s ordinauit
his qui euangeliū annūciant de euan-
gelio viuere.vbi dicit glo.p̄dicatorib⁹
ordinauit viuere de euāgelio vt expe-
ditiores sint ad p̄dicandū verbuꝫ dei.
quā licētiā dedit eis dn̄s qn̄ misit eos
ad p̄dicandum dicēs.Ecce ego mitto
vos ꝛc.ꝛ paulopost. In quācunqꝫ do-
mū intraueritis in eadē manete eden
tes ꝛ bibētes que apud illos sunt. di-
gnus est eñ oparius mercede sua.hec
ibi. Verus p̄dicator euangelicus ꝓ p̄
mio dꝫ expectare vitā eternā. sicut eis
ꝓmittit a sapiētia infinita Ecci.xxiiij.
Qui elucidant me vitā eternā hēbunt
Veri p̄dicatores sunt diuie sapientie
ꝓ salute hoim elucidatores. Dꝫ etiaꝫ
verus p̄dicator ex hoc officio vltra p̄-
miū eēntiale qd̄ metaphorice dicitur
corona expectare p̄miū accidētale. nō
q̄libet sed illud qd̄ correspondet siue
debet opi excellēti ꝛ priuilegiato. scꝫ
martirio virginitati p̄dicationi. Et sic
triplex distiguit aureola fm ꝙ tres st̄
hostes quos p pugnā vincim⁹ q̄ sunt

caro mundus ⁊ demonia. Martires em̃ vincũt mundũ. ⁊ ita debet eis pria aureola: qꝛ vicũt hostes inferẽtes passiones ad extra. Virgines vincũt carnẽ. ⁊ sic eis debet secũda aureola. qa supant passiones innatas. ⁊ sicut ẽ ista excellẽtioꝛ victoria sic ⁊ excellẽtioꝛ aureola. Predicatores vincunt diabolũ ⁊ sic debet eis tercia aureola q̃ pro tanto ẽ excellẽtissima. qꝛ crudelioꝛẽ ⁊ fortioꝛẽ vincunt inimicũ expellẽtes non solũ de se sed etiã de coꝛdib⁹ audiẽtiũ nec etiã dicẽdũ ẽ vt dicũt qdã ꝙ aureola p̃dicatoꝝ debet p̃latis solũmõ qb⁹ cõpetit ex officio p̃dicare ⁊ docere. Sꝫ quibuscũqꝫ q̃ licite exercẽt actũ istum Prelatis aũt nõ debet aureola hec ꝗ uis habeãt officiũ p̃dicãdi nisi actu p̃dicẽt. qꝛ aureola nõ debet auditui sed actui pugne fm illud aplĩ. ij. Thio. ij. Nõ coꝛobit nisi q̃ legitime certauerit. Pꝫ igit ex p̃dictis qd est p̃dicatio. q̃lis dꝫ eẽ ⁊ cui prodest ac qualis dꝫ esse p̃dicator euangelicus. in q̃bus ꝯsistit armatura spũalis viri p̃dicatoꝛis cũ q̃bus ad pugnã põt exire impauid⁹ contra hostes annũciãdo pplo dei scelera eoꝝ ⁊ domui iacob peccata eoꝝ.

De nobilitate et excellentia fidei catholice.

Circa terciã ⁊ vltimã cõsideratõem h⁹ primi libri que ẽ de excellentia ⁊ nobilitate fidei catholice in p̃ticulari. in qua velut in speculo mũdissimo milites xp̃i se ituẽtes optime ⁊ delectabiliter armari poterunt. Sex sunt articuli p oꝛdinẽ declarãdi. Primus ẽ ꝙ iesus xp̃c est fili⁹ dei viui. Secũdus ꝙ fides xp̃i est lege moysi antiquioꝛ. Tercius est ꝙ fides xp̃i ẽ lege moysi stabilioꝛ. Quartus ẽ ꝙ fides xp̃i ẽ lege moysi nobilioꝛ. Quintus ẽ ꝙ fides xp̃i ẽ lege moysi vtilioꝛ. Sextus ẽ ꝙ lex moysi iaꝫ nõ est lex ꝫ cessauit eẽ lex. Primus articulus ẽ totius religionis xp̃iane fundamentũ. ⁊ iõ eũ voco turrim omenagij nr̃i foꝛtalitij. Reliqui qnqꝫ articuli sunt ad eius oꝛnatũ. Hunc ergo cũ sit pꝛincipalioꝛ inimici tã iudeoꝝ ꝗ saracẽoꝝ timẽtes p eũ deuici. vt eũ destruãt coꝛde ⁊ ope sapiẽtes vtroꝛũqꝫ ad hoc applicant totũ suũ studiũ. Verũtñ lapides ⁊ sagitte suoꝛũ argumẽtoꝛũ ad eius pꝛopꝛiã lucẽ amouẽdã nõ ascẽdũt adhuc tam alte quantũ nebula celo loco vbi ẽ substãtia solis exñte altioꝛe in mille ⁊ pluribus gradibus ꝗ ascendit nebula in aere. Vñ quantũ põt ignis vnius crucibili puissimi cõtra aurũ qd iam fuit multotiẽs appuratũ trãseundo p magnos ignes foꝛnacis. tm̃ pñt oĩa argumenta nõ solũ accepta ex oĩbus scientijs hũanitus acq̃sitis adinuẽtis. ꝫ etiã accipiendo dicta sacre scripture sicut sepe faciũt iudei saraceni ⁊ heretici cogitando ex eadẽ posse iuuari ꝯtra eandẽ. ⁊ iam sunt vltra mille. cccc. lx. anni ꝙ multi posuerũt omẽs vires suas ad destruendã hanc altissimã turrim siue hanc veritatẽ. s. ꝙ iesus xp̃c est fili⁹ dei viui certissime firmi⁹ fundata ꝗ celuꝫ ⁊ terraꝫ ⁊ p̃ciosioꝛ ꝗ aurũ in pluribus foꝛnacibus depuratũ qd euidẽtissime declarat testimonio q̃tuoꝛ examinum publicoꝛũ super eo factoꝛũ.

Primum examen.

Primuꝫ examen fuit factũ p iudeos quousqꝫ occiderunt xp̃m iesum. ex quo dederũt cãm ꝙ p̃dicta veritas eẽt magis foꝛtificata. Est ergo hec veritas ꝙ Jesus xp̃c fili⁹ marie est verus deus ⁊ verus hõ. ver⁹ hõ qꝛ verus fili⁹ marie. verus deus qꝛ verus filius dei. verus dico non p grãm vel ꝯverbũ sed suã naturã. quia sua natura essentia. substantia. ⁊ vita est ipamet. natura eẽntia. substãtia. ⁊ vita dei sicut quia est ex eadẽ natura qua ma

ria dicit verus filius marie. hec veri-
tas fuit totiens disputata ꝛ examinata.
ꝙ securissime dico p̄ciosiorē ꝛ purio-
rē eē q̄ꝫ aurū. quod p̲ plures magnos
ignis fornaces transiuit. Et fuit p̄mūꝫ
examen p̲sonale inter ip̄m ꝛ sapiētes
legis iudeoꝝ vltimis tribus annis vi-
te sue. quos expendit p̄dicando publi
ce nō solū in sinagogis iudeoꝝ in hie-
rusalē ꝛ alijs ciuitatibus locis ꝛ castel
lis sed etiā in campis ꝛ etiā ꝺ mari cō
primente eū multitudine gentiū i ter-
ra vt accederet ad eū ꝛ hoc rōnabiliter
faciebant .s. volentes ad eū accedere.
ex quo quotiēscūq̄ꝫ aliquis accedebat
ꝛ tangebat vestimenta sua statim sanꝰ
erat quacunq̄ꝫ infirmitate detineretur.
Disputādo etiā cū sapientioribꝰ quoꝝ
studiū erat postq̄ꝫ viderūt tantā multi
tudinē gentiū sequi p̄dicatiōes eiusdē
obseruare si possent eū cap̲e in aliquo
verbo maledicto. ꝛ vltra hoc in specia
li studiū eoꝝ erat obscurescere p̄dictā
veritatē in cuius confessione est salus
oīm hoīm .s. ꝙ eēt filius dei viui. Vn̄
ꝯ ip̄m arguebant sicut hoīes parui in
tellectus attēdentes ad quatuor regu
las p̲ quas regunt̄ hoīes fructus terre
elementa ꝛ celi dicēdo sibi. Ex quo hō
erat. quō se faciebat deū i quo blasphe
mabant ꝯ totā p̄tātē dei. q̄ cū possit oīa
facere. ꝙ nō possit facere ꝙ ip̄e sit hō.
ex quo esse hoīem est vna de excellēti-
oribus rebus p̲ deū factis. Vn̄ q2 pri-
mo est credere factū q̄ꝫ modū eius in-
telligere. xp̄c rn̄dit eis verū eē qꝺ ipse
dicebat allegando q̄tuor testimonia q̄
rū neutrū iudei potuerūt negare .s. te-
stimoniū dei p̄ris qꝺ dedit de suo filio
Testimoniū Joh. baptiste testimoniū
operū suoꝝ q̄ faciebat. ꝛ testioniū qꝺ i
multis suis passibus dabat de eo scri-
ptura vera ꝛ reputata p̲ iudeos vera ꝛ
autentica dicendo eis ꝙ moyses eēt ac
cusator eoꝝ. q2 si credidisset suis lr̄is
crederent ei ex q̄ ille dabāt testimoniū
de illo. ꝛ postq̄ꝫ totiens viderūt se cōfu
sos in publico ante pp̄lm. cuius lau-
dē ꝛ honorēꝫ plusq̄ꝫ dei desiderabant.
nō potentes rn̄dere replicato. ꝙ si so-
lūmō erat filius dauid quō dauid vo-
cauit eū dn̄m suū: Math. xxij. Ab illa
die nūq̄ꝫ amplius fuerūt ausi interro-
gare eū. sed vt liberarēt se a sua doctri-
na. studiose ordinauerūt mortē suam:
sicut p̲ examinatōe vltime sue doctrīe
dicendo. ꝙ si erat filius dei ip̄e libera-
ret eū de manibꝰ eoꝝ. ꝛ sic dicebant qn̄
erat in cruce. descende ꝛ credimus tibi
Math. xxvij. ꝛ Mar. xv. cū tn̄ ei leuiꝰ
esset descendere ꝺ cruce q̄ꝫ resurgere ꝺ
sepulchro post mortē. Et p̲bauerūt eo
rū posse nihil valere. si iam ei non pla
cuisset qn̄ eū app̄hēderūt. q2 nō posue
rūt in eū manus nisi qn̄ ip̄e voluit. in-
terrogati .n. p̲ eū quē quererēt ꝛ ipi rn̄-
dentes ꝙ iesum nazarenū. qn̄ dixit ego
sum abierūt retrorsum ꝛ ceciderūt i ter
ra, Joh. xviij. stupefacti siue attoniti.
Et p̲ secunda vice dedit eis licentiā ꝙ
ip̄m solū cap̲ent. ꝛ nō aliquē suoꝝ di-
scipuloꝝ. volendo in hoc implere qꝺ
ipi nolebant attendere .s. ꝙ ip̄e erat in
lege sua in p̲phetis ꝛ psal. de eo sc̄ptū.
ꝙ oportebat eū p̄mo pati mortē igno-
miniosam ꝛ postea intrare in gl̄iaꝫ suā
quā mortē ip̄e recepit cū multa hūili-
tate ꝛ obedientia. sciens ꝙ ei fuerit per
deū p̄rem suū mandatū. Vn̄ ad iplen
dū mandatū dei p̄ris sui cōfessus ē li-
bere in iudicio illud in quo ipi intēde
bant cōdēnare eū .s. ꝙ erat filius dei vi
ui ꝛ rex iudeoꝝ. quas duas cōfessiōes
fecit interrogatus qn̄ eis defecerunt ꝛ
erant iudicata vana allegata ꝯ eū testi
monia. Prima cōfessio sua erat per iu-
deos reputata blasphemia. ꝛ secunda
per gentiles erat reputata iniuria cesa
ris. q2 exn̄te eius lege nullus debebat
dici rex sine suo mandato. Qn̄ primā

suã cõfessionẽ fecit in cõsilio iudeorũ.
vt nõ intelligerent ꝙ ꝑ mortẽ suã peri
bat doctrina sua audierũt ab eo. Am
modo videbitis filiũ hois venientẽ in
nubib⁹ celi Math. xxvij. ⁊ Mar. xiiij.
qui fuerunt ⁊ sunt sui pdicatores. ꝑꝑ
qđ ipi bene senserũt ꝙ ad obscurandũ
⁊ ad annihilandũ doctrinã xpi ihu pa
rũ ꝓderat eis occidere mgr̃m. plurib⁹
ꝗ ꝑ eũ cõuersis ad suã doctrinã ꝑ pdi
catões suoꝝ discipuloꝝ. ⁊ sic nõ potue
runt extinguere lucẽ đ qua loquimur
scꝫ ꝙ iesus filius marie est verus fili⁹
dei. Item ꝯfessus ẽ libere in iudicio pi
lati locũ cesaris tenentis secundã veri
tatẽ. s. ꝙ erat rex iudeoꝝ cuius ꝯfessio
ne audita pilatus rñdit ꝙ nõ inuenie
bat in eo cãm mortis. Certissime sciẽs
ꝙ ꝑ inuidiã ꝓcurabãt mortẽ suã ⁊ quõ
cõfessus est se esse regẽ ꝙ declarauit re
gnũ suũ nõ esse đ hoc mũdo. Et sic añ
ꝗ daret sniam cõtra eũ ꝯfitendo eũ eẽ
iustũ ⁊ innocentẽ. Judei ꝗ tñ deside
rabant mortẽ suã publice se obligaue
runt ꝙ peccatũ mortis sue eẽt sup eos
⁊ sup filios suos dicẽtes. Sanguis ei⁹
sup nos ⁊ sup filios nr̃os Math. xxvij
hac obligatione ⁊ pctõ existẽte cã ꝗdiu
mundus durauerit existẽtibus in eo iu
deis ⁊ filijs eoꝝ ira dei sp erit sup eos.
qui manifestissime videñt ꝙ ad annul
landam doctrinaꝫ iesu xpi nihil ꝓfuit
mors ꝑ eos ꝓcurata: qñ in pũcto quo
dedit aĩam suã in manib⁹ patris audie
rũt dici a centurione ꝗ executõem fa
ciebat ꝓ pilato ꝙ ille hõ crucifixus ve
re erat filius dei. vñ examẽ mortis sue
fortificauit plus doctrinã suã ꝗ genti
les qui eũ crucifixerũt cõfessi sunt euꝫ
esse verũ filium dei.

Secundum examen.

Non minus cõfirmata fuit pdi
cta veritas in secundo examine
post mortẽ suam qñ iudei vidẽ
tes ꝙ xpiani sic cõuersi de iudeis sicut
de gẽtibus attendebãt. plus ad doctri
nã iesu ꝗ moysi cõiuncti in multis cõ
silijs ⁊ habitis plurimis ꝯsilijs nunꝗ
potuerũt tantũ facere ꝙ apl'i nõ pdica
rent in eius noie. a quibus audierũt ꝙ
magis cõueniens erat obedire deo ꝗ
eis mandauit pdicare ꝗ hoibus man
dantibus ꝯtrium Act. v. ⁊ qñ sub ce
lo nõ esset datuꝫ aliud nomen in quo
opteret hoies saluos fieri. nisi in noie
iesu xpi. qđ ipi nõ possent nõ manife
stare veritatẽ quã viderant ⁊ audierãt
Act. v. ⁊ sic deuicti rõnibus apl'oꝝ qs
pmo cognouerant hoies ideotas ⁊ lai
cos. Postꝗ ꝓbauerũt ꝙ non ꝓficie
bant in suis publicis mandatis. ordia
uerũt vnã subtilẽ incoopertãꝗ telã ꝗ vi
debat satis rõnabilis. qñ multi de suis
maioribus receperũt ficte baptismuꝫ.
moti ex hoc fine ꝙ xpiani intelligerẽt
ꝙ ipi habebant bonũ zelũ ⁊ affectõem
ad fidẽ xpi iesu. Hos vocat scriptura
pseudo apl'os siue deceptõis apl'os. ꝗ
de subtus siue ꝑ minerã factaꝫ in mu
ro intrauerũt in eccia ad ꝑscrutãdam
libertatẽ xpianoꝝ ꝑ doctrinã iesu xpi.
liberatorũ de seruitute legis moysi cu
ius iugũ ferre nõ potuerũt nec ipi nec
pres eoꝝ. Jsti ergo ficti apl'i cuꝫ essent
magis phi. magis rhetorici. magis lr̃a
ti in lege. ⁊ vltra sicut in consuetudine
phariseoꝝ magnã sanctitatẽ fingentes
facta sua diligentia cũ maiori astutia
qua potuerunt vidẽtes ꝙ nõ curabãt
xpiani de rõnibus suis quibus argue
bant per phiam esse impossibile. ꝙ in
finitũ ⁊ finitũ tempale ⁊ eternũ. causa
⁊ effectus dominus ⁊ seru⁹ essent vna
res. ⁊ sic ꝙ deus ⁊ homo non poterat
eẽ vna ꝑsona fili⁹ marie. plus credẽtes
verba xpi ꝗ oia sua argumẽta. vsi sunt

alia astutia magis ꝓfunda qñ vidēdo
ꝙ ex quo nō poterāt facere ꝙ xp̄iani ñ
obseruarēt legē grē q̄ est euangelij lex.
dicendo ꝙ lax data ꝑ Moysen eq̄ erat
lex dei multū laborauerūt vt seruaren
tur ambe ꝯiunctim siue in simul ꝛ ali-
q̄ tēpe tm̄ ꝓualuerūt ꝙ multi etiam de
maiorib⁹ xp̄ianis et rectorib⁹ aliorū in
parte eis ꝯsentiebant nō comedendo
cibos qui ꝑ moysen defendebant. ꝛ sic
erant dantes exemplū gentib⁹ ꝯuersis
similia facere sicut si illud ꝓ eoꝝ salu-
te eēt necessariū. Sꝫ facta declaratiōe
ꝙ seruatio vni⁹ legis ꝯdicit obseruatōi
alteri⁹. ꝛ ꝙ lex data ꝑ moysen q̄ erat ꝟ-
uus dei nō pōt ꝯpari legi date ꝑ dn̄m
suū. sed ꝙ ē ei subiecta. ꝛ cuꝫ lex moysi
esset figura ꝟm ꝙ cū dei adiutorio de-
clarabit in alio passu. ꝙ habita verita-
te figurata ꝑ eam debebat cessare figu-
ra. ꝑsecutio iudeoꝝ nō potuit ꝓualere
qñ solūmō cū hac veritate ꝙ fili⁹ ma-
rie est verus fili⁹ dei cessauerūt oia ꝯsi-
lia minatōnes incoepte ꝓhibitōnes ꝛ
disputatōnes quib⁹ vsi sunt iudei pro-
pter multa dāna. ꝓpterea ex toto cōfu-
si videntes ꝙ cū rōne nō poterāt ꝓua-
lere. vsi fuerāt vi sicut vtit tyrānus. qñ
aliq̄s dat ei bonū ꝯsiliū ꝙ vt nō audi-
at eū. licentiat eū de domo sua vel ex-
pellit eū ꝑ vim. Sic fecerūt iudei cum
apl'is. ꝙ nolētes eos audire in synago
gis suis licentiauerūt eos extra terraꝫ
suā. Et sic pꝫ veritas examinata ꝙ pt⁹
q̄ꝫ xp̄c ascendit ad celos iudei insurre-
xerūt cōtra suos discipulos quos non
potentes ꝯuincere verbis. nō dimittē-
tes eos ꝓdicare in suis synagogis pro
pter hoc eo doctrina semper magis ac
magis crescēs ꝓdicata fuit gentilibus

Tercium examen.

Ꝑcessit huic examini aliud
fortius examē. ꝛ multo maiori
tempe agentibus cōtra discipu
los xp̄i iesu. quorū cum iudeis vna so
la erat ꝓncipalis differētia. s. ꝙ messias
promissus eis in lege ꝛ prophetis iaꝫ
venerat. sed qꝛ interfecerant euꝫ maio
res eorū videndo se dānatos si confite
rent ꝙ ipe esset suus messias. suus rex
suus dn̄s. restiternut quātū potuerūt.
faciendo illud qd̄ erat peius ꝓ eis. no
lendo audire eos q̄ de hoc loquebant
sic ꝙ sua ꝓpria voluntate manserūt sꝑ
in cecitate. ꝓpter qd̄ cū cecus nō sit di
gnus magno regimine expulsi d̄ ciui
tate irl'm. ꝑdiderūt dn̄iū qd̄ primo ha
bebant. vbicunqꝫ sint sꝑ subiecti existē
tes eis qui tenent dominiū tempale. ꝛ
sic erunt q̄ꝫdiu mūdus durauerit in h
cōtra totā voluntatē suā verificato ver
bo quā vt occiderēt xp̄m dixerūt ante
pilatū. ꝙ nō haberēt aliū regē nisi cesa
rē impatorē ꝓ tpe regnantē. ꝛ cogitan
tes ꝙ nō audiēdo discipulos iesu xp̄i
cessaret lux veritatis. cōtra quā vt non
intrarent in eorū domibus clauserunt
ianuas ꝓ ipomet facto dederunt occa
sionē vt amplius predicta veritas splē
deret. quia ipsi habitando in toto mū
do dipsi inter gentiles isti audiētes ꝙ
erant inter iudeos ꝛ apostolos questō
nes. voluerunt scire causaꝫ suarū que
stionū. ꝛ sic audierunt doctrinā hiesu
xp̄i quā non audierant si apostoli vo
luerāt ꝓdicare in templo suorū deorū.
ꝟm ꝙ in quacunqꝫ domo ciuitate. pro
uincia vel regno nolunt audire alium
esse dn̄m suū nisi illum quem pro tali
ipi hn̄t. Iste fuit finis ꝑsecutōis iudeo
rū ꝙ veritas ꝑ ipos cōtēpta. fuit forti
ficata ꝛ exaltata in ml'tomaiori gradu
qm̄ multomaior ppl's gentiliū q̄ꝫ esset
iudeorū eā receperunt de q̄ facto ma
iores eorū. s. impator ꝛ illi q̄ erant d̄ se
natu romano displicuerūt vidētes ꝙ
illi qui efficiebant xp̄iani nō curabāt
de sua ordinatōe. s. ꝙ null⁹ deberet esse
recept⁹ ꝓ deo sine suo examie ꝛ māda
to ex q̄ erāt gubnatores toti⁹ mōdi. Ma

niſeſtat̃ ſuꝑ hec paſſu vnū ſecretū ⁊ veritas facti qꝺ̇ homo intelligens q̇ ſcit romanoꝝ hiſtorias. ⁊ qualiter incepit multoꝝ deoꝝ adoratio ꝑ ſeipm̄ poteſt cognoſcere ⁊ hoc eſt ſecretū ꝙ nō erat difficile poſſe habere ꝯſenſuꝫ a ſenatu romano vt ihs xp̄c reciperet̃ in deum ſm̄ ꝙ erāt illi m̄lti q̇s ip̄i adorabāt ex q̇ multo maiores excellētie fuerūt in eo q̄ꝫ in quocūqꝫ alioꝝ. Sed gentiles regebant̃ illis tēꝑibus q̄ꝫtum ſpectat ad adorationē ſuoꝝ deoꝝ duplici ſententia ſuoꝝ ſapientū. Prima ꝙ nullꝰ deꝰ deberet eē refutatꝰ. Scōa ꝙ ſm̄ quod ille deus vellet deberet eſſe adoratus ⁊ honoratꝰ. ⁊ cum eſſet doctrina ihu xp̄i ꝙ erat vnꝰ ſolus deꝰ ⁊ ꝙ illum ſolū debebant adorare ⁊ ei ſoli ſeruire. videntes ꝙ in hoc facerēt ꝯtra id qꝺ̇ tota vita ſua ip̄i ⁊ ſui añceſſores habuerūt ꝓ fide. q̄ꝛ adorando ihm̄ xp̄m anullabat̃ ſeruitiū oīm deoꝝ ſuoꝝ. fecerūt ordinatōnes ⁊ mandata ꝙ om̄s qui adorarent ihm̄ xp̄m. ex q̇ reprobabāt religionē deoꝝ ſuoꝝ ip̄o facto bōa deoꝝ eēnt ꝯfiſcata. ⁊ ipſi occiderēt crudelioribꝰ ⁊ fortioribus que poſſent excogitari tormentis. quas ordinatōes ⁊ leges fecerant ꝑ vim ⁊ nō ſpontanee. q̄ꝛ quanto plures occidebant xp̄ianos tanto amplius amittebant ſuū dominiū. ſoluētibus xp̄ianis integre omnia tributa ⁊ onera eis impoſita ad hoc expreſſe ſe ſcientes obligatos ſm̄ doctrinā ſancti pauli. faciēdo etiā in rebꝰ eis mandatꝭ fidele ſeruitiū. Itē ꝫ gentiles q̄ꝛ ſic plꝰ faciebāt ad ſuā laudem ⁊ gloriā ⁊ ſuorum deoꝝ. multo amplius voluerant ꝙ deuicti ꝑ diſputatōes cōformauerāt ſe eis adorando quos ipſi ꝓ diȷ̄s adorabant. Sꝫ quaſi pro vltimo remedio fecerūt leges mortis videndo manifeſte ꝙ ſui ſapientes ph̄i. nec p̄lati tēplorū deoꝝ ſuoꝝ ⁊ ydoloꝝ nō poterāt reſiſtere nec ꝯtradicere rōnibus ⁊ auctoritatibꝰ p̄dicatis ꝑ diſcipulos ihu xp̄i: quibꝰ cū dedit mandatū p̄dicādi doctrinam ſuā ꝓ ſingulari ꝯſolatōe dixit eis ꝙ mittebat eos ſicut agnos int̃ lupos. ⁊ cū iſti nō eſſent niſi. xij. ⁊ ſeptuagitaduo ⁊ ſic pauciſſimi. Et illi quibꝰ eos mittebat erāt iudei atqꝫ gētiles talr̃ ꝙ ſine ꝯꝑatōne alicuiꝰ ꝯpoti ſm̄ moduꝫ loquēdi erāt infiniti lupi. cū tn̄ vnꝰ lupus ſit ſufficiēs ꝯtra magnā agnorum multitudinē. Hec fuit veritas maximi miraculi ꝙ pauci agni victoriā habuerūt de infinitis lupis. qn̄ totꝰ mūdꝰ firmiſſime credidit verū eſſe qꝺ̇ p̊ habebat pro incredibili ⁊ ſm̄ ſuos ſapiētes ph̄os pro impoſſibili. ꝙ ieſus xp̄c hō q̇ fuit mortalis ⁊ mortuuſ reſurrexit ꝑ ſe viuꝰ et ꝙ in fine mūdi hꝫ reſuſcitare om̄s mortuos. ⁊ ꝙ nō minꝰ eſt admirabile ꝙ iſta duo incredibilia fuerūt a toto mundo credita firmiter ꝑ doctrinaꝫ duodecim hominū ſcꝫ apoſtoloꝝ hieſu xp̄i quorum multi fuerūt ydeote et piſcatores. ⁊ ſic crediderunt ſine donis tempalibꝰ q̄ꝛ erant pauperrimi. crediderūt ſine aliqua deceptōne. q̄ꝛ p̄dicabant in publico. crediderunt ſine aliq̄ vi. quia nō legit̃ de aliqua guerra per eos facta vel ꝓcurata ⁊ ꝙ plus eſt abſqꝫ poſitōne timoris alicuiꝰ guerre ſuꝑ hoc factis principibus xp̄ianis ſeruādo doctrinā ieſu xp̄i ſuā legē eſſe libertatis qui voluerit credere euāgelio ſaluabit̃ qui v̊o non ꝯdemnabit̃ Marci xvj. ⁊ ſic durante vita ap̄l'orum in toto mundo ſplenduit ⁊ fructificauit doctrina hieſu xp̄i. Et fuit hoc admirabile. ꝙ nō obſtantibus omnibꝰ ꝑſecutoribus. vt ꝯmuniter om̄s ipſi receperūt martyriū ꝯpletis diebꝰ ſenectutis eorū In quoꝝ tp̄e ⁊ ducentꝭ ſeq̄ntibꝰ annis paucos dicā. ſi dico centū mille xp̄ianos ꝓ ꝯfeſſiōe v̊itatꝭ quā tractamꝰ ſcilꝫ ihm̄ xp̄m filiū marie eē verū deū volūtarie ip̄imet ſe offerēdo cū magniſ tor

mentis fuerūt mortui. Etiā dicā pau-
cū si dico vnū milionē gentiliū viden
do firmitatē martyꝝ in dicto tēpe rece
pisse baptismū ꝛ cōbustis suis ydolis
factos eē veros xp̄ianos ꝙ nō solū ac-
cidit rome in grecia in ytalia in ptibus
occidentis ꝫ etiā in toto mōo impato-
rib⁹ illi⁹ tpis exn̄tib⁹ dn̄is toti⁹ mūdi. ꝛ
si in aliqbus regionib⁹ erāt diuersa do-
minia ipīmet pncipes faciebāt ꝯ xp̄ia
nos siles psecutōnes. Spāliter de ħ
sunt manifeste historie actorib⁹ earum
mortuis. iam sūt elapsi mille anni ꝙ ꝺ
arabia ꝛ de psia q̇ sūt prima dn̄ia habi
ta p sectatores leg̃ machometi fuerīt ꝙ̄
plurimi gloriosi martyres scti quoꝝ fe
stiuitates vbicūqꝫ sunt xp̄iani celebrat
eccl'ia. vn̄ multi principū ꝛ spāliter im
peratoꝝ mlti videntes ꝙ nō diminue-
bant p̄dictā sctām veritatem. ꝫ ꝙ p sua
tormēta eā fortificabāt multiplicat̃ cō
fitentib⁹ tandem cessauerūt aliq̇ tpe ex
ecutare suas ordinationes crudeles et
mandata in xp̄ianis. Ista tercia psecu
tio tyrānoꝝ fuit maximū examen veri
tatis quā ego p̄dico ꝛ om̄s sui fideles.
scꝫ ih̄m filiū marie eē verū filium dei.
Istud terciū examē in tanta ꝯfirmatō
ne ꝓfuit huic veritati ꝙ destruct̃ tem-
plis ydoloꝝ fuerūt in toto mūdo edifi
cate solēnes eccl'ie. In quib⁹ cum ma-
gnis laudib⁹ ymnis ꝛ singularib⁹ can-
tibus septē horis diei publice confitet̃
p̄dicta veritas. Cantorib⁹ assignato sa
lario de publico sufficienti et multum
honorabili spāliter in eccl'ijs cathedra
libus ꝛ sic patet terciū examen. in q̇ ex
plicat̃ vnū secretum ꝙ om̄s principes
mūdi nō potuerūt extinguere lucē pre
dicte veritatis data p eos mortē pluri-
bus ꝙ̄ centuꝫ mille martyrib⁹ ꝛ ꝙ illo
tempe fuerūt cōuersi ad fidem plures
ꝙ̄ vn⁹ milio gentiliū.

Quartum examen.

Q Um xp̄iani iam fuissent in pa-
ce ꝛ tranqllitate ast fidē cōuersi
ꝛ sic cessante psecutōne gentili-
um cōtra eos ex inter semetipis natuꝫ
est quartū examē ꝙ p̄dictam veritateꝫ
scꝫ ih̄m filiū marie esse verū deū appu
rauit vsqꝫ ad vltimū punctū. Hac pse
cutōne existente piculosissima qꝛ ē in-
ter eos q̇ sunt eiusdē dom⁹ qn̄ plurim̃
magis lr̄ati q̇ erant de principalib⁹ ec-
clesie. pr̄iarche. archiepi. epi. p̄sbri ꝛ di
açoni ꝛ nō min⁹ laici. cū multis ꝛ ma-
gnis argumentis no. ꝛ ve. testa. qđ gen
tiles facere nō poterant qꝛ nesciebant
nec iudei allegabant cōtra xp̄ianos. ꝙ
cōfitendo p̄dictam veritatē stabant in
magno errore exq̇ ipsa nō approbatur
p scripturā coꝝ habita ꝓ sctā. imo alle
gabant multos passus eiusdem fm ꝙ
ipsi exponebāt q̇ videbant̃ ꝯtrariū di-
cere. quoꝝ rōnes ꝛ argumēta etiā mul
toꝝ doctoꝝ catholicoꝝ in ph̄ia et me-
thaphisica fundatoꝝ ꝛ in theologia p
fectissimoꝝ vt ampli⁹ predicta veritas
appuraret̃ facta. habem⁹ scripta in tan
ta abundantia ꝙ om̄ia argumēta que
fiūt p infideles ꝯtra eandē faciūt puis-
simū volumē ꝛ paruā empesiam. Sic
ꝙ p apparentiā coꝝ dicta veritas ꝙ̄tū
ad studiosos in lege dei sit nec in mini
ma pte obscurata. ꝙ p seipsum quilibꝫ
ꝙ̄tūcunqꝫ infidelis posset videre si vel
let attendere etiā puo tpe cū pura intē
tione cognoscēdi veritateꝫ ꝛ ea cogni-
ta amare eā ꝛ amādo ꝯfirmando se illi
ꝛ defendere eā. hoc dicto in oībus na-
tionibus mūdi ꝛ inter om̄s sapientes
sciaꝝ exn̄te approbato ꝙ multa repu-
tant̃ falsa et adhuc impossibilia q̇ exa-
minata diligenti studio inueniunt̃ ve-
ra ꝛ multum necessaria ꝛ per contrari
um de alijs multis. Unde quia circa
examen altissimarū veritatum delectā
tur ꝙ̄plurimum clarissimi intellectus
hominum. ꝛ ex alia parte quo ad cog

nitionem veram illaꝝ multū p̄sunt
volūtates pure ⁊ damnāt affectionate
⁊ quanto plus durat mund⁹ ꝓpter ni-
miam ꝯtinuatōnem exercitioꝝ verita
tes scientiarū plus declarant̄ ⁊ q̄tidie
appurant̄. Et ideo examen p̄dicte veri
tatis scꝫ ꝙ ihs filius marie: est verus fi
lius dei: sicut principale omniū in ec-
clesia dei durauit maiori tpe: q̄ꝫ tria p̄-
ma examina ⁊ durabit vsqꝫ ad finē mū
di. Tūc in maiori fortitudine q̄n illud
qd machometus bestia q̄ ascendit de
terra nō fecit. bestia q̄ ascendet de ma-
ri ⁊ extollet̄ sup oīe qd dicit̄ ⁊ honora
tur sicut de⁹ sedebit in templo ⁊ oñdet
se sicut si esset deus. Vn̄ studiū huius
bestie erit ad hoc vt ponet oēs vires
suas ꝙ sit vt de⁹ reputata. ꝯsequens est
ꝙ faciet crudelissimā psecutōnem con
tra oēs ꝯfitentes ꝙ ihs filius Marie:
est fili⁹ verus dei ⁊ ipemet de⁹. Super
qua veritate ꝓ tpe illo quo plus vlt'r
hec quarta psecutio durauit: vt nō pre
ualeret. facta fuerunt multa ꝯsilia aliq̄
ꝑticularia aliq̄ generalia. Item multe
ꝯuentiones aplazate añ principes vel
ꝯmunitates quib⁹ habitis magnis di-
sputatōnib⁹ allegantes ꝯtra p̄dictā ve-
ritatem fuerūt ꝯfusi ⁊ dimiserūt errorē
suū. multi illoꝝ quos ipsi ꝑuerterāt et
in fauorē suū venerāt ad dicta consilia
vel ꝯgregatōnes. ⁊ q2 aliqui pauci re-
manebant. vel cū fauore aliquoꝝ prin
cipū vel sicut est ꝯditio falsa ꝓbatarūꝫ
scientiarum nō general'r ⁊ in publico.
Sed nūc isti: nūc illi p̄dicādo ad par-
tem: iterū reuiuebāt sui errores. Et iō
in illis tꝑibus plusq̄ꝫ in alijs ante nec
post fuerūt q̄ꝫplurima cōsilia. Hoc re-
putato ꝓ sano remedio ⁊ singulari de-
fensione fidei catholice: ꝙ veniat ad lu
cem et oñdat̄ in publico quicq̄d cōtra
eā dicit̄ in abscondito ⁊ nō solū huius
veritatis de q̄ ad p̄ns loq̄mur: ꝫ ⁊ cu-
iuscūqꝫ veritat̄. ē hec sua ꝓpria cōditō

ꝙ quāto plus tractat̄ ⁊ reuoluit̄ tanto
ampli⁹ lucet: similis lapidi vere p̄cio-
so q̄ quanto pl⁹ polit̄ tanto plus lucet.
Est ēt silr auro ꝙ si sel' bū appuratū fu
erit: quāto pluries ponit̄ in fornace ig
nis. tanto sine aliq̄ diminutōne sui pō
deris efficit̄ p̄ciosius. Vnde sicut dicit
dn̄s iohes de zegobia archieps cesari-
ens. in tractatu cōtra saracenos vbi tā
git p̄dicta p̄dicta examia. Ego vidi mlt
ta examina multaꝝ veritatum catholi
caꝝ tempe meo ⁊ fui ꝑticeps in illis.
Sed de illo quod magis publicuꝫ est
possum dare exemplum. Homo qui-
dam cuiusdam magni dominij super
certos articulos affirmatos per eos es
se veritates euangelij post habitas per
eos aliquas magnas victorias contra
fideles quando venerunt ad consiliuꝫ
auditis suis disputationibus quantuꝫ
voluerūt dicere senserūt veritatē ꝓ taꝫ
forti suo ꝯtrario ꝙ ampli⁹ nō eleuaue-
rūt caput ꝑdita tota sua elatōne. Vn-
de cū nos sciam⁹ certissime veritatē de
qua loq̄mur transisse ꝑ tam multa. taꝫ
grandia. tam fortia. tam notoria. et taꝫ
examina cōtinuata: ⁊ ꝙ quāto plus de
ea tractat̄ ⁊ cōtra eam disputat̄ vel ali-
quid dicit̄: tanto ampli⁹ inuenit̄ clari-
or purior ⁊ firmi⁹ fundata nō possum⁹
p̄dictā veritatē abscondere: dn̄o ihesu
xp̄o cui seruire debem⁹ fideles mādan
te discipulis suis ꝙ illud qd fuisset eis
in secreto dictū manifestarēt in publi-
co. ⁊ quod audissent in aure. id ē in ab
scondito predicarent super tecta. quia
qui incendit lucernaꝫ in domo sua nō
ponit eaꝫ sub modio vel sub lecto. sed
super candelabrum in alto vt clare vi-
deantur que sunt in ea quicūqꝫ ingre-
diunt̄ in domo sua. Et sic magister ve-
ritatis ⁊ ꝓpri⁹ loquar si dico mgr̄ qui ē
ipsa veritas. postq̄ꝫ fuit captus quādo
interrogauit eū iudex de doctrina sua
⁊ de discipl'is dixit. Ego palā locut⁹ sū

mūdo. Ego semꝑ docui in sinagoga ⁊
in templo q̇ oms iudei ꝯuenerūt et in
occulto locut⁹ sum nihil. vt subuersor.
interroga eos q̇ audierūt q̇d locut⁹ suꝫ
ipsis. ecce hi sciūt q̇d dixerim ego Jo.
xviij. In istis v̄bis oñdit totā fiduciaꝫ
sue innocētie qñ acceptabat ꝯtra se to-
tum mundū in testimoniū. sic etiā qñ
ascendit ad celos dedit mandata suis
discipulis ꝙ darent testimoniū de fa-
ctis suis ⁊ dictis in iudea et irl'm in sa-
maria ⁊ vsq̄ ad vltimū terre. i. vsq̄ ad
fines totius mūdi: ⁊ rōnabiliter hoc ꝑ
cepit ex q̇ recepat a p̄re suo in heredita
tem: dñationē totius mūdi. ⁊ nō soluꝫ
in hoc hēat firmū testimoniū ꝙ deus
p̄r ꝯstituit eū heredē oim suoꝝ faciēdo
caput ⁊ principiū non solū oim hoim
ꝫ etiā angeloꝝ minorū ⁊ maiorū q̇ sūt
in celo. ⁊ ꝯñter oim diabolorū q̇ ange-
lis sūt subiecti ad colocēn. j. ⁊ ad phil.
ij. Propterea ğ que dicta sūt in his q̄-
tuor examibus fideles xp̄iani p̄dicant
publice. ⁊ ꝯfitent ihm xp̄m filiū marie
esse verū filium dei.

Ꝙ fides xp̄i est lege moysi antiqui or siue prior.

Secund⁹ articul⁹ ē. ꝙ fides xp̄i ē lege moysi antiquior siue p̄or.
Ad cui⁹ euidentiā duo sunt no-
tanda. Primū est ꝙ abrahā an̄ legem
imo ⁊ an̄ circūcisionē iust⁹ fuit ⁊ nō fu
it iust⁹ nisi merito fidei vt pꝫ gen̄. xvj.
credidit abrahā deo ⁊ reputatū ē ei ad
iusticiā. Item merito fidei fuit sibi f̄cā
repromissio. ⁊ sp̄āliter illa semine tuo
bn̄dicent omes gentes vt pꝫ gen̄. xxij.
Sequit ğ ex his ꝙ fides xp̄i fuit ipsa
lege moysi t̄pe prior. Et q̄uis ap̄l'us ꝟ
sp̄āliter ꝓbet ad gal'. iij. exemplo abra-
he. tñ hoc idem ꝓbat ad heb. x. ꝑ plura
exempla sicut patet de Abel Enoch
Noe Sara Isaac Jacob Joseph ⁊ mo
yse. Isti em̄ ⁊ multi alij iusti fuerūt an-
te legem iustificati vt patet ibidem.

Secūdo notandum ꝙ deus ꝓmisit
abrahe inter cetera q̄tuor. Primo he-
reditatis successorē. Scd̄o hereditatis
adeptōnem. Tercio seminis multipli-
cationē. Quarto vniuerse gentis bene
dictionē. Et licet ad l'ram ista q̄tuor ei
ꝓmissa fuerint de aliq̇ t̄ꝑali principali
ter tamen deus sp̄ūalia intelligebat.

Primo ğ ꝓmisit sibi de⁹ heredē sci-
licet ysaac gen̄. xv. Sed i hoc principa-
liter ꝓmisit sibi xp̄m qui pro tanto he-
res abrahe dicit. qꝛ ex eo ꝯm carnē de-
scendēs in ei⁹ regnauit. ragnat. regna-
bit hereditate. Vñ gabriel ait de xp̄o.
regnabit in domo Jacob ineternum.
Lu. j. Scd̄o ꝓmisit sibi hereditatem
tempaleꝫ scꝫ hereditatē chanaan a flu-
uio egypti vsq̄ ad fluuiū eufraten. vbi
supra. nō q̄ ipse vnq̄ illam possederit
nisi in semine suo. vñ ⁊ semini suo di-
cebat. ⁊ dabo tibi terram hāc. In hoc
auteꝫ sp̄ūaliter sibi ꝓmittebat sp̄ūalis
hereditas. s. vniuersa ꝯgregatio fideliū
tam iudeoꝝ q̄ gentiliū cui⁹ ipse per fi-
dem p̄r est. Promittebat etiā sibi here
ditas glorie qui ꝓpter fidem ei⁹ sinus
abrahe nuncupat. Tercio promisit
ei seminis multiplicatōnem sicut stel-
las celi ⁊ sicut harenā maris gen̄. xxij.
Boni qui ex ipso descendūt ꝑ ysaac et
iacob sunt sicut stelle celi. Sed preci-
pue veri christiani qui sunt eius semen
spirituale et semen dei repromissum
inquantum eius fidem imitant. Sed
mali q̇ ex eo descendūt ꝑ ysmahelē ⁊ fi
lios sethure ⁊ ꝑ esau fuert sicci et steri-
les velut harena maris. ꝫ p̄cipue mali
xp̄iani q̇ si hn̄t fideꝫ abrahe noie fidei:
tñ ei⁹ opibus ꝯtradicūt. Quarto pro
misit ei deus oim gentiū bn̄dictōnem
bn̄dictōeꝫ quidē gr̄e in p̄senti et glorie
in futuro. nō ꝙ ꝑ eum esset danda vl' fi
enda hec benedictio. sed ꝑ semē non ꝑ
q̇d̄cūq̄ semē ꝫ ꝑ vnicū q̇d ē xp̄c. Non
enim in ysaac iacob vel ioseph vel mo

ysē dauid vel salomone vel in aliq̄ alio
homie potuit h̄ verificari in semie tuo
bn̄dicent̄ oīs gentes.gen̄.xxij. qđ de-
clarat apl's ad gal'.iij.dicens Abrae di-
cte sunt ꝑmissiones ⁊ semi ei⁹ nō dicit
in semib⁹ q̄si in multꝫ.ꝫ q̄si in vno ⁊ se
mini tuo q̄ est xp̄c. Nota abrae cui de-
us nō falleret ꝓpter ei⁹ fidelitatē ⁊ ami
ciciā dicte sūt supple a deo merito sue
fidei repromissiones:loq̄tur in plurali
ꝓpter ꝑmissiones supradictas .vel q̄a
ꝫm glo.freq̄nter idē.i. eťna beatitudo
ē sibi ꝑmissa.⁊ semini ei⁹.i.xp̄o nonꝙ
ad xp̄m fieret ꝑmissio ꝫ ꝙ ad eū ꝑtine
bat q̄ꝛ ꝑ eū ꝑmittebat̄ danda bn̄dictio
⁊ ꝙ illud semē sit xp̄c et non ali⁹ notat̄
ex v̄bis scripture:q̄ ē in semie tuo bn̄-
dicent̄ oīs gētes nō solū iudei. Vnđ
ait nō dicit supple scp̄tura in semibus
q̄si in multis ꝙ facēt si de multis vel-
let intelligi:ꝫ dicit q̄si in vno ⁊ semini
tuo q̄ est xp̄c. Vn̄ de vno solo vult in-
telligi ⁊ illud vnū ē xp̄c. Si eī de mul-
tis vellet intelligi dixisset in seminib⁹
tuis bn̄dicent̄ ⁊c̄.ꝫ dixit ibi semini.vo-
lens de vno intelligi ꝓpt̄ qđ dicit apl's
⁊ semi tuo. Pꝫ igit̄ ꝙ cū ꝑmissio fctā
fuerit abrae merito sue fidei: sicut ipse
apl's innuit ad hebr.x .Et ista ꝑmissio
fuit facta diu an̄ legis datōneꝫ.ꝙ fides
xp̄i ꝑmissi p̄cessit legē moysi.Et sic ex
p̄dicta scriptura pauli q̄si ex quadā au
reola aromatū collegi.hūc florem pul
cerrimum.s.ꝙ fides xp̄i est lege moysi
antiquior.

Qđ fides christi est lege moy si stabilior.

Ercius articul⁹ ē ꝙ fides xp̄i est
lege moysi stabilior. Ad cui⁹
euidentiam duo₍ sunt notanda
Primū ꝙ sicut dicit apl's vbi supra
a tempe facte ꝑmissionis abrae vsqꝫ ad
temp⁹ ꝙ lex moysi fuit data fluxerunt
anni.cccc.⁊.xxx.quos sic ꝯputat Ra-
ban⁹ sicut dicit mgr̄ in historijs Actuū
vij. Dicit eñ raban⁹ ꝙ a tpe ꝑmissiōis
p̄ facte abrae fluxerūt vsqꝫ ad ingressū
egypti anni.cc.xv.qđ verū est q̄ꝛ tem-
pore future ꝑmissionis erat abraā. lx-
xv.annoꝝ:⁊ ab illo tpe vsqꝫ ad natiui-
tatem ysaac.fluxerūt.xxv.anni ⁊ ab il-
lo tpe vsqꝫ ad natiuitatē iacob fluxer̄t.
xl.anni.Et ab ab illo tpi vsqꝫ ad ingres
sum iacob in egyptū fluxerūt āni.lxxv
deinde ab ingressu iacob.vsqꝫ ad mor-
tem Joseph anni.lxxj. deinde vsqꝫ ad
exitum filioꝝ isrl' de egypto āni.cxliiij.
⁊ quinquagesimo die egressionis data
est lex Exo.xix.⁊.xx.⁊ sic sūt.cccc.xxx.
anni.Et si dicat̄ ꝯtra apl'm id qđ dicit
dom⁹ abrae gen̄.xv.ꝙ semē ei⁹ esset fu-
turū ꝑegrinū in terra non sua .cccc.an
nis. Idem dicit stephan⁹ Act. vij.non
faciendo mentionem de.xxx.ānis. Di
ci pōt ꝙ scriptura nō ꝯputat inimicici-
as. Dicit etiam augus. ꝙ hec ꝯputatio
debet ꝑtendi vsqꝫ ad morteꝫ Seon re-
gem amorreorum.et og regem basan.

Secundo est notandum ꝙ promis-
sio facta abrae que fuit iuramento dei
confirmata Gen̄.xxiij. Per memetip
sum iuraui dicit dominus ⁊c̄.sequitur
in semine tuo benedicent̄ omnes gen-
tes terre.⁊ Luce.j. Jusiurandꝫ quod
iurauit abraam: fuit dictum ꝓpter sui
stabilitatem ⁊ firmitatem testamentū.
Est eñ testamentum scriptura auten-
tica ⁊ solida.⁊ talis fuit illa ꝑmissio:q̄ꝛ
fuit summe auctoritatis ⁊ summe sta-
bilitatis. Vnde tante fuit firmitatis:
ꝙ lex post data non euacuauit ipsam.
Sed potius semen ꝑmissum euacua
uit legem sicut declarabitur articulo.
vj.de cessatōne legis. Si enim lex eua
cuasset ꝑmissionem.tūc hereditas glo-
rie non essꝫ ex promissione :sed ex lege
⁊ si esset ex lege.cum Abraam ysaac et
iacob fuerunt ante legem tunc non ha
berent istam hereditatem cum tamen
dicat christus Mathei.xij. adducens

Aliud Exo.iij. Ego sum deꝰ abraã ꝛ deꝰ
ysaac. ꝛ deꝰ iacob nõ est deus mortuo-
rũ ꝫ viuoꝝ. Viuũt ǧ illi: nõ vita natu
re: ǧ vita glorie. qđ plane dicit christus
Math. viij. Dico aũt vob ꝙ multi ab
oriente ꝛ occidẽte veniẽt ꝛ recũbẽt cuꝫ
abraã ysaac ꝛ iacob in regno celorum.
Idõ hec hereditas nõ ẽ ex lege ꝫ ex pro
missione q̃ cuꝫ fuerit merito fidei xp̃o
ꝓmissi. qꝛ illã repromissionẽ hꝫ iã abra
am ꝛ nõ hꝫ eã ex lege qꝛ diu añ legẽ fu
it mortuꝰ. ǧ hꝫ eã ꝑ ꝓmissionẽ. ǧ cum
ꝓmissio fuerit facta ꝛ iurata vt predi-
ctũ est merito fidei. sequiť ꝙ fides xp̃i
est summe stabilitatis et stabilior lege
moysi cũ illa sit euacuata ꝑ semẽ pro-
missum. Hec oĩa pulcherrime ponit
paulꝰ apl's ad gal. iij. Hoc aũt dico vo
bis testm̃ ꝯfirmatũ a deo ꝙ post. cccc. ꝛ
xxx. ãnos facta est lex: nõ irritum facit
ad euacuandã ꝓmissionẽ. nam si ex le-
ge hereditas iã nõ ex ꝓmissione abrae
aũt ꝑ repromissionẽ donauit deus. qđ
sic explicať. Hoc autẽ. i. ꝓmissionem
abrae factã. dico. i. affirmo testm̃ confir
matũ a deo etiã ꝑ iuramenta. qđ scili-
cet testm̃ post. cccc. xxx. annos post q̃s
supple facta est lex. nõ irritũ facit. id ẽ
nõ euacuat. qđ quidẽ faceret si ꝑ eam
dareť benedictio. nõ ǧ lex irrituꝫ facit.
p̃dictum testm̃ ad euacuandũ. i. vt eua
cuet promissionẽ supple abrae factam
nõ igiť ꝑ legem benedictio est: qꝛ data
est lex post multũ tp̃us a promissione
facta. que quidẽ ꝓmissio non dixit ꝙ ꝑ
legem eẽt promissio ꝫ ꝑ semen. Si em̃
ex lege eẽt hereditas: nõ eẽt ex promis
sione: ꝛ tũc abraã nõ haberet eaꝫ qđ est
falsum vt supra dictum. ꝓpter qđ dicit
apl's. Lex nõ euacuat promissionem.
Nam si ex lege hereditas: qđ oporte-
ret si lex euacuaret ꝓmissionẽ: iam nõ
esset supple hereditas ex ꝓmissiõe qđ
probat dicens. Abrae aũt donauit deꝰ
supple istã hereditatẽ ꝑ repromissiõeꝫ

Constat em̃ ꝙ abraam iam hꝫ eã: ꝛ nõ
hꝫ eam ex lege. qꝛ diu añ legẽ fuit mor
tuus ǧ habet eã ꝑ promissioneꝫ. Ergo
cuꝫ promissio fuerit facta merito fidei
sequiť ꝙ fides xp̃i ꝓmissi ẽ summe sta
bilitatis ꝛ stabilior lege moysi. Hec ve
ritas tanq̃ꝫ vna pulcherrima flos colli
giť ex p̃dictis v̈bis apl'i. q̃si ex quadaꝫ
areola aromatũ ꝛ ꝓpterea fideles xp̃ia
ni ꝯfitenť fidem xp̃i stabilissimaꝫ et le-
ge moysi stabiliorem.

Q fides xp̃i ẽ lege moisi vtilior et ꝑfectior.

Quartus articulꝰ est ꝙ fides xp̃i
est lege moysi nobilior ꝛ perfe-
ctior. Ad cuiꝰ euidentiã qua-
tuor sunt notanda. Primum ꝙ q̃uis
lex moysi non sit effectiua iusticie: nec
meritoria bñdictõnis glorie. nõ tñ fru-
stra fuit data. Fuit ei data ꝓpter q̃tuor
cãs q̃s breuiter glo. tangit. Prima ꝑ ꝑ
pcti ꝓhibitõneꝫ vt saltem timore pene
hoies cessarẽt transgredi vt hec tandeꝫ
facerẽt voluntate. Scđa ꝓpter populi
eruditionẽ ꝛ dispositõneꝫ vt. s. ꝑ legem
morbũ suũ agnoscerẽt de cuiꝰ ignoran
tia in lege nature ꝯuictus erat vt scili-
cet ppl'm dei erudiens ip̃m dignũ face
ret ad ꝑcipiendũ ꝓmissionẽ q̃ est xp̃us
Tercia ꝓpter remediĳ flagitatõeꝫ vt scꝫ
homo superbe in suis viribꝰ fidens p̃ce-
pta accipet. in quibꝰ deficiens factꝰ pre-
uaricator liberatorẽ saluatorẽq̃ꝫ requi-
reret. Data est em̃ lex vt dicit augus. vt
ceruix superboꝝ q̃ tm̃ sibi arrogabant vt
liberũ arbitriũ sibi putarẽt ad iusticiã
sufficere q̃s cum lex transgredi faceret
humiliareť ꝛ sic medicus optaretur.
Quarta ꝓpter futuroꝝ significatõneꝫ.
Legalia. em̃ fuerũt quedã vmbra futu-
rantem significans. quedamq̃ꝫ figura
futuram veritatem p̃esignans vt in-
fra videbitur. Scđo notandũ ꝙ lex
fuit ordinata. id est ordinabiliter ange-

lo⁊ ministerio data ⁊ bene ordinabiliter. qꝛ inter abraam ⁊ xp̄m. inter ꝓmissionem ⁊ semen. inter tp̄s legis nature ⁊ tp̄s gratie. Magno em̄ cōsilio factuꝫ est vt nō statim post hois casum veniret mediator. Sꝫ ꝙ primo humanū gen⁹ ꝯuinceret͂ d̄ ignorantia tp̄e leg̃ nature q̄ nec morbi nec medici claram noticiaꝫ dabat. nec ad ista hō ex suis naturalib⁹ attingere valebat. Demū conuinceret͂ de impotentia legis scripte quam homo virtute ꝓpria seruare nō potuit. nec ipsa dabat adiutricē grām ad seruādū vt ꝓpter ista duo scꝫ ignorantiā ⁊ impotentiam cogeret͂ saluatoreꝫ petere nec xp̄i aduentū sup̱fluum iudicaret. Multiplicate sunt infirmitates hominū cōtra quas nec ꝑ legem nature nec per legem moysi se iuuare poterant. ꝓpt͂ qd̄ accelerauerūt ad medicū qui veniens tanq̄ꝫ alter samaritan⁹ vulnera sanauit languidi quē sacerdos ⁊ leuita. i. vetus lex ⁊ sacerdotiū immisericorditer pertransierāt Lu. x. qui etiam tanq̄ꝫ alter heliseus coaptant se corpaliter puero mortuo sunamitis filio suscitauit eum quē tn̄ eius puer cū suo baculo q̄ designabat legis duriciā nō potuit suscitare. iiij. Reg. iiij. qui tanq̄ꝫ alter angelus descendēs in piscinā nostre mortalitatis sanauit illū quē inueniet sibi sueq̄ꝫ ecclie vnituꝫ Joh. v. Qui omipotens sermo patris venit in mūdū dum omnia mediū silentiuꝫ tenerent Sap. xviij. Primū silentiū fuit ante legē scriptam. Scdm̄ sub lege. Terciū in gl'ia. Primū fuit ignorantia languor͂. Secundū desꝑatio curatōis. Terciū adeptio sanitatis. Añ legē em̄ hō morbuꝫ suū nō cog̃scebat id̄ silebat nec remedium q̄rebat. Lex aūt ostēdit languidis vulnera. ⁊ id̄ data lege mox fuit ruptū silentiū ⁊ cepe͂rt egredi petē remediuꝫ. Sꝫ qꝛ lex g̃uis erat nec auxiliū cōferebat: ꝑ diuturnos clamores fatigati homines. ⁊ de salute desꝑantes cessauerūt loq̄: ⁊ sic subsecutū ē silentiū scdm̄. Et tūc op̄s sermo p̄ris venit in mundum. Samaritan⁹ appropiauit ad vulneratum: angel⁹ magni ꝯsilij in piscinā descendit ⁊ helize⁹ ad suscitandū mortuū accessit. i. summi regis fili⁹ descēdit de eq̄litate p̄ris ad patibulū crucis ⁊ de sede patris ad officinā pctī. de lumine celi ad tenebras mūdi ⁊ inferni. ⁊ veniēs locutus est pacem: dedit grām: ꝓposuit misericordiam, ꝓmisit veniam. et ita rupto silentio ceperūt egri magnis clamoribus flagitare remediū ⁊ accelerare ad medicū ꝑ quem vulnera sanarētur: morbus curaret͂: recepta ꝟo sanitate ⁊ donata immortalitatis felicitate. nihil vltra restabit petenduꝫ. ⁊ tūc erit terciū beatū silentiū ordinabiliter. Ergo ⁊ magno dei consilio data est lex. s. inter abraam ⁊ xp̄m. inter promissioēꝫ ⁊ semen promissum. inter tp̄s legis nature ⁊ tp̄s legis gratie. inter primū silētium ⁊ terciuꝫ. Qñ em̄ data fuit lex cepit frangi primū silentiū ipsa aūt manente fuit scdm̄ silentiū. ⁊ tūc veniente medico ruptoq̄ꝫ scdo silentio. tercium homines optauerūt. Tercio notandum est: ꝙ quādo lex fuit data fuit posita in ptāte hui⁹ qui venturus erat verus mediator: vt staret q̄ꝫdiu ipse velleꝫ ⁊ quādo vellet cessaret. Ipse aūt voluit ꝙ cessaret qñ ipse venit ⁊ tn̄ ver⁹ mediator fuit. Ex q̄ ptꝫ ꝙ ꝯtra mediatoreꝫ faciūt qui legē cū euangelio obseruare volūt. Ex q̄ vlteri⁹ pꝫ ꝯclusio intenta: ꝙ fides euangelij siue xp̄i nō solū ē lege moysi antiquior ⁊ stabilior: sꝫ etiaꝫ ꝑfectior. qꝛ ip̄am euacuat. sicut illd̄ qd̄ ꝑfectū est euacuat qd̄ ex pte ē. j. corin. xiij. Cum em̄ venit mediator: ⁊ legem euāgelicā statuit: voluit ꝙ cessaret lex mosaica ꝓpter suā impꝼectioneꝫ: ⁊ hoc ip̄e facē potuit: qꝛ in ei⁹ ptāte tanq̄ꝫ veri dn̄i posita fuit. Quarto notandū ꝙ

hic mediator nō est vniꝰ nature: ꝫ du-
plicis. Est em̄ gigas gemie sube. s. diui
uine ⁊ hūane. Ipe igit̄ cū sit deꝰ ⁊ hō i
ter hoies ⁊ deuꝫ mediat. Dū hoies q̄ a
deo recesserāt ꝑ se recōciliat: ipe vt deꝰ
oia creauit. ꝫ inq̄ȝtum deꝰ nō oia recre-
auit. Et ipe inq̄ȝtū deꝰ: est cū p̄re ⁊ sctō
spū vnꝰ deꝰ: q2 nō sūt pl'es dij ꝫ vnꝰ ds
Ex q̄ pꝫ ꝙ h̄ mediator non ē federator
vniꝰ ꝑtis tm̄ ꝫ duaꝝ ꝑtiū. s. dei ⁊ hois. ⁊
pꝫ etiā ꝙ inq̄ȝtuꝫ deꝰ nō est ꝓprie medi-
ator int̄ deū ⁊ hoies: ꝫ inq̄ȝtum homo
Inq̄ȝtum em̄ deꝰ nō ē mediꝰ ꝫ equalis
deo p̄ri. Itē iste mediator nō ē arbiter
vniꝰ ppl'i ꝫ duoꝝ. s. iudeoꝝ ⁊ gentiliuꝫ.
q̄s tanq̄ȝ duos ꝑietes eccie in se angu-
lari lapide copulauerit vtriusq̄ȝ popu-
li euacuās rituꝫ ad ephe. ij. ⁊. j. petri. ij.
ꝫ qui obseruāt legalia xp̄m nō vt me-
diatorē recipiūt. q2 ipm vident̄ assere-
re mediatorē tm̄ iudeoꝝ qd̄ eē nō pōt.
q2 mediator nō est nisi duoꝝ ppl'orum
Ergo q̄ ex circūcisione vel p̄pucio ad
fidē cōuersi sunt maneāt sicut sunt nec
curēt circūcisi de p̄pucio nec p̄puciari
de circūcisione. q2 vt d̄r ad gal'. vlti. In
vero mediatore ihū xp̄o. neq̄ȝ circūci-
sio aliqd̄ velet neq̄ȝ p̄puciū ꝫ noua cre
atura. Hec q̄tuor notabilia patent ex
intentōne apl'i ad gal'. vbi supra vbi sic
dicit. q̄d igit̄ lex ꝓpter transgressionem
posita est. donec veniet semē cui ꝓmi-
serat ordinata ꝑ angelos in manu me
diatoris. mediator aūt vniꝰ nō est. deꝰ
aūt vnꝰ est. q̄ l'ra breuiter sic exponitur
Quid igit̄ lex. i. ad q̄d ꝓdest. ex q̄ sicut
dictū ē in p̄cedēti articulo. nō euacuat
ꝓmissionē nec ē ex ipa hereditas. Rn̄
det apl's ꝙ int̄ cetera ad q̄ ꝓdest: ꝓdest
ꝓpter trāsgressores supple puniēdos ⁊
flagellādos. posita ē q̄ supple stare de-
buit donec veniret semeꝫ. i. xp̄c. cui. i. ꝑ
queꝫ ꝓmiserat supple deꝰ. vel s̄m glo.
cui. i. de q̄ dandā oibꝰ gentibꝰ nō soluꝫ
iudeis gr̄e ⁊ glorie benedictōeꝫ: lex di
co ordinata. i. ordiabiliter data eo mō
q̄ dictū ē: ꝑ angelos. i. ad l'ram ꝑ mini-
steriū angeloꝝ q̄ in ꝑsona dei appare-
bāt Moysi ⁊ ei loq̄bant̄. vel ꝑ angelos
dicit glo. i. ꝑ moysen ⁊ aaron q̄ tāq̄ȝ an-
geli erāt ydonei dei mistri. lex dico po-
sita ⁊ ordinabil'r data: in manu. i. i ptā-
te ⁊ volūtate mediatoris. i. huiꝰ q̄ inter
deū ⁊ hoies ⁊ angelos int̄ duos popu
los. s. iudaicū ⁊ gentilē erat venturꝰ me
diator. posita dico ⁊ ordiata fuit i ma-
nu mediatoris vt videlicet staret q̄ȝdiu
ipe vellet ⁊ qn̄ vellet cessaret. voluit au
tem ꝙ cessaret qn̄ venit ⁊ qn̄ inter deuꝫ
⁊ hoies int̄ gētiles ⁊ iudeos verꝰ medi
ator fuit. ⁊ dico ꝙ mediator fuit int̄ de
um ⁊ hoies ⁊ int̄ diuersoꝝ rituū homi
nes. qd̄ quidē ē necessariū: q2 sequitur
mediator vniꝰ nō est nec arbit̄ vniꝰ tm̄
ꝫ duoꝝ scꝫ dei ⁊ hois. ꝫ nō vnius ppl'i
tm̄ ꝫ duoꝝ vt dictū est. Quis autē iste
mediator inq̄ȝtum hō mediator sit duo-
oꝝ: inq̄ȝtum tn̄ deꝰ est vnꝰ cū p̄re ⁊ spiri
tu sctō. q2 vt dicit̄ Deu. vj. deꝰ aūt vnꝰ
est. vel posset hic dici s̄m glo. ꝙ d̄r hic
mediator inter deū ⁊ hoies: ⁊ inter ho-
mines ⁊ hoies. non inter deū ⁊ deū: q2
nō sunt plures dij ꝫ deꝰ inquit vnꝰ est.

Ex p̄dictis oibꝰ q̄si ex quadā areola
apl's intendit elicere tres cōclusiones.
Prima ē ꝙ in aduetu mediatoris fuit
lex moysi euacuata q2 in māu sua fuit
posita ⁊ in sua oimoda ptāte sicut dcm̄
est. Scd̄a ꝯclusio ē ꝙ q̄ cum euāgelio
obseruāt legalia ꝯ mediatoreꝫ faciūt q̄
in aduētu suo legē adimpleuit dando
sibi finē imo nec ipm vt mediatorē re-
cipiūt: q2 facto suo vident̄ astruē ipm
nō esse arbitrū nec federatorem nisi tm̄
iudeoꝝ. Tercia ꝯclusio ē ꝙ fides xp̄i ē
oino ꝑfectior vl' nobilior lege moysi.

Q2 fides xp̄i ē lege moisi vtilior

Quintꝰ articulꝰ est ꝙ fides iehsu
xp̄i ē lege moysi vtilior h̄ colli-
git̄ ex v̄bis apl'i ifra ca. supradi

cto q̄ſi ex q̄tadā aromatū areola vbi
ꝯn̄ter dicit ſic lex ergo aduerſus ꝓmiſ-
ſa dei. Abſit. Si em̄ data eſſet lex que
poſſet viuificare vere ex lege eēt iuſti-
cia. ſ; ꝯclauſit ſcriptura om̄ia ſub pecca-
to. vt ꝓmiſſio ex fide ihū xp̄i daret cre-
dentibꝰ ad gal'. iij. Hic ſunt duo notan-
da. Primū eſt ꝙ ꝑ legem nunq̄ fuit vi-
ta anime: cuiꝰ rō ſepe dicta eſt: q2 eiꝰ ſa-
cramenta nō afferebāt grām ⁊ ſic non
ꝓſtabant aīe vitā. Scōm eſt ꝙ circūci-
ſio nō fuit ex lege ſ; ex patribꝰ vt ſalua-
tor dicit in iohe. diu em̄ an̄ legē fuit cir-
cūciſio inſtituta. q2 gen̄. xvij. Dicendū
eſt etiam ꝙ ex circūciſione nunq̄ fuit
ꝑfecta vita. q2 nunq̄ potuit introduce-
re hoīes vbi eſt ꝑfectio vite. Vn̄ iacob
dixit circūciſus Gen̄. xxxvij. Deſcen-
dam in infernū lugens filiū meū. ⁊ da-
uid circūciſus dicit ps. xxvij. Aſſimu-
labor deſcendentibꝰ in lacum. Item ꝑ
legem moyſi nunq̄ fuit ꝑfecta iuſticia
Hec em̄ dicit apl's ad Ro. iij. ex operi-
bus legis nō iuſtificat̄ om̄is caro. ⁊ il-
lud ex primo ſequit̄: ſi em̄ ꝑ legem eēt
vera vita. ac ꝑ hec ⁊ vera iuſticia q̄ du-
cit ad regnū in q̊ eſt ꝑfectio vite. ad ro-
manos. iij. Iuſticia dei eſt ꝑ fidem hie-
ſu xp̄i ſup ꝑ om̄s qui credūt in eū. Eſt ḡ
fides ihū xp̄i lege vtilior ⁊ ꝓpterea dī-
cit apl's. Lex igit̄ aduerſus ꝓmiſſa dei
q̄ſi dicat ex quo euacuata eſt qn̄ imple-
ri cepit ꝓmiſſio. nunq̄ aduerſat̄ diuie
ꝓmiſſioni. Abſit. Non em̄ eſt inimica
ſ; ꝯſentanea diuinis ꝓmiſſis. Verū eſt
tn̄ ꝙ fides cuiꝰ merito fuit ꝓmiſſio: eſt
vtilior ⁊ efficatior lege. qd̄ ꝓbat̄. quia
lex nunq̄ potuit viuificare nec iuſtifi-
care. Si em̄ data eſſet lex q̄ poſſet viui-
ficare. i. vitā ſpūalem afferre. vere ſup-
ple ⁊ non opinatiue. ex lege. i. ex operi-
bus legis eēt iuſticia: qd̄ tn̄ verū nō eſt
S; ꝯcluſit ſcriptura. i. lex ſcripta ꝯclu-
ſit. i. clauſa reliq̄t oīa. i. om̄s hoīes tam
iudeos q̄ gentiles ſub pctō. neminem

em̄ a pcti carcere potuit expedire. ve-
ꝯcluſit. i. clauſa demōſtrauit eē ꝑ legem
em̄ cognitio pcti ad Ro. iij. q̄ quidē ꝓ-
uidentia factū eſt vt ꝓmiſſio vite ſcz et
iuſticie ⁊ bn̄dictōnis eterne ex fide hie-
ſu xp̄i. nō ex lege ſupple moyſi. ꝓmiſ-
ſio dico. i. res ꝓmiſſa daret̄ credentibꝰ
ſupple in xp̄m. Pz igit̄ ex p̄dictis cla-
riſſime ꝙ fides ihū xp̄i ē antiquior ſta-
bilior nobilior ⁊ multo vtilior lege mo-
yſi. Et q2 tam altiſſime extollitur fides
ihū xp̄i ſupra legē moyſi. multum de-
bent gaudere xp̄iani filij eccleſie de fi-
dei ſuſceptōne. multūq̄ debēt anima-
ri ad fidei ꝓmiſſionē: ⁊ ad fidē ꝑ opa-
ꝓbatōem ⁊ ꝑfectōem ac defenſionē. cum
ex eadē excellentior ſit religio xp̄iana
cū alia gente totius vniuerſi: qd̄ ꝓpter
catholicoꝝ ꝯſolatōnem ex tribꝰ intēdo
declarare. Primo ex ꝑte pr̄is et ma-
tris. O fidelis xp̄iane. pr̄ tuꝰ eſt hieſus
xp̄c. ſicut ex ꝓprietatibꝰ veri patris de-
claraf. Sūt em̄ veri patris cōditōnes.

Quarū prima eſt. ꝙ pater naturali-
ter appetit filios generare. deſiderat ei-
ſpēm multiplicare in filijs. Vn̄ Ariſt.
ij. de aīa tractās de v̄tute generatiā dic̄
Naturaliſſimū ē oī nature viuenti ge-
nerare ſibi ſil'e: ſeq̄tur vt eē dinoꝝ im-
mortale ꝑticipemꝰ. Sic xp̄c nos appe-
tit in fide ſua ſpūal'r generare. vt eē dei
imortale ꝑticipemꝰ. Et iō dedit eis po-
teſtatē filios dei fieri his q̄ cerdūt i no-
mie eiꝰ Ioh. j. id ē in re nois eiꝰ. Quo
ordie filij dei fiāt ⁊ quō h̄ generatio no-
biliſſima diſtinguat̄ a carnali ſubdit q̄
nō ex ſanguinibꝰ. ſ. feie q̄ſi materie et
viri. q̄ſi formatiui. In q̊ hūanā generatō-
nē ſm̄ materiā ⁊ ſm̄ modū generādi
miſerā on̄dit. S; ex deo nati ſt. ecce ge-
neratio ⁊ natiuitas ſpūal'. Vt āt ſecure
credamꝰ hāc excellentiā. ſ. hoīem naſci
ex deo ſb̄dit deū naſci ex hoīe. Ex hac
em̄ ſuſceptōne infirmitatꝫ ſanat̄ nr̄a in-
firmitas vt poſſimꝰ dij vl' filij dei fieri ⁊

hoc eſt.⁊ verbū caro factū eſt. qd̓ ſupe
rius erat:inferiꝰ deſcendit. Quid ergo
mirū ſi qd̓ inferiꝰ erat in id qd̓ ſuperiꝰ
erat aſcendit:qꝛ ſi deꝰ factꝰ eſt hō. credi
dꝫ ꝙ homo fiat deꝰ. ⁊ ſi deus hō venit
in mundū ꝙ hō factus deꝰ aſcendat in
celum.hec oīa in gloſa. Scd̓a condi-
tio veri pr̄is eſt ꝙ deſiderat filios mul
tiplicare. Ita ⁊ xp̄c deſiderat nos in fi-
de multiplicare:qꝛ vult oīs hoies ſal
uos fieri ⁊ in agnitōnē veritatis.ſ.ſue
fidei venire vt pꝫ infra.j.ad Thimo.ij.
Sed hāc multiplicatōeꝫ filioꝝ nō ap-
petit ih̄s ꝓpter defectibilitatē ſue natu-
re:ſicut eſt in puro hoie:qui qꝛ nō pōt
ꝑmanere in ſeip̄o cuꝫ ſit corruptibilis
deſiderat ꝙ ꝯſeruet in ſuo ſimili et ſic
ꝑpetuet generatio. Sꝫ vult ih̄s xp̄us
pr̄ in hāc multiplicatōneꝫ filioꝝ ꝓpter
bonitatē ſuā quā vult quantuꝫ in ſe eſt
cōicare oibus. Tercia ꝯditio veri pr̄is
eſt ꝙ ad filioꝝ generatiōeꝫ tranſfundit
de ſua ſuba ſuā naturā ſpecificā tn̄ non
minuit. Sic dei filiꝰ ih̄s xp̄c vt ⁊ nos fi
lios dei faceret ſine ſui diue nature mi
noratōne ſeip̄m nobis dedit. Quarta
cōditio veri patris eſt ꝙ filios tenerri-
me diligit.vn̄ ſepe ſibipſi neceſſaria ſb-
trahit vt filios ſuos paſcat.ſic xp̄us vt
dicit apl̄us.ij.ad coꝝ.viij.cum eſſet di-
ues factꝰ eſt egenꝰ ꝓpter noſ.⁊ maxime
pater illū filiū diligit quē ſibi magis ſi
milē ꝯſpicit ⁊ in ip̄m intuituꝫ figere cō
ſueuit.qꝛ vbi amor ibi oculꝰ. Sic xp̄s
magis eū diligit q̄ ei ꝑ ſimilitudinem
gr̄e magis appropinq̄t. Hic diligēter
attende ꝙ q̄uis generaliter oīs xp̄ia
ni filij dei noiant ex eo ꝙ credūt ieſum
xp̄m eſſe verū filiū dei ſicut dictū eſt.il-
li tn̄ ꝓprie imo illi ſoli poſſunt dici filij
dei.quibꝰ dicere pōt xp̄s. hic eſt filius
meꝰ dilectꝰ in q̄ mihi bn̄ ꝯplacuit Ma
thei.iij. Iſti ſunt illi q̄ non ſoluꝫ ore ſe
ꝯfitent xp̄ianos.ſed corde credūt ⁊ opi
bus oſtendūt. De malis autem chriſti

anis quales inter ceteros ſunt illi.qui
obſeruāt legalia cū euangelio ꝯquerit
xp̄us dicens.filios enutriui ⁊ exaltaui
ipſi aūt ſpreuerūt me.yſa.j. Qui enim
deberēt eē filij xp̄i ſunt hoſtes xp̄i. Et
ſic pꝫ dignitas religionis xp̄iane ex ꝑ-
te patris q̄ eſt ih̄s xp̄c deꝰ ⁊ hō habens
ꝯditōnes veri pr̄is. Oſtendit etiam
dignitas religionis xp̄iane ex ꝑte ma-
tris.ſꝫ dices que eſt iſta mr̄ nr̄a. Rn̄det
apl̄s ꝙ illa q̄ ſurſum eſt irl̄m eſt mater
nr̄a ad gal.iiij.qd̓ vt intelligere valea-
mus recitat Sene.in li.iiij.declamati-
onū.declamatione ſcd̓a.de quodā qui
mortua vxore q̄ in partu perierat ſtati
duxit aliā.⁊ puerū prime miſit ad alē-
dum ad villā quandā extra ciuitatem
⁊ ex alia vxore ſtatim aliū habuit quē
miſit etiā ad villā eodē mō alendū cuꝫ
primo. Poſt multū ſpō tp̄is redierunt
pueri ꝑ oīa ſimiles. Licet eīm ſcd̓s eſ
ſet minoris etatis q̄ꝫ primꝰ qꝛ forte vni-
us anni.nihilominꝰ tn̄ tantꝰ erat ſcd̓us
quantꝰ erat primꝰ ſicut multotiēs acci
dit:⁊ forte vterq̄ pr̄ſabat in corꝑe ⁊ fa
cie.querente aūt mr̄e q̄s eoꝝ eēt filius
ſuus noluit ei dicere pr̄.⁊ ideo ip̄a flen
te ⁊ filij vidētes matrē ſiue nouercam
flentē.flebāt ⁊ forte vterq̄ ipſoꝝ time-
bat ne eſſet ꝑuignus:quos pr̄ alloquit
dicēs. Quid fletis o pueri non oportet
timere nouercam.lites ſunt inter me ⁊
vxorē nō inter vos:dimittatis eā face-
re mecū qꝛ nō indicaui q̄s eēt filꝰ ſuus
dubitans ꝙ ſi ſciret nō hr̄et curam niſi
de filio ſuo ⁊ nō de filio alterius matris.
Itaq̄ ſic remanēte in dubio curā gere-
bat vtriuſq̄ eq̄lem. Sp̄ualiter ꝑ iſtum
pr̄em intelligimꝰ xp̄m q̄ hꝫ duos filios
vnū de mr̄e mortua in ꝑtu hec ē mala
ꝯſcia que ꝯcepit dolorē ⁊ ꝑpit iniqui-
tatem.p̄s. vij. q̄ in partu morit. Gen̄.
xxxv.cum ꝑturiret rachel ob difficul-
tatem partus periclitaret ꝑpit filium
noie benoym.q̄ in noſtra lingua ſonat

principiū doloris mei ps.xlviij. ibi do-
lores vt parturientis. Alia vxor est ꝯscia
bona q̄ hꝫ filiū.s.iustū et bonū vtruꝫ q̄
a deo in villa istiꝰ mūdi eq̄liter nutrit:
cū malo. Math.v. pluit sup iustos ⁊ i-
iustos ⁊ solē suūꝫ oriri facit sup bonos
⁊ malos ⁊ ambo sunt in eccl̄ia que est
nouerca maloꝝ ⁊ mr̄ bonorū.tn̄ igno-
rat q̄s sit suus filiꝰ vel puignꝰ.q̄s sit iu
stus vel iniustꝰ explicite in gr̄a dei. q̄a
vt habetur Eccles.ix. Nemo scit vtruꝫ
amore vel odio dignꝰ sit. plorat añ re-
gem salomonē mr̄.iij.Reg.iij.vt filiūꝫ
nō mortuū in pctis ꝫ viuū in gr̄a cog-
scat. ꝙ pr̄ noster ih̄s xp̄c occl'tat ne pec
cator sine nutrice maneat ⁊ mr̄e. Ki/xā
tur filij q̄s pater ꝯsolat q̄ꝛ ꝓ maiori vti
litate vtriusq; ꝑtis facit q̄ꝛ boni ꝑ admi
xtionē maloꝝ sunt in maiori merito.⁊
mali citiꝰ pn̄t cōuerti q̄ꝛ s'm aug. malꝰ
ideo viuit vt vel corrigat vel vt ꝑ eum
bonꝰ exerceat. Sic ergo ista mr̄ nr̄a ec-
clesia catholica eq̄liter in pn̄ti nos nu-
trit ⁊ miro amore filios suos amat di-
cens ysa.xlix. Nunq̄d obliuisci pt ma-
ter infantē suū vt nō misereat filio vte-
ri sui.⁊ si illa oblita fuerit ego autē nō
obliuiscar tui. Ecce ḡ excellentiam no
strā ex ꝑte matris.q̄ꝛ nō sumꝰ ancille fi
lij ꝫ libere.ad gal.iiij. Hec mater quā-
do erūt ꝯplete iniq̄tates amorreoꝝ: vt
Gen̄.xv.⁊ augmentata vsq; ad messeꝫ
frumenta: vt Job.iiij.i.virtutes bono-
rū tūc manifeste cognoscet q̄s est filꝰ
suus legitimꝰ.i.ppl's xp̄ianus. q̄ꝛ tunc
sententiabit verꝰ salomō.i.ih̄s xp̄c on̄-
dendo mr̄eꝫ nostrā.⁊ filiū dicēs ange-
lis suis illud.iij.Reg.iij. Date huic in-
fantē viuū hec est em̄ mr̄ eiꝰ.hec ē que
sursum ē ir'l'm q̄ est mr̄ nr̄a.⁊ sic pꝫ ex-
cellentia religionis xp̄iane ex ꝑte pr̄is
⁊ mr̄is. Scd̄o on̄dit dignitas religi-
onis xp̄iane ex ꝑte hereditatis: q̄ꝛ sibi
debet supma hereditas, cui nulla sitis
excogitari pōt.i.cor.ij.⁊ ysa.lxiiij.ex q̄

arguit nobilitas heredis. hāc aūt here
ditatē nob insinuat beatꝰ paulꝰ ad Ro
ma.viij. si filij ⁊ heredes. heredes qui-
dem dei.i.visionis diue in q̄ ꝯsistit be-
atitudo q̄ est statꝰ oīm bonoꝝ aggrega
tione ꝑfectꝰ s'm boetiū li.iij.p.ij. Cohe
redes aūt xp̄i ad Ro. vbi supra.i. simt
heredes cū xp̄o cuiꝰ hereditas ē eē glo
riosum in corpe ⁊ aīa ita ⁊ om̄s filij sui
erūt gloriosi cum eo in corpe ⁊ anima.
Nec voluit pr̄ nr̄ xp̄c ꝙ sua electa ha-
bitatō vocaret sinagoga ꝫ eccia dicēs
petro sup hāc pe.edi.ec.meā. Mathei
xvj. qd̄ duplici rōne fc̄m ē. Pria vt fie-
ret distinctio int' iudeos ⁊ xp̄ianos. nō
em̄ videbat rōnabile vt locus siue ha-
bitatio xp̄i vbi suos filios dꝫ heredita-
re noīe iudaico noīaret. Scd̄a ratio ē:
ꝓprietas vocabuloꝝ q̄ꝛ sicut sinagoga
grece aggregatio dr̄ latine. Sic eccl̄ia
grece latine ꝯuocatō dr̄.⁊ q̄ꝛ xp̄iani cō
uocati sūt iō a ꝯuocatōne eccia dc̄ā est
Cōgregatio em̄ pecoꝝ ⁊ bestiaꝝ. ꝯuoca
tio vero hoīm ⁊ s'm hoc iudei ⁊ quecū
q; alia hoīm ꝯgregatio q̄les sunt sara-
ceni bestijs ꝯpant. xp̄iani vero hoibus
Quanta ergo est differentia bestiaruꝫ
ad hoīes, tanta est iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infi-
deliuꝫ ad xp̄ianos q̄ꝛ illi ꝯgregant. illi
ꝯuocant vt notat beatꝰ ysid.xj. etimo.
In illa ergo celesti habitatōne.s.eccl̄ia
triumphāti hereditas illa btīfica ppl'o
dabit xp̄iano. Et nota ꝙ gl'ia celestis
que est illa hereditas ex ꝓprietate natu
rali nulli debet nisi soli deo. hoībꝰ aūt
ex ꝯditōne naturali debet solum terra
Gen̄.ij. Formauit deus hoīeꝫ de limo
terre. qd̄ ꝯfirmās dd̄ in ps.cxiij. dic. ce-
lū celi dn̄o.i.gl'ia celi dn̄o. terrā aūt de-
dit filijs hoīm. Si ḡ gloria ex ꝯditōne
naturali nulli debet nisi soli deo. quō
ḡ ppl'o xp̄iano datur ꝓ hereditate. Rn̄
deo ꝙ ex sola dei ꝓmissiōe. q̄ꝛ si deꝰ eaꝫ
ꝓmisit alicui cū non possit mētiri nec
falli si ꝓmisit certissime dabit. Nō

videam⁹ cui ꝓmisit pplo illam. non iu
deis cuꝫ nō possint ondere in tota lege
moysi ꝙ de⁹ eis ꝓmisit gloriā paradisi
Nec agarenis quib⁹ ꝓmisit machome
tus gloriā porcoꝝ ꝛ azinoꝝ vt videbit
libro quarto. Sꝫ solis xp̄ianis de⁹ ꝓ-
misit gloriā suā. qd̄ pulcherrime decla
rat sanct⁹ Vincen. in quodā sermone
ꝑ similitudinē regis habētis vnicā fili
am dilectissimā q̄ cōduxit tres seruos.
vni ꝓmisit optimā ꝓmissionem. alteri
xij. aureos pluresqꝫ pecūias. tercio vo
ꝓmisit filiā cū regno si bn̄ sibi seruiret
Nō querit cui istoꝝ debet filia regis:
ꝛ quis poterit legitime eam petere: cer
tū est ꝙ nec prim⁹ nec scd̄s: sed tercius
ex ꝓmissione. licet nō sit dign⁹ eam ha
bere. tn̄ qꝛ sibi rex ꝓmisit pōt eā petere
Ita in ꝓposito. Iste rex nobil' ē ille de
quo apoca. xix. rex regū ꝛ dn̄s dominā
tiū vocabit nomē ei⁹ verbuꝫ dei. Filia
pulcra quā habet est gloria celest' . ita
est pulcra ſm aug. ꝙ si nō licet ibi lice-
ret stare nisi vni⁹ diei mora innumera-
biles āni hui⁹ vite pleni delicijs ꝯtem-
nerent. iste rex ꝯduxit tres seruos scilꝫ
pplos. Primo pplm iudaicū in exitu
egypti ꝛ in monte synai Moyses fuit
cursor ꝛ notari⁹ hui⁹ conductoris. ꝛ isti
pplo ꝓmisit ꝓmissionem. Ecce q̄d dic
instrumentū: si in p̄ceptis meis ambu
laueritis ꝛ mandata mea custodierit'
dabo vobis ꝛc. Leui. xxvj. ꝛ Deutero.
xviij. vbi nihil explicat nisi ꝓmissio bo
noꝝ tpalium vide ibi. Qn̄ ergo iude⁹
morit licet seruauerit legē moysi tota-
lit ꝛ vixerit i illa sctissime si dici pt n̄ pt
a deo petere gloriaꝫ padisi. qꝛ rn̄deret
sibi de⁹. O miser tu petis filiā meam ꝛ
nunq̄d nō solui iaꝫ tibi qd̄ ꝓmisi. ꝛ sic
ꝯn̄ter ꝓijcit iude⁹ in infernū. Tercio
ꝯduxit agarenoꝝ. Et licet vn⁹ agaren⁹
vixerit hic beatissime ꝛ fuit misericors
castus ꝛc. nō poterit in morte sua petē
filiam summi regis. Videam⁹ pactuꝫ
qd̄ fecit de⁹ cum eis. Ipsi em̄ descēdūt
ab abraam ꝑ ysmahelē filiū ei⁹. et ideo
dicunt ysmahelite. ꝛ ꝑ agar ancillaꝫ iō
dicunt agareni. Iudei vo descendunt
ab abraam ꝑ saram. ideo debēt dici sa
raceni: ysmaheli pri ysmahelitaꝝ ꝓmi
sit de⁹ dicēs abrae sr ysmahel q̄ꝫ audiui
te. Ecce benedicā ei ꝛ augebo eū valde
xij. duces generabit ecce. xij. floreni. et
faciā illum crescere in gentē magnam
Gen̄. xvij. Ista ꝓmissio est iam imple-
ta. vt patet Gen̄. xxvj. vbi nomiant illi
xij. duces. Qn̄ g̃ ille agaren⁹ moritur
si voluerit petere gloriā padisi respon-
debit ei vt iudeo ꝛ sic ꝓijcit in infernū
Modo videam⁹ q̄d ꝓmisit pplo xp̄ia
no nō bona tpalia imo dicit ꝙ despici-
amus illa. ꝛ vult ꝙ habeam⁹ hic labo-
res infirmitates ꝛ miserias. Sꝫ si bene
seruiuim⁹ sibi ꝓmittit nob dare filiam
suā cum regno suo q̄tuor euāgeliste q̄-
si quatuor notarij. fecerūt de ista pro-
missione instrm̄. Testes sunt. xij. apli ꝛ
lxxij. discipuli. Ecce clausula instrum̄-
ti. quicūqꝫ fecerit volūtatē pris mei q̄ i
celis ē ipse intrabit in regnū celorum.
Math. vij. Et ideo qn̄ xp̄ian⁹ vixit ſm
voluntatē dei in patia ꝛ bona vita mo
ritur. Dicit sibi xp̄us quid vis. Rn̄det
dn̄e Ego seruiui vob vellē hereditateꝫ
quā mihi ꝓmisist'. Respice instrm̄ licꝫ
nō sim dignus peto gloriaꝫ padisi. tūc
xp̄c dat ꝓmissum scꝫ gloriā suam. Ec-
ce ergo qualiter nullus pōt habere he-
reditatem glorie padisi nisi solus po-
pulus xp̄ianus. qꝛ istū pplm elegit de
us vt daret filiā suā cuꝫ regno. vn̄ dicit
ysa. lj. Audite me qui sequimini qd̄ iu
stum est ꝛ queritis dn̄m. Attendite ad
petrā vn̄ excisi estis. i. ad xp̄m a q̄ xp̄ia
ni ꝛ cauernam laci de qua p̄cisi estis. B
est cauerna vulneris ꝑlateris. Attendi-
te ad abraā prem vrm ꝑ fidem ꝛ ad sa-
rā que pepit vos qꝛ ad vnū vocaui euꝫ
scꝫ ad pactū ꝓmissionis filie ꝛ bn̄dixi ꝛ

multiplicaui eum. Quarto ondit dignitas xpiane religionis.s.ee filium dei ꝛ heredem ex angelico testimonio qꝛ intelligēs angelꝰ pdictā excellētiam nō sustinuit a iohe adorari. Apoc.xix. ait em iohes. Cecidi ad pedes angeli vt adorarē eū ꝛ dixit mihi vide ne feceris.ↄseruꝰ em tuꝰsum ꝛ fratrū tuoꝝ habentiū testimonium ihu.deum adora. Cecidit iohes ad pedes angeli vt adoraret eū:nō tn̄ sicut creatura creatorez ꝫ sicut seruꝰ vehemēter ac cū seruili subiectione honorat dn̄m suum creatum. Nempe angelꝰin vet.testa. sustinebat sic se ab hoie adorari.qđ tn̄ nō sustinere hic:imo manifeste ꝓhibere videtur ꝓpterea sequit ꝛ dixit mihi vide ne feceris.s.taliter reuerentiā mihi. Cuius causam subdit dicēs.ↄseruꝰ tuus sum id est tecū.ꝛ sicut tu sum seruꝰ eiusdem dei ꝛ dn̄i ihu xpi. Et ne credat ꝙ respectu soliꝰ iohis ꝓpter singularē pexcellentiā eiꝰ hic diceret ꝛ nō de omnibus xpianis q̄ xpi sunt serui.ideo subdit et fratrū tuoꝝ habentiuz testimoniū iesu xpi.i.q̄ ꝑfecto corde ↄfitent ac testificātur ihm xpm esse verū deū ꝛ dn̄m vniuersoꝝ atq̧ hoim redemptorē et saluatorē. Et ideo merito fideles xpiani cōfitent ihm xpm verū filiū dei cuiꝰ sunt filij ꝑ gratie adoptōez.q̄ tam caraz matrē dedit eis.ꝛ tam excellentez hereditatez ꝓmisit ꝛ ↄseruos eoꝝ angelos fecit. Et sic patet ex p̄dictis.v. articl'is excellentia fidei catholice ac etiā religionis xpiane.

Q lex moysi cessauit esse lex.

Sextꝰ et vltimꝰ articulꝰ est ꝙ lex moysi iā nō ē lex ꝫ ꝙ cessauit eē lex. Hoc etiā cedit ad ostendendū maiorē excellentiā legis noue siue fidei xpiane vt ipsa sola iam dicat lex dei. In p̄nti articl'o erūt q̄tuoꝛ puncta p̄ncipalia. Primꝰ erit ondere quō iudei iā nō hn̄t legē. Scd̄s erit ondere quō circūcisionē q̄ vtunt iudei sp sunt in maiori ira dei ꝛ abomiatōe. Tercius erit ondere quō oia in figura contingebāt illis. Quartꝰ erit ondere q̄ cūcq̧ erāt scripta de messia venturo impleta fuerūt in xp̄o ihu saluatore nr̄o.

Circa primū punctū notandū ꝙ rō fundamentalis q̄re iudei non hn̄t aliquā legez ꝛ q̄re cessauit ea q̄ p̄ dicebat sua ꝛ q̄ erat lex dei quā nō solū licituz erat nō soluere ꝫ ad obseruandaz eam obligabant ꝛ iam nō st obligati ad seruandū:imo obligant ad nō seruandū qꝛ cessauit eē lex đi:ꝑdita v̄tute q̄ p̄ in ea erat q̄ iō ꝑdita fuit.qꝛ fcā fuit mutatio i suba ꝛ nā v̄itatis quā significabat scp̄tura qđ declarat.vij.passibꝰ. Quorū p̄mꝰ ē ꝙ lex iudeorū p̄ter ea ad q̄ p̄ obligabant ipi ꝛ oēs alij hoies ꝑ legē nature scp̄tā n̄ in tabulis lapideis nec cart'l papiri vl' ꝑgameni.ij.coꝛ.iij. ꝫ vt hō n̄ excusat ab eiꝰ obſuatōne scp̄ta in cordibꝰ vsq̧ ad illđ tp̄s erāt certa mandata ꝑ q̄ regi debebāt vsq̧ ad aduentū messie.qꝛ ad h̄ mādata n̄ erāt obligati alij hoies q̄ꝝ durāte lege moysi multi fuerūt salui ſuādo legē nāe.ꝫ fuerūt obligati iudi đ q̄ꝝ semie erat nascturꝰ messias q̄ audire debebāt sic moysen.deutro.xviij.ꝛ i q̄ debebat eē bn̄dictio oim gentiū geñ.xij.que etiaz debebat dare testm̄ nouū nō sil'e testō p̄ori hiere.xxxj. Itē q̄ debebat eē dux ꝛ p̄ceptoꝛ gentiū ordiatꝰ ꝑ deū q̄ eēt lux eaꝝ ysa.xlij.

Scd̄s passus dependēs a p̄ ē ꝙ lex moysi p̄ncipal'r attēdebat aduētū messie.rōne cꝰ elegit deꝰ iudeos ꝓ seipo populū peculiarē ꝛ dedit ei legē mandata ꝛ sacr'a vsq̧ ad tp̄s correctōnis posita ꝛ ordinata ad heb.ix. Itē fecit ꝓ eis multa miracl'a.q̄ ꝛ alia multa nō fecit natōnibꝰ gentiuz.ꝫ ꝑmisit ꝙ regerent gentes ꝑ suum liberum arbitrium ſm ꝙ eis videretur. Tercius passus est ꝙ qn̄ talez diuisionē fecit deꝰ.s.iudeoꝝ

⁊ gentiliū habentē principiū in ꝑsona
abrae duo fecit. ꝑͦ obligauit se. scđo de
dit signū principale: fuit obligatio q̄m
deꝰ fecit abrae ⁊ alijs pr̄ibus ꝙ de semi
ne coꝝ nasceret̄ messias q̄ eos debat do
cē ⁊ dirigē coꝝ opa ⁊ eos redimē ⁊ in
sua gr̄a exaltare sup om̄es gentes q̄ nō
crederēt in eū. Scđo vt esset notificata
dr̄ia huiꝰ ppl̄i pecl̄iaris ab oibꝰ aliis q̄
ꝓpria dr̄ia eēt principal̄r ⁊ staret i fide.
ꝙ de semine abrae deberet nasci salua-
tor mūdi qđ alij ppl̄i exq̄ eis non erat
dictū nō credebāt q2 ad Ro. x. fides est
ex auditu credēdo id qđ aliq̄s audit ꝓ
pter auctem dicētis intelligēdo ꝙ talis
est verax et potēs facere qđ dicit. Hec
fides cū sit v̄tus nō corpis ꝫ aie per se
ipsam nō apparens ex̄. dedit deꝰ abrae
circūcisionē in signuꝫ ꝙ illi in q̇bꝰ esset
crederēt aduentū messie sic ꝙ ꝭm ꝙ res
priꝰ est q̄ꝫ signū eiꝰ: priꝰ intelligebat̄ es-
se fidē in ppl̄o iudeoꝝ ⁊ ꝯīter circūci-
sio sicut signū fidei ꝭm qđ legit̄ đ abra
am geñ. xv. ꝙ ꝑͦ credidit misteriū ⁊ po-
stea fuit ei data circūcisio signum iusti
cie magne fidei qñ ꝯtra totā naturā cre
didit v̄bis dei geñ. xviij. ꝙ sara hr̄et fi-
liū de cuiꝰ semie nasceret̄ ille q̄ esset be-
nedictio gentiū ꝓpter qđ abraā dictꝰ fu
it pater nō solū iudeoꝝ ꝫ multaꝝ gen-
tiū. Quartꝰ passus ē ꝙ ad significan
duꝫ misteria gr̄e ptinentie messie. quō
hēbat eos redimere sustinēdo mortē ⁊
dando eis gr̄am suā fuerūt ordinata sa
crificia ⁊ multe cerimonie siue p moy-
sen siue p dauid ⁊ salomoneꝫ stabilite.
Sed ⁊ de aduentu messie ⁊ de tempo-
re in q̄ haberet esse. ⁊ de opibꝰ que ha-
beret facere ⁊ de aliis rebꝰ que in tem-
pore debebāt accidere nō solū moyses
ꝫ etiam om̄s ꝓphete locuti sunt ex pte
dei. Quintꝰ passus ex ꝑcedentibꝰ pē
dens est ꝙ circuncisio ⁊ lex moysi erat
sicut vnū instrumentum obligationis
inter deū ⁊ iudeos expresse ꝯtinens ꝙ
deꝰ hēbat implere. ⁊ illud iudei interea
hēbant facere: vicꝫ illud qđ añ legē fa-
ciebant abraā ysaac ⁊ iacob et alij pr̄es
sui circūcidere se ⁊ filios suos in signū
ꝙ de genere iudeoꝝ messias habēt esse
Item ⁊ facere sacrificia ⁊ cerimonias
significās misteria messie ptinētia ⁊ ꝙ
om̄s essent in spe sui aduentꝰ dispositi
ad recipiendū suā doctrinā ⁊ sua man
data ⁊ sic fecerūt se dignos ad recipiē-
dum gr̄am quā eis hēbat dare. Sex
tus passus est ꝙ ꝭm ea q̄ dicta sunt lex
moysi ante aduentum messie erat vna
obligatio plena et vacua plena figura
⁊ vacua res eiꝰ. plena ꝓmissione. ⁊ va-
cua ꝓmissio. q2 deꝰ ꝓmiserat ⁊ nonduꝫ
impleuerat ꝫ hēbat implere p eū ꝓmis
sum in aduētu messie. ⁊ in signuꝫ ꝙ il-
lud hēbat implere sicut dictū est dedit
eis circūcisionē ⁊ alias cerimonias. et
sacrificia in lege specificata. q̄ om̄ia ex-
q̄ erant mādata seruari sicut signa ⁊ fi-
guras illiꝰ qđ hēbat eē in aduentu mes
sie erāt ordinata vt fierent tēpe certo. ꝫ
anteq̄ꝫ impleret̄ ꝑdictū tp̄s erat in lege
virtus obligatio facta. durans vsq̄ꝫ ꝓ-
missum eēt impletū. Vñ q2 lex erat va
cua ⁊ plena requirebat impleri illo q̄
erat vacua ⁊ euacuari illo q̄ erat plena
ꝭm ꝙ est qđcunq̄ꝫ instr̄m obligationis
p qđ aliq̄s ꝓmittit alteri dare ei vel fa-
cere aliqđ magnuꝫ. q̇d talis obligatio
anteq̄ꝫ impleat ꝓmissum ē plena ⁊ va-
cua: vacua q2 nō est adhuc datū vel fa
ctū qđ ꝓmissum est: plena spe ⁊ virtu-
te q2 talis obligatio dat ius illi cui fctā
est vt possit petere ⁊ ꝯpellere ꝓmitten-
tem: vel ad minꝰ ꝯqueri de eo si in tēpe
qđ assignauit non impleuit ꝓmissum.
ita ꝙ quantū est vacua ꝓmissio tantuꝫ
est plena spe. ⁊ veritate ⁊ iure ad peten
dum ⁊ requirendū obligatum vt iple-
at ꝓmissum. Septimus passus est
ꝙ ꝑdictis intellectis. quicūq̄ꝫ potest p
seipsum cognoscere. ꝙ si talis obliga-

tio est vera: ꝙ suba ⁊ natura veritatis
dato ꝙ notificet̃ ꝑ scripturã nõ est i eo
qđ est int⁹ sed qđ principalius est in eo
qđ ẽ extra.s.in actu q̇ transit q̇ vnus se
obligauit alteri.⁊ in actu futuro que ẽ
adimpleri ꝓmissum: q̃tum ad primuʒ
actũ nõ põt haberi mutatio.q꞉ nec de⁹
cũ tota sua ptãte põt facere qđ p̃teritũ
sit nõ p̃teritũ.licet potuit facere ꝙ non
transiret. Sʒ exq̇ trãsiuit ⁊ iam in se ẽ
nihil ⁊ ꝙ nõ trãsierit etiã ẽ nihil. Dice-
re ꝙ de⁹ põt facere ꝙ p̃teritũ nõ sit p̃te-
ritũ ẽ tm̃ sicut dicere ꝙ de⁹ ex nihilo fa
cit nihil ꝙ nullũ est possibile.nec põt i
telligi quõ ex nihilo fiat nihil. Et ideo
exq̇ act⁹ prim⁹ obligatõnis iam transi-
uit ⁊ ille nõ põt mutari q̃tum ad taleʒ
actũ obligatio sp̃ eẽt vera. Sʒ q꞉ talis
act⁹ sit principaliter ꝓpter id qđ futurũ
est.qđ est adimpleri ꝓmissum si obli-
gatio est vera vel nõ attendit̃ ad scđm
qđ est finis ipsi⁹ vicʒ si est impletũ vel
nõ qđ fuit ꝓmissum q꞉ inq̃tum nõ fu-
erit impletũ.q꞉ suba ⁊ natura obliga-
tionis nõ est mutata licʒ trãsierit tp̃us
sp̃ manet obligatio in sua veritate ⁊ fir
mitate.imo plus firmat̃ quãto ampli-
us transit de tp̃e in q̇ debebat impleri
ꝓmissum.exq̇ illi cui facta fuerat obli
gatio accrescit plus de iure ⁊ ꝟtute ad
illud petendũ. Non sic certissime ẽ qñ
realiter fuit solutũ ꝓmissum q꞉ statim
ipso facto scriptura obligatõnis cessat
eẽ vera q꞉ iam ẽ mutata suba ⁊ natura
veritatis.impleto qđ in ea p̊ erat vacu
um ⁊ euacuato illo quo p̊ erat plena.
Primo em̃ erat plena iure ⁊ ꝟtute ad
petendũ ꝓmissum ⁊ ad faciendũ res
ordinatas q̇usq; eẽt solutũ debitũ. Sʒ
qñ est solutũ ꝓmissum.s.ꝙ postq; ẽ so-
lutũ non põt iuste petere sicut p̊. sic ñ
potest facere res ordinatas seruari q̇us
q; sit solutum debitum. Et ideo perdi
ta virtute manet vacua iure quo p̃mo
erat plena quia impletum fuit quod i

ea vacuum non potentibus stare istis
duob⁹ simul scilicʒ ꝙ vera obligatio re
spectu vni⁹ ⁊ eiusdem rei sit plena ⁊ va
cua. Sed quantũ impletur ex vna par
te tm̃ euacuat̃ ex altera. vñ si soluit̃ ps
debiti iam deficit sibi pars iuris.qđ si-
bi primo ꝑtinebat.non potẽs iuste pe
tere siue paucum siue multum qđ iaʒ
solutum est. Verumtamen in scriptu-
ra obligatõnis nihil mutat̃. quia ipsa
stante clausa in archa.nec rasa scriptu-
ra nec cancellata nec scripta in spatu-
lis.solutõne facta ꝑ solũ actum soluti
onis mutata suba perdit veritatẽ ⁊ ꝟ-
tutem suam que primo erat in ea. exq̃
primo erat plena.⁊ sufficit ꝙ ille vel al
ter notarius vel siue notario fideles ꝑ
sone dent testimoniũ esse factam solu-
tionem. Et si non eẽt q̇ de solutõne fa-
cta daret testimoniũ.sufficit testimoni
um: q̇ est de⁹ cui nihil occultat̃ .ꝑꝑ qđ
soluto iã debito ẽ falsa illa q̃ p̊ erat ve-
re obligatio.q꞉ fuit facta mutatio i sba
⁊ natura in q̃ erat p̃ncipal̃r ꝟitas eius-
dem. Ex istis g̊ explicatis passib⁹ si-
ue rõnib⁹ tam clare sicut sol lucet ma-
nifestat̃ iudeos nõ hr̃e legẽ aliquã. ex-
q̇ est impletũ qđ eis ꝑ deũ fuit ꝓmissũ
scʒ aduent⁹ messie. ꝓpter qđ fuit in ea i
pletũ qđ erat vacuũ. ⁊ euacuatũ illud
quo p̊ erat plena. Et istis terminis vs⁹
est ihs xp̃c.loquens đ ista materia q̃n
do dixit nolite cogitare ꝙ ego veni sol
uere legẽ vult dicere frangere eã vl̃ fa-
cere ꝯtra eam.nõ veni soluere eã ʒ ad-
implere Math.v. Eisdẽ ꝟbis vsus est
Lu.iiij.qñ in sinagoga nazareth apto
ꝑ cũ li.ysaie.scriptura q̇ occurrit i ape-
riendo erat. Spũs dñi sup̃ me ad euã-
gelizandum pauperibus misit me ⁊c̃.
ysa.lxj.⁊ cũ sedisset ⁊ oculi oim exñtiũ
in sinagoga essent intenti ad illđ qđ di
ceret dixit. Hodie ẽ impleta ista scp̃ta
i aurib⁹ vr̃is.q꞉ ip̃emet erat ille đ q̇ loq̃
bat̃ ysai.⁊ sic añq; ipse veniret illa scri-

ptūra erat vacua. ꝫ qñ missus per spm̄
dei p̄dicabat statim fuit plena et ꝯple-
ta. silr̄ dixit petro. qñ volēdo eū defen-
dere ꝙ nō caperent eū iudei abscidit au
riculā vni⁹ illoꝝ. An putas qꝛ nō pos-
sum rogare patrē meū et exhibebit m̄
plusq̄ꝫ. xij. legiones angeloꝝ quō ꝫ im
plebūꝛ scripture. Math. xxvj. Itē tp̄e
q̄ habuit mori qꝛ nondū erat impletū
dictū dd̄ ps̄. lxviij. ꝛ in siti mea potaue-
rū me aceto. vt adimpleretur cū dixisset.
Sicio. dederūt ei bibere acetū felle mi
xtū. ꝯñter dixit. Ↄsummatū est Joh. xix
Et post resurrectōez suā ostēsis manib⁹
ꝛ pedib⁹ q̄ fuerāt plagata. ꝛ latere apto
dixit eis. hec sunt v̄ba que locut⁹ sum
vob qñ erā vobiscū ꝙ oportebat impleri
oīa que erāt scripta in lege moysi ꝛ ꝓ-
phetis ꝛ psalmis de me Lu. vlt. Dixe-
rat eis hec anteq̄ꝫ vltima vice ascende
ret in irl'em ꝙ implerentur scripture. cuꝫ
proditorie traderetur principib⁹ sacerdo
tū ꝛ ꝯdemnat⁹ ꝑ eos ad mortē. ipsi da-
rent euꝫ gentib⁹ vt flagellarent eum et
crucifigerent ꝛ occiderēt ꝛ ꝙ ip̄e resur-
geret tercia die Math. xx. Marci. x. et
Lu. xviij. Ergo ex q̄ oīs iste auctes sꝛ.
ꝙ oīa scripta in lege moysi in ꝓphis et
in psalmis cōplerentur in morte ꝛ in re-
surrectiōe ih̄u xp̄i cū id qd̄ est impletū
ꝛ plenū nō impleatur manifeste intelligi
tur ꝙ scripture ve. testa. erāt vacue q̄us-
q̄ꝫ ꝑ seip̄m eas impleuit ih̄s xp̄c. ꝛ pro
pter h̄ ipse iuste loquebatur qñ discipulis
suis dixit Math. v. ꝙ nō cogitarēt ip-
sum venisse ad soluendū legē. qꝛ nō ve
nerat ad faciendū ꝯtra eā ꝫ implendū
eam. Plus est q̄ꝫ cecus q̄ nō intelligit
ꝙ ille q̄ soluit illud ad qd̄ erat obliga-
tus ex q̄ implet obligatōez in q̄ erat va
cua ꝙ soluendo debitū frangit obliga
tionez. nec facit ꝯtra eam. qñ ipse finit
ꝯplet ꝛ ꝑficit finem ad queꝫ obligatio
fuerat facta. Sed h̄ bñ sequitur ꝙ ex q̄ im
plet illud soluendo ꝓmissuꝫ ꝙ facit eā

vacuā iuris ꝛ virtutis q̄ illi cui erat fa-
cta obligatio p̄ ꝑtinebat etiā si circa ip
sum ꝑmaneat scriptura obligatōnis si
ne mutatōne aliqua q̄ꝫtum ad literam
ex q̄ soluto debito est mutata substan-
tia ꝛ natura veritatis q̄ faciebat obliga
tōez p̄ esse verā. Qui attente ꝯsidera
re voluerit supradictas rōnes clare po
terit intelligere q̄ꝫ iniuste vel si dixero i
sipienter nō mentiar. Agareni iponūt
fidelib⁹ ih̄u xp̄i ñ eē xp̄ianos: qꝛ ñ se cir
cūcidūt ꝛ qꝛ ñ s'uāt sabbm ꝛ qꝛ ñ faciūt
pasca agni sic̄ fecit ih̄s xp̄c. vl' qꝛ come
dunt carnes porci qd̄ ipse nō fecit. si ꝓ
bassent ꝙ postq̄ꝫ ipse soluit ꝑ eū ꝓmis-
sum ad abrahaꝫ ꝛ alios patres ipse fe-
cit p̄dicta haberēt aliquē coloreꝫ sed ꝙ
postea ñ deberet facere etiā si grossissi-
mus esset ingenio quilibet hō illud p̄t
intelligere ꝙ ex q̄ predicta ꝛ alia multa
habebāt cursum suū anteq̄ꝫ ꝓmissio es
set impleta oīb⁹ ꝯtingentib⁹ iudeis i
figuraꝫ vt infra videbitur. ꝛ sic debebant
dimittere ea cum veritas veniret. sicut
figura ymaginis qñ est iam depicta et
finita cessat. Sic est d̄ figura domus q̄
cessat qñ ipsa est facta. Vñ qꝛ circumci
sio ꝛ alia plura in magnū mysteriuꝫ ꝑ
ip̄mmet deū erant data. sicut ꝓ pigno-
re quousq̄ꝫ esset solutū debitū. ipsemet
qui habebat soluere eas seruauit. Sed
si p⁹ mortē suā qñ dixit. Cōsummatū ē
Joh. xx. vult tm̄ dicere iam sunt reple
ta oīa misteria. ipse seruauerat qd̄ ip
se seruauit antea. s. ꝙ celebrasset pasca
agni ordinatū ipsis iudeis in figuram
sue mortis q̄ hēbat fieri ꝛ sic de aliis fi
guris. eoipso ꝙ dederat intelligi deum
nō ꝯpleuisse qd̄ ꝓmiserat suis p̄rib⁹ sā-
ctis p̄riarchis regib⁹ ꝛ ꝓphetis. ꝙ habe
bat eos redimere ꝛ liberare de ptāte di
aboli. ꝛ cū eēt p̄teritū tp̄s in q̄ debebat
impleri. quid aliud erat seruare legem
moysi sicut pri⁹ nisi dare testimonium
deū nō eē verū. Ex q̄ in tempe ꝑ eū assi

gnato non impleuerat ꝑ euꝫ ꝓmissuꝫ.
Et qd̄ plus est. cum maior ⁊ principal'
ꝓmissio dei esset ꝙ deus habebat filiū
suū dare in mortē ꝓ salute illoꝝ ⁊ toti
us mundi. cū ipemet fuisset mortuus
dabat vel poterat dare testimoniū ꝙ si
nō fuisset mortuus ſ ꝙ debebat mori
iterū. ⁊ ꝙ vna vice vel pluribꝰ ad minꝰ
quolibet anno semel. sicut summꝰ sa-
cerdos quolibet anno intrabat semel
in sancta scōꝝ cū sanguine sacrificij. he
bre. ix. figurādo sacrificiū qd̄ erat mul-
to maioris dignitatis ⁊ excellētie cum
maiori efficacia ⁊ cōplemēto. sanctifi-
cante existētes in pctō. q̄z sanctificaret
sanguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ. que erant
principalia legis moysi sacrificia signi
ficantia mortē q̄ habebat eē filij dei in
cruce ꝑꝑ salutē totius mōi. qd̄ nō plu-
ribus sed vna vice solū scɫ habebat im
pleri filio dei existente vno solo ⁊ non
multi. Et cuꝫ ipe esset homo natus de
genere iudeoꝝ ⁊ ordinatio est homies
semel mori. sic filius solū semel ⁊ non
pluries debuit mori. Qui si seruaue-
rat sicut prius legē moysi dederat itel
ligere ꝙ nō erat mortuus sicut a deo
prē suo accepat mandatū. erat iste ho-
nor quē iesus filius virginis ⁊ dei de-
bebat prī suo ꝑ actus suos dare ꝯtinue
testimoniū. ꝙ deus pater suus nō erat
verax. ex quo nō impleuerat ꝑ ipm ꝓ-
missum. Altior ꝓ certo in eo erat reue
rentia ad prēm q̄r stando in cruce cuꝫ
summi sacerdotes ⁊ alij hoies stantes
iudei ꝓmittebāt ꝙ crederēt in eū si de-
scenderet de cruce cōtemnēdo gloriaꝫ
⁊ honorē ei ꝓmissum. q̄r a prē accepat
mandatū ponēdi aiam suā moriēdo.
cū eēt ei leuius descēdere de cruce vi-
uus q̄z post mortē resurgere de sepul-
chro factus obediēs patri vsq̄z ad mor
tū. voluit plus iplere q̄z erat iudeis ꝓ-
missum ꝑ deū cōplēdo obligatōēꝫ eis
datā ⁊ sic dicēte ỽitatē ꝑdicta obligati

one iplere legē moysi in q̄ erat vacua.
⁊ faciēdo eā vacuā iure q̄ erat plena. s.
iuris ⁊ petitōis. q̄ cōpetebat iudeis q̄-
usq̄z eēt ipletū ꝓmissum. qd̄ ius fuerat
eis datū cū multa solēnitate. qua ma-
ior altera esse nō pōt nec cogitari qn̄ ꝓ
missum ꝓ se factū cōfirmauit deus iu
rando ꝑ seipm cuꝫ nō posset intelligi
aliquod maius ꝑ qd̄ iurasset. vt Geñ.
xxij. ⁊ Exo. xxxiij. sicut hoies qn̄ debi
te ⁊ iuste iurant ꝑ rē quā cogitant ma-
iorem esse seipis vel ꝑ rem quā magis
amant. ⁊ iō nō potuit dare maiorē fir-
mitatē deus sue ꝓmissiōi q̄z iurādo ꝑ
seipm. Et vt intelligeret ꝙ sine aliqua
dubitatōe volebat illud implere sicut
ꝑ iurauerat abrae replicauit iuramen
tū faciendo eādē ꝓmissionē ipi dauid
cū iuramēto firmatā. Et illud ꝙ in hac
materia ē altissime cōtēplatōis. cū de
us fecisset multas ꝓmissiōes iudeis et
suis primis prībus. addita expsse ꝯdi-
tōe ꝙ ipe ipleret ꝓmissa sua si seruarēt
sua mandata ⁊ ꝑseuerassent in suo ser-
uitio. ⁊ ꝙ si nō facerēt n̄ solū nō daret
eis ꝑ ipm ꝓmissa. ſ ꝙ puniret eos ma
gnis penis dando eos in ptāte suoruꝫ
inimicoꝝ ⁊ ponēdo eos extra terrā ꝓ-
missionis. Sꝫ tn̄ hanc ꝓmissionē bene
dictōnis oim gētiū in semine abrae ꝙ
mitteret messiā ad saluādum eos fecit
deus sine cōditōe. Et vlterius ꝙ cum
singularissima deuotōe ⁊ firmo intelle
ctu dꝫ ꝯsiderari ꝙ hec fuit maior ꝓmis
sio quā fecit deus. maior dico ⁊ sic pro
certo affirmo. Fuit. n. magna ꝓmissio
dei facta iudeis ꝙ liberaret eos a serui
tute egypti. ꝙ daret eis terrā ꝓmissio-
nis. ꝙ daret eis bona in ea eis specifi-
cata. Verūtn̄ he sunt ꝑuissime ꝓmissi
ones in cōꝑatōe illius que intelligeba
tur spūalis ⁊ ꝑncipalis ꝑꝑ opa eoꝝ ỽ-
tuosa. ⁊ ꝑꝑ obiam ⁊ obseruātiaꝫ suoꝝ
mandatoꝝ. q̄ erāt satis difficilia ꝙ da-
ret eis pꝰ hāc vitā ꝑadysum gloriā cele

Item in eternum durantem. que pmissio lz incóparabiliter sit maior q̃ oēs alie. q̃a ois largitor ē maioris excellētie ꝛ dignitatis q̃ suū ppriū donū. ex quo est dñs eiusdē. ppter qd̃ qñ aliquis dat aliquid de suo. ex quo ipe ē maior nō intelligit dare seipm. ꝫ qñ dat seipm intelligit dare oia sua. Et iō pmissio paradisi nō pōt equari pmissioni de qua loquimur facte p deū abrae ꝛ aliis in deoꝝ prībus. hoc ē qd̃ pmisit dare seipm nobis mādando filio suo q̄ ē ipemet deus facere oia ptinentia ad salutē nr̃am. ꝛ illius quo nō pōt dici maior amor. ponēdo aiam suā p amicis suis. ꝛ sic patiendo mortē vt nos liberaret a ptāte inimici quaz sup nos habuerat pp pctm̃ ade primi prīs nostri. Istud tñ sine pcio donū. volens deus totū ꝛ totaliter impleri. expresse reuelauit dauid pphete q̄ sua pmissio ꝛ testamentū erat sine aliqua ɔditiōe. ꝛ q̄ tam firmū erat ꝛ fidele q̄ psperuz fuaret sua mia. Et si filii isrl̃ dimitterēt legē suā corrūpendo iusticias ꝛ non seruando mandata sua visitaret peccata eoꝝ in flagellis ꝫ tñ q̄ nunq̃ amoueret miam suā nec faceret ɔ suū datū testamentū. nec faceret verba sua vana. ꝛ sine effectu. ꝫ qd̃ sp impleret qd̃ fuit p eū pmissum. ppter has ergo ꝛ alias q̃plures cōsideratas rōnes nisi si voluerit loqui cōtra totā rōnē nō pōt aliquis dicere. q̄ iesus xp̄c post mortē suam p quā deus pr̄ suus ipleuerat qd̃ pmiserat. q̄ ipe sicut prius debebat seruare i se legē moysi dando p suos act⁹ testimoniū nō eē impletū qd̃ erat iplēdū. ꝛ q̄ multo maioris attentōis est p suos pprios actus cōfitendo deū prēz suū. q2 nō impleuit in tpe assignato pmissum ꝛ iuratū. q̄ erat mendax ꝛ periurus. Quis nō dico hec dicere. sed et solūmodo audire pōt tam grandē blasphemiā. Quia ꝫ xp̄o iesu p⁹ mortē suam nō fuit ɔueniens seruare legē moysi. q2 in ei⁹ obseruatōe faciebat magnā offensam ꝛ iniuriā deo prī suo dando testimoniū de eo exq̄ nō ipleuerat promissum nō veracē ꝫ piuru. Imaginet vnusq̄sq̃ in seipo si fidelibus iesu xp̄i licitū ē seruare legē moysi sicut prius ꝛ sic circūcidere se. ꝛ facere cerimōias in lege moysi ordinatas sicut p pigno re vel diuisa quā debebāt ducere in se iudei q̄usq̃ eēt ipletū illud qd̃ p deum eis fuerat pmissum. q̄d aliud eēt hoc nisi p suos actus cōtinue dare testimoniū. q̄ nō erat adhuc crucifixus iesus xp̄c. ꝫ q̄ ad iplēdū p deū pmissum debebat venire in mūdū ꝛ crucifigi. ꝛ tū tp̄s in quo debuit cōpleri pmissio dei iam eēt pteritū sicut dictū est. erat dare testimoniū q̄ ex quo defecerat de⁹ i dictis suis nō erat verax sed falsus et piurus. Et q̄s dubitauit q̄ quicūq̃ affirmaret talē blasphemiā de deo. q̄ talis nō eēt amicus dei nec eēt in sua gr̄a ꝫ in suo odio ꝛ inimicicia. ꝛ qd̃ nimium aggrauat nō q̄tidie sel'ꝫ vel septies sicut iusto accidē pōt q̄ in vna die cadat septies. puer. xxiiii. ꝛ totiēs resurgat si i tali odio ꝛ ira dei eēt cōtinue de nocte ꝛ de die p actus suos ꝛ vitā dando testimoniū deū in sua pmissione defecisse. Et sic ptz consideratio pma h⁹ sexti articuli. s. q̄ iudei iam nō habent legē q2 lex moysi cessauit postq̃ eā xp̄c adimpleuit. De scd̃o puncto h⁹ articuli q̄ est q̄i correlariū pcedētis notādū q̄ sicut dictū est cū tp̄s pmissionis iā sit pteritū ꝛ p iesum xp̄m impletū q̄ diceret adhuc legalia seruanda eē iste esset blasphemus ꝛ in cōtinua ira dei. ꝛ cōstat q̄ in tali ira ꝛ odio dei sunt certissime ꝛ ɔtinue iudei. cū ipi sint circūcisi ꝛ circūcidant filios suos soluto debito. retinētes pignus qd̃ datū fuit quousq̃ eēt debitū solutū ꝛ ducēdo eā cōtinue in se p diuisa in magna iniuria ꝛ

offenſa dei. ſicut ſi nō obſeruaſſet iura
mentū ꝑ eū factū. Sȝ diceret h̄ for-
te iudeus. ego libenter dimitterē circū
ciſionē ſi poſſem ⁊ accipem baptiſmū
⁊ ſequerer xp̄m ſȝ nō poſſum circūciſi
onē dimittere q̄ꝛ obligat ad ꝑpetuū. q̄ꝛ
iſtud pactū datū abꝛae ⁊ ſemini eiꝰ per
deū fuit federe ſempiterno. vt pȝ Gen̄.
xvij. ꝗ cū obliget ad ꝑpetuū oꝑtȝ vt il-
lud obſeruem. Rn̄deo iudeo ꝙ ſempi
ternū nō accipit ꝓ ꝑpetuo vel eterno
ſȝ ꝓ longo tp̄e pȝ Exo. xij. vbi hr̄ ꝙ ri-
tus ⁊ feſtiuitas paſce debebat celebꝛa-
ri federe ſempit̄no. tn̄ Hiere. xxiij. ſcri
bit. Ecce dies veniūt dicit dn̄s. ⁊ nō di
cent vltra viuit dn̄s q̄ eduxit filios iſrl̄
de terra egypti. ⁊ ꝑ cōſequēs ſequit il-
lo tp̄e vel in illis diebus nō curabit de
phaꝛe. q̄ꝛ iſtud feſtū nō erat aliud niſi
memoꝛia liberatōis filioꝝ iſrl̄ de terra
egypti. Circūciſio lȝ ꝑ longū tp̄s debe
ret durare. tn̄ adueniente xp̄o debebat
ceſſare. q̄ꝛ fuit data abꝛae in ſignū xp̄i
de eo naſcituri. vt hr̄ ad Ro. iiij. Nō
ita ē ꝙ aduenīēte ſignato ceſſat ſignuȝ
ſicut bibito vino remouet circulus q̄
erat ſignū vini. Simile ē etiā de ꝯtra-
ctu obligatōis. ſicut late dictū eſt in p̄
cedenti cōſideratōe. q̄ꝛ ſi ſit cōtractus
obligatōis de. x. floꝛenis vſq̄ ad feſtuȝ
ſancti iohānis vel vſq̄ ad aliū determi
natū terminū ſolutis illis ꝯtractus eſt
nullus. Simile etiā eſt de ꝓmiſſiōe re
gis facta militi de caſtro aliquo dādo
⁊ in ſignū talis ꝓmiſſionis dat ſibi an
nulus quē poꝛtet vſq̄ ad impletōȝ ꝓ-
miſſi. dato caſtro miles n̄ poꝛtabit am
plius anulum. q̄ꝛ nihil aliud ſignifica
bat niſi ꝓmiſſionē factā de caſtro. Itē
adueniente rege ceſſant ſigna ⁊ ſolēni
tates q̄ ꝓꝑ regis aduentū fiebāt. Item
aduenīēte feſto ceſſat vigilia. q̄ erat diſ
poſitio ⁊ p̄paratio ad feſtū. ita circūci
ſio erat vigilia ⁊ p̄paratio ad aduētuȝ
xp̄i ⁊ ad baptiſmū q̄ꝺ eſt maximū fe-
ſtū. Itē poſſeſſio limitata inter duos
terminos nō extendit ſe citra pꝛimuȝ.
nec vltra ſecundū ſȝ talis poſſeſſio fu-
it circūciſio limitata int̄ abꝛaā ⁊ xp̄m.
Gen̄. xvij. hoc erit pactū inter me ⁊ te
q. d. incipiat in me ⁊ non ꝓgrediet vl-
tra me. Clariſſime ꝗ ex oībus ſupꝛadi
ctis pȝ ceſſatio circūciſionis. ꝗ iudei
vtētes eadē cū hoc ſit magna iniuria.
vt ſatis dictū eſt ac ſi nō ſoluiſſet pꝛo-
miſſum. ꝓꝑ hoc ſunt in cōtinua ira et
odio dei. Terciꝰ pūctus ē oſtendere
quō oīa in figura cōtingebant illis. ſic
dicit apl's. j. Coꝛ. x. ⁊ addit ſcripta aūt
ad coꝛrectōem nr̄am. vbi duo ſunt no
tanda in p̄dictis verbis. p̄mo tp̄s vm
bꝛe p̄figuratū. ſecūdo tp̄s gr̄e conſum
matū. pꝛimū fuit ſub lege moſaica. ſe-
cundū eſt ſub lege euangelica. pꝛimū
fuit figurarū. ſecundū gr̄arū. In p̊ ſo-
lū fuit figuratio ac ꝑ hoc imꝑfectio q̄a
nihil ad ꝑfectū adduxit lex. ad Heb.
vij. In ſecūdo ē veritatis exhibitio ac
ꝑ hoc ꝑfectio. vn̄ vocat ab apl'o pleni-
tudo tp̄is. ad Gal. iiij. Pꝛo pꝛimo
ergo dicit apl's oīa in figurā continge-
bant illis. In figura dicit p̄ſignāte illa
que tp̄e gratie ſunt impleta. ⁊ bn̄ dr̄ in
figura. ſicut. n. videmus ꝙ figura ceſa
ris vel herculis. ⁊ ſi ſit in ſe res aliqua
pꝛincipaliter tn̄ ſignum eſt ceſarem vl'
herculem rep̄ſentans. ſic ⁊ omnia que
fuerunt facta in veteri teſtamento fue
runt in ſe res alique ſicut paradyſus.
archa noe diluuiū. arcus celeſtis. nu-
bes tabnaculū tēplū ⁊ hmōi. p̄ncipalr
tn̄ ſigna erāt. nō q̄dē rei p̄ntis ſicut ſūt
ſacr̄a noue legis q̄ ſignificāt gratiā iaȝ
p̄ntem ſed fuerunt ſigna gratie ⁊ veri
tatis exhibite in nouo teſtamento Io
hannis. j. Lex per moyſen data ē. gr̄a
⁊ veritas ꝑ ieſuȝ xp̄m facta ē. vn̄ poſſu
mus dicē de his q̄ ſūt tp̄e gr̄e exhibita
illud q̄ꝺ ſcribit Sap. xiiij. Figura co
rū e longinq̄ allata ē. Itē ſicut illō q̄ꝺ

ꝑ suā figurā cognoscit īꝑfecte cognoscit intuitiue. q꞉ nō videt in se ꝫ q̄i abstractiue. q꞉ cognoscit in alio puta in sua imagine. sic ⁊ filij israel qui solum figuras ⁊ corticem lr̄e attendebant ea que impleta sunt tpe gr̄e. ⁊ si aliq̄ mō cognoscebāt. īpurissime tn̄ ⁊ valde imꝑfecte. in signū cuiꝰ cū moyses de mōte descēderet cornuta ⁊ splēdida facie nō potuerūt hebrei claritatē vultꝰ eiꝰ aspicere. ⁊ si aliq̄s radios cernebant. vultus tn̄ sui claritatē nullatenus attingebant Exo. xxxiiij. Et sic iudei solū videbant figurā ⁊ attēdebāt lr̄e corticem. medullā tn̄ spūalis sensus neq̄q̄ꝫ attingebant ⁊ vsq꞉ in hodiernū diē velamen suꝑ cor iudeoꝝ positū est vt nō pn̄t cognoscere veritatē. Sꝫ xp̄iani reuelata facie gloriā dn̄i speculant. sic dicit apl'us. ij. ad Coꝝ. iij. Vn̄ doctor catholicus figurat ꝑ moysen. Est eniꝫ assumptus de aq̄s baptismalibꝰ. de q̄ dicit Nume. xij. q꞉ nō ꝑ figuras ⁊ enigmata ꝫ palā deū videt. qꝺ quidē verū est nō tn̄ simpliciter. q꞉ videmus ꝑ speculū ⁊ in enigmate. j. Corinth. xiij. ꝫ solū respectu iudeoꝝ. Pro secundo addit scripta ad correctōꝫ nr̄am. Primū. n. tp̄s fuit quodāmō pctā cōmittendi. Scdm aūt ē tp̄s pctā corrigēdi lex. n. ꝓhibebat ꝯcupiam. ⁊ sic dando ipius noticiā ipam excitabat. ⁊ qm̄ sacramēta legis nō ꝯferebant grām. Jō ꝑ quandā occasionē nō datā quidē cū lex eēt scā ⁊ iusta. ꝫ acceptam a iudeis carnalibus quasi eos ipellebat ad peccandū. Vn̄ ⁊ lex dicebat lex peccati ⁊ mortis. sicut apl's ad Rom. vij. ⁊ viij. Tp̄s aūt gr̄e ē tp̄s pc̄ti corrigēdi. tum q꞉ pena iudeoꝝ reddit xp̄ianos cautiores. ⁊ q꞉ sacramēta noue legis grām cōferūt ⁊ scriptura euāgelica expssius peccata cōdēnat. Vn̄ ⁊ si de oī scriptura canonica verū est qꝺ dicit apl'us. ij. ad Thio. iij. Ois scriptura diuinitꝰ inspirata vtilis ē ad docēdū. ad corrigēdū. ad arguendū. ad erudiendū in iusticia. vt sic hō dei ꝑfectus ad oē opus bonū instructus. principaliter tn̄ verū est de scriptura euāgelica. Hec. n. docet fidei veritatē. arguit mūdi vanitatē. corrigit peccati vilitatē. erudit p̄cepti equalitatē. Circa primū iterū sciēdū est q꞉ in veteri testamēto sub figurarū inuolucris p̄figurabant quatuor q̄ sunt xp̄ianis tpe gr̄e reuelata. vicꝫ credendoꝝ cōtinētia. cauēdoꝝ imūdicia inimicoꝝ fraudulētia ⁊ malicia. sacramentoꝝ virtutū ⁊ bonoꝝ virtus ⁊ efficacia.

De prefiguratione credēdorū ⁊ primo de prefiguratione sancte trinitatis.

Quantū ad primū notanduꝫ q꞉ omnes arciculi fidei in scriptura veteri sub figuris multiplicibus quasi sub quibusdā sigillis q̄ nūc soluta sunt velabant. Articulus. n. trinitatis ⁊ vnitatis de quo dixerat moyses ſm v̄itatē hebraicā. Gen̄. j. In p̄ncipio creauit heloim qꝺ est plurale hꝰ nois hel qꝺ est idē q꞉ dij. heloim dixit ꝑꝑ ꝑsonarū pluralitatē ⁊ creauit ꝓpter eēntie vnitatē de quo etiā refert isdem eodē ca. q꞉ volens formare hoiem dixit. faciamus hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. faciamus dictū ē ꝓpter ꝑsonaꝝ pluralitatē ⁊ nr̄aꝫ ꝑꝑ substantie vnitatē de quo etiā ps̄. lxvj. dr̄. Benedicat nos deus deus nr̄ ⁊ benedicat nos deus ⁊c̄. ter dicit deus nō ꝓpter tres deos ꝫ ꝓpter tres diuinas ꝑsonas. Cū aūt dicit in singulari metuant eū ⁊c̄. hoc dicit ꝑꝑ nature idētitatē de quo etiā dicit Esaias ꝓpha. c. vj. Seraphin clamabant alter ad alterū. sanctus scūs scūs dn̄s deus sabaoth. ter dicit sanctus q꞉ tres sunt diuine ꝑsone dn̄s deus addit q꞉ est in tribus deitas

vna. de hoc articulo qui est primū credibile hēs expressam figurā in sancto abraam de quo sic dicit Geñ. xviij. ꝙ tres vidit vnū adorauit dicens dñe ⁊c̄ tres sibi apparuerūt. q: tres sunt diuine ꝑsone quas sicut vnū adorauit dicēs. dñe. q: in eis est vna deitas que ē ꝑcisarō adorandi tres diuinas ꝑsonas.

De prefiguratione dominice incarnationis.

Articulus dñice incarnatōis in veteri testamento sub figurarū inuolucris fuit d̄ quo dic̄ Esa. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. Esa. vij. Et hiere. Nouū faciet dñs super terrā femina circūdabit virū Hiere. xxxj. habes figuras multiplices in veteri testamēto. hunc. n. figurauerūt paradisus voluptatis Geñ. ij. ⁊ arcus diuine charitatis Geñ. x. Quid ꝑ paradisum nisi virginē intelligimus. in cuius medio. i. vtero fuit lignū vite. i. dei filius. Et in quo deus sola virtute nullo creature cōcurrente ope posuit hoiem. i. xp̄m. Quid ꝑ arcū variū nisi iesum intelligo quē deus posuit in nubibus. i. in marie visceribus radijs diuine gratie penetratis q̄ fuit ⁊ est quātū ad hoies signū diuine recōciliatōis In cuius signū arcus est versus celū ⁊ corda versus nos. ⁊ iō nō oꝑtet timere sagittas ire dei submersionis generalis aquarū. Hūc etiā figurabant rubus visionis ⁊ vellus gedeonis ignis fuit in rubo. q: diuinitas fuit iūcta humanitati. ſ nō cōburebat rubus. quia ꝓpter istā vnionē nō fuit ꝯsumpta humanitas nec in diuitatē cōuersa. Exo. iij. Itē ros fuit in vellere. i. diuīa grā ī maria. virginitate cōseruata ipam dei filio fecūdās. terra fuit circūquaqꝫ sicca. q: caro marie ñ fuit aliq̄ semie polluta Judi. vj. Hunc etiā figurauerūt arche testamēti cōditio. solis descēsus ⁊ porte clausio. Quid ꝑ archā nisi mariā intelligimus. quid ꝑ vrnā auream inter archā inclusam. nisi hūanitatem xp̄i. quid ꝑ mannā qd̄ erat intra vrnā nisi diuinitatē eius intelligo. d̄ ista archa hr̄ Exo. xxv. De cōtentis aūt ī archa explicat apl's ad hebre. ix. Sol descēdēs ꝑ. x. gradus ī horologio achaz signat ꝙ sol iusticie descendit ꝑ decē ordines creaturaꝝ ⁊ de decimo assumpsit hūiliorē naturā de corꝑe gloriose virginis marie. Nouē ordines fuerūt nouē ordies angeloꝝ. Decimus ordo fuit hoim. de hoc descensu hr̄. iiij. Re. xx. Porta fuit clausa ꝑpetuo ⁊ tñ sol⁹ rex ingredit ⁊ egredit ꝑ eam. Porta significat virginē. q: virgo mansit ꝑpetuo. ⁊ tñ rex glorie solus ingressus fuit in eā ꝑ carnis assumptōem ⁊ egressus ꝑ eā ꝑ stupendā editōem de qua habetur Ezechielis. xliiij.

De prefiguratione natiuitatis christi.

Articulus aūt natiuitatis xp̄i d̄ quo dixit Esaias ꝓpheta. ca. ix. Paruulus natus est nobis ⁊c̄. fuit figuratus in natiuitate ysaac. de q̄ Geñ. xxj. In natiuitate samuelis d̄ q j. Reg. ij. Hij. n. q̄uis nō fuerīt nati de virginibus. sunt tñ nati de sterilibus ⁊ supra nature cursum. Fuit aūt figuratus expressius in ascēsu floris. de quo Esa. xj. Flos de radice iesse ascēdet. et in egressu fontis Johel. iij. Fons egredie de domo dñi ⁊c̄. ⁊ in ortu solis. de quo Eccl's. j. Orit sol ⁊c̄. In abscisiōe lapidis Dañ. ij. dr̄: ꝙ abscisus ē lapis de monte sine manib⁹ q̄ statuā ꝯfregit huius statue caput erat ex auro purissimo. pectus aūt ⁊ brachia de argento venter ⁊ femora de ere. pedes de ferro ⁊ terra. ꝑ hanc statuā figurāt quatuor magna regna sibi in orbe succedentia ſm ꝙ daniel diuinitus edoctus ibi ex

ponit. Primū est regnū chaldeorum
qđ significat̃ ꝑ caput aureū vt ibidē dr.
Secundū est regnū ꝑsarū qđ figurat̃
ꝑ argentū qđ subiecit sibi regnū chal-
deoꝝ. Terciū ē regnū grecoꝝ. s. alexan
dri qđ subiecit sibi regnū ꝑsarum ⁊ fi-
gurat̃ ꝑ es. Quartū ē regnū romāoꝝ
qđ figurat̃ ꝑ ferrum qđ subiecit sibi re
gnū grecoꝝ. aliaqꝫ regna mūdi sic fer-
rū domat oia. Per lapidē abscisuꝫ de
monte sine manibus significat̃ xp̄c si-
ue regnū xp̄i. cui subijciendū erat p̄di
ctū regnū romāoꝝ. In hac expositiōe
oēs catholici ⁊ hebrei cōueniūt. Quo
supposito sic arguit̃. In hac ꝓphia ex-
primit̃ ꝙ ille cui subijciendum erat re
gnū romanoꝝ ⁊ impiū est ipe xp̄c. cuꝫ
hoc ḡ sit cōpletū tpe cōstantini ⁊ silue
stri pape. quo tpe romanoꝝ impiū sb-
iectū est ꝑ verā fideꝫ iesu xp̄o filio ma-
rie virginis. Sequit̃ ꝙ iste ē vere xp̄c
veritas ⁊ signatū hꝰ figure, qꝛ mons si
gnificat virginē, lapis xp̄m. abscisio la
pidis natiuitatē eius q̄ fuit de virgine
sine manibus. i. sine ōpe cuiusqꝫ crea-
ture. hic lapis cōfregit statuā mūdi va
nitatē. dictū regnū romanoꝝ sibi sub-
ijciendo.

De prefiguratione vite ⁊ con uersationis christi.

Vita xp̄i ⁊ cōuersatio de qua ba
ruch. iij. in terris visus est ⁊ cuꝫ
hoibus ꝯuersatus est. fuit figu-
rata ꝑ colūnā q̄ filijs isrl̕ p̄cedebat que
de nocte erat ignis illuminans. de die
ꝟo nubes refrigerans. Vita. n. xp̄i il-
luminauit mūdū ꝯtra noctē ignoran-
tie ⁊ refrigerauit ꝯ estū ꝯcupie. nec va-
cat a mysterio ꝙ illa nubes erat tene-
brosa egyptijs ⁊ luminosa hebreis. q̄a
in vita xp̄i fuerūt reprobi excecati ⁊ ele
cti illustrati de hac colūna hr̃ Exo. xiij.

De prefiguratione doctrine ⁊ predicationis christi.

Doctrina aūt xp̄i ⁊ p̄dicatio fuit
figurata in legis datōe q̄ fuit fa
cta moysi Exo. xx. ⁊ in legis se-
cunda scriptōne Exo. xxxiiij. ⁊ in legis
repetitiōe q̄ fuit facta i Deutronomio
q̄i ꝑ totū. ꝓpter qđ dicit hiero. in ep̄la
ad paulinū. Deuteronomiū ꝟo scd̄a
lex ⁊ euāgelice legis p̄figuratio fuit ēt
figurata i locutōe angeloꝝ q̄ ex ꝑsona
dei loquebāt̃ sanctis p̄ribus. ⁊ p̄cipue
in locutione illius q̄ loquebat̃ moysi ⁊
filijs isrl̕ aliq̄n in monte aliq̄n in deser
to. aliq̄n ad ostiū tabernaculi. aliq̄n in-
ter cherubin q̄ ꝓpiciatoriū obumbra-
bant vide scripturas.

De prefiguratione passionis christi.

Articulus de passione xp̄i mor-
te ⁊ sepultura. de quo Dan̄. ix.
ꝓpha p̄dixerat dicēs, occidetur
xp̄c. fuit multipliciter figuratꝰ. fuit. n.
xp̄c venditus i ioseph Gen̄. xxxj. Nu
datus in noe Gen̄. ix. Ligatus in sam
sone Judic. xvj. Irrisus in helizeo cui
dicebant pueri ascēde calue. iiij. Re. ij
Cōsputus in iob Job. xvj. Cesus ⁊ ꝟ-
beratus in Esaia. q̄ dicebat corpꝰ meū
dedi ꝑcutientibꝰ ⁊ genas meas vellen-
tibus Esa. lix. Suspēsus in botro qui
portabat̃ in vecte. Et in serpēte eneo d̄
p̊ Nume. xiij. de secūdo Nūe. xxj. Cla
uis affixus in ysaac. q̄ portabat ligna,
⁊ quē pr̃ ligabat sup struē lignoꝝ gen̄.
xxij. Et crucē xp̄c baiulauit ⁊ sup cam
fuit colligatus. qꝛ in ea fuit clauis affi
xus. Translanceatus in adā. Aptū. n.
fuit latus ade ⁊ inde fuit formata mu
lier Gen̄. ij. Et aptū fuit latus xp̄i dor
miētis in cruce. ⁊ inde fuit formata ec
clesia. qꝛ de xp̄i laterali vulnere fluxe-
runt eccie sacr̃a. Fuit occisus in Abel
Gen̄. iiij. Sepultus in iona. Fuit eni
ionas in ventre ceti tribus diebꝰ et tri-
bus noctibꝰ. sic ⁊ saluator fuit tot die-
bus ⁊ tot noctibꝰ in corde terre, sicut

ipse dixit in euangelio math. xij. hanc figurã habes Jone.ij. Hec sepultura fuit figurata in quiete dñi que fuit. vij die. Geñ.ij.

De prefiguratione descensus aie christi ad inferos

Articulus de descensu anie xpi ad inferos fuit figuratus in descensu dei q descẽdit in egyptũ vt liberaret pplm isrl' de manib' egyptioꝝ. Exo.iij. ⁊ aia xpi descẽdit in infernũ q p egyptũ tenebrosam figurat vt educeret vinctos suos de lacu in q nõ erat aqua sicut dicit vaticinans zacharias. zacha.ix. Xpc etiã est pfiguratus in abacuc q tulit prandiũ cõsolationis danieli viro desiderioꝝ. i. sanctis patrib' deliberari desiderantib' q erãt in lacu leonũ Dañ.vi.

De prefiguratione resurrectionis christi.

Articulus resurrectõis xpi d q i ps.iij. ex psona xpi. exurrexi q2 dñs suscepit me. ⁊ alibi psal.lvj Exurgã diluculo. fuit figuratus in iacob. de quo Geñ.xxviij. q surgẽs mane iacob tulit lapidẽ quẽ supposuerat capiti suo ⁊ erexit in titulũ. Jacob est xpc q surrexit mane supple a mortuis Mane dico cũ adhuc eẽnt tenebre. et tulit lapidẽ. i. hũanitatẽ suã quam supposuerat capiti suo. i. deo supple substantificauerat. Caput. n. xpi deus est. vt dicit apl's Coꝝ.xj. ⁊ erexit in titulũ scꝫ a fidelib' cõtẽplãdũ pdicãdũ ⁊ adorandũ. Fuit etiã figuratus in sampsone. de quo dr Judi.xvj. q dormiuit ad noctis mediũ. ⁊ psurgẽs tulit ambas fores corpus. s. ⁊ aiam suã. Ex his duabus figuris ortũ habuerãt ille due opiniones Aug. ⁊ Greg. Dicit. n aug. q xpc surrexit mane. i. diluculo diei pasche hñs p se fcm iacob. Greg. aũt dicit q surrexit media nocte hñs factum sampsonis p se. qui possunt cõcordari p hoc q xpc surrexit in principio diei tercie. ⁊ sic post mediã noctẽ. Statim eñ post mediã noctẽ dies naturalis incipit ⁊ põt dici mane. ⁊ hoc p aug. Vl' dicendũ q surrexit dñs fm veritatem mane etiã diei artificialis. hoc. n. reputat pbabili' nõ tñ erat clara dies imo adhuc erãt tenebre. vñ qi de nocte surrexit. ⁊ sic saluat opinio vtriusqꝫ.

De prefiguratione ascensionis christi.

Articulus de ascensione xpi de quo in psal.lxvij. Ascendisti in altũ ⁊c. ⁊ alibi psal.xlvj. Ascendit deus in iubilo. fuit figurat' in trãslatione enoch. Geñ.v. ⁊ in ascẽsiõe helye.iiij. Reg.j. In regressu iacob q dixit Geñ.xxxij. In baculo meo transiui iordanẽ istũ. ⁊ nũc cũ duabus turmis regredior. Xpc in baculo crucis trãsiuit iordanẽ mortalitatis ⁊ cũ duabus turmis. s. angeloꝝ ⁊ hoim regressus ẽ in celũ. Fuit etiã figuratus in aduentu filij hois vsqꝫ ad antiquũ dierũ de quo Dañ.vij. Ecce dicit ibi in nubibus celi qi filius hois veniebat ⁊ vsqꝫ ad antiquũ dierũ puenit ⁊ dedit ei potestatẽ honorẽ ⁊ regnum.

De prefiguratione aduentus christi ad iudicium.

Articulus de aduẽtu xpi ad iudiciũ de q expsse pphauit Johel iij.c. Ibi. n. dr ex psona dei. Cõgregabo omnes gentes ⁊ deducã illos in vallẽ iosaphat. ibi disceptabo cum eis. fuit etiã expsse figuratus Dañ. vij vbi dr q throni positi sunt ⁊ antiquus dierũ sedit. thronus eius flãme ignis. ⁊ ibidẽ iudiciũ seder. ⁊ libri apti sunt. ibiqꝫ dicit q fluuius igneus rapidusqꝫ egrediebat a facie sedẽtis. q psumpsit bestiã cuꝫ vndecim cornibus suis quo scõ scti accepert regnũ. throni figura-

bant sedes aploꝝ.antiquus sedens iu
dicantē xp̄m q̇ est antiquissim⁹ ꝑm di-
uinitatē.fluui⁹ igneus egrediens figu
rabat xp̄ isniam acutiorē q̄ꝫ sit ignis q̇
cōsumit demones cū reprobis cūctis
Judicabunt.n.ex his que apparebūt
in libris ɔsciaꝝ.q̇ tunc aperient.quo fa-
cto scti regnū dei ꝑpetuo possidebūt.

De prefiguratione generalis resurrectionis.

ARticulus aūt de xp̄i carnis re-
surrectōe de quo ꝓphetauit iob
xix.ca.dicens. Scio ꝙ redem-
ptor meus viuit ⁊ in nouissimo die de
terra ⁊c̄.vsqꝫ ibi in sinu meo.fuit figu-
ratus ezechiel.xxxvij. vbi dicit ꝙ ossa
q̇ prius erant arida vehemēter. acces-
serūt ossa ad ossa vnūq̄dqꝫ ad iuncturā
suā.⁊ sup̱ ea nerui ⁊ carnes ascēderūt.
⁊ ingressus est in ea spūs ⁊ vixerūt. q̇
oīa exponit ibidē ꝓpha de resurrectōe
mortuoꝝ. Vn̄ ibi dicit. hec dicit dn̄s.
Ecce ego aperiā tumulos vr̄os ⁊ edu
cam vos de sepulchris vr̄is populus
meus ⁊c̄.

De prefiguratione vite eterne ⁊ mortis eterne:malis ⁊ bonis dande.

ARticulus aūt de vita etna quā
electi post mortē assequent fu-
it figuratus in scala iacob. de q̇
dicit Gen̄.xxviij.ꝙ vidit scalā tangen
tē celū ⁊ angelos ascendentes ⁊ descē
dentes.⁊ dn̄m innixū scale. Scala si-
gnificat vitā sanctā que habet multos
gradus.qm̄ multi sunt gradus sancti-
tatis.ꝑ hanc descendunt angeli dei vt
informent hoīes ⁊ ascendēt viri ange-
lici vt videant dn̄m ipi scale innixum
cuius quidēvisio eritvita beata. Fuit
etiā figuratus in terra ꝓmissionis quā
filij israel post transitū deserti.p⁹ mul
tos labores multaqꝫ ꝑlia adepti fuerīt
sic⁊ sancti post transitū deserti pn̄ie se
quentes ducatū colūne nubis⁊ ignis
.i.vite saluatoris post multos labores
bonoꝝ opeꝝ.post multas victorias vi
cioꝝ ⁊ hostiū spūaliū.beatificā vitaꝫ q̇
eterna erit finaliter assequent. Sub isto
articulo cōtinet fides de morte eterna
reprobis debita.que fuit figurata Nu
me.xvj.vbi dicit ꝙ chore datan ⁊ abi-
ron ⁊ multi alij ꝑꝑ peccatū suum viui
descenderūt in infernū.sic⁊ reprobi vi
ui vita naturali.priuati tn̄ vita gr̄e et
glorie descendūt in infernū. extūc erit
verū qđ dicit Math. xxv. ꝙ ibunt re-
probi in suppliciū . iusti aūt in vitam
eternā.Electi figurāt ꝑ pincernā pha
raonis cui dixit ioseph.memento mei
cū tibi bene fuerit⁊c̄.Reprobi aūt per
pistorē q̇ amputato capite suspensus
est in cruce Gen̄.xl.

De prefiguratione vnitatis ecclesie.

ARticulus de vnitate eccie fuit
figuratus in archa noe i taber-
naculo federis in templo salo-
monis.⁊ in hierl'm terrestri. In archa
fuerunt cōgregata aīalia de oi sexu et
genere.⁊ in eccia catholica sunt colle-
cti. Judeus ⁊ gentilis. masculus ⁊ fe-
mina.liber ⁊ seruus.homo irrōnalis⁊
vtens rōne. Archa ferebat sup̱ aquas
⁊ eccia fluit sup̱ tribulatiōes h⁹ mūdi.
Ad archā colūba rediens portauit ra
mū oliue.⁊ xp̄c ad ecciaꝫ reuertēs spi
ritualiter denūciat pacem . In mūdo
inquit p̄ssurā habebitis i me aūt pacē
Joh.xvj.Extra illā archaꝫ nullus sal
uari potuit.sic ⁊ extra ecciam. nullus
pōt eē saluus. De his oib⁹ hēs Gen̄.
vij.⁊.viij. In tabernaculo⁊ in templo
colebat ⁊ adorabat deus. fiebāt ibi sa
crificia ꝑ que remittebant pctā.⁊ pctō
res recōciliabant deo.sic in sola eccia
est diuinus cultus.offerūt grata sacri-
ficia.recōciliant peccatores ⁊ remittū
tur tibi peccata.vnde bene dicit eccia.

Credo vnā sanctā ecclesiam catholicam sanctorum cōionē. remissionē peccatorum. .i. in qua sola est sanctorum comunio et remissio pctōrum. Hierusalē etiā erat ciuitas sacerdotalis et regia sed excellentius sancta eccia. quia in ea sunt oēs xpiani sacerdotes et reges facti in sanguine iesu xpi Apoca. v. Sic igitur hēmus totā fidei continentiā in scriptura veteri multipliciter figuratā etc.

De prefiguratione cauendorū. s. vij. capitaliū viciorum et trāsgressionis. x. preceptorum.

Quantū ad secundū sciendū quod peccata q̄ oīno cauere debemus fuerunt figurata multipliciter. scz in lepre plaga. de qua Leuiti. xiij. In lepra marie de q̄ Nume. xij. In lepra giezi de qua. iiij. Reg. v. In morticinijs et imūdicijs q̄ fuerūt in multis locis phibita in lege. pctm̄. n. aiam fecit leprosam et ipam eiecit a cōsortio angelorum. facit. n. aiam imundā et fetidam plusq̄ eēt aliqua legalis imūdicia vel aliqd morticinū faceret. Septē autem peccata mortalia fuerūt figurata per septē funes qbus ligatus fuit sampson Judi. xvj. Sunt. n. pctā quedā vincula et funes quibus ligantur pctōres ne libere possint incedere vel opari. Decem aūt trangressiones contra xpi pcepta decalogi fuerūt figurata. p. x. cornua bestie Dan. vij. de qbus egreditur. xj. loquens contra deū blasphemias p qd desperatio et finalis ipenitētia figuratur. Sic ergo habemus quod pctm̄ in generali et peccutorum numerus multipliciter fuerūt in scriptura veteri figurata etc.

De prefiguratiōe malicie inimicorum spiritualium:

Quantū ad terciū notandum quod inimici spūales q̄ nos ad pecca to feriunt et gr̄a dei et virtutibus spoliant in scriptura veteri figurantur. i. serpente qui seduxit euam Gen. iij. et in serpētibus q̄ pcusserūt filios israhel Nume. xxj. et in vrsis et leone quos interfecit dauid. j. Reg. xvij. et in duobus vrsis q̄ deuorauerūt. xlij. pueros. iiij. Reg. ij. Et in duobus pncipibus latronū isboseth filiū saul. ij. Reg. iiij. Et in duobus draconibus de qbus hr̄ hester x. Demones. n. q̄ p serpētē vrsos et dracones figurantur aliqn̄ psequunt ecciam māifeste sicut leo. Aliqn̄ occulte sicut draco et serpens et latro. figurantur etiam p illos q̄ psequebantur filios israel in deserto. contra quos pugnauerūt moyses et iosue. Et nō vacat a mysterio quod nūq̄ potuerūt supare iebuseos p quos carnis vicia q̄ nunq̄ pfecte in hac vita de lege cōi supantur figurantur. Figruātur etiā p golyath saulē et absalonē psecutores dauid. Item figurantur p egyptios. caldeos. medos. psas. grecos. romanos. hebraici populi psecutores.

De pfiguratōe virtutis et efficacia sacramentorum.

Quantū aūt ad quartū notādū quod arma et remedia quibus sanātur peccata et vincunt spūales inimici sunt. vij. sacramenta. vij. virtutes. vij. dona et. vij. bona spūalia.

Septem sacramenta sunt figurata multipliciter. et primo: De prefiguratione baptismi.

Baptismus figuratus fuit in diluuio Gen. vij. In mari rubro. Exo. xiiij. Sicut. n. in diluuio et in mari rubro fuerūt consumpti oēs peccatores. sic in baptismo xpi sanguine rubricato oia peccata delentur.

De prefiguratione sacramenti confirmatōis.

Confirmatio fuit figurata in vnctione regū. hoc. n. sacro xpiani roborantur in fide. et sicut reges ad spūalia bella pparantur. vide de vnctiōe

saul.j.Reg.x.z de vnctõe dauid.j.Re gum.xvj.

De prefiguratione sacramenti eucharistie.

Sacramentum eucharistie fuit figuratũ in oblatõne melchisedech q̃tum ad spẽs. offerebat eñ panem z vinũ geñ.xiiij.Et i agno paschali q̃tum ad contemptũ in sacmento qḋ est vera caro xp̄i Exo.xij. z in mãna ad saporẽ spũalẽ Exo.xvj.habebat.n.mãna oẽ delectamẽtũ z saporẽ suauitatis Sap̄.xvj.Et mlto fortius in sacro altaris.figuratũ etiã fuit p oia sacra antique legis.

De prefiguratione sacramenti penitentie.

Sacramentũ aũt pnie q̃tũ ad cõtritõem.in gemitu dauid fuit figuratũ de quo i psal.vj.Laboraui in gemitu meo zc. Et in fletu ezechie.iiij.Reg.xxv.Q̃tũ ad cõfessionẽ fuit figuratũ in leprosis de q̃bus pceptũ est vt se oñderent sacerdoti.Leui.xiij.Et in confessione dauid q̃ dixit postq̃ pctm̃ cõmiserat peccaui dño.ij.Reg.xij. Q̃tum ad satisfactõz fuit figuratũ in facto regis niniue.vide Jone.ij.quõ p hũilitatẽ z ieiunia dño satl fecit. Q̃tũ ãt ad vniuersa figurat hoc sacr̃m p septẽ lotões q̃bus se lauit naaman in iordane z mũdata fuit ei⁹ lepra.iiij.Reg.v.Jordanis interp̄tatur iudiciũ z significat pniam p q̃uã pctõres se iudicãt ne iudicent a dño.z in h iordane se dz lauare septies ꝯ.vij.pctã mortalia vt sic mundet spũalis lepra. Figurat etiã p.xj.saga cilicina q̃b⁹ tegebat tabernaculũ Exo.xxvj.q2 ꝯ.x.p̄cepta decalogi sunt.x.trãsgressiones q̃ figurant p.x. plagas egypti. Vide in Exodo de quoꝝ medio egredit.xj.id est desperatio z finalis impenitentia q̃ fuit figurata p.xj. cornua bestie. sicut p̄dictum est supra.Et figurant hec.xj.mala nõ solũ p.xj.cornua verũ p.xj.populos.de q̃bus in psal.lxxxij. Moab z agareni zc. Vide glo. z interp̄tationes ꝯ q̃.xj.mala dz se pctõr pũgere.xj.sagis cilicinis pnie vt sic vuln⁹ apiat z virus egrediat.

De prefiguratione sacramenti ordinis.

Sacramẽtũ ordinis fuit figuratũ in institutõe ordinis leuitaꝝ z ministroꝝ tabernaculi. de q̃bus in libro nũeroꝝ.Et in ordinatiõe sacerdotũ õ quaꝝ Exo.xviij. Precipue aũt fuit figuratũ sacerdotiũ eccie in sacerdotio melchisedech. de quo Geñ.xiiij.Sacerdos.n.ecciasticus nõ est sacerdos ƒm ordinẽ leui ꝫ ƒm ordinem melchisedech in psal.cix.

De prefiguratione sacramenti matrimonij.

Sacramentũ aũt mr̃imonij noue legis fuit figuratũ i mr̃imonio.qḋ fuit inter adã z euã. vñ ip̄e dixit.pp hoc relinquet hõ p̄rem et mr̃em zc.Geñ.ij. Adã.n.nõ legit habuisse nisi vxorẽ vnicã.vñ ibi dixit ad herebit vxori sue nõ vxoribus.Figuratũ etiã fuit p mr̃imoniũ qḋ fuit int ysaac z rebeccam. de quo Geñ.xxiiij. Ip̄e.n. ysaac fuit vnicus vnice. p̄pter h immunis fuit ab illa maledictõe quaz incurrit lamech q̃ prius induxit bigamiã Geñ.iiij.z tale dz eẽ mr̃imonium eccie.de tali.n.dicit ap̄l'us ad ephe.v. Sacr̃m hoc dico magnũ in xp̄o z i ecclesia.Nec etiaz dico q̃n bigamia vel octogamia sit verũ mr̃imoniũ ꝫ tamẽ multũ deficit a rõne sacri. Notat sup hoc Alexander de ales in.iij. tractatu ij.sup.vj.pcepto.q̃ hñe plures vxores fuit adulteriũ ipi lamech pp duo. Pri

mo: qz fuit ꝯ ius nāle. s. ne facias alijs
qđ tibi nō vis fieri. Et vir non vult ꝙ
vxor diuidat carnē suā cū multis ꝛ ita
peccauit in deū. Secūdo qz fuit ꝯ mo
rē ꝛ ꝯsuetudinē ꝛ moderantiā. Ex in-
cōtinentia. n. imoderata plures habu
it. ꝛ sic scandalizauit primū. Sācti vo
pr̄es nō cōmiserūt adulteriū in habē-
do plures. nec peccauerūt ꝯ ius natu
rale. qz cū eis occulta inspiratōne fuit
dispensatū. nec ꝯ morē qz iam erat i cō
suetudinē tractū. Et nota ꝙ cā dispē
sationis fuit triplex. s. ꝑꝑ multiplicati
onē cultus dei. exēplo abrae Geñ. xvj
Itē in figurā. Cōiugiū. n. patrū signi-
ficabat cōnubiū xp̄i ꝛ eccie. q̄ multipli
caꝶ ꝑ cōtēplatiuos ꝛ actiuos. s. filios ꝛ
mercēnarios qđ figuratū fuit in vxo-
ribus iacob liberis ꝛ ancillis siue con
cubinis Geñ. xxvj. Itē ꝑꝑ moderan-
tiā ꝛ tꝑantiā. Moderate. n. appetebāt
antiq̄ pr̄es coitū. s. ꝑꝑ solā ꝑpagatiōez
ad cultū dei. exēplo dauid. ij. Re. xxvj
Ad maiorē aūt euidentiā ꝑdictorū
nota ꝙ ꝯcubina dr̄ duob⁹ modis. vno
mō assumpta ad tp̄s ad ꝓlē ꝑducēdā.
qđ dr̄ assumpta ad tp̄s hoc dr̄ ad diffe
rentiā vxoris. ꝛ ꝙ dr̄ ad ꝓlē ꝓcreandā
hoc dr̄ ad drīam meretricis. talis ꝯcu
bina nō est vxor. ꝛ coitus cū ea ē forni
carius ꝛ illicitus ſm se. ꝛ ē etiā ꝯ legez
naturalē ꝛ scriptā. Ius. n. publicū le-
gis naturalis dictat ꝓcreatiōem filioꝝ
cū educatiōe ꝛ hereditatis successione
qđ nō posset eē nisi eēt copula parētū
insepabilis. Itē est ꝯ ius priuatū rōis
qđ dictat nō facere alij qđ hō fieri non
vult sibi ꝛ econuerso. Quilibet. n. vir
vult vt effectus eius cui copulaꝶ sibi
insepabiliter adhereat. Scđo mō dici
tur cōcubina assumpta insepabiliꝶ ad
sp. ſʒ ꝯditōis seruilis. ꝛ sic realiter erat
vxor. Sʒ tñ dr̄ cōcubina. qz nō erat ꝑn
cipalis vxor. vñ Geñ. xvj. Sara dedit
abrae Agar i vxorē. Rachel dedit ba-
lam ancillā viro suo in cōiugiū Geñ.
xxx. Licet aūt quelibet taliū diceretꝶ ve
ra vxor. ꝛ inter virū ꝛ eā diceretꝶ veruz
mr̄imoniū. deficit tñ a rōne sacri qđ ē
vnici ad vnicā. vt dictū est. Vlteri⁹
notat hic dn̄s bona ventura in. iiij. ꝙ
ꝑdicta dispēsatio de pluribus vxorib⁹
nō fuit tꝑe nature institute. qz tūc non
erat necessitas sterilitatꝭ. nec in tꝑe grē
est. qz multiplicatū est genus hūanuz
ad cultū xp̄i. Sʒ rōe vtilitatis fuit tꝑe
Abrae. qz ante eū multiplicabanꝶ nō
ad cultū dei ſʒ ad mala. ꝛ iō deleti sunt
de terra. Sʒ rōne honestatis ad illos
se extendit q̄ vxorib⁹ ꝛ ꝯcubinis tꝑanꝶ
ꝛ ad cultū dei multiplicandū sciebant
ꝛ volebant vti. Hec aūt dispēsatio fcā
est diuina inspiratōe in pr̄iarchis ꝛ re
ge dauid. qñ ꝛ qm̄ vtrisqꝫ facta est ď se
mine dauid repromissio. ꝛ qz isti erāt
tanqꝫ capita. ꝛ imitādi erāt tāqꝫ sancti
intellexerūt recte dispensatōez ad oēs
extendi q̄ erāt imitatores eoꝝ. ꝛ mos
fuit ex hoc introductus durās vsqꝫ ad
xp̄i aduentum.

De prefiguratione extreme vnctionis.

Sacramentū extreme vnctōnis
fuit figuratū in multiplici vncti
one veteris testamenti. Tunc ei
vngebantur reges ꝛ sacerdotes. tem-
plum ꝛ altare. ꝛ certe cum christian⁹
est propinquus morti. Tunc propin-
quus est vt sicut rex adipiscaꝶ regnuz
glorie. vt etiam sicut sacerdos offerat
deo sacrificium laudis perpetue. Vt
etiam in eius anima templo ꝛ altari
summus pontifex deus colatur laudeꝶ
ꝛ honoreꝶ ineternū. ꝛ ꝓpter hoc vngiꝶ
xp̄ianus cuz est ꝓpinquus morti. Vn
gebanꝶ etiam antiquitus pugiles. ꝛ sic
xp̄ianus in morte quia aggrediꝶ bel-

lum fortissimū. tunc. n. ipm hostis im petit vehemētius. ꝓpter qđ oportet ipm tanq̄ strenuū pugilē strenue dimicare Vngebant etiā antiquitus spōse cum viris tradebant. Vñ ⁊ vxor ab vngendo dicit eo q vngeret ⁊ certe aīa xpiani cū dz exire de corpe dz tradi celesti sponso ⁊ traduci in tabernaculū ei⁹ vt eius castis amplexibus ꝑpetuo delectetur.

De prefiguratōe septem donorꝝ spūssancti:

Septē aūt dona đ quibus dicit Esa. xj. figurata sunt ꝑ. vij. crines capitis samson. q̄bus rasis ab eo recessit fortitudo Judi. xvj. ⁊ vere exclusis a capite hoīs. i. ab aīa. vij. donis spūssancti recedit ab hoīe fortitudo. Figurat etiā sm expositōez grego. ꝑ septē filios iob. Job. j. Per dona em̄ spūssancti adoptat hō in filium dei ꝑfectissime. vt sit dignus hereditate superna.

De p̄figuratiōe. vij. virtutū.

Septē aūt virtutes figurant ꝑ septē dies q̄bus deus cūcta fecit opa ⁊ postea quieuit. q2 ꝑ virtutes illuminat aīa ⁊ in ipis q̄escit cū ꝑ ipas ꝑueniat ad requiē spūale in p̄nti ⁊ eternā in futuro. Figurant etiā ꝑ septē dies festiuitatū legaliū. ꝑ ipas em̄ aīa solēnizat colit deū ⁊ a vicijs cessat. Figurant etiā ꝑ illas septez mulieres de q̄bus Esa. iiij. Apphenderūt septez mulieres virū vnū ⁊c. Nemo. n. est vir nec vir vnus vnitate gr̄e nisi quez iste dn̄e apphendunt.

De prefiguratōe. vij. bonorū spūaliū. ⁊ primo bonitatis crucis in passione christi.

Sunt etiam alia bona spūalia q̄ multū valent ad supatōem hostiū ac etiā ad purgatōem viciorū. Primū est virtus crucis ⁊ passionis xpi q̄ fuit figurata in baculo dđ et in quinq3 lapidib⁹ q̄s accepit de torrēte cū q̄bus occidit philisteū. j. Re. xvij baculus crucē figurabat. quinq3 lapides q̄nq3 plagas iesu quas xpian⁹ cū funda sue cōsideratōis debet ꝯ demones iacere. ⁊ sic debellabit hostis.

De prefiguratione bonitatis ⁊ orationis matris iesu christi

Secundū aūt bonū est virtus et orō mr̄is xpi que fuit figurata ꝑ iudith q̄ holofernem occidit. Judith. xiij. ⁊ hester q̄ aman ⁊ hostes ppl'i israel occidi ꝓcurauit. vide i libro hester. ⁊ ꝑ iahel q̄ sizarā ꝑcussit. Judi. iiij. ⁊ ꝑ bersabee mr̄em salomonis đ q̄ iij. Reg. ij. Ipa. n. ⁊ si fuit spōsa dei patris sicut hester assuerī. fuit tñ vere mr̄ veri salomonis cui dic̄ filius suus illđ ꝟbū qđ dixit salomon mr̄i sue. iij. re. ij Pete mater mea qđ vis. neq3. n. fas ē vt auertā faciē tuā. oīa etiā q̄ salomon dicit in laudē sponse in libro Canti. de gloriosa matre dn̄i spiritualiter exponuntur.

De prefiguratione bonitatis virtutis ptātis siue auctoritatis eccie in orando.

Terciū bonū ē virtus. ptās. siue auctoritas eccie cuius orō sūme placet deo. Est. n. ipa vnica sponsa xpi cui dixit sponsus Canti. ij. Ostende mihi faciē tuā sonet vox tua in auribus meis. vox. n. tua dulcis et facies tua decora.

De prefiguratōe virtutis orationis sanctorꝝ noui testamēti.

Quartū bonū est oratio sanctorum noui testamēti qui iam cū xpo regnāt. s. apostolorū q̄ fuerunt figurati in sanctis patriarchis et prophetis. nā sancti patriarche factis

⁊ ꝓphete dictis grām noui testamenti ꝯsignarūt ⁊ meritis ꝑpl'm deo recōciliare efficaciter meruerūt. de quibus Esa. xxvij. Qui ingrediūt impetu ad iacob. florebit ⁊ germinabit isrl'. ⁊ implebunt faciē orbis semine ⁊c. sanctorū martyrū ꝗ fuerūt figurati in sanct' machabeis ꝗ interꝑtant victoriosi. fuerūt. n. re ⁊ noie victores sctōꝝ ꝯfessorū ꝗ fuerūt figurati in filijs ꝓphetarū. de quibꝰ i. j. ⁊. ij. Reg. Sāctoꝝ ⁊ sctāꝝ virginū ꝗ fuerūt figurati in abel ꝗ fuit ꝑmus virgo. de quo Geñ. iiij. Et in filia iepte. Judi. xj. Et in abisac sunamite. ꝗ fouit dauid regem. de quo. iij. Regum. j.

De prefiguratione bonoruꝫ pastoꝝ ecclesie.

QVintū aūt bonū est sedulitas bonoꝝ pastoꝝ eccie. ꝗ fuerunt figurati ꝑ moysen iosue ⁊ dd. illi. n. orādo ꝙmaxime ⁊ nihilominus operando ꝓstrauerūt hostes. Vide quō moyses orādo ꝓstrauit amalech. exo. xvij. Sic ⁊ boni pastores eccie orādo ⁊ operando docendo ⁊ lucis exēpla ministrando. hostes eccie superant ⁊ per ipsos subditi ad sctitatis opa ꝓuocāt.

De prefiguratiōe bonitatis diuine inspirationis:

SExtū bonū est diuina inspiratio ꝗ etiā indulcorat hmōi amaritudinē ⁊ illustrat aiam cōtra erroꝝ caliginē. Quātum ad primū figurat ꝑ illud lignū qđ ośdit dñs moysi. qđ cuꝫ in aquis missum fuisset in dulcedinē verse sunt Exo. xv. Quātum ad secundū figurant ꝑ fauū mellis queꝫ gustauit ionathas. ⁊ illūinati sūt oculi eius. j. Reg. xiiij. Que etiā figurat ꝑ angelū dñi ꝗ descendit in fornacē ⁊c. Dañ. iij. qm̄ refrigerat cōcupia.

De ꝑfiguratōe bonitatis discrete ꝯsiderationis hominis.

SEptimū bonū est discreta hois cōsideratio. dꝫ. n. hō sepe cōsiderare ⁊ ad mēoriā reducere. vij. xpi beneficia. vij. mr̄is gaudia. vij. effusiones sanguinis iesu. vij. ordines sanctoꝝ ꝗ sunt in patria. vij. offensas qbꝰ offendūt hoies deū ꝑ. vij. peccata mortalia. vij. plagas nouissimas de quibꝰ Joh. apoc. xv. ꝑ quas intelligunt. vij. inferni supplicia. vij. dotes gl'ie quas merent electi ꝑ septē opa mie. septem sanctoꝝ ordines figurant ꝑ septeꝫ bones pulcras ⁊ crassas. ⁊. vij. dotes glorie per. vij. spicas plenas ⁊ formosas. oēs q; reprobi ꝑ. vij. fedas boues ⁊ cōfectas macie. ⁊. vij. inferni supplicia. ꝑ vij. spicas ꝑcussas vredine de quibꝰ oībus habet Geñ. xlj. Per quas. vij. cōsideratōes ruit mundi vanitas. peccati vilitas. carnis cōplacentia. ⁊ demonū fraudulentia. Vñ figurant iste. vij ꝯsideratōes ꝑ illos. vij. circuitus quos fecerūt filij isrl' circa vrbē iericho ipos archa dñi precedente Josue. vj. Sic ⁊ xpc ꝗ est archa dñi xpiānū ꝑcedat in ꝑsenti exilio sit sꝑ ante sue mentis oculos. ⁊ sic. vij. circuitus ⁊. vij. cōsiderationes ꝑdictas faciat ꝙtū ad ipm mūdi vanitas destruet. Apparet igit ex premissis ꝙ sm ꝙ dicit apl's ad Hebre. ix facta in veteri testamēto fuerūt ꝑabole instantis tpis. ⁊ sic oia in figurā contingebant illis. j. Coꝝ. x. Et sic ꝑtꝫ primū principale huiꝰ ꝯsideratōis tercie.

De prefiguratōe correctōis nostre in tꝑe gratie.

CIrca secundū huius tercij puncti est sciēdū ꝙ tempus gratie vt dictum ē. est tēpus peccata corrigendi ⁊ cauendi ad que multum valent peccata veterū que punita fuerunt tempaliter. In quoꝝ quidē punitionibus figurabat punitio xpianorū sempiterna si cōmittant similia.

¶De prefiguratione correctio
nis superbie.

AD correctōem. n. supbie ⁊ ino-
bedientie multū valet moralis
adam figura i tunicis pelliceis
eiusq3 eiectio de paradyso. q̇ ipe ⁊ vxor
sua meruerūt p se ⁊ cūctis posteris su-
is. p eo q̄ cōsentientes suggestioni dia
boli supbi ⁊ inobedientes fuerūt. Ad
hoc etiā multū valet expulsio saul de
regno q̇ ꝓpter supbiā ⁊ inobediētiam
regnū israel amisit. sicut de hoc habet
j. Reg. xv. ⁊ xvj. Ad hoc etiā multum
valet suspensio absalonis in quercu. q̇
ꝓpter supbiā ⁊ ambitōem regnādi sus-
pensus i quercu. fuit a ioab interfect⁹
ij. Reg. xviij. Multa etiā valet ad hoc
plaga ꝯminata ezechie. pp hoc q̄ qua
dā ostentatōne ostenderat babylonijs
oēs thezauros domus sue. iiij. Re. xx.
valet etiā ad hoc mors illoꝝ principuz
q̇nquagenarioꝝ q̇ supbe loquētes he-
lye meruerūt extingui ab igne celesti.
iiij. Reg. j.

De prefiguratione correctōis
Inuidie.

AD correctōez etiā inuidie mul-
tū valet maledictio cayn. q̇ pro-
pter inuidiā Abel interfecit Geñ.
iiij. Reprobatio esau q̇ frī suo iacob in
uidēs ⁊ odio hñs. sicut dī Geñ. xxvij.
fuit tpaliter reprobatus. valet ad hoc
tribulatio quam passi fuerunt filij Ia-
cob. qui inuidētes ioseph ipmq3 odio
habentes. sicut dicit Geñ. xxxvij. susti
nuerūt ꝓpter hoc tribulatiōem multi-
plicem in egypto sub eodem Ioseph
fratre suo. Valet etiam ad hoc vexa-
tio saul qui inuidens dauid nec rectis
oculis ipm aspicere valens. propter h
quod dixerūt mulieres percussit saul
mille ⁊ Dauid. x. milia. fuit inuasus a
maligno spiritu. j. Regū. xvj. Ad hoc
etiam multū valet lepra marie ⁊ leui-
tarū plaga. q̄ inuidētes murmurane
runt contra moysen. vt̄ maria habetur
Nume. xij. de leuitis. xvij. Ad hoc eti-
am multum valet interfectio adonie.
qui inuidens salomoni regi israel. pp
hoc fuit interfectus.

De prefiguratione ad corre-
ctionē iracundie.

AD correctionē iracundie valet
maledictio cayn. cui dixit dñs
vbi supra. Cur iratus es quare
concidit vultus ⁊c̄. Valet etiam male
dictio furoris symeon ⁊ leui. qui irati
ꝓpter stuprum dine interfecerūt sichi-
mitas Geñ. xxxiiij. de quibus dixit ia
cob maledicendo Geñ. xlix. In furo-
re suo occiderunt virum maledictus
furor eoꝝ ⁊c̄. Valet insuper ad hoc sb
mersio pharaonis ⁊ egyptiorum qui
turbati ⁊ irati propter exitum filiorū
israel insecuri fuerūt eos. ⁊ tandē sub-
mersi sunt i mari rubro Exo. xiiij. Va
let etiā ad hoc mors nabal de quo dici
tur. j. Reg. xxv. q̄ erat vir durus mali-
ciosus ⁊ pessimus. ꝓpterea factum est
cor eius emortuū. ⁊ ita percussit domi
nus nabal ⁊ mortuus est.

Auaricie.

AD correctionem etiam peccati
auaricie occurit achor vl' achan
qui accepit de anathemate ieri-
cho regulā auream propter suam aua
riciaz. ⁊ argentū ⁊ pallium propter qd
fuit lapidatus ⁊ cuncta que illi⁹ erant
igne consumpta Iosue. vij. Occurrit
etiam achab qui concupiuit iniuste vi
neam naboth. propter quam ⁊ ipsum
fecit interfici cui dixit helyas in hoc lo
co in quo linxerunt canes sanguinem
naboth lambent sanguinē tuum ⁊c̄. iij
Reg. xxj. Occurrit insup giezi qui ꝓ-
pter cupiditatem suam ⁊ auariciā ac-
cepit ⁊ naaman tria talenta argenti et
vestes mutatorias duplices. propter

qđ lepra naaman adhesit ei.iiij.Re.v
voluit etiam vendere gratiam sanita-
tis. Occurrit heliodorus qui volens
rape pecunias que erant in erario fuit
verberatus egregie ꝛ positus in gesta
toria sella.ij.Macha.iij.

Accidie.

AD correctiõem autem accidie
occurrunt dina que ꝑuagans
regionē egressa vt videret mu-
lieres illius terre fuit a fichem oppres
sa Geñ.xxxiiij. Filij israel qui vacan-
tes ocio expectantes moysen fecerunt
vitulũ Exo.xxxij.ꝛ propter vitulũ quē
adorauerunt.xxiij.milia fuerunt in-
terfecti.dauid qui ociās in salario do-
mus concupiuit bersabee cum qua et
concubuit ꝛ postea vriam virum suũ
interfici fecit.ij.Reg.xj.Sodoma cu-
ius peccati occasionē dicit propheta
fuisse habundantiā diuitiarũ ociũ et
saturitatem panis.Ezech.xvj.

Gule.

AD correctõem aũt gule occur-
runt eua.esau.ionathas.loth.
holofernes filij israel ꝛ sacerdo
tes belis.ꝓpter gulam.n.eua maledi
ctõem meruit Geñ.ij.Esau primoge-
nita vendidit Geñ.xxv.Loth propter
ebrietatē incestum cõmisit Geñ.xx.
Jonathas patrē offendit ꝛ aliqualiter
populũ turbauit.j.Regũ.xiiij.Holo
fernes a iudith fuit interfectꝰ Judith.
xiij.Sacerdotes belis qui deuorabāt
que offerebant a dario trucidati sunt
Danielis.xiiij.

Luxurie.

AD correctiõem aũt luxurie oc-
currunt.inũdatio diluuij geñ.
vij.ꝛ cõsumptio quinꝗ ciuita-
tũ.Geñ.xix.Interfectio zichimitarũ
ꝓpter dinam Geñ.xxxiiij.Peritio fi-
lioꝝ israel in deserto qui fuerũt forni-
cati cũ madianitis.ꝛ iō multi fuerunt
ꝑcussi Nume.xxv.Destructio tribus
beniamin.qui ꝑꝑ vxorē leuite quā ab
utendo interfecerũt quasi oino ꝯsum-
pti fuerunt Judi.xix.ꝛ.xx.ca.Infor-
tuniũ dauid cui ꝓpter vxorē vrie hoc
contingit ꝙ absalon filius suus ingres
sus fuit ad ꝯcubinas suas.ij.Reg.xvj.
sicut ꝓpheta ei predixerat.ij.Reg.xij.
Interfectio amon propter thamar so-
rorē suā.ij.Reg.xiij.Infatuatio sam-
sonis iudicũ.xvj.Apostazia salomõis
cuius cor fuit deprauatũ ꝑ mulieres
iij.Reg.xj.Int[illegible]io ꝓ̄sbyteroꝝ qui
cõcupierunt susannā Dañ.xiij.

Idolatrie.

AD correctõem idolatrie occur-
rit illud Exo.xxxij.Sedit po-
pulus mãducare ꝛ bibere ꝛ sur
rexit ludere.i.corā vitulo conflatili co
reas ducere vel ludere.i.ad instar pue
roꝝ vitulũ adorare.q̄ ope fusorio factꝰ
erat.Pueri.n.fingunt sibi d̄ luto q̄dā
idola que postea pueriliter adorāt.vñ
nihil aliud fuit ludere coraꝫ vitulo ꝗꝫ
idolũ factũ adorare.ꝛ ibidē dicit ꝙ le-
uite de mandato moysi ꝑꝑ hoc pctm̄
interfecerũt quasi.xxiij.milia hoim.
Illud etiā occurrit de hoc idē ꝙ qua-
si oia flagella ꝛ captiuitates ppl'i israeli
tici fuerunt ꝑꝑ idolatrie scelus.hoc ꝗꝫ-
tũ ad primũ ꝑceptũ. Ad correctõem
blasphemie q̄ est cõtra scdm ꝑceptuꝫ
habes lapidatõem blasphemi Leuit.
xxiiij. Ad correctõem violantiũ sab
batũ habes punitõem illius qui ligna
in sabbato colligebat.vide Nume.xv
hoc ꝗꝫtũ ad terciũ ꝑceptũ. Ad corre-
ctõem ꝓ̄o temeritatis vsurpantiũ offi
cia ministroꝝ eccie habes ꝑcussionem
ozie qui archam tetigit.ij.Reg.vj.Le-
pram ozie qui thura incendebat.ij.pa
ral.xxvj. Ad correctõem inhonoran
tiũ parentes habes maledictõẽ cham
q̄ irrisit pr̄i suo Geñ.ix.Et maledictio
rē rubē qui fedauit cubile pr̄is sui cui

dixit pr̄ non crescas. Gen̄.xlix. Maledictiōem absalonis q̄ expulit p̄rem suū de ir̄l'm ⁊ polluit cōcubinas eius. vbi supra. Ad correctōz homicidij habes interfectōez illoꝝ q̄ interfecerunt isboseth.ij.Reg.iiij.⁊ interfectōz ioab q̄ abner ⁊ amasan interfecerat de quo iij.Reg.ij. Ad correctōnem mechie habes multa q̄ supra statim dicta sūt

Ad correcōz furti habes lapidatōz p̄sbroꝝ Dan̄.xiij. duo vltia p̄cepta nō habuerunt penā determinatā in lege. Jccirco q̄uis trāsgressio ipoꝝ sit peccatū mortale ac mortis eterne meritū ipoꝝ tn̄ punitio nō fuit alicubi in scriptura veteri figurata.

De prefiguratōe ad correctionē maloꝝ principū.

Ad correctōem aūt maloꝝ princip̄ū occurrit pharao p̄p quem egyptus perijt. Exo.xiiij. Occurrit roboā p̄p quē regnū isrl' scissum fuit.iij.Reg.xij. Jtē sennacherib propter cui⁹ maliciā ⁊ supbiā p̄cussit angelus dn̄i.clxxxv.milia assirioꝝ.iiij.Re.xix. Occurit etiaz nabuchodonosor q̄ p̄pter maliciā suā fuit q̄si cōuersus in bestiā.Dan̄.iiij. Jtē antiochus d̄ quo dr̄.ij.Macha.ix.q̄ de ipius corpe vermes scaturiebāt. ⁊ infra dicit̄ q̄ homicida ⁊ blasphemus miserabili vita fūctus est. Occurrit etiā trāslatio regnorū de gente in gentē que maxie ascribitur ⁊ attribuit̄ malicie p̄ncipū Ecci.x.

De prefiguratione ad correctionē maloꝝ prelatoꝝ.

Ad correctōem maloꝝ p̄latoꝝ occurit heli q̄ fuit negligens in correctōe filioꝝ qui de sella corruens mortuus fuit multaq̄ȝ mala populo acciderunt.j.Reg.iiij.

De prefiguratione ad corrrectionē maloꝝ sacerdotū.

Ad correctōem maloꝝ sacerdotum occurunt filij Heli osni ⁊ phinees qui nescientes sacerdotis officiū.j.Reg.ij. corruerūt in p̄lio j.Reg.iiij. Occurrūt etiā nadab ⁊ abiu qui obtulerūt ignē alienū. ⁊ iō fuerūt a dn̄o p̄cussi deuorauitq̄ȝ eos ignis.leuiti.x. Jgnē alienū offerūt sacerdotes auari ⁊ luxuriosi quos gehenne incendiū deuorabit.

De prefiguratione ad correctionē oim̄ predictorū.

Ad correctōem oim̄ p̄dictoꝝ occurit cōsiderare virtutes sctōꝝ veteris testamēti vicȝ iusticiaȝ noe.de qua Gen̄.vj. Fidē ⁊ obedientiā abrae.de fide habes gen̄.xv. ⁊ obedientia gen̄.xxij. Jtē de virtute eius ⁊ pace quā voluit h̄re cum Loth habes Gen̄.xiij. Occurrit secūdo cōsiderare simplicitatē Jacob Gen̄.xxv. Castitatē ioseph Gen̄.xxxix. Humilitatē dauid habes in multis locis.j.Reg. Jeiuniū moysi de quo Exo.xxiiij. Jeiuniū helye d̄ quo.iij.Reg.xix. Abstinētiā iudith vide in libro illo.daniel' ⁊ socioꝝ eius Dan̄.j. zelum phinees q̄ interfecit fornicatorē. Nume.xxv. ⁊ mathathie.qui trucidauit sacrificātē sup aram.j.macha.ij. Occurrit etiā considerare sedulitatē laborandi ruth.⁊ largitatē booz.vide in libro ruth.patiam iob ⁊ thobie vide in libris eoꝝ. Occurrit etiā cōsiderare zelū zamuelis q̄ interfecit regē agag.j.Reg.xv. ⁊ helie q̄ interfecit sacerdotes baal.iij.Re.xviij. Occurrit etiā cōsiderare strenuitatem machabeoꝝ ⁊ martyriū eliazari ⁊ illorū.vij.fratrū.ij.Mach.vj.⁊.vij. Sic ergo patet q̄ bene dixit ap̄l'us q̄ facta veteris testamēti scripta sunt ad correctionem nostrā. Dicit em̄ apostolus.j.Corinth.xj. Dum iudicamur autez a domino corripimur.vt nō cum hoc mū-

do damnemur. Sꝫ multū terribile est
qꝺ̃ scriptura dicit ꝙ difficile est corrigē
quē deꝰ despexerit Eccēs. vij. hec signū
est diuine despectōnis qñ hō a malis
suis nō corrigit q̄ totiens ꝛ in tot locis
corripit ꝑ scripturas. Pꝫ ergo clarissi-
me ex his q̄ dicta sunt in hac tercia ꝯsi
deratōne ꝙ oia q̄ ꝑdicamꝰ de xp̄o ih̄u.
oīa credēda oia cauēda. ois inimico
rū spūaliū malicia. ois virtꝰ sacrorꝫ ꝛ
efficacia oia ꝑdicta ꝛ alia fuerūt i lege
ꝛ ꝓphis ꝛ psalmis ꝑfigurata ꝛ ad n̄raꝫ
correctōnem scripta qꝛ oīa illa in fi-
guram ꝯtingebant illis.

Qꝺ̃ oia scripta ꝺ̃ vēturo mes-
sia impleta sunt in iesu christo.

Q Uartꝰ punctꝰ ꝛ vltimꝰ huiꝰ sex-
ti articuli est videre quō oia q̄
scripta erāt de messia vēturo fu
erūt impleta in xp̄o ih̄u saluatore n̄ro
ꝛ ideo ipse verꝰ messias nec alius expe
ctandꝰ. Pro cuiꝰ claro intellectu a-
periunt. xij. thezauri. Primꝰ erit de tē-
pore aduentꝰ xp̄i. Scōs de eiꝰ ꝓgenie.
Terciꝰ de assimilatōne. Quartꝰ de lo-
co natiuitatis. Quintꝰ de eiꝰ nomine.
Sextus de eiꝰ veneratiōe. Septimus
de mō viuendi. Octauꝰ de mō morien
di. Nonꝰ de cā mortis. Decimꝰ de eius
resurrectōne. Vndecimꝰ de ꝑmio cre-
dentiū. Duodecimꝰ de pena ꝑsequen-
tiū in ꝑsenti ꝛ in futuro.

Qꝺ̃ verꝰ messias debebat ve
nire in destructione secūdi tem
pli et ablatione ceptri israel: et
impletione. lxx. hebdomada-
rum danielis.

P Rimus thezaurus aperitur de
tempore aduentus messie ꝙ sa
cra scriptura ꝑnunciauit ꝛ spe-
cifice determinauit. Pro cuiꝰ decla-
ratōne hic adducam quatuor testimo-
nia. Primum est testimonium ꝓphe-
tarum sm̄ glosas talmuth. licet in illo
libro reperiant multe vanitates et ab-
hominatōnes ꝛ hereses. non solum cō
tra legem euangelicā sed etiā ꝯtra cēn-
tiam diuinā. ꝛ contra legem scripture
ac cōtra legem nature vt suo loco vide
bitur ꝓpter q̄ puniri deberent. Veruꝫ
tamen ad ꝯuincendā maliciā eoꝝ pro
prijs auctoritatibꝰ suoꝝ doctoꝝ cōclu-
detur aduētus messie. sicut optime fu
it disputatū cum sapientibꝰ eoꝝ ꝛ con-
clusum ꝛ determinatū coram summo
pontifice Benedicto. xiij. Presentibꝰ
pluribus cardinalibus ꝑlatis ꝛ magi-
stris in theologia ꝛ alijs multis nota-
bilibus ꝑsonis. Anno dn̄i. M. cccc. xij
xviij. pontificatꝰ eiusdem summi pon-
tificis. Scōm est testimoniū inquisitō
nis iudeoꝝ. Tercium erit testimoniuꝫ
iosephi historiographi eoꝝ. Quartuꝫ
erit testimonium pylati qui eum tradi
dit crucifigendum arbitrio eoꝝ. De
primo dico ꝙ tempus assignatum ad-
uentus messie erat in fine secundi tem
pli hierusalem pauloante destructiōeꝫ
eiusdem templi vt pꝫ Malach. iij. vbi
dicit. Ecce ego mitto angelū meum et
ꝑparabit viam ante faciem meā. ꝛ sta-
tim veniet ad templū scm̄ suū dn̄ator
quē vos queritis. ꝛ angelus testamēti
quē vos vultis. Ecce venit dicit domi
nus exercituū. In dicto textu sunt tria
vocabula q̄ significāt suū aduentū mi-
tum ꝓpe. Primū est ecce. qꝺ̃ oñdit reꝫ
ꝑñtem añ nos. Scōm est statim. quod
oñdit rem breuissimā vel sine tempore
Terciū est ecce venit. Iteꝫ qñ dixit ad
templū suū oñdit ꝙ in hora sui aduen
tus eēt templū edificatū ꝛ in bono sta
tu. Per ꝯtrariū illiꝰ qꝺ̃ credūt iudei q̄
dicūt ꝙ qñ ipse veniet inueniet eos in
captiuitate ꝛ templum desertum. Iteꝫ
scōo sicut dixit ysa. ca. lvj. hec dicit do-
minꝰ. Custodite iudiciū ꝛ facite iusti-
ciā qꝛ iuxͣ est salꝰ mea vt veiat ꝛ iusticia

mea vt reueleť. Et declarant doctores
hebreoꝝ in berexit raba.i.genesi mag.
Rabi mosse darsan qd voluit dicē iuxͣ
est salus mea vt veniat et iusticia mea
vt reueleť hoc dr̄ ꝑ rege messia xp̄ē qđ
dixit daniel ca.ix.ꝛ adducať iusticia sē
piterna. Jtez tercio dixit zacharias.ix.
Exulta satis filia syon. Jubila filia hie
rusalē. Ecce rex tuus veniet tibi iustus
ꝛ saluator ipse pauꝑ ꝛ ascendēs super
azinā ꝛ suꝑ pullū filiū azine. Jn q̄ḃtum
dixit ecce rex tu⁹ oñdit ei⁹ aduentū bre
uissimū. Et qđ restat i h̄ textu oñdit ꝙ
loq̄ť de xp̄o ih̄u q꞉ i tali hitu intrauit i
irl'm. Multū facit admirari quō om̄s
isti ꝓphe fuerunt ꝯcordes vt om̄s vna
voce dicerēt aduentū messie eē tam ꝓ
pinquissime ꝛ ꝙ postmodū retrocesse-
rit tanto tp̄e a tp̄e vltimo p̄dictoꝝ pro-
phetaꝝ vsq꞉ hodie cū transierint iaz vl
tra mille septingēti āni. inuenim⁹ eniz
balaam Nu.xxiiij. dixisse ꝓphando ꝓ
rege dauid videbo eū ꝫ non mō intue-
bor illū ꝫ nō ꝓpe ꝛ ab eo vsq꞉ ad dauid
nō fuerūt nisi q̄dringēti āni modicum
plus. Quare ꝑ vim habem⁹ dicere ꝙ
pauco tp̄e post dictos ꝓphas hēbat eē
aduent⁹ messie. Dicet iude⁹ ꝑ dicta
ꝓphaꝝ bñ oñdiť esse aduent⁹ messie in
breui. ꝫ quō ꝓbabiť ei ꝙ ille aduentus
fuit in fine templi scđi in eadez hora q̄
fuit aduent⁹ ih̄u xp̄i. Dico ꝙ h̄ ostendi
tur multū bñ multis autētcis ꝓphijs ꝛ
rōnib⁹ ꝛ primo ꝑ ysa.c.ix.q̄ dixit. Par
uul⁹ em̄ nat⁹ est nob̄ et fili⁹ dat⁹ est nob̄
ꝛ factus est principatus suꝑ humeros
ei⁹ ꝛ vocabiť nomē ei⁹ admirabilis cō-
siliari⁹ de⁹ fortis. pater futuri seculi. ṗn
ceps pacis. multiplicabiť ei⁹ imperiuz
ꝛ pacis non erit finis. Non est dubiuz
quin ista ꝓphetia loquatur de messia:
quia impossibile est aliquem hominē
carnalem in quo non sit diuina natura
intitulari tam excellentissimis titulis.
Jtem q꞉ ipsimet doctores hebreorum
dicunt hoc in ꝓlogo heccarabeti. id est
lamentatōnis magne. Vbi dicit Ra-
bi oze. galileus in noie messie est pax.
q꞉ sic scriptū est. pater futuri seculi ṗn
ceps pacis. Jtez in libro canhedrin in
ca. qđ incipit tot⁹ israel dicit rabi thau
hum. Que est ratio ꝙ quecūq꞉ men. q̄
est in medio vocabuli est aperta ꝛ hec
est clausa. Rñdet quia deus voluit fa-
cere de ezachia messiam. ꝛ venit virt⁹
iudicialis ꝛ dixit añ deū dñm mundi.
Dauid qui dixit āte te tot cantica ꝛ tot
laudes non facis messiā ꝛ ezechiam ꝑ
quo fecisti tot miracl'a ꝛ nō dixisti vnū
canticū ante facies messiā. ꝛ ideo deus
clausit men'. Et illa hora exiuit filia vo
cis. i. vna reuelatio ꝛ dixit secretū meū
mihi. secretum meū mihi: ve mihi. Et
declarat Rabi salomon ꝙ dicebat de⁹
hoc secretū de aduentu messie meū ē.
Et ꝙ ꝓpheta respondit ve mihi vult di
cere. O miser qñ veniet ille messias.

Ex p̄dicta auctoritate possum⁹ elice-
re tres ꝯclusiones. Prima ꝙ messias
est ipsemet de⁹. q꞉ p̄dicti tituli nō pos-
sunt iustificari nisi de ipsomet deo. Se
cunda ꝯclusio est ꝙ messias natus est
de maria existente virgine. q꞉ illa lite-
ra men. posita in verbo multiplicabiť
qđ in hebraico diciť leuiarbe ostendit
nomē ei⁹ qđ est in hebraico merien. in
latino maria ambo noia incipiūt in il-
la litera men. ꝫ in recta scripta q̄si cur-
su naturali debebat esse men apta. Jn-
q̄ḃtum vo est clausa per ꝯtrarium ꝛ cō
tra naturaz toti⁹ scripture ostendit di-
cta merien vel mariā esse clausam siue
v̄ginem. Sic em̄ cōtra cursum nature
cōcepit ꝛ peꝑit q꞉ nō ex virili semine ꝫ
mystico spiramine. Tercia ꝯclusio est
que ad ꝓpositu3 facit ꝙ dicta men clau
sa ostendit tempus aduent⁹ messie pū
ctualiter. quia hec ꝓphetia fuit dicta in
quarto anno regis achas ꝛ ab illo an-
no vsq꞉ ad destructionez primi templi

que facta fuit. xj. anno regis zedechie transierūt. cl. anni. Item durauit captiuitas babilonie. lxx. annis. Templum scđm qđ edificauit Neemias durauit. cccc. xx. annis: si subtrahamꝰ. xl. ānos qui transierūt a passione xp̄i vsq; ad destructōnem templi ꝑ titum remanent sexcenti āni q̄ transierunt ab hora in q̄ dicta fuit p̄dicta ꝓphetia vsq; ad passionem xp̄i. ⁊ tantum sumat men clausa i numero ſm hebreos cuiꝰ figura i abcdario hebreoꝝ hec est. Ex quibꝰ sequit̄ ꝙ in illa men. clausa ostendit nob̄ deus illa duo secreta cum dixit secretū meū mihi secretū meū mihi. Primuꝫ ꝙ mater messie debebat esse maria sine virgo. Scđm ꝙ tempꝰ saluatōnis aduentꝰ messie fuit punctualiter sexcētoꝝ annoꝝ a reuelatōne ꝓphetie vsq; ad passionem saluatoris. Iterum pōt idem ꝓbari in vna auctoritate que est medrastuphin. i. glosa psalterij vbi dicit rabi iohanā tribꝰ annis cum dimidio stetit gloria dn̄i in mōte oliueti dādo voces ⁊ dicendo. Querite dn̄m dū inueniri potest inuocate eum duꝫ ꝓpe est ysa. lv. Item dixit in berexit raba. i. in Genesi magno Rabimosse darsan. Quid voluit dicere salomon in canticis canticoꝝ ca. j. quādo dixit exultabimus ⁊ latabimur in te quādo hoc erit Qn̄ pedes dei stabūt in monte oliueti illa hora erimus nos leti. Dico ꝙ manifeste apparet ꝙ isti tres anni cum dimidio sunt illa dimidia ebdomada quā dixit daniel ꝓ messia. Confirmauit autem pactum multis. Inuenimꝰ em̄ ꝙ sic fuit quia saluator noster recepit baptismū in etate. xxx. ānoꝝ. ⁊ deinde vsq; ad tp̄s passionis fuerūt quasi tres āni cuꝫ dimidio. quibꝰ ambulauit ꝑ galileā ⁊ ꝑ montem oliueti ꝯuocando hoīes ad p̄niaꝫ. ⁊ respectu huiꝰ dicebat p̄dicta v̄ba ysa. recitata ꝑ rabi iohanā. s. q̄rite dn̄m dū ⁊c. vt. s. Itē pōt ꝓbari manifeste ꝙ aduentꝰ messie debeat eē in p̄dicto tp̄e ꝑ auctēꝫ quandā hebreoꝝ q̄ est in libro canhedrin in ca. qđ incipit totꝰ isrł. ⁊ i li. abadazara. c. j. vbi dr̄ sic legit̄ in studio helie sex mille āni est mundꝰ. duo milia vanitatꝭ. duo milia legis. ⁊ duo milia messie. Sꝫ ꝓpter pctā nr̄a iam sunt extra magna pars. Iterū in eodē. ca. dixit helias rabi iuda nō est minꝰ mundꝰ q̄ꝫ q̄nq̄gintaq̄nq; iubilei. in vltimo iubileo veniet filius dauid glosa rabi salomon istō summat q̄tuor mille ducēti ⁊ q̄nq̄ginta anni ⁊ in vltimo iubileo filiꝰ dauid veniet. Notuꝫ est ꝙ mors messie fuit circa tp̄s qn̄ impleti sunt q̄tuor mille anni a creatōne mūdi ⁊ posito ꝙ nō inueniatur pūctualiter ꝙ essent illa hora quatuor mille anni non est mirum q2 maior decomputatio q̄ꝫ sit hec inuenit̄ in verbis dei in textu legis. cum deus dixit Abrae scias ꝙ futurum est semen tuum in captiuitate in terra aliena q̄dringentis annis ⁊ quando fuerunt liberati dicit textus ꝙ steterant. cccc. xx. annis et postq̄ꝫ bene visitauimus computum inuenimus ꝙ exquo Iacob descendit in egyptum vsq;que fuerunt liberati per manus moysi non transierunt nisi. cc. x. anni. Item si bene numeramus computum inueniemus ꝙ subiectio captiuitatis non fuit nisi q̄tt centum anni. ergo ſm hoc non est mirum si doctor diuisit sex mille annos de duobus in duobus milibꝰ ergo facta acciderunt circa illam diuisionem modicum plus vel minus vel posito ꝙ dicat aliquis ꝙ ſm auctoritateꝫ illā tempus aduentus redemptoris deberet esse in plenitudine q̄tuor miliū annoꝝ post destructioneꝫ templi tn̄ ꝙ saluatio foret ducentis ānis anticipata an̄ ꝯputū doctoris. Dico ꝙ est mirabile q2 ysa. in fine ca. lx. illud p̄nosticauit dicendo. Ego dn̄s in tp̄e subito fa-

clā istud ⁊ qui hn̄t oculos ad videndū pn̄t intelligere qd̄ rōnabiliꝰ est. ꝙ aduētus saluatoris anticiparetur ex grā dei ducentꝭ ānis. añ tp̄s suū q̄ꝫ in p̄teritum transeūdo milleducenti anni pꝰ q̄tuor mille nō veniēdo. Jterū ad ampliorez ꝓbatōez dicte ꝯclusionis inuenimꝰ qd̄ dicit Talmuth hierusalemista in libro berahot in ca. haiacore ⁊ meq̄raberi. i. lamētatio magna dicit sic. Accidit vni iudeo q̄ stabat laborādo ꝙ dedit mugitū bos. trāsitq̄ꝫ vnꝰ arabs audiuitq̄ꝫ vocem bouis. ⁊ dixit iudee fili iudei. solue. solue. solue tuos boues ⁊ tuū apparatū qꝛ sanctuariū vr̄m destruit. Jterū bos dedit secūdum mugitū. et dixit ei arabs iudee fili iudei. liga tuos boues ⁊ p̄para illos qꝛ natꝰ est rex messias. Et dixit ei iudeꝰ: qd̄ est nomē suū. R̄ndit menahē. i. ꝯsolator. Dixitq̄ꝫ ei iterū iudeus. ⁊ quō est nomē sui p̄ris. Dixit ei ezechias. i. fortitudo dei. Dixit iterum iudeꝰ. ⁊ vbi est natꝰ. Dixit ei in bethleē iude. Dicit rabi abon. Et q̄d optet discere ab arabibꝰ quia textꝰ clarꝰ ē i ysa. x. q̄ dixit libanus cum excelsis cadet. ⁊ dicit statim pꝰ ⁊ egredieꝛ v̄ga de radice yesse. Ex p̄dicta auc̄te eliciuntur ⁊ multuꝫ bn̄ q̄tuor ꝯclusiones. P̄ria q̄a aduentꝰ messie fuit circa destructōnem templi. Scd̄a ꝙ messie nomē ē menahē qd̄ sonat in hebraico cōsolator: qꝛ p̄ manū eiꝰ fuit cōsolatū genꝰ humanuꝫ de pctō adā. Tercia ꝙ est filiꝰ dei qꝛ nomen p̄ris qd̄ h̄ intitulat ipse qd̄ est ezechias significat in hebraico ideꝫ ꝙ deꝰ fortis. Quarta ꝙ natus est in bethleeꝫ Jtem dixit talmuth in berexit raba antiqua dicit rabi simuel filius nahamā. Vnde ꝓbabis tu ꝙ in die in q̄ fuit destructio templi in illa die natus ē messias de q̄ dixit ysaie ca. vi. Anteq̄ꝫ parturiet pepit anteq̄ꝫ veniret partus eiꝰ peperit masculū in hora qua fuit destructio templi dederūt voces israel sicut mulier existens in partu ⁊ dicit Jonathas in translatione caldaica anteq̄ꝫ ei veniret angustia fuit saluata et anteq̄ꝫ venirēt dolores partus reuelatꝰ est rex messias. Jtem dicit in eodē libro rabi simuel filiꝰ iohannā semel ibat helias p̄ viam in die q̄ fuit destructū templum ⁊ audiuit vnā fillā vocis. i. reuelatōem clamantē ⁊ dicentē. Templū sanctum vadit ad destructōez. quando illud audiuit helias imaginatus est quō possꝫ destruere mundum ⁊ yens inuenit homines arantes ⁊ semināntes ⁊ dixit eis Deus ē iratus ꝯtra munduꝫ. ⁊ vult destruere domuꝫ suam ⁊ captiuare suos filios inter gentes ⁊ vos intromittitis vosipsos inuitis tempalibꝰ. Exiuit altera reuelatio ⁊ dixit dimitte eos facere quia iam natus est saluator israhel. Dixitq̄ꝫ ipse ⁊ vbi est ille. dictū est illi in bethleem iude iuit illuc ⁊ inuenit mulierem quandā sedentē in porta domꝰ sue et filium eius inuolutum in sanguine ⁊ iacenteꝫ ante eam. Dixitq̄ꝫ ei filia filium peperisti ⁊ dixit sic. Et ait ei. Et quid est hoc ꝙ sic est inuolutus in sanguine. Respondit grande malū est quia in die in quo natus est destructuꝫ est templū. Dixitq̄ꝫ ei surge filia ⁊ accipe eum. quia per manum suam debet esse magna saluatio. Jn illa hora surrexit mater ⁊ accepit puerū: ⁊ ipse recessit inde vsq̄ꝫ ad quinq̄ꝫ annos. ⁊ in fine quinq̄ꝫ annoꝝ dixit. ibo ⁊ videbo saluatorem israel q̄ nutritur in forma reguꝫ vel angelorum. iuit ergo ⁊ inuenit mulierem in porta domꝰ sue ⁊ dixit ei filia quid est de illo puero. R̄ndit rabi. Nōne dixi tibi ꝙ cum malo nutritur quia in die qua natus est fuit templum destructuꝫ. ⁊ vltra hoc quia habet pedes nō ambulat. oculos habet ⁊ nō videt. Aures hꝫ ⁊ nō audit. os hꝫ ⁊ nō loquitur ⁊ sic scatat sicut vnꝰ lapis. ⁊ dū ipse loquereꝛ cum ea insufflauit ventus a

quatuor ptib⁹ mūdi ⁊ ꝓiecit eum i ma-
ri magno. ⁊ ea hora helias scidit vesti-
mēta sua ⁊ euulsit capillos suos ⁊ di-
xit. ve q: perdita est saluatio isrł. Et exi-
uit vna filia vocis. i. reuelatio. et dixit
helia nō est sicut tu cogitas ꝫ q̄tuor cē-
tis ānis habitabit i mari magno. ⁊ .lx-
xx. annis. vbi ascēdit fum⁹ circa filios
chore ⁊ .lxxx. annis in porta Rome qd̄
remanet annoꝝ ꝑ omēs ciuitates vsqꝫ
ad finē. Ecce quō apparet manifeste ex
omibus p̄dictis auc̄tib⁹ aduentū mes-
sie esse in destructōne templi. Sꝫ iu-
deus poterit arguere dicēdo q̄ predi-
cte auc̄tes ꝓbant aduentū ⁊ destructio-
nem fuisse eadē die. ꝫ veritas nō est sic
q: a die passionis vsqꝫ ad destructōem
transierūt .xl. āni. Hic pōt dari optime
duplex rn̄sio. Prima q̄ istud nomē di-
es accipi pōt tripłr. s. stricte large ⁊ lar-
gissime. Primo accipit ꝓut sol est su-
pra orizōtē. Scd̄o accipit ꝓ .xxiiij. ho-
ris. Tercio accipit ꝓ oi tpe sicut inue-
nim⁹ in ysai. a ca. xix. vsqꝫ ad .xxxix. vbi
sepe fit mentio de hoc noie dies. et ne-
cessario hꝫ accipi ꝓ maiori tpe q̄ꝫ ē an-
noꝝ. Scd̄a rn̄sio est q̄ si templuꝫ bn̄
durauit post passionem .xl. ānis. Veri-
tas tn̄ est q̄ in hora passionis ꝑdidit tē-
plū omnē sanctitatē suā ⁊ cessauerunt
omia miracula q̄ fiebāt in eo. Nolite ḡ
querere o iudei maiorē destructiōeꝫ q̄ꝫ
illā. Vn̄ dicit talmuth in libro ð yoma
in ca. qd̄ incipit septē dies. legūt mgr̄i
x. miracula q̄ facta erant in domo sctā
scꝫ q̄ abortiuit ex odore carnis sancte.
Non fetebat caro sctā aliq̄ tēpe. nunq̄ꝫ
apparuit musca in templo. nunq̄ꝫ acci-
dit pollutio sacr̄i magno in die indul-
gentiaꝝ. Nunq̄ꝫ inuēta est macula i pa-
ne ꝓpositōnis. ⁊ licet pedes starēt in tē-
plo cū hēbant humiliari spaciosi inue-
niebant. Nunq̄ꝫ nocuit serpēs nec ala
cerni hirłm. Nunq̄ꝫ dixit vir socio suo
strictū hospitiū habui in hirłm. Nun-
q̄ꝫ fuit sufficiens pluuia ad extinguen-
dum ignem altaris. Et nunq̄ꝫ fuerunt
sufficientes venti ad torquendū pilare
fumiq̄ qd̄ ascendebat de altari. Et dicit
Rausamaya et adhuc plures: q: ptes
vasoꝝ terrenoꝝ q̄ frangebant in tēplo
fundebant in eodem loco. Et dicit ab-
axe. ⁊ adhuc plume auiū sacrificij ⁊ ci-
nis altaris incensi omia fundebant in
loco suo. Et totū hoc cessauit .xl. annis
ante destructōeꝫ templi. sicut scriptuꝫ
est signa nostra nō vidim⁹ nō est vltra
ꝓpha neqꝫ apud nos est sciēs vsqꝫ quo
ps. lxxiij. Item dicit in eodem libro le-
gunt magistri q̄ .xl. annis in quib⁹ ad-
ministrauit symeon iustus omni hora
veniebat sors dei ad manum dexteraꝫ
ꝫ extunc aliquādo in dextera aliquan-
do in sinistra. Item elcopolone rubie
efficiebat alb⁹. ⁊ extūc aliqn̄ alb⁹ aliqn̄
nō. Item candela que erat in occidēte
tēpli omni hora erat incensa: sed extūc
aliquando incensa aliquando extīcta.
Item ignis altaris excedebat per seip-
sum. ⁊ nō erat necesse sacerdotib⁹ mit-
tere ligna nisi bis in die solum vt affir-
maret p̄ceptum qd̄ habebat sacerdos
de mittendo ligna Leui. vj. Sed ex il-
lo tūc aliquādo excedebant aliquādo
nō. intm̄ q̄ sacerdotes nō cessabant po-
nere ligna tota die. Itē dr̄ in Talmuth
hierusolomitista in libro de yoma ī ca.
quod incipit duo hyrci. legunt magi-
stri. q̄ .xl. annis ante destructōneꝫ tem-
pli inueniebant extinctam candelam:
que erat in occidente et copolane sta-
bat semper rubeus ⁊ sors dei veniebat
ad manum sinistram ⁊ claudebāt por-
tas templi in sero ⁊ inueniebant eas a-
pertas de mane ⁊ dixit rabi iohanā fi-
lius zachai. templum templum: quare
nos terres: iam scimus q̄ tu⁹ finis de-
bet esse destructio. q: ꝓ te ꝓphetauit za-
charias c. xj. Apiri libane portas tuas
⁊ ꝯmedat ignis cedros tuos. ecce ḡ cla

riſſiſ̄e quō.xl.annis ante deſtructōez
qua hora fuit xp̄i paſſio ceſſarūt oīa
miracula ⁊ ꝑdidit templū ſctitatē ſuā.
Et nō ſolū tūc dicta miracula ceſſaue-
rūt.ſ; eadem hora ammotū fuit ſcep-
trum iuda ſm illud qđ ꝓphauit iacob
⁊ ſcriptū eſt in libro canhedrin in.c.qđ
incipit haudbod ꝗ ⁊ in libro de aboda
zara in ca.j.dicūt ſic.legunt mgr̄i ꝙ.xl.
ānis an̄ deſtructōez templi fuerūt am-
moti canhedrin.i.lxx.iudices ꝯſiſtorij
gazit ⁊ fuerūt poſiti in hamith. Decla
rat Rabiſichim.locus erat in hirl'm ꝗ
vocabat̄ hamith.dicit rabi abdin et ex
illo tūc nunꝗ̄ amplꝰ iudicarūt iudici
um criminale:q2 iudiciū criminale nō
poterat fieri niſi in ꝯſiſtorio gazith.Et
dicit rabimoſſe darſau ꝙ nō auferetur
ſceptrū de iuda h̄ dicit̄ ꝓpter ꝯſiſtoriuz
gazit qđ erat in terra iuda et dux de fe-
more eiꝰiſti ſunt canhedrin ꝗ erāt ſedē
tes in ꝯſiſtorio gazit qđ erat qđ erat in
terra iuda ⁊ dixit ſic iacob Canhedrin
qui ſtabūt ſedentes in ꝯſiſtorio gazith
nunꝗ̄ erāt āmoti a terra iuda iudican-
do iudicia criminalia ꝗuſꝗ̄ veniat ſy-
lo qui eſt meſſias ⁊ dicit rabirachanū
qn̄ fuerūt āmoti a ꝯſiſtorio canhedrin
gazit ⁊ fuit eis āmota ptās iudicandi
iudiciū criminale ꝯſuerunt ſaccos ſup
coria ſua:⁊ euulſerūt capillos ſuos et
dixerūt ve nobis q2 āmotū eſt ſceptrū
iuda ⁊ filiꝰ dauid nō venit.Qui multū
nō eſt corde cecus bn̄ pōt videre clariſ-
ſime quō ſequit̄ ex oīb9 ſupradictis
auc̄tibꝰ aduentꝰ meſſie ꝓ illa hora.

Verūtamen ꝓ maiori ſatiſfactione
pōt videri hec veritas ex magna publi
catōne ꝗ ibat ex ore omniū gentiuz eo
tempe de aduentu meſſie intm̄ ꝙ quia
viderūt illa hora regē vnuz qui regna-
bat in ciuitate iude que dicebatur bi-
ter qui erat homo magne fortitudinis
⁊ victor preliorꝝ cuiꝰ nomen erat baco
ziba, ſtatim reputauerūt eum meſſiaz
intelligentes ꝙ in illa hora erat tp̄us
aſſignatū aduentus meſſie: dicit̄ in li-
bro canhedrin in ca.qđ incipit totus iſ
rael ꝙ barcoziba regnauit. xxx. annis
cum dimidio et dixit doctoribus ego
ſum meſſias.⁊ rabi aquiba quando vi
debat barcozibam dicebat. Iſte ē meſ-
ſias. Item dicit Rabi moyſen de egy-
pto in ca.de iudicibꝰ lectōnibꝰ regū. ra
biaquiba magus ſapiens erat ⁊ de ma
ioribꝰ Talmuth erat ⁊ portabat arma
barcozibe regis ⁊ dicebat de eo ꝙ ipſe
erat rex meſſias quouſꝗ̄ ipſum inter-
fecit adrianꝰ ꝓpter pctā ſua. Item poſ
ſumꝰ verificare p̄dictam ꝯcluſionez ex
ꝓphetijs danielis.ſ.ꝑ illas.lxx.hebdo-
madas quas tradit in.ix.ca. ſui libri ꝗ
non pn̄t declarari niſi ꝓ rege meſſia ſi
cut dicit rabi moyſes magiſter gerun-
denſis in gloſa quā fecit ſuꝑ danielem
vbi dicit ſic,⁊ vngat̄ ſanctus ſanctorū.
Iſte eſt meſſias ſanctificatꝰ filiorꝝ Da-
uid,Et dicit rabi moſſe darſan ⁊ addu
cat̄ iuſticia ſempiterna iſte eſt rex meſ-
ſias. Item dicit in fine libri qui vocat̄
cederhaolam rabi yore,lxx.hebdoma-
de nūerate ſunt a deſtructōne p̄mi tē-
pli vſꝗ̄ ad deſtructōez templi vltimi ꝗ
ſunt.lxx.anni captiuitatis babilonice
⁊.cccc.xx.quibꝰ durauit templū ſcōm
⁊ in fine illorū debebat venire meſſias
⁊ ſic declarat gaon rabi cahadyas ⁊ ra
bi abrahā abenazdra. Item p̄dictā ꝓ-
phetiā exponit petrus alfonſi conuer-
ſus multum grate ſm antiꝗs hebreos
declarando tempꝰ aduentus meſſie ſic
dicens in libro dan̄.Tp̄us aduentꝰ xp̄i
ſic eſt danieli ꝑ angelū reuelatum.lxx.
hebdomade ſunt ꝯſtitute ſuꝑ populuz
tuū ⁊ ſuꝑ vrbem ſanctuarij tui vt ꝯſu-
met̄ p̄uaricatio ⁊ finez habeat pctm̄ et
deleatur iniquitas et adducat̄ iuſticia
ſeculorꝝ ⁊ impleat̄ viſio ⁊ ꝓphetie ⁊ vn
gat̄ ſanctus ſanctorꝝ. Scito ergo ⁊ ad-
uerte ab exitu ſermonis vt iteruz edifi-

cetur hieruſalem vſq; ad xp̄m ducem hebdomada ſeptima ⁊ hebdomada.lx due erūt ⁊ rurſum edificabit̃ platea et muri in anguſtia tempoꝝ ⁊ poſt hebdomodas.lxij.occidet̃ xp̄s ⁊ ciuitatez ⁊ ſctūariū diſſipabit ppl̃s cum duce venturo ⁊ finis eius vaſtitas et poſt finem belli ſtatuta deſolatio.Confirmabit āt pactum multis hebdomada vna et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiū et in templo erit abominatio deſolatōnis ⁊ vſq; ad ꝯſūmatōnez ⁊ finem pſeuerabit deſolatio. ꝓphetia ſane iſta clauſa eſt ⁊ intelligendum difficilis ⁊ ſunt ibi termini multi deſignati ſed tamen omnes ad deſignandūz xp̄i aduētū ſunt poſiti.In primis igit̃ ſciēdum eſt ꝙ hebdomade iſte annoꝝ ſūt hebdomade.Cum igit̃ ait.lxx.hebdomade ꝯſtitute ſunt ſup ppl̃m tuū ⁊ ſuper vrbem ſanctuarij tui vt ꝯſumet̃ p̄uaricatio ⁊ finem accipiat pctm̄ ⁊ deleatur iniquitas ⁊ adducat̃ iuſticia ſeculoꝝ ⁊ impleat̃ viſio ⁊ ꝓphetie ⁊ vngat̃ ſanct⁹ſanctoꝝ.Cum illud inq; ait nominari voluit q̄ꝛ ſepties ſeptuaginta.i.cccc.xc.anni erant ꝯſtituti ab eiuſdem anni ꝓphetia vſq; ad deſtructōez ierl̃m ⁊ templi q̄ a tyto romanoꝝ imperatore facta fuit cui⁹deſtructōnis tp̄e iam xp̄c venerat q̄ et iuſticia ſeculorū ⁊ ſanctus ſanctoꝝ erat p quē etiā ⁊ pctm̄ oē ⁊ iniquitas eſt deleta ⁊ ꝓphetia omnis impleta.Cetera aūt oia q̄ ſequunt̃ :ad hoꝝ.ccccxc.annoꝝ diuiſionez ⁊ declaratione ſt̃ poſita.p h̄ aūt ꝙ ait ab exitu ſermonis vt edificet̃ irl̃m vſq; ad xp̄m ducē hebdomade.lxx. innuit̃ ꝙ ab huiuſmodi die ꝓphie vſq; ad Cyꝝ regem pſaꝝ qui ab ipſo deo p yſaiā.xlv.xp̄us appellat⁹eſt fuerūt.lxx.annoꝝ hebdomade.i.xlix.anni.Cui⁹cyri p̄cepto cepit hieruſalē edificari in cui⁹reedificatione poſtq; ꝯſūmatum eſt opus vſq; ad aduentum tyti ſup hieruſalem,cccc xxxiiij.anni fuerunt et hoc ꝙ dicit hebdomade.lxij.id eſt.cccc.xxxiiij. āni erāt ⁊ rurſum edificabit̃ platea ⁊ muri i anguſtia tempoꝝ et poſuit hebdomadaſ ſeptem et poſtq; occidet̃ chriſt⁹ ciuitatem ⁊ ſanctuariū diſſipabit popul⁹.ſcꝫ roman⁹cum duceventuro.id eſt Tyto ⁊ finis eius vaſtitas et poſt finem belli ſtatuta deſolatio.Qd autem ſequitur confirmabit pactūz multis hebdomada vna.illa profecto hebdomada vna ſeptem ſunt anni obſidionis. ſeptē eīn annis obſeſſa eſt ciuitas ab exercitu romanoꝝ et infra illos ſeptem annos adeo coacti fuerūt intus et afflicti ꝙ nō haberent vnde ſacrificium facere poſſent.et hoc eſt ꝙ ait in dimidio hebdomadis et infra hebdomadam deficiet hoſtia ⁊ ſacrificium ⁊ in templo erit abhominatio deſolatōnis ꝙ etiam addit̃ vſq; ad ꝯſūmationē et finem pſeuerabit deſolatio inſinuat ꝙ captiuitas et deſolatio illa fine foret caritura. Septem ergo hebdomade vſq; ad Cyrum et.lxij.hebdomade a Cyro vſq; ad Tytum ⁊ hebdomade obſidionis vna profecto.lxx.ſunt hebdomade hec eſt expoſitio p̄dicti alfonſi medici imperatoris hiſpanie regis Alfonſi qui cū eſſet ſapientiſſim⁹int̃ iudeos illūiatus a dō ꝯuerſus fuit ad xp̄m ⁊ ſcp̄ſit optīe dyalogū fidei catholice Anno dn̄i.M.c.vj.qui aūt pleni⁹voluerit ſcire diuiſionē dictaꝝ.lxx. hebdomadaꝝ ſicut eas diuiſit daniel.i.ad.vij.⁊ ad.lx.⁊ ad duas ⁊ ad vnā ⁊ illa vna ⁊ duas dimidiaſ inueniet multū optime in gloſa mgr̄i nicolai de lyra ſup danielē.Sꝫ ⁊ ꝓpter nōnulla que addūt moderni iudei i ꝓphetia iacob de ſceptro ⁊ in ſupradctā de.lxx.hebdomadibus et ꝓpter eoꝝ recuruas expōnes annullandas p̄dictaſ duas ꝓphias expono eo mō ⁊ forma q̄ dict⁹inclit⁹doctor Nico.de lyra ſuis locis exponit ne diligēs ſcire forte iopia

librorum intelligat curuitates iudeorum
Hūc em̄ librū ꝓ ignorantibꝰ scripsi vt
breui volumine leuiter possint arma i-
uenire ꝯtra inimicos xp̄i. Et introduci
tur primo ꝓphia iacob in q̄ exprimitur
tp̄s aduentꝰ messie Gen̄. xlix. vbi dicit
iacob filijs suis. Cōgregamini vt ānū-
ciem vobis que ventura sunt nobis in
nouissimis diebꝰ sequit. Non auferet
sceptrū de iuda et dux de femore eius
donec veniet q̄ mittendus est ⁊ ipe erit
expectatio gentiū qd̄ sic exponit a ni-
colao de lyra vbi supra. Nō auferetur
sceptrū de iuda. i. dignitas regia ⁊ dux
de femore eiꝰ: q2 deficiente regno inter
fecto rege zedechia in captiuitate babi
lonica extūc gubernatꝰ fuit ppl's iudeo
rum ꝑ illos qui erāt de tribu iuda: q2 i
reditu dicte captiuitatis zorobabel fuit
dux eorum vt habet zach. iiij. ca. ⁊ Aggei
primo ca. ⁊ post sacerdotes gubernaue
rūt ppl'm vt pz tpe machabeorum q̄ etiā
erāt de tribu iuda q2 tribus sacerdota-
lis ⁊ tribus regia erāt ꝯiuncte vt patet
iiij. Reg. xj. vbi dicit ꝙ iozabeth soror
achosie regis iuda tulit ioas ⁊ erat sex
annis cum ea in domo dn̄i q2 ipsa erat
vxor ioiade pontificis ⁊ istud regimē
durauit vsq3 ad tp̄s herodis q̄ fuit alie
nigena de gente ydumeorum et ipso reg-
nante natꝰ est xp̄us vt habet Math. ij.
Cuiꝰ regnū durabit in secl'a seculorum
amen. Et ideo subdit donec veniat qui
mittendꝰ est. i. xp̄c qui missus est a p̄re
ꝓ salute generis humani ⁊ ipse erit ex
pectatio gentiū s'm ꝙ dicit aggei. ij. c.
Ecce veniet desideratꝰ cunctis gentibus
⁊c̄. In hebreo aūt habet sic ⁊ erit ei ag-
gregatio gentiū ⁊ hoc impletū est in re
gno xp̄i. q2 post resurrectōe3 ⁊ ascensio
nem xp̄i ad celos ap̄l'is predicantibꝰ fi
dem xp̄i. Iudei ꝓ maiori parte reman
serūt obstinati in infidelitate sua ⁊ gen
tes cum magna deuotōne receperunt
fidem xp̄i. Et sic xp̄o aggregate sunt ꝓ
pter apostoli dixerūt iudeis vt habet
Act. xiij. c. Uobis oportebat primum
loqui verbū dei 3 qm̄ repulistis illud ⁊
indignos vos iudicastis vite eterne. ec
ce ꝯuertimur ad gentes: sic em̄ p̄cepit
nobis deꝰ. Sed hanc ꝓphetiā que sa
tis clare expōsita est de xp̄o iudei mul
tipliciter nitunt subuertere. Ad cuius
intellectū sciendu3 ꝙ in hebreo habet
donec veniat sylo. Hec aute3 dicta he-
braica sylo est ꝓpriū nomē loci. Signi
ficat etiā i alio sensu missionē ⁊ sic ē no
men ꝯmune: put ergo est nomen loci
accipiūt hic eā aliqui iudei dicentes ꝙ
ꝓphetia impleta est qn̄ Saul qui erat
de tribu beniamin vt habet. j. Reg. ix.
fuit electus in regē ⁊ inunctus fuit i sy
lo vbi erat tabernaculū dn̄i ⁊ archa ⁊ ꝑ
ꝯsequens vnctio vbi reges debebant i-
ungi ⁊ sic sceptrum qd̄ accipit ꝓ quo-
dam dominio ⁊ primatu qd̄ fuerat in
tribu iuda vsq3 tūc fuit translatū ad tri
bum beniamin. Sed hoc dictū mani-
feste ꝯtrariat textui q2 an̄ electiōe3 sau-
lis archa dei iam erat ammota de sylo
⁊ erat in cariathiarim vt habetur p̄mo
Regum. vij. ca. Item post saul imme-
diate imo ipso adhuc regnante fuit da
uid inunctus per samuelem: quia da-
uid fuit primus rex de tribu iuda ⁊ tūc
reges de illa tribu quando incepit suc-
cesserunt. Qd̄ autem sceptrum dicatur
auferri de tribu iuda quando incepit
esse in ꝓpinqua dispositōne ad gradu3
ꝑfectum non est verisimile. Et ideo
alij iudei dicunt ꝙ ista ꝓphetia imple-
ta fuit in electōne hieroboam in rege3
qui erat de tribu effraym: quia decem
tribus ablate sunt a regno iuda et ad-
heserunt hieroboam quando roboam
die constituto dedit populo duram re
sponsionem. iij. Regum. xij. ⁊ sic expo
nunt donec veniat sylo. id est donec ve
niat hieroboam coronandus in tali lo
co. Sed ista expositio ostenditur falsa

per textum quia congregatio illa non fuit facta in sylo: sed in sichem vt habetur .iij. Reg. xvij. ca. Item nõ fuit ablatum regnum a domo iuda tũc sed stetit vsq; ad captiuitatem babilonicã ꝑ successionem hereditariam. Et illi soli dicebant̃ ꝓprie reges quia instituebantur ꝑ inunctõnem. quia templum. archa domini. ⁊ illa que ad inunctõnem requirebant̃ in hierusalem remanserãt que erat metropolis in regno iuda. ꝓpter qđ alij iudei accipientes h̾ nomen sylo. ꝓut significat missionẽ dicunt ꝙ dicta ꝓphetia impleta est tempꝫ nabuchodonosor qñ venit contra hierusalẽ ⁊ occidit zedechiam regem et sic defecit regnum iuda. Et ideo exponũt predictam literam sic. Non auferetur sceptrum ⁊c̃. donec veniat qui mittendꝰ est. s. nabuchodonosor qui ꝓpter peccata iudaici populi missus fuit a deo ad destruendã terram ⁊ auferendũ regem ⁊ erit ei aggregatio gentiũ: quia ꝓpter dilatõnem sui imperij aggregate sunt gentes sub eius dominio. Sed ista expositio ⁊ p̃cedentes ꝯsimiles si fiũt destrũnt̃ ꝑ translatõnem caldaicã quã iudei vocant targum que ita autentica est apud iudeos ꝙ nullus doctor eorum fuit ausus ei ꝯtradicere imo quãdo litera hebraica est obscura recurrũt ad illam ꝓ explanatõne. In illa autem sic habet̃. Non auferet̃ sceptrũ đ iuda ⁊c̃. donec veniat messias. Nabuchodonosor aũt nec aliquis istorũ vocatus ẽ messias in scriptura ꝫ solus xp̃c qui ꝓmissus in lege ⁊ ꝓphetis erat. Ex h̾ patet clarius veritas nostre catholice expositõnis p̃dicte. Cum ergo a tempore p̃dicti herodis regis cessauerit regia dignitas tribus iude ⁊ ducatꝰ ⁊ in tẽpore illo nullus alius apparuit q̃ ex doctrina ⁊ operatõnibus posset dici xp̃s nisi ihũs saluator noster. Sequit̃ ergo ꝙ ipse est verus messias et ꝙ eiꝰ aduentus transiuit in p̃teritum. Item predictus petrus alfonsus cõuersus in suo dyalogo p̃dictam ꝓphetiã exponit sic dicens. Doctores antiqui hebreoꝝ sic exposuerũt ꝓphetiam iacob. Non auferet̃ sceptrum. i. virga regni de iuda ⁊ dux de femore. i. de filijsilioꝝ eius in secula donec veniat qui mittendꝰ ẽ. id est xp̃c cuiꝰ est regnũ ⁊ ad ipsum congregabunt̃ gentes. Et nos quidem nouimus ꝙ postq̃ venit xp̃c neq; rex neq; dux de iuda fuit vlterius. Credẽ itaq; debemus ꝙ hic tempꝰ xp̃i aduentus determinatum fuit ⁊ ꝙ is qui tempore illo venit sine dubitatõnis scrupulo xp̃us extitit. Scđo introducit̃ ꝓphetia Dañ. ca. ix. vbi gabriel angelus instruxit danielem de illo tempꝫ dicens. lxx. hebdomades abbreuiate sunt suꝑ populum tuũ ⁊ suꝑ vrbem tuam sanctã vt ꝯsumet̃ p̃uaricatio ⁊ finem accipiat peccatũ ⁊ deleat̃ iniquitas et adducat̃ iusticia sempiterna. ⁊ impleat̃ visio et ꝓphetia ⁊ vngat̃ sanctus sanctorum.

Ad intellectũ huiꝰ ꝓphetie p̊ videndum est q̃liter hic accipiat̃ hebdomas vel hebdomada qđ est idem. In sacra eñ scriptura vno mõ accipiat̃ ꝓ tempꝫ septem dierũ ⁊ hoc mõ cõiter accipit̃. hoc etiam mõ loquit̃ scriptura Leuit. xxiij. vbi dicit̃ ꝙ septẽ hebdomade st̃ accipiẽde a festo pasce qui faciũt. xlix. dies. ⁊. l. die celebrandum est festũ penthecostes. Alio mõ accipit̃ ꝓ tempꝫ septem annoꝝ. Et hoc modo loquit̃ scriptura de hebdomada Leui. xxv. vbi dicit̃ numerabitis septem hebdomadas annoꝝ que faciũt annos. xlix. ⁊. l. ãnus qui immediate sequit̃ qui dicit̃ iubileꝰ qui apud iudeos erat annus remissionis vt ibidem dicit̃. Non autẽ inuenit̃ hebdomada accipi pluribus modis. Non potest hic hebdomada accipi ꝓ hebdomada dierum quia tota prophetia danielis fuit ꝯpleta infra annum ⁊

dimidiū ergo ꝑ locū a diuisione opor-
tet ꝙ accipiať a nūero annoꝝ. ⁊ in hoc
oēs expositōnes ꝯueniūt: ꝫ in hoc dif
fert. Quia aliq̄ catholici vt beda ⁊ alij
dicūt ꝙ isti anni intelligendi sūt anni
lunares q̄ sunt breuiores ānis solarib⁹
xj. dieb⁹. Noti fuerūt aūt ad hoc dicē
dum ex duob⁹. primo ex textu q̄ꝛ dicū
tur hebdomade abbreuiate Et sicut di
ctum est anni lunares sunt breuiores
annis solarib⁹. et per ꝯsequens hebdo
made annorū lunariū sunt breuiores.
Secūdo q̄ꝛ angel⁹ loquebať danieli q̄
erat hebreus. Hebrei aūt computabāt
ꝑ annos lunares vt dicit ipse beda. Et
ideo angel⁹ posuit numerū annoꝝ pre
dictoꝝ ꝑ hebdomadas annoꝝ lunari-
um. Vtrūqꝫ dictum nō placet Nicola
de lyra. Et est ratio q̄ꝛ in hebreo nō po
niť abbreuiate, ꝓut sonat in detrunca-
tione seu diminutione sed in Hebreo
poniť precise vt notat tēpꝛis determi
natione. s. nec plus nec min⁹. Simili-
ter scđm est falsum. Si eñ iudei habe
rent annū breuiorem. xj. dieb⁹ q̄ꝫ ann⁹
solar꞉ cū ſm legē suā teneanť ꝑ mense
cuiuslibꝫ āni facē pasca ⁊ die determia
ta. s. xiiij. die ꝑmi mēsis. seq̄reť ꝙ pasca
eoꝝ hui⁹ āni ꝑcederet pasca āni prece-
dentis in. xj. dieb⁹. Et eodem mō pa-
scha anni sequētis ꝑcederet ꝑ. xxij. di-
es ⁊ sic anticipando tempus quolibet
anno ꝑ. xj. dies. Ad qđ quidē sequereť
ꝙ iudei celebrarent pascha suū ex obli
gatōne ꝑcepti infra breue tp̄s in quoli
bet mense toti⁹ āni. Hoc autē apparet
manifeste falsum ex vsu eoꝝ q̄ꝛ sꝑ faci-
unt eodem tꝑe. Et ideo pꝫ ꝙ cōputant
ꝑ annos solares sicut ⁊ nos. licꝫ enim
incipiāt menses a lunatōnib⁹ tñ terci⁹
ann⁹ apud eos hꝫ lunatōnes. xiij. Ita
ꝙ ꝑ embolismos faciūt adequationes
tēpꝛis ⁊ sic computant ꝑ annos sola-
res sicut ⁊ nos. Dato tam̄ ꝙ computa
rent ꝑ ānos lunares nihilomin⁹ habeť

ꝓpositū nr̄m vt videbiť. Scđo vidē-
dum est ꝙ ānos ꝯtinēt hebdomade ꝑ-
dicte ⁊ pꝫ ꝙ si multiplicenť. lxx. ꝑ. vij.
resultant. cccc. xl. Tercio videndū est
a quo tꝑe incipiat ꝯputatio istaꝝ heb-
domadaꝝ. ⁊ dicūt aliq̄ iudei ꝙ incipit
ab. xj. āno regis zedechie qñ destructū
est primū templū. Alij dicūt ꝙ incipit
a primo āno darij q̄ꝛ illo tꝑe dixit āge-
lus ista danieli. Alij dicūt ꝙ incipit cō
putatio ista a reditu captiuitatis sb zo
robabel duce āno scđo cyri regis ꝑsaꝝ
Alij dicūt ꝙ incipit ꝯputatio ista a. xx.
āno regis artarxersis qñ missus ē Ne-
emias ad reedificandū irl'm. Que aūt
istaꝝ opinionū sit vera ꝓpter ꝓlixitatē
euitandā omittiť ⁊ etiaꝫ q̄ꝛ ſm omnes
istas ꝯputatōnes hť ꝓpositū nostrū suf
ficienter. s. ꝙ tp̄s aduent⁹ xp̄i sit preteri
tum. pđ pꝫ q̄ꝛ angel⁹ determinate assi-
gnat. cccc. xc. ānos vsqꝫquo impleatur
visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngať sanct⁹ sanctoꝝ
id est xp̄c. Sed q̄litercūqꝫ accipiať cō-
putatio anni lunaris vel solaris et vbi
cūqꝫ incipiať ꝯputatio q̄ꝛ infra tñ non
pōt accipi q̄ꝫ a. xx. āno regis artarxerſ
tot⁹ tñ numer⁹ ꝑdict⁹ iam diu est ꝑteri-
tus. Et declaro saltem de vltimo: nūe-
rū ꝑdictū impletū. s. a. xx. āno artarxer
sis vsqꝫ ad. xviij. annuꝫ tyberij cesaris i
passus est xp̄us. Si fiat ꝯputatio ꝑ an
nos lunares qđ pꝫ h mō. Regnū ꝑsaꝝ
durauit ānis. cc. xxxiij. ⁊ a principio re
gni vsqꝫ ad. xx. artarxersis fluxerūt āni
c. xv. ⁊ p⁹ durauit. cxviij. annis. Regnū
grecoꝝ durauit. ccc. ānis ⁊ tūc cepit re
gnum Romanoꝝ a cui⁹ principio vsqꝫ
ad. xix. annū tyberij fluxerūt āni. lvij. q̄
simul iuncti pꝫ ꝙ faciūt. cccc. lxxxv. an
nos solares q̄ implent ꝑdictū numerū
ſm lunares ānnos: quia annus luna-
ris cōtinet. ccc. liiij. dies. Solaris vero
ccclxv. quadrantem vnū et. v. horas et
patet scđm verū numeruꝫ ꝙ. cccclxxv.
āni solaris sunt. ccccxc. anni lunares q̄

est numerus hebdomadaꝝ ↄputando
vt dictū est ꝑ annos lunares. Aduer
tendū tamē ꝙ rabi salomon dat quan
dam expositōez falsam ad ratōnem p̄.
dictam quā oportet remouere. dicit.n.
ꝙ septem hebdomade ille nō cōtinent
temp⁹ p̄cisum vsq̧ ad aduentuȝ xp̄i et
passionis sue mysterium vt p̄dictū est.
Sed dicit ꝙ ↄtinet temp⁹ p̄cisuȝ a de·
structōne primi templi vsq̧ ad destru-
ctionē scd̄i ꝑ tytū ⁊ vespasianū cui⁹ ex-
positō talis est. Septem hebdomade
p̄cise.i.determinate sup ppl'm tuū an-
teq̧ veniat ꝑfecta captiuitas eorū que
facta est ꝑ romanos ↄburentes ciuita-
tem et templū ⁊ eijcientes inde popu-
lum iudaicū vt ↄsumat̄ p̄uaricatio.id
est desistant a p̄uaricatōib⁹ castigati ꝑ
p̄dictam captiuitatem ⁊ deleat̄ iniqui-
tas eoꝝ.s.ꝑ captiuitatem et afflictōem
p̄dictam que est pena vt dicit. ⁊ addu-
cat̄ iusticia sempiterna.i.vt ineternum
iustificent̄ ꝑ p̄dictam captiuitatem ꝑ
pctis tolerando.⁊ vt sic finaliter imple
at̄ visio ⁊ ꝓphetia.i.visiones de xp̄o ꝓ-
misse ꝑ ꝓphetas ⁊ vngat̄ sanct⁹ sanctoꝝ
id est archa dei ⁊ vasa sanctuarij.q̄ re-
cuperabunt̄ ꝑ messiā venturuȝ in fine
hui⁹ captiuitatis vt dicit. Sȝ quantuȝ
debeat durare ista captiuitas nō dicit̄:
⁊ sic ꝑ ↄsequens tp̄s determinatū ipsi
us hic nō ponit̄. Qꝛ aūt ista exposi-
tio sit falsa ⁊ extorta patȝ ꝑ l'ram prece-
dentē vbi dr̄ ꝙ angel⁹ gabriel venit ꝓ-
pter oratōeȝ daniel' orantis ꝓ liberatio
ne ppl'i ad annunciandū exauditōem
sue petitōnis.Et ideo nō solū nuncia-
uit ei liberatōeȝ a captiuitate babiloni
ca ȝ etiā ꝑfectā liberatōnem fiendaȝ ꝑ
xp̄m de qua Daniel principaliter ora-
bat. Et ideo dicere ꝙ angelus venerit
ad denunciandum danieli ꝑfectam ca
ptiuitatē sui ppl'i.⁊ nullū certū tp̄s li-
beratōnis fiende ꝑ xp̄m ȝ est valde ab
surdū ⁊ p̄cedenti l're ↄtrariū qꝛ nō ve-
nisset ad ↄsolatiōeȝ danielis sed magis
ad desolatōeȝ. Item qꝺ dicit ꝙ per ca-
ptiuitatem in qua sunt desistūt a p̄ua-
ricatōnib⁹ hoc est aperte falsum qꝛ sup
oīa gentes intendūt sortilegijs et au
gurijs vt sciūt illi qui nouerunt facta
eoꝝ ⁊ tn̄ ista ꝓhibent̄ eis maxime in le
ge dina pȝ in Exo.⁊ Deu. ⁊ in plurib⁹
alijs locis ve.testa. Item ꝙ dicit visio-
nes impleri ꝓphetaꝝ ꝑ merita eoꝝ ē cō
tra illud qꝺ dr̄ Deu.ix. Scito ꝙ nō ꝓ-
pter iustificatōes tuas dederit tibi de⁹
terrā hanc in possessionē ⁊c̄. multomi-
nus ꝓpter iusticias eorū implenda est
ꝓmissio de xp̄o ⁊ maxime quia de ip̄o
scribit̄ ysa.viij. Et erit ad lapidem of-
fensionis ⁊ petram scandali duab⁹ do-
mib⁹ isrl' et in laqueū ⁊ ruinam habitā
tibus irl'm. Item ꝙ dicit ꝑ vnctōeȝ san
cti sanctoꝝ intelligi vnctōneȝ arche et
sanctuarij qui recuꝑabunt̄ per regem
messiam hoc est ↄtra illud qꝺ habetur
Hiere.iij. Cumq̧ multiplicati fueritis
⁊ creueritis in terra in diebus illis ait
dn̄s nō dicēt vltra archa testamenti do
mini neq̧ ascendet sup cor neq̧ illi⁹ re-
cordabunt̄ neq̧ visitabitur neq̧ fiet vl
tra.quia cerimonie veteris testamenti
oīno cessauerūt post passionem christi
extūc eīn fuerunt mortue manet ergo
veritas inconcussa ꝙ.s.tempus hebdo
domadaꝝ fuit impletum in christi ad
uentu qui peccata nostra tulit omnia.
que in deū in nos ⁊ in ꝓximū cōmissa
erant: iusticiam adduxit legem ⁊ ꝓphe
tias impleuit: ⁊ vnctus est plenitudi-
ne grē a deo prē. Tercio determinat
sacra scriptura tp̄s aduent⁹ messie ysa.
vlti.textus ibi est anteq̧ ꝑturiet pepe-
rit.Et licet aliquid de hoc textu supra-
dictum sit.hic tn̄ pleni⁹ exponit̄. sup q̄
glosa hebraica qꝛ anteq̧ nat⁹ fuisset il-
le qui in seruitutē redegit vltimam: na
tus fuit redemptor. Igit̄ ante natiuita
tem tyti q̄ ciuitatem ⁊ templū destru-

xst ꝛ ppl'm captiuauit ꝛ in venditõnez
ꝛ seruitutē exposuit intm̄ ꝙ dabantur.
xxx. ꝑ vno nūmo argenteo vt dic̄ hu-
go floꝛlaceñ. fuit natiuitas ipsi⁹ xp̄i. H
idem pꝫ ꝑ translatõez caldaicā ibidem
quē ꝯpat isrl' mulieri ꝑturienti que an
gustias maximas patit ꝛ doloꝛes: ad-
huc nō erit ei vehemens angustia. ꝛ ad
huc nō veniet ei tremoꝛ cum doloꝛib⁹
ꝓpter partum ꝛ reuelabit rex messias.
Doloꝛ em̄ ꝛ angustia part⁹ expꝛimūt
maximā calamitatem quā habuerunt
in obsidione tyti ꝛ vespasiani. vbi tan-
ta fuit angustia ꝛ calamitas ꝙ imple-
tum est illud Trenoꝝ. iiij. Man⁹ muli
erum misericoꝛdiū coxerūt filios suos
ꝛ multas alias angustias ꝛ miserias
passi sunt que iosephus narrat in libꝛo
antiquitatū de bello iudaico vt videbi
tur li. iij. Et ante istā obsidionē clarū ē
ꝙ fuit ih̄s nazarenus nat⁹ ꝑ. lxx. ānos:
ꝛ passus ꝑ. xl. annos. Iste text⁹ cuꝫ glo
sa caldaica est tante auctis apud iude-
os ꝙ mlti doctoꝛes eoꝝ ꝯcedūt ꝙ mes
sias natus est in die destructõnis tem-
pli. Pꝛo ꝗ allegat rabi hamon ꝙ liba-
nus cum excelsis cadet. ꝛ egrediet vir
ga de radice yesse ysa. xj. Et interrogāt
ipsi iudei vbi est ipse messias nat⁹ in il-
la die destructõnis templi. Rñdent q̄-
dam ꝙ est in ꝑadiso cū angelis: viuēs
ibi eo mō quo moyses vixit. xl. diebus
in monte synai ꝛ expectat p̄ceptuꝫ dn̄i
ad se ostendendū. Alij ꝙ est vltra mō-
tes caspios expectans p̄ceptum dn̄i de
liberatõne ppli. Alij dicūt ꝙ vadit per
mundū sicut pauꝑ ꝛ humiliat⁹ ꝑꝑ pec
cata ppli sui s̄m ꝙ dicit ysa. liij. et nos
reputauimus eū quasi lepꝛosum ꝛc̄. q̄-
usqꝫ appareat ex p̄cepto domini in vir
tute ad liberatõnem filioꝛum israel de
captiuitate ꝛ miseria in qua sunt. Ta-
lis em̄ varietas ostendit ꝙ dictum eoꝝ
est ficticiū. Sed quicqd sit dictū: vide-
tur ꝙ verū est ꝙ tempus veniendi mes
sie taxatum in scriptura iam p̄terijt et
impletū est in iesu nazareno vero mes-
sia nostro. Et istud fuit vocatum tē-
pus plenitudinis ad gal'. iiij. ꝛ ephe. j.
qꝛ in xp̄i aduentu fuit q̄druplex pleni-
tudo. s. nature. scripture. gratie et tem-
poꝛalis mensure. Nature quidē quia
tūc venit finis om̄is creature. s. homo
ꝯiunctus est suo pꝛincipio. s. deo. Vn-
de tūc factus est nobilis circulus ꝗ est
ꝑfectissima figuraꝝ. Tūc etiam fuit vl-
timus modus foꝛmandi hominez qui
sit possibilis. s. de mliere sine viro. Alij
em̄ tres p̄cesserant ꝛ iste fuit quartus.
Scripture etiā quia ꝓmissa fuerūt red
dita: figure complete ꝛ om̄es scripture
delucidate. Gratie plenitudo insuper
apparuit in fecunditate marie: iustifi-
catõne iohis: in missione sp̄ūssancti su
per aplos. ꝛ in sacramentis eccl'ie que
sunt gratie vasa. Plenitudo nihilomi
nus temꝑalis mensure. Om̄is em̄ per
fectio ꝯsistit in tribus p̄cesserat autem
temp⁹ nature in quo fuit ꝯuictum hu-
manū gen⁹ de ignoꝛantia. Tempus eti
am legis scripte in ꝗ fuit ꝯuictū de im
potentia ꝛ hoc fuit tercium ꝯplemen-
tum vniuersoꝝ tempoꝝ in ꝗ fidelibus
dat vera dei cognitio veraqꝫ virtus ad
ꝯpletõez diuine legis: ꝛ in signū istarū
plenitudinū voluit venire dei fili⁹ sex-
ta mūdi etate. vj. ānoꝝ millenario. vj.
mense a ꝯceptõne iohis. sexta die vt di
cit ꝛ foꝛsitan sexta hoꝛa. Pꝛobabile ei
est ꝙ illa die ꝯcept⁹ fuit adā celestis: in
q̄ fuit foꝛmat⁹ adā terrenus. Illa hoꝛa
veniret medicus in qua pꝛimus hō in
duxit humano generi moꝛtiferam in-
firmitatem: sexta etiam die fuit passus
ꝛ sexta hoꝛa in cruce fuit ꝯclauat⁹. hoc
ergo fuit temp⁹ beneplaciti ꝛ tp̄s mise
rendi vt dꝛ in p̄s. ca. j. Scdm testio-
nium aduentus messie est inquisitõ iu
deoꝝ fctā tpe xp̄i quā n̄ fecissent nisi tē
pus impletū coḡuissent. tūc em̄ inq̄re-

tes miserūt sacerdotes ⁊ leuitas ad io-
hannē baptistā quē tūc sanctissimū in
sctitate videbāt vt interrogarēt eum si
erat messias vt dr̄ Joh.j. Qui si dixiss
ꝙ sic eū recepissent ꝫ ꝯfessus ē ⁊ nō ne
gauit. q2 nō sum ego xp̄c.i. messias vtꝫ
ꝯfessus est tn̄ ꝙ erat eius vox ⁊ p̄co cla
mās vt p̄parent sibi viā tanꝙ summo
r̄gi suo vero messie. q̄ ⁊ digito eū ondit
dicēs eis. hic est de q̄ dicebā vobis qui
ppst me venit ante me factus ē. cuius
nō sum dignꝰ corrigiā calciamēti soluē
Et iterū digito eū ondens ait. Ecce ag
nus dei ecce q̄ tollit pctā mundi. Ad h
etiā valet inquisitio facta p eos eodem
tpe de barcoziba vt supradictū ē. Fru-
stra em̄ eēt talis inquisitō si tp̄s imple
tum nō cognouissent. Terciū testimo
niū est iosephi sapiētissimi historiogra
phi iudeoꝝ q̄ in xviij. li. antiq̄tatuꝫ de-
scribens tēpa tyberij cesaris sub q̄ pas-
sus ē xp̄c sic dicit. Fuit eisdē tpibꝰ ibi
vir sapiēs si tn̄ virū eum noiare fas est
Erat em̄ mirabiliū opeꝝ effector ⁊ do-
ctor eoꝝ hoim q̄ libēter ea q̄ vera sunt
audiūt. ⁊ multos quidē iudeoꝝ mltos
etiā ex gentibꝰ sibi adiūxit: xp̄c h erat.
hūc accusatōe primoꝝ nr̄e gentl viroꝝ
cū pylatꝰ in cruce agendū cē decreuissꝫ
nō deseruerūt eū q̄ ab initio eū dilexe-
rant. Apparuit em̄ eis iterū viuus r̄m
ꝙ diuinitꝰ inspirati ꝓphe hec vel alia d
eo innūera miracula futura p̄dixerūt.
hec ille. Quartū testimoniū ē pylati
q̄ āno dn̄i. xxxvj. impij do tyberij. xxj.
cū eēt mos romanis vt ꝓuinciaꝝ iudi
ces senatui scripto renūciarēt vt si q̄d
noui in his q̄s regebāt ꝓuincias acci-
disset: scripsit epl'am ad tyberiū sb hac
forma. Tyberio augusto pontiꝰ pilatꝰ
salutē Nup accidit ꝙ ipse ꝓbaui iude-
os p inuidiam se suosqꝫ posteros cru-
deli damnatōne pemisse. Cum em̄ pro
missum haberent patres eorū ꝙ deus
ipsoꝝ mitteret illis p virginem sanctū
suuꝫ qui rex ipsoꝝ merito diceret hūc
me presente misit in iudeam quem cū
vidissent cecos illūinasse. leprosos mū
dasse. paraliticos curasse. demones ef-
fugasse. mortuos suscitasse. ventis im-
perasse. pedibusqꝫ siccis super vndas
maris ambulasse ⁊ alia multa miracu
la fecisse ⁊ om̄is populꝰ iudeoꝝ diceret
eum esse dei filiū. principes sacerdotū
inuidia ꝯtra eum moti itaqꝫ mihi euꝫ
tradiderūt ⁊ alis ꝑalijs mentiētes hūc
magum esse ⁊ ꝯtra legem eoꝝ agere di
xerūt. Ego aūt ita esse credidi. Ipsum
qꝫ flagellatum eoꝝ arbitrio tradidi qui
eum crucifixerūt ⁊ sepulchro custodes
adhibuerūt. Ille quoqꝫ militibꝰ meis
custodientibꝰ die tercia resurrexit. In-
tm̄ do nequicia iudeoꝝ ꝯtra eum exar
sit vt ipsis custodientibus pecuniā da-
rent quatinꝰ discipulos eius corpꝰ ra-
puisse dicerent. Sed illi qd̄ factum fu-
erat tacere nō valentes testati sunt euꝫ
resurrexisse seqꝫ visionem angeloꝝ vi-
disse ⁊ a iudeis pecuniā accepisse. Hoc
aūt ideo scripsit ne q̄s aliter estimet fa
ctum esse vel credendū mendacijs iu-
deoꝝ. Tūc tyberius cum suffragio ma
gni fauoris retulit ad senatum ⁊ postu
lauit vt xp̄c deus haberet. At senatus
recusauit: indignatꝰ ꝙ nō sibi r̄m mo-
rē epl'a p̄ fuisset delata. Et sic satis cla-
ret ex p̄dictis q̄tuor testimonijs tēpus
aduentus messie fuisse ante destructio
nem secundi templi.

Q veꝛꝰ messias dꝫ eē de gene
re iude ꝓcedēs de medio filio-
rum iacob.

SEcūdꝰ thezaurꝰ apit de genere
messie. qd̄ sacra sc̄ptura p̄nūciat
⁊ specifice determiat ⁊ ipletuꝫ ē
in ihū nazareno. Naꝫ dixit dn̄s moysi
Deu. xviij. ꝓphaꝫ suscitabo eis de me-
dio fr̄m suoꝝ sil'eꝫ tibi. ponā dba mea i
ore eius. Qui aūt verba eiꝰ q̄ loquitr

nośe meo audire noluerit ego vltor ex
istam. Et pz ꝙ ista auctas nulli pōt ap
plicari nisi iesu nazareno vero messie
nr̄o: qḋ pz ꝑ duas eiꝰ ꝑtes principales.
Prima ps auctis est ꝓpham suscitabit
deꝰ filijs isrl' de medio fratrū suoꝝ. Ec
ce genꝰ messie. Pro q̄ nota ꝙ iudei di
cunt filij isrl' vel iacob qḋ idez ē. Israel
aūt habuit q̄tuor vxores ex quibꝰ pro
creauit xij. filios ⁊ vnā filiā. Prima fu
it lya q̄ habuit sex filios ⁊ vnā filiā per
ordinē q̄ sequunt. s. Rubē. Symeon.
Leui. Iudas. Isachar. zabulon. Dy
na pz Geñ. xxxv. Scđa vxor eiꝰ fuit ra
chel q̄ habuit solū duos filios. s. Iose
phet Beniamin. Tercia fuit balla an
cilla rachelis q̄ hūit solū duos filios. s.
Dan ⁊ neptalim. Quarta fuit zelpha
ancilla lye q̄ hōit solum duos filios. s.
gad ⁊ asser qḋ pz Geñ. vbi supra. Nō
q̄d dicit auctas. ꝓphaz suscitabo eis de
medio fratrū suoꝝ. Iste ḡ ꝓpha qui de
bebat esse messias non potuit esse de fi
lijs bale ancille rachelis: q2 nō habuit
nisi duos filios ⁊ in duobꝰ nō est medi
um. nec potui eē de filijs zelphe ꝓpter
eandez cām nec a sili de filijs rachelis
ḡ oportet ꝙ sit de filijs lye q̄ fuerūt se
ptem ⁊ in nūero septenario ē medium
sez quartꝰ. Nūerent ḡ filij lye ꝑ ordinē
primi tres sunt Ruben. symeon. leui.
vltimi tres ysachar. zabulon. dyna. me
diū istoꝝ fuit iudas q̄ fuit quartꝰ. ꝓpha
ḡ qui debebat eē messias ad h̄ vt susci
taret eū deꝰ de medio fratrum suoꝝ de
buit esse de tribu iuda. Ecce genꝰ eius.
Hic diligēter attende absconditū my
steriū q̄re. s. deꝰ dixit. de medio suscita
bo ꝓphā. i. messiā. Genꝰ em̄ hūanū ꝓ
pter pctm̄ primi hoīs et ꝑꝑ innumera
pctā q̄ postmodū hoīes ꝯmiserūt fuit
diuisum a deo sicut dicit ysa. lix. Iniq
tates vestre diuiserūt int vos et deū vr̄m
⁊ absconderūt faciem eiꝰ a vobis. Istḋ
est signum maximi odij inter deum et
homines. s. abscondere faciem suaz ab
homine. Quia tria sunt signa inimi
cicie ⁊ istud est supremū. Primum est
cū quis denegat alicui suam familiari
tatem quemadmodum xp̄c illi cui di
xit Math. viij. ⁊ Luce. ix. vulpes foue
as habent ⁊c̄. Scđm est cum quis de
negat alicui suam loquelam sicut Io
hannes euange. dicit loquens de here
tico. ij. Io. j. nec aue ei dixeritis. Terci
um ⁊ vltimū est cum quis denegat ali
cui suū aspectū. sicut dauid dixit de ab
salone filio suo. ij. Reg. xiiij. ꝙ nō vide
ret faciem regis: In hoc gradu erat de
us respectu humani generis sicut ait
moysi Exo. xxxiij. Non videbit me ho
mo ⁊ viuet. ⁊ gemēs Iob. ca. xiij. dice
bat. Cur faciem tuā abscondis et arbi
traris me inimicum tuuz Abacuc. c. j.
Mūdi sunt oculi tui dñe vt nō videas
malū ⁊ respicere ad iniquitatē nō pote
ris. Cū ergo tanta esset discordia inter
deū ⁊ homines ⁊ ad pacificandum di
scordes sit necessarius mediator. Iḋo
messias ꝓmissus debuit exire ⁊ suscita
ri de medio qḋ veridice fuit impletum
in xp̄o ih̄u saluatore nostro. Quia
ipse vt ostenderat ꝙ verā pacē venerat
facere inter deū ⁊ hoīes ⁊ vt innueret:
ꝙ verus mediator erat quasi semꝑ me
dium elegit. s. pacem inchoans. pacez
ordinans. pacē ꝯfirmās. pacem publi
cans. pacem ꝯseruās. Hi sunt quinqꝫ
passus ascensus nostre salutis. Est er
go primus passus ꝙ xp̄c pacez incho
ans exiuit de medio q2 est media in tri
nitate ꝑsona. Hic sunt due ꝓpositio
nes signate. Prima est ꝙ debuit deus
incarnari vt homo reconciliaret deo ⁊
fieret pax. Scđa ꝙ nō pater nec spiri
tussanctꝰ ꝫ filiꝰ. Prima ꝓpositio patet
dupliciter. primo q2 nulla creatura suf
ficiebat ad tātū debitū ꝑsoluēdū. cū de
bitū eēt infinitū q2 ꝯ infinitū offensa fu
it facta. Scđo q2 ꝯria ꝯrijs curantur.

Cum ergo hō cum peccauit voluerit esse
deus dicēte sibi dyabolo eritis sicut dij:
Gen̄.iij. ergo ꝑ cōtrariū vt hō curaret op-
tuit ꝙ ꝑ ꝯtrariū deꝰ fieret hō. De hac
materia in q̄rto laciꝰ dicet. Scd̄a ꝓpo-
sitio pȝ qꝛ licet tres ꝑsone sint vnꝰ deꝰ.
distinguunt tn̄ realiter ꝑ relatōes ⁊ ha
bent etiā appropriata distincta. qꝛ po-
tentia appropriat pr̄i. sapia filio. ⁊ bo-
nitas siue amor spūiscō. q̄ sunt quasi
tres diuise triū ꝑsonaꝝ offerentiū se in
campo certaminis vt cuiuscūqꝫ tange-
ret diuisa ꝓ hoie exiret in campum. ve
nit dyabolꝰ ⁊ tetigit diuisaȝ filij dicēdo
pentibꝰ p̄mis. Eritis sicut dij sciētes
bonū ⁊ malū. nō dixit potentes nec bo
ni sed sciētes. ⁊ cū scia sit appropriatū
filij sicut potentia pr̄is. ⁊ bonitas spūs.
scti vt dictū est. nō ergo debuit venire
ꝓ redemptōne hois ⁊ eiꝰ reconciliatōe
deꝰ pater nec spūs sanctꝰ s; filiꝰ q̄ est me
dia in trinitate ꝑsona. Item pacem in-
choans venit in tpe medio. Currūt. n.
tria silentia ab initio mūdi vsqꝫ ad bea
titudinē eternā sicut patuit supra in b
li. ar. iiij. tercie ꝯsideratōnis. ⁊ h̄ est qd̄
dicit Sapi. xviij. Dum mediū silenti-
um tenuerūt oia ⁊ nox i suo cursu me-
diū iter hr̄et. Omipotēs sermo tuꝰ dn̄e
exiliens de celo a regalibꝰ sedibꝰ venit.
Angelꝰ venit ad virginē hora cōpleto-
rij. Et ideo tūc pulsat ꝓ aue maria: du
rauit sacra collocutio vsqꝫ ad dimidi-
um noctis ⁊ tunc dante consensuȝ vir-
gine omps sermo dei. i. verbū patris q̄
est eiꝰ filiꝰ a regalibꝰ sedibus veit i vtex
scȝ virginis. Sic ergo pȝ ꝙ filiꝰ dei ve-
nit in medio silentio in incarnatōnem
sic etiā natus fuit media nocte sicut pȝ
Lu. ij. qꝛ pastores custodiebant vigili-
as noctis. p̄dicta tria silentia figurant
nobis tres magnos annos durationis
mūdi. In quoꝝ medio debebat venire
messias ad viuificandū genꝰ hūanuȝ ꝑ
pctm̄ mortuū dicēte ꝓpha abacuc. iij.

c. dn̄e opꝰ tuū in medio ān̄oꝝ viuifica
illud in medio ān̄oꝝ notū facies. Itē
pacē inchoās stetit in medio. s. vteri v
ginalis. Ipsa em̄ vgo btā q̄ debuit esse
mater istiꝰ excellentissimi medij. int de
um ⁊ hoiem rōnabile fuit ꝙ etiaȝ ipsa
esset mediū. Fuit em̄ medium loycale
mediū morale ⁊ mediū naturale. que-
rūt em̄ loyci mediū ad ꝯcludendū ma-
iorē extremitatē d̄ mīori de q̄ fac̄ Aris.
magnū ꝓcessū i. ij. prioꝝ. Maior extre
mitas deꝰ ē. mīor extremitas i genē rō-
nabiliū hō ē p̄q̄sierūt p̄riarche et ꝓphe
⁊ multi alij multis tpibꝰ mediū ad cō-
cludendū p̄dictam maiorē extremita-
tem de minori ⁊ nō inuenerūt. S; ve-
nit beata virgo ⁊ facta est mediū: quia
in ipsa ⁊ ꝑ ipsam verbum caro factum
est ⁊ maior extremitas predicata est de
minori. quia homo est deus. ⁊ etiā mi-
nor de maiori quia deus est hō. Est eti
am virgo beata medium morale. scḋm
em̄ aristotilem. ij. ethicoꝝ mediuȝ mo-
rale est virtus nihil participans de ex-
tremis qꝛ extrema sūt viciosa. tale me-
dium fuit virgo beata q̄ nullū vicium
contraxit. Et scḋm Hiero. nihil gratie.
nihil virtutis. nihil candoris est quod
nō resplendeat in maria. Fuit etiā me-
diū nāle qd̄ ponit triplex a phis. s. me
diū circuli. mediū celi. medium mūdi.
Mediū circuli ē a q̄ oms linee recte ꝓ-
tracte ad circūferentiā sunt eq̄les. Cen
trum istud est btā virgo. In circulo sꝫ
pctōres qꝛ i circuitu impij ambulabāt
teste p̄s. xj. ⁊ ab ea ad circulū linee du-
cte sunt eq̄les qꝛ oēs pctōres et alios
eq̄liter videt respicere. vn̄ Bern̄. Ma-
ria oibꝰ oia facta ē sapiētibꝰ ⁊ insipien-
tibꝰ copiosissima charitate debetricē se
fecit. vt de plenitudine eiꝰ suscipiāt vni
uersi. Est ēt mediū celi qd̄ dr̄ linea eq̄-
noxialis in q̄ cū ē sol eq̄noxium facit ⁊
sub q̄ hitantes nō agitant ꝑturbatōni-
bus tpm: qꝛ sunt in optima dispositōe

pter qđ multi theologi dixerūt q̄ sub
illa linea est padisus terrestris: talis li-
nea fuit v̄go btā q2 cū i ea fuit sol iusti-
cie factū est eqnoxiū: q2 nox sicut dies
fuit illuminata. Infinitū visum ē eqri
finito. eternū tpalī. Immortale morta
li. Inuisibile visibili. Immēsū capa-
bili. diuitē pauperi. hoies etiā q̄ habi-
tant sub hac linea sūt in optima dispo
sitōne: non agitanł neq3 mouenł ptur
batōnib⁹ demonū. pter qđ merito dici
tur padisus. Tūc em̄ impleta fuit figu
ra illa Geñ. ij. q2 posuit de⁹ lignū vite
in medio padisi. i. xp̄m verū filiū suū
in medio ventr̄ v̄ginalis. Est etiā vir-
go btā mediū mundi. Istud dr̄ a ph̄is
esse terra q̄ eqliter vndiq3 distat a celo.
Tres aūt sunt ppietates terre pter q̄
virgo btā dr̄ terra. Est em̄ infima z ma
ria v̄go infima q2 humilima: cū enim
deberet esse mr̄ dei vocauit se ancillā.
Lu. j. Ecce ancilla dñi zc. Scđo ad ter
ram currūt aq̄ z ad btām v̄ginē abun
dāt grap ps. c. iij. iter mediū montiū
ptransibūt aq̄. Tercio oīa ponderosa
tendūt ad terrā tanq3 ad centrū z suū
mediū vt ibi saluenł sic z pctōres gra-
ti pondere pctōr recurrētes ad istđ me
diū saluanł. Vñ bern. ad mariā velut
ad mediū dei recurrāt q̄ in celo sunt et
q̄ in inferno. z q̄ nos pcesserūt. z nos q̄
sum⁹ z q̄ nos sequunł z nati natorum
z q̄ nascenł ex illis. Sic ḡ p3 quō bea-
ta v̄go est mediū locale. morale z na-
turale p pace fienda inter deū z hoies.
Verus ḡ messias fili⁹ dei in inchoatō-
ne pacis exiuit de medio psonap diui-
nap inq̄tum de⁹. Suscitat⁹ est de me-
dio fratrū. Inq̄tum hō: veniti medio
silentio in medio annop z stetit in me
dio padisi. s. vteri v̄ginalis z sic tanq3
mediator verus in inchoatione pacis
vniuit diuisa. s. deum z hominem: quia
deus z homo vnus est xp̄c. s. verus me
diator. Secund⁹ passus est q̄ ordi-
nando pacem xp̄c verus messias stetit
in medio quadrupliciter. Primo sta-
tim sicut fuit natus stetit in medio aia
lium. s. bouis z asini sicut p3 abacuc.
ij. sm̄ aliam translatōnem. per bouem
qui ruminat intelligunł contemplati-
ui quorum officium est ruminare dei
magnalia. s. rerum creatōnem. homis
recreatōnem. mundi gubernationem
premiatōnem bonop: z punitionē ma
lorum. Per asinum intelligunł acti-
ui quorum officium est onera z labo-
res tolerare quales sunt predicatores
confessores z oēs exercitantes se in
operibus misericordie. inter quos xp̄s
positus est. vtrosq3 in societatem reci-
pit z ad suam beatitudinem perducit
iam factos homines. i. rationabiles q̄
p paccatū quasi bestie viuebant. Se-
cundo ordinando pacem inuentus est
in medio doctop sicut patet Luce. ij.
Cum factus esset annop. xij. dicit tex-
tus audientē illos z interrogantem se
quit. stupebant aūt sup prudentia z re
sponsis eius. q2 nunq3 viderant infan-
tem tam tenere etatis tante sapientie p
maxime cum scirent eum literas non
didicisse. Inuentus est ḡ in medio do-
ctop in signū q̄ sapiētes z docti huius
mūdi vel hēbant ad illud mediū puer
ti vel q̄ sapia illop p excessum splēdo-
ris illi⁹ medij debebat obfuscari. qđ in
dicat nūer⁹. xij. ānop q̄ ē nūer⁹ supex-
crescēs sm̄ btm̄ ysiđ. li etimo. iij. q2 ei⁹
ptes aliquote pl⁹ reddūt q̄ suū totum.
p3 q2 ille st̄ vnū z duo z tres z q̄tuor et
sex q̄ sunt iūcte reddit. x. z sex. sic etiā
improportōnabilr̄ sapia xp̄i excedebat
sapiām doctop. Tercio ordinādo pa
cem transiuit p mediū inimicop ipsos
fugiēs Lu. iiij. q2 cū voluissent ipm̄ p-
cipitare đ mōte ipe trāsiēs p mediū il-
lop ibat. Dicit beda q̄ cum pcipitaret
rupis ad modū cere liq̄facte cessit z fe-
cit quoddā concauiū in q̄ recept⁹ est xp̄s

⁊ manent ibi ruge vestis ⁊ signa pedis
sicut asserunt illi q̄ viderūt. tūc. n. fecit
se inuisibilē ꝑ mediū transiens. fugiēs
mortē ꝑcipitatōis. q2 nō debebat mo-
ri nisi in ligno vt vinceret vincentez in
ligno. Quarto ordinādo pacē stetit in
medio discipuloꝝ. dando eis formam
eligendi ꝓlatū eos erudiēs ⁊ eis serui-
ens. vñ Luce. xxij. Ego inq̄t in medio
vr̄m suz. sicut q̄ ministrat. q. d. Ille sit
vobis supior q̄ fuerit hūilior. nō ergo
attendatis q̄s sit maior ꝫ attendite q̄s
hūilior sicut ego. qui lz sim dn̄s ⁊ ma-
gister vr̄ nō. sicut q̄ recūbit in mensa ꝫ
sicut qui ministrat. ptz ergo ꝙ xp̄c ve-
rus messias ordinādo pacē inter deuz
⁊ hoiem stetit in medio aialiū. Inuen
tus est in medio doctoꝝ fugit ꝑ medi-
um ꝑsecutoꝝ ⁊ ministrat in medio di-
scipuloꝝ. Tercius passus est xp̄c. cō
sumādo pacē ordinatā stetit in medio
dupliciter. ꝓ stetit in medio latronū si
cut ptz Jo. xix. crucifixerūt cū eo duos
latrones hinc ⁊ inde mediū aūt iesum
qꝺ iudei fecerūt vt ppl's cōis cogitaret
ꝙ q2 erat cū malefactorib9 punit9 erat
malefactor sicut ⁊ alij. Sz tñ diuia dis
pensatōne factū est vt impleret ꝓphia
Esaie q̄ ante illū vacua fuerat Esa. liij.
⁊ cū sceleratis deputatus est. Posit9 ē
aūt in medio latronū. vt nullus quā-
tūcunq3 pctōr desperet de venia si vo-
luerit facere pn̄iam. q2 ⁊ ille latro lz se
ro cognoscēs pctm̄ suū ⁊ petens miaz
inuenit subito veniā. hodie iquit eris
mecū in paradyso. ⁊ sic factū est. q2 ea
dē die vidit diuinā eēntiā que visio dr̄
ꝑadysus. sic cū viderūt xp̄m sci patres
in inferno paradisus fuit ibidē. Secū
do cōsumādo pacē stetit in medio ter
re. q2 mōs caluarie vbi crucifix9 ē xp̄c
est in medio terre habitabilis. tūc aūt
impleta fuit ꝓphia dauid in ps̄. lxxiij.
Deus aūt rex nr̄ ante secula. i. eterna
ordinatione rex opatus est salutē i me
dio terre. tūc. n. ibi opata est salus hu-
mani generis ⁊ cōsūmata pax int̄ ho-
minē ⁊ deū. Fuit. n. xp̄c crucifixus in
medio terre vt tanq3 centrū ⁊ mediuz
oim oia traheret ad seip̄m. q2 ip̄e dixit
cū exaltat9 fuero a terra in cruce i me-
dio terre oia trahā ad meip̄m Jo. xij.

Quartus passus est ꝙ xp̄c publicā-
do pacē cōsummatā stetit medio. vnꝺ
post resurrectōem stetit i medio disci-
puloꝝ suoꝝ. ⁊ dixit eis ter. pax vobis.
Joh. xx. q. d. Jam est pax inter deū et
hoiem ꝯsūmata ꝑ passionē meā. stans
in medio latronū ⁊ i medio terre. ⁊ iō
pacē cōsūmatā vobis i publico dicēs
in medio vr̄m pax vobis. Et sicut xp̄c
ꝑ seip̄m stans in medio pacē publica-
uit discipulis. sic ⁊ ꝑ lr̄as ꝑ totū mun-
duz diuulgauit. Iste lr̄e inter ceteras
fuerūt epl'e pauli in quib9 mōꝺ publi
cauit ꝙ xp̄c ꝑsonaliter extrema diuisa
vnierat factus meditator. vñ ad Gal'.
iij. loquens de xp̄o quꝺ lex fuit posita
in manu eius. sicut i manu mediato-
ris vt de ea faceret qꝺ vellet dicit. me-
diator aūt vnius nō est. deus aūt vn9
est. opz ergo ꝙ mediator sit duoꝝ ⁊ sit
nō solū deus ꝫ deus ⁊ hō vniēs extre
ma diuisa. publicauit etiaz ꝙ xp̄c fuit
mediator extrema ꝯcorditer pacificās
vt ptz ad Hebre. ix. vbi dicit ꝙ xp̄c no
ui testam̄ti mediator ē. vt morte inter
cedente in redēptōem eaꝝ ꝑuaricatio
nū que erāt sub priori testam̄to. repro
missionē accipiāt q̄ vocati sunt eterne
hereditatꝫ. Intimauit etiā firma pacꝫ
ꝑ lr̄as. ꝑꝑ qꝺ de xp̄o dicit̄ ad Hebre.
viij. melioris testamēti mediator ē Je-
sus. quanto in meliorib9 repromissiōi-
bus sancitū est. Veteris testam̄ti me-
diator fuit moyses q̄ ꝓmisit obseruāti
bus bona tp̄alia. Noui testamēti me-
diator est iesus qui ꝓmittit fidelibus
regnū celoꝝ. publicauit etiā ꝑ lr̄as ho
minibus ꝙ xp̄c pacē imobiliter ratifi-

contulerat dicēs de ipo .j. Thi. ij. Media tor dei ⁊ hoim hō iesus xp̄c. cuius te stamentū confirmatū est tribus suis.

Quintus passus ē ꝙ xp̄c pacē pub licatā cōseruando vsqꝫ in finem seculi stat in medio. Ip̄e .n. dixit Math. vlt. Ecce ego vobiscū sum oibus diebus: vsqꝫ ad cōsūmatōez seculi. Sꝫ quō sit in medio vidit Joh. euāgelista apoc. j. vbi dicit. vidi septē cādelabra aurea. ⁊ in medio .vij. candelabroꝝ aureoꝝ si milē filio hois .i. xp̄o filio v̓ginis. Ista septē candelabra aurea sūt septē eccie sacra .s. baptism⁹. cōfirmatio. pnia. eu charistia. sacer ordo. mr̄imoniū. extre ma vnctio. In quoꝝ medio .s. in sacra mento eucharistie est xp̄c verus deus ⁊ verus hō. qđ sacramentū etiā dura bit vsqꝫ ad aduentū xp̄i ad iudiciū. vt dicit apl's .j. Coꝛ. xj. Quotiens .n. mā ducabitis panē hunc ⁊ calicē bibetis mortē dn̄i annūciabitis donec veniat. scꝫ ad iudiciū. Est ergo xp̄c in sacram̄ to eucharistie vsqꝫ ad finē seculi. sicut in medio septē candelabroꝝ aureoꝛūꝫ pacem inter deū ⁊ hoiem cōseruando ⁊ nō solū inter deum ⁊ hoies. sed etiāꝫ inter hoies ⁊ hoies existentes in me dio eoꝝ. eoꝝ voluntatē faciendo. sicut ip̄e dicit Math. xviij. vbi duo vel tres fuerint cōgregati in noie meo in me dio eoꝝ sum. Dicit in noie meo .i. in charitate in medio eoꝝ sum .s. eoꝝ fa ciendo voluntatē si fuerit eoꝝ petitio triplici conditiōe regulata .s. ꝙ petant ꝓ se ⁊ pie ⁊ ꝑseuerāter. Bene ergo di ctū est moysi a dn̄o in ꝓmissione mes sie. ꝓphetā suscitabo eis de medio fra trū suoꝝ. Ex quib⁹ duo catholica do cumenta accipiunt. Primū ꝙ verus messias debebat eē mediatoꝛ dei ⁊ ho minū. Secundū ꝙ verus messias de bebat eē de genere tribus iude q̄ ma nifeste impleta sunt in xp̄o iesu salua toꝛe nostro.

Q verus messias debeat esse similis moysi in dādo legē

Tercius thesaurus aperit̄ đ assi milatione messie quā sacra scri ptura determiat. qꝛ postq̄ᷓ de⁹ dixit moysi. ꝓphetaꝫ suscitabo eis de medio fratꝝ suoꝝ statim subiūxit cui debebat assiīari dicēs sil'em tui .c. quo supra. forte .n. dixissent iudei nō suffi cere ad hoc qđ q̄s dicat̄ messias ꝙ ex eat a medio .s. a tribu iuda. quia mul ti alij ꝓphete fuerūt đ tribu iuda. vt da uid. ⁊ sic suscitati sunt de medio fratrū suoꝝ. Sed quid dicit regula. singula que nō ꝓsunt multa vnita iuuant. suf ficit ꝙ q̄ꝫtū ad hoc ꝙ debebat eē de tri bu iuda verificat̄ in iesu nazareno. q̄a ip̄e fuit filius marie que fuit despōsa ta ioseph q̇ fuit de tribu iuda. vt patet Math. j. ⁊ mulieres nō desponsabant̄ nisi viris tribus sue. Jđo sequit̄ in au ctoritate que dicta fuit moysi. ꝓphetā suscitabo eis ⁊c. sil'em tui. q̄i dicat de⁹ Nō solū sufficit ꝙ sit de tribu iuda sed ꝙ assimilet̄ tibi. Ista sil'itudo debuit ƀm aliq̇d singulare eē qđ fuerit i moy se ⁊ n̄ ƀm aliquid cōe. Moyses duxit ppl'm ⁊ rexit. Multi etiā alij hoc fece runt vt aaron cū eo ⁊ post eum Josue Moyses fecit multa miracula et alij multi. hoc idem ⁊ maioꝛa vt heliseus q̇ moꝛtuū suscitauit qđ ē maximū mi raculoꝝ. Sꝫ in q̇ inuenit̄ moyses sin gularis nō habens parē in quo dꝫ si bi assimilari messias. certe in danuo le gem. hic sunt quatuoꝛ puncta vidēda Primus punctus est q̄uō moyses fu it singularis in dando legem. Secun dus si iesus verus messias debuit da re aliā legē a lege moysi. Tercius si de bebat illā legē quā daret scribē. Quar tus que est excellentia legis noue.

Q moyses fuit singularis in dando legem.

Circa primū punctū posset aliquis dicere ꝙ moyses non fuit singularis in dando legē. quia ſm Isid. v. ethi. c. j. multi fuerūt q̇ dederunt leges. qꝛ primus q̇ dedit leges grecis fuit foroneus rex. pmus q̇ dedit leges egyptijs fuit mercurius termegistus. pmus qui dedit leges athenienſibus fuit ſolon. pmus q̇ dedit leges lacedemonijs fuit ligurgus. Iste fecit legē ꝙ ciues haberēt libertatē eligendi magistratus ⁊ rectores. Iste diuiſit ſolū tam in domibus ꝙ̄ in vineis ⁊ alijs p̄dijs ꝑ equale ne q̇s poſſꝫ dici potentioꝛ alio. Iste fecit iuuenes vna veste nō amplius toto anno vterētur. nō ꝑmiſit aliquē cultius alio ꝓgredi. nec opulenti⁹ epulari. Qui ſingula ſ̄ pecunia ſ̄ cōpenſatōe meſſiū coequari iuſſit. pueros puberes nō in foꝝ ſed in agrū deduci iuſſit ne primos ānos in luxuria ſed in laboꝛe ⁊ ope agerent nec prius in vrbē redirent ꝙ̄ viri facti eſſent. Statuit virgines ſine dote nubere vt vxores nō pecunie cā̄ eligerēt ſ̄ virtute. ⁊ ſic matrimonia diutius ꝑmanerēt. Maximū honoꝛē nō diuituꝫ ⁊ potentū ſ̄ ſenū eſſe statuit. Demuꝫ vt ſuis legibus eternitatē daret iureiurā do obligauit ciuitatē nihil mutaturoſ priuſq̄ reuerteret. Profectus eſt autē cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit moriēſq̄ abijci ſua oſſa in mari iuſſit. ne forte lacedemones ſe ſolutos crederent iureiurando ſi coꝛpus eius reducerēt ad ciuitatē. Primus q̇ dedit leges romanis fuit Numa pompilius. qui primus ſucceſſit romulo in regno Deinde cū ppl'os ſeditioſos magistratus ferre nō poſſet. x. viros legib⁹ ſcribendis creauit. qui legeſ ex libꝛis ſolonis in latinū ſermonē trāſlatas. xij. tabulis expoſuerūt. Paulatim aūt antique leges vetustate atq̄ incuria perierūt. Noue a constantino ceſare ceperūt ⁊ reliquis ſuccedentibus. erantq̄ permixte ⁊ inoꝛdinate. Poſtea theodoſius minoꝛ augustus ad ſimilitudineꝫ gregoꝛiani ⁊ hermogeniani codicem factum constitutionuꝫ a Constantini tempoꝛib⁹ ſub propꝛio cuiuſq̄ imperatoꝛis titulo diſpoſuit quem ſuo nomine theodoſianuꝫ vocauit. Iustinianus v̇o qui iperauit anno domini q̇ngenteſimo quadrageſimoſecundo. et imperauit annis. xxxviij. hic leges ciuileſq̄ romane quarū erat nimia prolixitas admirabili breuitate coꝛrexit ⁊ ad. xij. libꝛos coartauit. Et de omnib⁹ vnū codicē oꝛdinauit. quē codicē Iustinianū appellari voluit. Fecit etiam libꝛum institutionū queꝫ in quatuoꝛ distinxit libꝛos in quibus legum pꝛimoꝛdia continentur. Nouas quoq̄ leges quas ipe fecerat in vnū volumen redactas nouellas vocari voluit que cōmuniter autentice appellant ⁊ ſunt per collatōes distincte. Omniū etiam magistratuū ⁊ iudicum ſeu iuris conſultoꝛis legeſq̄ duoꝝ miliū libꝛoꝝ eſſe dicebant abbꝛeuiari fecit ⁊ ad numeꝝ libꝛoꝝ quinquaginta redegit. ipmq̄ libꝛū digestoꝝ ſeu pādectaꝝ vocari mādauit. quibus legibus hodie tot⁹ mūdus oꝛdinatur ⁊ regit. In isto principe cōcurrerūt potentia ſapientia ⁊ diuinus cultus. per potentiā hostes ſuperauit. per ſapiam mundū iustis legibus oꝛdinauit. per diuinū cultuꝫ deū ⁊ eccleſiam edificijs ⁊ alijs operibus honoꝛauit. Cum ergo omes predicti leges dederint vt oſtenſum eſt: patet euidenter ꝙ Moyſes in dando legem non fuit ſingularis. Reſpondeo et primo declaro quid eſt lex. Secundo distinguam nomen legis. Tercio ſoluetur dubitatio. Circa primū dicit ꝙ lex eſt quoddā ſpāle vinculū quo ho-

mines tenent̃ ⁊ ligant̃ ne ꝑ actus illici
tos euagent̃. Sic̃.n.aialia siluestria ñ
domant̃ nisi ꝑ̃ fortibus vinculis teneã
tur.quia.s.nũꝗ̃ domita efficerent̃ si si
ne vinculis ad voluntatẽ suã vagari di
mitterent̃. Sic vͦ necesse fuit vt leges
⁊ mandata a deo ⁊ a supioribus fierẽt
vt infra limites iusticie vagabiles mo
res hoim corrigerẽt̃ ⁊ domarent̃. Hõ
eñ q̇ sicut vir vanus in supbiã erigit̃.
⁊ sicut pullũ onagri se natũ liberũ pu
tat.vt dr̃ Job.xj. Nunꝗ̃ pfecte corrige
ret̃ vł domaret̃ si sine leg͞l viculo vaga
ri ad arbitriũ sineret̃. Et iõ circa scõm
ad ligandũ mores hoim ne vagarent̃
cõstituta est lex triplex.s.lex nature di-
uine cure ⁊ hũane cure. Lex nature est
illa inflexibilis certitudo quã deus in
sinderisi ꝯscie collocauit ne q̇s excusa
ri possit que vnicuiꝗ̃ dictat ⁊ oñdit q̇d
bonũ vel quid malũ.de qua dr̃ ad Ro
ma.ij. Cũ gentes que legẽ nõ habẽt ea
que legis sunt faciunt.ipi sibi sunt lex
vide ibi. Lex diuine cure ẽ quã dedit
deus moysi i scriptis. Et iõ dr̃ lex scri
pture. ⁊ quã xp̃c in illa ꝓmissus iplẽs
vacuitatẽ eius veniens ex generis hu
mani amore ꝑ seip̃m docuit ⁊ in cordi
bus imp̃ssit suisꝗ̃ fidelibus dereliquit
⁊ iõ dicta ẽ lex amoris. Lex vͦ huma
ne cure est illa quã ad regimẽ hũanuʒ
principes statuerũt.de qua dr̃.j. Cor.
vij. Lex in hoie dominat̃ quãto tꝑe vi-
uit. Circa terciũ ad p̃dictã dubitatõ
nẽ dr̃ ꝙ verũ est moysen in dãdo legẽ
esse singularez. ⁊ verũ est ꝙ alij q̇ dicti
sunt dederũt leges.q2 moyses dedit le
gẽ diuinã. Alij vͦ leges dederũt hũa-
nas.ait.n.beatus ysidorus vbi supra.
Moyses gentis hebraice p̃us oim di-
uinas leges sacris lr̃is explicauit. vt in
fra ca.ij.ponens driam inter leges di-
uinas ⁊ hũanas dicit.omẽs aũt leges
aut diuine sunt aut hũane. diuine na-
tura hũane moribus constant. Ideo-

ꝗ̃ hee.s.hũane discrepant.q2 alie alijs
gentibus placent. Si g̃ moyses in dã
do legẽ diuinã fuit singularis ⁊ solus
in illo q̇ singular͞l fuit ꝓpha suscitatu-
rus de medio debebat ei assiı̃ari.sequi
tur ꝙ ille ꝓpha debebat dare legẽ diui
nã.qͦd solũ impletũ est in iesu xp̃o sal
uatore nr̃o q̇ dedit legẽ euangelicaʒ q̃
lex diuina est ⁊ noua. sicut moyses de
dit legẽ diuinã antiquã. Quo ad se
cundũ punctũ.s.vtrũ iesus verus mes
sias debuit dare legẽ diuinã aliã a le-
ge moysi.dico ꝙ sic.ad qͦd ꝓbandũ ad
duco tres fidelissimos testes.quoꝝ pri
mus est esaias q̇ in.c.ij. qͦd ad lr̃am ex
ponit̃ de messia inter cetera dicit. De
syon exibit lex ⁊ verbũ dñi de ir̃lm.qͦd
verũ est in iesu nazareno vero messia ⁊
in eius discipulis ⁊ apl̃is q̇ inceperũt
verbũ p̃dicatõis in ir̃lm. ⁊ cõtinuaue-
rũt ⁊ publicauerũt ꝑ totũ mundũ . q̇a
in oẽm terrã exiuit sonus eoꝝ ⁊c̃. De-
clarat rabi salomon sup verbo.eleuabi
tur sup oẽs colles.c.eodẽ dicẽs. Quid
vult dicere ⁊ eleuabit̃ sup colles nisi q2
miraculũ ꝙ erit factũ in eo erit maius
ꝗ̃ miracula montis synai ⁊ carmeli et
thabor. Et qͦd est illud miraculũ ẽ illͦd
qͦd dicit de syon exibit lex. Itẽ dr̃ i mi
dras tusim.i.in glo.psalterij sup illud
Dñe in fortitudine tua letabit̃ rex.ps̃.
xx.dr̃ sic. Quid voluit dicere Esaias i
c.xj.qñ dixit. In illa die erit radix yes-
se que stat in signũ ppl̃oꝝ ip̃m gentes
depcabunt̃. ⁊ erit sepulchꝝ eius glori-
osum. Dicit rabi hãma. Non venit rex
messias nisi vt det gentibus seculi mã
data.sicut tabernacula palmes ⁊ phi-
lateria. Satis apparet ex intentõe hu
ius doctoris ꝙ deus debebat dare le-
gem nouã in qua essent mandata ceri
monialia sicut in lege veteri. Et q2 fac̃
mentõem aliquarũ cerimoniaꝝ legis
antique.nõ apparet ꝙ sit sua intentio
ꝙ messias deberet dare illas easdem

cerimonias. cum causa propter q̄ da-
te fuerunt in illo tp̄e sit iam p̄terita ⁊ i
tp̄e messie nō est locus vt dent̄. Itē dr̄
in midras sichasirim .i. in glo. cantico
rū sup̄ textu ca. p̄mi vbi dr̄. Osculetur
me osculo oris sui. dic̄ rabi iabyda. In
hora qua israhel audierunt ex ore dei.
Duo prima mandata legis fuerūt fir-
mati in cordibus suis taliter. q̄ nō tra-
diderunt obliuioni. Veniūt ad moy-
sen ⁊ dixerunt. en rabi op3 q̄ tu sis me
diator inter deū ⁊ nos. sicut scriptū est
Exo. xx. Dixerūt moysi loquere tu no
bis ⁊ audiemus. non loquatur dn̄s no
bis ne forte moriamur. Ex illo tūc do
cebat eos moyses legē. ⁊ qui addisce-
bant obliuioni tradebāt. ⁊ dixerūt. sic
moyses est carnalis ⁊ transiens sic do
ctrina sua transit a nobis. ⁊ dixerūt ra
bi. vtinā vellet deus secūdo ostēdi no-
bis ⁊ iā oscularet̄ nos osculis oris sui
taliter q̄ sua doctrina refirmaretur in
cordibus nr̄is. ⁊ dixit eis moyses hoc
nō pōt eē mō. ꝫ in tp̄e messie erit. quia
sic scriptū est Hiere. xxxj. dabo legem
meā in visceribus eoꝝ ⁊ in cordib⁹ eo-
rū scribam ea3. hec ibi. Hec est illa lex
quā cum magna instantia petebat da-
uid secūdus testis in psal. cxviij. lege3
pone mihi dn̄e viā iustificationū tuaꝝ
⁊ exquirā eam sp̄. hic pōt queri a iude-
is quā legē hic petebat a dn̄o Dauid.
nō legem moysi q2 eam iam habebat.
ꝫ aliā. q2 dicit viam iustificationū tua
rū. ⁊ hec nō est alia nisi veri messie iesu
nazareni que iustificat. lex. n. moysi nō
iustificabat nec eius sacrificia. pt3 q2 il
la sacrificia de p̄ se non placebant deo.
nec cū lege instituta sunt Hiere. vij. ꝫ
dicit dn̄s. nō sum locutus cum patri-
bus vr̄is in die qua eduxi eos de terra
egypti de verbo holocaustoꝝ ⁊ victia-
rū. ꝫ ſm q̄ dicit rabi moyses d̄ egypto.
Ista sacrificia nō fuerūt data nisi vt re
traherent̄ a sacrificijs ydoloꝝ. ⁊ in si-
gnū huius nō fuerunt data] pp̄ꝫ nisi
postq̄ pp̄l's ad idolatriā declinauit vi
tulum conflatilē adorando. Ideo vo
luit deus magis ea sibi offerri q̄ idol'.
⁊ de hoc pulcre tractat sanctus Tho.
p̄ma scd̄e. q. cij. arti. iij. in corp̄e. ⁊ dein
de p̄ totu3. Itē patet q̄ sacrificia legis
moysi nō iustificauerūt. q2 semp̄ cū eo
rū oblatōe requirebat̄ oblatio sacerdo
tis patet in leuitico. Sed q̄d si sacer
dos esset malus ⁊ indignus vtrū exau
diret̄ a dn̄o. certe nihil valebat totum
sacrificiū. ⁊ hoc est qd̄ dicunt doctores
theologi i quarto q̄ sacrificia valebāt
nō ex op̄e op̄ato ꝫ ex op̄e op̄ante. Se-
cus est de sacrificijs veri nr̄i messie ie-
su nazareni. q̄ valent ex op̄e op̄ante. et
ex op̄e op̄ato. vt pt3 i baptismo q̄ quā-
tūcunq3 sit malus minister ⁊ pessim⁹.
etiā iudeus ⁊ infidelis quicūq3 faciēs
qd̄ eccl'ia intendit. baptismus complet
suū effectū. Petebat ergo dauid legē
veri messie iesu nazareni que iustificat
dicens. legem pone mihi dn̄e iustifica
tionū ⁊c̄. hec est illa lex. s. iesu nazareni
data in monte syon nō in monte synai
de qua tercius testis. s. Hieremias ca.
xxxj. dicit. Ecce dies veniūt. i. tp̄a no-
ui testamēti. dicit dn̄s ⁊ faciam domui
israel ⁊ domui iuda. i. fidelib⁹ xp̄m cō-
fitentibus. generaliter ⁊ credentib⁹ de
iudeis specialiter ſm q̄ dicit̄ Act. xiij.
Primū vobis op̄tebat loqui verbum
dei ⁊c̄. fedus nouū. i. legem noua3. lex
eñ frequenter in veteri testamento vo
catur fedus nō ſm pactum qd̄ pepegi
cum patribus vestris in die qua eduxi
eos de terra egypti qd̄ irritū fecerunt.
ip̄m multipliciter transgrediendo. sic
pt3 in libris iudicū regū ⁊ paral'. Ecce
q̄ expresse dicit p̄pha legem veri messie
quam vocat fedus nouum siue pactū
debere esse aliam a lege moysi. ⁊ dicit
nō ſm pactū qd̄ pepigi cū p̄ribus eo-
rum in die qua eduxi eos de terra egy

ptī.s.cum dedit eis legē in mōte synai. Quia ergo alia debebat eē lex messie pmissi.s.iesu xpi a lege moysi vidēda est differentia inter vtranqꝫ legem que nō vna sed multe incōpabiles dicte sunt de q̄bus dat testimoniū sacra scriptura spāliter doctrina beati pauli qui pleniꝰ q̄ꝫ oēs alij autores noui testamenti locutus est oñdens.ꝙ qꝛ impleta erāt misteria ipius cessauit vsus legis moysi que primo erat. Et de diuersis ptibus suarū epl'arū colligunt hic.xiiij.drie.ꝛ addam vnaꝫ vt sic sint xv.drie que p ordinem sunt iste que sequūt.vicꝫ lex moysi est lex carnis. lex xpi est lex spūs.lex moysi est lex timoris.lex xpi est lex amoris . lex moysi ē lex figure. lex xpi est lex veritatis. lex lex moysi est lex oneris ponderosi ꝛ sine cōmodo.lex xpi ē lex suauitatis leuitatis ꝛ multi fructus.lex moysi ē lex seruitutis.lex xpi est lex libertatis.lex moysi est lex que occidit lex xpi est lex que viuificat.lex moysi est lex mortis lex xpi est lex vite.lex moysi est lex q̄ ē v̄tus peti.lex xpi est lex q̄ ē plenitudo gr̄e.lex moysi est lex antiquitatis ꝛ debilitatis.lex xpi est lex nouitatis ꝛ fortitudinis. lex moysi est lex vacua . lex xpi est lex abundantie.lex moysi ē lex impfectōis.lex xpi est lex pfectōis.lex moysi est lex noctis.lex xpi ē lex diei. lex moysi est lex tenebraꝝ.lex xpi ē lex lucis clare.lex moysi ē lex misterij dānationis.lex xpi est lex iusticie ꝛ saluatōis.lex moysi ē lex pticularis.lex xpi est lex generalis. Omissis primis.xiiij ꝑpter plixitatē euitand. q̄ue diligēs lector in p̄dictis epl'is poterit inuestigare ꝯ qualibet cōditōem legis moysi poterit cōcludere nō s̄m pactuꝫ ꝛc. vt supra. Vltimā solū ꝓ p̄nti intendo ꝑtractare cuꝫ hec sit inter ceteras ꝑpria dria vtriusqꝫ legis.lex.n. moysi fuit pticularis pp multa.pmo qꝛ lex serui.s. moysi. Scdo quo ad ppl'm.qꝛ fuit data pticulari ꝛ limitato ppl'o.s.descēdētibus ab abraā p ysaac. Tercio q̄ ad p̄cepta cerimonialia sacramētalia ꝛ iudicialia q̄ solū obligabant ppl'm limitatū.s.iudeoꝝ ꝛ nō alios hoies mūdi. ꝓpter qd ille ppl's fuit dictus peculiaris. Quarto erat limitata ꝛ pticularis quo ad locū.s.terre pmissionis in qua obligabant iudei.ꝛ nō in altera iplere multa suoꝝ p̄ceptoꝝ habentibus in se ceteros limites vel termios. Quinto quoad tp̄s.qꝛ habebat durare tpe limitato.s.vsqꝫ ad aduentū messie . lex v̄o xpi est lex vniuersalis. p̊ qꝛ lex dñi vniuersi sicut lex moysi lex serui. Scdo ē lex vniuersalis ꝛ sine aliqua limitatōe qꝛ mādat suis apl'is dicēs.eūtes i mūdū vniuersum p̄dicate euangeliū omi creature matth.vl.ꝛ ꝙ baptizarēt oēs gentes ꝛ docerēt nō doctrinam moysi serui sui sed quā ipe dñs p̄cepit eis. et ꝑpterea data ꝛ notificata lege q̄ ē vniuersalis ꝛ cōis oibus gentibus. statim cessauit lex moysi q̄ erat pticularis data iudeis cū vna eēt incōpatibilis altera.ꝛ dico incōpatibilis n̄ solū qꝛ obseruantia vtriusqꝫ nō pōt eē in vna psona que ad plenū eas seruet.sed vltra hoc incōpatibilitas est respectu diuersarū psonarū cū vna lex q̄tū ad obseruantiā debitā ipius repellat ꝛ in exiliū mittat alterā.nō solū ab illa psona in qua stat vel a domo.ciuitate regno vel imperio s; a toto mūdo. ꝛ iō melius dicitur ꝙ vna lex alterā totaliter annullat volo dicere ꝙ nō pōt esse lex dei ordinata ad salutē aiaꝝ quā obseruādo hō merec paradisum nisi vna sola q̄ ē lex gr̄e cui ē incōpatibilis lex scripture.ē ergo altera lex xpi a lege moysi qꝛ vna pticularis ꝛ altera vniuersalis . g̊ non s̄m pactū ꝛc.vt supra.ꝛ sic cessare debuit lex moysi sicut pticularis adueniente lege xpi que ē vniuersalis ꝛ cōis

sicut minoꝛ dãdo locũ maioꝛi. Quo
ad terciũ punctũ i q̃ q̃rebat exquo ve-
rus messias debebat dare legẽ. sic moy
ses ꝛ aliã a lege moysi. vtꝝ debuit scri
bere legẽ illã in pellibus petris vł ali
quibus alijs extrinsicis. Videt. n. ꝙ
fuisset valde rõnabile ꝙ ipe fecisset ali
quẽ librũ sacre scripture cuiꝰ ipe fuiss3
principalis actoꝛ ꝛ scriptoꝛ. qꝛ quelib3
scia habet suũ principalẽ actoꝛe3 sicut
grãmatica donatũ. loyca aristotelem.
geometria euclidẽ. Ad hanc qõnẽ rñ-
detur ex dictis sancti Thome vltima
ꝑte sũme. q. xlij. arti. iiij. ꝙ ñ fuit decẽs
aut cõueniens ꝙ xp̃c legẽ sua3 aut ali-
quẽ libꝝ de sua doctrina scriberet pro
pter quinq3 rões. Prima ne deroga-
ret dignitati sue. qꝛ opoꝛtuisset scribe-
re miracula ꝛ sanctitatis oꝑa ꝑ ipm fa
cta ꝛ famã qua3 habuit in ppłis q̃ oia
essent in laudẽ sui. que lic3 sine suꝑbia
scribere potuisset. in mentibꝰ tñ hoim
nõ careret arrogantie nota. Scd̃a rõ
ne tolleret auctoꝛitatẽ suã spũisancto
l3. n. indiuisa sint oꝑa trinitatꝭ adextra
ſm Aug. in enche. ꝛ ad pollẽtiũ. xxviij
q. j. Sic eñ. tñ cõmendat pr̃is auctoꝛi
tas in mũdi creatiõe. Auctoꝛitas filij i
mũdi redẽptiõe. Et spũsanti in hoim
interna inspiratõe ꝛ scripturarũ ꝑ san-
ctos cõscriptõe. vñ Greg. dicit in ꝓlo-
go moꝛaliũ ꝙ sacre scripture actoꝛ est
spũsanctus. ꝛ apł's. ij. ad thio. iij. ꝙ sa-
cra scriptura est diuinitus inspirata et
vtilis ad docendũ. Qꝛ aũt ad spm̃san-
ctũ pertineat scribere ꝑ3. qꝛ scribere ẽ
officiũ digitoꝝ. nũc aũt spũsanctus ẽ
dextre dei digitus. Exo. viij. ꝛ Luc. xj.
Manꝰ. n. ꝛ lingue doctoꝝ nõ sunt ni-
si instrum̃tũ ꝛ calamus spũsancti. vñ
dixit dauid psal. xliiij. lingua mea ca-
lamꝰ scribe. Tercia rõ nõ decuit ꝙ xp̃c
legẽ ꝛ doctrinã suã scriberet in aliquo
libro ꝑꝑ suã excellentiã singularẽ. scri-
pta. n. oꝛdinant ad impressionẽ doctri
ne in coꝛdibus auditoꝝ sicut ad fine3.
Tũc sic. excellentioꝛi doctoꝛi excellen
tioꝛ modus d3 attribui doctrinã tradẽ
di ꝛ docendi. Sed excellentior modꝰ
est doctrinã in mentibus auditoꝝ im
primere. sicut faciebat xp̃c q̃3 in libꝛo
scribere. igit nõ debuit scribere legem
suã. vñ pitagoꝛas ꝛ socrates ꝛ phi an-
tiqui q̃ fuerũt doctoꝛes excellẽtissimi.
istũ modũ tenuerũt ꝙ nunq̃3 aliquos
libꝛos scripserũt. ꝛ hec est rõ formalit
sancti thome. Quarta rõ ẽ vt legẽ no
uã a veteri distingueret ꝛ separet. lex
eñ vetus dr lex scripta etiã digitu q̃3-
tum ad ꝑcepta moꝛalia. Si noua ess3
scripta xp̃m. etiã posset dici lex scripta
Quia igit illa fuit lex timoꝛis fuit scri
pta in libꝛis ꝛ codicibꝰ. qꝛ ista amoꝛis
fuit scripta solu3 in coꝛdibus. Quin-
ta rõ ꝛ vltima est ꝓpter regiã excellẽtiã
demonstrandã. xp̃c. n. fuit rex. Jesus
nazarenus rex iudeoꝝ Jo. xix. Et de-
cet regiã maiestatẽ ꝙ sua dicta ꝛ facta
ꝑ suos notarios scribant nõ ꝑ se sicut
fecerũt quatuoꝛ euãgeliste xp̃i iesu ve
ri messie notarij. Sic g̃ ꝑ3 ꝙ xp̃c nõ de
buit legẽ nouã ꝑ se scribere in aliq̃bus
extrinsecis sed ex amoꝛe scripsit eã in
coꝛdibus fideliũ sicut dr in supꝛadicta
auctẽ Iere. ꝫ dabo legẽ meã in visce
ribus eoꝝ ꝛ in coꝛde eoꝝ scribã eam.

Ex ꝑdictis satis claret ꝙ verus mes
sias debuit assiłari moysi i dãdo legẽ.
ꝛ ꝙ nõ debuit dare talẽ legẽ sicut erat
antiqua ꝫ legẽ nouã. ꝛ ꝙ illã ñ debuit
scribere ꝑ se in aliq̃bus extrinsicis sed
i viscäribꝰ ꝛ in coꝛdibꝰ fideliũ q̃ oia ad
lr̃a3 ipleta st in iesu xp̃o saluatoꝛe nr̃o

Quo ad q̃rtũ pũctũ q̃ ẽ de excellen
tia legis noue l3 ex supꝛadictis differẽ
tijs clareat manifeste. specialius tamẽ
eius excellentia declaratur ex sex gra
dibus perfectõnis. ꝑmus est ex osten
sione cognitiõis dei. secundus ex con
tentoꝝ rõnabilitate in mãdatꝭ vel mo

nitis. Tercius ex miraculoꝝ claritate
Quartus ex eccłie stabilitate. Quin-
tus ex diuia bonitate. Sextus ex ame
nissima ꝓmissoꝝ incōꝑabilitate. Cir
ca primū gradū notandū est ꝙ lex mo
saica quo ad fidē vnius dei erat impfe
cta. qꝛ licꝫ in illa fuit aliqualis noticia
vnius dei. ⁊ etiā xp̄i in quodā generali
nō tñ fuit ibi noticia explicata trinita-
tis ꝑsonarū in vnitate essentie nec per
ꝯsequens incarnatōis. Cuius rō est qꝛ
sicut cognitio naturalis ꝓcedit de im-
ꝑfecto ad ꝑfectū. vt dr̄ ꝑͦ phisicoꝝ. vñ
⁊ pueri vocant ꝑͦ oēs viros pr̄es ⁊ oēs
feminas matres. ⁊ postea distinguūt.
Ita silr̄ supnaturalis cognitio minoꝛ
fuit in lege veteri q̄ȝ in noua in qua ꝑ
xp̄m veritas lucide est reuelata. ꝓpter
qꝺ dicit saluatoꝛ Joh. xvij. Pr̄ mani-
festaui nomen tuū hoibus quos dedi
sti mihi. Ip̄e. n. manifestauit expꝛesse
trinitateꝫ ꝑsonarū. pr̄em noiando a q̄
eternaliter ꝓcessit ꝑ generatiōeꝫ dicēs
Joh. xvj. Exiui a patre ⁊ veni in mun
dū. s. in vtero beate virginis carnē as-
sumendo. Spm̄sctm̄ ꝓmittendo Joh.
xv. Cuꝫ venerit paclytus quē ego mit
tam vobis a patre. ecce ꝓcessus spūs-
sancti ab vtroqꝫ. Nominauit etiā exp̄s
se trinitatē ꝑsonaꝝ in forma baptismi
Math. xxviij. Euntes docete omnes
gentes baptizantes eos. s. in noie pr̄is
⁊ filij ⁊ spūssancti. Manifestauit etiaꝫ
vnitātē essentie Joh. x. dicens. Ego et
pater vnū sumus hoc est qꝺ iohānes i
sua prima canonica ca. v. dicit exp̄sse
tres sunt qui testimoniū dant in celo:
pater verbum ⁊ spūssanctus. ⁊ hij tres
vnū sunt. In figura hꝰ moyses loq̄bat
ad ppl'm velata facie. vt hr̄ exo. xxxiiij
qꝛ mysteria fidei nr̄e erāt figuris ⁊ eni
gmatibꝰ velata sicut supra late decla-
ratū fuit. In figura etiam hꝰ velū tem
pli fuit scissum in xp̄i passione. ad oñ-
dendū ꝙ declarata ⁊ manifestata erāt

que prius latebant sub velamine. ꝓpt
qꝺ ipa lex noua tanq̄ȝ ꝑfecta in cogni
tione ē donū ꝑfectū descendens a pr̄e
luminū. vt dr̄ Jaco. j. ptꝫ ḡ ꝙ cognitio
dei ꝑfecta est in lege noua que impfe-
cta fuit in veteri. ꝓpter qꝺ pr̄es veteris
testamēti poterant dicere illud quod
scribit. j. ad Coꝝ. xiij. ex ꝑte cognosci-
mus ⁊ ex ꝑte ꝓphetamus. i. impfecte.
Secūdus gradus quo oñdit lex no-
ua ꝑfectissima est ex contentoꝝ rōna-
bilitate vel mandatis vel monitis. qꝺ
vt clarius videat oñdit ipfectio legis
mosaice quo ad totū corpus suū. scꝫ q̄
ad p̄cepta moralia ⁊ iudicialia ⁊ sacra
mentalia ⁊ cerimonialia. Primo. n. in
lege moysi p̄cepta moralia fuerūt im-
ꝑfecta. ⁊ dicunt moralia p̄cepta illa q̄
sunt de dictamine rōnis etiaꝫ si nulla
lex esset sicut ē illud mādatū qꝺ scribi
tur Exo. xx. Honora pr̄em tuū ⁊ ma-
trē tuā ⁊c̄. Et silr̄ illud qꝺ ꝑ modū mo
nitōis scribit Leuiti. xix. Coram cano
capite cōsurge ⁊ honora ꝑsonā senis ⁊
silr̄ia. Qꝛ aūt ista fuerūt ipfecta decla-
ratur dupliciter. primo qꝛ p̄cepta mo-
ralia in lege moysi ordinabāt actꝰ ho-
minū exteriores tm̄. ꝓpter qꝺ apl's ad
Ro. iij. vocat legē moysi legē factorū.
De actibus aūt interioribus in q̄bus
consistit bonū moris nihil ordinabat
aut parū. Sed ꝯ hoc ē qꝺ hr̄ exo. xx.
Non concupisces vxorē ꝓximi tui ⁊c̄.
Dicendū est ẜm antiquos doctores ꝙ
talis ꝯcupia ñ ꝓhibebat inquātū erat
oino latens in corde ȝ inquantū ꝓrū-
pebat exterius ꝑ aliqua signa. vt ꝑ ver
ba scurrilia. impudicos tactus ⁊ oscu
la ⁊c̄. hmōi. iō sic exponūt. Nō cōcupi
sces. i. signa ꝯcupie nō facies. Vñ ad
ad philip. iij. dicit glo. ꝙ lex vetꝰ ꝓhi-
bebat manū nō aim. Vel dicēdū ẜm
alios ꝙ lex vetus ꝓhibebat cōcupiam
animi latentē. hoc tñ erat in paucis. s.
in mechia ⁊ furto. Item in istis insuffi

cienter ꝓhibebat ꝯcupiam. qꝛ nō pu-
niebat trangressores. ⁊ sic ptꝫ ꝙ insuf-
ficienter lex mosaica ordinabat actus
interiores. Secūdo declarat̄ sic. quia
lex mosaica etiā actus exteriores ordi
nabat sicut ptꝫ Deutro. xxiij. vbi dici-
tur sic. Nō senerabis fratri tuo pecu-
niā ad vsurā nec fruges nec aliquā aliā
rem sed alieno. Ibi .n. ꝑmittitur vsura
cū alienis ꝑsonis qḋ est illicitū ꝯtra di
ctamen recte rōnis. Itē deutro. xxiiij.
ꝑmittit̄ viro dare libellū repudij etiaꝫ
cā indebita. Vn̄ ibidem subdit̄ si acce
pit homo vxorē ⁊ habuerit eā ⁊ nō in-
uenerit grām in oculis eius ꝑꝑ aliquā
feditatē. scribet libellū repudij ⁊ dabit
in manu eius ⁊ dimittet eaꝫ de domo
sua. Indiuisibilitas aūt ꝑ totā vitaꝫ ē
de dictamine rōnis naturalis. ⁊ sic pꝫ
ꝙ lex vetus impfecta fuit in moralibꝰ
Et ꝓpter hanc impfectōem lex mosai
ca dicit̄ pedagogus noster ad Gal. iij
id est regula puerorꝝ ⁊ impfectorꝝ in q̄
bus nō querit̄ pfectio interior ſꝫ ab ex-
terioribus inhonestis timore disciplı-
ne reprimunt̄. Et in actibus exterioribꝰ
multa eis ꝑmittunt̄ que nō ꝑmitterēt̄
viris pfectis. ꝓpter qḋ aug. li. de spū. ⁊
lr̄a exponens illud. ij. Cor. iij. lr̄a occi
dit ⁊c. dicit hoc nō tm̄ de cerimoniali-
bus intelligēdū ſꝫ etiā de moralibꝰ ve-
teris legis. qꝛ. s. nō ꝓhibebant̄ aliq̄ que
de se sunt mortifera. vt ptꝫ ex p̄dictis.
ꝓpter qḋ dicit̄ ad Ro. iij. ex opibus le-
gis nō iustificat̄ ois caro. Sed lex no
ua pfecta est in moralibus. qꝛ pfecte or
dinat actꝰ hūanos nō solū exteriores
sed etiā interiores ⁊ in hoc impfectōeꝫ
legis supplet. ꝓpter qḋ dicit saluator
impfectōem legis adimplendo math.
v. Audistis qꝛ dictū est antiquis. non
occides. qui aūt occiderit reus erit iu-
dicio. Ego autē dico vobis. qꝛ ois qui
irascit̄ fratri suo reus erit iudicio in q̄
ordinat motū interiorē. vt ptꝫ. Simi-
liter lex noua actus exteriores ordīat
nullū malū ꝑmittendo. ꝓpter qḋ dicit
Saluator Math. xij. Dico aūt vobis
qm̄ de omi verbo ocioso qḋ locuti fue
rint hoies sup terrā reddent rōnē i die
iudicij. Si aūt his ꝓhibet verbū ocio
sum ꝑ cōsequēs verbū nociuū. ⁊ mul-
to fortiꝰ oēꝫ actū malū. ꝓpterea math.
v. post suppletōem p̄ceptorꝝ moraliuꝫ
veteris legis cōcludit pfectōem euan-
gelicā dicens. Estote ergo pfecti sicut
pater vr̄ celestis pfectus est. pfecit aūt
xp̄c moralis p̄cepta legis. etiaꝫ cōsilia
euangelica supaddendo. ꝓpter quod
math. xix. Iuueni dicēti se custodisse
mandata legis ⁊ querenti vlteriꝰ viam
pfectionis. dicit saluator. adhuc vnuꝫ
tibi deest. Si vis pfectus eē vade ⁊ vē
de oia que habes ⁊ da paupibus. ⁊ ha
bebis thesaurū in celo ⁊ veni ⁊ seque-
re me. Secūdo in lege moysi iudicia-
lia p̄cepta erant ipfecta. qḋ ptꝫ ex duo
bus. primo ex mō inducēdi hoies ad
obseruantiā iusticie. ad qḋ ordinabāt̄
iudicialia p̄cepta. Scḋo ex ipis prece
ptis. primū ptꝫ sic. ꝓpriū est hoim im-
pfectorꝝ vt inducant̄ ad iusticiā obser-
uandā timore pene. vn̄ dicit Oratius.
libro epl̄arū. oderūt peccare boni. vir-
tutis amore. oderūt peccare mali for-
midine pene. hoc etiā declarat̄ rōe. qꝛ
illud qḋ cū timore fit penale ēst ⁊ non
delectabile. vn̄ dr̄. j. Ioh. iiij. timor pe
nā hꝫ. Opari aūt virtuose nō est pena
virtuoso ⁊ pfecto sed magis delectabi
le. ꝓpter qḋ dr̄. ij. ethi. ꝙ signuꝫ habitꝰ
generati est delectatio in ope. lex moy
si inducebat hoies ad iusticiā obseruā
dā ꝑ timorē penarū ꝓpter qḋ dr̄ lex ti-
moris. Et in signū hꝰ lex fuit data i ter
roribus. vt ptꝫ Exo. xix. Iam aduene
rat dies tercius in quo. s. data est lex.
Sequit̄ ⁊ ceperunt audiri tonitrua et
micare fulgura. ⁊ nubes dēsissima opi
re montē. clāgorq̄ʒ buccine vehemētiꝰ

perstrepebat. Timuitq; ppl's q̄ erat in castris. Et sil'r facies Moysi apparuit cornuta q̄n secundo apportauit legez in tabulis descriptā ꝛ timuerūt filij israel. vt hr̄ Exo. xxiiij. In cordibus .n. illis designabat terror ꝛ feritas legis. ptz ergo primū. vic; imperfectio iudicia-liū p̄ceptoꝝ ex mō inducendi ad opera iusticie. s. p timorē pene. Scd̄o idez patz ex ip̄is met p̄ceptis iudicialibꝰ q̄ aliq̄n infligebant penā innocenti ꝛ aliq̄n culpabilē nō puniebant. Primuz ptz p illud qd̄ hr̄ Nume. xxxv. de homicidio oīno casuali vbi dicit̄ talis q̄ fortuitu ꝛ absq; odio ꝛ inimicicijs int̄ficiebat hoīem. debebat confugere ad vnā ciuitatē refugij ꝛ ibi manere vsq; ad mortē sūmi sacerdotis qd̄ erat aliq̄n p magnū tp̄s. Talis q̄ erat innocēs cū homicidiū erat oīno casuale ꝛ inuolūtariū. sine culpa puniebat̄ graui pena. q̄ꝛ oportebat eū exulē eē p magnū tp̄us a sua ciuitate ꝛ a sua possessione. Scd̄m ptz vbi subdit̄ de tali fugitiuo innocente q̄ si infra terminos vrbium inuentus fuerit ꝛ pcussus ab eo qui vltor est sanguis absq; noxa erit q̄ eū occiderit. Debuerat .n. ꝓfugus vsq; ad mortē sūmi sacerdotis in vrbe habitare. ꝛ sic ptz q̄ interfectio innocentis in tali casu remāeret sine pena q̄ tn̄ ē grauis culpa. Talis aūt impfectio legis cōueniebat impfectioni ppl'i q̄ erat ꝓnus ad effusionē sanguinis. ꝛ iō interfector a casu. remanens in sua ciuitate inter amicos interfecti erit in p̄iculo mortis q̄uis inocēs. ꝛ sic de facili pn̄t in ppl'o homicidia multiplicari. Et iō ad hec mala vitanda data est lex p̄dicta de eius fuga q̄uis eēt innocēs. Et eadē rōne pcebat lex. Si aliq̄s amicus mortui interficeret eū extra fines ciuitatis refugij. vt sic cogeret̄ in vrbe remanere nō ex sua culpa ſ; ꝓpter homicidia vitanda. ad que ppl's tanq̄ impfectus erat ꝓnus. Exemplū idoneum ponit ph's q̄nto ethicoꝝ dicēs q̄ aliq̄n leges sunt similes regulis q̄bus vtunt̄ artifices in lesbia ad dolandū lapides q̄ꝛ lapides illiꝰ regionis sunt male dolabiles. iō vtunt̄ artifices regulis plūbeis vt possint tortuositati lapidis applicari. sic in veteri testamēto date sūt leges aliquā impfectōez hn̄tes pp impfectōem illius ppl'i. lex tn̄ euāgelica q̄tū ad iudicialia est pfectissima. quia inducit ad obseruantiā legis. non p timorē pene ſ; p amorē iusticie. qd̄ est ꝓprie pfectoꝝ vt supradictū ē. ꝓpter qd̄ lex noua merito dicit̄ pfecta s̄m qd̄ d̄r Jaco. j. Qui aūt p̄spexerit in lege pfecte libertatis. i. in lege euangelij q̄ ducit hoīem ad pfectōem ꝛ liberat a seruitute timoris ꝛ seruitute peccati. sicut dn̄s ait Joh. viij. Si manseritis in sermone meo veri discipuli mei eritis. et vos cognoscetis veritatē et veritas liberabit vos. Itē q̄ꝛ nullū innocentem punit. nec aliqd̄ malū impunitū relinquit. q̄ꝛ etiā verba ociosa puniēda ostēdit. vt supra dcm̄ ē. ꝛ nō solū v̄ba ociosa sed malas cogitatōes s̄m qd̄ dicitur math. v. Ego dico vobis q̄ quicūq; viderit mulierē ad ↄcupiscendā eā iam mechatus ē in corde suo. ꝓpter qd̄ lex noua est pfecta. de qua pōt exponi illud Canti. vj. Vna ē colūba mea pfecta mea. Dicit̄ etiā lex noua columba metaphorice. q̄ꝛ est sine felle amaritudinis nullū innoxiū puniens. d̄r etiaz pfecta. q̄ꝛ nullū maluz pmittens. ꝛ sic apparet pfectio legis euangelice q̄tū ad iudicialia. Tercio declarat̄ quō sacr̄a veteris legis erāt impfecta. Ad cuius euidentiā cōsiderandū q̄ illa sacramēta erant ordinata ad faciendu; hoīes idoneos ad cultū diuinū. ꝛ iō aliqua erant cōīa toti ppl'o ta; viris q̄ mulieribꝰ vt purificatōes. alique a tactu imundi vel mortui. q̄ purificatōes

fiebant p aspsionē aque expiatōis. de
qua hr̄ Nūe.xix.ꝛ siṁa. Aliq aūt erāt
solis viris cōuenientia. sicut circūcisio
Aliqua solis sacerdotibus sicut conse
cratio ꝛ vnctio sacerdotis ꝛ hmōi. Cu
ius rō est. q₂ sacerdotes applicabant
spāli modo ad cultū dei. Ista tn̄ sacra-
menta p̄dicta erant impfecta. q₂ nō cō
ferebant grām. sine qua nō efficiūt ho
mines idonei ad cultū diuinū. Jō sa-
cramenta legalia dicunt egena ꝛ infir
ma. ad Gal. iiij. vbi dicit sic. Nūc aūt
cū cognouistis deū: imo cogniti estis
a deo. quō cōuertimini iterū ad egena
ꝛ infirma elementa. Dicunt aūt infir-
ma. q₂ nō cōferebant aliquā ptātē spi-
ritualē. sicut cōferūt sacr̄a noue legis.
Silr̄ dicunt egena q₂ nō conferebant
grām que necessaria ē ad benevtendū
illa ptāte. Sed ꝫ hoc videt q₂ i exo.
ꝛ leuit. quasi vbiq₃ dicit. q₂ illa sacram̄
ta reddebant hoies idoneos ad cultuꝫ
diuinū. dr̄ ꝙ talis idoneitas erat p q̄n
dā mūdiciā ꝛ expiatōem corpalem sic̄
in noua lege quis dicit ineptus ad mi
nistrandū ꝛ celebrandū pp īmūdiciaꝫ
manuū. locio manuū reddit eū aptuꝫ
sed hec aptitudo est tm̄ corpalis. Sic
erat de aptitudine que dabat p sacra-
menta veteris legis. Et ꝓpter hoc dicū
tur illa sacr̄a emūdatōes carnis. vt hr̄
ad hebre. ix. vbi dr̄ sic. sanguis hircoꝝ
qui. s. offerebat in cōsecratōe sacerdo-
tū ꝛ cinis vitule aspersus quo oēs mū
dabant a tactu morticini vel imūdi. vt
dictū est inqnatos sanctificat ad emū-
datōem carnis. i. corpis. q₂ sicut dictū
est talia non ꝯferebant grām sed aufe-
rebant quedā impedimēta seu irregu-
laritates impediētes a tabernaculi in-
gressu sicut in noua lege ptꝫ p exēplū.
qn̄. n. p p̄latos dispēsabat cū aliquo il-
legitime nato vel p̄uato vno oculo vl̄
hmōi nō cōfert ad hec sibi gr̄a sed tm̄
tollit irregularitas. Sꝫ cōtra hoc vr̄
q₂ fm doctrinā sanctoꝝ circūcisio tol-
lebat peccatū originale. ꝛ p ꝯñs cōfere
bat grām vt cōiter tenet. Dicendū fm
antiquā opinionē ꝙ tollebat pctm̄ ori
ginale nō tn̄ cōferebat grām. hec enim
erat ptās circūcisionis vt tenet a mul
tis ꝛ magnis doctoribꝰ quoꝝ rōnes p
pter plixitatē omittunt. ꝛ in hoc diffe-
rebat a baptismo q̇ nō solū auferebat
pctm̄ originale sed cōfert grāꝫ. Aliter
pōt dici ꝙ si in circūcisione gr̄a cōfere
bat. hoc nō erat in virtute illius sacr̄i.
sed in fide xp̄i venturi. quē ptestabat il
le q̇ circūcidebat si adultꝰ erat vl̄ aliꝰ
p eo si puulus erat. Et hoc est qō dicit
tur cōiter ꝙ valebat ex fide suscipiētiū
nō aūt ex ope opato. p quē modū va-
lent sacr̄a noue legis. pꝫ igr̄ ꝙ sacr̄a ve
teris legis erant impfecta. Sꝫ lex no-
ua pfecta est q̄tū ad sacr̄a. q₂ illa cōfe-
rūt grām ꝙ illa nō faciebant. vt dcm̄ ē
ꝓpter qō dr̄ Joh. j. lex p moysen data
est. gr̄a ꝛ veritas p iesum xp̄m facta ē.
ꝓpter hec de iohanne baptista qui pe
suam p̄dicatōnem ꝛ baptismuꝫ dispo-
nebat populum ad christi baptismū.
ꝛ p consequens ad alia sacr̄a cum ba-
ptismus sit ianua omniū sacramētoꝝ
Luce. j. dicitur. Ipse preibit ante illuꝫ
in spiritu ꝛ virtute helye parare domi
no plebem perfectam. Sunt ergo ab-
lata sacramenta veteris legis. ꝛ intro-
ducta septem sacramenta noue legis.
in quibus tanq̄ perfectissimis sacra-
mentis deus attulit nobis causas salu
tis spiritualis. Cause autem salutis
spiritualis nō sunt nisi quatuor. sicut
ꝛ quatuor sunt cause salutis corpora-
lis. scilicet curatiua. conseruatiua. pre
seruatiua ꝛ melioratiua. Curatiua est
duplex. quedaꝫ enim totaliter ꝛ simul
curat vt baptismus culpam ꝛ penam
oīno delens quantū in se est. q̄daꝫ vo
paulati vt pnia. Cōseruatiua ē vt ꝯfir-
matio. in hac. n. dat spūssc̄us ad robur

⁊ cõfirmatõem grẽ que data est in ba-
ptismo. Preseruatiua est mr̃imoniũ i
quo ꝯcupia carnalis in ruinã turpitu
dinis ꝑna excipit̃ honestate nuptiarũ
ne ruat in mortale peccatũ. Meliora-
tiua est ordo in qua grã meliorat̃ vel
augmentat̃. vel etiã extrema vnctio q̃
hoiem in meliori statu ponit ⁊ securio
rẽ reddit. Est quoq; quedã alia medici
na p̃dicta quatuor sola faciẽs. s. eucha
ristia qm̃ ⁊ venialia curat ⁊ ab eis aiaz
p̃seruat. grãm quoq; cõseruat. q2 psal.
ciij. panis cor hois cõfirmat ⁊ etiã gra
tiã augmentat. Quarto in lege moy
si cerimonialia fuerunt impfecta. Ad
cuius euidentiã notandũ ꝙ cerimõie
veteris legis fuer̃t in quadruplici dif-
ferentia. Quedã ptinent ad sacr̃a que
dã ad sacrificia. quedã ad obseruatiõz
⁊ quedã ad sacra. Sacra aũt ⁊ obserua
tões ordinant̃ ad sacrificia ⁊ ad sacra.
Quia sacra dicunt̃ vasa ⁊ loca ⁊ hmõi
q̃bus vtebant̃ in sacrificijs ⁊ ritu colẽ
di. Obseruatões dicunt̃ q̃dã modi vi-
uendi religiosi q̃bus vtebant̃ iudei q̃
erant ppl's peculiaris ipius dei. vtpo-
te ꝙ custodirẽt se ab aliq̃bus cibarijs
potibus ⁊ vestibus ⁊ sil'ibus. ex hoc q2
erant ppl's deo cõsecratus p sacr̃m cir
cũcisionis ⁊ alia sacramẽta. Nũc aũt
ita est ꝙ ex fine accipit̃ rõ eoꝝ que sũt
ad finẽ. ⁊ ideo ostenso ꝙ sacrificia ⁊ sa
cramenta impfecta erãt sufficiẽter erit
oñsum ꝙ sacra ⁊ obseruatões erãt im-
pfecta. q2 ordinabant̃ ad duo p̃dicta si
cut ad finẽ vt prius dicũ est. Qr̃ aũt sa
crificia veteris legis eẽnt impfecta oñ
dit̃. q2 quedã erant sacrificia ꝑ peccat̃
oblata. ⁊ hec erant impfecta. q2 nõ po
terant auferre peccata. pp qd̃ dic̃ apl's
ad Hebre. x. Impossibile ẽ sanguinez
hircoꝝ ⁊ thauroꝝ auferri pctã. Et iteꝝ
ibidẽ ois quidẽ sacerdos. s. veteris le-
gis p̃sto est quotidie ministrans ⁊ eas-
dẽ offerens hostias q̃ non pñt auferre

peccata. Et idẽ hr̃ Esa. xl. libanus nõ
sufficiet ad succendendũ ⁊ aialia non
sufficient ad holocaustũ. libanus autẽ
hic vocatur primũ templũ qd̃ fuit fa-
ctũ de lignis libani. Aialia aũt illa ob
lata q̃ztũ ad ptẽ cõcremata nõ sufficie
bant ad amotionem pcti. Alia autem
erant sacrificia pacifica. i. ex deuotõne
oblata ad grãm dei impetrãdã seu ad
aliqd̃ beneficiũ diuinũ. Et illa erãt im
pfecta. q2 gratia diuina seu beneficiuz
diuinũ nõ impetrabat̃ rõe oblati mu-
neris. licet aliqñ daret̃ ꝑpter oblatõem
⁊ fidẽ offerentis. Et hoc est qd̃ dic̃ apo
stolus ad hebre. ix. Tabernaculũ fcm̃
est primuz ⁊c̃. Sequit̃ que est pabola
tpis instantis iuxta quã munera ⁊ ho
stie offerunt̃ que nõ pñt ſm cõsciam p
fectũ facere seruientẽ. q2 pfectio cõscie
est donũ gratie. Et sic ptz ꝑpositum ꝙ
lex moysi q̃ztũ ad cerimonialia ⁊ sacri
ficia erat impfecta. Sz lex noua pfe
ctissima est quantũ ad sacrificia. q2 ipa
est vnũ sacrificiũ pfectissimũ. s. eucha-
ristia. que nõ tm̃ est sacr̃m ʒ etiã sacrifi
ciũ. q2 ibi xp̃c queãdmodũ imolatur ⁊
fructus sue benedicte passionis a po-
pulo pcipit̃. Istud aũt sacrificiũ tanq;
vnũ ⁊ pfectũ fuit in lege figuratuz per
multa sacrificia ⁊ varia sicut pfectũ p
impfecta. Eius aũt pfectio apparet in
duobus. q2 p° tollit peccata qd̃ nõ po-
terant facere legis sacrificia. ꝑpter qd̃
dr̃ Jo. j. Ecce agn⁹ dei ecce q̃ tollit pctã
mũ di. pctã ſm ꝙ dicit. b. Johes. j. Ca
nonica. iiij. ca. Ipe ẽ ꝑpiciatio ꝑ pecca
tis nr̃is. nõ ꝑ nr̃is aũt tm̃ ʒ ꝑ toti⁹ mũ
di. Scd̃o appet ei⁹ pfectio. q2 augmen
tat grãm. ſm ꝙ dicit Jo. vj. Qui man
ducat me viuit pp me. s. p augmẽtum
grẽ. De h̃ sacrificio panis ⁊ vini in be-
resich raba. i. in genesi magno. Rabi-
mosse darsan sup textũ geñ. c. xiiij. mel
chisedech rex salẽ offerẽs panẽ ⁊ vinũ
Erat eñ sacerdos dei altissimi. dic̃ ra-

bismulthel filius nabaman. Iste melchisedech erat sem filius noe. & qd voluit dicere, pferens panẽ & vinũ. ostendit nobis q decuit ei actus sacerdotij q erat sacrificare panẽ & vinũ. & hoc est qd dicit psal. in psal. cix. Iurauit dñs & nõ penitebit eũ tu es sacerdos in eternũ sm ordinẽ melchisedech. Et qs est ille. ille est rex messias pp qd scriptũ ẽ Ecce rex tu9 venit tibi iust9 & saluator ipse: zacha. ix. Et in h qd dic, pferẽs panẽ & vinũ concordat cũ psal. qdic psal. lxxj. Erit firmamẽtũ in terra in sũmis montiũ vbi dicit translatio chaldaica erit sacrificiũ panis in terra in capitib9 montiũ synagoge. Et cũ ille psal. lxxj. De9 iudiciũ tuũ regi da sm doctores thalmuth totus loquat d messia. qcũqs si nõ ẽ cecus poterit videre sm pdictã translatiõem chaldaicã q messias erit firmamentũ in terra in altitudine montiũ synagoge. q mõtes synagoge & eccie sunt sacerdotes q quotidie d facto eleuant messiã sup capita sua. & est ita clarũ q nõ pñt negare nisi illi sup quos venit maledictio esaie in cecitate oculoꝝ. vt cordis. hoc est q vnicũ sacrificiũ excellẽtissimũ legis noue i pane & vino. qd sacrificiũ ẽ ipsemet messias & sic pfectio legis euangelice pz ex pfectione sacrificij. Et cũ oẽs cerimõie eccie sint pcipue pp istud sacrificiũ sic pp finẽ. sequit q cerimonie xpianorũ sunt pfectissime. Nec est mirãdũ q in lege noua fiant cerimõie q aliqd figurent. sicut figurabant cerimonie veteris legis. Cerimonie. n. ordinãt ad cultũ diuinũ. Et sm q dicit aug. in enchiridion. c. iij. Deus spe fide & charitate colit loquendo de cultu interiori q est p fidẽ & charitatẽ. Est g triplex stat9 hois in quo hr fides & spes de bonis celestib9 & de his p que ad ipa introducimur. s. de mysterijs xpi & de vtrisqs sicut de futuris. & hic est stat9 veteris testamenti in quo hr fides de bonis celestibus sicut de futuris. Sz de his per que introducimur ad celestia. s. de mysterijs xpi sicut de pñtib9 vl pteritis ẽ status noue legis. Tercius status est i quo vtraqs habent tanqs pñtia & euidentia. & nihil credit. & hic ẽ status patrie celestis. In hoc aũt statu tercio vbi nihil credit nihil est cerimoniale vel figurale ad cultũ ptinens sm q dr apoca. xxj. Templũ nõ vidi in ea. dñs em deus oipotens tẽplũ illius est. Pari igit rõne aduenientẽ secũdo statu. s. noue legis cerimonie primi status. s. veteris legis cessare debuerũt & induci alie q cõuenirent statui noue legis in q bona celestia expectant de futuro. h bñficia xpi habita sunt de pterito. Et id qz cerimonie veteris legis significabant xpm venturũ. dignũ est vt sic euacuaret in noua lege i qua mysteriũ xpi iã est pteritũ. Et hoc est qd dicit apls ad Hebre. ix. translato sacerdotõ necesse est vt legis trãslatio fieret qtũ. s. ad cerimonialia. thurificatõe tñ excepta. qz n significabat mysteriũ xpi directe. sed deuotiõez ppli ad xpm. nũc aũt dz esse nõ minor deuotio ad ipm iam psentialiter exhibitũ q erat tũc ad ipm venturũ. pter qd in noua lege manet thurificatio p quã designat ministrorũ eccie & ipius ppli deuotõ. Innumẽ aũt sunt in lege noua cerimonie. Et si nũqs aliud attenderẽt iudei & pagani. nisi excellentiã cerõniarũ in ritu xpiano. Istud solũ deberet cõuincere cecitatẽ eoꝝ. sicut pz de ornamẽtis sacerdotalibus & ministroꝝ. & de alijs que cum tanta solẽnitate fiunt in altari & i choro in festis duplicibus maioribus minoribus semi duplicib9 & simplicibus quales etiã cerimonie fiũt in choro a cãtorib9 & organis qs honestissime inclinatões. Quid dicaz de ornatu in crucib9 & calicibus aureis & argenteis

ueterisq̈ʒ vasis ⁊ reliq̈arijs in q̈bus reli
quie sanctoꝝ q̈ ꝓ xp̄o mortui sunt vel
eum fidelissime secuti sunt honorifice
ꝯseruanť. Mirabanť iudei vnū tēplū
salomōis ƺ in stuporē ꝯuertanť ꝓ mł-
titudine ⁊ magnitudie ecciaꝝ xp̄i in to
to orbe cōstructarū. Mirenť altitudi-
nē ⁊ pulchritudinē turriū in q̈bus ar-
monia dulcissima resonat campanaꝝ
q̈ ꝓ laudibꝰ diuinis ⁊ ꝓ ꝯuocatōe po-
puloꝝ ⁊ ꝓ terrore demonū mira effica
cia ꝓpulsanť. q̈d dicā ꝺ̄ cerimonijs ro-
mane curie in summi pontificis īpato
rū ⁊ regū vnctōe. q̈d de ꝯsecratōe ep̄o
rū ecciarū altariū vasoꝝ ⁊ vestimētoꝝ
que oīa admirāda ⁊ stupēdissima sunt
cū xp̄o. ⁊ in admiratōem cōuertūt de-
uote aspiciētes. Attēdāt aūt miseri iu-
dei. s. ⁊ infideles sup oīa in vna ⁊ eadē
fide tantā diuersitatē religionū vbi ho
mines a seculo fugiētes exponūt totū
tp̄s vite sue in laudibꝰ ⁊ seruitio redē-
ptoris. qui lʒ diuersis cerimonijs ꝓ cō
seruatōe religionū q̄i quibusdā muris
vtunť. sicut nucleū in testa cōseruať et
mel in fauo ⁊ ciuitas in muro. In sub
stantia tn̄ eiusdē fidei nullatenꝰ discre
pantes ad vnū beatitudis terminū ni-
tunť ꝑuenire. Sic ergo ptʒ in summa
colligendo q̃ lex noua que euāgelica
dr̄ ꝑfectissima est in moralibꝰ. q2 ea im
plenť. addita ꝑfectōe. q2 illi p̄cepto nō
occides addiť nō irasci. Et illi nō me-
chaberis addiť nō cōcupiscere ex visu
Et illi nō periubis addiť nō iurare oī-
no. i. fine legitia cā. ⁊ sic ꝺ̄ alijs. math.
v. Et ab illo ꝑmisso vsure alieno tolliť
īpfectio date mutuū nibil inde spe
rantes Luce. vj. Et illi de libello repu
dij addiť si q̈s dimiserit vxorez nisi ob
fornicatōem mechať. ⁊ q̈ eā duxerit si-
militer mechať Math. v. ⁊ sic tollunť
īmpfectōes taliū ꝑmissoꝝ in lege vete-
ri. Si queras vtrum moralia p̄cepta
ꝑnt dici euacuata simplr. Rn̄detur q̃
moralia p̄cepta fuerūt euacuata tātū-
modo ſm quid. s. q̈ʒtū ad īmpfectōem
cuius rō est. q2 sunt ꝺ̄ dictamine recte
rōnis. ⁊ iō manēt q̈ʒtū ad subam p̄ce-
pti. remota tm̄ in ꝑfectōe sicut dcm̄ est
q2 qn̄ ex īmpfecto fit ꝑfectū nō tollitur
terminus a quo ƺ tm̄ eius īpfectio sic
qn̄ ex minus albo fit magis albū non
tolliť albedo p̄cedens sed tm̄ eius im-
ꝑfectio. Nō est sic de cerimonialibꝰ ve
teris legis. q2 cōtrarianť noue legꝭ cul
tui. ⁊ qn̄ fit mutatio de vno ꝯrio in alte
rū opteт termini a q̈ totaliter euacuari
sicut qn̄ ex albo fit nigrū. albedo tolli
tur. Cerimonie veteris legis dicuntur
ꝯrie cerimonijs noue legis. q2 ille figu
rabant xp̄m venturū. ⁊ iste iam de p̄te
rito aduenisse. ⁊ iō totaliter cessare de-
buerūt. Etiā lex noua est ꝑfectissima ī
iudicialibꝰ ex amore ad iusticiā indu-
cendo. innocētē nō ꝯdēnando. nec ali
qꝺ̄ malū impunitū relinquendo. ⁊ im
pleuit xp̄c iudicialia p̄cepta. ⁊ i eo qꝺ̄
iusticie addidit equitatē mīe. vt ptʒ in
absolutōe adultere Joh. viij. Justicia
em̄ ſm rigorē diminuta est a mīa que
superexaltat iudiciū Jaco. ij. Sʒ nunq̈d
iudicialia p̄cepta veteris legis totaliť
euacuata sunt. Rn̄deť q̃ qn̄ corrūpiť
terminus a quo. ꝑ accidēs illud qꝺ̄ est
ei adiūctū corrūpiť. pōt tn̄ manere cuʒ
termino ad quē si nō habeat ad ipsuʒ
contrarietatē. nō tn̄ mācet idē numero
sed spē tm̄. Sic qn̄ de aere fit ignis cor
rūpiť aer ⁊ manet in igne qualitas sim
bola eadē specie. s. raritas. talia sūt iu-
dicialia veteris legis. q2 adueniēte le-
ge grē cessat etiā eoꝝ obligatio. possit
tn̄ aliquis p̄nceps ordinare q̃ seruarē
tur in regno suo. ita tn̄ q̃ nō reputaret
ea eē obligatoria ex lege moysi. Nō āt
ꝓdicti est. q2 iudicialia p̄cepta ꝑ se ⁊ di
recte nō erant ordinata ad significan-
dū aliquid futurū. sicut erant cerimo-
nialia. sed erant ordinata ꝑ se ⁊ directe

ad seruandū ordinē iusticie in populo iudaico. vt supra dcm̄ est. Quia tñ stat⁹ illius ppl'i erat figuralis totus respectu xp̄i vt dicit ap'ls. j. Cor. x. Oia in figura cōtingebāt illis. ꝑ ꝯñs precepta iudicialia illius ppl'i erant figuralia nō directe sed ex consequenti. ꝛ iō si aliq̄ seruarēt ea ex hoc ꝙ fuerūt tūc statuta hoc eēt dicere ꝙ status ille adhuc durat. qđ est erroneū ꝛ illicitū. si tñ āliqs princeps vellet ea de nouo statuere posset licite. Considerandū tñ ꝙ in lege noua transeūt ꝗꝛū ad eoꝝ rigorem. qꝛ essent magis obseruanda ex amore virtutis ꝗ̄ ex timore. qꝛ lex noua est lex amoris. ꝓpter qđ dicit. j. Jo. iiij. ꝑfecta charitas foras mittit timorē. Adimpleuit etiā xp̄c p̄cepta iudicialia rigorē coꝛrigando in aliquibus. vt dictū est ꝑ seipm̄ ꝛ in alijs dimisit tēꝑamentū suis ministris. s. ecc'ie p̄latis et principibus catholicis. vt de talib⁹ ordinent ꝺm ꝙ viderint vtile cōitati fideliū ꝺm tempoꝝ varietatē ꝛ locoꝝ ꝛ ꝑsonarū. ꝛ istud nō fuit destruere leges sed adimplere. qꝛ sic ordinauit meliorē modū obseruatōis iusticie. sicut nō destruit puer qñ fit vir. qꝛ licꝫ transeat puericia. manet tñ melior status eiusdem ꝑsone etate mutata. lex vetus habuit ꝗsi statū pueri respectu noue leg' ꝑꝑ qđ vt supra dictū est ad Gal'. iij. dr̄ lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o. i. regulatiuus status puerilis. ꝓpter qđ erat lex timoris. sicut pueri sub disciplina ꝛ timore custodiunt. lex aūt euangelica est lex amoris. ꝛ iō nō debet eē tantus rigor penarū. qꝛ ꝓpriū hoīm perfectoꝝ est magis deduci ad virtutē amore iusticie ꝗ̄ tīore pene. vt supradictuꝫ est. Est etiā lex noua ꝑfectissima in sacramentalib⁹. vt dcm̄ est đ eucharistie sacro. Et impleuit xp̄c sacramentalia legis ꝑ exhibitōem veritatis. venit. n. rex ꝛ impleuit figuras que vacue erāt

Impleuit sacr̄m circūcisiōis quod se ośdebat solū ad viros primo suscipiēdo in seipo. Scđo melius efficacius ꝛ generalius instituēdo sacr̄m loco ipi⁹ scꝫ baptismū in quo cōfert maior gr̄a ꝛ remediū tam viris ꝗ̄ mulierib⁹. Impleuit etiā sacr̄m vnctōis regū ꝛ sacerdotū. nō ꝙ assumpserit statuꝫ sacerdotis legalis vel terreni regis. imo dixit corā pylato. regnū meuꝫ nō est de hoc mundo Joh. xviij. ꝛ iō nō habuit istaꝫ vnctōem corꝑalē regū vel pontificū. ꝫ vnctōem spūalē habuit a deo p̄re per plenitudinē gr̄e ꝺm ꝙ dr̄ in psal. xliiij Vnxit te deus deus tu⁹ oleo leticie ꝛc̄. Est etiā lex noua ꝑfectissima i cerimonialibus vt dictum est. ꝛ xp̄c impleuit cerimonialia nō solū q̄ ꝑtinebāt ad sacramenta sed etiā ad sacrificia. sic̄ imolatio agni paschalis ꝛ iuge sacrificiū ꝛ sil'ia q̄ erant figuratiua vnius sacrificij ꝑfecti. s. xp̄i in cruce offerendi. Et ideo ista impleuit xp̄c vno mō corꝑalit' patiendo in corꝑe in cruce. Alio mō efficatius sacrificiū. s. eucharistiā instituēdo. Quedā etiā cerimōialia ꝑtinebāt ad sacramenta. ꝛ de talibus erant p̄cepta ꝓhibitiua vsuū aliquoꝝ ciboꝝ ꝛ cōsimilia. ꝛ ista adimpleuit xp̄c. qꝛ dicit Petrus Actu. x. immundū ꝛ cōmune non intrauit in os meum. ꝛ multo fortius christus hec obseruauit. et sic ista precepta adimpleuit obseruando ꝛ obseruationem meliorem declarando. per talem enim abstinētiam a corporalibus cibis significabatur abstinentia a spiritualibus immundicijs. Hanc autem mundiciā instituit christus in lege euangelica que est mundissima dicens Math. v. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbūt ꝛ per consequens debuit cessare illa figura vel abstinētia. Propter quod dicitur Act. x. Que deus purificauit. tu cōe ne dixeris quia nullus cibus co-

inquinat hoīes qui cum grāruāctōne
ꝯcipiꝰ ⁊ hoc est qꝺ dicit xp̄c math.xv.
Qꝺ intrat in os nō coinquinat aīam
dimisit tn̄ deus in ordinatione eccle ꝺ
aliqbus abstinētijs faciendis ꝓ loco ⁊
tpe. ⁊ sic pꝫ excellentia legis xp̄i qͣtuꝫ
ad totū corpus. ⁊ quō xp̄s legē adim-
pleuit qͣtū ad oīa genera p̄ceptoꝝ. Est
etiā ꝑfectissima ꝑ amotōeꝫ velaminis
qꝺ significatū est. qꝛ tunc sacramenta-
talia ⁊ cerimonialia mutata sunt q̊ ad
effectū sed nō q̊ ad obseruantiā. qꝛ cuꝫ
honore sepelire debuit synagoga mat
nr̄a. Legalia.n.tripliciter considerā
tur. primo q̄ñ viua ante passionē. ⁊ tūc
iudei tenebāt cōſuare ex p̄cepto. Se-
cundo q̄ñ mortua.s.a passione dn̄i vsqꝫ
ad fidei manifestā reuelatiōem. ⁊ hoc
tpe ꝑmissum erat eis seruare, ⁊ petrus
seruauit. Tercio cōsideraꝰ tp̄s in q̊ fu-
erūt mortua.s. post fidē reuelatā ⁊ ex-
tūc nec p̄cepta nec ꝑmissa ꝫ oīno ꝓhi-
bita ne cineres mortales.s. synagoge
sepulte de tumulo ꝓdirent qꝺ horribi
le foret ⁊ fetidū. Sic ergo lex noua in
toto corpe ꝑfectissima ē sicut ex oppo-
sito lex vetus toto corpe iꝑfecta. Dia
etiā cōtēta in lege noua vt dicit doctor
subtilis scotus in ꝓlogo primi sniarū.
q.ij. sūt rōnabilissima.i. ꝙ nihil tradit
dissonū rōni. ⁊ in hoc multū cōmēdaꝰ
excellentia legis noue. Quid.n. rōna-
bilius qͣꝫ deū tāqꝫ finē ⁊ vltimū supra
oīa debere diligi ⁊ ꝓximū sicut seip̄m
.i. ad id ad qꝺ seip̄m ſm Greg. In q̄-
bus duobꝰ p̄ceptis dependet vniuersa
lex ⁊ ꝓphe. math.xxij. Item math.vij.
oīa que vultis vt faciāt vobis homies
⁊ vos facite eis. ex istis q̄si ex p̄ncipijs
practicis alia practica i scp̄tura sequū
tur tradita honesta ⁊ rōni cōsona sicut
de eoꝝ rōnabilitate patere pōt singil-
latim cuilibet ꝑtractanti de p̄ceptis et
cōsilijs ⁊ sacramētis. qꝛ in oībus vide
tur eē quasi quedā explicatio legis na

ture q̊ ſm apl'm ad Romañ.ij. scripta
est in cordibus nr̄is. ⁊ hoc quo ad mo
ralia. de quo aug.ij. de ci. dei. ca.xxviij
in fine. Nihil in eis turpe aut flagitio-
sum spectandū imitandūqꝫ ꝓponitur
vbi veri dei aut p̄cepta insinuanꝰ aut
miracula narranꝰ. aut dona laudanꝰ:
aut beneficia postulanꝰ. De credibili-
bus etiā pꝫ. qꝛ nihil credimus de deo
ꝙ aliquā imꝑfectiōꝫ iportat. imo siq̄d
credimus verū eē magis attestaꝰ ꝑfe-
ctōni diuine qͣꝫ eius oppositū. pꝫ ꝺ tri
nitate ꝑsonarū de incarnatiōe verbi et
hmōi. nihil.n. credimus incredibile qꝛ
tunc incredibile eēt ea mundū credere
sicut deducit aug. de ci. dei. libro.xxij.
ca.v. mūdū tn̄ ea credere nō est incre-
dibile qꝛ hoc videmꝰ. Tercio oñdiꝰ ex
cellētia legis noue ex tercio gradu ꝑfe
ctionis eiusdē.s. ex miraculoꝝ clarita-
te qꝺ sic deducit p̄dictus doctor subtil'
deus nō pōt eē testis falsus. ꝫ ip̄e inuo
catus a p̄dicante scripturā vt oñderet
doctrinā eius eē verā. fecit aliqꝺ opus
sibi ꝓpriū. vtpote miracula ac ꝓ hoc te
stificatus est hoc eē verū qꝺ ille p̄dica
uit. Confirmaꝰ ꝑ Richardū p̊ de tri.c.
ij. dn̄e si error est a te decepti sumꝰ. naꝫ
tantis signis cōfirmata sunt q̄ nō nisi
a te fieri pn̄t. ꝙ si dicas miracula non
fuisse facta. cōtra hoc dici pōt illa sen-
tentia aug. de ci. dei. li. xxij. ca.v. si ista
miracula eē facta nō credunt. hoc vo-
bis vnū grande miraculū sufficit. ꝙ iā
orbis terrarū sine vllis credit miracul'
Si.n. qꝺ credimꝰ dicaꝰ incredibile eē
nō minus est incredibile. homies inq̄t
ignobiles quo ad genus. infimos quo
ad reputatōꝫ. paucissimos quo ad nu
merū. qꝛ.xij. imperitos quo ad sciētiā
qꝛ piscatores. rē ita incredibilē.s. xp̄m
esse verū filiū dei passum ꝓ genere hu
mano in cruce tercia die resurrexisse ⁊
ad celum ascendisse taꝫ efficaciter mū
do doctis ꝑsuadere potuisse vt mūdus

credat illud sicut iam credidisse vide-
mus nisi ꝑ illos aliq̄ mira fierēt ꝑ que
mundꝰ ad credendū induceret. vñ sub
dit ibi Aug. iuxta finē capituli ⁊ ꝓpte-
rea mundꝰ nūero exiguo ignobiliū in
firmoꝝ ⁊ imperitoꝝ hoīm credit. q̄ꝛ in
tam ꝯtemptibilibꝰ testibꝰ multo mira-
bilius diuinitas seipsam ꝑsuasit. quid
enī incredibiliꝰ q̄ꝫ ꝙ ad legem ꝯtrariā
carni ⁊ sanguini doctores pauci et ru-
des ⁊ paupes ad fidē plurimos sapiē-
tes ꝯuerterūt. qđ spāliter pꝫ de multis
prudētissimis ꝑ fidei rebellibꝰ vt pꝰ cō-
uersis vt de paulo prius ꝑsecutore ptꝰ
gentiū doctore.. De augustino priꝰ per
manicheos seducto pꝰ doctore catholi
co. De dyonisio priꝰ pħo postea pauli
discipulo. De cipriano prius mago pꝰ
ep̄o xp̄ianissimo ⁊ sic de alijs innume
ris. Contra idem scđo potest dici illud
idem Aug. li. x. de ciui. dei ca. xviij. an
dicet aliq̄s ista falsa eē miracula nec fu
isse facta ꝫ mendaciter scripta. Quis-
q̄s hoc dicit: si de hijs rebꝰ negat oīno
vllis lr̄is esse credendū pōt etiam di-
cere nec deos vllos curare mortalia:
⁊ ibidē si libris magicis sine qđ hone-
stius putant theoricꝭ credūt. cur illis li
bris credere nolūt ista esse facta q̄bus
tanto maior debet fides quāto sup om
nes est cui soli sacrificandū eē ꝑcipiūt
Cōtra idem tercio ē q̄ꝛ q̄dam sūt facta
q̄ nisi a nimis ꝓteruiētibꝰ negari ñ pñt
vt sunt mirabilia facta a siluestro corā
ꝯstantino tam in curatōe lepre eius q̄ꝫ
postea in disputatōe eiꝰ ꝯtra iudeos q̄
facta tanq̄ꝫ celeberrima mūdū nō latu
erūt. Forte dices ꝙ licet miracl'a sūt
facta nō tñ sunt testificantia veritatem
quia antixp̄s faciet miracula. Contra
si aliquis vocatus in testem signū con
suetum testificatōnis ꝑmittat adduci
et presens nō contradicat talis tacitur
nitas non stat cum veritate ꝑfecta mi-
racula autem est tale signum dei vt te-

stis sibi: igit si ꝑmittat miracula fieri a
demonibus nō ꝯtradicens annunciās
videlicet nō esse sua testimonia: nō vi-
dent esse vera ꝑfecte qđ est impossibi-
le ⁊ ꝑ hoc dicit ad illud de antixp̄o: q̄ꝛ
xp̄c p̄dixit miracula facienda per eum
nō esse testimonia veritatis: vtꝫ Mat.
xxiiij. et. ij. ad Thessalo. ij. vnde contra
falsa miracula antixp̄i posset sibi obij-
ci saltem de istis duobus hoc modo si
tu es deus fac me videre nudā diuinā
essentiam ⁊ post visionem memoriam
certā habere visionis et certitudinem
habere ꝙ illa fuerit visio nuda diuine
essentie ⁊ tūc credaꝫ tibi. Item si tu es
deus dic mihi quid faciam aut q̄d co-
gitabo vel q̄d appetā ꝓ tali die vel ho-
ra. Et huiꝰ vie efficaciā ex miraculis in
nuit saluator Johā. v. ⁊ opera que ego
facio illa testimoniū perhibent de me.
Si mihi nō vultis credere operibꝰ cre
dite et sic patet excellentia noue legis
ex miraculoꝝ claritate. Quarto oñ-
dit excellentia legis noue ex quarto ḡ-
du ꝑfectōnis eiꝰ. s. ex ecclesie subtilita-
te q̄ ad caput et membra. Et primo q̄
ad caput ꝑ illud aug. de vtilitate credē
di ca. viij. Dubitamꝰ nos eiꝰ eccl'ie cre-
dere gremio q̄ vsq̄ꝫ ad ꝯsummationem
generꝭ hūani ab apl'ica sede ꝑ successi-
ones ep̄oꝝ frustra hereticꝭ circūlatrāti-
bus ⁊ ꝑtim plebis ipsiꝰ iudicio ⁊ ꝑtim
ꝯsilioꝝ ḡuitate ⁊ ꝑtim ex miraculorū
maiestate dānatꝭ culmen auctis obti-
nuit. ⁊ paꝝ pꝰ q̄d ē ꝙ tā ingratū p̄t eē ori
dei q̄ꝫ tanto labore prauitate aucti vel-
le resistē. Vñ gamaliel Act. v. Si ē ex
hoibꝰ ꝯsiliū ħ aut opꝰ dissoluet si ꝟo ē
ex deo nō poteritꝭ dissoluere ne forte ⁊
deo repugr̄e videamini. Etiam lu. xxij.
ait dñs. Ego rogaui ꝓ te vt nō deficiat
fides tua ⁊ tu aliqñ ꝯuersus ꝯfirma fra
tres tuos. Scđo ptꝫ stabilitas eccl'ie q̄
ad mēbra. vñ aug. ꝯ epl'aꝫ fundamēti.
Quis ei tātā multitudiem ad pctīn ꝓnā

ad legem ꝯtrariā carni et sanguini ser-
uandā induceret nisi deꝰ. Cōfirmat̃ q̄ꝛ
iudeoꝝ secta non manet in vigore sic ꝯ
eos deducit aug. in sermōe de aduentu
vos inq̄ꝫ ꝯuecio o iudei ⁊c̃. Si obijcit̃ ⁊
de ꝑmanētia secte machometi. Rn̄sio
illa incepit pꝰ legē xp̄i plusq̄ꝫ sexcentis
ānis vt dicet̃ li. iiij. ⁊ ꝓphia dī esse apud
eos ꝙ secta eoꝝ cito finiēda ē nō est sic
de lege xp̄i q̄ꝛ ip̄e dixit Mat. xxiiij. ce-
lū ⁊ terra trāsibūt v̄ba aūt mea nō trā-
siēt. q̄si dicat lex mea sine fine durabit
q̄ꝛ v̄ba xp̄i sunt lex eiꝰ. Itē manēte sa
crificio leg̃ noue manet et lex noua: ꝫ
vsq̄ꝫ ad finē istud sacrificiū durabit ꝑꝫ
Math. vl. vbi dicit saluator. Ecce ego
vobiscū suꝫ. s. in sacro altar̃ vsq̄ꝫ ad cō-
summatōneꝫ scl'i. lex ḡ xp̄i in q̄ tale sa-
crificiū ꝯtinuabit̃ durabit vsq̄ꝫ ad con-
summatōem seculi. Item dicit ap̄ls. j.
Coꝛ. xj. Quotiēscūq̄ꝫ manducabit̃ pa
nem hūc ⁊ calicē bibetis moꝛtē dn̄i an
nūciabit̃ donec veniat. s. ad iudicium.
Est ḡ lex noua excellētissima ꝓpter suā
ꝑpetuā stabilitatē ⁊ capite ⁊ in mēbꝛis

Quinto ondit̃ excellentia leg̃ noue
ex quinto ḡdu eiusdē. s. ex dīna bonita
te q̄ nō deest toto coꝛde q̄rentibꝰ salu-
tem. multi em̄ diligētissime q̄rentes sa
lutem: ad hāc legē ꝯuersi sunt ⁊ quan-
to feruētioꝛes facti sunt in q̄rendo tan
to in hac lege ampliꝰ sūt ꝯfirmati subi
toq̄ꝫ in ea penitētes de malicia in boni
tatem mutati sunt et q̄d ampliꝰ in ad-
mirationē inducit est ꝙ potentes ꝑfrui
honoꝛibꝰ mūdi diuitijs eiusdem ⁊ deli
cijs ad libitū vti hec velut stercoꝛa arbi
trātes humilitatē paupꝛtatē ⁊ castitatē
q̄ eis opponunt̃ amplexātes sub religi
onis voto tp̄e vite sue crucifixi mūdo et
mundꝰ eis se volūtarie astrinxerūt sic
q̄tidie experimur. Toꝛmenta q̄ꝫ ꝑ eaꝫ
plures in magna exultatōe sp̄us ⁊ tri-
sticias sunt ꝑpessi q̄ n̄ vident̃ ꝓbabilia
nisi deꝰ hāc legeꝫ singulariter ⁊ irrefra-
gabiliter appꝛobaret ⁊ oꝛdinaret ad sa
lutem tanq̄ꝫ excellentissimā ⁊ ꝑfectissi
mā legē sine q̄ salus esse non potest.

Sexto ⁊ vltimo ondit̃ excellētia le-
gis noue ex sexto gradu ꝑfectōis eius-
dem. s. ex amenissima ꝓmissoꝝ incom
ꝑabilitate. In lege em̄ veteri ꝓmissa i-
ꝑfecta fuerūt. ꝓmittebant̃ em̄ tria scilꝫ
bona tp̄alia. vita tp̄alis. ⁊ pax tēꝑalis.
De p̄o leui. xxvij. Si in p̄ceptis meis am
bulaueritis ⁊ mādata mea custodieri
tis ⁊ feceritis ea dabo vob̄ pluuiā tp̄i-
bus suis ⁊c̃. ysa. j. Si volueritis ⁊ au-
dieritis me bona terre comedet̃ ⁊c̃.
De sc̄do leuiti. xviij. Custodite leges
meas atq̄ꝫ iudicia q̄ faciens hō viuet i
eis Ro. iiij. Moyses scripsit q̄m iusti-
ciā que ex lege est q̄ fecerit hō: viuet in
ea. De tercio leui. xxvij. dabo vob̄ pacē
in finibꝰ v̄ris doꝛmietis ⁊ erit q̄ exterre
at. Item deu. xxviij. Si audieris vocē
dn̄i tui vt facias om̄ia mādata eiꝰ faciet
te excelsioꝛē oibus gentibꝰ ⁊c̃. s. in tp̄a
libus. Ecce ꝓmissa legis moysi. Sꝫ
quid ꝓmittit lex machometi. Certe ꝓ-
mittit suis credentibꝰ ꝓ finali beatitu-
dine illud q̄d debet̃ poꝛcis ⁊ azinis. scꝫ
gulā ⁊ coitū. Quā ꝓmissionē ph̄s de-
spiciens q̄ fuit q̄si istiꝰ secte. s. auicēna.
vij. methaphizice. vij. c. Aliū s fine quasi
si ꝑfectōnē ⁊ hoim magis ꝯgruentē in
quit lex nostra quā dedit machometꝰ
ondit infelicitatis dispōnem ⁊ miserie
q̄ sunt ꝛm coꝛꝑis sensus. ⁊ est alia pꝛo-
missio q̄ appꝛehēdit̃ ab intellectu. Se
quit̃ ibi sapientibꝰ multomagis cupi-
ditas fuit ad ꝯsequendā hāc felicitateꝫ
q̄ꝫ coꝛꝑis q̄ q̄uis daret̃ eis nō tn̄ atten-
derūt nec appꝛeciati sunt eam in ꝯpati
one felicitatis q̄ est ꝯiuncta pꝛime veri
tati. hec ille. Nobis autē in lege xp̄i ex
cellentioꝛa ꝓmittūtur q̄ꝛ ꝓmisit bona
sp̄ualia ⁊ eterna. s. gratiam in pꝛesenti
que p̄cellit omnibꝰ bonis tempoꝛali-
bus ⁊ etiam gloꝛiaꝫ in futuro. Tria

aūt spāliter obseruantib⁹ dei mandata
ꝓmisit.s.regnū celoꝝ vitam eternam:
ꝛ pacem sine fine. De primo Mathei
iij. Penitentiam agite appropinqbit vobis
regnū celoꝝ. De scdo Math. xix. ois
qui relinquit domū vel fratres aut so-
rores aut prēm aut matrē vxorem aut
filios aut agros ꝓpter nomē meū cen-
tuplū accipiet. Non est sic intelligen-
dum vt aliq dixerūt ꝙ post aliquā re-
uolutionem tempoꝝ post iudiciū cen-
tuplū omniū q̄ dimittunt hic propter
deū reddat in eadem specie vt centum
agri p vno agro dimisso: ꝫ est sensus ꝙ
q̄ corꝑalia p xp̄o dimiserit bona gratie
recipiet hic in p̄senti q̄ in tm̄ excedunt
bona temꝑalia ac si centenari⁹ nume-
rus ꝑuo numero compet ꝛ vitam eter-
nam possidebit.s. in futuro. De tercio
Joh. v. Pacem relinquo vobis. pacē
meā do vobis.s.qualis ego sum: quia
etern⁹ cum patre ꝛ spūsancto non qua-
lis est mūdus q̄ transit ei⁹ pax. Et nō
est mirū si xp̄c dat suis credentib⁹ pa-
cem eternā: qꝛ ipse est princeps pacis:
ysa.ix.sequit ibidem ꝛ pacis nō erit fi-
nis. hāc ꝓmissionē p̄dixerat ysaias fiē-
dam suis credentib⁹ p regem messiam
ca.xxxij. vbi dicit sedebit ppl's meus i
pulchritudinē pacis qꝛ pax celestis ex
nulla parte impediet seu obscurabit.
In tabernaculis.i.in mansionibus di-
uersis ꝺm diuersitatē ꝛ varietatē meri-
toꝝ. De quib⁹ Joh. xij. In domo pr̄is
mei mansiones multe sunt. fiducie q̄a
om̄s sunt ibi certi de sue beatitudinis
eternitate ꝛ in requie opulēta qꝛ ibi to-
taliter quietabit appetit⁹ ꝺm illud p̄s.
xvj. Satiabor cū apparuerit gl'ia tua.
Sil'r in lege veteri ꝯminatio erat mors
temꝑalis. vñ ysa.j. Si me ad iracundi-
am ꝓuocaueritis gladi⁹ deuorabit vos
sed in lege noua ꝯminat mors eterna.
Math. xxv. Discedite a me maledicti
in ignem eternū. Sic ergo patet excel-
lentia legis noue ex p̄dictis sex gradi-
bus. Ex quib⁹ correlatiue sequit legem
xp̄i esse priorem lege moysi. nō quidē
temꝑe sed ꝑfectōne: licet fides xp̄i fue-
rit prior lege moysi prioritate nō solum
ꝑfectōnis sed etiā temꝑis qꝛ ante. cccc
xxx. annos vt patuit supra eadem con-
sideratōne ar. ij. Et notandum ꝙ euā-
gelium xp̄i dicit lex a legendo quia in
eo legit diuina iusticia. dicit lex a ligā-
do qꝛ p ipsum ligat humana insolētia
dicit lex a legendo.i.colligendo. qꝛ de
ipsa colligit sapida scientia. dicit lex a
legando: quia in ipsa legat beatitudo
eterna. Lex euangelica est illa lex de q̄
dicit Ecclesiastici. xxiiij. Hec om̄ia li-
ber vite ꝛ testamentū altissimi ꝛ agni-
tio veritatis. Vere liber vite est qꝛ ver-
ba euangelica animā viuificāt. vere eti-
am testamentū altissimi qꝛ verba euan-
gelica eterna premia obseruantib⁹ ꝓ-
mittūt. vere etiā agnitio veritatis quia
verba euangelica erroꝝ tenebras a mē-
tibus fugant. Hec est lex que in se est
sincerissima et absq; omni admixtōne
falsitatis ꝓpter qd̓ dicit lex dñi imma-
culata ꝛc. p̄s. xviij. hec est etiam respe-
ctu omniū virtuosissima ideo dicit cō-
uertens animas. lex euangelica aīam
dulcificat ꝯtra mundi multiplicē pres-
suram quia est testimoniū dñi fidele sa-
pientiam.i.sapidam scientiā prestans
paruulis.i.veris humilibus. Ipsa ni-
hilominus animas letificat contra cor-
dis tristiciā ꝛ hoc est qd̓ sequit iusticie
dñi recte letificantes corda. letificātes
quidem qꝛ ꝓmittūt penitentib⁹ veniā
ꝛ ꝑseuerantibus gloriā. Ipsa etiā aīas
illuminat ꝯtra ignorantiā: qꝛ ē p̄ceptū
dñi lucidū illuminās oculos. beat⁹ er-
go hō quē tu erudieris dñe ihū ꝛ d̓ le-
ge tua docueris eum. p̄s. xciij.

Q' verus messias debet nasci i
bethleem.

q Partꝰ thesaurꝰ apit̃ de loco natiuitatis messie quez ꝑnũciauit ⁊ determiauit specifice sac̃ scriptura Michee.v. Et tu bethleem effrata puulꝰ es in milibus iuda: ex te mihi egrediet̃ q̃ sit dñator in isrl̃. translatio caldaica hꝫ. Ex te egrediet̃ messias: h̃ aũt vt ipsi ⁊ nos ꝓcedimꝰ impletũ ẽ in ihũ nazareno q̃ natꝰ ẽ in bethleez vt pꝫ Math.ij. Seq̃t̃ de eiꝰ deitate. Et egressus eiꝰ ab initio a diebꝰ eternitatis eiꝰ. Per h̃ aũt dicũt aliq̃ ꝙ nõ intelligitur deitas etꝰ ꝫ ꝑuisio ⁊ deꝑstinatio natiuitatis eiꝰ a diebꝰ eternitatis siue ab eterno. Sꝫ h̃ rñsio nihil valet qꝛ ꝑuisio ab eterno de rebꝰ oibꝰ ẽ cõis etiã de minimis qꝛ oia sũt ꝑuisa ab et̃no ⁊ ꝑ h̃ non intelligeret̃ aliq̃ spãlitas in xp̃o respectu alioꝝ ꝓphaꝝ q̃tumcunq̧ mioꝝ. Et iõ dicũt aliq̃ iudei de nomie messie qd̃ fuit ab et̃no añ mõm creatũ. Septem em̃ dicũt añ mõm ⁊ ab et̃no creata. scꝫ lex pnia iehenna. domꝰ sctũarij. thronꝰ gl̃ie. ꝑadisus voluptatis. ⁊ nomẽ messie. Et sic exponũt illd̃ geñ.ij. plantauerat dñs deꝰ ꝑadisum voluptat̃ a principio .i. añ mõm ꝑ duo milia ãnoꝝ. ⁊ sic exponũt illud ⁊ egressus eiꝰ a ꝑncipio a diebꝰ eternitat̃ de noie messie qd̃ fuit añ mõm creatũ mõ ꝑdicto. Sꝫ h̃ ita irrõnabilia sũt ꝙ nõ indigẽt reprobatõe lex em̃ nõ potuit creari nisi in aliq̃ itellectu: nõ dino qꝛ nihil ẽ ibi creatũ nouiter nec in alio. qꝛ nullũ tale erat ante mõm. Silr̃ pnia nõ est nisi de pctõ ꝑterito iõ nõ est añ mõm: qꝛ pctm̃ ñ fuit añ mõm cũ pctm̃ h̃ret eẽ in hoie vl̃ angelo q̃ scõm ipos nõ pñt fuisse añ mũdũ ⁊ ꝯsil̃i mõ pñt alia reprobari q̃ causa breuitatis omitto.

Qꝛ nomen messie debuit esse nouũ. et illud est ihesus.

q Vintus thesaurus apit̃ de nomine messie qd̃ ante eiꝰ aduentum incognitũ erat. dixerat em̃ Isai. in ca.lxij. vocabit̃ tibi nomẽ nouũ qd̃ os dñi noiauit. Istud nouum nomen ore dñi ꝑ angelũ fuit denũciatũ Joseph ⁊ marie ꝟgini qd̃ esset ihs. Istud preciosum nomen ineffabile fuit dictũ. Greci ꝟo thetragramaton nominauerunt. a thetra qd̃ est q̃tuor ⁊ grama lr̃a quasi nomẽ q̃tuor lr̃aꝝ. Et vt videat̃ nouitas istiꝰ benedicti nois ihs: aperio q̃nq̧ mirifica secreta ꝑdicti ineffabilis nominis thetragramaton. Primuꝫ secretũ est ꝙ in clemẽtario sicut scribit̃ a iudeo ab eo ꝓferri nõ põt. Scribit̃ em̃ q̃tuor lr̃is. s. Joth. henaf. he. velut si nostris vtamur lr̃is. ih. uh. vñ ⁊ a grecis thetrag̃maton. dꝛ vt dictuꝫ est ꝙ hebrei ꝓnunciant Adonay: aliter scribentes ⁊ aliter ꝓferẽtes. qꝛ nõ est eis datuꝫ ineffabilitatem huiꝰ nois penetrare. vnd̃ nec valent ꝓferre. Scõm secretũ est: ꝙ istud sctm̃ nomẽ significat misteriũ trinitatis ⁊ vnitatis diuine essentie tres nanq̧ lr̃e sunt quibꝰ ipm sctm̃ nomen scribit̃ sed vna eaꝝ bis ponit̃. s. he. que innuit spm̃sctm̃ ꝓcedere tam a filio q̧ a patre. yoth idẽ est ꝙ principiũ ⁊ ꝯuenit patri qui est principiuꝫ sine principio: qꝛ pater a nullo ꝫ alie ꝑsone ab eo ꝓcedunt. he interpretat̃ vita ⁊ ꝯuenit spũi sctõ q̃ est oim viuificator et inspirator: sicut ipse dñs ait Jo.vj. Spũs est qui viuificat. vaf. idem sonat ꝙ ipse qd̃ est ꝓnomen demonstratiuuꝫ ⁊ significat filium qui visibilis et demonstrabilis factus est in assumpta humanitate: qꝛ in terris visus est ⁊ cũ hominibꝰ ꝯuersatus est Baruth.iij. Terciũ secretũ est ꝙ istud sanctũ nomẽ vt tradũt peritissimi hebreorũ tante virtutis est vt si distinguat̃ in tres dictõnes quelibꝫ significet nomen dei. ꝑ se idipsum significans qd̃ ⁊ integrũ nomẽ qd̃ ex q̃tuor lr̃is ꝯstat. Si ei ꝑmã ꝯiũxerit̃ ⁊ scdaꝫ. s. yoth ⁊ he. erit vnũ nomen. Si scdaꝫ et

terciã.s.he.⁊ naf.iaꝫ habebis scðm.Si
terciã ⁊ quartã.s.naf.⁊ he inuenies ter
ciũ nomẽ vt innũera trinꝰ⁊ vnꝰ q̇ h̃ no
mine designat. Quartũ secretũ qð
his maius est ꝙ ita scðm nomen ꝓpa
gat a p̃mo ⁊ terciũ a scðo vt aliud sine
alio ꝓnunciari nõ possit. he nanqꝫ lite
ra cõis est primo nomini ⁊ scðo naf cõ
munis est scðo ⁊ tercio. in hoc ꝙ scðm
nomen descendit a primo oñdit filius
ꝯsubalis patri a q̇ genitꝰ est. In h̃ vero
ꝙ terciũ descendit a scðo oñdit spiritus
sanctꝰ ꝯsubalis filio q̇ ꝯsubalis ẽ patri:
vt liqueat ꝙ pater est in filio et filiꝰ sit i
p̃re ⁊ spũssanctꝰ in p̃re ⁊ filio. Jo.xiiij.
Quintũ secretum est ꝙ in h̃ dei no
mine video ineffabili nomẽ ihu est in
sertũ imo nõ est aliud nomẽ ꝗ illð. pꝫ
tres em̃ lr̃e eiꝰ principales sunt yoth he
naf q̇ s̃m lr̃as nr̃as idem sunt ꝙ i h u.⁊
patet ꝙ iste tres lr̃e ꝯiuncte faciũt istud
nomẽ ihu titellꝰ supraponit̃ ꝓpter titu
lum crucis.he v̾o vel h duplicat̃ signi
ficat nõ solũ spm̃sctm̃ ꝓcedere a patre⁊
filio ſ3 etiã misteriũ incarnatõnis desi
gnat.q2 spũsctõ cooꝑante ⁊ nõ ex virili
semine ꝯceptꝰ est messias ih̃s xp̄c dñs
noster vt primũ he referat̃ ad ꝓductõ
nem spũssancti.Scðm v̾o ad ꝯceptio
nem siue incarnatõeꝫ v̾bi diuini.Ecce
ꝗ nomẽ nouũ:q2 nouiter ab angelo ꝓ
nunciatũ:nõ potentibꝰ iudeis illð pri
mo ꝓnũciare.⁊ sicut ipse messias voca
tus est noie nouo sic etiã serui sui sicut
p̃dixerat ysa.in ca.lxv.seruos suos vo
cabit noie alio in q̇ qui bñdictꝰ est suꝑ
terrã bñdicet̃ in dño amen.Serui eniꝫ
dei añ aduentũ messie vocabant̃ iudei
vel isrl̃.ſ3 messias in suo aduentu debe
bat eos vocare alio noie vt nõ iudei.ñ
isrl̃:ſ3 xp̄iani a xp̄o noient̃. Sed oriũ
tur due difficultates q̃s forte moueret
iudeꝰ. Prima est cum pluribꝰ alijs no
minibꝰ messias noiet̃ in scripturis sciliꝫ
emanuel ysa.vij.admirabilis.ꝯsiliariꝰ
deus fortis.princeps pacis.pater futu
ri seculi.ysa.ix.q̃re ergo nõ illis ſ3 voca
ri voluit ih̃s.Rñdet̃ ꝙ s̃m ph̃m a fine
denoiat̃ res primo de aia.xp̄us igit̃ de
buit denoiari a fine intento ꝙ finis fu
it saluatio humani generis. et ideo de
buit noiari ih̃s qð interp̃tat̃ salꝰ vl̃ sal
uatio.Ipse em̃ saluũ faciet ppl̃m suuꝫ
a pctis eoꝝ Math.j.Item dicit sanctꝰ
Thomas ꝙ potiꝰ debuit noiari isto no
mine qð est salꝰ vel saluatõ ꝗ aliq̇ alio
q2 om̃ia alia noia includunt̃ in isto:pꝫ
Nam saluatio generis humani ꝯtinet
principiũ mediũ ⁊ finẽ. Istud ĩ nomen
emanuel qð interp̃tat̃ nobiscũ deus ẽ
principiũ saluatõnis nr̃e. quõ in dino
supposito vnite sunt due nature scꝫ di
uina ⁊ hũana.Ista v̾o noia admirabi
lis.ꝯsiliariꝰ ꝯtinẽt mediuꝫ.Ista nomia
princeps pacis.pr̃ futuri secl̃i. ꝯtinent
finẽ.q2 nr̃a saluatio ad pacẽ ⁊ ad futuꝝ
seculum possidenduꝫ ordinabit̃.Sed
istud nomen benedictum ihus totum
ꝓcessum ratõne saluatõnis ꝯtinet scili
cet principiũ mediuꝫ et finem. Jõ isto
noie ih̃s tanqꝫ magis sufficienti: q2 in
cludit omnia alia nomina debuit mes
sias nominari. Secunda difficultas
est. diceret eniꝫ iudeus quõ tu dicis ꝙ
istud nomen iesus est nouum cuꝫ alij
tres ante aduentum ihu nazareni fue
runt vocati isto nomine scilicet ihesus
sirach ihesus naue.⁊ ihus filius Iose
dech sacerdos.Responsio ꝙ istud no
men ih̃s est nomen nouum in xp̄o ꝓ
pter effectum nouum:quia et si ĩ alijs
qui vocati sunt nomine ih̃s. nomẽ fue
rit correspondens ꝓprietati quia salua
uerunt ⁊ fuerũt saluatores. Istud fuit
in tempalibus:nõ in spũalibus.illi sal
uauerũt ppl̃m a multis malis ⁊ dãnis
non tñ a culpa ⁊ pctis sicut bñdictꝰ nr̃
ih̃s dicẽte angelo ioseph Mat.j. voca
bis nomẽ eius ih̃m. ipse em̃ saluũ faci
et ppl̃m suum a pctis eoꝝ. Iteꝫ illi sal

uauerūt in tpe ꝛ saluatio eoꝝ transiuit cū tpe. Noster bn̄dictꝰ saluauit in tēpe ꝫ eiꝰ saluatio durat sine tpe ineternum Et ideo in eo hꝫ verā ꝓprietatem nois nō in alijs q꞉ ſm loycos nomē est vox significatiua sine tpe: nomē ihs i alijs fuit vox significatiua cū tpe: q꞉ solum in tpalibus ꝛ tpaliter non spiritualiter nec eternaliter saluauerūt. Sꝫ in xpo ihu vero messia fuit ꝛ est vox significatiua sine tpe cum sua saluatio sine tpe hoc ē ineternū sit vt dictū est. O benedictuꝫ nomē p te pctōres a pctis saluant̄ mathei. j. p te remissionē pctōꝝ accipiunt oēs qui credūt in eum cuiꝰ est nomen Act. iiij. et. j. Joh. ca. ij. sine te nō ē aliud nomen sub celo datuꝫ hoibus in q̊ opteat nos saluos fieri Act. iiij. Tu es nomē honorabile in celo ꝛ i terra et in inferno ad Phil. ij. In noie iesu oēe genu flectat̄ celestiū terrestriū ꝛ infernoꝝ. Tu in periculis in ꝑlijs in malis in angustijs in tribulatōnibꝰ ꝛ necessitatibꝰ es ꝓtectio ꝛ defensio firma Prouerbi. xviij. Turris fortissima nomen dn̄i ad ipm ꝯfugit iustus ꝛ saluat̄ ꝛ nō solū iustꝰ ꝫ ꝛ iniustus si cū fide ꝛ deuotione recurrerit p te demonia eijciunt̄ linguis nouis hoies loquunt̄ ꝛ serpētes tollunt̄ venenū mortiferū n̄ nocet ꝛ languores sanant̄ Math. vlt. Tu es mel in ore melos in aure iubilꝰ in corde ſm Bern̄. nō est ḡ mirū si hoc ē nomen tuū admirabile in vniuersa terra vt finaliter q̊ te inuocauerit fide formata caritate saluꝰ sit iohel. ij. q̊cūqꝫ inuocauerit nomē dn̄i saluus erit. s. in noie qd̄ saluatio vel salus interpretat̄ sicut est nomen iesus. Si plura alia singularissima vis videre de hoc gloriosissimo noie vide in viginti duobꝰ sermonibus quos alias feci ob eiꝰ honorē sup themate est nomen eiꝰ iesus.

Quare vero missie in lege promisso debebant offerri munera in suo aduentu.

Refertꝰ thesaurꝰ apit̄ de venerātōne messie. Sacra em̄ scriptura ꝓnūciauit ꝛ specifice determinauit ex tpe abrae ꝙ reges orientis venirent ad adorandū messiā regem ꝛ ꝙ ei ducerēt aurū incensum qd̄ apparet et manifeste ſm doctores hebreoꝝ ex sequētibꝰ auctibꝰ. Et ꝓ dicit̄ in beresith ota. i. in genesi puo dixit rabi rabosie. ꝫ dixero tibi vnū verbū bonū dices tu noie meo ꝛ dixit ei ꝛ qd̄ est illud verbuꝫ Rn̄dit scias ꝙ omnia munera q̄ dedit iacob pater vr ipsi esau Gen̄. xxxiij. significant ꝙ p tpe debent gentes redire ad regē messiā q꞉ scriptū est ps. lxxj. reges arabū ꝛ saba dona adducent ꝛ dixit ei verbū dixisti mihi p vitā tuā ego dicā nomini tuo, Item dicit talmuth in beresith Rabba rabi moysen darsā Saba sunt filij abrae q꞉ sic scriptuꝫ est Gen̄. ca. xxv. Abraā vero aliā duxit vxorem noie cethurā q̄ pepit ei zamram ꝛ iexan ꝛ madan ꝛ madiā ꝛ iesboth ꝛ sue Iexan quoqꝫ genuit saba ꝛ dadan. Etiam tercia qn̄ augmētauit salomon regnū suū dixerūt forte est missias ꝛ illa hora venerūt ad eū sicut scriptū est. iij. Regū. x. Sed ꝛ regina saba audita fama salomonis. In noie dn̄i venit temptare eum. Inq̄ꝫtum dicit in noie dn̄i apparet ꝙ ꝓphetabant in nomine domini sicut habebant mandatuꝫ abrae vt sic facerent. Et vnde probatur ꝙ debent venire tempe messie et seruire sibi ysa. dicit ca. lx. Omnes de saba venient aurum ꝛ thus deferentes ꝛ laudē domino annunciantes iste est messias Ecce quomodo ex auctoritate ꝓdicta ostendit̄ ꝓpositum. Verumtamen si dicat iudeus ꝙ intentio ysa. in illa ꝓpheria erat ꝙ cum messias erit sedens

sui regno suo in hierusalem ꝙ illa hora ꝓpter magnam famã suam omnes reges mittent ei dona ⁊ venient ad visitandum ⁊ glorificandũ eum sicut faciebant salomoni ꝓpter suam magnã sciẽtiam. Rñdet ꝙ hoc nõ hꝫ locũ quia textus dicit ⁊ laudem domino annunciantes qḋ annunciare dicit in hebraico bozora ⁊ istud nomẽ significat narrare aliquam rem quaꝫ homo scit illi q̃ nescit. ⁊ illo modo q̃ aduersarius declarat textus nõ esset sic. quia iam scirent illi de hierusalẽ. sed tamen eo mõ quo fuit in aduentu xp̃i. venit bene concorditer in vocabulo annũciare: qꝛ reges qui venerũt in natiuitate iesu xp̃i hierusalem quesierũt ab herode ⁊ ab existentibꝰ in ciuitate vbi est qui natus est rex iudeoꝝ Math. ij. sicut ipsi sciebãt ex suis ꝓphetijs sicut supra dictum est in auctoritate ⁊ Hierosolomite mirati sunt de hac narratõne. quia istud erat eis ignotũ quousq̃ petierũt a sacerdotibus ⁊ a sapientibus. Qui responderũt ꝙ si verum erat ꝙ natus erat ꝙ sua natiuitas debebat esse in bethleem sicut plenissime ꝯtinet Math. ij. Et i tali casu optime verificat verbũ prophetie ſm hebraicam veritatem ⁊ laudem domino annunciantes ⁊ nõ ſm expositionem iudeoꝝ.

Q verus messias debuit venire pauper ⁊ mansuetus.

Septimus thesaurus aperit de mõ viuẽdi messie quẽ modum sac scriptura ꝓnunciauit ⁊ specifice determinauit. s. in maxima paupꝫtate ⁊ mansuetudie: de primo zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator ⁊ ipse pauper ⁊ ysa. liij. Ascendet sicut virgultũ ⁊ sicut radix de terra sitiẽti qḋ non hꝫ magnos ramos nec folia aq̃ defectu. hoc impletũ est i ihu nazareno qui natus est in pauperrate. Unde hoc fuit datũ ꝓ signo pastoribꝰ Luce. ij. Inuenietis infantem pannis inuolutũ ⁊ positũ in ꝓsepio. vixit etiam in magna paupꝫtate. vñ ipse dixit Mathei. viij. ⁊ Lu. ix. vulpes foues habẽt ⁊ volucres celi nidos: filius aũt hominis nõ habet vbi caput suum reclinet. Mortuus est etiam in magna paupertate quia nudus in cruce. suũ etiã corpus fuit inuolutũ i syndone aliena. fuit etiam sicut pauper sepultꝰ. quia i sepulchro alieno vt patet Math. xxvij. ⁊ Mar. xv. ⁊ Luce. xxiij. et Joh. xix.

De scḋo. s. ꝙ messias deberet eẽ mãsuetus: quia dicitur Isaie. xlij. vbi ad literã loquit de messia. Calamũ quassatum nõ cõteret ⁊ linũ fumigãs non extinguet in veritate educet iudicium videmꝰ sane ꝙ calamꝰ quassatꝰ leuiter põt ꝯfringi linũ aũt fumigans. i. linuꝫ ꝯbustum sed tñ aliquid retinens fumi id est ignis ꝯfacilime põt extingui. sed quid ꝑ calamũ quassatũ vel linũ pene extinctuꝫ meliꝰ q̃ȝ pctõris fragilitas q̃ ꝯquassatus ⁊ pene in pctõ est extinctꝰ põt intelligi. Calamuꝫ aũt quassatum xp̃c nõ ꝯtriuit ⁊ linũ fumigans nõ extinxit: qꝛ peccatores pene mortuos in pctis occidi nõ ꝑcepit sed misericorditer tolerauit et ad pñiam reuocauit qḋ ex ꝯsequentibus designauit ꝓpħa cuꝫ addidit in veritate educet iudiciũ. Ueritas quippe ⁊ iusticia idem est. In lege ṽo moysi iudicium erat ⁊ ꝑceptum peccatores occidi. Xp̃c aũt ad veritatẽ ⁊ iusticiã adduxit iudiciũ qñ peccatores nõ occidi sed qḋ iustius est donec peniterent sustinere ꝑcepit cũ dixit nolo mortẽ peccatoris sed vt ꝯuertat ⁊ viuat. Fuit etiã humilimꝰ ⁊ mansuetus quia ipse dixit Math. xj. discite a me qꝛ mitis sum humilis corde ⁊ propter suam mansuetudinẽ sub nomine agni fuit ostensus populo a Johanne baptista dicente. Ecce agnus dei Joh. j.

Qꝫ verus messias debebat mori in maxima humilitate inter sceleratos.

O Ctauus thesaurꝰ aperiẗ de modo moriēdi messie quē moduȝ sacra scriptura ꝑnūciauit ⁊ specifice determiauit in maxima hūilitate. vñ ysa. liij. Sic ouis ad occisionem ductꝰ est ⁊ q̄si agnꝰ corā tondēte se obmutescet ⁊ nō apuit os suū: qd manifestissime impletū est in ihu nazareno: qꝛ ipse añ pylatū adductꝰ falsoqꝫ accusatus v̄berat etiā ⁊ colaphis cesus cōticuit ⁊ ipse pylato de pluribꝰ eū interrogāti verbū vix aliqd rñdit. Ipsa etiā debebat inẗ sceleratos reputari sic diciẗ ca. eodē. ⁊ cū sceleratis reputatꝰ est qd impletuȝ fuit in xp̄o: quia inter latrones crucifixus.

Qꝫ debebat mori propter peccata hominum.

N On9 thesaurꝰ apiẗ de cā mortis messie quā cām sacra scp̄tura ꝑnūciauit ⁊ specifice determinauiẗ. s. ꝓpter pctā hoīm generalr̃ pȝ ysa. vbi supra oms̄ nos q̄si oues errauimꝰ vnusq̄sqꝫ in viam suā declinauit. oues quippe simplicia ⁊ stolidissima sẗ aīalia ⁊ vaga ⁊ nos stulti q̄si oues errauimus qꝛ ipm q̄lis vel qs eēt non nouimus. Vnusq̄sqꝫ aūt in viā suā declinauit. hoc ē doctrine sue vix vllꝰ credidit ꝫ suā q̄sqꝫ veterē retinuit ⁊ dn̄s posuit in eo iniquitates oīm nr̄m. l. originale pctm̄. q irritemur oms̄. Ipe aūt vulneratꝰ ē ꝓpter iniq̄tates nr̄as attritꝰ ē ꝓpẗ scelera nr̄a. ⁊ disciplina pac nr̄e sup eū i. disciplinā ⁊ correctōeȝ quā vt pacem hr̄emꝰ passuri eramus ꝓ nob ipse sustinuit vt misericors ⁊ benignꝰ. Vn̄ seq̄ẗ ⁊ liuore eiꝰ sanati sumꝰ. liuor. i. flagellorꝫ ⁊ vulnerū q ꝓ nob est ꝑpessus ⁊ in fine capl̄i ipe pctā mltorꝫ tulit ⁊ ꝓ trāsgressoribꝰ orauit. qd totū hȝ verꝫ ⁊ impletum est in ihesu nazareno: vt patet in euangelio.

Qꝫ tercia die resurgere debuit a mortuis.

D Ecimꝰ thesaurꝰ apiẗ de resurrectione messie quā sacra scriptura ꝑnūciauit ⁊ specifice determinauit ac etiā eiꝰ ascensionē ad dexteraȝ dei. Primū pȝ Ozee. vj. vbi dr̄. venite ⁊ reuertamur ad dn̄ȝ: qꝛ ipe cepit ⁊ sanabit nos: ꝑcutiet ⁊ curabit nos: viuificabit nos pꝰ duos dies ⁊ in die tercia suscitabit nos ⁊ viuemꝰ in ꝯspectu eius. Capl̄m istud exponiẗ a fidelibꝰ hebreis de aduētu messie: diuersimode tñ quia rabi salomō exponit applicādo ad tribulationē in q̄ sūt nūc iudei positi per mūm dispersi a q̄ suis oronibꝰ publicis ⁊ priuatis petūt liberari ꝑ messiā cuiꝰ aduentū expectant. Dicit g̃ viuificabit nos post duos dies in tercia die resuscitabo vos. ꝑ primā diem dicit ꝙ intelligiẗ tp̄s primi templi ꝑ salomonē edificati. cui successit nox destructionis ꝑ caldeos. ꝑ scd̄am diē tp̄s secundi ꝑ zorobabel reedificati cui successit nox destructōnis ꝑ romanos. Per terciā diē dicit ꝙ itelligiẗ tp̄s tercij templi ꝑ messiam edificandi de q exponūt edificationem templi que habeẗ in fine ezechielis ſm errorem suū. hoc dictū fundatur sup falsum. s. ꝙ xp̄c sit venturus ꝙ iam transiuit in p̄teritū sicut diffuse in apertione primi thesauri ⁊ in sequentibus fuit declaratū ⁊ q ad erroreȝ tercij templi materialis in tercio libro plenius declarabiẗ. Est ergo sensus ſm veritatem viuificabit nos post duos dies. scȝ mortis ⁊ sepulture sue ipse messias ⁊ in tercia die resuscitabo vos. s. resurgens a mortuis quod dicit ꝙ eius resurrectio est principiū resurrectōis nostre ad vitam immortalem. Vnde prime Corinth. xv. Xp̄c resurrexit a mortuis primicie dormientiū qm̄ ꝑ hoīem

mors ꝛ ꝑ hoiem resurrectio mortuorū
ꝛ sicut in adam oms moriunt: ita et in
xpo oms viuificabunt. Ista expositio
magis ꝯsonat lre ꝙ̄ ꝑcedens q2 accipit
dies ꝓprie. Sequit ꝛ viuem9 in conspe
ctu ei9. s. vita gr̄e in p̄nti ꝛ vita glorie i
futuro. Et nō est mirū q2 ipse xp̄c mes-
sias ver9 est via veritas ꝛ vita Jo. xiiij.
Qr aūt messias debebat resurgere ter-
cia die ſm doctores hebreoꝝ declarat.
Rabi Mosse darsan in genesi magno
sup textum capl'. xxij. die aūt tercio ele
uatis oculis vidit locū ꝓcul dicit rabi
mosse multe trinitates dei habentur i
scriptura ꝛ vna eaꝝ est resurrectio mes
sie. Veruntn̄ scōm. s. ꝙ messias sedeat
ad dexterā dei. apparet ex vna auc̄te q̄
est in midras tulim. i. in glosa psalterij
sup illud p̄s. xvij. Et dedisti mihi salu-
tem ꝓtectōnis tue ꝛ dextera tua susce-
pit me vbi dicit Rabi yodan noie rabi
bamma. Tpe venturo de9 faciet sede-
re regem messiam ad dexterā suam q2
sic scriptū est p̄s. cix. Dixit dn̄s domi-
no meo sede a dextris meis. vbi dicit
translatio caldaica dixit dn̄s v̄bo suo.
ꝛ abraam erit sedens ad partez sinistrā
ꝛ facies eius pallide erūt dicendo: dn̄e
ꝛ filius filij mei sedet ad partem dexte
ram ꝛ ego ad sinistram. Sz de9 cōsola-
bit euz dicendo filius filij tui est ad de-
xtetum meam et ego sum ad dexteraz
tuam. et illa hora abraam erit conten-
tus hoc ē qd̄ dixit dauid. ꝛ dextera tua
suscapit me p̄s. xvij. Item dicit i libro
aginga in ca. qd̄ incipit Est dorsin vna
scriptura dicit in dan̄. ca. vij. throni po-
siti sunt qd̄ est plurale. Et postea dicit
thronus eius flame ignis qd̄ est singu
lare vident duo textus contrarij: dicit
Rabi aquiba. non sunt contrarij: quia
vnus thronus est pro deo et alius pro
Dauid. Declarat rabi Salomon. iste
dauid est messias. Item dicit in Bere
sich raba. id est in genesi magno Rabi
mosse darsan sup textum Gen̄. c. xviij
Et abraam adhuc stabat coraz domio
vult dicere quod dixit psalmista: psal.
xvij. ꝛ dedisti mihi protectionem salu-
tis tue. Iste est abraam cui dixit deus
noli timere abraam ego protector tu9
sum ꝛ dextera tua suscepit me. Iste ē
messias de quo scriptū est. Dixit domi
nus domino meo sede a dextris meis
Dicit rabi amon hoc quod dixit text9
ꝛ abraam adhuc stabat coram domio
correctio est sapientū quia primo erat
scriptū ꝛ domin9 adhuc stabat coram
abraam ꝛ rabini mutauerūt cum mul
tis alijs mutatōnib9 que fecerūt in sa-
cra scriptura inter quas vna est in p̄s.
xxj. vbi dicit. Circūdederūt me canes
consiliū malignātiū obsedit me carn.
id est foderūt man9 meas ꝛ pedes me-
os. Sed rabini mouerunt illud carn.
quod sonat foderūt ꝛ posuerūt in loco
suo caari qd̄ sonat sicut leo. Et multe
harū mutationū mirate sunt plenissi-
me in Midras tulim. id est in glosa
psalterij in quo dicit ꝙ de istis mutati-
onibus propter eos dicit ꝓpheta hiere.
xxiij. Peruertistis verba deorū viuo-
rum dn̄i sabaoth dei vr̄i ꝛ Hiere. in. c.
ix. de eis dixit: veritatē nō loquent do-
cuert linguā suā loq̄ mēdaciū. Ecce ꝙ̄
clare in suismet libꝛ cōdemnant tanꝙ̄
falsi ꝛ mēdaces illi qui mutauerūt v̄-
ba dei. Nec ꝯsensit sp̄ussanct9 ꝙ omia
in Talmuth eēnt mēdacia ꝛ falsa vt ꝑ
verba ibidem inserta confunderet ceci
tas iudeoꝝ.

Qr verus messias debebat dare suis credentibus in presenti gratiam suam in futuro gloriaz sempiternam.

Vndecim9 thesaur9 apit ꝺ ꝑmio
credētiū ꝛ seq̄ntiū messiā i p̄nti
ꝛ i futuro quod ꝑmiū sac̄ scp̄tu
ra ꝑnūciauit ꝛ specifice detmiauit i du
ob9 locꝭ. j. ysa. lxv. vbi ad lr̄am loq̄t de
rege messia. Ecce serui mei comedent

τ vos esurietis. Ecce serui mei bibent τ vos sicietis. Ecce serui mei letabuntur τ vos ɔfundemini. Ecce serui mei laudabūt p̄ exultatōe cordis τ vos clamabitis p̄ dolore cordis τ p̄ cōtritōne spūs vlulabitis τ dimittetis nomē vestrū in iuramentū electis meis τ interficiet te dn̄s deᵘ τ seruos suos vocabit nomie alio. In q̄ q̄ bn̄dictᵘ ē sup terraꝫ bn̄diceł in deo amē. Que oia implenł in p̄mio qd̄ dat ih̄s nazarenᵘ seq̄ntibus eū. Dicit em̄ serui mei comedēt. scꝫ corpus meū. vn̄ ait nisi mãducaueritꝭ carnem filij hoīs Joh. vj. et ibidem. Caro mea vere est cibᵘ vel comedent doctrinam spūalem vel misteria fidei. vel comedent. s. in futuro cognitōeꝫ veritatꝭ h̄ est diuitatꝭ. vn̄ ait vt edatis τ bibatis sup mensam meā in regno p̄ris mei luce. xxij. Et ps. xvj. di. Satiabor cū apparuerit gl'a tua. Sic g̃ ait xp̄c. Serui mei comedēt τ vos. s. increduli iudei τ damnati esurietꝭ. Ecce serui mei bibēt scꝫ aquā viuā Joh. vj. Si q̄s sitit veniat ad me τ bibat. τ iterū Joh. iiij. Qui biberit ex aq̄ quā ego dabo ei fiet in eo fons aq̄ silientis in vitā eternā hec aq̄ viua est gratia spūssancti quaꝫ xp̄c dat suis fidelibᵘ in p̄nti. Et ideo faciet eos saltare in vitā eternā. qꝛ aq̄ tantū ascendit naturaliter quantū descendit. Et qꝛ illa gr̄a descendit a deo q̄ sedet in celo: vbi est vita eterna. Ideo fiet in eo fons aq̄ salientis in vitā eternā. Uel sic serui mei bibent. s. sanguinem meū: quia sanguis meᵘ vere est potᵘ Joh. vj. τ ibidem nisi manducaueritis carnem filij hominis τ biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. et vos scilicꝫ increduli iudei τ damnati sicietis. s. aquam viuam τ sanguinē meum Ecce serui mei letabunł. s. in eterna beatudine. Unde Joh. vj. xp̄c dicit gaudium vestrū nemo tollet a vobis τ vos scilicet increduli iudei et damnati confundemini. s. videntes alios in locū vestrum successisse. Ecce serui mei laudabunt p̄ exultatiōe cordis s̄m illud ps. lxxxiij. in secula seculoꝝ laudabuut te. τ vos. s. increduli iudei τ damnati clamabitis. s. in inferno p̄ dolore cordis. scꝫ ex ɔscia pctōꝝ. τ p̄ ɔtritōne spūs vlulabitis quia ibi erit fletus et stridor dentiū Math. xxv. τ dimittetis nomē vr̄m. s. alijs in locū vr̄m succedētibᵘ id sequił in iuramentū electis meis vt. s. de cetero nō vocemini circūcisio ꝫ cōcisio nec me habeatis qui sum via veritas τ vita Joh. xiiij. ꝫ electi mei dicenł filij abrae sic vos olim. Seq̄ł. τ inficiet te dn̄s deus. s. spūali gladio cū dixero. Ite maledicti in ignē eternū τc. mathei. xxv. τ seruos suos vocabit alio nomine. s. xp̄iano a meipso Jhu xp̄o in q̄ qui bn̄dictᵘ est sup terrā credendo τ sequendo benediceł in deo amen. Cum scꝫ dicam in iudicio electis meis venite benedicti patris mei τc. cap. eodem.

Item scd̄o determinał in sacra scriptura p̄miū eternū sequentiū messiā hie sum xp̄m ysa. lj. vbi dicił q̄ redempti ſt a dn̄o reuerenł τ venient in syon laudantes τ leticia sempiterna sup capita eoꝝ. Gaudiū τ leticiā tenebunt fugiet ab eis dolor τ gemitᵘ. Ego egoipse cōsolabor vos. qd̄ sic exponił qui redempti sunt a dn̄o. s. sanguine filij reuertentur. s. ad viam iusticie τ venient in syō. id est in p̄ntem eccl'iam τ beatitudineꝫ eternaꝫ laudantes. s. τ dicentes. Beati qui habitant in domo tua dn̄e in secula seculoꝝ laudabūt te ps. lxxxiij. τ leticia sempiterna que. s. nō deficiet sup capita ipsoꝝ. i. sup eoꝝ mentes gaudiū τ leticiā obtinebūt. scilicꝫ in celo fugiet dolor τ gemitᵘ: qꝛ absterget deᵘ omneꝫ lachrymā ab oclis sctōꝝ Apocal'. xxj. ergo egoipse. s. filiᵘ qꝛ altᵘ ñ p̄t: ɔsolabor vos q̄si dicat. Inuocasti me. τ ego ɔsolabor vos τ ñ p xp̄hās ꝫ p meip̄m gl'ificādo qꝛ h̄ ē vita et̄na vt coḡscant te deum verū, τ quē misisti ih̄m xp̄m Joh.

xvij. vita em̄ et̄na siue btitudo ꝯsistit es-
sentialr̄ in aspectu claro ip si⁹ diuinita-
tis vt tñ hʒ adiunctā fruitōeʒ q̄ ē ꝯple-
tiua felicitatꝫ cū firma tentōne. Ex cō-
sequenti tam̄ ꝯsistit btitudo in aspectu
hūanitatꝫ xp̄i q̄ est instrm̄ nos inducēs
ad btitudinē principalē: btitudo enim
hois ꝯiunctio ē ad vltimū ꝛ optimum
bonū: ꝛ iō nō pōt ꝯsistē in ꝯiunctōe ad
aliqͦd bonū tp̄ale vel corpale vt dicunt
rudes saraceni. q̄ expectāt tn̄ alia vita i
voluptatib⁹ carnalib⁹ ꝛ diuitijs ꝛ alijs
ꝯsilibus p̄miari. ſm ꝙ dr̄ in alchorano
machometi q̄ tñ vita ſm phm dr̄ vita
pecudū. i. ethicoꝝ. ꝓpter qͦd ipē auicen
na h̄ ꝯsiderans dicit ꝙ ꝓpha quem vo-
cat machometū ꝓmittit eis talem feli-
citatem in p̄miū quaʒ multi sapientes
nō attenderūt sicut patuit supra in ap
tione tercij thesauri in sextu ḡdu pfecti
onis legis euāgelice. Silr̄ iudei resur-
rectōeʒ futurā expectāt ad vitā carnalē
ꝛ iō felicitatē vite future credūt ꝯsiste-
re in bonoꝝ tp̄alium plenitudine ꝛ pa
cis tranqllitate vtʒ vbi supra. Sʒ beati
tudo xp̄ianoꝝ est in adeptōne summi
boni p aptam visionē ꝛ fruitōneʒ ꝛ fir-
mam tentōeʒ. Considerandū ē etiaʒ
ꝙ cū fili⁹ dicit ad p̄rem Joh. xvij. hec ē
vita eterna vt cogscant te solū deū. per
h̄ non hr̄ ꝙ sol⁹ p̄r sit de⁹ ꝛ fili⁹ creatura
vt dicebat arri⁹ qꝛ h̄ dictio exclusiua so
lus nō d̄termiat li te. ita ꝙ sit sensus ꝙ
sol⁹ pr̄ sit de⁹ ꝫ determinat li deū. et est
sensus ꝙ illa ē sola deitas vera q̄ est in
p̄re ꝛ sic ab illa nō excludit̄ fili⁹: ꝫ ma-
gis includit̄ qꝛ vna ē deitas in vtroqꝫ ꝫ
excludit̄ ꝯa deitas ab his q̄ a gentilib⁹
colebant̄. s. ioue. saturno. ꝛ silib⁹. Dico
etiā ꝙ hec dictō sol⁹ determinet li te vt
sit sensus ꝙ solus pater sit deus nō ta
men p hoc excludit̄ filius a deitate: ꝫ
magis includit̄: quia ſm phm sol⁹ idē
est ꝙ non cum alio. ꝛ ideo tantummo
do excludit illud ꝙ alietatē dicit filius

aūt nō est alius a p̄re in essentia: ꝫ tm̄
in p̄sona. Et ideo qñ hec dictio sol⁹ ad-
ditur vni p̄sone respectu termini essen-
tialis sicut in ꝓposito nō excludit aliaʒ
p̄sonam ꝫ magis includit et hoc patet
p auctem saluatoris Math. xj. vbi di-
cit nemo nouit filiū nisi pr̄ neqꝫ patreʒ
q̄s nouit nisi fili⁹. Si em̄ hec dictio ex-
clusiua addita vni p̄sone respectu ter-
mini essentialis excluderet aliā seque-
ret̄ ꝙ pr̄ nō cognosceret se sed tm̄ filius
ꝛ filius nō cognosceret se sed tm̄ pater
qͦd est absurdum dicere. ptʒ ḡ p̄miū se-
quentiū xp̄m: qꝛ est beatitudo eterna i
visione diuinitatis cū fruitōne ꝛ firma
tentōne et sic beatificabit̄ aīa rationa-
bilis: ꝛ in visione clara humanitatꝫ cri
sti ꝛ sic beatificabit̄ corpus humanum
vt sit pfecta beatitudo in corpe ꝛ aīma.
Creauit em̄ deus hoiem vt totū beati-
ficaret ꝛ pascua inueniret intus ꝛ extra
ſm aug. intus in deitate saluatoris: et
extra in carne redemptoris.

Q persecutores veri messie a perpetua pena in presenti non debebant releuari nec in futuro a damnatōne eterna.

Duodecim⁹ thesaurus ap̄it̄. s. pe
na p̄sequentiū messiā in p̄nti ꝛ i
futuro. quā penā sacra scriptu-
ra prenunciauit ꝛ specifice determina-
uit ꝛ p̄ de pena in p̄nti vita. vñ Amos.
ij. sup trib⁹ sceleribꝰ isrl̄ ꝛ sup q̄uoꝛ ñ cō
uertā eū: qꝛ vendiderūt iustū ꝓ argēto
to. s. ih̄m nazarenū. Sʒ ad h̄ rñdent iu
dei q̄druplititer. Primo ꝙ iste textus
loquit̄ de scelere isrl̄ nō iuda ꝛ sic nihil
ꝓ nobis. qꝛ illud scel⁹ ihu nazareni cō-
missum est in iuda nō in isrl̄. et maxie
qꝛ ꝓpheta loquit̄ hic primo de sceleri-
bus iuda postea de isrl̄ i textu. Sʒ ista
rñsio nulla est qꝛ in templo scd̄o vene-
rūt ꝛ fuerūt de captiuitate decē tribus

ꝛ fuerūt: om̄s ꝯgregati simul de isrl̄ ꝛ ḋ
iuda ꝑ licentiā datā ꝑ cyrū regē ꝑsaruȝ
ꝛ pȝ etiā Nee.vij.ꝛ.xviij.ca.habitauer̄t
om̄s israel in ciuitatib⁹ suis. Iteȝ ysaie
xj.quō desolabit dn̄s linguā mar꞉ egy-
pti.s.nilum vt transirent calciati vide
hec pulchre in lyra quō hoc fuit. Tūc
om̄s venerūt ad scōm templū et voca
ti sunt israel. Qḋ ergo p̄mittit̄ in tex-
tu primo de scelerib⁹ iuda respicit ad
destructōnem primi templi quia illi ḋ
israel nō erant ibi: ꝛ tn̄ subiungit̄ in te-
xtu de scelerib⁹ israel respicit destructi
onem scḋi templi: quia om̄es de israel
ꝛ de iuda erāt ibi ꝛ om̄s vocati sunt is-
rael patet hoc ꝑ rabi moysen de egyp-
to q̇ formaliter dicit in libro sofrin mors
ihu nazareni fuit cā vt destrueret̄ isra-
el ense. Ecce quō vocat om̄s de secūdo
templo israel. Item pctm̄ qḋ tantūmō
iuda fecit pctm̄ iuda appellat̄. Quod
aūt iuda simul fecit et israel peccatam
vocat̄ israel. hierosolymis em̄ tūc erat
cū iuda magna pars filioꝝ beniamin
ꝛ leui. Iure igit̄ pars totius dȝ suscipe
re nomen. Est ꝛ alia nō inferior causa
q꞉ videlicet ppl̄s israel licet tūc morti
nō corpe pn̄s fuisset. audito tn̄ ꝙ eorū
fecerāt socij eoꝝ culpe laudatores ꝛ cō
sentanei ꝛ ꝑticipes oīno facti sunt vo-
luntatis volūtas itaqȝ eis ꝓfecto ē im-
putanda. Sed quō p̄dicta captiui-
tas accidit israeli ꝓpter venditōeȝ iusti
ihu cum israel nō vendiderit xp̄m sed
tm̄ a iuda scarioth legat̄ emisse. Rn̄de
tur ꝙ q꞉ israel vt venderet̄ xp̄c consen
sum auxiliū atqȝ ꝯsilium adhibuerūt.
Ideo nō min⁹ q̄ȝ si ipsi vendidissent ȝe
lus incurrerūt. Neqȝ enim ꝛ salomon
ydola fabricauit ȝ q꞉ vxoribus ꝛ cōcu
binis fabricantib⁹ assensum p̄buit euȝ
fabricasse litera dicit. Scḋo dicunt ad
hec iudei ꝙ istud scelus de venditione
iusti ꝓ argento fuit venditio Joseph ꝑ
fratres suos: sed illud nihil valet: quia
vbi ponit̄ primū scōm terciū ꝛ quartū
ordo est ƒm prius ꝛ posteri⁹. Videndū
est ergo qḋ est primū scel⁹ qḋ scōm ꝛc̄.
Et sciendum est ꝙ ista tria scelera ꝑ or
dinē sicut veniūt sunt ista. Primū vē-
ditio ioseph ꝓpter qḋ fuerūt captiui in
egypto. Scōm adoratio vituli ꝓpt̄ qḋ
fuerūt vno die interfecti.xxiij.milia ho
minū Exo.xxxij. Terciū occisio ꝓpha
rū ꝓpter qḋ ducti sūt captiui in babilo
nē.lxx.ānis. Quartū deē ꝛ nō pōt dari
nisi venditio ihu nazareni: q꞉ vēditō io
seph.primum in ordine fuit ꝑꝑ qḋ po
stea pharaonis sūt passi durissimū iu-
gū vt dictū est. Sȝ cū pn̄ia pacta iam
sūt liberati a culpa q̄re de indulto rur-
sum crimiabunt̄ pctō. Tercio forte di
cet iude⁹ q꞉ si h̄ n̄ dicat̄ de ioseph iusto
pōt tn̄ dici de alio q̊libet iusto: ȝ hoc i-
dignū ꝛ irratōnabile esse videt̄ vt cum
tantū crimē sit ꝙ nulla indulgētia seq̄-
tur ꝓpter qḋ diuina sn̄ia in totū isrl̄ de-
seuiat ppl̄m illi⁹ celet̄ ꝑsona in quaȝ il-
lud fuit cōmissum. Insuꝑ cum reatus
iste in hebreo sermone tali describatur
vocabulo quare imponit̄ illi qui nega
uerit deum. venditio autem iudei non
equat̄ negatōni dei sed ipsi tm̄ ac taleȝ
vendiderūt hoīem xp̄m videlicet filiū
dei ꝙ in culpa sunt pares deū negati.
Et si queras q̇ sunt illa pctā q̄tuor q̇
om̄ia pateant ad negare deū eē eq̄lia.
Rn̄det̄ ꝙ p̄mū pctm̄ fuit cū i heremo
vitulū conflatilem ꝓ deo adorauerūt
in q̇ facto satis deū negauerūt et q꞉ ab
om̄ibus est hoc pctm̄ ꝑpetratū iḋo cō-
mune fuit oīm. Scōm in q̇ ꝛ deū silit̄
negauerūt ꝛ om̄s peccauerunt fuit qn̄
ieroboam vitulos sil̄es fabricauit ꝛ ab
oibus adorari cōstituit. Terciū aūt cū
iudei ꝓphas vniuersi eadē volūtati oc
ciperūt ꝛ eoꝝ dicta ꝯtempser̄t. Quar-
tū vō qḋ magis est omnib⁹ ꝛ graui⁹ est
qn̄ xp̄m de filiū ꝛ hominē ab om̄i pec-
cati cōtagione alienū inique vendide-

runt ⁊ iniusta nece ꝯdemnauerũt. hoc pctm̃ ꝓpter cecitatẽ iudeoꝝ occultũ est eisdẽ sicut dicit rabi onanerari delar i libro vaycra raba.i.leuitico mag̃. Primi peccauerũt ⁊ fuit discooptuȝ suum pctm̃ ⁊ fuit discoopta sua pnia. Secũdi peccauerũt ⁊ fuit discooptum suuȝ pctm̃ ⁊ fuit discoopta sua pnia. Tercij peccauerũt ⁊ fuit discooptũ suuȝ pctm̃ ⁊ fuit discoopta sua pnia. Quarti peccauerũt ⁊ fuit discooptũ eis pctm̃ suũ: nõ est discoopta sua pnia. Vñ dicit eis ꝓpter suã cecitatẽ: fidelibꝰ tñ videntibꝰ bñ est discooptũ suũ pctm̃ ⁊ sua penitẽtia vt dictũ est ⁊ dicet. Item petrus alfonsi vir erudissimꝰ de q̃ supra in apertione primi thesauri locutꝰ sum in suo dyalogo ostendẽs cãm captiuitatis iudeoꝝ esse venditõeȝ xp̃i ⁊ nõ venditionem ioseph sic inquit ꝯtra eos. Quod aũt euidentiꝰ testimoniũ q̃ritis vos ꝓpter dei mortẽ hãc subisse captiuitateȝ ꝙ id qd̓ apud vos scriptũ legist. quia videlicet in ipso captiuitatis exordio quidẽ terre vr̃e princeps decẽ de melioribꝰ totius israelitici ppl̃i anaman.s. traditõnis filiũ symeonẽ gamalielis filium ysmahel helisei filiũ ⁊ achiba ceterosq̧ captos in carcerem misit sciscitans vt quid iustũ vendidissent. lex em̃ inquit decreuit vt mortis snia mulctet quicũq̧ iudeũ vendiderit. Et vos igit ꝫm iudiciũ legis mori debetis dcõ decreto vario dat corpa leto nõ em̃ om̃s vna cohercuit pena. ꝫ singulis singl̃a sunt genera mortis ꝓposita. Alium videlicet ignis cremauit. aliꝰ ferrei pectinis vnguibus laceratꝰ expirauit. aliuȝ vo mors queuis diuersa ꝯsumpsit quẽadmodũ mortes illas doctrine vestre liber exposuit. Doctores aũt vestri huius iusti pro quo illi sunt ita puniti nomen mutantes in hoc facto prorsꝰ conticuerũt. De xp̃o dicentes ꝙ princeps ille iustum denominans ioseph filiuȝ

iacob. quem in egyptuȝ fratres vendiderant intelligebat eiusq̧ sanguinẽ ab illis exigens ꝓpter eum talibꝰ illos supplicijs affecit. Sȝ absurdũ ratõni videtur vt id ab eis exigeret qd̓ ad minus millequingentis annis antea factũ esset maxime cũ tẽpe quo venundatꝰ est ioseph. nulla lex esset q̃ eos princeps ille mortis reos cõuincere posset. Qꝫ si vultis vt etiã de ꝓphetis in mediũ auctoritatem deferã qua captiuitatẽ hãc ꝓpter hoiem illũ ipsum necessario christũ esse ostendã. Ecce ꝓfero ysaiã capi. xxiiij: a finibꝰ inquit terre laudes audiuimꝰ gloriam iusti: hec verba iusti huius laudes vbiq̧ terraꝝ ostendũt fuisse nec alterius iusti hois laudes tantas vnq̧ fuisse audiuimꝰ vt ꝑuenirent vsq̧ ad fines terre. Cui iusto qꝛ tribulatões qs sine cã passurꝰ erat ꝓpha ꝑuidebat his vbis ꝯpatiens dicebat. ve mihi. ꝑuaricantes ꝑuaricati sunt ⁊ ꝑuaricatõne transgressoꝝ ꝑuaricati sunt. ꝑuidẽs em̃ ꝓpha q̃s ꝓphis dei aduentũ ꝑnunciantibꝰ tribulatões illaturi eẽnt ait ꝑuaricantes ꝑuaricati sunt. Intuitꝰ aũt qꝛ nec membris ꝯtenti ipm etiã caput inuidia pleni q̃buscũq̧ possent modis essent opp̃ssuri. Et ꝫm corpis passibilitatem occisuri ꝑuaricatõnis nomẽ ingeminans subiũxit ⁊ ꝑuaricatõe transgressoꝝ ꝑuaricati sunt. Qua vo pena ꝓ hmõi pctõ plectẽdi eẽnt dictãte sp̃ũ ꝑsciens ait illico subiungens. formido ⁊ fouea et laqueꝰ sup te qui habitatores terre. Inter cetera quoq̧ de eadem gente ait grauabit eum iniquitas sua ⁊ corruet ⁊ nõ adijciet vt resurgat: vbi videlicet vobis certuȝ euadendi captiuitatem termini funditꝰ dep̃ssit. Quarto dicũt iudei aliter ad hoc ꝙ si nos dicimꝰ ꝙ iste iustꝰ ꝓ argento venditꝰ fuit ihs nazarenꝰ petũt ipsi quis fuit ille paup de q̃ subiũgit ⁊ paupeȝ ꝓ calciamẽto. Ad qd̓ dico ꝙ ille fuit verꝰ messi-

as noster ihs nazarenꝰ quez zacharias
vocat nō solū iustū ꝛ saluatorem: sed ꝛ
paupem zach.ix. In maiorē quantita-
tem pcti sui notātez dicit textꝰ ꝛ paupe
rem ꝑ calciamēto q2 ꝑmittit iustū pro
argento. Crederet forte aliqs ꝙ ꝑ ma-
gno ꝑcio argenti. ȝ hic exponit debili-
tas ꝑcij ꝛ modicitas qñ dicit ꝙ vendi-
derūt ꝑ calciamēto .i. ꝑ ꝑcio calciamē
torū. qḋ ꝑcium est cōiter .xv. morapet-
moꝝ q̇ sumant .xxx. albos vel denari-
os. Alibi ḋo preciū sotularīuz est duo
solidi cū dimidio q̇ etiā sumāt .xxx. de-
narios. q2 solidus est .xij. denarij pro q̇
ꝑcio fuit vēditꝰ xp̄c. Quicqḋ ḡ valeāt
illi denarij vel illud argentū designat
modicū preciū ꝑ quo paup xp̄c fuit vē
ditus q2 pro ꝑcio calciamentoꝝ. Qui
to dicūt iudei ad istū textū ꝙ intelligit
sic. Iustū ꝑ argēto .i. iusticiā quia iudi
ces ꝛ ministri iusticie pecunia corrup-
ti vendebant paupis hoīs iusticiā pro
modico precio q2 ꝑ calciamento ȝ ista
ꝛñsio nulla est: q2 cum deꝰ sit magis ꝑ-
nus ad miserendū ꝙ̄ ad puniendū et
deus pepercerit sup tria prima scelera
q̄ grauiora sunt vt ydolatria. homicidi
um. fratres venditio a fortiori etiā par
ceret sup illud quartū qḋ nō est ita gra
ue. Relinquit ergo ꝙ venditio istiꝰ iu-
sti ꝑ argento et paupis ꝑ calciamento
est venditio iusti paupis ihu nazareni
veri messie nostri sup quā deꝰ non par-
cit iudeis. q2 nō dat venia nō penitenti
ꝛ in pctō ꝯtinue ꝑseueranti. Nō ḡ a ꝑ-
dicta captiuitate exire poterant donec
patrū suoꝝ in se pctm̄ emendēt .i. ꝙ illi
nō crediderūt credāt. Mūdata ḋo mē
te cuiuslibs a culpa ꝯfestim eū ꝯsequit
pietas diuina. qḋ etiā suoꝝ q̄dā docto-
rum .s. Rabina subtilibꝰ ꝛ occultis ex-
primi voluit verbis si illud sue mentis
duriciam penetrasset. Interrogatꝰ em̄
qñ dauid filius esset venturꝰ hodie ait
si verbis credideritis eiꝰ. His em̄ ver-
bis intelligi dedit ꝙ quicūqꝫ qnauis
hora mandatis dei obediēs ꝛ credulꝰ
fuerit illico filiꝰ dei ad euz accedit. De
hac pena irreuocabili in hac vita. dicit
etiā dañ .ix. occidet xp̄c et nō erit eius
ppl's q̇ eū negaturus est ꝛ ciuitatem et
sanctuariū dissipabit ppl's cū duce vē-
turo ꝛ finis eiꝰ vastitas ꝛ post finē belli
statuta desolatio. Ecce triplex pena oc
cidentium xp̄m in ꝑsenti vita. Prima
pena q2 nō sunt eiꝰ ppl's: q2 nō xp̄iani
sed adhuc iudei appellant. Scḋa pēa
dissipatio ciuitatis ꝛ templi qualis fa-
cta fuit ꝑ tytum cuz romano exercitu.
Tercia pena ꝙ finis eius est vastitas ꝛ
statuta desolatio .i. fine caritura q̄ om-
nia impleta sunt post mortē xp̄i quem
occiderūt. Si dubitant de tercio sat
debz esse eis sufficiēs testimoniū: quia
sunt iam .M.cccc.xx. anni ꝙ ꝯtinuat
ꝑdicta desolatio ciuitatis et templi: vt
supra dictuz est. Scḋo sacra scriptura
specifice determinauit ꝑsequentiū mes
siam penā in futuro. vñ dicit ysa .vl. de
fidelibꝰ sequētibꝰ xp̄m ꝯtra iudeos in-
credulos ꝛ impenitentes. Egredietur
ꝛ videbūt cadauera viroꝝ que ꝑuari-
cati sunt in me. vermis coꝝ nō morietur
Ignis eoꝝ nō extinguet ꝛ erūt vsqꝫ ad
sacietatē visionis omni carni. Intelle-
ctꝰ ꝑdicte auctis ē iste. Egredient .s. bti
qui fuerūt credentes ꝛ sequētes veruz
messiam. Egredient dico in die iudicij
nō ꝑ loci mutatōne ȝ ꝑ cōsideratione
ꝛ videbūt cadauera eoꝝ q̇ ꝑuaricati st
in me. q2 inquit dn̄s. preuaricantes. re
putaui oms pctōres terre ꝑuaricati st
xp̄m ꝑmissum nō recipiēdo eiꝰ doctri
nam nō sequendo ꝛ ipm crucifigendo
cadauera dicit .i. corpa damnatoruz in
iehenna. Et dicunt. q2 eternā damnatō
nem cadent. Qz ꝛ demones cadauera
pñt dici ꝑm ꝙ homies appellant. Vn
de inimicus homo hoc fecit. hec iglo-
sa. ꝛ ꝙ iste sit intellectus patet per hoc.

qđ ſequit. vermis coꝝ nō morieť: quia
vermes corpa mortuoꝝ corrodētes in
ſepulchris cito deficiūt qꝛ cū ſeis i pul
uere ↄuertunť ꝛ ignis eoꝝ nō extingue
tur. Ex q̇ patet ꝙ dictuȝ eſt de cruciatu
corpoꝝ infideliū ꝛ omniū damnatorū
in igne inferni q̇ eſt in extinguibilis ex
trinſecus. Et de verme ↄſcie qui ſemꝑ
intrinſecus corrodebit eos q̇ nō credi-
derūt nec ſecuti ſunt xp̄m verū meſſiā
vñ ſicut tinea comedit veſtimentuȝ et
vermis corrodit lignū ꝛ ignis deuorat
ligna ſic meror ꝛ triſticia excruciat cor
viri. Sequit. ꝛ erūt vſq̧ ad ſatietatem
viſionis om̄i carni qꝛ .ſ. boni videbunt
eos a ſe iuſto iudicio ſeperatos. amiſſa
potentia q̄ ſeuiebant ↄtra bonos vt vin
dictam dei in illos tantā ꝛ vltra nō ex-
poſcant q̇ dicūt mō vſq̧quo dn̄e nō vi
dicas ſanguinē noſtrū ſatiabunť quo-
q̧ de beatitudine ſua gr̄as agentes vi
ſa impioꝝ ineffabili pena hec ex ordina-
ria gloſa. Nicolaus vo de lyra ſatꝭ con
corditer ſic exponit. Et erūt vſq̧ ad ſa-
cietatem .i. repletōeȝ ꝛ ꝑfectōneȝ viſio-
nis om̄i carni .i. om̄i homini beato. nō
ſic intelligendo ꝙ beati delectenť ꝑ ſe i
penis damnatoꝝ. ſꝫ qꝛ talis intuit⁹ de-
clarat eis diuine iuſticie exercitiū ꝛ di
uine miſericordie bn̄ficiuȝ quo penas
illas euaſerūt ꝛ ꝓprie glorie augmētuȝ
inq̧ztuȝ apparet maior compata ad ſu-
um ↄtrariū qꝛ appoſitis iuxta ſe ↄtra-
rijs maiora ꝛ minora videnť .j. elench.
Et ex iſtis trib⁹ beati ꝑ ſe letanť ſm qđ
dicit p̄s. lvj. Letabit iuſt⁹ cum viderit
vindictam. Ecce primū man⁹ ſuas la-
uabit in ſanguine pctōris inq̧ztum dei
miſcōia factus ē immunis ab illis pe-
nis. Ecce ſcōm ſi vtiq̧ eſt fruct⁹ iuſto:
accipiť hic ſi ꝓ quia: qꝛ ꝑ hoc apparet
maior fruitio ꝓpria ꝛ ſic totum cedit in
gloriā electoꝝ ꝛ ipſi⁹ veri meſſie chriſti
ihū principaliter qui in die iudicij di-
cet exeūtibus ad ſiniſtrā .ſ. incredulis et
damnatis. Ite maledicti in igneȝ eter-
num qui paratus eſt dyabolo ꝛ ange-
lis eius Math. xxv. Exeūtibus vo ad
dexteram dicit venite benedicti patris
mei poſſidete regnū qđ vobis paratuȝ
eſt ab origine mūdi ca. eodem. Ex p̄
dictis. xij. theſauris colligiť vna ratō q̄
ſi quedam corona victorie incomꝑabi
lis valoris ↄtra iudeos que talis eſt.
Quandocūq̧ ſacra ſcriptura prenun-
ciat aliqđ futurū ꝛ ſpecifice determiat
tempus veniendi ꝓgeniē venientis: cui
debet aſſimilari: locum natiuitatis: no
men ei⁹ veneratōnem ſingularem mo
dum viuendi. modū moriendi. cauſaȝ
mortis. reſurrectōeȝ eius. premiuȝ cre-
dentiū. ꝛ penā ꝑſequentiū ip̄m in vita
p̄nti ꝛ in futuro ſclo. Si iſta omnia cō
currūt ſimul in vnū determinatū ho-
minē manifeſtū ꝙ illud qđ fuerat ꝑ il-
lam ſcripturā p̄dictū ꝛ denūciatū eſt
in illo tali hoie adimpletū. Sed ſacra
ſcriptura p̄dixit ꝛ denūciauit oia p̄di-
cta q̄ om̄ia in Ihu nazareno ſaluatore
noſtro ſunt impleta nec alius inuent⁹
eſt in q̇ om̄ia p̄dicta ſimul cōcurrerent
igiť ↄcludiť ꝙ ipſe eſt verus meſſias i
lege ꝓmiſſus nec ali⁹ expectand⁹. Ma
ior iſtius ratōis clara eſt ſicut lux ꝛ ab
om̄ibus ↄceſſa ꝛ ideo ꝓbatōe nō indi-
get. Sꝫ minor latiſſime declarata ē in
aptione p̄dictoꝝ. xij. theſauroꝝ q̇ apti
ſunt ad declaratōeȝ aduent⁹ meſſie ve-
ri in lege ꝓmiſſi qui eſt xp̄c ihs fili⁹ dei
viui. Et in hoc ↄpleť liber prim⁹ qui ē
de armatura fideliū ꝛ de excellentia fi-
dei catholice dn̄i noſtri ihū xp̄i qui eſt
turris fortitudinis a facie inimici. Cui
honor laus benedictio ꝛ gloria ſine fi-
ne Amen.

Explicit liber primus fortalicij fidei

Incipit liber secundus qui est de bello hereticoꝝ.

Antiquoꝝ in li-
bris legimꝰ gentiliuꝫ: mili
tes hūanā venerātes glori
am generose diuersa mon
stroꝝ genera destruxisse. Sicut hercu-
les antheū. Theseꝰ mirothauꝝ. Jason
thaurū Igniuomū inextiguibilē aprū
meleager Corebꝰ: stigiale monstrū. ꝑ-
seus marinū monstrū. Sic etiā gene-
rosi ecclesie milites vt Hiero. Augu.
Hylariꝰ ⁊ ceteri pr̄es orthodoxi diuer
soꝝ hereticoꝝ ⁊ heresis monstra spūa-
libus armis expugnasse legunt. Non
tn̄ sic oīno extincta sunt heresum mon
stra: quin repullulare conent. ac etiam
noue hereses oriant in aliquibus solo
noie xp̄ianis. Qui ⁊ si non publice: in
ꝯuenticulis tn̄ suis venenū effundētes
de illis ꝯfabulant quasi vespertiliones
⁊ noctue lucem fugientes. quia oculis
egris odiosa est lux. Et nō soluꝫ ocl'os
egros habent heretici. sed ceci sunt. qđ
ostendit ex fidei effectu. Est eniꝫ fides
diuinus radiꝰ animā illustrans. dispo-
nit em̄ animā ad lumen summe verita
tis. ex eo ꝙ summe veritati eam stabili
ter inherere facit: qđ quidem pōt ratio
ne ostendi. Constat em̄ ꝙ qñcunqꝫ ali-
qua virtꝰ que influit in aliq̄ agente ⁊ q̄-
ete nō infigit in recipiēte. caret ibi sua
naturali opatōne ⁊ suo debito fine. sic
patet in radio solis supˀ aquā currentē:
⁊ nō quiescenteꝫ vt i flumine in quo qꝛ
radius quiete non figit actio eius ca-
ret debito fine. qui quideꝫ finis ē aquā
subtiliare. ⁊ ex ea partes subtiles attra
here et in vaporem mutare et sursū ele
uare. Ex quo manifestū est ꝙ quies di
sponit ad illuminatōnem rei: scđm em̄
phm septimo phisicoꝝ homo fit sapi-
ens et intelligit cum anima quiescit.
Cum igit fides animā in deo stabiliat
eam in ipso quietet ipsam disponit ad
eternam illuminationē. Et hec est ra-
tio q̄re heretici sīt totaliter ceci nec a đo
merent illuminari quia nihil stabiliteꝛ
credunt. ⁊ se ab vno opposito in aliud
vertūt. cum careant fidei lumine dispo
nente. Juxta illud apl'i ad ephe. iiij. te
nebris obscuratū habentes intellectū.
quia sicut oculus non potest videre si
ne luce sic intellectꝰ nihil pōt cape cre-
dibilium sine fidei lumine qua carent
heretici. Vt ergo bellū hereticoꝝ pre-
sertim nr̄i tpis cōtra nostꝝ fidei fortali
ciū viriliter possit dissolui p̄sertim cuꝫ
sint ceci vt dictū est de heresi ⁊ hereticꝭ
xij. ꝯsideratōnes sunt ꝑtractande. Pri
ma quid ē heresis. Scđa vnde habuit
originem heresis. Tercia q̄ requirūtuꝛ
ad hoc vt q̇s proprie dicat hereticus.
Quarta quot sunt modi hereticorum
Quinta si ē alicuius vtilitatis eē here-
ses in ecclesia dei. Sexta exprimet he-
ses p̄sertim in nostris tempibus repul
lulare vel oriri sentiunt quaꝝ bellum
contra fidei fortaliciū in nihiluꝫ com-
putabimus cum sit turris fortitudinis
a facie inimici. Septima erit ad quos
ꝑtinet diffinire que assertio est catholi-
ca vel heretica vtrum. s. ad theologos
vel canonistas. Octaua vtruꝫ hereticꝭ
sunt vitandi. Nona vtrū sit cum here-
ticis vel alijs infidelibꝰ publice dispu-
tandum. Decima quis est modus in-
quirendi hereticos. Vndecima quali
pena hereticus est puniendus. Duo-
decima quis potest hereticos capere ⁊
tormentis exponere.

De quidditate heresis ⁊ quō differt ab errore.

Circa primā cōsi
deratōeꝫ que est scire q̇d ē here-
sis. Respondet fm illuminatum do-
ctorem Franciscum de maronis i tra-

ctatu suo de hereticis ꝙ heresis est error. sed nō quicunqȝ error ꝗ est ꝯ fidē catholicā aut ecc̄iam. vt hr̄ in ꝓhemio de origine heresis. Aug. vbi dr̄ ꝙ non ois error est heresis. lȝ heresis sine errore eē nō possit. Ista aūt diffinitio cō firmat̄ ꝑ illud qđ dr̄ Act. v. vbi secta saduceoꝝ fuit vocata heresis. q: nō solū cōtra fidē veteris testamēti negabant resurrectōem ⁊ angelos ȝ etiā cōsynagogā phariseoꝝ vtrūqȝ ꝯfitentiū. Sȝ nūqd heresis differt ab infidelitate. dico ꝙ sic. q: infideles errant circa totā fidē. heretici aūt circa ꝑtē lȝ vtrūqȝ sit ꝯ fidē catholicā ⁊ ecc̄iam. Sed ꝯ q: iudei dicunt̄ infideles ⁊ tn̄ cōfitent̄ vnū deū. Rn̄det̄ ꝙ sicut pagani errant circa totā fidē iudeoꝝ. ⁊ iō dicunt̄ infideles. sic iudei errāt circa totā fidē xp̄i ꝗ dicit̄ catholica. sunt. n. a pietate religionis xp̄iane alieni.

De origine heresum ⁊ quō possunt repelli.

SEcunda consideratio est vñ habuit originē heresis. ꝓ cuius declaratōne notandū ꝙ fm Isid. viij. ethimol. c. iij. ⁊. xxiiij. q. ij. c. heresis. Heresis ab electōe vocat̄ ꝙ. s. vnusq̄sqȝ id sibi eligat qđ illi eē videt̄. vt ph̄i paripathetici. achademici. epicurei. ⁊ stoici. vel sicut alij ꝗ ꝑuersum dogma cogitātes arbitrio suo de ecc̄ia recesserūt. Exinde ergo heresis dicta est greca voce ex interp̄tatōe electionis sue. q: ꝗsqȝ arbitrio suo ad instruenda siue ad suscipienda quelibet ip̄e sibi eligit. Nobis ergo ex nr̄o arbitrio nihil inducere licȝ. nec eligere ꝙ aliqͥs de arbitrio induxerit. Ap̄l'os dei habemus auctores ꝗ nec ip̄i qcq̄ȝ ex suo arbitrio qđ inducerent elegerūt. ȝ acceptā a xp̄o disciplinā fideliter natōnibꝰ assignauerūt. ita ꝙ si angelus etiam đ celis aliter euangelizauerit anathema vocat̄. hec ille. Ex his ꝑtȝ ꝙ heresis habuit ortū ab electōe ꝓprij iudicij. q: nō eligunt ea ꝗ sunt a xp̄o vere tradita. ȝ ea que sibi suggerit mēs ꝓpria. Volētes. n. aliqui ꝑ se sacra scripturaꝝ intelligere suis ꝓprijs iudicijs inherēdo in hereses diuersas inciderūt. fm ꝙ dic̄ augu. in li. lxxxiij. qōnū. q. lxix. Non pōt inquit oriri error ꝗ palliat̄ nomīe xp̄iano nisi de scripturis male intellectis ⁊ hoc iō. q: antecedentia ⁊ subsequentia nō cōtulerūt. vñ ibidē solet circūstantia scripturarū illuminare sn̄iam. nec etiā alia loca scripture ꝯtulerūt. vñ hereses sunt orte ꝑ se legendo ꝗ cōferendo repulse sunt. q: cōferētes diuersas sn̄ias adduxerūt que ex seinuicē mutuo inueniri potuerunt qualiter erunt intelligēde. Et iō ꝯ istos dicit Aug. in libro cōtra ep̄l'am fundamēti. Nō crederē inquit aug. euāgelio nisi q: ecc̄ie catholice credo. igit̄ irrōnabile est aliquid scripture recip̄e ⁊ aliud nō ꝓpriā electōem ⁊ iudidiciū sequendo. cū ecclesia catholica totā equaliter recipiat vt certam. patet ergo vnde hȝ ortū heresis. q: a ꝓpria electōe.

Qr sex sunt modi ex quibꝰ cōuincitur ꝙ aliquis sit hereticꝰ.

TErcia consideratio est scire que requirunt̄ ad hoc vt aliquis sit hereticus. Rn̄det̄ ꝙ sex. Primo ꝙ erret. q: error est genus heresis fm aug. de origine heresuȝ circa ꝑncipiū. vbi dicit ꝙ lȝ heresis sine errore eē nō possit. tn̄ nō ois error est heresis. Sup̄ius aūt est a quo nō ꝯuertitur cōsequētia fm ꝙ dicit arist. in postp̄dicamētis. c. de priori. Scđo ꝙ erret in veritate. cū sit alius error fidei ⁊ alius op̄atōis. dico ꝙ erret in veritate. q: in opere errantes nō dicūtur heretici. Vnde aug. in yponosticon dicit ꝙ heresis sumit̄ circa falsas opiniōes. Ter

cio ꝙ nō solū.s.erret in veritate que q̄dem est in sacra scriptura expressa sed etiam extra scripturā ab aplis credita vt de simbolo aploꝝ aut ab eccia determinata ne in simbolo eccie. Aut a sanctis annunciata cōfirmāte eccia. vt in simbolo athanasij.aut euntes ꝯ determinatōem eccie. Oēs.n.isti taliter errantes sunt heretici reputandi. vt patz ꝑ aug. de fide ad petrū. Quarto ꝙ nō solū erret i hac veritate sed ꝙ qn̄qȝ ipaz cōfessus fuerit.q₂ iudei ⁊ pagani lȝ errent.in talibus tn̄ nunq̄ȝ ꝓprie dicūtur heretici.vt ptz de significatōe eoꝝ quā ponit aug.de vera religione circa principium.⁊ bene dixi ꝓprie. q₂ large loquendo ꝟm godefredū.omnis qui nō tenet articulos fidei pōt dici hereticus ⁊ sic iudei ⁊ pagani dicent heretici. et hoc mō nō ois hereticus ē excōicatus Quinto requirit ꝙ nō erret circa totū sed circa ꝑtē.q̄m qui totaliter errāt dicunt apostate. Sexto requirit ꝙ non solū sic erret ȝ ꝙ obstinate in errore ꝑsistat.vn̄ ꝟm aug.nō qui falsas gignūt opiniōes sed qui eas ꝑtinaciter defendunt sunt heretici reputandi.vt iterū aug.⁊ hoc.xxiiij.q.iij.dicit apls. Si q̄ sniam suā lȝ ꝑuersaz nulla ꝑtinaci aīositate defendunt. Sequit querūt autē cauta sollicitudine veritatē corrigi parati cum inuenerint nequaq̄ȝ sunt iter hereticos cōputādi.q₂.s.nō habēt electionē contrariā doctrine eccie. Si q̄s aūt ꝑtinaciter determinationi vniuersalis eccie resisteret hereticus cēseret. cuiꝰ quidē auctoritas principaliter residet in petro.xxiiij.q.j.quotiēs.⁊.c.h̄ est fides. Ex his ꝑtz ꝙ nō quicunq̄ȝ deuiat a fide.sed qui ꝑtinaciter deuiat ꝓprie dicitur hereticus.hoc etiā alibi dicit aug. Hereticus est qui cōceptā noui erroris ꝑfidiaz ꝑtinaciter defendit. Scōm vo Alexan.de Ales in.ij.summe sue tria cōcurrunt ad ꝑfectā rōnez heresis.s.falsa credulitas in rōnabili ꝑuersa voluntas in ꝯcupiscibili.⁊ defensionis siue impugnatiōis ꝑtinacitas i irascibili. Scōm primuz attēdit illud Hiero. Qui scripturā aliter intelligit q̄ȝ sensus spūssancti flagitat a quo cōscripta est licz de eccia nō recesserit tn̄ hereticus appellare pōt. Itē dicit Isido.viij.ethio.c.vj.im fine ꝟm primū ⁊ secundū attēdit descriptio augu.libro de vtilitate credēdi.⁊ in glo.suꝑ verbo oꝑtz hereses eē.j.Coꝝ.xj.s. ꝙ hereticꝰ est q̄ alicuius tꝑalis cōmodi ⁊ maxie glorie ꝓncipatusq̄ȝ sui gratia falsas ac nouas opiniones vl' gignit vl' sequit. ꝟm vo terciū sumptis ꝓmo ⁊ scdo diffinitio attēdit q̄ ponit in glo. suꝑ verbo audio inter vos scissuras eē.c.eodē Qui inquit in eccia dei praua sua dogmata defensare ꝓsumūt heretici sūt. Patz ḡ manifeste ex ꝓdictis que req̄runt ad hoc ꝙ aliq̄s sit hereticus dicēdus.q₂ falsa credulitas ꝑuersa voluntas ⁊ defensionis siue impugnatōis ꝑtinacitas. Notandū tn̄ ꝟm tho.i.iiij. ꝙ si q̄s errat ad q̄ explicite credēda nō tenet nō est hereticus.vt si quis putaret Iacob eē p̄rem abrae ⁊ hmōi.⁊ cū cognoscit hoc esse ꝯ v̄itatē fidei ⁊ scripture credit ei silr ⁊ circa ea d̄ quibus int doctores sunt opiniones donec ꝑ ecciam determinatuz sit. Sȝ occurrunt due difficultates.ꝓma ē si dubij i fide sint heretici reputādi.⁊ vr ꝙ sic.q₂ scribit extra d̄ hēticis.ꝙ dubius in fide infidelis ē.nec ei oīno credēdum ē qui fidei virtutē ignorat. Itē scribit Iaco.j. Postulet aūt in fide nihil hesitans. q₂ qui hesitat similis ē fluctui maris q̄ a vēto mouet ⁊ circumfert.⁊ subditur ibi causa dubitans vl' hesitans in fide duplex est.⁊ vir duplex animo inconstans ē in oibus vijs suis.tales autem sunt heretici quia non incōstant ȝ firmiter ē credēdum. Sȝ in cōtrariū vr

q thomas fuit dubius in fide non tamē ponit q fuit hereticus. Pro declaratione huius difficultatis notandum. Secundum aug. de anchona in libro de potestate. q. xxviij. q aliquis pōt dici dubius in fide quinqz modis. Primo modo subrepticia tētatione. Secundo veritatis elucidatiōe. Tercio imperfecta adhesione. Quarto voluntaria hesitatōe Quinto ptinaci defensione. Primo modo dubitare in fide nō facit hominē hereticum. quia ē humane tētatōis. non. n. ē in ptāte hominis quin superueniat homini aliquid cogitandum. vñ si subita subreptione vel diabolica tentatione quis incipit dubitare de aliq articulo vel de his q sunt fidei statim si captiuat intellectū suum in obsequium xpi. vt deliberet hoc credere qd eccia credit. nō cedit sibi talis dubitatio ad defectū sed ad pfectū. Vñ apli propter hmōi tentatōnis impulsum petebant Adauge nobis dñe fidem Luce. xvij. Semp. n. debemus rogare deū vt adiuuet incredulitatē nrām. Secundo modo non facit hominē hereticum sed est christiane professionis z perfectionis. ponunt enim doctores christiane fidei illa que sunt magis determinata in fide sub dubitatione questionū. rōnes p z cōtra ad illa adducēdo. non q de ipa cōclusione dubitet sed vt veritas dicte cōclusionis magis elucidet secundum quē modū dicit phs q dubitare de singulis non ē inutile. Per tales. n. dubitatōes p z 3. rōnes ad illa que sunt fidei adducendo. veritas fidei pijs optulat z cōtra impios defendit. vt dicit aug. Tercio mō nō facit hoiem hereticū sed peccatorē z malū xpianū. oēs. n. peccantes secundum chrys. imperfecte credunt eo ipo q nō viuunt secundum q credunt. naz si pfecte adhererēt quasi trāsituri de hoc mundo non quasi ineternū mansuri. Quarto modo facit hominē errantē z incredulū. eo. n. ipo q aliquis eligit voluntarie credere qd vult z discredē quod non vult non ē paratus sequi in omnibus doctrinā eccie. z p pñs errat z infidelis reputandus est. Sed quintum recte facit hominē hereticum. quia non credē illa que sunt fidei z que in cōcusse eccia tenet cum ptinaci defensione directe ad hereticos spectat. Ad primū argumentū dicendū q dubius in fide varia electione vt si quis credit quod vult z discredit quod nō vult infidelis ē non tamē hereticus. nisi ptinaciter defendat falsa que de deo credat vel de tota vel de parte sacre scripture a deo inspirate. Ad secundū dr q loquitur de fide imperfecta peccatorum. vñ dicit glo. sup illo. consciētia peccati pressus dubitat de pmijs celestibus z superuenientibus vento tentatiōis facile deserit fidem. z statim secundum tentationis voluntatē distrahit ad errorē. z fit alienus a fide. Secunda difficultas est vtrum sequentes opinionē erroneam alicuius magistri sint heretici reputandi. videt alicui q sic. quia de falsis z errantibus magistris dicitur Math. xxiij. ve vobis qui circuitis mare z aridaz vt faciatis vobis vnum pselitū. z cum factus fuerit facitis eum filium gehēne duplo q vos. ergo discipuli sequētes doctrinaz erroneam alicuius magistri heretici reputandi sunt heretici sicut ipse. In cōtrarium videtur esse. quia xpc mandauit doctrinā phariseorum z scribarum seruādā e ē Math. xxiij. dicēs. Sup cathedraz moysi sederūt scribe z pharisei. oia q dixerint vobis seruate z facite. secundum vo opa eorum nolite facere. Dicendū ad difficultatē q diuerse opiniones doctorum sacre scripture si non ptineant ad fidez z ad bonos mores. Absqz periculo auditores vtranqz opinionē sequi pñt. in tali. n. casu locū habet illud Ro. xiiij. vnusquisqz in suo sensu habundat. in

alijs aũt que ꝑtinent ad fidē ꝛ bonos
mores nullus excusat̃ si sequat̃ opini-
onē erroneā alicuius mgr̃i. nõ q̇dē ꝑꝑ
ignorantiā. qꝛ tunc imunes haberēt̃ a
pctõ q̄ secuti sũt opinionē arrij. nesto-
rij ꝛ aliorꝝ errantiũ in fide. nec etiā ex-
cusari põt ꝑꝑ simplicitatē ꝛ ignorãtiaꝫ
qꝛ in rebus dubijs. potissime in his q̄
sunt fidei nõ est de facili ꝑstãdus assen
sus. Ideo vt dicit aug. iij. de doctrina
xp̃iana. Cõsulere dꝫ aliq̇s regulā fidei
quā de scripturarũ planioribꝰ locis et
auctoritate eccie ꝑcipit. Sil̃r Richar-
dus suꝑ illo verbo Math. xvij. appa-
ruer̃t illis moyses ꝛ helyas dicit. suspe
cta debet hr̃i ois veritas quā nõ cõfir-
mat legis vel ꝓphetie scripture aucto-
ritas. Qui ergo assentit opinionē ali-
cuius mgr̃i ꝯ manifestũ scripture testi
moniũ ꝛ ꝯ illud qđ publice tenet̃ ſm
eccie auc̃tē puto ꝙ ab erroris vinculo
nõ põt excusari. Rõ aũt que adduci t̃
ꝓ ista ꝑte cõcedenda ē. qꝛ si tales audi
tores mgr̃orꝝ cecitatē imitãt̃ eorꝝ erro-
res sequētes ꝛ mores imitantes ꝛ ꝑti-
naciter ꝯ eccie mandatũ defendentes
nõ solũ errantes verũetiaꝫ heretici re-
putandi sunt. Ad aliud v̄o qđ in con-
trariũ adducebat̃ dicendũ ꝙ signãter
ꝑmittit̃ suꝑ cathedrā. vt intelligat̃ ꝙ il
la que ꝑtinent ad cathedre doctrinaꝫ
veritatis ꝛ iusticie seruanda sunt ꝛ fa-
cienda ꝑ auditores. Illa v̄o q̄ sunt cõ-
tra fidē ꝛ bonos mores nõ spectãt ad
cathedrā veritatis ꝛ iusticie sed potius
ad cathedrā falsitatis ꝛ pestilentie.

De quinq̝ modis hereticorꝝ ꝛ q̃uo heresis se extēdit ad tria genera credibiliũ. ꝛ quid proprie de hereticis est sentiendũ

Quarta considera-
tio est scire quot modi sunt he-
reticorꝝ. Rñdet̃ ꝙ quinq̝ principaliter

Primus ē eorꝝ q̄ errant circa cerimo-
nialia. vt ptꝫ de heresi Nicholaitaruꝫ
quorꝝ facta se xp̃c odisse testat̃. pꝫ apo
cal̃. ij. c. Isti nicholaite ſm Isido. viij.
ethicorꝝ. c. v. dicti sunt a nicholao dya
cono eccie hierosolymorꝝ q̄ cũ stepha-
no ꝛ ceteris cõstitutus est a petro. qui
ꝓpter pulcritudinē relinquēs vxoreꝫ.
dixerat vt q̄ vellet ea vteret̃. versa ē in
stuprũ talis cõsuetudo. vt inuicē ꝯiu-
gia cõmutarent̃ quos iohãnes in apo
calypsi reprobat dicēs. sed hoc habes
ꝙ odisti facta nicholaitarũ. Secun-
dus modus ē eorꝝ q̄ errant circa sacrā
scripturā. sicut faustus q̄ dãnauit vetꝰ
testamentũ. vt ptꝫ ꝑ aug. ꝯ faustũ. In
hoc errore etiā fuerũt manichei qui ve
tus testm̃ respuũt ꝛ nouũ in ꝑte recipi
unt. Tercius modus est eorꝝ q̄ errant
cõtra ecciam tenentes sicut sunt greci
cõtra ecciam tenētes ꝑ determinatõeꝫ
spm̃scm̃ a filio nõ ꝓcedere q̄ error dam
nat̃ de fide catholica. c. fideli. Quar-
tus modus est eorꝝ q̄ errant circa arti-
culos fidei. sicut sabelliani ꝯ articuluꝫ
incarnatiõis. Isti. n. vnā ꝑsonā pr̃is et
filij ꝛ spũssancti asserũt. Quintꝰ mo-
dus ē eorꝝ q̄ errant cõtra sacr̃m eccie.
vt manichei circa sacr̃m eucharistie. ꝛ
arriani q̄ dicũt sacrificia ꝓ defũctis of-
ferri nõ cõpetere. vt hr̃ ꝑ aug. de origi-
ne heresis. Sꝫ nũq̇d ad oia credibi-
lia heresis se extendit. Rñdet Alexan-
der in. ij. sũme sue ꝙ heresis ad tria ge
nera credibiliũ extendit̃ ꝑ oppositum
ad fidē ſm quandā ꝯtinentiā analogi
cā. Nā rõ fidei ponit̃ ꝛ principaliter ē
circa articulos fidei. ꝛ ꝑ oppositũ here
sis. Scđo fides extendit̃ ad illa q̄ do-
cet sacra scp̃tura circa mores. vt ꝙ for
nicatio est pctm̃ mortale ꝛ ꝑ oppositũ
heresis. Tercio fides extēdit̃ ad histo
rias in biblia cõtentas. ꝛ ꝑ oppositũꝫ
heresis. Qui. n. assereret aliquā histo-
riā biblie esse falsam. ꝛ hoc ꝑtinaciter

hereticꝰ cẽseť. Primo credibilia ꝑus
credunť ⁊ postea intelligunť. Secun
da siĺ credunť ⁊ intelligũť. Tercia cre
dunť ⁊ nunꝙ̃ intelligunť. Sed qꝛ in
ꝑcedentibus cõsideratõibus aliqñ lo-
cuti sumꝰ de hereticis cõiter. aliqñ vo
ꝓprie. Jdeo ꝓ reali inuestigatõe here-
ticoꝝ introduco hic octo cõclusiones
quas ponit franciscus de maronis vbi
.s. Pria ꝯclusio ẽ ꝙ ñ oẽs excõicati sť
heretici. qꝛ excõicatio est pena pcti nõ
pctm̃. hẽsis ãt ẽ pctm̃. Jtẽ etiã eccia fa
ceret hereticos q̃tiens excõicaret eos.
Jtem si excõicatio essꝫ heresis frustra
heretici excõicarenť. qꝛ vnũ siĺe nõ pu
niť ꝑ siĺe. qꝛ cũ iam essent heretici fru-
stra hereticarentur ꝑ excõicatõeꝫ. Jtẽ
nullus põt se absoluere ab excõicatõe
⁊ tñ oĩs hereticꝰ põt se ab heresi retra-
here. oĩa ista patent ꝑ canones. Secũ-
da cõclusio est ꝙ quidã excõicati sunt
circa excõicatõem ipaꝫ heritici. qui. s.
cum excõicanť nõ credunt vinculum
excõicatõis aliquã efficaciã hr̃e cuius
oppositũ determinat eccia. Jtẽ etiam
eius oppositũ determiať in sacra scri-
ptura. ad Gaĺ. j. de anathemate eius
qui euãgelizat ꝑter fidẽ catholicã. Jtẽ
idẽ hr̃. j. ⁊. ij. ca. de illo incestuoso quẽ
paulus excõicauit. Jtẽ ista cẽsura tra-
dita est ab apl'is eccie. vt dicit capitu-
lũ apl'ice. xxiiij. q. iij. Tercia ꝯclusio ꝙ
nõ oẽs scismatici sunt heretici. qꝛ aug.
de origine heresum distinguit inť scis-
ma ⁊ heresim. Jtẽ in principio ð vera
religione distinguit scismaticos ꝯ he-
reticos. Jtem scisma originať ex ino-
bedientia. heresis aũt ex ignorãtia. vt
ait aug sup Johem. Jtẽ donatiste priꝰ
fuerũt scismatici ꝙ̃ heretici. vt ptꝫ per
aug. de origine heresum. Quarta con
clusio est ꝙ quidã scismatici circa ipm
scisma fuer̃t heretici. vt illi qui nõ cre-
dunt obediendũ vni eccie. qꝛ vnus ar
ticulus fidei est de sancta eccia catholi-
ca. quẽ descripsit beatus matheꝰ. Jtẽ
claues eccie fuerũt tradite petro apl'o
Math. xvj. Jtẽ claues eccie fuerũt et
tradite Jo. xxj. Jtẽ aug. de fide ad pe-
trũ. ponit inter fundamenta fidei obe
diendũ eccie. ⁊ ibidẽ ptꝫ ꝙ putans nõ
obediendũ eẽ eccie militat cõtra arti-
culũ fidei ⁊ sacram scriptura ⁊ auctori
tatẽ sanctoꝝ. ⁊ talis est hereticus. sed
si obediendũ credat sed nõ velit talis
videť eẽ scismaticus. Quinta ꝯclusio
ꝙ nõ oẽs simoniaci sunt heretici quia
papa Alexander distinguit inter simo
niacos ⁊ hereticos. vt hr̃ in. iiij. sniarũ
di. xxv. Jteꝫ aliq̃s põt eẽ simoniacus
nõ errando in fide. vt credens se male
facere dũ spũalia emit. Jtẽ. j. q. j. c. re-
piunť. dať alia pena simoniacis. quia
anathematis obprobrio cõdẽnanť at-
ꝙ̃ a ꝑticipatõe corporis ⁊ sãguis xp̃i alie
nantur. Et si fuerit accusatus suscepti
honoris gradu priueť ⁊ in monasterio
ꝑhenni pnĩa tradiť. Et illi qui hac cau
sa munerũ acceptores extiterũt si cle-
rici sunt honoris amissione mulcteť
Si vo laici ꝑpetuo anathemate cõdẽ
neť. vide ibi. Jtem in. v. libro distin-
guiť titulus hereticoꝝ a titulo simoni
acoꝝ. Sexta cõclusio est ꝙ q̃dã simo-
niaci sunt heretici. qꝛ aug. de origie he
resum simoniã ponit heresim primã.
Jtem extra de symonia. c. quotiẽs ap
pellat simoniã heresim. Jtẽ. j. q. j. c. ꝑ-
sbyter. vbi diciť simoniã esse heresim
nullus fideliũ ignorat. Jtẽ. iiij. sniarũ
di. xxv. dr̃ ꝙ nõ est dubitãdũ de simo-
niacis ꝙ heretici sunt. Sed oriť diffi
cultas q̃ simoniaci sunt heretici ⁊ qui
non. Rñdeť ꝙ illi qui ementes spũa-
lia nõ putãt se errare aut male facere.
seu ꝙ vendentes ea sunt heretici. quia
cõtra auctoritatẽ xp̃i gratis accepistis
gratis date. ⁊ ꝯ auctẽ petri in actibus.
⁊ ꝯ determinatõem eccie militãtis. vt
ptꝫ ex causis ꝑallegatis. Jtẽ illi q̃ cõsi

tenẽ male facere si nolunt omittere ꝑpter supbiam aut auariciã nõ sunt heretici. qꝛ habent errorẽ in ope nõ in fide. Septima cõclusio ꝙ nõ oẽs sortilegi sunt heretici. qꝛ pena hereticoꝝ nõ iponiẽ sortilegis q̃ diuinatõem faciũt. in tabulis vel codicib⁹. vt hr̃ extra de sortilegis. c. in tabulis. Itẽ nõ est sacerdos hereticus q̃ vocauit infantẽ vt inquireret furtũ eccie ibidẽ. c. ex tuarũ. Itẽ de sorte que fuit missa in electõne epi que nõ damnaẽ vt heretica. ibidez in. c. eccia. Itẽ titulus sortilegioꝝ in ꝟ segaẽ a titulo hereticoꝝ. Octaua conclusio est ꝙ aliqui sortilegi sunt heretici. ꝛ inducunẽ hic quatuor casus. Primus eoꝝ q̃ dicunt sortilegia nõ eẽ illicita cũ habeant qñqꝫ spẽm pietatis vt si ꝓpter spem recupande sanitatis fiãt. Qꝫ aũt istõ sit hereticũ ꝓbaẽ qꝛ oppositũ est ab eccia determinatũ. extra de hereti. c. j. Itẽ ibidẽ diciẽ eẽ pctm̃ grauissimũ. licꝫ aũt nõ sit heresis fornicari tñ hereticũ est dicere fornitõez licere Secũdus casus est in ceremonijs ecclesie qñ quis abutiẽ eis ad sortilegia facienda. vt aqua benedicta vel cera vl̃ incẽso bñdicto ꝛc. credẽs hr̃e efficaciã aliquã respectu talis effectũs mali. q̃a q̃ male sentit de eccia est hereticus cõtra articulũ math. talis ãt male sentit. de ea putãs malos effectus ex eius cerimonijs puenire. Tercius casus ẽ circa articulos fidei. vt cũ q̃s abutiẽ verꝟ fidei. vt verbũ caro factũ ẽ. ꝛ sil'ib⁹ desi gnantib⁹. vt sacrilegia causent credẽs ad malũ istud verbũ efficaciã hr̃e. q̃a talis male sentit de fide. ꝛ oĩs talis est hereticus reputandus. cõtra articulũ Iohãnis in ꝓposito. Quartus casus ẽ. in sacris noui testamẽti q̃bus abutũẽ. bruta cõicãtes aut baptismũ inaiatis cõferẽtes. tales. n. sunt heretici in duplici casu. Primo si cõferre se credant baptismi sacr̃m rei iaiate. Scd̃o si putãt sacr̃m baptismi hr̃e efficaciã respectu alicui⁹ effectus mali. qꝛ vterqꝫ ipo rũ male sentiũt de sacris eccie. ꝛ tales sunt heretici. vt patuit. s̃. Itẽ q̃ dogmatisat ꝙ sacr̃m baptismi põt cõferri etiã irrõnabilibus etiã est hereticus reputand⁹. ꝛ ꝑ ꝯñs q̃ credit talẽ errorẽ. Itẽ qui diceret ꝙ sacr̃m baptismi põt hr̃e efficaciã respectu alicuius mali eẽt hereticus. cũ male de ipo sentiret sacro ꝛ errorẽ teneret. ꝛ ꝑ ꝯñs q̃ credit hũc errorẽ nõ est catholicus. Sꝫ oriẽ difficultas si talis ab heresi põt aliquo mõ excusari. Dr̃ aũt ꝙ sic. qꝛ aliq̃s ꝑt illo vti nõ intelligẽdo cõferre sacr̃m. nec putando hr̃e efficaciã malã ꝟ solũ intendens seruire diabolo. vt habeat suũ intentũ. talis nõ errat nisi in ope. sic faciũt idolatre. Secũda difficultas si sortilegiũ ẽ sacrilegiũ. diciẽ autẽ ꝙ sic. ꝛ maxime. qꝛ maxie sacra ledũẽ. cũ q̃s eis abutiẽ ad obsequiũ demonũ Tercia difficultas ẽ quare talia sortilegia dicunẽ hr̃e maximã efficaciã. Rñdeẽ ꝙ cã ẽ qꝛ demones quoꝝ ministerio talia fiũt maxime delectanẽ aut appetunt illa in q̃bus sũme deus offendiẽ. Quarta difficultas est si tales sortilegi sunt heretici magis q̃ꝫ symoniaci. Diciẽ ꝙ sic. qꝛ maior est error sacra eccie cõtẽptibiliter. imo abhoiabiliter ꝑtractare q̃ꝫ ipa emere vel vendere. Et hec sufficiant de ꝯsideratõe quarta. in qua ostensum ẽ quot sunt modi hereticoꝝ. ad quos. s. oẽs alij reducunẽ vt cõiter. ꝛ ad que se extẽdit heresis q̃cũqꝫ. ꝛ quid sentiendũ est quo ad rẽ. ꝛ ꝓprie loquendo de hereticis.

Qꝫ vtile est eẽ hereses i eccia dei lꝫ in se hereses male sint.

Quinta considera tio est videre si est alicuius vtilitatis hereses eẽ in eccia dei. Dico ꝙ sic. qd̃ õñdiẽ auctẽ apli. j. Coꝝ. xj. vbi

dr̃.optet ⁊ hereses eẽ. vt q̃ ꝓbati sunt:
manifesti fiant in vobis. supra quo di
cit glo.optet.i.vtile est etiã hereses eẽ
sicut erant in his q̃ dubitabãt de resur
rectõe.scissure aũt erant ꝓ donis spũa
libus. Vidẽs.n. diabolꝰ tẽpla demo-
nũ deseri.⁊ nomẽ liberatoris ⁊ media
toris curare genus hũanũ. mouit he-
reticos q̃ sub noie xp̃iano resisterẽt do
ctrine xp̃iane. Qui.n.in eccia xp̃i mo
ribundũ quid prauũq; sapiũt si corre
cti vt sanũ rectũq; sapiãt resistunt con
tumacit̃ suaq; pestifera dogmata emẽ
dare nolunt sed defensare ꝑsistunt he-
retici sunt. Et hij etiã sic malo suo ꝓ-
sunt veris catholicis.dũ deus vtit̃ etiã
malis bene.⁊ diligentibꝰ deũ oia coo-
perant̃ in bonũ Ro.viij. Dẽs inimici
eccie vl' cecati errore vel malicia depra
uati ꝓsunt.q2 si accipiũt ptãtẽ affligen
di corpaliter exercent eius patiaz. Si
vo male sentiendo aduersant̃ exercẽt
eius sapiam.ab aduersario.n.mota q̃-
stio discẽdi existit occasio. Multa qp-
pe ad fidẽ catholicã ꝑtinentia dũ here
ticoꝝ callida inq̃etudine exagitant̃.vt
aduersus eos defendi possint ⁊ cõside
rant̃ diligentius ⁊ intelligunt̃ clarius
⁊ p̃dicant̃ instantius. Hereticoꝝ eniz
genus callidũ est nõ spũ sapie sed im-
patientie. Dũ pacẽ catholicã ꝑturbãt
in vsum cedit ꝓficientiũ ſm illud.filiꝰ
eruditus sapiens erit.iprudẽte aũt mi
nistro vtet̃. Orat̃ g̃ ⁊ hereticis ñ vt eo-
rũ approbemus errores ꝫ vt catholi-
cam doctrinaz aduersus eoꝝ insidias
asserẽtes vigilantiores ⁊ cautiores si-
mus.ꝓsunt g̃ nobis heretici nõ veruz
docendo qđ nesciunt.ꝫ ad verũ querẽ
dũ ⁊ apiendũ catholicos excitãdo. Jõ
q; diuina ꝓuidentia multos hereticos
ꝑmittit. ⁊ cũ insultãt nobis ⁊ int̃rogãt
nos que nescimus.vel sic excutiamus
pigriciam ⁊ diuinas scripturas nosse
cupiamus.vñ ait. optet hereses eẽ nõ
vult apl's nec optat vt hereses sint.sed
q2 sic futurũ est.dicit;⁊ q2 hoc vtile est.
Ad quid ẽ vtile subdit.vt nõ tm̃ repro
bi q̃ dicunt ego sum pauli. ꝫ etiã q̃ ꝓ-
bati sunt in vobis.inter vos sicut illi q̃
dicunt.ego sum xp̃i.manifesti fiãt ho-
minibus.hij.n.deo ꝓbati sunt q̃ bene
possunt docere.ꝫ manifeste eẽ hoibus
nõ pñt nisi cum docent.docere aũt no
lunt nisi qui doceri querũt. Sed mul
ti ad querendũ pigri sunt nisi ꝑ mole-
stias ⁊ insultatões hereticoꝝ quasi de
graui somno excitent̃.hec ibi. Ex qui-
bus ptz manifeste vtile eẽ hereses nõ i
se q2 male sunt ꝫ q2 earũ cã excitant̃ ca
tholici viri ad ꝯsiderãdas ṽitates fidei
catholice et sacre scripture. q̃ prio in-
aduertẽter q̃si somno g̃ui dormiebãt.

C.xiiij. sunt hereses repul-
lulantes istis tempibus.

SExta cõsideratõ
huius secũdi libri exprimit he-
reses repullulantes ⁊ q̃i de nouo oriẽ
tes.vt nostrũ fidei fortaliciũ per vias
subterraneas subuertãt. quia in occul
tis feruent non attendentes q; est tur-
ris fortitudinis a facie inimici. Et q;
quia supra firmã petrã fundatũ ruina-
ri nõ possit. Et lz nõ dubitet̃ plures eẽ
q2 dato vno incõuenienti plura cõtin-
gunt.illas tamen soluz que ad mei no-
ticiam venerunt gladio fidei trucida-
re lumine altissimi p̃cedente conabor
Sunt autem predicte hereses in nu-
mero.xiiij. Prima est q; nullus potest
saluari sine circumcisiõe carnali. Se-
cunda est q; christi euangelium est fal
sum. Tercia q; confessio sacramẽtalis
non valet ad remissionẽ peccatorum.
sed sola contritio sufficit. Quarta est.
q; confessio non est facienda homini:
sed deo soli. Quinta est q; dato q; con
fessio homi sit facienda solũ est fienda

ꝓpꝛio sacerdoti. Sexta ē ꝙ nō tenetur aliquis cōfiteri sacerdoti si laico sit ꝑfsto. Septima est ꝙ nō est obediendū nisi soli deo. Octaua ꝙ dato ꝙ obediendū sit homini nō tñ existenti in peccato. ꝛ ꝙ solū boni sacerdotes hñt potestatē ligandi atq; soluendi. Nona ē. nō officiū ꝛ oꝛdo sed meritū bōe vite habet ptātem soluendi ꝛ ligandi cōsecrandi ꝛ benedicendi. Decima ꝙ non est vera relaxatio vel indulgentia epi. in cōsecratōe eccie vel alias indulgentias cōcedendo. Vndecima est ꝙ suffragia vel oꝛōnes ꝑ moꝛtuis ab existētibus in moꝛtali factis non ꝓficiunt. Duodecima ꝙ nō ē purgatoꝛiū. Tredecima ꝙ nō est alia vita nisi ista. Decimaquarta ꝛ vltima ꝙ illi q̄ sunt nati in tali signo vl' fato nō pñt euitare peccata ad que inclinant.

Quot xp̄iani qui vtuntur circumcisione carnali post euangelij publicatōem sunt heretici reputādi ꝛ vt tales puniēdi.

PRima heresis in his solū oꝛit q̄ de iudaismo venerūt foꝛtassis attendentes ad illud Geñ. xvij Masculus cuius ꝑpucij caro circūcisa nō fuerit delebit aīa illa ď ppl'o suo q: pactū meū irritū fecit. ꝛ etiā q: xp̄c circūcisus fuit. Pꝛo exclusione hui⁹ scelerate heresis pono duas cōclusiones. ꝛ post primā rñdebo ad obiecta. Pꝛima est ꝙ erroneū ē xp̄iano vti circūcisione carnali. Scōa est ꝙ necessariū est xp̄iano vti circūcisione spūali. Pꝛimā sic deduco. Qui vere xp̄ianus est factus est noua creatura ꝑ baptismū ptȝ ad Gal'. vi. Si ḡ redeat ad circūcisionē carnalē efficit vetus creatura cū accipiat sacramentū inueteratū qď iam cessauit sicut oñsum est supꝛa. li. j. ꝯsideratōe. iij. arti. vj. in ꝑmo puncto de cessatōe legis moysi. Sȝ accipe sacr̄m qď iam cessauit ē erroneū. ergo vti circūcisione carnali in viro xp̄iano est erroneū. Item q̄ vtit sacr̄o qď nihil valet errat. sed xp̄ianus q̄ vtit circūcisione carnali vtit sacr̄o qď nihil valet. ḡ valde errat maioꝛ est nota. minoꝛ est apl'i vbi supꝛa dicentis. In xp̄o. n. iesu neq; circūcisio aliquid valet neq; ꝑputiū. q. d. equalia sunt deo circūcisio et ꝑputiū nec vnū nec alterū valet ad salutē. Sȝ noua creatura. i. regeneratio ꝛ noua vita. Nouā. n. creaturā dic̄ nouā vitā ꝑ fidē xp̄i. vt dicit glo. Et iterū ad Gal'. v. In xp̄o iesu neq; circūcisio aliquid valet neq; ꝑputiū ȝ fides que ꝑ dilectiōem opatur sup quo dicit glo. fides nō vtiq; ociosa. q: fides sine opibus nō saluat Jaco. ij. Sȝ que opatur ꝑ charitatē dr̄ ꝛ ꝓpꝛium opus fidei ipa dilectio est. sine dilectōe fides inanis ē fides cū dilectōe xp̄iani ē. Alia. i. fides sine dilectōe demonis est. Nā ꝛ demones credūt ꝛ cōtremiscūt. qui aūt non credunt tardioꝛes sunt ꝛ peioꝛes q̄ȝ demones. Sȝ multū interest vtrū quis credat ip̄m eē xp̄m an credat in xp̄m. Nam ip̄m eē xp̄m demones crediderūt nec tñ in xp̄m crediderūt. Ille eñ credit in xp̄m q̄ sperat i xp̄m ꝛ diligit xp̄m. hec ibi. Multū ḡ errat quicūq; xp̄ianus qui vtit circūcisione carnali cū in xp̄o nihil sibi valeat. ꝛ cū ostēdet se fidē ociosam hr̄e. Item tercio arguitur sic. quicūq; de libero se facit seruū multū errat. sed xp̄ianus qui vtit circūcisione carnali de libero se facit seruū. ergo multū errat. maioꝛ ptȝ. q: efficit crudelis sibi ip̄i. minoꝛ ē apl'i ad galath. v. vbi vtrunq; oñdit dicēs. Itaq; frēs mei nō sum⁹ filij ancille sed libere q̄ libertate xp̄c nos liberauit. Sup quo dicit glo. nō sumus filij ancille q: nō sumus serui peccati vel legis. sed libere. s. hierl'm celestis qui est ppl's nouus regni celoꝝ ꝛ nō alio mō sum⁹ fi-

lij libere ſʒ ꝑ eam libertatē qua liberta
te.i.ꝑ quā libertatē xp̄c nos liberauit.
q̄ imunis a pctō ex dilectōe obediens
fuerit.libertas ergo qua liberati sumꝰ
mus a xp̄o eſt pctōꝝ remiſſio ⁊ fidei ꝑ
oꝑantis dilectōem iuſtificatio. hec ibi
Scōm oñdit.c.eodē dicens. State ḡ
⁊ nolite iterū ſeruitutis iugo cōtineri.
Ecce ego paulus dico vobis qm̄ ſi cir
cūcidimini xp̄c nihil vobis ꝓderit.ſu
per quo glo.dicit. galathas hortat̄ ne
ſe iugo legis velit ſubijcere ⁊ terret pe
riculi ꝯminatōe.⁊ qꝛ ꝑ xp̄m liberi eſtis.
ergo ſtate ⁊ firmo fide.fixo pede ꝑma
nete in libertate. ⁊ nolite ꝯtineri iugo
ſeruitutis.i.legis que in ſeruitutēʒ ge
nerat.Et addit iterū. nō quia galathe
prius legem cuſtodierint.ſed dū circū
ciſionis ⁊ legaliū obſeruatōnū iugo ſe
ſubijciebant quaſi ad eoſdē reuertebā
tur cultus q̄bus in idolatria ante fuie
bant.qꝛ nō eſt leuior hec legis ſeruitꝰ.
ꝙ idolatrie. Nota terribile verbū glo
rioſi Hiero.ſequit̄. Hiero.aūt iſta le
galia poſt xp̄i paſſionē ſiue in eiſ ſpes
ponat̄ ſiue nō obſeruantībꝰ. dixit no
xia eē niſi diſpenſatorie cuſtodiant̄.et
ſm̄ hoc locus hic ita exponit̄ ſi circū
cidamini nihil vobis xp̄c ꝓderit.quia
circūciſio iam nō ſolū ꝓdeſt ſed obeſt
Anteꝙ noua inciperet p̄dicatio oportuit
circūcidi.nūc aūt lege xp̄i ſuccedente
nihil ꝓderit fideli addita circūciſio ſʒ
oberit.maius.n.malū eſt ex libero ſer
uum fieri ꝙ naſci.hec in glo.Ex h̄ ha
bet̄ manifeſte ꝙ magis peccat xp̄ianꝰ
circūcidens ſeip̄m vel filiū ſuū ꝙ iude
us eodē genere pcti ⁊ ceteris paribus
circūſtantijs.patet etiā ex p̄habitis ꝙ
xp̄ianus vtens circūciſione nimis er
rat cū ſe faciat veterē creaturā nouam
deſerendo vt patuit argumēto.j.Et qꝛ
circūciſio nihil ei valet.vt ptʒ argumē
to.j.⁊.ij.⁊ de libero ſe facit ſeruū.vt pʒ
argumēto.iij. Itē.iiij.arguit̄ ſic.Qui
cunꝙ de amico dei ſe ꝯſtituit inimicū
eius.⁊ ei odioſum valde errat.ſʒ xp̄ia
nus vtens circūciſione ē talis.ḡ valde
errat.maior eſt nota.minor ꝓbat̄ ꝑ lo
cū a minori.quia ſi iudeus vtens circū
ciſione eſt blaſphemus.⁊ in continua
ira ⁊ odio dei.vt declaratū fuit ſupiꝰ li
bro.j.cōſideratōe.iij.arti.vj. in ſecūdo
puncto. ergo multofortius erūt blaſ
phemi.⁊ in cōtinua ira ⁊ odio dei.q̄cū
ꝙ xp̄iani vtentes circūciſione.⁊ tanto
grauius peccant ꝙ iudei quāto ipi cō
fitent̄ ieſuʒ xp̄m eē filiū dei ⁊ virginis
marie verū meſſiam veniſſe in mūdū
⁊ cōpleſſe ꝑ mortē ſuā qđ fuit ꝑ deum
ꝓmiſſuʒ.Ex quo elicit correlariū dn̄s
ceſarienſis in tractatu ꝯ ſaracenos di
cens.Quicunꝙ manifeſte intelligere
pōt ꝙ grauiſſimū peccatū cōmittunt.
⁊ in ꝙ profundiſſimā hereſim icurrūt
neophiti de iudeis facti xp̄iani.ſi poſt
ꝙ receperūt baptiſmū cōfitentes fideʒ
xp̄i ꝙ fuit natus de virgine. ꝙ mortuꝰ
fuit ⁊ reſurrexit.⁊ aſcendit ad celos ipi
redeunt ſicut prius ad obſeruādū ſab
batū.⁊ volendo ſicut prius ſeruare le
gē moyſi.nō comedere ea q̄ in illa ꝓhi
bent̄.⁊ ſi circūcidunt filios ſuos poſt
ꝙ baptiſati ſunt.in hoc nō debent hr̄e
aliquaʒ patiam xp̄iani ꝙ nō corrigāt
qn̄ talis actus venerit ad noticiā ſuaʒ:
cum ſit ex toto ⁊ totaliter actus fidei
xp̄iane cōtrarius. qꝛ ex quo myſteriuʒ
circūciſionis eſt ſpes aduētus meſſie.
⁊ illud ꝙ quis expectat nō hʒ ipo fcō.
intelligit̄ ꝙ tales circūcidentes faciūt
ꝓfeſſionē ieſum xp̄m nō eſſe natū ex
virgine.nec crucifixū nec mortuū nec
reſuſcitatū nec aſcendiſſe ad celos.hec
ille. Manifeſte iſte doctor oñdit in p̄
dictis oēs xp̄ianos vtentes circūciſio
ne eſſe hereticos. Sed nūquid ſunt
aliqui tales iſto tpe.certe non ſum te
ſtis de viſu.ſed illi qui viderunt filios
xp̄ianoꝝ circumciſos ꝓprijs oculis te

timoniū phibuerūt et phibent et scim⁹ q2 verū est testimoniū eoꝝ. Erit coopiret istud grauissimū crimen et cōuersuz heresim. vnus xpianus hñs duos filios circūcisos. quoꝝ vn⁹ est apud nos. dixit hos sic natos cū circūcisione qd dictū quante irrōnabilitatis et falsitatꝭ satis notū est. Si.n. istud eēt possibile q circūcisio fieret i vētre mrīs i abraā primo circūciso ostendisset miraculose deus et frustra fuisset culter lapide⁹ ad circūcidendū in lege. Et iteꝝ. quia nō diceret circūcisio. exq̄ p nihil ꝑpuciū scissum est cicūcirca. Sz diceretur illud tale. si sic accideret mōstrū in natura pp defectū materie. sicut ille q̄ nascit cū aliquo defectuoso mēbro. Itez q2 cū natura intendit generatōem. nū q̄ deficit in mēbris generatōis in aliq̄ ꝑputiū aūt est d cōplemēto mēbri generationis. et pp hoc mouet dubiū frāciscus de maronis in materia de generali resurrectōe. si oēs resurgent cū circūcisione. et dicit q nō. q2 ꝑpuciū videtur ptinere ad integritatē hois. iō cuz ea erit futura resurrectio cū sic fuerint creati primi parentes. Sz tunc est dubium si xpc cum ꝑpucio resurrexit dicit q sic. q2 dicit apl's q in virū pfectū hec ille. patet ergo irrōnabilitas et falsitas illius dicti q nati sunt ei filij circūcisi. Mulier etiā quedaz in ciuitate zamoreñ. habens duos filios puulos circūcisos. timens q hoc veniat ad noticiā cuiusdā ibidē verbū dei ꝑdicātis et rephendentis dure peccata maloꝝ. xpianoꝝ die quadā cū trāsitū faceret ante domū dicte mulieris gardianus cōuentus dicte ciuitatis exiuit ad eum mulier illa. et hilari vultu ipm recipiēs inter cetera dixit sibi. Nescitis dñe qd accidit his duobus filij meis. Cū eniz edificaret hec domus noua. et esset hic multū de calce iste puulus ludens de calce intra ꝑpuciū posuit. ꝑpter qd ca lefacta virgula fuit. necesse fuit q vocaremus cirugicū q̄ abscidit ꝑputiū eius dē vt curaret. Silr iste alius puul⁹ ponens paleas intra ꝑpuciū infirmatus fuit in virga. ꝑpter qd a cirugico etiaz abscisum est ꝑpuciū. et sic videnꝭ circūcisi et tñ nō fuit aliud nisi qd dictū est. Gardianus vo ille miratus est de verbo cū nō quereret de materia illa et dissimulauit cognoscēs fictiōem satis coloratā. Sed qd amplius dolendū ē nec sine amaritudine cordis exprimere queo. q adulti eoꝝ q̄ iam longo tpe citra noie xpiano gaudebāt alij circūcisi sunt. Cū.n. ꝑdicarē anno dñi. M. cccc. lix. in villa metine de campis et relatū fuisset mihi p virū religiosuz eiusdē gentis q eēnt ibi plures heretici occulti q̄ asserebant xpi euangeliū eē falsum. vt diceꝭ infra zelo fidei succensus ꝑdicaui ibi plures sermones de excellentia nr̄e fidei damnādo errores ꝑdictos vt dñs mihi dedit. Certificat⁹ sum deinde quasi sex mēsibus elapsis p illū q̄ bene nouerat eoꝝ secreta. nihil occultū q nō sciaꝭ q eo tpe quo ibi ꝑdicabaꝭ fuerūt in quadā domo dicte ville secretissime occulti fere. xxx. eoꝝ nouiter circūcisi p vulneribus circūcisionis sanandis. Alij vo cōuersi sunt ad iudaismū. sicut d eadē villa. et credo q vnus mgroꝝ q̄ dicebaꝭ mgr frāciscus medicus venditis secrete q̄ possidebat in irl'm pfectus factus est inde⁹. sicut mihi rex retulit pñte q̄dā iudeo medico q̄ idem asseruit fore verū. De pluribus alijs dicit q ꝑparant se secrete vt similiter faciant illusi diabolico ꝯsilio deo pmittente q̄ pp eoꝝ pctā dat eos in reprobū sensum. Isti tales xpiani vtentes circūcisione inimici dei. et magꝭ heretici sunt illi de qbus paulus ad tytū in p capitulo enumerat. xv. cōditōnes pessimas. s. q sunt inobedientes. vaniloqui. seductores. vniuersos domos

subuertentes. docētes que nō oportet mendaces. crudeles. gulosi. nō sani in fide. intendētes iudaicis fabulis. auertentes se a veritate. cōfitentes se nosse deū. factis negantes. abhoīabiles. incredibiles. ad oē opus bonū reprobi. cuius verba ad lram sunt hec. Sunt enī multi inobedientes. vaniloqui ꝛ seductores. maxime q̄ de circumcisione sunt quos optet redargui q̄ vniuersas domos docentes q̄ nō optet lucri gra. Dixit quidā ex illis ꝓprius eoꝝ ꝓpheta Cretensis sp mēdaces. male bestie. vētris pigri testimoniū. hoc veꝝ est. quā ob cām increpa illos dure. vt sani sint in fide nō intendētes iudaicis fabulis ꝛ mandatis hoīm auersantiū se a veritate. oīa. n. mūda mūdis. Coinqnatis aūt ꝛ infidelibus nihil mundū. sed inqnate sunt eoꝝ ꝛ mens ꝛ cōscia. Cōfitent. n. se nosse deū. factis autē negant cum sint abhominabiles ꝛ incredibiles. ꝛ ad oē opus bonū reprobi. Sup quo glo. ordinaria sic dicit. Inobediētes in se. vaniloqui ad alios ꝛ seductores circūuentōibus ꝛ cuiuscūqꝫ generis fraudibus maxime qui de circūcisione sunt. i. de iudeis qui sub noīe xpi iudeizare docebant. Renati. n. in xpo nō puri erant xpiani. qꝛ ptim legē partim xpm venerari volebant. De qbus subdit quos optet redargui. Ideo qa ipi sunt qui subuertunt vniuersas domos. i. totā familiā docentes q̄ nō opꝫ ꝛ hoc faciūt gra turpis lucri. s. terrene rei. p terrenis acquirendis. Dixit quasi tales vere sunt. sicut dixit quidā ex illis qui eos nouerat. Iste sunt epigmenides cretensis. in cuius libris hoc inuenit. nomē eius nō cōmēorauit apls qꝛ inter ꝓphetas dei nō inuenit. ꝓpha qꝛ verū dixit. ꝛ si ꝓpheta esset illoꝝ nō dei ꝛ ꝓprius illoꝝ. qꝛ eoꝝ naturā bene aperuit qd̄ vtiqꝫ ad hoc dictū est ne dei ꝓpheta videret sed illoꝝ. Cretenses sp sunt mēdaces expertus sum ꝛ lōgo tpe hanc mendaciꝫ ꝓprietatē. nō dico ioco sam ꝫ pniciosaꝫ in viris religiosis eiusdē gētis. quos sanctos primitus reputabā. nūc vo angelos sathane in lucis angelos transformatos potius reputaui. Cū enim verā cōsciam nihil in eis nisi silatā eqtatē senserimus. que duplex ē iniqtas. male bestie. s. sanguinē sitientis ꝛ ventris pigri. i. gulosi. ꝛ iō pigri. Et ne minus credas ei qꝛ gētilis erat. eius verba cōmendat apls dicēs Testimoniū hoc verū est. qꝛ vanis atqꝫ supfluis gentiliū supstitionū ꝛ poeticarū sentētijs abrasis atqꝫ decisis. qd̄ purū reptū fuerit ad ministeriū domus dei assumēdū est. Quā ob cām qi docere qd̄ nō optet. quā ob cām increpa illos nō vt soles molliter ꝫ dure vt sani sint in fide. i. vt recte credant. q. d. nō recte credunt. Ego. n. vidi quandā pesquipiā que casu venit ad manus meas Et que facta fuit cōtra hāc gentē in ciuitate toleti. et inter multa q̄ sibi legi. vnde notat ꝙ aliqui eoꝝ nō sint sani i fide sicut ea que sequunt. Primo ꝙ filios suos circūcidūt. Secūdo ꝙ sacramentū altaris nihil aliud est nisi q̄daꝫ cerimonia. vt sacerdotes trahant gentes ad deuotionem. Tercio ꝙ mittunt etiam oleum ꝛ habent lampades in sinagogis iudeorum. Quarto ꝙ obseruant sabbatum sicut iudei. ꝛ operantur occulte die dominica. Quinto ꝙ faciunt iuramenta sicut iudei in cōtractibus suis dicentes ꝙ per nomen creatoris vini veri qui fec mare ꝛ arenas ꝛ celum ꝛ stellas. ꝛ dederit tabulas legis Moysi ꝙ ipse daret ꝛ solueret ꝛc. Sexta ꝙ fides catholica erat quedaꝫ truffa. ꝛ ꝙ nihil aliō erat in hac vita nisi nasci ꝛ mori. ꝛ ꝙ totū aliō vāitas erat Septio ꝙ cū i piculis se videbāt nūqꝫ

nominabant xp̄m nec beatā virginē ꝫ
dicebant adiuuat te adonay. Octauo
ꝙ virgo maria nō erat noianda. q̄ꝛ fue-
rat quedā peccatrix que stat sb̄ cauda
iuda. Nono ꝙ in die iouis sctō occide
bant agnū ⁊ comedebant. Decio ꝙ cū
sunt in eccia nō attendunt cū eleuatur
corpus xp̄i nec signant se nisi cū dimi
dia cruce. Undecimo ꝙ fingunt puu-
los in ꝑiculo cū nascunt̄. ⁊ dicūt ꝙ ꝑꝑ
ꝑiculū baptizant eos ⁊ nō est sic. sicut
de duabꝰ filiabꝰ alfandari cursoris do-
moꝝ inuenit̄ ibidē ꝙ cū eēnt. xviij an-
noꝝ fuerūt baptizate. Duodecimo ꝙ
faciunt circa defunctos oēs cerimoni
as iudeoꝝ. Tredecimo ꝙ ꝯtrahūt ma
trimonia in gradu ꝓhibito sine dispē-
satōe eccie. Decimoquarto ꝙ mittunt
puulos ad sinagogas vt doceant̄ i eis-
dē. Decimoquinto ꝙ deridēt de sacr̄o
baptismi ⁊ de cerimonijs q̄ fiunt a sa-
cerdote. Decimosexto ꝙ dant publice
ad vsuras antiq̄s xp̄ianis in lege chri-
sti dicendo ꝙ dicti xp̄iani sunt sui ini-
mici ⁊ legis. ⁊ iō nō peccant dādo ad
vsurā eis imo ꝙ cū hoc faciant lucrāt̄
indulgentias. Decimoseptimo ꝙ non
curant de excōicatōibus nec de abso-
lutione accipienda nec credunt nec in-
telligunt si sunt excōicati. ꝙ sunt excō
municati ꝑꝑ debita ad que tenent̄ cuꝫ
ꝓpter illa soluenda excōicant̄. ⁊ si sol-
uunt hoc faciunt vt nō capiant̄. vel vt
non euitent̄ sed non timore dei. nec vt
euitent ꝑiculū aiarū suarū. ⁊ cū hac in-
credulitate nō curant de absolutōe di-
centes. ꝙ soluto debito amotū est pec-
catū. ⁊ ꝙ nō indigent absolutōne. ⁊ sic
dimittunt se stare excōicatos toto tp̄e
vite sue. Decioctauo ꝙ raro audiunt
missam ⁊ diuina officia raro etiā confi-
tentur. ⁊ si veniūt ad ꝯfessionē. hoc fa-
ciūt ꝑꝑ verecūdiā ⁊ vt nō expellant̄ ab
ecclesijs ⁊ nūq̄ꝫ cōfitent̄ aliq̄d peccatū
ꝫ opa virtutis ⁊ sanctitatis. lꝫ sciantur.

publici peccatores. xix. ꝙ sacr̄m ꝯfessi
onis ordinauerūt. xij. ebrij q̄ fuerūt cā
ꝙ occiderent̄ ꝑ mundū plures q̄ꝫ. xx.
mille ꝑsone. Xx. ꝙ sunt idolatre. q̄ꝛ in-
uenit̄ in eadē pesquisia ꝑ illū testē qui
vidit iuramēto p̄stito ꝙ alfonsius gū-
disalui de faro p̄dicte ciuitatis ciues ⁊
p̄dicte gentis cū mentia alfonsi vxore
sua habebant in eadē domo vnū reta-
bulū de petra tabulis cooꝑtū cū ianu-
is suis in q̄ erant. iiij. imagines lignee
firmiter cōiuncte lapidi illi. figura vni-
us illarū erat hois longi magne quā-
titatis habentis coronā aureā. ⁊ a zo-
na infra erat imago illa nigra sicut car-
bo. Tres vō alie imagines habebāt fi-
gurā domicellarū. erant tn̄ nigre sicut
carbones hn̄tes capillos ꝓtensos ꝫ ni-
gros. Et dixit testis ille iuratus qui vi-
dit ꝙ p̄dicti tenebant dictū retabuluꝫ
in quodā loco occulto. s. in tecto came-
re quadrate in qua dormiebāt ⁊ clau-
debat̄ tabul' tn̄ clauis. Cū vō erat pul-
sata campana ꝓ aue maria p̄cipiebant
p̄dicto testi cū eis cōmemorāti vt ascē-
deret ad p̄dictū locum cum quadā sca-
la qui amouebat clauos ⁊ tabulas il-
las. ⁊ extrahebat p̄dictū retabulū. ⁊ li-
gato fune vsq̄ꝫ ad eoꝝ manus suspēde-
bat. Qui recipientes illud faciebāt ꝙ
p̄dictus testis adoraret imagies illas
⁊ deoscularetur ora ipoꝝ dicendo ꝙ
erant sancti. ⁊ statim extinguebāt can-
delas ⁊ crucibula que incēsa tenebāt.
⁊ orabant magno spacio ante idola il-
la in arabico vsq̄ꝫ ad gallicantū. In q̄
hora vocabant iterū p̄dictū testē ⁊ fa-
ciebant ꝙ verum eleuaret retabulū il-
lud ad p̄dictum locū claudēdo sic pri-
us diligēter. Dixit etiā ꝙ qualibet die
hora meridiana illud faciebāt ⁊ ꝙ hūc
laborē habuit q̄ꝫdiu vixit cum eis. Di-
xit etiam de illis ꝙ comedebāt carnes
ꝑ totā quadragesimā sextisq̄ꝫ ferijs ac
in diebus sabbatoꝝ. Xxj. ꝙ sunt ꝑeio-

res heretici q̄ȝ arriani et quicūqȝ alij q̄
ↄ legē xp̄i errauerūt. sicut pȝ in p̄dicta
pesq̄sia de errore didacigomes bacha
larij filij de mosen iohñ. eiusdē gentis
sicut affirmauit iuramēto interposito
Aluarus fernādi medicus p̄dicte ciui
tatis cōuicinus pn̄tatus in testē in for
ma iuris. dicit. n. ꝙ loquendo de lege
xp̄i ⁊ lege iudeoꝝ cū eo ꝙ dixit ei p̄di-
ctus bachalariꝰ ambulate. qꝛ nihil sci
tis. qꝛ si sciretis scripturas q̄s nos ha-
bemus vos miraremi. Qui dixit sibi
que scripture sunt ille. qꝛ ego sepe per
transiui testamentū vetꝰ ⁊ nouū. ⁊ cuȝ
hoc etiā signaui plura loca p̄dicte scri
pture. Rn̄dit p̄dictus didacus gomes
bachalarius tota ip̄a scriptura est pro
pp̄lo. sed nr̄i lr̄ati alias scripturas ha-
bent maioris certitudis ⁊ maioris au
ctoritatis. Cūqȝ p̄dictus testis cogita-
ret ꝙ illa essent aliq̄ mag̃ mysteria san-
ctissime trinitatis vel incarnatiōis. vel
verbi diuini seu natiuitatis xp̄i mor-
tis vel resurrectōis vł sanctissimi sacr̄i
altaris dixit sibi ꝙ ondēret eidē. Et ip̄e
respondit ꝙ totū erat scriptū in hebrai
co. Et iterū dixit ei. Quid est illud qđ
est ibi scriptū vltra illud qđ tenet̃ in bi
blia. Rn̄dit ei ꝙ hec erant secreta rerū
p̄teritarū. s. quis fuit abraam ⁊ adhuc
xp̄c. ⁊ quis machometus. ⁊ quos spiri
tus habuerūt q̄libet eoꝝ. ⁊ ꝙ mirabāt̃
de gētibus q̄ credūt tot insipiētias sic̄
dicūt. qꝛ abraam querebat spm̄ q̄ rn̄de
ret suis petitōibus ⁊ nō inueniebatur.
Quadā ṽo die abraā exn̄te nudo in q̄
dā circulo cōuocādo spm̄ q̄ ei rn̄deret.
nihil vidit de quo possit sanguinē ex-
trahere nisi de virga virili sua ⁊ circū-
cidit se. ⁊ cū cecidit sanguis statim rn̄-
dit sibi spūs saturni. ⁊ ꝙ totum aliud
erat derisio quedā. Et dixit ei spūs ꝙ
in annis saturni sunt octogita puncta
⁊ ꝙ q̄cq̄d diceret sic erit. ⁊ ꝙ illa pūcta
reuelauit spūs abrae ⁊ abraā filijs suis
⁊ sic ꝑ illa ꝓpherabant ꝓphete. Dixit ēt
ei ꝙ iesus xp̄c habuerat spm̄ mercurij
⁊ ꝙ addiscebāt cū vno magno rabino
ip̄e iesus ⁊ iudas scarioth ac alij iudei
⁊ ꝙ iesus fuit filocaptus de quadā iu
uencula iudea. qđ cū cognouit ille ra-
binus. posuit excōicatōem suꝑ iesum
xp̄m ꝑ. x. dies. ⁊ in octauo die dilata-
uit excōicatōem ꝑ. xx. ⁊ deinde dilata-
uit ꝑ. xxx. dies. Et cū hoc vidit Jesus
xp̄c recessit ⁊ seꝑauit se ab illo rabino.
⁊ ꝙ incepit p̄dicare ↄ mgr̄m suuȝ. ⁊ ꝙ
sic ambulando appropinq̄uit vnꝰ p̄-
dictoꝝ octoginta punctoꝝ saturni ⁊ di
xit ꝙ posuit se iesus xp̄c ad seruanduȝ
punctū illū ꝑ ꝑtē suā. ⁊ rabinus ille ꝑ
suā ⁊ iudas silr̄. Et dixit ꝙ rabinus il-
le ⁊ iudas dormierūt. ⁊ ꝙ iesus xp̄c vi
gilauit optime. ⁊ cū venit ille pūctus
dixit ꝙ dixi iesus xp̄c. Dn̄e deus mise
rere oīm q̄ me audierint et in me cre-
dent. ⁊ in hoc excitatus est rabinꝰ. Ta
ce mala morte moriaris tu ⁊ tui credē
tes. Excitatus etiam iudas dixit. ma-
le finiā ego si de te nō dedero malū fi-
nē. ⁊ dicit ꝙ sic totū ipletuȝ fuit. Et ꝙ
iudei maledicūt illū rabinū. qꝛ excōi-
cauit iesum xp̄m dicētes ꝙ si nō excōi
cauerat eū totū mundū ↄuerterat ad
iudaismū. ⁊ iō vtrunqȝ maledicūt sed
plus iesum xp̄m qꝛ maledixit eos. Di
xit etiā vlterius ꝙ machometꝰ habuit
spm̄ martis. Et tot ⁊ tanta dicebat iste
testis ꝙ habebat in scriptis ꝙ plus vi-
debant̃ stulta figmenta cōposita mali
ciose ⁊ ex inuidia ⁊ peiora q̄ȝ dixerant
arriani ⁊ manichei. Dicebant etiā ꝙ ꝑ
malā artem iesus xp̄c fecerat in mor-
te sua terremotū. ⁊ ꝙ ꝓpter talia ꝓphe-
te fuerant occisi. qꝛ vtebant̃ malis arti
bus. ⁊ ꝙ sic etiā a sil'r fuerant mortui.
sicut mali ⁊ falsi ꝑ iusticiā. ⁊ talit̃ mor
tui sunt qualiter oꝑa fecerūt. Dicebat
em̄ ꝙ sanctū sacr̄m altaris ordiatū fue
rat in forma hostie rotūde sicut sol, qꝛ

erat sacrificiū sol̄. ⁊ ꝙ iupiter sol ⁊ mer
curius ordinauerāt legē xp̄ianoꝝ. Sic
ꝙ iupiter accepit habitū. mercuriꝰ ser-
monē. sol vo sacrificiū. Et cū p̄dicta ⁊
multa alia aboīabilia audiuit p̄dictꝰ
testis ab illo didacogomecij. nō soluꝫ
cōtra legē iudeoꝝ sed etiā xp̄ianoꝝ di
cit ꝙ sepauit se ab eo. vidit. n. ꝙ sic ex-
pediebat ei qꝛ peiora videbant̄ p̄dicta
ꝙ̄ idolatrare. Dicebat. n. si in isto qui
est graduatus in scia ⁊ filius doctoris
talia inueniunt̄ q̄d erit in alijs. Dixit
etiā p̄dictus testis ꝙ tantū cognosce-
bat de p̄dicta gēte ꝙ plus crederet vni
saraceno q̄ iuraret sibi ī lege sua ꝙ̄ vni
cōuerso q̄ iuraret sibi super sancta dei
euangelia ⁊ ꝙ boni inter eos sunt pau
ci ⁊ ꝓ maiori p̄te sunt augures. sortiē-
tes. creditores malarū rerū. somniato
res intromissi in oibus alijs artibus.
Vicesimosecūdo ꝙ sacerdos quidaꝫ
eiusdē gentis cōsecrauit die quadā q̄n
ꝙ̄ hostias quaꝝ vnā sūpsit ⁊ alias tra-
didit fratribus suis ⁊ nescit̄ q̄d factuꝫ
est de illis. Hec ⁊ plura alia cōtinent̄
in p̄dicta pesq̄sia q̄ breuitatꝭ cā obmit
to. Itē me exn̄te in ciuitate segobieñ.
Anno. Mcccc. lix. cū iudei celebrarēt
festū tabernaculoꝝ ⁊ vnus iudeꝰ time
ret puniri ab alio in synagoga ꝓp̄t ali-
q̄d peccatū cōmissum. recōmendauit
se cuidā xp̄iāo algazelo iudeoꝝ. vt ve-
niens in synagogā p̄n̄s non ꝑmitteret
punitōem eiusdē. Qui veniēs vidit sy
nagogā plenā hoibus orantibus ac il
lustratā luminariū multitudine. ⁊ cuꝫ
ad ianuam synagoge ꝑmaneret exiuit
vnus capite coopto. q̄ cū quesiuissꝫ ab
eo quis eēt agnouit eū eē vnū de con-
uersis p̄dicte ciuitatis. Qui miratꝰ et
volēs videre amplius inuenit plures
alios ibidē cū iudeis habitu ⁊ orōne
cōformes q̄ oia p̄dictus algazelus oi-
bus volentibus audire publice affir-
mabat. Itē in villa de formesta huius

regni castelle quidā barbitonsor eius-
dē gentis. cuius nomē fernandus sau
cij publice dixit ⁊ sepe idē affirmauit.
scꝫ ꝙ iesus xp̄c nō erat verus deus nec
credebat in eū ⁊ ꝙ deꝰ nūꝙ̄ hūerat fi
liū. sed ꝙ solū credebat in illo vno deo
q̄ fec̄ celū ⁊ stellas. mare ⁊ arenas. Itē
ꝑuersus hereticus fuit accusatꝰ coram
dn̄o petro palentino qui facta inquisi
tione inuētū est testionijs septē testiuꝫ
eadē dixisse vt ego vidi in pesquisia q̄
ad manus meas deuenit ꝑ mandatuꝫ
dicti ep̄i q̄ cepit p̄dictū malū xp̄ianuꝫ
⁊ timore mortis potius ꝙ̄ amore veri
tatꝭ abiurauit heresim ibi publice vbi
peccauit. Deinde fuit absolutus ab ex
cōicatōe in forma iuris ꝑ me ex ꝯmis-
sione mihi facta ꝑ p̄dictū diocesanum
⁊ demū positus in carcere a quo exire
s̄m ius nō debebat. Rogaminibus tn̄
multoꝝ liberatus a carceribus relega
tus est exilio a p̄dicto loco decē annis
hec acciderūt anno dn̄i. M. cccc. lviij.
in p̄dicta villa. Notarius publicꝰ pes-
quisie fuit petrꝰ martini calderon. Te-
stes vo rodericus garsie de alua. ⁊ al-
fonsus lupitonsor. ⁊ alfonsus de villa
regali faber. ⁊ alfōsus saucij ⁊ agmlar
⁊ fernandus saucij p̄tor. ⁊ alfonsus fer
nandi. Romo ⁊ gundisaluus. pancho
macellarius. Fert̄ etiā ꝙ est liber q̄dā
apud eos quē ꝯposuit mg̅r martinus
toletanus astrologus ꝯ̄ fidē catholicā
qui liber ne cognosceret̄ ꝙ ab ip̄o fa-
ctus eēt verso nōie suo ip̄m ītitulauit.
qꝛ ip̄e lingua nr̄a vocat̄ martin. ⁊ ex h̄
verso nie intitulauit illū libꝝ nitram.
Ex q̄bus oibus manifeste patꝫ ꝙ non
sunt sani in fide plures eoꝝ vt dic̄ pau
lus. Increpa ḡ illos dure vt sani sint ī
fide. i. vt recte credant sicut dictum est
Sequit̄ textus cū glo. nō intendētes
iudaicis fabulis l̄r̄alis obseruantie. in
qua nemo iustificat̄ apud deū ⁊ man-
datis hoim. qꝛ mandata legis post me

nifestā veritatē iam hoīm ⁊ nō dei mā
data sunt. hoīm dico auertētiū se a ve-
ritate spūalis intelligentie. Quicquid
eñ adnersus veritatē opponit hūana
inuentio est. Ideo mādata hoīm ⁊ fa-
bulas appellat que narrant. q̄ nesciē-
tes vim scripturarū interiora verboꝝ
legis colorē sequunt nō saporē. putāt
eñ nunq̄ recedendū eē ab his q̄ moy
ses tradidit vtputa de escarū dr̄ia. Oia
eñ quasi se auertūt vere a veritate. q̄a
oia hūanis vsibus cōcessa mūda sunt
mūdis. s. illis q̄ fide bona sumūt ⁊ iu-
sti sunt. qd̄ ipi negāt. iō q̄ in lege q̄dā
moyses ꝓhibuit ⁊ ab imūdis mūdan-
dis creuit. hoc aūt nō ꝑm naturas q̄s
deus creauit intelligi voluit. sed ꝑm si
gnificatōes. oia ergo mūda sunt mun
dis ꝑm naturā in qua creata sunt. vñ i
Geñ. Vidit deus cūcta que fecerat ⁊
erant valde bōa. Scōm significatōes
tñ quedā imunda sunt iudeis. nec no-
bis oia apta sunt. vel ꝓpter salutē cor-
poꝝ vel ꝓpter ꝯsuetudinē hūane socie
tatis. Cū ergo cuiq̄ sua reddunt ⁊ na
turalē ordinē seruāt omia mūda sunt
mundis. Cōtaminatis aūt ꝑ pctā ⁊ in
fidelibus. s. qui nō credūt ia deum. vel
deo nihil mundū est. q̄ nō sunt digni
donis dei sed ⁊ mens .i. intellectus et
ꝯscia eoꝝ inq̄nate sunt q̄i nō ex cibo ē
inq̄natio eoꝝ ꝫ ex malo itellectu ⁊ cō-
scia peccatoꝝ. Et vere mens ⁊ ꝯscia eo
rū coinquinata sunt. q̄ cōfitent q̄dem
verbis se nosse deū factis aūt negant.
vñ .j. Ioh. ij. dr̄. Qui dicit se nosse deū
⁊ mandata eius nō custodit mendax ē
si negatio nō tm̄ lingua fit sed ⁊ factis
certe multos inuenimus antixp̄os q̄
ore ꝯfitent xp̄m ⁊ moribus dissentiūt
ab eo. Quisquis factis negat xp̄m an
tixp̄c est. Tales. n. sunt oēs mali catho
lici q̄ nō verbis sed factis negant. No
lite ergo cē ō fide seculi adiūgite fidei
recte vitam rectam. vt xp̄m confitea-
mur verbis vera dicendo ⁊ factis be-
ne viuendo. Nam si confitemini ver-
bis ⁊ non factis fides talium morum
ꝓrie est fides demonioꝝ. Cuz sint q̄si
se confitentes nosse deum cum tñ sint
abominabiles. i. deo odibiles ⁊ incre-
dibiles. i. nec abiles credere. ⁊ ad oīe
opus bonum reprobi. i. a deo reproba
ti. vt nō habeat gratiā ad bene operan
dum. hec in glo. Patz ergo ex p̄dictis
quales sunt illi xp̄iani qui vtuntur cir
cūcisione carnali. ⁊ quō incidūt in cri
men heresis. ⁊ propterea sunt dure re-
p̄hendendi ⁊ digne castigandi ab illis
quoꝝ officiū est errores cōtra fidē ca-
tholicā inquirere. Et sic ptz prima cō-
clusio huius primi erroris. s. q̄ errone
um est imo hereticum est xp̄iano vti
circumcisione carnali. Ad argu-
menta sup̄ que fundari videbat predi
cta heresis. lz ex precedentib⁹ satis pa
teat eoꝝ solutio. dicit tñ q̄ lex illa geñ.
xvij. masculus cuius p̄putij caro cir-
cumcisa ⁊c̄. Durauit vsq̄ verus messi-
as xp̄c eam in seip̄o impleuit ⁊ ꝑmissa
fuit vsq̄ post euangeliū publicatiōem.
Ad secundū in quo dicitur q̄ xp̄c fuit
circūcisus ergo ⁊ nos debemus circū-
cidi. Rn̄deo q̄ istud argumentū pec-
cat ex defectu imaginatiōis. Cogitant
eñ heretici q̄ causa quare xp̄c fuit cir
cumcisus in carne fuit vt ⁊ nos taliter
circūcideremur. sed non est sic. Et licz
multe assignentur a doctoribus ratio
nes quare voluit circūcidi dominus
iesus. in presenti tamen sufficiunt tres
Prima est vt ip̄e se ostenderet filium
Abrae cui preceptum circumcisionis
omnis erat factum ⁊ ꝓmissio nascitu-
ri seminis. ⁊ sic dei promissionem assi-
gnaret impletam. Secūda ratio vt cir
cūcisionē sicut ⁊ alia legalia suscipiēs
ab onere legis nos liberaret dando fi-
nem legi scripte. Tercia ratio vt frēm
iudeorum se ostenderet ne haberent

iustā occasionē ipm repellēdi. sic ḡ im
plevit p̄ceptū dn̄i. infās octo dieꝝ cir-
cumcidet Gen̄. xvij. Et sic manet lex
illa vacua iure quo erat plena ante xp̄i
circūcisionē ex quo facta ē plenitudo
pmissi. ⁊ plene fuit declaratū supra li
bro. j. ꝯsideratōe. iij. arti. vj. Et qꝛ inter
ceteras hereses hec feruet ꝑ p̄n̄ti intā-
tū vt plurimi etiā adulti circūcidāt et
venditis oibus exeunt regnū iudei ef
ficiant vt dictū est. Jō cū hec pestis ra
bida conet ex toto subuertere legē xp̄i
Jō viriliter resistēdū est p̄cipue a dyo
cesanis ⁊ inquisitoribus heretice pra-
uitatis ac etiā a p̄dicatorib⁹ euāgelicis
Necnō a principib⁹ brachij secularis ⁊
ab oibus militibus ⁊ veris catholicis
qꝫ nō est minus q̄n hec massa sit mul-
tū corrupta in occultis. ⁊ iō multū pi-
culosa. qꝛ ſm Bern̄. sup cantica. plus
nocet falsus catholicus q̄ꝫ si vere ap
pareret hereticus. ⁊ nulla efficatior pe
stis ad nocendū q̄ꝫ familiaris inimic⁹
quales sunt isti inter nos. vn̄ dn̄s Eze-
chi. xiij. c. illos qui nō resistūt hereticꝪ
acriter rep̄hendit dicens. Nō ascendi
stis ex aduerso. nec opposuistꝪ vos mu
rū ꝑ domo israel. vt staretis in prelio.
Ex aduerso. n. ascendere ⁊ ꝑ domo isrł
se opponere murū est ꝑ defensione ca
tholice veritatis cuicūqꝫ heretico do-
mū israel que est ecclesia cupienti de-
struere totis viribus obuiare qd̄ vrba
nus videt inuere. j. q. iij. ca. Saluator
p̄dicit i euāgelio circa finē seculi pseu
do xp̄i ⁊ pseudo ꝓphas surgere ⁊ mul
tos seducere ⁊ fideles suos in mundo
multas hitaturas p̄ssuras. ʒ tn̄ portas
inferi n̄ p̄ualituras. ꝑinde vt ait apl's
j. Cor. x. optet eē heresēs. vt qui ꝓbati
sunt manifesti fiant. optet nos cū pro
pheta ex aduerso fugere ⁊ murū oppo
nere ꝑ domo isrł. ⁊ cū ap̄lo vt dr̄ Act.
xiiij. Per multas tribulatōes intrare
in regnū dei. q̄m nō sunt cōdigne passi
ones huius tp̄is ad futurā gloriā que
reuelabit in nobis Roma. viij. Ex qui
bus dat intelligi q̄ ꝯ quascūqꝫ hereses
insurgētes optet catholicos ex aduer-
so cōsurgere ⁊ se murū opponere ꝑ de
fensione fidei catholice. intantū etiam
si papa fuit hereticus ⁊ fidē molit⁹ fue
rit destruere orthodoxā optet catholi-
cos oēs aiose obuiare. ⁊ iō nō imerito
ꝓhibent neophiti ordinari di. xlviij. c
q̄m. pagrauo. j. Et assignat in textu cū
glosa duplex cā. Prima ne incidāt in
supbiā putantes q̄ fides xp̄iana mul-
tū indiget illis. Secūdo qꝛ nōdū sunt
experti statū eccie vel religiōis. nec sciūt
modos psonaꝝ. Itē nō ieiunauerunt
nō steterūt nō fleuerūt nec ꝓbati sunt
vn̄ tales nec ad minores debent ꝓmo
ueri nec tonsurari. arg. xix. q. iij. mona
sterijs. Tercia cōclusio ē q̄ necessariū
est xp̄ianis vti circū cisione sp̄uali. de
qua loquit Bern̄. in sermone circūcisi
onis dicens. Frēs nos circūcidi neces
se est nō lr̄a sed sp̄ū ⁊ veritate circūcidi
nō in vno mēbro tm̄ ʒ in toto corpore
simul. licʒ. n. magis in ea pte i qua mā
data est iudeis circūcisio. regnet cōcu
piscētia. vniuersam tn̄ occupat carneꝫ
a planta pedis vsqꝫ ad verticē capitis
nō est in nobis sanitas. nec est ps aliq̄
que tabida nō sit hoc veneno. hec ille.
Ex quib⁹ ptʒ q̄ nos xp̄iani debemus
nos circūcidere. nō in vno mēbro tm̄.
sed in oibus. Sicut. n. ridiculū esset si
q̄s in ptē barbā suā raderet sic q̄ in pte
circūcisionē sp̄ūalē facit ⁊ in pte se cir
cūcisum reliquit. Debemus ḡ nos cir
cūcidere interius ⁊ exteri⁹. Interi⁹ q̄ꝫ-
tū ad cognitōes ⁊ desideria. ⁊ exterius
q̄ꝫtū ad singula mēbla ⁊ opa. hec ē cir-
cūcisio vicioꝝ quā necesse ē q̄ faciam⁹
qꝛ hec ē q̄ facit xp̄ianū iustū ⁊ sanctū.
Sʒ notandū vlteri⁹ q̄ pōt p̄dicta cō
clusio deduci ex quadruplici silitudie
qua solet aliq̄ res circūcidi. Primo ad

euitandū corruptóēz. Sc̄o ad pcurā
dū fructificatóēz. Tercio ad demōstrā
dū distinctōēz. Quarto ad attingēduz
ꝯgruā situatiōēz. Primo ḡ aliq̄ res dz
circūcidi ad euitandū corruptóēz. solet
eñ res aliq̄ circūcidi ne alia corrūpat̄
ꝑ ipam. Videm⁹ eñ ꝙ qñ in pomo est
aliq̄ ps putrida ꝛ corrupta nisi circūci
dat̄. ps sana ꝑ aliā corrūpit̄. dens ēt pu
trid⁹ ab oꝛe expellit̄ ne ꝑ ei⁹ fetoꝛē totū
os corrūpat̄ ꝛ ita de mēbro putrido re
spectu corꝑis. Sic debem⁹ nos circūci
dere a pctis ne ꝑ vnū pctm̄ aīa corrū-
pat̄ ꝛ sic amittat vitā grē ꝛ ꝑ ꝯñs vitam
glīe. Et iō scribit̄ Deu. xxx. Circūcidet
dñs de⁹ coꝛ tuū ꝛ coꝛ semīs tui vt dili-
gas dñm deū tuūz ex toto corde tuo vt
possis viuē. Et nota ꝙ dicit circūcidet
dñs de⁹ coꝛ tuū. Ista eñ mēbra in qb⁹
sūt iste turpes infirmitates corrodētes
solēt circūcidi ne ꝑ morbū mēbra aliq̄
corrūpant̄. Et certe pctm̄ i corde est in-
firmitas corrodēs oīa bona grē. vñ sic
vinū corruptū corrūpit doliū. ꝛ nimi⁹
caloꝛ cibū. ita cū pctm̄ sit corruptio et
sit q̄si quidā morb⁹ infernalis q̄ qñ in-
cipit oꝑtet mēbꝝ circūcidi. Est ei ignis
vsq3 ad ꝯsumptóēz deuorās aīaz corrū
pit ꝛ cōburit ideo dr̄ coꝛ circumcidi ne
aīa corrūpat̄. Ideo dr̄ deu. x. Circūcidi
te ꝑpucia cordis vr̄i. Ad h̄ ꝑtinet quod
dr̄ in beresith quintana sup Geñ. xvij.
vbi dr̄ ꝛ dabo pactū meuz int̄ me ꝛ int̄
te ꝛc̄. Rabi aq̄ba dixit. q̄tuor ꝑpucia st̄
dr̄ eñ ꝑpuciū in aure de q̄ scriptuz est
Hiere. vj. Cui loq̄r ꝛ quē ꝯtestaboꝛ vt
audiat ecce ꝑpuciate st̄ aures eoꝝ et n̄
potuerūt attendē. Ecce v̄bū dñi factū ē
eis in obprobriū nō volūt ipm̄. Dictū
est etiā ꝑpuciū oris sicut scriptū ē exo.
vj. Et ego ꝑpuciat⁹ labijs ꝛc̄. Dictūq3 ē
ꝑpuciū in corde Hiere. ix. Et omis do
mus isrł ꝑpuciati sunt corde. Et rur
sus est dicens Leui. xxvj. Et inducam
eos in certā inimicoꝝ suoꝝ vt vel tunc
supplicet vel humiliet̄ coꝛ eoꝝ ꝑpucia
tum ꝛ tūc placeret ꝓ pctō suo. Et iterū
Deutroñ. xxx. ꝛ circūcidet dñs de⁹ coꝛ
tuū ꝛ coꝛ seminis tui. Dicit̄ deniq3 pre
puciū in corꝑe Geñ. xvij. Et ꝑpuciat⁹
mascul⁹ q̄ non circūciderit carnem pre
pucij sui abscidet̄ aīa illa de pplīs suis
hec rabi aquiba. Circa qd̄ notat̄ in pu-
gione ꝙ sicut q̄tuoꝛ sunt genera prepu
cij sic eodē mō sunt q̄tuoꝛ genera circū
cisionis. quoꝝ tria. s. auris cordis ꝛ oꝛꝭ
qꝛ spūalia sunt: ꝓ omnib⁹ sunt necessa
ria. Quartū vero gen⁹: qꝛ corpoꝛale et
vmbra reliquoꝝ siue figura ex quo ve-
nit messias noster ꝑceptorū spūalium
magister. Non solū est inutile sed etiaz
omnib⁹ ipm̄ facientibus damnosum ꝛ
valde ꝑniciosum sicut declaratum est
in ꝑcedenti prima cōclusione. Circūci
dat̄ ergo ꝑpucium auris oris ꝛ cordis
nostri ne aīa corrumpat̄ qꝛ f̄m Greg.
peccatū qd̄ ꝑ pniāz nō diluit̄ mox suo
pondere ad aliud trahit. Ista circumci
sio debet fieri cum cultro pnīe alit̄ ho-
mo moreret̄ qd̄ figurat̄ Exo. iiij. vbi h̄r
ꝙ angelus dñi occurrit ꝯtra filiū moy-
si ꝛ eum occidere voluit vt dicit glosa.
Tulit ergo sephora acutissimam petrā
ꝛ circūcidit ꝑpuciūm filij sui. Iste fili⁹
circūcisus queż vult dñs interficere est
malus xp̄ian⁹ sephora ē ecclīa. interꝑ-
tat̄ eñ placens deo. Sz petra acutissi-
ma circūcidit filiū suū qñ iniungit̄ pe-
nitentia vñ acuta est ꝑ amaram cordis
ꝯtritōnem. acutioꝛ ꝑ cōfessionem acu
tissima ꝑ satisfactōnem. Et certe acutū
debet esse instrumentuz quo nō solum
septem dierum: sed multoꝝ annorum
abscindi debet anime ꝑpuciū. vñ Ber-
nardus abscindat̄ ferro acute compun
ctōnis vlcus inueterate cōsuetudinis.
Nisi ergo acuta pnīa circumcidaris.
acuta sententia occideris. Et ideo scri-
bitur Geñ. xvij. mascul⁹ cui⁹ prepucij
caro circumcisa non fuerit delebit̄ ani

ma illa de pplo suo. Sicut etiā faciendū est in republica q̄ p vnū maluz hominē. latronē. homicidā. adulterū crimine pessimo maculatū rc. hmōi. corrūpit vñ tales circūcidendi sūt p iusticiā r mortē sicut ouis morbida ne pereat grex. Scdo oñdit pdicta cōclusio ex scda silitudine q̄ solz aliq̄ res circūcidi. s. ad pcurandū fructificatōnem Videmꝰ em q vinee r arbores circūcidunt vt meliꝰ fructificēt nisi em super flua resecarentur nō fructificarēt. sic et nos tenemur nos circumcidē. i. a pctis purgare aliter quicqd laboramꝰ nihil pdest nec ptem in bonis ecclie nec celestis glorie hēmꝰ frater em mortuꝰ nō pōt hre ptem in bonis a fre viuo acq̄sitis. nec cibꝰ corpi ministratꝰ pdest mēbro putrido vel absciso. Ita certe hoi exñti in pctō nō psunt bona eccie q̄tū ad meritū glorie: qr abscisus ē a corpe ecclesie p meritū licet nō p numerum. Et iō necesse est nos a pctō purgari: vt hēamꝰ fructū de bonis ecclie r ptez in bonis celestis pr̄ie. Et ideo pñt dicere pctōres de bonis illud Gen. xxxiiij. si circūcidamꝰ masculos nr̄os rc. p masculos q̄ dñant femīs r generāt intelligit veritas q̄ est dña in potentijs aīe et generat bona opa q̄ debet circūcidi ab omni immūdicia qd̄ figurat gen. xvij. vbi habet q abraam fuit circūcisus cū filijs suis r seruis suis. Abraā qui interpretat pater multar gentiū est voluntas a qua habent bona opa filij eiꝰ alie potentie serui eiꝰ r sensus corpis q̄ oia debēt circūcidi volūtas ab omni malo vsu r mēbra ab oi malo actu os oculi auris: r sic de alijs. vnꝰ em hō potēs r diues nō daret filiā suam vni rustico hñti vile r turpe artificiū s3 hmōi nobili daret. Ita deꝰ valens nobilior ditior r potentior nō dabit eternā gloriā habenti vile ac turpe artificium peccati: s3 nobili habenti oīa necessaria. Nā homo tendens ad habendā filiam alicuiꝰ magni solet se decentiꝰ gerere et a vilibus retrahere. Vñ dicūt angeli illud Gen. xxxiiij. nō possumꝰ facere qd̄ petitis r dare sororez nr̄am. i. gloriam eternā homini incircūciso hoc est immūdo. s3 in hoc valebimꝰ federari si eē volueritis nostri siles. i. vacare mundicie r circumcidat in vob ois masculini sexus hoc est si purget volūtas ab omni pctō. Et sic p3 q necessariū est xpianis vti circūcisione spūali si volūt fructum btitudinis acquirere. Tercio oñdit pdicta pclusio ex tercia similitudine q̄ solet aliqua res circūcidi. scilic3 ad demonstrandū distinctōem. Solet em aliqua res circūcidi vt a re alia melius cognoscat vel distinguat vt patet in ouibus q̄ vt distinguant ab alijs solent circūcidi in auribꝰ vel in loc alijs pt3 ēt in equis r pluribus alijs. Sic et nos debemꝰ a pctō circūcidere vt a familia dyaboli distinguamur. vñ pctm in aīa signū est dyaboli. r circūcisio a pctō signū est dei. Ideo dicit ad Philipen. iij. nos sumꝰ circūcisio qui spiritu seruimꝰ deo r gloriamur in xpo ihu r nō in carne fiduciā habentes. Et nota q dicit nos sumꝰ circūcisio. id est circūcisi. r vide q isti armigeri q̄ seruiunt istis magnis dñis solent esse in noua tunica stricte cicti stricte calciati cū alba cucufa cū serto pulchro. Ita illi q̄ seruiunt deo debent habere tunicam nouā pulchre pscie. stricte cincti cingulo castitatis. r sancte affectōnis: bñ calciati exemplis sanctor. cū alba cucufa intentōnis recte. q̄ facit eleuare capillos. i. cognitōnes ad deū habētes i capite sertū de pulchris floribꝰ. i. deuotis orōnibꝰ. talis sic circūcisus est de familia dei. vñ sicut miles cognoscit fm arma sic ad signū pcti vel gr̄e cognoscūtur filij dyaboli vel dei. vñ Hiere. iiij. Circūcidimini dño r auferte pputia cor

diū viroꝝ.q̄si dicat sitis circūcisi sicͨ de
cet famulos dei Geñ.xvij. Circūcide-
tis carnē ꝓpucij vr̄i.i.a vob oēm imū-
diciā auferet⁊ vt sit signū federis inter
me ⁊ vos.i.vt sit signū ꝙ estis de fami
lia mea necessariū est ḡ xp̄ianis vti cir
cūcisione spūali vt distiguāt a filijs dy
aboli. Quarto ostdit ꝑdicta ꝯclusio
ex q̄rta silitudine q̄ solet aliq̄ res circū-
cidi.s.ad attingendū ꝯgruā situatōnez
Videmꝰ eñ ꝙ lapides anteq̄ȝ in edifi-
cio collocent diligenter circūcidunt vt
meliꝰ in edificio valeāt ordinari. Sic si
volumꝰ in edificio ꝑadisi situari opor-
tet nos circūcidi ab oi pctō ⁊ poliri v-
tutibꝰ ⁊ bonis opibus. vñ sicut lapides
meliꝰ sculpti ⁊ politi ⁊ decorati solēt po-
ni in loc⁊ nobilioribꝰ: ita mag⁊ boni et
mag⁊ purgati,⁊ ornati ponent in loco
supiori ⁊ nobiliori: naȝ fm excellentiā
meritoꝝ recipiēt aie distributiões ꝑmi
oꝝ ⁊ ideo dicit beatꝰ Greg. vrbs beata
irl'm dicta pacis visio q̄ ꝯstruit in celis
viuis ex lapidibus ⁊ angelis coronata
vt sponsata comite platee ⁊ muri eius
ex auro purissimo. Porte nitēt mar-
garitis abditis patentibꝰ ⁊ vtute meri
toꝝ illuc introducit ois q̄ ob xp̄i noie
hic in mūdo ꝑmit. Tunsionibꝰ ꝑssuris
expoliti lapides suis cooptant locis ꝑ
manū artificis disponunt ꝑmāsuri sa-
cris edificijs. Igit di Exo.xij. Siquis
ꝑegrinoꝝ in vr̄am voluerit trāsire co-
loniā.i.agriculturā vel cultū religiōis
a colo colis: ⁊ facē phase circūcidetur
priꝰ. pȝ quō necessariū ē xp̄ianis vti cir
cūcisione spūali pctōꝝ si volūt tanq̄ȝ vi
ui lapides collocari in glia beatorum.

De heresi eorum qui dicunt euangeliū esse falsum.

Secunda heresis est eoꝝ qui di-
cūt euangeliū esse falsum quoꝝ
motiuuȝ est: q₂ quotiensq̄ȝ in
aliqua doctrina inuenit aliquid falsuȝ
tota illa doctrina iudicatur falsa. quia
fm apostolū ad Gal.v. modicum fer-
mentum totam massam corrumpit. ȝ
sic est de euangelio xp̄i vt dicunt ergo
⁊c. Istud ꝓbant quia in euangelio
Math. in ca.ij. inuenit allegatum: vt
impleret quod dictum est ꝑ ꝓphetem
ex egypto vocaui filium meum. dicūt
isti ꝙ in nullo inuenit ꝓphetaꝝ. Item
dicūt de illo quod scribit infra eodem
ca. vt adimpleret quod dictū est ꝑ pro
phetas q̄m nazareus vocabit. q₂ h̄ etiā
in nullo ꝓphetaꝝ inuenit vt ipsi dicūt.
Concludūt ḡ totū euangeliū eē falsuȝ
hūc errorem deꝑhendi cū ꝑdicareȝ in
ꝯuentu metine de campis. q₂ in predi-
cta villa multi de eodē genere erant eo
dem vulnere vulnerati: vt mihi ꝑ fide
dignos ⁊ etiā de eodem genere fuit iti-
matū. Contra quos ꝑdicaui eos eē nō
solum pessimos hereticos: totū euan-
geliū damnantes: ȝ etiā insipientes et
ignorātes: scripturas ꝓphetaꝝ nō legē-
tes in q̄bus exꝑsse ꝯtinet qd̄ euangeli-
ste affirmāt. Primū inuenit expresse i
primo.xij. ꝓphaꝝ numeroꝝ.s. in osee i
ca.xj. in principio vbi di. Puer israel
⁊ dilexi eū ⁊ ex egypto vocaui filiū me
um. Ista auctas habet duplicē sensum
vnū lr̄alē. q₂ verificata ē ad lr̄aȝ d̄ pplo
isrl' vocato a dn̄o de egypto. ꝑfectiꝰ tn̄ d̄
dn̄o ih̄u xp̄o q̄ est filiꝰ dei natural'. Alij
aūt st filij tm̄ ꝑ adoptōeȝ sicut ⁊ illa au
ctoritas que habet.j. Paral.xxij. Ego
ero illi in p̄rem ⁊ ip̄e erit mihi in filiuȝ
ad lr̄aȝ intelligit de salomone tn̄ minꝰ
ꝓprie. De dn̄o aūt nr̄o ih̄u xp̄o ꝓprijssi
me vt dicit apl's ad Heb.j. dicēs. Cui
eñ aliq̄n dixit angelorū filiꝰ meꝰ es tu
⁊c. Et iterum et ego ero illi in p̄rem et
ipse erit mihi in filiū ⁊ hoc modo intel
ligit euangelista hoc qd̄ dicit Osee.xj.
vt dictum est. Iteȝ possumus sicut di-
cit Hiero. in omel. aliter ꝯsolari hunc
locū ꝓꝑ ꝯtentiosos. quoꝝ ꝯsuetudineȝ

paulus apl's se h̄re denegat ⁊ ecclesiaꝫ
xp̄i ⁊ testimoniū ꝓferimꝰ ex uṁmis di
cente balaā in .c.xxiiij. Deꝰ eduxit illū
de egypto cuiꝰ fortitudo sił' est Rinoce
rontis .i. vnicornis qḋ ē aial fortissimū
ꝗ capit in sinu v̉ginis adolescētule ꝓ
uocatꝰ ad eiꝰ canticū dulcissimū. Sic ⁊
filiꝰ d̄i fortissimꝰ cuiꝰ fortitudine nemo
resistē poterat in sinu adolescētule v̉gi
nis marie ad eiꝰ dulcissimū canticum
Ecce ancilla dn̄i ꝓuocatꝰ incarnatꝰ est
⁊ māsuetissimꝰ factꝰ. Et sicut in morte
vnicornis vt legit in eiꝰ venatōne due
domicelle ꝯcurrūt. q̄ꝝ vna portat gla-
diū ⁊ altera vreeū. q̄ꝝ cantu inebriatus
q̄ portat gladiū eū occidit ꝑcutiēdo eū
in corde ⁊ q̄ vreeū portat recipit sang-
uinē q̄ purpura tingit imꝑatoꝝ. Sic i
morte xp̄i accidit Domicella portans
gladiū fuit synagoga q̄ ip̄m occidit. ꝗ
domicella portās vreeū fuit eccl'ia ca-
tholica q̄ sāguineꝫ eiꝰ recipit q̄ purpu-
ra imꝑatoꝝ .i. coꝝ aie rubricate s̄t cū fi-
dem xp̄i receperūt ⁊ nō solū illi: sed et
om̄s fideles eodeꝫ sanguine lauant et
mūdissimi efficiūt Apoc. j. dilexit nos
⁊ lauit nos a pc̄tis n̄ris in sanguie suo
licꝫ ḡ p̄dicta auc̄tas nō inueniat ab he-
reticis p̄dictis insipientibꝰ in .lxx. int-
p̄tibꝰ: q̄rant vbi dictū est ⁊ inueniēt.
Sc̄da auc̄tas inuenit in p̄ maioꝝ pro-
phetaꝝ .i. mosaica .c. xj. vbi d̄r. Egredi-
etur v̉ga de radice yesse ⁊ flos de radi-
ce eiꝰ ascendet. vbi hebraica veritas sic
h̄ꝫ et nazarenꝰ de radice eius cōsurget.
Nazarenꝰ interp̄tat flos vel floridus
Hiero. aūt transferens secutꝰ est interp̄
tatōnem vocabuli dicens ⁊ flos de ra-
dice eius descē. ⁊c̄. Euangelista v̉o scri
bens secutus est veritatem hebraicaꝫ:
quia cum p̄dicta ꝓphetia exponeretur
de messia ad literā virga de radice yes-
se est beata v̉go que descendit de gen̄
dauid ⁊ sic de radice yesse qui fuit pa-
ter Dauid alio noie dictus ysay. ⁊ fuit
virga rectissima sine aliqua obliquita
te pc̄ti: xp̄c v̉o fuit ex ea cōsurgens ve-
lut flos pulcherrimꝰ q̄ speciosus for-
ma p̄ filijs hoim p̄s. xliiij. Ip̄e est ḡ na
zarenus quia totꝰ floridus ⁊ pulcherri
mus. Ip̄e nazarenꝰ q̄ in nazareth cō-
ceptus sicut p̄ꝫ Luce. ij. ⁊ q̄ in nazaret
nutritꝰ sicut patet Math. ij. Et ꝑdicte
ꝓp̄hie q̄ vacue erant ante aduentū xp̄i
in eiꝰ aduentu implete fuerūt sicut pa-
tet Math. ij. q̄ monitꝰ Joseph per an
gelū vt fugeret in egyptum cum pue-
ro ⁊ matre eius ꝓpter herodē ⁊ q̄ esset
ibi vsq̄ dū vocaret iterū ꝑ angelum de
functo herode sic factū est vt p̄ꝫ ibideꝫ
Et sic de egypto dei filiꝰ fuit vocatꝰ et
veniens habitauit in ciuitate nazareth
vt p̄ꝫ ibidem ⁊ sic est impleta sc̄da pro
phetia nō solū q̄ ibi ꝯceptus ꝗ etiam
q̄ ibi habitauit et fuit nutritus licet in
bethleem natꝰ ⁊ in irl'm occisus. Itē
dicūt euangeliū marci esse falsuꝫ ex eo
q̄ in eiꝰ principio d̄r vnū falsum: scribi
tur em̄ ibi Initiū euangelij ih̄u xp̄i fi-
lij d̄i sic̄ scriptuꝫ est in ysaia ꝓp̄ha. Ecce
ego mitto angelū meū an̄ faciē tuaꝫ q̄
p̄parauit viā tuā an te ⁊c. vox claman-
tis in deserto p̄parate viā dn̄i recte faci
te semitas eius. Modo dicūt isti: patꝫ
q̄ primū est falsum .s. ego mitto ange-
lum meū ante faciē tuaꝫ cum nullubi
reꝑiat in ysaia sed in malachia. Dicen
dum est ad hūc errorē f'm q̄ notat Ni-
colaus de lyra q̄ marcꝰ an̄ eiꝰ ꝯuersio-
nē ad fidē. fuit instructus in lege ⁊ pro
phetis ⁊ iō incepit suū euāgeliū: i vno
ꝯtextu ꝓphetias ꝯiungēs quaꝝ prima
scribit malachie. iij. ⁊ sc̄da ysa. xl. Ve-
rumtamē marcꝰ hic solū exprimit ysai
am ꝓp̄ham dicens: sicut dictum est in
ysaia ꝓp̄ha quia licꝫ ambo ꝓphete vno
spiritu ꝓphetauerūt: ysaias tamen p̄n-
cipalior ē altero ⁊ iō solꝰ noiatur: et q̄a
auc̄tas vltima ē ipsiꝰ ysaie. res aūt de-
noiat a fine. Iō nō falsū dixit marcꝰ ꝗ

verū noiando ysaiā et subticendo malachiā. Item bern̄. et ponit in glosa laterali. Nota ꝙ hͦ testimoniuz ecce ego mitto āgelū meū ē malachie. vtrūqꝫ tamen dicit eē ysaie. qꝛ ⁊ si nō verba sensus tn̄ inuenit in ysaia ⁊ manifestiꝰ inuenit in hͦ versu vox clamant̄ in deserto. Angelꝰ em̄ q̄ mittit añ faciē est vox clamantis in deserto: ꝑparauit aūt viā dicens ꝑate viā dn̄i facite rectas semitas. potuit em̄ ꝓ malachia ysaia nomē diuiniꝰ occurrere nec voluit Marcus emēdare: qꝛ oms̄ ꝓphē vno spū locuti sunt q̄si vno ore. Vtraqꝫ solutio satisfaciat cuicūqꝫ intelligēti: ⁊ satis cōcorditer ad ꝓpositū veritat̄ et ad ꝯfusionē malicie opponētis crimē falsitat̄ euāgelio xp̄i q̄ nō solū verū dixit ꝑ euāgelistas suos: ſꝫ etiā est ipa veritas vt ꝑꝫ Ioh. xiiij. Supradicti inciderūt i hāc ꝑuersaz heresim edocti a q̄daz religioso hispano eiusdē gentis in flandria q̄ eis legit aliq̄ capl'a biblie vt fert in occulto dānando legē euāgelicā cuz eēnt ibi mercatores ⁊ taliter impssit errorē ꝑdictū ⁊ alios in eis ꝯueniētes i hispaniā multos alios ꝑuertert in occultis Et isti sunt illi de qbꝰ supradixi in pria heresi ꝙ fuerūt abscōditi q̄si ꝑmensem ꝓ sanādo vulnere circūcisionis ⁊ ꝙ expectāt in breui facē transitū in berberiam cū illo nonso nequā q̄ eos expectāt secrete in ciuitate hispalen̄. vt facto trāsitu ibi libere efficiant iudei. Qui hoc nouit testimoniū ꝑhibuit ⁊ scimꝰ quia verū est testimoniū eius.

De heresi eorum qui negāt confessionem valere ad remissionem peccatorum.

Tercia heresis ē eoꝝ q̄ negāt cōfessionē valere ad remissionem pctōꝝ. Sunt em̄ nōnulli xp̄iane religionis inimici qui asserūt ꝙ cōfessio nō valet ad remissionem ꝑctōꝝ. ꝓbare nitunt auctībꝰ ⁊ rōnibꝰ. Primo sic deꝰ gratis remittit pctm̄ nō merito hois ergo nec ꝑ cōfessionē. si em̄ ꝑ ꝯfessionem remittit pctm̄: merito remittit cōfitentis. Scd̄o sic apl's ait ad Tytū. iij. nō ex oꝑibꝰ iusticie q̄ fecimꝰ nos: ſꝫ ſm suā misc̄diam saluos nos fecit ergo nō ꝑ ꝯfessionē. Tercio sic ſm apl'm ad Ro. x. nō est volentis neqꝫ currētis ſꝫ miserentis est dei. Prima em̄ grā quā deus in nobis opat est pctōꝝ remissio: ergo nō mediante cōfessione ſꝫ dei miseratione remittit culpa. nō ergo cōfessio est necessaria ad salutē. Scd̄o hoc ꝓbare nitūtur auctībꝰ sanctoꝝ. ꝑ aucte Ambro. super Lucam dicētis. Ideo fleuit petrꝰ quia culpa suppressit ei nō inuenio q̄d dixerit: inuenio ꝙ fleuit: lachrymas eiꝰ: lego: satisfactōez nō inuenio. Contra hāc heresim multe clamāt auctes sanctoꝝ. Ait em̄ aug. ꝯfitere q̄cunqꝫ fecisti q̄ in verbo q̄ in oꝑe q̄ in nocte q̄ in die ꝯfitere in tp̄e oportuno ⁊ in die salutis recipies celestem thesauruz. Scd̄o ait Greg. nō deus vlcisci maliciā qui confiteri delicta ꝑsuadet: optat dissolui cōfitentes ne ꝯtumaces punire cogat q̄ti die. xp̄i euāgeliū clemēter vocat ꝯfessionē tyranni ex puro corde desiderat et cūcta q̄ delinquimꝰ relaxat. Ad primā rōnem q̄ dicūt heretici ꝙ deꝰ grat̄ remittit peccatū non merito hominis Dicendum ꝙ sola dei gratia peccatuz remittit nec confessio est causa efficiēs remissionis peccati ſꝫ sola gratuita voluntas dei. Est tamen confessio causa sine qua non quia nisi homo peniteat a deo peccatum non remittet. Sicut sol domum illuminat quia fenestra aperit nō tamen apertio fenestre est causa illuminatōnis sed causa occasionalis. causa vero efficiens illuminatōnis ē ipse sol. Ad scd̄am rōnem in qua dicit ꝙ nō ex oꝑibꝰ iusticie q̄ fecimꝰ nos sic itelligēdū ē ꝙ oꝑa ñ excludūt grām

nec gr̃a opa. q2 ex gratia opa ⁊ ip̃a gr̃a
est cā efficiēs nr̃e salutꝭ. Siĺr gr̃a non
excludit pn̄iam nec pn̄ia gr̃am. quia ⁊
pn̄ia quedā gr̃a ē. Eodē mō r̄ndenduꝫ
est ad terciā rōnem non est volentꝭ nec
currentis. q2 ꝗuis cursus .i. opatio vel
bona volūtas sit salutis occasio. tamē
efficiēs cā salutis existit penes gratiaꝫ
dei miserentis. de9 em̄ primā gr̃aꝫ opa-
tur in nobis .i. pcti remissionē nō meri
tis nr̃is exigentib9 sed mi̇scōꝺa sua tm̄.
Ad auctem ambro. qui dicit se lachry-
mas petri legisse nō satisfactōeꝫ vel cō
fessionem ꝑ hoc nō excludit quin mul
ta facta sunt que scripta n̄ sūt. vel dicit
ꝙ nondum facta erat institutio confes-
sionis.

De heresi eorum qui negāt confessionem fieri homini.

Quarta heresis est eoꝝ q̄ conce-
dunt ꝯfessionē fiendā: ꝫ negant
eā fiendā hoi. Dicūt em̄ isti he-
retici. Quid oportet ꝙ ista publicatio
pctōꝝ fiat mō in noua lege hoi ꝑ ꝯfessi
onē exq̄ in lege veteri nō fiebat nisi d̄o
ꝑ solā cōtritiōeꝫ q̄d ꝯ optet mō addere
cōfessionē. Scd̄o sic Crisoſ. sup eplaꝫ
ad hebreos dicit. Nō dico tibi ꝙ te ꝓ-
das in publicū nec apud alios te accu
ses ꝫ obedire te volo ꝓphe dicenti. ps.
xxxvi. Reuela viā tuā an̄ deū. ꝯ cōfite-
re pctā tua an̄ verū iudicem cū q̄rimo-
nia delicta tua ꝓnūcia nō lingua: ꝫ cō-
scie tue memoria ⁊ tūc demū spera mi
sericordiā te posse conseq̄. Item tercio
dicit idem Crisoſ. pctā tua dicito vt de-
leas illa: ꝫ si cōfundaris alicui dicere:
dicito ea q̄tidie in aīa tua. nō dico tibi
vt cōfitearis illa ꝯseruo tuo vt tibi ex-
probet dicito deo qm̄ curat ea nec ei si
nō dixeris ea nō ignorat cum ea facie-
bas p̄sto erat cū admitteres ea cogno-
uerat. Ex oīb9 istis ꝯ illi eliciūt cōfessio
nem fiendā soli deo. Hec rabida here-
sis multū viget istis tempꝛibus in aliq̄
bus occulte ꝯfabulantib9 ⁊ in conuen-
ticulis suis. Pro destructōne huius
erroris intendo contra ipsum ꝓcedere
quintupliciter. Primo auctē veterꝭ
testamenti ꝑ quā ostendā ꝙ cōfessio q̄
fit homini in noua lege iam fuit decla
rata in veteri lege q2 scribit Prouerb.
xxviii. Qui abscondit scelera sua nō di
rigetur. qui aūt cōfessus fuerit ⁊ reliq̄ue-
rit ea mi̇scōiam ꝯsequet. Tunc arguo
sic ex ipsa auctē pctā abscondi nō dn̄t.
imo cōfiteri ꝯ deo vel homini: nō deo
q2 ps. dicit. delicta mea a te nō sunt ab
scondita. ⁊ apl's ad Heb. iiii. oia nuda
⁊ apta sunt oculis ei9 ꝯ pctm̄ abscondi
homini nō dꝫ imo dꝫ confiteri homini
hoc oñdit nobis xp̄c in figura qn̄ dixit
leprosis Luce. xvii. Ite oñdite vos sa-
cerdotib9 ⁊ sequit ꝙ dum irent mūda
ti sunt. Scd̄o arguit cōtra eandē he
resim ex ꝑte ꝑfectōnis legis noue. vn̄
circa hoc est sciendū ꝙ de9 in oīmi statu
tam nature q̄ꝫ legis mosaice q̄ꝫ legꝭ eti-
am gr̃e voluit ꝙ sibi hō ꝓ pctis cōfite-
ret ꝫ diuersimode. Nā in statu nature
sufficiebat sibi vt hō de pctis solā con-
tritionē hr̃et vt in corde peniteret: sed
postea ꝓcedens in statu legis q̄ fuit ꝑ-
fectioꝛ statu nature voluit vt nō soluꝫ
hō de pctis cōtritionē hr̃et: ꝫ ꝙ etiam
ꝓ pctō aliq̄d holocaustū offerret sicut
vitulū de armēto ac edum de grege. ꝫ
postea vltra ꝓcedens in statu gr̃e tan-
q̄ꝫ ꝑfectiori ceteris voluit vt nō solum
corde ⁊ sacrificio. ꝫ etiā ore ꝓprio cōfes
sio fieret de pctis ⁊ valde congrue dn̄s
ordinauit. q2 sicut nos sum9 in statu ꝑ-
fectioris vite. ita ꝑfecti9 a pctis nostris
expurgari debem9. Status em̄ noster
scꝫ gratie statui nature siue legis com-
parat sicut fructus compat flori. nam
sicut fructus plus habet de ꝑfectione
q̄ꝫ flos. sic status gr̃e pl9 hꝫ de ꝑfectiōe
q̄ꝫ status nature ⁊ legis mosaice. quare
nullus debet mirari si nos qui sumus

in gradu ꝑfectiori ꝗ̄ fuerunt gentiles:
vel iudei si a nobis plus exigit vt per-
fectiores inuenire valeamus. Sicut ei
fructus venit post florem ordine natu
re sic confessio oris venit post cordis
contritionem. ⁊ sicut fructus latet i ar-
bore anteꝗ̄ floreat: sic in statu nature
ista confessio nullatenus apparebat.
quia soli deo per contritionem fiebat.
sed sicut postea per florem ostenditur
aliquantulum fructus sic in statu legꝭ
aliquantulum oportuit hominis per-
fectionem ꝑ munera apparere. qꝛ tunc
peccatum non solum deo sed etiā po-
pulo erat notum licet non expressum:
sed cognoscebat ex quo offerebat ꝙ in
aliquo deum offenderat. sed per quid
ignorabat. sed cum fructus per florem
aduenit tota virtus arboris in eius ꝓ-
ductione se ostendit. sic eodem modo
in statu gratie qui nūc est tota ꝑfectio
hominis in hoc debet consistere ꝙ nō
solum cum deo conueniat sicut primi
nec ipsi per munera: se ostendant sicut
secundi veniendo. s. ad confessionē: sed
etiam oportet ꝙ peccatū exprimat si-
cut arbor in tota ꝑfectione sua profert
fructum. ⁊ ideo voluit vt ore ꝓprio con
fiteamur de peccatis. Et quia ipse non
est p̄sens visibiliter dimisit nobis mi-
nistros ecclesie vt eis cōfitēmur: vt sic
ordo nature dei ꝓuidentia responderꝫ
vnde leo papa. Multiplex misericor-
dia dei que ita lapsibꝰ humanis subue
nit vt non tm̄modo ꝑ baptismū sed eti
am ꝑ penitentiam spes vite repararetur
Xp̄c em̄ hanc p̄positis ecclie tradidit
ptātem vt vere penitentibꝰ pnie satis-
factionē daret ⁊ eosdem salubri satisfa
ctione purgatos ad cōmunionē sacra-
mentoꝝ per gratiā reconciliatōnis ad
mitteret. Tercio arguit cōtra eandeꝫ
heresim sic: qꝛ sicut di filiꝰ erat p̄ homi
incognitꝰ sicut verbū cogitatū ē igno-
tum; ita valebat ꝙ homo recognosce-
ret ipsum esse deū vt in corde suo solū
qn̄ peccauerat se recognosceret offen-
disse. Et ideo nō requirebat ab eo vltra
vires: sed ꝙ sibi ꝓportionabiliter sicut
ipse erat incognitꝰ: ita sibi hō incogni-
te rn̄deret. Sꝫ qꝛ mō ē nō solū vt vbuꝫ
cogitatū sed etiā ꝓlatū inꝗ̄tum ex vir-
gine carnem sumpsit ⁊ in mundo verꝰ
deus ⁊ homo apparuit requirit vt ho-
mo sibi nō solū agnoscat clamdestine
se deū offendisse: sed etiam se deo orete
nus manifestet q̄ ꝓ pctīs suis se mani-
festauit carnē de vgine assumēdo. ⁊ iō
vult vt nō solū hō sibi corde cōfiteat ꝫ
etiā oretenꝰ suo sacerdoti. Vn̄ aug. de
verbis dn̄i. Qui vult videri deus cum
sit homo. nō imitat illum qui cum de-
us esset pro illo factus est homo. tibi q̄
dem non deo esto aliquid minꝰ ꝗ̄ es.
sed cognosce quod es. cognosce te in-
firmum. cognosce te hominem. cogno
sce te peccatorē. appareat in confessio-
ne tua macula cordis tui et pertinebis
ad gregem xp̄i. qꝛ confessio peccatorū
inuitat medicū ad sananduꝫ. Quar
to arguit cōtra eandē heresim ratione
assumpta ꝑ silitudinē in moralibꝰ. Si
cut em̄ videmꝰ ꝙ qn̄ aliqs bonꝰ hō of-
fendit ab aliq̄ non solū ipse dn̄s offen-
dit sed etiā vxor eius. nec etiā ipse pla-
cat ab offensa nisi ab eius vxore si tam̄
sit fidelis ei indulgentia etiā postulet.
Sic deus nunꝗ̄ parcit alicui qui eum
offenderit nisi vxori sue. s. ecclie recon-
ciliet se. xp̄c em̄ duas vxores hr̄e dicit.
vnā. s. pulcherrimā ⁊ dilectā ac sibi gra
tam. s. ecciam que velut bona dn̄a iniu
riam sibi reputat quicq̄d xp̄o iniurio-
se est illatum. Et ideo xp̄c nunꝗ̄ placa
tur nisi vxori tam nobili ⁊ tam dilecte
peccator reconcilietur cuiꝰ locuꝫ tenet
sacerdos quicūꝗ̄ sit dummō potesta-
tem hēat absoluēdi. Vn̄ aug. in lib. de
pnia. Qui vult cōfiteri pctā vt inueni-
at grām q̄rat sacerdotem q̄ sciat ligare

et solvere indicet hō seipsum voluntate dum pōt et mores ꝯuertat in melius et veniat ad antistites p q̄s clavis illa i eccia ministrat a ꝓpositis sacꝛoꝝ accipiat satisfactōis sue modū. Quinto et ultimo arguit ꝯtra eandē heresim sic. Quia sicut deꝰ offendit q̄ñ hō ꝑpetrat malū et q̄si quandā verecūdiaz patit si servus quē redimerat ita care apostataret ab eiꝰ pio dño p pctm̄ ita vult ipe deus ꝙ q̄ñ recōciliat illi ipse servꝰ verecundiā et maximā ꝯfusionē patiat: nō aūt pōt maiorē pati q̄ꝫ q̄ñ servo pp deum humiliat et sibi oretenꝰ ꝯfitet. Non eni3 esset magna hūiliatio si dño tm̄ se humiliaret. quare deꝰ voluit ꝙ hō cōfiteret homini. s. suo sacerdoti. Vñ Beda. Cōveniens est vt nos q̄ peccando deo ꝯtumaces fuimꝰ penitēdo supplices sacerdotibꝰ et ministris eiꝰ simus. et hō q̄ ad grām ꝯservandam mediatore eguit. iam eam nisi p mediatorē habere nō possit. Ex ꝓdictis igit manifestū est ꝙ nō sufficit solū deo ꝯfiteri sine sacerdote. nec ē vere humilis et penitens si nō desiderat et requirit sacerdotis iudiciū. Si tñ nō pōt hr̄e copiā sacerdotis sufficit ꝯfiteri socio vel ꝓximo studiose tñ inquirendꝰ est sacerdos. q2 sacrdotibus ꝯcessit ꝑtātem ligandi et solvendi. et ideo q̄bus ipi dimittūt et deus dimittit. Si ḡ desit sacerdos socio vel ꝓximo facienda ē cōfessio. Vñ augꝰ. Tanta vis cōfessionis est vt si deest sacerdos confiteat ꝓximo. Sepe em̄ cōtingit ꝙ penitēs nō pōt verecūdari añ sacerdotē quē desideravit nec tp̄s nec locus offert et si ille cui cōfitebit ꝑtātē solvēdi nō h3 fit tñ dignus venia ex sacerdotis desiderio q̄ crimē socio confitetur. Mundati em̄ sunt leprosi dum irent se oñdere sacerdotibus anteq̄ȝ ad eos veniebāt. Vñ patet deū ad cor respicere dum ex necessitate ꝓhibent ad sacerdotes ꝯuenire. Nunc restat respondere ad argumenta hereticoꝝ in principio huius tercij erroris posita.

Ad primū cū dicit. q̄d opoꝛtet ꝙ fiat ista publicatio peccatoꝝ ex quo i lege veteri nō fiebat nisi deo. R̄ndet ꝙ tūc offendebat solū deus. nō homo et deꝰ q̄nia deus factus est hō idō opꝫt ꝙ reveles et publices pctm̄ tuū deo p cōtritionem et hoi cōfessionē et dices cū ps. xxxj. Delictū meū cognitū tibi feci et iniusticiā meā nō abscondi. s. homini cui abscondere poteram. q2 deo notū erat

Ad scd̄m argumentū Crisostimi. nō dico vt te ꝓdas et c̄. dico ꝙ nō est ita intelligendū ꝙ liceat alicui si tempꝰ habeat sacerdoti nō ꝯfiteri. Sed quia sufficit vbi crimē occultū est soli deo p sacerdotem dicere et ideo nō opoꝛtet publicare coram multis qd̄ occultum est qd̄ notavit dicens: nō tibi dico vt te ꝓdas in publicu3. Vñ leo papa. Sufficit confessio que pꝛimum deo offertur deinde sacerdoti qui pꝛo delictis penitentium pꝛecatoꝛ accedit. tunc em̄ plures poterūt ad penitentiam pꝛovocari si populi auribus non publicet cōsciētia ꝯfitētis. sicut em̄ publica noxia publico egent remedio: ita occulta secreta confessione et occulta satisfactōe purgant. Nec necesse ē vt qd̄ sacerdoti semel ꝯfessi fuimꝰ iterum ꝯfiteamur nisi qd̄ absit in ide3 ꝯtingat nos redire. sed lingua coꝛdis nō carnis apud verū iudicem id semꝑ ꝯfiteri debemꝰ. vñ Crisost. Nūc aūt si recoꝛdaris pctōꝝ tuoꝝ et freq̄nter ea in ꝯspectu dei ꝓnūcies et ꝓ eis depꝛeceris citiꝰ ea delebis. Si vo oblivisçaris tūc eoꝝ recoꝛdaberis nolens q̄ñ publicabunt et in ꝯspectu ꝓferentur omniū amicoꝝ et inimicoꝝ sanctoꝛumq3 angeloꝛum. Et per ea que dicta sunt patet solutio etiam ad tercium argumentum et sic sum expeditus de quarto erroꝛe siue heresi.

De heresi eorum qui asserūt confessionem fiendam solū curato sicut proprio sacerdoti.

Quinta heresis est eoꝝ qui concedūt ꝙ ꝯfessio est fienda homi. ꝫ dicunt ꝙ solū est fienda ꝓprio sacerdoti. Sic errauit mgr̄ Johes de poliaco q̄ posuit sequentes articulos: vtꝫ in extrauaganti. Job. xxij. vas electōnis videlicet ꝙ cōfessi fratrib⁹ licentiā generalē cōfessiones audiendi habentib⁹ eadem pctā qui cōfessi fuerant iterum ꝓprio sacerdoti cōfiteri tenerentur ac stante statuto oms vtriusq̧ sexus in ꝯcilio generali nec de⁹ nec romanus pontifex facē posset ꝙ prochiani ñ tenerent oīa pctā sua semel in anno ꝓprio sacerdoti. s. parochiali curato cōfiteri. Item ꝙ nō posset papa generalē dare ptātem audiendi ꝯfessiones. imo nec deus q̄n ꝯfessus generalē hn̄s licētiam teneret iterū eodē suo ꝓprio sacerdoti veluti parochiali curato confiteri Hi articuli a Job. xxij. in ꝑdicta extrauaganti tam falsi q̄ȝ ⁊ erronei et a sana doctrina deuij auctē aplica sunt damnati ⁊ reprobati. Ipseq̧ iohes de poliaco veris rōnib⁹ q̄ opinioni quā dudū habuerat cōtrarijs ⁊ quib⁹ rn̄dere non potuit demonstratis eosdeȝ articulos nō esse veros affirmauit in ꝯsistorio publico. necnō in pn̄tia ꝑdicti Johis pape ⁊ cardinaliū reuocauit. Et qꝛ succedente tpe nonnulle ꝑsone ecclesiastice necnō ⁊ alie vtriusq̧ sexus ꝑsone ꝑdictos reuocatos articulos fuerunt amplexantes inficientes fideliuȝ animos vt fratribus ꝑdictis nō confiterent. Et vt ab eorum deuotōne eos retraherēt: nō solū ꝑdictos articulos: sed et alios etiā sacris canonib⁹ cōtrarios affirmare publice nō erubuerūt. Vn̄ licet cōfessio fratrib⁹ electis ⁊ a dyocesanis admissis facta dubitabilis et incerta sit. vn̄ tenent oīno incertū dimittere: et sic solū cōfiteri suis sacerdotib⁹ curā aiaꝝ hn̄tib⁹ sub pena pcti mortalis. Iteȝ ꝙ q̄uis ipsi frēs admissi auctem habeāt cōfessiones audiēdi ⁊ absoluēdi tamē ppl's subiect⁹ accedēdi ad eos sine licētia ꝓprij sacerdotis nō hȝ ptātem. Iteȝ ꝙ fratres petentes priuilegia pro ꝯfessionib⁹ audiendis ⁊ sepulturis habendis sunt in pctō mortali. Iteȝ ꝙ romani pōtifices ꝯcedentes ꝑdicta priuilegia vl' illa ꝯfirmātes sꝫ in sili pctō mortali ⁊ excōicati. Itē ꝙ tales frēs ꝯfitentes nō sūt pastores ꝫ fures latrones et lupi. Item ꝙ sacerdos curat⁹ dās licētiā mendicātibus cōfessiones audiēdi magis dispēsat sup ꝑdicto statuto vtriusq̧ sexus q̄ȝ papa fratrib⁹ licentiā tribuens iuxta formā decretalis an̄dicte. Vnde supradicta lamētabili q̄rela ꝑ fratres mendicātes ad aures Eugenij pape quarti ꝑuenerūt. Qui facta diligenti examiatōe ꝑ diuersos in iure canonico doctores ac sacre pagine ꝓfessores tanq̄ȝ falsos ⁊ erroneos ⁊ sacr̄ canonibus ꝯtrios auctē aplica dānauit ⁊ r̄probauit vtꝫ in bulla sua q̄ incipit: Gregꝭ nobis crediti. quā ꝯfirmauit Nicola⁹ quint⁹: vtꝫ in bulla sua q̄ incipit ꝓuisionis nr̄e. Quā cōfirmatoriā bullā dirigit vniuersis ⁊ singulis. ptriarchis. archiepis. epis. electis et abbatib⁹ vbilibet cōstitutis. vt quotienscūq̧ fuerit requisiti sup ꝑdictis a quoq̧ ꝑdictorum ordinū ꝑdicatoꝝ et minoꝝ et aliorum mēdicātiū priuilegiatoꝝ mgr̄o generali ac ꝓuinciali. mistro. vicario. vel aliō gerente officiū ad cōfutandos ac reprimendos ac penitus tollendos h⁹mōi errores ꝓut in decretali sup cathedraȝ ac in ꝑdicta extrauaganti vas electionis ꝯtinet diligēti studio atq̧ cura ꝓuideant ac intēdāt ⁊ ꝙ ꝑfatas ꝯstitutōes faciant inuiolabiliter ab omnibus obseruari. Et ꝙ si forsan inuenerint aliq̄s

predictos damnatos articulos aut ali
quid ipsoꝝ ptinacit̃ asserẽtes vel ꝯtenẽ-
tes seu p̄dicantes ꝯ illos cõiter vl' diui
sim tanq̄ ꝯ hereticos ꝛ de catholica fi-
de suspectos ꝓcedãt. necnõ ipos ꝛ eo-
rũ quẽlibet iuxta tantoꝝ excessuũ q̃li-
tatẽ ꝑ censurã eccl'iasticã ꝛ alia iur̃ op-
tuna remedia auc̃te p̄dicta ꝯpescẽ stu-
deant. Cum p̄ñtem libꝝ ꝯscriberẽ in vil
la vallis oletana. Anno dñi. M.cccc.
lviij. Cleric⁹ quidã nomie alfonsus de-
beiar in eccia bti Jacobi p̄dicte ville d̃
p̄dictis reprobatis ꝓpositõnib⁹ tres pu
blice p̄dicauit. Quaꝝ prima fuit q̄ q̃li
bet tenebat̃ confiteri cure prochiali ad
min⁹ semel in ãno. Scd̃a est q̄ fideles
obligabant̃ petere licẽtiã a sua cura pa
rochiali vt possint ꝯfiteri religiosis mẽ
dicantib⁹ ꝛ q̄ nõ debebat dare licentiã
nisi his q̃bus sibi bñ visum foret. Ter-
cia fuit q̄ om̃s illi q̃ confessi fuerãt reli
giosis p̄dictis obligabant̃ iterũ cõfite-
ri de eisdem pctis suo ꝓprio sacerdoti.
scil3 prochiali cure. Cum ḡ cognoui q̄
p̄dict⁹ clericus dixerat p̄dictas ꝓpositi
ones ꝑ fide dignas ꝑsonas req̃siui do-
minũ petrũ epm palentinũ q̃ tũc in ea
de3 villa p̄ñs erat vt de p̄dictis recipe-
ret verã informatiõe3 q̃ cognita verita-
te vocato p̄dicto clerico mandauit sibi
vt p̄dictas ꝓpositões in eadẽ eccia in q̃
illas p̄dicauerat sequenti dñica publi-
ce reuocaret qd̄ ꝛ factũ fuit p̄ñtib⁹ plu-
ribus religiosis p̄dicatoꝝ ꝛ nostri ordi
nis ꝛ magna populi multitudine.

De heresi eorum qui dicũt q⁹ nõ tenetur quis confiteri sacerdoti si laicus sit presto.

Sexta heresis ẽ eorũ q̃ dicũt q̄ ñ
tenet̃ quis confiteri sacerdoti si
laycus sit p̄sto cui possit cõfite
ri. Improbat̃ ista insipientissima here
sis ostendendo q̄ requirendum sit ex-
amen sacerdotis cui concessit de⁹ pote
statem ligandi ꝛ soluendi quod osten-
dit Aug. in libro de pnia dicens. Qui
vult confiteri peccata vt inueniat grã-
tiam querat sacerdotẽ qui sciat solue-
re. Item ait aug. Judicet seipsum ho-
mo voluntatẽ dum põt ꝛ mores cõuer
tat in melius veniet ad antistites ꝑ q̃s
illi claues in ecclesia ministrant̃ a ꝑpre-
positis sacramentoru3 accipiat satisfa
ctiõis sue modũ. Item leo. multiplex
miscd̃ia dei que lapsib⁹ humanis sub-
uenit vt nõ modo ꝑ baptismũ ꝫ etiam
ꝑ pnia3 spes vite repiatur. Sic diuine
volũtatis p̄sidijs ordinatis vt indulgẽ
tiam dei nisi supplicatõnib⁹ sacerdotũ
nequeãt obtinere. xp̄c em̃ hanc p̄posi-
tis ecclesie tradidit ptãtem vt confiten
tibus pnie satisfactõnem darent eosdẽ
q3 salubri satisfactõne purgatos ad cõ-
munionem sacramentoꝝ ꝑ ianua3 re-
conciliatõnis admitterent. Item leo:
sufficit confessio que primũ deo offert̃:
deinde sacerdoti q̃ ꝓ pctis delinquen-
tium precator accedit ꝛ etiã plures ad
pniam poterũt ꝓuocari si ppl'i aurib⁹
nõ publicet̃ ꝯscia ꝯfitentis. In necessi-
tate tñ põt hõ cõfiteri pctã sua ꝓximo
vel socio si desit sacerdos. Ex p̄dictis
manifestũ est q̄ nõ sufficit cõfiteri deo
sine sacerdote cum possit haberi nec ẽ
vere humilis ꝛ penitens si non deside
rat ꝛ requirit sacerdotis iudiciũ si tam̃
nõ põt habere copiam sacerdotis suffi
cit confiteri socio vel proximo vt pre-
dictum est.

De heresi eorum qui dicunt q⁹ non est obediendum nisi soli deo.

Septima heresis est eoꝝ q̃ dicũt
q̄ nõ est obediendũ nisi soli do
Iste fuit error cuiusda3 heretici
q̃ dicebat̃ ïvaluis a q̃ ïvaldẽses hereti-
ci nũcupant̃. Ille suo spũ duct⁹ ꝛ nõ a
deo missus nouã secta3 inuenit vt sine

aliꝫ plati auctē ſine inſpiratōne ſine
ſcia ſine lrātura pdicare pſumeret ſine
rōne phs ſine viſione ꝓpha ſine miſſi-
one apl'us ſine inſtōne didaſcalꝰ vt no
tat Alanꝰ in li.ſuo ꝯtra hereticos. Pre
dictā vo hereſim ſeqntes ipm nitūtur
ꝓbare ex actibꝰ aploꝝ Act.v. vbi itro-
ducunt petrꝰ ⁊ iohes loquētes ad ſcri-
bas ⁊ phariſeos i hūc modū. Voſipſi
iudicate cui ſit obediēduꝫ deo pcipiēti
an vob ꝓhibētibꝰ. Itē ſi hō hoi obedi-
erit i his i qbꝰ obediēdū n̄ ē peccaret qꝛ
in h̄ deo obediēs nō ē Samuel etiam
ait ad ſaul.j.Re.xv.ſpēs arioládi ē nol
le obedire. ſpēꝫ arioládi vocat ſamuel
qdāmō deū negare p inobiam. Sꝫ nol
le obedire homi nō eſt ariolare ſꝫ nolle
obedire deo.ḡ obediēdū ē deo nō hoi
qꝛ p h̄ ꝙ nō obedimꝰ hoi nō ariolamuꝛ
ſꝫ p h̄ ꝙ negamꝰ obiam deo. Rn̄det ad
pdicta ꝙ deo ⁊ hoi obedienduꝫ eſt ſed
deo magꝭ ꝙ̄ hoi.hoi tn̄ obediendū eſt:
qꝛ ptās ſup hoies a deo data ē. Vn̄ et
xp̄c ad pylatū: Joh.xix.ait.nō hr̄es in
me ptātem niſi datū eēt tibi deſup.ḡ ſi
pylatus q ab impatore romano ptāteꝫ
terrenā habuerat eā ſup xp̄m habebat
multomagꝭ ⁊ aliꝰ hō ſup alios homies
Xp̄c etiā patri putatiuo ⁊ matri obedi
ens fuit. erat em̄ ſubditꝰ illis vtꝫ Luce
ij. Petrus etiam ⁊ iohes p h̄ qꝺ dicūt
potius eē obediendum deo pcipiēti ꝙ̄
hoibus nō negant hoi eſſe obediendū
ſꝫ inſinuāt potiꝰ eſſe obediendū deo ꝙ̄
hominibꝰ.hoibus tn̄ in malis obediē-
dum nō eſt ſed in bonis ⁊ in hoc ꝙ obe
ditur hominibꝰ in bonis obeditur deo
Qꝫ ſamuel ait ꝙ ſpēs ariolandi ē nol-
le obedire intelligit in illo caſu in quo
ex precepto vel inſpiratōne diuina ali-
quis aliquid alicui iniungit. Sicut ſa-
muel ex inſpiratōne diuina vel ex pce
pto diuino iniūxerat ſauli vt expecta-
ret eum. In eo ergo ꝙ non expectauit
inobediens deo fuit non tm̄ homini ⁊
hac inobedientia ſpecies ariolādi fuit
Qꝫ autem hominibus ⁊ maxime pre-
latis obediendū ſit oſtendit paulus in
epiſtola ad romanos capi.xiij.dicens.
Om̄is anima poteſtatibus ſublimilio
ribus ſubdita ſit. nō eſt em̄ ptās niſi a
deo. que aūt ſunt a deo ordinata ſunt.
itaꝗ qui poteſtati reſiſtit dei ordinatō
ni reſiſtit.ideo em̄ ⁊ tributa preſtatꝭ mi
niſtri em̄ dei ſunt in hoc ipm ſeruiētes
Petrus etiā in canonica prima cap.ij.
ait. Serui ſubditi eſtote in om̄i timore
dn̄is nō tm̄ bonis ⁊ modeſtis ſed etiam
diſcolis. Angeli etiā ſibinuicē obediūt
minores vicꝫ maioribus vt teſtať Dy-
oniſius de celeſti ierarchia Bruta etiā
aialia ſibinuicē obediūt qꝺ etiā in mi-
nimis aialibꝰ.i.in apibꝰ manifeſtū eſt.
poteſtates ergo ⁊ ſeculares ⁊ accleſia-
ſtice a deo ſūt ordinate vt inferiores re-
gant vt ⁊ gratiā ꝯſequanť ſubditi ſi be-
ne agant vel ſi aliud opeňť penaꝫ ſuſti
neant.patet ergo ſubditos debere ſuis
prelatis obedire ſiue boni ſint ſiue ma
li. In bonis tamen ſit obedientia non
in malis qꝛ obedientia honeſta eſt ani-
mi deliberantis iuſte iuſſionis effectꝰ.
qꝛ in his debemꝰ obedire p̄latis qui iu
ſte deliberant ⁊ iuſte imperāt. Sūt au
tem quedā ſine quibꝰ nō eſt ſalus vt ad
impletōnes pceptoꝝ moraliū in qbus
tenemur oīno obedire prelatis. Sunt
quedā cū quibus nō eſt ſalus vt mor-
talia pctā i quibus agendis nulli obe-
dire tenemur. Sūt aūt qdaꝫ media cū
quibꝰ ē ſalꝰ vt carnes ꝯmedē vel nō co-
medē ⁊ ſilia.layco aūt pdicare ſi picl'o-
ſum nō eſt pdicare aūt piculoſū qꝛ nō
intelligit qꝺ dicit nec ſcripturas intel-
ligit quas exponere pſumit ſi p̄latꝰ in-
iungat ei vt taceat tacere teneť ⁊ ſi n̄ ta
cet mortalr̄ peccat. Vnde ſi ſub pena
excōicatōis ei ꝓhibet pdicare. Ille vo
pdicet excōicatōnis ſnīe ſubiacet. Vn̄
iſti iualdenſes q ꝯtra pceptū dn̄i pape

imo cōtra totaȝ eccl'iam p̄dicant q̄bus
iniunctū est a dn̄o papa vt nō p̄dicent
sn̄ie excōicatōnis subiacēt. In consilio
etiā lateranēsi in eos sn̄ia excōicatōnis
lata est. Vn̄ eis cōicādū nō est cū sn̄ia
aplica ab eccia p̄scisi sint. Iō aūt excōi
cati fuerūt qꝛ officiū qđ ad eos nō ꝑti-
net vsurpabāt ꝯtra fidē quedam p̄dica
bāt eccie verbis aut factis derogabant
⁊ os in celū ponebāt cū curie romane
detrahebāt qꝛ instar sacrilegij est de fa-
cto summi pontificꝫ disputare. Quib⁹
em̄ magꝫ credendū est an ydeotꝫ an ec-
clesie sapiētib⁹ vniuersis. Si ḡ in his q̄
nō ꝑiculosa ꝫ in dr̄ia sunt vt non absti
nere a carne vel vino in casu obedim⁹
maiorib⁹ ⁊ p̄latis nr̄is. multomagis p̄
dicti heretici tenent eccl'ie romane obe
dire in his q̄ꝫ ꝑiculosum est facere cuȝ
sn̄ia p̄lati attestante Grego. siue sit iu-
sta siue iniusta nō solū timenda est sed
et tenenda.

De heresi eoꝝ qui dicūt nō esse obediendum prelatis existentibus in peccato mortali et qđ tales non habent potestatē ligandi et soluendi.

Octaua heresis ē p̄dictoꝝ ívaldē-
siū qui dicūt ꝙ dato ꝙ obedien-
dum sit homini. hoi tn̄ nō exn̄ti
in pctō ⁊ ꝙ solū boni sacerdotes habēt
ptātem ligandi ⁊ soluendi. Hic etiam
fuit error Ioh. beuelis anglici qui in-
ter innūerabiles errores q̄s posuit iste
fuit vn⁹ ꝙ nullus est dn̄s ciuilis. null⁹
est p̄latus. nullus est ep̄s dum ē i pec-
cato mortali. Insecut⁹ est hūc vna alia
vulpecula idem asserēs. s. Iohes hus
de bohemia. ⁊ vippera tercia Hiero. đ
praga q̄ in ꝯcilio Cōstantiēsi in p̄n̄tia
martini pape quinti fuerūt dāṅati tan
q̄ꝫ heretici Anno dn̄i. M. cccc. et. xvj.
Isti ergo heretici dicūt obedienduȝ eē
bonis p̄latis ⁊ eis qui sunt aplo͛ꝝ vica-
rij in vita ⁊ officio. Eos aūt qui aplo͛ꝝ
vitā nō habent nec officiū eoꝝ retinent
mercennarios dicunt non pastores.

Quod ꝓbare nitunt͛. quia dicit aug.
in libro de baptismo peccatoꝝ remissi-
onem ꝑ seipsum facit deus vel per co-
lumbe membra. Dicit etiam Augus͛t.
pctā dimitti vel teneri a sanctis. Idem
suꝑ Exodꝰ vbi de lamina aurea legit͛.
Erat em̄ lamina aurea semꝑ in fronte
sacerdotis. hoc inquit significat fiduci-
am bone vite q̄ꝫ qui vere perfecteq̄ꝫ nō
significatōne sed veritate sacerdos ha-
bet solus pōt peccata auferre. Iō gre-
gorius. Isti soli habēt in hac carne po-
siti ⁊ ligandi ⁊ soluendi ptātem sic̄ san
cti apl'i qui eoꝝ exempla simul cuȝ do-
ctrina tenent. Item ex dictis origenis:
hec soli petro potestas ꝯcessa est ⁊ imi-
tatorib⁹ petri. Nam quicūq̄ꝫ petri vesti
gia imitant͛ habent digne ⁊ recte ligan
⁊ soluendi potestateȝ. Item malachie
ij. etiam legit͛ maledicam benedictōni
bus vr̄is. ⁊ alibi. Ezechie. xiij. ve illis q̄
viuificāt aīas q̄ nō viuūt ⁊ mortificant
aīas q̄ nō moriunt͛. Si em̄ male dicit
dn̄s bn̄dictōib⁹ eoꝝ ⁊ si aīe q̄s bn̄ficant
nō viuūt ergo quō ꝑ eos gr̄a bn̄dictio-
nis transfundit͛. Ad h̄ oīa dicūt veri
catholici ꝙ om̄s sacerdotes hn̄t ptāteȝ
ligādi atq̄ꝫ soluēdi: ꝫ illos solos digne
ac recte hac ptāte vti qui p̄diti sunt vi-
ta ⁊ doctrina apostolica ⁊ ad hoc refe-
runt͛ predicte auctoritates que dicunt
iniustos sacerdotes nec ligare nec sol-
uere. i. nec digne nec recte fit per illos
q̄ sc̄i nō sunt retentio vel remissio pec-
catoꝝ. dat em̄ de⁹ bn̄dictōes digne po-
scenti etiā ꝑ indignū ministrū. Qđ au-
tem legit͛ in malachia sic intelligi pōt
maledicā benedictiōib⁹ vr̄is. i. his que
benedictōnib⁹ vr̄is possidetis. qꝛ faciaȝ
vobis ea cedere in maledictionēꝫ nō in
bn̄dictōeȝ qꝛ ⁊ si benedicunt sanctis h̄
non faciunt vero corde; et ideo eorum

bñdictio eis vertit in maledictõẽʒ. Vl ſic maledicã bñdictõib⁹ vr̃is.i.qȯ a vobis benedicit a me erit maledictuʒ: qꝛ benedicũt iniqui agentib⁹ adulãturq₃ peccãtib⁹ dũmodo diuites ſint. Predictis hereticis obuiat ſanct⁹ clemens dicẽs. Sacerdotes ꝛ oẽs miſtri eccl'ie om̃is plebs ep̃os ſuoꝝ diligẽ debent ꝛ eoꝝ p̃cept' obedire etiã ſi ipſi aliter qȯ abſit agãt niſi in fide errauerint. Item obuiat eis Euſebi⁹ papa dicẽs. Oues q̃ ſuo paſtori ꝯmiſſi ſunt nec rep̃hendẽ niſi a fide exorbitauerit nec vllatenus accuſare p̃nt qꝛ facta paſtoris oris gladio ferieda non ſunt. Item obuiat eis beat⁹ Bern̄.q̃ loquẽs de reuerentia erga p̃latos ſic inquit. Nõ ſufficit exterius obtp̃are p̃latis niſi interi⁹ aliud ſublimiter ſentiam⁹ de eis. Et ſi em̃ a deo indigna alicui⁹ p̃lati vita cõpit vt nihil oino excuſatõis nihil diſſimulatiõis admittat ꝓpter eũ tñ a q̃ om̃is ptãs eſt excelſum euʒ reputare debem⁹ nõ ꝓprijs ꝑſone merit' ſ₃ ordinatõni diuine ꝛ dignitati deferẽtes. Ideo diſſil'em⁹ interi de magnis eccl'iaꝝ p̃latis. ſic em̃ faciẽdũ eſt ꝛ ſic placet illis vt euadãt humana iudicia vt tandẽ incidãt in iudiciũ qȯ in eis q̃ p̃ſunt fiet: Sap̃.vj. Iudicium duriſſ:mũ fiet his q̃ preſunt. Item auctib⁹ ſctõꝝ ꝓbat q̄ oẽs ſacerdotes hñt ligandi ꝛ ſoluẽdi ptãteʒ ꝛ p̊ hiero. hoc teſtat ſup illũ locũ euãgelij Mat. xvj. vbi dñs ait petro. tibi dabo claues regni celoꝝ ꝛc̃. hñt inquit ptãtem iudicandi ꝛ alij ap'li hñt ꝛ om̃is eccl'ia i epiſcopis ꝛ in p̃ſbyteris. S₃ ſanct⁹ petrus eam ſp̃aliter accepit vt om̃s intelligãt quicũq₃ ab vnitate fidei ꝛ a ſocietate eccleſie ſe ſeꝑauerit nec a pctis ſolui nec celũ poſſe ingredi. Item ſcd̃o q̄ ſacerdos etiã ſi mal⁹ ſit gratiam tamen trãſfundat pro ſue dignitatis officio Auguſti. oſtendit dicens dictum eſt a domino in numeris ad moyſen ꝛ aarõ ſacerdotes vos ponite nomẽ ſup filios iſrael ego dñs benedicã eis vt vt gratie traditio pro miniſterijs ordinate tranſfundat hoĩbus nec volũtas ſacerdot' obeſſe vel ꝓdeſſe poſſit ſ₃ meritũ benenedictõnem poſcentis. Iteʒ tercio auguſti. in libro de corꝑe xp̃i obuiat p̃dictis hereticis qui dicũt ſacr̃m altar' ſolum ꝯfici a bono ſacerdote dicens. Intra catholicã eccl'iam in miniſterio corporis ꝛ ſanguinis dñi nihil a bono maius nihil a malo min⁹ ꝑficit ſacerdote qꝛ nõ in merito cõſacrantis ſed in verbo efficit creatoris ꝛ in virtute ſpiritus ſancti. Quanta aũt ſit dignitas ſacerdotis ꝛ ordinis hinc aduertimus. Dicit em̃ Aug. in libro queſtionũ veteris ꝛ noui teſtementi dictũ eſt de nequiſſimo caypha inter cetera. hoc aũt a ſeipſo nõ dixit ſed cum eſſet pontifex anni illius ꝓphauit Ioh̄.xj. per hoc oſtenditur ſpm̃ gratiaꝝ nõ ꝑſonam ſequi digni vel indigni ſ₃ ordinẽ traditõnis vt q̄uis aliq̄s boni meriti ſit nõ tñ poſſit bñdicere niſi fuerit ordinat⁹ vt officiuʒ ꝛ miſteriũ exhibeat dei aũt eſt effectuʒ tribuere benedictõnis.

De hereſi eorũ qui dicũt qȯ nõ officiũ et ordo ſed meritum bone vite habet poteſtatem ligandi et ſoluendi ꝯſecrandi et benedicendi.

Una hẽſis ẽ eorũdẽ q̄ nõ offm̃ ꝛ ordo ſ₃ meritũ bone vite habʒ ptãteʒ ligãdi ſoluẽdi ꝯſecrãdi ꝛ bñdicendi. Eſt g̃ eoꝝ ꝯcluſio q̄ magis opat meritũ ad ꝯſecrãdũ l' bñdicẽdũ l' ad ligãdũ vl' ad ſoluẽdũ q̄ ordo vl' officiũ. Dñ ipi q̄uis ordinati ñ ſint qꝛ ſe iuſtos eẽ fingũt ꝛ merita aptoꝝ hñe p̃ſumũt bñdicere mõ ſacerdotali. dicũt etiã ſe poſſe ꝯſecrare ligare ꝛ ſoluere qꝛ meritũ dat ptãtem nõ officiũ. Et ideo

q2 se dicūt aplo⁊ vicarios ꝑ merita dicūt se hr̄e eo⁊ officia in q̄ maxime contra eccl'iam nauigāt ⁊ se hereticos esse demonstrāt. Istū aūt errorē volūt munire aucte Esicij q̄ ait sacerdotes nō ꝓpria aucte benedicūt. ꝫ q2 xp̄i figuram gerūt ⁊ ꝓpter eū qui in ipsis est benedictōnis plenitudinē tribuūt nec solū is q̄ sacerdotiū sortit⁹ est: ꝫ quicūq3 xp̄m in seipso h3 ⁊ ei⁹ figuram gerit ꝑ cōuersatōnem bonā sicut moyses ydone⁹ est vt benedictōe3 p̄stet. Ecce hic habes ꝙ nō solū sacerdos ꝫ omis cum q̄ xp̄c inhabitat benedictōe3 p̄stet. Solutio p̄dicto⁊ est ſm Alanū in libro suo de hereticis ꝙ sacerdotes in q̄bus xp̄c habitat plenitudinē benedictōnis tribuere dicunt. Predictis ergo respondentes dicim⁹ ꝙ alia est benedictio q̄ congruit solis sacerdotib⁹. Alia q̄ ab omibus bonis cōiter exiget. Deniq3 illi sacerdotes in quib⁹ xp̄c inhabitat benedictionis plenitudinē tribuere dicūt. nō q2 illi soli: ꝫ illi soli licite ⁊ digne id agant nec subditos mala vita sacerdotis ledit si bona faciūt que ille dicit. vñ Greg. papa. Multi dum plus vitā sacerdotū q3 suā discutiūt in erroris foueā dilabunt min⁹ ꝯsiderantes ꝙ nō eos vita sacerdotū ledet si humilit bonis sacerdotū amonitōnib⁹ aurem accomodarēt.

De heresi eorum qui dicūt qꝺ nō est vera indulgentia vel relaxatio episcopi in cōsecratōne ecclesie vel alias indulgentias dando.

Decima heresis est eorūdē ꝙ nō est vera indulgentia ep̄i vel relaxatio in ꝯsecratōe eccie vl' alias indulgētias ꝯcedēdo ꝙ sic nituntur ꝓbare. Iste tenet ad satisfactiōe3 triu3 annorum: vnus ep̄s in vnius eccie dedicatōne relaxat terciam ꝑtem. Eade3 ratōne ali⁹ tercī⁹ ⁊ reliqu⁹ terciā3 ꝑtem q2 tantā ptāte3 relaxādi hn̄t scōs ⁊ tercius q̄ztū prim⁹ qꝺ si ita ē ꝓ trib⁹ obulis relaxabit pena triēnis. Preterea in discreta vr̄ ista relaxatio nec eq̄ satisfactionis ꝯpensatio si ꝓ vno obulo vel nūmo relaxat vni⁹ āni satisfactio. Solutio ad p̄missa ꝙ ep̄s relaxat in absolutionib⁹ penā purgatoriā nō tꝑale3. Ad argumēta di ꝙ ille cui iniungit satisfactio aut h3 charitatē aut nō. si charitatē nō h3 nihil ei ab ep̄o relaxat. Si vo in charitate ē h̄ dictat ei charitas vt penitentiā sibi iniūctā pficiat nec palpet seip̄m corꝑale3 declinās penā q̄n agat pniam sibi iniūctā si p̄t q2 ip̄a charitas reddit ip̄m ꝑatū vt nō solū illā: verum etiā vt maiorē ꝯpleret si ei iniūcta fuisset. talis si illud adimpleret ꝓ q̄ facta ē relaxatio ab ep̄o nō relaxāde pene intentōe. ꝫ charitatꝭ feruore ⁊ decedit an̄ ꝑactā pnia3 remittet ei tm̄ ꝺ pena purgatoria quātu3 in h̄ p̄nti sc'lo relaxauit ep̄s. Dicim⁹ etiā ꝙ l3 ꝯmutari penā corꝑalē in pena3 pecuniaria3 q̄ in plerisq3 longa g̃uior ē corꝑali. nec isti q̄ ex charitate accedit fit ꝯmutatio pene q̄ztum ad ip̄m. q2 nō hac intentiōe facit illud ꝓ qua fit relaxatio vt relaxet ab iniuncta pnia. sed solo intuitu charitatis nec vult vt relaxet ꝫ ꝓpositū h3 perficiendi pniam si ꝯcesserit ei vitā. q2 ergo h3 ꝓpositū ꝑficiendi pniam ⁊ in ipsa nō remanet q̄n ꝑficiat si an̄ ꝑacta3 pnia3 decedat. Et ipse ep̄s hac intentōne relaxat vt in purgatorio aliq̄d de pnia relaxet isti. si morte p̄uent⁹ fuerit tantū de pena purgatorij relaxabit quantū in h̄ seculo de pena temꝑali relaxatum esse videbatur.

De heresi eorum qui dicūt q⁹ oratōnes ⁊ suffragia ꝓ mortuis ab existentibus in peccato mortali non proficiunt.

Vndecima heresis est ꝙ orõnes
vel suffragia ꝓ mortuis ab existẽti
bus in mortali factꝫ nõ ꝓficiũt
mortuis qḋ sic ꝓbare nitunt᷑. Quõ.n.
põt ꝓdesse alij cum nõ põt ꝓdesse sibi.
Oratio q̃ fit in orãtis ꝑniciẽ quõ in al-
terius salutẽ erit. Item.iij.q.vij. In g̃-
uioribꝰ dr̃ sic. Cũ is q̇ displicet ad inter
cedenduꝫ mittit᷑ animꝰ irati iudicis ad
deteriora ꝓuocat᷑. Itẽ q̇ indeuote orat
iudiciũ sibi postulat. Sꝫ q̇ sibi in orati
one postulat iudiciũ: quõ alij in orõne
postulat remediũ. Item oratio eius fit
in pctõ quõ g̃ fit ꝓ solute aliq̃ꝝ. Item
q̇ meret᷑ offensam apḋ deũ qꝛ orat quõ
ꝓ alio orat: pctõri em̃ dixit deꝰ ps.xlix.
Quare tu enarras iusticias meas ⁊ as-
sumis testm̃ meũ ꝑ os tuũ.s.pollutum
Rõnibꝰ idem ꝓbare conant᷑ sic. Sacer
dos in mortali exñs dum celebrat diui
na orat: orõ illa q̃ actio est mala est ac
meret᷑ sibi penã eternã g̃ eadẽ nõ mere
tur alij pene relaxatõeꝫ. nulla em̃ actõ
ne põt q̇s mereri bonũ ⁊ maluꝫ. Item
dicit auctas de coha. cle. ⁊ mulieꝝ vr̃a
duxit ꝙ illiꝰ sacerdotis missa audiẽda
nõ est de quo indubitãter ꝯstat ꝙ habe
at ꝯcubinam. Alia etiã clamat auctori
tas ꝙ ille q̇ in mortali pctõ est nec i ec-
clesia orare nec psalmos debet dicere.

Solutio omniũ ꝑdictoꝝ ⁊ determi-
natio fm alanũ vbi supra est ꝙ oratio
q̃ fit ab eccia a quocũq; ꝓferat᷑ ꝓdest et
mortuis ⁊ viuis ⁊ sic ad ꝑdicta facilis
põt dari responsio. Veruꝫ est ꝙ si is q̇
ad intercedendũ mittit᷑ deo ꝑ peccatuꝫ
mortale displicet ex ipso ꝙ orare ꝑsu-
mit deterior fit diuina celebrãdo maxi
me si in notorio crimine fuerit qꝛ in eo
peccat ꝙ ꝑsumit ꝙ alijs occasio scãda-
li fit: sed tñ qḋ orat in ꝑsona eccie dicẽs
oremus ipsum significatũ oratõnis si-
ue ipsa significatio ꝓdest alijs, non ex
virtute ipsius orantis sed ex virtute ec
clesie ad hoc oratõnem instituentis vt
ꝓsit viuis vel mortuis. Peccet ergo q̇
in peccato mortali exñs presumit cele
brare: ꝓdest tñ oratio q̃tum ad sui sig
nificatõeꝫ nõ q̃tum ad actõeꝫ orantis.

Sciendũ tamen ꝙ duplex est deuo-
tio. Est deuotio nature ⁊ deuotio g̃tie.
Deuotio nature est qñ q̇s ex naturali
pietate orat ⁊ ex quadã humilitate q̃-
uis sit i pctõ. peccat em̃ sub deo: qꝛ do-
let se eẽ i pctõ talis si orat ex eo ꝙ orat
nõ peccat. qꝛ nõ indeuote orat q̃tũ ad
deuotõnem nature hmõi oratio ipsi o-
ranti nõ obest ⁊ illi ꝓ quo orat q̃tũ ad
virtutem orationis ꝓdest. Deuotõ gra
tie est qñ aliquis ex charitate orat sen-
sus ergo est ꝙ qui indeuote orat.i. sine
deuotõne nature vel gratie iudiciũ si-
bi postulat.i. peccat. Ille aũt qui pec-
cato notorio laborat ⁊ prebet alijs scã-
dalum oratio fit ei in peccatũ nõ alijs
ꝓ quibꝰ orat. Actio inq̃ orantis nõ est
virtꝰ orationis. sic ergo meret᷑ offensaꝫ
apud deuꝫ actõne praua. apud deũ tñ
ꝓrat virtus oratõnis ꝓ alio. Cum aũt
dicit᷑ peccatori dixit deꝰ ⁊c̃. pctõr dicit᷑
ille qui gloriat᷑ cuꝫ malefecerit q̇ labo-
rat in publico crimine vel qui ꝯuictus
vel confessus est in iure. talis enim nõ
peccat sub deo sed in deum. talis si in
publico i ecclesia orat vl̓ ꝑdicat vl̓ psal
mos cantat ⁊ vt dictũ est si ille cuiꝰ cri-
men notorium est diuina celebrat q̃n-
tum in se est peccat: virtus tñ oratõnis
alios adiuuat. Si vo hereticus ab ec-
clesia diuisus pro alijs orat: iam non
orat in ꝑsona eccie: et ideo nec ipsi nec
alij ꝓdest oratio. Ex ꝑmissis patet ꝙ
peccatoris obstinatio q̃ orat mala est
nec ei nec alij ꝓdest. Sꝫ ipsa significa-
tio orõnis qꝛ ad hoc instituta ẽ in eccle
sia dei vt alijs ꝓsit ⁊ sic alijs ꝓdest vt ñ
est mala sed bona. Quod autẽ dicit᷑ ꝙ
illius sacerdotis missa nõ est audienda
de quo indubitanter constat ꝙ habeat
ꝯcubinam intelligendũ est de sacerdo-

te q̇ ꝯuictus vel ꝯfessus est in iure. cuiꝰ
missa ñ ē audiēda ñ eo ꝙ mala sit: ꝫ ħ
faciēdū ē in verecūdiā vel ꝯfusionez sa
cerdotꝭ vt sacerdos pctm̄ suū recognscat
ꝛ peniteat. Qꝛ āt oꝛōes ab eccl'ia ꝯsti
tute ꝓsint cū i eccia ꝓferūt siue a bono
siue a malo rōibꝰ ꝓbat sic. Si merita
mistroꝝ nō augēt vel minuūt vi sacro
rū vi ꝙ nec vim oꝛōnis ꝫ hoc ptꝫ quia
vis baptismi nō augeť vel minuiť a q̇
cūqꝫ deť vel vis eucharistie vel alteriꝰ
sacri a siľi nec vires oꝛōnū eccl'iasticaꝝ
hñt in se quandā ꝟtutē sacralem. puta
si merita ministroꝝ augerēt vim orati
onū vel minuerēt vnitas eccl'ie nō sta
ret: imo scisma fieret. qꝛ q̇dam seq̄rētur
sacerdotē quē crederēt meliorē ꝛ fuge
rent deteriorē ꝛ sic quidā seq̄renť vnuz
quidā aliū. Paulꝰ ꝯtra illos qui glori
abanť de baptismis dicit vnū eē bapti
smū vnū esse q̇ baptisat. Et siľi em̄ non
debemꝰ gl'iari de oꝛōnibꝰ aliq̄ꝝ tanta ē
em̄ vis oꝛōnis ꝓlata ab vno quanta ab
alio q̄ꝫtum ad ipsiꝰ oꝛōnis significatio
nē nō q̄ꝫtum ad ipsiꝰ orantꝭ deuotōem
Vna ē em̄ vis oratōnis ꝫ nō vna deuo
tio orantis. Deuotio em̄ pōt esse effica
tior quāto maior ꝫ oratio quārū in se ē
nō erit fructuosior. ꝟbis aūt inesse vir
tutē varie clamāt scripture et diuine et
humane. Nōne vis est in his ꝟbis: ba
ptiso te in noīe pr̄is ꝛ filij et sp̄ūssancti
amen. ꝛ in his. hoc est em̄ corpꝰ meum
Et hic est em̄ calix ꝛc. Quare ḡ i eccle
siasticis oratōnibꝰ nō inerit vis si ꝓfe
ranť in ꝑsona eccl'ie nō q̄ꝫtum ad ꝓferē
tem ꝫ q̄ꝫtum ad instituentem.

De heresi eoruz qui negāt pur gatorium esse.

Duodecima heresis est eoruz q̇
negant purgatorium esse dan
dum. Vnde dicunt ꝙ propter
auariciam ecclesia ponit esse purgato
rium post hanc vitam vt scꝫ pro anima
bus denť elemosyne ꝛ oblatōnes et fi
ant obsequia ꝛ talia. Contra hūc er
rorem ꝓcedeť tripliciter. primo aucto
ritate doctoꝝ. scđo rōnibus inquisito
rum. tercio auctoritatibꝰ sacre scriptu
re. hoc mō ꝓcedit Franciscus de maro
nis di. xxiiij. q. x. vbi mouet questionē:
vtrū post hāc vitam sit necessariuz po
nere purgatoriū. Primo ergo auctã
te arguiť Hiero. q̇ in canone hec expⁱs
se dicit ꝛ augꝰ. grego. etiam in epistola
ad bonifaciū ꝛ in multis alijs locꝭ. Re
spondent heretici ꝛ dicūt ꝙ isti docto
res fuerūt ex parte eccl'ie ꝛ ideo assenti
entes eius auaricie ꝯformauerūt se ei
ea. Ideo scđo aliqui inquisitores argu
unt sic cōtra eos. primo sic. Moriatur
vnus homo oīno iustus et innocens.
moriať etiā alius qui fuit semꝑ pecca
tor penituit tñ in fine quō erit ꝙ ambo
simul vadūt ad ꝑadisum nunq̇d inno
cens debet statim euolare ꝛ ille q̇ sem
per peccator ante et nūc penituit sed ꝓ
peccatis nullā penaz sustinuit dꝫ post
hanc vitam puniri. Rñdent heretici ꝙ
nō sed ambo debent ire ad paradisum
sed ille qui ꝓ pctīs penam nō sustinuit
diminueť de gloria. Scđo arguunt
inquisitores sic. Quia si purgatoriuz
non est frustra timemus peccata et ab
stinemus quia possemus penitere i fi
ne ꝛ sic euolare. Rñdent heretici ꝙ nō
frustra timemus ꝛ abstinemꝰ: quia vt
dictū est minꝰ de gloria habeť. Tercio
arguūt inquisitores sic nullū malum
impunitū sed si purgatoriuz non esset
nō punirenť oīa pctā eoꝝ qui saluā
tur cum hic nō puniãť q̇ in fine peni
tent. Quarto ꝙ deꝰ aliq̇s malos punit
in vita ista aliq̇s non. Dicit franciscꝰ ꝙ
ille rōnes nō ꝯuincūt ꝫ sūt ꝯ nos sic ꝯ
illos. Iđ arguit aliť ꝯ ꝑdictos hēticos
sic. Aliq̇s non vult baptisari baptismo
flūinis vsꝫ ad mortē. ꝛ sic si abstīeat vs
qꝫ ad finē eq̄ euolabit sicē alij q̇ sꝑ bene

agunt. Rñdent q tanta virtus ē in sa-
cramento pnīe ad delēdū pctā. sicut ē
in sacro baptismi. Ex hoc arguit ꝯtra
eos sic. primo q2 si hoc eēt verū aliqs
puniret de veniali pctō eternalit. ex mł
titudine eñ peccatoꝶ venialiū si non
punit in purgatorio sibi subducit ali
quis gradus glorie quo priuat' pp pec
cata venialia. ⁊ sic carentia illius gra-
dus glorie qui sibi al's deberet cū sit ꝑ
petua erit pena illius peccatis veniali
bus correspōdens. Secūdo arguit sic
suppono q maior pena ⁊ maius ma-
lū est priuatio visionis diuine q̄ꝫ pena
sensus sed tñ est in malo carētia visio
nis quantuꝫ est in bono visio diuina.
Tunc arguo sic. Qñcūqꝫ mala sic cō-
ꝑant q vnū ꝟm naturā excedit rliquū
quicunqꝫ gradus mali excedētis exce
dit totū aliud malū. sed carentia visio
nis diuine ꝟm naturā excedit in malo
penā sensus. ergo quicunqꝫ grad9 pri-
uatōis visionis diuine excedit totā pe
nā sensus inferni. sic ergo pꝫ q negato
purgatorio aliquis puniret ꝑpetuo ꝺ
venialibus in paradiso. Rñdent here-
tici q iste rōnes sunt phīce ⁊ subtiles.
⁊ apl's dicit ad Colos. ij. Nemo vos se
ducat ꝑ inanē phīam. Jō isti heretici
petūt auctoritates sacri canonis. dicūt
eñ q in sacra scriptura non inuenit q
post hanc vitā sit necessariū ponē pur
gatoriū. Jō adduco ꝯ eos auctes sacre
scripture. Prima auctas est. ij. mach.
.xij. vbi dicit q iudas ꝯsiderabat q hij
qui cum pietate dormitōem accepant
optimā haberēt repositā grāꝫ. ⁊ obtu-
lit ꝓ eis. xij. milia dragmas argēti. ista
aūt oblatio nō potuit eē ꝓ his q̄ sūt in
inferno. q2 ibi nulla ē redēptio. nec ꝓ
his qui sunt in paradyso. q2 redēptiōe
nō indigent. nec de eis pōt dici illꝺ qꝺ
sequit. sancta ergo ⁊ salubris est cogita
tio ꝓ defunctis exorare vt a pctis sol-
uant. q2 ibi pctā non hñt. ergo fuit illa
oblatio ꝓ his q̄ sunt ī pūrgatorio. Ad
illud argumētū dicūt heretici q liber
macha. nō ē de canone. Cōtra accipio
ergo verbū xpī Math. xviij. Irat9 dñs
tradidit seruū tortorib9 quousqꝫ redde
ret vniuersum debitū. hoc aūt nō pōt
intelligi in hac vita nec in inferno. q2 il
li sꝑ sunt in debito. ergo hꝫ intelligi de
his q̄ sunt in purgatorio. Secunda au
ctoritas euāgelij ē Math. v. Esto con
sentiens aduersario tuo ⁊c. Et sequit.
Amen dico tibi non exies inde donec
reddas nouissimū quadrantē. Istud
exire nō intelligit de ꝑadyso nec de in
ferno ergo ꝺ purgatorio. Sꝫ ꝯtra istꝺ
donec qñqꝫ accipit cū exclusiōe actus
sequētis. sicut Geñ. viij. dicit. Coruus
quē emisit noe ñ reuertebat donec sic-
carent aque suꝑ terrā. ⁊ tñ nūqꝫ postea
ē reuersus. Et silr' de dñā ⁊ sponso suo
Joseph math. ij. dr q nō cognouit eā
donec pepit filiū suū primogenitū; nec
ex hoc sequit q fuerit cognita postea.
Silr' ergo in ṗdicta auctoritate intelli
gendū est donec reddas ⁊c. Sꝫ nō faci
endo vim de li donec ꝓ pñti arguo sic
q2 in ṗdicta aucte saltim ē redditio de
biti sed illi de inferno nūqꝫ reddūt de-
bitū. ergo lꝫ nō possꝫ argui ꝑ li donec
tñ pōt argui ꝑ redditōꝫ ꝺbiti. Sꝫ ne h
calūniet adducā; adhuc septē auctes q̄
rū prima est Math. xij. Quicūqꝫ pec
cauerit in filiū remittet ei. qui aūt pec
cauerit in spm̄sctm̄ non remittet ei nec
in hoc seculo nec in futuro. hic suppo
nit q remissio fiat in futuro seculo nō
in inferno. q2 ibi nulla est redēptio. nō
in paradiso. q2 ibi nullus intrat cū pec
cato. ergo hoc erit in purgatorio. alias
nō eēt verū verbū xpī. Secūda au-
ctoritas ē Luce. xij. Seruus q̄ cogno-
uit voluntatē dñi sui ⁊ nō fecerit eam
plagis vapulabit multis. ⁊ ergo alius
paucis. qui nec cognouit nec fecit eaꝫ
sed inferno non est multū nec paucuꝫ

sed infinitū.ergo hoc habet intelligi ď
purgatorio. Tercia auctas est apl'i.j.
Cor.iij.Si cui⁹ opus arserit detrimē
tū patiet.ipe aūt saluus erit si tū quasi
p ignē.Certū est qď nō loquit de igne
hui⁹ mūdi.nec de igne inferni. qꝛ non
saluat.ergo loquit de igne purgatorij
Quarta auctoritas est apl'i.j. Cor.
xv.qui vult pbare resurrectōem dicēs
si mortui nō resurgūt vt quid baptizāt
p mortuis.supponit aūt ꝙ aliqs ba-
ptizat p mortuis.aliquis ğ actus bo-
nus p mortuis exhibet vel baptism⁹
lacrimarū vel aliquid tale.nullus aūt
debet exhibere aliquid tale p mortuis
de paradiso.nec de inferno . ergo talis
actus debet exhiberi p mortuis i pur-
gatorio. Quinta auctas scribit Act.
.ij.hunc deus suscitauit a mortuis die
tercia solutis doloribus inferni.Certū
est aūt ꝙ xp̄c nō soluit dolores inferni
inferioris.nec limbi q̇ dicit sin⁹ abrae
qꝛ ibi erat magna cōsolatio.sicut dicit
Luce.xvj.de lazaro exn̄te in limbo et
de diuite existente in inferno.hic cōso
lat tu v̄o cruciaris.ergo hoc intelligit
de doloribus purgatorij. Sexta au-
ctoritas scribit apoc.xv.vidi in dexte-
ra sedentis sup thronū libꝝ⁊c.⁊ nemo
inuentus est dignus aperire libꝝ nec i
celo.nec in terra nec subtus terraꝫ. Ex
hoc hr̄ ꝙ aliqui credebant digni in ce
lo ⁊ in terra.⁊ subtus terrā sed nō in in
ferno.qꝛ ibi nulla dignitas. Ibi null⁹
est dign⁹ ergo in aliqua mansione sub
tus terrā que nō est infernus.⁊ hec vo
cat purgatoriū. Septima auctas ha
bet ibidē.Oēs cantabant in celo ⁊ in
terra ⁊ subtus terram.hoc nō pōt intel
ligi de exn̄tibus in inferno . qꝛ illi non
cantant nec laudant deū ꝫ sunt in sem
piterna blasphemia.Ex istis auctibus
hr̄ veritas determinata ab eccia catho
lica qď est dare purgatoriū.⁊ pꝫ falsuꝫ
eē ecciam illud instituisse ꝑpter auari-
ciam. Quicunqꝫ ergo ptinaciter affir-
mauerit tenuerit vel dogmatizauerit.
ꝙ post hanc vitā nō est dare purgato-
riū hereticus est dicēdus. qꝛ militat ꝯ
sacram scripturā ⁊ ꝯ determinatiōem
eccie. Et si queras exquo est dandum
purgatoriū in quo loco ē situatū.Rn̄-
dent doctores in.iiij.ꝙ de lege cōi lo-
cus purgatorij est sub terra.⁊est tercia
mansio inferni.qꝛ infima vocat infer-
nus.inferior vbi sunt dānati in culpa
actuali qui patiant penā sensus ⁊ dā-
ni.Secūda vocat limbus q̇ est locus
pūulorꝝ nō baptizatorꝝ.⁊ isti sūt in cul
pa originali q̇ patiunt penam damni
tm̄ q̄ est carētia visionis diuie. Tercia
vocat purgatoriū q̇ ē loc⁹ electorꝝ n̄ p-
fectorꝝ q̇ sunt in gr̄a ⁊ in pena. Quar-
ta vocat sinus abrae vel limbus patrꝝ
inquo erant sancti patres ante aduen
tū xp̄i in gr̄a ⁊ cōsolatōe. Sic ergo de
cōi lege locus purgatorij est sub terra
De lege tn̄ spāli siue ex priuilegio se-
pe aīe purgant in locis alijs sup terrā
sic narrat Greg.in li.dialo.de quodaꝫ
ep̄o q̇ apparuit in quodā balneo ⁊ ibi
p̄stabat obsequiū. ⁊ hoc erat sibi pur-
gatoriū.⁊ de aīa cuiusdā que in glatie
purgabat qď potuit eē ex aliqua spāli
cā.s.vel p cōfirmāda fide nr̄a de alia vi
ta.vel vt aīe illius subueniret a fideli-
bus q̇bus apparet.vl' ꝑpter aliquid re
uelandū.vel ꝑpter aliquā viuentiū edi
ficatōem.De dispensatōne ğ dei est ꝙ
aīe purgant in illis locis q̇bus pecca-
uerūt.De acerbitate ignis purgatorij
⁊ quō punit aīas.⁊ an p demones vel
seip̄o doctores latissime loquūt in q̄r-
to.ideo p̄tereo.

De heresi eorꝝ qui negāt aliā vitā post sepatōem aīe a corpe

TErciadecima heresis est eorꝝ q̇
negant aliā vitā ⁊ imortalitatē
aīe ⁊ resurrectōem. Negata.n.

anime imortalitate ꝯñr negant aliam
vitā fore ⁊ reſurrectōem hmōi opinio
nis fuerūt quidā phi vocati epicurei.
iſti.n.dixerūt ꝙ mortuo hoie perit aia
⁊ ꝙ nihil ſube eius remanebat. Opi-
nionē iſtoꝝ introducit Seneca trage-
dia.vj.vbi introducit choꝝ.Or ſi que
raꝛ vbi aie defunctoꝝ ſunt. dicit ꝙ vbi
ſunt res que nate non ſunt.vult dicere
ꝙ ſicut illud qđ natū nō eſt nō hꝫ eſſe.
nec aliquā ſubam.ſic eodē mō diceꝛ đ
aiabus defunctoꝝ.⁊ dicit ꝙ dicunt iſti
ꝙ illud qđ cōiter diciꝛ ꝙ eſt infernus:
ꝙꝗ ibi puniunꝛ mali. ꝙ ſunt vani ru-
mores ſiľes ſomnio qđ facit hominē
ſollicitū meditatiōe ꝓpter aliqđ maluꝫ
qđ ſomniauit.⁊ cū excitaꝛ nihil inue-
nit de quo timeat.Ita dicere ꝙ ē infer
nus ⁊ ꝙ ibi puniunꝛ mali.iſtud ponit
timorē ⁊ pauorē.⁊ dicebāt iſti ꝙ nihil
hoꝝ erat. Hanc opinioneꝫ introducit
ſalomō Eccl.iij.c.ꝓpe finē. vbi diciꝛ ꝙ
erat opinio aliquoꝝ ꝙ vnus.⁊ idē eſſꝫ
finis ⁊ mors ſiue interitus hoīm ⁊ iu-
mentoꝝ ⁊ equa vtriuſqꝫ cōditio. ⁊ ita
iſti ſm hoc nō credebant imortalitatē
aie.nec aliā vitā ex quo dicebant equa
lē eſſe finē ⁊ mortē hoīm ⁊ iumentoꝝ.
Et ſicut ſpūs ſiue aia beſtiarū tēdit in
nihil.ſic ſpūs hois qđ nullus credere
debet hoc de mente ſalomonis fuiſſe.
ſicut notat nicolaus de lira. ⁊ apparet
manifeſte in fine dicti libri.ſ. Ect.xij.
vbi dicit ꝙ cuncta ꝗ fiunt adducet deꝰ
in iudiciū ꝓ omi errato ſiue bonū ſiue
malū ſit qđ eſſe nō poſſet niſi aia eſſet
imortalis. Et expſſius ꝙ nō ex ꝑſona
ſua ſed impioꝝ dicit.ptꝫ per hoc qđ in
fine libri eodē capitulo quaſi determi
nando ſubiungit.donec reuertaꝛ pul-
uis in terrā ſuā vnde erat etiā ſpūs re
deat ad illū ꝗ dedit illū.⁊ dato ꝙ illud
eſſet de mente ſalomonis.ſ.vnū eē in-
teritū hois ⁊ iumenti referendū eſt ad
ſpm̄ phicū nō ad ſpm̄ rōnalē.Eſt.n.in
hoie duplex ſpūs.ſ.ſpūs rōnalis ⁊ in-
corporeus qui non perit cum corpe.
Alius qui diciꝛ phicus ſeu naturalis.
quo mediante aia rōnalis vnitur cor-
pori.⁊ ille corporeus eſt ſubtilior aere
minus ſubtilis igne.quo mediante fit
ſenſus ⁊ imaginatio.⁊ iſte perit cū cor
pore.Talis ſpūs ē in corpe bruti aian
tis.⁊ illud vegetat.⁊ corpe pereūte pe-
rit.⁊ ſm hoc ait ſalomon ꝙ vnus eſt in
teritus hois ⁊ iumenti ꝗtū ad corpus
⁊ ſpm̄ phicū.Illius etiā p̄dicte dāna-
te opinionis fuerūt illi ex quoꝝ ꝑſona
diciꝛ Sap.ij.Ex nihilo nati ſumus.⁊
poſt hoc erimus tanꝗ ſi nō fuerimus
Huius ꝑuerſe ⁊ dānate opinionis fue
runt saducei.ꝗ qꝛ credebant ꝙ aie nō
erant imortales negauerꝛ reſurrectio
nē.ſicut ptꝫ Act.xxiij.Hec etiā dāna-
ta opinio iſtis tꝑibꝰ etiā in multꝭ ma-
lis xpianis inuenitur regnare.quia ad
hoc vigilanter intendit diabolus. Vñ
dicit albinus in ſua dicta. ꝙ diabolus
querendo oēs alios modos ꝗbus poſ
ſit hoiem ad dānatōem deducere.In-
uenit ſpāliter vnū ſubtiliſſimū ꝑ queꝫ
ſi pōt homini nocere paucū vel multū
per hoc ipm̄ ꝓſternit ⁊ leuiter ad dam
natiōem deducit.⁊ eſt iſte ꝙ vulnerat
hoiem in occulto vere credulitatis.vt
fac eū dubitare in ꝟitate fidei catholi
ce.⁊ ſpāliter iuxta poſſe ſuū laborat ꝙ
faciat euꝫ dubitare ꝙ ſit altera vita ni
ſi hec.⁊ ꝙ debeat fieri reſurrectio mor
tuorum.quia ſi hoc facit eum credere
vľ in hoc dubitare ſtatim homo ſic de
ceptus dimittit ſe cadere in omne pec
catum.⁊ elongatur ab omni virtute et
perdit omnem timoreꝫ ⁊ amorem dei
⁊ viuit deſperatus qui perdidit totam
fidem ⁊ ſpem dei. ⁊ ſingulariter anhe
lat diabolus viribus ſuis ad decipien
dum.per hanc viam omnes homines
ꝗ ſunt magis peccatores ⁊ ſpāliter ſu-
perbos ⁊ pōpoſos ⁊ nimiū amatores

diuitiarū⁊mundi ⁊ delitiarū carnaliū
⁊ tenet hunc modū. qꝛ primo ponit añ
oculos eoꝝ magna crimina que fecerīt
⁊ magnas penas que ꝭm sanctas scri-
pturas ꝓpter illa sunt eis preparate. ⁊
cū illi miseri hoc cōsiderant ponit eos
in desperatōem dicens eis ꝙ ꝭm hꝫ dā
nati erunt qñ morient. ⁊ tenēdo eos i
tali cognitiōe dic̄ eis postmodū quasi
dans aliquā cōsolatōem ꝙ nō timeāt.
imo ꝙ fortificent ⁊ letent ⁊ habeāt bo
nū cor ⁊ dent sibi bonū tēpus. ⁊ ꝙ fa-
ciāt quicq̄d eis placuerit. qꝛ nūq̄ȝ deꝰ
resuscitabit eos nec iudicabit. qꝛ nō ē
altera vita nisi hec pñs. Et hinc inole-
uit illud erroneū ꝓuerbiū qđ i nostra
lingua dicit. En esto mūde ñ me veas
malpasar. c. en el. otro nō me feras pe
nar. ⁊ adhuc dicit eis ꝙ nō est aliquis
deus. ⁊ ꝙ nr̄a mors ⁊ natiuitas est sic̄
bestiarū. qꝛ sicut bestie nascunt ⁊ mo-
riunt ita erit de nobis. Et dicit p̄dictꝰ
doctor ꝙ spāliter diabolꝰ mouet ⁊ au-
get hanc tentatōem tp̄e mortis. qꝛ vi-
det ꝙ ille passus est valde strictus ⁊ pi
culosus. ⁊ ꝙ ducit secū magnū pauo-
rem. ⁊ ꝓpterea poterit citius ꝓsternere
⁊ decipe hoiem nisi iuuet a deo ꝓpter
bona merita que ante fecit. qꝛ illa pro-
curant hoi tp̄e illo succursum. ⁊ ꝓpter
hoc dicit ꝙ ordinauit sancta mr̄ eccia:
ꝙ xp̄ianis i hora mortis dicat. Credo
in deū qđ est fundamentū nr̄e fidei ca
tholice. ⁊ ꝙ faciāt cū oi deuotōe cōfes-
sionē fidei. ⁊ ꝙ reducat eis ad mēoriā
passio ⁊ mors saluatoris iesu xp̄i ex q̄
ꝓuenit electis ꝑseuerātia in fide. ⁊ de-
inde in fine vite p̄ciosa ⁊ sancta mors
ante eum. hec ille. Ex p̄dictis patꝫ. vñ
habuerūt p̄dicti heretici occasionē er-
randi. ⁊ quō diabolus inter cetera vi-
gilanter laborat ⁊ miseros hoies dedu
cat ad credendū ꝙ non est altera vita.
Improbat aūt p̄dictus error quadru-
pliciter. primo ꝑ dicta gentiliū phoꝝ.
Secundo rōnibus doctoꝝ caholicoꝝ
Tercio auctoritatibus sacre scripture.
Quarto splendore miraculoꝝ. Cir-
ca primū notādūȝ ꝙ post illud genus
phoꝝ de quibus dictū est in principio
huius capituli fuerūt duo genera alio
rū phoꝝ quoꝝ primi vocati fuerūt pa
ripatetici. quoꝝ dux ⁊ mgr̄ fuit Aristo
tiles qui. xvj. de aīabus ca. iiij. dicit sic
intellectus solus est ab extrinseco ⁊ so
lus habet esse diuinū. Itē in secūdo đ
aīa dicit ꝙ aīa intellectiua est alterum
genus ab aīa vegetatiua ⁊ sensitiua. et
ꝙ ipsam solā cōtingit separi a corpe tā
q̄ȝ ꝑpetuū a corruptibili. Iteȝ in libro
đ pomo dicit. ve anime peccatrici que
nō habet locū redeūdi ad suū creatorē
qꝛ turpia eius opera impediūt ascen-
sum eius ad deū. Alij phi fuerūt voca
ti stoyci. dux ⁊ mgr̄ quoꝝ fuit plato. q̄
plus q̄ȝ aliquis alius phus affirmauit
imortalitatē aie. Vñ in libro timei. c.
iiij. ⁊. v. inter multa erronea que de aīa
dicit. hoc vnū verū infert ꝙ aīa est im-
mortalis. ⁊ ꝙ si vincit passiones vel si
ab eis vincat p̄miabit vel puniet post
mortē. Vñ ponit ꝙ si aīa existēs i cor
pore viri vincat a passionibꝰ corꝑis pꝰ
seꝑatōem a corpe viri i corpus mulie-
bre mittet. ⁊ si se ibidē male habuerit i
corpus pecoris transibit post mortem
in penā. ⁊ ꝭm ꝙ male vel deteriꝰ se ha
buerit in deterius pecus vertet. finalit
tñ omnes redibunt ad generalē inno-
centiam ⁊ dignitatē cum fuerint ꝑ pe-
nas satis expiate. Affirmauit etiā im-
mortalitatē aie. ⁊ ꝙ aie virtuosoꝝ ⁊ bo
norum debebant premiari in alio mū
do. ⁊ anime maloꝝ puniri. vt pꝫ in dis
putatione socratis ⁊ suoꝝ discipulorū
quam introducit in phedrone vbi per
modū dialogi multis cōiecturis pro-
bat anime hominis imortalitatē. ⁊ da
to ꝙ taliter nō accedat ad veritatē nr̄e
fidei. ē tñ mirabile ꝙ hō phs sine fide

solūmodo p rōnē ꝛ lumen naturalis
intelligentie veniret in tam altam co-
gnitōem. ꝛ forte cā huius potuit eē. qꝛ
sicut dicit Hiero. in epl'a ad paulinū.
que ponit in ꝓlogo biblie. Plato de-
scendit in egyptū vt videret libros le-
gis ꝛ ꝓphetarū quos vidit ꝛ potuit eē
ꝙ informatus in sacra scriptura p Hie-
remiā ꝓphām cū. s. in egyptū descendit
vt ponit leonardus aretinus i ꝓlogo
libri platonis qui intitulat phredon.
fuit inductus ad loquēdū de aīa ma-
gis vere ꝛ catholice ꝙ aliquis aliꝰ phs.
Item pitagoras hocidē asserit vt po-
nit Ouidiꝰ. xv. metamorphosios vbi
dicit. morte carent anie semꝑꝗ priora
relicta. sic de nouis domibus viuunt.
habitantꝗ recepte. sed melius dicit in
versibus aureis sicut allegat calcidiꝰ i
cōmento sup thymeū platonis. vbi di-
cit. corpe disposito tñ libet ad ethera p-
gens euadens hoīem factꝰ deus ethe-
reis alter. Item mercurius trimegestꝰ
ad exclepam ꝓpe principiū dicit. O ex-
clepa oīs aīa hūana imortalis est. ꝫ nō
vniformiter cuncte sed alio ꝛ alio mō.
ꝛ infra post mediū libri cū fuerit aīe
a corpe facta discessio. tunc examē me-
ritiꝗ eius arbitrium transiet in sum-
mā decinens ptātem. Isꝗ cum eā piā
iusticiāꝗ ꝑuiderit in sibi cōpetentibꝰ
locꝫ manere pmittit. Si delictoꝝ ipaꝫ
maculis viciisꝗ obligatā viderit desup
ad ima deturbans ꝓ telis aeris ignis ꝛ
aque sepe discordantibꝰ tradit. ꝛ sic in-
ter celū ꝛ terram mundanis fructibus
in diuersis sp ēīni penis agitata repta
bit. vt in hoc anie obsit eternitas ꝙ sit
in mortali sñia eterno supplicio subiu
gata. hec ille. Aliq etiā dicunt quoꝝ
opinionē introducit macrobius sup
somniū scipionis ꝙ vnus qui vocaba
tur feres pāphilus de quo loquit vale
rius. libro. j. in titu. miraculoꝝ. q dicit.
ꝙ fuit mortuus in quodā prelio. ꝛ ꝙ
stetit mortuus p. x. dies separata aīa a
corpe. ꝛ ꝙ postmodū resurrexit ꝛ reue
lauit multa alterius mundi spāliter d
imortalitate aīarū. ꝛ ꝙ ab isto hoīe re-
suscitato habuit plato fundamentū et
doctrinā quā introducit in phedrone.
Item in secundo libro sup somniū sci
pionis. macrobius dicit. aīa aūt q ve-
rus homo est ab omni conditōe mor-
talitatis aliena ē a deo vt ad mutatōē
dei mundū regentis regat ꝛ ipa corpꝰ
dū a se animat. etiā in eodē dicit ꝛ hec
sit pñtis tpis cōsūmatio. vt aīa non so
lū imortalē sed deū esse clarescat. Hu-
ius etiā opinionis fuit Tullius q fm
ꝙ dic dictꝰ macrobiꝰ vltimū opus scri-
psit pdictū somniū scipionis vbi intro
ducit scipionē asianū ꝛ alios magnos
ꝛ virtuosos viros iungendo. ꝙ appa-
ruerunt post mortē ꝛ dixerunt de pre-
miis aīarū hoīm virtuosoꝝ que habēt
in celo. ꝛ de penis quas mali patiunt.
Item in rethoricis tullius ait. Proba
bile quidē videt sapiētibus penas eē
paratas apud inferos. ergo anie post
mortē sūt supstites. In amphorismis
etiā de eēntia summe bonitatis legit.
qꝛ aīa ē in orizonte eternitatis. i. in ter-
mino ꝑpetuitatis. qđ est ꝑpetuitas in
aīa ita ꝙ finit in aīa. i. nō ꝓtendit vltra
aīam sed est supra tempus. tempꝰ vo-
cat hic mora habens principiū ꝛ finē.
ꝛ si aīa habeat principiū nō habebit fi-
nem. Hanc etiā opinionē introducit
Virgilius in sexto libro eneydoꝝ vbi
scribit quō eneas venit ad campos eli-
sios qui sūt campi paradisi ꝙ inuenit
ibi anchisen prēm suum ꝛ alios maio-
res ꝛ antecessores. Item etiam de aīa
turni loquens ait in. xij. vitaꝗ cum ge-
mitu fugit idignata sub vmbras. i. aīa
turni recedens a corpore cū indigna-
tione descēdit ad inferos. hic insinua-
uit virgilius aīam esse superstitē post
mortē. huius opinionis etiā fuit sene-

ca in epl'is vbi dicit. mors quã ptimescimus ꝛ recusamus intromittit vitã nõ eripit. veniet iterũ q̃ nos in lucẽ reperet dies. huiꝰ opinionis fuerũt oẽs phi q̃ dicti sunt stoici. q̃ opinio ẽ i magnã cõfirmatõꝫ nr̃e sacre fidei ꝛ in maximã cõfusionẽ nõ credentiũ ꝛ hereticoꝝ. qꝛ si dicti phi ducti solũ rõne ꝛ lumine naturali crediderũt ꝛ cognouert aie imortalitatẽ. ꝛ ꝙ post mortẽ hoim aie bonoꝝ pmiant in glia. ꝛ aie malorũ affligũt in pena sine fine. multomagis h̃ credere ꝛ affirmare debent xpiani q̃ vltra rõnẽ ꝛ lumen naturalis itelligentie sunt informati lege dei quam dedit ꝛ publicauit p Moysen ꝛ alios sanctos pphas. ꝛ p doctrinã noue legis quã nr̃ saluator deus ꝛ hõ p seipm psonaliter pdicauit ꝛ oñdit. Sꝫ qꝛ auctoritas in diuersum põt flecti sensum. iõ secũdo iprobat pdictus error rõnibus doctoꝝ catholicoꝝ. Primo sic ois corruptio causat ex ↄ̃rietate sed nihil ẽ ꝙ sube aie cõtrariet. ergo nõ põt aia corrumpi. Cõfirmat p̃ sic. qcqd corrũpit aut corrũpit ex dissonantia ptiũ vt corpus aut ex fluxu materie vt ppꝛietas. Ois. n. ppꝛietas in se imutabilis ẽ. qd aũt desinit eẽ ex fluxu materie in qua est hꝫ. Vñ boetius in plogo sup arismetricã ait. Sapia est speculatio eorũ que fm sui imutabilitatẽ sortiunt substantiã ꝛ ppꝛietatẽ. Aia aũt nõ est suba corpalis. ergo ex dissonãtia ptiũ corrũpi nõ põt qꝛ simplex est. ppꝛietas aũt nõ est sine forma. qꝛ suba ẽ. ꝛ ita ex fluxu materiei corrũpi nõ põt. qꝛ in materia nõ est. ergo incorruptibilis ẽ. ꝙ aũt incorporea sit ptꝫ. qꝛ hoc genus subalternũ spũs sub se cõtinet has spẽs aiaꝫ ꝛ angelũ. ergo aut angelus incorporeꝰ nõ est vel aia incorporea est. Secũdo cõfirmat. qꝛ corruptio nõ fit in entibꝰ. nisi rõne appetitus. ergo vbi appetitꝰ est quietatus vltra nihil appetit. Sed materia p aiam rõnalẽ vltimate qetatur. qꝛ nullã nobiliorẽ hr̃e põt. Secũdo arguit ex diuina bonitate sic. Cũ deus sit oibus bonus. maxime tñ bonus est amicis suis. sed amico ppꝛium est cõuiuare. viij. ethicoꝝ. ꝛ amicus saluet amici vitã si põt. ergo faciet ꝙ aia viuat post sepatõem a corpe. Tercio arguit ex diuina causalitate. Ois causa quantoplus intendit ad esse alicuiꝰ tantoplus intendit ad eius cõseruationẽ. sed esse aie rõnalis prius intendit q̃tũ ad esse q̃ forma solis q̃ nobiliꝰ est esse eius cũ sit spũalis ꝛ spũalia corpalibus pferunt. vt dicit aug. ix. de trini. cor ergo sol sit incorruptibilis. multo ergo fortius aia erit incorruptibilis et imortalis. Quarto arguit ex magnitudine diuine potentie pbando necessitatẽ alterius vite p resurrectiõem sic. Videmus. n. ꝙ natura reducit p vnũ granũ seminis arborẽ vel herbã sui generis. verũtñ nõ reducit eandẽ herbaꝫ vel arborẽ nũero sed alterã silem. Et similiter in generatõe naturali hoim bestiarũ ꝛ auiũ. qꝛ naturaliter exit hõ ab hoie ꝛ femina p generatõnem. ꝛ sic de auibus ꝛ bestijs. sed nõ redit idem hõ numero. nec eadẽ bestia sed alter hõ ꝛ altera bestia. Vñ si natura haberet tã magnũ posse ꝙ illũ eundẽ hoiem numero ꝛ eandẽ nũero bestiã ꝛ arborem que deficit ꝛ morit posset reducere viuum maiorẽ ptãtẽ hr̃et q̃ hꝫ. ꝛ iõ si deus nõ resuscitaret illũ eũdẽ hoiem numero qui morit nõ oñderet ꝙ suũ posse esset maius q̃ posse nature. Cum ꝙ posse suũ incõpabiliter maiꝰ sit q̃ posse nature. si nõ faceret illud p qd suuꝫ posse oñdat maius q̃ posse nature cõtrariat sue ptãti ꝛ pfectõi qd est inconueniens. Ex quo manifeste ptꝫ ꝙ erit resurrectio ꝛ altera vita. ꝛ ꝙ idẽ corpꝰ numero resurget ad manifestanduꝫ ꝙ maius ẽ posse dei q̃ nature. Quin-

to arguit ex diuina sapia. qꝛ ꝑfectius
opus arguit maiorē sapiam in mgr̄o.
qui illud fecit. Vñ si deus creauit ho-
minē ea intentōe vt resurgat ⁊ duret si
ne fine. Hoc videt nobilius ꝙ̄ si illud
creasset ea intentōe vt nō resurgeret et
duraret sine fine. Et vbi ē nobilior in-
tentio ⁊ nobilior respectus oñdit excel
lentius opus. ⁊ ex opis excellētia ma-
ioritate ⁊ nobilitate oñdit excellentior
⁊ nobilior sapia in mgr̄o. Necesse ē er
go resurrectiōem fieri ⁊ aliā vitā dare.
vt diuina sapia excellētissima cogno-
scat. Sexto arguitur ex amabilitate
eternitatis dei necesse est hoi charitatē
hr̄e. hoc est deū amare. qꝛ deus est eter
naliter amabilis. Vñ si hō resurgat et
ex diuine eternitatis influētia homo
sit ꝑpetuo durabilis in gloria. amabi-
lior erit eternitas diuina ꝙ̄ si hō nō re
surgeret sed finiret in morte. Ad osten
dendū ergo cōcordiā inter duratiōem
dei ⁊ hois ⁊ amoris excellentiā fiet re-
surrectio q̄ si nō fieret nō ostēderetur.

Septimo arguit ex diuie iusticie eq̄
tate. Justicia. n. dei req̄rit ꝙ oibus red
dat fm merita ⁊ demerita. al's nō esset
iustus. Cū ergo hoc nō fiat in vita pñ-
ti cū mali videāt florere. Job. xxi. Du
cunt in bonis dies suos. boni vo tribu
lant. ergo fiet in vita alia qd̄ eē nō pōt
nisi aia sit imortalis ⁊ nisi fiat resurre-
ctio. tūc. n. illa res que bonū vel malū
fecit in hoc mundo ꝑ diuinā iusticiā ꝓ
miabit vel puniet. Octauo arguitur
ex eternitate diuine iusticie sic poterit
deus eternaliter iudicare hoiem. si hō
posset esse sine initio sicut poterat eū
iudicare eternaliter si hō essꝫ sine fine
vñ si resurrectio nō esset significaret ꝙ
si creatura posset esse sine initio. ꝙ deꝰ
nō posset sua iusticia eternaliter hoie
vti. vt ergo det intelligi ꝙ deus pote-
rat eternaliter vti sine initio in homie
si homo posset esse eternaliter sine ini

tio. sapia diuina ordinauit ꝙ fiet resur
rectio ⁊ ꝙ iusticia diuina sit potēs cō-
seruare hūanū corpus sine fine. dato
ꝙ sp̄ sit in tormentis vt iusticia vtat in
eo. Nono arguit ex naturali appeti
tu hominis sic. impossibile est appeti
tū naturalē eē frustra. sed homo natu
raliter appetit ꝑpetuo manere. qd̄ pa-
tet ex eo ꝙ esse est qd̄ ab oibus appeti
tur. homo. n. per intellectū appetit eē
nō solum vt nunc. sicut bruta aialia ſꝫ
simpliciter. ꝯsequet ꝙ̄ homo ꝑpetuita
tē fm aiam qua esse simpliciter ⁊ fm
omne tp̄us apphendit. Decimo ar-
guit ex capacitate aie. qꝛ anima capax
est beatitudinis. Deus aūt vt ait aug.
ingenti libertate implet omēs creatu-
ras fm capacitatē eaꝝ. ergo cōfert aie
beatitudinē. Ad beatitudinē autē spe-
ctat vita ꝑpetua. ergo necesse est alterā
vitā ponere ⁊ aiam esse immortalem.

Undecimo arguit ex hois timore.
qꝛ si aia moreret cū corpe hō nō plus
timeret mortuus ꝙ̄ lupus vel canis
mortuus. cū ꝙ̄ expiamur singularē ti-
morē in homine mortuo quem nō ex-
perimur in ceteris aialibus mortuis.
ergo necesse est dicere ꝙ relinquit ali-
quid viuens post mortē hominis qd̄
timet. Duodecimo arguit sic. deus
fecit aiam ad imaginē ⁊ silitudinē suā
sed deus est immortalis. ergo ⁊ aia. et
lꝫ nō posset forsitan rōne naturali de-
monstratiue ꝓbari. sicut satis ptꝫ per
debilitatē rōnū. quo ad hoc tam a san-
ctis ꝙ̄ a pħis adductarū. Sūme tñ cō
uenit hoc credere sicut multa alia sūt
vera que ꝓbare demonstratiue nesci-
mus. sicut alterum istoꝝ ꝓ certo est ve
rū mūdus incepit esse vl' mūdus non
incepit esse. tñ nullū istoꝝ demōstrati-
ue ꝓbari pōt fm Aristotilem. iiij. topi
coꝝ. Unde cōmuniter dicitur de quo
dam religioso ꝙ redarguit quendam
pħm ex eo ꝙ negauit animam esse im

mortalē. Quero inquit a te phe ait il-
le religiosus. aut aīa est mortalis vel
imortalis. si ē mortalis nullū incōmo
dū infligeret credentibus eā eē imor-
talē. si vo est immortalis tunc credere
eā mortalē quid incōmodū i te. sequit
ergo melius est credere eaʒ eē imorta-
lem q̄ȝ mortalē. Tercio iprobat pdi-
ctus error auctoritatib⁹ quadruplicit.
primo auctoritatib⁹ noui testamēti ex
euangelio. Secūdo auctoritatib⁹ eius
dē ex eplīs ⁊ actibus. Tercio auctori-
tatibus veteris testamēti. Quarto au
ctoritatibus doctoꝝ eccie que oīa ex-
presse sonant aliā vitā. De primo idu
cunt. xij. auctoritates. Prima auctori
tas habet Joh. vj. Hec est aūt volun-
tas patris mei q̄ misit me. vt oīs q̄ vi-
det filiū p fidē formatā charitate. iō se-
quitur. ⁊ credit in eū habeat vitā eter-
nam qđ infallibiliter est verū in pdesti
natis. ⁊ ibidē. Qui mādūcat meā car-
nē ⁊ bibit meū sanguinē hʒ vitam eter
nam. ⁊ ego resuscitabo eum in nouis-
simo die. Secūda auctoritas hr Joh.
iiij. cuʒ xp̄c loqueret samaritane. Qui
biberit ex aqua quaʒ ego dabo ei fiet i
eo fons aque viue salientis in vitā eter
nā. Tercia auctoritas est Joh. vj. Qui
manducat hunc panē viuet ineternū.
Quarta auctoritas est Math. xix. et
Marci. x. Cum quereret iuuenis ille
mgr quid boni faciā vt vitā eternā pos
sideam. Rn̄dit ei xp̄c si vis ad vitaʒ. s.
eternā ingredi serua mandata. Quin-
ta auctoritas Marci. ix. bonuʒ est tibi
claudū introire in vitā eternā q̄ȝ duos
pedes habētē mitti in gehennaʒ ignis
inextinguibilis. Sexta auctoritas est
Mar. x. Nemo est qui relinquerit do
mū aut frēs aut sorores aut prēm aut
mrēm aut vxorē aut filios pp me ⁊ p-
pter euangeliū qui nō accipiat cēties
tm̄ nunc in tpe hoc. domos ⁊ fratres ⁊
sorores ⁊ mrēs ⁊ filios ⁊ agros cū pse

cutiōibus. ⁊ in futuro seculo vitā eter-
nam. Dicit q̄ in pn̄ti accipiet centies
tm̄. qꝛ p tpalibus accipit in pn̄ti bona
spūalia que tm̄ excedunt bona tpalia
quantū centenarius vnitatē. Alit aūt
pōt exponi de religiosis q̄ p vno prē
carnali vel fratre dimisso habēt spūa-
les fratres ⁊ mrēs ⁊ prēs multos ⁊ eti
am possessiōes multas ⁊ agros inquā
tū ex possessionib⁹ oīm fideliū sufficiē
ter sustentāt. ꝑm illud aplī. ij. ad Coꝝ.
vj. Quasi nihil habentes ⁊ omia possi
dentes. Vn̄ aug. Cōtēne omia ⁊ habe
bis oīa. Septima auctoritas est Jo.
iij. Qui credit in filiū habet vitā eter-
nā. qui aūt incredulus est filio nō ha-
bet vitā eternā sed ira dei manet super
eū. Et ibidē. Sic deus dilexit mundū
vt filiū suū vnigenitū daret. vt oīs qui
credit in illū non pereat sed habeat vi-
tam eternā. Octaua auctoritas ē Jo.
v. Scrutamini scripturas in q̄bus pu
tatis vitā eternā habere. ⁊ ille sunt qui
testimoniū phibent de me ⁊ nō vultis
venire ad me vt vitā habeatis. Nona
auctoritas ē Jo. vj. vbi dicit q̄ cū mul
ti ex discipulis iesu abirent retro dixit
iesus ad. xij. Nunq̄d ⁊ vos vultis abi-
re. Rn̄dit ei simon petrus. dn̄e ad quē
ibimus verba vite eterne habes ⁊ nos
cognouimus ⁊ credimus. qꝛ tu es xp̄c
filius dei. Decima auctoritas ē Joh.
x. Oues mee vocem meā audiūt ⁊ co
gnosco eas ⁊ sequunt me ⁊ ego vitam
eternā do eis. Vndecima auctoritas
est Jo. xij. Qui odit aīam suā in hoc
mundo in vitam eternā custodit eam.
Duodecima auctoritas ē Math. x.
Nolite timere eos qui occidūt corp⁹.
aīam aūt non possunt occidere sed po
tius eum timete qui pōt aīaʒ ⁊ corpus
perdere in gehennaʒ. Hec duodecim
auctes ex euāgelijs deducte sunt qua-
si. xij. colūne auree nr̄i inexpugnabil
fortalicij. Predictis adiungūt alie. xij

auctes aplo͂ꝝ xp̄i. Prima est cum iu
dei cōtradicerent paulo ⁊ blasphema-
rent. tūc ꝯstanter Paulus ⁊ barnabas
dixerūt Act. xiij. vobis optebat primū
loqui verbū dei sed qm̄ repulistis illō
⁊ indignos vos iudicastis vite eterne.
ecce ꝯuertimur ad gētes. sic. n. p̄cepit
nobis deus. Secūda ē eiusdē ad gal.
vltimo. Qui seminat in carne sua de
carne ⁊ metet corruptōem. qui aūt se-
minat in spū de spū metet vitā eternā.
Tercia est eiusdē. j. Thimo. j. Jō mi
sericordiā cōsecutus sum vt in me pri-
mo oñderet iesus xp̄c oim̄ patiam ad
informatōem eoꝝ qui credituri sunt il
li in vitā eternā. Quarta est eiusdē. j.
Thimo. vj. Certa bonū certamē fidei
app̄hende vitam eternā in qua vocatꝰ
es ⁊ cōfessus cōfessionē bonā. Quin-
ta ē eiusdē Thimo. j. Paulus dei ser-
uus apl's iesu xp̄i ꝭm fidē electoꝝ dei
⁊ agnitōem veritatis que ꝭm pietateʒ
est in spem vite eterne quā ꝓmisit qui
nō mentit̄ deus añ tp̄a secula. Sexta
est eiusdē ad tytum. iij. dicens. Justifi
cati gr̄a ipius heredes sumꝰ ꝭm spem
vite eterne fidelis sermo ē. Septima
auctas est eiusdē. j. Coꝝ. xv. Si in hac
vita tm̄ in xp̄o sperantes sumus mise-
rabiliores sumus oibus hoibus. q. d.
Si speramus in hac vita remunerari
a xp̄o miserabiliores sumus ⁊c̄. qꝛ aliȷ̃
ad minus ꝑfruūt̄ bonis huiꝰ vite nos
aūt patimur mala. In primitiua. n. ec
clesia fideles erāt multa sustinētes ad
uersa. Sed cōtra hoc posset argui de
m̄ltis p̄his qui voluptates ⁊ diuitias
huius seculi cōtempserūt. ⁊ cū hoc ne
gabant resurrectōem mortuoꝝ. nec tm̄
dicunt̄ miserabiliores aliȷs hoibus ꝫ
meliores. Dicendū ꝙ nō est sil'e ꝺ ipis
⁊ xp̄ianis. qꝛ p̄hi hoc fecerūt ꝓpter ma
iora bona cōsequenda. s. virtutes intel
lectuales ⁊ morales. i q̇bus cōsistit co-
gnitio veritatis ⁊ ꝯsecutio politice bo
nitatis. hoc aūt nō pōt dici ꝺ xp̄ianis
q̇ cōfitent̄ xp̄m resurrexisse a mortuis
qꝺ falsum eēt si resurrectio eēt impos-
sibilis. falsitas aūt malū ē intellectus
sicut veritas eius bonuʒ. Octaua est
apl'i petri. j. Pe. iij. Saluos baptisma
facit. nō carnis depositō sordiū sed cō
scientie bone interrogatio in deuʒ per
resurrectōem iesu xp̄i qui est in dexte-
ra dei p̄ris. deglutiēs mortē vt vite et-
ne coheredes efficeremur. ꝓfectus in
celū subiectis sibi angelis ⁊ ptātibus
⁊ virtutibus. Nona ē Jo. apl'i. j. Jo.
j. vidimus ⁊ testamur et annūciamus
vobis vitā eternā. Decima est eiusdē
in. c. ij. hec ē repromissio quā ip̄e polli
citus est nobis vita eterna. Vndeci-
ma ē eiusdē in. c. v. hoc est testimoniū
qm̄ vitā eternā dedit nobis deus. ⁊ hec
vita in filio eius est. Duodecima est
eiusdē in ca. eodē assumpsit nos ⁊ de-
dit nobis sensum vt cognoscamus ve
rū deū. ⁊ simus in filio eius vero hic ē
verus deꝰ ⁊ vita eterna. Ecce habemꝰ
xij. ꝓpugnac'la nr̄i fortaliciȷ aplo͂ꝝ xp̄i
Nunc videamus auctes veteris testa
menti ⁊ inueniūt̄ tres. Prima ē tobie
. xij. Elemosina a morte liberat ⁊ facit
inuenire vitā eternā. Secūda ē Eccl'i.
xxvij. Qui elucidāt me vitā eternā ha
bebunt. Ecce p̄miū qꝺ p̄mittit diuina
sapia suis elucidatoribus. Tercia est
Dañ. xij. Multi de his qui in pulue-
re terre dormiūt euigilabūt. Aliȷ in vi
tam eternā aliȷ in obprobriū vt videāt
sp. Premissis aūt oibus articulus fi-
dei vltimus cōcordat q̇ ē carnis resur
rectōʒ ⁊ vitā eternā amē. Hec est etiaʒ
snia verissima catholice fidei ⁊ doctoꝝ
Dicit̄. n. in libro de ecc'iasticis dogma
tibus solū hoiem credimus hr̄e aiam
substantiuā que ⁊ exuta a corpe viuit.
⁊ sensus suos atꝫ igenia viuacit̄ tenet
nec cū corpe morit̄ sicut arabs asserit:
nec pꝰ modicū intuallū sicut senon. qꝛ

substantialiter viuit. ꝛ aug. O aia mea illā patriā petere debuisti in qua ē ꝗes sine labore gaudiū sine dolore. pax sine tribulatōe. lux sine tenebris. vita sine morte. Jsdem si sił aia cū corpe interiret. ꝑ nihilo dei filius deo pr̄i spm̄ cōmendaret. ꝫ morif ꝛ deo pr̄i spm̄ cōmendat vt mortē corpis ꝛ imortalitatē aie designaret. Cōfirmāf finalif oia ꝓdicta auctē. b. Greg. i. iiij. li. dialogorū vbi loquens de vita aie post obituꝫ sic ait. Carnales quiqꝫ qꝛ illa inuisibilia scire nō valent ꝑ experimentū. dubitant vtrū ne sit qd̓ corpalibus oculis nō vident. que nimirū dubietas primo parenti nr̄o esse non potuit. qꝛ ꝛ exclusus a paradisi gaudijs hoc quod amiserat quō viderat recolebat. Hij aūt sentire vel recolere audita nō possunt. qꝛ eoꝝ nullū sicut ille saltē de ꝑterito experimētū tenent. ac si eīm ꝑgnans mulier mittaf in carcerē. ibiqꝫ puerū pariat q̄ natus in carcere nutriaf ꝛ crescat. Cui si fortasse mater que hunc genuit solem lunā stellas. mōtes. ꝛ campos. volantes aues. currentes equos nomiet. Jlle vo qui est in carcere natus ꝛ nutrit9 nihil aliud q̄ꝫ tenebras carceris sciat ꝛ hoc quidē esse audiat. sed qꝛ ea ꝑ experimentū nō nouit veraciter esse diffidat Jta in hac exilij sui cecitate nati hoīes dū esse sūma atqꝫ inuisibilia audiunt. diffidunt an vera sint. qꝛ sola hec infima in q̄bus nati sunt visibilia nouerīt Vn̄ factū est vt ip̄e inuisibiliū ꝛ visibiliū creator ad hūani generis redēptōꝫ vnigenitus pr̄is veniret. ꝛ spm̄scm̄ ad corda nr̄a mitteret. quatinus ꝑ eū viuificati crederemus. que adhuc scire per experimētū nō possumus. quotq̄t ergo hunc spm̄ hereditatis nr̄e pignus accepimus d̓ vita inuisibiliū nō dubitam9 Nam qꝛ post mortē carnis viuat aia ptꝫ rō sed fidei admixta. Numq̄d ꝛ scī ap̄li ac martires xp̄i pūtē vitā despicerent. in morte carnis aias ponerēt nisi certiorē aiarū vitā ſbsequi scirēt. Et ecce hij q̄ aias i morte posuerūt atqꝫ aiarū vitā post mortē carnis eē crediderīt quottidianis miraculis chorruscāt. ad extincta eoꝝ nanqꝫ corpa viuētes egri veniūt ꝛ sananf. piuri veniūt ꝛ demonio vexanf. demoniaci veniūt ꝛ liberāf tur. leprosi veniunt ꝛ mundanf. deferunf mortui ꝛ suscitanf. Si igif vitam aie manētis in corpe depͤhēdis ex motu mēbroꝝ cur nō ꝑpendis vitā aie p9 corpus etiā ꝑ ossa mortua i virtute miraculoꝝ. Nā ꝛ multi nr̄oꝝ mentis oculū fide pura ꝛ vberi oratōe mūdantes egredientes ex carne aias frequēter viderunt. Hec ille. De hoc ponunf plura miracula in libro dialogoꝝ. vide ibi

De heresi eoꝝ qui dicunt ꝙ nō possunt euitare peccata qui fuerunt nati in tali cōstellatiōe vel signo.

Q [q] Uartadecima heresis est eoꝝ q̄ dicunt se nō posse euitare pctā. qꝛ sunt nati in tali signo. Hic notādū est ꝙ ſm greg. in omelia ꝛ ſm aug. in. v. de ciui. dei. c. j. ꝛ. xxiiij. q. iij. quidam heretici. ꝛ est Jsido. viij. ethimolo. c. v. fuerūt q̄dā heretici dicti priscillianiste q̄ fundamentis astrogoloꝝ adherētes dicūt vnūquēqꝫ hoiem sub cōstellatōībus stellarū nasci earūqꝫ influentijs regi. dicunt etiā tales stellas dictoꝝ hoim esse fatū. qd̓ quidē fatum ſm aug. nō dicūt dispōnē ac causaruꝫ ordinē siue cōnexionē in tp̄is reb9 ſm diuinā voluntatē. sicut dicit Boetius iiij. de cōsolatōe ꝓsa. vj. Sꝫ dicūt fatū vim positōis siderū qualif est qn̄ quis nascif vł cōcipif quā vitare nō possent Dicūt etiā hr̄e ꝓtātē stellas sup hoim vitā mortē actus ꝛ officia. Dicūt. n. ꝙ mars fac̄ hoieꝫ homicidā ꝛ ꝓliatorem. Mercri9 piscatorē. Libra trapezetā cāpso

rē mercatorē. h⁹ opinionis fuerūt thalmudiste dicētes ꝙ thalmuth talia vba filij ꝛ ꝓuisiones rerū nō dependent ex meritis sed dependēt ex cōstellatōe signi. Sic attribuerūt malū regis saul ꝛ bonū regis dauid planetis ꝛ signis dicentes in eodē libro. Si natus fuisset saul in signo dauid ꝙ cecidissꝫ corā eo. Itē dicunt iudei in libro thalmuth in ca. qꝺ incipit ceder thabemer ꝙ vnus doctor cui nomē erat rabi alazarvempeda dicebat ꝙ stringebat̄ ei fortit̄ mūdus. vult dicere ꝙ hēbat magnā paupꝑtatē ꝛ faciebat orōnē deo ꝙ releuaret ipm ab illa magna paupꝑtate. ꝛ dr̄ ibi ꝙ deus rn̄dit sibi. vis ꝙ ꝓpter amorem tuū destruā mundū ꝛ iterū creem illū ꝛ forte eris in signo in quo efficieris diues. Ex qbus apparet manifeste ꝙ isti intelligebant deū nō hr̄e ptātē auferēdo ab illo miseriā nisi mediantibus signis. Ex isto fundamēto supradicti heretici posuerūt ꝙ stella que nato dn̄o orta fuit ad hoc nouiter facta ꝛ creata fuit vt xp̄o influeret sup eius vitā mortē actus ꝛ officia ptātē haberet ꝛ sibi i oibus fatū eēt. Pro tanto dicit Gre. vbi supra ꝙ ꝑdicti heretici hoc in adiutoriū sui erroris assumūt ꝙ noua stella exijt cum dn̄s in carne apparuit. cuius fuisse fatū eandē stellam putant.

Predictus error siue heresis impro bat̄ ꝑ tres doctores ꝓbatissimos. scꝫ ꝑ Aug. Cris. ꝛ Greg. Et primo ꝑ augu. qui in. v. libro de ciuitate dei in ca. j. dicit istā opinionē esse offensiuā et iniuriosam quatuor rebus insignib⁹ ꝛ irreprobabilibus. pmo cōi legē ꝛ secte i generali. Secūdo celo i spāli. Tercio iudicio diuinali. Quarto ꝓbatōni expimentali. Primo aug. dicit ꝙ ista opinio est offensiua ꝛ iniuriosa oi legi ꝛc. ſm. n. Tulliū de natura deoꝝ ois lex ꝛ secta posuit deū esse. Non ē taꝫ fera tā rudibusqꝫ morib⁹ cuius mentē opinio deoꝝ nō habuerit inquit tullius. Iteꝫ ois secta ꝛ lex ponit ꝙ deus in necessitatibus dꝫ inuocari ꝛ rogari. Vn̄ ſm phm in ethicis. latera ꝛ cultus deoꝝ sūt de lege nature. ꝛ ſm tulliuꝫ vbi supra. Omnis lex ꝛ secta sacrificia quedā hꝫ qbus deos suos reueret̄. Si ergo istā opinio veritatē cōtineat que dicit stellas habere hanc ptātē ꝙ ex suis influētijs moribus ꝛ actibus hominū impo nāt necessitatē quā euitare nō possint ad quid deus in necessitatib⁹ inuocabit̄ aut rogabit̄. q. d. frustra. Vn̄ cōtra ponentes istā opinionē dicit in textu. Hij ab auribus hoīm repellendi sunt nō solū eoꝝ qui verā religionē tenent. ꝫ qui deoꝝ qualiūcunqꝫ lꝫ falsoꝝ volunt eē cultores. Hec opinio qꝺ aliud agit nisi vt nullus oino colat̄ aut rogetur deus. hec aug. Itē secundo ꝫ opinio est offensiua ꝛ iniuriosa celo spāliter magna diffamatio istius ciuitatis esset si diceret̄ ꝙ in aula sui ꝯsiliarij ciues ꝛ rectores concluderent ꝛ determinarent latrocinia perpetrāda homicidia ꝛ cetera mala cōmittenda ꝑ istam imaginatōem. Augustinus dicit ꝙ celum quedam curia vel ciuitas est. Ciues sunt stelle. ꝛ si isti influunt ꝛ necessitant ad latrocinia. homicidia. ꝛ cetera mala. celo est vituperiū ꝛ iniuria.

Tercio hec opinio est offensiua ꝛ iniuriosa diuino iudicio. Vnde Augu. in textu. Quale inquit iudiciuꝫ de factis hominū relinquit̄ deo quibus celestis adhibet̄ necessitas. ad ideꝫ. xxiij q. iiij. vasis ire. Quarto ꝛ vltimo est offensiua hec opinio ꝓbationi experimentali. Sepe videmus ꝙ duo gemini nati ꝛ cōcepti sub eodē signo ꝛ ꝯstellatōe stellarū sunt ita diuersi in oibus ꝛ dissimiles ꝙ magis sunt similes illi qui in diuersis cōstellatiōibus sunt nati ꝛ concepti. ꝛ istam ratōnem dicit Augustinus fortissimā. Vn̄ in textu

cõtra istos. Quid inquit est ꝙ nũq̄ꝫ di
cere potuerũt cur in vita geminoꝝ in
actiõibus in honoribus ceterisqꝫ rebꝰ
ad humanã vitã ꝑtinentibꝰ atqꝫ in ipa
morte sit plerũqꝫ tantaqꝫ diuersitas vt
similiores eis sint quantũ ad hoc atti
net multi extranei q̄ꝫ ipi inter se gemi
ni q̃ exiguo tꝑis interuallo in nascẽdi
seꝑato. in cõceptu aũt ꝑ vnũ cõcubitũ
vno etiã momento seminati. dat exẽ-
plũ in. iiij. ca. ⁊ idem hꝛ Geñ. xxv. ma
lachie. j. ⁊. xlvij. dis. quantũlibet. iacob
dilexi esau odio habui. Nati sunt duo
gemini antiqua patꝝ mẽoria. sic alter
post alteꝝ. vt posterior plantaꝫ prioris
teneret. tanta fuit in eoꝝ vita moꝝ di-
uersitas. tanta in actibꝰ disparitas tan
ta in parentũ amore dissilitudo vt etiã
inimicos eos inter se faceret ista distã-
tia. Nunq̃d hoc dicit ꝙ vno ambulan
te alius sedebat. vno dormiente alius
vigilabat. vno loquente alius tacebat
vnus duxit mercẽnariã seruitutẽ alius
nõ seruiuit. vnus a mr̃e diligebat aliꝰ
a mr̃e nõ diligebat. vnus honorẽ qui
apud eos magnus habebat amisit alt
adeptus est. hec aug. Secundo im-
probat ista heresis ꝑ Chriso. q̃ dicit ꝙ
hec opinio facit triplicẽ blasphemiaꝫ
in deũ. prima est ꝙ deus est. ⁊ fuit ma
lus in stellas creando. vñ sup Math.
dicit sic. Si aliquis adulter ⁊ homici-
da fiat ꝑ stellas magna est iniq̃tas stel
larũ. maior illius qui creauit stellas.
Nã cum sit p̄scius futuroꝝ deus ex q̃
tanta iniq̃tas futura erat ꝑ stellas si no
luerit emendare. non est bonus. si vo-
luit ⁊ nõ potuit impotens est. Secun
da blasphemia est ꝙ deus est crudelis
in talibus ꝓ delictis penas dare. vnde
Chryso. vt quid mali penã suscipiam.
qꝺ non voluntate sed necessitate cõmi
si. Tercia blasphemia est ꝙ deus ẽ in-
sipiens in p̄cipiẽdo. vñ chriso. quis. n.
iubet aliquẽ ne faciat malũ qꝺ nõ põt

declinare aut vt faciat bonũ ad qꝺ nõ
põt ꝑuenire. hec ille. vñ merito dicitur
math. xj. Iugũ. n. meũ suaue est. ⁊ Io.
. v. Mandata eius grauia non sunt.

Tercio ⁊ vltimo improbat hec opi-
nio heretica ꝑ Greg. sicut ꝑ aug. ꝫ dat
spãliter vnũ exemplũ de honoribꝰ ⁊ di
gnitatibꝰ hoim. Vñ in omel. epipha-
nie. dicit sic. Absit a fideliũ cordibꝰ vt
fatũ aliquid dicamus. vitã quippe ho
minũ solus hanc cõditor q̃ creauit ad
ministrat. Neqꝫ. n. ꝓpter stellas homo
sed stelle ꝓpter hoiem facte sunt. Seq̃-
tur in persarũ q̃ꝫ frãcoꝝqꝫ terra reges
ex genere ꝓdeunt q̃bus ꝑfecto nascen
tibus quis estimet quanti eisdeꝫ mo-
mentis horarũ ⁊ tempoꝝ ex seruili cõ-
ditõe nascant. ⁊ tñ regũ filij vno eodẽ-
qꝫ sidere cũ seruis nati ad regnũ ꝑfici-
unt cum serui qui secũ fuerant geniti
in seruitute moriant. Hec Greg. Pa
tet igit ꝑ istos tres doctores venerabi-
les ꝙ p̄dicta opinio est falsa ⁊ heretica
vnde determinando veritatẽ cõcludit
aug. de stella nouiter christo nascente
creata ꝙ ipa non est christo in fatum.
Vnde sermone. viij. super Iohannẽ.
Non est sub fato siderum. dominꝰ si-
derũ cum ipe sit conditor siderũ. ⁊ cõ
tra faustum non ideo christꝰ natus est
vt si dici oportet non stellam xp̄o sed
xp̄m stelle fatum diceremꝰ fuisse. Ipe
quippe illi non illa. huic nascendi con
tulit causas. Sꝫ quereret aliquis di-
ligens scire vtrum ex impressione lu-
minarium celestium causetur aliquo
modo in hominibus diuersitas moꝝ
Respondet ꝙ mores hominũ ⁊ euen-
tus futuroꝝ a sideribus causari. dupli
citer põt intelligi. Aut necessario ⁊ suf
ficiẽter aut dispositiue ⁊ ꝯtingẽter. Si
dicat primo mõ. sic non tm̃ est falsum
ꝫ etiã hereticũ. qꝛ repũgnat xp̄iane re-
ligioni. tũ qꝛ veritas fidei in hoc erro-
re saluari non posset. dum. n. oia ponit

a siderib⁹ necessario euenire. tollit me ritū ꝛ ꝓ ꝯñs gloriā. tū qꝛ honestas mo rū ꝑ hunc errorē ꝑiudiciū patit̃ dū cul pa peccantis in sidera refundit̃. vt su pra dictū est. qꝛ sic licentia malefacien di sine repꝛehēsione credit̃ vt hō ad orā dū ꝛ colendū sidera incurueт̃. Si aūt dicat̃ mores hoim a dispositióibus si derū variari dispositiue ꝛ cõtingenter sic pōt habere veritatē. qꝛ nec rōni nec fidei repugnat. Planū est. n. ꝙ dispo sitio corpis varia multū facit ad varia tōem affectionū ꝛ moꝝ aīe. vt plurīū em̄ aīa corpis cõplexiones imitat̃. vt dicit sex. ꝑncipiator. Vñ colerici sunt iracundi ꝛ sanguinei sunt benigni. me lancolici sunt inuidi. ꝛ fleumatici pi gri. hoc aūt nō est necessariū. qꝛ aīa do minat̃ suo corpi maxīme qñ est adiuta ꝑ grām. multos. n. videmus colericos mansuetos. ꝛ melācolicos benignos. qm̄ ergo virtus corpoꝝ celestiū ꝫ opat̃ admixtōem ꝛ qualitatē cõplexionum Hinc est ꝙ ꝑ consequens operat̃ quo dāmodo ad qualitetē moꝝ valde tam̄ de longinquo. plus. n. facit ad qualita tē cõplexionis virtus nature inferio ris ꝙ̄ virtus sideruꝫ. Vñ aug. in. v. de ci. dei. c. ij. In solutōne cuiusdā qōnis de duobus fratribus qui simul infir mabant̃ ꝛ curabant̃ cum quererēt vnde hoc esset. magis cōmendat rōem ypo cratis ꝙ̄ astronimi. ypocras. n. respon dit ꝙ hoc erat ꝓpter similitudinē com plexionis. Et astronomus rñdit ꝙ hoc erat ꝓpter idētitatē cōstellatiōis. melī⁹ em̄ rñdit phisicus. qꝛ cām dedit magis ꝓpriam ꝛ ꝓpinquā. Est sic ergo dicen dū ꝙ impssiones siderū aliquo modo disponūt ad varietatē moꝝ. nō q̄dem dispōne necessaria ꝛ ꝓxima ꝛ sufficien te sed remota ꝛ cōtingente. Sed con tra obijcit̃ ꝙ phs libro ꝺ ꝓprietatibus elementoꝝ dicit ꝙ regna vacua fcā sūt ꝛ terre depopulate apud cōiūctōꝫ Io uis ꝛ saturni. sed talia nō dependēt ex libero arbitrio. ergo ꝛc. Rñdet̃ ꝙ hoc dicit phs. nō qꝛ hoies nō potuerūt resi stere influentie illius cōstellatiōis sed qꝛ noluerūt. qꝛ dicit Tholom eus in al magesti. sapiens hō dñabitur astris. ꝙ̄ uis aūt cōiūctio iouis ꝛ saturni. eo ꝙ saturnus habet influentiā malancoli cā ꝛ malam. Jupiter aūt imittit valde bonā influentiā pōt ad rixā vel discor diam hoies inclinare. cū tñ inclinatōt hoies ꝑ libertatē arbitrij pñt resistere ꝛ satis faciliter cum adiutorio grē dei.

Cōtra obijcit̃ iterū qꝛ Damascenus li. iij. ca. vj. dicit cōstituūt̃ multotiens ꝛ comete signa quedā mortis regū ꝛc. Rñsio. quidā dicunt ꝙ cometa nec na turaliter generat̃ nec ē vna de stellis in firmamento positis. Vnō nec eius si gnificatio est naturalis. vñ damascen⁹ li. ij. ca. vj. Dicit ꝙ comete non sunt ex his que a principio genite sunt sed di uina iussione ꝺm ipm tempus consti tuunt̃ ꝛ rursus dissoluunt̃. hec dama scenus. Et ꝑ tale signū deus ꝑnunciat mortē regū magis ꝙ̄ alioꝝ. tum quia rex est persona cōis. tum qꝛ ex hoc pōt iriri turbatio regni. de cuius custodia magis solicitāt angeli ꝓpter cōe bonū

Et si queras qō est illud regnuꝫ in q̄ debet tale accidere. Hic rñdet catholi cus dicens. ꝙ quandocūq̄ apparet sp significat mortē vel imutatōeꝫ alicui⁹ ꝑncipis vl̅ destructōis alicui⁹ patrie et sp dirigit radios suos ad illā patriam cui minat̃. Alijs aūt q̄ viam phisicā sequunt̃ vr̄ stella cometa sit impressio calida ꝛ sicca generata ex inferiori pte aeris ꝓpe ignē de vapore calido ꝛ sicco ꝛ globus illius vaporis adunatus ap paret corpus stelle. Partes aūt illius corporis discōtinuate circa illū globū ꝛ in longū ꝓtense in suis extremitati bus illi globo cōiuncte sunt quasi ei⁹ come sicut loquit̃ Albertus magnus

dicēs ꝙ comete sunt stelle habētes co
mas qđ fit ꝑ aerē inflāmatū contentū
a stellis siue planetis quinqꝫ.s.saturno
ioue.mercurio ⁊ venere. Isti.n.plane
te ꝓpter velocē motū ipoꝝ igniūt aerē
in circuitu eorum.⁊ sic propter aerem
inflāmatū ꝯtentū a stellis p̄dictis con
iuncto lumine eoꝝ cū eo videntᷣ stelle
ille comete.⁊ ſm hanc positōez signat
⁊ causat nō ꝑ se sed ꝑ accidēs mortali-
tatē ꝓuenientē ex infirmitatibꝰ calidis
⁊ siccis.qꝛ vehemens distempata sicci
tas ꝯsueta est ꝓuenire ⁊ ꝯtinuari gene
rationi comete.⁊ qꝛ vt in pluribꝰ diui-
tes nutriūtᷣ calidis ⁊ siccis. Iō illo tpe
multi diuites moriuntᷣ.inter q̄s mors
regū ⁊ principuꝫ est magis notabilis.
Huius opinionis vr̄ esse Isidorus in
iiij.ethimoloyaꝝ. Dicit.n.ꝙ hoc genꝰ
sideris qñ apparet signat pestilentiaꝫ.
aut famē.aut bellū. Itēꝫ videtᷣ sentire
beda. Dicit.n.ꝙ signat pestilentiā.aut
bella.aut ventus aut estus. Et si q̄ras
vtrū illa stella que apparuit in natiui
tate xp̄i fuit cometa. R̄ndet beda ꝙ n̄.
qꝛ ex q̄buscunqꝫ causis nascatᷣ cometa
siue ex planetis siue ex fixis sꝑ appa-
ret in ꝑte septētrionali. Stella auteꝫ q̄
apparuit in ortu xp̄i mouebatᷣ ab oriē-
te ad meridiē versum occasum qđ nō
solet facere motus cometaruꝫ.vt dicit
chryso. Et sic ptꝫ ſm quālibet istarum
opinionū nullū penitꝰ astra hr̄e dn̄iuꝫ
suꝑ liberū arbitriū.lꝫ inclinent dispo-
sitos ad aliquas passiones.

Ꝙ diffinire q̄ assertio ē catholi
ca vł heretica ꝑtiet ad theolo.

Septima conside
ratio ē scire ad quos ꝑtinet dif-
finire.que assertio est catholica vel he-
retica.vtrū.s.ad theologos vel canoni
stas. Et r̄ndet venerabilis Gilhelmus
ochan in suo dialogo ꝙ istud verbum
diffinire habet plures significatōes de
quibus due ad ꝓpositū videntᷣ ꝑtinere
Contingit.n.aliquid diffinire auc̄te of
ficij.⁊ sic diffinire q̄ assertio catholica
⁊ que heretica sit censenda ad summū
pontficē ꝑtinet ⁊ ꝯcilium gererale. Ali
ter contingit diffinire ꝑ modū doctrie
quō mgr̄i in scolis diffiniunt q̄ōnes ⁊
determinant.⁊ sic accepto verbo diffi-
niendi circa ꝓpositaꝫ q̄ōnē diuersimo-
de sentiunt lr̄ati. Est.n.vna opinio ꝙ
ad canonistas p̄ncipaliter spectat que
assertio est catholica que heretica. iu-
dicare ad qđ mouentᷣ triplici rōe. Pri
ma est hec. Ad illam sciam principali-
ter spectat diffinire vel discernere que
assertio ē catholica ⁊ que heretica cen-
senda.que p̄ncipaliter tractat de asser-
tione veritatū theologicarū ⁊ reproba
tōe heresum dānatoꝝ hmōi est scia ca
nonistaꝝ ⁊ nō theologoꝝ.ergo. Secū
da rō hec est. Ad illā sciam ꝑtinet diffi
nire q̄ assertio est catholica ⁊ que here
tica est censenda.cui fides q̄tū ad cre-
dibilia principalibus adhibetᷣ. Sꝫ q̄-
tū ad ea que sunt fidei magis credēdū
est canonistarū scientie q̄ theologorū
qꝛ magis credendū est eccie ꝑ quā edi
ta est scia canonistaꝝ q̄ euangelio. Te
ste aug.qui videtᷣ asserere maioreꝫ esse
auctoritatē eccie q̄ euāgelij. quia nec
euangelio inquit crederē nisi auctori-
tas eccie cōpulisset ergo ad sciaꝫ cano
nistaꝝ magis ꝑtinet diffinire que asser
tio est catholica que heretica est cēsen-
da q̄ ad theologiaꝫ. Tercia rō est hec.
Ad illā sciaꝫ principaliter spectat dis-
cernere que assertio est catholica que
heretica est censenda.cuiꝰ auc̄tas habꝫ
simbolū fidei ⁊ articl̄os ordinare ⁊ ar
ticulos fidei recte ⁊ rite distinguere ſꝫ
hoc spectat ad sūmū pontificē q̄ actor
est scientie canonistarū.ergo ꝑ ꝯn̄s ad
ipos principalius q̄ ad thelogicos ꝑ-
tinet diffinire.que assertio catholica q̄
heretica debeat reputari. Alij indubi-

tanter tenēt ꝙ ad theologiā spectat nō ꝑ modū diffinitōis auctoritatiue sed ꝑ modū doctrine principaliter diffinire que assertio catholica q̄ heretica censenda est. ⁊ ꝙ ad canonistas nō ptinet nisi inquantū eoꝝ scia aliqua ad fideꝫ spectantia dinoscit̄ mendicare a theologia qd̄ nitunt̄ rōnibus affirmare. q̄rū prima est hec. Ad illius scie doctores ꝑꝑ quā solūmō dicit̄ assertō catholica vel heretica principaliter spectat diffinire ꝑ modū doctrine que assertio est catholica reputanda. Sed ꝑ theologiā solūmō scit̄ quecunqꝫ assertio catholica reputanda. qr̄ illa assertio sola que est cōsona theologie ē vere catholica. Illa vo͛ que theologie noscit̄ aduersari esse dinoscit̄ heretica. Si enīꝫ aliqua assertio quibuscunqꝫ de causis summoꝝ pontificū vel etiā generaliū cōsilioꝝ aut etiam impatoꝝ legibꝰ inueniret̄ aduersa si theologie nullatenus obuiaret q̄uis pro falsa ⁊ erronea posset haberi. nō tn̄ deberet inter hereses cōputari. ergo ad theologie tractatores principaliter ꝑtinet diffinire per modū doctrine. que assertio catholica ⁊ que heretica censenda est. Secunda rō est hec. Ad illius scie tractatores in qua explicite ⁊ cōplete tradit̄ regula fidei ortodoxe. principaliter spectat diffinire ꝑ modū doctrine que assertio catholica q̄ heretica est cēsenda. Hmōi aūt est scia theologica nō canonistarū multa. n. ad fidē nr̄am spectātia i theologia repiunt̄ explicite. d̄ q̇bus in scia canonistaꝝ mencio nō hr̄. nihil auteꝫ ꝑtinens ad regulā fidei in alia scia poterit repiri. nisi ꝙ a theologia recipiūt ergo ad theologos noscit̄ talis diffinitio ṕncipaliter ꝑtinere. ad canonistas nō spectat nisi inquantū aliqua theologica a theologia noscunt̄ mēdicare Tercia rō est hec de assertōibus quas scia supior ⁊ inferior tractare noscunt̄ habet supior scia principalius iudicare. Sed de quibusdā assertionibus catholicis ⁊ hereticalibus theologia q̄ ē supior ⁊ scia canonistaꝝ que ē inferior aliquo mō ꝑtranctant ergo ad theologiā ꝑtinet principalius talis diffinitio ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad theologos principalr̄ spelctat diffinire ꝑ modū doctrine. que assertio catholica que heretica est cēsenda. Plures alias solēnes rōnes facit vbi supra venerabil' ochan ꝫ hee sufficiant ꝓ pn̄ti. Restat aūt videre ad rōnes canonistaꝝ. Ad primā nōnulli respondent theologi dicētes ꝙ ad theologiā nō ad sciam canonistarū spectat principaliter de approbatōe veritatuꝫ catholicarū ⁊ reprobatōe heresum dānataꝝ tractare. cuius rōnē assignāt dicentes ꝙ assertio veritatis est approbatio veritatis. qui. n. aliqd̄ dictuꝫ asserit eē verū approbat illud dictū tanqꝫ verū. assertio veritatis est approbatio veritatis. Approbatio aūt veritatis ē reprobatio cōtrarie falsitatis. qr̄ qui aliquā approbat veritatē. ꝑ cōseqūēs cōtrariā reprobat falsitatē. sicut q̇ p̄cipit vnū cōtrarioꝝ ꝑ ꝯn̄s ꝓhibet aliud. vt notat glo. in decreto di. j. hūanū super verbo ꝓhibet̄ assertio. ergo veritatum theologicarū ꝑ quandā cōseqnentiā ē reprobatio oīm heresuꝫ cōtrariaꝝ. Cū ergo ꝑ theologiā principaliter v͛itates theologice asserant̄. sequit̄ ꝙ approbatio veritatū theologicarū ⁊ damnatio heresum principaliter ad theologiam pertinet. Sed dices exquo talis approbatio ⁊ reprobatio ṕncipaliter ad theologiam pertinet ergo non tm̄ ad eam pertinet. Respondent p̄dicti dicē tes ꝙ ad sciaꝫ canonistarū ꝑtinēt libri decretoꝝ ⁊ decretaliū ⁊ alie questiōes summoꝝ pontificū ⁊ ep̄alc. in quibus quedā veritates theologice asserunt̄. ⁊ nōnulle hereses reprobant̄. licet tn̄ ille v͛itates ⁊ hereses sint pauce respectu

ſtarũ que in theologia habent. ⁊ ideo
non tm̃ ad theologiã ȝ etiã ad ſciẽtiaȝ
canoniſtarũ ſpectat aliquas veritates
catholicas approbare. ⁊ aliquas here-
ſes licȝ peucas reprobare. Ad theolo-
giã aũt ſpectant oẽs veritates catholi
cas approbare ⁊ oẽs hereſes reproba-
re. quare licȝ principaliter talis appro
batio ⁊ reprobatio ad theologiã perti
neat. ptinet tñ ſecundario nihilominꝰ
ad ſciam canoniſtaꝝ. Aliã rõnẽ addu
cunt dicentes theologia: veritates ca-
tholicas approbando ⁊ hereſes repro
bando a canoniſtarũ ſcia nihil oĩno re
cipit vel mendicat. Canoniſtaꝝ tñ ſciẽ
tia veritates catholicas approbãdo et
hereſes reprobãdo a theologia omia
mẽdicãdo pcedit. quare ad theologiã
hec principalius ⁊ vniuerſaliter ptine
re noſcunt ad canoniſtarũ ſciam ſecũ-
dario ⁊ pticulariter. Ad ſecundã rõ
nẽ canoniſtaꝝ rñdet ꝙ q̃tũ ad ea que
fidei ſunt magis credendũ eſt theolo-
gie q̃ cuicũq̃ alie ſcie. nulliſq; ſcripto-
ribus quarũcũq; ſciarũ ita optet crede
re ſicut ſcriptoribꝰ ſacre theologie au-
ctoritas beati aug. que adducit vt non
nulli dicunt freqũẽter a multis cõtra
intellectũ beati augu. peſſime allegat.
Ad cuius intellectũ dicũt eẽ ſciendũ:
ꝙ nomen eccie equoce in locis varijs
ſcripturaꝝ accipit aliqñ p loco corpa-
li diuinis officijs deputato. Aliqñ pro
aliquo ſpãli collegio clericoꝝ. aliqñ p
toto collegio oĩm clericoꝝ. Aliqñ pro
aliqua multitudine ſpãli cleri ⁊ ppli.
aliqñ p tota ꝯgregatõe oĩm fideliũ ſil'i
hac vita mortali degẽtiũ. Aliqñ vo no
men eccie nõ ſolũ totã cõgregatõeȝ vi
uentiũ ſed etiã fideles mortuos comp
hendit. ⁊ iſto vltimo mõ accipit ecciaȝ
beatus aug. in libro ꝯ manicheos. ⁊ re
citat di. xj. c. palã. Qui ait palã ẽ ꝙ in
re dubia ad fidẽ valeat catholice eccie
auctas que ab ipis fundatiſſimis ſedi

bus aploꝝ vſq; ad hodiernũ diẽ ſucce
dentiũ ſibimet epoꝝ ſerie. ⁊ tot pploꝝ
cõſentanee firmat vbi eccia catholica
epos ⁊ pplos a tpe aploꝝ vſq; ad ordi
nes ſibimet ſuẽcedẽtes importat. ⁊ ſic
accipit nomẽ eccie. Aug. cũ aſſerit ꝙ ñ
crederet euãgelio niſi eũ auctas eccie
ꝯpelleret. Iſta. n. eccia ſcriptores euã-
gelij. ⁊ oẽs pplos cõprehẽdit ſicut p-
batũ eſt. Quare ex aucte aug. ſane in-
tellecta inferri nõ põt ꝙ magis ſit cre-
dendũ ſũmo pontifici canonũ ꝯditori
q̃ euangelio ⁊ p ꝯñs p eã pbari nõ pt:
ꝙ maior fides ſit exhibenda ſacris ca-
nonibus q̃ euãgelio xpi. Cõcedunt tñ
ꝙ magis credendũ eſt eccie que ẽ mul
titudo catholicoꝝ oĩm q̃ fuerũt a tpi-
bus pphetarũ ⁊ aploꝝ vſq; mõ q̃ euã-
gelio. nõ q: de euãgelio ſit aliqualiter
dubitandũ ȝ q: totũ ẽ maius ſua pte.
Eccia igit q̃ maioris auctoritatis ẽ q̃
euangeliſta eſt illa eccia cuius auctor
euangelij ps eẽ dinoſcit. Nõ ẽ aũt mi
rũ ſi maior eſt auctoritas totius q̃ p-
tis. iõ maior eſt auctas totius ꝯgrega-
tõis cõphendẽtis euangeliſtas. ⁊ oẽs
alios orthodoxos vſq; ad hec tẽpa q̃
vnius vel etiã pluriũ pſonarũ ꝯgrega
tionis eiuſdẽ. Qꝝ aũt cõditor cano-
nũ nõ ſit maioris auctoritatis q̃ euan
geliũ ſed multo minoris ipimet cano-
nũ cõditores teſtant apte. Vrbanꝰ. n.
papa. vt hr̃. xxv. q. j. ca. ſunt quidã. ait.
Sciendũ vo ſũmope ẽ ꝙ inde nouas
leges põt cõdere põtifex ſupple roma
nus. vñ euangeliſte nequaq̃ aliqd di-
xerunt. vbi vo apte dñs vel eius apo-
ſtoli vel eoꝝ ſequaces ſancti pr̃es ſen-
tentialiter aliqd diffinierũt ibi romani
pontifices nõ nouã legẽ dare poſſunt
ſed potius quod p̃dicatum eſt vſq; ad
aiam ⁊ ſanguinẽ ꝯfirmare debet. ſi. n.
qõ docuerũt apli ⁊ pphete qõ abſit de-
ſtruere niteret nõ ſniam dare ſed ma-
gis errare conuinceret. Ex his igit col

ligitur euidenter q conditor conantu3 minoris est auctoritatis q̄ euangeliu3 sacrosctm̄.ↄtra qd nouam legem neq̄ q̄ condere pōt sed euangeliū defendere vsq ad animā ⁊ sanguinem obligat Contra qd si nouā legem dare psumeret esset de errore p catholicos ↄuincēdos. his Fabianus papa ↄcordat qui vt habet.xxiiij.q.iij.ca.qui omīpotentem deū metuit nec ↄtra euangelium nec cōtra aplos nec contra ꝓphas nec nec sanctoꝝ patrum instituta agere aliquid vllo mō cōsentit.Ex quibus verbis patanter habet q ↄditor canonum si omīpotentē metuit nihil cōtra euangelium ↄponere psumit statuere et ita nō maioris :ꝫ minoris auctoritatis q̄ euangeliū esse dinoscit q in pluribus capitulis in libro decretoꝝ in certis luce clari⁹ constat sicut ex distinctōne.ix. ca.noli.⁊.c.ego solis es ca.qs nescit et ca.noli.⁊ ca.neqꝫ.⁊ ex.xiiij. di.ca. sic.⁊ ex cā.ij.q.iij.ca.si is qui pest. Alie auctoritates q̄plurime qs longum esset recitare hoc idem asserūt manifeste. et ꝓpter easdem rōnes dicūt q tota multitudo xpianoꝝ nūc vita mortali viuētium non est maioris auctis q̄ sit sctm̄ euangeliū.q2 multitudo viuentiū debet vsq ad aiam et sanguinē defensare euangeliū. Ad terciā ratōnem canonistaꝝ rn̄dent nōnulli dicentes q summus pontifex debet sacraꝝ literaꝝ habere noticiā ⁊ etiā i sacris canonib⁹ debet esse peritus.Et ideo simbolum ordinare ⁊ articlos fidei recte distinguere spectat ad ipsum pcipue cum consilio ⁊ assensu ↄciliij generalis.Sꝫ i simbolū ordinando ⁊ articulos fidei distiguendo ⁊ eadē rōne in distinguēdo autentice que assertio est catholica ⁊ que heretica reputanda.theologie principaliter debet inniti.scōario aūt i sacris canonib⁹ se poterit fundare.Et ideo ex ista rōne cōcludi pōt:q ad theologos spectat principalr̄ diffinire docēdo vel legē aliijs exponēdo q̄ assertio inter catholicas queue int̄ hereticos dꝫ nūerari.Et licꝫ cū theologi vel aliij de heresi accusant vel alios excusare conant. libell⁹ excusatōnis rn̄sionis appellatōis ⁊ hmōi ↄponē nesciāt nec formare sed ad canonistas opteat eos recurrē. non tn̄ ex h̄ ↄcludit q ad eos principalr̄ ptineat diffinire q̄ assertio catholica ⁊ q̄ heretica ē censenda vt dictū ē. q2 aliud ē discernere q̄ assertō ē ⁊c̄.et aliud ē scire formas accusationū ⁊ modū agēdi cōtra hereticos in iudicio defendendi de heresi accusatos.q2 primum ad theologos.scōm ad canonistas dinoscit pertinere.qm̄ aliud est cogscere denarios veros a falsis.aurū ab auricalco. eqs sanos ab eqs egris.arma fortia fabricata ab aliijs.Et aliud est scire si aliqs d aliquo pdictoꝝ voluerit in iudicio accusare aliquē. Accusat⁹ si se voluerit defensare quō libelli accusatōnis.responsionis.appellatōnis.⁊ hmōi.quia vti i iudicio fuerit oportunū confici debeāt et formari. Primū admonetari⁹ aurifabres.fabres ferri. et fabricatores armorū spectare dinoscit. Scōm vo ad iuristas nō est dubiū ptinere. Vn̄ per istā ratōnem ꝓbari ↄtingeret q ad iuristas ptinet discernere qd aurū est verū ⁊ qd falsum.q̄ panni sunt artificialiter facti q̄ aliter.Et vt ↄcludā breuit de oībus mechanicis ⁊ reb⁹ naturalib⁹ vniuersis.q̄ in vsum hoīm veniunt hn̄t principalr̄ iuriste discernere qualia essent fm naturā suaꝫ vel artem.cum de hmōi omib⁹ ↄtingat in iudicio litigare In quo casu necessariū est litigātes ꝓ libellis accusatōnes responsionis appellatōnis ⁊ huiusmodi ad iuristas habere recursum.Constat q sepe iurisperiti de rebus minimis an sint tales q̄les debent esse fm naturam vel artem a qua fiunt nesciunt iudicare. quomō

tn̄ de talibus rebus recupandis vel defendendis in iudicio opteat formare libellos ꝛ alia q̄ spectant ad formā agendi ꝛ defendendi coram iudice nō ignorant.

Quomodo heretici a fidelibus sunt vitandi.

Octaua consideratio est si heretici sunt vitādi. q̄re videt̄ alicui ꝙ nō ſm illud Math. xiij ne forte colligētes zisania eradicet͡ꝫ sil̄ ꝛ triticū sinite vtraq̄ꝫ crescē vs͡ꝫ ad messem. zisania sūt heretici. triticū ṽo fideles: messis finis sc̄li ḡ heretici sūt tolerandi int̄ fideles ꝛ nō sunt ab eis vitandi vsq̄ꝫ ad finē sc̄li. Pro declaratiōe hꝰ ꝯsideratōis ꝛ solutōne argumēti notādū ꝙ multiplex ē cōio ꝛ sil̄r multiplex est cōionis priuatio. Est em̄ cōio spūalis. s. q̄ est in ꝯsensu vero vel iterp̄tatiuo ꝛ h̄ mō nō est cū hereticis cōicandū sic intelligit̄ illud. ij. coꝝ. vj. Exite de medio eoꝝ glo. spūaliter. s. vt eoꝝ scelera increpetis. Est sc̄do cōio in sac̄ris h̄ etiā mō nō ē cōicandū cū h̄ticis notat͡ꝫ siue noiatis. q̄ etiā l͡ꝫ non sint notati siue noiati tn̄ quantū ē ex se priuent̄ effectu cōionis sac̄roꝝ q꞉ ip̄o iure sīt excōicati siue occulti siue manifesti. ex̄ de h̄etic͡ꝫ excōicamꝰ. Est iteru͡ꝫ cōio i cibo potu ꝛ hmōi h̄ etiā mō nō ē cōicandū cu͡ꝫ illis h̄ticis q̄ p̄cisi sūt ab eccia noiatim Est etiā. iiij. cōio corp̄alis vt cohabitatio in eadē ciuitate. ꝛ talis cōio non vitabat̄ in p̄ncipio pp̄ multitudinē hereticoꝝ. si aūt timeret̄ de lapsu ab aliquibus tuciꝰ esset nō h̄itare cū eis. Sic ergo pōt rn̄deri ad argumentū ꝙ illō dictum pōt intelligi de hereticis occult͡ꝫ quoꝝ heresis dep̄hendi non pōt tales em̄ ꝛ si excōicent̄ excōicatōne generali nō tn̄ excōicatōne p̄sonali nec exterminant̄ gladio materiali. nisi cū multitudine infideliū manifestoꝝ intelligātur vel intelligi pōt ď catholicis mal̄. Vn̄ rabanꝰ h̄ns discretōnis exemplū eq̄nimit̄ d͡ꝫ tolerare malos pp̄ bonos. Sciendū aūt ꝙ messis dr̄ tp̄s illud q̄ h̄etici manifeste corruptiui alioꝝ suūt abijciendi euāgelica falce ſm h̄ intelligit̄ p̄missio ḡ tp̄e illo q̄ non discernit̄ plene an sit hereticꝰ. cū aūt innotuerit plene eccie corruptio sua ē p̄sonal̄r p̄scindendus. Vn̄ aug. li. de vera religione dicit sentētionalit̄ ꝙ in eccia tamdiu sustiet̄ur error alicuiꝰ donec aut accusatōem inueniat. aut opinionē prauā p̄tinacit̄ defendat. Cū aūt dr̄. j. coꝝ. xij. necesse ē hereses eē. Ibi dr̄ necesse illō qō ē vtile p̄ accidens siue p̄ter intentōne͡ꝫ hereticoꝝ. s. ad h̄ vt ab his q̄ se exercēt in diuina scriptura pigricia ea͡ꝫ discutiendi excuciat̄ ꝛ mag͡ꝫ fidei veritas declaret̄: vt supra patuit ꝯsideratōne. v. h̄ etiam hr̄ ex glo. sup̄ illud Isa. vij. h̄ dicit dn̄s ꝛc̄. sp̄. i. vsq̄ꝫ ad finē seculi erūt aliq̄ hereses vel malicie hoim ad exercēdā fideliū sapiam ꝛ patiam. Sic ḡ p͡ꝫ quō heretici sunt vitandi. s. notorij. Dico ēt sine denunciatōne cū nulla possit tergiuersatōne celari puta si publice p̄dicarent ꝯ fidē. extra de cohabitatōe clericoꝝ ꝛ mulierū. c. vr̄a. ꝛ. c. finali. possumus tn̄ ꝛ debemꝰ eos monere ꝛ inducere vt ad verā fidem redeant. In alijs ṽo nō licet eis cōicare etiā si sit pr̄ filiꝰ maritꝰ vel vxor aut soror huic seruituti subiectꝰ. et ideo si infidelis discedit. discedat ſm apl̄m. xxviij. q. j. in ca. si infidelis.

An sit cum hereticis aut alijs hominibus publice disputandum.

Nona cōsideratio est. Si est cū hereticis vel cum alijs infidelibꝰ publice disputandum. Rn̄det̄ ſm Tho. in sc̄da sc̄de. q. x. ꝙ in

disputatōne fidei sunt duo ꝯsiderāda.
vnū ex parte disputantis.s.quia dispu
tat tanq̄ꝫ dubius de fide ꝛ experiri vo-
lens veritatē tūc peccat ꝓculdubio tā-
q̄ꝫ infidelis. Si aūt disputat ad confu-
tandū errores vel ad exercitiū est lau-
dabilis. Aliud est ꝯsiderandū ex parte
audientiū vtrum.s.ipsi sint instructi ꝛ
firmi in fide tūc em̄ nullū est periculuꝫ
disputare. Aut si audientes sūt simpli
ces ꝛ in fide titillantes ꝛ tūc circa tales
distinguenduꝫ est. qꝛ si sunt sollicitati
ab infidelibꝰ nitentibus in eis fidē cor-
rumpere tūc necesse est publice dispu-
tare dūmodo inueniant aliq̄ ad h̄ ydo
nei.ꝑ hoc em̄ simplices i fide firmabū-
tur ꝛ tollet decipiēdi facultas in fideli
bus. Si v̾o nō sunt sollicitati tūc peri-
culosum est publice de fide disputare
corā simplicibꝰ quoꝝ fides etiā ex h̄ est
firmior q̄ꝛ nihil diuersum audiuerūt:ꝛ
ideo nō expedit eis vt audiāt verba in
fideliū disputantiū ꝯtra fidē.ꝓhibētur
quoq̄ꝫ om̄es layci publice disputare de
fide vel occulte.q̄ v̾o ꝯtra fecerit excō
municatōnis laqueo innodet extra de
hereticis.c.q̄cunq̄ꝫ li.vj.

De modo inquirendi hereticos.

Decima considera
tio est videre q̄s est modꝰ inqui
rendi hereticos. Ad q̄ꝺ breuiter di q̄ꝛ si
papa dat certā formaꝫ illa tenenda est
alias pn̄t queri ꝑ accusatōeꝫ inquisiti-
onē ꝛ denunciatōeꝫ. Sed in examina
tione testiū ꝯtra hereticos debēt inter-
esse due ꝑsone religiose et si fieri pōt ꝑ
publicā ꝑsonā ꝯscribi testiū dicta ex̄ de
hereticis.c.vt officiū li.vj.§.volumus
Et ꝯcedit religiosis q̄ dū eēnt in secu-
lo tabellionatꝰ officiū habuerūt ꝛ exer
cuerūt ꝛ etiā clericis si in sacris sint cō
stituti exercē libere officiū tabelliona-
tus q̄ ad p̄missa si eis iniunctum fuerit
vt in dicto ca.vt officium.§.ꝯcedentes
Item tenent dyocesani vel archiepi vl̄
archidyaconi semel saltē in āno ꝑ se vl̄
ꝑ alios q̄rere hereticos vbi fama ē eos
habitare.ꝛ illos quos credūt de hoc a-
liquid scire debēt ꝯpellere iurare vt in
dicēt si quos habēt suspectos ꝓpter oc
culta cōuenticula vel alia signa.extra i
ca.excōicamꝰ.§.addicimꝰ. Suspectus
aūt si vocatus ꝯfitetur ꝛ sperat de corre
ctione pōt ei iniungi pnia salutaris .si
aūt negat ꝛ ante sit infamatus indicet
ei purgatio quā si nō p̄stiterit excōica-
bitur ꝛ vsq̄ꝫ ad satisfactōneꝫ condignā
ab omnibus euitabitur ꝛ si per annuꝫ
sic steterit extunc velut hereticus con-
demnet vt i dicto ca. excōicamꝰ.§.qui
auteꝫ. Item illi qui presunt ciuitati vel
loco alij quocunq̄ꝫ nomine censeātur
ad requisitōneꝫ eorum debēt iurare p̄-
cise attendere inuiolabil̄r ꝛ seruare ac-
facere.ac omnibus subditis inuiolabi
liter obseruari toto tempe sui regiminis
constitutiones in fauorem fidei a sede
apostolica ꝓmulgatas ac etiaꝫ appro-
batas.quas qui iurare noluerit et ser-
uare vt infamis ꝛ tanq̄ꝫ hereticoꝝ fau-
tor ac de fide suspectus.officio ꝛ hono
re sui regiminis expolietur.nec vlteri-
us ad dignitatem aliquam vel officiū
publicum assumatur nec teneat aliq̄d
quod fecerit vt potestas baliuus con-
sul vel rector extra li.vj.capi.vt officiū
§.statuimus. Debent etiam omnes re
ctores in hoc negocio parere dyocesa-
nis et etiam inquisitoribus nec aliquo
modo debēt cognoscere de hoc crimi-
ne.vt captus liberare ꝛ huiusmodi.ali
as sunt excōmunicati ꝛ si excommuni
catōnem sustinuerint per annum con-
demnari debent tanq̄ꝫ heretici extra in
ca.vt inquisitōnis li.vj. Itē i negocijs
hēsis ꝓcedi pōt simpl̄r ꝛ de plano. ꝛ si
ꝑiculū eēt nō noiatis accusatōibꝰ vl̄ te
stibꝰ publice nisi corā aliquibꝰ ꝓuidis

ꝑcipiendo ⁊ detinendo secretū ⁊ hmōi ꝫ cessante ꝑiculo publicent̃ vt fit i alijs iudicijs extra in ca. statuta. li. vj. Sed nunq̄d hereticꝰ poterit appellare. Dico ꝙ hereticis inhibita ē appellatio extra eodē vt inquisitōnis li. vj.

De pena qua sunt puniendi heretici.

Vndecima consideratio est quali pena sūt heretici puniendi. Rñdet̃ ꝙ q̄druplici pēa sunt heretici feriendi. s. excōicatiōe depositōne rerū ablatōe ⁊ militari ꝑsecutione. Excōicatōne qꝛ oīs hereticꝰ siue occultꝰ siue manifestus ipso iure ē excōicatꝰ maiori excōicatiōe. xxiiij. q. j. c. j. ⁊ ij. extra de hereticis. c. ad obediēdā Scdō depositione qꝛ indistincte siue clericus siue laycus etiaꝫ papa vel imperator vel q̄libet aliꝰ debet deponi ab om̄i dignitate. xl. di. si papa. xxxiiij. q. j q̄ ꝯtra pacem. Tercio rerū tempaliū ablatōne: qꝛ om̄ia bona eoꝝ debēt confiscari eccl'ie cui deseruiebāt si erāt clerici vel layci si in tꝑali iurisdictione sūt eccl'ie subiecti. Alioꝝ v̾o laycoꝝ bona principibus secularibꝰ ꝯfiscant̃. Quarto militari ꝑsecutōe: si em̄ ꝓpter malos puniendos oꝑtuit regiam maiestateꝫ nō solū legibus esse decorataꝫ ꝫ armis armatam. multo fortiꝰ ꝓpter hereticos exterminandos. Ideo dicit glo. j. Corinth. v. de paulo ꝙ cū videbat aliq̄s ꝑteruos ad corrūpentes fidem sathane tradebat corꝑaliter vexandos. Sic ergo heretici non solum excōicant̃ ⁊ deponunt̃: ꝫ ⁊ om̄i officio ⁊ beneficio debent expoliari. ⁊ si clericus sit dꝫ degradari ⁊ demū quilibet talis dꝫ relinqui arbitrio ꝑtātis secl'aris aīaduersione debita puniendꝰ. s. crematōne nisi cōtinuo post deꝑhensionē erroris ad fideꝫ velit reuerti ac errorem suū abiurare ⁊ satisfactiunem exhibere ⁊ sic redeūtes debent in ꝑpetuo carcere recludi ex̃ de here. ca. excōicamꝰ. ij. Sꝫ quā penaꝫ incurrūt credētes receptores defensores ⁊ fautores herericoꝝ. Rñdet̃ ꝙ quilibet talis est excōicatꝰ ⁊ si nō satisfecerit infra annuꝫ extūc ipso iure est infamis nec ad publica officia seu consilia nec ad eligēdos aliq̄s ad hmōi nec ad testimoniū dꝫ admitti nō pōt condere testamētum nec ad alicuiꝰ hereditatis successionē accedē. Nullus quoqꝫ ei super quocūqꝫ negocio: ꝫ ipse alijs cogetur rñdere si iudex ē eius nō valet sentētia. Si aduocatꝰ nō admittit̃ eius patrocinium. Si tabellio nō valēt eiꝰ instrumenta ⁊ sic in similibus. Si v̾o sit clericus ab om̄i officio ⁊ bn̄ficio dꝫ deponi. ⁊ illi qui tales postq̄ꝫ fuerit ab ecclesia denominati euitare ꝯtempserint debēt excōicari ꝓbant̃ hec om̄ia extra eo. excōicamꝰ p̊. ꝑag̃pho. credētes. Itē om̄s clerici q̄ talibꝰ exhibēt eccl'iastica sacr̃a vel traderent ecciastice sepulture aut el'ynas seu oblatōes eoꝝ reciperēt dn̄t ꝑuari suo officio ad qd̄ nunq̄ꝫ restituent̃ sine idulto sedis apl'ice spāli sitr ⁊ regl'ares q̄ꝝ etiā ꝑuilegia i ill' dyocesibꝰ nō fuent̃ eis in q̄bꝰ tales excessus ꝑpetrare ꝑ̄sumpserit vt i dcō c. excoicamꝰ ꝑag̃pho. sane clerici. Et nota ꝙ ipsi credētes eoꝝ erroribꝰ h̄etici sit̃ dicendi. ex̃. e. excōicamꝰ. ij. Quicūqꝫ ēt h̄eticos credētes receptores defensores vl' fautores eoꝝ sciēter ꝑ̄sumpserit ecciastice tradē sepulture excōicati sit̃ nec dn̄t absolui nisi ꝓprijs māibꝰ publice extumulēt ⁊ ꝓijciūt corꝑa dāṅatoꝝ ⁊ locꝰ ille ꝑpetua careat sepultura ex̃ de h̄eticis. c. q̄cūqꝫ li. vj. Itē h̄etici cū oībꝰ fautoribꝰ modo dictis ⁊ ipsoꝝ filij vsqꝫ ad scd̄am generationē ad nullum eccl'iasticū beneficium seu officium publicuꝫ admittant̃ al's irritum est extra. e. ca. quicunqꝫ ꝑag̃pho heretici. Et si dicas ex predictis colligit̃ ꝙ hereticus est multipli

ci pena puniend⁹ hoc videt irratōnabi
le. q2 deus nō punit bis in idipm. Cuꝫ
ḡ oms heretici sunt excōicati vt dictuꝫ
est et excōicatio sit pena sequit ꝙ non
sunt alia pena puniendi. Rn̄det ꝙ pro
vno pctō vna pena quis punit. Sed si
ad vnū pctm̄ plura ꝯcurrūt q̄ sunt mlt
ta pctā vel ꝑpter relapsum eiusdeꝫ pōt
hō iuste puniri multiplici pena. Siqs
ergo labit in damnataꝫ heresim punit
pena excōicatōis. q2 vt dictuꝫ est omis
heretic⁹ est excōicat⁹: ꝫ si pt⁹ abiurataꝫ
heresim iterū labat debꝫ alia pena cor
porali puniri vel tpali damnari.

Quis potest capere hereticos ꝛ tormentis exponere.

Duodecima consi
deratio est scire q̄s pōt capere ꝛ
tormentis exponere hereticos. Rn̄de-
tur ꝙ tam eps̄ ꝙ̄ inquisitor vnus sine
alio pōt citare et cape et tute custodire
vel ꝯpedib⁹ mācipare ac manicis ferre-
is si eis visum fuerit faciendū. Sꝫ de-
putare dare carceri ꝛ ꝙ magl ad penaꝫ
ꝙ̄ ad custodiā videat vel tormētis ex-
ponere vel ad sniam ꝑcedere ꝯ eos nō
pōt eps̄ sine inquisitore: nec inquisi-
tor sine ep̄o aut eius sup hoc delegato
aut ep̄ali sede vacāte delegato capl'i si
sui adinuicē copiā possint habere infra
octo dies postꝙ̄ seinuiceꝫ requisierint
pn̄t tn̄ q̄libet p̄dictoꝝ cōmittē alteri vi-
ces suas vel p lrās significare suū con
silium ꝛ ꝯsensum extra de heretic. mlt-
toꝝ in clementinis. Sed occurrunt
hic finaliter. xv. difficultates. Prima ē
si carcer in quo ponunt heretici debe-
at esse cōis ep̄o et inquisitori. Dicit ꝙ
sic ꝛ debēt habere duos custodes vnū
quem volet ep̄us ꝛ ei ꝑuidebit ꝛ vter-
ꝙ̄ eorum potest habere sub se vnum fi
delem ministruꝫ ꝛ illius loci erūt due
claues diuerse. quarum vnus custodū
vnam ꝛ alius aliam tenebit. et poterit
officium ministrandi charitatis com
mittere suo ministro ꝛ tenent predicti
custodes anteꝙ̄ exequant officiū corā
eis a quibus assignant iurare tactꝭ euā
gelijs ꝙ in custodia omnē diligentiaꝫ
quā poterūt adhibebūt ꝛ ꝙ alicui car-
ceratoꝝ nihil in secreto loquet vn⁹ nisi
audiente alio. ꝛ ꝙ ipsis carceratis fide
liter conferent ꝑuisionē quā ipsi reci-
piunt ex ordinatōne ꝯmuni ꝛ ꝙ a pen-
tibus vel amicis vel alijs fidelibus p-
sonis offert eisdem nisi ep̄i vel inquisi
toris vel suoꝝ cōmissarioꝝ ordinatō re
fragetur ipsis fideliter ꝛ absꝙ̄ diminu
tione aliqua mīstrabūt nec in his frau
dem aliquā adhibebunt ꝛ eodem mo-
do iurabūt p̄dicti custodum ministri ꝛ
coram eisdem extra. e. ca. multoruꝫ in
clementis. Et eodem modo iurabunt
notarij inquisitoris coraꝫ ep̄o cum in-
quisitore vel substitutis ab eis ꝙ suuꝫ
officium fideliter exercebunt: et idem
fit de alijs ꝑsonis necessarijs ad dictuꝫ
officium extra. e. multoꝝ in clement-i
nis. Secūda difficultas est de xp̄ia-
nis qui efficiunt iudei vel redeūt ad iu
daismum si debet ꝑcedi contra eos si-
cut contra hereticos dico ꝙ sic etiaꝫ si
infātes metu vel mortl fuissēt baptizati
si de hoc fuerint confessi. Aut p iude-
os aut xp̄ianos muniti sicut cōtra fau
tores ꝛ defensores talium ꝑcedenduꝫ
extra de here. ca. contra. li. vj. Tercia
difficultas est si ꝑpter heresim marito-
rū debeant ꝯfiscari dotes vxoꝝ catho-
licaꝝ. Dicit ꝙ non nisi cū eis sciēter. s.
sciendo eos esse hereticos cōtraxissent
extra. e. decreuit. li. vj. Quarta diffi-
cultas est si post mortem heretici pos-
sint occupari bona eius si de eius he-
si non fuit in vita declaratum. Respō-
detur ꝙ sic si postea declaretur extra e.
accusatus. §. porro. li. vj. Quinta dif
ficultas est si debeant puniri sacerdo-
tes qui instruūt hereticos de celando

veritate dicit ꝙ debitā pena debent castigari. Religiosi etiā heretici sunt grauius alijs puniēdi extra.e. accusatus. §.sacerdotes.li.vj. Sexta difficultas est de etate inquisitoris vtrū.s. requiratur determiata etas vt possit officium exercē. Rñdet ꝙ nō pōt eē inq̄sitor nisi attigerit.xl.an.⁊ tam ipse q̄ꝫ ꝯmissarij deputati nō pñt pecuniā extorquere nec sciēter eccl̄iaꝝ bona ob delictuꝫ clericoꝝ fisco eccie applicare.alioq̄n sūt excōicati ip̄o facto a q̄ non pñt absolui p̄terq̄ꝫ in mort̄ articulo.donec illis a q̄bus extorserint plene satisfecerit d̄ pecunia sic extorta nullis p̄uilegijs pact̄ aut remissionib⁹ sup̄ h̄ valitur̄ ex̄ d̄ hereticis volētes in clemētinis. Septima difficultas ē si pōt inq̄sitor p̄cedere ꝯ aliquē officialē vel nūciū romane curie.dr̄ ꝙ nō vtꝫ ex̄uaganti Joh.xxij. q̄ incipit ꝯfrater. Octaua difficultas est q̄s ꝓprie dicend⁹ est relapsus. Rñdetur ꝙ accusat⁹ de heresi vel suspect⁹ vehemēti suspitōne q̄ in iudicio abiurauit ⁊ postea ꝯmittit in ip̄am talis censet relapsus.licꝫ antea p̄m heresis crimen non fuerit plene ꝓbatū ꝫ si leuis fuit suspicio non dꝫ iudicari relapsus. q̄ꝫq̄ꝫ ex h̄ sit graui⁹ puniend⁹. nō tñ dꝫ ex h̄ i heresim r̄lapsoꝝ pena puniri extra de here.accusat⁹.lib.vj. Qui do in vna sp̄ē siue in vno fidei articulo vl̄ sacramēto eccie errauit ⁊ postea abiurauit simpl̄r vel general̄r h̄ēsim si postea erret in alio relapsus ē iudicand⁹ ex̄.e. accusat⁹.li.vj. Ille aūt de cui⁹ lapsu in heresim an̄ abiuratōeꝫ ꝯstiterat vl̄ nūc ꝯstat si postea hereticus receptet deducat visitet vel associet vel mūera aut dona eis donet vel mittat vel fauorē impendat q̄ excusari nō possit iudicari dꝫ relapsus.extra.e.accusat⁹. li.vj. in tali casu verum est q̄d dicit apl̄s ad Rom. primo.q̄ talia agūt digni sunt morte nō solum qui faciūt:sed etiam q̄ consentiunt facientibus. Nona difficultas ē si q̄n negociū heresis committit alicui vel aliquib⁹ generaliter in certis locis adunat̄ ep̄is auctas eoꝝ ordinaria p̄cedendi vel delegata si eā hēant. Dicit ꝙ nō ꝫ vtraq̄ꝫ de eodē facto inquirē possunt cōiter ⁊ si diuisim p̄cedant conari debēt sibi cōicari processus vt ꝑ hoc melius possit veritas inueniri ⁊ ꝑ vtroq̄ꝫ simul snīa p̄ferat̄ nisi alter alteri deferat ꝙ si in snīa nō ꝯcordent ad sedem ap̄licam remittat̄.extra.e. per hoc lib. vj. Et intellige ꝙ p̄dictam ꝯmunicatōnem p̄cessuuꝫ oportet fieri .q̄n nihil aliud restat agendū nisi ꝙ snīa ꝓmulgetur.quia si alter nō posset ꝯmode p̄cedere nisi visis actibus alteri⁹ tūc semel tm̄ cōmunicatio tribuat̄ vt in extrauaganti bñdicti.xj.q̄ incipit ex eo. Decima difficultas est quā penam incurrunt ep̄i vel inquisitores vel eorū substituti si maliciose aut fraudulenter imponāt alicui crimē heret̄ vel aliq̄d alio falso imponentes q̄d impediat executionē officij eorūdem. Rñdet ꝙ si ipsi causa odij.gratie vel amoris vel lucri: vel cōmodi tēp̄alis omiserint p̄cedere vel aliquē vexarent imponēdo ipsam heresim ⁊c. Si ep̄i sunt vel supra ꝑ trienniū incurrunt suspensionem ab officio. Si inferiores sunt excōicati sunt a qua nō nisi ꝑ papaꝫ possunt absolui p̄terq̄ꝫ in mortis articulo. ⁊ eandē penā incurrūt si omiserint ꝯtra quenq̄ꝫ p̄cedere vbi fuerit p̄cedendū. extra de here.multoꝝ in cle. Undecima difficultas est si in aliquo casu sunt heretici tolerandi. Rñdet ꝙ in pena heresis tria possum⁹ considerare. Primo ipsius grauitatē criminis. Scd̄o eccie corrigentis charitatē. Tercio ipsoꝝ fidelium vtilitatem. Considerando p̄io criminis grauitatem statim cum heretici dep̄hensi sunt essent interficiendi magis q̄ꝫ incendiarij aut falsarij. vñ Exo.

xxxij. statim cũ moyses descẽdit d mõ
te mãdauit ꝙ frater interficeret fratrez
suũ ⁊ ꝓxim⁹ ꝓximũ ꝓ pctõ ydolatrie.
Et deut. vij. mandatũ fuit pplo isrlitico
co vt aras hereticoꝝ subuerteret ⁊ scul
ptilia ꝯbureret. Et. iiij. reg. xxij. dicitur
ꝙ rex iozias vidit sepulchra q̃ erant in
montib⁹ tulitq̇ ossa eoꝝ de sepulchris
⁊ ꝯbussit illa. Si ṽo cõsiderem⁹ in tali
crimine charitatẽ ecclie: tũc nõ statim
tradunt heretici exterminio. sed circa
eos seruat ordo correctõis fraterne. qꝛ
monent primo ⁊ scdo ⁊ si postmoduz
reperiunt relapsi nõ ampli⁹ ecclia eos
tolerat qꝛ nihil ampli⁹ de eoꝝ correctõ
ne impat. Sed ꝯsiderando vtilitatem
fidelium si aliq̇ sint heretici q̇ sic defen
dũt falsitatẽ snie sueṽt in terra multitu
dinẽ faciant ⁊ ꝯuenticuloꝝ segregatio
nes vel eccie cõturbatõnes cogitẽt tũc
absq̇ alia dilatõne vel inquisitõne ex
terminandi sunt. qꝛ cũ bonũ cõe sit p̄
ferendũ priuato magis est ꝓuidenduz
saluti cõi q̃ saluti alicui⁹ vel aliquoꝝ.

Duodecima difficultas est. si hereti
ci reuertẽtes ad fidẽ semꝑ sint recipiẽ
di. qꝛ dicit Exo. xxij. maleficos nõ pati
eris viuere. vnde glo. ꝑ maleficos itel
ligunt pctõres pctõ heresis ⁊ pctõ cõ
tra naturã. q̇ statim sunt vita corpora
li priuãdi ne alios inficiant. Rñdet ꝙ
hereticos eẽ recipiendos potissime re
lapsos tripl'r põt intelligi. Primo ad
sacroꝝ ꝑceptõez. Scdo ad bonoꝝ tem
poraliũ restitutõez. Tercio ad vite tꝑa
lis ꝯseruationẽ prima reuersio nunq̃
negat hereticis. qꝛ salus anime ex or
dine charitatis omnibus est appeten
da etiam inimicis iuxta illud Math.
v. Diligite inimicos vestros benefaci
te hijs qui oderunt vos propter quod
heretici semper reuertentes quantum
cunq̇ et quotienscunq̇ relapsi fuerint
ab ecclesia recipiunt ad penitentiaz et
eucharistie ꝑceptõnez. vñ sicut scribit,
extra de here. c. sup eo. §. nos itaq̇ lib.
vj. ꝙ si post relapsum heretici penitue
rint ⁊ penitentie signa manifeste appa
ruerint in eis sacramenta penitentie et
eucharistie humiliter petita neq̃q̃ sũt
eis deneganda. Sed scdo ⁊ tercio mõ
negat eis reuersio. quia si ipsi seruarẽ
tur in vita post relapsum ⁊ restituerent
tur ad dignitates ⁊ ad bona tꝑalia. et i
vita corpali seruarentur incolumes. si
iterum laberent possent alios inficere
⁊ alij citius in heresim laberent si ipsi
sine pena transirent. Iterdũ tamen ec
clesia hereticos ad bonoꝝ tꝑaliũ resti
tutionẽ recipit vel ꝓpter bonũ lucis in
tuendũ. Dicit enĩ aug. in epl'a ad Vin
centiũ nõnullos toleram⁹ q̇s corrigere
vel punire nõ possim⁹ nec ꝓpter paleaz
relinquim⁹ archã. nec ꝓpter edos in fi
ne segregandos deserim⁹ gregẽ domi
ni. nec ꝓpter vasa facta in ꝯtumelia mi
gramus de domo dñi. pz ergo quõ cõ
cedit hereticis reuersio ⁊ quomõ non.

Decima tercia difficultas est. si loq̃
mur de hereticis non relapsis cum vo
lunt redire ad fidem q̃liter debẽt recipi
Respondet ꝙ si aliquis heretic⁹ vel he
reticoꝝ credens receptator. fautor. de
fensor necnõ ⁊ de heresi infamatus vel
suspectus ad vnitatẽ ecclie redire volu
erit ad arbitriũ epi ꝓprij prius debz ab
iurare errorem ⁊ ꝓmittere ⁊ etiã ꝑ scri
pturam firmare. ꝙ tenebit firmiter ad
mandatũ eccie catholicã fidem et hoc
publice ſm ꝙ ei⁹ crimẽ fuerit publicuz
vel priuatũ. j. q. vij. q̇tiens. de ꝯse. dis. ij.
ego berẽgari⁹ ex̄ de hẽ. ad abolendam.
Postea dz ſm ecclie formã absolui de
qua. xj. q. iij. cũ aliquis. extra de sen. ex
cõ. cuz desideres. Postea eis dz impo
ni qd̃ in talibus solet iniungi vt in ca.
quotiens. ⁊ capi. ego berengarius. vbi
supra. Et quando tales volunt reuerti
ꝯsideri debet solerter ꝙ sint vere con
uersi si debeãt recipi. ex̄. e. vt officiũ. §.

ā.li.vj. Pena autem q̄ talibus dȝ im-
poni declaraṫ.extra de hereticis excō-
municamꝰ.ij. vbi dicıṫ. Si qui autem
de ṗdictis postq̄ꝫ fuerint deprehensi re
dire voluerint ad agendā ꝯdignā pe-
nitentiā in ꝑpetuo carcere detrudātur
Decima quarta difficultas est si pre
latus sit hereticus vtruȝ habebat pote
statem spūalem. Rn̄deṫ ꝙ prelatus he
reticus nō est ṗlatus etiā si sit papa :qꝛ
ipso facto est depositus. Vnde papa
eligiṫ in caput totiꝰ eccl'ie iuxta illō ad
Eph.j.ipsum dedit caput sup omnem
ecclesiā que ē corpꝰ xp̄i. Capitis autē ē
influere vitā in omnibꝰ membris.ꝛ p̄n
cipium vite spūalis est ipsa fides quia
sine fide impossibile ē placere d̄o. Vn̄
apl's ad Heb.xj. Fidē dicit eē substan
tiam.i.fundamentū omniū rerū sperā
darum. Si ergo papa deṗhendaṫ de-
uius a fide caret vita spūali ꝛ ꝑ conse-
quēs alijs influere nō p̄ōt Vnde sicut
homo mortuus nō est homo:sic papa
in heresi deṗhensus nō est papa ꝓpter
qd̄ ipso facto ē depositus si ergo h̄ di-
citur de papa multo fortiꝰ de quocūq̄ꝫ
alio ṗlato inferiori. Amplius autē de-
claraṫ ṗdicta difficultas s̄m Thom̄.in
scd̄a scd̄e.q.xxxix.ar.iij. vbi distinguit
de duplici ptāte spūali.quaꝝ vna ē sa-
cramētalis alia est iurisditōnalis. Sa-
cramentalis est q̄ ꝑ aliquā ꝯsecratōem
ꝯfertur ꝛ talis s̄m essentiam remanet i
homine q̄ꝫdiu viuit:siue in scisma siue
in heresim labaṫ.qd̄ pȝ ꝑ hoc ꝙ rediēs
ad eccl'iam nō iteruȝ ꝯsecraṫ.ȝ tn̄ tales
vsum ptātis amittūt: ita ꝙ nō licet eis
sua ptāte vti.si tn̄ vsi fuerint effectū ha-
bet in sacr̄alibꝰ.qꝛ in his hō nō operaṫ
nisi sicut instr̄m d̄i. Vn̄ effectꝰ sacr̄ales
nō excluduntꝰ ꝓpter culpā quācūq̄ꝫ cō-
ferētis sacr̄m. Ptās aūt iurisdictionis
est q̄ ex simplici iniunctōne hōis cōfer
tur ꝛ ideo nō immobiliter adheret ꝛ in
scismaticis ꝛ hēticis nō manet. Vn̄ nō
p̄nt absoluere nec excōicare nec indul-
gentias facere.aut aliqd̄ hmōi ꝛ si fece
rint nihil est actū.vij.q.j. nouacianus.
Decima quinta difficultas est si ptꝰ
abiurationem heresis aliqui inuenian
tur relapsi vtrū sint statim tradēdi iu-
dicio seculari. Rn̄deṫ ꝙ sic:qꝛ sicut fi-
des est fundamentuȝ spūale eo ꝙ sine
fide impossibile est placere deo vt dici
tur ad Heb.xj.sic heresis que est fidei
corruptio totam spūalem vitā hȝ surri
pere eo ꝙ modicum fermentuȝ totam
massam corrūpit.j.Coꝝ.v. Vn̄ de au-
ctoritate iudicij secl'aris scribiṫ.xxxiij.
q.iij.resecande ꝙ resecande sunt putri
de carnes et scabiosa ouis a caulis re-
pellenda est ne tota domus massa.cor-
pus ꝛ peccora ardeat corrūpaṫ putre-
scat ꝛ intereat. Arrius em̄ in alexādria
vna scintilla fuit:ȝ qm̄ nō statim oppr̄s
sa est totū orbem eiꝰ flama depopulata
est.vn̄ ad hmōi periculū euitandū cuȝ
heretici deṗhenduntꝰ relapsi vel per fa
cti euidentiā vel ꝑ ꝓpriam ꝯfessionem
seu ꝑ testes absq̄ꝫ mora tradendi sūt iu
dicio seculari. Et ꝓpterea scribiṫ. extra
de here.sup eo.li.vj. Nos itaq̄ꝫ inquisi-
tioni tue de fratrū nostroꝝ ꝯsilio rn̄de-
mus ꝙ q̄ post abiuratōeȝ deṗhensi fu-
erint in heresim cecidisse sine vlla peni
tus audientia relinquēdi sunt iudicio
seculari. Et sic imponiṫ finis.ij. li. in q̄
de natura seu quidditate heresis.d̄ mo
dis hereticoꝝ.de heresibꝰ repululātibꝰ
istis tp̄ibus:de mō inquirendi eos.ꝛ d̄
eoꝝ punitōne dictū est.frustra em̄ here
tici sunt circumlatrantes ꝛ q̄si per mi-
nas nostrum fidei fortalicium impug-
nantes cum sit turris fortitudinis a fa
cie inimici in virtute domini nostri ie-
su christi cui est honor et gloria in secu
lorum secula Amen.

Explicit liber secundus.

Incipit liber tercius de iudeorum bello contra fidei fortalicium.

HEreticoꝝ bello quasi periculosiori soluto cum sit a familiaribꝰ inimicis latēter ꝯmissuꝫ. Iudeoꝝ vesana ꝓgenies nō erubescit temptare si possit nr̄m fidei fortaliciū ꝑ viribus expugnare ac si cecus in campū exiret vt pugnaret cū vidente. Non .n. vident cecitate ꝑcussi qđ est turris fortitudinis a facie inimici. Vt ergo videatur modus bellandi iudeoꝝ dissolutio sui belli et eorūdem ꝯfusio in p̄n̄ti tercio libro nr̄i fortalicij duodecim ꝯsideratōnes intellectui occurrūt ꝑtractāde Quaꝝ prima erit de iudeoꝝ cecitate ⁊ sua nebulosa noticia. Scđa de iudeorum parentela ex talmuth doctrina. Tercia de iudeorū diuersitate in sua fide ⁊ credentia. Quarta de iudeorū bello ꝑ argumenta sumpta ex lege mosaica. Quinta de iudeorū bello ꝑ argumenta sumpta ex lege euangelica. Sexta de iudeoꝝ bello ꝑ argumēta sumpta ex naturali scia. Septima đ iudeorū crudelitatibꝰ ⁊ sua inaudibili seuicia. Octaua de iudeoꝝ fatuitatibus ⁊ sua grandi stulticia. Nona de iudeorū expulsionibꝰ ⁊ sua magna ig̃mina. Decima de iudeoꝝ mirabilibus ⁊ sua obstinata malicia. Vndecima de iudeoꝝ obligatōne ex iure canonico ⁊ ciuili ac ordinatōne regia. Duodecima đ iudeoꝝ ꝯuersione in fine seculi a sua duricia.

De iudeorum cecitate ⁊ de sua nebulosa noticia.

CIrca primā consideratōneꝫ q̄ est de iudeoꝝ cecitate duo sunt videnda. Primuꝫ q̄ ē cā cecitatis eorū. Scđm si pōt sanari vt reducant ad lucem. De primo dr̄ ꝙ causa cecitatis iudeorū est q: dn̄o peccauerūt sicut deducit mgr̄ bern̄. oliuerij ī tractatu suo ꝯtra cecitatem iudeoꝝ allegans illud Soph. j. ambulabūt vt ceci. q: dn̄o peccauerūt. licet enim verba ista generaliter de om̄ibus peccantibꝰ sint dicta q̄ vere dn̄o peccant teste p̄s. q̄ dicit. tibi soli peccaui ⁊ malū corā te feci p̄s. l. ex quo pctō sp̄ualiter ceci efficiunt. iuxta illud Sapie. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ sp̄aliter tn̄ intelliguntur de iudeis q̄ quodā singulari modo dn̄o peccauerūt ihm xp̄m filiuꝫ dei iniuste crucis supplicio interimēdo ꝓpt qđ sp̄ali mō facti sunt ceci int̄ oēs gentes vt nō solū patiant cecitatē culpe sicut ceteri pctōres ꝫ etiā hēant cecitatē ignorantie sup om̄s. ꝓpter quā ignorātiam scripturam ꝓprie legis minime intelligunt. ⁊ qđ in illa ad eorum directionem est valde clarum. in ꝓpriaꝫ damnationem venit in obscurū de quibus dicit Treñ. iiij. Errauerūt ceci in plateis. errare em̄ in plateis nihil aliud ē ꝙ̄ deficere in scripturis claris et manifestis circa quas nō ꝓprie dicunt errare qui nolūt ipsas recipe ꝫ illi q̄ volūt intelligere. ⁊ tamen dicūt se eas tenere sicut nō dicit vere cecus cui est abn̄s visibile obiectum sed qui p̄sente obiecto nō potest habere visionis actū. Populus igit iudaicus merito dicit cecus q̄ vetus testamētū recipit ⁊ que ī eo scripta sunt recte intelligere nescit. Dicūt em̄ iudei ꝙ sigillum legis nondū ē amotum. dixerat em̄ deus Isai. in capi. viij. liga testimoniū signa legem in discipulis meis. hic ponit ocultatio misterij xp̄i. liga testimoniū. id est inuolue ꝓphetiaꝫ ī obscuritatibus ꝓpter incredulos quibus talia sunt celanda. signa legem in discipulis meis. id ē apostolis alijsq3 xp̄i discipulis q̄ p̄dicādo

legem obscuritates ꝓphetiarū aperu-
erūt ꝛ declarauerūt ostendentes eas in
xp̄o impletas vtȝ in actib⁹ apl'oꝝ sicut
fuerat a deo p̄ordinatū. Et hoc modo
dictum fuit Danie.xij.capitulo tu au-
tem Daniel claude sermones signa li-
brū vsqȝ ad p̄finitū tp̄s. Cū ergo predi-
ctū verbū dixit de⁹.s.liga testimoniū ꝛ
cetera.intellexit ꝓpha q꞉ h̄ erat pp pec-
cata ppl'i.orauit deū statim: vtȝ in lite-
ra sequēti dicēs expectabo dn̄m.s.ih̄m
xp̄m q̄ abscondit faciē suā a iacob .i.a
ppl'o iudaico descendēte a iacob. q2 in
aduentu ei⁹ ppl's ille ꝑ maiori pte fuit
excecat⁹ p infidelitatē sicut dicit ad ro-
ma.xj.cecitas ex pte ꝯtigit in isrl'.ꝛ pre-
stolabor.i.patiēter expectabo aduētuȝ
ei⁹.vel sic ꝛ p̄stolabor eū q̄si dicat speȝ
habeo in te. q꞉ istud sigillu amouebit.
ꝛ ex h̄ ordinauerūt iudei in suis oratio
nibus vt orarēt deū q꞉ amoueret sigil-
lum legis. Dicendo sic in oꝛone dn̄e si
gillū legis amoue vt eā possim⁹ intelli
gere. Et tenēt iudei q꞉ istud sigilluȝ dȝ
amouere messias. ꝛ iō in hīs q̄ nō p̄n̄t
intelligē ipsi⁹ legis sp dicit in talmudi-
co vult dicere.istud maneat i dubio q̄-
usqȝ veniat messias q̄ illō declaret. Sȝ
verus messias q̄ est xp̄c ih̄s iam venit
vt patuit supra li.j.in aptione.xij.thau
rorū quarti pūcti articuli sexti.et infra
adhuc magis videbit cū dissoluet bel-
luȝ iudeoꝝ.hic verus messias amouit
sigillū legis cū aperuit libꝝ ysaie Luc.
iiij.stans in templo añ phariseos .ꝛ pri
mū qō se obtulit nō sine grandi miste-
rio fuit illud qō in eodē libro.c.lxj.fue
rat ꝓphetatum.s.spūs dn̄i sup me.eo q꞉
vnxerat me dn̄s.ad annūciandū man-
suetis misit me vt mederer ꝯtritos cor
de.ꝛ p̄dicarē captiuis indulgentiam ꝛ
clausis apertōeȝ ꝛ p̄dicarem annū pla
cabilem domino et diem vltionis deo
nostro.vt ꝯsolarer oīs lugenres ꝛ po
nerem fortitudinē lugentib⁹ syon ꝛ da

rem eis coronam ꝑ cinere. oleum gau
dij ꝑ luctu.palliū laudis ꝑ spiritu me
roris. Cum eñ legeret hanc ꝓphetiam
xp̄c dixit eis.hodie impleta est hec scri
ptura in aurib⁹ nostris Luc.iiij. h̄ ma-
nifeste amouit sigillū omniū ꝓphetia
rum q̄ loquunt de aduentu messie de-
clarando se esse messiā de q̄ ꝓphetia lo
quebat ꝛ postea amouit alia leg⁊ sigil-
la sicut patuit supra lib.j. Et ampli⁹ in-
fra patefiet. Hūc librū legis ꝛ ꝓphetaꝝ
vidit iohannes euāgelista in dextra se-
dentis sup thronū scriptū int⁹ ꝛ foris ꝛ
signactū sigillis septem.et dicit q꞉ non
inueniebat aliq̄s dign⁹ soluere illa sig-
cula ꝛ aperire libꝝ neqȝ in celo neqȝ in
terra neqȝ subtus terram: imo nec r̄spi
cere illū ꝛ ꝯsolans eū angel⁹ q̄ secū lo-
quebatur. Ait illi ne fleueris ecce vicit
leo de tribu iuda radix Dauid aperire
libꝝ ꝛ soluere septem signacula ei⁹ quē
dicit agnuȝ stantem.s.xp̄m tanq̄ȝ occi-
sum. Et sequit ꝛ venit ꝛ accepit de dex
tra sedentis in throno libꝝ.ꝛ cum ape
ruit librū quatuor aīalia ꝛ vigintiqua-
tuor seniores ceciderūt corā agno can-
tantes canticū nouū dicentes dignus
es dn̄e accipe libꝝ et aperire signacula
ei⁹ qm̄ occisus es ꝛ redemisti nos deo
in sanguine tuo.ex oīni tribu ꝛ lingua
ꝛ ppl'o ꝛ natōne ꝛ fecisti nos deo nr̄o.
regnū ꝛ sacerdotes ꝛ regnatuim⁹ super
terram Apoca.v. Sed licet sigilluȝ le-
gis ꝛ ꝓphetarum: imo ꝛ sigilla sint so-
luta ꝛ litera apta p messiam. Iudei mi
seri quib⁹ fuit missus nolunt credere q꞉
sigillū secreti legis sit amotuȝ. Et hinc
est q꞉ idem dubium qō habebant ante
q̄ȝ veniret tenent nūc postq̄ȝ transierūt
millequadringentisexaginta āni a sua
natiuitate.ꝛ nolunt attenti videre quō
prophetie iam sunt implete pmanen-
tes in maledictōne dicte scripture.liga
testimoniū.signa legem. ꝛ iterum ysa.
vj. Audite audientens ꝛ nolite intelli-

gere ⁊ videte visionē ⁊ nolite agnosce-
re. quasi dicat auditis nō intelligit̃ vi-
detis ⁊ non cognoscitis. Et statim seq̃-
tur. exceca cor populi huiꝰ et aures eiꝰ
aggraua ⁊ oculos eius claude ne forte
videant oculis suis ⁊ auribus suis au-
diant ⁊ corde suo intelligant. Hic no-
tat Nicola. de lyra ꝙ talis excecatio et
obduratio nō ē a deo directe: ſ; a libert
arbitrij defectibilitate. Homo ei auer-
tens se a deo meret̃ vt iuste deus retra
het grām suaȝ ab eo. cuiꝰ effectꝰ est illu-
minare intellectum ⁊ mollificare affe-
ctum: ⁊ ideo ipsa subtracta homo exce
catur ⁊ obdurat̃ ex sua malicia. Et hoc
fuit impletū qñ ad p̄dicatōnem xp̄i iu
dei ꝑ magna parte fuer̃t obdurati ſm
ꝙ dicit̃ expresse Job. xij. ꝓpterea non
poterant credere. quia dixit ysaias. ex-
cecauit oculos eoꝝ ⁊ indurauit cor eo
rum. In qua excecatōne ac etiam duri
cia vsq; nūc in p̄sens tempus ꝑdurat ge-
neratio ista. Contra quos q̃si contra ꝑ-
tinaces tam ɔtra simplices iudeos q̃
ɔtra literatos eoꝝ qui nolūt credere ꝙ
sigillū legis est amotū. Dicit ysaias. c.
xxix. Claudet oculos vestros. id ē exce
cabit: sacerdotes et scribas qui debent
vos dirigē sic̃ oculi cetera membra cor
poris. Sciendū tñ q; deus nō ē cau-
sa excecatōis directe sed indirecte inq̃-
tum iuste a malis subtrahit gratiā suā
mentis illuminatiuam sicut statim su-
pradictū est. Sequit̃ ꝓphās quia im-
minente euersione ir̃lem apparuerunt
plura signa huiꝰ euersionis vt dicet̃ in-
fra ɔsideratione. ix. que tñ aliqui tanq̃
ꝓphete falsi interpretabant̃ in contrari
um sc; in bonum ciuitatis futurum. et
principes vestros quia decepti a tali-
bus prophetis rebellauerunt Roma-
nis ⁊ erit vobis visio omnium scil; ꝓ-
phetarum antiquoꝝ qui ꝓphetauerūt
de aduētu xp̄i ⁊ de destructione ciuita
tis ⁊ templi ꝓpter eius mortem sic̃ ver
ba libri signati q̄ non potest legi q̃diu
est signatus. Ideo s̄bditur quem cum
dederint scienti literas dicent lege istū
respondebit non possum. signatus est
eñi. sic respondent iudei moderni. mul
ti eñi doctores eoꝝ qui precesserunt de
terminauerūt tempus aduentus mes-
sie vnus post alium ⁊ omnes defecer̃t
quia tempora ab eis prefixa transierūt
ſm ꝙ dicit Rabi salomon super Dani
elem ⁊ causam huius defectus dicunt
doctores moderni iudeorum. scilic; ꝙ
sermones ꝓphetarum sunt clausi. sic ꝗ
datur liber scienti literas. id est perito
iudeo ⁊ respondet se non posse legere.
quia est signatus quasi dicat ego non
legam. quia nolo amouere sigillu;. se-
quit̃ ⁊ dabitur liber. s. apertus per pre-
dicatōnem xp̄i ⁊ apostoloꝝ ⁊ aliorum
predicatoꝝ euangelij xp̄i nescienti lite
ras. diceturq; ei lege. ⁊ respondebit ne-
scio literas. quia quando simplicibus
iudeorum fit sermo de aduentu xp̄i p̄-
terito ⁊ cōsimilibus dicunt̃ se non esse
peritos in lege. ſ; ꝙ magistri eorum sci
rent de talibus respondere quorum er
roribus firmissime adherent. Sic er-
go accidit omnibus miseris iudeis taȝ
l̃ratis q̃ simplicibꝰ ꝙ oms̄ ceci facti sūt
q; qui nescit legere nō intelligit ꝓphe-
tias. ⁊ q̄ scit legere nō vult amouere si-
gillū dicens. Video ꝙ pr̃ meus ⁊ aui
mei nō receperūt ih̄m xp̄m nec intelle
xerūt ꝙ ꝓphetie in eo fuerunt implete:
ergo nec ego volo credere. Hec est ma
gna cecitas ⁊ azinina bestialitas. quia
si primi excecati non cognouerunt bo
num plus sunt culpādi isti vltimi qui
vident tm̄ tempꝰ transisse ⁊ legunt san-
ctas scripturas ⁊ nō intendūt in eis si-
gillum amotum manentes in sua per-
fidia sicut patres eorum. Et ideo Lu.
vij. xp̄s comparauit eos pueris dicēs.
cui ergo similes dicam hoies generati
onis huius ⁊ cui similes sunt. siles sūt

pueris sedentib⁹ in foro. et loquentib⁹ adinuicē ꝛ dicentib⁹ cantauim⁹ vobis in tibijs ꝛ nō saltastis. lamētauim⁹ et ñ plorastis vbi dicit glo. lr̄alis. pueri doctores sẜ spū hūiles. forū synagoga vel ipsa hirl'm in q̄ iura p̄ceptoꝝ dei cōdebanẜ q̇ ꝯtribulib⁹ solebant exprobrare ꝙ nec psalmis allecti ad laudes assurrexerūt corde deuoto mēbroꝝ agilitate qđ notat salt⁹ nec trenis. i. lamētationib⁹ ꝓphāꝝ in excidijs factis vel fiendis ad pniam sunt cōuersi. Voluit ergo xp̄s exprimē cecitatē ꝛ obstinatōez iudeoꝝ in p̄dicta silitudine pueroꝝ ad lr̄az em̄ sic faciebāt pueri iudeoꝝ. Circa qđ est aduertendū ꝙ multum valde facit ad virtutem ꝙ aliq̄ a sua puericia assuescūt oib⁹ opib⁹ v̄tuosis. Jō apud antiq̊s fuit ꝯsuetū ꝛ expedit ꝙ sic pueri exerceanẜ in ludis honestis inducētib⁹ ad v̄tutē ꝛ retrahētib⁹ a vicijs ꝓpẜ qđ pueri hebreoꝝ hēbant talē ludum. Diuidebanẜ em̄ in medio ciuitatꝫ i duas ꝑtes eq̄les ꝛ illi q̇ erāt ex vna ꝑte canebant carmen leticie. ꝛ alij ex opposito carmen lugubre et postea exprobabant sibi mutuo ꝛ exultātes dicebant alijs q̄re sibi nō cōgaudebāt. et ecōtra alij q̄re sibi nō cōpatiebanẜ. ꝛ h̄ fiebat ad exprimendū vanā leticiā ꝛ defectū compassionis ꝛ amicicie ad inuicez in hoc mundo sicut videmus frequenter etiā in eadem ciuitate imo etiā in eodē vico vel etiā vel eadem domo ꝙ aliqui letanẜ ꝛ alij etiā tristanẜ ex opposito h̄ similiter erat de iudeis q̄tuz ad hoc ꝙ viderāt austeritatē iohis nec ꝑ hoc moti fuerāt ad pniaz ꝛ postea viderūt dulcedinē ꝛ mansuetudinē xp̄i. quia dulcedinē eius p̄dicauit et cum eis dulciẜ ꝛ mansuete conuersatus est: nec g̃ues penas imposuit penitentibus sed dixit vade ꝛ amplius noli peccare Johis viij. ꝛ tñ ꝑ hoc nō fuerūt moti ad deuotionis dulcedinē ꝛ pietatis. ꝫ magꝭ remanserūt ceci ꝛ obstinati in pctis. scilꝫ vtriusqꝫ vitā in malū interp̄tando qđ ꝛ faciūt hodiernis tp̄ib⁹. Sūt g̃ iudei similes pueris nō q̄tum ad eoꝝ ig̃scentiā: ꝫ q̄tum ad ludi eoꝝ interp̄tatōem h̄ sufficiāt de cecitate iudeoꝝ. De secūdo. t. si pōt sanari cecitas iudeorum. Rñdeẜ ꝙ possibilitas nō negaẜ. ꝫ quia medicinā recipe recusant. Jdo sui culpa sꝑ ceci manēt. Ad hāc em̄ cecitatem ab ipso ppl'o amouēdā sꝑ eccl'ia ab initio sui adhibuit spūalem medicinā aliqñ ꝑ miracl'oꝝ oꝑationez sicut fuit tꝑe xp̄i ꝛ apl'oꝝ. Interdū v̄o ꝑ aliquā partialem ꝑsecutionē vt saltez impleta facie eoꝝ ignominia ꝯuerterenẜ ad querendum dominū. Aliquādo ꝑ deuotā oꝛ̄onem sicut in parasceue. Orem⁹ ꝛ ꝑ ꝑfidis iudeis vt deus ꝛ dñs noster auferat velamen a cordib⁹ eorum vt ꝛ ipsi agnoscant iesum xp̄m dominū nostrū. Nonnunq̄ etiam ꝑ sacre scripture predicationē que cōueniens ꝛ vtilis modus videẜ ad ipsoꝝ ꝯuersionez. Nam si interdū in eis p̄dicatio non proficit: meritū tamen sui laboris p̄dicans non amittit. Vnde berñ. ad eugeniū. libro iiij. ca. ij. planta. riga. fer curam. ꝛ tuas explicuisti ꝑtes sane incrementuz vbi voluerit dabit deus: nō tu. vbi forte noluerit. tibi deperit nihil: dicēte scriptura. Reddet deus mercedē laboꝝ sctōꝝ suoꝝ vt Sapie. x. Paulus loquiẜ Corinth. xv. plus omnib⁹ laboraui nō ait. plus om̄ib⁹ ꝓfui. aut plus omnib⁹ fructificaui. verbū insolens. i. arrogans religiosissime vitans. alias autē nouerat hominem quem docuit deus. q2 vnusquisqꝫ s̄m suum laborem accipiet Corinth. iij. nō scd̄m ꝓfectū. id est fructuz conuersionis ꝛ ob hoc in laborib⁹ potius q̄ꝫ in ꝓfectibus gloriandū esse putauit cum non sit in homine vt semen serenti respondeat.

De iudeorum parentela ex talmuth doctrina.

Secunda conside ratio est de iudeorum parentela ex talmuth doctrina. licet enim iudei ex nobilibus parentibus orti sint quales fuerunt Abraam Isaac et Iacob. suis tamen peccatis exigentibus meruerunt nominari ore diuino populus dure ceruicis vt patet Exo. xxxij. generatio praua atque peruersa etc. vt patet Deut. xxxij. generatio praua et exasperans. ps. lxxviij. Et in nouo testamento ore christi dicuntur generatio mala et adultera: vt patet Math. xij. generatio incredula Math. xvij. generatio infidelis et peruersa Luc. ix. Sed cecitate percussi componentes librum qui apud eos talmuth dicitur quedam turpissima scripserunt. ex quibus parentela eorum fedissima et horribilis declaratur. Primo dicunt in libro qui dicitur hyobamud in capitulo quod incipit habba halgemnito super textum Gen. c. ij. quando deus fecit Euam et adduxit ad Adam hoc autem os de ossibus meis et caro de carne mea dicunt ipsi sic. Apparet ex hoc textu quod adam habuit copulam carnalem cum omnibus feminis omnium animalium et non fuit refrigerata voluntas eius quousque habuit coniunctionem cum eua et ideo dixit. nunc video quod hoc est os de ossibus meis: et caro de carne mea: videte quomodo hoc est abominabile et immundum preter eo quod est falsum duplici ratione. Prima quia ipsimet ponunt alibi in Thalmuth quod deus creauit adam in grandi magnitudine plus quam alterum in tantum quod dicunt in Canhedrin in capitulo quod incipit. Ebac dynema mouet quod adam tenebat de terra vsque ad celum et consequenter membra sua habebant esse secundum illam proportionem ergo quomodo poterat habere coniunctionem cum gallina et cum passere paruulis etc. Secunda ratio propter breuitatem temporis quia ipsimet dicunt in capitulo quod incipit Cohengadol. talia verba duodecim hore est dies. In prima fuit congregatus puluis de quo factus fuit Adam. In secunda fuit factum corpus. In tercia fuerunt extensa membra sua. In quarta fuit anima infusa in eo. In quinta surrexit super pedes. In sexta posuit nomina omnibus animalibus. In septima fuit facta Eua et ei tradita. In octaua ascenderunt duo in lecto et descenderunt et hoc hoc glosat rabi salomon. quia in illa hora generauerunt Cayn et quandam sororem cum eo. In nona fuit eis factum preceptum quod non comederent de fructu. In decima peccauerunt. In vndecima fuerunt iudicati. In duodecima fuerunt expulsi a paradiso. Sequitur ergo secundum hanc auctem quod non habebat tempus faciendi illud peccatum tam abominandum quod ipsi dicunt et in suis verbis contradicunt sibiipsis et contradicit vnum alteri vnde videtur quod omnia sunt falsa vel mendacia. Quicquid sit de falsitate huius doctrina patet quod ibidem dicit rabi eliezer quod adam coiuit cum omnibus brutis et iumentis et inde geniti sunt homines monstruosi ex quo concluduntur duo. primo quod iudei sunt fratres hominum monstruosorum. Secundo quod azina et porca sunt nouerce eorum. Dicet forte iudeus si homines monstruosi sunt fratres iudeorum et asina et porca sunt nouerce eorum: ita etiam sequitur de christianis et alijs hominibus cum adam sit pater omnium. Respondetur quod non sequitur ex eo quod soli iudei affirmant supradicta turpissima et non alij homines. Item demones sunt fratres iudeorum quod sic patet. Nam dicit rabi salomon quod ante creationem Eue Adam habuit vxorem nomine lilis. et quod fuit ante Adam pro ligno vetito excomunicatus per triginta annos in quibus ex vxore lilis genuit tantum demones. Item dicitur in libro cahedrin quod illi. cxxx. anni spacij quod fuit ex quo natus fuit cayn et abel quo-

vſq3 natus fuit Seth. ꝙ durante illo tē
poꝛe non faciebat adam niſi generare
ſpūs malignos et ipſa pariebat eos.
Ex quibus manifeſte ꝯcludit̄ intentū
ſc3 ꝙ demones ⁊ maligni ſpūs ſūt fra-
tres iudeoꝝ ⁊ nō alioꝝ hoim. q2 ipi ſo
li ponūt hanc doctrinā infamātes pa-
trem ſuū adam. Et ideo ꝯfuſionē q̄ ex
infamatōne pr̄is ſequit̄ in ꝑmiū repor
tant. Vn̄ merito dixit eis xp̄c cū3 ſe ia-
ctarēt filios abrae ⁊ eſſent ꝯdicentes in
oꝑibus vos ex pr̄e dyabolo eſtis Joh.
viij. Ex quo ſequit̄ ꝙ iudei nō ſolū ſūt
fratres demonū vt ꝯuincit̄ ex eoꝝ do-
ctrina ſ3 etiā filij dyaboli ex doctrina fi
lij dei. Et q2 demones ſunt eoꝝ fratres
iuſte diuidūt cū eis hereditatē. ſ. infer-
ni poſſeſſionē. Dicet forte iude9 ꝙ non
ſequit̄ neceſſario diuiſio hereditat̄ in-
ferni int̄ demones ⁊ iudeos l3 ſint fra-
tres q2 iacob ⁊ eſau erāt frēs tn̄ iacob
cū eſau noluit diuidere hereditatē. Re
ſpondet̄ ꝙ eſau ideo h̄ fecit: q2 timuit
hereditatis diminutōe3. hinc eſt ꝙ par
tem ꝯtempſit vt paꝝ quid. S3 dyabo-
lus abundat in hereditate vermium ⁊
ignitū infernaliū quam libēter diuidit
cū iudeis fratrib9 ſuis. Item dicit rabi
yſnya ꝙ ſerpēs qui decepit eua3 coiuit
cum ea ⁊ ex h̄ ſequit̄ ꝙ ſerpēs eſt vitri-
cus iudeoꝝ cū ipſi ſoli hoc ponāt: ⁊ iō
nō immerito morē ſerpentiū imitātur
vn̄ ps. lvij. furoꝛ illis. ſ. iudeis ſm̄ ſimi
litudinē ſerpentis ſicut aſpidis ſurde ⁊
obturantis aures ſuas. q2 ipſi obtura-
uerūt aures ſuas ⁊ adhuc obturant ne
audiant doctrinā xp̄i nec videāt mira-
cula eius. Et iterū ps. cxxxix. Acuerūt
linguas ſuas ſicut ſerpentes. ſ. in chri-
ſti accuſatōne venenum aſpidū ſub la
bijs eoꝝ. ſ. in eccl̄ie blaſphematōe. Pa
tet ergo iudeoꝝ parentela ex talmuth
⁊ doctoꝝ ſuoꝝ doctrina. quia ſunt fra-
tres hominū monſtruoꝝ ex beſtijs na
toꝛum. Sunt etiam eoꝝ nouerce aſi-
na ⁊ poꝛca ⁊ omnes alie femelle beſtia
les. ſunt fratres nō min9 demonū. ⁊ fi-
lij dyaboli necnon habentes ꝓ vitrico
ſerpentē eiuſdem moꝛes imitantes.

De iudeorum diuerſitate in ſua fide et credentia.

Tercia conſidera
tio eſt de iudeorū diuerſitate in
ſua fide ⁊ credentia. Notat eīm mgr̄ al-
fonſus ꝯuerſus in libro ꝑlioꝝ dei capi
tulo. xxxiij. vbi dicit ꝙ iudei ſunt inter
ſe diuiſi in fide: q2 aliqui eoꝝ vocātur
rabini ⁊ phariſei q̇ credunt Talmuth.
Alij vocant̄ carrayni q̇ ſolūmodo cre-
dunt bibliā. Alij vocant̄ ſaducei q̇ non
credūt aias poſt moꝛtem manere. Alij
credūt ꝙ aie manēt poſt moꝛtē: ſed nō
credūt penam vel remuneratōnem in
alio mundo. Alij vocant̄ cuthibini q2
venerūt de terra q̄ dicit̄ cutha et habi-
tauerūt in ſamaria ⁊ ꝯuerſi ſunt ad le-
gem iudeoꝝ metu leonū: ⁊ aliqui iſto-
rum vocant̄ ſamaritani quos alij iudei
habent tanq̄ʒ hereticos. Alij eoꝝ vocā
tur mecubilini q̇ credūt in decem ꝑſo-
nis q̇ dicūt ipſi dece3 nūeros qui ſunt
in deo. Alij credūt in duas ſubſtātias.
ſc3 mgr̄m ⁊ diſcipulū quē vocant ma-
traton qd̄ nominā̄t deū ſicut ſu9 mgr̄.
Alij credūt tranſlatōe3 aiaꝝ de vno
hoie in alterū de femina in feminam ⁊
de viro in beſtiā auē vel ſerpentē. piſcē
vel ſtellā vel aliquā ferā qd̄ remanſit in
eis. ex opinionib9 aficeris et pitagoꝛe.
Alij credūt ꝙ aie ſemꝑ fuerūt. Alij ſūt
qui dicūt ꝙ anime create fuerūt ab ini-
tio mundi. Alij dicunt ꝙ ſolum crean
tur quando generaut̄ coꝛpoꝛa eoꝛum.
Alij dicunt ꝙ anime erunt in alio mū-
do expoliate ab omni coꝛpoꝛe recipiē-
do gloꝛiam dei. Alij dicunt ꝙ erūt vbi
anime cum coꝛpoꝛibus. Alij eoꝝ cre-
dunt ꝙ comedent ⁊ bibent ⁊ facient fi

lios ⁊ ꝙ comedent om̄s vnū piscē qui
dicit̄ leuiathan. Et aliqui dicunt ꝙ ha
bebunt satis ad comedendū in illo pi-
sce ꝑ spaciū duoꝝ miliū annoꝝ. ⁊ ꝙ co
medent feminā hui⁹ leuiathan que est
in sale posita ꝓ eis a creatōne mundi.
⁊ ꝙ bibent vinū qđ seruat̄ in suis vuis
etiam a creatōne mundi. Alij eoꝝ cre
dunt ꝙ erūt ibi sine cibo ⁊ potu ⁊ sine
cōiunctōne cum mulieribus. Alij cre-
dunt resurrectōneꝫ mortuoꝝ nunꝗ̄ fu
turam. Alij eoꝝ credunt ꝙ omnes ho
mines resurgent. Alij credūt ꝙ solum
resurgent filij israel. Alij dicūt ꝙ soluꝫ
illi qui fuerūt iusti de israel resurgent.
Alij credūt ꝙ etiā iusti aliaꝝ geutiū re
surgēt. Alij eoꝝ credūt ꝙ p⁹ r̄surrectōꝫ
sint iteꝝ morituri. Alij credūt ꝙ pt⁹re-
surrectōeꝫ nūꝗ̄ āpli⁹ morient̄. Alij eoꝝ
cre. ꝙ p⁹resurrectōeꝫ erīt i ꝑadiso terre-
stri. Alij cre. ꝙ erīt i ꝑadiso celesti. Alij
cre. ꝙ nūꝗ̄ de⁹ r̄uelauit ꝓphis nec āget̄
tp̄s aduēt⁹ messie ꝫ solū nom̄ suū. Alij
eoꝝ cre. ꝙ reuelauit ꝓphis ꝫ adhuc nō
accessit tp̄s ei⁹. Alij eoꝝ cre. ꝙ iam tp̄s
suū trāsiuit ꝫ nō veit ꝑꝑ pctm̄ suū. Alij
cre. ꝙ iā veit ⁊ fuit nat⁹ tp̄e desigto ꝫ ꝙ
nō veit ad saluādū eos. Alij cre. ꝙ veit
ad saluādū eos ꝫ n̄ saluauit eos ꝑꝑ pec
cata eoꝝ. et ꝙ sic̄ n̄ saluauit eos sic nec
saluauit alios. Alij eoꝝ cre. ⁊ dicunt ꝙ
nūꝗ̄ adhuc nat⁹ ē. Alij eoꝝ se reputāt
ꝓphas ⁊ nō credūt vnū nec alteꝝ. Alij
eoꝝ cre. opiōes ꝯpositas ex ꝑdict᷑ q̄ di
uersimōe sīt mixte. Et ꝑꝑ has om̄s ꝯ-
dictōes opinionū int̄ eos appet māife
ste ꝙ sīt facti ceci et deuij a via v̄itatis.
Circa illō tp̄s i q̄ apparuerīt i vestimē-
tis iudeoꝝ sigcula cruc᷑ in reḡ castelle
sic̄ infra dicet̄ s̄m qđ sc̄psit rabi abraaꝫ
benesdra in li. suo q̄ legē glosauit. om̄s
iudei ꝑdicti regni ⁊ ꝑ maiori pte i tota
hyspania signāter in ciuitate burgensi
erāt saducei ⁊ heretici. sicut etiaꝫ sc̄psit
rabi mosse legioneñ. in libro queꝫ fecit

ꝓ rep̄hensione saduceoꝝ ⁊ dixit ꝙ ab
anno creatōnis mundi q̄tuor milium
dcccc. ⁊. xxxviij. annoꝝ cōuersi sūt om-
nes ꝑdicti iudei ad credendū hāc fideꝫ
quā nūc credūt pharisei in Talmuth
nō volūtarie sed violenter ꝓpter regis
castelle ꝑceptū. q2 in illa carrioneñ. pre
dicti regni erāt pharisei et saducei. Sꝫ
saducei habebāt maiorē ptāteꝫ ⁊ non
incēdebūt candelas in nocte dieꝗ̄ sab
bati in aliq̄ loco totius iudaismi et in-
ter phariseos erant tres frēs honorabi
les ⁊ maior hoꝝ vocabat̄ Rabi neha-
mia qui semꝑ tristabant̄ ⁊ eis discipli-
cebat. q2 lex phariseoꝝ nō implebat̄ in
ter eos quousꝗ̄ vn⁹ eoꝝ ꝓpter honoreꝫ
sue legis exposuit se ꝑiculo mortis in-
cendens candelam die sabbati publi-
ce ꝓpter qđ cōmota fuit tota villa ⁊ fu
erūt magne cōtentōnes inter eos in tā-
tū ꝙ vtraꝗ̄ ꝑs hꝫ venire corā rege Al-
fonso ⁊ venit in auxiliū phariseoꝝ iu-
de⁹ q̄daꝫ ꝑdicti regis medic⁹ q̄ dicebat̄
rabi hyu. castri. benalfacar granatēsis.
ꝓpter quē fecit rex q̄cq̄d voluit. ⁊ ꝑce-
pit om̄ib⁹ saduceis ꝙ ꝯuerterēt se ad le
gē phariseoꝝ lꝫ eis nimiū displicuerit:
⁊ extūc vsꝗ̄ nūc credūt isti iudei i lege
phariseoꝝ ⁊ ꝓpter talia accn̄a voluunt̄
semꝑ de vna fide in alterā et currūt de
uij ⁊ mutabiles sicut oues sine pasto-
re ab illo tūc qn̄ dimiserūt verū pasto-
rem quē hēbant elongantes se ab eius
via ⁊ doctrina q̄ fuit ver⁹ messias ihus
xp̄c dn̄s noster q̄ venit eis ad ostendē-
dum viā rectā ne perirent cū sit via ve-
ritas ⁊ vita Joh. xiiij.

De bello iudeorum per argumenta sumpta ex lege mosaica.

Quarta considera
tio ē de bello iudeoꝝ ꝑ argumē
ta sumpta ex lege mosaica quib⁹ putāt
nostrū fidei fortaliciū expugnare ⁊ re-
ducunt̄ oia argumēta ꝑncipalia ex le-

ge sumpta ad numerū. xxiiij. seruabiť aūt talis ordo ꝙ ad q̄libet argumentū statim dabiť sua solutio: qꝛ hoc req̇rit certamē militantiū vt ↄfusio euitetur

Primū argumentū iudeoꝝ est q̇ ꝓbant legē moysi ꝑpetuo duraturā cuiꝰ oppositū fuit declaratū supra li. j. ar. vj. Arguūt ergo sic p̊. Omīa opa dei sꝫ ꝑfecta ſꝫ lex antiq̄ fuit data a deo ḡ impossibile est in ea dare impfectōeꝫ ꝓpť quā debuerit cessare. Maior pꝫ deuť. xxxij. vbi diciť dei ꝑfecta sunt opa mio rem ↄcedūt xp̄iani ergo sequiť conclusio. Confirmať etiā illa lex est ꝑfectior quā deus pluribꝰ miraculis ↄfirmauit q̄ꝫ illa quā paucioribꝰ vel nullis. sed legem antiquā pluribus miraculis ↄfirmauit q̄ꝫ nouā ergo ⁊c. maior est manifesta. qꝛ sapiens artifex firmius fundat ⁊ magis conať stabilire ꝑfectum opus q̄ꝫ impꝑfectū. queādmodū eñ plura remedia sunt adhibenda vbi maiꝰ periculum iminet ita plura opa vel facta sunt expēdenda vbi ꝑfectius opus impleri debet minor etiā pꝫ qꝛ nusq̄ꝫ leguntur ita magna miracula sicut sunt q̄ habētur ī exodo ⁊ ī toto pentateuco et si aliqua miracula leguntur in euangelio ista sunt dubia apud iudeos nec apparet causa quare eis sit fides adhibenda.

Sed qꝛ sup omīa vincit veritas vt diciť. ij. Esdre. ca. iij. ideo non est difficile argumēta cecoꝝ soluere. Dico aūt ad argumentū cū diciť. omīa opa dei esse ꝑfecta ꝙ deus fecit legē antiquā ita esse ꝑfectam sicut fieri potuit ſm ↄditionem ppl'i recipientis legem. Nam populus ille ita erat impꝑfectus ꝙ dicentibus exploratoribus. ciuitates terre ꝓmissionis esse fortes ⁊ munitas et bene muratas. statim desperauerunt ⁊ dimisso domino ⁊ moyse noluerūt reuerti in egyptum sicut legiť Numeri. xiiij. Sic etiam quando moyses stetit in monte syna. xl. diebus. obliti omnium mirabiliū que viderant in egypto. declinauerūt ad ydolatriaꝫ vt habetur Exod. xxxij. Si ergo moyses ꝓmisisset eis ꝑ hereditate regnū celoꝝ vtiq̄ꝫ desperassent si p̄cepisset eis non odire inimicum ⁊ dimisso eo ꝓcul dubio ydolatrassent. Illa ergo lex ꝑfecta fuit ſm ꝙ ppl's exigebat. Sed adueniente maiori dispositiōe in ppl'o ꝑfectior lex dari debuit sicut aīa pueri nō est ita ꝑfecta sicut aīa viri. ita lex data populo rudi tempe moysi nō fuit ita ꝑfecta sicut lex data tempe xp̄i et sic nec ꝑpetuo durabilis. Ad confirmatiōeꝫ cum dicebať ꝙ plura miracula arguūt ꝑfectionē legis. Dicendū ꝙ vno modo nō est verū. miracula eñ fiunt in legis datōne ad confirmandū corda populi ne vacillent in lege. qñ ergo ppl's legē recepturus: magis est indispositꝰ plura miracula sunt necessaria ad ↄfirmādam illam legem. non ergo miracula plura arguūt legē ꝑfectiorem: sed ostēdunt populū recipientē illā legem minus esse ꝑfectū ⁊ dispositū ad ꝑcipiendum diuina: queādmodum eñ rudis homo etiam cuꝫ multis principiis nescit elicere vnā conclusionem. Ille tamen qui est subtilis ꝑ pauciora media scit ↄcludere veritatē scientificam sicut populus iudeorum rudis cum omnibus miraculis in lege antiqua factꝭ nesciebat veritateꝫ cognoscere. sed populus effectus perfectior nō indiguit multitudine miraculorum sed paucis miraculis perfecte adhesit veritati diuine: concessa tamen maiori propositione. Minor est falsa. Nam maius miraculum fuit liberare totum genus humanum a potestate dyabolica quod fecit xp̄s in lege noua. quam liberare populuꝫ iudaicū a seruitute egypciaca. Ibi eñ interfectꝰ est pharao cū curribꝰ ⁊ eq̄tibus eiꝰ. hic vo victus est dyabolꝰ cuꝫ suis virtutibus nec fuit maius mira-

culum diuidere mare Exo.xiiij.quaꝫ
siccis pedibus ambulare sup mare qḋ
fecit xp̄s Math.xiiij.⁊ Iohis.vj.Si-
cut nō fuit mirabiliꝰ q̄n helias diuisit
aquas iordanis.iiij.Regū.ij.ꝙ q̄n he-
liseus fecit natare ferꝝ.iiij.Reguꝫ.vj.
ꝫ hoc non caret misterio. Nā aq̄ mul-
te sunt ppl'i multi.vt dr̄ Apoc.xvij.In
lege ḡ diuidēte pplm ab alijs populis
debuit fieri diuisio aq̄ꝝ ꝫ vbi lex.quā-
tum in se est oēm pplm sbijcit diuine
volūtati debuit ip̄e dn̄s sup oēs aquas
integras ambulare nec est maiꝰ mira-
culū aquā amarā reddere dulcē Exo.
.xv.ꝙ mutare aquā in vinū Iohis.ij.
aquā em̄ amarā ꝯuertit i dulcē lex an-
tiqua.q̄n ea q̄ offerebāt ydolis vl' ado-
rabant ab ydolatris iussa sunt offerri
deo in sacrificijs.ꝫ qꝛ vinū letificat coꝛ
hois.lex euāgelica aquā in vinū ꝯuer
tit qꝛ ad summū ⁊ pfectū gaudiū pdu-
cit.miracula etiā q̄ in euāgelio ⁊ i acti
bus apl'oꝝ legunt multa pl'ra sunt nu
mero ꝙ q̄ facta sunt i veteri testamēto
Fecit etiā multa alia miracula hiesus
q̄ si scp̄ta eēnt p singula.libꝛos ide scri
ptos totꝰ mūdꝰ cape nō p̄t vt dr̄ Ioh.
vltio.ca.Si āt ista miracula iudei reci
pere nolūt teneant sibi damnū.Dixe-
rat em̄ eis ysaias i ca.vij.si n̄ crediderī
tis nō pmanebitis. patet ḡ ꝙ lex moy
si nec est pfectioꝛ lege noua nec ꝯseq̄n
ter ppetuo duratura. Notandum tn̄
est h̄ circa xp̄i miracula sicut scribitur
in pugione pte scd̄a.c.viij.ꝙ iudei xp̄i
miraculis inuidētes beelzebub pꝛinci
pi demonioꝝ ea p̄miitꝰ ascripserūt poꝛ-
ro qꝛ tot fecit miracula ⁊ talia q̄ ⁊ qua
lia nemo vnq̄ꝫ aliquis fecit Iohis.xv.
Nūq̄ꝫ q̄ppe aliꝰ aliq̄s vt ip̄e ⁊ sui in eiꝰ
nomie:illuminauit cecos.fecit audire
surdos.ambulare claudos atq̄ꝫ ꝯctos.
⁊ loqui mutos queādmodū p̄dixerat
ysa.pp̄heta.ca.xxxv.deus ip̄e veniet ⁊
saluabit nos tunc apient oculi cecoꝛū

⁊ aures surdoꝝ patebūt tūc saliet sicut
ceruus claudus ⁊ decātabit ligua mu
toꝝ ⁊c.his q̄ꝫ miraculoꝝ generibꝰ alia
ꝙplura addidit sicut fuit resurrectio
moꝛtuoꝝ ⁊ subita curatio lepꝛosoꝝ et
diuersoꝝ infirmoꝝ.qꝛ ista inq̄ꝫ ⁊ plura
alia innūera fecit dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s mira
cula soli deo possibilia.conata est ei iu
daica prauitas cui nūq̄ꝫ deest nec defu
it vulpia calliditas alia deturpare blas
phemia. Cōposuerūt igit libellū i q̄
ꝯ xp̄m talē mētiti sunt fabulam. Tpe
inquiunt helam regine.i.helene q̄ vni
uerse terre isrl' dn̄abat ih̄us nocri.i.hie
sus nazarenꝰ venit hierl'm inuenitq̄ꝫ i
tēplo dn̄i lapidē in q̄ sedebat olim ar-
cha dn̄i.⁊ erat in eo scriptū.sembame-
fuꝛas.i.nomē dei expositū.q̄cunq̄ꝫ ꝟo
illiꝰ nōis lr̄as addiscebat ⁊ sciebat po-
terat facere q̄cq̄d volebat.Sapientes
ꝟo isrl' timentes ne viri isrl' addiscerēt
illud nomē ⁊ ꝟtute illiꝰ destruerent se
culū.fecerūt duos canes ereos ⁊ posu
erunt eos sup duas colūnas ꝯ poꝛtam
domꝰ sanctuarij.quādocūq̄ꝫ igit ingre
diebat aliq̄s et addiscebat lr̄as p̄dicti
nois ⁊ exibat.canes illi erei latrabāt ei
ita hoꝛribiliter ꝙ pterritꝰ obliuiscebat
nomē ⁊ lr̄as quas didicerat. vēit itaq̄ꝫ
ih̄s nocri. ⁊ ingressus templū didicit
illas lr̄as ⁊ scripsit in pergameno dei-
de incidit carnē cruris sui ⁊ in incisio-
ne illa inclusit dictā carthulā ⁊ dicēdo
nomen nullū sensit doloꝛē. ⁊ redit cu-
tis cōtinuo sicut an̄ erat.Cūq̄ꝫ egrede-
ret de templo latrauerūt ei canes erei
supꝛadicti ⁊ statim oblitus est nomen
prexit itaq̄ꝫ i domū suā ⁊ aperuit crus
cū cultello.accepitq̄ꝫ cartulā vbi erant
lr̄e sembammephoꝛas.i.nomis dei ex
positi vel explanati.⁊ iteꝝ didicit eas.
quo facto congregauit.ccc.et.x.de iu-
uenibus isrl' ⁊ dixit eis videte ob hoc
me dicunt sapientes esse spurium quia
super israel volunt habere dominum.

vos autem scitis ꝙ omnes prophete
ꝓphetauerunt suꝑ messiam ⁊ in veri-
tate ego sum ip̄e. ⁊ super me dixit ysai
as.capitulo.vij. Ecce alma concipiet
⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomē eius
emanuel. Dauid quoqꝫ auus meꝰ pro
phetauit super me ⁊ dixit. Dominꝰ di
xit ad me filius meus es tu ego hodie
genui te Genuit itaqꝫ mater mea sine
coitu masculi virtute dei. Ipsi sūt igi-
tur spurij et non ego.sicut dictum est
Osee.ij.et filiorum eius nō miserebor
quia filij fornicationū sunt. Respōde-
runt ei iuuenes. Si tu es messias ostē
de nobis signū.quod signū iquit que-
ritis a me.dixerunt ei. fac claudū sta
re sicut nos. qui ait adducite eum ad
me:continuo igitur duxerunt claudū
ad eum qui nunqꝫ steterat super pedes
dixitqꝫ super illum sembammeforas.
Illa autē hora claudus surrexit ⁊ ste
tit super pedes suos. Inclinauerūt ei
homines ⁊ dicebant.iste sine dubio ē
messias. Adduxerūtqꝫ ei iterum lepro
sum .⁊ dixit nomen posuitqꝫ manum
super eum ⁊ statim curatus est. Accre
uerunt ergo ei multi ribaldi gētis no-
stre. Videntes igitur sapientes ꝙ cre-
debant ei israel ceperūt ip̄m ⁊ duxerūt
ad helam reginam i cuius manu erat
tota israel ⁊ dixerunt ei. domia nostra
in manu istius est sortilegiū ⁊ facit er-
rare mundum.hiesus vo nocri respō-
dit ei. Domia olim prophete prophe-
tauerunt super me. quoꝝ vnus dixit.
Isaie.xj.Egredietur palmes de radi-
ce yesse ⁊ ego sum ille.super istis vero
dixit Dauid. Beatus vir qui non abi-
it in consilio impiorum. Dixit ipsa.est
ne i lege vestra quod ip̄e dixit. Respō
derunt in lege nostra est hoc sed nō est
dictum de eo. Sed super eo scriptum
est Deuteronomij.xviij. Propheta āt
ille morietur quia locutus est iniquita
tem contra deum. De messia vo. dcm̄

est in diebus eius saluabit iuda. dixit
ille iniquus ⁊ ait regine.ego sum ille q̄
resuscitabo mortuos. Misit itaqꝫ re-
gina fideliores quos habebat cū ipsis
⁊ fecit impius ille reuiuiscere mortuū
ꝑ sembammeforas In illa hora obstu
puit regina ⁊ dixit:vere magnū signū
est hoc. deditqꝫ sapientibus verecun-
diam et exierunt confusi a conspectu
eius. Fuitqꝫ ipsis ⁊ israeli dolor mag-
nus. Iuit autem hiesu nocri in gallile
am suꝑiorem iuerunt sapientes ad re-
ginam ⁊ dixerunt ei.dn̄a nostra sortile
gium est cū isto hoie ⁊ deuiat creatu-
ras. Misit igitur illa milites q̄ caꝑent
eum ⁊ nō ꝑmiserunt hoies galilee sed
voluerunt pugnare cū eis.qui ait.no-
lite pugnare ꝓ me.q2 fortitudo patris
mei de celo ⁊ signa que dedit mihi tu
ebuntur me. Faciebant itaqꝫ hoies de
galilea aues de luto corā eo.⁊ ip̄e dice
bat sembammeforas suꝑ eas ⁊ statim
aues ille volabant.ceciderunt igit̄ ille
in facies suas adorantes eū. Dixit eti-
am in illa hora vt apportaret̄ vnꝰ ma-
ximus lapis molaris ⁊ ꝓijceret̄ i ma-
ri.⁊ vt factū est dixit ille impius sem-
hammeforas.i.nomen dei expositum
⁊ fecit molam illā stare suꝑ faciē mari
seditqꝫ suꝑ eā ⁊ ait militibus. Ite ad
dn̄am vestrā ⁊ nūciate ei q̄ vidistis de-
inde surrexit cū eis et cepit ambulare
suꝑ faciē aque. Abierūt milites ⁊ om
nia q̄ viderant dixerunt helam regine
que vehementer obstupescens vocauit
sapientes ⁊ dixit eis. Vos dicitis ꝙ h̄
homo hiesus nocri est sortilegus: scia
tis ꝙ signa q̄ facit ostendūt eū filiū dei
Qui dixerūt ei:dn̄a nr̄a fac eū venire
⁊ nos detegemus fraudem eius. Inte
rim abierunt seniores israel ⁊ fecerunt
quendam intrare domū sanctisancto-
rum qui dicebatur Iudas scarioth.et
didicit litteras sembāmeforas eo mo-
do quo eas didicit hiesu nocri et fecit

incisionem cruris ⁊ alia q̄ ipe fecerat
Venit igitur ille nocri.i.nazaren⁹ cū
societate sua et stans coram regina fe-
cit venire sapientes ⁊ ille stans coram
regina dixit.super me prophetauit da
uid.quia circumdederūt me canes sy
nagoga malignātium obsedit me.sed
et super me dictum est illud Hiere.j.
Ne timeas a facie eorum quia ego te
cum vt liberem te dicit dn̄s.Sapiētes
vero contradicebant ei ⁊ ait regine: ascē
dam in celum ⁊ sic dixit Dauid super
me.psalmo.cv.Exaltare sup celos de-
us.eleuauitqꝫ manus vt alas ꝑ nomē
sembāmeforas explanatuꝫ. volauitqꝫ
inter celum ⁊ terram ꝙ quādo sapien-
tes israel viderunt sic dixerunt ad iu-
dam scarioth vt diceret sembāmepho
ras ⁊ ascenderet post eum qui ascēdit
⁊ luctatus est cum eo:⁊ ceciderūt am-
bo ⁊ fregit sibi ille impius brachium.
⁊ super hoc opere singulis annis chri
stiani plorant ante pascha suū.hora il-
la ceperunt illū isrl' ⁊ operuerūt eū pā
nis ⁊ ꝑcutiebant eū virgis malagrana
torum dicentes helam regine. Si est
filius dei dicat quis ꝑcussit eum ⁊ ne-
sciuit dicere.Dixit itaqꝫ regina sapien
tibus.ecce in manibus vestris est faci-
te ei quicq̄d placuerit in manibus ve-
stris Ceperunt ergo eū ⁊ duxerunt ad
suspendendū.om̄e vero lignū vel arbor
in quo suspendabat statim frangebat
Ipe quippe ꝑ sembāmeforas adiura-
uerat om̄ia ligna ne susciperent eum.
Abierunt itaqꝫ ⁊ adduxerunt stipitez
vnius caulis qui non est de lignis sed
de herbis ⁊ suspenderunt sup illū.neqꝫ
enim hoc est mirꝫ quia singulis annis
crescit tantū vnus caulis in domo san
ctuarij ꝙ descendunt de eo centū libre
seminis.Ex his poterit animaduerte-
re quisqꝫ prudēs ꝙ tanta fuit miracu-
lorum dn̄i nr̄i hiesu christi euidētia tā
ta magnitudo ⁊ multitudo tāta excel-
lentia ⁊ certitudo ꝙ iudaica prauitas
quo erumperet non habebat. cōfugit
igitur ad proprium suū qđ est mentiri
libellum mēdacij plenū atqꝫ blasphe-
mijs turpibus componēs hec sub cō-
pendio sumpta sunt: impletūqꝫ est in
persona christi:quod scriptum est per
ꝓphetam Osee.vij. Ve eis qm̄ recesse
runt a me:vastatio eis. quia ꝓuaricati
sunt in me.ego redemi eos:⁊ ipi locu-
ti sunt contra me mendacia. Est aūt
hic notandum ꝙ iudeorꝫ fama falsidi
tas apud intelligentes christi fidē ad-
iuuat vnde se nocere putat. Et si q̄dez
ipsi qđ asserunt dn̄m hiesum talia i ve
ritate fecisse licet in nominis dei virtu
te miracula.ostendunt ꝓculdubio tā-
tam miraculorꝫ eius fuisse excellentiā
ꝙ eam ipsorꝫ impietas demonibus ne
quiuit asscribere tantaqꝫ fuisse eorꝫ eui
dentia ꝙ nequaqꝫ ea ipsorū inuidia va
luit suffocare.At vero ꝑ talem modum
id est ꝑ sembammeforas.hoc est ꝑ no
men dei explanatum siue expositum
dn̄i hiesu miracula fuisse facta delirāt
transflucet eorꝫ mendacū si sit q̄ diligē
ter inspiciat.Si verum nanqꝫ fuissꝫ ꝙ
aliquod nomen dei apud eos esset cui
deus talem virtutem ⁊ talem efficaci-
am prestitisset:profecto iuuissent se eo
tempore Vespasiani ⁊ Tyti ⁊ fecissēt
ꝙ Hierusalem non potuisset capi et
iudei occidi ⁊ captiuari eo modo quo
infra dicet consideratione.ix.vel etiaꝫ
virtute hui⁹ nominis volassent i celū:
vel omnes vel saltem aliqui. Deniqꝫ
cum helena mater fuit constantini im
peratoris in cuius tp̄e dn̄m hiesum fu
isse dicunt:⁊ a tempe hiesu christi vsqꝫ
ad constantinū ⁊ helenā fuerūt tricen
ti anni vt patet ꝑ imperatorꝫ romano
rum historias manifefestum est iudeo
in supradicto libello fabricationes eē
mēdacij. Notādū eē ꝙ dic̄ be. Aug.

Preuidens inquit dñs iesus impios
quosdam futuros q̄ miracula eius ca
lumniarent magicis artibus attribuē-
do ꝓphetas añ ꝓmisit. Nunq̄d enim
si magus erat magicis artibus fecit vt
colereť. nunquid ⁊ mortuꝰ magꝰ erat
⁊ anteq̄ȝ natus. ꝓphetas igiť audi ⁊ le
ge qui ante dñm venerūt. Forma igiť
sumpta ex verbis sancti Augustini di
camus iudeis. Esto ꝙ suspicari potue
rit dñm nr̄m hiesum christū ꝑ artē ali-
quam vel ꝑ v̓tutem supradicti nomis
dei fecisse miracula vt ipi calumnianť
ꝑ quā artem queso añq̄ȝ natus esset ꝑ
quadringentos annos ⁊ vltra aduen-
tui suo ⁊ toti vite sue. necnō ⁊ factꝰ su-
is ⁊ dictis atq̄ȝ suoꝝ tam cōgrua vt pa
tet ex p̄dictis ⁊ dicendis patebit dicta
reddidit ꝓphetaꝝ sermo nāq̄ȝ ꝓpheti-
cus ⁊ maxime de aduentu messie quā
docūq̄ȝ a iudeis exponiť iudaice sem-
per ⁊ vbiq̄ȝ renitiť iuxta eoꝝ expositio
nem absurdā. ⁊ incōpossibilia cōtinet
⁊ inueniť mendax. Qñ v̓o de dño ihu
⁊ sibi ꝑtinentibꝰ accipiť vt ex solis etiā
que dicta sunt haberi p̄t. occurrit. con
sentit consonat ⁊ obedit. nihil impossi
bile. nihil absurdū ingerit ꝫ inuenitur
verax. Adhuc etiā si ip̄e dñs ihūs vt a
iudeis sibi est impo situȝ ꝑ artem sepe
dictā faciebat miracula. ꝑ quā artē fe-
cerunt ea post mortē eius apl̄i ⁊ ceteri
discipuli vt testimonio thalmud patet
non ꝑ semhāmeforas. ꝫ ꝑ nomen dñi
nr̄i hiesu christi fecisse miracl̄a. Unde
suꝑ Ecclesiasten. j. cuncte res vel cun-
cta verba difficiles vel difficilia nō p̄t
vir eas vel ea ꝑloqui. Accidit ꝙ Rabi
eliazarum bendama momordit s̄pēs
venitq̄ȝ iacob. i. iacobus vir de villa ca
thanea ad curanduȝ eū ex noie iesu. i.
iesu filij pandera ⁊ non ꝑmisit eū rabi
ismahel ꝫ dixit ei non licet tibi benda
ma. ⁊ ait illi permitte mihi ⁊ ego indu
cam cōtra te argumentū vel auctorita
tem ꝙ licitū est. et nequiuit auctorita-
tem inducere. et faciēs homo viuet in
eis dictū est de mādatis dei ⁊ nūq̄ȝ mo
riať in eis. Item in libro sebath hieru
salem in distinctione cenomasarcim fi
lius filij. rabiosue filij leui. glutiuerūt
toxicon. s. vel aliud mortiferuȝ. Uenit
itaq̄ȝ vir ex noie ysua. i. ihs pantherim
⁊ sanatus est vel quieuit cunq̄ȝ exisset
ait ei quō ꝯiurasti eū. Ait ei verbo tali
Ait ad eū remissius fuisset ei si mortu
us non fuisset. ⁊ non audiuisset sicut ⁊
factū ei fuit sic. i. mortuꝰ est statim. Si
quis diligenter aduertat has duas tra
ditiones in noie dñi nostri hiesu cristi
facta fuisse miracula iudaicaꝝ scriptu
rarum testimonio ꝯprobať porro si di
catur ꝑ artē oꝑabanť ea apostoli tanq̄ȝ
a x̄p̄o dño edocti dum viuerēt qua ar-
te poterūt dici ea fecisse iā mortui qua
etiā arte posteri eoꝝ pueri ⁊ puelle ⁊ si
per artem q̄ȝ isti qua arte ipoꝝ implo-
rantes auxiliū apud x̄p̄m qua arte re-
liquie ipoꝝ. qua vestes. qua sandario-
la. qua baculi. patet ğ ꝙ miracula x̄p̄i
⁊ suoꝝ ita firmiter constāt ꝙ nulla pos
sunt inficiari nequitia. Notanduȝ ğ
ꝙ iudei iccirco in supradictis traditio
nibus ⁊ alibi benpandera. i. filiū pāde
ra. Alibi iehusua pantheria. i. ihesum
pantherie noiabant: q̄ vt ait Johānes
damascenus in. iiij. libro leui quē san-
ctus lucas a ioseph ascendendo. quar
tum noiat genuit panthera. panthera
autē genuit barpantherā. barpāthera
genuit ioachim. Joachim vero duxit
annā q̄ valde erat honesta ⁊ laude diğ.
quemadmoduȝ vetus anna sterilis ex
istens per votum ⁊ repromissioneȝ sa-
muelem peperit. ita ⁊ hec per preces ⁊
repromissiones adeo dei attulit geni-
tricem. Hec Damascenus.

Contendit iudeus probare ꝙ lex Moysi non est abolita

et hoc sic.

Secundū argumentum iudeoꝝ
est ad idem.s.ꝙ lex moysi non
est abolita sed adhuc obseruan
da ꝛ arguūt sic.Si lex bona est ꝛ a đo
data obseruanda est:cuius eñ decretū
erit obseruandū si mandatū dei nō est
obseruandum qđ eñ consiliū dabant
nobis xpiani quō illud effugem⁹ ma-
ledictū.maledictus q̄ non ꝑmanserit
in omnibus que i lege scripta sunt.le-
gislator nihil excipit sed vniuersaliter
omnia mandat obseruanda.xpiani āt
ad suū arbitriū legis ꝛ mandatoꝝ ob-
seruantiam determināt.Ad ista respō
det magister Alan⁹ in suo quadripar-
tito libro.iij.ca.iiij.dicens ꝙ lex mosai
ca diuino intellectu est intelligēda Re
spondemus ergo legem bonā ꝛ a deo
datam ac a deo quicq̄d in ea scriptum
est a diuino sensu intellectum suis tē-
poribus obseruatū ꝛ obseruandū esse
sanximus.ea eñ diuino intellectu itel
ligenda erant: quia si ad lrām accipi-
mus multa repugnantia videm⁹.Cū
eñ dicat moyses. vidit deus cuncta q̄
fecerat ꝛ erant valde bona Geñ.p̄mo.
Quō in lege dicunt quedā esse mūda
ꝛ quedam immūda ad lrām:qđ enim
immundū est quō est valde bonū.nec
solum ea ꝓhibent in lege que sui na-
tura homini ad vescendū nociua sūt
verum etiam ea que gustu iocunda et
que vsu salubria ad comedendum exi
stunt licet a deo dicta sint tamen ad se
inuicem ad lrām oīno dissidēt.In ex-
odo etiam inter alia p̄cepta de facien-
do altare dñs moysi ibi p̄cepit.ca.xx.
Altare de terra facietis mihi.in sequē
tibus aūt sic legitur.fecit itaq; moyses
altare timiamitis đ lignis sethim ꝛ ali
bi fundauit bases eneas.in introitu ta
bernaculi:multū itaq; aduersum vide
tur vt aliud ꝛ aliter q̄ dñs iubet ꝑ mo
ysen ab ipso moyse agat. Aliud ergo
q̄ lrā sonat hic accipi oportet. Itē ad
litteraꝫ quomodo stare potest ꝙ deus
prohibet Deute.xxij.ne homo araret
in boue ꝛ asino. Onus quodcūq; ali-
ud tibi placet:asino imponere non ve
tat lex:ꝛ ponere iuguꝫ cū asino quare
nō licet. Ad pascua ducere bouē cum
asino licebit. In pascuis enim simul
esse ꝛ pasci lex ꝑmittit ꝛ arari simul ꝓ
hibet ꝛ interdicit. Si auteꝫ propterea
vetat quia hoc alias immundū lex di-
cit.quare circa illud cetera q̄ dicta sunt
permittit ꝛ solum arare excipit:equus
in lege animal immundū esse ꝓhibet
ꝛ alia multa.nec tamen arare bouem
cum equo vel alio aīali immundo in
lege ꝓhibetur:hanc non solum in his
que dicta sunt mādatis sed inq; pluri-
bus alijs legalibus cerimonijs cōtra-
rietatem videmus nisi ea competenti
sensu intellexerimus.Discreto itaq; ꝛ
diuino sensu hec discutienda ꝛ intelli-
genda sunt.Si vō legem debito sensu
accipimus oīa legis mandata debi-
ta obseruatione obseruare poterimus
quedam ad lrām ꝛ sine vllo velamine
figuraꝝ dicta esse accipiendū ꝛ q̄dam
vō ad figuram ꝛ ꝓfundo velamine ad
vmbrata esse intelligere quedā ad tem
pus obseruari iussa sunt.quedā sine vl
la tpis determinatione.que eñ alteri⁹
sacramenti prenunciatiua erant ꝛ veri
tatis figuram fatentur suo tempe ma-
nifesto rei atq; veritatꝭ presentia opor
tuit vt eoꝝ remaneret p̄nunciatio ꝛ fi
gura.Nam sicut vsu ipo loquēdi vti-
mur verboꝝ vicissitudinibus dicendo
erit q̄diu futuꝝ est ipmq; erit prorsus
obmittentes in presenti assumim⁹:est
quodq; ipm iam p̄terijsse significātes
vtimur fuit.Sic in rebus p̄nūciatiuis
alicuius sacramenti vbi presens mani
festatur sacramentum eius iam super
fluo reseruaretur.figura seu signū que
alicuius misterij significatiua nō erāt:

ꝫ apte seũ fidei veritatem insinuãt seu carnis edificationem cõmendant ea a iudeis ⁊ christianis non ad tempus ꝫ imperpetuũ obseruanda sunt. earũqꝫ transgressio nullo modo potest multa esse. hec Alanus

Contẽdit iudeus probare ꝙ diuĩe sanctiones veteris testamenti non sunt mutate.

Tercium argumentũ iudeoꝝ est ad ꝓbandum ꝙ diuine sanctiones veteris testamenti nõ sunt mutate. Arguũt ergo contra xp̃ianos sic. Si sermo dei ad tp̃s obseruandus est eoqꝫ ſmone annullato alio tp̃e aliꝰ obseruandus est. Sicqꝫ ꝑ tp̃m vicissitudines diuine sanctiones mutantur quo pacto ratũ non erit qḋ dr̃. psalmo cxviij. Ineternũ dñe ꝑmanet verbum tuũ. ⁊ illud Math. xxiiij. Celũ ⁊ terra transibunt verba autẽ mea nõ trãsiẽt. quid interest cur deus hoc animal im mundum iudicet illud mundũ: h̃ vti ꝓhibeat: illo vti ꝑmittebat. quis enim adiuuit. vt dicit ysai. xl. spiritũ dñi. aut quis eius consiliarius fuit. vt istud agi ꝑmittat. illud ꝓhibeat iussit obsequẽdi. ergo ei obsequendũ ergo ei obseqꝫ summa virtus est. ꝓhibuit fieri. g̃ iam non licet idqꝫ si postea fiat peccatũ eẽ dicimus ac pena debita puniendum. vt ergo seruemꝰ figuras contemnemꝰ lr̃as vt seruemus alteꝝ que ratio ẽ dãnare alteꝝ. Seruemꝰ lr̃am. seruemus ⁊ lr̃e figuram. maneat parua sensu nostro lr̃a. maneat ⁊ viõ: ⁊ addat spiritualis ⁊ concessa nobis sit a deo misterij latentis intelligentia. Abstineamus a peccato qḋ lex iubet. abstineamꝰ ⁊ ab eo si qḋ est qḋ ꝑ porcũ figurat peccatũ Non aremꝰ a boue ⁊ asino q: id legislator ꝓhibuit ⁊ si q̃ intellexeritis ꝑ asini ⁊ bouis copulamẽ phas est euitare imo pc̃m est non euitare: ita ⁊ de ceteris: ita em̃ lex adimpleta ⁊ adimplenda esse censet ⁊ adimplet. Solutio p̃dicti Alani vbi supra ꝙ in nouo testamento diuine sanctiones veteris testamenti nõ mutant ꝫ adimplent. Dicit g̃ ꝙ sermo diuinus in nullo annullat: diuine sanctiones nõ mutant. q: xp̃ũs non venit soluere legem ꝫ adimplere. Vñ ip̃e ait Math. v. Amen dico vobis iota vnũ aut vnꝰ apex nõ p̃teribit a lege donec oia fiant: non igit vult eã soluere ꝫ adimplere vt patuit s̃. li. primo. ar. vj. ⁊ i. p̃mo thesauro quarti pũcti eiusdẽ articuli. Lex em̃ ꝓhibet homicidiũ: xp̃s iram ⁊ odiũ. lex em̃ ꝓhibet homicidiũ carnis. xp̃s etiam ip̃m appetitũ cordis. nobis lex ꝓhibet vti carne porcina ⁊ ea tunc ab eo aniante abstinentia nobis necessaria erat quoniam veritatis future figura erat ⁊ figura seruanda erat donec adesset ipsa veritas figure iam p̃ñs adest q̃uis abstinere liceat. vt multi nr̃oꝝ abstineãt non solũ ab ea ꝫ etiã om̃i carne vno et eodem iudice se vestꝝ q̃sqꝫ tuet. Moyses carnẽ suillã immundã nomiat vti ea ꝓhibet ⁊ ꝓpterea dicitis ꝙ vti ea nõ licet. Moyses non alius ꝫ idẽ ip̃e carnem suillã dicit mundã et valde bonã ⁊ eã ad vescendũ sicut cetera scribit deum fecisse bonã: et iḋ dicit ꝙ vti ea licꝫ Postqꝫ em̃ enũerauit deũ creasse vniuersa. pisces maris: volucres celi. cuncta aiantia terre in q̃bꝰ aia viuẽs ẽ. non lõge infra s̄bdit. vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erãt valde bona. qḋ valde bonum est nulla ex ꝑte malũ est. qḋ vero nulla ex pte malũ est. quõ malũ ⁊ immundũ est. Quicq̃d g̃ in carne suilla necesse est a deo factꝰ considerat mundũ ⁊ valde bonũ est atqꝫ vti licet. quia vo ꝑ hoc aial voluptas ⁊ immũdicia figurat. immundũ ꝓpter h̃ aial eẽ iudi

catur.⁊ ea immundicia vti nõ licz. Si ergo hoc mundũ ⁊ immundũ aial esse intelligit ⁊ eo vti ⁊ nõ vti a deo nobis permittit. eadem ratõe licet in bove ⁊ asino arare. ⁊ ꝓhibetur ne arem⁹ i bo-ue ⁊ asino si melius nõ põt q₂ deus ꝑ-mittit qui hec omĩa hũanis vsib⁹ cre-auit. Sed bos q̃ vngulã findit ⁊ rumi-nat ⁊ ad excolendã terrã omnino ydo-neus est ꝑdicatorẽ ecclesie discretum designat in his que agit sensum habẽ-tem qui mãdata dei meditat. Ac apd̃ se meditando ruminat die ac nocte nõ solum sibi vtilis ꝫ ⁊ alijs huic non est associandus in ꝑdicatione alter mori-bus etiã indiscretus sensu. ideota. ⁊ lit-teris imperitus. q̃ non solũ verbo ẽ in-utilis ꝫ suo exemplo alijs nociuus ex-istit qd̃ etiam lex q̃ntum ad lr̃alia abo-lita sit auctoritates sequẽtes ostendũt Ait em̃ dñs ꝑ ꝓphetam Hiere. xxxi. ⁊ ad Heb. viij. Consummabo testamẽ-tum nouũ sup domũ iuda: sup domũ israhel. Quid vocauit testamentũ no-uũ nisi legem euangelicã qua superue-niente vetus debuit cessare q₂ sil' serua-re non põt vtraqꝫ. Adueniente em̃ ve-ritate debet vmbra cessare. Et i ysa. le-gitur sacrificia vr̃a odiuit aĩa mea. Itẽ dauid ait in ps̃. l. Quoniam si voluisses sa-crificium dedissem vtiqꝫ holocaustis non delectaberis. Item dauid. Sacri-ficium ⁊ oblationẽ noluisti. aures aũt ꝑfecisti mihi. holocaustũ etiã ꝓ pecca-to non postulasti. tunc dixi ecce venio ⁊ alibi. non in sacrificijs tuis arguã te. holocausta aũt tua in conspectu meo sunt semp: non accipiã de domo tua vi-tulos. neqꝫ de gregib⁹ tuis hircos. Itẽ videmus etiam i magna parte ea que pertinent ad legem veterẽ cessare. non enim est apud iudeos sacrificium vel hostia. non propheta. non rex. nõ tem-plum. nõ locus sacrificij. ⁊ quid irem⁹ ꝑ singula in maxima parte abolita est lex. videt ergo ꝙ lex moysi iam locuz non habeat.

Contẽdit iudeus probare ꝙ circũcisio ꝑpetuo sit duratura.

Quartum argumentum iudeo-rum contra nr̃m fidei fortalici-um est de circumcisione quam affirmãt duraturã ꝑpetuo ⁊ consequẽ-ter legem moysi arguũt ergo sic. Idẽ iudiciũ videt esse q̃ntum ad duratio-nem apte post de lege antiqua. ⁊ d̃ cir-cumcisione hoc em̃ xp̃iani concedunt ꝫ circumcisio in eternũ debet durare i populo dei. patet quia Geñ. xvij. dat in fedus sempiternũ ergo et lex debet esse sempiterna. licet ad illud argumẽ-tum data sit solutio s̃. li. j. ar. vj. in pun-cto. ij. Verũtamẽ vt adhuc clarius ce-citas iudaica cognoscat in hoc passu nolo silentio ꝑtransire Dicendũ ergo ꝙ in veteri lege duplicem inuenimus circũcisionem vnã carnalem quã ipsi obseruant ⁊ aliam spũalem de qua dr̃ Deutero. x. Circumcidite igit ꝑpuciũ cordis vestri. ⁊ ceruicem vr̃am non in-duretis. Et Hiere. iiij. Circumcidimi-ni ⁊ auferte prepuciũ cordium vestro-rum viri iuda Sic etiam distinguere possumus de eterno ⁊ sempiterno q̃a habet duas significationes. Interduz enim ponit pro eternitate simpliciter vt in ps̃. Tu ãt dñe in eternũ ꝑmanes Et illud Hieremie. x. Dñs autem de-us verus est ⁊ ipse deus viuens ⁊ rex sempiternus. Aliquando vero accipi-tur pro duratione finita: quale est illd̃ primo Regum. xxvij. Credidit ergo achis dauid dicens. Multa mala ope-ratus est contra populũ israhel. erit ꝗ mihi seruus sempiternus. manifestuz est ꝙ hic accipitur sempiternum pro duratione finita: quia non poterat pl⁹ durare ista seruitus ꝗ eorum vita simile habet Gene. xxvij. vbi dicit ꝙ oderat

semper esau Jacob. Quando ergo di cebat quod circumcisio debz durare i sem piternum. Si sit sermo de circumcisi one spirituali indubitanter est verum quod simpliciter ineternū debz esse in po pulo dei et aia que cum est cū prepu cio peccati est extra populum dei quā tum ad meritū. Si vo loquaris de cir cumcisione carnali accipe similit sem piternum scdo modo dictum: quod q̄diu lex durauit que soli vni populo preci piebatur debuit durare signū quo ille populus ab alijs gentibus distingue batur et cessante lege signū etiaz debu it cessare. Et ideo dicit Geñ. xvij. quod cir cumcisio data est in signū pter quod q̄diu ille populus sepatus fuit ab om ni gente in deserto nullus eoz circum cisus fuit s intrantes terram pmissio nis plenam diuersis populis oẽs si mul fuerunt circumcisi in galgalis. vt habet Josue quinto ca.

Contēdit iudeus probare quod si sabbatū cessat lex noua nō est est a deo

Quintum argumentū iudeorū est de sabbato ex cuius cessatio ne arguunt legem nouā nō esse a deo sic. Illa lex que contrariat pre ceptis diuinis non est a deo: s lex euā gelica est hmōi ergo nō est a deo. Ma ior est manifesta quia deus nō potest sibijpi esse contrarius. s minor ptz de obseruatione sabbati quā deus pcepit in veteri lege. lex vo euangelica huius obseruantiam tollit et phibet: ergo est contraria deo non ergo est a deo. Re spondet quod in tali pcepto duo sunt con sideranda. Primū est quod propter reue rentiam dei cessabat pplus ab oi ope re seruili vt liberius diuinis vacare possz et istud erat morale. per hoc em pcipie batur quod homo aliquo tpe vacet rebus diuinis. iuxta illud ps. xlv. vacate et vi dete quia ego sum deus. et sm hoc cō putat inter pcepta decalogi moralia et lex que hanc obseruantiā in se phibe ret esset contraria ordinationi diuie et non posset esse a deo. Sz lex euāgelica hanc obseruantiā nō tollit s pcipit. vt patet de diebus dñicis et alijs festis in noua lege ordinatis. Sed considerā dum est in dicto pcepto erat taxatio tē poris vel diei. s. quod hec obseruantia fie ret tali die determinata. et istud erat ce rimoniale. et ideo hoc mutari potuit et debuit pter rationabilem causaz. Ju dei em colebant diem sabbati i memo riam creationis rez: qd innuit moyses Exo. xx. dicens. Memento vt diē sab bati sanctifices. Sex diebus fecit deus celum et terram et requieuit die septio ac si diceret: completo ope creationis statim debuit ordinari dies cōmemo ratiua ipsius creationis. homo etiam fuerat factus sexta die: et ideo primū diem post sui creationē debet expēde re singulariter ob reuerentiā dei. cete ros vo ad sui necessitatē. In noua aūt lege illa dies q̄ debuit obseruari ad va candum deo non solū debet nobis re ducere ad memoriā beneficiū creatio nis s etiam innouationē spiritualem q̄ incheoata ē in xpi resurrectiene. et iō sabbatū mutatū ē in dñicū diē in q̄ cri stus surrexit. Significat etiā dñica q̄ est octaua dies. octauā diē resurrectio nis in q̄ pfectā reqem expectam[9]. Hic est quod messias nr dñs ihs xps postq̄ fa ctus ē. xxx. ānoz soluit q̄ntū ad partē istā sabbatū curādo i eo ifirmos. et dā do eis licētiā lectulos asportādi Johis v. et spicas discipul suis esuriētib[9] cfri cādi Marci. ij. Cetez queādmodū de circūcisiōe dcm ē pbatūq quod data fuit i signū. sic et sabbatū vt hr Exo. xxxj. c. Sabbata mea suabitis q2 signū sūt in ter me et vos ac gñatōes vras. Itē in li bro bi3a. i. omnipere. q. yom tob. talit

scriptū est. Dixit rabi iohanan. Omne
pceptū qd̄ dedit deus sctis ꝛ bn̄dictis:
israeli dedit eis publice pter sabbatuꝫ
qd̄ dedit eis in secreto sicut dictum est
Exo. xxxj. Inter me ꝛ inter filios isra-
el. si sic est nō sūt obligati. goy. i. xp̄ia-
ni vel alie gentes ad sabbatū. Ex oib⁹
hijs ptꝫ ꝙ nō sunt obligati ad seruan-
dum sabbatum xp̄iani nec alie gentes
Itē cōtra obseruantiam circūcisiōis ꝛ
sabbati adducit rō nō parū efficax. ex
duabus traditōnibus sicut notatur in
pugione. c. xj. tercie ptis. tercie distincti-
onis. quaruꝫ prima est illud qd̄ in my-
dras tulym. i. glosa psalmoꝝ talit scri-
ptū est ps̄. lxxiiij. Et oia cornua impi-
oꝝ confringā: ꝛ exaltabunt cornua iu-
sti. cornu nō est dictū ꝫ cornua. Deceꝫ
em̄ cornua sūt que dedit deus sanctus
ꝛ bn̄dictus israeli. Cornu abrae d̄ quo
dictū ē Esa. v. Vinea fuit dilecto meo
in cornu filij olei. Cornu ysaac de quo
dictū est Gen̄. xxij. Et ecce aries vnus
retētus in densitate p cornua sua. Cor
nu ioseph. i. cornu regni de quo dictū
est Deut. xxxiij. Et cornua rinoceron-
tis cornua ei⁹. Cornu moysi de quo di
ctū ē Exo. xxxiiij. qꝛ cornuata erat cu-
tis faciei ei⁹. Cornu ꝓphetie de quo di
ctū est. j. Reg. ij. ꝛ orauit anna ꝛ dixit.
Exultauit cor meū in dn̄o: ꝛ exaltatuꝫ
est cornu meū. Cornu legis de quo di
ctuꝫ est Abacuc. iij. Et cornua duo de
manu eius. Cornu sacerdotij de quo
dictū est ps̄. cix. Cornu ei⁹ exaltabit in
glia. Cornu leuiticū de quo dictū est. j
paralip. xxv. Omēs isti filij heman vi
dētis regis in v̄bis dei ad exaltanduꝫ
cornu. Cornu irl'm de quo dictū ē ps̄.
xix. Et a cornibus vnicorniū exaudisti
me. Et cornu regis messye de quo di-
ctū est. j. Reg. ij. Et dabit fortitudineꝫ
regi suo ꝛ sblimabit cornu messye sui.
ꝛ sic est dicēs Ps̄. cxxxj. Ibi germina
re faciaꝫ cornu dauid: paraui lucernaꝫ
messye meo. Qn̄ aūt peccauerūt israel
ablata fuerūt eis ꝛ data sunt gentibus
seculi. Sicut dictū est Daniel. vij. cap.
Post hec videns fui in visione noctis
ꝛ ecce bestia quarta terribilis, atq; mi-
rabilis ꝛ fortis nimis: ꝛ dentes ferreos
habebat magnos comedit ꝛ cōminuit
ꝛ residuū pedibus suis conculcauit. ꝛ
ipa dissilis ab oibus alijs bestijs q̄ fue
runt ante ipam ꝛ cornua decē habebat
Assimulate sūt em̄ gentes: silr hmōi fe
ris ꝛ omi tpe in quo gentiū seculi cor-
nua fuerūt stantia. Cornua israel erūt
confracta sicut dictū est Treno. ij. Cō-
fregit in ira furoris omē cornu israhel
Qualiter aūt legalia de⁹ iudeis abs-
tulerit p rōnes ꝛ signant sabbatū ꝛ cir
cūcisionē ꝛ qualiter eis ista duo ꝛ alia
dyabolus restituerit habet apud eos i
thalmut in libro mayla impereq. i. di-
stinctōe que icipit ꝙ seuuzbhae. Qua
dam vice decreuit regnū neq;. i. roma
nū ꝙ non seruarent iudei sabbatū ꝛ ꝙ
nō circūciderēt filios suos. ꝛ vt cogno
scerent menstruatas. Tūc iuit rabi ru-
ben. cerciuauitq; se more scꝫ romano-
rum. Cumq; iuisset ꝛ sedisset cū eis. ait
illis. Qui habet inimicū depaupet eū
vel ditat. Dixerūt ei depaupat. Dixit
eis si ita est non faciant iudei opus in
sabbato vt depaupent. Dixerūt roma
ni benedixit. abrogauerūtq; decretum
Rursūq; etiā dixit eis. Qui habet ini-
micum debilitat euꝫ an fortificat. Di-
xerunt ei: debilitat. ait eis. Si ita ē cir-
cūcidant filios suos octauo die vt de-
biliten. Dixerunt. Optime dixit. Et
cassauerūt illud. Iteruꝫ dixit eis. Qui
habet inimicum multiplicat eū an di-
minuit eū. Dixerunt ei. diminuit. Ait
eis. Si ita est non cognoscant mēstru
atas. Dixerūt. benedixit: ꝛ cassauerūt
illud. Demū perpenderunt ꝙ iudeus
erat ꝛ restituerunt decretum vt prius.
Dixerunt ergo iudei. quis ibit ꝛ irrita

bit statutum illud. vadat rabi symeon
qui didicit facere signa ⁊ mirabilia. pꝰ
eum vo vadat rabi eleazar. Egressus
est eis itaqꝫ obuiaꝫ ventammalyon .i.
demoniū sic vocatum ⁊ ait: est placen
tia vestra vt vadam vobiscū. fleuit ra-
bi symeon: ⁊ ait ancille domus patris
apparuit angelus ter. nobis aūt nec se
mel veniat: ergo miraculū vndecunqꝫ
Precessit igiť ventāmalyon ⁊ intrauit
in filiam cesaris. Cūqꝫ ꝑuenissent dixe
runt ventāmalyon egredere. vocatꝰ er
go egressus est ⁊ abiit. Dixitqꝫ iudeis
cesar. Postulate q̄cquid est vobis ad
postulandū. Introducti sunt igiť i do
mū thesauri vt tollerent quicquid vel-
lent. inueneruntqꝫ chartam illam in q̄
scriptum erat dictū statutū ⁊ ruperunt
eam hucusqꝫ thalmut. Animaduertat
prudētia tua lector ꝙ ꝑ istas duas tra
ditiones habeť euidenter ꝙ deus abs
tulit a iudeis ꝑ romanos sabbatū ⁊ cir
cuncisionē ⁊ alias cerimonias. Con-
fregit quippe in ira furoris sui omne
cornu eoꝝ de quibus vnuꝫ erat lex vt
pauloante dictum est ⁊ nunqꝫ restituit
eis. nec ꝑ se. nec ꝑ angelū. nec ꝑ ꝓphetā
nec ꝑ alium virum sanctū. Sed ipi iu
dei recuperauerūt circūcisionē ⁊ sab
batum ⁊ cetera hmōi ꝑ dyabolicū mi-
raculum: vt in ꝓxima traditione ostē
sum est. Nullus ergo vlterius nisi sit
demoniacus conseruare debet ea que
deus abstulit. ⁊ dyabolus tam libens
se iudeis visibiliter ingerendo institu-
it. quando eñ vel vbi vnqꝫ scienter dy-
abolus bonū homini aliquod nisi for
te vbi ꝓspexit malum maius ⁊ mortē
pessimam sibi ex eo iminere finaliter
ꝓcurauit. Cui vnqꝫ boni aliquid nisi
fallendi studio ꝑsuasit nunqꝫ non ipse
est qui primos homines quasi eis vti
liter consulendo fefellit. nonne ipse est
qui contra sanctum Job ipm etiā do-
minū ꝓuocauit Job. ij. c. An ignorāt
iudei miseri ꝙ dyabolus fuerit qui pa
tres suos ad adorandū vitulum men-
tiendo protraxit. vt habeť in libro sa-
bath impereq. qui incipit dixit rabi ach
ba in fine. xl. dierū venit sathan ⁊ ꝑtur
bauit mundum ⁊ induxit tempestatē
maximam in aerem ⁊ dixit isrli. Vbi
est moyses. Dixerunt ei. Ascendit in
altum. Dixit eis iam peruenerunt sex
hore ⁊ non respexerunt sup eo. Ait er
go mortuus est ⁊ non curauerunt sup
eo. Ostendit ergo eis similitudinē fe
retri eius in nube. hinc est qđ dixerūt
ad aaron quia hic Moyses vir qui fe
cit nos ascendere de terra egypti nesci
mus quid factum est ei. ⁊ quid scriptū
est consequenter ⁊ dixit aaron. abrum
pite inaures auri que sunt in auribus
⁊c. Et accepit de manibus eorum ⁊ for
mauit illud in forma ⁊ fecit illum vitu
lum fusorie ⁊ dixerunt. Isti sūt dii tui
israel. ⁊c. His sic premissis dicatur iu-
deis vt attendant que sit eorum prudē
tia. quis sensus qui dyabolum volunt
habere suspectum in recuperatōne cir
cuncisionis ⁊ sabbati. qui patres eorū
ad faciendum ⁊ adorandum vitulum
⁊ ad attribuendum sibi magnalia que
deus fecit mēdaciis ⁊ falsis prodigiis
tam studiose ꝑtraxit. Euidenter ergo
apparet ꝙ intentio ⁊ studium dyaboli
ac voluntas erga hoies nunqꝫ est nisi
mala. quare satis est manifestū q̄ꝫ grā-
dis est stulticia ⁊ q̄ꝫ magna insania ⁊ q̄ꝫ
imensa iudeorum vecordia qui circun
cisionem ⁊ sabbatum ⁊ alia que deus
eis abstulit ⁊ dyabolus reddidit non
cessant obseruare. Supradictis ad-
huc videť addendum id quod de sab-
batho scriptum est in beresith minori.
vbi diciť Gen. ij. Et benedixit deus di
em septimam dominus rufus nequaꝫ
quesiuit a rabi aquiba ⁊ ait ei. quid est
inter diē ⁊ dies. dixit ei rabi aquiba. et
quid est inter viruꝫ ⁊ viros. dixit ei. qđ

dixi tibi: ⁊ quid dixisti mihi. Ait ei. di-
xisti mihi in quo differt sabbatū ab oi-
bus aliȷs viris. Dixit sibi. decedit rex
ꝓpter gl'iam suā. sic quoqꝫ voluit deus
istū diē honorare. vn̄ tu facies me sci
re istud. Dixit ei fluinus sabatian⁹ ar-
guit hoc qui trahit lapides ꝑ totam se
ptimanam ⁊ in sabbato quiescit. Dixit
ei de longe attractum tu trahis mihi
Admiror dixit ei. Ecce ille q̇ facit ascē
dere mortuos arguit. Omni namqꝫ die
est ascendens ⁊ non in sabbato. Fuit ⁊
temptauit in patre suo qui ascendit oi
bus diebus ⁊ in sabbato non ascendit
post sabbatum sciscitatus est eū et ait
ei pater ex quo mortu⁹ es fecisti te iu-
deum admiror q̄obrem ascendisti oi-
bus diebus hebdomade ⁊ in sabbato
non ascendisti. Ait illi. omis q̇ non ob
seruat sabbatū spōte sua apud vos ob
seruat eum hic malo velle suo. dixit ei
⁊ cuiusmodi labor est vobis ibi. Ait ei
oibus diebus septimane iudicamur.
in sabbato aūt quiescimus. Reuersus
est ad rabi aquiba ⁊ dixit ei. Si est ſm
verba tua ꝙ deus sctūs ⁊ benedictus ꝑ
quietē in sabbato vult honorare non
mittat in eo ventos. nō faciat descende
re pluuias. non fluctuet mare in vndis
suis. Dixit ei rabi aquiba habet se in
istis deus sicut is q̇ transfert ꝑ quatuor
vlnas. Si vis lector figmenta hec iu-
daica cōtra ipos cōuertere dicas quē-
admoduꝫ fluuius supra fictus fuit si-
gnū obseruandi sabbati quādo ꝑ totā
hebdomadaꝫ currebat trahendo lapi-
des ⁊ quiescebat in sabbatis vt ipi fa-
bulant̄. sic est nunc efficax argumentū
nō obseruādi sabbatū. q2 nusqꝫ sub ce-
lo sit fluui⁹ q̇ magis quiescat in sabba
tis q̄ꝫ in ceteris dieb⁹. Per totū quip
pe mundū discurrūt mercatores q̇ sic
ducunt medicinalia variaqꝫ pigmenta
ex India que est in oriente vsqꝫ ad hy-
spaniam que est in occidente. ⁊ a meri

die vsqꝫ ad septentrionem que est vsqꝫ
ad anglicos ⁊ norivegios ⁊ scotos ⁊ sic
vsqꝫ ad totū mūdū. qd̄ si verū esset inui-
cem sibi narrarēt ⁊ nomē ꝓuincie vbi
talis esset fluuius iudeis ꝓcurātibus
nō tacerent. Itē mgr̄ iohānes valisole
tanus cōuersus in libro de cōcordia le
gum dicit ꝙ istud de lapidibꝫ flumine
nō est verū: nec dicit̄ hoc ꝑ aliquē sapi
entē nisi ꝑ cōmuuitatē ipoꝝ rabinorū
iudeorū ad ipoꝝ confortationē ⁊ gau-
diū sui cordis quoniā hoc nō scribit̄ i
aliqua scriptura autētica. nec in aliq̇ li
bro aristo. de mirabilibus locorū. nec
in aliquo alio loco. ꝫ in libris solūmo
do iudeorū ad ipsoꝝ confortationē ex
plicat̄. Hec ille. Ad aliud vo figmen-
tum de mortuo nō ascendente in sab-
bato dici potest ꝙ dyabolus ventāma
lyon vel aliquis alius potuit assume-
re figuram patris rufi antedicti ⁊ face
re ac dicere que dicta sunt vt iudeorū
circa obseruantiam sabbati confirma
ret errorem. Ad tercium deniqꝫ ꝙ qui
non obseruat apud nos spontaneum
sabbatum apud mortuos obseruabit
eum coactus ⁊c̄. vt s̄. Ergo abraaꝫ ⁊ ml'
ti aliȷ sancti q̇ nunq̄ꝫ coluerūt sabbatū
punient̄ ꝑ totam septimanā cū īfideli
bus ⁊ cōpulsi requiescent in sabbato.
hoc aūt falsum esse quis dubitat. Qꝫ
aūt abraam non coluerit sabbatuꝫ ha
bet̄ in beresith minori. Sup illud Ge
ne. ij. vbi dictum est. Et benedixit de⁹
diem septimā. dixit rabi iohānati abra
am non est scripta de eo obseruantia
sabbati. Hec ex pugione vbi. s̄. Pos-
sumus etiam nobis assumere demon
strationē ꝙ sabbatū verū quod signi-
ficat quietē. vt pꝫ Deut. v. c. sabbatū. s.
q̇es dn̄i dei tui est dies dn̄ica quā nos
xp̄iani obseruam⁹. qm̄ ſm sapiētes iu
deoꝝ thalmut vt notat mgr̄ iohēs val
lisoletan⁹ ꝯuersus i lib. d̄ ꝯcordia legū.
titulo. iiij. c. x. ꝑma coniūctio solis ⁊ lu

ne que fuit in principio creationis mū
di facta fuit die lune ad qnqꝫ horas et
ducenta ⁊ quatuor minuta hore. Et qꝛ
textus nō dicit nisi sex diebus operabe-
ris ⁊ die septima requiesces. ⁊ nō dixit
qua die signata inciperent computari
illi sex dies. Esset rōnabile ꝙ compu-
tatio incipiat a die istius cōiunctionis
solis ⁊ lune. qꝛ hec duo luminaria di-
stinguunt diem ⁊ noctem. Que coniū
ctio vt predicit facta est die lune. ⁊ sic
dies septima est dies solis que est dies
dñica vt obseruamus xp̄iani. Est etiā
alia ratio. quoniam in ista die saturni
quā iudei obseruant est magna muta-
tio ſm stellas ex diuersitate dierū ⁊ lo
coꝝ ſm longitudines ⁊ latitudines
terrarū. qꝛ hierusalem est in longitudi
ne. lxvj. graduū. Et ista terra valisole-
tana regis castelle est in longitudine
lxvj. graduū. Et est differētia inter hie
rusalem ⁊ istam terram plusqꝫ quatu-
or horarū. Item est alia differentia in
ter ista ſm motum puncti altioris spe
re noue ꝑ quem mouent poli. ⁊ sic a tē
pore quo lex moysi data est vsqꝫ ad ista
tpa est facta mutatio ⁊ differentia plus
qꝫ ꝑ qnquaginta gradus. ⁊ isto poloꝝ
motu mutate sunt lōgitudines ⁊ latitu
dines ⁊ mutati sūt dies ⁊ noctes in oī-
bus mūdi partibus vsqꝫ ad ista tempo
ra ⁊ ſm diuersitatē terrarū supradictā
hodie iudei vnam horam illiꝰ diei sab
bati sibi precepti nō obseruant. nec il-
lam met diē a moyse illis temporibꝰ
institutam. Talis mutatio potest cla-
rissime cognosci ex mora quā fecit sol
spacio vniꝰ diei stando imobiliter tem
pore Josue: ⁊ etiā ex retrocessione so-
lis decem lineis in horologio Achas
tpe regis ezechie. Et si iudei dicunt
ſm supradictā rationē ꝙ idē debet iu-
dicari ꝺ die dñica ſm xp̄ianos. Respō
deo ꝙ hec obseruantia quā obseruant
christiani non dependet a die domini
ca ratione diei dominice: sed ratōne re
surrectionis christi veri messye in qua
die ipe resurrexit. nec obest mutatio fa
cta ex quo manet ipa principalis ⁊ ꝓ-
cisa causa quare fit scꝫ memoria creati
onis mūdi ⁊ resurrectionis sancti mes
sye ⁊ adhuc non obligarent seruare ꝓ-
dicta. nec etiā sacrificiū ⁊ obseruatōes
septimarū ⁊ pollutionū ⁊ alioꝝ simili
um. posito ꝙ ad terram pristinā redu-
cerent: qꝺ est impossibile ꝓpter diuer-
sitatem locoꝝ terre ſm longitudinē et
latitudinē. ⁊ terrarū etiam constellati-
ones ſm imaginationē sapientum. et
iste est magnus defectus legis. s. ꝙ oia
que legis erant nō obseruari debebāt
in omni loco mūdi quod non est in le
ge christi veri messye. quia in omni lo
co ⁊ quacunqꝫ parte terraꝝ tenent xp̄i
ani legem sancti messye firmiter obser
uare. Sanctus Bernardus in suo
euangelio eterno assignat duodecim
priuilegia diei dominice ꝓpter que sab
batū non imerito in dominicā diē mu
tata est. Prima est ꝙ fuit prima omni
um dierū. Secundū ꝙ erit vltima di-
es presentis vite. Terciū. quia diē do-
minicam nulla precessit nox. Quartū
ꝙ ei nulla nox subsequet. Quintū. qa
in eo creauit deus celum ⁊ terram. Se
xtum. qꝛ in eo creati sunt omnes ange
li a deo ⁊ boni in paradiso gratificati ⁊
glorificati sunt ⁊ econtra mali angeli ī
eodem die peccantes de celis ad infe-
ros expulsi sunt. Septimū. qꝛ ſm oro
sium in die illa primo precepta data
sunt filijs israel. Octauū. qꝛ in illa die
christus incarnatus est. Nam vt testat
magister hystoriarū die qua dixit deꝰ
fiat lux visitauit nos oriēs ex alto ⁊ cri
stus incarnatus est. In hmōi mysteri
um ⁊ figurā datū fuit māna ī die dñica
sicͭ ait sup Exo. origeñ. Hoc qdē ꝓbat
ꝑ hoc ꝙ i. xvj. c. dictū ē. Sex diebꝰ col-
liget ⁊ illꝺ. die āt sexta duplū colliget.

patet eñ diē sextā vocari illū q̄ sabbatū p̄cedebat q̄ est feria sexta. ⁊ ex h̄ patet q̄ māna die dñico datū fuit. Si eñ sex diebus cōtinuis collectū fuit. Septima aūt die cessatū est: ⁊ p̄ cōsequēs māne initiū a prima die dñica exordium sumpsit. Nonuʒ q᷑ in die dñica xp̄s destructis inferni claustris captiuam ducens captiuitatē. ac sctōꝝ aīas de lymbo eripiens triumphal̄r a mortuis resurrexit: cui⁹ resurrectio nr̄e resurrectōnis exemplar est. Decimuʒ. q᷑ die dñico spūs paclitus discipl'is datus est. Undecimū. q᷑ in die dñico erit resurrectio mortuoꝝ. ⁊ reddet de⁹ vnicuiqȝ ſm opa sua. Duodecimuʒ q᷑ in die dñico erit initiū ⁊ cōtinuatio sine fine laudū dei ⁊ dñi nostri ihu xp̄i veri messye in gl'ia sempiterna. Unde Esa. vlti. Et erit semē eoꝝ ex sufficientia mēsis ex mense suo ⁊ ex sufficiētia sabbati in sabbato suo. istud est seculū futurū qd̄ totū erit sabbatū. i. requies.

Et nota q̄ mensis legittime dicit̄ hedes hebraice: ponitq̄ apud eos p̄ p̄fectōne numeri oīm dieꝝ in q̄bus luna p̄ficit cursum suū. Cū luna quippe cōputant iudei ⁊ nō cū sole. Mensis ergo hic vt ait btūs Greg. p̄ p̄fectōne positū est: ⁊ sabbatū p̄ requie in q̄ seruile opus fieri nō licebat. Erit ergo semen eoꝝ. i. apostoloꝝ ⁊ sctōꝝ p̄dicatorū facientiū filios spūales. ex mensis sufficientia. i. ex sufficientia p̄fectionis vite p̄ntis. in mēse suo. i. in p̄fectōe glorie sue in futuro. Sicq̄ semen auditm̄ ex sufficientia sabbati. i. requiei in diebus dñicis ⁊ festiuitatibus aliis ad audiendū verbū dei necnō ex sufficientia requiei a viciis ⁊ pctīs in vita presenti erit in sabbato suo. i. in sempiterna requie sua: in vita futuri seculi. qd̄ totuʒ est sabbatū vt p̄dictū est. Et si quer̄ quare fuit ordinata quies diei septime p̄ iudeos die sabbati ⁊ nō alia dies septimane. R̄ndet supradict⁹ magister iohes in eodē lib. xi. iiii. c. vii. q̄ ad h̄ fuit triplex ratio. Prima est qm̄ ſm astrologos maior cōiūctio saturni cum ioue fuit in capite arietis ascendente aquario q̄ est dom⁹ saturni que cōiunctio necessitauit ⁊ coegit pp̄l'm iudeorū vt starent in captiuitate egypti quadringentis annis: ⁊ q̄ inde educerent̄ i manu forti ⁊ brachio extento. ⁊ q̄ ibi fierent miracula extra naturā. Et ido fuit in die saturni dies sabbati ordinata in memoriā exitus de egypto ⁊ in memoriā cōiunctionis saturni ⁊ iouis in domo aquarii: vt dictū est. Et ratio q̄re magis firmauerūt se sup̄ saturnū q̄ sup̄ iouē est. q᷑ saturnus est altior. Itē q᷑ ascendens cōiūctionis fuit aquari⁹ que est dom⁹ saturni secūda. Item p̄pter alias p̄prietates q̄s iudei ⁊ terra ipoꝝ habent cū saturno ſm q̄ dicunt astrologi ⁊ vlterius declarabo. ⁊ ideo ordinatū fuit a iudeis q̄ dies septima qñ nihil opari debent q̄ esset in die saturni: ⁊ q̄ essent in tenebris ⁊ sine candelis: etiā que ponūt astrologi debere obseruari in die saturni vt liberent̄ homines a damnis suis ⁊ influentia effectiua. Secūda rō est: q᷑ ista die saturni planete infectiui ⁊ damnosi habent singularē potestatē. qm̄ p̄ma hora noctis diei sabbati est hora martis ſm cōputatōem horaꝝ: vt iudei cōputant ordinādo primo noctē: ⁊ postea dieʒ. Et prima hora diei sabbati est hora saturni. qui duo planete sunt damnosi ſm astrologos: ⁊ sic in die illa naturali. dānosi planete habent suā influentiam damnosam singularem. Et sic scripsit rabi abraam in glosa sua quā fecit sup̄ decem preceptis super illo specialiter Memento vt diem sabbati ⁊c. Dixit istud preceptum fuit p̄pter speram saturni: ⁊ qualibʒ die in hebdomada habent stelle mobiles ipsarum quelibet

vnam diē in qua magis apparet ipsaꝝ
virtus.ꝛ qm̄ vna die in hebdomada q̄
escere tenebant in signū ꝛ memoriam
creatōnis mūdi.vt dictū est. Ideo or-
dinauit eis moyses in mara ꝙ ista di-
es requietōnis esset specialr̄ ꝛ signant
illa dies saturni que est sabbatū i qua
stelle p̄dicte dānose habēt potestatem
ꝛ influentiā singularez:vt ab ipaꝝ dā-
nis ꝛ infectōibus tuerent.Tercia ratō
est ꝓpter potestatē illis planetis dataz
sup iudeos ꝛ terrā suam.q: ꝭm astrolo
gos iudei sunt sub cōstellatōne mart̄
ꝛ saturni.ꝛ sic p expientiā ptꝫ qm̄ quā-
do saturn⁹ est in domo casus sui.ꝛ ha-
bet aspectuꝫ a malis ꝛ damnosis alijs
stellis.tūc euidēter apparet malū op⁹
aliqd̄ in iudeis ꝛ hoc sepissime sum ex
ptus.ꝛ ꝭm cōditōnes suas vident esse
de natura saturni ꝓut dixit Ptolome
us ꝙ de natura saturni est miseria ꝛ ca
sus ꝛ ppl's captiuus ꝛ malaꝝ conditi-
onū.vt sunt iudei.Et ideo diebus sab
batinis:ꝛ alijs diebus vbi erant predi
cte planete in exultatōibus suis facie-
bant plura sacrificiaq; in alijs diebus
vt ab istarū planetarū dānis specialit̄
essent salui.ꝓut p glo.rabi abraaꝫ cui-
denti⁹ demōstrat quā fecit generaliter
sup legē.ꝛ ꝓbatū est p dicta astrologo
rū.que ego allegaui in declaratōe quā
scripsi sup glo.p̄dicti rabi abraā abena
gra.ꝛ ista talia certimonialia priuanda
erant in cōplemēto legis in aduētu cri
sti.qm̄ ipse venit ꝓ salute aiarū.Et vt
tales opiniones falsas totalr̄ aboleret
que ydolatriam sapiunt apparent.Et
causa finalis legis cōplementi non est
res corpalis ꝫ pot⁹ spūalis:ꝛ in vnius
dei obseruantiā in hebdomada in me
moriā creatiōis mūdi que fuit causa fi
nalis mutatōnis legis.ꝓut diximus.
Rōnabile erat in cōplemēto legis po-
nere illam diem que est dies requietio
nis ꝛ illam aiam supfluam aliā quam
dicunt cum eo venire.ꝓut dixerunt ꝙ
text⁹ dicit quieuit ꝛ aiauit.Exod.xxxj.
Aiam aliā creauit hoi die sabbati qd̄
esset diē solis que est dies dn̄ica.ꝛ ista
die dn̄ica xp̄s a mortuis resurrexit: vt
demonstraret mūdo aiarū salutē.ꝛ ꝓ-
pter istā diem vere dicit aiam aliaz ve-
nire.Qm̄ ꝓpter resurrectionez xp̄i aie
ppetuo vitā habent.ꝛ hoc signauit Al
gasel phus dicens in resplēdore solis
saturno nō indigem⁹.hucusq; p̄dictus
doctor.Patet ergo quare iudei obser-
uant diē reqetōnis hebdomade in die
saturni.et lꝫ dies requietōnis ab oib⁹
de mūdo sabbatū dicat:q: sic sabbatū
interpretat vt supra patuit.q: tn̄ nō ea
intētione qua iudei sabbatū suū appel
lant.Ideo nō diem saturni:ꝫ aliū co-
lunt.vt videlicet diē dn̄icam nos xp̄ia
ni oibus supstitōibus exclusis in me-
moriam resurrectōis xp̄i tali die factā
ꝛ future resurrectōis:tali die fiendam
vt supra dictū est.Itē possim⁹ adduce
re contra iudeos auctem magistri Al
fonsi cōuersi in lib.belloꝝ dei.In quo
disputauit cōtra iudeos ꝭm opiniōes
thalmut.vbi dicit ꝙ ꝭm iudeos nō est
incōueniēs dicere omia festa ꝛ ieiunia
remissionū ꝛ indulgentiarū posse mu-
tari.ꝛ textus vocat ipa sabbatum sicut
ipmmet sabbatū.ꝛ ꝓbant hoc Leuit.
xxiij.Hee sunt ferie dn̄i quas vocabi-
tis sctās.ꝛ glosauerūt dicētes vocabit̄
.i.posito ꝙ errent scient vel ignorāter.
qm̄ illa debent festa simpliciter reputa
re.ꝛ sic nō debent iudei incōueniēs re
putare ꝙ illi qui recipiūt legem sancti
messye diē sabbati in diē dn̄icam com
mutarūt ꝓpter rationes superi⁹ allega
tas.Et de hoc xp̄s in euangel.Math.
xij.respondēs eis qui dicebāt ihesum
xp̄m nō licere in sabbato curare.dixit
filius hois habet potestatē super sab-
batum.

Contēdit iudeus probare ꝙ ihesus christus non est verus messyas: qꝛ non venit in nouissimis diebus.

SExtū argumentū nitiť ostende
re ihm xp̄m saluatoꝛē nostrum
nō esse verū messyam in lege et
ꝓphetis ꝓmissum. Arguūt ergo iudei
sic. verus messyas debet venire in no-
uissimis diebus: ꝫ nōdū sunt dies no
uissimi. ergo nōdū venit messyas. Ma
ioꝛ patꝫ Esa. ij. qd̄ exponiť ad lr̄am de
messya vbi diciť. Erunt in nouissimis
diebus. Minoꝛ satis ptꝫ. Ad illud ar-
gumentū dicendū ꝙ dies messye dicū
tur nouissimi habendo respectū ad oꝛ
dinē. habendo respectū ad etatē. habē
do respectū ad sacram scripturā. Pri-
mo ad oꝛdinē. qꝛ sex milia diuidendo
ꝛ oꝛdinando ꝑ tres dualitates: sic men
surať duratio mūdi ſm iudeos. ꝛ duo
nouissima millenaria dicunť dies mes
sye. ptꝫ ꝑ Canadū belian. Vn̄ in thal-
mut in libꝛo q̇ diciť canhedrin. qui so-
nat sacerdotes magni. inuenitur h̄ ꝙ
sequiť legerūt in studio helye ꝙ sex mi
lia anni mūdus habet durare duo mi
lia vanitatis ꝛ duo milia legis. ꝛ duo
milia messye. ꝛ sequiť. Et ꝓpter nostra
pctā que sunt multa transierūt ex illis
que p̄terierūt. hec ibi. Et cū hoc dixit
thalmut quasi transierant de duobus
milibus annis messye q̄si sexcenti an-
ni. ꝛ post illud tēpus transierūt iam q̄
si. dccccxlij. anni cū illo numero sex mi
liū annoꝝ. videť cōcoꝛdare btūs ysido
rus sup penthateucum. sup illo passu
Enoch septim⁹ ab adam q̇ placuit dō.
translatus est Dicit ibi enoch septim⁹
ab adam septimā requiem significat.
Transactis nanqꝫ sex milibus annis ꝛ
renouato celo ac terra. factoqꝫ iudicio
transferenť sancti in vitā eternaꝫ. Nūc
vide cecitatē iudeoꝝ: ipi cōputant an-
nos a creatōne mūdi sicut nos a nati-
uitate xp̄i: ꝛ dicūt ꝙ isto anno in quo
nos cōputam⁹ mille. ccccl.x. annos dn̄i
sunt. a creatōne mūdi q̇nqꝫ milia. ccxx
ꝛ sic ptꝫ ꝙ de duobus milibus annis
messye iaꝫ trāsierūt ſm eoꝝ cōputum
mille. ccxx. anni q̇bus debuisset venire
messyas. ꝛ cū nō sit numerus annoꝛū
vltra sex mille. vt dictū est. ꝛ ipe debet
regnare duob⁹ milibus annis. quō h̄ ē
possibile cū non restant ſm cōputū su
um nisi. dcclxxx. anni. Itē ipi assignāt
in p̄dicto numero annoꝝ dterminatū
tēpus messye. scꝫ finitis quatuoꝛ mili-
bus annis a creatōne mūdi vt referunť
tur duo mille ꝑ messya. Nūc attende
q̇d dicit Esaias. c. lx. in fine minimus
erit ibi mille: ꝛ paruulus in gentē foꝛ-
tissimā. ego dn̄s: in tp̄e eius subito faci
am illud. O iudee tu determinasti tē-
pus messye. ꝛ vide q̇d dicit deus. Ego
dn̄s in tp̄e eius. scꝫ messye subito faciā
illud. Sup quo v̄bo dicit glosa hebꝛai
ca. si fuerint boni ante tp̄us suū. ꝛ si nō
fuerūt boni in tp̄e suo. ergo necesse est
ꝙ iudei concedūt ſm suā glosam vnū
de duobus. Vel ꝙ ipi fuerūt boni vel
nō boni. Si boni. ergo messyas venit
ante tp̄us suū. scꝫ anteq̄ꝫ inciperet nu-
merus q̇nqꝫ miliū. Et si fuerunt nō bo
ni sicut ipsimet cōcedūt in dicto p̄ha-
bito ꝙ ꝓpter peccata sua multa transi
erūt. scꝫ anni q̇ preterierūt. necesse ē ꝙ
tūc concedunt ſm suā glosaꝫ ꝙ in tēpe
suo venit. s. finitis q̄tuoꝛ milib⁹ annis ī
p̄ncipio q̇nti millenarij ānoꝝ. ꝛ sic ha
bēt ꝯcedere nc̄cīo ꝙ ſm suū numeꝝ iā
sūt mille ꝛ. xviij. anni ꝙ natus ē messy-
as. Et si dicant ꝙ nos cōputam⁹ plus
anticipando tp̄s. Dico ꝙ licet simus
differētes cū eis in cōputatōe annoꝛū
a creatōe mundi stante tn̄ suo numero
in veritate. lꝫ anticipauerit tp̄us adim
pleuit qd̄ ꝓmisit. Sicut si aliq̇s rex ꝓ
misisset tibi castrū vsqꝫ ad diē signatū

extremū scʒ anni. Si aūt illud tp̄us vt puta in medio anni vl' al's tibi dederit castrū certū est q̄ adimpleuit p̄missuʒ ꝛ sic nos xp̄iani stante numero iudeorū cōputabim⁹ eē̄ ingressū q̄nti millenarij ꝛ dicem⁹ q̄ sūt iaʒ mille.cccclviij. q̄ venit messyas. stante tn̄ cōputatōne nr̄a a creatiōne mūdi. Dicem⁹ q̄ messyas venit infra duo vltima millenaria Cū ergo ꝑ ordinē ꝛ respectu ad duas primas dualitates miliarioꝝ annoruʒ duo vltima millenaria in q̄bus debet regnare messias dicant dies nouissimi Sequit q̄ dies in q̄bus venit ihesus nazarenus verus messyas sūt dies nouissimi de hoc numero sex miliū annorū. Dictū fuit s̄.lib.j.ar.vj.pūcto.iiij. thesauro.j. Scd̄o ptʒ hoc idē habēdo respectū ad etatē. Naʒ duratio mundi mensurat septē etatibus: sicut duratio hoīs quarū nouissima in vltima est decrepitas que p̄fixū habet principiū sic cetere etates. nō tn̄ terminū. q2 multociens plus durat q̄ꝫ cetere etates: ꝛ ihesus nazaren⁹ fuit i decrepita etate mūdi. ꝛ ꝑ cōsequens in nouissimis dieb⁹ habēdo respectū ad etatē. Tercio patʒ hoc habēdo respectū ad sacrā scripturam. nā m̄lta tp̄a ꝛ dies p̄cedētia ih̄m nazarenū circiter ꝑ duo milia annoruʒ dicunt in scriptura dies nouissimi sic ptʒ Geñ.xlix. Vbi isrl' vocat⁊ filijs ante mortē suā dixit. Congregamini filij israel vt annūcieʒ vobis q̄ ventura sūt in nouissimis dieb⁹. vbi m̄lta annūciat non solū de his q̄ debēt impleri de aduētu messye: ꝫ etiā multa que cōpleta sūt tp̄e reguʒ israel ꝛ iuda sicut fuit de primatu iuda ꝛ de excellētia super oēs frēs suos ꝛ d̄ regno ibi iuda te laudabūt fratres tui ꝛc̄. Patet igit q̄ non solum dies messye in q̄bus fuit ihesus nazarenus dicunt dies nouissimi ꝫ etiam multa tp̄a ante circiter ꝑ duo milia annorum precedentia dicunt dies nouissimi.

Contendit iudeus ꝓbare q̄ ihesus xp̄us nō est verus messyas: q2 in eius aduētu mōs syon non fuit eleuatus in vertice montium.

Septimū argumentū iudeoruʒ est tale. In aduētu messye mōs syon debet eleuari in verticem montiū: sed hoc nō est factū: ergo non dum venit messyas. Maior est Esa.c. vbi.s. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dn̄i.i. mons syon in quo erat templū in vertice montiū: ꝛ eleuabit sup colles. Minor patʒ q2 in diebus ih̄u nazareni nihil tale factū est. Ad illud argumentū iudeoruʒ de monte syon. q̄ in diebus messye s̄m iudeos debet eleuari sup alios mōtes vnde dixerūt aliq̄ iudei q̄ tēpe messye debet de⁹ portare montē thabor ꝛ mōtem synai ꝛ montē carmeli ad locum vbi est irl'm ꝛ in vertice istoꝝ montiuʒ ponere montē syon: h̄ dicūt ipi nō esse factū tp̄e ihesu nazareni. ḡ nō est messias. R̄ndeo s̄m rabisalomonem q̄ ista eleuatio mōtis supra mōtes nō est intelligenda s̄m locū ꝫ s̄m excellentiam ꝛ gl'iam illi⁹ mōtis: q2 ibi debebāt opari magna signa ꝛ miracula plusq̄ꝫ in alijs mōtibus q̄d impletū ē tp̄e ih̄u nazareni: q2 ibi illuīauit cecū. curauit languidū. ibi sup oēs ap̄los misit sp̄m̄ sanctū: ibi multa alia signa ꝛ miracula fecit. Et in hoc mōs ille sup alios montes eleuari debebat ꝛ sic impleta est ꝓphetia in vero messya ih̄u xp̄o.

Contendit iudeus probare q̄ ihesus xp̄us non est verus messyas. quia in eius aduentu ad eum non confluxerunt omnes gentes.

OCtauū argumentū iudeoꝝ est
ad verum messiam cum debet
venire debent confluere omnes
gentes:ꝫ ad ihm nazarenum non con
fluxerunt omnes gentes:ergo non est
ipe messias Maior patet ysa.c.quo su
pra vbi statim sequit̄: ⁊ fluent ad eum
omnes gentes Minor est clara dicūt
iudei ꝙ in nazareno non crediderunt
omnes gentes nec adhuc credunt. Ad
illud argumentū iudeoꝝ sup illud:flu
ent ad eum.i.ad fidem eius omnes gē
tes. Dicenduꝫ ꝙ ibi omnes distribuit
ꝓ generibus singuloꝝ non ꝓ singulis
generū vt omne aial fuit in archa noe
ita ꝙ est sensus ꝙ de quolibet gentiuꝫ
genere venirent ad fidem veri messie:
qđ impletū est in ihu vero messia nr̄o
ꝑ apostolos suos ꝑ quoꝝ p̄dicationeꝫ
de oibus gentibus conuersi sunt ad fi
dem xp̄i:q₂ in omnem terraꝫ exiuit so
nus eoꝝ ⁊c̄.Et sic in isto modo in ihu
vero messia onstro impletū est illđ. ps̄
Deus iudiciū tuū regi da et adorabūt
euꝫ omnes reges omnes gentes serui
ent ei: qđ impletū fuit in constantino
imperatore qñ suscepit fidem xp̄i. vel
aliter dicenduꝫ ꝙ aliqñ omnes in scri-
ptura sumit̄ ꝓ multis vt.ij.regū. xvij.
Dixit absalon ⁊ omnes viri isrl̄. Meli
us est consiliū chusi consilio achitofel
⁊ certū est ꝙ non erant ibi omnes viri
isrl̄ sed multi. Similiter in euangelio
Math.ij. Audiens herodes rex turba
tus est ⁊ omnis iherusolima cum illo
omnis eñ.i.multi de iherusolima: sic
in ꝓposito venient ad eum omnes gē-
tes.i.multi de gentibus

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus christus non ē ver⁹ messias quia in eius aduentu non dixerunt gentes venite ascēdamus ad montem domini

NOnū argumentū iudeoꝝ ē cuꝫ
verus messias venire debet gen
tes confluentes ad eum dicere
debent Venite ascendamus ad mon-
tem domini ⁊ ad domum dei iacob.
Sed hoc non dicitur in aduentu ihu
nazareni ergo non est verus messias.
Maior patet ysa.vbi supra. Venite as
cendamus ad monteꝫ domini ⁊ ad do
mū dei iacob. Minor patet: quia aliq̄
xp̄iani dicunt:eamus ad domuꝫ petri
Alij dicunt eamus ad domum pauli.
Alij ad domū martini ⁊c̄. Nullli vero
dicunt ad domum dei iacob. Ad ħ ar-
gumentuꝫ dicit Alanus in suo quadri
partico libro.iij.c.ix. Dicens ꝙ mons
iste xp̄s est in quem iam vniuerse fines
terre credunt:iam adorant vniuerse fa
milie gentium vna ⁊ concordi voce di
cunt. Eamus ad monteꝫ domini ⁊ ad
domū domini dei iacob: hoc est ad do
mū dei quem coluit abraam quem co
luit iacob:quem coluit moyses:quem
coluit aaron. Ideo ostenditur vnū de-
um esse ⁊ eoꝝ qui ante legem fuerunt
fideles:⁊ eoꝝ qui sub lege existunt: et
eoꝝ qui nunc existunt credentes in de
um. Quot autem arguūt nos super ħ
quod dicimus eamus ad domuꝫ petri
ad domū pauli ad domuꝫ martini ⁊c̄.
Nullus qui sane sapit dictū ħ ita intel
ligit. Nullaꝫ quippe petro siue paulo
domum facimus. Sed in honoreꝫ pe
tri atq₃ memoriam sancti pauli deo eā
dedicamus. Nec vlli pontificum fas ē
in consecratione ecclesiarum dicere ti-
bi petro ⁊ tibi paulo hanc domum de
dicamus:ꝫ potius deo dicitur cōsecra
ri:⁊ q̄uis diuerse ecclesie deo consecrē
tur. tñ vna est domus dei: vna est dei
ecclesia omniūq₃ fidelium conuentus
Ad hanc domū dei accedit qui de vni
tate ecclesie est. In hac domo dei ado
ratur mons montium ⁊ christus san-
tus sanctorum hic peccata remittunt:

hic non solū homicidium ꝓhibet imo
etiā ira ⁊ odiū tollit.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ ihesus non ē verus messias q: in eius aduentu gladij nō sunt cōuersi in vomeres nec lancee in falces

Ecimū argumentum iudeorū
est In aduentu messie gens cō-
tra gentem non debebat leuare
gladium nec exerceri vltra ad preliū
⁊ debebant conflare gladios suos i vo
meres ⁊ lanceas suas in falces. Sʒ cō
stat ꝙ post aduentum ihū nazareni et
adhuc modo non cessauerunt bella ꝑ
orbem vt patet manifeste et maxime i
iudea quia post mortem eius fuerunt
acerrima bella ⁊ iudea per tytum ⁊ ve
spasianum: fuerunt etiā semper lancee
⁊ gladij ⁊ alia arma bellica i magna co
pia. Igitur ihs nazarenus non est verꝰ
messias Maior patet ysa.c. vbi supra.
Ad istud argumentū iudeoꝝ de pace
que debebat esse tempore messie de q̄
ꝓpheta non leuabit gens contra gen-
tem gladium nec exercebunt vltra ad
prelium. Dicendum ꝙ ista pax fuit tē
pore ihū nazareni veri messie. Naʒ fu-
it pax spiritualis inter viros spiritua-
les: quia inter malos pax esse non po-
test. Non est pax impijs dicit dominꝰ
ysa.xlviij. In cuius signum angeli in
sua natiuitate cantauerunt Gloria in
excelsis deo Et in terra pax hominibꝰ
bone voluntatis. Fuit etiā tꝑalis pax
de qua intelligunt. Primo in romano
imperio quia in cesare Augusto finita
sunt omnia bella ciuilia que inceperūt
in roma immediate post euersionem
cartaginis. Secūdo in iudea pax ma-
xima que incepit in natiuitate ihū na
zareni quando mūdus tanta pace gau
debat ꝙ cesar Augustus nō armis aut
bellis occupatꝰ voluit scire quot ville
quot ciuitates quot castra essent i mū
do. Et ex h exijt edictū a cesare Augu
sto vt describeret vniuersus orbis Lu.
ij. Et durauit ista pax per.c.xv. annos
vsqꝫ ad destructionē ihrl'm ꝑ tytū ⁊ ve
spasianū qd patet quia ante ihm xpm
cesar augustus regnauerat ꝑ.xlij. ānos
xps aūt.xxxiij. vixit vsqꝫ ad passionem
Et deide a passione xpi vsqꝫ ad destru-
ctionem ihrl'm influxerunt anni.xl. et
sic sunt in summa centū ⁊.xv. anni. ita
ꝙ fuit diuturna. Et tunc ꝓbabile est ꝙ
ꝓpter diuturnitatem pacis iudei cōfla
rent gladios in vomeres ⁊c. sicut sensi
biliter videt in terris vbi post bella seq̄
tur pax diuturna. Sequit in dicta au-
ctoritate non leuabit ⁊c. yꝑbole est ad
designandum pacis diuturnitatem si
cut cōiter dicit de aliquo negocio qd
ꝓtrahitur vltra modum consuetum.
Istud negotium nunqꝫ terminabitur
licet aliquando terminetur infra an-
num vel infra mensem seu etiam i mi-
nori fm conditioneʒ negocij: ⁊ hic mo
dus loquendi ꝑabolicus frequens est
in ꝓphetis. Sed dicunt iudei ꝙ ista
ꝓphetia nūqꝫ impletur nisi illa pax fu
isset ꝑpetua ꝓpter illud quod sequitur
nec exercebunt vltra ad preliū quia si-
gnū aduentus messie est pax sine fine
patet ysa.ix. Multiplicabitur eius im
perium ⁊ pacis eius non erit finis vbi
agitur expresse de aduentu messie. Et
in ps̄. Deus iudicium tuum regi da.
Orietur in diebus illis iusticia ⁊ habū
dancia pacis donec auferatur luna: sꝫ
luna nūqꝫ auferetur ergo nec pax. Di
cendū ad primum cum d:: nec exerce-
bunt vltra ⁊c. ꝙ li vltra non dicit eter-
nitatem sed diuturnitatem tꝑis sic
patet qd fuit. Vel aliter dicendū est ꝙ
in dictis sacre scripture attendē debe-
mus ea q̄ sunt ꝑ se ⁊ dimittē ea q̄ sūt ꝑ
accńs ⁊ ex ꝯseq̄nti. Sciendū ꝗ ꝙ lex
antiq̄ ꝑ se ⁊ directe ꝑcipiebat pplo cor-

pale ꝑliū. Nā ad adquirendū ꝛ defen-
dendum regnū tempale in antiqua le
ge ꝓmissum necessarius erat gladius
expediebat lancea et cetera arma sine
quibus ciuitates terrene ab inimicis
acq̄ri vel defendi nō possunt. Jdcirco
dicitur Judicū.iij. Hec sunt gentes
quas dn̄s dereliquit vt erudiret in illis
israhelem ꝛ omnes qui non nouerūt
bella cananeoꝝ ꝛ postea discerent filij
eoꝝ certare cum hostibus ꝛ habere cō
suetudinē ꝑliādi ꝛc̄. Ex q̄b⁹ manifeste
patet ꝙ sicut prima lex expresse ꝓmit
tebat regnū terrenū ita directe ꝑcipie
bat tpale ꝑliuz. Sed lex euangelica or
dinans pplm ad acquirenduz ꝛ possi
dendum regnū celoꝝ ad que directe ꝛ
per se non indigemus armis materia
libus ſ; sanctitate ꝛ virtutibus ꝓpt̄ qd̄
scd̄a Chor̄.x. Dicim⁹ arma milicie no
stre non sunt carnalia qꝛ tota collucta-
tio nostra in noua lege est aduersus re
ctores tenebraꝝ ꝛ cōtra spūalia nequi
cie in celestibus vt habet̄ ad Ephe. vj.
De his armis visum est supra li. p̄mo
cōsideratione p̄ma. Est igit̄ sensus ꝓ-
phetie si debeat cōpleri in hac vita pre
senti ꝙ tpe noue legis nō erūt talia bel
la ex cōditōe legis sic̄ accidebat in lege
antiq̄ ſ; solū indigemus vomere ad se
miandū meritū in p̄nti vita ꝛ falce ad
metēdū p̄miū in futura gl̄ia: vel alit̄ si
cut dic̄ pitissim⁹ vir Petr⁹ alfonsi in
suo dyalago ti.ix. Ait em̄ ꝙ nō dixit ꝓ
phecia predicta q̄d facture sint gentes
enarrādo: ſ; q̄d ꝑceptur⁹ sit xp̄s ondē
do queādmodū ꝛ alibi zacharias dic̄
de ipo ꝛ loquet̄ inquit pacē gētib⁹ sic̄
em̄ h de eo ꝙ pacē ꝑcepturus sit dictū
esse intelligim⁹ ita ꝛ ibi: quaz cū ꝛ ipse
ꝑceperit si completū non est nulla ei⁹
culpa fuit. Ad alia duo. s. et pacis non
erit finis ꝛ donec auferat̄ luna dico: ꝙ
non debent exponi iste ꝓphecie de pa-
ce tēporali: ſ; illa que durauit illo tpe
fuit signū pacis spūalis: quia certū est
ꝙ cito post mortem xp̄i: sicut dictū est
resurrexerunt bella in iudea: iudeis ad
inuicem pugnantibus ꝛ iterꝝ cōtra ro-
manos rebellantibus sicut dicit Jose
phus in libro de iudaico bello: ꝓpter
qd̄ ciuitas ihr̄lz ꝛ t̄ra i circuitu fuit de
structa. Exponitur ergo de pace quaz
angeli clamauerunt in xp̄i natiuitate
dicentes. Gloria in excelsis deo: et in
terra pax hominibus bone voluntatꝭ.
Hec pax consistit in tranquillitate cō
scientie que ꝑmanet in iustis om̄i tpe.
ꝓuer.xij. Non tristabit iustuz quicq̄d
ei acciderit: ꝛ sic permanebit in iustis
vsq; ad finem mundi cui succedit pax
celestis que exsupat om̄em sensum ad
Philipen.iiij. ꝛ sic manet eternalit̄ ex
parte finis sicut luna que est incorrup
tibilis. Pax ergo ꝓphetata de messia
est pax per angelum in sua natiuitate
nunciata quā mundus dare nō potest
quia mundus dat pacem suam cū ma
la voluntate: dat pacem in signo nō in
ope in ore non in corde. ps̄. Loquunt̄
pacem cum ꝓximo suo: mala autē in
cordib⁹ eoꝝ: ꝛ illā spūalem pacem bo-
ne volūtatis ꝑ angelū nūciatam cōfir
mauit ih̄s xp̄s verus messias in mor-
te dicēs: pacem relinquā vobis: pacez
meā do vobis nō q̄uo mūdus dat ego
do vobis Johis.xiiij.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus non est verus messias qꝛ in eius aduentu non habitauit lupus cum agno.

Undecimū argumentū iudeoꝝ
ꝯtra verꝝ messiā sumit̄ de textu
ysa.c.xj. Egrediet̄ v̄ga d̄ radice
yesse q̄ s̄m om̄s doctores loq̄t̄ de aduē
tu messie q̄ de radice yesse egressurus
erat: ꝛ seq̄t: h̄itabit lup⁹ cū agno ꝛ par
dus cum edo accubabit: vitulus ꝛ leo
ꝛ ouis simul morabūtur ꝛ puer ꝑuul⁹

minabit eos: vitulus et vrsus pascent
simul ⁊ requiescēt catuli eoꝝ: ⁊ leo q̄si
bos comedit paleas ⁊ delectabit infās
ab vbere super foramina aspidis ⁊ i ca
uerna reguli qui ablactatus fuerit ma
num suaꝫ mittet. Super isto textu di-
cunt iudei ꝙ in aduentu messie anima
lia siluestria pacificabunt sic videlicet
ꝙ pacifice viuent ⁊ habitabunt cū aīa-
libus naturaliter mansuetis: ⁊ ꝙ ani-
malia venenosa non nocebunt homi-
nibus nec pueris. ymmo ꝙ ifantes se-
cure ludent cum eis: nihil hoꝝ dicunt
iudei impletum in tempore ihu naza-
reni ergo non est messias. Ad istud ar
gumentū dicendū ꝙ non est verum ꝙ
animalia siluestria tpe messie dn̄t do-
mesticari taliter ꝙ pacifice viuāt ⁊ ha-
bitent cum mansuetis ⁊ ꝙ venenosa n̄
nocebunt ⁊c̄. quia s̄m ꝙ dicit rabisala
lomon tempore messie nec temp⁹ nec
animalia nec corpa celestia in suis na-
turis mutabunt. Et ideo dicendum ꝙ
ille locutiones que sunt in illa ꝓphetia
sunt methaphorice qꝛ nominantur ibi
homines nominibus animaliū. quid
em̄ ꝓdesset talis cōfederatio si lupus
pacem non haberet nisi cū agno nec ꝑ
dus nisi cū edo: nec leo nisi cū oue ⁊ vi
tulo. Inquietaret nanq̧ lupus edum
⁊ leo agnū: ⁊ pardus ouem. Ista ergo
diuersa aīalia diuersas hoīm conditio
nes designāt sicut ꝓbari potest ex scri
ptura veteris testamenti vt ipi ceci suā
cecitatem ꝓpriis manib⁹ possint palpa
re. Dicit em̄ Gen̄. xlix. beniamin lup⁹
rapax ⁊ tamen iste lupus vere erat hō
Et ibideꝫ. Dan coluber in via cerastes
in semita: ysachar: asin⁹ fortis. ꝙ autē
iste modus loquendi sit in dicto caplo
patet qꝛ yesse p̄reꝫ dauid vocat radiceꝫ
Dauid vocat virgā: ⁊ messiā vocat flo
rem. Ex hoc ptꝫ ꝑ targū trāslatōem cal
daicā. Itē ysa. xvj. c. Emitte agnū dn̄e
dn̄atorem terre, aīal aūt irrōnale non
potest dn̄ari terre cum ex ordinatione
diuina homo presit animalibus vt dꝛ
Gen̄. j. c. Item gen̄. xlix. catulus leonis
iudas ⁊ iere. iiij. loquens ꝓpha de na-
buchodonosor qui debebat destruere
ciuitateꝫ ihrl'm Ait ascendet leo de cu-
bili suo ergo oīa ista aīalia diuersaruꝫ
cōditionū sūt hoīes q̄ ad vnitatē legis
euangelice sunt vocati nō ꝙ lupus exi
stens lup⁹ maneat cū agno: ſꝫ ꝙ lupus
in ecclesia efficit agnus: ⁊ tūc habitat
lupus cū agno. Nos sane ꝑ bestias il-
las que rapina ⁊ carne viuunt impios
homines intelligimus ⁊ raptores: per
reliquas vero pecudes mansuetos et
simplices ⁊ de illis ꝓpha dicit ꝙ xp̄us
eos habitare ⁊ pacem habere p̄ciperet
Et ꝙ ita intelligēda sit illa ꝓphecia. s.
de homnibus patet ꝑ ꝓphaꝫ reddentē
causaꝫ istius confederationis. Ait em̄
immediate quia repleta est terra scien
tia domini: bestie aūt intellectu caren
tes: scientie domini non sunt capaces.
Sed ⁊ in confusionē intelligentie mo
dernorum in ꝓphecia predicta dixerūt
doctores antiqui iudeoꝝ nullaꝫ inter
tempus modernum ⁊ tempus xp̄i fu-
turum esse distantiam nisi ꝙ in ei⁹ tē-
pore captiuitatem omnium exibunt:
atq̧ miseriam. hec petrus alfonsi i suo
dyalogo ti. ix. Est ergo sensus in dieb⁹
messie habitabit lupus cum agno. i. su
perbi cum humilibus: infideles cuꝫ fi
delibus: iudei cum gentilibus: ⁊ vene
nosi gentiles qui voluerunt deuorare
iudeos eis non nocebunt ⁊c̄. Que om
nia impleta sunt tempore ihu nazare-
ni quādo simul in vna fide ⁊ cultu ve
ri dei habitauerunt venenosi gentiles
cum humilibus iudeis. Et ad litteraꝫ
impletuꝫ est illud in euangelio christi
quando xp̄s ihs dedit potestatem apo
stolis ⁊ discipulis virtuteꝫ calcandi su
per serpentes Luce. x. ⁊c̄. Et actuum
xxviij. dicitur ꝙ paul⁹ percussus a vi-

pera i nullo est lesus propter quod barbari admirantes dixerunt ipm esse deum. Sed quid est quod dicitur i predicta auctoritate ⁊ puer paruulus minabit eos. Dico ꝙ puer ꝑuulus leonez ⁊ vrsum minat cum agno in domo dei pastor.i.ꝓlatus nobili ⁊ ignobili potēti ⁊ ipotenti forti ⁊ debili iperat puer ille dicit nō in sensu ꝫ malicia ꝑuulus.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus non est verꝰ messias qꝛ iudei non sunt liberati a captiuitate nec ad patriā reducti

Duodecimū argumentū iudeorum Accipit ex textu Deutro. .xxx. vbi dr.cū ergo venerūt super te sermones isti benedictio siue maledictio quā ꝓposui in cōspectu tuo, et ductꝰ penitudine cordis tue in vniuersis gentibus in quas dispersit te dominus deus tuꝰ ⁊ reuersus fueris ad euz ⁊ obedieris eiꝰ imperijs reducet te dominus deꝰ tuus de captiuitate tua ac miserebit tui: ⁊ rursum cōgregabit te de vniuersis ppl'is in quos te ante dispserat ⁊ si ad cardines celi dissipatꝰ fueris inde te trahet dn̄s deus tuus: et introducet te in terrā quā possiderunt pr̄es tui ⁊ maioris numeri te esse faciet ꝗ̄ fuerūt patres tui. Istud dicūt iudei non esse factū in tempe ihu nazareni: qꝛ nec liberati a captiuitate sunt nec reducti ad patriam quā possiderūt pr̄es sui ⁊ tamen istud debet fieri tpe messie ergo non est ipe messias ꝓmissus. Ad illud argumentum est triplex responsio. Prima est ꝙ hec omnia nō debēt impleri tpe messie absolute: ꝫ cū conditione posita in textu ibi sꝫ si fueris ductus penitudine cordis: ymmo continue peccata peccatis sicut patres eoꝝ ⁊ mala malis addunt: ⁊ ipi concedunt ꝙ ipi sunt i p̄nti captiuitate ꝓpt pctā q̄ nō emendant ⁊ de qbus non penitent grat, igit sunt i ea. Scđa rn̄sio ē ꝙ illa ꝓphetia moysi ipleta est i reductōe captiuitat, babilonice quia qn̄ ista ꝓphetia fuit dicta ꝑ moysen solū fuerat populus in seruitute egiptiata. Et ideo dicit textus rursuz.i.iterū: ⁊ simile habet ysa.xj. Addiciet dn̄s scđo manū suam ad possidendū residuū ppl'i sui ꝙ possidet ab assirijs ⁊ non habet in tota sacra scriptura ꝙ tercio debeat dn̄s reducere captiuitatem iudeoꝝ: ꝫ solū scđo ⁊ scđa captiuitas fuit babilonica. Istđ igit impletū est in reductōe captiuitatis babilonice. Sed contra hoc fortiter arguūt iudei ꝑ illđ Ezech .xxxix.c. vbi dicitur ꝙ cōgregabit eos dominus de nationibus et non relinquet quēꝗ̄ ex illis: ꝫ in ista reductione babilonie multi remanserunt ⁊ nō omnes reuersi sunt: igitur ꝓphetia non est impleta. Dicenduz ꝙ immo ꝓphetia est impleta: qꝛ omnes reuersi sunt qui voluerūt reuerti: qꝛ omnibꝰ nullo dempto cyrꝰ dedit licenciaz vt patz.ij. Paralippo. vltimo ⁊ ꝓmo hestre. dedit etiā eis munera multa et vasa templi que tulerat nabuchodonosor de ihr'm ⁊ nullꝰ de relictus est ibi qui voluerit reuerti. Illi aūt qui ibi remanserunt fuerūt igrati diuino beneficio. Tercia responsio est ꝙ potest exponi ꝙ p̄dicta congregatio facta est ꝑ ihm veꝝ messiam spiritualiter qui congregauit iudeos ⁊ gentiles in vnū per fidem ⁊ charitatem: sic exponit Johes euangelista.xj.c. vbi dicitur ꝙ ihus morturus erat ꝓ gēte nō tantuz ꝓ gente: ꝫ vt filios dei qui dispsi erant congregaret in vnū. Nullꝰ eutez ab hac congregatione expellit qui velit intrare quia nulli claudit gremiū ecclesie. Iudei aūt hanc cōgregationē non intelligunt: ꝫ volunt intelligere ꝙ sicut corꝑaliter fuerunt ꝑ orbez dispersi sic corꝑalit i terrā ꝓmissiōis ꝗ̄ possederūt pr̄es eoꝝ hn̄t ꝯgregari. Vt er

go cecitas iudeoꝝ excludaꝶ. Notādū
est sicut notat reuerendus mgr̄ paul⁹
epūs burgenſ in suo dyalogo distin-
ctione. iiij. c. j. ij. ⁊. iiij. ꝙ ꝯgregatio de q̄
loquiꝶ ꝓpheta est dictio equoca: qn̄qꝫ
eñ significat cōgregationem corꝑalē
in aliquo loco: qn̄qꝫ vero significat cō-
gregationē. s. animoꝝ in aliquo credi
bili seu opinabili vel desiderabili ⁊ hu
iusmodi. Sicut eñ corꝑa in eodē loco
posita dicunꝶ ꝯgregata localiꝶ ⁊ ad in
uicem remota dicunꝶ diſꝑſa: sic animi
in eodē conceptu intellectus seu volū
tatis exn̄tes vniti dicūꝶ ⁊ a forciori pos
sunt dici ꝯgregati. Vn̄ auctoritas alle
gata Ezechielꝭ potest dupliciꝶ intelligi
qꝛ ſm quoſdā de ꝯgregatōe corꝑali in
telligiꝶ ꝙ fuit impletū in reditu de ca-
ptiuitate babilonica qn̄ oīs ppl's isra-
heliticus q̇ voluerūt ascendere ad ter-
ram ꝓmiſſionis habuerūt vniuersalē
licenciā seu ptātem hoc faciendi sicut
supra dictū est: ⁊ huic sentencie conso-
nat pn̄cipiū hui⁹ ꝓphetie p̄dicte Eze-
chielis: in q̄ dn̄s dic̄ ꝓphetice. nūc cō-
uertā cōuersionē iacob ⁊c̄. qđ eſſꝫ ma
nifeste falsū si h̄ adhuc eſſꝫ futuꝝ cum
ab illo tp̄e in q̇ dictū fuit nūc conuertā
vsqꝫ ad istud tempus transierūt plusq̄
mille sexcēti anni. Sꝫ qꝛ tēp̄e ezechi
elis quando hoc fuit dictū per ꝓphā
iam imminebat tempus p̄dicte cōgre
gationis. Ideo dicitur in hac ꝓphetia
nunc reducā captiuitatē ⁊c̄. Que q̇dē
prophetie ⁊ plures alie similes vt illa
Ezechielis. xj. Congregabo vos de po
pulis ⁊ adunabo de terris in quib⁹ di
ſꝑſi estis ⁊ dabo vobis humū isrl'. fu
erūt implete in reditu captiuitatis ba-
bilonice ꝑ congregationē corꝑoralem
israhelitarū que tunc fuit facta. Secū
do vero intelligitur cōgregatio in p̄di
cta auctoritate ſpūaliter qđ impletū
fuit per ihm xp̄m verū meſſiam sub q̇
totus isrl'. s. fideles xp̄i q̇ veri isrl' dicun

tūr non carnale: ſꝫ ſpūale est congrega
tus seu vnitus in fide xp̄i ſm quā ani-
mi fideliū vniunꝶ seu congreganꝶ. nec
obstat ſm istos ꝙ diciꝶ. nūc conuertā
tū quia non tm̄ distat tempus in quo
hec ꝓphecia fuit dicta a tēp̄e aduen-
tus xp̄i sicut pn̄s tempus vt est mani-
festū: tamen quia respectu diuine eter
nitatis tp̄a omnia reputanꝶ vt nūc. ex
quibus patet ꝙ ſm vtrāqꝫ p̄dictarū ex
positionū ꝓphetia predicta iam ē im-
pleta. Et si dicat iudeus non inueni
tur in sacra scriptura cōgregacō spiri
tualis: ſꝫ vbicūqꝫ diciꝶ ꝯgregatio intel
ligitur corꝑoꝝ: quare sequiꝶ ꝙ p̄dicta
expositio nullū habet in sacra scriptu
ra fundamentū. R̄ndetur ꝙ non ē mi-
rum si iudeus non inuenit quia cecus
est. nūq̇d diciꝶ in ps̄. cor eius cōgrega-
uit iniquitatē sibi. Constat eniꝫ ꝙ con
gregacio iniquitatū in corde sit ꝑ mul
tarū cogitationū iniquarū aggregatio
nem: que non est cōgregacio corꝑoꝝ: ſꝫ
cōceptuū cordis. Legiꝶ eñ ezechielis
xxxvij ꝙ ꝓpheta iuſſu diuino accepit
duo ligna quoꝝ super vnū scripsit tri-
bui iude ⁊ socijs eius. Et super aliud
tribui effraym ⁊ socijs eius que quidē
ligna de dei mandato vnū ad alteꝝ ad
iūxit: ꝑ quā adiūctionem vt ibi legiꝶ fi
guraꝶ a deo vnio isrl'is ad inuicem sic
ꝙ non diuiderentur in duas gētes seu
duo regna. Ex quo patꝫ ꝙ ꝑ coniūctio
nem corꝑalem figuraꝶ coniūctio spiri
tualis in scriptura: ⁊ ꝑ consequens cō-
iūctio spiritualis est potior seu digni-
or q̄ꝫ corꝑoralis. Sicut figuratū poti⁹
seu dignius est q̄ꝫ figura. Expositio au
ctoritatis ezechielꝭ de ꝯgregatione spi-
rituali qualis est facta ꝑ xp̄ꝫ ē m'rtū rō
nalis ⁊ dictis sacre scripture consona.
Nec ē iteꝝ istātia de supradicta au-
ctoritate deutro. xxx. vbi agiꝶ de capti
uitate iudeoꝝ hodierna vt ipi asseue
rant. s. ꝙ sunt cōgreganda diuersis gti

bãſ terre in terrã quã poſſederũt pr̃es
coꝝ ex eo ꝙ dicit̃ in textu: ſi ad cardies
celi fueris diſſipatꝰ: inde te cõgregabit
dñs deus tuus ⁊ inde aſſumet te atq̃ȝ i
troducet in terrã quam poſſederũt pa-
tres tui ⁊ obtinebis eaȝ. Ratio autem
quare inſtantia p̃dicta nulliꝰ eſt robo
ris: qȝ ſicut congregatio eſt dictio eq̃-
uoca vt dictũ eſt ſic etiam terra. Dicit
eñ rabi moyſes de egipto ꝙ q̃ ſcriptu-
ras ſacras recte intelligere vult opꝫ ꝙ
ſignificatões dictionũ equocarum di-
ſcernat: nunc aũt vt patet ex ſacra ſcri
ptura iſte terminꝰ terra corporea ⁊ ſen
ſibili in q̃ homines cõiter habitãt q̃ñq̃ȝ
vero ꝓ ſpũali in qua ſancti habitãt de
qua dicit̃ in pš. Credo videre bona do
mini in terra viuentiũ. Vñ ſi predicta
auctoritas intelligatur de hodierna ca
ptiuitate vt iudei exponũt: tunc cõgre
gatio de q̃ loquit̃ intelligenda eſt ſpũa
lis. Sil'r ⁊ terra contenta in illa aucto
ritate intelligẽda eſt non terra in qua
hitauerũt pr̃es corꝑaliter ꝓ certo tem
pore ⁊ poſtea mortui ſunt. Sȝ terra vi
uentiũ in qua q̃cunq̃ȝ reuerſus fuerit
ad deũ per veram penitentiã que fideȝ
⁊ caritatem p̃ſupponit introducitur ⁊
eternaliter manet. Sed dicet iteꝝ iu
deus ſi terra aliq̃ñ intelligat̃ in ſcriptu
ris ꝓ eterna manſione hoc eſt cũ addi
tione huiꝰ termini viuentiũ ⁊ huiõi.
Sȝ terra ſimpl'r ſumpta nõ accipit̃ in
ſcripturis niſi ꝓ hac terra ſenſibili: rñ
det̃ video ꝙ cecꝰ factus ne miꝝ ſi non
videt ſcripturã ſacraȝ in q̃ ſine aliq̃ ad
ditõe terra aliq̃ñ accipit̃ ꝓ terra ſpũali
hitata ꝑ ſanctos. Dicit̃ eñ in pš. Iuſti
aũt hereditabũt terrã ⁊ hitabũt in ſecu
lũ ſeculi ſuꝑ eam. Conſtat aũt ꝙ nulla
eſt terra ſenſibilis in q̃ iuſti in ſeculũ ſe
culi habitant cũ omnes iuſti in hac vi
ta exñtes ſint mortales. Et ſic patet ꝙ
terra de q̃ loquit̃ pš. nõ eſt iſta terra ſẽ
ſibilis in q̃ hitamus mortales homies
tꝑaliter: ſȝ illa terra celeſtis in qua iuſti
hitant in ſeculũ ſeculi. ſ. eternaliter. Et
iſta eſt ꝓpe terra viuentiuȝ: ⁊ ſic pꝫ ꝙ
vocat pš. ſimpl'r ſine adiectõe illaȝ ter
ram celeſtem quã ſancti hitant: quam
q̃dem ſignificatõem doctores iudeoꝝ
ſentiũt. Vñ ſuꝑ illud yſa. lx. c. populus
aũt tuus oñs iuſti in ꝑpetuũ heredita
bũt terraȝ. Dico in libro canhedrin. c.
elech: oñis iſrahelita hȝ ſorteȝ in ſecu
lo futuro: ſcriptũ eſt eñ ppl's tuꝰ oñs
iuſti in ꝑpetuũ hereditabunt terrã. hec
illi. quã auctoritatẽ tenẽt oñes poſteri
ores moderni iudeoꝝ ſine ꝯdictõe. Ex
q̃ pꝫ ꝙ terra in verbis yſa. ſimpl'r dicta
. ſ. cũ dicit hereditabũt terrã accipit̃ ꝓ
terra illa celeſti ⁊ eodẽ modo intelligẽ
dum eſt in auctoritate deutro. xxx. per
iudeos allegata. Pꝫ ergo falſam eſſe
opionem iudeoꝝ. ſ. ꝙ ſunt cõgregandi
corꝑaliter ab hac captiuitate in q̃ ſunt
vndecũq̃ȝ ſint ⁊ reducendi ad terraȝ il
lam ſenſibilẽ quã poſſederũt pr̃es coꝝ
⁊ ꝙ p̃dicta ꝓphetia impleta eſt ꝑ xp̃m
in cõgregatõe ſpirituali ⁊ t̃ra viuẽtiũ.

Contendit iudeus probare
ꝙ ihesus non eſt verus meſſias
quia non congregauit iudeos
in hieruſalem

TErciumdecimũ argumentum
iudeorum eſt licet terra poſſit
intelligi celeſtis vt in preceden
ti ſolutione dictum eſt non tamen vi
detur quomodo poſſit intelligi ꝙ con
gregatio iudeoruȝ non ſit fienda a ca
ptiuitate qua ſunt ad ciuitatem ih'r'lm
reuocandi cum de hoc ſit expreſſe au
ctoritas Iere. iij. c. In tempore illo vo
cabũt ih'r'lm ſoliũ dñi et ꝯgregabũt̃ ad
eũ oñes gentes i noie dñi in ih'r'lm cũ
ergo hec ꝯgregatio nõ ſit facta expecta
tur ergo fienda ꝑ meſſiã futuꝝ. rñdet p̃
dictꝰ mgr̃ paulꝰ li. eodeȝ ⁊ di. iij. c. ꝙ h̃
dr̃o ih'r'lȝ ẽ equoca ſic̃ iſte t̃miꝰ t̃ra ſaltẽ

a cõsilio. vñ sup illud ps̄. cxxj. Ihrl'm q̄ edificat̃ vt ciuitas cuiꝰ pticipatio eiꝰ in idipm. doctores iudeoꝝ tradunt ꝙ ihrl'm inferior dirigit̃ ad irl'm supiorez hec ille. Ex quo pz manifeste ꝙ intelligant illud qđ dr̄ in ps̄. Ihrl'm q̄ edificat̃ vt ciuitas ꝓ inferiori irl'm. ⁊ illud qđ sequit̃ vt ciuitas cuiꝰ pticipatio eiꝰ in idipm ꝓ ihrl'm supiori. q̄ quidez expositio est satis congrua q2 illa iferior ihrl'm ad illā supiorē ordinat̃ seu dirigitur. Patet igr̃ ex dictis doctoruz hebreoꝝ ꝙ ihrl'm qn̄qꝫ accipitur in sacra scriptura ꝓ illa celesti ⁊ sic debet itelligi in p̄dicta aucte Iere. allegata in q̄ dr̄ ꝙ congregabūtur ad ihrl'm oēs gētes in noīe dñi. Sciendū etiā ꝙ fm doctores iudeoꝝ nō solū btitudo celestis vocat̃ ihrl'm in scripturis ꝫ etiam mons dei ⁊ locus sctūs dei. ⁊ sctūariū et atria dñi ⁊ templū dñi ⁊ hmōi ⁊ ideo cū dr̄ quis ascēdet in mōtē dñi aut q̄s stabit i loco sctō eiꝰ. Et alibi cōcupiuit aīa mea in atri a dñi ⁊ multa similia intelligi debent fm doctores iudeoꝝ de celesti beatitudine. Inter quos p̄ncipalis est rabimoyses egipciꝰ q̄ de h̄ tractauit in suo Deutro. in tit. de penitentia. ca. viij. De quo in particula septia loquens de premio eterno. dicit h̄ est premiū quo nullum superius. et h̄ est bonū post quod nullum aliud bonuz et hoc desiderauerunt omnes ꝓphete quod bonum multis etiā vocauerunt nominibus. vt mons dei ⁊ locꝰ sanctꝰ eius. ⁊ locus sctūarij ⁊ via sancta. atria dñi ⁊ porta dñi. Hec ille.

Contēdit iudeꝰ probare ꝙ iesus non ē verꝰ messias q2 i eiꝰ aduētu ñ edificauit tēplū dño.

Quartūdecimū argumentū iudeoꝝ accipitur ex illo qđ hr̃ zacharie. vj. Ecce vir oriens nom̄ eius. sequit̃. ⁊ ipe edificabit tēplū dño. et etiā habetur ezechielis vltio ꝙ irl'm ⁊ templū debēt reedificari tpe messie. ⁊ fm mensuras q̄ ibi ponunt̃. spaciuz erit vltra decē milia leucaꝝ. Ista inqunt nō sunt impleta tpe ihu nazareni imo templū ⁊ hierl'm ꝓpter eiꝰ mortez fuerūt destructa vt dicit rabimoyses đ egipto in libro soph2in libro de iudicibus titulo de regibus ⁊ bellis eorum. ca. xj. Dicit ei ibidē ihs nazarenꝰ imaginatus est se esse messiam ⁊ fuit interfectus p iudiciū ⁊ infra volens cōcludere eū nō eē messiā. Ait sic. Nam om̄es ꝓphete locuti sunt ꝙ messias est redēptor israel ⁊ congregator eoꝝ ⁊ iste dedit occasionē ad perdendū isrl' gladio ⁊ dispergendū reliquias eoꝝ ⁊ ad supprimendos eos ergo nō est ipe messias. Ad istud argumentū dicendum ꝙ fm nos ⁊ iudeos duplex est templum ⁊ duplex ihrl'm. s. templū materiale et spūale. Iherusalē alta ⁊ ihrl'm bassa. ꝓ quo est auctas Geñ. xxviij. de iacob q̄ vidit scalā ⁊ angelos ascendentes ⁊ descēdētes ⁊ dixit. q̄ꝫ terribilis ē locꝰ iste nō est hic aliud nisi domus dei ⁊c. vbi glosa hebraica dicit ꝙ iacob vidit irl'm ⁊ domū dei edificandā in terris. ⁊ i cel' ⁊ dixit nō est hic aliud nisi domꝰ dei et porta celi. i. domꝰ edificanda in t̃ris nihil est. ꝯpatōe illiꝰ domꝰ ⁊ irl'm q̄ debz edificari in celis ⁊ p hoc ē magna glosa in bresith raba qui habet ꝙ moyses. anteq̄ꝫ moreret̃ ductꝰ est in celum ⁊ vidit ibi messiam edificantem irl'm in celis ex margaritis ⁊ lapidibꝰ p̄ciosis. et dixit sibi messias qꝰ iacob pater eius vtrāqꝫ iherusalē viderat ⁊ dixit ꝙ nihil erat illa irl'm que edificanda erat i terris in compatione illius que in celis. quia illa erat duratura ꝓ israel in ppepetuum et dixit tunc moyses. letatus sum in his que dicta sūt mihi i domū domini ibimus. Stantes erāt pedes nostri in atrijs tuis ihrl'm. Ihrl'm que

edificaꝛ vt ciuitas cuiꝰ ꝑticipatio eius in idipm. Modo ad ꝓpositū ihs nazarenus verus messias debuit edificare ⁊ edificauit templū ⁊ iherusalē nō materiale sed spūale. s. ecclesiā ⁊ paradisū ex lapidibꝰ viuis videlicet ex fidelibꝰ. qui in pn̄ti templo ⁊ irl̄m supiori compaginantur ꝑ grām ⁊ in futuro ꝑ gloriam ⁊ ꝙ nō debeat edificari templuȝ materiale ſm intentionē iudeoꝝ patet q₂ potest q̄ri ab eisdē de quinqꝫ. Prio q̄le in nūero eēt. Scḋo q̄d contineret. Tercio ad q̄d seruiret. Quarto q̄s ibi ministraret. Quinto q̄ dies illō solempnisaret. Ad primū respondet iudeus ꝙ erit in nūero terciū. Sed cōtra h̄ est Iere. vij. c. nolite ꝯfidere in ṽbis mendacij dicentes. tēplū dn̄i. tēplū dn̄i tēplū dn̄i est. q̄si dicat tēpla materialia nō debēt eē nisi duo. ⁊ q̄ dicit tercium templū materiale fiendū mendacium dicit. verba sunt dn̄i exercituū dei israel. vtȝ patet ibidē. Item Aggeꝰ ꝓph̄a q̄ fuit tp̄e scḋi tēpli hoc idem clare exp̄mit in. c. ij. loquēs de celerrimo aduentu messie in eodē dicens. Adhuc vnuȝ modicū est ⁊ ego cōmouebo celū ⁊ terram mare ⁊ aridā ⁊ mouebo oēs gentes ⁊ veniet desideratis cūctis gentibꝰ ⁊ implebo domū istā glīa dicit dn̄s exercituū. sequiꝛ. Magna erit gloria domus istius nouissime plusq̄ꝫ prime dicit dn̄s exercituū. hec domus nouissima fuit domꝰ scḋa q̄ facta fuit ꝑ esdraȝ in quā venit saluator nr̄ qn̄ fuit oblatꝰ et sepe in eadē p̄dicādo ⁊ miracula faciendo. ⁊ q₂ ip̄e in eā venit dicit ꝓph̄a. ꝙ debebat eē sua gloria maior q̄ꝫ illiꝰ p̄me quam fecit salomon licet fuit nobilis prima facta per salomonem. q₂ non fuit in regibus maior salomone. Et attende ꝙ dicit̄ in textu. domꝰ istiꝰ nouissime. demonstratiue signādo nouissimā domum ⁊ nō dicit nouissime absolute. sicut cogitat iudeꝰ ꝙ debeat fieri altera domꝰ vt p̄dictū est q₂ si tal̄ debuisset fieri dixisset ꝓph̄a domꝰ nouissime. Sed q₂ illa erat domꝰ in quaȝ debebat venire sicut venit de fcō. messias dixit hm̄ōi. vt de facto dareꝛ intelligi ꝙ in istā debet venire ⁊ nō in alterā. Nūc aūt ꝓbaꝛ ꝙ illa maioritas fuit q₂ venit in ea saluator. legimꝰ i p̄mo li. esdre. c. iij. ꝙ qn̄ finitū ē opꝰ domꝰ secūde plurimi etiā de sacerdotibꝰ ⁊ leuitis ⁊ p̄ncipes patrū ⁊ seniores q̄ remāserant in illis. lxx. annis q̄ trāsierūt de prima domo ad scḋam lacrimabātur q₂ nihil videbaꝛ domꝰ scḋa in cōꝑatōe ad primā. Sed iuuenes q̄ nō viderant primam gaudebant in aspectu secūde In quo ergo erat maioritas gl̄ie huiꝰ scḋe domus nouissime nisi q₂ in eam venit saluator mūdi. Sapiētes iudeorum declarant ꝙ maioritas domus secūde fuit q₂ durauit ꝑ decē annos plꝰ q̄ꝫ p̄ma. q₂ p̄ria durauit ꝑ. cccc. ⁊. x. annos ⁊ scḋa ꝑ. cccc. ⁊. xx. ān̄os videte q̄lis est glīa q₂ durauit decē annis plus in illis decē vltimis ante destructōnē iam non habebat gloriā neqꝫ potestatem quia per sex annos anteq̄ꝫ destrueretur domus scḋa. Titꝰ ⁊ vespasianꝰ mandauerūt ꝙ non facerent sacrificia post aduētū etiā saluatoris nr̄i qui fuit pauco tp̄e ante destructionem scḋe domus ſm ꝙ ip̄e dixit Luc. xix. ꝙ nō remaneret in ea lapis super lapidem quottidie fuer̄t de malo in penis. ⁊ q̄ glīa erat ꝙ ip̄e durauit decē annis plꝰ cū ipi manerēt captiui ⁊ subditi. Sūt alij sapientes iudeorum qui declarauerunt ꝙ maioritas illa fuit quia fuit melius operata q̄ꝫ prima salomonis ⁊ ꝙ illam reꝑauit herodes. Sed bn̄ debemus intelligere ꝙ non attixit herodes ad illud ad quod attinxit salomō vt faceret maiorem ⁊ melioreȝ domū Ceteꝝ thalmud in li. qui vocaꝛ yoma dicit ꝙ quinqꝫ que fuerunt in p̄ria do-

mo nō fuerūt in secunda. Primū₃ ar
cha testamenti. secundum sembāme-
foras qꝺ ponebant sacerdotes suꝑ cor
suū. quia mandauit lex in exodo ꝙ cū
aliјs pānis sacerdotalibus facerẽ vnũ
alium pannum qui in hebraico vocat
offer qui eēt quadratus ⁊ duplicatus
et ꝙ esset quantitatis vnius palmi in
longū. et alterius palmi in latum int
duplicaturā huius panni ponebat sa-
cerdos sembāmeforas scriptum ī hoc
panno mandauit lex ꝙ ponerētur. xij.
lapides preciosi in quatuor lineis de
tribus in tres ita ꝙ tres essent directe
in qualibet linea et mandauit ꝙ scribe
rentur nomina. xij. tribuū in illis lapi
dibus vnum nomen in quolibet lapi-
de. et cum sacerdos ponebat super se
hūc pānū volēs scire si irēt ad faciēdū
guerrā vl̄ si hr̄ent victoriā ⁊ si irēt q̄ tri
bꝰ hr̄et victoriā ꝑ virtutē illiꝰ sembāme
foras statim relucebat lapis ⁊ splende
bat nomen illius tribus per quam de
bebat habere victoriam et si nō oporte
bat ire ad guerram splendebant que-
dam lr̄e que dicebant non ⁊ si optebat
ire relucebant lr̄e que dicebāt sic ⁊ istꝺ
non fuit in domo secūda. Tercium ꝙ
non descendebat ignis de celo ad cō-
burendum sacrificium sicut in prima
Quartu₃ ꝙ gloria dei que apparebat
in prima domo in sancta sanctorū int
iherubin non videbatur in domo se-
cunda. Quintu₃ ꝙ in prima veniebat
spiritussanctus ad loquendum cū pro
phetis et in secunda non quia tres vl-
timi prophete. scilicet Aggeus zacha-
rias et Malachias qui fuerunt in do-
mo secunda erant senes et remāserāt
a tempore domus prime et in Mala-
chiam cessauerunt prophete quia ipse
fuit vltimus. Nunc ad propositu₃ re
deamus ex quo in domo secunda defi
ciebant ista quinq₃ in quo erat maio-
ris glorie q̄₃ prima nisi quia debebat i

ea venire messias filius dei viui qui in
compabiliter excedebat omnia predi
cta. Patet ergo manifeste ex hac pro-
phetia nullā aliā domū siue templu₃
materiale fiendum cum domus illa se
cunda esset nouissima i qua venit chri
stus qui est vera gloria. Sed arguit
vlterius iudeus si tu dicis ꝙ hec pro-
phetia fuit impleta in domo secunda
quando motum est celum et terra et
mare et arida quia non videntur ista
facta esse in aduētu ihu nazareni ergo
necesse est dare terciā domū qn̄ ista im
plebuntur. Respondeo ꝙ imo oia ista
fuerunt impleta in aduētu ihu naza-
reni veri messie. Dicit em̄ adhuc vnu₃
modicū. id est tempus breue respectu
precedentis duratōnis mundi et ego
mouebo celū. istud fuit impletū quā
do stella noua in natiuitate christi ap-
paruit. Math. ij. et terrā ⁊ mare. quod
fuit impletū per victoriā romanorum
in omni terra ⁊ i insulis maris. Et mo
uebo oēs gentes hoc fuit impletū imi
nente xp̄i natiuitate propter quod exi
it edictū a cesare augusto vt describe
retur vniuersus orbis redactus sꝏ do
minio romani imꝑatoris propter qꝺ
ibant singuli in ciuitatē suā ⁊ tunc cri
stus fuit natus Lu. ij. Ipso ergo chri
sto adueniēte multitudo maris ad eū
est conuersa celū. tellus ⁊ maria sūt cō
mota. cōmota inq₃ sunt celi et terre et
maris habitatores exultauerūt. ⁊ vndi
q₃ terrarꝫ hierusalē habitationes vari
as oblationes varias ad laudem ipiꝰ
xp̄i attulerunt. Ad secundum i quo
querebatur si daretur terciū templu₃
materiale quid contineret. dicit iudeꝰ
ꝙ contineret archam. tabulas virga₃
et manna. Sed contra hoc est Iere. i
ca. iij. Non dicent vltra archa testamē
ti neq₃ ascēdet super cor neq₃ recorda
buntur illius nec visitabitur. nec fiet
vltra. sed in tempore illo vocabūt hie

rusalem soliũ domini et congregabũt ad eum omnes gẽtes. vbi est glosa doctorũ iudeorum ꝙ pro tempore hierusalem syon soliũ domini. iuda. israel sanctuariũ. terra. omnia hec vocabula significant gloriã paradisi. Ad terciũ si daretur terciũ templũ ad quid seruiret dicunt iudei ꝙ seruiret pro sacrificijs faciendis sicut preterita domus. Sed contra hoc dicit deus ysa. vltio. celũ sedes mea terra scabellum pedum meorum que est ista domus quã edificabitis mihi et quis est iste locus quietis mee. Respondent iudei domino. dñe ista tercia domus edificabitur tibi pro sacrificijs offerẽdis sicut in ceteris domibus fuit factũ vt respicias pro peccatis nostris et parcas et dicit dominus eis ad quẽ respiciam nisi ad pauperculum. contritum spiritu et trementem sermones meos. Et exemplificat de sacrificijs antiquis. Dicens qui immolat bouem quasi qui interficit virum qui mactat pecus quasi qui excerebrat canem. qui offert oblationẽ quasi qui sanguinem suillum offerat. qui recordatur thuris quasi qui benedicat ydola. quasi dicat ista sacrificia non mihi placent cessare debent. et solũ mihi placet ꝙ tẽpore messie est fiendum. id est sacrificium cordis contriti et humiliati ꝛc. Ad quartũ in quo queritur si daretur tercium templũ quis ibi ministraret. Respondent iudei ꝙ ibi seruirent sacerdotes de leui et de sadoch. Sed contra hoc est ysa. in ca. eodem vbi loquens de messia dicit. ꝛ declinauit super eã sicut flumen pacis. sequitur ꝛ mittet ad gentes in africam et lydiam et ytaliã et greciã ꝛc. ꝛ faciet ex eis in sacerdotes et leuitas dicit dñs quod impletum est in ihesu nazareno tempore apostolorũ. Sacerdotium enim antique legis figura fuit sacerdocij noue legis. Et ideo presente sacerdocio noue legis cessare debet antiquũ. Juxta illud primi Reg. ij. vbi sic agit deus. Nunquid non aperte reuelatus sum domui patris tui cum esset in egipto. et elegi eũ ex omnibus tribubus israel mihi in sacerdotẽ vt ascenderet in altare meum. sequitur. Ecce dies veniũt et precidã brachiũ tuũ et brachium domus patris tui vt non sit senex in domo patris tui. id est presbyter vel sacerdos. et quasi in fine capituli cõcludit. et suscitabo mihi sacerdotẽ fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciat. et edificabo eius domum fidelem et ambulabit coram xpo meo cunctis diebus vbi euidenter ostenditur ꝙ iudeorũ sacerdociũ erat finaliter consumandum et erat aliud consurgendum cunctis diebus perduraturis corã xpo domino. Juxta illud psal. tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Nec valet fuga infidelis iudei si vellet fugere per institutionem sadoch ꝛ expulsionem abiathar a sacerdotio. tercij Regum. ij. capitulo. quia cum illa exclusionem hanc etiam generalem intellexit propheta sicut apparet ex modo loquendi quia dixit ꝙ cunctis diebus. Certum est autem ꝙ cunctis diebus sadoch non ministrauit. nec volo tacere quod sequitur in eadem prophetia futurum est autem vt quicunque remanserit in domo tua veniat vt oretur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis. dicatque dimitte me obsecro ad vnam partem sacerdotalem vt cõmedam buccellam panis hic est textus noster. Litera vero hebraica sicut habui a quodam perito conuerso de iudaismo reuelante mihi hoc secretum hic habet sic. Ego suscitabo mihi sacerdotem fidelem sicut cor meum et voluntatem meam faciet et venient ad adorandum ei me in domo mea in calice argenti et in placentula panis et dicent con-

iunge me nunc vni istorum sacerdo- tum ad cōmedendum hanc placentu- lam panis lr̄a hebraica vbi nos habe mus nummum argenteum habet a gorath que cesh quod sonat in calice argenti. Ex quibus manifeste patet non solū mutatio sacerdotū: ꝫ etiaȝ no uum sacrificiuȝ fiendi in calice argenti ꝛ torta panis que vt clare patet imple ta sunt in aduentu xp̄i et suoꝝ sacerdo tum de ista materia latius dicet̃ infra in .xxiiij. argumento. Ad quintū .s. si daretur terciū templuȝ que dies illud solemnizaret. R̄ndet iude⁹ ꝙ dies ma gis solemnis in illo templo erit sabba tum. Sed contra hoc est ysaias .c. vbi supra erit mensis ex mēse .s. solaris ex lunari ꝛ sabbatuȝ ex sabbato: quasi di cat dies dn̄icus ex sabbato ꝙ totū iple tur in nostra ih̄r̄l'm eccl'ia militanti tē pore veri messie: non em̄ debebat ma nere festiuitas sabbati nec quecūq; alia iudeoꝝ. vn̄ ysa. p̄mo. Neomemia ꝛ sab batū ꝛ festiuitates alias non feram ini qui sunt cetus vestri kalendas vr̄as et solēnitates vestras odiuit anima mea facta sunt mihi molesta. Templum ergo et ih̄r̄l'm quod debuit edificari tē pore messie est sp̄ūale scȝ ecclesia vel paradisus nō materiale quod imple- tum est in ih̄u nazareno. In confirma tione omniū p̄dictoꝝ scilicet ꝙ nō sit dandum terciū templū sicut legimus in cronicis imp̄atoꝝ ꝛ summoꝝ pōtifi cum. Julian⁹ apostata odio fidei xp̄i- ane p̄cepit iudeis vt templuȝ suū ree- dificarent: qui ex omnibus mundi p̄ti bus congregati opus facere inceper̄t. sed ꝙ cum magno labore ꝛ per multa t̄pa fecerant subito corruit terre motu hec ibi. Iste iulianus suscitauit .xij. p̄se cutionem xp̄ianoꝝ. Itē tempore mar tini pape p̄mi Humarus princeps sar racenoꝝ veniens ih̄r̄l'm vbi olim fuit templum iudeoꝝ q̄d p tytū destructū fuerat diligenter iubet inquiri loco ve ro reperto ꝛ diligenter mundato cepit templū edificare ꝛ structura nō stabat imo repente corruebat: sciscitans q̄q; cur hoc accideret p quosdaȝ iudeos re perit ꝙ nisi crux dn̄i que erat in mōte oliueti de medio tolleret̃ edificare nō possit quod factū fuit sublata em̄ cru- ce domini structura tenuit ꝛ humarus supra sepulcrū domini vnā eccl'iaȝ ro- tundam edificauit p eo ꝙ machome- tus dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m tanq̄ȝ dei sum mum p̄p̄ham nō aūt tanq̄ȝ deū adora rari mandauit. Dicit em̄ i Alchorano ih̄m xp̄m veꝝ fuisse p̄p̄ham natum de virgine cōceptū de spiritu sancto ꝫ nō deū. Et si queratur cur cruce dn̄i existen te in monte oliueti structura illa non stabat. Ratio esse potuit q² non patie batur de⁹ ibi templū fieri blasphemie p̄ciosa dn̄i cruce ibi existente in quo tē plo dū humarus sacrificaret a quodā persa interfectus est hec in collectura historiarum

Contendit iudeus p̄bare ꝙ ihesus non est verus messias: q² in eius aduentu non est sal- uata iuda

Quintūdecimū argumentū iu deoꝝ ꝯ xp̄ȝ accipit̃ p illō Iere. xxiij. Ecce dies veniūt dic̄ dn̄s ꝛ suscitabo dauid germē iustū: transla tio caldaica hȝ .i. messiā iustū seq̄t̃ i die bus ill' saluabit̃ iuda ꝛ isrl' hitabit cōfi- dēt̃ ꝛc. Sed nūq̄ȝ tot miserie acciderūt iudeis sicut post morteȝ ih̄u nazareni sic̄ p̄tȝ in destructōe ciuitatis ꝛ tēpli er go non est ip̄e messias. Ad illud argu mētū r̄ndet̃ ꝙ illa p̄phecia ē ipleta q̄n- tū ad illos q̄ fuerūt veri filij isrl' ꝛ iuda q̄ saluati sūt sp̄ūalit̃ non solū q̄ntuȝ ad aīas ꝫ etiā corp̄alit̃: q² vt dicit̃ in ecclesi astica historia imminēte destructione ciuitatis p tytum ꝛ vespasianū admo-

niti sunt fideles qui erant in iudea per angelum vt transirent in regnuꝫ regis agrippe qui erat confederatus romanis in pace. Infideles aūt qui libieręt nō credentes in xp̄m suā miseriam de suo pctō meruerūt. Huic cōcordat responsio venerabił mgr̄i petri alfonsi i suo dialogo tit.ix. vbi dicit ꝙ ꝓmissio eis dumtaxat est facta q̄ credituri erāt de israel atqꝫ iuda vn̄ ⁊ incredul' nō est cōpleta queādmodū pplo israel d̄ egipto educto quidā q̄ꝛ peccauerūt ⁊ a p̄ceptis dn̄i recesserūt terrā ꝓmissionis nō intrauerūt quā ꝓmisit dn̄s moysi dicens descendi vt liberarē pplm meū de manu egiptioꝝ vt educereꝫ de terra illa in terrā bonā ⁊ spaciosam ꝫ oēs in desero mortui sunt. hec ille. Impleta ē ergo ꝓphia nō in infidelibꝰ qui non sunt ꝓprie filij israel ⁊ iuda ꝫ in fidelibus. Fuit etiā impleta in domo scda q̄ꝛ de ea loquit ꝓpha. vel p̄t dici ꝙ illa saluatio ⁊ cōfidentia est de gloria celesti q̄ꝛ ibi habitant confidenter ⁊ sunt ꝑfecte saluati.

Contendit iudeus probare ꝙ iesus nō ē verꝰ messias quia non habuit filios neqꝫ semen.

Sextūdecimū argumentū faciunt iudei ex illo Isa.liij. videbit semē longeuū qd̄ intelligit de messia. ⁊ in p̄s. ponā in seculū scl'i semē eius. nūc aūt nō legit ih̄m nazarenū habuisse filios nec semen ergo ip̄e nō est messias. Ad istud argumentū rn̄det ꝙ ih̄s nazarenꝰ habuit filios ⁊ semē nō corꝑale ꝫ sp̄uale. ⁊ hoc sufficit ad verificandū illā ꝓphiam q̄ꝛ verus messias ih̄s descēdit de semine sp̄uali nō corꝑali. quod patet q̄ꝛ p̄ria ꝓmissio facta de messia fuit facta abrahe Geñ. xv. In semine tuo inquit sibi dn̄s. bn̄dicentur oēs gentes ⁊ subdit quod sibi dixit dn̄s in ysaac vocabit tibi semē et tamen constat ꝙ ysaac conceptꝰ est s̄m spiritū nō s̄m carnē sicut ysmahel vt dicit apl's ad Gal'.iiij. A fortiori igitur ⁊ multo magis xp̄s qui non ex virili semine sed mistico spiramie. quia ergo verꝰ messias ih̄s fuit natꝰ totaliter s̄m spiritum de virgine sine viro. sufficit sibi ꝙ habeat filios sp̄uales et glossa hebraica super illo in ysaac vocabit tibi semen. Dicit hic notāter duo secula vnum legis aliud xp̄i et messie. in seculo legis fuerunt semen ⁊ filij carnales i seculo xp̄i sp̄uales sicut ysaac s̄m spiritum natus est et de istis filijs loq̄tur dauid. p̄s. xliiij. qui ad literam etiā s̄m expositores iudeoꝝ exponit de rege messia in quo dicitur sic pro p̄r̄ibus tuis nati sunt tibi filij ⁊c. sicut em̄ ipse non debebat hereditare regnum a p̄r̄e carnali sic nec debebat regnuꝫ temporale dimittere filio carnali ꝙ ostendit humilitatē ⁊ mundiciā ip̄ius ⁊ forte ratione istius fuit et est consuetudo iter xp̄ianos ꝙ papa qui est vicarius christi non est heres regni sui patris nec dimittit hereditatē filio suo quia ipsum habere non potest.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus non ē verꝰ messias q̄ꝛ lux lune non ē fctā vt sol nec sol vt lux septem dierum.

Decimūseptimū argumentū iudeoꝝ est de sole ⁊ luna q̄m̄ i diebus messie vtꝫ Isa. xxx. erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux sol' erit septēpliciter sicut lux septē dieꝝ in die qua alligauerit dn̄s vulnꝰ ppl'i sui. Respōdetur s̄m peritum viꝝ petrum alfonsi in dialogo titu. ix. ꝙ non est gens i mūdo stolidior iudeis q̄ putant ꝙ corpus vel lumen lune deus augeat siue solis Sol em̄ si quantꝰ nunc est maior esset dupliciter totum ꝓfectū hoīm cōbureret nedū si septēpliciter ꝙ sit ⁊ lumen se

ptempliciter magis esset oculos nimi
rum nr̄os nimio splendore obtondẽt.
lumen etiā lune si splendori solis par
fieret nemo iam vltra quiesceret semꝑ
eñ dies esset. Per lunaris igr̄ lucis si
ue solaris augmentū voluit ꝓpħa itel
ligi fidem ⁊ gl̄iam in xp̄m crediturorum
ac si diceret fides illorum ⁊ gloria multi
pliciter maior erit ⁊ perlucidior q̄ꝫ mo
dernorum. ⁊ ꝙ nō de luna vel sole isto vi
sibili. Sed de xp̄ianorum credulitat' glo
ria ⁊ splendore ꝓpħa loquatur in seq̄n
tibus testatur cū subiungit nō erit tibi
amplius sol ad lucendū ꝑ diẽ nec splẽ
dor lune illuminabit te ꝫ erit tibi dñs
in lucẽ sempiternā ⁊ deus tuus in glo
riam tuā. ⁊ nō occidit vltra sol tuꝰ ⁊ lu
na tua nō minuet q² dñs erit in lucem
sempiternam. Nam si de sole vel luna
ꝓprie diceret hoc quidẽ qd̄ dicit n̄ erit
tibi amplius sol ad lucendum per diẽ
nec splendor lune illumiabit te illi qd̄
supra dixerat contrariū esset. erit. scili
cet lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis
erit septẽplicit. Patet ergo ꝙ de splẽ
dore et gloria fidei ꝓpħa sancte ecclesie
hic loquitur quod ex conseq̄ntibꝰ desi
gnatur cum subditur. sed erit tibi dñs
in lucem sempiternam ⁊ dñs deus tu
us in gloriam tuam. ac si diceret neq̄
q̄ꝫ vlterius luce credulitatis vestre hꝰ
qui est similis solis istius transitorij vl'
lune indigebitis fulgoribus. Gloria
quippe lucis sue vos eternalit illumi
nabit dñs. sed et quod sequitur. nō oc
cidet vltra sol tuus et luna tua nō mi
nuetur si hoc inq̄ꝫ ita vt est intelligere
tur. scilicet vt solis splendor ac lune
foret continuus non esset iam dies vel
nox mensis vel annus que oīa sol' ⁊ lu
ne proueniunt vicissitudinibꝰ ergo nō
īmerito ď luce et gloria fidei nr̄e q̄ nec
minuetur nec occidet spūaliter dictuꝫ
intelligimus. Hec ille. Nonus cōuer
sus bene locutus est. Vel aliter ſm ni

colaum de lyra dicendum est ꝙ loqui
tur propheta de aduentu xp̄i ad iudi
cium tunc mutabuntur ⁊ innouabun
tur quodammodo corpora celestia. et
tunc saluabitur vulnus populi ⁊ pres
sura plage eius q² destruetur mortali
tas per peccatū primorum parentū idu
cta q² oẽs hoīes resurgent ad vitā im
mortaleꝫ. vtraq̄ꝫ expositio videt neces
saria vt ꝑfectio glorie xp̄ianorum ostẽda
tur. s. in p̄nti quo ad primā ⁊ in futuro
seculo quo ad secundam.

**Contẽdit iudeꝰ probare ꝙ ie
sus non ẽ verꝰ messias q² i eius
aduẽtu non ẽ sublatū ceptrum
ab israel.**

Decimūoctauū argumẽtū iude
orum est messias nō ẽ veturꝰ quo
usq̄ꝫ sceptrū isrl' sit ablatū ꝫ nō
dum est ablatū sceptrum israel ergo non
dum venit messias. Maior ptꝫ Geñ.
xlix. nō auferet sceptrū de tribu iuda
⁊c. minor ꝓbatur ꝙ adhuc manet po
testas seu dominiū iudicandi causas ⁊
determinādi apud capita transmigrā
cium qui sunt in babilonia que locuꝫ
regis tenent suꝑ totum ppl'm israbeli
ticū vt habet a Rabimoyse egyptio li
bro de iudicibꝰ in determiatōibꝰ suis
de canhedrin. iiij. c. vbi sic dicit capita
transmigratōis que sunt in babilonia
locū tenent et possunt dñari in hierl'm
⁊ vbiq̄ꝫ terrarū ⁊ iudicare suꝑ eos siue
velint siue nolint sicut scriptū est. non
auferet sceptrū de iuda. per istud eñ
sceptrū intelligūtur capita transmigra
tionis q̄ sunt in babilonia. hec ille. Re
spondet ꝙ minor huius argumenti. s.
ꝙ sceptrū israel nondū est ablatū non
solū est manifeste falsa ſm euidentiaꝫ
facti sed est etiā notorie ficta seu mẽdo
sa: ⁊ ꝑ ꝯñs contra ꝓpheticā veritatẽ. vt
notat mgr̄ paulꝰ in suo dialogo di. iij.
c. ij. Primū patet ex hoc. Nam babi-

lonia in qua asserunt iudei esse capita
transmigranciū habentiū tales ptātes
et dñia sup totū pplm iudaicū manife
stum est ꝙ iam a magnis tpibus citra
est destructa ⁊ inhabitabilis reddita ⁊
hoc fuit ꝓphetatū de ea Isa.xiij.c. vbi
sic habetur. Et erit babilō illa ciuitas
gloriosa in regnis. inclita in superbia
caldeoꝝ. sicut subuertit dñs sodomā ⁊
gomorrā. nō habitabit vsqꝫ in finem et
nō fundabit vsqꝫ in generatōe ⁊ genera
tionē. constat ꝙ in terra inhitabilit de
structa null⁹ cōmorat ⁊ multo min⁹ est
credibile ꝙ sūt ibi talia capita. Est eti
am notoriū inter iudeos ꝙ a magnis
tpibus retroactis nunqꝫ in ptib⁹ babi
lonis. nec aliqd iudiciū nec determiatō
nec solū rumor aliquis de illis ptibus
ad istas ptes europe venit. Vñ noto
riū est fm euidentiam facti ꝙ nō sunt
ibi iudei dñantes super totaꝫ isrl sicut
asserunt iudei. Secunduꝫ aūt. s. ꝙ mi
nor illa sit ficta seu mendosa patꝫ ex h
nam fm predictū rabi moysen ⁊ cōiter
fm oēs doctores iudeoꝝ extra terram
ꝓmissionis nō ꝑt nec licet nec aliqñ li
cuit alicui iudeo iudicare iudicia cri-
minalia. de quibus. s. est mutilatō mē
bri humani aut occisio. Constat auteꝫ
ꝙ qui non habet iurisditionem in tali
bus nō potest iudicare nec capitaliter
punire blasphemū vel ydolatrā. homi
cidam adulterum nec alium quēcūqꝫ
incurrentem talia crimina que grauis
sima sunt fm legem mosaycam. Et sic
exceptis illis ⁊ similibus cetera sūt le-
uia. Ex quo sequitur ꝙ illa capita trās-
migrationum que iudei dicunt esse in
babilonia non possūt iudicare de gra
uibus seu capitalibus criminibus cuꝫ
sint extra terram promissionis sed tm̄
de leuibus et paruis quoꝝ respectu
non possunt dici habere sceptrum nec
potestatem regalem prout dicunt iu-
dei. nec possunt dici ꝙ teneant sceptruꝫ
seu locū regis sed tales essent sicut iu-
dices inferiores habentes modicā po
testateꝫ. Manifestum ergo est ꝙ rabi
moyses ⁊ alij rabini qui asserunt ꝙ in
babilone sunt capita transmigratōnū
habentia potestatem regiam super to
tum populū iudaicū manifeste men-
ciuntur cū illud asserunt quod est con
tra mentē suā omnes enī concorditer
tenent ꝙ extra terrā ꝓmissionis nulli
iudeoꝝ pertinet talis potestas. Est eti
am scdo pdicta minor contra ꝓpheti-
cam veritatē. legit enī Osee. iij. ca. sic.
Dies multos sedebunt filij israel sine
rege ⁊ sine principe ⁊ sine sacrificio et
sine altari. que quidē auctoritas tā fm
expositores iudeoꝝ, qꝫ nostros intelli
gitur de statu iudeoꝝ ⁊ captiuitate ho
dierna. Et sic patet ꝙ asserere iudeos
habere in babilonia vel alibi tempore
huius captiuitatis principem vl regē
seu aliquod hmōi est contra iōam eui
dentiam rei ficticium et mendosuꝫ ac
contra propheticam veritatem.

Contēdit iudeus probare ꝙ
iesus nō ē ver⁹ messias q: non
venit in tpe quo fuit sceptrū ab
israel sublatum.

D Ecimūnonum argumentū iu-
deoꝝ est si ihs nazaren⁹ fuisset
verus messias tenuisset venire
tpe q̄ fuit ablatū sceptꝝ iuda ꝫ nō vēit
i illo tpe ergo ñ ē ipe messias. Maior
pꝫ ex aucte allegata ā. Mior ꝓbat q:
si sceptꝝ iuda fuit ablatū h fuit pͦ ꝑ ma
chabeos q̄ nō erāt d tribu iuda ꝫ d tri
bu leui. Erāt ei sacerdotes ⁊ totū pplꝫ
gubnabāt illi i tēplo scdo qd fuit ꝑ tri
centos annos ⁊ vltra añ aduentū ihu
nazareni vtꝫ i historijs Josephi ⁊ alijs
Cū igr ihs nazaren⁹ nat⁹ sit tpe hero-
dis regis q̄ machabeis successit in re-
gno iudeoꝝ ꝯstat ꝙ nō venit i tpe pnū
ciato ꝑ patriarcham. nā longe añ tem

pus herodis in quo tpe xp̄s natus est
iam erit ablatū sceptrū de iuda vt dcm̄
ē trāsierat i machabeis q̄ erāt trib⁹ alte
ri⁹. Hic daṫ duplex rn̄sio. Pria ē q̄ lȝ
machabei fuerūt sacerdotes ⁊ p p̄ns ō
tribu leui. tn̄ fm lineā maternā erāt de
tribu iuda. Et iō p gubernatōȝ eoꝝ nō
erat ablatum sceptrū de iuda. tn̄ quia
hoc non posset clare probari. Ideo ad
argumētu concessa maiore. Rn̄detur
ad minorem fm alios plani⁹. Ad qd
sciendū vt hr̄ Nun̄. xj. c. tpe moysi de
mandato dei fuerūt congregati. lxx. se
niores israel vt essent coadiutores i re
gimine ppl̄i cū ipo moyse. ⁊ extūc fm
oēs doctores iudeoꝝ sp fuit in iudais-
mo collegiū seu consistoriū qd diceba
tur cāhedri ad qd oēs difficultates seu
dubia fidei ⁊ legis pueniebant ⁊ simlr
oia magna ⁊ summa iudicia seu cōtro
uersia de quib⁹ intelligiṫ cōiter illud
Deutro. xvij. Si difficile ⁊ ambiguuȝ
apud te iudiciū esse pspexeris inṫ san-
guinē ⁊ sanguinē crimen ⁊ crimē ⁊c. ⁊ i
fra surge ⁊ ascēde ad locū quem elegit
dn̄s ⁊ seq̄ris sniam eoꝝ nec declinabis
ad dexterā vel ad sinistrā. qui q̄dē can
hedrin a tpe dauid ⁊c. citra residebant
principaliter sub regibus ⁊ ducib⁹ iu-
de in iherusalem. ⁊ postea in babiloni
ca captiuitate. Dum ibi essent reges vl
duces de iuda. conseq̄nter in reditu di
cte captiuitatis residebunt in iherusa
lem sub ducibus de tribu iuda dum es
sent ⁊ durabat ptās eoꝝ etiā nō existē
te rege vel duce de iuda put ptās ali-
cui⁹ capl̄i vacante sede durat. ⁊ sic au
ctoritas ⁊ ptās canhedri durauit etiaȝ
tpe machabeoꝝ ⁊ vsq ad. xl. annos an̄
destructionē tēpli scd̄i in quo tpe cessa
uit ex toto eoꝝ ptās seu iurisditō eo q
tunc tpis interfecit herodes omnes ra
binos seu mgrōs illi⁹ collegij put hr̄ i
libro canhedrin iherosolimitano in. c.
de iudicijs pecuniaꝝ. Itē hr̄ in libro

abundasar. c. pmo. vn̄ ptunc ꝓrse fu
it ablatū n̄ solū sceptrū de iuda ȝ etiā
scriba de filijs ei⁹. quod quidem tēp⁹
concurrit cū tpe passionis ihu xp̄i dn̄i
nr̄i. qui fm oēs p. xlij. annos ante de-
structionē templi secundi fuit passus
sicut regnū herodis q̄ fuit alienigena
in cui⁹ tpe titul⁹ regius a toto genere
iudeoꝝ fuit ablatū fuit valde ꝓpiquū
tempori natiuitatis xp̄i ihu. Ex q̄bus
patet q tpe herodis vt dcm̄ est in quo
tpe verus messias venit ex toto sceptꝝ
iuda fuit ablatū ⁊ ꝓphetia adimpleta
Et si forte dicat iudeus q in p̄dicta re
sponsione videnṫ assignare duo tēpo-
ra. s. qn̄ ablatū fuit sceptrū iuda hero-
de regnante qui alienigena erat. Et tē
pus qn̄ ablatus fuit dux seu scriba de
filijs eius qn̄o d vt dictū est fuit imple
tum quando herodes occidit rabinos
seu mgrōs legis qui dicebantur cāhe
drin qui non videntur fundare in ali-
qua auctoritate autentica. nec concor
dare verb patriarche supradicti iacob
cum ipe non assignauerit duo tempo
ra. sed tantum vnum dicens donec ve
niat qui mittendus est. scilicet messias
fm quod dicūt christiani et scd̄m trās
lationem caldaicam. Respondeṫ fm
historias thalmudicas quas iudei te
nentur tanq̄ autēticas habere duo fu
erunt ablata de tribu iuda in diuersis
temporibus licet non multum ab inui
cem remotis. vnum est sceptruȝ regni
quia herodes ascalonita cum esset nō
solum alienigena. sed etiam seruus de
domo machabeorum et de fcō regnas
set in iudea et in hierusalem. Idcirco
timens q cum regnum ei non compe
teret de iure eo q legitur Deutro. xvij
capitulo. de medio fratrum tuoruȝ po
nes super te regem nec poteris pone-
re super te alienigenam. possit pro tē
pore aliquis consurgere de stirpe da-
uid et eum de regno expellere. Ideo

interfecit omnes quos potuit habere de genere regio in qua occiſione ablatum fuit ſceptrum de iuda preſertim ſm eſtimationem populi cōem. ⁊ ipi⁹ herodis qui credebat nulluȝ de ſtirpe regia in iudea remāſiſſe. Sed ſceptro ablato mō ṗdicto adhuc remanebant canchedrin q̄ dicunt doctores ſeu ſcribe q̄ reſidebant ſub herode ſicut alias reſidebāt ſub regibus ſeu ducib⁹ iſraeliticis. ſed poſtea fuerūt ab herode interfecti cāchedrini oēs. ⁊ tūc ꝓprie fuit ablatus ſcriba de filijs iuda que omia ſupradicta in libro qui dicit babacra. ca. j. ⁊ in libro canchedrin hieroſolimitano ⁊ in libro abodaſera ſupᷓ allegato habent. Patriarcha igit iacob ſpiritu dei iſta ṗcognoſcens ꝓprie ṗdixit. non auferet ſceptrū de iuda i hoc aſſignās primā ablatōeȝ ṗdictā ad titulū regiū ꝑtinentē. Cōſequenter dixit ⁊ ſcriba ꝺ filijs eius in hoc ṗſignans ſcdām ablatōem canchedrin ṗdictā. Que q̄deȝ duo in diuerſis tꝑibus cōtigerūt ab herode ſeu herodianis. Et attendēduȝ ꝙ ꝺ prima ablatōe ſumus certificati ꝑ hiſtorias thalmudicas ṗallegatas n̄ tñ de tꝑe quo cōtingit ꝑ eas certificamur. Per hiſtorias aūt nr̄as. ſ. euāgelicas certificamur nō ſolū de occiſione ſꝫ etiam de ipius tꝑe. Tradunt. n. herodeȝ occidiſſe quoſcunqꝫ potuit in bethleē. a bymatu. ⁊ infra. ⁊ hoc cū natus eſſet ieſus in bethleē iuda Math. ij. De ſecunda vo occiſione. ſ. canhedrini ⁊ de tꝑe quo contigit ſumus certificati ꝑ hiſtorias in libris ṗallegatis. quod fuit per. xl. annos ante deſtructōnem templi ſecundi. Et ſic patȝ ex predictis ꝙ non fuit ablatum ſceptrum de iuda ꝑ herodeȝ. nec dux ſeu ſcriba de filijs ei⁹ modo ṗdicto donec venit meſſias. vt ṗdictum eſt. hec ex predicto dialogo magiſtri pauli vbi ſupra.

Contendit iudeus probare q⁹ ieſus non eſt verus meſſias quia in eius aduētu non venit in nubibus celi.

VIcesimū argumentū iudeorū eſt acceptuȝ ex illo qꝺ hr̄ Dan. vij. aſpiciebā in viſu noctis ⁊ ecce in nubibus celi quaſi filius hois veniebat ⁊c. Et ſm oēs doctores catholicos loquit ibi de aduentu xp̄i. ſꝫ ieſus nazarenus nō venit in nubibus nec in tali poteſtate qualis ibi deſcribit. ergo nō fuit xp̄c. Rn̄det hic Nicolaus ꝺ lyra ꝙ ſcriptura loquitur de duplici aduentu xp̄i. ſ. in mundū ⁊ ad iudicium. Primus aduentus xp̄i deſcribit cum humilitate. ⁊ ſecundus cuȝ maieſtate. Daniel aūt loquit de ſecūdo aduentu. Vnde ibidē dicit. Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt. ⁊ ſequit ibidem iudicium ſedit ⁊ libri apti ſunt. Iudei āt excecati neſciunt hunc duplicē aduentū diſtinguere. ⁊ ideo errant mľtipliciter. quia aliqui expectāt xp̄m in aduētu ſuo ſtatim apparere in tanta virtute ⁊ poteſtate ꝙ poſſit ſibi omnia terrena ſubijcere ⁊ eos liberare ⁊ regnuȝ ſuū reſtituere. ꝓpter qꝺ ⁊ diſcipuli xp̄i poſt eius reſurrectōem querebāt Act. j. ca. Dn̄e ſi in tꝑe hoc reſtitues regnū iſrael ⁊c. Alij aūt ꝓpter ſcripturas que manifeſte loquūt de xp̄i humilitate et paſſione. ⁊ ꝓpter illa q̄ loquunt ꝺ eius eminentia expectant duos Meſſias. vnū qui dicit filius ioſeph ⁊ iſte paſſurus eſt ⁊ occidendus. Alius qui dicit filius dauid qui meſſiam filiuȝ ioſeph reſuſcitabit ⁊ regnū iſrael reſtaurabit. Sed illud dictū de ſcripturis non habet auctoritatē. licet. n. plures dicti ſūt meſſie ſiue vncti qꝺ idem eſt ꝑticipatiue. vt dauid ⁊ ſaul ⁊ alij ṗdicti. nullus tñ dicit in ſcriptura venturus ad ſalutem ꝑpl'i niſi vnus. Item iſtud dictuȝ

ꝑ quanto habet apparentiam impletum est in xp̄o qui fuit filius Joseph putatiuus ⁊ sic vocatus. vt ptꝫ in euāgelio. Est etiam filius dauid ſm carnē sicut patet ex p̄dictis.

Contēdit iudeus probare ꝙ iesus non est verus messias qꝛ adhuc manet regnū romanoꝝ

Vicesimūprimū argumentū iudeoꝝ cōtra xp̄m sumit̃ ex quarto regno qđ nominauit dañ. in ca. vij. Sup quo sicut dicit mgr̃ alfonsus cōuersus ī libro belloꝝ. ti. xiij. Aliqui glosatores iudeoꝝ dixerūt ꝙ illđ quartū regnū est regnuꝫ romanoꝝ. ex quo arguūt ꝙ adhuc nō venit messias qꝛ vident regnū romanoꝝ stabile ⁊ ipi vocant xp̄ianos romanos ex nomine ciuitatis romane que caput est regni sui. ibi est sedes pape ⁊ caput eccie. Et tenent iudei ꝙ rex messias habebat venire in fine regni xp̄i. cuius regnū sempiternū erit. vt ptꝫ. c. eodē. ⁊ qꝛ credūt ꝙ gens romanoꝝ est gens edom. ⁊ ꝙ Juli⁹ cesar fuit de edom. ⁊ sic alij oēs reges qui fuerunt post eum in roma. Jungunt etiā cum hoc ꝓphetiam hieremie Treñ. iiij. gaude ⁊ letare filia edō que habitas in terra hus. ad te quoqꝫ perueniet calix. inebriaberis atqꝫ nudaberis cōpleta est iniquitas tua filia syō non addet vltra vt transmigret te. Ex oibus his inferūt iudei ꝙ nō debebāt redimi completa receptōe. postq̄ȝ scilꝫ nulla captiuitas sequeret̃ quousqꝫ fieret cōtritio ⁊ destructio illoꝝ đ edom quos ipi dicunt esse romanos qui seruant legem iesu nazareni. Et sup p̄dicta auctē Hieremie dicit rabi salomō ꝙ ibi Hieremias ꝓphetat destructōeꝫ romani imperij eo ꝙ destruxit tēpluꝫ ⁊ captiuauit populū iudeoꝝ tempe tyti ⁊ vespasiani. ⁊ sic per filiam edom intelligunt romani seu populū romanū cum dicitur. gaude ⁊ letare filia edom quasi dicat istud gaudiū quod habuisti in destructōne ciuitatis ⁊ templi in tristiciam conuertet̃. quia ad te veniet calix vindicte diuine. Quia ergo nondū est destructum romanū imperiū ideo dicunt ꝙ nondum messias venit ⁊ istud argumētū est inter cetera in q̄ magis se firmant iudei expectantes q̄tidie destructōeꝫ romani imperij. quo facto dicunt statim messiam venire. et ideo quotidie orant ꝑ destructōne romani imperij. ⁊ p̄sertim ꝑ destructiōe eccie xp̄i ⁊ discipuloꝝ eius. vt ptꝫ per quandā orōnem que quotidie ab eis dicit̃ in suis synagogis. in qua int̃ quedam alia exp̄sse dicitur. Omnes heretici subito pereant. que verba rabi salomon ⁊ rabi moysen ⁊ ceteri sic exponunt. Isti heretici sunt discipuli nazareni. Ad istud argumentū respondetur ſm p̄dictum mgr̃m alfonsum eodem libro ⁊ titulo. Primo declarādo falsum esse romā siue populum romanum esse filiam edom ꝑ eo ꝙ regnauerit super eos homo qui fuit de edom. sicut ipimet iudei non vocantur romani nec edomite ex eo ꝙ regnauit super eos herodes qui fuit de gente edom ⁊ de terra rome. Item qꝛ edom alio nomine dictus est Esau Geñ. xxv. ⁊ sic edom descendit de sem filio noe ꝑ ysaac. cuius filius fuit esau. Tota. n. europa ī qua est roma dicit̃ populata fuisse a filijs iaphet. ꝓpter quod non videtur rōnabiliter dictuꝫ ꝙ ꝑ edom significetur romanū imperiū. Sepe eñ accidit ꝙ diuersa loca eodē nomine nominant̃ propter quod multi decipiūt̃ exponentes de vno quod de alio intelligitur. verbi gratia. certum est ꝙ terra edom fuit ad ptem meridionaleꝫ versus mare andalusie per quam filij isrl̃ transeuntes per desertum cum exiert̃

de egypto venerunt: ⁊ in eadem terra
edom fuit mons synai ⁊ mons hor vbi
vbi mortuus est aaron. ⁊ ibidem erat
francia quam dicũt iudei in hebraico
carphat que nomiatur in terra edom
in prophetia abdie vbi dicit transmi-
gratio exercitus hui⁹ filioꝝ israbel oia
loca chananeoꝝ vsq; ad sareptam. lr̃a
hebraica habet vsq; carphat in qua ste
tit helias qñ dixit sibi dñs. surge ⁊ va-
de in carphat que est in sydone. ⁊ iterũ
surrexit ⁊ iuit in carphat. Et ptꝫ mani
feste ꝙ per hoc qđ dicit carphat que ē
in sydone in terra đ edom datur intel-
ligi ꝙ est alia carphat alibi sita. ⁊ ista ē
regnum francie quod est ad aquilonē
ecce ergo habemus vnam franciaꝫ in
terra edom. Item hyspania que dicit
in hebraico capharat. ⁊. de qua dicitur
abdie in ca. eodem infra transmigratõ
irl̃m que est in bussoro lr̃a hebraica di
cit capharat. erat etiam ꝓpe illam fran
ciam que dicebat carphat. que erat in
sydone in terra edom in qua hyspania
siue capharat mortuus fuit antipas fi
lius herodis in vinculis tyberij cesarꝭ
ſm ꝙ dicit Josephus. ⁊ sic vocauerũt
aliqui sapientes hyspaniã terre edom
in quo dederunt intelligi ꝙ nõ est illa
hyspania que vocat in pte andalusia ⁊
que ꝓpinqua alteri francie que ē ad ꝑ-
tem septentrionis que non est de terra
edom. Inuenitur. n. scriptuꝫ in libris
erarũ egyptioꝝ ꝙ terra andalusie fuit
vocata hyspanie nomine primi regis:
qui habuit hoc nomen hyspan. q᷑ ve-
nit de hyspania que est in terra edom.
Sic etiam dicendũ est de roma que in
hebraico dicit bosra que ē terra edom
ſm illud Esa. lxiij. Quis est iste q̃ ve-
nit de edom tinctis vestibus de bosra
est vltra mare ꝓpe terram israel. Et di-
citur in libro Zorobabel ꝙ bosra erat
magna ciuitas niniue. ⁊ sic non ē ista
roma in qua est apostolicus, q᷑ illa ro
ma que in terra edom iam fuit deserta
quando fuit destructa babilonia. quia
edom ⁊ moab ⁊ ammon ⁊ multe alie
gentes venerunt cum rege babylonie
ad destruendũ israel. ⁊ ideo receperũt
penam cum eo. Dico ergo rñdendo si
cut dixit Nicolaus de lyra ꝙ ꝑ filiam
edõ intelligit ipa ydumea ab ipo esau
ꝓut dictus est edom denomiata. ⁊ in-
uehit hic specialiter ꝓpheta cõtra ydu-
meos qui debuerant diligere filios is-
rael eo ꝙ descendebant a duobus fra-
tribus vterinis. s. Jacob ⁊ Esau. ⁊ ipsi
magis ecõuerso habuerunt eos odio:
⁊ in destructione irl̃m fuerunt cũ chal
deis vt dictũ est gaudentes de illa de-
structione. Ideo dr̃ in auctoritate gau
de ⁊ letare filia edom. quasi dicat. ista
leticia tanq; iniusta in tristiciã conuer
tet que habitas in terra hus. ista hus
non est illa de qua natus fuit Job. vt
habetur Job. j. sed illa eiusdem nomi
nis existens in regno ydumee. q᷑ sicut
dictum est frequenter in scriptura re-
peritur ꝙ due ciuitates ⁊ loca in diuer
sis posita eodē nomine equiuoce no-
minantur. Judei moderni dicunt ꝙ
inuenerunt in quadam glosa chaldai
ca ꝙ grecia est terra hus. Constantino
polis vo filia edom. ⁊ quia predicta ci
uitas est capta a turcis. Dicunt ꝙ iam
est completa iniquitas filie syon. ⁊ sic
nunc expectant messiam venturum.
Istud etiam est falsuꝫ. s. ꝙ hus sit gre
cia. ⁊ consequenter alia quod ꝓbatur
sic. quia vt scribitur Gen. ij. nunciatũ
est abraam ꝙ Melcha filios genuisset
nachor fratri suo hus primogenitũ et
buꝫ fratrem eius chamuelq; patreꝫ sy
rorum. ⁊ sunt tres ꝓuincie coniuncte
denominate ab istis tribus fratribus.
Caput terre hus fuit reblata q̃ postea
fuit vocata antiochia. ⁊ iste ꝓuincie sũt
remote a grecia vltra. xxv. dietas. ⁊ sic
ꝯñr ptꝫ ꝙ grecia nõ est hus. Itē caput

grecie est constantinopolis. ⁊ iudei in suo hebraico vocant greciā yenā. ⁊ sic non possunt dicere ꝙ yenam est terra hus ſm ꝙ declarant ꝑdictā ꝓphetiam ⁊ sic patet manifeste falsum cuꝫ dicūt ꝙ ꝯstantinopolis ciuitas est terra hus ⁊ discurrentes per deuia queqꝫ retorquentes textus scripturaruꝫ facti ceci dixerunt terminū signatū adimpletionis huius ꝓphetie ī anno dñi. M.cccc lviij. qui est ſm eos a creatōe mūdi qnqꝫ milia ducenti decē ⁊ octo. Vñ dixit rabi abraā filius rabi hya qui habitabat barchinone declarando in quodā libro quem fecit qui vocat meglina a megala qđ interpretat lr̄a discooperta ꝙ messias debebat venire anno a creatione mundi quinqꝫ milia centū decē ⁊ octo. quē numerū ipsi ponūt in computo lr̄arū sui abcdarij. numerādo. qꝛ ⁊ cū venit ꝑdictū tp̄s inuenerūt falsuꝫ dictum illius. Et iō dicūt moderni iudei ꝙ ille errauit. qꝛ vbi posuit quia debuit ponere ria que facit in nūero ducenta decē ⁊ octo. qꝛ. q. vł cof qđ idē ē i suo alphabeto fac̄ cētū. ⁊ ria qđ idē est ꝙ r. vł res facit ducētos. ⁊ cū iste sit annus vt dictū est ſm cōputū eoꝝ a creatione mūdi qnqꝫ milia ducenti decē ⁊ octo. Iō affirmabant venturū eē messiam anno ꝑdicto. qđ patuit ⁊ ptꝫ esse falsum. Vnde bene dixit de eis dauid In circuitu impij ambulant sicut bestie molendini oculis velamine coopertis. que nihil aliud inueniūt de sero qñ cessant ambulare in ꝑfectu vie qꝫ qñ inceperūt. ptꝫ ergo falsitas illius expositionis ꝙ grecia sit terra hus ⁊ ꝯstantinopolis filia edom. Sed ſm veritatē, vt dcm̄ est filia edom ⁊ regnū ydumee ab eodē denominatū. ⁊ hus est ciuitas in eodē regno qđ regnū dicit habitare in terra hus. qꝛ illa terra est famosa in regno illo cuius metropolis siue caput erat reblata. s. antiochia. Sꝫ dicet hic forte iude⁹ ex quo filia edom est regnū ydumee. ⁊ tu xp̄iane dicis ꝙ ista ꝓphetia est cōpleta. qñ ergo fuit cōpleta inebriata ⁊ nudata. Rñsio ꝙ illa ꝓphetia īpleta fuit tp̄e regis hircani q̄ fuit potentior rex machabeoꝝ. qꝛ tūc fuit destructa tota terra ydumei ⁊ eduxit. xxx milia illoꝝ quasi captiuos q̄ custodirent muros ir̄lm. Et dicit iosephus ꝙ in illa die facta fuit magna leticia. qꝛ. s. fuit destructa ⁊ punita tota terra ydumei. Et dicit hic rabi vsua fili⁹ leui glosando sup̄ hoc passu ꝙ illa die fuit fctā maior leticia in templo qꝫ vnqꝫ fuerit facta. Dicendo ꝙ bethsean terra sua ⁊ oēs alie terre ydumee q̄ nō fuerāt subiugate subiectōi tp̄e iosue nec alioꝝ iudicū. nec in tp̄e regū israel ⁊ iude fuerīt victi ⁊ captiuati tp̄e h⁹ regis hirchani. ⁊ dicit ꝙ in illa die cōpleta fuit ꝓphia abdie ꝓphete vbi dr̄. ascēderūt saluatores in montē syon iudicare mōtē esau ⁊ erit dño regnū. Et dicit etiā iosep⁹ ꝙ illi de edom filij esau cōuersi sūt ad iudaismū tp̄e ꝑdicti regis hirchani. et fuerūt circūcisi ⁊ nō recesserūt ab eis tp̄e tyti ⁊ vespasiani. sꝫ ꝙ sp̄ māserūt in dei deinceps. Et iō fuit remēoratū peccatū iudeoꝝ filioꝝ esau. ⁊ ceciderūt in captiuitatē qñ fuit ꝯpleta iniq̄tas filiorū iuda q̄ ꝑmanserūt iusti in aduentu messie hiesu nazareni ſm ꝙ ꝓphetauit Hieremias vbi supra dicens. Cōpleta est iniq̄tas tua filia syon. nō addet vltra vt transmigret te visitabit iniq̄tatē tuā filia edom. ⁊ nō inuenit gens malicie que sit in ira dei tanto tēp̄e. ſm ꝙ dictū fuit de edom. nisi iudei propter quos fuit dictū ꝙ sp̄ deberent eē in ira dei. Et iō ꝯiūxit deus has duas gētes scꝫ edom ꝯuersoꝝ ⁊ iudeoꝝ q̄ debebāt perdi ⁊ semp̄ esse in ira dei. sicut dixit Hiere. in ca. vj. Cadent inter corruentes tp̄e visitatōis sue corruent dic̄ dñs ⁊ fuit ꝑdita mēoria nois edom. ⁊ man

sit memoria nominis iudeoꝝ. q: illi ꝺ
edom conuersi fuerunt ad legē iudeo
rum. ⁊ q: inuenimus edom bis puni-
tum esse. primo in tpe nabuchodono-
sor ante ꝓphetiam malachie. Secūdo
post ꝓphetiam malachie tpe regis hir
cani. De prima fuit dictū Malachie. j.
ꝙ si dixerit ydumea destructi sumus.
sed reuertētes edificabimus que sunt
destructa. hec dixit dn̄s exercituuꝫ. isti
edificabunt ⁊ ego destruā q: dixit in-
structi sumus sicut si esset iam p̄terita
illa punitio quā primo habuerūt tēpe
nabuchodonosor ſm ꝙ dicit etiā cap.
eodē. Esau āt odio habui ⁊ posui seyr
montes eius in solitudinē. ⁊ ꝓpter eū
etiam dixit in ꝓphetia abdie legatū ad
gentes misit: surgite ⁊ cōsurgamꝰ ad-
uersus eum in p̄lium qꝺ dixit de futu
ro ꝓpter secundā punitōem quā debe
bant habere tpe hircani regis. ⁊ ꝓpter
ipm dixit in ꝓphetia abdie. ⁊ erit dn̄s
iacob ignis ⁊ domus. Joseph flāma ⁊
domus esau stipula ⁊ succendet in eis
⁊ deuorabunt eos. ꝓpter qꝺ intelligit
ꝙ nō debebant illi ꝺ edom habere de-
structōem terciam. quia in secunda de
bebant esse in ira dei impꝑpetuuꝫ cum
alijs iudeis consocijs eoꝝ qui sit ꝑmā
serunt tpe titi. Et dato ꝙ adhuc regnū
romanoꝝ esset ꝺ nūero illoꝝ quatuor
regnoꝝ ꝺ quibus dicit in libro daniel
vt in argumēto fuit dictū ⁊ ꝙ romani
essent regnū edom. q: regnauit super
ipos romanos hō q̄ fuit de terra edō.
nō sequit ꝙ ex hoc ꝑ vim hꝫ dici ꝙ q:
adhuc illud regnū est stabile sicut co-
gitant iudei ꝙ ꝓpterea adhuc debꝫ ve-
nire rex messias. q: nō fuit intentio ꝓ-
phetarū in destructōe regni babylo-
nie que fuit dicta in ꝓphetia danielis ⁊
in ꝓphetia hieremie ꝙ post septuagin-
ta annos captiuitatis iuda nunq̄ꝫ am-
plius esſꝫ homo qui regnaret super re
gnū cazdym ⁊ sup ciuitatē babylonie
⁊ terram circa iacentē. q: ille ciuitates
⁊ terre sue in suis locis ꝑmanserunt. et
si alique ville illarū fuerunt destructe
non tamen omnes fuerunt deserte. ⁊
adhuc ille que fuerūt deserte ꝓ maio-
ri ꝑte omnes fuerunt populate. Sꝫ in
tentio ꝓphetarū fuit ꝙ non esset vltra
sup cazdym ⁊ sup babylonē nec sup su-
am terram aliquis rex qui esset de ge-
nere nabuchodonosor nec de gēte sua
Item in tēpe futuro regni medie erat
intentio ꝓphete ꝙ non esset vltra rex q̄
esset de genere darij nec de gente sua.
Item in tpe quo fuit postea regnum
persie erat intentio ꝓphete ꝙ non esset
amplius rex de genere tyri nec de gen
te sua. Item in tempe in quo habebat
esse regnū Janam. i. grecie erat inten-
tio ꝓphete ꝙ non esset vltra rex de ge-
nere alexandri nec de gente sua. ⁊ simi
li modo tempe quo in futurū deberet
esse regnū romanoꝝ ſm ꝙ ipi dicunt
deberet esse intentio ꝓphete ꝙ non ha-
beret ibi amplius esse rex de genere iu
lij cesaris primi. ⁊ Gay ⁊ Titi. nec alio
rū qui crediderūt in eoꝝ fideꝫ. Ex quo
ergo reges romanoꝝ non credunt mō
in fide Julij cesaris Gay nec Titi. q̄a
ipi seruiebant idolis. ⁊ etiam q: Con-
stantinus cesar dimisit regnū romano
rum seruis Jesu nazareni. ⁊ apostoli-
cus qui est dominus rome nō fuit vo-
catus deinde cesar nec venit ꝺ genere
cesaris. oportet necessario dicere ꝙ iaꝫ
transierunt omnia illa regna dicta in
libro danielis excepto regno iesu na-
zareni veri messie quod firmissime du
rat ⁊ habet durare sine fine. Et iō opꝫ
dicere necessario ꝙ iam venit rex mes-
sias q̄ venturus erat tempore illoꝝ
regum. ⁊ ꝙ iam receperunt iusti trans
migratōem ⁊ tribulatōeꝫ quam debe-
bant recipere quando finita essent illa
quatuor regna. ſm ꝙ dicit Dan̄. xj. po
pulus aūt sciens deum suum obtine-

bit.⁊ faciet ⁊ docti in populo docebūt
plurimos⁊ ruent in gladio ⁊ in flāma
⁊ in captiuitate ⁊ i rapina dieꝝ. Seq̄t
⁊ de eruditis ruent vt cōflent ⁊ eligāt
⁊ dealbent vsq; ad tp̄s p̄finitū.recepe-
rūt etiā mali ⁊ peccatores de isrl' fineȝ
captiuitat⁹ ꝑpetue.sicut dicit Dañ.vij
vsq; ad cōsūmatōem ⁊ finē ,durabit de
solatio.⁊ iterū.c.eodē ante ciuitatem ⁊
sanctuariū dissipabit ppl's cū duce vē-
turo.⁊ finis erit vastitas. ⁊ post finem
belli statua desolatio. ⁊ h̄ est qđ debe-
bat esse in aduentu messie.s. q̄ finē ac-
ciperet peccatū ⁊ deleret iniquitas. et
adduceret iusticia sempiterna.⁊ sic vn-
gerer sanctusſanctorꝝ.vt ptȝ in.c.eodeȝ
clarissime.ergo ptȝ sicut sol lucet ex oi
bus istis p̄dictis falsam eē expositōeȝ
iudeoꝝ in ꝓphetia. Hiere. supradicta.
⁊ in ꝓphetia abdie.quibus se fundant
multū iudei expectantes destructōem
imperij romanoꝝ.⁊ tūc aduentū mes-
sie ⁊ quō etiā falsum ē q̄ xp̄iani desc̄e
dunt đ edom.sed q̄ ip̄imet iudei sunt
illi de edom qui fuerūt cōuersi.⁊ ipsi q̄
mali sunt ⁊ peccatores simul cum eis
receperunt punitōem ꝑpetuaȝ in qua
nunc sunt ⁊ erunt vsq; ad finē.⁊ q̄ xp̄i
ani sunt filij syon ⁊ boni iudei qui cō-
uersi sunt ad xp̄m in q̄bus completa
fuit iniquitas.i.in q̄bus iā cessauit pec
catū ⁊ captiuitas.⁊ in ꝑpetuū erunt li
beri.sicut pȝ in p̄dicta ꝓphetia Hiere.
quia illis de edom conuersis⁊ alijs iu
deis negantibus xp̄m dicit ꝓpheta.ad
te quoq; ꝑueniet calix.i.pena diuie vl
tionis inebriaberis.i.ad plenā punie-
ris atq; nudaberis.s.honore ⁊ alijs bo
nis.sicut manifeste factū est p̄ tytū ro-
manoꝝ principē. Sed ⁊ de bonis iu-
deis q̄ receperūt iesum xp̄m verū mes
siam qui dicunt filij syō. Dicitur in te
xtu.completa ē iniquitas tua filia syō
scȝ in aduentu xp̄i. quia amplius po-
pulus ille syon credens in xp̄m nō fu-
it subiectus alicui captiuitati loq̄uen-
do de totalitate populi.sicut ter iaȝ fa
ctum est de populo iudeoꝝ. Ideo di-
cit.non addit vltra vt transmigret te.s.
a libertate in seruitutē. Sequit đ ma-
lis iudeis filijs edom. Visitabit iniq̄-
tatem tuam filia edom eam.s.iuste pu
niendo discooperuit peccata.s.penam
manifestam omibus inferendo . quia
publica est eoꝝ captiuitas ⁊ seruitus i
toto mūdo vbiq; sunt iudei siue inter
xp̄ianos siue inter saracenos sunt ca-
ptiui ⁊ in abhominatōem habiti. Pa
tet ergo solutio ad argumentū iudeo-
rum que aliquantulū dilatata fuit ꝓ-
pter magnā vim quam faciunt iudei
in eodem.

Contendit iudeus probare q̄ iesus non est verus messias quia xp̄iani affirmant ipsum eē deum.

VIcesimūsecundū argumentuȝ
iudeoꝝ est ad ꝓbandū xp̄m nō
esse deuȝ sicut xp̄iani affirmāt.
Arguunt aūt sic.scriptū est Exođ.xx.
Non assumes nomen dei tui inuanū
Inuanū nomē dei assumit qui homi-
nū nomini cultū diuinitatis attribuit
Nam vanitas est omnis homo q̄ ho-
minē deum credit ⁊ deuȝ appellat ho
mini nouū cultumq; diuinitatis ascri-
bit. Item in psal.scriptum est.non erit
in te deus recens neq; adorabis deum
alienuȝ. Item in lege scriptū est q̄ qui
fecerit se deum occidatur.nullus ergo
homo est deus. Mirum ergo est quō
xp̄iani ausi sunt Iesum nazarenū no-
minare deum etiam concesso q̄ esset
messias cum sacra scriptura sit in op-
positū vt dictū ē.vel si dicant q̄ messi-
as debet esse deus.ondāt xp̄iani. Vñ
in sacra scriptura talis assertio pōt no
tari.licȝ tñ in primo libro sit sufficien-

ter declaratū quadruplici examine.ꝙ
iesus xp̄c est verus filius dei ⁊ ꝯsequē
ter verus deus. quia tñ iudei petūt au
ctoritates sacre scripture. Ideo in p̄nti
duo sunt fienda. Primo soluet argu-
mentū. ⁊ secundo assignabunt aucto-
ritates expresse ad oppositū ostenden
dū. De primo ergo dicit ꝙ nomen dei
assumeret inuanū si alicui puro homi
ni attribueret. sed si attribuit alicui q̄
non sit purus homo sed verus homo
⁊ cum hoc etiam sit verus deus. tunc
non assumit invanum. talis est hiesus
dñs noster qui non tm̄ homo sed etiā
verus deus affirmat. ⁊ sic deꝰ ⁊ homo:
vnus est xp̄c. nec est recens vel recēter
deus qui eternus est ⁊ ab eterno deus
nec ip̄e se facit deuz. qꝛ substantialiter
est deus. Ille em̄ facit se deum qui fin
git se esse deum cum non sit. nec ē deꝰ
alienus. qꝛ vere est deus. dij vō gentiū
alieni dij dicunt. qꝛ nūcupant dij. Cir-
ca secundū tollunt iudei velamē d̄ cor
dibus suis. legāt sacras scripturas q̄s
⁊ non alias ꝑ p̄nti allegare intēdo que
cōmuniter nō solū s̄m catholicos do-
ctores sed etiā s̄m antiquos hebreorū
rabinos de messia exponunt. Et p̄mo
quidem abraam pater fidei nostre ad-
ducit in mediū. qui accepta ꝓmissiōe
ꝙ in semine suo benedicerent omnes
gentes. intelligens ex hoc deum nasci
turū s̄m carnem hūanā ex genere suo
cum esset senex ⁊ dierū multoꝝ voca-
uit ad se seruū seniorē domus sue gen̄.
xxiiij. ⁊ dixit ei. Pone manū tuā sub
ter femur meū. vt adiurem te ꝑ deū ce
li ⁊ terre vt non accipias vxorem filio
meo de filiabus ⁊c̄. Cum. n. sit cōsuetu
do apud colentes deū ꝙ iurans ꝑ deū
p̄stat manū suam sup̱ aliq̄d hn̄s sp̄alez
relatiōem ad ip̄m. ꝓpter qđ Exo. xxij.
dicit ꝙ qn̄ aliquis iurabit applicabit
ad deos nullo modo pater abraam fe-
cisset manū serui sui poni subter ꝓpriū
femur qn̄ iurabat ꝑ deum celi. nisi spe
cialiorē relatōem haberet femur suuz
ad deū q̄z alia mēbra corporis sui. qđ q̄-
dem verum est inquantū illa pars spe
cialius ordinat ad actū generatiōis ꝑ
quem q̄tū ad matrē de genere abrahe
nasciturus erat xp̄c. Secūdo pōt ad-
duci illud Esa. ix. Paruulus natus ē
nob ⁊c̄. seq̄t. Et vocabit nomē eiꝰ admi
rabilis cōsiliarius deus fortis pater fu
turi seculi. princeps pacis. ꝑuulus di-
xit. qꝛ verus homo. admirabilis ⁊c̄. qꝛ
verus deus. Hec em̄ noia omnia non
vidētur alicui posse competere nisi sit
deus. Tercio pōt adduci illđ Esa. xxv
Et dicet in illa die. ecce deꝰ noster iste:
expectabimus eū ⁊ saluabit nos. Su-
per quo dicit venerabilis petrus alfon
si in suo dialogo ti. viij. hunc certe ver-
sum aliter non curamus explanare q̄z
doctores vr̄i illum dudū exposuere. ꝑ
illum nanq̄ docuerunt venturuz fore
tempus quo ⁊ mūdus dn̄m esset visu-
rus. ⁊ digito sibi adinuicem populus
ostensurus. hoc vō fieri nullatenꝰ pos-
set nisi homo fieret quis ⁊ deus. Hec
ille. Quarto potest adduci illud Esa.
lj. Posui verba mea in ore tuo. ⁊ i vm
bra manus mee protexi te. vt plantes
celos ⁊ fundes terram ⁊ dicas ad syon
populus meus es tu siue plātatio ce-
loꝝ siue fundatio terre accipiat sp̄ualí
ter siue ad litteram. certum est ꝙ talia
non possunt verificari nisi de illo q̄ est
deus. xp̄i enim humanitas premittit:
cum dicit. posui verba mea in ore tuo
ita enim dixerat dn̄s Moysi. vt habet
Deutero. xviij. Propheram suscitabo
de medio fratrum suoꝝ similem tui. ⁊
ponam verba mea in ore eius que ver
ba eius que loquet in nomie meo au-
dire noluerit ego vltor existam. Istud
aūt non pōt intelligi de Josue. nec de
aliquo qui fuerit sub lege mosaica. qꝛ
vltio. c. eiusdē libri dicit. Non surrexit

vltra ꝓpheta in israel sicut moyses sed verificatur de xp̄o qui fuit sibi similis in quātū dedit legē. sicut patuit supra li. j. in aptitōe tercij thezauri. ꝫ postea tāgitur eius diuinitas cum addit vt plātes celos ꝛ fundes terram ꝛc̄. Ita eniꝫ ꝓmiserat se ꝑsonaliter vēturū Ezech. xxxiiij. Ecce ego visitabo oues meas: sicut pastor visitat gregē suum. Differentia est inter dn̄m ꝛ pastorem. tūc. n. dn̄s ouiū est pastor earuꝫ qn̄ imediate nō ꝑ alios ꝫ ꝑ se pascit eas. In veteri testō deus erat solū dn̄s. ꝛ mittebat pastores suos ad pascendū oues qui dicebant. hec dicit dn̄s. sed visitans sicut pastor gregē suū nobiscū est dn̄s. Esa. lij. Ecce ego qui loquebar in veteri. s. testamēto assum in nouo. Quinto adducitur alia auctas Esaie in ca. xl. q̄ non minus cōfirmat ꝓpositum. Reuelabitur gloria dn̄i. ꝛ videbit oīs caro pariter ꝙ os dn̄i locutū ē. pōt quippe vox rei spūalis audiri sicut filij israel vocē dn̄i audierūt in monte synai. loquentē vo nō videbis nisi fuerit res carnalis. Sexto introducitur auctas baruth in. iij. c. vbi inquirens in toto ca. q̄ sit vera sapientia. ꝛ q̄ adinuenit eam subdit. hic est deus nr̄ ꝛ nō estimabitur alius ante illū. hic adinuenit omnē viā disciplie ꝛ tradidit eam iacob puero suo ꝛ isrl̄ dilecto suo. ꝛ post hoc in terris visus ē ꝛ cū hoibus cōuersatus est. Certū ē ꝙ deus ꝛm diuinitatē videri n̄ pōt. quia dicitur Exo. xxxiiij. nō videbit me hō et viuet. nō poteris videre faciē meā nec etiā cōuersatur cum hoibus inquantū ē deus. vt dicitur Dan̄. ij. imo ꝯuersatio ꝓprie est inter illa que sunt eiusdeꝫ speciei. ꝛ iō ista verificantur de deo ꝛm naturam assumptā. Septimo hanc duplicē naturā ostēdit micheas in ca. v. dicens. Et tu bethleem effrata puul⁹ es i milibus iuda. ex te mihi egredietur qui sit dn̄ator in israhel. ꝛ egressus eius ab initio a diebus eternitatis eius. Nam egressus xp̄i ꝛm humanitatē debebat fieri in bethleem. sed egressus a dieb⁹ eternitatis nō potuit eē nisi ꝛm diuinitatē de quo egressu dr̄ Esa. liij. generatōem eius quis enarrabit. Sup predicto etiā verbo petr⁹ alfonsi in suo dialogo ti. viij. pulcre loquitur dicens. hoc quippe qd̄ est ex te mihi egredietur q̄ sit dn̄ator in israel. ꝛm corp⁹ dictū est. ꝛm ꝙ princeps ille aduēturus erat in tpe. Qd̄ aūt sequitur ꝛ egressus eius ab initio a diebus eternitatis ꝑpetuitatē insinuat deitatis. hoc. n. diuinitati attribuit qd̄ hoī puro nō cōuenit. hec ille. Ista ꝛm p̄destinatōem nō possunt eē dicta tum qꝛ significatū vocabuloꝝ h̄ non patitur. tum qꝛ nimis inscienter loquerentur ꝓphete ita studiose ad laudādū messiam ꝑ ea que non magis cōpetunt sibi q̄ꝫ lapidi. Octauo dauid in psalmo. xliiij. dicit. Sedes tua deus in seculū seculi vga directōis virga regni tui. Dilexisti iusticiā ꝛ odisti iniquitatē. ꝓpterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo leticie p̄ cōsortibus tuis. Cum hoc inq̄ꝫ dicit. eum ad quem loquitur deum eē ꝛ hominē ostendit. dicens eū. Sedes tua deus in seculum seculi. virga directionis virga regni ꝛc̄. nūquid nō manifeste eum appellet deum. Deinde cum dicit. Dilexisti iusticiā ꝛ odisti iniquitatē ꝓpterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie p̄ ꝯsortibus tuis. Ad hominē eum loqui ꝑcipimus neqꝫ ei vel deum. vel consortē habet de⁹. Iteꝫ dauid in psal. Deus iudiciū tuū regi da. qui ad lr̄am etiā ꝑ doctores hebreos exponitur de xp̄o in lege ꝓmisso dicit ꝛ ꝑmanebit cum sole ꝛ ante lunam in generatōe ꝛ generatōem. ꝛ sit nomen eius benedictū in secula. ante solem ꝑmanet nomen eius. Et illud. ꝛ adorabunt eum omnes reges omnes gētes seruient ei. Videamus inquā si de pu

ro homine dicta sunt hec omnia. ⁊ ptꝫ
manifeste ꝙ nullo mō cōueniunt nisi
soli deo. ergo sequit̄ ꝙ xp̄m cōfiteri de
bemus esse hominē ⁊ deum. Qđ etiā
dauid spū reuelante cognouit ⁊ mira
cula q̄ facturus erat ꝓuidit. Jō ad hu
iusmodi finē psalmista fecit psalmuꝫ.
Bñdictus dñs deus israel qui fec̄ mi-
rabilia solus. Et benedictū nomē ma
iestatis eius in eternū. ⁊ replebit̄ maie
state eius omnis terra fiat fiat. Vidi-
sti ergo iudee ꝙ̄ clare ex sacris scriptu
ris ptꝫ ꝙ messias in lege ⁊ ꝓphetis pro
missus verus deus ⁊ verus homo esse
debeat. quare merito iesus nazarenus
quē verū messiā supra ostendimꝯ veꝝ
deum ⁊ verum hominē confitemur.
Et vt amplius ꝑfidia iudaica cōfun
dat̄ tribus rōnibus oñdaꝫ. sicut dedu
cit mgr̄ Berñ. oliuerij in suo tractatu
cōtra cecitatē iudeoꝝ. c. viij. Quaruꝫ
prima talis est. Jlle hō vere erat deus
cuius pena tꝑalis sufficiēter satisfecit
ꝓ peccatis totius ppl̄i. Sꝫ mors xp̄i
plene deleuit oīa peccata. ergo xp̄c ve
re est deus. Maior ptꝫ qꝛ ad sufficiētē
satisfactiōem ꝑtinet ꝙ pena rñdeat cul
pe. culpa aūt que est peccatū mortale
est infinita eo ꝙ cōmittit̄ cōtra deū in-
finitū. Videmus. n. eundē actū eē cul
pabiliorē ⁊ grauiorē cōtra insigniorē
⁊ maiorē ꝑsonā cōmissuꝫ ꝙ̄ cōtra igno
biliorē vel inferiorem. Si ergo ad au
gmentū obiecti sequit̄ augmentū cul-
pe. cum deus excedat oēm ꝑsonam in
infinitū culpa cōmissa directe ꝯtra eū.
qualis est qđcūqꝫ peccatū mortale in
quo formaliter est auersio a deo dicen
da est infinita. ergo pena ꝓ tali culpa
debet esse infinita sed nulla pena q̄ nō
durat in infinitū pōt eē infinita nisi sit
in supposito infinito. vt sic finitet̄ pe-
na ex subiecto sicut culpa ex obiecto.
Pena igit̄ temꝑalis sufficienter satis-
faciens ꝓ quocūqꝫ peccato mortali ne
cessario est in supposito infinito. Sꝫ sup
positū infinitū est nullū nisi diuinū. ḡ
vera est prima ꝓpositio ꝙ cuius pena
tꝑalis sufficiēter satisfecit ꝓ oībus pec
catis vere est deus. sed minor ptꝫ Esa.
ꝑ totū. liij. ca. vbi dr̄. vere lāguores no-
stros ip̄e tulit. ⁊ dolores nr̄os ip̄e por
tauit. ⁊ nos reputauimꝯ ip̄m quasi le-
prosum ⁊ ꝑcussum a deo ⁊ humiliatū
Jp̄e aūt vulneratus est ꝓpter iniquita
tes nr̄as attritus est ꝓpter scelera nr̄a.
Disciplina pacis nr̄e sup eum ⁊ liuore
eius sanati sumus. Omnes nos qua-
si oues errauimus vnusquisqꝫ in viaꝫ
suam declinauit. ⁊ dñs posuit ī eo ini-
quitates oīm nr̄m ⁊c̄. de q̄bus fuit ple
ne dictū supra in apparitiōe thesauri.
Sed in circuitu impij ambulātes fal-
sas conant̄ dare responsiones ⁊ finali-
ter neminē inuenīētes in veteri testa-
mento q̄ mortuus sit ꝓ peccatis popu
li sic ꝙ tota ꝓphetia posset de illo expo
ni. Dicunt ꝙ qñ iudaicus ppl̄s ad ꝑfe
ctū statū recōciliabit̄. tunc cetere na-
tiōes loquētes ex cōpassiōe ⁊ quasi cō
paratiue dicent. nos reputauimꝯ eum
.s. istum ppl̄m leprosum ⁊ ꝑcussum a
deo ⁊c̄. que sequunt̄. sed mentita ē ini-
quitas sibi. multa. n. dicunt in dicto. c.
que de nullo alio a xp̄o intelligi pñt.
Ait. n. deus ꝓpter zelus ppl̄i mei per-
cussi euꝫ. Si ergo iste ꝑcutiet̄ propter
peccata ppl̄i dei. illi qui dicturi sunt lā
guores vr̄os portaui erūt de ppl̄o dei
ergo nō est vera expositio ꝙ alie gētes
dicant de ppl̄o dei ꝑdicta verba. Jtem
dicit̄ ibidem oblatus est qꝛ ip̄e voluit.
Jtem peccatū nō fecit nec est inuētus
dolus in ore eius. Jtem in eodem ca.
tradidit in mortē aīam suam ⁊ cū sce-
leratis reputatus ē ⁊ ip̄e peccata mul
toꝝ. tulit ⁊ ꝓ transgressoribus orauit:
que omnia nullo mō đ populo iudai
co verificari possunt. nec đ aliquo alio
cum ꝓpheta eius diuinitatē innuat di

cens.generatõem eius quis enarrabit
ꝛ ꝙ voluntas dñi in manu eius dirigi-
tur. Item zacharias ꝓpheta in.c. ix.p̄-
mittens.ecce rex tuus veniet tibi iust⁹
ꝛ saluatoꝛ qui loquet̃ pacẽ gentibus ꝛ
ꝑtās eius a mari vsq; ad mare. ꝛ a flu-
minibus vsq; ad fines terre subdit. Tu
aũt in sanguine testamẽti tui emisisti
vinctos tuos d̄ lacu in quo nõ erat aq̄
Item in.xij.c.aspicient ad me quẽ cõ-
fixerunt. Item in.xiij. ca. ꝛ dicet̃ ei q̄d
sunt plage iste in medio manuũ tuaꝝ
ꝛ dicet.his plagatus sum in domo ea-
rũ qui diligebant me.totaȝ istaȝ oꝛõnẽ
tangit in virtute Esaias in. xxviij. ca.
vbi primo ponit culpā dicens. ꝑcussi-
mus fedus cum moꝛte ꝛ cum inferno
fecimus pactũ.posuimus mendaciũ
spem nr̃am.mendacio ꝓtecti sumus.
ꝛ cõsequenter subdit remediũ inquiẽs
idcirco hec dicit dñs de⁹.ecce ego mit
to in fundamento syon lapidẽ. lapidẽ
ꝓbatũ angularẽ.p̄ciosum. ꝛ delebitur
fedus vestrũ cum moꝛte ꝛ pactũ vestꝝ
cum inferno non stabit. Scd̃a rõ p̄t
sumi ex dictis iosephi q̄ fuit iudeus et
verus histoꝛiographus dicẽtis ꝙ irl̃m
fuit destructa.quia iniuste eius habita
toꝛes interfecerũt xp̄m ꝛ beatũ iacobũ
Ex quo sic põt argui. Iudei non erras
sent occidendo xp̄m ꝛ beatũ Jacobũ.
nec ꝑ ↄsequẽs fuissent puniti nisi xp̄c
vere fuisset deus. sed isti peccauerunt
occidẽdo istos.ergo xp̄c vere erat de⁹.
maioꝛ ꝑꝫ.qꝛ iudei interfecerũt xp̄m.
qꝛ dicebat se esse deũ. ꝛ certe si nõ fuis-
set verum ƀm legẽ debebat moꝛi. Iu-
dei ergo interficiẽdo xp̄m si nõ fuisset
deus.qꝛ fecissent ƀm legem.non pecas
sent occidendo ip̄m ꝛ beatũ Jacobuȝ.
sed potius meruissent. ꝛ eadẽ rõ est de
beato Jacobo.q̄ iõ interfectus fuit. qꝛ
asserebat xp̄m esse deũ. Sed si non di-
xisset verũ iuste interfectus fuisset. er-
go vera est maioꝛ ꝓpositio. ꝙ si xp̄c nõ
fuisset deus.iudei non peccassent occi
dendo ip̄m ꝛ beatũ Jacobũ. Sȝ mioꝛ
patet ꝑ dictũ Josephi asserẽtẽ iudeos
deuenisse in istā vltimā captiuitatẽ. qꝛ
iniuste interfecer̃t hos duos p̄dictos.
Ex quo etiā tercia rõ põt induci que
talis est. Interficere purā creaturā in-
iuste nõ est ita magnũ peccatũ sic̃ ido
latrare.sed interficere xp̄m fuit maius
peccatũ q̄ȝ idolatrare.ergo xp̄c nõ erat
pura creatura. ꝛ sic oꝑtebat ꝙ eẽt de⁹.
maioꝛ est manifesta.qꝛ magis peccatũ
est facere contra p̄ceptũ prime tabule.
q̄ȝ ↄtra q̄dcunq; de tabula secũda. sed
idolatrare est cõtra primũ p̄ceptũ pri-
me tabule peccare. homicidiũ v̄o est ↄ̄
secunũ p̄cdeptũ secũde tabule.g̃ mai⁹
peccatũ ẽ idolatria q̄ȝ homicidiũ. Mi
noꝛ ꝓbat̃.qꝛ lȝ interdũ iure hũano gra
uius puniat̃ minus peccatũ.in lege tñ
diuina ꝑ mensura peccati est plagarũ
modus. vt dr̃ Deutro.xxv.c. Cum er-
go iudei ꝑ pctm̃ cõmissum cõtra xp̄m
incurrerint maioꝛẽ penaȝ in vltima ca
ptiuitate que iam durauit mille.cccc.
lx.annis q̄ȝ fuerit aliqua pena eis vnq̄ȝ
imissa ꝓpter peccatũ idolatrie.necessa
rio oꝑtet dicere maius peccatuȝ fuisse
interfectio xp̄i q̄ȝ adoꝛatio idoli.g̃ xp̄c
erat deus. ꝛ hoc paꝫ satis rõnabiliter
si cõsideremus cõditõꝫ legis quā xp̄c
erat daturus. Videmus.n.in oĩbus
actibus oꝛdinatis ꝙ ille qui est suꝑioꝛ
artifex principalẽ ꝛ ꝑfectiuũ actũ opa
tur ꝑ seip̄m. Ea v̄o que disponũt ad il
lam ꝑfectõeȝ opatur ꝑ suos ministros
sicut nauis factoꝛ cõpaginat ꝑ seipsuȝ
sed p̄ꝑat illā nauẽ ꝑ artifices submi-
nistrantes. Et iõ cõueniens fuit ꝙ lex
ꝑfecta noui testamẽti daret̃ ꝑ ip̄m deũ
hominẽ factũ.lex aũt vetus ꝑ dei mi-
nistros. ꝓpter q̄d de latoꝛe legis noue
dicit̃ Job.xxxvj. Ecce deus excelsus ĩ
foꝛtitudine sua ꝛ nullus est ei silis i le
gislatoꝛibus. hec sufficiant cõtra perfi

diam iudiacā ad oñdendū rōnib⁹ ꝛ au
ctoꝛitatibus ꝙ xp̄c est verus deus ꝛ ve
rus homo.

Contēdit iudeus pꝛobare ꝙ lex euangelica non est a deo qꝛ ponit trinitatem personarum.

VIcesimū terciū argumentū iu-
deoꝝ est cōtra trinitatē ꝑsonarū
ex qua arguunt legē euangeli-
cam nō esse a deo sic. Jlla lex non est a
deo que tollit oimode vnitatē diuinaꝫ
qꝛ Deutro. vj. dicit. Audi isrl' dñs de⁹
tuus vnus est. sed lex euangelica vide
tur hanc vnitatē auferre ponendo ꝑso
narū trinitatē. ergo lex euangelica nō
est a deo. Rñdet iudeo ꝙ trinitas ꝑso-
narū nō derogat vnitati essentie diuie
nam ꝛ ipi habent cōcedere deū esse in
diuersis locis. qꝛ psal. dicit. Si ascēde
ro in celū tu illic es. si descēdero ad in
fernū ades. qđ nō pōt verificari ſm di
uersas ptes. quia deus spūs est. ꝛ omi
diuersitate ꝛ cōpositōe ꝑciū caret. nec
pōt dici ꝙ de⁹ sit in diuersis locis suc-
cessiue. qꝛ ipe dicit Malachie. iij. Ego
dñs ꝛ nō mutoꝛ. ergo sicut sil' ꝛ semel
totus est in diuersis locis cū veritate
sue vnitatis. ita suo mō diuinitas exi-
stens vno numero sil' est tota in diuer
sis suppositis. nō. n. est scriptura i mū
do que verius ponit vnū deuꝫ ꝙ̄ facit
euangeliuꝫ. Sed hec vnitas ꝓpter sui
infinitatē ꝛ illimitatōem cōpatit secū
ꝑsonarū trinitatē. Ad innuendū ergo
ꝙ trinitas nō tollit vnitatē eēntie vbi-
cunqꝫ in veteri testō in hebꝛeo inuenit
heloym qđ significat deū i plurali nu
mero adiungit actus singularis vt est
illud. Jn pꝛincipio creauit heloym ce
lum ꝛ terrā. Dicūt iudei ꝙ hoc nomē
heloym indifferēter accipit ꝓ singula-
ri vel plurali. ꝛ qñ accipit ꝓ deo vero
semꝑ in singulari tenet sicut ibi. in pn
cipio creauit heloym. ecce ꝙ li creauit
stat in singulari. sed hoc ptꝫ manifeste
falsum. Nā aliqñ tenet manifeste pro
deo vero. ꝛ tñ ꝯiungit cum adiectiuo
pluralis numeri. ꝛ aliqñ etiā cū verbo
pluralis numeri qđ nō esset si teneret
ꝓ singulari. Exemplū pꝛimi Josue vl.
non poteritis seruire dño. deus eñ san
ctus est ꝛc. Hebꝛaica veritas hꝫ nō po
teritꝭ seruire dño. qꝛ heloym sancti ipe
Jsta auctoꝛitas loquit de deo vero. qꝛ
iosue loquebat pplo de seruitute veri
dei. vt ptꝫ lr̄am intuēti. Jtē Hiere. xiij
Peruertistis verba dei viuētis dñi ex
ercituū dei vr̄i. hebꝛaica veritas hic hꝫ
ꝑuertistis verba heloym viuentiū deū
exercituū. Jsta auctoꝛitas māifeste lo-
quitur de deo vero. Nam vbi nos ha-
bemus deū exercituū in fine auctoꝛita
tis ꝓ hoc noie dñi. in hebꝛeo ponit no
men dñi thetragrāmatō. qđ de solo ve
deo pōt dici. vt declarat rabi salomon
in li. de directōne ꝑplexoꝝ. ꝛ tñ in istis
auctoꝛitatib⁹ hoc nomē heloym cōiun
git cū adiectiuis pluralis nūeri. vt ptꝫ
Exemplū secūdi. s. de verbo plural' nu
meri. x. Reg. vij. que est gens vt popu
lus israel in terrā ꝓpter quā venit deus
vt redimeret sibi in ppl'm. hebꝛaica lr̄a
sic habet. que aūt vt ppl'us tuus gens
vna in terra ꝓpter quā iuerūt heloym
ad redimēdū sibi. patet ḡ ꝙ li heloym
stat in ꝑdictis auctoꝛitatib⁹ ꝓ deo vero
ꝛ in plurali. quare cum sit ibi impossi
bile pluralitatē ponere deoꝝ. necessa-
rio est ibi ponere pluralitatē ꝑsonarū.
siue suppositoꝝ. qꝛ actōes tales sīt sup
positoꝝ scđo de aīa. Ptꝫ igit ex modo
loquendi hebꝛaico ꝙ in diuinis ē plu
ralitas suppositoꝝ ꝛ vnitas essentie ꝙ
moyses ꝛ alij ꝓphete dedeꝛt studiosis
in lege ꝑ taleꝫ modū loquendi. Quō
aūt iste actus elicit ab essentia foꝛmali
ter que vna est simpliciter licet ꝑsone
sunt distincte ꝛ quedam magis subti-

liora ⁊ magis ad ꝓpositum hic adduci
possent. Sed q̄n̄o dicit mgr̄ Bern̄. oli
uerij in suo tractatu cōtra cecitatē iu-
deoꝝ. vj. ca. Non videt̄ tutum dare oc
casionē cuiq̄ʒ loquendi subtiliter cū in
fidelibus de materia ista. Videant er
go catholici studiosi doctores sup̱ pri
mū sniarū. vbi de ista materia multa
subtilissima tradunt. que velut marga
rite non sunt seminande inter porcos.
.i. infideles. Sed tn̄ induco ꝯ iudeoꝝ
cecitatē in ista materia testes famosos.
Et primo sepe nomiatū peritū docto-
rem petrū alfonsi ꝯuersum in suo dia-
logo ti. vj. rn̄dētis sub noie petri moy-
si interroganti sic ꝑpende o moyses q̄ꝫ
secretū sit nomē istud ⁊ ineffabile. ⁊ ꝙ
nō nisi ꝑspicati mentis intuitu ⁊ ꝓfun
da valet agnosci indagatōne: testante
moyse qui ait in Deutro. scito hodie ⁊
cogita tu in corde tuo ꝙ dn̄s ipe ē deꝰ
in celo sursum ⁊ in terra deorsuʒ ⁊ nō
sit alius. vbi. n. in latino ponit̄ dn̄s in
hebreo ⁊ quidē ꝑdictū nomē inuenies
vba vͦ deus in latino. in hebraico scri
bitur heloym qd̄ pluralitatē significat
vt inde patesceret eundē eē deum qui
⁊ singl'ari ꝓprio ⁊ plurali appellatiuo
nuncupat̄ vocabulo. Sed ⁊ ne plures
deos forte putaret adiūxit ē nō sit aliꝰ
ꝙ vͦ moyses dixit scito ⁊ cogita tu in
corde tua reuera insinuat ꝙ nois huiꝰ
archana subtilitas neq̄ʒ visu neq̄ʒ audi
tu neq̄ʒ de corporeis sensibꝰ aliquo ni-
si tm̄ mentis intellectu ꝑspicuo ⁊ miro
ꝑpēdi possit ingenio. Pōt etiā in mul
tis alijs trinitas denotari. sicut in fim-
brijs quas dn̄s filijs israel in vestimen
tis suis per moysen habere ꝑcepit di-
cēs loquere filijs israel ⁊ dices ad eos
vt faciant sibi fimbrias in angulis pal
lioꝝ ponentes in eis vittas iacintinas
quas cum viderint recordent̄ omniū
mādatoꝝ dn̄i. Fimbrie quippe ille q̄-
tuor erāt filoꝝ ꝫ duplicatoꝝ. in supio-
ri siquidē sui parte tres nodos haben-
tes in inferiori vͦ duos. Sed p fila q̄-
tuor. quatuor āni ꝑtes designāt̄. Per
filoꝝ vͦ duplicitateʒ dies ⁊ nox vicʒ.
vt quatuor anni tꝑibꝰ. i. toto anno. no
ctem quoq̄ʒ ⁊ diem dei mandatoꝝ me
mores essent. Nam p tres nodos trini
tas ꝑsonaꝝ. s. supiores. Per duos aūt
inferiores duo insinuant̄ testamēta. s.
lex moysi ⁊ euangeliuʒ. Notat̄ quoq̄ʒ
trinitas in tribꝰ benedictiōibus. q̇bus
aaron ⁊ filij eius benedicebāt filijs isrl'
ex ꝑcepto dn̄i dicentis ad moysen. lo-
quere ad aaron ⁊ filijs eius sic benedi
cetis filijs isrl' ⁊ dicetis eis. Bn̄dicat ti
bi dn̄s ⁊ custodiat te. ostendat dn̄s fa-
ciem suam tibi ⁊ miserat̄ tui. Cōuertat
dn̄s vultū suum ad te. ⁊ det tibi paceʒ.
His quippe benedictōibus sacerdos
alicui benedicens ꝓtensas ante vultū
suū palmas vtrasq̄ʒ tenebat. cuʒ vͦ di
cebat dn̄s queʒ hebraice illo qd̄ supra
diximus trino ⁊ vno nomine exprime
bat tres digitos priores pollicē vicʒ in
dicem atq̄ʒ mediū manus vtriusq̄ʒ re-
ctos altius erigebat. ⁊ dicto ita dn̄o di
gitos vt prius remittebat. Sed dic mi
hi o moyses quid triū digitoꝝ eleuatō
ne melius q̄ꝫ trinitatis excellentia po
terit allegorisari. ꝙ si qd aliud sup his
notare tu noris ⁊ valeas mihi q̄so edis
seras: moyses sane neq̄ʒ illō qd̄ dixisti:
neq̄ʒ quicq̄ʒ aliud sup hoc vnq̄ʒ notaui
mus. sed nec doctores nr̄i quippiā no-
tandū esse dixerūt. Petrus. Quid eti-
am nisi trinitas ꝑsonaꝝ in eo qd̄ dicit
Esaias ꝓpheta notari pōt trina videlʒ.
angeloꝝ voce laudantiū ⁊ dicentium
sanctus sanctꝰ sctūs dn̄s deꝰ sabaoth.
Cur. n. ter tm̄ sanctus dicunt magisq̄ʒ
semel vel bis decies vel centies vl' alio
aliquo numero aliquo cur si breuiter
laudare vellent semel sanctus non di-
cerent. si vͦ multum cur non centenā
vel millenam vel innumeraʒ laudem

exhiberent. Moyses. nos q̄dē in ange
loꝝ laude cām nullā vocis illius trine
nisi placitū sumus ipoꝝ. Petrus. si ad
singula q̄ ꝓposuero nesciꝰ rn̄deris. q̄d
aliud q̄ꝫ te victū ⁊ ꝯtraire nesciētē fate-
beris. testaꝶ sanct ꝛ dauid ꝑsonarū trini
tatē cū dicit. querite dn̄m ⁊ virtutē eiꝰ
querite faciē eius semꝑ. Quid est. n. ꝙ
dixit querite dn̄m ⁊ virtutē eius ⁊ q̄ri-
te faciē eius nisi querite patrē. ⁊ filiū ⁊
spm̄ sanctū. Quid nanqꝫ ꝑ virtutē eius
nisi filius eius. Quid v̄o ꝑ faciē eiꝰ ni
si spūssanctꝰ intelligiꝶ ꝙ si tu alias in-
telligas ediscere. Hec itaqꝫ sanctarū te
stimonia scripturarū de trinitate ꝑso-
narū satis intelligētibꝰ sufficere p̄nt. h̄
p̄dictus doctoꝛ. Sꝫ nō trāseat calamꝰ
auctē Esaie in ca. xlviij. q̄ multū facit
ad ꝓpositū vbi ip̄e met deus dicit. ex tē
poꝛe anteq̄ꝫ fieret ibi eram. ⁊ nunc mi-
sit me deus ⁊ spūs eius. ꝙ illa aūt sint
verba dei loquētis ptꝫ ꝑ lr̄am p̄cedētē
cū dr̄ manus q̊ꝫ mea fundauit terram
⁊ dextra mea mensa est celos. ⁊ sub eo
dē cōtextu idē loquens ait. ⁊ nunc mi
sit dn̄s me. ⁊ spūs eius. silr̄ ptꝫ ꝑ lr̄am
sequentē immediate cū diciꝶ. hec dicit
dn̄s redemptoꝛ tuus sanctus isrl̄. In
auctoꝛitate v̄o p̄missa expꝛimiꝶ deus
missus a deo ⁊ spū eius. Intermittētē
v̄o ⁊ missum sꝑ est distinctio ꝑsonalis
⁊ sic ista scriptura impleta fuit in incar
natōe filij dei q̄ est deus missus in mū
dū a deo patre ⁊ spū eius. Secundo
adducūꝶ antiq̄ doctoꝛes hebꝛeoꝝ q̄ de
hac materia lꝫ obscure aliquid senseꝶ
inter quos aliqui allegabunꝶ q̄ magis
visi sunt appꝛopinquare veritati. Et p̄
mo occurrit illud q̄ꝺ super illud psal.
Deus dn̄s locutus est ⁊ vocauit terraꝫ
ibi glo. que diciꝶ mydrastulim. s. glosa
psalterij sic queriꝶ. Que est rō quare
psalmista nomē dei sancti ⁊ benedicti
tribꝰ vicibus cōmemoꝛauit dicēs. deꝰ
deus dn̄s locutꝰ est ⁊c̄. Ad q̄ꝺ rn̄dēt ibi
sic: hoc est vt doceret te ꝙ cū istis tribꝰ
noībus creauit deus seculū suū. iuxta
tres midoth. i. ꝓꝛietates q̄bus creatꝰ
est mūdus. ⁊ ista sunt sapia scia ⁊ pꝛu-
dentia. sicut dictū est in ꝓuerbijs ca. iij
Dn̄s in sapientia fundauit terram. oꝛ
dinauit celos in pꝛudentia. in scia sua
abissi erupuerūt. ⁊ isto modo diciꝶ in
Exo. ca. xxx. q̄m ego sum dn̄s deꝰ tuꝰ
deꝰ zelatoꝛ. ecce tria noīa iuxta tres mi
doth q̄bus creatus ē mūdus. Silr̄ fi-
lij gath ⁊ filij ruben dicebāt in libꝛo lo
sue. deus deus dn̄s ip̄e scit vbi noīaue
rūt deuꝫ tribus vicibus. hec in p̄dicta
glo. Et idē habeꝶ in beresith raba. i. in
glo. magna suꝑ Geñ. suꝑ illo v̄bo. In
p̄ncipio creauit deus celū ⁊ terrā. in q̄
bus habeꝶ ꝙ doctoꝛes antiq̄ hebꝛeoꝝ
ꝑ trinam iteratōem diuini nominis q̄
sepe fit in scripturis exponūt q̄ꝺ est in
telligenda in diuinis trinitas s̄m tres
mydoth. s. ꝓꝛietates quas deo attri-
buūt. Iteꝫ in eadē glo. magna que d
ciꝶ beresith raba. c. clxij. sic dr̄ rabi he-
liazar. dicit nō est creatus mūdus nisi
ꝑ verbū vel cū verbo dei sancti ⁊ bene
dicti. sicut dr̄ in psal. verbo dn̄i celi fir-
mati sunt. Et sequiꝶ ibidē rabi symeō
dicit: inspirauit vel insufflauit deꝰ spm̄
suū ⁊ creatus est mundus. sicut diciꝶ i
psal. spū oꝛis eis omis exercitus eoꝝ.
Hec in p̄dicta glo. in qua māifeste po
niꝶ distinctio realis in creatoꝛe mūdi:
qui est deus. Manifestū est eñ ꝙ ver-
bum distinguiꝶ realiter a pꝛoferente ⁊
spūs ab inspirante. ⁊ tñ hij tres vnum
sunt. d̄ q̄bus statim ꝓpheta subdit. Cō
gregans sicut in vtreꝫ aquas maris lo
quendo in singulari. Item in glo. he-
bꝛaica suꝑ illud Eccs. iiij. Funiculus
triplex difficile rumpiꝶ. vbi sic dicitur
sensus esset videreꝶ mysteriū troni dei
⁊ vnius non facile discutiꝶ. Sed hanc
glosam moderni iudei ꝑuertunt retoꝛ
quentes hanc trinitatē ad tria tributa

diuina. que sunt potentia. sapia. boni-
tas. Sed non videt hec eẽ snia glose p
hoc qđ dicit nõ defacili discutit. q2 qli
bet etiã satis simplex scit deũ eẽ poten
tẽ sapientẽ ⁊ bonũ. Itez sicut deꝰ opa-
tur p suam potentiã sapiam ⁊ bonita-
tẽ. sic artifex creatus opat per artẽ suã
sicut p regulã directiuã ⁊ p potentiam
suã quẽ transmutat manet ad formaz
scamni vel lecti vel hmõi. ⁊ p appetitũ
bonitatis lucri. ⁊ ista tria multoplus
differũt in eo ꝙ̃ potentia sapia ⁊ boni-
tas in deo. Et ĩõ si ꝓpter ista tria dicit
deus trinus ⁊ vnus in glo. p̃dicta. mlt-
tofortius diceret quilibet artifex trinꝰ
⁊ vnus. qđ nõ est verũ. ⁊ iungeret sin-
gulare cũ verbo pluralis numeri. dicẽ
do hurã fecerũt templũ salomonis sic
de deo dicit Eccs. ij. quis ẽ hõ vt sequi
possit regẽ factorẽ suum. hebraica veri
tas sic hz. Quis est hõ vt intret pꝰ re-
gem q̇ fecerunt eũ. ⁊ sic de deo dicit ꝙ
est rex q̇ fecerũt hominẽ. Item etiã pa
tet p sapientes cabala q̇ dicunt eẽ deũ
sine aliqua corpali quantitate. ⁊ cũ tri
bus istoꝝ deus mũdũ creauit. que vo-
cant corona. intelligentia ⁊ regnum. ⁊
nõ est differentia inter istos ⁊ xpianos
nisi in vocabulis. qm̃ si ipi intelligerẽt
legẽ xpi ꝓut ipam cognoscũt xpiani.
Viderent nullã esse inter eas driaz rea-
lem sed tantũmodo vocalẽ. ⁊ nõ est mi
rũ si doctores aliqui hebreoꝝ int gen-
tes aliquid de mysterio trinitatis non
sunt cõuersi ad fidem xpi. q2 possibile
est ꝙ deus eis grãm non inspirauit ꝓ-
pter eoꝝ peccata qui dispositõem pri-
mã nullatenus optauerũt. Et pp mul
ta alia tpalia quibus erant inuoluti. q̇
viam salutis impediũt. Sic ⁊ moder-
ni iudei nõ minus obnubilati ⁊ inuo-
luti nõ recte sed ex obliquo incedẽtes
p̃dictã veritatẽ qõnibus varijs ⁊ eua-
sionibus cõfusis inuoluũt. ipi sunt de

q̇bus dicit salomon Eccs. vij. deus fe-
cit hoiem rectũ ⁊ ipe imiscuit se infini-
tis questionibus. Tercio accedunt na
turales phi. ⁊ videamus qđ de trinita-
te senserunt. Primus fuit adam ma-
gnus naturalis qui dixit sm iuuenalẽ
⁊ Hiero. manus dei tres digiti forma
uerunt corpus meũ ⁊ extraxerunt co-
stam p tres digitos tres psonas intelli
gens. ⁊ p manũ dei vnitatẽ eẽntie. Se
cundus phs fuit Abraam in lege natu
re qui tres angelos vidit sed vnũ ado
rauit Geñ. xviij. tres vidit. q2 fide tres
psonas credidit sed vnum adorauit. q2
vnus deus adorat sub rõne vnius ma
iestatis deitatis ⁊ essentie. Terciꝰ phs
fuit plato qui in. vij. libro platonicorũ
dicit ꝙ sicut nõ est dare intelligentiaz
creatã sine trinitate creata vicz intelli-
gere posse velle. sic nec intelligentiam
increatã sine trinitate increata q̇ ẽ pos-
se intelligere ⁊ velle. ⁊ iste plato vt po-
nit macrobius sup somnũ scipionis ⁊
beatus Aug. x. libro de ciui. dei. c. xix.
⁊. vij. libro confessionũ ca. ix. dicunt ꝙ
istud In principio erat verbũ ⁊ verbũ
erat apud deũ ⁊ deus erat verbũ. hoc
erat in p̃ncipio apud deũ. oia p ipsum
facta sunt ⁊ sine ipo factũ est nihil. qđ
factũ est in ipo vita erat. Fuit inuentũ
in libris platonis. ⁊ sic pz ꝙ cognouit
pluralitatẽ psonarum. Quartus phs
fuit aristotiles qui vnitatẽ essentie ostẽ
dens. viij. phisicoꝝ in fine dicit vnum
motorẽ penitus immutabilẽ eternuz
⁊ infinite virtutis ⁊ potentie sup omẽs
celos residens ⁊ in. xij. metaphisice in
fine dicit. Entia nolunt male disponi
nec est bonũ pluralitas principantium
vnus ergo princeps a quo depẽdet ce
lũ ⁊ tota natura. Sed trinitatez in deo
ostendens dicit in principio p̃mi libri
de celo ⁊ mundo. Res oẽs sunt tres ⁊
diuidunt in tres. hic quidez numerus

est oīs rei ⁊ significat trinitatē rerum. ita ꝙ in omni re est inuenire trinitatē. ⁊ non solum in creaturis sed etiam in creatore. addit vltra. nos vͦo nō extraximus hunc numeꝝ nisi a natura reꝝ ⁊ retinuimus ipm sicut legē eaꝝ. ⁊ ꝑ hunc quidē numerū adhibuimus nos ipos magnificare vnū creatorē tm̄ eminentē ꝓprietatibus eoꝝ que sūt creata. ⁊ non cognouit iste personas distincte tamen cognouit appropriata. Quītꝰ phs fuit hermestermegistꝰ rex egypti: qui teste linconiense in libro interpretatorio partiū gregarū. ca. xxxiij. sic ait. deus est lumen ante lumē intelligibile. ⁊ nihil aliud est eius vnio ꝙ̄ spiritꝰ omnia continens. ⁊ verbum ipius pfectum exn̄s ⁊ genitū. ergo ibi est vnio i essentia. ⁊ lumē deus pater est. spiritus sanctus omnia continens ⁊ verbū patris. i. filius oīno equalis. Et iterū idez dicit monos gignit monadē ⁊ in suuz reflectit ardorem. Ecce quid dicit loquens ꝺ deo. monos. i. vnus pater genuit monadem. i. vnum filium. ⁊ in se ipm. s. pater reflectit ardorē. i. spiritū sanctū. Sextus phus fuit esculapius primus medicus qui i vno deo ponit actum sermonē ⁊ virtutem. vt ptꝫ in libro suo de interrogatōibus. Septimꝰ phs fuit porphirius qui teste Aug. li. x. de ciui. dei. c. xxiij. ꝑdicat in diuinis patrem ⁊ filium ⁊ hoꝝ mediū. Octauꝰ phs fuit plutarcus mgr̄ traiani imperatoris qui habuit responsum ꝙ homines non poterant saluari sine patre et filio ⁊ spūsancto. ⁊ iō fecit laminā ⁊ posuit in sepulchro ⁊ inuenta est scriptura lr̄is aureis p capiti f cordi s pectoris cordi. ꝑ p patrem. ꝑ f filiuz. ꝑ s spm̄scm̄ intelliges. Si aliquis quereret cū isti fuerunt gentiles philosophi. ⁊ mysterium sancte trinitatis sit indemonstrabile ⁊ archanum quomodo habuerūt talem noticiaz de trinitate diuina. Respondet illuminatꝰ doctor Franciscus de maronis in conflatu suo super primo sententiaꝝ. distinctione. ij. questōe iiij. dicens. ꝙ multa ꝓbabilia ⁊ ꝓbabiliter enunciata dixerūt. ⁊ propter nos multa per reuelatōnem habuerunt.

Quarto accedat vniuersitas artium liberalium ⁊ ostendat nobis sic q̄d sentiat de mysterio trinitatis. Unde vna grāmatica ē in essentia sed tres sunt ꝑsone de quibus tractat. s. prima que de seipa loquiꝝ. vt ego. secunda ad quam prima loquitur vt tu. ⁊ tercia ꝺ qua fit sermo inter primā ⁊ secundam. vt ille. Sic pater in diuinis loquitur de se et a se tanꝙ̄ prima ꝑsona. filius vͦo est secunda persona ad quam loquiꝝ pater: psalmo. ij. Dominus dixit ad me filiꝰ meus es tu. sed spūssanctus est de quo fit sermo Johan. xv. cum venerit paraclytus quem ego mittam vobis a prē. Loyca vͦo dicit ꝙ in vna propositōne ꝺm essentiam sunt tria distincta. s. subiectum ꝑdicatū ⁊ copula. ⁊ in vno silogismo ꝺm essentiam est maior propositio minor ⁊ conclusio que adinuicez distinguunꝝ. ⁊ in silogismo demōstratiuo maior est per se nota. ⁊ sic a nullo minor a maiore pullulat cuꝫ sub ea accipiatur ⁊ conclusio ab vtroqꝫ ꝺm mētem Aristotiꝭ. Rhetorica dicit in vno dictamine vnius pagine ꝺm essentiaꝫ sunt tria distincta. scilicet persona que loquitur. ⁊ secunda ad quam loquiꝝ. ⁊ ipa lr̄a media inter primā ⁊ secundā. Geometria dicit. in vno edificio sine corpe ꝺm essentiā sunt tria distincta. s. longitudo. latitudo ⁊ ꝓfunditas. Musica dicit in cātu vno organico ꝺm eēntiam sunt tres distincte voces. s. tenor q̄nta ⁊ octaua. Arismetrica dicit. vnus numerus par ꝺm essentiaꝫ distinguiꝝ in ꝑfectum, supexcrescentē, ⁊ excrescē-

tem. vt pt3 his tribus numeris. sc3. xij. viij. vj. quo2 vterq3 est nūerus par fm eēntiam ꝛ sic cōueniunt. differūt tamē q2 ptes aliquote de. xij. que sunt vnum ꝛ duo ꝛ tres ꝛ quatuo2 ꝛ sex sil' sumpte reddent plusq3 suū totū. q2 reddūt. xvj ꝛ iō dicit supexcrescēs. Et ptes aliq̄te de octo que sunt vnū duo quatuo2 red dunt minus q3 suū totū. q2 solū reddūt septem. ꝛ iō dicit numerus excrescens .i. nō crescens in suū totū. Partes vo aliquote de sex q̄ sunt vnū duo ꝛ tres reddunt integre suū totū. q2 faciūt sex nec plus nec minus. ꝛ iō dicit numerus pfectus. vt dicit Isido. iij. ethimo. ca. vj. ꝛ vocat ps aliquota q̄ aliq̄tiens sumpta reddit suū totū. Astronomia dicit q2 in vno celo p eēntiā est o2t9 oc casus ꝛ motus stelarū. vt notat p̄dict9 Isido. in. iiij ethimol'. ponendo drīa3 inter astronomiā ꝛ astrologiā. qm̄ pria dicit qd dictū est. secūda vo vltra illd dicit auguriatōem in stellis. ꝛ idō quo ad hoc ē supstitiosa scia. His addit naturalis phīa que vna fm eēntiā ponit tria rerū principia. s. materiā formā et priuatōem. nec expers erit metaphisica a laudibus trinitatis diuine. cū ipa cōsideret ens inquantū ens qd ē vnu3 fm eēntiā. sunt tn̄ in ea tres passiones distincte. s. vnū verū bonū. vnū repsentans prem qui est pma psona sicut vnitas est principiū numeri. Veritas q̄ ē obiectū intellectus repsentat filiū. q̄ est veritas ꝛ pductus p modū diuini intellectus. Bonitas repsentat spm̄scm̄. q2 bonitas est obiectū volūtatis spūssanctus pducit p modū volūtatis fm augu. Quinto ꝛ vltimo accedat mund9 cū suis creaturis. ꝛ declarat trinitatē eē in creato2e. Et p3 p° q2 mūd9 in se vnus p eēntia3 distinguit in supcelestia que sunt angeli. ꝛ in celestia que sunt celi. ꝛ in subcelestia q̄ sunt quatuo2 elemēta cū elemētatis. Secūdo se offert natura angelica que in se vna distinguit in tres hierarchias. s. supio2ē. mediā. ꝛ inferio2ē. fm dionisiū de angelica hierarchia. Tercio se offert supio2 hierarchia. in qua deus vnus est in thronis. vt maiestas. in cherubin vt veritas. in seraphin vt charitas. Quarto se offert quilibet angelus ꝛ quelibet rōnalis anima. q̄ cum sit vnus ꝛ aia vna in sua essentia. est tn̄ in eis trinitas potētiarū. s. memo2ia intellectus ꝛ volūtas ꝛ hec in creaturis vocat imago dei. q2 nihil est similius in creaturis trinitati diuine. p eo q2 sicut tres psone sūt vna eēntia. sic tres p̄dicte potētie sunt vna aia eēntialiter ꝛ nō tres anie. Et sicut tres psone habēt o2dinē int se nō temporis sed o2iginis vel naturalis intelligentie vt sicut pater dicit p2ima psona filius secūda. ꝛ spūssanctus tercia. sic in aia memo2ia dicit p2ima potētia q̄ est fons ꝛ thalamus oīm intelligibiliū ab aia. intellectus est secūda potentia. voluntas vo tercia. q2 fm aug. nihil volitū nisi p̄cognitū. Itē sicut diuine psone nō distinguunt ab eēntia realit. distinguunt tn̄ inter se realiter p o2igies suas siue relatōes. sic ꝛ potentie aie distinguunt inter se fo2maliter. sed quatinus subsunt actibus suis q̄ sunt memo2ari intelligere ꝛ velle realiter distinguunt. Item sicut deus est vbiq3 presens. In macrocosmo. i. maio2i mūdo sic ꝛ aia rōnalis in microcosmo. i. mino2i mundo. Ipa. n. dr̄ esse tota in toto ꝛ tota in qualibet pte. q2 aia rōnalis que tota est in pede hois intelligit nō vt ē in pede. Est ḡ merito aia rōnal' imago dei. q2 exp2essius repsentat trinitatem diuina3 q3 quecunq3 alia creatura. Et hinc est q2 cū3 deus fo2mauit hominē dixit. Faciamus hominē ad imaginē ꝛ similitudinē nostram Gen̄. j. Quinto se offerunt spere celestes. quia cum quelibet spera sit in se vna distinguit.

tamen in circulum planetam ⁊ ṽtutez
Sexto se offert sol qui cū sit in se vni-
cus in essentia distinguit tamen in cor
pus splendorē ⁊ calorem quem produ
cit. Septimo se offert ignis q̇ similiter
cum sit vnus in natura in eo tamen est
tria considerare sicut dictuz est de sole:
⁊ istud exemplū ponit Aug. de ꝓcessi-
one filij a patre ⁊ spūssancti ab vtroq̧.
⁊ si ignis essz eternꝰ eternaliter calor ꝓ
cederet ab eo. ⁊ splendor ꝓcederet rea-
liter ab vtroq̧ sic est in diuinis. Octa-
uo se offert aer qui vnꝰ in natura trinꝰ
est. in corpore caliditate ⁊ humiditate
Nono se offert aq̄ que vna etiaz in na-
tura trinitatem dicit. in corpore humi-
ditate ⁊ frigiditate. Decimo se offert t̃-
ra que in se vna trina tamen est. in cor-
pore siccitate et frigiditate. Sic posset
exemplificari de oībꝰ creaturis in q̇-
bus ⁊ si nō plene illa beata trinitas ex-
primit. relucet tamen in eis vestigium
trinitatis. In ꝯfirmationem omniū p̄-
dictoꝝ offerunt due ratōnes. vna quā
fecit Augꝰ. in libro. lxxxiij. questionū.
q: aut deus noluit et potuit se summe
ꝯmunicare. aut potuit ⁊ nō voluit. aut
voluit ⁊ non potuit. aut nec voluit nec
potuit. aut voluit ⁊ potuit sed nesciuit
Non est dicendū ꝙ potuit licet nō vo-
luit. q: tūc inuidꝰ esset. Constat autem
ꝙ inuidia nō cadit in deo ꝓpter imper-
fectōnem. Unde primo methaphisice
dicit ꝯtra simonidē demū nō inuidet:
nec est dicendū ꝙ voluit ⁊ ñ potuit. q:
tūc impotens esset qđ falsuz esset. Nec
est dicendum ꝙ nec voluit nec potuit.
quia tūc impotens et inuidus esset qđ
peius est. Nec est dicendum ꝙ potuit
⁊ voluit sed nesciuit. quia tūc deus eēt
ignarus qđ est absurdum. Relinquit
ergo ꝙ deus voluit potuit et sciuit se
summe communicare. ⁊ cuz in perpe-
tuis non differant esse ⁊ posse: vt patet
iij. phisicoꝝ. Sequit ꝙ deus ab eterno
se summe ꝯmunicauit habēdo dilectū
id est filiū ⁊ dilectōnem sine ꝯdilectus.
id est spm̄ sanctū. Scđa ratio que offer
tur est doctoris subtilis scoti in primo
sententiaꝝ distinctōne. ij. in responsio-
ne ad terciā questionem que talis est.
Ubicūq̧ est inuenire principia produ
ctiua aliquoꝝ sine imperfectione. Illa
supposita in quibꝰ inueniunt possunt
talia ꝓducere quorū habent principia
ꝓductiua cum non possunt impediri.
Sed in diuino supposito scz in patre
est inuenire principiū ꝓductiuum no-
ticie genite. s. memoriam secundam. q̄
est obiectū cum intellectu. ⁊ principiū
ꝓductiuum amoris spirati qđ est obie
ctiuū cū voluntate. ergo suppositū di-
uinū habens ista duo principia produ
ctiua ꝑfectissime poterit ꝓducere noti
ciam genitam ⁊ amorem spiratiuū. ta-
lia aūt in diuinis nō possunt eē nisi sb-
sistentia. cum inherentia dicat imper-
fectionem. ergo in diuinis sunt produ
cta duo subsistentia ⁊ vnū ꝓducens di
stinctū ꝑsonaliter ab eis. Et si forte di-
cat iudeꝰ sicut ponis tres ꝑsonas i deo
ita possent poni plures alie. Respōdet
sanctꝰ Tho. in summa contra gentiles
libro. viij. ca. xxxvj. ꝙ diuine ꝑsone mł-
tiplicari nō possent nisi ꝓm ꝙ exigit ꝓ
cessio intellectꝰ ⁊ voluntatis in deo. nō
est aūt possibile ꝙ in deo sit nisi vna ꝓ
cessio ꝓm intellectū. eo ꝙ suū intellige
re est vnuz ⁊ simplex ⁊ ꝑfectum. q: in-
telligendo se intelligit omnia alia a se.
⁊ sic nō pōt esse in deo nisi vna verbi ꝓ
cessio. Similiter aūt oportet ⁊ ꝓcessio
nem amoris esse tm̄ vnam. quia etiam
diuinū velle est vnū ⁊ simplex. aman-
do em̄ se amat omnia alia. non est igit
possibile ꝙ sint in deo nisi due persone
procedentes. vna per modum intelle-
ctus vt verbum scilicz filius. ⁊ alia per
modum amoris vt spiritussanctꝰ. Est
etiam et vna persona non procedens

ſcꝫ pater. Solū igit̄ tres ꝑſone in trini
tate eſſe pñt. Item ſi ſm ꝓceſſionē op-
tet ꝑſonas diſtingui. modus aūt ꝑſone
q̄tuꝫ ad ꝓceſſiones nō pōt eſſe niſi tri-
plex vt. ſ. ſit aut oino nō ꝓcedēs / qδ pa
tris eſt. aut a nō ꝓcedēte ꝓcedēs qδ fi-
lij eſt. aut a ꝓcedēte ꝓcedēs qδ ſpūſſā-
cti eſt. Impoſſibile eſt igit̄ ponere plu
res q̄ꝫ tres ꝑſonas. Bñdicam⁹ ḡ patreꝫ
ꝛ filiū cū ſancto ſpū. laudem⁹ ꝛ ſuper-
altem⁹ eū in ſecula. Etiā hec ꝓ pñti ſuf
ficiant de iſta materia.

Contendit iudeus probare q᷑ christiani ſūt ydolatre quia adorant ſacramentum altaris et propter venerationem imaginum.

d' ſacro altari

Vicesimū quartū ꝛ vltimum ar-
gumentū iudeoꝝ eſt cōtra ado-
ratōeꝫ xp̄i. ꝛ ſacramenti altaris
ac etiā ꝯtra adoratōeꝫ imaginū. Dicūt
eñ iudei q᷑ xp̄iani ſunt peſſimi ydola-
tre adorantes xp̄m purū hoiem tanq̄ꝫ
deū ꝛ qδ pei⁹ eſt hoſtiam de frumento
ab eis formatā ꝛ coctā adorāt ſicut de-
um qδ eſt deriſibile ꝛ poſtea comedūt
qδ eſt horribile. Adorāt etiā imagines
opa manuū hoim. Illud autē eſt ꝯtra
legē dei Deut. vj. dñm deū adorab ſci-
licet maieſtatē diuinā in eo ſolo ꝓfiten
do. Item exodi. xx. nō facies tibi ſcul-
ptile. nec omnē ſimilitudinē que eſt in
celo deſuꝑ ꝛ q̄ in terra deorſum. nec eo
rum q̄ ſunt in aq̄s ſubt⁹ terra. nō adora
bis ea nec coles. Item deut. libro ꝛ le-
uici. xxvj. nō facietis ydolū et ſculptile
nec titulos erigetis. nec inſignem lapi
dem ponetis in terra veſtra vt adoret̄
eū. Item Deutro. xxvij. maledict⁹ qui
facit ſculptile ꝛ conflatile. nō ergo de-
bet adorari homo. nec panis nec aliq̄
imago ſiue creatura. Ad iſtō argumē-
tum. Reſpondet quo ad primū ſcilicꝫ
de xp̄o qδ fuit oñſum pleniſſime in p̄-

Ruſcio

mo libro ꝛ in ſolutōib⁹ argumētorum
p̄dictoꝝ hui⁹ tercij libri. q᷑ ih̄us nazare
n⁹ eſt verus meſſias in lege ꝛ ꝓphis ꝓ-
miſſus. Oſtenſum eſt etiā quō eſt ve-
rus de⁹ ꝛ ver⁹ hō ſicut patuit in ſolutō
ne. xxij. argumenti. Et in p̄ libro conſi
deratōne. iij. articulo. j. in quadruplici
examine. Et ꝯñter ih̄s nazaren⁹ eſt la-
trie adorand⁹ nec ex hoc ydolatre ſunt
xp̄iani adorantes verū deū. Ad illō
aūt dicunt de adoratōne eucharíſtie q᷑
ibi ſit ydolatria. Dicendū q᷑ nō eſt ve-
rum ſm Nicolaū de lyra in tractatu ꝯ̄
iudeū neq̄ter arguentē. Nō eñ adorat̄
panis q2 nō eſt ibi. ꝫ ei⁹ ſuba ꝯuerſa eſt
in ſubam corꝑis xp̄i virtute diuina ad
ꝓlatōeꝫ verboꝝ ꝯſacratōnis q̄ ſūt ipſi
us xp̄i veri dei effectiue ſeu principalr̄
ip̄ſi⁹ aūt ſacerdotis ꝓlatiue ſeu miſteri
aliter. Verbū aūt diuinū eſt tante vir-
tutis q᷑ ꝑ ip̄m factū eſt celū ꝛ terra d̄ ni
hilo vt patet Geñ. j. ꝛ pſalmo. cxlviij.
dixit ꝛ facta ſunt. ꝛ multoforti⁹ pōt cō-
uertere vnā ſubam in aliā. Patet etiaꝫ
ꝑ exemplū Exo. xxiiij. ca. vbi dr̄ q᷑ diui
na virtute virga moyſi ꝯuerſa eſt i ſer-
pentē. Et exo. vij. aq̄ egypti cōuerſe ſūt
in ſanguineꝫ. Et ſi dicās q᷑ iſta nō ſunt
ꝯuerſa virtute v̄boꝝ falſum eſt. Legi-
mus eñ Nūe. xx. q᷑ deficiente aq̄ dixit
domin⁹ ad ſacerdotes moyſen ꝛ aaron
loquimini ad petram et illa dabit vob
aquas ꝛ ad verbū eoꝝ ſcd̄m pſalmuꝫ
ꝯuertit petram in ſtagna aquaꝝ et ru-
pem in fontes aquarum. Facilius au
tem videt̄ panem in corpus ꝛ vinuꝫ in
ſanguinem q̄ꝫ petram in aquam muta
re. Qr autem poſſet conuertere vnam
ſubſtantiam in aliam manentibus ac-
cidentibus probat̄, quia deus non at-
tingit ſubſtantiam mediantibus acci-
dentib⁹ ſicut facit agens naturale: ſed
eam attingit immediate; ꝛ ideo poteſt
illam ſubſtantiam in aliam conuerte-
re manentib⁹ accidentib⁹ eadem virtu

te. Ad hoc autem habet aliquo modo
exemplum Geñ. xix. vbi dicit q̃ vxor
Loth respiciens retro versa fuit in sta-
tuam salis. p hoc em̃ q̃ dicit statua vi-
detur q̃ remãserit figura substantie cor
poralis substantia in sal mutata sic igi
tur diuina virtute ↄuertit panis substã
tia in corpus xp̃i accidentib⁹ remanen
tibus panis. Anima vo xp̃i realit con
iuncta est suo corpori. ⁊ similiter deitas
in psona filij. ⁊ sic sub specieb⁹ panis ẽ
corpus xp̃i ex vi ↄuersionis vel transb
stãtiatõis. anima ei⁹ ⁊ deitas ex ↄcomi
tantia reali ⁊ insepabili ⁊ p consequẽs
ibi est tot⁹ xp̃c verus homo ⁊ verus de
us. latria adorand⁹. ⁊ sic nõ est ibi ydo
latria. nõ em̃ adorant spẽs pãis visibil
tanq̃ de⁹ sed ipse xp̃c inuisibilis existẽs
sub illis speciebus. Similiter habet q̃
damnodo Exo. iij. vbi dicit q̃ christ⁹
apparuit moysi in flama ignis in me-
dio rubi. ⁊ nõ est dubiũ quin Moyses
adorauit deũ. qñ domin⁹ dixerat moy
si solue calciamentũ de pedibus tuis
⁊c. nec tamen adorauit ignem illum si
ue flamã tanq̃ deum. sciebat em̃ moy-
ses hoc impossibile esse. sed adorauit
deum inuisibilem sub similitudine vi-
sibili apparentẽ. Et idem dicendũ est
de alijs apparitõnib⁹ diuinis factis san-
ctis patrib⁹. sicut. iij. Reg. xix. ca. appa
ruit helie sub sibilo aure tenuis. q̃ aũt
arguit vltra q̃ xp̃iani comedũt corpus
xp̃i qd̃ est horribile. Dicendũ q̃ verũ
esset si accipent in pp̃ria specie. sed ipm̃
accipere sub specieb⁹ panis nõ est hor-
ribile: s; magis suaue ⁊ venerabile. nõ
em̃ ipse xp̃c vel ei⁹ corp⁹ in ista comesti
one frangit vel atterit dentib⁹ siue lace
rat sicut imaginant iudei s; sole speci-
es panis frangunt ⁊ atterunt quibus
ↄsumptis desinit ibi esse corpus xp̃i: s;
remanent hui⁹ sacramenti effectus qui
est anime refectio p augmentũ gratie.
⁊ sic patet q̃ comestio ista suauis est et
venerãda. ⁊ propter hoc saluator di-
cit Joh. vj. Ego sum panis viuus qui
de celo descendi. si quis manducauerit
ex hoc pane viuet in eternũ. Hoc eti-
am fuit predictũ psalmo. lxxi. qui s̃m
doctores antiquos hebreorũ exponit
de christo. In principio em̃ huius psal
mi cum dicit. deus iudiciũ tuum regi
da. glosa hebraica dicit. Iste ẽ rex mes-
sias de quo dicit ysaie. xj. ca. Egrediet
virga de radice yesse ⁊c. Et in processu
hui⁹ psalmi dicit de ipso. Erit firmam̃
tum in terra in summis montium. vbi
litera hebraica habet. erit placenta tri-
tici in terra in capite montium. ⁊ trans
latio Hieronymi iuxta hebraicũ. Erit
memorabile triticum in terra in capi-
te montium. Translatio caldaica ha-
bet. Erit oblatio frumenti in terra. Ex
istis tribus videtur q̃ litera nostra fue
rit corrupta per scriptores ponẽtes fir-
mamentum pro frumentum ex simili
tudine dictionum. Patet igitur ex di-
ctis q̃ de rege messia dictum fuit in h
psalmo. q̃ futurus erat frumentum in
terra in summis montium vel oblatõ
frumenti in terra in capite montium:
quod impletum est in sacramento eu-
charistie in quo xp̃c sub speciebus pa-
nis tritici ↄtinet ⁊ sup capita sacerdo-
tũ vt adoret a populo eleuat. Qui sa
cerdotes pp̃ter altitudinem stat⁹ mon-
tes appellant. pp̃ter qd̃ saluator Joh.
xij. grano frumenti se comparet ⁊ dicit
nisi granum frumenti cadens in terrã
mortuum fuerit ⁊c. De bonitate autẽ
sacramenti eucharistie dicit rabi moy-
ses hadarsam exponens super Gene.
illud Osee. xj. Et inclinaui ad eum vt
vesceretur. Litera hebraica talis est. in
clinabo ad eum escam. quod exponẽs
iste doctor ⁊ loquens i psona dei sicut
⁊ osee pp̃ha. rabi ille dicit in fine. Incli
nabo ad eũ. i. ad ppl'm isrl'. escã bonã
⁊ suauẽ cui non est alia silis de q̃ dicit

psalmo.lxxj.Erit placenta frumenti in terra in capite ꝛc. De ista materia vide q̄dam pulchra supra argumento.xiiij. Patz igiꝭ ex supradictis ꝙ adorare eucharistiam nō est derisibile. ꝫ sanctū ⁊ venerabile nec eā sumē est horribile: ꝫ deuotuz ⁊ delectabile bn̄ dispositis ad hanc escā.ꝓꝑ qđ apl's.j.Cor.xj. Probet aūt seipm homo et sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ꝛc.Et h̄ fuit figuratū in manna ꝓplo isrl'dato Exo.xvj de q̊ Sapie.xvj. Panē paratū de celo prestitisti eis sine labore. omne delectamentum in se habentē ⁊ omis saporis suauitatē.De ista materia ampli⁹ dicetur cū dei adiutorio infra cū mouebiꝭ bellum iudeoꝝ ꝑ argumenta ex natura assumpta. Ad illud aūt qđ arguunt iudei de sculptilib⁹ ⁊ imaginibus. Rn̄deꝭ et primo declaro q̄d est adoratio. Secūdo quot modis sumiꝭ.⁊ tandem quali veneratōne sanctoꝝ imagines venerāde sunt ex quib⁹ patebit solutio ad allegata ꝑ iudeos. De primo diciꝭ ꝙ adoratio nihil aliud est ꝙ̄ quedam veneratio seu reuerentia alicui exhibita ratione dignitatis superioris et excellentis. Pro scđo iuxta doctoꝝ sacre theologie traditionē nos habem⁹ adorationē seu venerationē que latria diciꝭ.et habem⁹ q̄ dulia nominaꝭ. ⁊ habemus que hyperdulia nominaꝭ. Latria em̄ diciꝭ cult⁹ soli deo trino ⁊ vno debitus.hoc etiam experimur in omni republica obseruari.ꝙ summus rector aliq̄ signo singulari pre ceterꝭ honoraꝭ ꝙ si alicui alteri defereꝭ foret crimen lese maiestatis.Et iđo in sacro codice statuiꝭ pena mortis his qui diuinum honorē alijs exhibent vt ptz Exodi.xxij.nec istum honorē siue adorationē ipsi deo exhibemus propter ipsum.q2 ipse est gloria et honore preditissimus cui nihil a creatura addici potest sed propter nos.quoniam ꝑ hoc ꝙ deum reueremur ⁊ adoram⁹ mens nostra ei subijciꝭ ⁊ in hoc ei⁹ ꝑfectio consistit. Res em̄ q̄libet ꝑficiꝭ ꝓpter hoc ꝙ suo supiori subdiꝭ. sicut corpus ꝑ h̄ ꝙ ab anima viuificaꝭ. ⁊ aer ꝑ hoc ꝙ a sole illuminaꝭ. Dulia v̊o diciꝭ cult⁹ vel reuerentia debita rationali creature superiorē ordinē tenenti sicuti sunt prelati dn̄i vel mgr̄i. Iperdulia est cultus siue honor dignior dulia debitus carni xp̄i assumpte a v̊bo diuino.teste glosa sup illud psalmi. Adorate scabellū pedum ei⁹. Circa vero imaginū veneratiōez diciꝭ ꝙ xp̄i imago ⁊ crux ⁊ alie sanctoruz imagines dupliciꝭ possunt cōsiderari. Vno modo vt sunt imagines dei aut virginis Marie seu sanctorū. Secundario vt sunt q̄dam res puta auꝝ ⁊ argentū lignum siue lapis.et illo secūdo modo ꝯsiderando nulla veneratio eis exhiberi debet:imo crimē ydolatrie incurreret qui vt sunt solum res quedaz ipsas venerareꭁ. Illo modo pn̄t considerari vt repn̄tant ihm xp̄m.aut virginem Mariam seu sanctos padisi.⁊ sic vtiqꝫ venerari debēt etiā eadem veneratōe qua imaginatū veneraꝭ. ⁊ ita crux xp̄i ⁊ ei⁹ imago venerari debꝫ adoratōne latrie.imago āt v̊ginis Marie.aliorūqꝫ sanctorū venerari debēt veneratōne dulie.q2 totus honor referꝭ ad prothotipū.id est ad exemplar seu imaginatū.⁊ hec est opinio Thome in.iij.sēntentiarū distinctōne.ij. Sed ꝯtra eam obijcit magister Robert⁹ holcot sup libro Sapientie lectōne.ca.lviij .primo q2 latria est honor soli deo debitus:sed nulla imago est deus. ergo nulli imagini debeꝭ talis honor immo contradictionem includit. vel inducit dicere ꝙ latria sit honor soli deo debitus ⁊ tam̄ ꝙ debeatur imagini christi .preterea si idem honor debeatur imagini christi ⁊ christo idem honor debeꝭ lapidi ⁊ christo.ēt per consequens debeꝭ idem ho-

nor deo τ creature qđ nō est dicendū. Preterea q̄ honorat aliquid honore latrie ↄfitek illđ eē deū. ğ si aliqs possit licite imaginē honorare cultu latrie pt licite ꝑtestari τ ↄfiteri aliud a deo eē deum. Jđo aliter pōt dici ꝙ nulla adoratio debek imagini: nec licet imaginem adorare. Uera eñ adoratio est in spū τ deuotōe τ amore summo. τ istū nullo mō debem⁹ in aliquā creaturā dirigere. qꝛ tñ ꝓpter imaginem xp̄i excitamur ad adorandū xp̄m. τ corā imagine adoratōez nostrā facim⁹. Dicik large loquēdo ꝙ imaginē adoram⁹. Unde dicit p̄dict⁹ doctor videk mihi dicendum ꝙ nec adoro imaginē xp̄i quia lignū. nec qꝛ imago: ꝫ adoro xp̄m corā imagine xp̄i qꝛ est imago xp̄i. τ excitat me ad adorandū xp̄m. τ sic exponit iohannes damascen⁹ libro. iiij. ca. iiij. vbi videk dicere ꝙ sanctoꝝ imagines adorari hoc intelligo sic ꝙ ꝓpter imaginis rep̄ntatōez licet mihi corā imagine sanctū cui⁹ est adorare. τ eo mō intelligo Thomā τ basiliū τ totū eccl'ie ritū hec ille. licet hoc rōnabiliter videak dictū et posset satis sustineri ac ꝑ hoc iudeis satisfacere. qꝛ tñ loquendū est vt pluresʼ sapidū vero vt pauci et cōis opinio tenet oppositū ideo eā sequēdo ad ea q̄ iudei dicūt restat r̄ndere. Cum ergo dicant iudei ꝙ sacra scriptura vetat facere sculptile τ illđ venerari. Dicik ꝙ antequā de⁹ eēt hūanat⁹ facere imaginē dei erat impietatis cū ꝟm diuinā naturā sit infigurabilis. inuisibilis τ insensibilis ꝫ ꝑ carnis nostre assumptōez fact⁹ ē visibilis. sensibilis τ palpabilis. τ ita figura nō est impietatis ꝫ pietatis τ hoc propter doctrinam τ instructionē nostram ac passionis xp̄i recordatōnem immo ipse deus factus homo scꝫ christus ih̄s. eas primo tradidit. Nam ipse primo pinxit imaginem suam traditq̄ pictori non potenti eam pingere. misso ab abagoro rege vt dicto regi traderet vt patet i ecclesiastica historia τ notat Damascen⁹ in sententijs libro. iiij. ca. viij. Cum eñ pictor nō posset in faciem christi aciem visus sui defigere ꝓpter claritatis chorusćationem christ⁹ deuotionem regis attendens vestimētum pictoris faciei applicuit. τ sic sui ipsius imaginem ei misit. Item in die passionis ipse pinxit vultum suū traditq̄ veronice τ nūc imago illa habek rome in magna reuerentia τ veneratione. Item post sancti apostoli pinxerūt imaginem christi τ matris sue vt lucas apostol⁹ τ euangelista. Habenk imagines rome teste Damasceno vbi supra. Ideo ergo prohibite sunt imagines in lege veteri. quia tūc de⁹ nō erat figurabilis. ergo cessante cā cessare debꝫ effectus. Ex q̄ deus est figurabilis potest imago ei⁹ fieri ad venerandū vt dictū est. Sic eñ iubet propheta adorare nō solū deū: sed τ scabellum pedū ei⁹ quoniā scꝫm est. p̄s. xcviij. Unde qꝛ nō omnes noscūt literas nec lectioni vacant. Ideo sancti p̄res ad velociorē memoriā habendā de triumphis sanctoꝝ: vt sic alliciank ad bonū imagines inuenerūt. Sic ergo triplex fuit cā institutionum imaginū in eccl'ia. Primo ad instructōez laicoꝝ quib⁹ imagines adhibenk loco libroꝝ. Scđo ad incarnationis misteriū τ vt sanctoꝝ exempla nobis τ frequenti⁹ τ recenti⁹ infigerentur Tercio ad excitandū deuotōnis affectū qui magis ex visis q̄ꝫ exauditꝭ causak. Et si dicat iudeus vel quicūq̄ alius ꝙ nulla traditio de adorandis imaginibus inuenitur in decursu veteris ac noui testamenti. et Paulus prohibet christianis cōmunicare infructuosis opib⁹ gentiliū inter q̄ opera infructuosa. imaginū adoratio ↄputak. R̄ndek ꝙ apl'i familiari ↄsilio spūſſcti non nll'a tradiderūt eccie obseruēda q̄ nō re-

llq̄ uerūt:in scripturis:sed in eccł'ie obs̄tione p successionē fideliū sunt ordinata. Vn̄ ipsemet apł's ad Thessa. vj. ait state ⁊ tenere tradit̄ōnes q̄ didicistis siue p s̄monē.s.ab ore.platū.siue p epła; scʒ scriptā transmissam int̄ q̄s traditiones est imaginū veneratio. Qr aūt placeat deo imaginum veneratio eo mō q̄ dictū est ⁊ displiceat oppositū siue earum oblatio pʒ ex pena philippi ⁊ mł'to alioꝝ. Vn̄ legim⁹ in cronicis impatoꝝ ⁊ summoꝝ pontificū q̄ philipp⁹ q̄ impauit anno dn̄i septingētesimo.xxx. cū esset heretic⁹ om̄s imagines ⁊ picturas scōꝝ de eccł'ijs auferri iussit ⁊ ideo male finiuit. Nam cū p annū impassʒ veniēs ꝯtra eū Anastasi⁹ euʒ de regno expulit ⁊ oculoꝝ lumē ⁊ claritate p̄uauit. Item leo terci⁹ q̄ impauit āno dn̄i septingētesimo.xxxvj. decept⁹ a q̄dam apostata om̄s imagines xp̄i ⁊ btē Marie ⁊ oim̄ sctōꝝ deponi fecit ⁊ igne cōburi ʒ non impune transiuit. q₂ de isto errore Gregori⁹ terci⁹ ip̄m valde redarguit. ⁊ cū esset incorrigibilis ip̄m excōmunicauit. romāq₃ ⁊ totā ytaliā et hyspaniā ab illi⁹ dn̄io et ꝑtāte deficere fecit. eiq₃ vectigalia interdixit p̄dict⁹ sūmus pontifex statim vt elect⁹ fuit zelo mot⁹ religionis ⁊ fidei xp̄iane rome fere mille epoꝝ sinodū ꝯgregauit i qua veneratōeʒ sctāꝝ imaginum ꝯfirmauit ac violatores ip̄aꝝ generali anathematis snīa ꝯdemnauit. ⁊ ꝯtra leonē imparorem vt dictū est. ⁊ ꝯtra Constantinū quintū ei⁹ filiū iuste ⁊ aiose ꝓcessit. hic Constantin⁹ fuit pessim⁹ ⁊ vilis hereticus ⁊ apostata catholice fidei nā demonibus sacrificia imolauit. Hic sinodū cccxxx. epoꝝ ꝯstantinopolim cōgregauit. in qua de deponendis xp̄i ⁊ sanctorum imaginib⁹ terribile promulgauit edictum. ⁊ extūc contra catholicos cepit tyrannideʒ exercere. Et licet monitione p̄missa vt se a sua coherceret neq̄cia monitus fuerit. Ipse vt alter Pharao induratus in malo pmansit ob q̄ᵭ mors pestilens regiā vrbem sic deuastauit. vt in ea₃ infinite dom⁹ integre clauderentur nec erat qui eos inhabitaret. Ferebant̄ enim in plaustris cadauera mortuoꝝ ad sepeliendū. Supradict⁹ ergo Leo terci⁹ mortuus est in impietate sua scilicet in sanctaꝝ imaginum depositione. Et quia fili⁹ eius p̄dictus Constantin⁹ hui⁹ fuit patre deterior. et in nullo iuuabat ecciā₃: ideo Stephanus scōs qui sedebat in cathedra Petri Anno dn̄i septingētesimo. lxxx. motus fuit diffinire ⁊ determinare q̄ trāslatio imperij fieret de grecis in francos in psonam magnifici principis karoli magni. Ratio ponit̄ extra de electōne. ca. cum venerabilē. Francoꝝ em̄ fauorem ⁊ beneficia iam romana eccia per pippinuʒ in multis necessitatib⁹ expta fuit. Iste Pipinus rex francorum fecit magnū sinodum congregari: vbi fuit magna altricatio circa veneratōeʒ imaginū ⁊ fuit diffinitū xp̄i ac sanctorum imagines esse venerandas lʒ heretici ꝯtrarium suaderent. q₂ eis species ydolatrie videbat̄: sed nō est verum vt dictū est. quia imago fert intellectum humanū in ip̄m imaginatū. Vnᵭ eas licite adoram⁹ ⁊ debita veneratōne colimus. nec est eadē ratio de imaginib⁹ ⁊ sculpturis ydoloꝝ. q₂ ibi malign⁹ spūs iungebat̄ qui i eisdē dabat respōsa cui nulla debet̄ reuerentia sed nō sic de sanctis imaginib⁹. Satis igit̄ claret quᵭ nō repugnat sacre scripture imaginū veneratio eo mō quo dictum est. Et quantū deo displiceat earū ablatio ex penis nō solum spūalibus: sed etia₃ corpalibus ⁊ tempalibus diuina ordināte iusticia inflictis. et ex assertōne venerationis earundem facta per vicariū ihū xp̄i cum sacra sinodo vbi error interuenire nō pōt cū talis sancta ꝯgregatio

[Manuscript marginal notes: D' pena destructorum ymaginum — Anno D. 730.]

dirigat̃ a spũ sancto. Sʒ restat vnũ du
biũ de imaginib⁹ astronomicis que fi-
unt certis tempib⁹ planetis exñtib⁹ in
quibusdam locis celi determinat̃. vtꝝ
liceat tales imagines facere ⁊ talib⁹ fa-
ctis vti sicut tempib⁹ suis vt dicit Ro-
bertus holcot sup librũ Sapie lectiõe
lx. quidã in londoniis dicebat̃ curare a
quartana p imaginẽ leonis aureaʒ fm
certas ꝯstellatões factã. Hic est diffi-
cile dicere quid est verum ꝓpter mirabi
les opatões corpoꝝ. q: hoc est certuʒ
ꝙ nihil est hominũ illicitũ qđ p naturã
compleri põt. Dicit tñ Tho. scda scđe
qõne. xcvj. ⁊ allegat Aug. x. de ciui. dĩ.
ꝙ opinio fuit falsa de imaginib⁹ talib⁹
ꝯstruendis. verũ est tñ ꝙ res naturales
formas suas ꝯsequunt̃ ex corpibus ce
lestibus: ꝫ imagines artificiales nullã
virtutẽ cõsequi possunt ab arte. nec ali
quam virtutẽ habere pñt a corpib⁹ ce-
legibus: nisi quã habent rõne materie
Figura aũt nõ est principiũ alterandi
⁊ ideo nõ habet aliam virtutẽ curandi
aurũ talis imaginis ꝙ̃ aurũ alterius fi
gure. Sed si aliũ effectũ habet hoc est
opatõne demonũ qui sunt ludificato-
res hominũ fm Augus. Et ideo tales
imagines astronomice virtutẽ sortiun
tur p demones. cui⁹ signũ est ꝙ opor-
tet illis imaginib⁹ caracteres imprimi
qui ad nihil naturaliter imprimũtur
vel opant̃. Vñ imgines astronomice:
⁊ nigromãtice in hoc differũt q: i factu
ra nigromanticaꝝ imaginum fiunt ex
presse quedã inuocatões demonum.
vnde ptinent ad expressa pacta cũ de-
monibus inita. Sed in factura astro-
nomicarum sunt pacta tacita cum de-
monibus per quosdam caracteres ⁊ fi
guras ab ipsis demonibus adinuẽtas
quorũʒ caracterum fixione demones
facientibus suffragant̃. Hec aũt. xxiiij
argumenta iudeoꝝ sumpta ex lege suf
ficiant ꝓ primo bello q̃ vt visum ẽ nul-
lius vigoris sunt cõtra nr̃m fidei forta-
liciũ. imo integrũ ⁊ incorruptũ manet
ab ictibus eorũ. q: est turris fortitudi-
nis a facie inimici.

De bello iudeorum per argu menta sumpta ex lege euange-lica.

Quinta considera-
tio ẽ de iudeorũ bello sũptap ar
gumẽta ex lege euãgelica. Vidẽtes. n.
iudei ꝙ sua argumẽta ex lege sumpta
nulli⁹ sunt firmitatis ad expugnandũ
nostrũ fidei fortaliciuʒ. quinimo p illa
eius veritas clarior ⁊ fortior est ostẽsa
temptare volunt si possunt ⁊ ex dictis
euangelicis se iuuare. ⁊ ex quibusdam
aliјs a xp̃ianis cõcessis vt fidei nr̃e for-
taliciũ diruat̃ sicut deducit Nicolaus
de lyra in tractatu ꝯtra iudeum nequi
ter arguentẽ ex q̃ tractatu plura hic in
serunt̃ paucis exceptis q̃ suis locis ex
plicabunt̃ ⁊ faciũt totidẽ argumẽta si-
cut ex lege. s. xxiiij.

Contendit iudeus probare q⁊ hiesus nõ est verus messias quia i eius genealogia sũt mu-lieres peccatrices.

Primuʒ argumentũ iudeorum
quo nitantur ꝓbare ihm nazare
num nõ esse verum messiam su
mitur ex primo caplo Math. sic. Ille
non est verus messias in cui⁹ genealo-
gia ponunt̃ mulieres peccatrices: sed
in genealogia ihu nazareni ponuntur
mulieres peccatrices ergo ipse non est
messias. Maior est manifesta q: messi
as debet esse sanctus ⁊ bon⁹ et sic non
debʒ in sua genealogia peccatrices ad-
mittere. Minor patet q: Mathei pri-
mo vbi ẽ principiũ noui testi noiant̃ q̃
tuor. s. Thamar Raab ruth ⁊ bersabee
q̃ sũt in scp̃ta reprobate. Prima nanqꝫ

ſcilicet thamar ſub habitu ⁊ ſimulatio
ne meretricis ſuppoſuit ſe iude ſocero
ſuo: ⁊ ſic concepit, de ipſo phares ⁊ ſa-
ran Geñ. xxxviij. Scd̄a vero ſcꝫ raab
meretrix cognominat᷑ Joſue. ij. Fuit
em̄ genere chananea et ſic videt᷑ fuiſſe
mľier luxurioſa vilis ⁊ ydolatra. Ter-
cia ſcilicet Ruth fuit de populo moab
qui colebat ydola. Quarta ſcilicꝫ Ber
ſabee fuit adultera vt patet. ij. Regum
xj. Ex quo ſequit᷑ ꝙ nō fuit vere xp̄us.
Pꝛo ſolutōne huiꝰ malicioſe argumē
ti hebꝛaici tria ſunt videnda. Pꝛimuꝫ
eſt ꝙ nō valet illud qđ obijcit᷑. Scd̄m
ꝙ in arguendo falſum ſupponit᷑. Ter-
cium quare nomina dictaꝝ mulierum
in genealogia xp̄i expꝛimunt᷑ cum hoc
pꝛincipaliter videat᷑ querere argumen
tum. Circa pꝛimum oſtendit᷑ pꝛimo vt
clauus retundat᷑ clauo ꝙ ſimilis ratio
vel foꝛtioꝛ pōt fieri cōtra meſſiam a iu-
deis expectatum. Vnde Hiere. xxxiij
dicit᷑ de ipſo. Ecce dies veniūt dicit do
minꝰ ⁊ ſuſcitabo dauid germen iuſtuꝫ.
ꝙ om̄s hebꝛei exponūt de xp̄o. Vnde
⁊ tranſlatio chaldaica que eſt hebꝛaice
litere in pluribꝰ locis expoſitiua habet
hic ſuſcitabo dauid meſſiaꝫ iuſtū. om-
nes em̄ iudei confitent᷑ de dauid meſſi
am deſcenſurū ꝓpter qđ Math. xxij. q̄
rente ſaluatoꝛe a phariſeis cuiꝰ filiꝰ eſt
dixerūt dauid. Dauid auteꝫ legit᷑ mul
tipliciter ⁊ grauiter peccaſſe. pꝛimo in
moꝛte ſacerdotis nobe. j. Reg. xxij. ca.
quia ꝑ omiſſionem cautele debite fuit
occaſio moꝛtis ipſoꝝ petendo panes ⁊
gladiū ab achimelech preſente doech
ydumeo ꝓpter qđ filio achimelech fu-
gienti ad dauid dixit. ego ſum reꝰ om-
niū animaꝝ domꝰ pr̄is tui et numerus
occiſoꝝ ſacerdotū fuit. lxxxv. viroꝛum
⁊ cum hoc ciuitas eoꝝ fuit ſucceñſa et
mulieres ⁊ paruuli trucidati. Jtē pec-
cauit ſcd̄o peccato adulterij ⁊ etiam ra
ptus vt videt᷑ in vxoꝛe Vrie de q̄ dicit᷑
ij. Reg. xj. ca. miſſis itaqꝫ dauid nunci-
is tulit eū ꝑ potentiā. ſ. regalem. Jtem
peccauit tercio peccato homicidij pꝛo-
ditoꝛie ꝯmiſſi. Nam vꝛiā fideliſſimum
ſibi militem occidit gladio filioꝝ amō
vt ibidem dicit᷑. Et qꝛ poſtea factuꝫ fu-
it diuulgatuꝫ ſurrexit inde ſcandalum
magnuꝫ. ꝓpter qđ dicebat᷑ in ppľo vul
gariter de ipſo dauid quō poterat eſſe
ſalus ei qui rapuit ouem ⁊ occidit pa-
ſtoꝛem. Jtem quarto peccauit grauit᷑
non ſoluꝫ omittendo punitōnem debi
tam ſed etiā increpatōeꝫ filij ſui amon
de oppꝛeſſione violēta ſoꝛoꝛis ſue tha
mar. ij. Reg. xiij. dicit᷑ em̄ ibi. Cum aūt
audiſſet dauid verba hec contriſtatꝰ eſt
valde ⁊ noluit cōtriſtare ſpm̄ filij ſui A
mon qꝛ diligebat eum. Jtem q̄nto pec
cauit grauiter mifiboſeth filium Jona
the cuiꝰ ſeruū accuſantē dn̄m ſuum cri
mine leſe maieſtatis ⁊ falſo vt habetuꝛ
ij. Reg. xvj. ca. Poſt agnitā innocenti
am mifiboſeth ⁊ nequiciam ſibe ſerui
ſui illū ſeruū quem de iuſticia tenebat᷑
decapitare. nō ſolum nō puniuit ſꝫ etiā
ꝯtra iuſticiaꝫ medietatem hereditatis
mifiboſeth ei dedit vt habet᷑. ij. Reguꝫ
xix. ca. Jn hoc etiam fregit iuramentū
federis initi inter dauid et ionathā pa
trem mifiboſeth vt habet᷑. j. Regū. xx.
ca. Dicens que iurauimꝰ ambo in no
mine domini inter me ⁊ te. ⁊ ſemē me
um ⁊ ſemen tuū vſqꝫ in ſempiternum.
Et ſubintelligit᷑ firmiter ſeruabunt᷑. et
ꝓpter grauitatē huiꝰ pc̄ti dicunt docto
res hebꝛeoꝝ ꝙ regnū dō poſtea fuit di
uiſuꝫ: vñ ſuꝑ illō verbū dauid. ij. Reg.
xix. cap̄. ⁊ tu ſiba diuidite poſſeſſiones
dicit glo. hebꝛaica ꝙ tūc venit vox đ ce
lo dicens. Roboan ⁊ hieroban diuidēt
regnū tuū. Jtem ſexto peccauit dauid
ꝑ ſuꝑbiam in numeratione populi. ij.
Reg. xxiiij. ca. ⁊ in tranſgreſſione diui
ꝑcepti qđ hr̄ Exo. xxx. vbi dicit᷑ ꝙ i nu
meratōne ppľi ꝓ quolibet capite debe

bat dari dimidius siclus argenti dño
qǒ tūc nō fuit factum. et ꝓpter grauita
tem istius delicti mortui fuerūt de po
pulo israel. lxx. milia viroꝝ vt habetur
ibidem. Hec aūt scripta sunt in veteri
testamento de pctō dauid. ⁊ forsitā plu
ra alia ꝯmisit q̄ nō sunt scripta. Igiť si
ꝓpter pctā p̄dictaꝝ mulierū in genea-
logia ihū nazareni positaꝝ arguūt iu-
dei ꝙ ihs nazarenꝰ nō fuit messias i le-
ge ⁊ ꝓphetis ꝓmissus. eadem ratōne vł
fortiori pōt argui ꝙ messias quem ipsi
expectāt descensuruꝫ de dauid q̄ tot et
tantis criminibꝰ fuit irretitꝰ nō sit verꝰ
messias eis ꝓmissus. Item ostendiť ꝙ
argumentū eoꝝ nō valet. Frequenter
em̄ leguntur hoies sancti ex gentibꝰ neq̄s
simis ꝓcreati. ⁊ ecōuerso ex sanctis ne-
quissimi. sicut Achaz nequissimus ge-
nuit ezechiā sanctissimū. q̄ etiaꝫ contri-
uit serpentē eneū quē fecerat Moyses
iiij. Reg. xviij. ca. ⁊ ezechias sanctꝰ ge-
nuit manassen pessimū. qꝛ posuit ydo-
la in templo dñi ⁊ effudit sanguineꝫ in
noxiū multum nimis donec impleret
hierusalē vsq3 ad os. iiij. Reg. xxj. capi.
Similiter amon pessimꝰ genuit Iosiā
sanctissimū qui genuit tres filios pessi
mos quiꝰ ꝓpter pctā sua traditi sunt in
manu infidelīū. vnꝰ in manu regis egi
pti ⁊ alij duo in manu regis babilonis
vt habeť. iiij. Re. xxiij. ⁊. xxiiij. c. Ex h̄
patet ꝙ nō habeť argumentū cōtra ve
ritatem xp̄i eo ꝙ in eiꝰ genealogia po-
nunť peccatores ⁊ peccatrices cum iu
stis. Consequenter ꝓcedendo ad scōm
ostendo ꝙ in suo ꝓcessu accipit fal-
sum. Et primū q̄ꝫtum ad hoc ꝙ dicit q̄
tuor mulieres in genealogia xp̄i nume
ratas fuisse viles ydolatras ⁊ reproba-
tas. non tamen intendo eas totaliť ex-
cusare a peccato sed a tanto verba sunt
Nicolai de lyra vbi supra. Prima fuit
Thamar circa cuius excusatōnem ali
qualem considerandum ꝙ ipsi Abrae
facta fuit expresse promissio de christo
Geñ. xxij. In semie tuo bñdicenť oēs
gētes terre ⁊ ꝙ istud semen descēderet
per ysaac ysmahele q̄ꝫtuꝫ ad hoc repro
bato dicente sibi domino. In ysaac vo
cabiť tibi semen. Item ꝙ descenderet
de ysaac christus per iacob esau q̄ꝫtum
ad hoc reprobato dicente domino ma
lachie primo Iacob dilexi. esau auteꝫ
odio habui. tota ergo generatio iacob
fuit electa propter quod. xij. eiꝰ filij fu-
erunt vocati patriarche populi verum
tamen de iuda descensurus erat xp̄us
ſm carnem propter quod mulieres de
siderabāt habere prolē de iuda et filijs
eius. quia nesciebať quomodo de illa
tribu descenderet christus quousq3 de-
terminatum fuit negocium ad proge-
niem dauid ꝑ promissionem factam si
bi d̄ christo psalmo. cxxxj. Iurauit do
minus dauid veritatem ⁊ nō frustrabi
tur eum fructu ventris tui ponaꝫ ꝑ se-
dem tuam. Ista vero thamar fuit vxor
primogeniti iude. ⁊ etiam secundi filij
⁊ ambo mortui sunt sine prole. et ideo
dixit sibi iudas esto vidua in domo ꝑa
tris tui donec crescat sela filius meus
⁊ cum adultus fuisset non dedit eū ip-
si Thamar timens ne moreretur sicut
duo precedentes. Videns igitur Tha
mar ꝙ iniuriabatur sibi ⁊ ex desiderio
prolis habende de iuda vel de eiꝰ filio
ratione predicta simulans se meretri-
cem concepit de iuda phares ⁊ zaram
⁊ sic ex desiderio boni mota fuit ad illi
citū perpetrandū sicut obstetrices egy
ptiorum ex pietate ad filiorum hebreo
rum saluteꝫ mote fuerunt ad dicendū
mendacium pharaoni Exodi. j. capiť.
Et iudith similiter ex desiderio delibe-
randi populum suum israel mota fuit
ad ornandum se curiose vt sic cōcupi-
scentiam holofernis ad ꝯcupiscentiaꝫ
sui excitaret. qǒ erat simpľr malū et in
istis ⁊ ꝯsilibꝰ dicta vł facta mala excu-

sanꝭ a tanto vel a toto. Q̄ aūt dicūt iu
dei ꝙ raab fuit meretrix publica et vi-
lis ꝑsona falsum est. Nam vbi dicit de
ipsa Josue.ij.ca. Ingressi sunt domuz
mulieris meretricis noīe raab Hebrei
dicūt. Ingressi sꝭ domū mulierꝭ hospi-
tatricis noīe raab ꝓpter qđ explorato-
res hebreoꝝ illuc declinauerūt ad ma-
nenduz de nocte. Non eñ est aliq̄ mo-
do verisiꝭe ꝙ salmon princeps tribus
iude accepisset eā in vxorē si fuisset taz
vilis ꝑsona ꝙ aūt arguūt ipsam fuisse
ydolatrā eo ꝙ erat gentilis ⁊ chananea
nō est efficax argumentū. qꝛ multi gē-
tiles fuerūt vni⁹ veri dei cultores .sicut
pꝫ de iob ⁊ amicis suis ⁊ dato ꝙ colue
rit ydola in iuuentute sua sicut fuerat
a ꝑentibus edocta ac ꝑ hoc in parte ex
cusanda. tñ in fide vnius veri dei salua
uit exploratores hebreoꝝ: vt pꝫ ibidez
⁊ ad hebreos.xj. ⁊ cū tota cognatione
sua ad iudaismū fuit ꝯuersa. Q̄ autez
de Ruth moabitide dicunt eam fuisse
ydolatrā pōt ad hoc dici sicut dictū est
de raab. Q̄ aūt postea coluerat vnum
verū deuz pꝫ Ruth.j.ca. vbi dixit Noe
mi deus tuus deus me⁹ ⁊c. Q̄ autem
vltimo dicūt de bersabee ꝙ fuit adulte
ra. Dicendū ꝙ ex scriptura nō habetur
exꝑsse ꝙ hoc ꝯmiserit voluntarie ꝫ ma
gis ꝑ potentiā regis violenta vt dictuz
est supra. Et dato ꝙ in adulteriū ꝯsen-
serit tñ iudei nō possunt dicere quin de
nota fuerit ⁊ honesta. Nam ꝓuerbioꝝ
xxx.ca. sup illud quid dilecte mi. quid
dilecte vteri mei ⁊c. Dicūt doctores he
brei ꝙ ad literā hec sunt verba matris
salomonis ipsum arguentis eo ꝙ ṗma
nocte q̄ iacuit cum filia pharaonis. ita
carnaliter ⁊ insolenter se habuit cū ea.
ꝙ in mane tm̄ dormiuit ꝙ trāsibat ho-
ra offerendi iuge sacrificiū matutinuz
⁊ claues templi erant sub ceruiali salo-
monis. Et ideo mater eius intrauit cu
biculm e⁹ ⁊ excitauit eū dicēs. qđ dilecte
mi qđ dilecte vteri mei. qđ dilecte votoꝝ
meoꝝ quasi dicat. Considera quid feci
sti sperabam ꝙ tu zelares ꝓ cultu diui-
no ⁊ bñ regeres regnuz ⁊ tu defecisti et
ꝯsequenter monuit eum de carnalitate
vitanda. de iusticia aūt ꝯseruanda di-
cens: ne dederis mulierib⁹ substantiaz
tuam. Nec obstat ꝙ ille cui dirigiꝭ istđ
verbū vocaꝭ lamuel. Nam salomon ħ
noīe vocat⁹ fuit. eo ꝙ natan ꝓpheta vo-
cauit eū amabilem dño.ij. Regū.xij. ꝙ
in hebreo significat cum q̄ de⁹ in legiti-
mo. Est aūt de⁹ cū eo quē diligit. Pꝫ
igiꝭ ex dictis ꝙ in arguendo accipiunt
falsum reprobando istas q̄tuor predi-
ctas mulieres vltra debituz. Et si dicat
iude⁹ quare non noīanꝭ in genealogia
xp̄i sancte mulieres scꝫ zara. rebecca. et
sic de plurib⁹ alijs q̄ ꝯmedanꝭ in scp̄tu
ra ⁊ tñ noīanꝭ ibidem q̄tuor mulieres
peccatrices ṗdicte. Rñdeꝭ istud est ter
ciuz qđ videbaꝭ principaliter querere
argumentū. Dico ergo ꝙ noīantur ad
excludendū falsam opinionē q̄ posset
oriri. Cuz eñ diciꝭ in genealogia abra-
am genuit ysaac intelligiꝭ de zara vxo-
re ei⁹ principali ⁊ prima. Et eodez mo-
do cū diciꝭ ysaac genuit iacob. intelli-
giꝭ de rebecca ⁊ sic de alijs. Si igiꝭ sic
absolute dicereꝭ. Judas āt genuit pha
res ⁊ saran. Opinari posset aliq̄s ꝙ eēt
de vxore sua vera qđ est falsum. q̄ iu-
das nō cognouit thamar affectu mari-
tali ꝓpter qđ ad excludendū opinionē
falsam euāgelista nomen thamar exꝑs-
sit. Similiter si dicereꝭ salmon genuit
booz ṗcise credereꝭ ꝙ esset de sua ṗma
vxore iudea natōne qđ nō est verum. ⁊
ideo nomen Raab est ibi exꝑssum. Et
idem dicendum est de alijs duabus.
Non enim Ruth fuit prima vxor ip-
sius boos nec bersabee ipsius Dauid:
sed fuerunt eis ex accidenti coniuncte
Ruth vt suscitaretur semen defuncti ⁊
Bersabee ne moreretur propter crimē

adulterij.

Contendit iudeus probare christianos immundos: quia comedunt carnes suillas.

Secundū argumentū iudeorū est ꝙ ex quo in genealogia iesu nazareni ponunt̃ mulieres immunde tota sua genealogia est ordinata ad immunditiā ⁊ ideo xp̄iani comedunt carnes suillas ⁊c. in lege ꝓhibita. Ad istud argumentū rn̄det̃ ꝙ nō sequitur xp̄iani comedunt carnes suillas et alia in lege ꝓhibita ergo sunt immundi. Nam illa p̄cepta erant cerimonialia ⁊ ꝑ ꝯsequens figuratiua status futuri sub xp̄o sicut sepe supradictū est propter qđ publicato euāgelio cessant nō solum vt mortua: sed etiam vt mortifera si seruarentur vt obligatoria ex lege nam hoc essꝫ dicere saltem facto ꝙ xp̄i aduentus nondū esset ꝯpletus. Si autem aliquis abstineret a carnibꝰ porcinis ⁊ hm̄ōi. ex alia cā vtpote quia sunt sibi abominabiles vel nō sane nullum esset peccatū. ꝙ aūt tales cibi tempore xp̄i sunt liciti patet ex actibus apostolorum ⁊ ep̄lis pauli in multis locis q̄ ꝓpter breuitatem omitto. qꝛ est notum fidelibꝰ christianis. Item rabi moysen hadarsan sup Geñ. adducit auctoritatem p̄s. cxlv. qui custodit veritatem in seculū facit iudicium iniuriam patientibus dat escam esurientibus. dominꝰ soluit ꝯpeditos ⁊ h̄ ē finis versus in hebreo. Exponit igit̃ iste doctor finē huius versus de esca tempe messie dicēs. ꝙ hec litera dat escā famelicis. dominꝰ absoluens ꝓhibita siue ligata. ⁊ exponendo sic dic omnis bestia que immūda reputat̃ in hoc seculo deus sanctus ⁊ benedictus faciet eam mundā in futuro seculo. sicut primitus fuit munda filijs Noe quibꝰ dicit̃ Geñ. ix. ca. quasi olera virētia dedi vobis omnia. Sicut eñ olus fuit mundum omnibꝰ sic aial ⁊ bestia filijs noe ⁊ ita in futuro absoluit deꝰ quicq̄d ꝓhibuit de cibis. Sciendū autē ꝙ iste doctor ⁊ alij doctores hebreoꝝ loquentes de p̄nti seculo ⁊ futuro. ꝑ p̄sens seculū intelligūt tempus currens vsqꝫ ad messiā ⁊ ibi incipit seculum futurū. Cum igit̃ ih̄s nazarenꝰ sit messias verus vt supra libro primo ostensū est a tempe passionis sue in q̄ terminatus fuit cursus legis mosaice liciti sunt cibi lege mosaica prohibiti. Et iō paulꝰ ap̄ls in lege ⁊ ꝓphis doctꝰ dicit. j. Thimo. iiij. Omis creatura dei bona ⁊ nihil reijciendū qđ cum gratiarum actōne ꝑcipit̃ sanctificat̃ enim per verbum dei. id est per eius filium modo dicto.

Contendit iudeus probare ꝙ iesus non est verus messias quia in eius geneologia nulla ponit̃ mulier sancta.

Terciū argumentū iudeorū ē ex euangelio. Si ih̄s nazarenꝰ essꝫ verus messias in eius genealogia saltem aliqua mulier poneret̃ sancta sed nulla talis ibi ponit̃. ergo ñ est vere messias. Maior videt̃ manifesta. Minor ꝓbatur cum non ponant̃ nisi supradicte quatuor que et si nō tantū peccatrices tñ fuerūt. Rn̄det̃ q̄cq̄d sit de maiori ꝓpositōne minor ē falsa. naꝫ in fine genealogie ih̄u xp̄i. Jacob autē genuit ioseph virū marie de q̄ natꝰ est ih̄s q̄ vocatꝰ xp̄c. Ipsam aūt eē santissimā scripture noui testamēti ⁊ doctorū catholicoꝝ maifeste ꝓclamaut. Sꝫ qm̄ h̄ satis est notū fidelibꝰ iō scītatem eiꝰ ꝑ scripturas iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ declarare ꝓpono. Circa primū dr̄ ysaie. vij. c. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabitur nomen eiꝰ Emanuel q̄ auctas ad lr̄am intelligitur de xp̄o ⁊ de eiꝰ matre. Pro declaratōne huiꝰ ꝓphie no

tandum ꝙ ſicut legimꝰ yſa.vij.⁊.iiij.re
gū.xvj.Tpe regis achas duo reges po
tentes ſcilicet ſirie ⁊ iſrael aſcenderunt
ꝯtra hieruſalem ad ꝓliandū ꝯtrā eā.
dominꝰ aūt miſit ad eum yſaiā dicens
ꝙ nō timeret ab exercitu iſtoꝝ duoꝝ
regum. Jpſe aūt ſicut erat malꝰ ⁊ ydo
latra ⁊ incredulus nō credidit yſaie. et
yſaias dixit ſibi ꝙ peteret ſignū ſue li
beratōnis exquo ſibi nō credebat.vn̄
ſibi dixit.pete tibi ſignū a domino deo
tuo in ꝓfundum inferni.ſcilicet ꝑ ſuſci
tatōnem alicuiꝰ mortui ſiue in excelſū
ſupra ſcilicet in celo ſicut tempore Jo
ſue de ſole.Jſte aūt rex malus nolens
petere ſignū a deo dedit excuſationem
fictaꝫ.Dicens ꝙ hoc eſſet temptare de
um,vnde dixit nō petā ⁊ nō temptabo
dominū. Cum aūt cognouiſſet yſaias
ꝙ non bona fide dixit achaꝫ: immo qꝛ
deū nō timeret aut amaret ⁊ ſic indig
num reputās noluit ſibi dare ſignum
ꝫ dedit domui dauid dicens. Audite
ergo domꝰ Dauid nunqd parū vobis
eſt moleſtos eſſe hominibꝰ quia mole
ſti eſtis ⁊ deo meo ꝓpter hoc dabit do
minꝰ deꝰ ipſe vobis ſignum. Ecce vir
go ꝯcipiet et pariet ⁊c̄.qđ intelligit de
ꝯceptōne ⁊ partu xp̄i ꝑ virginē Mari
am vt allegat euāgeliſta Matheus in
primo cap̄.Et ꝑ obſidionem ciuitatis
hieruſalē ab iſtis regibꝰ ſignificat ſpūa
liter obſidio generis humani a demo
nibꝰ.⁊ ꝙ genꝰ humanū debuerit ab ob
ſidione dyaboli liberari ſignum fuit ꝙ
virgo ꝯcipere ⁊ pareret filium. Sed
iſti glorioſo ſigno de cōcepto virgineo
ꝯtradicūt iudei illud impugnātes ⁊ ꝓ
impoſſibili reputātes ꝙ virgo exiſtenſ
virgo concipiat ⁊ pariat filium aſſerē
tes ⁊ affirmātes ꝙ textꝰ yſaie allegatꝰ.
ſcꝫ ecce virgo ⁊c̄.nō intelligit ſicut nos
xp̄iani ⁊ fides catholica affirmat de v
gine glīoſa Maria ⁊ faciūt ꝯ h̄ cōiter
quinqꝫ argumenta.Et arguunt primo
ſic.Jſtud ſignū fuit liberatōnis achaꝫ
a duobꝰ regibꝰ q̄ venerūt ꝯtra eū.chri
ſtus vero natꝰ eſt poſt Achaꝫ bene per
ccccc.ānos liberatōnis igit ſignū non
fuit incarnatōis xp̄i ⁊ ꝯceptō eiꝰ ex ma
ria virgine.Scđo ſic vbi nos habemꝰ
virgo Hebrei dicūt alma qđ ſignificat
adoleſcentulā qđ indifferenter dicit de
virgine ⁊ corrupta. Uirgo aūt ſic non
ſignificat.igit textus ille non intelligit
de conceptōne virginis ſed adoleſcen
tule.Tercio ſic qꝛ xp̄c non eſt vocatus
emanuel:ſed ih̄s ſm ꝙ patet Luce.ij.
⁊ ꝓphetia dicit ꝙ vocabit emanuel igi
tur non poteſt dici de xp̄o. Quarto qꝛ
apparet ꝙ ꝓphetia intelligat de aliquo
filio ⁊ dicūt aliqui iudeoꝝ doctores et
rabini.ꝙ intelligitur de ezechia filio a
chaꝫ qui dictꝰ eſt emanuel. Alij vo di
cunt ꝙ intelligit de filio yſaie de quo
ſequēti ca.dicit propha acceſſi ad pro
phetiſſam que concepit ⁊ peperit filiū
Quinto ⁊ vltimo arguūt iudei lr̄a di
cit ꝙ anteqꝫ ſciat puer vocare patrem
aut matrem auferet fortitudo damaſci
igit in xp̄o fuit ignorantia qđ chriſtia
ni reputant falſum. qꝛ dicūt ꝙ habuit
plenitudinē ſcientie ab inſtanti ſue cō
ceptōnis.Concludūt ergo iudei ꝙ nul
lo modo intelligit de chriſto nec de v
gine Maria mr̄e eiꝰ ſic̄ nos xp̄iani di
cimꝰ ⁊ firmit credimꝰ ⁊ ꝯfitemur. Ad p
mū argumentū dōm iudeis ꝙ non eſt
verū ꝙ iſtud ſignū de cōceptu vginis
ipſi achaꝫ daret lꝫ ſibi ꝑ ꝓpham ꝓmit
teret dicēs. Pete tibi ſignū a dn̄o deo
tuo ⁊c̄.Sꝫ ex hoc inuitatꝰ incredulus
remāſit ⁊ ydolatra.qꝛ dixit nō petaꝫ et
nō temptabo dn̄m.alia lr̄a hꝫ et nō ex
altabo dominū.Directū ergo fuit do
mui dauid ſignum:vt ptꝫ ex textu vbi
dicit.Audite domꝰ dauid ꝓpter hoc do
minꝰ dabit vobis ſignū.Ecce vgo ꝯci
piet ⁊ pariet filiuꝫ ⁊ vocabit ⁊c̄.qđ ſig
nū impletū ē i vgie Maria principalit

⁊ realiter q̄ fuit de domo dauid. Ad illud autē qđ dicit̄ ꝙ illud signū fuit ꝑ ccccc. annos ⁊ vltra post Achaz dicendū est ꝙ duplex est signū. vnuz pronosticū respectu effectus futuri. sicut gedeon datū fuit signū in vellere indicatiuū future victorie Judicū nono. Secūdū est signū rememoratiuum respectu effect⁹ preteriti. sicut moysi datum fuit signū Exodi. iij. Hoc habebis signū ꝙ miserim te cū eduxeris populuz meū de egypto immolabis sup montē istū gratias scilicet agens de ista missione q̄ tibi imponit̄. nec obstat de magna instantia tēpis. q: signū rememoratiuū ita respicit preterituz in magna distantia sicut signū pronosticū futuꝝ Ad propositū istud fuit signū rememoratiuū ⁊ non pronosticū et fuit datū in tanta distantia propter hoc ꝙ ꝯueniēs erat. q: achaz fuit incredulus verbo ꝓphete ꝙ daret̄ signū in longinquuz: vt ipse in propria ꝑsona nō videret sicut in mente nō credebat. Illi tamen qui descenderūt ab eo viderūt sicut Maria ⁊ ioseph. ⁊ ideo signanter propheta nō direxit verba ad achaz: sed ad domum dauid de q̄ domo fuerūt Maria ⁊ Joseph vt infra dicet̄. Ad scđm dicendū. ꝙ in hebreo sunt tria vocabula q̄si idem significantia. s. nahra. betula. halma. primū accipit̄ pro muliere adolescente paucoꝝ dierū non habendo respectū ad virginitatē vel corruptionē. Scđm accipit̄ pro virgine nō habēdo respectū ad etatem. s. adolescens iuuenis vel senex. Terciū vero accipit̄ pro muliere habendo duos respectus. scilz ad adolescentiā ⁊ virginitatez. ⁊ q̄a ista duo simul fuerūt in beata virgine. Jō ꝓpheta diuinit⁹ illustrat⁹ posuit halma ⁊ non aliqđ aliud de vocabulis supradictis. Hui⁹ ꝯnie est venerabilis perit⁹ vir Petr⁹ alfonsi ꝯuersus in suo dyalogo titulo. vij. dicēs. Mulier nanq̄ siue iuuenis siue annosa q̄ꝺdiu virgo est appellari pōt betula. q̄ꝺdiu aūt iuuenis ē siue virgo sit aut corrupta potest nūcupari nahra. halma v̄o vocat̄ nulla nisi sit iuuenis ⁊ intacta. Hec ille. Notandū etiam f̄m Nicoalū de lyra in h̄ passu ꝙ halmū significat absconsionez et inde dicit̄ halma abscondita q̄ significat iuuenculam aspectib⁹ hominū absconditam: ita ꝙ de ei⁹ pudicicia ⁊ integritate non dubitat̄ maxime q̄n preponit̄ litera he. ⁊ tūc sonat healma. nec inueniunt̄ in tota sacra scriptura aliq̄ sic scripte nisi tm̄ tres. scilz rebecca. xxiiij. Geñ. vbi dicit̄ de illa puella decora nimis virgoq̄ pulcherrima ⁊ incognita viro. ⁊ sequit̄ ibi puella q̄ gradietur ad hauriendam aquā in hebreo habet̄ hehalma q̄ egredietur ⁊c. Et maria soror moysi Exo. ij. vbi dicit̄ de ea ⁊ iuit puella ⁊ vocauit matrem pueri in hebreo habet̄ iuit hehalma ⁊c. Et ista q̄ scribit̄ ysa. vij. Et ideo cum due prime fuerint virgines purissime q̄ sic nominate fuerunt idem tenendum est de ista hec lyra. Dicit ergo ꝓpheta ecce hehalma. id ē adolescēs et virgo simul. q: ista duo dicit vocabulū hehalma ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. i. beata virgo Maria a ꝓpha ꝓnunciat̄ q̄ ꝯcepit ⁊ ꝑpit v̄go manēs ⁊ ꝙ ita necessario debeat intelligi patz q: signū qđ debebat dari achaz ꝓ liberatōne ciuitatis f̄m textū rabi salomō debebat esse valde miraculosum. vnđ dixit sibi ysaias. pete tibi signum a domino deo tuo in ꝓfundū inferni siue in excelsum supra. in ꝓfundo inferni. i. in suscitatōne alicui⁹ mortui vel in excelsum supra. i. in celo sicut in statōne solis fuit tempe iosue. Nō ꝙ v̄go ⁊ adolescens concipet ⁊ pareret filiū virgine nō remanente nullū miraculū eēt. oportet ergo ad hoc ꝙ sit miraculū ꝙ virgo cōcipiat ⁊ pariat in conceptu ⁊ in partu virgine remanente. et hoc diuino

miraculo qđ impletū est in virgine glo
riosa. Et ideo Augustin⁹ cōtra iudeos
in sermone annunciatōnis beate virgi
nis dicit. Que sūt dei miracula nisi q̄
sūt hominib⁹ impossibilia q̄ scripsit ta
bulas sine stilo ferreo. ipse grauidauit
Mariā de spūsancto. q̄ multiplicauit
panes in deserto sine rore. ipse virgiez
impregnauit sine corruptōne. ⁊ qui fe
cit virgaꝫ sine pluuia germiare ipse fe
cit dđ filiā sine semine generare. Ad
terciū argumentū dicendū ꝙ intelligi
tur de xp̄o ⁊ qn̄ dicūt ipse nō est vocat⁹
emanuel ß ih̄s. Dicendū ꝙ imo. quia
aliud est nomē qđ imponiꝭ ſm ratiōeꝫ
indiuidualem vt petr⁹ ⁊ sic xp̄c ſꝑ vo
cat⁹ est ih̄s. Et est aliud nomen qđ im
poniꝭ ſm ꝓprietatē vel aliquā virtuteꝫ
excellentē vt liberalitatis ⁊ sic liberalis
vocat⁹ est alexander. fortis vocaꝭ sam
son hercules vel achilles. ⁊ isto modo
xp̄c vocat⁹ est emanuel ꝓpter excellenti
am ⁊ diuinā ꝓprietatē quā hꝫ. q̄ in ei⁹
supposito diuina natura p̄iter ⁊ huma
na sil' ꝯiungunꝭ. Vn̄ emanuel interp̄
taꝭ nobiscū de⁹ q̄ noie sepe vocauit eū
Maria. ip̄m vt verū deuꝫ ⁊ hominem
adorando. ⁊ ita impleꝭ lr̄a Hebraica q̄
hꝫ vt illa hebalma vocabit nomen ei⁹
hemanuel. Sup q̄ verbo dicit p̄dictus
Petr⁹ alfonsi vbi supra. et vocab nom̄
ei⁹ hemanuel. In hoc qđ ibidem legiꝭ
vocabis duo sūt notāda. s. ꝙ de⁹ sic ap
pellari filium volebat. ⁊ ꝙ sine carnali
patre virgo foret puerū paritura. ꝓpter
hoc eñ ait vocabis ac si diceret ip̄a tm̄
vocabit ⁊ nō pater. hec ille. Ad quar
tum argumentū quando dicunt iudei
ꝙ ille filius erat Ezechias filius achaz
vel ꝙ erat filius ysaie de quo in sequen
ti caplo. dicit ipse accessi ad prophetis
sam que concepit ⁊ peperit filiū et iste
vel Ezechias vocat⁹ ē emanuel. Dōm
ꝙ patet vtrūqꝫ manifeste esse falsum.
Et primo de Ezechia. quia vt patet ex
quarto libro Regū. Achaz regnauit ꝑ
xvj. ānos in cui⁹ quarto anno dicta est
prophetia quādo incepit regnare fili⁹
ei⁹ Ezechias habebat. xxv. annos. De
ptis ergo q̄tuor de regno patris sui in
quoꝝ quarto dicta est prophetia pateꭆ
ꝙ vsqꝫ ad temp⁹ regni sui de regno pa
tris nō transierūt nisi. xij. anni demptꝭ
igiꝭ istis. xij. de. xvj. sequiꝭ ꝙ qn̄ dicta
fuit ꝓphetia ezechia iam habebat. xiij.
ānos. sequiꝭ ergo ꝙ ꝓphetia in eo verifi
cari nō potuit. q̄ iam erat natus. Pa
tet scđo ꝙ non potuit intelligi de filio
ysaie ꝓpter illud qđ in sequēti ca. dicit.
accessi ad ꝓphetissam ꝓpter duo. Prio
q̄ de illo filio ysaie qui ſm textum no
eius fuit accelera velociter spolia de
trahe cito predare. nec de eius nomine
nec de ei⁹ vita. nec de ei⁹ gestis aut mor
te vlla mentio fit in scriptura. ſm ergo
Hieronymū eadem facilitate q̄ di con
temniꭆ. Scđo q̄ non est verū ꝙ ysa
ias ꝑtūc accederet ad ꝓphetissam vxo
rem suā vt ipsa ꝯcipet ⁊ pareret filium
de q̄ intelligūt iudei. Et ratio est quia i
textu p̄mittiꭆ adhibui mihi duos te
stes fideles Vriā sacerdotē ⁊ zachariā
filiū barachie ⁊ statim sequiꭆ accessi ad
prophetissam q̄ concepit ⁊ pep̄it filiuꝫ
Modo dico iudeis duo. Prio ad qđ
ꝓpheta inducebat istos testes: nunqđ
indigebat testib⁹ in accedendo ad con
cubitū ꝓphetisse vxoris sue istud ē tur
pe dicere. Scđo peto ab eis q̄ fuerunt
isti testes fideles. nō Vrias q̄ fuit tem
pore Joachim de q̄ Hiere. xxvj. Fuit
vir ꝓphetans in nomine domini. Vri
as filius Semey. quia tempore achaz
⁊ ysaie vsqꝫ ad tempus Joachim vt pa
tet in quo fuit iste propheta fuerūt pl⁹
q̄ꝫ centū anni. sicut patet per tempora
ꝑ q̄ reḡuerūt reges q̄ fuerꭆ i medio: vtꝫ
q̄rtū libꝝ regū discurrēti. Itē ali⁹ testis fi
delis zacharias filius barachie qui est
xj. de. xij. prophetis minoribus. n̄ erat

adhuc natus. Ipse fuit secundo anno regni darij regis persarum qui successit Cyro. qui dedit licentiaȝ iudeis reedificandi templū ꝛ a tempore Achaȝ ꝛ ysaie vsqꝫ ad tempus Darij fluxerūt plus ꝙ̃ ducenti anni. non ergo iste accessus ysaie ad ꝓphetissam nec de istis testibus aliquid continet veritatis. Qr ergo dicūt iudei est veritas istius textꝰ O vtinaȝ tolleret cecitas ab oculis vestris. Certe dico ꝙ veritas istius ꝓphetie ē ꝙ deus spiritussanctus assumpsit istos duos testes supradictos et accessit ad prophetissam. id est ad virgineȝ Mariam que habuit spm̄ prophetie ꝛ concepit ꝛ peperit filium ihm̄ christuȝ saluatorem nostrū. Nam quando dicitur in textu adhibui mihi duos testes ꝛc. loquit spūssanctꝰ per seipm̄ ꝛ nō ꝑ propheta sicut eñ loquit per prophetam: sic potest loqui per seipm̄. Isti duo testes fideles q̄s deus spūssanctus adhibuit fuerūt Vrias filius semey de quo dictū est qui prophetauit multa mala contra ciuitatem que venerūt in captiuitate babilonica. Et zacharias filiꝰ barachie qui prophetauit mlta bona specialiter de aduentu messie zacharie. ix. Exulta satis filia syon. ecce rex tuꝰ venit tibi iustꝰ ꝛ saluator ꝛc. Et qn̄ dicit ꝙ adhuc nō fuerūt nati: sed futuri erant. Hic est dicendū ꝙ nō obstat q2 p̄teritum ꝛ futurū totū est deo p̄sens: et ita loquit de preterito et de futuro sicut đ p̄senti ꝛ post prophetias istoruȝ sequit immediate in textu totuȝ in ꝑsona dei ꝛ spūssancti ꝛ accessi ad prophetissam. scilicet virginem Mariam que ꝓphetauit in cantico. Magnificat aīa mea dominū. Et concepit ꝛ peperit filium. Iste accessus fuit specialis ꝛ hoc ꝑ spiritumsanctum sicut dixit sibi angelus Luce primo. spiritussanctus superueniet in te. Ad quintum ꝛ vltimū argumentum dicendum ꝙ intelligit de scientia humana. licet eñ in christo nō fuerit ignorantia tamen quia factus ē homo in tempore. habuit scientiam in tempore ꝛ anteꝙ̃ illam haberet liberatio populi denunciata per ysaiaȝ completa fuit. Cum igit supra declaratum sit ꝙ ihs nazarenus sit vere christus. sequit ꝙ mater eius Maria concepit eū ꝛ peperit virgo ꝛ per consequens ē sanctissima. nec iudei possunt dictam auctoritatem negare. quia ñ solū accipitur de translatōne Hieronymi. sed etiā de translatōne. lxx. interpretum q̄ fuerūt iudei. ꝛ in lege ꝛ prophetis peritissimi s'm ꝙ dicit iosephus antiquitatis iudaice libro. xij. Videant etiam iudei tergū translatōnem caldaicam cui contradicere nō possunt nec audent. quia istaȝ prophetiam sic exponit. Vñ vbi nos habemus hic et adhibui mihi testes fideles Vriam sacerdotē ꝛ zachariam filium barachie ꝛ accessi ad ꝓphetissam ꝛc. Illa translatio sic habet. ꝛ cō testatus sum contestationes malas ex parte mea quas dixi venturas in ꝓphetia Vrie sacerdotis esse futurū ē quoꝗ sic omnē ꝯsolatōnem quā dixi vēturam in ꝓphetia zacharie filij Barachie ego adductꝰ sū ꝛ accessi ad ꝓphetissaȝ ꝛ concepit ꝛ peperit ꝛc. Iteȝ potest declarari sanctitas virginitatis marie ex secreto lemarbe. quia men clausa contra naturam suā est ibi posita in verbo multiplicabit eiꝰ imperiū vide supra libro primo in apertōne primi thesauri. Vnde in libro q̄ dicit sabath apud hebreos autentice dicit men clausa verbum clausum significat. Idem autē ꝑsuadet ꝑ illud qđ habet ysaie. xj. Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eiꝰ ascendet. Hec auctas ad literā intelligit de xp̄o: vt supra ostensum ē q̄ ꝑ florē intelligit q2 sic sine arboris corruptōe flos ab eo egredit sic xp̄c nascitur ex mr̄e absqꝫ ꝟginitatis corruptiōe. Idē est

ꝑsuadet̄ ꝑ hoc qđ habet̄ ysaie.lxvj. Añ
q̃ꝫ ꝑturiret pepit.ꝑturire est dolorē par
tus sentire. Non aũt dicit̄ de aliq̃ muli
ere ꝙ ipsa peperit absq̄ꝫ dolore partus
excepta dñi nostri ihũ xp̄i matre. Iteꝫ
Hiere.xxxix.dicit̄ nouū faciet dñs su-
per terrā femina circūdabit virū.per h̄
ꝙ dicit ꝓpha nouū faciet dñs manife-
ste ostendit insolitā rem futurā a dño ⁊
alias inauditā ꝙ fuit qñ virgo beata di
uinitꝰ ꝯcepit ihm̄ virū sciencijs ⁊ virtu
tibus ab instanti sue ꝯceptõnis perfe-
ctum ⁊ sic eum suo circūdedit vtero v̄
ginali. Qꝛ etiā ipꝫ pareret manāte cor-
rupta hoc nõ est nouū mulieribꝰ sed ꝙ
ip̄m pareret ip̄a remanente clausa istđ
est nouū. Item hoc fuit figuratum eze
chiel̄.xliiij.⁊ dixit dñs meꝰ ad me.por-
ta hec clausa erit ⁊ non apiet̄ ⁊ vir non
trāsibit ꝑ eam qm̄ dñs deꝰ israel igres-
sus est ꝑ eaꝫ eritq̄ꝫ clausa ⁊ hic est finis
versus in hebreo ꝑ hāc portā intelligit̄
virgo Maria ꝑ quam filius dei venit
ad nos ⁊ exiuit deus ⁊ homo clausura
virginitatis integra remanente. Item
rabi barachias exponens illud Treñ.
vltimo. Pupilli facti sumꝰ absq̄ꝫ patre
dicit ꝙ deus sanctꝰ ⁊ benedictꝰ ait isra-
eli.vos dixistis coram me pupilli facti
sumꝰ absq̄ꝫ patre. Redemptor quē ego
suscitabo vobis sine patre erit scilicꝫ in
terris.sicut est sine matre in celis:⁊ sic
ſm̄ euꝫ apparet virginitas Marie ma
tris xp̄i. Item dñs Bonauētura quon
dam ep̄s albañ. sup terciū sententiarū
distinctõne.iij.loquēs de sanctificatio
ne Marie dicit. Quidam iudei assert̄
de ea ꝙ q̃ꝫuis esset pulcherrima a nul-
lo vnq̄ꝫ hominū fuit concupita.vñ au-
tem accepit hoc iudeoꝝ dictum nesci-
re se dicit Nico.de lyra. Sed nõ est ve
risimile ꝙ talis aut tantꝰ doctor posue
rit istud in scripto suo nisi habuerit ab
aliq̄ loco autentico. Ratio aũt q̃re vir-
go beata nõ fuit cõcupita ab hoibꝰ põt

assignari. qꝛ dispositio mentis magis
relucet in facie q̃ꝫ in ceteris alijs parti-
bus ꝓpter qđ ex plenitudine grẽ existē
tis in eiꝰ mente fiebat quedā refulgen-
tia in eius facie q̄ in hoibꝰ ipsam intuē
tibus ꝯcupiscentiā nõ excitabat ſꝫ ma-
gis eam reprimebat ⁊ hoc mõ de ama-
bilitate sancti Sebestiani dicit̄. Neces
se em̄ erat vt queꝫ deus tanta ꝓfuderat
grã ab oibꝰ amaret̄. Conseq̄nter decla-
rat̄ sctitas v̄ginis Marie ꝑ scripturas
saracenoꝝ ꝓpter maiorē ꝯfusionē iude
oꝝ.dicit̄ em̄ in alchorano machometi.
Dixerunt angeli O maria deus vtiq̄ꝫ
elegit te ⁊ purificauit te ⁊ elegit te cla-
ram sup mulieres seculorum. Itē ibi-
dem O maria deus annunciat tibi v̄-
bum ex ipso.nomen eiꝰ iesus filiꝰ Ma
rie ⁊ erit honorabilis in seculo ⁊ in fu-
turo. Item ibidem dixit ipsa.deus me
us quomodo erit mihi filius ⁊ non te-
tigit me homo. Dixit sic deus creat qđ
vult cuꝫ decreuerit vtiq̄ꝫ aliquid.dic̄ ei
esto ⁊ erit. Item in libro albochā q̄ est
autenticus apđ eos dicit emphoraris
socius machometi ꝙ audiuit nunciuꝫ
dei dicentē nullus de filijs Adam na-
scit̄ quem nõ tangat sathan preter ma
riam ⁊ filium eius. ꝑ nuncium autem
dei intelligit machometuꝫ. Item dicit
ebumusse ꝓpham.i.machometū dixis-
se multi ꝑfecti fuerūt in hominibꝰ.nul
la aũt in mulieribꝰ fuit ꝑfecta nisi mar
thu. Has aũt scripturas saracenorum
induxi:qꝛ ſm̄ apostoluꝫ oportet sctõs
hr̄e testimoniū ab his q̄ foris sunt. Pa
tet igit̄ ꝙ iudeꝰ in minore sui argumen
ti accipit falsum.s.ꝙ in genealogia sal
uatoris nõ ponit̄ aliq̄ mulier sctā.cuiꝰ
opinionis videt̄ fuisse Hieronymꝰ su-
per Matheum dicens. Notandum in
genealogia saluatoris nullam sancta-
rum mulierum assumi sed eas q̃s scri-
ptura rep̄hēdit vt q̄ ꝑꝑ peccatores ve-
nerat de peccatricibꝰ nascēs oim̄ pctā

deleret. Sed istud dictum non placet nicolao de lyra ꝓpter duo. Primo qꝛ vt dictum est in genealogia saluatoris ponitur maria sanctaruꝫ sanctissima. Secundo quia ex eadem ratione ibidem arguit Hieronymus ad oppositum. s. ꝙ propter peccatuꝫ athalie filie impijssime iesabelis que erat ydolatra ⁊ ad ydolatriam traxit Joathan maritum suū filius amboꝝ ochozias et nepos ioas ⁊ pronepos amasias tolluntur a genealogia saluatoris.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus non est verus messias qꝛ non est filius dauid siue de genere dauid.

Quartum argumentum iudeorum ex euangelio est in primo cap̄. Math. Ponitur genealogia christi quem asserunt christiani eē veꝝ messiam ex eadem arguitur ꝙ ip̄e non est messias in lege ꝓmissus. sic. verus messias debꝫ esse filius dauid siue de genere dauid sed hiesus nazarenus non est filius dauid nec de genere eius ergo ip̄e nō est messias ꝓmissus. Maior est concessa ab omnibus tam iudeis q̄ christianis. Minor ꝓbat̄ quia si hiesus nazarenus descenderet de dauid ſm carnem in eius genealogia poneretur. Constat autē ꝙ nihil tale ibi ē qꝛ in fine genealogie dicit̄. Jacob aūt genuit Joseph viꝝ marie de qua natꝰ est christus ⁊c̄. Nunquid xp̄s est ex semine ioseph natus vt dicat̄ de genere dauid. sicut ⁊ ioseph. Et patꝫ ꝙ christiani hoc nō concedūt. ergo nō habent ex p̄dicta genealogia ꝙ ip̄e sit de genere dauid. Si forte dicat christianus ꝙ descēdit ꝑ mariā q̄ est de genere dauid hoc nō habet̄ ex textu qꝛ nō ponit̄ ibi q̄s eius fuit pr̄ vel mater. g̃ nullo mō hiesus nazarenus dicendus est filius dauid ⁊ ꝑn̄r ip̄e nō est messias. Respondet̄ ſm Hiero. i glo. ꝙ nō ē consuetudo scripturaꝝ vt ordo mulieꝝ in generationibꝰ texet̄. Et iō nō ꝑ mariā sed ꝑ Joseph iducit̄ cū de vna tribu ioseph ⁊ maria fuerūt. vñ ⁊ eā quasi ꝓximam cogebat̄ accip̄e. ne vna tribꝰ se in aliaꝫ ꝯfunderet. vñ Nume. xxxvj. oīes viri ducūt vxores de tribu ⁊ cognatione sua ⁊ cuncte femine maritos de eadeꝫ tribu accipient vt hereditas ꝑmaneat in familijs. Sed ꝯtra hoc Exo. vj. Accepit aaron sororē naazon filiā amminadab. s. elisabeth in vxorem de qua constat ꝙ erat de tribu iuda. Solutio sola illa mulier nubere non potuit viro de alia tribu ad quaꝫ deueniebat hereditas patris vel parentū. Vñ cū ipsi elisabeth non deueniret hereditas patris quia habebat fratres priores se idō bene potuit nubere viro ď alia tribu. ß qꝛ maria non habuit fratres vel sorores priores se quia fuit vnica ioachim pr̄i suo ideo ad eā deuenit hereditas. Vñ habuit necesse ſm legem nubere viro de cognatione sua. et quia ioseph fuit de tribu iuda ⁊ de ꝓgenie dauid vt pꝫ in genealogia ascendendo. Sequit̄ ergo ꝙ virgo maria de qua natus ē hiesus qui vocat̄ christus fuit de eadē tribu ⁊ ꝓgenie. Sed quia ex rege dauid duo pullularunt rami tanq̄ ex radice. s. salomon ⁊ nathan. Est dubium inter doctos a quo illoꝝ virgo maria descēdat ſm carnē. ⁊ sunt nōnulli doctores dicentes ꝙ hec virgo descendit ex rege salomone ſm carneꝫ. ⁊ ex nathan ſm legem cuius opinionis est Nicolaus de lyra. Luce. iij. Sꝫ hec opinio videt̄ esse primo ꝯtra ꝓphetas. Nam Hieremias ꝓpheta loquens de yechonia: ꝑ quē venit linea salomonis. ait. scribe viꝝ istū sterilē q̄ in diebus suis nō prosperabitur nec erit de semine eius vir q̄ sedeat suꝑ soliū dauid. ⁊ ꝑtātem habeat vltra in iuda. Hieremie. xxij. Si

ergo hec virgo descendit per salomo-
nem ⁊ yechoniam: vt dicit illa opinio
sequit ꝙ christus filius virginis nõ se
dit sup soliu dauid. ⁊ sup regnũ eius
Contra ꝓphetam in ca. sequenti ⁊ ysa.
ix. ca. nec valet dicere ꝙ ꝓpheta intelli
git non erit qui sedeat seculari hono-
re. xp̃s autem non sic sederat. quia su-
pra ca. eodem dicit dñs ꝑ ꝓphetã. Vi
no ego quia si fuerit yechonias fili⁹ io
achim regis iuda annulus i manu de
xtera mea inde euellam eum ⁊ loquit
de ip̃o ⁊ de semine suo. Vñ patz ꝙ nõ
solum loquit de tempali ptãte ꝫ etiaꝫ
de illa qua xp̃s sedere habuit ad dexte
ram patris. Item nõ est verisile q2 de⁹
tam cõfusibiliter repelleret eũ ⁊ semẽ
suũ ab honore tpali ⁊ a minori gradu
⁊ consequenter constitueret ip̃m in se-
mine suo in maiori gradu. s. cristi. Se-
cundo hec opinio videt esse ꝯtra apl̃m
quia nathan frater salomonis regl nõ
fuit filius naturalis regis dauid ꝫ ad-
optiuus. Luce. iij. Cũ ergo ab illo na-
than descendat hec virgo ſm carnem:
vt notat Affrican⁹ scribens ad Aristi-
dem ⁊ Eusebius li. j. ecclesiastice histo
rie ca. vij. ⁊ Damascenus in sententijs
suis li. iiij. ca. vj. Sequit ꝙ christ⁹ non
est ex semine dauid ſm carnem cõtra
apl̃m. j. cap̃. ad Romanos. Qui fact⁹
est ei ex semine dauid ſm carnem. Re
spondendũ ergo ſm illuminatum do
ctorem magistꝛ Johem vitalis in ser-
mone natiuitatis btẽ virginis q icipit
O pulcerrima inter mulieres ꝙ h sa-
cra virgo venit ex nathan ſm carnem
q fuit filius naturalis dauid. nõ q̃dem
de bersabee vt illi estimãt ꝫ de pncipa
li vxore dauid. s. michol. binomia egla
dicta filia saulis q genuit dauid yetru
an binomyũ q2 ⁊ nathan de h. ij. Reg.
iij. Cũ notatis ꝑ iosephũ lib. antiquita
tis iudaice ⁊ ꝑ dictũ Nicolauz de lyra
q2 nathan fuit melior salomone natu-
ra ⁊ vsta q2 de principali vxore ⁊ vt o-
pinatur p̃dictus doctor renũciauit iu
ri regni ratione eximie sanctitatis. ex q̃
nathan filio dauid xxxviij. pullularũt
plante vsqꝫ ad auos sancti ioachim pa
tris virginis. Nam Mathat frater aui
eius q ⁊ melchi dict⁹ est genuit heli q
ioseph ſm legez Luce. iij. ⁊ hic habuit
fratrẽ pantherã q genuit barpantherã
qui sctm̃ Joachim ſm carnẽ teste Da
masceno vbi s. ⁊ sic sanctus Joachim
pater huius v̉ginis ⁊ sanctus Joseph
sponsus eius fuerũt ſm legem secũdi
primoꝝ filij. ⁊ sic patet genealogia nõ
solum ioseph ex ꝓgenie dauid ꝫ etiaꝫ
virginis gloriose ꝑ nathan ex pricipa-
li vxore dauid. s. michol.

Contẽdit iudeus probare ꝙ hiesus nõ est verus messias q2 fuit peccator ex hoc ꝙ fuit baptisatus.

Q Vintũ argumentũ iudeorũ ex
euangelio est ad ꝓbandũ ꝙ cri
stus habuit peccatũ. vel ꝙ eius
baptismus fuit frustra arguit iudeus
sic. In euangelio Mathe. iij. ca. dicit.
ꝙ venit hiesus a galilea in Jordanem
ad Johem vt baptisaret ab eo. ex hoc
arguit sic. Christiani dicunt ꝙ baptis-
mus est ablutio peccatoꝝ. cũ ergo ih̃s
nazarenus fuit baptisat⁹. g habuit pec
cata abluẽda qd̃ ip̃i negant. aut ille ba
ptismus fuit frustra. Rñdet ꝙ baptis-
mus xp̃i est ablutio peccatoꝝ. non aũt
baptism⁹ Johis: sicut ip̃e Johes dicit
Math. iij. Ego q̃dez baptiso vos in aq̃
in pniam. q ãt post me vẽtur⁹ est forti-
or me est. cui⁹ nõ sum dignus portare
calciamenta. ip̃e vos baptisabit in spi-
ritu sctõ. Hiesus ãt nazaren⁹ fuit bap-
tisatus baptismo Johis tm̃. q nõ erat
ablutio pctõꝝ. ⁊ iõ nõ ꝯclusit argumẽ
tum ꝙ hiesus habuerit pctm̃ abluẽdũ
q2 sanctificati i vtero baptisati sunt ba

ptismo xp̄i ⁊ tamen nõ hñt pctm̃ ablu
endum. Hiesus autem ab instanti cõ
ceptionis sue nõ solũ fuit sanctificat⁹
ꝫ etiã sctũs sctõꝝ. Qz aũt arguit vltra
ꝙ Jesus nazarenus fuit baptisat⁹ fru
stra. Dicendũ ꝙ nõ sequit quia ꝑ hoc
approbauit baptismũ ⁊ p̄dicationem
iohis. ⁊ ꝑ tactũ sue sanctissime carnis
dedit vim regeneratiuã aquis nec silr
sanctificati in vtero frustra baptisant
quia ꝑ hoc regenerant in xp̄o ⁊ mem-
bra eius efficiunt. Et qꝛ scripture noui
testamenti ⁊ doctoꝝ catholicoꝝ loq̄n
tes de baptismo sunt note fidelibus ⁊
a iudeis non recipiunt. Ideo accipiũ-
tur aliqua cõtra iudeos de veteri testa
mento ⁊ de dictis doctoꝝ hebraicorũ.
et p̄mittitur figura huius sacramenti
Exodi. xxix. in baptismo aaron ⁊ filio
rum eius. Vñ dixit dñs moysi. aaron
⁊ filios eius applicabis ad ostiũ taber
naculi testimonij. s. in atrio vbi erat al
tare holocausti. Cumqꝫ laueris patrez
cũ filijs aqua indues ⁊c. ista lotio aq̄ q̄
erat primũ: vt dicit rabi salomon non
intelligit de ablutione manuũ ⁊ pedũ
solum sed de lotione tocius corpis. ita
ꝙ dicit h̄ expresse rabi salomon. ꝙ hoc
qđ dicit lauabis eos vult dicē bapti-
sabis eos sic ꝙ totum corpus intret in
aquam. Item scđo sup illud Ecclesia-
stes p̄mo. Quid est qđ fuit id qđ futu-
rum est. Rabibarachias dicit sicut fu-
it redemptor prim⁹ sic erit vltim⁹. Re
demptor primus. s. moyses fecit ascen
dere puteum. sicut habet Nume. xxi.
Sic redemptor vltimus qui ē rex mes
sias ascendere faciat aquas. sicut habe
tur Johelis vltimo. Et fons de domo
dei egrediet ⁊ irrigabit torrentē spina
rum. Hec sunt verba doctoris. ꝑ torrē
tē spinaꝝ intelligit mltitudo peccãtiũ
Aliqui hebrei dicunt ꝙ hec est lr̄a ⁊ ir
rigabit planiciem sethim. Est autez se
thim regio grecie de q̄ alexãder mag-
nus exiuit ad pugnandũ contra reges
persaꝝ ⁊ medoꝝ. vt habet. i. Macha-
beoꝝ. i. cap̄. ⁊ ꝺm hoc ista ꝓphetia fuit
impleta qñ apl̄i p̄dicauerunt grecis ⁊
eos baptisauerunt. Itez. iij. Isa. xliiij.
Noli timere serue meus iacob ⁊ rectis
sime quē elegi. Effundã em̃ aquas su-
per sitientem ⁊ fluenta sup aridaz. Ef-
fundam spiritũ meũ sup semen tuum
⁊ benedictionem meã sup stirpē tuã:
⁊ germinabũt inter herbas sicut sali-
ces iuxta p̄terfluentes aquas. Iste di-
cet. dñi ego sum et ille vocabit in noie
Jacob. ⁊ hic scribet manu sua dño ⁊ i
noie dei isrl̄ assimilabit. Per hoc em̃
ꝙ dicit effundã aquas sup sitientē itel
ligitur baptisatio iudeoꝝ fidem christi
deuote recipientiũ. Et ꝑ hoc ꝙ subdit
⁊ fluenta sup aridam intelligit baptisa
tio gentiliũ. Nam gentilitas nõ fuit ir
rigata doctria legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ ꝙ iste
sit intellectus habet sup glosa rabi sa-
lomon. sup illud qđ subdit. germina-
bunt iter herbas ⁊c. i. in medio Esau.
Per esau vo ip̄e ⁊ doctores hebrei in
telligunt romanũ imperium qđ susce
pit fidem christi ⁊ baptismũ: vt patet.
Sequit iste dicet dñe ego sum glosa.
Isti erunt iusti ꝑfecti quod de aposto-
lis cõuenienter potest intelligi. Et ille
vocabit in nomie iacob: glosa. Isti sũt
paruuli filij impioꝝ quod cõueniēter
intelligitur de filijs iudeꝝ per aposto-
lum conuersis ad christum patribus
eoꝝ in infidelitate remanētibus. Hic
scribet manu sua dño glosa. hi sunt fi-
lij pnie ꝑ qđ ꝯuenienter intelliguntur
xp̄iani religiosi. ⁊ in noie isrl̄ assil̄abit.
glo. Isti sunt conuersi de gentib⁹ illis
applicat nomē isrl̄. ꝺm qđ dic̄ apl̄s ad
Rom. ij. nõ q̄ in mãifesto iude⁹ ē. neqꝫ
que in manifesto in carne circũcisio ꝫ
q̄ in abscondito iudeus est ⁊ circũcisiõ
cordis in spiritu non littera cui⁹ laus
nõ ex hominibus sed ex deo est. Patz

Igitur ex predictis ꝙ glosa Rabi salo-
mon. conuenienter aptaꝝ ad ꝓpositum
nostrum cuiuis hoc non intẽderit. De-
us eñ aliqñ mouet linguam hominis
mali ad annunciandũ veritatem ꝑter
eius intentionem: sicut Cayphas Jo-
hãnis. xj. dixit de christo. Expedit vo-
bis vt vnus moriaꝝ homo ꝓ populo.
Intendebat eñ solum inducere alios
ad occidendũ christũ. Sed quod ver-
bum significauit mortem eius profu-
turam ad salutem spũalem populi: ħ
fuit preter eius intentionẽ ꝓpter quod
euangelista subdit. hoc autem non di-
xit a semetipso. ꝫ supple a deo sic eius
linguam mouente. Habetur autez si-
mile quãtum ad aliquid Nume. xxij.
de Asina balaam que protulit verba
rationabilia. vt patet ibidem deo mo-
uente linguam eius per se vel per an-
gelum. Illa tamen non itellexit verba:
que protulit cum non haberet rõnem
nec intellecium. Item quarto sup illõ
Geñ. xlix. Ligans ad vineã pullũ suũ
⁊ ad vitem. O fili mi asinaz suã. Dicit
glosa. Hic est de quo scriptum est Za-
charie. ix. Sedens sup asinam ⁊c. seq
tur in glosa. Et quõ erit agens sic scri
ptũ est Ezechielis. xxxvj. Et effundaz
super vos aquam mundã ⁊ emũdabi
mini ab omnibus inquinamentis ve
stris. Autoritas zacharie hic inducta
ꝭm doctores hebreos intelligiꝝ ad lit-
teram de messia. sicut ostensum est su-
pra ⁊ ꝑ glosam hebraicaz hic inductaz
habeꝝ ꝙ erat mundaturus populũ su-
um ꝑ effusionem aque munde q̃ ꝓprie
diciꝝ baptismus xpi. Vñ in libro qui
diciꝝ yoma hierosolomitanũ autẽtico
apud hebreos diciꝝ. Quemadmoduz
pelagus mundificat pollutos: ita deꝰ
sanctꝰ ⁊ benedictus erit mundãs in fu
turo isrl' ⁊ sic est dicens Ezechie. xxxvj
Aspgam sup vos aq̃s mundas: ħ ille.
Item sapiẽtes thalmuth in midras di

xerunt ꝙ in aduẽtu messie ipẽ assume
ret sibi aquas mundas õ sub sede sua
⁊ ꝙ ipẽ sup isrl' effunderet ꝓut dixit te
xtus. effundam sup vos aquã mũdaz
⁊ sapientes tabala has aquas signifi-
cauerunt ⁊ dixit rabi aquiba qñ acces-
seritis ad lapides mundos marmore
os non dicas aquas aquas. Sunt eñ
aque tempales ⁊ aque spũales. Item
ꝙ viderunt messiã filiũ dauid intrare
ꝑ synagogas ⁊ studia ⁊ interrogatus
quid faceret. respõdit ꝙ balneabat. iu-
xta textũ Geñ. lauit in vino vestimen
ta sua qõ significat lotionẽ in baptis-
mo a sancto messia postmodũ ordina
to. Item Quinto de baptismo et eius
effectu dr̃ Zacharie. xiij. ca. In illo die
erit fons patens domui dauid ⁊ habi-
tantibus hierusalẽ in ablutionẽ pecca
torum ⁊ menstruate. Per hoc ꝙ dicit
erit de futuro patet ꝙ non põt intelli-
gi de ablutione aliq̃ veteris legis. Nã
oẽs ille erant statute longe añ tẽpus
zacharie. Qꝫ aũt intelligaꝝ de baptis-
mo xpi patet ꝑ illud qõ sequiꝝ: ⁊ erit ĩ
die illa dicit dñs exercituũ disperdam
noĩa ydoloꝝ de terra qõ impletũ fuit
tpe xpi ⁊ discipuloꝝ eius. ꝑ quoꝝ pre-
dicationez ydolatria cessauit ꝑ totum
mundũ: exceptis q̃busdã barbaris in
aquilonari pte habitantibꝰ q̃ limitati
dicunꝝ. ꝙ illud viuũ qõ eis prio occur
rit qualibet die illud adorãt ⁊ venerã-
tur vt deũ suũ ꝓ illa die. Sz qm̃ ħ mo
dicum est respectiue ideo quasi ꝓ nihi
lo reputaꝝ ꝭm cõem modũ loquendi.
⁊ etiam ꝭm doctrinã phi. ij. phisicoꝝ.
Nec obstat ꝙ dr̃ domui dauid ⁊ habi
tantibus hierusalẽ. qꝛ Hiere. xxx. Cri
stus noĩatur noĩe dauid: vbi dr̃. serui-
ent dño deo suo. ⁊ dauid regi suo quẽ
suscitabo eis. Nõ eñ itelligi põt de da-
uid q̃ mortuꝰ erat ꝑ. cccc. ãnos. añ vel
circiter ⁊ ꝙ itelligaꝝ de xpo ptꝫ ꝑ trans
lationem caldaicã q̃ sic hꝫ ⁊ colent co

ram dño deo suo ⁊ obedient messie fi-
lio dauid ⁊ sic ꝑ domū dauid ħ intelli
gitur familia xp̄i ⁊ eadem intentōne ꝑ
hierl'm militās ecclesia. Dicit' aūt ba-
ptism⁹ fons patens q₂ nulli penitenti
debite denegat' ⁊ dicit' in ablutiōe pec
catoꝝ ⁊ menstruate ꝓpter pctm̄ actua
le ⁊ originale qđ cōtrahit' in vtero ma
tris. vtrūq₃ em̄ lauat baptism⁹ in adul
tis ad baptismū venientibus. Unde
dicit hic glosa caldaica sup verbo i ab
lutionem pctōꝝ ⁊ remittant' sua pctā:
⁊ sue macule. ⁊ idez dicit rabi salomō
in sua glosa allegando chaldeū. Item
vj. ysaie. in ca. xij. postq̄₃ locutus est de
saluatore dicens. Ecce deus saluator
meus fiducialiter agā ⁊ nō timebo ⁊c.
consequenter dicit: haurietis aquas i
gaudio de fontibus saluatoris ⁊ glosa
uit chaldaicus ⁊ recipietis cū gaudio
legem nouā electoꝝ iustoꝝ. Hebraica
veritas habet accipietis aquā cū gau-
dio de fonte saluationis ⁊ idem est de
fonte saluatōis vel saluatoris ⁊ ita im
pletur in hoc sacramento qđ hab₃ vir
tutem remittendi pctā ex fontibus sal
uatoris. i. ex q̄nq₃ plagis xp̄i in passio
ne sua. Et ad l'ram de fonte saluatoris
i. de latere xp̄i exiuit sanguis ⁊ aqua ⁊
q̄ vidit testimoniū ꝑhibuit ⁊ scim⁹ q̄a
veꝝ est testimoniū eius vt patet Joh.
xix. Item. vij. ysaie. liij. ca. in fine. Ecce
intelliget seruus me⁹ ⁊ exeltabit' ⁊ ele-
uabitur ⁊ sublimis erit valde. Seq̄tur
Iste asperget gentes multas hec scri-
ptura intelligit' ad l'ram de xp̄o pat₃ ꝑ
translationem chaldaicā cui non licet
contradicere iudeis que talis est. ecce
prosperabitur seruus meus Messias
ꝓpter qđ antiqui hebrei ab isto loco vs
q₃ in finez. liij. capituli exposuerūt ad
l'ram de passione xp̄i. Dicit ergo Ecce
intelliget seruus me⁹ q₂ habet scientiā
diuinā ab eterno ⁊ humanā ex tempe.
⁊ exaltabit'. s. ad vnitatē suppositi diui
ni. vel aliter exaltabit' in sua resurrecti
one ⁊ eleuabit' in sua ascensione ⁊ sub
limis erit valde sedens ad dexterā pa
tris Marci vltimo. Et dñs quidē hie-
sus postq̄₃ locutus est, eis assumpt⁹ est
in celum ⁊ sedet ad dexterā dei. vel ali
ter s'm qđ exponit rabi aquiba. Exal-
tabitur plusq̄₃ abrahā ⁊ eleuabit' pl⁹q̄₃
moyses. ⁊ sublimis erit plusq̄₃ angeli.
Ex q̄bus satis potest inferri ꝙ messias
debebat esse deus. Sequit' ad ꝓpositū
iste Messias aspget gentes multas. s.
mundabit sanguine suo ⁊ baptismate
q̄ omnia manifeste sunt impleta i xp̄o
Item octauo et vltimo dauid ꝓphete
fuit reuelatum signū cōpletionis oīm
ꝓphetiaꝝ sacramentis baptismi. vnde
dicit in ps̄. xxviij. Vox dñi sup aquas
deus maiestatis intonuit ac si diceret.
clarius tunc sacramentū baptismi erit
adimpletū. cū vox dñi fuerit sup aq̄s
et deus maiestatis intonuerit qđ fuit
adimpletum in baptismo xp̄i q₂ tunc
vox patris intonuit dicens. ħ est filius
me⁹ dilectus ⁊c. Math. iij. Et ista fuit
intonatio dei maiestatis. Ex p̄dictis in
solutione huius argumēti iudaici tria
colligunt'. Primum ꝙ licet xp̄s fuerit
baptisatus fuit tamē immunis a pctō
Scdm ꝙ baptismus xp̄i non fuit fru
stra licet ip̄e esset sine pctō. Tercium ē
ꝙ istud sacramentū fuit in testamento
veteri figuratū ⁊ multipliciter ꝓpheta
tum ac ꝑ doctores ⁊ glosas hebreoru₃
euidenter demonstratum.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus non habuit spiritū sanctum ante baptismum.

SExtum argumentum iudeorū
sumit' ex euāgelio ex illo Mat.
. iij. baptisatus autem cōfestim
ascendit de aqua et ecce aperte sunt ei
celi ⁊ vidit spiritum dei venientē sicut
columbam ⁊ descendentē sup se. Ex ħ

arguūt iudei ꝙ christus añ baptismū͂ non habuit spm̄ sctm̄. cui⁹ oppositum asserūt xp̄iani. Q̄ꝛ āt istō sequat̄ ex te xtu patet: qꝛ nullus venit vbi ꝑus erat Cum ergo dicat̄ in textu vidit spm̄ dei venientem sup se ğ spūs sctūs non venit in Jhū nazareno añ baptismū ꝛ tñ tunc erat incipiens annū. xxx. sic ergo xxx. annis fuit sine spū sctō qđ incōuenīens magnū reputat̄ a xp̄ianis. Rñdetur ꝙ non sequit̄ vidit spm̄ sctm̄ descendentem ꝛ venientem sup se ğ ante non habuit spm̄ sctm̄. qꝛ. iiij. Regū iij. dicit̄ de elizeo cumq; caneret psaltis facta est sup eum manus dñi qđ intelligitur de spiritu ꝓphetandi ꝛ tñ dicit̄ de eo ante. ij. ca. Requieuit spūs helie sup elizeum. ꝛ qđ subdit̄ in arguendo nullus venit vbi prius erat. Dicendū ꝙ verꝫ est eo mō quo prius ibi erat sed alio mō ꝑt venire. sicut dı̄ Geñ. xviij. vbi dicit̄ dixit dñs ad Abrahā clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est. Sequit̄. descendā ꝛ videbo vtrum clamorem q̄ venit a me oꝑe impleuerunt ꝛc̄. nō est ꝑ hoc intelligendū ꝙ añ deus non esset in zodoma ꝛ gomorra nec videret eoꝝ facta cū de necessitate sit vbiq; pñs: sicut dı̄ Hieremie. xxiij. Celum ꝛ terrā ego impleo dicit dñs ꝛ oīa de necessitate viderit ab eterno. dı̄ ergo descendisse ꝛ vidisse ꝓpter nouū defectum quā fecit ibi. s. subuersione zodome ꝛ gomorre. Erat igit̄ ibi añ sicut conseruās in esse ꝫ; descendit ibi sicut puniens. ꝛ silr̄ tunc dı̄ vidisse. q̄a ſm modū loquendi scripture ꝛ etiam hominū de⁹ non dı̄ videre pctā quando dissimulat punire. nec ꝑ hoc iportatur aliqua mutatio in deo ꝫ in creatura. sic suo mō dicendū est in ꝓposito spūssanct⁹ fuit i hiesu nazareno ab instanti cōceptionis sue ꝑ plenitudinē gratie sicut dı̄ Johis. j. Vidimus euꝫ quasi vnigenitū a p̄re plenū grā ꝛ veritatis: ꝛ hoc q̄ꝫ ꝑdictum fuit ysaie. xj. cap̄. Egredietur virga de radice yesse ꝛ flos ď radice eius ascendet. ꝛ requiescet sup eum spūs dñi. spūs sapientie ꝛ intellectus. spūs consilij ꝛ fortitudinis. spūs scientie ꝛ pietatis ꝛ replebit eum spūs timoris dñi. Dı̄ tamen venisse sup euꝫ in baptismo ꝑ aliū modū. s. in signo visibili columbe representantis in xp̄o plenitudinē gratie non tunc accepte licꝫ pri⁹ vt dictū est. tñ plenitudo grē q̄ latens erat in xp̄o fuit tunc manifesta Johanni baptiste inuisibili signo sic̄ ei dictū fuit a dño sup quē videris spiritum descendentē ꝛ manentē sup euꝫ hic est qui baptisat in spūsctō. ꝛ ꝑ ꝑdicationem Johis alijs fuit dictū Ideo subditur. ego vidi ꝛ testimoniū ꝑhibui qꝛ hic est filius dei. Illi tñ q̄ erant cum Johe qñ colūba descendit sup iesum viderunt cum eo ꝛ vocē p̄ris audierūt. qꝛ columba illa non fuit ymaginaria ꝫ vera ꝛ visibilis ꝛ vox diuinit⁹ formata ꝛ sensibilis. Fuit āt tunc necessaria manifestatio plenitudinis grē in xp̄o. Primo vt ꝓphetia ysaie ꝑdicta ostenderet̄ impleta. Scđo q̄a cito post baptismū erat ꝑdicatur⁹ ꝛ publicaturus legem euangelicā q̄ est lex grē ꝛ ꝑ ꝯñs actor eius ostendi debuit plenus grē. Ideo tunc audita est vox p̄ris Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacuit tanq; in actore euangelij. Et si dicat iudeus ꝙ tunc erit ꝯtradictio in verbis. s. ꝙ erat ibi spūs sctūs. ꝛ ñ erat. veniebat. ꝛ non veniebat. descēdebat. ꝛ non descendebat. Dicendū est ꝙ nō sequit̄ qꝛ vera ꝯdictio debet esse ad idē ꝛ ſm idem ꝛ silr̄ in eodē tp̄e. Nūc aūt vt ꝺclaratum est non similiter sed alio modo venit spiritus sanctus sup ihm in baptismo q̄ꝫ erat prius in xp̄o.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus christus non est ver⁹ de

us quia esuriijt.
Eptimū argumentum iudeoꝝ
ex euangelio sumit̄ ex illo quia
dr̄ Math.iiij.ꝙ christus ieiuna
uit.xl.diebus ⁊.xl.noctibus et postea
esuriijt. Arguūt ergo iudei sic. Christi
ani dicunt hiesum nazarenū esse deū.
⁊ que laus est dō ieiunare quasi dicāt
nulla.quia deo non competit comede
re vel ieiunare propter quod videt̄ de
risibile.⁊ adhuc magis illud qḋ s̄bdit̄.
⁊ postea esuriijt.⁊ maxime cū Moises
qui tantum homo fuit ieiunauit.xl.di
ebus ⁊.xl.noctibus ⁊ non esuriijt. So
lutio istius argumenti patet ex his q̄
supradicta sunt in isto.iij.libro.cōside
ratione.iiij. argumēto.xxij. Ibi enim
declaratum fuit ꝙ xp̄s in lege ⁊ ꝓphe
tis ꝓmissus futurus erat verus homo
et verus deus in vna ꝑsona. Declara
tum est etiam ꝙ hiesus nazarenus est
verus xp̄s iudeis promissus supra li
bro primo in apertione.xij.thesauroꝝ
⁊ ꝑ consequens ip̄e est verus homo et
verus deus. Item declaratum fuit ibi
dem ⁊ sepe alibi ꝙ per passionem suā
⁊ mortem operaturus esset nostrā salu
tem ꝓpter qḋ habuit corpus passibile
⁊ mortale ante resurrectionē suā ⁊ hoc
mō ieiunauit ⁊ esuriijt.⁊ tandem affli
ctiones ⁊ mortem sustinuit non in dei
tate sua qꝛ hoc est impossibile.ꝫ in hu
manitate ꝓ nobis assumpta.⁊ sic me
ruit nobis gr̄am ⁊ gl̄am ⁊ sibi corporl
glorificationem.vn̄ sup illud Genesis
xxvj.et itroduxit eam ysaac dicit rabi
moysen hadersan. Hic est rex messias
quem elegit deus sanctus ⁊ benedict⁹
vt coleret eū toto cordḋ daretqꝫ cor suū
ad petendum miserationes pro israel
⁊ ad ieiunandum et humiliandum se
pro eis:sicut scriptuꝫ est ysaie.liij. Ipe
vulneratus est ꝓpter iniquitates nr̄as
attritus est ꝓpter scelera nostra disci
plina pacis nr̄e sup eum.⁊ liuore eius
sanati sumus. Per hanc traditionem
dicti rabi moysen patet ꝙ.liij.ca.ysai
as loquit̄ de christi passione ꝓ generē
humani salūte. qḋ autem dicūt iudei
de moise.ꝙ post illud ieiuniū non esu
riijt falsum est ꝙ postea non comedis
set nec est simile de vtroqꝫ. nam mani
chei dicturi erant ꝙ hiesus non habu
it carnem humanā ex elementis com
positam ꝫ celestem ad quos repellen
dos euangelium mentionem facit de
esurie xp̄i. Iudei ṽo hoc non erant di
cturi de moyse.ꝓpter hoc nō oportuit
ꝙ scriptura faceret mentionem sic de
eius esurie.

Contēdit iudeus probare ꝙ
hiesus christus non est de⁹ qꝛ
nō dixit dyabolo tentanti in oī
verbo qḋ procedit de ore meo

Ctauū argumentum iudeoꝛuꝫ
ex euāgelio sumit̄ ex illo qḋ di
citur in supradicto caplo. Non
in solo pane viuit homo ꝫ in omi ver
bo qḋ ꝓcedit de ore dei. Asserūt iudei
ꝙ ista responsio quā ih̄us dedit diabo
lo non est rationabilis qꝛ debuisset di
xisse ꝫ i oi re q̄ ꝓcedit de ore meo. Si
eñ ip̄e erat de⁹ potuit hoīs vitā ꝯserua
re de oi re siue sit lignū siue lapis siue
alia hmōi. R̄n̄r.cū s̄dꝛ ꝙ debuisset dicē
ih̄s ꝫ i oi re q̄ ꝓcedit de ore meo.dico
ꝙ ñ ē vex.ñ.i.sic debuit dicē qꝛ ih̄s vo
luit zelare diabolo suā deitatē quā ille
querebat experire ꝑ tentationem.pro
pter qḋ non debuit dicere de ore meo
quia loquebatur vt homo zelans suā
diuinitatem. Item quia tentationem
demonis excludebat ꝑ scripturam sa
cram.ideo debuit eaꝫ allegare sicut ia
cuit in textu in quo scribit̄ ḋ ore dei et
eadem rōne non debuit dicere de omi
rꝫ ꝫ in omi verbo. quia sic scribit̄ in te
xtu.cū hoc etiā p̄t dici ꝙ nō arguit.qa
verbū frequenter accipit̄ in sacra scri

ptura pro re facta. Nam .ij. Regum .j. ca. dicitꝫ q̄ est verbuꝫ qđ factū est. i. res gesta vel facta ⁊ sic accipitꝫ in ꝓposito vt patet lr̄am intuenti Deut. viij. ca.

Contēdit iudeus probare q̄ hiesus christus non est deꝰ q̄a non misit se deorsum cum esset in pinnaculo.

Nunum argumentū iudeoꝝ ex euangelio sumitꝫ ex illo qđ dicitur Math. ca. quo supra. Si filius dei es mitte te deorsum ⁊c̄. Sequitur ait illi hiesus rursuꝫ. Scriptū est. non tentabis dn̄m deū tuū. Ex hoc arguūt iudei dicentes q̄ hec respōsio non est bona. Primo q̄ꝛ vt dicunt iudei in eo erat ptās faciendi miracula. ⁊ ideo si dimisisset se deorsum sine lesione aliqua non fuissꝫ ibi aliq̄ tētatio diuina. Scđo q̄ꝛ sancti viri leguntꝫ deum tentasse nec ex hoc r̄probantur in scriptura ꝫ magis cōmendantꝫ sic̄ Helias. iij. Regum. xviij. capi. Qui dixit deus q̄ exaudierit ꝑ ignem ipe sit deꝰ. ⁊ Helizeus. iiij. Regum. v. ca. dixit de naaman leproso veniat ad me et sciat ꝓphetam esse in isrl̄. Similiter de Gedeon Judicū. vj. tentauit deū querēs signū in vellere. Item deus non inducit homines ad malū: inducit āt ad sui ipius tentationē Malachie. iij. ca. Inferte oēm decimā in horreū meū vt sit cibus in domo mea ⁊ ꝓbate me. Super hoc dicit dn̄s. si non aperuero catharactas celi et effudero vobis benedictionem meā vsq̄ ad abundantiam. R̄ndetꝫ cū dicunt iudei Prīo q̄ ista responsio nō est bona: nō tentabis dn̄m deū tuū. Dico q̄ in h̄ iudei ꝑcutiūt seipos arguentes dictū moysi Deut. vj. ca. Q̄ꝛ āt vlteriꝰ nituntꝫ ostēdere tentationem dei nō esse pctm̄ manifeste dicunt ꝯ deū arguentē maliciā ppl̄i isrl̄ Nume. xiiij. ca. tentauerunt me iam ꝑ x. vices. Item ps̄. xciiij. Nolite obdurare corda vr̄a sicut i exacerbatiōe f̄m diem tentationis in deserto vbi tentauerunt me pr̄es vestri ꝓbauerūt ⁊ viderunt opa mea. Ad illud āt qđ inducunt de viris sanctis deū tentantibus vt dicūt. Sciendū est q̄ tentare est experimentū de aliq̄ accipe. nullus autē querit experiri illud de quo certus est ꝫ illđ de quo dubius est. Item aliquis pōt experiri verbo vel facto. verbo cū querit aliq̄s de vicino suo aliq̄d vt experiatꝫ si iuuaret eū i necessitate sua. facto cū facit aliq̄d qđ non videtꝫ ordinabile ad aliq̄d nisi ad talem experientiam. ⁊ talis expientia dicitꝫ tentatio sic̄ cum aliq̄s facit currere equuꝫ sine necessitate aliqua aut vtilitate dꝛ tentatio equi q̄ꝛ talis cursus non videtꝫ ordinabilis nisi ad accipiendum expimentum de velocitate equi. Si āt facit currere ꝓpter necessitatem aliquā puta ad fugiendū hostes vel ꝓpter vtilitatē aliquam vt ad capiendū ceruū non ē tentatio equi. Dubitare autē de his q̄ pertinent ad ꝑfectionem diuinā vt est potentia bonitas ⁊ hmōi semꝑ est malū. Et ideo q̄ facit aliq̄d vel q̄ dicit sine necessitate aut vtilitate ad experiendum diuinā potentiaꝫ vel voluntatē tentat deum ⁊ peccat ꝓpter qđ exponēs se sine necessitate aut vtilitate periculo. expectans se seruari a deo tentat deū cū possit seruari alio mō. tale q̄d suggerebat dyabolꝰ iesu nazareno dicēs Mitte te deorsum. Et licet ihus ꝑ v̄tutē diuinam possꝫ hoc facere sine ꝑiculo tamen hoc non fecit zelare dyabolo volens suā diuinitatem et excludere demonis tētationē ꝑ sacrā scp̄turā r̄ndit bn̄ ꝑ illđ qđ hoibꝰ ꝓhibetꝫ. poterit em̄ tanq̄ hō ꝑ gradus descendere de pinnaculo. Qđ igitꝫ arguitꝫ de helia nō valet. non enim petijt signum per ignem descendentē sine vtilitate ꝫ ad hoc q̄

pplꝫus israel a cultu baal ad colendū
verū deū reduceret. vt ptꝫ ibidem. Itē
hoc fecit de precepto dñi dicentis sibi.
vade ostende te achab vt ꝑmittiꝫ ibidē
⁊ tūc reuelatus fuit sibi modus ꝓcedē
dendi contra ꝓphetas baal licet h non
sit totaliter expressum qꝛ nō omia scri
buntꝫ. Eodē modo dicendū est de heli
seo. Curauit eñ naaman ex diuina re-
uelatione ⁊ ad manifestationē virtutꝫ
diuine. Unde ⁊ naaman relicta ydola
tria cōuersus fuit ad colendū totaliter
vnū verū deū. vnde dixit. iiij. Regū. v.
Non faciet seruus tuꝰ vltra holocau-
stum ⁊ victimā dijs alienis nisi domi-
no. De gedeone vͦo dicunt aliq̄ docto
res nostri ꝙ ex debilitate fidei petijt bis
signū in vellere. ꝓpter qđ non excusaꝫ
totaliter a pctō sicut dicit quedā glosa
sup locū istū. Sed hoc nō videꝫ ratio-
nabiliter dictū. qꝛ scriptura non notat
eū culpabilē ex hoc facto. nec fuit pu-
nitus a deo sicut zacharias pater iohā
nis q̄ ꝓpter dubiū petijt signū dicens.
vnde hoc sciam ꝓpter qđ factꝰ fuit mu
tus vsq3 ad filij sui circuncisionē. vt ha
beꝫ Lu. j. De glosa vͦo in generali alle
gata parū est curandū. ideo saluo me-
liori iudicio potest aliꝫ dici. Uno mo-
do ꝙ gedeon fecit hoc ex instinctu di-
uino ⁊ sic nō peccauit. Instinctꝰ eñ di
uinus nō impellit ad peccandū. Alio
modo dicendo ꝙ Gedeon non fecit h
dubitando de potentia dei q̄n ꝑ ipsam
posset saluare pplꝫm. nec de vͦbo dñi di
centis sibi. In hac fortitudine tua libe
rabis isrlꝫ quasi nō esset verū. Sꝫ igno-
rauit vtrū hec ꝓmissio esset absoluta
que semꝑ impleꝫ. vel cōditionalis scꝫ
nisi gedeon ⁊ eiꝰ socij ponerent impe-
dimentū ꝑ aliqđ peccatū. Frequenter
eñ in sacra scriptura intelligunꝫ ꝓmis
siones diuine facte sub tali conditōne
q̄uis nō exprimaꝫ Hierc. xviij. Subi
to loquar de gente ⁊ de regno vt edifi-
cem ⁊ plantem illud. si fecerit malū in
oculis meis vt nō audiat vocē meam
penitentiam agam sup bono qđ locu-
tus sum vt facerem ei. Timuit ergo ge
deon ne ꝑ fragilitatē suam ve sociorū
suorū ꝓueniret impedimentū dicte ꝓ
missionis. Petijt ergo humiliter a do
edoceri ꝑ signū qđ non ꝓueniret tale
impedimentū. vt sic cōstantius ⁊ expe
ditius iret ad preliū ꝓpter qđ petijt du
plex signū vnū ꝓ se aliud ꝓ socijs su-
is. Ad auctoritatē malachie dicendū
ꝙ iudei tenebanꝫ soluere decimas ex
ꝑcepto dei. sicut ptꝫ in multis locis ve
teris testamenti ⁊ ꝑ cōsequēs hoc erat
necesse ex pte soluentiū ⁊ vtile ex par-
te recipientiū. Erat eñ ad sustentatōe3
ministroꝝ. Ad hoc eñ inducebat dñs
pplꝫm ꝑ ꝓphetā dicens. Inferte omnē
decimam ⁊c. Et aūt subdiꝫ ꝓbate me
sup hoc ⁊c. li ꝓbate nō teneꝫ hic causa
liter sic intelligendo ꝙ soluerent deci-
mas ad ꝓbandū seu temptandū. si ꝑ
hec deus aperiret eis catharactas celi
ꝫ teneꝫ consecutiue. ⁊ est sensus si im-
pleueritis ꝑceptū meū de decimis sic
tenemini: ⁊ ego cōsequenter multipli-
cabo bona vestra sicut diciꝫ Esa. j. Si
volueritis ⁊ audieritis me: bona terre
comedetis.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ lex euangelica non est lex dei: qꝛ contradicit legi moysi cū dicit non iurare oīno.

Decimū argumentū iudeoꝝ ē ⁊
sumiꝫ ex euangelio ex illo ver-
bo Math. v. Audistis qꝛ dictū
est antiquis. Nō piurabis. reddes aūt
dño iuramēta tua. Ego aūt dico vobis
nō iurare oīno ⁊c. sequiꝫ. Sit ergo ser
mo vester. est est. non non. qđ aūt abū-
dātiꝰ ē a malo ē. Ex istis arguūt sic iu-
dei. xp̄iani affirmant ꝙ lex euangelica
nō destruit legē moysi in moralibus. ꝫ

hoc ptꝫ esse falsum.qꝛ scribit Deute.x
Dñm deū tuū timebis ⁊ illi seruies.et
ipi adherebis⁊ in noie illiꝰ iurabis.Et
iterū Deut.vj.Dñm deū tuū timebis
⁊ illi soli seruies:ac ꝑ nomē illius iura
bis.Et ptꝫ manifeste ꝙ ihs nazarenus
istud destruit dicendo:ego dico vobis
nō iurare oino.Solutio ꝙ negatio ꝓ-
posita signo vniuersali facit equipol-
lere suo cōtradictorio.qꝛ nō ois ⁊ qui-
dam nō equipollent.Et ideo ꝑ hoc ꝙ
dicit nō iurare oino .nō excludit oīe
iuramentū.qꝛ quilibet tenet supiori re
quirenti veritatē ꝑ iuramentuꝫ dicere
veritatē aliter periret iusticia ⁊ veritas i
multis casibus.ꝫ cū dicit.Non iurare
oino excludit iuramentū illicitū qꝺ ē
triplex.scꝫ iuramentū falsuꝫ quod ca-
ret veritate.⁊ iuramentū iniquū qꝺ ca
ret iusticia.Sicut cū aliqs iurat inno-
centi nocere.⁊ iuramentū incautū qꝺ
iudicio discretionis caret:qꝺ fit qñ qs
iurat sine necessitate aut pia vtilitate.
⁊ ꝓpter hoc dicit Hiere.iiij.Iurabis.
viuit dñs in veritate⁊ iusticia ⁊ iudicio
ad excludendū illa tria iuramēta illici
ta.Sciendū aūt ꝙ ex verbo Deutero.
iiij.supra allegato.In noie illiꝰ scꝫ dei
iurabis.Aliqui dixerūt ꝙ iuramentuꝫ
esset frequentandum tanꝙ religionis
actus etiā in cōmuni verbo vbi nō ap
paret necessitas aut pia vtilitas de q-
bus vident fuisse isti iudei arguentes.
Sed ꝙ hoc sit falsuꝫ ptꝫ ꝑ ꝓceptū diui
nū Exo.xx.vbi dicit.Nō assumes no-
men dei tui inuanū.nec em̄ habebit in
sontē dñs eū qui assumpserit nomē dī
sui frustra.qꝺ facit ille q iurat sine ne-
cessitate aut pia vtilitate.Hoc etiā ptꝫ
ex verbo Hieremie ꝓallegato.Item
Eccli.xiiij.dicit.Vir multū iurans re
plebit iniquitate.Nā ex frequentia iu
randi ex iuramēto incauto labit in iu
ramentū falsum ⁊ iniquū.Qꝛ aūt sub
dit sit sermo vester est est.nō nō.i.sim-
pliciter affirmando veritatē ⁊ negādo
falsitatem.intelligendū est nisi necessi
tas plus exigat.⁊ ꝙ hoc intelligat de
modo cōmuni loquēdi inter hoies pa
tet ꝑ hoc ꝙ dicit sermo vester.qꝺ autē
amplius est a malo est.nō dicit hoc es
se malū:ꝫ a malo.Nam oīe iuramen
tū est a malo culpe vel pene.Iuramē-
tum em̄ falsum.iniquū ⁊ incautū est a
malo culpe ex pte iurantis.Iuramen-
tum aūt licitū est a malo pene ex par-
te requirētis iuramentū.Ex humana
quippe fragilitate que pena quedā est
inflicta humano generi ꝓpter culpam
primoꝝ parentū procedit.ꝙ homines
mutuo sibi nō credūt simplici ꝟbo abs
ꝙ iuramēto.Et sic ptꝫ ꝙ xp̄us non de
struit in moralibus legē moysi imo ꝑ-
ficit ⁊ dat modū quō hoies nō sint le-
uiter piuri.Iudei ꝟo miseri ⁊ ceci dāt
modū ꝙ homo sit piurus ⁊ ꝙ frangat
oia vota que facit ꝺm qꝺ deducit Hie
ronymꝰ de sancta fide cōuersus in tra-
ctatu quē fecit ex dictis thalmut in ca.
iij.vbi sic ait.Dicūt sapientes eoꝝ in
thalmut in nodarim in cap.qꝺ incipit
arbanedarim.Ille qui frangit iuramē
ta ꝓmissionis vel vota que facit ꝑ to-
tum annū ne habeant aliquā vigorem
surgat vltima die anni ⁊ dicat quecun
ꝙ ꝓmissiones iuramenta vel vota ego
fecero que in toto anno sequēti existūt
reputo cassa nlla ⁊ vana.⁊ hoc mō vtū
tur iudei in pñti in vna nocte anni.ve-
niūt em̄ oēs ante suū rabi.tenentem
in brachijs torath.⁊ omnes cū magna
solennitate dicūt predicta ꝟba.⁊ ex h
intelligūt ꝙ sunt sine onere cōscientie
ad frangendū qꝺcūꝙ iuramentuꝫ qꝺ
faciunt signanter xp̄iano.quia iuramē
tum quod fit iudeo seruat.Si ille qui
recipit iuramentū dicit illi qui facit tu
iuras in deū ⁊ in hac lege ad itellectū
meū ꝙ facies talem rem ⁊c.Et cum di
cit ad intellectū meū.dicunt ꝙ iam re-

uocat predicta ꝓtestatio quas fecit in
principio anni. Sed si iuramētum fa-
cit xp̄iano. dicūt ipi ꝙ licet xp̄ianus di
cat. tu iuras ad intellectū meū qđ nō
reuocat. ꝓpterea predicta ꝓtestatio qꝛ
xp̄ianus nō habet intellectuȝ. Et ideo
licet om̄es abame iudeorū iuxta foruȝ
regni fatiant iuramentū in manibus
sui maiorini. vel baiuli. de nō prestādo
pecunias vltra id qđ licentiant̄ ꝑ regē
nullus eoꝝ obseruat, ꝛ intelligūt ꝙ nō
peccant ꝓpter supradicta. hec ille. Hu
ic sentētie fauet etiā magister iohes cō
uersus in libro de concordia legū. titu
lo. iiij. cap̄. vij. vbi preter illa que dicta
sunt. addit etiam ꝙ mandauerūt sapi-
entes iudeorū in thalmut. ꝙ si iudeus
faceret iuramentū: ꝛ de hoc postea pe-
niteret in corde. ꝙ in presentia triuȝ iu-
deoꝝ dicat se talia iurasse. ꝛ ꝙ de eis in
corde penitet ꝙ iudei astantes dicūt ei
Illa que iurauit vana ꝛ nihilata suo iu
dicio reputare: ꝛ ꝙ illa que iurauit ser
uare nullatenus obligat̄. Iteȝ dicit ꝙ
in nocte remissionū indulgentiaꝝ po-
nunt in publico torath. ꝛ cantor dicit
pp̄lo publice ter ꝙ oīa vota ꝛ iuramē
ta facta sūt cassa nihilata ꝛ vacua ꝛ nul
lius penitus firmitatis. Dicit ergo iste
ꝙ ex hm̄ōi occasione iudei sunt faciles
ad iurandū ꝛ nullū obseruant penitꝰ
iuramentū Et preter hos alios articu
los imiscent iuramētis. quare de eis ꝑ
sua iuramenta confidere nullus debȝ.
ꝛ dicitur in suo thalmut ꝙ quidam a
ctor iudeorum priuatus ꝛ familiaris
erat cuiusdam imꝑatoris quadam die
intrans chameram suā inuenit eū co-
medentem victualia prohibita. ꝛ impe
rator recepit ab eo iuramentuȝ vt hoc
nullatenus alicui reuelaret. ꝛ post tē-
pus inuentus est reuelasse. et dixit ei.
tu non iurasti deo te hoc nunq̄ reuela
re. Respondit. ego iuraui nō reuelatu
rus deo: sed non hominibus de mun-
do. ꝛ qui dn̄o sic falsauit iuramentum
articulo subtilitatis false. q̄ꝫtomagis
hoibus falsaret leuiter iuramentuȝ. q̄-
re nunq̄ a iudeis d̄beret exigi iuramē
tū: nec in aliquo deberet credi. ꝛ d̄ eis
dicit̄ Miere. v. ꝙ si etiā dixerint Viuit
dn̄s ꝛ hoc falso iurabunt ꝛ xp̄iani nō
leuiter iurant ꝛ obseruant fideliter iu-
ramentū ſm legem. ꝛ nisi adimpleat̄
a cōfessoribus nō absoluunt̄. dum ta-
men sint licita iuramenta. qm̄ ipsa ob
seruare penitus obligant̄ de quo Nu-
me. xxx. Si quis virorū votu vouerit
dn̄o: aut se cōstrinxerit iuramento: nō
faciet irritū verbū ꝛ omne qđ ꝓmise-
rit implebit. Hec ille.

Contēdit iudeus probare ꝙ lex euangelica non est lex vera quia destruit legē iusticie.

VNdecimū argumentum iude-
orum ex euangelio sumitur ex
illo verbo Math. cap̄. qui su-
pra. Audistis quia dictum est antiq̄s.
Oculum pro oculo. dentem̄ pro den-
te ꝛc. Ego autem dico vobis non resi
stere malo sed si quis percusserit te in
dexteram maxillam prebe ei ꝛ alte-
ram. ꝛ qui voluerit in iudicio conten-
dere tecū ꝛ tunicam tollere dimitte ei
ꝛ pallium ꝛc. hoc dicūt iudei esse con-
tra legem rectitudinis ꝛ iusticie a deo
datam Exod. xxj. Oculū ꝓ oculo ꝛc.
Itē xp̄iani nō seruāt istā legeȝ ih̄u na-
zareni. Nā ꝑ fraudes ꝛ lites vnꝰ rapit
bona alterius. ꝛ non solū hoc est verū
de secularibus ſȝ etiā de religiosis plu
ribus. Respondet̄ ꝙ non est verū ih̄m
nazarenū destruxisse legē iusticie ꝛ re-
ctitudinis. Circa quod sciendū ꝙ nō
resistere malo aliquādo bonū est ꝛ ne
cessariū. ꝛ sic cadit sub p̄cepto vtpote
qñ ex tali resistētia apparet manifeste
origo magni mal ꝛ discidiū ciuitatis
vel regni vł aliquid hm̄ōi. Aliqñ do ē

bonū superogatōis vt qñ malū illatū toleratˀ pacienter ꝓpter deū. vel ꝓpter pacē seruandā. vel ꝓpter sui humiliatiōnē: ⁊ sic nō resistere malo cadit sb cōsilio ⁊ non sub ꝑcepto. ⁊ in istis duobꝰ modis loqˀ saluator ⁊ sic ñ exclūdit legez iusticie: ȝ addit sup hoc ꝑfectionē legis euangelice. ad quā non tenentur hoies: sed pñt licite de illata iniuria q̄rere vindictam ſm ordinē iusticie quādo nō apparet ex hoc maius malum surgere: vt dictū est. Sciendum aūt ꝙ ex hoc verbo legis. oculū ꝓ oculo ⁊c. aliqui iudei de q̄bus videntˀ isti sic arguentes dixerūt male interpretātes ꝙ vindicta erat ꝑ se appetenda qḋ est falsum. q̄ꝛ vindicta est malū pene. ⁊ ideo nō est ꝑ se appetibilis: sed ꝓpter aliqḋ bonū cōsequendū. vt ꝓpter ordinē iusticie conseruandū. vel ꝓpter correctionē iniuriantis vł ꝓpter terrorē alioꝝ. vt ab iniurijs coherceantˀ vel aliquid hmōi vbi ergo nullū tale bonū ex pena alicuiꝰ estimatˀ ꝓuenire: ȝ magis timetˀ de scandalo ⁊ maiori malo: tunc desistere a vindicta querēda necessitatis est ⁊ precepti: vt dictū est. Si autez circa talem casū q̇s a vindicta querenda desistit bonū superogatōnis est et h̄ ptz ꝑ facta sanctoꝝ patrū nō soluz noui testamēti: ȝ etiā veteris. Sanctꝰ em̄ ioseph potēs vendicare illatam sibi iniuriam a fratribus. nō solū a vindicta destitit: ȝ eos cū suis familijs miscdiˀ sustētauit. Silr̄ dauid semey sibi maledicentē ⁊ lapides contra euz mittentē ⁊ ex hoc reū lese regie maiestatis occidi ab isai. ꝓhibuit. ij. Reg. xvj. dicens. Dimitte eū vt maledicat si forte deus respiciat afflictionē meam. id etiā ptz ꝑ scripturā veteris testamenti Leuiti. xix. Non querꝫ rōnē nec memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Vbi v̇o ex vindicta ſm ordinē iusticie non apparet ortus scandali vł mali ⁊ ex desistentia ab ea

daretˀ malis audacia iniuriandi bonis talis desistentia malū esset ⁊ pcm̄. ⁊ in tali casu nō est intelligēdum saluatorꝫ verbum. Qꝫ aūt sequitˀ ⁊ qui te ꝑcusserit in vnam maxillā ⁊c. nō est intelligēdum q̄ꝫtū ad effectū vt sic ꝑcussus maxillam aliam offerat ꝑcussori. q̄ꝛ ipse qui cepit facere ⁊ docere ꝑcussus in vna maxilla vt habetˀ iohis. xviij. Non prebuit aliā maxillam ꝑcussori. ȝ eū charitatiue correxit dicēs. Si male locutus sum testimoniū ꝑhibe de malo. si autē bene cur me cedis. Est ergo verbum ꝑdictū ſm animi preꝑationē intelligendum vt scȝ sic ꝑcussus sit depositus in aīa adhuc sustinere maiores ꝑcussiones ⁊ iniurias in casibꝰ ꝑdictis scȝ quādo est ibi bonū necessariū vel superogationis. Ad illud aūt qḋ obijcitˀ ḋ cristianis legē xp̄i nō obseruātibꝰ. Dicēdū ꝙ ex eorum malicia nō peioratˀ lex euangelica sicut nec lex in monte synai data ꝑ hoc ꝙ iudei satis cito post eius dationē fecerūt ⁊ adorauerunt vitulum conflatilē Exod. xxxij.

Contendit iudeus probare ꝙ lex euangelica non est vera lex: q̄ꝛ dat consiliū dilectionis inimicorum:

Duodecimū argumentū iudeorum ex euangelio sumitˀ ex illo verbo Math. quo supra. Audistis quia dictū est antiquis. Diliges ꝓximū tuū ⁊ odio habebis inimicuz tuum. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vestros ⁊ benefacite his qui oderunt vos ⁊c. Ex hoc dicūt iudei. Videtur ꝙ ihesus nazarenus destruxit diuinum preceptum. quia dñs mandauit filijs israel. ne amicicias vel federa cōtraherent cū habitatoribus terre chanaan q̇ erāt inimici eoꝝ nec q̄rerēt eis bonū vt h̄ꝛ nume. xxxiiij. oppositū dicꝫ ihs vtꝫ manifeste. ğ est destructor diui

preceptí. Pro rńsione ad istud iudai-
cum argumentū sciendū est ꝙ docto-
res hebrei circa hoc errabant. Ex h ēm
qd̄ ꝑceptū ē Leuit. xix. Diliges ꝓxim
tuū sicut teipm. arguebant a cōtrario
sensu ꝙ debebāt odire inimicū. ꝫ hoc
est falsum. qꝛ omis homo ex charitate
diligend9 ē. inq̄tū ad imaginē dei ē et
capax ipius ꝑ cognitionē ꝛ amorem.
Amicitia em̄ charitatis fundaẗ sup cō
municatōne supnaturalis btitudinis.
Et ideo omis intellectualis creatura
que in actu vel in potētia est beata est
ex charitate diligenda. Mali aūt hoi-
nes q̄diu sūt in via sūt in potentia ve-
niendi ad beatitudinē. Et ideo licet eo
rū malicia sit odienda: ipa tñ naẗa pas
sibilis beatificari est diligēda. ꝛ hoc est
qd̄ dicit saluator. Diligite inimicos ve
stros bona scꝫ grē ꝛ glīe eis optando.
Alia aūt nō sūt eis optanda nisi i qua
dam generalitate inq̄tū valent ad eo-
rū salutem qd̄ soli deo est notū. qꝛ omi
bus aliis potest homo bene vel male
vti. Et ideo circa hoc non est aliqd de-
terminate petendū. ꝫ sub cōditione. s.
inq̄tū valet ad eoꝝ salutem. Sequiẗ.
Benefacite. bn̄facere ē effectus dilecti
onis. Et ido sicut tenemur diligere ini
micos q̄tū ad bona gratie ꝛ glīe: ita te
nemur in effectu salutē eoꝝ modo de-
bito ꝛ possibili ꝓcurare. Q aūt bene-
facere odiētibus ꝛ inimicis est lauda-
bile: pꝫ nō solū ꝑ sanctos patres no-
ui testamenti ꝫ etiā veteris. Esaias em̄
regi gerare ꝛ viris ei9 qui eū oderant ꝛ
expulerant fecit ꝯuiuiū magnū Gen̄.
xxvj. cap̄. Joseph fratres suos qui eū
occidere voluerūt ꝛ tandē in seruitutē
que est mors ciuilis vendiderant dul-
citer recepit ꝛ pauit. Dauid saulū ipm
ꝑsequentem ad mortem: bis a morte
liberauit. j. Reg. xxiiij. cap̄. ꝛ. xxvij. he
lizeus syrus. eū sequentes ad mortem
a rege isrl̄ interfici ꝓhibuit ꝛ potu ius

sit refici ꝛ sic ad suū dn̄m remitti libe-
re. iiij. Reg. ca. vj. Hoc etiā patꝫ ꝑ scri-
pturam veteris testamēti Exod. xxiij.
ca. Si occurreris boui inimici tui aut
asino erranti: reduc ad eū. Item ibidē
Si videris asinū odientis te iacere sb
onere nō ptransibis ꝫ subleuabis cuꝫ
eo. Item Prouerb. xxxv. ca. Si esuri
erit inimicus tu9 ciba illū. si sitit da ei
aquam bibere. Prunas em̄ congrega
bis sup caput eius ꝛ dn̄s reddet tibi.
Item ps̄. cxxix. Cū his q̄ oderant pa-
cem eram pacificus ꝛc̄. Q aūt contra
dicta arguiẗ de habitatoribus chana-
an. de q̄bus inhibuit filiis israel ne cō-
traherent amicicias cū eis: ꝫ eos occi-
derent. Dicendū ꝙ illi erant idolatre
pessimi ꝓpter qd̄ mortē meruerūt ẜm
iudiciu dei. Et ideo filij israel occi den
tes eos nō fecerūt ex odio: ꝫ ex māda
to dei ꝛ iusticie zelo. cū ipis non erant
amicicie ꝯtrahende ad viciū idolatrie.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus christus nō est verus deus: qꝛ relaxauit obseruantiam sabbati.

Erciūdecimū argumentū iude
orū ex euangelio sumiẗ ex illo
Math. xv. In illo tp̄e. Abijt ie
sus sabbato ꝑ satha. Discipuli aūt ei9
esurientes ceperūt vellere spicas ꝛ mā
ducare. pharisei aūt videntes dixerūt
ei. Ecce discipuli tui faciunt qd̄ nō lice
at facere sabbatis. At ille dixit eis. Nō
legistis q̄d fecerit dauid qn̄ esurijt ꝛ q̄
cū eo erant. ꝛ quō ibi intrauit domum
dei ꝛ panes ꝓpositionis comedit. qd̄
non licebat ei edere neqꝫ his q̄ cum eo
erant nisi solis sacerdotib9. ꝛ non legi
stis in lege. qꝛ sabbatis in tēplo sacer-
dotes violant sabbatū: ꝛ sine crimine
sunt. dico vobis ꝙ templo maior est h
ꝛc̄. Ex dictis arguunt iudei quadrupli
citer. Primo si ih̄s est de9 vt dicūt xp̄i

ani quõ relaxauit obseruantiã sabbati
cũ ipe prius eã precepit Exo.xx. Me-
mento vt diez sabbati sanctifices. Igr
aut ipse nõ est deꝰ cuiꝰ contrariũ affir-
mant xp̃iani. aut deus ẽ mutabilis re-
laxando qͦd ipse preceꝑat maxime tan
q̈ legitimũ sempiternũ cuiusmodi est
obseruatio sabbati. Item exemplum
qͦd adducit de dauid nõ est ꝯueniẽs ꝑ
mo. qꝛ discipuli nõ erant in tãta neces-
sitate famis sicut dauid ⁊ eius viri. Se
cundo qꝛ dauid tũc transgrediens sab
batũ transgressionez tũc nõ reiterauit.
Item. iij. si excusauit hanc dauid trãs-
gressionẽ. eadẽ rõne debet excusare ad
ulteriũ eius cũ Bersabee ⁊ homicidiũ
Vrie. Item. iiij. exemplũ quod addu-
cit de sacerdotibus nõ est ad ꝓpositũ.
Sacerdotes em̃ oꝑabant sabbato i tẽ-
plo accendendo ignẽ vel potius nutri
endo. Hoc aũt nõ erat ꝓhibitũ ꝫ solũ
de habitatõibus hoĩz sicut dicit Exo.
xxxv. de sabbato. Ignẽ nõ accendetis
in cunctis habitaculis vestris. Tẽpluz
aũt nõ includit in generalitate habita
culoꝝ hoĩm. Ad primũ argumentũ di
cendũ ꝙ magis est ad ꝓpositũ. Naz il
le q̃ dat preceptũ potest in illo dispen-
sare in casu ⁊ totaliter reuocare. Et ĩdo
ihesus inq̈ꝫtũ deus potuit hoc facere.
ꝓpter quod subdit de seipõ dñs. est fili
us hoĩs ⁊ etiam sabbati. Item idez in
ꝑsona est filiꝰ dei ⁊ filius hoĩs sicut su-
pra ꝓbatũ est. Qꝛ aũt tpe veteris testa
menti dñs dispensauerit in obseruãtia
sabbati. ptz Iosue. vj. vbi dicit ꝙ d̃ mã
dato dñi Iosue ⁊ viri bellatores circũ
ierũt orbem Iericho septẽ diebus cõ-
tinuis armati ⁊ sic oportuit ꝙ dies sab
bati fuerit vna de illis. Et in libro apd̃
hebreos autẽtico qui dicit Cedar olla
.i. ordo seculi. Dicit ꝙ die sabbati fuit
preliũ Iericho ⁊ hoc satis innuit ex te-
xtu Iosue. vj. vbi dies ille dicit vnus d̃
ꝓrie dicit de sabbato. ⁊ illo die circũ-
ierũt ihericо septẽ vicibus ⁊ in vltimo
circũitu corruentibus muris intraue-
runt ⁊ interfecerũt om̃es habitatores
vrbis. Item. iij. Reg. xix. dicit ꝙ hely-
as ambulauit in fortitudine cibi illius
quadraginta diebus ⁊ quadragita no
ctibus ꝯtinue. ⁊ sic pluries ambulauit
in sabbato ex voluntate dei. Qꝛ arguit
vltra ꝙ deus sit mutabilis non valet.
Nam imutabilis existens oꝑat muta
bilia oꝑa. sicut incorporeꝰ existens cor-
poralia facit. ⁊ ꝙ vltra dicit ꝙ sanctifi-
catio sabbati fuit precepta ad sp̃ non ẽ
verũ. Naz vbi de ip̃a scribit Exo. xxxj.
Pactũ est sempiternũ. In hebreo ha-
bet pactũ est beollam. i. in seculuz. qͦd
non significat eternitatẽ: ꝫ tp̃us longũ
cõmuniter acceptũ. ⁊ hoc modo dicit
Hiere. ij. A seculo cõfregisti iugũ me-
um. i. ab antiquo tpe. ⁊ in hebreo habe
tur beollam confregisti ⁊c. i. a seculo.
Aliqñ vͦo accipit ꝓ tpe indeterminato
qͦd tamẽ potest esse satis breue sic De-
utero. xv. dicit. Perforabis aurẽ eius
in ianua domus tue: ⁊ seruiet tibi vsq̃
in eternũ. ⁊ in hebreo habet ꝑforab ⁊c.
⁊ erit tibi seruus beollam. i. in seculuz
⁊ hoc tp̃us poterit esse breue vł longũ
vnde dicit hic glo. hebraica beollam. i.
cũctis diebus seculi dñi vsq̃ ad iubile-
um. Si em̃ infra annũ a ꝑforatõne au
ris serui moreret dñs fiebat liber a ser-
uitute. ⁊ si viueret vltra annũ iubileuz
seruus tñ fiebat liber in anno iubileo.
Patet igit ex dictis ꝙ obseruatio sab-
bati nõ est precepta ad semꝑ sed ad tẽ
pus. Et ex hoc ptz ꝙ illi qui ꝓ hac di-
ctione hebraica transtulerũt eternũ vł
sempiternũ dederunt simplicibus oc-
casionẽ errandi circa obseruationem
sabbati ⁊ circũcisionis. Ad secundum
quod vltra arguit de discipulis ihesu
spicas vellentibus ꝙ peccauerũt non
est verum. Non em̃ peccauerũt ratõne
facti. quia scribit Deut. xxiij. Ingressꝰ

vineam pximi tui comedes vuas q̄tū tibi placuerit. ⁊ idē intelligendū est de granis bladi ⁊ alijs fructibus. nec peccabant rōne tpis scʒ diei sabbati. nam eoꝝ esuries eos excusabat. Posset etiam pbabilr dici q̄ simpliciter hoc poterant in die sabbati. Nō eīn peccabāt rōne comestionis: q̄ comedere in die sabbati licitū erat oibus iudeis. nec rōne excussionis granoꝝ de spicis que ē quedam preparatio cibi. licet preparatio cibi p decoctionē esset phibita fieri in die sabbati Exo. xvj. ⁊. xxxviij. q̄ ibi ē longus labor ⁊ distractio. scʒ compositio lignoꝝ. ⁊ accensio ignis. positio vasoꝝ ad ignē ⁊ sollicitudo circa decoctionem vt fiet oportune. tamē alique pparationes parui laboris ⁊ parue distractionis in die sabbati poterant fieri. vtpote cibū decoctū die precedenti disponere in vasis ⁊ ponere sup mēsam ⁊ p consequens licitū erat ponere mensam ⁊ mappam ⁊ stla. Similiter illa que cruda comedebant vt herbe licite erant lauare. vellicatio aūt spicarū non videt esse magis laboriosa seu distractiua ꝙ minus ⁊ p cōsequens licita Qđ aūt vltra arguit q̄ dauid ⁊ viri eiꝰ erant in maiori necessitate famis q̄ discipuli ihū nō videt verisimile. Habebant eīn aliquā pecuniā vel aliqua pignora ad habendū cibū aliunde. que discipuli non habebant. q̄ sine pecūia ⁊ pera ⁊ cū simplici veste necessaria incedebant. Vnde nec achimelech summus sacerdos quesiuit de necessitate dauid ⁊ viroꝝ suoꝝ ad hoc q̄ daret eis licite panem sanctū ꝙ solū de mūdicia eoꝝ maxime a mulieribus. vt. j. Reg. xxj. patet. Qđ aūt innuit vltra q̄ Dauid peccauit panes illos comedendo. ptʒ esse falsum nō solū pverbū saluatoris factū excusantes: ꝙ etiā p scripturaʒ veteris testamēti que non reprobat dauid comestionē. nec achimelech ꝯcessionem. ⁊ q̄ summus sacerdos erat non esset verisimile q̄ ignoraret quid esset licitū vel illicitū circa obseruantiā sabbati. Ipe aūt dixit. si mūdi sunt pueri maxime a mlieribus manducent. quasi dicat fames supposita dicta mundicia facit comestionē licitā. Ad terciū cū dicit q̄ eadā rōne ihesus debuit excusare vel relaxare adulteriū cū Bersabee ⁊ homicidiū vrie. Dicendū q̄ est falsum. nam ista sūt p se mala nec possunt bene fieri pter qđ in talibus non habet locū dispensatio. Ad quartū cū dicit ꝺ sacerdotibus in templo manualiter opantibus ⁊ licite nō solū accendendo ignē: vel potiꝰ nutriendo sicut precipit Leuit. vj. Ignis in altari meo semp ardebit quē nutriat sacerdos sbijciens ligna mane p singulos dies ꝙ etiā hostias lauando ⁊ sup altare cremando: ⁊ hoc rōne templi. vel potius diuini cultus ibi fiendi eadeʒ rōne vel maiori discipuli pñte ihū ⁊ eos licenciante poterant licite vellere spicas. dato q̄ al's esset illicitū. qđ tamē nō est bene clarū vt sup̄radictuʒ est. ideo subdit saluator. Dico aūt vobis q̄ maior est tēplo hic. De causa aūt quare fuit mutatū sabbatū in diē dñicam. quare etiā talem diē correspondentē saturno obseruant iudei ⁊ quō iudei iam non obseruāt sabbatū preceptū a moyse ꝙ reductū a dyabolo. dictū ē supra in isto iij. lib. ꝯsideratione. iiij. argumēto. v.

Contēdit iudeus probare q̄ ihesus xp̄s nō est verus deus ⁊ vnus cū patre: q̄ cōsiteť pri.

Quartūdecimum argumentuʒ iudeorum ex euangelio sumit ex illo verbo Math. xj. Confiteor tibi pater domine celi ac terre. ⁊ sequit. Omnia mihi tradita sunt a pře meo. Arguūt ergo sic christiani dicūt q̄ filius ⁊ pať vnum sunt quomodo

dicit̃ confiteri coram patre suo deberet magis dicere coram seipo. Itẽ si omia sũt tradita a patre. ergo nihil habꝫ a se ipo. ⁊ sic ex se est oino deficiens. Ad primũ supra declaratũ est argumento xxij. quarte cõsideratõnis hui⁹ libri ꝑ scripturas hebreoꝝ ꝙ xp̃us est deus ⁊ homo. deus ab eterno ⁊ homo ex tpe. Item declaratũ est supra libro. j. in ap tõne. xij. thesauroꝝ ꝙ ihesus nazaren⁹ est verus cristus. ⁊ qꝛ in eo sunt distincte nature. ideo ſm ꝙ deus dicit Joh. x. Ego ⁊ pater vnũ sum⁹. scꝫ in essentia distincti tamẽ in ꝑsonis. ſm aũt ꝙ homo dicit Joh. xxiiij. Pater maior me est. ⁊ sic orat corã patre ⁊ confitet̃. Qd̃ aũt subdit̃ si habet oĩa a patre. ergo ex se est oino deficiens. Dicendũ ꝙ hec ꝓpositio est vera. Christus inq̃ꝫtũ homo est creatura omĩs creatura sibi relicta in nihilũ caderet sicut est de nihilo. Et ideo potest ista cõcedi cũ reduplicatione. xp̃us inq̃ꝫtũ homo nihil est ex se ꝫ oino deficiens. Si aũt ex dictis aliq̃s arguat ꝙ idem sequit̃ de xp̃o inq̃ꝫtum deus. qꝛ quicq̃d habet filius inq̃ꝫtũ deus habet nascendo. ⁊ ꝑ cõsequens habet illud a patre. ⁊ sic ex se nihil est sed est oino deficiens. Dicendũ ꝙ nõ seq̃t̃ quia fili⁹ a patre accipit idẽ esse cuꝫ eo. Nam diuinũ esse nõ est multiplicabile. ⁊ ideo sicut pater ẽ necesse esse sic et filius. ⁊ sic nõ potest dici deficiẽs. naꝫ eandẽ deitatẽ. potentiã. sapientiã. ⁊ sic de alijs absolutis habet cuꝫ patre. Qꝛ aũt in diuinis sit pater ⁊ filius nõ solũ ptꝫ ex nouo testamẽto ꝫ etiã ex veteri. Esa. ix. Filius datus ẽ nobis: ⁊ vocat̃ nomẽ eius admirabilis. ꝯsiliarius. deus. fortis ⁊c̃. Ex quo patet ꝙ in diuis est filius ⁊ ꝑ cõsequẽs pater qꝛ relatiue dicunt̃ ad inuicẽ ⁊ posita se ponũt ⁊ ꝑempta se ꝑimunt. Non em̃ põt dici ꝙ de⁹ fili⁹ sit fili⁹ alicui⁹ creati vel finiti. nõ tamen sunt duo increati: aut duo imẽsi. sicut nec duo dij. ꝫ vnus increatus ⁊ vnus imensus. nullã em̃ distinctioneꝫ habent in deitate ꝫ solũ in ꝑsonali proprietate. De trinitate ꝑsonarũ ⁊ vnitate essentie. dictũ est supra argumento xxiij. quarte cõsideratõis hui⁹ libri q̃ꝫtũ sufficit ad ꝓpositũ hui⁹ libri.

Contẽdit iudeus probare ꝙ ihesus xp̃us nõ est deus. qꝛ cõtradicens sibi est instabilis.

Q Vintũdecimũ argumentũ iudeoꝝ ex euãgelio sumit̃ ex illo ꝟbo Math. viij. Cũ aũt descẽdisset ih̃s de mõte: secute sunt eũ turbe multe: ⁊ ecce leprosus veniens adorabat eum dicẽs. Dñe si vis potes me mũdare ⁊c̃. Sequit̃. Et ait ih̃s illi. Vide nemini dixeris: ꝫ vade ostẽde te sacerdoti ⁊ offer mun⁹ qd̃ precepit moyses. Ex his arguit sic iudeus. Ih̃us voluit sacrificiũ qd̃ fiebat in emũdatione leprosi. Alibi ꝟo scꝫ Math. ix. ⁊ xij. dicit. Misericordiam volo ⁊ non sacrificiũ ⁊ sic cõtradicit sibi ⁊ est instabilis in voluntate. Item idem arguit̃ ꝑ hoc ꝙ dicit mũdato a lepra. vade nemini dixeris ⁊c̃. Et alibi scꝫ Luc. viij. dicit. Vade ad tuos ⁊ narra q̃ꝫta tibi fecerit dominus. Itẽ alibi scꝫ Math. x. ⁊ Luce xij. dixit. Qui me confessus fuerit coram hoibus: cõfitebor ⁊ ego eũ coram patre meo. ⁊ sic ptꝫ ꝙ voluit sua facta celari ⁊ publicari que sunt cõtradictoria. Ad primũ dicendũ ꝙ nõ valet. nã eadẽ rõne ꝑ scripturã veteris testamẽti quã iudeus confitet̃ esse veram ꝓbaret̃ deum esse mutabilem. quia Gene. viij. cap. dicit̃ de sacrificio Noe. Odoratusq; est dominus odore suauitatis ⁊ sic fuit tibi placitũ. Item in Exodo Leuitico ⁊ alijs libris veteris testamẽti precepit deus sibi offerri sacrificia tã q̃ꝫ sibi placita. ⁊ Esaie. primo capitulo dicitur holocausta arietum ⁊ adipem

pinguiū ⁊ sanguinē hircoꝝ ⁊ vituloꝝ nolui ⁊ psalmo.xxxix.sacrificiū ⁊ oblationem noluisti ⁊c.hec eñ non arguūt dei mutabilitatem:naz ipe imutabilis mutabilia operatur sicut incorporalis corporalia. Quod autez ihs dixit allegando dictum ozee ꝓphete.vj.capitu'. misericordiam volo ⁊ nō sacrifitiū nō dixit hoc sacrifitia veteris legis reprobādo:hēbāt eñ tūc cursū suū ⁊ habuerāt vsqꝫ ad mortez xp̄i. Sz h̄ dixit opa misicordie sacrificijs ꝑponēdo:nā hñt duplicē bonitatem vnaz ex genere q̄ sunt virtutis moralis. aliā ex caritate: quia qñ fiunt ex caritate habent bonitatez meriti vite eterne. Sacraficia vero veteris legis non habebāt bonitatē nisi ex fide ⁊ dilectōe offerentiū. Ideo dr̄ Geñ.iiij.ca.respexit dñs ad abel et ad munera eius: q̄i dicat munera fuerunt accepta sibi ꝓpter bonitatez offerentis. Qꝫ autē isto modo intellexerit ꝓpha vel potius dñs ꝑ ꝓpham patz ꝑ textū ibidez q̄ talis est: misericordiam volo ⁊ non sacrificium ⁊ scientiaz dei: plusq̄ꝫ holocaustum. Per hoc ꝙ dicit plusq̄ꝫ holocaustū que sunt quedaz sacrificia patet ꝙ nō loquebat̄ holocaucausta reprobando eis sciam dei perferendo ⁊ eodē modo de opibus misericordie respectu sacrifitioꝝ: ⁊ h̄ idē ptz ysa.j.ca. Postq̄ꝫ dixerat dñs holocausta arietū ⁊ adipē pinguiū ⁊ sanguinē hircoꝝ aut vituloꝝ nolui. Subdit q̄rite iuditiū subuenite oppresso iudicate pupillo defendite viduaz ⁊ venite ⁊ arguite me dicit dñs. Si fuerint peccata vr̄a vt coccinuz q̄i nix dealbabunt̄ ⁊c. Ex quo patet manifeste ꝙ opa misericordie ⁊ iustitie magis erant deletiua culpe ⁊ meritoria glorie habende christi tpe q̄ꝫ sacrificia legis. Qꝫ aūt arguit̄ ꝙ ihs aliqñ voluit facta sua celari ⁊ aliquando publicari fuit valde rōnabile Nam omnis eius actio fuit nostra instructio. Expedit aūt imperfectis opa sua celare ne per vanaz gloriam extollantur. Et expedit aliquando maxime ꝑfectis opera sua bona in publico ponere ad dei gloriā ⁊ ꝓximi edificatōez Quantū ad p̄mū dicit ihs Math.vj. te autē faciente elemosinā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Et q̄ntum ad scdm:sic luceat lux vestra corā hominibꝰ vt videant opera vestra bona ⁊ glorificent patrez vestrū qui in celis est. Math.v. Sic etiaz patres veteris testamenti aliq̄ bona opa fecerūt occulte ⁊ aliqua bona publice. Helias eñ filiū vidue saraptane suscitauit secrete in suo cubiculo ad consolationē matris vidue.iij.Regū.xvij.ca.⁊ ignē de celo fecit descendere super holocaustum suū ad declarationem diuinitat̄ vere publice scz coraz rege achab ⁊ populo israel.iij.Regū.xviij.ca. Similit̄ heliseus multiplicationem olei ad vidue sustentationem ⁊ filioꝝ eius ⁊ ad satisffactionem creditori fiendam fecit secrete scilicet clauso ostio vt habetur iiij.Regu3.iiij.ca.⁊ milites sirie volentes eum capere acrisia ꝑcussus duxit eum in medio samarie coraz rege israel ⁊ populo ciuitetis vt habet̄.iiij.reg. vj.ca. Patet igit̄ ex p̄dictis ꝙ ihs rationabiliter aliqua facta sua bona publicauit ⁊ aliqua occultauit.

Contendit iudeus probare ꝙ pater filius ⁊ sp̄ussanctꝰ non sunt vnius essentie quia vnum principiū dimittitur ab vna ꝑsona qd̄ nō dimittitur ab altera

Sextū decimū argumentū iudeorū sumit̄ ex euangelio ex illo loco Math.xij.omne peccatuz ⁊ blasphemia dimittet̄ hominibꝰ spiritus autē blasphemie non dimittet̄. Et quicūq̄ꝫ dixerit verbuz contra filiū hominis dimittetur ei:qui autez dixerit

contra spiritũsanctũ non remittet͛ ei:
neqꝫ in hoc seculo neqꝫ in futuro. Ex
his arguit sic iudeus. Uos xp̄iani di-
citis ꝙ pater ⁊ filius ⁊ sp̄ũssanctus sũt
vnius essentie ⁊ vnius volũtatis quo
modo ergo dr̄ vbũ seu blasphemia cõ
tra spiritũsctm̃ ⁊ non contra filiũ ⁊ pa
trem: ⁊ qm̃o vnus dimittit peccatum
vel blasphemiã sine alio. Hec em̃ que
videnť hr̄i ex verbis ihu implicant cõ
tradictionẽ si sunt vnius essentie ⁊ vnꝰ
blasphemator ⁊ alť nõ: seqť ꝙ idez bla-
sphemať ⁊ nõ blasphemať ⁊ si sũt vniꝰ
volũtatis ⁊ alť remittit ⁊ alter nõ: seqť
ꝙ idem remittit eidẽ blasphemanti: et
non remittit que sunt contradictoria.
Itẽ de anima blasphemãtis ihm xp̄m
sepata quero dicit iudeus vbi sit scili-
cet in celo vel in gehenna. Si dicať ꝙ
in celo sequiť ꝙ sp̄ũssctũs impotens ẽ
ad puniendũ blasphemiã illatã sibi ⁊
ab eo non remissam. Si aũt dicat ꝙ ẽ
in gehenna sequiť: ꝙ pater ⁊ filius sũt
impotentes ad saluandũ eã cũ remise
rint blasphemiã. Itez si duo remittũt
scꝫ pater vel filius ⁊ sp̄ũssctũs non re-
mittit q̇d ꝓficit blasphemanti: et q̇d si
bi nocet si sp̄ũssctũs non remittit: ex q̇
pater ⁊ filius remittũt ei. Ex his ergo
q̇ videnť friuola ⁊ ꝯtradictionẽ impli-
cantia que tñ sequũtur ex verbis ihu
nazareni: concludit iudeꝰ ꝙ eiꝰ doctri-
na nullius sit momenti. Satis ptꝫ in-
telligentibus ꝙ obiectões iste ꝓcedũt
ex ymaginatione falsa circa articulũ
sancte trinitatis: q̇ articulus satis ẽ de-
claratus supra ca. xxiij. quarte ꝯsidera
tionis huiꝰ tercij libri ex scripturis he
braicis: nõ solum ꝙ in essentia diuina
sint plures ꝫ ꝙ sunt tres ⁊ solum tres
nec est contra intentõem antiquoꝝ he
breoꝝ dicere pluralitatẽ in deo dũ ta
men vnitas essentie teneať ꝙ nos xp̄i-
ani tenamus firmiter ⁊ confitemur fi-
deliter. His ergo suppositis r̃ndendũ
est obiectiones. Circa qd̓ sciendũ ꝙ ad
saluator Math. xij. distinguit blasphe
miã cõtra filiũ hominis a blasphemia
contra spiritũsanctũ. Primaꝫ vocans
verba iudeoꝝ nequiter ꝓlata cõtra be
nignitatem homanitatis sue. Cõme-
debat em̃ ⁊ bibebat cũ hominibꝰ etiã
aliquando cuꝫ peccatoribus sicut cle-
mentissimus medicus cuꝫ egrotis: et
ꝓpterea iudei vocauerũt eũ voracem
⁊ potatorẽ vini publicanoꝝ et pecca-
toꝝ amicũ vt habeť Math. xj. capi. et
hanc blasphemiã dicit saluator remis-
sibilẽ eo ꝙ erat excusabilis in parte ex
ꝯsideratione fragilitatis hũane. Secũ
dam vero blasphemiã vocat verba cõ
tra deitatẽ suam nequiter dicta. Uidẽ
tes em̃ ab eo fieri expulsiones demonũ
illuminatões cecoꝝ suscitationes mor
tuoꝝ ⁊ similia que non poterant fieri
nisi virtute diuina. Iudei tamen ea ne
quiter attribuebant virtuti demonis
dicentes. Math. xij. ca. Hic demonia
non eijcit nisi in beelzebub p̄ncipe de-
monioꝝ ⁊ hanc blasphemiã dixit sal-
uator irremissibilem: nõ simpliciť ꝫ de
difficili remissibilem. Nam ex parte
blasphemantiũ non erat aliq̃ excusabi
lis rõ in toto vł in ꝑte q̄ talis blasphe
mia ꝯriať p̄ncipio remissionis peccato
rum ꝙ est virtus diuina: ⁊ quia eadeꝫ
deitas est in tribꝰ ꝑsonis. Iõ blasphe-
mans contra vnaꝫ ꝑsonã blasphemat
etiã contra aliã: ⁊ silr̃ q̄ eadẽ bonitas
est in tribus: iõ vna ꝑsona nõ remittit
sine alia. Nã opera trinitatis sunt indi
uisa. Remissio tñ peccatoꝝ aliquando
ꝑsone spiritussancti attribuiť: quia pri
cipiuꝫ remissionis hmõi est bonitas q̇
est attributũ spiritussancti. Patet igiť
ꝙ obiectiones iudei suprapposite proce
dũt ex falsa ymaginatione. Restat aũt
ostendere ꝙ irremissibile dupliciter di
ciť: vno modo contradictorie id ẽ nul-
lo modo remissibile. Alio mõ contra

rie.i.de difficili remissibile: hoc modo
patet.v.meth.vbi dr ꝙ impossibile et i
trāsibile.vno modo dicit qđ nullo mo
do potest fieri vel transiri. Alio modo
qđ de difficili potest. Hoc etiā declara
tur de cōi modo loquendi. Dicit eniꝫ
de ceco pfecto ꝙ non potest videre sim
plicit et de cecutiente ꝙ non potest vi-
dere qꝛ videt cum difficultate. Tercio
modo hoc declarat ex modo loquēdi
scripture veteris testamēti. Josue em̄
considerans difficultatem ppl'i ad bo-
nū ꝛ pnitatem ad maluꝫ dixit Josue
vlti.ca.non poteritis fuire dño ꝛc. nō
itellexit de ipossibilitate simpl'r : ꝫ de
difficultate. Nam ibi subdit ꝙ iniit fe
dus inter populū ꝛ deū vt fuiret dño.
Item Hier.xiij.capi. Si pōt ethipo-
mutare pellem suā ꝛ pardsu varieta
tes suas ꝛ vos poterit bene facere cū
didiceritis maluꝫ. Quot em̄ ethiops ꝛ
pardus possunt mutare pelles suas h
est impouibile simplicit. Sed ꝙ assue
tus ad mala reuertat ad bene agendū
non est impossibile ꝫ difficile eo ꝙ ha-
bitus vitiosus inclinat ad male agēdū
p modum nature. Exemplū aūt habe
tur in manasse rege qui dum vixit fu-
it assuetus in pessimis ꝛ tm̄ finaliter re
ductus fuit ad bonū virtutis vt patet
ij.palip.xxxiij.ꝛ in fine libri vbi ipsius
ponit oratio. Qđ aūt iudeus q̄rit vlti-
mo de anima blasphemantis vbi sit.
Dicendū ꝙ si recessit a corpe cū pecca
to blasphemie est in inferno. Si vo re
cessit totalter expedita q̄ntū ad culpā
ꝛ penam est in celo. Si autē recessit li-
berata a culpa ꝫ adhuc ad penā tpaleꝫ
obligata detinet ad tpus i purgatorio
donec purgetur ꝛ sic ad gloriā transfe-
ratur nec aliqua psona diuina ē impo-
tens ad saluandū eum vel punienduꝫ
quia sicut tres psone sunt vnus deus:
ita sunt vnus omnipotens ad faciēdū
de creatura quicquid placet sibi fm or
dinem sue sapientie ꝛ iustitie.

Q ihesus xp̄s n̄s non est verus
deus qꝛ dicens ꝙ venit salua-
re quod perierat ꝯtradicit sibi
ipsi loquens parabolice.

Decimūseptimū argumentū iu-
deoꝝ ex euangelio sumit ex il-
lo loco Math.xviij. Nō est vo-
luntas ante pr̄em vr̄m qui in celis est:
vt pereat vnus de pusillis istis ꝛ ibidē
pmittit venit filius hois saluare qđ pe
rierat. Item Math.xiij.c. dicit Ideo
in pabolis loquor eis qꝛ videntes non
videāt: ꝛ audientes nō audient neqꝫ i-
telligunt. Ex his arguit sic iudeus Si
venit ihesus saluare qđ pierat vt dicit:
ꝛ tm̄ loquebat pecc[illegible]rib⁹ pabolice vt
non intelligerent nec n ꝯñs ꝯuerterent
vt ibidē vt in euange[illegible]o subdit. Ista si
bi uiden⁹ manifeste cōtradicere scꝫ ꝙ
quereret salutē pctōꝝ ꝛ non q̄reret nec
vellet. Itē istud vltio dcm̄ destruit ver
bum dñi ezechiel.xviij.ca. Nolo mor-
tem pctōris: ꝫ vt magis ꝯuertat et vi-
uat. Dicenduꝫ ꝙ xp̄s nō semp loq̄bat
turbis pabolice ꝫ aliq̄n plane ꝛ aperte
tractans ea q̄ sunt de necessitate salut
vt patet Mar.v.ca.ꝛ.vj.ꝛ.vij.vbi tra-
dit formam perfectionis euangelice.
Sed qm̄ frequenter ad eius p̄dicatio-
nem veniebant homines maligni non
ad discendum: ꝫ ad insidianduꝫ ei. Ideo
tunc loquebat pabolice vt non intelli-
gerent ne daret sctm̄ canib⁹ ꝛ poneret
margaritas ante porcos. Aliq̄n etiam
fidelib⁹ ꝛ deuotis loq̄ns pabolā p̄mit-
tebat ꝛ postea exponebat vt ex p̄missi-
one pabole vitas gratiosi⁹ capet ꝛ hic
mod⁹ coit in eccie p̄dicatōib⁹ obfuat.
Patꝫ igr̄ ꝙ ihs aliq̄n loq̄bat pabolice ꝛ
aliq̄n plane ꝛ hoc rationabiliter. Naꝫ
ezechiel ꝛ alij pphe freq̄nt vtroqꝫ mō
loq̄bant vt pꝫ eoꝝ libros intuēti: mo-
yses etiā aliq̄n loq̄bat ppl'o velata facie

aliqñ vero sine velamine. Jtē iude⁹ arguens contra ihm eo ꝙ dicit in ꝑabolꝭ loquor eis vt videntes non videant ꝛc̄ Arguit ꝯ deū veteris testamenti ꝛ per ꝯsequēs seipm dicit em̄ dñs ysa. vj. Exceca cor ppłi huius ꝛ aures ei⁹ aggraua quā autoritatē ihs ita allegauit tāꝙ̄ impletam in sua ꝑdicatōe ꝑ quam simplices ꝛ illr̄ati fuerūt illuminati in apłis ꝛ sacerdotes ꝛ scribe fuerūt excecati. De causa hui⁹ cecitatis dictū fuit supra ꝯsideratōe ꝓma hui⁹ tercij libri. Nec obstat ꝙ verba ysaie sunt hic aliqͣliter mutata. Nā apłi ꝛ euangeliste allegantes scripturā veteris testamenti magis curauerūt allegorie sensum ꝙ̄ verba. Hec antē excecatio fuit ab antiquis doctoribus iudeoꝝ exponentib⁹ in libro Afre .i. decoris illud qđ dixit moyses deutronomij. xiij. c. generatio praua atqꝫ ꝑuersa heccine reddis dño popule stulte ꝛ insipiēs. glosa stulte in his qui ꝑcesserūt insipiens ad futurū seculū ꝑ qđ intelligit tempus messie i glo hebraicis vbiqꝫ. Qꝛ aūt vlterius dicit ihm destruere ꝟbū dñi dicentis. Nolo mortē pctōris ꝛc̄. non valet. Nā in ppło sunt aliqui pctōres penitētes: ꝛ aliqui obstinati. De penitentibus dicit dominus verbū istud ꝛ multa consilia. De obstinatis vero dicit ꝯminatōem asꝑaꝫ ꝛ totalē destructōem Job. xxj. ca. ducūt in bonis dies suos ꝛ i pūcto ad inferna descendūt: ꝛ h̄ patet per effectuꝫ de thore ꝛ sibi adherentibus. numeri. xvj. Et iō si arguit iudeus ipꝫ destruxisse dñi verbū eadeꝫ rōne sequitur qđ destruit deus verba sua qđ est iniquū ꝛ ꝯ seipm maxime in verb vbi i eodē contextu lr̄e talis modus loquēdi contrari⁹ de obstinatis ꝛ penitētib⁹ frequent inuenit. Vñ exodi. xxxij. ca. dicit Ego occidam scilicet obstinatos ꝛ ego viuere faciā scꝫ penitētes. ꝛ. psal. lxxvij. Cū occideret eos q̄rebant euꝫ ꝛ reuertebant ꝛc̄. Occisio refert ad obstinatos pctōres. Reuersio vero ad penitentes qui alioꝝ pena territi reuertebant ꝛ penitebant.

Contendit ꝙ ihesus xp̄s non est deus qꝛ orauit

Decimūoctauū argumentuꝫ iudeoꝝ ex euangelio sumit ex illo verbo Math. xxvj. ca. tūc venit cū illis ihus in villaꝫ que dꝛ gethsemani ꝛ dixit discipulis suis: sedete hic donec vadaꝫ illuc ꝛ orem. Ex h̄ arguit sic iudeus. Si ihus est deus qūo orauit ipius em̄ dei nō est orare: ꝫ ab alijs orari vt sic liceat loqui. Per suꝑius dicta facilius istud argumentū iudaicū soluit: qꝛ declaratū est supra ꝑ scripturas hebreoꝝ ꝙ messyas in veteri testamento ꝓmissus futur⁹ erat verus homo ꝛ verus deus in vna ꝑsona. Jtē ꝙ redempturus erat mundū ꝑ passionē suā in humana natura. Jtē ꝙ ihs nazarenus est verus messias iudeis ꝓmissus: iō habuit corpus passibile et mortale ꝓ nr̄a redemptione vsqꝫ ad suā resurrectionē in q̄ habuit corpus immortale ꝛ gloriosum. Dicendū ergo ꝙ ihs nazarenus in humanitate ꝓ nob assūpta in q̄ est minor patre orabat eum ꝓ nobis sicut scribit ysa. liij. ꝛ ꝓ trāsgressoribus orauit vt scꝫ non perierent qđ capłm intelligit de xp̄o ad lr̄am sicut supra sepe declaratū est. Orauit etiam pro seipso Johis. xvij. capitulo pater clarifica filiū tuū ꝛc̄.

Contendit Jhesus xp̄s nō est deus qꝛ fuit tristis ꝛ timuit

Decimūoctauū argumentuꝫ iudeoꝝ ex euangelio sumit ex illo loco Math. q̄ supra. Assumpto petro et duob⁹ filijs zebedei cepit tristari ꝛ mest⁹ esse: tūc ait illis. Tristis est aīa mea vsqꝫ ad morteꝫ. sequit. ꝓcidit in faciē suā orās ꝛ dicēs pr̄ si possi

bile est transeat a me calix iste. Ex his arguit iude⁹ dupliciter. Primo sic. Si q̄s vnq̄ audiuit de deo loqui tremente et timente cū deus sit oipotens ad faciē-duz quod vult sine difficultate. Si aūt dicatis ꝙ iste timor ꝛ tremor in carne fuit: ʒ non in anima: quis est ita fatu-us qui ignoret carnez dolere ꝛ timere nisi ꝑ animā. Item scōo ꝑ hoc ꝙ dicit transeat a me calix iste ꝛc̄. patet ꝙ i eo non fuit virtus ad saluandū vitā suaz ꝛ carnem. Rn̄detur p̄supposito ꝙ sepe supra declaratū est ꝙ ih̄us est ver⁹ de⁹ ꝛ verus homo. Ad p̄mū d̄r ꝙ timor ꝛ tremor ꝛ similia non fuerūt in natu-ra diuina: quia hoc est impossibile nisi tm̄ methaphorice sicut Gen̄. vj. ca. d̄r ꝛ tactus dolore cordis intrinsecus de-lebo inquit hoiem quez creaui a facie terre. Silr̄ nec in natura humana q̄n-tum ad partē anime supiorē que est in tellectiua in q̄ ih̄s ab instāti sue ↄcepti onis fuit cōphensor ꝛ summo gaudio fruebat. Sʒ q̄ntū ad ꝑtem aie inferio-rem que dicit sensitiua ꝛ est in organo corꝑali in qua ih̄s fuit viator fuerūt p̄-dicta ad opus nostre redemptōis: ꝛ vt in ipo ōn̄deret vere natura sensibil' cō-tra futuros hereticos q̄ dicturi erāt ꝙ xp̄s non habuit corpus passibile ʒ ce-leste. Ad scōm cū inducit transeat a me calix iste. Dicendum ꝙ hec petitio erat sensualitatis sicut mouentis q̄ na-turaliter horret mortē: ʒ erat rōnis si-cut p̄ponentis tm̄ ꝑ quā tn̄ rōne ihes⁹ acceptabat mortē quia voluntas rati-onalis in eo erat totaliter voluntati di-uine ↄformis. Ideo dicebat verūtamē non mea ʒ tua voluntas fiat. ꝛ accipit hic volūtas ꝓ appetitu sensitiuo quē appetitū intellectus supabat. Ideo de ipo scribit ysa. liij. cap. Oblatus est q2 ipe voluit. in hebreo sic habet: angusti atus est quia ipe voluit. ꝛ infra eodem ca. d̄r ipe tradidit in mortē animā suā ꝛ cū sceleratis reputatus est: ꝛ ꝓpter h̄ dicebat Matth. xxvj. ca. Sp̄us quidē ꝓmptus est. i. voluntas rōnis ꝓmpta est ad mortē caro aūt infirma. i. sensua-litas: ꝛ h̄ inuenit non solū de ihesu na-zareno ʒ etiā in martiribus in nouo te-stamento: sic patet de multis ꝛ etiam in veteri testamēto de Machabeis ab anthiocho tormentatis ꝛ de heleazaro de quo dicit. ij. Machabeoꝝ. vj. capi. ʒ cū plagis pimeretur ingemuit ꝛ dixit Dn̄e qui habes sanctā scientiā tu scis q2 cum a morte possim liberari graues corꝑis sustineo dolores: ſm aiam aūt . i. partē aie supiorē libenter hec patior. Qd̄ aūt arguit iudeus ꝙ caro non do-let timet ꝛ tristat nisi ꝑ animā hoc est verū de anima sensitiua: ʒ quia nescit distinguere inter sensum ꝛ intellectuz iō facit ridiculosum argumentum.

Contendit ꝙ christus non ē deus quia iuit ad ficulneā ad ꝑ-quirenduz fructus q̄ non habe-bat nisi folia ꝛ quia maledixit ei cū nihil nocumēti sibi fecerat

VIcesimū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio sumit ex illo quod scribit Matth. xxj. Mane aū reuertēs in ciuitatē esuriit ꝛ videns fi-ci arborē vnam secus viā iuit ad eam ꝛ nihil inuenit in ea nisi folia tm̄: et ait nunq̄ ex te nascat fructus in sempiter-nū ꝛ arefacta est cōtinuo ficulnea. Ex his arguit sic iudeus. Si ihesus fuissz deus cognouisset a longe fructū ficul-neum non h̄re nec ad eam iuisset. Itez cuz ipe dicit benefacite his q̄ oderunt vos: q̄mo maledixit arbori q̄ nihil nocu-erit sibi ꝛ iō videt hoc fecisse ex ire per turbatione. Dicendum ꝙ ihesus non solum inquantū deus q̄ nem nihil po-test latere sciuit fructum in arbore nō esse ʒ etiā inq̄ntū homo quia quilibet etiā satis simplex poterit illud scire cū

non eſſet tempus ficoꝝ vt dicit Marci.xj.ca. Ad qđ ergo iuit ad arborē fructu vacuā. Dicendū ꝙ ſicut ꝓphe veteris teſtamenti aliqñ ꝓphetabāt verbis aliqñ ſenſibibus ſignis. ſicut Iheremias pdixit deſtructionē ciuitatis ihꝛl'm ꝑ caldeos ⁊ poꝛtauit cathenas ligneaſ in collo ſuo vt hētur Ihere. ca.xxviij. ad ſigmificandū ꝙ populus cathenis vinctus duceret in captiuitatē. ita ihs ꝗ hic dicit ꝓpha magnus.x.ca. ⁊ de ꝗ pdictū fuit deutro.xviij.c. ꝓphaꝫ ſuſcitabit vobis deus de frībus veſtris ⁊c̄. deſtructionē ciuitatis ihꝛl'm futuraꝫ ꝑ romanos pdixit Luce.xix. eo ꝙ nō cognouiſſet tꝑus viſitationis ſue ſcꝫ per xp̄m. Que quidem cognitio ad ſacerdotes ⁊ legis ꝑitos ꝑtinebat ⁊ ideo defectū eoꝝ ⁊ punitionē ſignauit ꝑ ſenſibile ſignū arboꝛis fructu carentis. naꝫ ip̄e veniens ad ſacerdotes ⁊ legiſꝑitos quoꝝ fructū boni eſuriebat vacuos bonis opibus inueniebat ⁊ ꝑ maledictionem arboꝛis eos a deo maledictos ſignificauit. Et per eius arefactionē eorum deſtructōem ꝑfigurauit. Naꝫ poſtea capta ciuitate ꝑ romanos cū ſacerdotes miſericoꝛdiā peterent: titus iuſſit eos occidi dicens eos eſſe degeneres dei qui templo deſtructo cuperēt ſuꝑuiuere. Patet igit̄ ex pdictis ꝙ iheſus circa ficulneam nihil faciebat ex ignoꝛātia ſeu ꝑturbatione ireꝫ ꝫ ex magna rōne ⁊ miſteriū ſignificatione.

Contendit ꝙ iheſus chꝛiſtus nō eſt deꝰ qꝛ accepit ab alio poteſtatē dicens data ē mihi oīs ꝑtās in celo ⁊ in terra

Vicesimūprimū argumenū iudeoꝝ ex euangelio ſumit̄ ex illo verbo Math. vlti. ca. data ē mihi oīs ꝑtās in celo ⁊ in terra. Ex h̄ arguit iudeus: ꝙ ihs non ſit deus qui ex ſe ē potentiſſimus ⁊ ab alio non accipit poteſtatem. Si aūt dicat̄ ꝙ a prē data eſt ſibi poteſtas hoc non valꝫ: qꝛ xp̄iani dicūt patrem ⁊ filiū eſſe eq̄les. Dicendū ꝙ in ihu duplex eſt poteſtas ſicut eſt duplex natura. Vna eſt ꝑtās diuina quā habet ab eterno non tamē a ſe: ꝫ a patre a quo eſt diſtinctus in ꝑſona: non tñ in hoc minoꝛ eſt patre qꝛ ab eo accipit eandem in numero naturā ⁊ ꝑtātem, ſic̄ ſepius ſuꝑius dictū eſt tñ ihs non loquit̄ hic de iſta poteſtate: ꝫ de alia quā a deo accipit in humana natura. Nam ab ieſtanti aſſumptionis hūane nature ad ꝑſonaꝫ filij illa natura habuit excellentiā ſuꝑ omnē creaturā auc̄tatiue: non tamē executiue. naꝫ inter omnes apparuit in foꝛma ſerui i hūana natura paſſibili ꝓpter miſteriū noſtre redemptionis ad implenduꝫ ſicut fuerat pdictū yſa.liij. Vere lāguores noſtros ip̄e tulit ⁊ doloꝛes noſtros ip̄e poꝛtauit. Diſciplina pacis nr̄e ſuꝑ eū ⁊ liuoꝛe eius ſanati ſumus qđ intelligitur ad lr̄am de xp̄o etiā ſm antiq̄s doctoꝛes hebꝛeoꝝ ꝓut dictum fuit ſupꝛa libꝛo p̄mo in ꝑtione noni theſauri. Sꝫ in ſua reſurrectione accepit hāc ꝑtātem executiue: iō tūc dixit: data ē mihi oīs poteſtas ⁊c̄. Tamē in iuditio finali oīa plenius erūt ſubiecta ſibi ſic̄ oñdit apoſtolus ad Hebꝛe.ij.ca. Per hanc tamen ꝑtātem ꝗ finita eſt non eſt nec erit equalis deo patri. Sic ergo patet rñſio ad obiecta iudeoꝛum ex euāgelio.

Contendit ꝙ ihūs chꝛiſtus nō ē vnus deus cū prē ⁊ ſpūſācto qꝛ ipſe deſcēdit i vteꝝ ꝟgini s ⁊ non pr̄ ⁊ ſpirituſſanctus

Vicesimūſecundū argumentuꝫ iudeoꝝ accipit̄ ex ꝟbis xp̄ianorū. Vñ dic̄ iudeꝰ ſic vos xp̄iani dicitis ꝙ ē vnꝰ creatoꝛ ⁊ ꝙ xp̄s veſter ē filꝰ eius ⁊ ꝙ deſcēdit de cel' ſine ſepa-

tione a prē ꝛ a spūsctō. qn̄ ergo vos di-
citis ꝙ filius descendit in vtero ꝟginis
quero si tūc pater ꝛ spūsſctūs fuerunt
ab eo sepati aut nō. Si dicatis ꝙ sic: ē
ꝯdictio in verbis vr̄is q2 dicit̄ ꝙ descē
dit sine sepatione ab eis. Si ꝟo dicat̄
ꝙ non: sequit̄ ꝙ pater ꝛ spūsſctūs sunt
incarnati sic̄ ꝛ filius qđ vos negatis.
Dicendū ꝙ descensus filij in vteꝝ ꝟgi
nis non est intelligendus ꝑ motū loca
lem: ꝫ ꝑ nouū effectū in virgine: q̇ q̇dē
effectus ē coniunctio diuine nature et
hūa ne in vna ꝑsona. Hec igit̄ ꝯiūctio
potest cōsiderari dupl̄r. Vno mō effe
ctiue ꝛ sic facta fuit a trib⁹ ꝑsonis scꝫ a
prē ꝛ filio ꝛ spūsctō: nā eoꝝ opa sunt in
diuisa. Alio mō terminatiue ꝛ sic illa
ꝯiūctio terminata est ad ꝑsonam filij:
ꝓpt̄ qđ sol⁹ filius dr̄ incarnatus: licet
aūt ad ħ nō potest poni exemplum ꝙ
nō hēat plus de discōueniētia q̄ꝫ de cō
uenientia tn̄ q̄ntū ad aliq̄d potest poni
cōueniens. Ponat̄ igitur casus. plato
sortes. cicero. tractāt mr̄imoniū berthe
cū sorte qui est media ꝑsona. Si igit̄ q̄
rat̄ a quo est effectiue ista mr̄imonialis
ꝯiūctio: ptꝫ ꝙ a tribus. Si aūt q̄rat̄ ad
quē ē terminatiue ptꝫ ꝙ ad sortem tm̄
ꝓpter qđ ipe solus dr̄ ꝛ est berthe mari
tus. Sic suo modo ē in ꝓposito: quia
licet pr̄ ꝛ filius ꝛ spūsſctūs sint vnū in
natura: tamē sunt distincti in ꝑsonis.
Incarnatio vero terminata est ad fili-
um ꝓut ꝑsonaliter distinguit̄ a patre ꝛ
spūsctō: non tn̄ dicit̄ sepatus ab eis: q2
nomē sepationis nō accipit̄ in diuinis
ꝑsonis quia significat diuersitatem es-
sentie non aūt sic nomē distinctionis.
Item habemus aliud exemplū in tri-
bus domicellis induentib⁹ tertiā illa-
rū de quibus potest dici ꝙ quicq̇d fac̄
vna facit alia. vna tn̄ sola induit̄. Eodeꝫ
mō dicendū ē ꝙ opus incarnatōis ali-
qn̄ attribuit̄ pr̄i vt ibi. Cum aūt venit
plenitudo tp̄is misit deus filiū suū ꝛc̄.
ad Gala. iiij. Qn̄q꜡ autē filio attribuit̄
vt ibi Exiui a patre ꝛ veni in mundūꝫ.
Johānis. xvj. ca. Qn̄q꜡ attribuit̄ spūi-
sancto vt in simbolo. Qui conceptus
est de spūsctō: ꝫ hec iō dicunt̄ q2 opus
incarnationis fuit maxime potētie sa-
pientie ꝛ bonitatis que tribus ꝑsonis
attribuūtur solus tn̄ filius terminatiue
vt dictū est indutus est veste carnis hu
mane iuxta illud ad Philippen̄. ij. Ex
inaniuit seipm formā serui accipiens i
similitudineꝫ hominū factus et habi-
tu inuentus vt homo. Sic igit̄ patꝫ ꝙ
ad dictū xp̄ianoꝝ de incarnatōe nō se-
quit̄ ꝯdictio seu aliud incoueniens.

Qr ihesus christus nō ē de⁹ q2 fuit missus siue mittens

Vicesimūtertiū argumentūꝫ iu-
deorūꝫ est. Quero vobis xp̄ia
nis dicit iudeus: vtrū videlicet
xp̄s fuit mittens vel missus. Si dica-
tis ꝙ missus: q̇s vnq̄ꝫ audiuit deū mis
sum ad alterū: q̄i dicat hoc est aptum
mendatiū. Si aūt dicatis ꝙ ē mittens
vos facitis eū mendaceꝫ: q2 dic̄ Johis
viij. ꝛ ego non sum solus ꝫ ego ꝛ q̇ mi
sit me pater. Dicendum ꝙ dei filius ē
mittens ꝛ missus. fuit em̄ missus i mū
dum a patre ꝛ spiritu sancto in sua in-
carnatione benedicta sicut supius fu-
it declaratū argumento. xxiij. q̄rte cōsi
derationis ꝑ auctem ysa. xlviij. ꝛ nunc
misit me dominus ꝛ spiritus eius hec
dicit sanctus tuus redemptor isrl̄. Est
etiam mittens spiritumsanctum sic̄ di
cit Johannis. xv. mittaꝫ vobis spiritū
veritatis ꝛc̄. Circa qđ sciendum ꝙ mis-
sio alicuius iportat dupliceꝫ h̄itudinē
vnam ad mittentem scđm quam aliq̇
modo missus procedit a mittente. Ali
am ad terminum ad quem mittit̄ scđm
quam missus est vbi prius non erat vl̄
est ibi alio mō q̄ꝫ prius: licet aūt i diui
nis n̄ fit ꝓcessus vni⁹ ꝑsone ab alia scđm
motū localem vel sepatōeꝫ realē: tn̄ est

ibi ꝓcessus ſcḋm originē q꞉ fili⁹ ꝓcedit a
pr̄e ⁊ ſpūſſctūs ab vtroq꞉ ſic igr̄ filius
⁊ ſpūſſctūs habent hitudinē ad mittē
tem. Habēt etiā hitudinē ad ṫminum
miſſionis nō tñ ſic intelligēdo ꝙ inci-
piāt eē vbi pri⁹ nō erāt ſimpl'r quia de
neceſſitate ſunt vbiq꞉ ꝑ eſſentiā potēti
am ⁊ pñtiam ſicut patet Ihere.xxiij.
Celū ⁊ terrā ego impleo dicit dñs. Sꝫ
ſic intelligēdo ꝙ incipiāt eē vbi prius
erant.tñ alio mō diciṫ fili⁹ miſſus i mū
dū a pr̄e qñ incepit ibi eē vt hō vbi ta-
men prius erat vt de⁹ Ioh.j.ca. In mū
do erat ⁊ mund⁹ ꝑ ipm fact⁹ ē ⁊ mund⁹
eū nō ꝯgnouit. In ꝓpria venit ⁊c. ⁊ ſpi
ritusſſctus ſil'r dr̄ miſſus apl'is viſibiliṫ
qñ ſup eos apparuit ſigno viſibili. Nā
hoc mō pri⁹ nō erat ibi. ⁊ quotidie mit
tiṫ inuiſibiliter ad ſctificādū creaturaꝫ
rōnalē. q꞉ incipit ibi eē ꝑ grām ſcificā-
teꝫ. vbi tñ pri⁹ erat ꝑ eēntiā pñtiā ⁊ po-
tentiā. Ad argumentū iudei patet ꝙ ñ
eſt contradictio. quia licet fili⁹ ſit mit-
tens ⁊ miſſus nō eſt ſcḋm idem.

Contēdit ꝙ ieſus criſt⁹ non ē de⁹ q꞉ locut⁹ ē ſathā ſtudet ad interficiendum me.

VIceſimū quartū ⁊ vltimū argu-
mentū iudeoꝝ eſt in libro ſimo
nis cephe dic̄ Ihs. Ecce ſathā
ſtudet ad incerficienduꝫ me de manu
dñi ⁊ nō dabit me in manu ſathan. Ex
hoc arguit iude⁹ dicens. Quare nō cō
fundemini vos xp̄iani dicere iſtū deū
ſic loqntē. Dicēdū ꝙ iſte iude⁹ falſuꝫ
accipit. Nam in epl'is petri aut alibi ñ
inueniṫ hoc dcm̄ a ihu nazareno tamē
ſi hoc dixiſſet ⁊ factū fuiſſet nullū incō
ueniens ſeqreṫ. Nā ſupra declaratū ē
ꝙ ihs eſt ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ hō in vna perſo
na. ipe vero ſicut de⁹ ꝑmiſit ſe inqntuꝫ
hō a diabolo tēptari ⁊ de loco ad locū
portari vt ſupradcm̄ eſt. ⁊ q꞉ pr̄ ⁊ ſpūſ-
ſanctus ſunt vnus deus cū eo. Ido ab
ipis fuit etiā iſta ꝑmiſſio. Iō ſi ſathan
hoc mō fuiſſet ꝑmiſſus querere ꝙ iu-
deus allegat falſo nullū inconueniēs
ſeqretur. Patet etiaꝫ iudei falſitas vt
dicit Nicolaus de lira ꝑ hoc ꝙ obiecti
ones ſuas in apto mēdacio ṫminauit.

Tractat de bello iudeoꝝ ꝑ argumēta ſumpta ex natura ⁊ allegāt cōtra legē chriſti. xxiiij. impoſſibilia.

SExta cōſideratio eſt de bello iudeoꝝ per ar
gumenta ſumpta ex natura.
Sicut em̄ mille nocēdi modos habet
diabol⁹ ſic ⁊ iude⁹ ei⁹ fili⁹. Cū em̄ miſe-
rabiliter duo bella pria ꝑdiderūt tāq꞉
homines ſine lege. ad ſpeculū nature
ſe vertentes vigintiquatuor impoſſibi
lia nature mouēt contra noſtruꝫ fidei
fortaliciū. ſi forte poſſint illud expugnā
re ac ſi muſca volatu alaꝝ ſuaꝝ nitere
tur obſcurare claritatem ſolis.

Impoſſibile ē deū iqnari qḋ tamē ſequeretur ſi icarnaretur in corpore mulieris.

PRimū impoſſibile moueṫ cir-
ca incarnatōꝫ filij dei. Arguūt
ergo iudei ſic. Impoſſibile eſt
deū inqnari ergo impoſſibile eſt deuꝫ
incarnari. añcedens eſt cōiter ꝯceſſum
ſꝫ ꝯñtia ꝓbaṫ. q꞉ ad oppoſitū conſeqn-
tis ſeqṫ oppoſitū añcedētis. Seqṫ em̄
ſi poſſibile eſt deum incarnari ergo
poſſibile eſt deū inqnari. q꞉ ſi de⁹ icar
nareṫ ingredereṫ in corꝑe mulieris q̄ ē
res imūda ⁊ ꝯñter inqnareṫ. Reſpōde
rur negādo conſeqntiā ⁊ ad ꝓbatōneꝫ
ꝙ ex incarnatōe in corꝑe mulieris ſeq
tur inqnatio. cū mulier ſit res imūda
⁊ ex contactu immūdi polluiṫ tangēs
Dico ꝙ hec probatō nulla eſt. quia cū
lux ſolis tangat res imūdas ⁊ non inq
neṫ. qnto magis de⁹ q̄ ſolem facit: inq
nari a nullo immundo poteſt. Item ⁊

si concederet de alijs mulierib⁹ q₂ im
mūde sint devirgine tamen matre dei
nullaten⁹ concedit q₂ ipa mūdissima
fuit. De ipsa eñi prophetauit Jhere-
mias ca.iij. Nouū faciet domin⁹ sup
terram mulier circūdabit viꝝ. in ꝗ ostē
dit ꝙ hec mulier mūdissima fuit in cō
ceptu suo et natiuitate. alias non esset
nouū. q₂ antiquū est mulieres concipi
et generari in peccatis. Itez alij infan-
tes inq̄nant in ventre matris ⁊ istud ē
antiqnū sed fuit nouū in ventre virgis
ꝙ vir ille de ꝗ loq̄tur propheta. plenus
scientia et virtute ab instanti sue cōce-
ptionis immūdissimo illo vtero mun-
dissime contineret. nec matricem mu-
lieris quaȝ deus ordinauit locū natu-
re humane concipiende reputare de-
bem⁹ locū immūdū nec malū sed tāꝫ
meliorem datū ab eo nature humane
in actu. q₂ ibi intus intrauit spūssanct⁹
ad sampsonem ⁊ ad Jheremiam et ad
Johannem baptistam ⁊ ibi int⁹ i cor-
pore illo creat de⁹ de nouo animaȝ ra
tionalem in qualibet creatura que fu-
it erit. De mūdicia etiam hui⁹ mulie-
ris prophetauit salomon canticorum.
iiij. ipaȝ laudando in persona dei pa-
tris dicēs. Tota pulcra es amica mea
⁊ macula nō est in te. ecce ꝙ clare abs-
ꝫ macula ⁊ immundicia ipam cōfitet
Item eam amplius laudando in eo-
dem libro dicit. Sicut lilium inter spi
nas sic amica mea inter filias. Vocat
aūt de⁹ filias suas oēs ꝟgines ꝗ opera
castitatis pietatis ⁊ virginitatis fecerūt
Sed propter excellentissima opa vir-
ginis inter filias suas eam liliū vocat.
q₂ ⁊ si ille sint filie tamen cū aliquibus
spinis originalis vel venialis culpe fu
erūt. Hec aūt liliū iter spinas sine spi-
nis culpe ⁊ immundicie. Ne mireris
ergo iudee si in virgie mundissima de
us tm̄ voluerit humiliari ꝙ in ea sit in
carnatus sine inq̄natione quacūꝫ et
de ea nasci virgine permanente propt
nostrū amorem. Hanc eñi hūiliatōnē
videbis ꝙ de⁹ ostendit moysi in figu-
ra qñ se demonstrauit eidem in figura
rubi. nūq̄d non erant multe alie arbo-
res nobilissime. noluit tamen appare-
re nisi in infimiore arbore vt summaȝ
hūilitatem suam ostenderet. ⁊ sic non
cōburebatur de⁹ in rubo ꝗ videbat ar-
dere nec in virgine inq̄nabatur que ab
alijs sicut alie mulieres reputabat cō-
cepisse. ⁊ sic rub⁹ ardebat ⁊ non cōbu-
rebat sed mansit integer ⁊ incorrupt⁹.
sic ⁊ virgo maria integra ⁊ incorrupta
mente et corpore semper permansit.
In hac ergo virgine de⁹ descendit ibi
se hūiliauit verbū caro factū mundissi
ma conceptione virginei ⁊ mūdissimi
thalami. Et si dicat iude⁹ qūo est possi
bile deū hūiliari cū sit altissim⁹. Dico
ꝙ dei hūilitas nihil tollit de ei⁹ pfectō
ne sed extollitur ⁊ superexaltat eius cle
mentissima bonitas ex amore ꝓ hūa-
ni generis redemptōe. ꝙ ne sit tibi dif
ficile testimonijs legis tue pandere ꝓ
pono ei⁹ hūilitatem. q₂ non solū se hu
miliauit in virgine concept⁹ ⁊ de virgie
natus sicut dictū est. Sed ⁊ vltra se hu
miliauit humilissime inter homines
conuersat⁹ sicut declarat zacharias ca.
ix. Gaude ⁊ letare filia syō ecce rex tu-
us venit tibi iustus ⁊ saluator ⁊ ipe pau
per ⁊ ascendēs sup azinā. Ecce nimia
hūiliatio ꝙ ille qui est dominus celo-
rū ⁊ terre oīmꝫ diuitiaꝝ venit pauper
mansuet⁹ sine aliquib⁹ diuitijs mūdi.
⁊ super azinā ascendens ꝙ vnus miser
iudeus ignominiam reputaret. Pre
dicta ꝓphetia ad literam etiā scōm he
breos intelligit de messia de quo ꝓba
tum est supra argumento. xxij. q̄rte cō
sideratōnis huius tercij libri. ꝙ debe
ret esse deus ⁊ probatū est supra etiam
primo libro in apertione. xij. thesauro
ruȝ ꝙ iste verus messias deus ⁊ homo

est ihs nazarenꝰ. Scđm testimoniū̄ est dauid ꝓphe q̄ in psalmo. cxxxvij. i persona dei loq̄ns ⁊ ostendens ꝙ deꝰ nimis debebat hūiliari accipiēdo pterritū ꝓ futuro. Dicit. Credidi ꝓpter qđ locutus sum ego aūt hūiliatꝰ sū nimis Ego dixi i excessu meo omnis homo mendax. Sed supple. Ego satisfaciaȝ ꝓ omnibꝰ illis q̄ cōuersi fuerit ad me scȝ ꝑ humilitatē passionis mee. Ideo sequit̃. Quid retribuā dño ꝓ omn̄ibꝰ q̄ retribuit mihi. Calicē salutaris accipiam ⁊ nomen domini inuocabo. Ecce qūo declarat nobis filiꝰ dei q̄ licȝ sit altissimꝰ in excessu suo nimis tamē est hūiliatus ꝓpter nos. qꝛ nos oēs mēdaces eēmꝰ si diceremꝰ ꝙ possumꝰ facere satisfactionē deo patri ꝓ culpa generꝭ hūani. Et qꝛ eiꝰ vnigenitꝰ filiꝰ sic se hūiliauit ꝓpter nos nō solū nascendo ⁊ cōuersando inter hoies ȝ etiā factus pr̄i obediens vsq̄ ad mortē crucis ꝓpt̃ qđ et deus exaltauit illū ⁊ dedit illi nom̄ qđ est sup oē nomē, vt dī ad Philꝭ. ij. Hinc est ꝙ credentes in xp̄o nō soluȝ exaltabunt̃ in alia vita sed etiā exaltati sunt in pn̄ti. qꝛ est eis data potestas super terram. ⁊ non credentibꝰ ē ablata. sic em̄ impletū est canticū virginis. Deposuit potentes de sede. s. iudeos i credulos. ⁊ exaltauit humiles. s. credētes xp̄ianos. Attēde ergo q̄nta fuit humilitas xp̄i. non em̄ soluȝ hūiliauit se deo patri factus obediēs vsq̄ ad mortē crucis. q̄ erat vilior ⁊ turpior mors q̄ tunc dabat̃. sed etiā nō contradixit discipulo proditori eū vendenti. nec contradixit venditioni. nec ꝯdixit malicie iudeoꝝ ip̄m ementi. nec ꝯdixit senioribꝰ ppl̄i ip̄m falso accusantibꝰ. nec contradixit pontificibꝰ sacerdotū eū iudicantibꝰ. nec contradixit p̄ncipibꝰ terre ip̄m sententiantibꝰ. nec ꝯdixit mistris iusticie ip̄m crucifigentibꝰ. omnia ergo q̄cūq̄ in eo voluerūt facere facta sūt. nec aperuit os suū in summa patientia ⁊ humilitate vt impleret voluntateȝ patris ⁊ vt nobis preberet exemplū humilitatis. ⁊ si ꝓphe voluntati diuine se hūiliauerūt. Hoc fecerūt vel ꝓpter suum ꝓprium interesse vel aliqua excusatione. sicut Noe obediens deo se hūiliauit faciendo archā vt saluaret se. abraham si dimisit terram hoc fecit vt liberaret̃ ⁊ magnus fieret. Moyses excusauit se cū eū dñs misit ad pharaonem dicendo ꝙ erat impeditus in lingua. ysaias excusauit se dicendo ꝙ hitauit inter vipe ras. Iheremias excusauit se dicendo ꝙ erat puer. yonas ꝙ non poterat Abacuc ꝙ non sciret. ⁊ sic đ alijs Sed xp̄s nūq̄ se excusauit nūq̄ murmurauit. ⁊ sic patet summa humilitas saluatoris in quo hūanitas eiꝰ glorificauit diuinitatē sup oēs ⁊ diuinitas exaltauit eū sup oia opa sua. Patȝ ergo ꝙ diuine altitudini nō repugnat hūilitas. nec eiꝰ puritati virgineo vtero icarnari. ⁊ qūo etiā v̄go btā mūdissima est et sine macula.

Impossibile ꝙ corpꝰ christi sit eiusdē rōis cū nr̄o cū nō sit ex maris semine generatum.

Secūdū ipossibile est. Vos cristiani dicitis ꝙ ihs nazarenus conceptꝰ est sine virili semine. Itē affirmatis ꝙ corpꝰ eiꝰ fuit eiusdeȝ nature cū nr̄o hoc videt̃ impossibile. qꝛ cū hō naturaliter generatus habeat corpus naturaliter constitutū ex semine maris ⁊ eo ꝙ femina submistrat q̄cq̄d sit illđ. ergo ipossibile est corpꝰ cristi eē eiusdem nature cum nr̄o. si non est ex maris semine generatum. Ad istud argumentum respondetur. Et p̄s declaro ꝙ necesse fuit hominem illuȝ ex virgine matre nasci absq̄ virili semine. sicut tangit sanctꝰ Thomas in summa contra gentiles libro. iiij. ca. xliiij. Semen em̄ viri requirit̃ in generatōe

humana.tanq̃ ꝑncipiū actiuū ꝓpt
virtutem actiuā que in ipo est. Sz vir
tus actiua in generatōe corpis xp̄i nō
potuit eē naturalis.qꝛ virt⁹ naturalis
nō subito ꝑficit totā corpis formatōnē
sed ad h̄ indiget tp̄e.corp⁹ aūt xp̄i i ip
so ꝑncipio sue conceptōis fuit forātū
⁊ organizatū simul caro ⁊ animata ca
ro.Relinquit ergo ꝙ generatō christi
humana fuit absq̃ virili semine. Item
semen maris in generatōe aīalis cuius
cūq̃ trahit ad se.materiā quā mat mi
nistrat q̄si virtus q̄ est in semine maris
intendat suūpius cōplementū vt finez
totius generationis. Unde ⁊ cōpleta
generatōne ipm semen immutatuz et
cōpletū est ꝓles q̄ nascitur.Sed in ge
neratione hūana xp̄i fuit vltim⁹ gene
ris termin⁹ vnio ad diuinam ꝑsonam
non aūt aliqua persona seu ypostasis
humana constituenda.vt ex predictis
patet.Non igitur in hac generatione
potuit esse actiuū ꝑncipiū semen viri
sed sola virtus diuina vt sicut semē viri
in generatōe cōi hominū in suā s̄bam
trahit materiā a matre ministratā. ita
eandem materiā in generatiōe christi
v̄bū dei ad suā vnionez assumpsit. Si
militer aūt manifestū est ꝙ conuenies
erat vt in ipa generatōe hūana v̄bi dei
aliqua ꝓprietas spūalis generationis
reluceret.verbū aūt scd̄m qđ edicente
ꝓgreditur siue interius conceptū siue
exterius ꝓlatum corruptionem dicē
ti nō aufert sed magis ꝑfectionis ple
nitudo ꝑ verbū attendit in dicēte.con
ueniens igitur fuit vt sic verbū dei s̄m
humanā generationē conciperet ⁊ nasce
retur vt matris integritas nō corrūpet
Cū h̄ etiā manifestum est ꝙ verbū dei
quo omnia constituta sunt et q̄ oīa in
sua integritate conseruantur sic nasci
decuit vt ꝑ omnia mr̄is itegritatez ser
uaret.Cōueniens igr̄ fuit hāc genera
tionē fuisse ex virgine. Sic ergo hēm⁹
ꝙ necesse fuit xp̄m nasci de virgie mr̄e
ei⁹ integritate seruata ⁊ sine virili semi-
ne. Nūc scd̄o ad argumentū ꝙ ifert
īpossibile eē corp⁹ xp̄i eē eiusdē nature
cū corpe nr̄o ex quo nō est conceptum
ex virili semine. Dico ꝙ ad h̄ ē manife
sta ratio Aristo.dicentis ꝙ semen ma
ris nō intrat materialiter in constitutō
nem concepti ꝫ solū ē ꝑncipiū actiuū.
Materia vero corpis tota ministratur
a mr̄e.⁊ sic q̄ntū ad mrēm corpus xp̄i
nō differt a corpe nr̄o. Nam ⁊ corpora
nr̄a materialiter constituta sunt ex eo
ꝙ est sumpū a matre. Si vero aliquis
predicte positōni Aristotel' repugnet
ad huc predicta obiectio efficaciā non
habet. Similitudo eñ aliquoruz aut
dissimilitudo in materia non attendit
s̄m statum materie in principio gene
rationis. ꝫ s̄m conditionem materie
iam preparate prout est in termino ge
neratōnis. Non eñ differt s̄m materi
am aer ex terra vel ex aqua generatus
quia licet aqua ⁊ terra in principio ge
nerationis differentia sunt.tamen per
actionem generantis ad vnam disposi
tionem reducantur. Sic igitur diuia
virtute materia q̄ soluz ex muliere su
mitur potest reduci in finem generatō
nis ad eandem dispositionem quā ha
bet materia.si sumatur simul ex mare
⁊ femia.vnde non erit aliqua dissimi
litudo ꝓpter diuersitatē materie inter
corpus xp̄i quod virtute diuina forā
tum est materia a sola matre. ⁊ corpo
ra nostra que virtute nature formātur
ex materia etiam si ab vtroq̃ parente
assumātur. Manifestum est eñ ꝙ pl⁹
differt a materia qui ex viro ⁊ muliere
simul assumitur limum terre de quo
primum hominem de⁹ formauit quē
vtiq̃ constat fuisse verū hoiem ⁊ nobis
ꝑ oīa similē q̃ materia sumpta soluz
femina ex qua corpus christi forma-
tum est. Unde natiuitas christi ex vir
gine nihil derogat veritati huma-
nitatis ipsius, nec similitudini eius

ad nos. Licet eñ virtus naturalis req̃
rat determinatã materiã ad determia-
tum effectũ ex ea ꝓducendũ. Virtus
tñ diuina q̃ potest ex nihilo cũcta pro
ducere in agendo ad materiã determi
natã non coartat᷑. Silr̃ autẽ nec ꝑ h̃ ali
quid deperit dignitati matrꝭ xp̄i ꝙ vir
go cõcepit ⁊ peperit quin vera mater
⁊ naturalis filij dei dicatur: virtute ei
diña faciẽte materiã nãlẽ ad generatio
nem corporis xp̄i ministrauit qđ soluꝫ
ex parte matris requirat᷑. Ea vero que
in alijs matribus ad corruptionẽ vir-
ginitatis faciũt non ordinant᷑ ad id qđ
matrꝭ est: ꝫ solũ ad id qđ patris est: vt
semen maris ad locuꝫ generationis ꝑ
ueniat verba sũt sancti Thome vbi su-
pra. Sic ergo patꝫ declaratũ ꝙ licꝫ cor
pus xp̄i absꝗ virili semine sit cõceptũ
eiusdeꝫ nature vere est cũ corpe nr̃o ex
virili semine concepto. Sed dicet hic
fortassis iudeus. Tu xp̄iane satisfacis
mihi ex natura ꝙ nõ sit ipossibile ihe-
sum nazarenũ conceptũ fuisse de mr̃e
sine virili semine vel sine carnali pr̃e.
ꝫ volo ꝙ mihi ex sacra scriptura si quã
habes illud ostendas. Ad hoc rñdꝫ ve
nerabilis Petrus alfonsus cõuersus i
suo dialogo ti. vij. allegans illud ysa.
xlj. Rorate celi desuꝑ ⁊ nubes pluant
iustũ apiatur terra ⁊ germinet saluato
reꝫ: et iustitia oriat᷑ simul ego dñs crea
ui euꝫ ꝓpter hoc nanꝗ qđ ait Rorate
celi desuper ⁊ nubes pluant iustũ: no
tauit de celo spiritũsctm̃ fore descensu-
rum. ꝓpt᷑ hoc aũt qđ sequit᷑ Apiat᷑ ter
ra ⁊ germinet saluatorẽ. Corpus virgi
nis accipimus q̃ superueniẽte spiritu
sancto ⁊ conceptura ⁊ saluatorẽ fuerat
paritura: ꝫ ⁊ hoc quod est: ego dñs cre
aui eũ: innuit᷑ ꝙ absꝗ pr̃is carnalis au
xilio dñs eũ ꝓgenuit. Vñ ⁊ contra il-
los q̃ h̃ non credunt intulit in seqñẽ-
ti: ve qui contradicit factori suo testaꝫ
de samus terre ⁊ alibi. Nũq̃d dic̃ lutũ
figulo suo q̃d facit ⁊ opus tuum absꝗ
manibus est. Et iteꝝ ve qui dicit patri
q̃d generas ⁊ mulieri q̃d parturis. sic
inuehit᷑ in illis qui de hoc dubitant: et
querunt qm̃o deus eũ genuerit: ⁊ bea-
tam causant᷑ mariã ꝙ absꝗ virili cõmi
mixtione peperit. Iteꝝ contra incre-
dulos loquens ꝓpħa ait. Nunq̃d ego
qui alios parere facio ipe non pariã di
cit dñs. Si ego qui generationeꝫ alijs
tribuo sterilis ero ait dñs deus tuus.
Sic nanꝗ etiam oñdit᷑ ꝙ deus euꝫ si-
ne carnali patre genuerit hoc sane itel-
ligentibus credo sufficere ꝙ de matre
sine carnali patre natus fuerat puer il
le: hec predictus doctor. Ecce iudee ha
bes auctem sacre scripture ⁊ exposito
rem peritũ tui generis in xp̄i concepti-
one sine virili semine. Sed dicit iudeꝯ
ex supradicta auctoritate ad minꝯ ego
possum habere ꝙ maria fuit deflorata
⁊ corrupta. ꝓbat᷑ q2 dicit ꝓpħ e:a. Ape
riat᷑ terra ⁊ q̃d est huius terre aꝑtio ni-
si marie defloratio. Rñdet᷑ ꝙ ꝑ aꝑtõ eꝫ
nõ intelligit᷑ defloratio vel libidis fedi
tas: ꝫ ꝯceptõis fecunditas aperta dici
tur fuisse q̃ntuꝫ ad xp̄i ingressum non
aꝑta ꝑ virũ sicut ⁊ fenestra vitrea dicit᷑
aꝑiri radio solis nõ ꝑ fracturã vel diui
sionem aliquã: ꝫ q2 radiꝯ eã intrat s̄m
subtilẽ sui naturã. Hoc mõ imo subti
liori dr̄ porta clausa aꝑta esse principi
ezechielis. xliiij. q2 xp̄s vterũ virginis
ꝑ virginitatẽ clausam intrauit ꝑ ineffa
bilem modũ: verba sunt Alani in suo
quadriꝑtico li. iij. ca. lv. Sꝫ dices ite-
rũ. Ex quo fuit formatũ corpus xp̄i i
ꝟgine illa. Rñdet᷑ s̄m Dionisiuꝫ de di
uinis noibus ꝙ ex purissimis ⁊ castissi
mis sanguibus virginis: ꝫ vbi erãt isti
purissimi sãguines: rñdet᷑ ꝙ i corde vir
ginis vt pie credi pt̄ sic̃ legit᷑ i libro de
approbo ⁊ ꝓspero. Ad qđ sunt rõnes
Prima ẽ q2 cor est nobiliꝯ mẽbꝝ i aia
li ⁊ p̄mũ ⁊ locꝯ vite ac vera caro. Secũ

da est qꝛ ille q̇ veniebat dare vitã debe
bat carnẽ sumere a mẽbꝛo viteꝛ nõ ab
altero. Tercia ratio est qꝛ coꝛ ẽ mẽbꝛũ
in medio animaliũ. ⁊ cũ in medio con
sistit virtꝰ: idõ ab eo debuit carnez assu
mere. Quarta ratõ est qꝛ scriptũ ẽ. pꝛe
be mihi fili mi coꝛ tuũ. Ideo illud est
qđ deꝰ petit a q̇libet nr̃m cũ virgo bea
ta seip̃am dimiserit in ptãte dei. sequit̃
ꝙ deus illud qđ petit ab alijs ⁊ ab ea si
militer ⁊ cũ ip̃a eidem se dederit volun
tarie. sequit̃ ꝙ ⁊ ip̃e accepit coꝛ eius ad
foꝛmationẽ coꝛpis xp̃i filij sui. Quita
ratio est qꝛ coꝛ virgis lipidiꝰ ⁊ purius
erat ꝙ̃ vnꝙ̃ fuit vel erit alicuius pure
creature in mũdo. Iustũ ergo erat ꝙ
ex quo deus volebat carnẽ assumere ꝙ
accipet de melioꝛi. Sexta rõ est qꝛ coꝛ
est tẽplũ spũssctĩ. ⁊ ideo debebat ex eo
carnẽ assumere. Et si queras quantuz
accepit de illis sanguinibꝰ coꝛdis v̇gis
Dicit̃ ꝙ tm̃ accepit ꝙ in v̇gine nihil di
minutũ fuit de sua vita nec de suo esse
Sicut em̃ ade nihil defuit cũ de eiꝰ co
sta deus euã foꝛmauit. sic nec v̇gini ali
quid defuit de eiꝰ vita vel esse cũ v̇buz
dei de ea carnẽ accepit. Illi tamen san
guines statim fuerũt in mẽbꝛo illo. scz
in matrice a deo nature humane oꝛdi
nato vbi v̇gine p̃bente ꝯsensum subito
⁊ in instanti simul fuit caro ⁊ animata
caro vt supꝛadictũ est. Nec mireris si
sine viri semine concepit. hec em̃ mira
bilia deus opat̃. Nunq̇d adam fuit in
mũdo ꝓductus sine semine pr̃is ⁊ ma
tris. Nũq̇d eua fuit de semine matris
Nũq̇d v̇ga moysi q̃ deuoꝛauit s̃pẽtes
habuit os. Nũq̇d virga aaron q̃ floꝛu
it habuit radices. Nũq̇d rubꝰ ardebat
⁊ non habebat pꝛunas. Nũq̇d sal qđ
misit helizeꝰ ĩ aquis amaris ⁊ fecit eas
dulces erat dulce. Sic ergo non mire
ris si virgo beata spiritusancto coope
rante concepit non ex virili semine.

Impossibile ẽ ꝙ moꝛs xp̃i sit satisfacto pꝛo peccato oꝛiginali cũ ipse non sit moꝛtuꝰ s̃m natu rã diuinã sed hũanã s̃m q̃ alij hoĩes non erãt sufficientes ad satisfaciendum.

Terciũ impossibile est. Vos cri
stiani dicitis ꝙ spẽaliter pꝛop̃t
peccatũ oꝛiginale necessarium
fuit xp̃m nasci ⁊ pati. ꝙ q̇dem totaz na
turam humanã infecerat homine pꝛi
mo peccãte hoc impossibile videt̃ qꝛ si
alij hoĩes ad satisfaciendũ pꝛo pecca
to oꝛiginali sufficientes ñ sũt nec moꝛs
xp̃i pꝛo peccatis hũani generis satisfa
ctoꝛia videt̃ fuisse qꝛ ⁊ ip̃e s̃m hũanam
naturã moꝛtuꝰ est ⁊ non s̃m diuinam.
Respondet̃ ꝙ ad satisfaciendũ ꝓ pec
cato totiꝰ hũani generis moꝛs xp̃i suf
ficiens fuit qꝛ ꝙ̃uis s̃m hũanã naturã
solũ moꝛtuꝰ fuerit tamen ex dignitate
persone pacientis q̃ est persona filij dĩ
moꝛs eiꝰ reddit̃ pꝛeciosa. Manifestũ ẽ
aũt etiã in rebus hũanis ꝙ q̃nto perso
na est altioꝛ. tãto pena quam sustinet
pꝛo maioꝛi computat̃. siue ad hũilita
tem ⁊ caritatez patientis. siue ad penã
inferentis. ⁊ sicut maioꝛis est criminis
alicui persone inferre iniuriaz que ma
ioꝛis dignitatis existit. ita virtuosiꝰ est
et ex maioꝛi caritate pꝛocedens ꝙ ma
ioꝛ persona pꝛo alijs se subiciat volun
tarie passioni. Solutio est sancti Tho
me in summa contra gentiles libꝛ. iiij
ca. lv. in solutõne ad. xxxiiij. argumtũ.

Impossibile ẽ ꝙ xp̃s sufficienter satisfecerit pro pctis hũani generis ex quo hoĩes adhuc penas paciũtur quas pꝛo peccato iductas scriptura diuia commemorat.

Quartũ ipossibile est. Vos xp̃i
ani dicitis ꝙ xp̃s vr̃ pꝛo pecca
tis hũani generis sufficiẽter sa

tisfecit hoc videt̃ impossibile. qꝛ si veꝝ
esset iniustū videt̃ esse ꝙ homines ad
huc penas paciantur q̃s ꝓ pctō scp̄tu
ra diuina inductas esse cōmemorat. si
cut maledictio terre in producēdo spi
nas ⁊ tribulos. sudor vultꝰ i labore pul
uerisatio corpis in morte ⁊ dolor par
tꝰ. Constat aūt ꝙ has penas adhuc ex
pitur genꝰ hūanū ergo ipossibile videt̃
ꝙ xp̄s sufficiēter satisfecerit ꝓ peccatꝫ
hūani generis. Rūdet̃ ꝙ q̃uis xp̄us
ꝓ pctō originali sua morte sufficiēter
satisfecerit. nō est tñ incōueniēs ꝙ pēa
litates ex pctō originali cōseq̄ntes re
maneāt adhuc in hōibꝰ. q̇ etiā redem
ptōnis xp̄i ꝑticipes fiunt vt rō illa ꝓ
cedit. hoc eñ congruēter ⁊ vtilit̃ factuꝫ
est vt pena remaneret etiā culpa sbla
ta ꝓpter tria. Pmo quidē vt eēt cōfor
mitas fideliū ad xp̄ꝫ sicut mēbroꝝ ad
caput. Vñ sic̃ xp̄s priꝰ multas passio
nes sustinuit ⁊ sic ad imortalitatꝫ glo
riā ꝑuenit. sic decuit vt fideles eiꝰ priꝰ
passionibꝰ subiacerēt ⁊ sic ad imortali
tatē ꝑuenirent q̃si portātes in seipis in
signia passionis xp̄i. vt similitudinem
glorie eiꝰ ꝯseq̄rent̃ sicut apl's ad roma
nos dicit. Heredes q̇dē dei coheredes
aūt xp̄i. si tñ ꝯpatimur vt ⁊ sil' glorifice
mur. Scdo qꝛ si hoies venientes ad ipꝫ
statim imortalitatē ⁊ ipassibilitatē con
sequerent̃ hoies ad xp̄ꝫ accederēt ma
gis ꝓpter hec corpalia bñficia q̃ꝫ ꝓpter
spūalia bona qđ est ꝯ intentōꝫ xp̄i veni
entis in mūdū vt hoies ab amore cor
poraliū ad spūalia transferret. Tercio
qꝛ si accedentes ad xp̄m statim impas
sibiles ⁊ imortales redderētur h̄ quo
dāmō ꝯpelleret hoies ad fidē xp̄i susci
piēdā ⁊ sic meritū fidei minueret̃. hec
ē rñsio sci thome vbi pꝰ. Alr respon
det mgr̃ alfonsus ꝯuersus i libro bello
rū dei titulo. xxxv. dicēs ꝙ natura aie
seq̄t̃ nām corpis. qꝛ sicut rota trahit ro
tā i horelogio sic sensitiua ps itellecti

uā nisi ꝙ vltra h̄ i hōis aīa vtꝰ ē ad elō
gandū se a corpis icliatōe ⁊ natura. ex
dictamine rōnis ꝙ nō posset eē de ra
dice nature corpis nisi corrūpet̃ ⁊ mu
taret̃ modꝰ sue creatōnis. ⁊ tūc exiret a
natura illiꝰ generis. Et iō dixerūt sapi
entes p̄hi ꝙ vt plurimū curari nō pñt
infirmitates corpis cū q̇bꝰ hō natꝰ ē vl'
si hereditauit eas ex p̄re vel m̄re. ꝫ in
firmitates aie spēaliter aie rōnalis pos
sunt h̄re remediū. Et iō qñ adā pecca
uit q̇ fuit radix hūani generis ⁊ inclia
uit aīam suā rōnalem post naturam
corpis sui fuerūt posite sup eū pene ꝓ
pter illud pctm̄ ⁊ ꝓpt̃ ipm pene in toto
genere hūano. igr̃ q̇cq̇d ibi secutū ē in
natura corpis nō potuit h̄re mutatōꝫ.
⁊ ideo remanserūt pene q̄ posite fuert̄
supra corpꝰ sp. sicut ille pene. i sudore
vultꝰ tui vesceris pane tuo. ⁊ in dolore
paries filios. ⁊ puluis es ⁊ in puluereꝫ
reuerteris. qꝛ ex eo ꝙ deglutitꝰ fuit fru
ctus vetitꝰ arboris scīe boni ⁊ mali. in
corpꝰ ade fuit i eo maluꝫ post bonum.
Pena vero aie ꝓpter illud pctm̄ quia i
clinauit se aīa corpi mansit ifirma añ
aduentū xp̄i. Et iō in veteri lege nō fu
it noīata aliq̄ remūeratio aiaꝝ q̄ potu
it salutē h̄re. non inuenta cā medicine
ꝫ ad hoc fuit aduentꝰ messie. hec ille.
Vtraqꝫ solutio bona ē ꝫ pma est effi
cacior. Potest etiā dici ꝙ pene sūt du
plices. q̇dam spūales. ⁊ q̇dam corpo
rales. xp̄us abstulit penas spūales ex
eo ꝙ ꝑ doctrinā suā tradidit moduꝫ q̇
vnusq̇sqꝫ poterit liberari a penis spūa
libꝰ ⁊ tpalibꝰ ⁊ eternis. ex v̄tute penitē
tie ⁊ aliaꝝ q̄ in sua doctrina clarissime
ondūtur. Pene vero corpales de q̇bꝰ
dicis tollent̃ in finali resurrectōe. quia
tūc corruptibile hoc induit icorruptio
nē. ⁊ mortale h̄ imortalitatē vtꝫ. j. Cor
xv. nec vltra dicet̃. puluis es ⁊ i pulue
rē reuerteris. nō esuriēt neqꝫ siciēt. ne
qꝫ ꝑcutiet eos estus nec sol. Isa. xlix. ⁊

itē ꝙ Apoca.vij.nō esurient neq̃ sitiēt
amplius neq̃ cadet sup ipos sol neq̃
vllꝰ estꝰ qm̄ agnꝰ q̇ in medio throni ē re
get illos.⁊ deducet illos ad fontes vi-
te aquaꝝ.⁊ absterget deꝰ oēm lacrimā
ab ocul' eoꝝ.tūc em̄ vt dꝛ Isaie lj.Erit
leticia sempiterna sup capita eoꝝ gau
diū ⁊ leticiā obtinebūt ⁊ fugit doloꝛ et
gemitus.

m Ipossibile ē ꝙ xp̄s sufficiē
ter satisfecerit ꝓ pctis exq̇ que
runtur remedia pro abolitōne
peccatoꝛum.

Q vintū impossibile est. Vos
xp̄iani asseritis ꝙ xp̄s sufficien
ter satisfecit ꝓ pctis hūani gene
ris.hoc videt̃ ipossibile.qꝛ si sic eēt nō
eēnt vltra remedia ꝓ abolitōe pctōꝛū
q̃rēda.Sed constat ꝙ q̃rūtur sp ab oi-
bꝰ q̇ sue salutis curam habent.ḡ falsū
est ⁊ impossibile ꝙ xp̄s sufficienter sa-
tisfecerit ꝓ pctis hūani generis.Rñde
tur ꝙ q̄uis xp̄s ꝓ pctis hūani generis
sua moꝛte sufficienter satisfecerit sunt
tn̄ vnicuiq̃ remedia ꝓprie salutis q̃ren
da.Moꝛs em̄ xp̄i est q̇dam quasi vni-
uersalis cā salutis sicui peccatū pꝛimi
hoīs fuit q̄si vniuersalis cā condemna
tionis.opt̄et aūt vniuersalē cāz ad vnū
quēq̃ applicari spēalit̃ vt effectum vni
uersalis cause percipiet.Effectꝰ igr̄ pec
cati pm̄i pentis ꝑuenit ad vnāquēq̃ ꝑ
carnis oꝛiginē.Effectꝰ aūt moꝛtis xp̄i
ꝑtingit ad vnūquēq̃ ꝑ spūalez regene
rationē per quā hō quodāmō xp̄o cō-
iūgitur ⁊ incoꝛꝑat̃.Et iō opt̄et ꝙ vnus
q̇sq̃ q̄rat regnari per xp̄m ⁊ alia susci-
pere in quibꝰ vtus moꝛtis oꝑat̃.Ex q̊
patet ꝙ effluxꝰ salutis a xp̄o in hoīes
non est per nature ꝓpagationē ſ ꝑ stu
diū bone volūtatis.qua homo christo
adheret ⁊ sic ꝙ a xp̄o vnusq̇sq̃ conseq̇t̃
est ꝑsonale bonū.vnde nō deriuat̃ ad
posteros.sicut peccatū pꝛime parētis
qđ cū nature ꝓpagine ꝓducit̃ ⁊ ide est
ꝙ licet parētes sint a pctō oꝛigiali mū
dati per xp̄m nō est incōueniens ꝙ eo
rum filij cū oꝛiginali nascantur ⁊ sacra
mentis salutis indigeant verba sūt sci
thome vbi supꝛa.Et sic patet ꝙ licet re
media salutis q̄rant̃ puta ꝑ baptismū
⁊ alia ecclesie sacr̄a non est falsum nec
impossibile ꝙ xp̄s sufficiēter satisfacie
bat sua moꝛte ꝓ pctis hūani generis
imo verum ⁊ necessario desideranti sa-
lutem concedendum.

Impossibile ē ꝙ christꝰ abstu
lit ptātē diaboli cꝰ pꝰ eiꝰ aduen
tū nō dimiserit facere peccare
homines sicut prius.

S extū impossibile est. Vos xp̄i
ani dicitis qđ xp̄s est vere mes-
sias ⁊ ꝙ venit vt faceret fugere
diabolū ⁊ vt tolleret ptātez eius h̄ vide
tur falsum ⁊ ipossibile cuz diabolus a
tp̄e quo ipse venit nō dimisit facē pec-
care hoīes sicut pꝛius.Respōdetur qđ
qñ venit ih̄s xp̄s cessauit diabolus fa
cere peccare veros xp̄ianos ⁊ qui eos
imitantur aliquo modo in radice fidꝫ
taliter qđ nullus eoꝛum damnat̃ in in
ferno nec tendit in perditionem vllo
modo.quod eis pꝛouenit ex fide vera
quam habent in christo.⁊ nisi quia ex
tūc diabolus cessauit facit peccare ho
mines sicut pꝛius solebat aliquo mo
do peccata ⁊ mala essent amplius pu
blicata in mundo q̃ sunt nec fuerant
ydolatre a mundo exclusi qui erāt an̄
aduentum christi sicut sunt nunc qua
si in toto mundo sicut fuit supꝛadictū
argumento.v.considerationis q̇nte.

Impossibile est de moꝛte di-
scipuloꝛū christi q̄ si fuit a deo.
vel a diabolo ad vtrūq̃ seq̇tur
ipossibile vt dicūt ⁊ ꝙ peccant
cristiani odiēdo iudeos que in
moꝛtē christi ipleuerūt volūta
tem dei.

Septimū impoſſibile ē. Querūt iudei quare ihs xp̄s fecit ꝙ oc-
ciderent oēs ſui diſcipl'i. q꜠ vel
hoc fecit deus cui ſeruierūt vel diabo
lꝰ. Si deꝰ hoc eſt īpoſſibile q꜠ deꝰ non
facēt iniuſticiā nec occidēt ſuos ſuos
Si dicitis ꝙ ptāte diaboli fuert̄ mor-
tui ſerui dei nō placendo deo hoc etiā
videt̄ mendaciū ⁊ īpoſſibile cum nihil
poſſit reſiſtere volūtati diuine. ⁊ cum
etiā conceſſum ſit a xp̄ianis ꝙ ſublata
eſt ptās eiꝰ ne faciat malū bonis. Itē
dicimꝰ de morte ihu q꜠ ſi fuit ex volun
tate eiꝰ ergo peccant xp̄iani odiēdo iu
deos q̄ impleuerūt voluntatē dei. Si
vero fuit mortuꝰ contra ſuā volūtatē
ergo nō erat deꝰ q꜠ nō potuit liberare
ſeipꝫ ab eo qđ factū fuit ꝯ eiꝰ volūtatē
Ad hec rn̄det mgr̄ Alfonſus cōuerſus
in libro belloꝝ dei titulo. xxxv. ꝙ diſci
puli ihu mortui fuerūt ꝯ eoꝝ volūtatē
ex pte. carnis ⁊ ſanguis. q꜠ iſto mō erāt
debiles paſſibiles ⁊ receptiui penarū
⁊ deo egentes ſicut ceteri homines. et
ſicut ille q̄ ſuſtinet ignē vel gladiū vo
lūtarie in apoſtemate ꝓpꝛij corpis ſu-
ſtiet dolores ⁊ clamat nec tn̄ dolet nec
ꝯqrit̄ ex pte ſue rōnis ꝫ ex parte natu
re carnee ⁊ ſanguinis. Sic ⁊ diſcipuli
xp̄i ⁊ oēs beati martires nō fuert̄ mor
tui ptāte diaboli ꝫ volūtarie ſe obtule
runt ꝓpter amorē quē hēbant ad xp̄m
in hoc frangentes ⁊ opprimētes ptātē
diaboli. ne deinceps iuſtos peccare fa
ciat ⁊ captiuos ſb̄ ſua ptāte hēat ꝓpter
hanc ergo vtilitatē q̄ ꝓuenit mūdo ex
coꝝ morte noluerūt a morte carnis li-
berari. licet potuerant liberari ſi volu
iſſent negare veritatē. ꝫ mortui ſunt ꝓ
veritate vt eſſent teſtes veritatis. nullꝰ
em̄ ꝓ mendacio offert ſe morti. potēs
ſe a morte liberare. Et de xp̄o dicimus
ꝙ ex pte carnis inquantū hō erat fuit
triſtis vſqꝫ ad mortē ⁊ petiuit a pr̄e vt ca
licē paſſionis nō ſuſtineret. Verūtam̄
obediens patri vſqꝫ ad mortē ꝓpter ſa-
lutē mūdi dixit nō mea volūtas ꝫ tua
fiat ⁊ ſic oblatꝰ eſt. q꜠ ipe voluit vt ſcribi
tur Iſa. liij. Iudei ergo occidētes xp̄ꝫ
licet deo placuiſſet eiꝰ mors ꝓ mundi
vita. q꜠ tamen eiꝰ mortē opati ſunt ma
licioſa ⁊ crudeli intentōne non eſt mi
rū ſi odio ex hoc habent̄ a xp̄ianis q̄a
occiderunt xp̄m. ⁊ ſic de morte marti-
rūꝫ q꜠ inuidia ⁊ malicia occidebāt eos
vt obliuioni traderet̄ nomen xp̄i i mū
do. Itē ipi malicioſe contra xp̄m ꝓceſ
ſerūt q꜠ nūqꝫ viderunt ipm opari aliqđ
pctm̄ vt eū morti traderent. q̄nto magꝭ
q꜠ miracula q̄ ipe faciebat excedebant
in excellentia omnia miracula p̄terita
in lege q꜠ multa miracula coꝝ ⁊ ꝓ ma
iori parte fuerūt gētibꝰ damnoſa ſicut
patet de plagis egipti. ⁊ de dathan. et
abiron. ⁊ thore. ⁊ de tribꝰ pueris in for
nace ignis ardentis. q꜠ ꝯbuſti fuerunt
multi chaldei ⁊ de igne helie q̄ cōbuſ-
ſit quinquagenarios. ⁊ ſi aliqua mira-
cula fuerūt ꝓficua facta ſunt abſcondi
te ⁊ clauſa ianua ſicut patet de paruu-
lo quē ſuſcitauit helias: ⁊ de alio quē
ſuſcitauit heliſeꝰ ⁊ de oleo ⁊ farina que
non defecerūt in domo vidue. ⁊ h̄ oīa
per modum ſupplicatōnis faciebant
prophete. Sed miracula q̄ xp̄us fecit
oīa fuerunt ad vtilitatem gentiū ⁊ ma
nifeſte ⁊ per modū imperij. ſicut patet
cū ſuſcitauit puellam ⁊ adoleſcentem
⁊ lazaꝝ. Et cū ſatiauit de quinqꝫ pani-
bꝰ ⁊ duobus piſcibus multitudinem
populi. Et cū ſanauit claudos parali-
ticos. leproſos. cecos. mutos. ſurdos.
⁊ a demonibꝰ poſſeſſos. omnia h̄ opa
tus eſt ad vtilitatem ppl'i ⁊ ſine damno
cuiuſcūqꝫ. Et propter horū inuidiam ⁊
puram voluntatem malam ⁊ nō mixtā
adduxerūt eū ad mortem et ideo excu
ſari non poſſunt. Deꝰ em̄ potius iudi
cat voluntates malas qꝫ opa ⁊ ſic de
martiribꝰ dicendū eſt. De magia vero

partis ſenſitiue ⁊ rõnis in xp̃o ⁊ i mar tiribus non ſolũ noui ſꝫ etiã veteris te ſtamẽti dixi ſ̃. arg. xix. cõſide. quite.

Impoſſibile ieſus ꝙ nazarenus ſit de⁹ cũ fuerit in loco determinat⁹ .ſ. in vtero virginis in nazareth in galilea ⁊ cetera. ſicut ſunt alia corpora.

Octauũ impoſſile eſt. Uos xp̃iani dicitis ꝙ hieſus nazarenuſ eſt deus quõ antez dicitis ipm fuiſſe in loco determinato puta in vtero marie in nazareth i galilea in bethleem ⁊c̃. ſicut ſũt alia corpora q̄ hoc ē impoſſibile in deo .ſ. loco determinari ⁊ conſequenter habetis dicere ꝙ deus eſt corporeus qȯ eſt manifeſte impoſſibile quia talia non cõueniũt niſi corporeitati. Ad illud impoſſibile iudaicum Reſpondet mgr̃ Iohes ↄuerſus in libro de concordia legum titulo primo ca. xvj. dicens ꝙ textus habꝫ duoſ intellectus. vnus eſt lr̃alis ad pedē lr̃e intelligend⁹. ⁊ alius myſticus .ſ. ſpũalis. ſicut dr̄ Prouer. xxv. mala aurea i lectis argenteis qui loquit̃ verbum in tempe ſuo. Et dicunt ſup hoc gloſatores ꝙ textus iſte loquit̃ de verbis leg̃ quia ſicut in mallo argenteo intus includit̃ mallum aureum ⁊ exterius preterq̃ mallũ argenteum non apparet. ſꝫ poſtq̃ bene aſpicit̃ ſollicite latet ituſ aureum. Sic eſt in textu legis ſm duos intellectus ſupradictos, ⁊ vn⁹ iſtoꝝ intellectuuꝫ eſt ꝓ hominibus cõibus q̄ corporalia ⁊ ſupficialiter intelligunt Sed alius eſt pro ſapientibus legis q̄ intelligunt profunde et veritatem rei ſollicite pſcrutant̃ et ſic naturaliter eē debet. quia virtus anime intelligẽtis perficitur p virtutem ymaginatiuam que eſt virtus in corpore ⁊ ex itellectu agente qui eſt virtus incorporea ſcḋm phos. Et ſic diuidit̃ intellectus humanus p duos intellectus .ſ. materialem ⁊ ſpiritualem. Materialem hñt homines cõmuneſ. ⁊ ſpũalem homies lr̃ati In quibus deus voluit ſpecialiter inſpirare. Et ſi iudei volunt intelligere textum legis ad pedeꝫ lr̃e. tota lex ponit plenarie corporeitatē in deo. Unde dicit oculus dei. pedes dei. deſcendit deus. locutus eſt deus. ymago dei. ⁊ alia hmõi que non oportet amplius allegare. Sed cões homines qui non reputant incõueniens deum eſſe corporalem. ⁊ credunt nihil eſſe aliud niſi ſit corporale talibus hominib⁹ neceſſe eſt ad pedem lr̃e intelligere textũ leg̃ et ſapientes qui intelligunt textũ leg̃ dicunt alijs gloſando textuꝫ. qui dicit deum corporeũ eſſe debet intelligere textum ꝙ loquit̃ ad modũ cõeꝫ hominum. non autē ꝙ ita ſit. ſꝫ vt melius intelligant ydeote ⁊ faciunt gloſas talibus textibus ſm rabimoyſen egypcium in libro quē vocauit demonſtratorem errantiũ ⁊ alios ſapientes iudeorum. ⁊ ſicut faciunt iudei in lege ſua ſic etiam xp̃iani in lege ſua. Nam xp̃ianorum cõitas credit omnia vt ſunt ⁊ ſicut eſt veritas licet ipi neſciant declarare ad ſenſum miſticũ vt oportet ⁊ ſic fieri oportet vt ſemel homo credat fidei veritatem. ⁊ poſt hec alia requiret ſi habeat intelligendi gr̃am diuinitus inſpiratam. quia ſi nõ crederet donec intelligeret eſſꝫ poſſibile ꝙ ex difficultate legiſ nulla intellectio ſequat̃. ⁊ ſic nec fidem nec fidei cõmodũ q̄s haberet. ⁊ talis eſſet ſimilis homini exiſtenti in mortis piculo ꝓpter famã ⁊ dabatur ei panis ⁊ comedere rẽnuebat donec ſciret prius inſtrumenta ad h̄ neceſſaria ⁊ formas et talia hmõi. et erit poſſibile ꝙ anteq̃ comederet moreretur. ille debuiſſet comedere vt piculuꝫ euitaret ⁊ poſtea iq̄rere de ſupradict̃. Et iõ ſapiẽtes dixerũt cões hoies eſſe

cecos ac ipos esse itinerãtes ligatos ad inuicē q̃si ꝑ funē et vnū ducē preuiuȝ habentes quē licet non videãt incedūt tñ via recta ipos duce preuio dirigēte Et sic dico ꝙ ista dubia ⁊ alia consilia sunt ymaginati non intelligentes nomina. q̃bus significat̃ messias apđ catholicos ⁊ fideles. Nã aliqñ deus tm̃. aliqñ ihesus xp̄s solū. ⁊ vtrūq̧ nomen deū significat Nã xp̄s erat aïal rõnale mortale q̃ntum ad humanitatē. ⁊ erat deus ex p̄te diuinitatis q̇ carnē humanam assumpsit. Et ista duo sil̃ faciunt messiã in lege ꝓmissum ad redimendum genus humanū. Et sicut in deo est vna essentia ⁊ tres distincte ꝑsone sine augmento aliq̇ essentie vel diuinitatis sic est in messia vnū suppositum et tres substantie distincte. s. deitas. aïa rõnalis. ⁊ corpus humanū. et ista tria faciunt vnū messiã. q2 ex p̄tib9 humanitatis solū nõ poterat saluare vt i ps̃. Da nobis auxiliū de tribulatõe q2 vana salus hoĩs. ⁊ aliqñ vocabit̃ de9 tm̃. aliqñ ihesus tm̃. ⁊ vocat̃ de9 nõ ex p̄te humanitatis. ⁊ vocat̃ hõ nõ ex p̄te diuinitatis ꝫ ex p̄te humanitat̃. ⁊ corp9 cum aïa efficiunt hoĩem ƒm ipius diffinitionem que est aïal rõnale. Aliquãdo textus legis vocat eū noĩe corporeitatis non noïando aïam. vt leuitici. j. qui obtulerit ex vobis hõ in hebraico dr̃ filius adam. i. terra. ⁊ nõ nomiauit aïam. ⁊ aliqñ aïa nomiat̃ sine corp̄e. vt Exo. xxj. Dabit aïam ꝓ aïa. ⁊ talia huiusmodi variare non nocet ex vno ad alterꝝ. ⁊ sic in euãgelio aliqñ vocat̃ xp̄s filius hoĩs. aliqñ filius dei. vt diuinitas ⁊ humanitas in eodē hoĩe demonstret̃. ⁊ qñ vocat̃ ih̄s xp̄s in op̄ib9 corporalibus illa referunt̃ ad humanitatem. q̄m diuinitas inq̃ntū diuinitas ñ suscipit ista accidentia corp̄alia. Et doctores xp̄iani dicūt ꝙ deus assumpsit humanitatē. nõ humanitas diuinitatem. licet ista sit vera ꝓpositio. homo ē deus. ⁊ deus est homo. et sic humanitas ad honorē altissimū exaltat̃ cum iūcta sit diuinitati. Accedet homo ad cor altum ⁊ exaltabitur deus. ⁊ si talia velint intelligere iudei istud debȝ sufficere ꝓ rñsione oĩm dubioꝝ i ista materia. ⁊ ad om̄ia argumenta q̃ fecit iudeus in libro quē ɔposuit ɔ̃ fidē xp̄ianorum quē noïauit librū litis dei vbi declarat multa impossibilia esse i lege xp̄ianoꝝ ⁊ ɔ̃ ꝓbationes ꝓphetaꝝ per ipos inductas ⁊ hoc est q2 ipe nõ distiguit inter oïa ista supradicta ex p̄te diuinitatis vel humanitatis. ⁊ arguit cõtra illa q̃ referunt̃ ad humanitatē ac si dicerent̃ đ diuinitate. vt ysaie. lij. Ecce intelliget seruus me9 ⁊ loquit̃ de messia ⁊ dicit quõ vocat eū deus seruū. cū xp̄iani dicunt ip̄m esse equalē diuinitati. ⁊ sic in aliȷs multis textibus ⁊ glosis vel eisdem adherentibus. ⁊ isto mõ ꝓcesserunt illa q̃ scripta sunt in libro illo. ⁊ sic videt̃ ꝙ argumentantes ⁊ respondentes non erãt multū ꝓfundati in lege xp̄i ⁊ moysi. ⁊ non est vera disputatio nec ɔcordia inter xp̄ianum ⁊ iudeū nisi vterq̧ sit sufficientissime litteratus ⁊ in lege sua ꝓuide ꝓfundat9 aliter vtriq̧ alterius dicta impossibilia viderent̃. hec p̄dictus doctor. Patȝ ḡ ꝙ si xp̄o attribuimus esse i loco determinato qđ ɔuenit corp̄i. non ei attribuimus vt de9. ꝫ vt hõ est. Licet deus vt deus non sit corp̄eus. ille tñ q̇ est deus ⁊ homo est corpore9. non vt deus ꝫ vt homo. Nõ est ḡ impossibile xp̄m qui verus deus est concedere eū eẽ corporeum et in loco determiato. cum talia ad ipsius humanitateȝ referant̃ vt satis late dictum est.

Impossibile est ꝙ tota diuinitas staret in vtero Marie q̇a tunc totus mundus fuisset pri-

uatus diuinitate.

NOnū impossibile est. Uos xpiani dicitis ꝙ maria cōcepit ihesum nazarenū q̇ erat deus. ⁊ sic habetis dicē de necessitate ꝙ tpe nouē mensiū sue ↄceptiōis in eiꝰ ventre fuit tota diuinitas vel ps diuinitatꝭ. Utrū ꝗ est impossibile q2 si tota diuinitas i illis nouē mensibꝰ fuit in eiꝰ vētre. seq̇tur ꝙ totus mūdus fuit priuatus diuinitate in illo tpe. ⁊ sic tunc nō fuit qui moueret celum nec q̇ gubernaret mūdum ⁊ ista est mag̃ famitas dicē. illum quē totꝰ mundꝰ cape nō pt cōcludi in vnius vtero v̄ginis muliercule. Si vero dicāt xpiani ꝙ in illis nouē mēsibꝰ vna ps diuinitatis fuit in vētre marie. ⁊ alia in celo. g̃ xpiani nō debēt ipsuz vocari deū ꝫ ptes dei. Rn̄detꝛ sic supra dictum est ꝙ qn̄ nos xpiani noiamus xpm cū illis q̇ significāt corꝑeitatem ista referunt ad humanitatē q2 nō recipit mutationē ex pte diuinitatis nec aliqđ accidens corꝑale ⁊ sic in diuinitate nō est partitio quā dixisti. Itē cū res simplex ⁊ spūalis nō cōprehendatꝛ loco nō pt dici de deo ꝙ determinat sibi locum. nec pt dici de deo intus nec ex̄ q2 iste sunt differentie loci. ⁊ deꝰ nec est i loco nec sub differētia loci eo mō quo corꝑa sunt in loco ⁊ illa talis partitio non est nisi in corꝑibus. Res aūt spūalis nfinita sicut nō ↄcludi pt loco sic nec hꝫ partē. nec inde pt sumi pars q2 si inde accipetꝛ ps posset minui ⁊ augeri q2 oīs ps est minor suo toto. et sic vna res infinita esset maior alia re i finita qđ est impossibile ꝭm Aristotilē ⁊ alios phos. iij phisicoꝝ. Item ista ratio partitionis est directe ↄ iudeos sic arguentes. Uñ habetꝛ Exodi. xxv. faciantꝗ mihi sāctuariū ⁊ habitabo i medio eoꝝ. ꝫ cum dei gloria sit ꝑ totum mundū diffusa. quō erat possibile deū esse intra duas tabulas sanctuarij. nō enim est magis inconueniens esse i vētre vniꝰ v̄ginis ꝗ iter duas tabulas sanctuarij. Item dicit textus Exo. xxiiij. Cunꝗ descendisset dn̄s ꝑ nubem stetit Moyses corā eo q̇ mō determinato nō poterat esse alibi. Item Exo. xx. ca. In oīni loco i quo fuerit memoria nominis mei veniā ad te ⁊ benedicā tibi Et si ipsius memoria esset apud mille hoies quō esset possibile venire ad oēs mille in vno instanti in locis distinctꝭ quia si ad vnū veniret ad alteꝝ venire non posset in eodem instanti. Et sic de necessitate isti iudei habēt dicere istas partitiones nō esse nisi in rebꝰ corꝑalibus q2 deus benedictus ex pte diuinitatis non determinat sibi locū vt dcm̄ est ⁊ sic est textus. Hieremie. xxxiij. ca. Celum ⁊ terrā ego impleo. Et vt dicit p̄dictus mgr̃ Iohes ↄuersus libro de ↄcordia legum. ti. lj. ca. xxvij. ꝙ dixertꝛ sapientes super illo verbo Baruth. iij. O israel ꝗ magna est domus dei ⁊ ingens locus possessionis eius magnus ⁊ non habet finē. excelsus ⁊ immēsus q̇ dicit benedictꝰ deꝰ de loco suo ⁊ ipe est locus mundi ⁊ mūdus nō est locꝰ suus. Item dicunt ꝙ istud vocabuluz sequina significat in hebraico p̄ntiam dei, ⁊ ꝭm chaldeū vbi dr̃ apparuit deꝰ dr̃ apparuit seq̇na dei q̇ est i oīni loco ⁊ ꝙ non est ab eo locus vacuus. Item dixerūt ꝙ si duo hoies sunt laborātes in lege sequina est cum eis. Et sic xp̄s in euangelio dicit vbi duo vel tres sūt congregati in nomine meo in medio hoꝝ sum. Et sic dicunt sapientes thalmuth. nimis deus diligebat israhel q2 reuelat israel in loco immundo ⁊ polluto ad redimendum eos. Et est simile de quodā sacerdote q̇ petebat panē sanctificatū ⁊ cecidit panis in cimiterio vbi ipe intrare nō poterat ꝭm legē suā ⁊ dixit qđ faciā q2 polluetꝛ corpus meū si intro ꝓ illo pane cimiterium

hoc non est conueniens. Et ꝙ dimittā
illum panē sanctificatū ibi non ē etiā
ꝯueniens. Melius est corpus meum
pollui vna hora ⁊ postea redibo ⁊ mū
dificabor ⁊ non dimittā panē sanctifi-
catum. Et scripsit alescandal nomine
Aristotelis ꝙ vera intelligentia opera
trix est in oībus corpibus licet sit ꝓ se
sepata. Et ostendit ꝑ opera varia ⁊ di-
stincta. ⁊ ipa non recipit aliquā muta-
tionem in se. Et sic dixerunt sapientes
thalmuth ꝙ sicut deus replet mundū
ita aīa replet corpus. ⁊ aīa apparet in
membris distinctis corpis ſm diuersi
tatem membroꝝ naturaliū actionuꝫ.
⁊ magis apparet in cerebro ⁊ in corde
ꝙ̄ in ossibus ⁊ in carne. non tñ dicit de
aīa partitionem recipe. Et si iudei in-
telligere vellent ista spūalia vt ipa sūt
non ponerēt istas impossibilitates in
lege christianoꝝ. Et licet sint inter eos
aliqui sapiētes q̄ intelligere possent ñ
possunt ad hoc ducere seipos propter
malam ꝯsuetudinem et rebellionē in
qua a puericia sunt nutriti. vt ait. Ari
stotiles in methaphisica sua in rebus
assuefactis ex paruitate ꝟtutis. Posi-
to ꝙ sit aliqua leuitas q̄ informat ima
ginationem a consuetudine nō possūt
relinquere a puericia vsitati Supposi
to ꝙ intelligant veritatem rei aliter se
habere quanto magis iudei q̄ natura
liter est ꝓplus dure ceruicis ⁊ rebelles
ꝓut de eis dixit Moyses Deute. xxxi.
ca. Adhuc viuente me ⁊ egrediēte vo-
biscum sꝑ ꝯtentiose egistis cōtra dñm
q̄nto magis cū mortuus fuero. hec ille.
Et sic patet ad argumentū ꝙ vere xp̄s
est deus ⁊ ꝙ non fuit ꝑs deitatis in vē
tre virginis ⁊ pars in celo. ſꝫ xp̄s q̄ est
totus deus fuit in illo vtero virgineo.
Determinatio ꝟo loci refert nō ad de
um ſꝫ ad corpus xp̄i veꝝ. nec ex hoc se
quitur ꝙ illo tp̄e nō eēt q̄ moueret ce-
lum ⁊ regeret mundū. cū ipe sit vbiqꝫ
inq̄ntū deꝰ. licet eēt tūc i vtero ꝟginis
non ꝑ motū localē descendēs. ſꝫ ꝑ no-
uū effectum in virgine q̄ est cōiunctio
diuine ⁊ humane nature. sicut dictum
fuit s̄. argumento. xxiiij. quinte consi
derationis huius tercij.

Impossibile est ꝙ in sacramē to altaris est verū corpꝰ xp̄i cū locutus sit christus signatiue ⁊ non realiter dicēs hoc ē corpꝰ meum.

d Ecimū impossibile est circa sa-
cramentū corpis ⁊ sanguis xp̄i
Dicunt em̄ iudei. Vos christi
ani dicitis in illo sacramento esse reali
ter corpus ⁊ sanguinem xp̄i hoc ē im-
possibile. qꝛ cū dixit vī xp̄s demōstra
to pane. hoc est corpus meū. significa
tiue locutus est ⁊ nō realiter. ac si dice
ret. hoc est signū vel figura corpis mei
ſm quē modū paulus dixit. j. Choꝝ.
x. Petra āt erat christus. i. xp̄i figura ⁊
patet clarissime ꝙ ista fuerat intentio
xp̄i vestri. qꝛ cum de sui corporis ꝯme
stione ⁊ sanguinis potatione loquere
tur vt discipuloꝝ scandalū qd̄ abortū
fuerat sopiret quasi seipm exponens
dicit. verba q̄ locutus sum vobis spūs
⁊ vita sunt. q̄si ea q̄ dixerat nō ad lr̄am
ſꝫ ſm spūalem sensuꝫ intelligēda eēnt
Et cū xp̄s dixit hoc est corpus meum
tenēs panē in manibus intellexit ꝙ il
le panis erat corpus suuꝫ in potentia
ꝓpinqua. s. postq̄ꝫ comedisset illud: qꝛ
tūc ꝯuerteret in corpus suū siue i car-
nem suam ⁊ similiter de vino. Et isto
mō nos iudei facimꝰ illa die azimoꝝ
qꝛ accipimꝰ panē azimū i memoriam
illiꝰ tp̄is qñ educti sunt p̄res nr̄i de ter
ra egypti ⁊ nō sunt ꝑmissi ibidē rema-
nere ꝑ tm̄ tp̄s ꝙ posset panis fermētari
q̄ pascatꝰ erat ⁊ dicimꝰ iste ē panis quē
comederūt p̄res nr̄i. lꝫ ille panis p̄ns
nō sit cū fuerit ꝓteritꝰ. ⁊ sic iste panis

azimus rememorat panē egypti ⁊ iste panis nō est ille sic iste panis de q̄ sit istud sacrificiū i altari. Dicere sufficēt xpianis q cēt i memoria illi⁹ panis cristi lʒ iste panis nō sit ille. Et quō ē impossibile q seruaret vnū frustū carnis ad sui memoriā. Mādauit q fieret ille panis ⁊ istud vinū q̄ erat caro sua ⁊ sāguis in potentia pxinq̄ ad exeundū i actu sicut nos iudei facim⁹ in paschate de azimo pane sicut dictū est. Cū ḡ xps vri i mensa accepit panē ⁊ calicem ⁊ dedit discipulis suis. nō mādauit eis credere panē ⁊ vinū in corp⁹ ⁊ sanguinem suū trāsmutari. Sʒ q quociēscūq̄ h̄ facerēt i memoriā suā facerēt. s. in memoriā illi⁹ panis p̄teriti. ⁊ si sic vos xpiani intelligeret⁊ nullū sequeret im possibile. Sʒ dicere oppositū sic asseritis dicitis rem impossibilē ⁊ ꝯ mentem xpi vī̄ vt patuit. Rn̄det q traditio ecclesie catholice de h̄ sacramento vera est. s. q in h̄ sacramēto est realiter ⁊ non significatiue ver corp⁹ et verus sanguis xpi: sicut declaratū fuit supra xxiiij. argumēto. considerationis q̄rte huius tercij. Sʒ q̄ʒ argumentū iudei videt fundari sup verbo dn̄i dicētis ad discipulos suos q̄ de hac doctrina scādalisari videbant. verba q̄ ego locut⁹ sum vobis sp̄us ⁊ vita sunt. Dico q p hoc non dedit intelligere q vera caro sua in h̄ sacramento manducanda nō traderet sicut putat iudeus. Sʒ quia nō tradit manducāda carnaliter. vt. s. sicut alij cibi carnales in p̄pria specie dilacerata sumeret. ḡ q̄a q̄dam sp̄ualit mō sumit p̄ter ꝯsuetudinē alioꝝ ciborum carnaliū. verba sunt sancti Tho. in sūma ꝯ gētiles. ca. lxxij. Itē alij heretici siles iudeis p̄dictis voluerūt dicere q ista locutio: hoc est corp⁹ meū: fuit figuratiua. sic illa Iohis. xv. Ego sum vitis vera. ḡ istud est oīno ꝯ intentionem saluatoris. q̄ʒ vt ait Aug. in li. lxxxiij. questionū. q̄stione. lxvij. solet circumstantia scripturarū illuminare scripturā. Nā ex p̄cedētibus vel ex sequentibus p̄t colligi an loquat figuratiue: an non. Vn̄ cū xps dicit. Ego sū vitis vera. statim subiunxit. ⁊ vos palmites. Sʒ ꝯstat q discipuli non erant palmites nāles ḡ tm̄ figuraliter. igitur loquebat figuratiue. Sʒ cū dicit Luc. xxi. hoc est corpus meū. statim sbiunxit. qd̄ p vobis tradet. Sʒ ista traditō nō erat figuratiua ḡ realis ⁊ vera. igit realiter ⁊ vere dictū est. h̄ est corp⁹ meum. Ad illud āt qd̄ iude⁹ allegat d̄ pane suo azimo ⁊c. ⁊ q sic sufficeret xpianis q facerēt in memoriā xpi sui. Respondet mgr̄ Iohes cōuersus in li. de ꝯcordia legum. titulo. iij. ca. iiij. dicēs. Respōdebo tibi iuxta illud Prouer. xxvi. ca. Rn̄de stulto iuxta stulticiam suā ne sibi sapiens videat. Scias q si xpiani ponerēt dubia in miraculis factis i lege scti messie. sic faciūt sapiētes iudeoꝝ in miraculis factis in lege sua glosantes p noīa equiuoca ⁊ false vt extorqueant sensum textus legis. bn̄ possent glosare xpiani subtili⁹ ⁊ meli⁹. Sʒ scias q oēs xpiani sapiētes ⁊ cōitas simpliciuʒ credunt vniformiter miracula sue legis vt est rei veritas. ⁊ vt credit scā mater ecclesia. ⁊ credūt in h̄ mereri glām padisi. iuxta illud Geñ. xv. Credidit abrahaʒ deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā. Nam in h̄ q credūt simpliciter nihil hesitantes reputat eis ad iusticiam. Sequit. q̄libet d̄ lege credere tenet dicta p̄phete licet intelligat non fieri posse naturali cursu. q̄a aīa p̄phe melius intelligit q̄ aīa alteri⁹ sapiētis ⁊ potius attingit ⁊ speculat sp̄ualia q̄ sunt subtiliora nālibus. ⁊ si sic ē in aliis p̄phetis q̄ꝝ aīe intelligūt singularit ⁊ limitate q̄nto magis credere debem⁹ miracula ihesu xpi q̄ intelligit infinite omia ⁊ p̄ntia ⁊ p̄terita ⁊ futura qui est

vere ⁊ ꝑfectus deus ⁊ ꝑfect⁹ homo. et
sic credendo xp̄iani viuūt cū honore.
⁊ sperant cū deo gloriari ꝑpetuo ħ ille
Non est ḡ silr̄ de memoria panis azi-
mi iudeoꝝ ad panē azimū liberatiōis
egypti. ⁊ de memoria hui⁹ altissimi sa-
cramenti respectu passiōis xp̄i. q̄ in il
lo pane quē iudei manducāt nullū est
miraculū. In hoc vero sacramento mi
raculose ꝟtute ꝟboꝝ veꝝ corpus ⁊ san
guis christi inuisibiliter ꝯtinet: sic fir-
miter credimus ⁊ fideliter ꝯfitemur.

Impossibile ē ꝙ corp⁹ christi sit in sacramento altaris ꝑ miraculū cū ad oculū nō apparet.

Vndecimū impossibile est. Vos
christiani dicitis in sacramēto
altaris esse corpus ⁊ sanguinē
xp̄i ꝑ miraculū ħ ꝓbo esse impossibile
q̄ si eēt miraculū ad oculū appareret
sicut qn̄ moyses ꝯuertit virgā in serpē
tem q̄ illō factū fuit euidēter ad oclm
licet nescirent hoies q̄liter factū fuerit
Sic etiā de archa testamēti olim fue-
runt maxima miracula nō solū sensibi
lia ſ etiā publica ⁊ toti pp̄lo patentia
fiebant intantū ꝙ de taliū miraculoꝝ
fama infideles terrebant videntes ad
oculum diuinā potentiā in reuerenti-
am arche sui federis relucentē sic patz
in diuisione aquaꝝ iordanis pp̄lo isra
elitico ꝑ aridā trāseunte. ⁊ aq̄ ex vna ꝑ
te intumescente ad instar mōtis: ⁊ ex al
tera vsq̄ ad mare mortuū fluentē. do-
nec sacerdotes cū archa alueū iorda-
nis exiuerūt q̄ facto iordanis rediit in
cursum suum. Reges ꝟo amorreoꝝ ⁊
chananeoꝝ audiētes tam magnum et
publicū miraculū terrore dei ita ꝯfusi
fuerant ꝙ non remansit in eis sp̄us q̄
historia plene habet Josue. iij. ⁊. iiij. c.
⁊ sic de plurib⁹ aliis miraculis euiden
tissimis q̄ cā breuitatis obmitto enar-
rare. ⁊ tn̄ in illa archa nec ꝯtinebat de⁹
realiter nec xp̄s ſ solū tabule lapidee
p̄cepta decalogi ꝯtinētes. ⁊ vrna man
ne quā de⁹ p̄ceperat reseruari in testi-
monium generationib⁹ futuris. vt ha-
bet Exo. xvj. Silr̄ ⁊ virga aaron q̄ flo
ruit i domo leui. vt hr̄ Nume. xvij. Si
ḡ ꝑ archam p̄dicta corpa inaiata tantū
modo portantē q̄ntūcunq̄ sacra eēnt
deus tam euidentia miracula ⁊ tā di-
uulgata ⁊ publica fecit in ip̄ius reuerē
tiam. multo ḡ fortius facere debuisset
si veꝝ eēt ꝙ in vr̄o sacramēto altaris ve
rus deus seu christus realiter ꝯtineret
qui sup omia in infinitū asseritis ꝙ est
colendus ⁊ venerandus. Cum ḡ nihil
tale ibidem ad oculū appareat. Seq̄t
ꝙ impossibile est ibi miraculū esse cū
hoc sit ꝯ rationē miraculi. Ad istud
iudaicum impossibile rn̄det mgr̄ pau
lus burgensis ep̄s in suo dyalogo di-
stinctione. iij. ca. v. dicens ꝙ ad obstru
endū os loquentiū iniq̄ ꝯsiderare de
bemus ꝙ miracula diuina q̄ ꝯ cursuz
nature a deo institute diuina ꝟtute fi-
unt se habent quantū ad eoꝝ ꝓximos
fines in duplici differētia. Quedā eo-
rum sunt a deo ordiata ad fidei appro
bationem sicut de p̄mis signis seu mi
raculis q̄ deus fecit ꝑ moysen corā po
pulo facta sunt ad fidē in eis causandā
seu approbandā. vn̄ Exo. iiij. cū dixissz
⁊ fecit signa. s. p̄dicta corā pp̄lo sequit
statim credidit pp̄lus. Similiter ex di
uisione maris rubri ⁊ de egyptioꝝ sub
mersione visa ꝑ populū israheliticum
secutū est ꝙ credidit pp̄ls dn̄o ⁊ moisi
seruo eius. ca. xiiij. ⁊ sic de q̄plurimis
veteris testamenti miraculis q̄ a deo
fuerūt ordinata vt fides eius in cordi-
bus populi causaret seu cōfirmaretur
Que q̄dem miracula oportuit eē ma
nifesta cōiter toti populo. vn̄ Deute.
vltimo ꝯmēdat moyses i signis ⁊ por
tentis q̄ diuina auctoritate fecit coraz
vniuerso israel. Quedā ꝟo sunt diuia
miracula que non ad fidem causandā

seu corroborandum a deo facta sunt ꝫ
potius vt credendo talia miracula q̄
occulta sunt ⁊ oīno abscondita fideles
mereant̄. vñ et huiusmodi miracula ñ
disposuit deꝰ manifesta esse ꝑ sensum
seu ꝑ naturalem cognitionem ꝫ occul
ta vt eoꝝ fides meritoria esset. Que q̇-
dem miracula. s. occulta ⁊ abscondita
ꝓcipue fuerunt in nouo testamēto In
cuius tpe fides credentiū cōiter validi
or fuit vt est miraculū virginei partus
⁊ dñice resurrectionis. Que q̇dem mi
racula ꝑ fidem solū ꝓprie cognoscunt̄
⁊ eoꝝ occultatio a quacunq̧ nr̄a ꝯgni
tione naturali nostꝝ meritū efficit vel
auget. Unde de resurrectione dñi legi
tur Johis. xx. ca. Beati qui non vide-
runt ⁊ crediderūt. Et de isto mō mira-
culoꝝ. s. occultoꝝ tenendū est eē sacra
mentū altaris. non eñi hoc sacramen-
tum fuit institutum ad hoc vt sacrañ
to viso populus crederet. ꝫ vt creden-
do veritatem huius sacramenti meri-
to ꝓficeret. Vñ Aug. de hoc sacramē-
to dicit. Crede ⁊ manducasti. Et iō q̄n
ta miracula in hoc sacramento contē
ta. que maxima sunt occultiora sunt ⁊
nec ab intus vel ab extra visibiliter cir
ca ip̄m sacramentuꝫ vlla miracula ap
parent tantum in nobis auget meritū
Unde nulluꝫ incōueniens sequit̄ nec
admiratōe dignum ex hoc ꝙ publica
seu visibilia miracula non fiunt cōmu
niter circa hoc sacramentū sicut olim
consueuerūt fieri circa archam testañ
ti dei ꝓut allegat iudeꝰ q̇a ibi miracu
la ordinabant̄ ad fideliū fidem confir
mandam seu causandā vt dictū est. et
q̄nq̧ ad incutiendū infidelibꝰ terrorē.
Hic āt querunt̄ miracula ad meritū
credentiū augendū. qđ quidē meritū
euacuaret̄ vl' saltē diminueret̄ si talia
signa visibilia apparerēt. ꝫ ille. Scūs
Tho. vo dicit i sūma ꝯ gētiles li. iiij. c.
lxiij. ꝙ rō pt assignari q̄re corpus cristi
occultat̄ accidentibus in sacramento
q̄ntum ad fidē q̄ est de inuisibilibus et
eius meritū qđ circa hoc sacramentū
tanto maius est q̄ato inuisibilibꝰ agi
tur corpore xp̄i sub panis accidētibus
occultato ⁊ ꝓpter ꝯmodiorē ⁊ honesti-
orem vsum huius sacramenti esset eñi
horrori sumentibꝰ ⁊ abhominationi vi
dentibus. s. si corpus xp̄i in sua specie
a fidelibus sumeret̄. vñ sub specie pa-
nis ⁊ vini q̇bus cōius vtunt̄ hoies ad
esum ⁊ potum corpus xp̄i ꝓponit̄ mā
ducandum ⁊ sanguis potādus. nec eti
am est negandū quin aliq̄n in sacrañ-
to altaris appareat forma pueri vel ca
ro vel sanguis q̄ sunt signa visibilia. si
cut in nonnullis historialibꝰ antiq̇s li-
bris legit̄. Sꝫ talia nō dicunt̄ facta fu
isse sic cōiter ⁊ publice sicut miracula
allegata. ⁊ miracula que fecit xp̄s tpe
quo p̄dicabat ⁊ miracula que fecerūt
apostoli ⁊ alij sancti i primitiua eccle-
sia Et ideo talia miracula q̄ sic aliquā-
do accidunt circa sacramentū nō vidē
tur apud ecclesiā vniuersalem solenni
sari ꝫ forte priuatim in aliq̇bus parti-
cularibus ecclesijs. q2 nō fiūt nisi raro
quo ad certas ꝑsonas quibꝰ deus qui
vniuersas mentiū cognitiōes itelligit
singulari mō singul' ꝓuidet fm dicta-
men diuie sapie. a q̇bus nō ē trahenda
ꝯsequētia in vniuersali. Vñ dicit mgr̄
Johes ꝯuersus in li. de ꝯcordia legū.
ti. iij. ca. iiij. sepe diuina gr̄a apparuit
ad oculū multoꝝ hoim ⁊ mulieꝝ q̄m
respiciendo in illā hostiā cōsecratam,
alique ꝑsone viderūt ocularit̄ vnū pu
erulum pulcerrimū vltra modū. ⁊ auꝰ
meꝰ q̄ erat valde lr̄atꝰ i lege dixit mihi
ꝙ i domo fratꝝ minoꝝ i valle oleti cū
respiceret a casu illā hostiā ꝯsecratā vi
dit vt p̄dicit̄ illū pueꝝ pulcerrimū vl-
tra modū. ⁊ ꝫ fuit illis tpibus publica-
tum nimiū ⁊ famosum ⁊ idem accidit
vxori mee et interrogauit alias mu-

lieres si hoc videbant. Responderunt non ⁊ prona cecidit in terra viribꝰ destituta ꝓut legiṫ de manue Judicum xiiij. ca. Morte moriemur qꝛ vidimus dñm. ⁊ est quasi sicẏ ꝺ sole q̃ licet luceat suꝑ mundū debilitat ꝺ tñ visum. hec ille. Vt cōiter igiṫ in h̄ admirabili sacramento non videṫ miraculū. ſʒ vt dicit btūs Greg. in omelia paschali. Aliud est qꝺ cerniṫ ⁊ aliud qꝺ crediṫ. illꝺ qꝺ cerniṫ est species panis in hostia et species vini in calice. Sʒ id qꝺ crediṫ est veritas carnis ⁊ sanguinis christi. Item isti iudei incidūt in errorē illorū qui nihil credūt nisi qꝺ vident. Si ergo nō fuisti rome ñ credas ꝙ ē in mūdo roma. ⁊ si non vidisti cete non credas ꝙ in mari est talis piscis magnus et si nescis loqui grece nō credas ꝙ in mundo grecia. ⁊ si non vidisti embrionem in ventre matris quousqꝫ natus fuit non credas ꝙ fuit in ventre mr̄is. Et qꝛ tu non vidisti aiam intrantē nec exeuntē in corꝑe humano non credas ꝙ homo habeat aiam. Nunqꝫ vidisti aerem nō credas esse aerē. Nunqꝫ vidisti vocem ǧ non credas ꝙ est vox. que oia q̄nte nō dico solū erroris ſʒ qꝫ magne fatuitatis sunt manifestū est. licet ǧ non videamꝰ ad oculū verꝰ corpꝰ xp̄i: ſʒ accidentia illa sub quibꝰ latet nō debemꝰ negare ibi veraciter esse ꝑsertim miraculose vt dictū est.

Impossibile est ꝙ corpus cristi incipiat esse i altari quia nec per motū localem nec per conuersationem alteriꝰ in ipsuʒ.

Duodecimū impossibile ē. Vos christiani asseritis ꝙ verꝰ corpꝰ xp̄i esse incipiat in altari hoc videtur impossibile qꝛ aliq̄d incipit esse vbi prius nō fuit dupliciter vel ꝑ motum localē. vel ꝑ ꝯuersionē alterius i ip̄m. vt ptʒ in igne q̃ alicubi eē incipit vel qꝛ ibi de nouo accēdiṫ. vel qꝛ ibi de nouo apportaṫ. Manifestū est āt verꝰ corpus xp̄i nō sꝑ i altari fuisse. qꝛ vos xp̄iani asseritis xp̄m in suo corꝑe ascēdisse in celū videṫ etiā ipossibile dici ꝙ aliq̄d h̄ de nouo ꝯuertaṫ in corpꝰ xp̄i. qꝛ nihil videṫ ꝯuerti in ꝑexistens. cum id in qꝺ aliud ꝯuertiṫ ꝑ hm̄oi ꝯuersionem esse incipiat. Manifestū est autē corpꝰ xp̄i ꝑextitisse vtputa i vtero marie ꝯceptum. nō igiṫ videṫ eē possibile ꝙ in altari de nouo esse incipiat ꝑ conuersionē alteriꝰ in ip̄m. siľr nec ꝑ mutationē loci. q̄a oē qꝺ localiter moueṫ sic incipit esse in vno loco ꝙ desinit eē in alio in q̃ prius fuit. Oportebat ǧ dicere ꝙ cū xp̄s incipit esse in hoc altari in quo sacramentū ꝑagiṫ desinat esse in celo quo ascēdendo ꝑuenerat. Amplius nullus motꝰ localis terminaṫ simul ad duo loca. Manifestū est autē hoc sacramentū siľ in diuersis altaribꝰ celebrari. ǧ impossibile ē ꝙ ꝑ motum localem corpus xp̄i ibi esse incipiat. Respōdet sctūs Tho. in summa cōtra gentiles li. iiij. ca. lxiij. dicēs ꝙ licet diuina ꝟtus sublimiꝰ ⁊ secretiꝰ in hoc sacramento oꝑetur qꝫ ab hoie ꝑquiri possit. ne tñ doctrina ecclesie circa hoc sacramentū ab infidelibꝰ impossibilis videaṫ conandū est ad h̄ vt ois impossibilitas excludaṫ. Cōsiderare ǧ oportet ꝑ quē modū verꝰ xp̄i corpus eē sub hoc sacramento incipiat. Impossibile est āt ꝙ hoc fiat ꝑ motū localē corporis xp̄i. tum quia sequereṫ ꝙ in celo eē desineret q̄ncunqꝫ agiṫ hoc sacramentū. tum qꝛ non posset siľ hoc sacramentū agi nisi in vno loco cum vnus motus localis non nisi ad vnū terminū terminantur. tum etiā qꝛ motꝰ localis instātaneus esse non ꝑt ſʒ tꝑe indiget. Consecratio aūt ꝑficitur in vltimo instanti ꝑlationis verborꝝ. Relinquiṫ ǧ dicendum ꝙ verꝰ corpus christi esse incipiat

in hoc sacramento ꝑ hoc ꝙ substantia panis cõuertit in sbam corpis xp̄i. et sba vini in sbam sanguinis eius. licet hoc sit benedictū ⁊ ꝑ hoc possit satisfieri iudeo ⁊ cuilibet infideli nõ ꝓteruiēti. Aliter tñ ꝓpter instantias q̄ fieri pñt de motu locali dicendū est ẜm Scotū in. iiij. distinct. iiij. questione. j. ⁊ sequit eū Franciscus ꝺ maronis in suo q̃rto. distinct. iiij. questi. j. ꝙ necessario est ibi aliqua mutatio localis: qꝛ impossibile est ꝙ fiat trãsitus de cõtradictorio i cõtradictoriū sine aliqua mutatione fctã in aliquo extremoꝝ. Sed hic corpus xp̄i transit de non pñte ad esse pñs. ergo necessario ē ibi aliqua mutatio. Dicūt ergo isti doctores ꝙ ibi ē aliq̃ mutatio qua corpus xp̄i accipit respectuꝫ pñtialitatis ad locū hostie facta trãsubstantiatione. Ad cuiꝰ euidētiam notat doctor subtilis ibidē ꝙ qñ corpus mouet localiter ⁊ expellit aliud sunt quatuor mutatõnes ⁊ octo termini. ⁊ illaꝝ mutationū due sunt dep̄ditiue. ⁊ due acquisitiue. sicut cū nauis mouet ꝺ loco ad locū aliquod corpus expellit et illud expulsum habet quatuor terminos: qꝛ amittit vnū vbi ⁊ priuationem eius acquirit: ⁊ a priuatõne alteriꝰ vadit ad ipm. ẜ si corpus moueret de loco ⁊ aliud non expelleret essent in eo due mutatõnes ⁊ quatuor termini. vñ esset ibi vna dep̄ditiua prioꝝ vbi. ⁊ alia acquisitiua noui vbi. sicut qñ aqua frigida fit calida. ⁊ de frigido fit nõ frigidū ⁊ de nõ calido fit calidū. Sed si corpus nõ motū de loco suo acq̃reret nouū vbi ⁊ respectū extrinsecū aduenientē ad aliud corpus tunc esset in eo vna mutatio acquisitiua a priuatione illiꝰ vbi ad habitionē. ⁊ talis mutatio est in corpore christi de nouo hic existēte necessario. quia sicut dictū est impossibile est fieri transitū de cõtradictorio ad contradictoriū sine aliqua mutatione

Et nota ꝙ simplex presentia corporis xp̄i ꝓprie nõ est vbi cū non sit hic localiter ẜ sacramētaliter. ẜ reducet ad genus vbi. Tūc ad ꝓpositū corpus xp̄i i celo habet priuationē istiꝰ vbi in altari ⁊ ita nõ est ibi mutatio dep̄ditiua ẜ acquisitiua. qꝛ solū est acquisitio presentialitatis quã nõ habebat. Sic g̊ xp̄us sine dep̄ditione vbi prioris in celo acq̃rit nouū vbi in altari. Resoluēdo ergo hanc materiã dico ꝙ motus siue motio localis est duplex. quedam deperditiua ⁊ quedã acquisitiua. sicut quando quis mouet de vno loco ad alium aliq̃d dep̄ditur ⁊ aliquid acquirit. Talis em̄ primo ordine nature mouet ab habitu in priuationē. puta ab vbi qꝺ prius habebat ad vbi qꝺ prius nõ habebat. ⁊ hec mutatio dicit deperditiua termini a quo ⁊ dicit acquisitiua t̃mini ad quē. Nunc aūt hee due mutationes licet cõcurrant simul in omni motu locali: cõtinuo tñ distincte sūt ⁊ vna potest absolui ab alia sicut acquisitiua a deperditiua. sic ꝙ aliquid acquirat nouū locū nõ dimittendo priorē. ⁊ sic est in ꝓposito. qꝛ sicut dictū est corpus xp̄i absq̧ hoc ꝙ dimittat ꝓpriū vbi qꝺ habet in celo acquirit nouū vbi in sacramento. ⁊ ideo ē hic mutatio localis nõ dep̄ditiua ẜ acquisitiua. ⁊ sic ptꝫ responsio ad primū punctū ꝺ motu locali. qꝛ corpus xp̄i incipit ibi esse ꝑ motū siue ꝑ mutationē localē nõ dep̄ditiuaꝫ ẜ acquisitiuã. ⁊ sic nõ oportet ꝙ dimittat primū vbi cū acquirit secūdū. Nec etiã est censendū ꝙ cū corpus xp̄i incipit esse in altari ꝙ accipiat esse simpliciter ẜ accipit eē sacramētale qꝺ eē ẜm predictos doctores nihil aliud ē q̃ꝫ ordo corpis christi ad substantiaꝫ panis quem ordinē habet vbicūq̧ fit transubstantiatio. Ad alterū ꝟo punctuꝫ scꝫ si est ibi corpus christi ꝑ cõuersionem alterius in ipm hoc concesso nullum se

quiꝛ impoſſibile. Et cum arguis ꝙ im
mo ſequiꝛ impoſſibile. quia impoſſibi
le eſt ꝙ aliquid ꝯuertaꝛ in ꝑexſtēs. Re
ſpondeꝛ ꝙ falſu eſt: qꝛ in nutrimento
naturali videmus oppoſitū. qꝛ ibi cib⁹
cōuertiꝛ in cibatū ꝑexiſtens in ſuppo
ſitū. Et ideo non debet mirari iudeus
ſi in ꝓpoſito virtute diuina fiat cōuer
ſio in ꝑexiſtens. qđ vt plani⁹ videaꝛ no
tat ſctūs Thomas in ſūma contra gen
tiles q̄ ſupra ꝙ ꝑdicta cōuerſio panis
in corpus xp̄i alterius modi eſt ab oī
bus cōuerſionibus naturalibus. Naꝫ
in qualibet ꝯuerſione naturali manet
ſubiectū in q̄ ſuccedūt ſibi diuerſe for
me vel accidētales. ſicut cū albū in ni
grū cōuertiꝛ vel ſubſtātiales: ſicut cuꝫ
aer in ignē. vnđ cōuerſiones formales
noīanꝛ ſꝫ in cōuerſione predicta ſubie
ctū tranſit in ſubiectū ⁊ accidentia ma
nent. vnde hec cōuerſio ſubſtantialis
vocaꝛ. ꝙ aūt ſubiectū cōuertiꝛ in ſubie
ctū natura facere nō poteſt. Oīs em̄
nature ꝑatio materiā ꝑſupponit per
quā ⁊ ſb̄a indiuiduaꝛ. vnde natura fa
cere nō poteſt ꝙ hec ſb̄a fiet illa ſicut ꝙ
hic digitus fiat ille digitus. Sed mate
ria ſubiecta eſt virtuti diuine cū ꝑ ipm
ꝓducaꝛ in eſſe. vnde diuina virtute fie
ri poteſt vt hec indiuidua ſb̄aꝫ illaꝫ ꝑ
exiſtentē cōuertaꝛ ſicut em̄ ꝟtute natu
ralis agētis cui⁹ ꝑatio ſe extēdit tan
tū ad imutationē forme ⁊ exiſtentia ſb̄
iecti ſuppoſita hoc totū in illud totuꝫ
cōuertiꝛ ſcđm variationē ſpeciei ⁊ forme
vtpote hūc aerem in hūc ignē genera
tū ita virtute diuina q̄ materiā nō pre
ſupponit. ſꝫ eam ꝓducit: ⁊ tū̄ hec mate
ria cōuertiꝛ in illam ⁊ ꝑ cōſequēs hoc
indiuiduū in illud. Indiuiduatiōis ei
principiū materia eſt. Sicut forma eſt
principiū ſpeciei. Hinc aūt manifeſtū
eſt ꝙ in conuerſione predicta panis in
corpus xp̄i nō eſt aliquod ſubiectū cō
mune ꝑmanēs poſt cōuerſionem cuꝫ

trāſmutatio fiat ſcđm primū ſubiectum
qđ eſt indiuiduatōis principiū neceſ
ſe ē tamē idē manere vt verū ſit qđ di
ciꝛ hoc eſt corpus meū. Que q̄deꝫ ver
ba ſunt hui⁹ cōuerſiōis ſignificatiua ⁊
factiua. ⁊ qꝛ ſb̄a panis non manet nec
aliqua prior materia vt oñſum eſt. ne
ceſſe eſt dicere ꝙ maneat id quod ē ꝑ
ter ſb̄am panis. Hmōi aūt eſt accidēs
panis. Remanēt igiꝛ accidentia panis
etiā poſt cōuerſionē predictam. Inter
accidētia ꝟo quidā ordo conſiderād⁹
eſt. Nam inter oīa accidētia ꝓpinqui⁹
inheret ſb̄e q̄titatis dimēſiua. deinde
qualitates. in ſb̄a recipiunꝛ quātitate
mediante: ſicut color mediante ſupfi
cie. vnde ⁊ ꝑ diuiſionē q̄titatis ꝑ acci
dens diuidunꝛ. Vlterius aūt qualita
tes ſunt actionū ⁊ paſſionū principia
⁊ relationū q̄rundā: vt ſūt pater et fili⁹
dñs ⁊ ſeru⁹; ⁊ alia hmōi. Quedaꝫ ꝟo
relationes imediate ad q̄titateꝫ conſe
cunꝛ vt maius ⁊ minus duplū ⁊ dimi
diū ⁊ ſimilia. Sic igiꝛ accidētia panis
poſt cōuerſionē predictā remanere po
nendū ē vt ſola q̄titas dimenſiua ſine
ſubiecto ſubſiſtat; ⁊ in ipſa qualitates
fundenꝛ ſicut in ſubiecto et per conſe
quens actiones, paſſiones ⁊ relatiōes
Accidit igiꝛ in hac conuerſione con
trariū ei qđ in naturalibus cōuerſioni
bus accidere ſolet in q̄bus ſubſtantia
manet vt mutatōis ſubiectū. Acciden
tia ꝟo varianꝛ. Hic aūt ecōuerſo acci
dens manet ⁊ ſb̄a tranſit. Hmōi ei cō
uerſio nō poteſt dici motus ꝓprie ſic a
naturali cōſideraꝛ vt ſubiectū requirit
ſꝫ eſt quedā ſb̄a ⁊ ſucceſſio ſicut in crea
tiōe eſt ſucceſſio eſſe ⁊ nō eſſe. Hec igiꝛ
eſt vna ratio quare accidens panis re
manere oportet vt inueniaꝛ aliqđ ma
nēs in ꝑdicta cōuerſione. Eſt aūt ⁊ ꝓ
pter aliud neceſſariū. ſi em̄ ſb̄a panis i
corpus xp̄i cōuerteretꝛ ⁊ panis accidē
tia tranſirēt nō ſequeretꝛ ꝙ corpus xp̄i

fm suam sbam esset vbi prius fuit panis qr nulla relinqueret habitudo corporis xpi ad locū predictū. Sed cū q̄titas panis dimēsiua remanet post cōuersionē p quā panis hūc locū sortiebat sba panis in corpus cristi. mutata sit sub q̄titate dimēsiua pais ⁊ p consequens locū panis quodāmodo sortit mediātibus tn̄ dimensionibus panis. Hec thomas. Ptz ergo q nō est ipossibile diuine vtuti panem transsbari in preexistens corpus xpi. nec habet mutatio silitudinē in naturalibus mutationibus. ꝫ est alteratōni q̄si contraria. qr vna sba hic mutat in aliā ⁊ manent accidentia. ꝫ in alteratiōe est ecōuerso. qr ibi mutant accidentia ⁊ manet eadem sba. vt ptz in corpalibus qn̄ de albo fit nigrū. ⁊ in spūalibus qn̄ d iusto fit impius. vel de ignorante fit sciens. Vt ergo tu iudee de iniusto efficiaris pi⁹. de ignorante sciens. crede verū corp⁹ xpi in ope esse in altari nō simpliciter ꝫ sacramētaliter. crede qō cū acquirit vbi sacramentale nō relinquit vbi celeste. crede sine mutatione locali deperditiua pōs fieri in altari. ⁊ crede sbam panis i verū xpi preexistens transubstātiari. crede a deo oia possibilia fieri inqt Aug. ⁊ nihil tibi videbit impossibile. vn dez dicit Lu. j. Non erit impossibile apud deum omne verbū.

Qd corpus xpi sit integrum ⁊ q caro ⁊ sanguis manent i locis separatis sub speciebus panis ⁊ vini.

Terciūdecimū impossibile est. Vos xpiani dicitis q xps vester est integer sub specieb⁹ panis ⁊ vini in sacramēto hoc pbo ipossibile: qr nunq̄ ptes alicui⁹ in diuersis locis cōtinent ipo integro pmanente. Manifestū est aūt in hoc sacramento seorsum esse panē ⁊ vinū in locis sepatis. Si igit caro xpi sit sub specie pais et sanguis sub specie vini. videt sequi q xpus nō remaneat integer: ꝫ semp cū hoc sacramentū agit eius sanguis ab eius corpe separaret. Ad istud argumentū ptz solutio ex his que dicta sunt in pcedēti solutōne. Dictū est aūt q locus in quo agit hoc sacramentū attribuit corpori xpi rōne dimēsionū panis remanentiū post cōuersionē sbstantie panis in corpus xpi. Sadm h igit ea que xpi sunt necesse est esse i loco pdicto fm q exigit ratio cōuersiōis predicte. Considerandū est ergo i hoc sacramento aliquid esse ex vi cōuersionis pdicte. Aliqd aūt ex naturali concomitantia. Ex vi quidē cōuersionis ē in hoc sacramento illud ad qō directe cōuersio terminat sicut sub speciebus panis corpis xpi in qō sba panis conuertit vt p verba consecratōnis ptz cū dicit Hoc est corpus meū. Et similit sub speciebus vini est xpi sanguis. vnde dicit Hic est calix sanguinis mei ⁊c. Sed ex naturali cōcomitantia sūt ibi oia alia ad que cōuersio nō terminat. ꝫ tn̄ ei in quod terminat sunt realit cōiūcta. Manifestum est eīm q cōuersio panis nō terminat in diuinitate cristi. nec in eius aiam: ꝫ tn̄ sub specie pais est aia xpi ⁊ eius diuinitas pter vniōnē vtriusq ad corpus xpi. Si vo i triduo mortis xpi hoc sacrm̄ celebratū fuisset nō fuissz sub spē panis aia xpi: qr realiter nō erat corpi eius vnita. Et silr sub specie panis nō fuisset sanguis nec sub specie vini fuisset corpus xpi separationez vtriusq in morte. Nunc aūt qr corpus xpi in sua natura nō est sine sanguine sub vtraq spē ptinet corpus ⁊ sāguis ꝫ sub spē pais ptinet corpus ex vi cōuersionis. Sanguis autē ex naturali cōcomitantia. Sub specie autem vini econuerso verba sunt sancti Thome libro quo supra capitulo lxiij. Et sic patet solutio ad argumentum q licz sepate sint species panis ⁊

vini. tamen corpus xpi integer est sub vtraqꝫ specie. Sed forte dicet iudeus si ergo sub specie panis ē totus xpus. ita ꝙ est ibi corpus ⁊ sanguis vt tu dixisti. frustra ꝙ iterū sub specie vini integer reperit. Ad hoc respondet Nicolaus de lyra sup verbo Cenātibus autē illis Math. xxvj. dicens ꝙ sub duplici specie institutū est hoc sacramentuꝫ scꝫ panis ⁊ vini. quia panis cōuertit in corpus xpi ⁊ vinū in sanguineꝫ. ⁊ iste cōuersiones sunt sepatim: qꝛ sanguis xpi fuit sepatus a corpe vel carne i passione. Hoc aūt sacramentū institutū ē q̄si quoddā memoriale illius passiōis ⁊ ideo consecratio carnis ⁊ sanguinis fit sub speciebus distinctis. Considerandum tn̄ ꝙ sub vtraqꝫ specie ē tot9 xpus qꝛ sub specie panis ē totū corpus ex vi cōuersionis vel sacramenti. Sanguis aūt ⁊ aīa ⁊ diuinitas sunt ibi ex concomitantia naturali. Similiter sub specie vini sanguis ex vi sacramēti. cetera vo ex cōcomitantia. hec ibi. Patet ergo ꝙ lꝫ sub specie panis sit caro ⁊ sanguis xpi nō frustra sepatim sub specie vini ē sanguis ⁊ corpus cuꝫ hoc fiat in memoriam passionis xpi in qua fuit sanguis a corpe sepatus.

Quod corpus cristi in tam parua hostia contineatur cū mai9 in minori non capiatur.

Quartūdecimū impossibile est. q ait iudeus. Vos xpiani dicitis ꝙ in illa parua hostia corpus xpi continet. ꝗd pbo impossibile eē. qa impossibile ē ꝙ maius corpus in loco minoris includat. Manifestū est autē ꝙ verū corpus xpi est maioris q̄ntitatis q̄ꝫ panis q in altari offert. Igit impossibile videt ꝙ verū corpus xpi totum ⁊ integrū sit vbi videt eē panis. Si autē ibi nō est totū ꝗ aliqua pars eius redibit incōueniēs supradictū ꝙ sp cū hoc sacramentū agit corpus christi p ptes discrepat. Ad istud argumentuꝫ qd tangit inequalitatē corporis xpi ad locū panis dupliciter respōdet. Primo excludendo impossibilitatē. Secūdo applicando silitudines. Circa primuꝫ dicit ꝙ substātia panis directe cōuertit in substantiā corpis xpi. Dimēsiones aūt corpis xpi sūt in hoc sacramēto ex naturali cōcomitantia. nō aūt ex vi cōuersionis cū dimensiones panis remaneant. Sic igit corpus xpi nō cōparat ad hunc locū mediātibus dimēsionibus pprijs vt eis oporteat adeq̄ri locū. ꝗ mediātibus dimēsionib9 panis quibus remanētib9 locus adequatur. Hec thomas vbi supra. Quō aūt pn̄t esse dimēsiones corpis xpi cuꝫ dimēsionibus hostie. vnus alius doctor sic declarat. Naꝫ cū ibi prius erat sba panis ⁊ facta sit substātia corpis christi. sicut cū dimēsionib9 panis vel erat substātia panis ante cōuersionē factaꝫ sic cōuersione facta simul cū eisdeꝫ dimēsionibus erit sba corpis xpi. Rursū qꝛ dimensiones corpis christi pprium subiectū nō deserunt ⁊ oportet dimensiones esse vbi ⁊ ipm corpus. Ideo ex quo ipm corpus ē simł cū dimēsiōib9 panis. oportet dimēsiones corpis xpi esse cū dimensionibus panis. ꝗ quō ꝗd posset esse ē videre difficile. Arguit eīm Phus. iiij. phicoꝝ. cōtra ponētes vacuū ⁊ dicētes locū esse dimensiones sepatas. qꝛ si in hmōi dimēsiōib9 recipet corp9 ꝯtingeret duo corpa sił posse existere qd hꝫ p impossibili. tota igit cā q̄re duo corpa nō pn̄t sił esse ē resistētia dimensionū. Sciendū igit ꝙ sicut calor ⁊ alie qualitates actiue duplicē habēt cōpatōeꝫ sic dimēsiōes. calor āt hꝫ vnā cōpatōeꝫ ad subiectū ꝓm quā dat sibi eē calidū ⁊ aliā ad obiectū ꝓm quā ē rō calefaciendi ita etiam q̄ntitas put comparat ad subiectū dat esse q̄ntum.

ꝓut aūt compaꝛ ad q̃titatē aliam dat
sibi resistere ꝛ esse locale. Sicut ergo
caloꝛ pōt dare esse calidū ꝛ non calefa
cere. puta si deus ꝯseruet euꝫ in esse et
suspēderet agere sicut fecit de igne in
fornace pueroꝝ: ꝛ sic aliq̄d potest esse
calidū absq̄ hoc qȯ calefaciat. sic ꝛ di-
mēsiones poterūt dare esse q̃tū absq̄
eo ꝙ alijs dimēsiōibus resistāt. qȯ ptꝫ
Naꝫ cū q̃titas sit rō quare q̃tum resi
stat q̃to. ideo oportet vnū q̃tuꝫ alteri
q̃to compare mediāte q̃titate: ꝛ q̃tita
tē esse mediā inter corpus qȯ resistit ꝛ
corpus cui fit resistentia. ꝫ sublata illa
mediatōne scꝫ ꝙ corpus sit alicubi nō
mediāte eīꝰ q̃titate certuꝫ est ꝙ sibi aliud
corpꝰ siue alia dimēsio nō resistet. Nā
cuꝫ tota causa resistētie sit: q2 compaꝛ
ad ipm mediāte q̃titate sublata causa
iam nō resistet. Per hoc etiā possēt eti
am solui instātie de transitu corpis cri
sti ꝑ corpus virginis ipo manēte clau
so. ꝛ etiā de penetratōne celoꝝ qñ ascē
dit in celū. Cū igiꝛ in sacramēto corpꝰ
xp̄i nō compareꝛ dimēsiōibus mediā
te q̃titate: ꝫ magis q̃titas mediāte sb̄
stantia cū substātia causa resistētie nō
sit. Ideo sicut nō est contra rōneꝫ sub-
stantie simul cū dimēsionibus esse. sic
nō est contra rōnē dimēsionū corporꝭ
xp̄i mediāte substātia esse simul cū di-
mēsiōibus panis. Et sic ptꝫ ꝙ non est
impossibile dimēsiōes corpis xp̄i cū di
mēsionibus panis esse: cū ibi sint me-
diante substātia que simul pōt cum di
mēsionibus esse. Aliter soluit predi
ctū ipossibile doctoꝛ subtilis i. iiij. suo.
Dicit em̄ ꝙ est duplex ordo scꝫ ordo ꝑ
tiū in toto ꝛ ordo partiū i loco. Ordo
aūt ꝑtiū i toto ē dr̄ia q̃titatis nō ꝓprie
cū sit respectus ꝫ aliq̄ mō accedens ad
driam eiꝰ essentialē. Ordo aūt partiuꝫ
in loco est de genere situs: ꝛ ab isto re-
spectu siue ordine partiū i loco potest
absolui. Ordo em̄ partiū in toto est pri
or ordine ꝑtiū in loco. Prius aūt pōt
absolui a posteriori sibi accidentaliter
ꝯiuncto. Cū ergo ordo ꝑtiū in loco ac
cidentaliter cōiungaꝛ ordini ꝑtiū in to
to. igiꝛ corpus xp̄i in eucharistia habe
bit ordinē ꝑtiū in toto absq̄ illo respe
ctu q̄ est ordo ꝑtiū in loco. Adducunt
scȯo silitudines alique cōtra iudeos ꝛ
infideles. Et p̄mo augꝰ. in lib. de q̃ti-
tate aīe ꝓbat aīam maiorē esse q̄ cor-
pus: q2 totā mūdi magnitudinē infra
se cogitari potest ꝛ infra se cōtinere et
sicut aīa cū sit maioꝛ corpe tota est ifra
corpus. modo consiliꝛ corpus xp̄i cuꝫ
sit maius hostia totū est infra eam nō
coartatū ꝫ ita magnū ꝛ ꝑfectū sicut in
celo contineꝛ. Item in parua oculi pu
pilla maximi mōtes cōtinenꝛ ꝑ speci-
es suas. cur ergo nō sic corpus xp̄i in
parua hostia. Item videmus in paruo
speculo solis ꝛ lune maximarūq̄ rerū
diuersitates. Item intellectus hois ꝑ-
uus est ꝛ tñ in ipso magna celestium ꝛ
terrestriū sapienta ꝛ scientia continetꝛ.
Quid ergo impossibile putas xp̄m q̄
est dei sapiētia increata sub parua for-
ma hostie inueniri. nunquid vides in
paruo lapide p̄cioso magnas ꝛ mltas
virtutes. nōne vides in paruo corpore
principis magnā potentiā: ꝛ in paruo
corpe pape magnā auctoritatē. Quid
ergo impossibile est xp̄o in parua ho-
stia latere. nunquid sub paruis signis
magna signata cōprehenduntꝛ. Nōne
vides quō in hac parua dictione deus
tota trinitas cōtineꝛ. scꝫ pater ꝛ filius ꝛ
spūssanctus. q̃tomagis sub parua ho
stia potest seip̄m xp̄us ꝯcludere si vult:
imo ꝙ ampliꝰ est videmus ꝙ sub hac ꝑ
ua dictione ꝛ sub h̄ paruo signo omē
duarū sbaꝝ ꝛ q̃tuoꝛ lr̄aꝝ cōtineꝛ omis
creatura. celū ꝛ oīa celestia. infernus ꝛ
oīa infernalia ꝛ breui iter omia creata.
Quid igiꝛ impossibile ꝙ in vna hostia
comprehendaꝛ totus christus cum in

tam partita dictione cōprehendat tot⁹
mūdus. qm̄ igit hec in creaturꝭ credūt
iudei erubescant similia fieri in creato
re. lȝ supradicta nō inducūt oīmodam
siītudinē: sunt tñ aliquales cōformita
tes q̄ deuoto aīo ꝯsiderate miraȝ dele-
ctacionē adducūt in aīo cōtēplātis.

Qd̄ vnicū corpus xp̄i sit simꝉ in diuersis altaribus cū nō possit vnū corpus simul esse in diuersis locis.

Quintūdecimū impossibile est
Uos christiani dicitis ait iude
us ꝙ xp̄s vester sil̕ est i plurib⁹
altaribus vbi misse celebrant hoc vide
tur impossibile. qꝛ impossibile est vnū
corpus in pluribus locis existere Ma
nifestū est aūt hoc sacramentū in plu-
ribus locis celebrari. Impossibile igit
videtꝙ corpus xp̄i in hoc sacramento
veraciter cōtineat nisi forte quis dicat
ꝙ fm aliquā ꝑticulā est hic: ⁊ fm aliaȝ
alibi. ad qd̄ iterū sequit ꝙ ꝑ celebratio
nē hui⁹ sacramēti corpus xp̄i diuidat i
ꝑtes cū tñ nec q̄ntitas corpis xp̄i suffi-
cere videat ad tot ꝑticulas ex eo diui-
dendas in quot locis hoc sacramentū
pagit. Ex his que dicta sunt supius pȝ
solutio ad hoc qd̄ obūcit de pluralita-
te locoꝝ ꝙ corpus xp̄i ꝑ suas dimensi
ones existit tm̄ in vno loco. sed mediā
tibus dimēsionibus panis in ip̄m trās
euntis est in tot locis in quot hm̄oi cō
uersio fuerit celebrata. nō quidē diui-
sum ꝑ ꝑtes ſȝ integrū in vnoquoqȝ. nā
quilibet panis cōsecratus in integruȝ
corpus xp̄i conuertit. Hec est solutio
thome vbi supra. Alij vo soluentes di
xerunt ꝙ nō est incōueniens ꝙ vnum
corpus sit in diuersis locis si in vno ē
ꝑ se ⁊ in alijs ꝑ accidens. sic aūt est i ꝓ
posito qꝛ corpus xp̄i est in celo fm ꝓ-
prias dimensiones: ⁊ sic ꝑ se. In sacra
mento aūt ꝑ dimēsiones alienas scȝ ꝑ
panis: ⁊ sic ꝑ accidēs ſȝ isti difficultatē
nō euadunt. Diceret em̄ iudeus ⁊ ꝑ se
⁊ ꝑ accidens esse impossibile idem cor
pus esse in diuersis locis. ꝓpter h̄ ostē-
do ꝙ corpus xp̄i potest esse simul i di-
uersis locis. sic oīe corpus qd̄ est ali-
cubi rōne substantie nō rōne q̄ntitatis.
potest esse in pluribus locis simul. sed
corpus xp̄i est sub dimēsionibus pāis
rōne substantie nō rōne q̄ntitatis. ergo
potest esse in pluribus locis simꝉ Ma
ior ꝓbat qꝛ qd̄ non est in loco ꝑ q̄ntita-
tem nō diffinit nec determinat sibi lo-
cū. ſȝ qd̄ non determinat sibi locuȝ pōt
esse in pluribus locis: ergo qd̄ non est
in loco ꝑ q̄ntitatē potest esse in plurib⁹
locis simul. Ad maiorē euidentiā isti⁹
ꝓsilogismi. Notandū ꝙ diffiniri ē idē
ꝙ finiri siue terminari. ꝓpter qd̄ phus
v. metaph. vocat diffinitionē terminū
qꝛ i ea ponunt rei principia inter que
velut inter primos terminos ⁊ inter ꝓ
prios fines res diffinita cōcludit. Hec
aūt diffinitio siue determinatio est du
plex. vna que respicit rem vt est substā
tia. alia que respicit eam vt est q̄nta. Nā
quelibet res creata siue sit corꝑalis si-
ue spūalis inq̄ntum est substantia finit
sic ꝙ determinat ad certū genus ⁊ ad
certam speciē ⁊ ad certū indiuiduatio
nis modū ⁊ ideo solus deus. qꝛ est sub
stantie infinite nō determinat ad gen⁹
neqȝ ad speciē. nec ꝑ se nec ꝑ accidens.
nec etiā ad modū indiuiduatōis. cum
ip̄e sit singularitas quedā formaliter.
Res aūt q̄nta sicut ꝑ hm̄oi q̄ntitateȝ re-
spicit aliā sic competit sibi determina-
tio loci. Non em̄ res creata determiat
ad locū siue diffinit loco inq̄ntū ē sub-
stantia. qꝛ substātie vt sb̄a est nō debet
locus. qꝛ inq̄ntū substātia nō potest cō-
mēsari vltime suꝑficiei continētis. Et
ideo si diffinit loco hoc est rōne q̄ntita-
tis. ⁊ idō cū duplex sit q̄ntitas scȝ molis
⁊ ꝟtutis sic nō diffiniūt locū sibi corꝑa

lia nisi ꝑ q̄titatē molis. ita fm aliquos
nō diffiniūt sibi vbi spūalia nisi ꝑ q̄ti-
tatē virtut᷑. itaq3 dicūt ꝙ vbi intelligētie
opant᷑ ibi esse dicunt᷑ nec sūt in loco ni
si dū opant᷑ qd̄ vtrū sit verū nihil ad ꝓ
positū. Q̄tū igit᷑ ad ꝓpositū pt3 ꝙ cor
pus qd̄ est alicubi nō ꝑ q̄titatē nō dif-
finit sibi locū illū. si ergo est alicubi so
lū rōne substātie. q̄titas aūt ibidē exi-
stens ꝓpter naturalē ordinē quem ad
substantiā habet ei cōpetit finitas que
sequit᷑ naturā substantie. Nō aūt fini-
tas que sequit᷑ q̄titatē: ꝑut ꝑ q̄titatē3
ad aliā compat᷑. Et ideo q2 ex vi sacra-
menti corpus xp̄i est in altari rōne sb̄e
solū nō rōne q̄titatis nisi ex cōsequēti
vt sc3 habet naturalē ordinē ad sb̄am.
Ideo ibi sibi cōpetit finitatio rōne ge-
neris ⁊ speciei ⁊ indiuidui. non aūt rō
ne localitatis cū illa tm̄ cōpetat corpi-
bus rōne q̄titatis. Et ideo cū sibi non
determinet locū certu3 est ꝙ nō est ita
ibi q̄n posset esse alibi. Sic ergo patet
maior ꝙ om̄e corpus qd̄ est alicubi nō
rōne q̄titatis cū nō determinat sibi lo
cū illū pōt sil᷑ esse alibi. Minor princi-
palis est manifesta sc3 ꝙ corpus xp̄i ē
in sacramēto rōne sb̄e nō rōne q̄titat᷑
q2 est ibi ꝑ trāsubstātiatione3. Nūc aūt
certū est ꝙ q̄titas panis nō trāsubstā-
tiat᷑ in q̄titatē corꝑis xp̄i cū maneat in
sacramēto. ergo rōne transubstātiatio-
nis panis in substātiā corꝑis xp̄i. Cu3
ergo sit ibi rōne illi⁹ in qd̄ substātia pa
nis trāsb̄at᷑. Manifestū ē qd̄ ē ibi rōne
sb̄e. quare sequit᷑ ꝙ pōt alibi eē rōe sue
q̄titatis sc3 in celo. Similitudines li-
cet non oimode adducunt᷑ ex natura.
Idem sol in diuersis locis sc3 in diuer
sis oculis cōtinet᷑ ⁊ videt᷑ ⁊ hoc sine sui
diuisione. Idē vbū numero in diuer-
sis auribus cōtinet᷑ ⁊ audit᷑ ⁊ idē son⁹.
Occurrit etiā ꝯtra istos infideles Hu
go de sacramentis dicens ꝙ ideo isti
dicunt corpus christi non posse esse si-
mul in pluribus locis: quia deus talē
legem dedit corporibus. Cum ergo la
tor legis possit dispensare in lege mul
tomagis deus potest dispēsare in vni-
uerso. nec mirū quia tunc sacerdos ge
rit ꝑsonā ⁊ vicem illius qui dixit et fa-
cta sunt. ⁊ sic ꝙ simul ⁊ semel est in di-
uersis altaribus hoc est ex potētia dei
tatis cui vnitum est corpus illud ⁊ ex
virtute verborum cristi quilibet cōtu-
lit virtutem conficiendi.

Impossibile est ꝙ caro xp̄i ⁊
sanguis sint sub speciebus pa-
nis ⁊ vini cū sit impossibile duo
corpa siml᷑ esse in eodem loco:
sc3 substantia panis ⁊ vini cu3
carne ⁊ sanguie xp̄i: cū illa acci
dentia vt dicūt nō sint ꝑ se: nec
in aere. nec in carne ⁊ sanguine
xp̄i sed subiectiue in substantia
panis ⁊ vini.

Sextūdecimum impossibile est.
Uos xp̄iani dicitis ꝙ maifeste
p⁹ ꝯsecratōe3 in h̄ sacro sētit᷑ ois
accn̄tia pais ⁊ vini. s. colorē. saporē. odo
rē. figurā. q̄titatē ⁊ pōd⁹. circa q̄ deci-
pi n̄ potest᷑. q2 sēs⁹ circa ꝓpria sēsibilia
nō decipit᷑. Hmōi aūt accn̄tia i corpe
xp̄i eē nō pn̄t sic̄ in subiecto vt vos asse
ritis. Sil᷑ter aūt nec in aere adiacēte.
quia cum plurima eorum sint accidē-
tia naturalia requirunt subiectū deter
minate nature. non qualis est natura
corporis humani vel aeris nec possūt
ꝑ se subsistere cum accidentis esse sit in
esse. vij. meth. Accidentia em̄ cum sint
forme indiuiduari non possunt nisi ꝑ
subiectum. Connumerantur em̄ ad cō
numerationem ⁊ indiuiduationem
suorum subiectorum. Unde remoto
subiecto essent forme vniuersales. Re
linquitur igitur huiusmodi accidētia
esse in suis determinatis subiectis. sc3

in substãtia panis ⁊ vini. Est ğ ibi sub
stantia panis ⁊ vini ⁊ nõ substãtia cor
poris xpi. cuʒ impossibile videat̃ duo
corpa esse simul. Ad istud respõdet̃ ꝙ
nõ possumus negare accidẽtia panis
⁊ vini remanere: cũ sensus hoc infalli
biliter demonstrat. nec his accidẽtibꝰ
corpus xpi aut sanguis afficit̃. q2 hoc
sine eiꝰ alteratõne esse non posset nec
taliũ accidentiũ capax est. sil'r aũt nec
substantia aeris. Unde relinquit̃ ꝙ il
la accidentia sint sine subiecto. tñ eo
modo quo supra fuit declaratũ in du
odecimo impossibili: vt scʒ sola quãti
tas dimẽsiua sine subiecto subsistat. ⁊
ipa alijs accidentibus prebeat subie-
ctũ. nec impossibile est ꝙ accidens di-
uina virtute subsistere posset sine sub
iecto. q2 idem est iudicandum de ꝓdu
ctione rerũ: ⁊ de cõseruatõe earũ in es-
se. Diuina aũt virtus potest ꝓducere
effectus quarũcunq3 causaꝝ sine ipis
causis secundis. sicut potuit formare
hoïem sine semine. ⁊ sanare febrem si-
ne opatõne nature qđ accidit ꝓpter i-
finitatẽ eius virtutis. ⁊ q2 oibus causis
secũdis largit̃ virtutẽ agendi. vnde ⁊
effectus causarũ secundarũ potest cõ-
seruare in esse sine causis secũdis. ⁊ h̵
modo in hoc sacramẽto accidẽs cõser
uat in esse sublata substãtia que ipsuʒ
cõseruabat. qđ quidẽ dici potest de q̃ꝫ
titatibus dimẽsiuis. quas etiaʒ plato
nici posuerũt ꝑ se subsistere. ꝓpter h̵
ꝙ ꝭm intellectũ sepant̃. Manifestuʒ ẽ
aũt ꝙ plus põt deus in opando q̃ꝫ itel
lectus i apprehendẽdo. Et licʒ de prin
cipio indiuiduationis sit inter docto-
res nõ parua difficultas. Uerũtamen
in ꝓposito me nõ intromitto. quia h̵
nõ laboramus nisi ad excludendũ eã
que a iudeis impossibilia reputantur
Dicit ergo sctũs Tho. in sũma cõtra
gentiles lib. iiij. ca. lxv. ꝙ q̃ꝫtitas dimẽ
siua habet hoc ꝓpriũ inter reliqua ac
cidentia ꝙ ipa ꝭm se indiuiduat̃. quod
ideo est: q2 positio que est ordo partiũ
in toto in eiꝰ rõne includit̃. Esse em̃ q̃ꝫ
titas positionẽ habẽs. vbicũq3 aũt itel
ligit̃ diuersitas partiũ eiusdeʒ speciei
necesse est intelligi indiuiduationẽ. nã
que sũt vniꝰ speciei nõ multiplicantur
nisi ꝭm indiuiduũ ⁊ inde est ꝙ nõ pos
sũt apprehẽdẽdi multe albedines nisi
ꝭm ꝙ sunt in diuersis subiectis possũt
aũt apprehẽdi multe linee etiaʒ si ꝭm
se cõsiderent̃ Diuersus em̃ situs qui ꝑ
se linee inest. ad pluralitatẽ lineaꝝ suf
ficiẽs est. Et q2 sola q̃ꝫtitas dimensiua
de sua ratione habet vnde multiplica-
tio indiuiduorũ in eadeʒ specie possit
accidere. Prima radix huiꝰ multipli-
cationis ex dimensione esse videt̃. q2 ⁊
in genere substantie multiplicatio fit
ꝭm diuisionẽ materie: que nec itelligi
potest nisi ꝭm ꝙ materia sub dimensi
onibus considerat̃. Nam remota q̃ꝫti-
tate substantia ois indiuisibilis est vtʒ
ꝑ phm. j. phicoꝝ. Manifestũ est aũt ꝙ
i alijs generibus accidẽtiũ multiplicã
tur indiuidua vniꝰ speciei ex ꝑte subie
cti. ⁊ sic relinquit̃ ꝙ cũ in hmõi sacra-
mento ponamus dimẽsiones ꝑ se sub
sistere. ⁊ alia accidentia in eis sicut in
subiecto fundari. nõ oportet nos dice-
re ꝙ accidentia hmõi indiuiduata nõ
sint. Remanet em̃ in ipis dimensioni
bus indiuiduatõnis radix. Conceda-
mus igit̃ ꝙ sentimꝰ supradicta accidẽ-
tia ⁊ ꝙ illa nõ sunt in corpe xpi nec in
aere nec in sustãtia panis: q2 non est. ꝫ
est illa dimẽsiua q̃ꝫtitas habens esse ꝑ
se ꝑseytate tercij modi. qđ est esse preci
sum ⁊ sepatũ ab om̃i subiecto ⁊ reliqua
accidẽtia in ꝑdicta q̃ꝫtitate sunt vt i sub
iecto diuina v̓tute. Est em̃ cõis ꝓposi-
tio apud oẽs scotizantes ꝙ pmũ inde-
pẽdẽs põt terminare depẽdẽtiã cuius-
libet entitatis create ⁊ supplere vicem
cuiuslibet determinãtis cum cõtineat

eminenter vices cuiuslibet causalitatis secundarie cause ergo dependentiā quā habet accñs ad subiectū potest deus supplere ꝛ terminare. Itē deus potest q̄ölibet prius distinctū essentialiter a posteriori facere sine illo posteriori. Cū ergo accidentia sint ꝑora iherentia actuali ꝛ ab ea distincta eēntialiter q̄ sunt in diuersis generibus: ergo deus poterit facere accidentia ꝑ se existere sic ꝙ nō inherebūt actualit̄ q̄c̄q̄d sit de inherentia aptitudinali: q̄ cum hec sit idē eēntialiter cū subiecto licet sit posterior ordine nature ab ea accidentia separi nō possūt. Potest etiam dici sic notat mgr̄ Johānes ꝯuersus i libro de concordia legū ti. iiij. ca. iiij. ꝙ accidentia ꝑ se remanere sine inherentia ad sbiectū ipossibile ē i trāsmutatōibꝰ ꝛ mutatōibꝰ nālibꝰ. sed ista trāsubatio ē ꝑ miraculū diuina ꝟtute facta: ꝛ dicit ꝙ iudei cōcedūt aliud miraculū in lege sua sil'r huic sc; ꝙ lr̄a men clausa ꝛ chamab que scripta erāt in tabulis legis erant per se sine aliquo subiecto ꝛ iste lr̄e figurate erāt ex vtraq; parte ꝛ erāt rotūde ꝛ nulla ista lr̄aꝝ pars sustētabat' ab aliq̄ corꝑe ſ; ꝑ se erant stantes miraculose ꝛ istud dicē est euident' cōtra naturā ꝛ impossibile magis q̄ȝ dicē trāsubata est vna suba in aliā ꝛ accidētia remanent perseipsa.

Q; in sacramento altaris sit corpus christi icorruptibile cū possit putrefieri ꝛ a muribꝰ comedi

Decimūseptimū impossibile est. Dicunt iudei certū est ꝙ si illud vinū vr̄i sacramenti in magna q̄ntitate sumētur ꝙ calefaceret ꝛ iebriaret sic ante sacramentū: panis etiā confortaret ꝛ nutriret. Videt' etiā si diu ꝛ incaute seruet' putrescere ꝛ a muribus ꝯmedi cōburi etiā possunt ꝛ in cinerez redigi ꝛ vaporez que omnia corꝑi xp̄i cōuenire nō possūt cū fides vr̄a ipsuz impassibilem p̄dicet. Impōile istis bgit' videt' ꝙ corpus xp̄i in hoc sacramento subaliter ꝯtineat'. R̄ndet' ꝙ hic sunt duo cōsideranda: vnū q̄d de facili potest experiri: ꝛ aliud q̄d maiorem difficultatem ꝑtendit ꝙ em̄ i hoc sacramento eadem actiones appareant q̄ prius in substantia panis ꝛ vini apparebant puta ꝙ similiter imuttent sensum. Similit' etiā alterent aerem circūstantem vel quodlibet aliud odore aut colore satis cōsequēs videt' ex his q̄ supradicta sunt. Dictum est em̄ ꝙ in hoc sacramento remanent accidētia panis ꝛ vini inter q̄ sunt q̄litates sensibiles q̄ sūt hm̄ōi actionū ꝑncipia. Rursus circa passiones aliquas puta q̄ fiunt s̄m huiusmodi alterationes accidentiuz non magna etiā difficultas accidit si ꝑmissa supponāt'. Cū em̄ ꝑmissum sit ꝛ alia accidentia in dimensionibus fundatur sic in subiecto ꝑ eundem modū circa hm̄ōi subiectū alteratio alioꝝ accidentiū considerari potest sic si esset ibi suba vtputa si vnū esse calefactū ꝛ i frigidaret' aut mutaret saporē aut aliud hm̄ōi. Sed maxima difficultas apparet circa generatōem ꝛ corruptionem q̄ in hoc sacramento videt' accidere. nā si q̄s in magna q̄ntitate hoc sacramentali cibo vteret' sustentari possz ꝛ vino etiā inebriari s̄m illud apostoli ad .i. Corinth. xj. Alius esurit Alius ebrius est Que quidem accidere non possēt nisi ex h̄ sacramrnto caro ꝛ sanguis generaretur. Nam nutrimentū cōuertit' in substantiam nutriti q̄ȝuis quidā dicāt hominem hoc sacramentali cibo non posse nutriri ſ; solum confortari ꝛ refocillari. sicut cū ad odorē panis ꝛ vini ꝯfortat'. S; hec q̄dē ꝯfortatio ad horā accidē ꝑt nō aūt sufficit ad sustētāduz hoīez si diu sine cibo ꝑmaneat, ex nimē

to āt de facili inuenireť hoīez diu sacra-
mentali cibo sustētari posse. Miran-
dū etiā videť cur negent hoīem hoc sa
cramentali cibo posse nutriri refugien
tes hoc sacramentū in carnem ⁊ sāgui
nem posse cōuerti cū ad sensum appa
reat ꝙ ꝑ putrefactionē ⁊ cōbustionez
in aliā subam scȝ cineris ⁊ pulueris cō
uertať: qđ q̄dem difficile tñ videť eo ꝙ
nec videať possibile ꝙ ex accidentibus
fiat substantia: nec cōcedi fas sit ꝙ sub
stātia corpis xp̄i q̄ impassibilis sit i ali
am substantiā cōuertať. Si qs aūt di-
cere velit ꝙ sicut miraculose panis in
corpus xp̄i cōuertiť: ita miraculose ac
cidētia in subam cōuertunť. Primo q̄
dem hoc non videť miraculo hoc esse
cōueniens ꝙ hoc sacramentum putre
scat vel ꝑ cōbustionē dissoluať. Dein-
de ꝙ putrefactio vel cōbustio cōsueto
nature ordine huic sacramēto accide-
re inueniť: ꝙ non solet esse in his q̄ mi
raculose fiūt. Ad hāc dubitatōem tol-
lendam q̄dam famosa positio est adin
uenta q̄ a multis teneť. Dicūt em̄ ꝙ si
ꝯtingit h̄ sacramentū in carnē cōuerti
aut sanguinē ꝑ nutrimentū vel in cine
rem ꝑ cōbustionē aut putrefactionem
nō cōuertunť accidentia in subam nec
suba corpis xp̄i: ȝ redit diuino miracu
lo suba panis q̄ ꝓus fuerit ⁊ ex ea gene
rať illa in q̄ hoc sacramentū cōuerti in
ueniť. ȝ h̄ q̄dem oīno stare non potest
Ostēsum est em̄ supra ꝙ suba panis i
subam corpis xp̄i cōuertať: qđ em̄ i ali
q̄d cōuersum est redire non potest nisi
ecōuerso illud cōuertať in ip̄m. Si igi
tur suba panis redit: sequiť ꝙ suba cor
pis xp̄i cōuertať in panē qđ est absur-
duȝ dicere. Adhuc si suba panis redit
necesse est ꝙ vel redeat sp̄ēbus panis
manentibus vel sp̄ēbus panis iam de
structis. Sp̄ēbus quidē panis durāti-
bus suba panis redire nō potest: quia
q̄diu sp̄ēs manent manet sub eis suba
corpis xp̄i. Sequereť ergo ꝙ simul es-
set substantia panis ⁊ suba corpis xp̄i.
Silr̄ etiā nec corruptis sp̄ēbus panis
suba panis redire potest. tum q: suba
panis non est sine ꝓpriis sp̄ēbus: tū q:
destructis sp̄ēbus panis iā generata ē
alia suba ad cuꝰ generatōem ponebať
ꝙ suba panis rediret. Concludit ergo
sctūs thomas libro q̄ supra ca. lxvj. ꝙ
melius dicendū videť ꝙ in ip̄a ꝯsecra-
tione sic̄ suba panis in corpus xp̄i mi-
raculose ꝯuertiť: ita miraculose accidē
tibus ꝯferť ꝙ subsistāt qđ ē ꝓp̄riū sube
⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ oīa possent facere ⁊ pati sic̄
si suba adesset: vn̄ sine nouo miraculo
⁊ inebriare ⁊ nutrire. ⁊ incinerari ⁊ pu-
trefieri pn̄t eodē modo ⁊ ordine ac si
suba paīs ⁊ vini adessȝ. hec ille. Quare
aūt non oportet ꝙ ibi sit nouū miracu
lū declarat Richardꝰ in. iiij. distinctōe
xij. in tercio p̄ncipali q̄stione. ij. dicēs:
ꝙ q̄uis miraculū sit accidentia i sacra
mento altaris ꝑ se existere tñ ꝙ sic ꝑ se
ex nā opeť in aliud nouū miraculuȝ
non est sicut cecū natū post miraculo-
sam restitutōem visus videre nouū mi
raculū non est ȝ naturale. Nō em̄ itel-
ligendū est sic accidentia opari in vtu
teȝ sube ꝙ necessaria sit eis ad suā opa
tionē aliq̄ vtus sube q̄ nō sit accn̄s sup
posita eoꝝ existētia ȝ ꝓ tāto hoc dr̄ q:
nō pn̄t opari nisi sint ⁊ nālr̄ nō pn̄t eē
nisi ꝑ subam: ⁊ q: ip̄a accidētia sūt q̄dā
vtutes sube. iō q̄uis eoꝝ existētia sine
suba sit ꝑ supnālem potentiā: tñ sic exi
stētia i aliud pn̄t nāliter agere.

Impossibile est ꝙ corpꝰ xp̄i sit i sacramēto cū illud frangatur in partes

Decimūoctauū ipossibile ē. vos
xp̄iani dicit iudeꝰ frāgiť illud
sacramētū i ptes ergo ipossibile
ē ꝙ sit ibi corpꝰ xp̄i: ꝓbatur consequē
tia; q: fractio illa q̄ sensibiliter apparet

non potest esse sine subiecto. Absurdū
etiā videt dicē q illius fractōis subie-
ctū sit corpus xpi: ergo impossibile est
sit ibi corpus xpi ꝫ solū substātia pais
ꝛ vini. Rnsio ad istud patet manifeste
ex his q supradicta sunt qꝛ fractionis
subiectū possum⁹ ponere dimensiōes
ꝑ se subsistētes nec tñ hmōi dimēsioni
bus fractis frangit suba corpis xpi eo
q totū corpus xpi sub q̄libet portione
remaneat: qđquidē ꝛ si difficile videa
tur tñ ſm ea q pmissa sunt expositionē
habet. Dictū est eñ supra in ipossibili
xij. q corpus xpi est in h sacramento ꝑ
suā subam ex vi sacramenti. Dimēsio
nes aūt corpis xpi sunt ibi ex nāli ꝯco
mitantia quā hñt ad subam: ecōtrario
eñ ſm q corpus nāliter est in loco: nā
corpus nāle ē in loco mediantibus di
mēsionib⁹ q̄bus loco ꝯmēsurat. Alio
aūt modo se hꝫ aliqđ subale ad id in q
est. Et alio modo aliqđ q̄ntum nā q̄n-
tum totū ita est in aliquo toto q totuꝫ
nō est in ꝑte ꝫ pars in ꝑte sic̄ totū in to
to. vñ ꝛ corpus nāle sic est in toto loco
totū q non est in qualibet parte loci: ſ
ꝑtes corpis ꝑtibus loci coaptant eo q
est in loco mediantib⁹ dimensionibus
Si aūt aliqđ subale sit in aliquo loco
totū etiā totū est in q̄libet ꝑte eius: sic̄
tota natura ꝛ spēs aq̄ est in q̄libet par-
te aque ꝛ tota aīa est in qualibet corpo
ris ꝑte: qꝛ igit corpus xpi est in sacra-
mento altaris rōne sue sube in quā cō
uersa est suba panis dimensionib⁹ ei⁹
manentibus sicut tota spēs panis erat
sub q̄libet ꝑte dimensionū ita integrū
corpus xpi est sub qualibet ꝑte earun-
dem: nō igit fractio illa aut diuisio at-
tingit ad corpus xpi vt sit in illo tan-
q̄ꝫ in subiecto: ꝫ subiectū eius sunt di-
mensiones panis ꝛ vini remanētes sic̄
ꝛ alioꝝ accidentiū ibidē remanentiuꝫ
diximus eas esse subiectuꝫ verba sunt
sancti Thome libro q supra ca. lxvij.

Simile etiā inuenit in nā qꝛ ymagine
in speculo existente si frangat speculū
non tamē frangit ymago ꝛ in quot ꝑ-
tes speculuꝫ frangitur in toto integra
manet ꝛ resultat ymago. Nō ergo mi-
randum si hoc in hostia fiat virtute di
uina. figura huius pcessit Exodi. iij. in
rubo que videbat ardere ꝛ non cōbu-
rebat: videbat ignis in rubo ardere ac
si deberet rubū frangere cōminuere ꝛ
incinerare ꝛ tamē ab igne non ledeba
tur non frangebat non vorabat nō mi
nuebat non incinerabat: sic nec corp⁹
xpi in comedentis ore non ledit a dē-
te non frangit non vorando cōminui
tur: ꝫ sicut rubus in igne ita corp⁹ xpi
il lesum integꝝ remanet sub fractione
spērum que licet nō sit in corpe xpi ve
ro: repsentat tñ ſm Richardum illam
flagellationem ꝛ pforationē q̄ fuit fla-
gellatū etiā pforatum in sua passione

Probant corpus xpi sumi ꝛ consumi

Decimumnonum impossibile ē
q istud sacramentum sumatur
et non consumatur ſm q vos
christiani asseritis. Si enim esset mōs
olimpius qui ē excessiue magnitudis
iam deberet esse voratus ꝛ consūmat⁹
ꝛ consumptus xps vester totiens mā-
ducatur ergo deberet esse consumptus
Responsio satis patet ex predictis. nō
enim sustantia corporis xpi: ꝫ species
panis consumuntur sicut etiam spēs
ille nutriunt inebriant incinerari ꝛ pu
trefieri possunt vt dictū est in. xvij. im-
possibili ita dicuntur frangi vt patꝫ in
precedenti impossibili sic etiam de eis
concedere possumus q consumuntur
corpus tamen xpi manet integrū ꝛ vi-
uum. Simile etiam precessit in natu-
ra ꝛ scriptura. In natura est exempluꝫ
de scia q data nō decrescit. vñ totā meā
sciaꝫ possū alti dare ea tota i me rmanē

te. Fons etiã quotidie aquã tribuit et aq̃ quotidie de fonte sumit ꝛ fons nõ cõsumit. Videmus etiã ꝙ de mari ſꝑ fontes ꝛ flumina egrediunt ꝛ tñ mare non cõsumit nec minuitur. Ideꝫ videmus ꝙ vna candela mutuat lumen suum multis candelis sine diminutione sui luminis: ita in ꝓposito filius dei ẽ sapientia ꝛ ars pr̃is lumen de lumine deus verus de deo vero: fons totius ꝛ unitatis ꝛ mare infinite bonitatis exñs veraciter in hoc sacramẽto quotienscũqꝫ ꝛ a quocũqꝫ sumpt⁹ nunqꝫ consumitur. Vñ cantamus in ꝓsa. Sumit vnus sumunt mille tm̃ isti q̃ntum ille nec sumptus ꝯsumit. Sile etiã est cuꝫ homo ꝯmedit a leone aĩa non cõsumitur ſꝫ solũ corpus: ita dũ hostia sumit a sacerdote xp̃i corpus non cõsumit ſꝫ sole spẽs panis ꝛ vini: vñ sicut corpore hoĩs corrupto aĩa integra sepat: ita facta corruptione circa spẽs desinit corpus xp̃i esse in illo. Vñ dicebat beat⁹ Andreas egee ꝙ agnus iste postqꝫ est a fidelibus cõmestus remanet integer ꝛ viuus. Hoc mirabile legimus in sacra scriptura: quia .iij. Regñ. xvij. cap̃. legit ꝙ helias ꝛ mulier vidua sareptana ꝯmederũt de farina ydrie ꝛ de oleo qͦd erat in lechito ꝛ tñ ydrie farina non defecit ꝛ lechitus olei nõ est minutus iuxta verbũ dñi: ꝑ farinã ydrie corpus xp̃i in pane: ꝑ lechitũ olei sacramenta in confectione vini intelligendo: qꝛ sic tunc sumpta non cõsumebant in illorum conuiuio: ita nec nunc corpus et sanguis xp̃i in isto sacramento. Item de quiqꝫ panibus saciauit dñs quinqꝫ milia hoĩm ꝛ .xij. cophini sunt impleti. Ideo dicebat iob in ca. v. Ad eũ ponã eloquiũ meũ q̃ facit magna ꝛ mirabilia ꝛ inscrutabilia absqꝫ numero.

Quomodo manducãs partem manducat

Vicesimũ impossibile est. Dicũt iudei. Vos xp̃iani dicitis ꝙ ille qui mãducat ꝑtem hostie illius sacramenti mãducat totũ xp̃m. Istud est impossibile cũ omnis ꝑs minor sit suo toto. Rñdet ꝙ ita veꝝ est ꝙ sumẽs minimã ꝑtem hostie ꝯsecrate totũ xp̃ꝫ sumit. Dictũ est eñ supra ꝙ ꝑtitio illa non subiectat in xp̃i corꝑe: ſꝫ in dimensionibus q̃ntitatis panis q̃ sepate sunt ꝛ hñt esse per se miraculose. Fact[?] igit innumerabilib⁹ fractionib⁹ dũ tñ appareant spẽs panis vnicũ ꝛ integꝝ corp⁹ xp̃i est sub oĩbus illis spẽb⁹: ꝛ ideo sumens vnã ꝑticulam sacramenti tm̃ de xp̃o sumit q̃ntum sumens totã hostiã qꝛ vtrobiqꝫ totus xp̃s. Non ergo quicũqꝫ cõicans ꝑtem hostie: ꝑtem xp̃i suscipit sicut iudeus putat: ꝛ hui⁹ ẽ sile in natura de verbo loq̃ntis ꝙ totũ est in parua aure sicut in magna equalit qͦd etiã figuratũ fuit Exodi. xvj. vbi legit ꝙ quilibet de mãna hẽbat equalit: vñ plus colligens de mãna nõ plus habebat ſꝫ putrescebat. Ita in h̃ sacramẽto quilibet sumit corpus xp̃i equalit ꝛ q̃ plus in maiori q̃ntitate hostie cõsecrate crederet inuenire nõ esset nisi putredo infidelitatis: iõ dicit Ecci. xj. mirabilia oꝑa altissimi soli⁹ ꝛ glosa ꝛ abscõsa: ꝛ inuisa oꝑa illius: ꝛ sic non vident ad sensum: licet visa sint in scriptura ꝛ natura ſm intellectum.

Quomodo illud sacramentũ sit verus deus licet vna pars maneat in altari ꝛ altera cadit in terram

Vicesimũprimũ impossibile est. Qꝛ aliq̃n accidit vel accidẽ põt ꝙ vna ꝑs istius sacramenti manet in altari ꝛ altera cadit in terrã ꝛ pedibus cõculcat. Dicere aũt ꝙ deus cadit in terrã ꝛ ꝙ pedib⁹ cõculcat est dicere iposſibile cũ deus nõ possit cade-

re nec pedibus conculcari. Rñdet si ta
lis casus acciderit ex negligentia sacer
dotis peccaret ⁊ esset digne puniẽdus
⁊ multoplus si facẽt scienter nec tñ ex
hoc aliquod sequit̃ ipossibile: quia ca-
sus in terrã ⁊ conculcatio pedũ nõ cor
pori xp̃i nec deo: ꝫ dimensionibus pa
nis ⁊ accidentibus illis attribuerent̃ si
cut ⁊ frangi ⁊ incinerari vt dictum est
in precedentibus.

Q̃ christus in sacramento existẽs verus deus nõ tñ cadens in terrã eleuat se ⁊ ꝑmittit se ab imundis contrectari

Dicesimũ secundũ impossibile ẽ
ꝙ si esset deus ille xp̃s vester q̃
est in sacramento cũ cadit i ter-
ram eleuaret se non dimitteret etiaꝫ se
a malis ⁊ immũdis sacerdotibus tra-
ctari oppositũ videt̃ expimentaliter er
go impossibile est eum esse deum. Re-
spondet̃ ꝙ vt dictuꝫ est ꝙ in hoc sacra-
mento est xp̃s verus deus ⁊ verus ho
mo: xp̃s aũt ꝓpter honorem ⁊ reueren
tiã diuinitatis semetip̃m hũiliauit i h̃
mũdo ⁊ seip̃m cõtempsit intm̃ vt nũꝙ̃
fuerit aliq̃s homo in mũdo ita humil̃
sicut ipse q꞉ ipse ꝑmisit suũ corpus fla
gellari: vulnerari: plagari: cõspui: co-
laphizari: denudari: spinis coronari:
felle ⁊ aceto potari: ⁊ q̃cquid voluerũt
facere sustinuit etiã ⁊ iniurias ⁊ cõtu-
melias ⁊ vitupia omnia sustinuit pati
enter sic ⁊ sacramentũ corpis sui hono
rat̃ ⁊ adorat̃ rõne diuinitatis ꝯcõitan-
tis ⁊ placet sibi ac ꝑmittit ꝙ aliqua ap
pareant q̃si impotentie ⁊ defect⁹ vt nõ
eleuari per se ⁊ tractari non solũ a bo-
nis ꝫ etiaꝫ malis ministris sic dimisit
se tractari a malis in vituperijs ⁊ mor
te ⁊ a bonis in sepultura et vnctione.
Dic mihi iudee q̃re Archa testamenti
portabat̃ humeris leuitarũ ⁊ nõ fere-
bat̃ ꝑ seip̃am. Nũq̃d si ponebat̃ in ter-
ra ibi manebat nec eleuabat se nisi ele
uaret̃ ab eis: Nunq̃d eam ceperũt ph̃i
listei q̃ erãt mali ⁊ portauerũt ad terrã
suã. Dic mihi quare nõ defendebat se
vel quare non redijt ꝑ seip̃am vl' q̃d fa
ctũ fuit de ea cuꝫ facta fuit preda Na-
buchodonosor. Dico ergo ꝙ deus mã
dauit moysi facere archã non vt ipa p̃
liaret̃ ꝑ se nec vt ambularet ꝑ se nec vt
staret ꝑ se: nec vt eleuaret̃ ꝑ se: ꝫ p̃cepit
vt fieret ad ponendũ in ea legẽ ⁊ man
na ⁊ virgam aaron ⁊ p̃cepit ꝙ ponet̃ ĩ
loco plus deuoto ⁊ solẽni ⁊ honorabi
li q̃ erat in tabernaculo vt oẽs ipsaꝫ re
spicientes hẽrent fidem et timorem et
reuerentiã deo ⁊ vt ibi popul⁹ iret ad
petendum petitões suas deo nec dice
bat populus. Eamus ante archã ꝫ ea-
mus ante deũ: sic etiã cum deus ⁊ ho-
mo xp̃s ih̃s ordinauit istud sanctũ sa-
cramentũ nõ ordinauit eũ vt preliaret̃
nec vt ambularet nec vt facẽt ludos añ
apostatas ⁊ hẽticos maliciosos ꝫ ordi
nauit ipsum vt popul⁹ respiciẽs ipsuꝫ
hẽret maiorem fideꝫ ⁊ in eo diuia ma-
iestas adoraret̃ et honoraret̃. Et sicut
ꝓpheta cũ inuitabat populuꝫ vt ascen
deret in ih'rl'm: non dixit ascendamus
ad domũ arche testamenti nec legis: ꝫ
dixit. venite ascendamns ad domum
dei. Si ergo illa erat dom⁹ dei ꝓpt̃ ar-
cham ⁊ h̃ est corp⁹ dei ꝓpt̃ sacramentũ
Non ergo laudent se iudei in fide dei
q꞉ viderũt mare siccũ solẽ stantẽ iorda
nem detentũ lucẽ versam in tenebras
⁊ aquã in sanguinẽ ⁊ virgã in s̃penteꝫ
puluerem in cinephes virgã sine radi-
cibus florere mõtẽ fumigare sine igne
tonitrua sine nubib⁹ voces sine corpe
manna de celo aquam sine fossione vi
ctoriã inimicoꝝ sine gladio lucẽ de no
cte: q꞉ hec oĩa viderunt ⁊ in deo nunꝙ̃
crediderũt: nec in terrã desiderabilem
nũꝙ̃ intrauerũt ꝫ ĩdeserto mortui sunt
Popul⁹ aũt xp̃ianus nihil hoꝝ vidit

ꝫ in veritate sanctũ sacramentum fuit
ordinatũ in cibuꝫ. Cibus aũt quicũqꝫ
sit dimittit se tractari ad voluntatẽ co
quinariȷ̃ siue sit coctus aqua siue assus
igni siue frixus vel quouis alio modo
ꝑparatus dimittit se etiã cibus tracta-
ri a ministris si volũt portare in auro
vel argento vel quouis alio metallo:
vel in ligno vel in scissorio lutheo: etiã
cũ pannis ⁊ sine eis. Dimittit se etiam
cibus tractari a comedente si vult ip̃m
consedere in mensa alta vel bassa: siue
laceratus vel scissus vel admorsus ad
voluntatẽ comedentis. Sic ergo patꝫ
ꝙ cibus est ordinatus ad voluntatem
comedentis ⁊ non vt saltet vel vt loq̃tˀ
vel vt eleuet se vel vt fugiet. Cuꝫ ergo
xp̃s ordinauerit corpus suũ in cibum
Iohis. vj. Caro mea vere est cibꝰ ⁊ san
guis meus ⁊c̃. Ordinauit ergo eaꝫ ad
voluntatem sumentiuꝫ. Non est ergo
mirũ si cadens in terra non eleuet se ⁊
dimittat se a malis ministrꝭ sicut a bo
nis tractari.

Impossibile ẽ ꝙ i illo sacramẽto sit verus deus ⁊ ꝙ descẽdat in stomachũ cũ sumitur

Vicesimũterciũ impossibile est.
Vos xp̃iani sumitis hoc sacra-
mentũ ⁊ comeditis eũ: oportet
ergo ꝙ descendat ad stomachũ ⁊ ad lo
cum digestionis ⁊ itestina ⁊c̃. q̃ oia im
possibilia videntˀ cũ vos ponatis i isto
sacramẽto esse deũ ⁊ deo ista repugna
re videantˀ. Rñdetˀ. Dic mihi iudee cũ
tu comedis paneꝫ quis morsus vadit
ad cor ⁊ quis ad cerebrũ quis venit ad
intestina: oportet ꝙ dicas ꝙ de quoli-
bet vadit ad q̄libet membrũ qđ con-
uenit sibi qꝛ q̄libꝫ mẽbꝝ recipit qđ ẽ
suũ: sicut epar cibũ dulcẽ fel acutũ vel
amarũ: splen cibũ acetosum: ⁊ ois ci-
bus salsus vadit ad vrinam. Sic ⁊ ho
mo consideratˀ in duas ꝑtes scꝫ in ꝑtẽ
corꝑalem ⁊ in partem sp̃ualem. ꝑtem
corꝑalem nutriunt ⁊ sustinent cibi cor
ꝑales ꝫ partem sp̃ualem sustinent cibi
sp̃uales. Cũ ergo istud sanctũ sacramẽ
tum sit cibus sp̃ualis ⁊ non corꝑalˀ: iđ
sicut in sepulcro xp̃i corpus nõ descen
dit in corruptionẽ sic nec in hoc sacra
mento cũ sumitˀ a quocũqꝫ nõ descen-
det xp̃i corpus ad locũ digestionis nec
ad intestina ⁊c̃. Sꝫ vt dicit hugo de sa-
cramentis ꝑte. viij. cap̃. xiiij. q̃ꝫdiu istud
sacramentũ sentitˀ in sensu in ore in dẽ
tibus in gustu: vbi est xp̃i corpus cum
vero non sentitˀ corꝑaliter statim desi-
nit ibi esse corpus xp̃i. Cuius ṽba sũt
hec. Qñ in manibus sacramentũ eius
tenes corꝑaliter tecuꝫ est: qñ ore susci-
pis corꝑaliter tecũ est qñ manducas ⁊
gustas corꝑaliter tecũ est deniqꝫ in vi-
su in tactu in sapore corꝑaliter tecũ ẽ:
qñ sensus corꝑalitˀ afficitˀ p̃ñtia corꝑalˀ
non aufertˀ. Postq̃ꝫ aũt corꝑalis sensꝰ
in ꝑcipiendo deficit deinceps corꝑalis
p̃ñtia q̃renda non est ꝫ sp̃ualis retinẽ-
da dispensatio ꝯpleta est sacramentuꝫ
intus manet xp̃s de ore ad cor transit
melius est tibi vt eas i mentẽ tuã q̃ꝫ in
ventrẽ tuũ: cibus iste aie non corꝑis ẽ:
noli in ipso q̃rere ꝯsuetudinẽ cibi cor-
poralis: venit ad te vt comedatˀ nõ vt
cõsumatˀ venit vt gustetˀ vt non incor-
poretˀ. Augustinus vocẽ de celo audi-
uit: qꝛ hoc a terrenis illi dici aut respõ
deri nõ potuit cibus sum grandiũ cre
sce ⁊ manducabis me nõ vt me mutes
in te sicˀ cibꝰ carnis tue ꝫ tu mutaberis
in me. Itaqꝫ prudentˀ discerne q̄đ i sa-
cramento dei sensui exhibitũ sit q̄đ spi
ritui accomodatũ. Sequitˀ post hec er
go si corꝑalẽ p̃ñtiã xp̃i q̃ris in celo q̃re
vbi ⁊ prius fuit q̃ꝫ per sacramentũ suũ
corꝑaliter tecũ esse incipiet ⁊ vñ non di
scessit quãdo ad te venit. hec ille. Et si
dicatur contra quia illud qđ vere man
ducatˀ in ventrẽ vadit ⁊ in secessũ emit

stur. Rñdet ꝙ in isto sacramento trí-
plex concurrit mãducatio: vna carnal'
q spẽs ipse dẽtibus terunt. Alia sacra-
mentalis qua corpus xp̃i verũ sub spẽ
bus cõtentum sumit. Tercia est spũal'
qua ipsum corpus misticũ cũ eo sumi
tur. In mãducatione corpali consueta
tria sunt. Primũ in ore masticatio. se-
cundũ in ventre sumptio. terciũ in mẽ
bris vnio: ꝛ h totũ conuenit spẽbus. se
cundum vo ꝛ terciũ suo modo conue
niũt corpi xp̃i. terciũ vero tm̃ conuenit
corpi xp̃i mistico nam p sacramentũ h
fit vnio cũ xp̃o capite ꝛ cũ corpe misti-
co ita ꝙ ipse manducãs vnit ei nõ ipse
illi. Ad argumentũ ergo dicit ꝙ illud
intelligit de mãducatione carnali: sic
vero xp̃s hic non manducat. Vel alit
dico: ꝙ intelligit de cibo q̃ habet aliq̃d
purũ aliq̃dq; impurũ. Impur vo ali-
quid in hoc sacramento non inuenit:
ꝛ ideo nihil ad secessum emittit: verba
sunt petri de tharantasio in. iiij. distin-
ctione. ix. articulo primo.

Qr in illo sacramento sit ver
corpus christi per miraculum
quotidie.

Vicesimũquartũ impossibile est
dicunt iudei. Vos xp̃iani asseri
tis ꝙ quottidie istud sacramen
tum in ecclesijs celebrat: istud videt i-
possibile: qꝛ tunc non esset miraculũ
cũ miraculũ semel accidere soleat: ꝛ si
istud semel accidisset in vita xp̃i ad cõ
firmationẽ sue legis non reputarem⁹
ipossibile vt alia miracula q̃ semel ve
raro fiũt. ꝫ dicere ꝙ istud miraculũ cõ
tinue in qualibet ecclesia fit ꝛ infiniti-
es repetat istud videt apparent ipossi
bile qꝛ sapiẽtes dicũt miraculũ nõ esse
qd̕ continue fit: qꝛ talia opa magis na
ture attribuerent q̃ȝ miraculo. Rñdet
ad istud argumentũ mgr̄ Johãnes cõ
uersus libro de concordia legũ titulo
iij. iiij. ca. dicẽs ꝙ de facto sic fuit ꝙ vi-
uente xp̃o die iouis in cena ante mor-
tem suã ꝛ quotidie illud miraculũ fit
dei mirifica potestate. Et dico ꝙ possi-
bile est deo qñ ꝛ vbi sibi placuit mira-
bilia opare put dicit in thalmuth. ꝙ
inter mirabilia q̃ fiebant in domo sctã
erat vnũ notabile inter alia ꝙ qñ totus
populus ibi erat stãdo erant valde cõ-
uicti ꝛ stricti: ꝫ quando curuabant ne
sciebant se esse in loco magis spacioso
ꝛ istud non semel: ꝫ semper asserũt ꝙ
fiebat dũ ibi populus sic conueniebat
Itẽ dicunt ꝙ in domo sancta sancorũ
erat ipsius mensura decẽ cubitor mul
tiplicator p decem ꝛ sic erunt centum
cubiti: ꝛ ꝙ ibi erũt duo cherubin ꝛ q̃li
bet cor hẽbat decẽ cubitos sup decem
multiplicatos ꝛ sic erũt centum cubiti
in quolibet cherubin: ꝛ istud ẽ magnũ
impossibile ꝛ tñ fiebat semper ꝛ quoti-
die dicẽdo ꝙ erat corpus sine loco: qꝛ
vnus cherubin illor erat tantus in q̃n
titate q̃ntus erat locus ꝛ sic totũ locũ
occupabat. Vbi ergo erat alius cheru
bin: non oportet aliud dicẽ nisi ꝙ vn⁹
cherubin erat sine loco ꝛ istud est im-
possibile. hec ille. Patet ergo ꝙ nõ re-
pugnat miraculo pluries fieri: nunq̃d
eñ miraculũ fuit manna de celo datũ
filijs isrl': non negabit iudeus. Sȝ con
stat ꝙ non semel pluit illis manna ad
mãducandũ: ꝫ. xl. annis sic dr̃ Exodi.
xvj. filij aũt isrl' mãducauerũt manna i
deserto. xl. annis donec venirẽt in terrã
habitabilem. Sic ꝛ illud preciosum sa
cramentum manducabunt fideles q̃ȝ-
diu fuerint in deserto hui⁹ vite quous-
q; veniant in terram habitabilem: ter-
ram scilicet viuentium que est proprie
terra promissionis eterne. Ea ergo q̃ a
iudeis ipossibilia circa istud sacramen
tũ allegãtur patẽt nõ esse ipossibilia: ꝫ
deo valde possibilia: ꝫ qꝛ ih̃s xp̃s ẽ ve
rus messias ꝛ verus deus vt supra ostẽ

ſum eſt. ideo ſibi oīa ſupradicta poſſi-
bilia ſūt. Sed dicit forte iudeꝰ iheſus
nazarenꝰ quē tu dicis deū vocat ſe pa-
nē Johis. vj. Ego ſū panis nūq̄d ex
ſcripturis hrī pt ꝙ deꝰ deberet eē pāis
dico ꝙ ſic. vñ ſup illō Leui. xxj. Incen
ſum eñ dñi ⁊ panes dei ſui offert. vbi
lr̄a nr̄a hꝫ ⁊ panis dei ſui. lr̄a hebraica
hꝫ ⁊ pāis deꝰ ſuꝰ. ⁊ ſeq̄r ⁊ panes ꝓpōniſ
offert h hꝫ lr̄a hebraica. pāis deꝰ ſuꝰ. et
ſeq̄r oīs q̄ hūerit maculā de ſemie aa-
ron ſacerdotis nō accedet offerre ho-
ſtias domino. nec panes deo ſuo litte-
ra hebraica hꝫ pāis deꝰ ſuꝰ. ⁊ ſic in to-
to illo ca. ponit pāis deꝰ ſuꝰ ⁊ nō dī ſui
nec deo ſuo ad ſignificatōꝫ hꝰ altiſſimi
ſacramēti. Itē nō eſt ꝓtereūdū in fine
iſtiꝰ materie ad memoriā reducē d̄ iſto
ſacr̄o ea q̄ ſequūt maiorē confuſionē
iudeoꝝ negantiū iſtō ſacr̄m. vñ Leui.
viij. mādauit i lege deꝰ. ꝙ qñ ꝯſecrare
tur ſacerdos aſſumeret colrada panis
azimi ⁊ poneret in māibꝰ aaron ⁊ ꝙ ele
uaret āte deū. Item ꝙ pria die pēthe-
coſtes aſſumeret panis primiciaꝝ per
ſacerdotē ⁊ eleuaret ipm ad deū ſacer
dos ⁊ vt dicit ꝑdictꝰ mgr̄ Joh. conuer-
ſus libro ⁊ tit. q̄bꝰ. ſ. c. v. Dixerūt ſapi-
entes thalmuth ꝙ ſacerdos eleuabat
illū panē ſurſū ⁊ deorſū ad dexteram ⁊
ſiniſtrā ⁊ iſtō ſignificabat ꝙ tpe ſancti
meſſie debebat ꝑ ſacerdotes iſtō ſacri
ficiū eleuari de pāe conſecrato ⁊ ꝓpt
iſtā ſctificatōnē mādauit lex moſayca
xv. ſicut de areiſ ꝓmicias ſepabitis ita
⁊ de pulmētis dabitis ꝓmicias domi-
no. Et ſeq̄r in lr̄a hebraica de primiti-
uis pulmītoꝝ vr̄oꝝ cheruma. i. tortam
panis eleuabitis dño. ⁊ illō ſignabat
iſtō altiſſimū ſacr̄m. Teneo firmit dic̄
iſte doctor ꝙ malicioſi ſapientes thal
muth babilonie mādauerūt comburi
q2 iſtō cheruma. i. tortā panis manda
uerūt q2 ſignificabat iſtō altiſſimū ſac̄
mentū. Item Malachie ꝓmo habet
ꝙ ſacrificia erāt priuāda ⁊ conuerti de
bebāt in oblationem mūdā q2 dictū ē
de iſto altiſſimo ſacramento ꝙ eſt via
recta hoibꝰ ad gloriā paradiſi. ⁊ pax ꝑ
petua in q̄ oblatione nō fuerat aliqua
pollucionū q̄ erāt in aliis ſacrificiis. et
ibidē Malachie. j. q̄s eſt in vobis qui
claudat hoſtia ⁊ incendat altare meū
gratuito non eſt mihi volūtas i vobis
dicit dñs exercituū. ⁊ munꝰ nō accipiā
de māu vr̄a. Ab ortu ei ſolis vſq3 ad oc
caſum magnū eſt nom̄ meū in gētibꝰ
⁊ in omni loco ſacrificat ⁊ offert nomi
ni meo oblatio mūda. q2 magnum eſt
nomen meū in gentibꝰ dicit dñs exer-
cituū ⁊ vos polluiſtis illō in eo ꝙ dici-
tis. menſa dñi ꝯtaminata eſt ⁊ qđ ſup
ponit contemptibile eſt ⁊c. Ad h etiā
ſacrificiū ſignificādum deus voluit vt
naſceret in bethleem iſte ſctūs meſſias
de quo ꝓpha Malach. i. c. v. Et tu be
thleē effrata ⁊c. Bethleem hebraice in
terpretat domꝰ pāis. ⁊ ergo dicit ſupra
dictus mgr̄ Johānes conuerſus ante
ꝗ̄ recipem iſtā legem de iſto ſacramē-
to diu dubitaui ⁊ ſepiſſime ⁊ locutus
ſum frequenter de iſta materia cū quo
dam prouiciali miniſtro fratrū mino
rum in valle oliueti nomine frat lupꝰ
de famuſto qui erat nimiū litteratus
⁊ non quieſcebat animus meus ex di-
ctis ipiꝰ ⁊ fecit deuota ieiunia ⁊ oratio
nes orando deum aſſidue vt me digre
tur in iſta materia plenius informare
⁊ quadam nocte dū dormirem vidi in
ſomnis quendā hominē veſtibꝰ albis
veſtitū ⁊ domū meam ad inſtar lune
claro lumine replebat ⁊ cum iterrogaſ
ſem quis eſſet. Reſpondit Ambroſius
epiſcopus Mediolaneñ. ⁊ dixit mihi
Scias amicum meū miniſtrū deuo-
te deum pro te oraſſe vt dignaretur te
in hac materia informare ⁊ hoc dubiū
quod de iſto concepiſti altiſſimo ſacra
mento penitus remouere. ꝙ vtiq3 ſac-

mentum sit in memoriam sancti messie et tu recipe denote et crede quoniam sic se habet rei veritas et in istis verbis cor meum aliqualiter acquievit. Sequenti nocte vidi obtenebrare totum mundum et iudei infrogabant si hec obscuritas proveniebat ex eclipsi solis et lune et omnes timebant et se sub meis vestibus occultabant et deinde remittebat illa obscuritas paulatiue. et videbam solem pulcherrimum in luce sua. et videbam in ipso quandam feminam et unum puerum pulcherrimum et de ore puerili lux clarissima pullulabat et petebam visionis expositionem et respondebat mihi totum mundum obscurum fuisse ante adventum huius pueri et de ipso exiens lux resplenduit toti mundo. et extunc a corde meo omnia dubia sunt ablata. et dixi cum anna primi regum primo. Exultavit cor meum in domino et exaltatum est cor meum in deo meo. quia letatus sum in salutari tuo non est sanctus ut est dominus nec enim est alius extra te et non est fortis ut deus noster. hec ille. Nec iudei debent habere pro extraneo quod nos christiani ponimus de conversione panis in verum christi corpus et de conversione vini in verum sanguinem christi nec quod messias fuit deus et homo cum ipsi non habeant pro extraneo quod ipsi dicunt per dicta sapientum thalmuth hunc sacratissimum cibum non habent angeli. non viderunt patriarche nec comedebant prophete sed solum est cibus christianorum qui deducit ad vitam eternam.

Incipit consideratio septima de iudeorum crudelitatibus que tribus explicatur punctis principalibus.

Septima conside-ratio huius libri est de crudelitatibus iudeorum et de sua inaudibili sevicia legimus in gentilium libris ut in troyana historia pirrum achillis filium crudelitatem exercuisse quia polyxenam virginem priami regis troyani filiam dillaceravit et eius sanguine sui patris sepulcrum irrigavit. Legimus etiam in nono libro valerii maximi. c. ii. de crudelitate. sillam romanum crudelem fuisse quia .iiii. legiones mariane partis contra fidem eis datam in campo marcio trucidari et in tyberim proici fecit. et quia virorum cede non contentus mulieres eorum occidi fecit. Legimus ibidem et hanibalem crudelem. quia de corporibus romanorum pontem in fluuio gello fecit supra quem traduxit exercitum. Legimus ibidem et barbaros crudeles quia pecoribus mactatis et intestinis eiectis intermittebant homines preter capita. eis cibum et potum ministrando ut a vermibus ex putrefactione nascentibus roderentur. Sed si volumus attendere crudelitates iudaici populi longe seviores predictis inveniemus et erunt tria puncta principalia huius considerationis. Primus punctus erit de crudelitate iudeorum erga christum messiam et deum suum. Secundus de crudelitate iudeorum erga seipsos. Tercius de crudelitate iudeorum erga christianos.

De credulitate iudeorum erga christum messiam suum.

Primus punctus est de crudelitate iudeorum erga christum quem sicut probatum fuit supra libro primo est verus messias eorum et verus deus et homo. Patet etiam supra in isto .iii. libro consideratione .iiii. v. et vi. et declaratur hec crudelitas quadrupliciter. Primo sic. Crudele est cum quis insurgit contra minorem se iustum et bonum. Crudelius cum quis insurgit contra suum equalem iustum et bonum. Sed crudelissimum est cum quis insurgit contra dominum suum et regem suum iustum et innocentem et bonum. talis fuit crudelitas iudeorum contra christum. ipse enim erat dominus et rex suus teste pilato Jhesus nazarenus rex iudeorum. et iterum psalmo .ii. Astiterunt reges

terre⁊ ꝑncipes cōuenerūt in vnum ad
uersus dn̄m ⁊ aduersus xp̄m eiꝰ. qui
psalmꝰ ad lr̄am exponit̄ de xp̄o etiam
ſc̄m antiq̄s doctores hebreoꝝ. Vn̄ ra-
bi ſalomon in ꝑncipio predicti psalmi
dicit. Parētes nr̄i exposuer̄t hūc psal
mū de rege meſſia ipe innocēs q² iniq̄
tatem non fecit nec inuēt⁹ e ẽ dolus i
ore eiꝰ Iſa.liij. Et iō cū iudei eum de
pluribꝰ falſe accuſarent pilatꝰ reſpon-
dit. Ego aūt nullā cauſam mortis iue
nio in eo ſed neq̄ herodes. Luc.xxiij.
Ipſe erat iuſtꝰ ⁊ bonꝰ quā iuſticiā con
feſſus eſt publice pilatꝰ dicens. Inno
cens ego ſum a ſanguine iuſti huius.
Math.xxvij. Itē ⁊ vxor ſua ꝯfeſſa ē di
cens. Nihil tibi ⁊ iuſto illi. ibidem.q.d.
Nullomodo condemnes euȝ ſed ma-
gis dimitte eū. Sed licet eſſet eoꝝ rex
innocens ⁊ iuſtꝰ non erubuerūt eū tra
dere morti ⁊ tali morti q̄ nulla ignomi
nioſior. nulla crudelior tp̄e illo inueni
ebat̄ int̄m em̄ miſeri iudei odiebāt xp̄ȝ
ꝙ preeliger̄t libare hoīem peſtiferum
barrabā ne xp̄s liberaret̄. Itē ſcūdo
crudele eſt humilē ⁊ ꝓſtratum pmere
Nouimꝰ em̄ leones ꝓſtratis ⁊ hūilia-
tis parcere. ſed iudei proſtrato ih̄u co
ram pilato ⁊ pontificibꝰ non peperce-
rūt xp̄s etiam fuit metrū ⁊ menſura to
ciꝰ hūilitatis. dixit em̄ Math.xj. diſci
te a me q² mitis ſum ⁊ humilis corde
Sed iudei eiꝰ doctrinā contemnentes
crudeliores leonibꝰ fuerūt q² ps̄.xxj.
aperuer̄t ſup eū os ſuū ſicut leo rapi-
ens ⁊ rugiens. ſ. contra beſtiā vel homi
nem ſibi reſiſtentē. Item tercio crude
le eſt percutere aliquē eo ꝙ vex loqui
tur ſic fecerūt iudei cū percuſſer̄t eum
alapa dicētes. ſic reſpondes pontifici
⁊ xp̄s. ſi male locutꝰ ſum teſtimoniuȝ
perhibe de malo. ſi aūt bene cur me ce
dis.q.d. crudeliter mecū agis. Itē.iiij
ſi vituꝑat̄ q̄ reddit malū ꝓ malo ⁊ pluſ
qui non reddit bonū pro bono plꝰ de-
beȝ vituꝑari q̄ſi crudeliſſimꝰ qui reddit
malū pro bono. Sic fecer̄t iudei q² ꝓ
tantis beneficijs ſicut xp̄s eis fecit in-
firmos eoꝝ curādo. leproſos mūdan-
do. cecos illuminando. obſeſſos a de-
monibꝰ liberādo. ⁊ eoꝝ mortuos ſuſci
tando ꝓcurauerūt ſibi morteȝ. Ideo
xp̄s de eis ꝯquerit̄ ſicut plangit eccle-
ſia in eiꝰ perſona dicens partim illud
Michee.vj. Popule meꝰ q̄d feci tibi
aut in quo contriſtaui te q² eduxi te d̄
t̄ra egipti paraſti crucē ſaluatori tuo.
q² eduxi te per deſertū.xl. annos ⁊ mā
na cibaui te ⁊ introduxi te in terrā ſatꝫ
optimā q̄d vltra debui tibi facere ⁊ nō
feci. Ego quidem plantaui te vineam
meam ſpecioſam ⁊ tu facta es mihi ni
mis amara. aceto nanq̄ ſitim meā po
taſti ⁊ lancea perforaſti latꝰ ſaluatori
tuo. Ego propter te flagellaui egiptū
cū ꝑgēitꝫ. ⁊ tu flagellatū me tradidiſti
Ego te eduxi de egypto d̄merſo pha-
raone in mari rubro ⁊ tu me tradidiſti
principibꝰ ſacerdotū. Ego ante te ape
rui mare ⁊ tu apuiſti lancea latꝰ meū.
Ego ante te iui in columna nubis et
tu me deduxiſti ad pretorium pilati.
Ego te paui manna per deſertū. et tu
me cecidiſti colaphis ⁊ flagell̄. Ego te
potaui aq̄ ſalutis de petra. ⁊ tu me po
taſti felle ⁊ aceto. Ego ꝓpter te chana-
neoꝝ r̄ges ꝑcuſſi ⁊ tu ꝑcuſſiſti arundie
caput meū. Ego dedi tibi ceptrū rega
le. ⁊ tu meo capiti ſpineam coronam.
Ego te exaltaui magna v̄tute ⁊ tu me
ſuſpendiſti in patibulo crucis. Popu
le meus quid feci tibi aut in quo con-
triſtaui te. reſponde mihi. quaſi dicat.
nihil feci tibi niſi bonuȝ ⁊ tu q̄ſi crude
liſſimus impendis mihi maluȝ iuxta
illud psalmi. Retribuerunt mihi ma-
la pro bonis ⁊ odium pro dilectione
mea. Fuerunt etiam iudei crudelio-
res lamijs ſicut Iheremias de eis cō
queritur Trenorum.iiij. Sed ⁊ lamie

nudauerũt mãmas suas lactauerũt catulos. filia populi mei crudelis quasi strucio in deserto super q̃ glo. litteral' historica sic dicit. Sed ⁊ lamie ⁊c̃. pharisEoꝝ ⁊ scribaꝝ duricia exprobrat qui lamijs duriores lac doctrine paruulis negauerũt lamia aũt crudelior suis fetib⁹ q̃z cetere bestie dicitur. sic pharisei populo doctrinã negauerũt ⁊ insuper lamiauerũt strucionib⁹ sil'es qui oua sua vbi exponunt nec in fetũ calefaciunt. lamia hebraice vlit nominat quã quidam hebreoꝝ vnã de farijs suspicãtur q̃ parce dicũtur eo q͛ nulli parcãt quibus sunt similes scribe ⁊ pharisei q̃ etiam manus miserũt in filium dei. plangitur ergo synagoga q̃ q̃si strucio nullam sibi spem aut proximis reliq̃t in posterũ. hec ibi.

De crudelitate iudeorũ erga semetipsos quo ad captiuitatẽ ⁊ damnationem eternam.

Secũdus pũctus est q͛ iudei nõ solũ fuerũt crudeles cõtra xp̃z messiam regẽ ⁊ deũ suũ sꝫ etiaꝫ fuerũt crudeles contra seip̃os se captiuãdo ⁊ ꝑpetuo damnando. Vñ cũ pilat⁹ tenens locũ cesaris eẽt in iudicio ꝯstitut⁹ vt audiret allegata cõtra xp̃m ⁊ ꝯfessus fuisset publice se nõ inuenire causam mortis in eo sciens q͛ ꝑ inuidiam tradidissent eum morti. ⁊ cũ cõfessus est se esse regem declarauit q͛ regnũ suũ nõ erat de hoc mũdo anteq̃ꝫ sententiã daret contra eũ confessus ẽ eũ eẽ innocentẽ ⁊ iustũ vt patuit in precedenti puncto. Judei miseri qui tantũ desiderabãt mortẽ ei⁹ publice se obligauerũt q͛ culpa ⁊ pena mortis eius eẽt super eos ⁊ sup filios suos clamantes. sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros. Math. xxvij. In q̃ mãifeste ostẽditur ꝑuersitas impietat' ⁊ crudelitas eoꝝ q̃ nec sibi timent nec filijs, vnõ dicunt ⁊ sup filios nostros. ex quo patet q͛ culpam ⁊ penam sibi imprecantur ⁊ sue posteritati. hinc potest accipi illud Eccl'iasti. viij. Cum iracũdo non facias rixam ⁊ cũ audace non eas in desertum qm̃ q̃si ante illũ nihil est sanguis id est effusio sanguinis. tales fuerũt iudei effusionẽ sanguinis xp̃i pro nihilo reputãtes homo peccator sanguini insidiatur hoc est q͛ ip̃is iudeis predixit saluator Lu. xj. Requiret a generatõe ista sanguis omniuꝫ ꝓphetarũ qui effusus est ⁊c̃. quia patres eoꝝ suos ipi dñm occiderunt. Si c ergo iudei quasi frenetici facti in seip̃is manus posuerunt vt xp̃m occiderent dicẽtes. Sanguis eius sup nos ⁊c̃. O magna crudelitas q͛ pater seip̃m voluntarie ⁊ ꝓpriũ filium in captiuitatem ⁊ in iram dei ꝑpetuam tradat quia hec obligatõ ⁊ iudeorum peccatum est potissima causa q͛ q̃ꝫdiu mundus durauerit existentibus in eo iudeis et filijs eorum semp erunt captiui vbicũq̃ꝫ sint et ira dei erit super eos. Item crudele est furari aliena et crudelius furari sua sed crudelissimũ est furari seip̃m tales fuerunt miseri iudei quia cum passio christi se extenderet ad redemptionem tocius humani generis sufficienter et oẽs homines naturaliter appetãt saluari iudei ab hac redemptione et saluatõne furati sunt seipsos nolentes participes fieri predicte redemptõnis cũ voce magñ et rabido corde clamauerũt. Sanguis eius sup nos et super filios nr̃os. O infelix iudas qr credulis fuit contra magistrũ suũ crudelis fuit ꝯ seip̃m laq̃o se suspendẽs crepens medi[illegible]s diffusis visceribus eius sic ne miremur si iudei ei similes quia crudeles fuerũt cõtra dñm messiã regẽ ⁊ deũ suũ q͛ crudeles fuerũt cont a seip̃os se et ꝓprios filios ꝑimentes. vñ et pilatus in ep'la quam misit ad tyberiũ cesarẽ sup morteꝫ xp̃i

sic ait tiberio augusto pilatus salutez. Nuper accidit qđ ipe ꝓbaui iudeos ꝑ inuidiā se suosq́ꝫ posteros crudeli dam natione ꝑemisse ⁊c. vide supra hāc hec besiam libro pmo thesauro pmo testi monio.iiij. Item predicti iudei fuerūt siles neroni crudelissimo qui occidit mgr̄m suū senecā non valēs tolerare ti morē eius a puericia occidit etiā ꝓpꝛiaz matrē ⁊ eam fecit scindi vt videret lo cum in q̊ conceptus fuerat: fecit succē di ciuitatem romanā septē diebus ⁊ se ptem noctibus vt expirent q̄nta fuerit succensio troyane vrbis: finaliter cru delissime occidit seipꝫ. Sic miseri iu dei reddentes malū ꝓ bono occiderūt mgr̄m ⁊ dn̄m suū ꝓpꝛiaz matrē suā scꝫ sinagogam ꝑemerūt. Incenderūt igni sanctuariū suū ⁊ ciuitatez ⁊ seipos cru delissime eternaliter dānauerūt ⁊ quia tam crudeles ⁊ viri sanguinū fuerunt culpam ⁊ penam sanguinis xp̄i suꝑ se impcantes. Ideo eoꝝ orōnes deus nō exaudit vt liberent a captiuitate i qua sunt. vn̄ ysa.j. Cū extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis ⁊ cum multiplicaueritis orōnem non exaudiam: manus em̄ vestre sanguine plene sunt.

De crudelitate iudeoꝝ erga cristianos quarū sunt. xvij.

Tercius punctus est de crudeli tate iudeoꝝ erga xp̄ianos h̄ ge neratio prava ⁊ exasperans po stq́ꝫ seipsam vt p̄dictū est crudeliter dā nauit versa in rabiem ꝯ xp̄ianos quo rūz sunt ꝑpetui serui diuersis in mūdi ꝑtibus inaudita crudelia opati sunt ⁊ cōtinue vt possunt veritatem bestiarū excedentes crudelissime opant̄ de qui bus vt colligere potui ex diuersis scri pturis ⁊ relatione viroꝝ fideliū vsq́ꝫ in p̄n̄s tpūs ex eo tunc q̊ ꝓpter peccatuz occisionis xp̄i sui ꝑ orbem in captiui tatem sunt dispersi. xvij. famose crude litates annotant̄: ⁊ non est dubiū q̄n sint alie plures nobis occulte cū dato vno incōueniēti plura sequi cōtigat.

In toleto omnes cristiani gladio sarracenoꝝ trucidati sunt.

Prima crudelitas iudeoꝝ in ci uitate tholetana regni castelle facta est post infelicem casū re gis roderici vltimi regis gentis gotto rum anno primo dn̄i illustris viri in fantis pelagij in asturijs currente era septingentesimaq̄nquagesimasecūda et anno dn̄i septingentesimodecimo quarto: tunc ciuitas tholethana nobil̄ ⁊ fortis ac multoꝝ bonoꝝ habundan tissima specialiter in multitudine no biliū militum ornata fuit posita in po testate hysmahelitarū ⁊ deuicta sine p̄ lio ex ꝓditione ⁊ crudelitate iudeoꝝ i ca hitantiū sicut narrat frater Joh. egi dij. Samoren̄. in suo archano. ⁊ lucas episcopꝰ thuden̄. in cronica sua ac pla nius in generali historia hispanie cōti netur. modus aūt ꝓditionis ⁊ crudeli tatis iudeoꝝ fuit talis vt ibidem legit̄. Cum em̄ xp̄iani ecclesiastici religiosi milites ⁊ alij xp̄iani ciues in dn̄ica oli uarum ꝓpter honorem solēnitatis ma gne s̄m suam consuetudinem exissent homines extra suam ciuitatem ad ec clesiam sancte loacadie vt diuinū v̄bū ibi audirent iudei crudeles q̄ cū sarra cenis posuerūt suā ꝓditionē signataz vt scꝫ illa die clauderent portas ciuita tis xp̄ianis ⁊ aperirēt sarracenis sic de facto fecerūt: q2 venientibus sarraceis ianuas ciuitatis apperuerūt eis: ⁊ ide exeūtes ad xp̄ianos cū essent inarmes ⁊ de tam ꝓdicioso ac ꝑiculoso aduētu nihil cogitātes omnes gladio trucida uerūt: q̊ facto tharif pnceps illoꝝ sarra cenoꝝ ex p̄dictis iudeis ⁊ suis sarrace nis p̄dictā ciuitatē populauit.

In regno frantia occidūtur infantes per iudeos

Secunda crudelitas iudeorum
famosa ostensa in regno fran-
coꝝ sicut narrat vincentius ma
gnus in speculo historiali libro.xxx.c.
xxv.vbi dicit q̃ anno dñi.M.centesi-
mooctuagesimotercio. Philipp⁹ rex
francoꝝ iudeos de regno suo expulit.
Audiēs nēpe multociēs isdē rex a pu
eris q̄ in palacio cū ipo nutriti fuerāt.
q̃ iudei q̄ parisi⁹ manebāt singul' ānis
xp̄ianū vnū in obprobriū xp̄iane reli-
gionis quasi ꝓ sacrificio in cript'ꝫ fos
sis subterraneis latēter in die cene vel
in illa sacra ebdomada penosa iugu-
labāt.ꝫ in hmōi neq̄cia ꝑseuerātes de
prehensi multociensꝫ igne ꝯbusti fue
rant. Nam ꝫ scūs Ricard⁹ cui⁹ corpus
in ecclesia sci Innocētij parisi⁹ requie
scit a iudeis sic interfect⁹ ꝫ cruci affix⁹
feliciter ꝑ martiriū migrauit ad deum
vbi etiā per ei⁹ intercessiones operan
te deo multa facta miracula fuisse re-
feruntur. Venerabilis ergo philipp⁹
rex q̄d viuēte p̄re diu mente clausum
gestaueratꝫ ob patris reuerentiā perfi
cere formidauerat in ipo regni sui ini-
tio zelo dei flāmat⁹ aggressus est. naꝫ
ad ipi⁹ mādatū capti sunt iudei ꝑ totā
frāciā in sinagogis suis in sabbato. Et
prio q̄dē expoliati sunt vestib⁹ ꝫ auro
ꝫ argēto eos siquidem tp̄e multitudo
maxia iudeoꝝ parisi⁹ h̄itabat q̄ de di-
uersis orbis ꝑtib⁹ ob pacis diuturni-
tatē illuc cōuenerāt. Audierāt em̄ strē
nuitatē regū francoꝝ ꝯ inimicos ꝫ pie
tatē in subditos illuc ergo diu conuer
sati intm̄ erāt ditati q̃ fere medietateꝫ
vrbis sibi vendicauerāt. Sed ꝫ ꝯtra dī
ꝫ ecclesie d̄cretū xp̄ianos i domib⁹ su
is seruosꝫ ancillas h̄ebāt q̄ etiam cuꝫ
eis iudaizabāt ciues q̄ꝫ militesꝫ rusti-
cos de suburbijsꝫ opidisꝫ villis supra
modū vsuris grauabāt.ꝫ quosdā etiaꝫ
in domibus suis iuramento astrictis
quasi captiuos in carcere detinebant,
sedꝫ vasa sacra ꝓ instanti ecclesiaꝝ ne-
cessitate sibi nomie vadij supposita tā
viliter tractabāt q̃ eoꝝ infantes in ca-
licib⁹ offas in vino factas comedebāt
ꝫ cū eis bibebāt. Itaq̄ꝫ timt' ib⁹ illis ne
dom⁹ illoꝝ ab officialib⁹ regis scruta-
rentur quidā ex eis crucē aureāꝫ euā-
gelioꝝ codicē auro ꝫ gēmis deornatū
cū alijs vasis in sacco reposuit.ꝫ in ꝓ-
fundam foueā vbi ventrē purgare so-
lebant prochdolor vilissime proiecit.
Que oīa paulo post dño r̄uelāte sunt
inuēta. Datoq̄ꝫ edicto a rege vt oēs iu
dei a regno ei⁹ exirēt. quidā ad fidem
xp̄i conuersi sunt quib⁹ intuitu xp̄iane
religionis oēs possessiones suas inte-
gre concessit. Alij vero barones ꝫ pre-
latos ecclesie donisꝫ ꝓmissis allicere
ceperūt vt ꝑ eoꝝ suggestionēꝫ infinite
pecunie ꝓmissionē animū regis a ꝓ
posito reuocarent. Sed rex nec p̄cib⁹
nec ꝓmissionibus reꝝ tp̄aliū emolli
ri potuit. Illis ergo eiectis eoꝝ̄q̄ꝫ pos
sessionib⁹ immobilib⁹ ad fiscum reg'
deuolutus.rex eoꝝ oēs sinagogas q̄s
scolas vocabāt mūdari iussit. ꝫ eas cō
tra voluntatē oīm p̄ncipū ecclesias d̄o
dedicari ibiq̄ꝫ altaria ꝯsecrari fec̄ vt vbi
pri⁹ xp̄s in ore iudeoꝝ blasphemabat
ibidē a clero ꝫ populo laudaretur. hec
Vincentius.

Crudelitatē iudei i regno frā cie xp̄ianū quēdā flagellatuꝫ ꝫ spinis coronatū suspendentes exercuerunt.

Tercia crudelitas iudeoꝝ circa
idem temp⁹ in predicto regno
francie accidit sicut narrat pre
dictus vinceentius magn⁹ libro.xxx.
specu.histo.ca.liij. cuius narratio tal'
est. Philipp⁹ aūt rex in francia dū eēt
apud sctm̄ germanū i laya. audita c⁹
dam xp̄iani morte ignominiosa ab ip
sis iudeis perpetrata xp̄iane religioni

cōpaciens.familiarībꝰ suis ignorantibus quo iret subito arripuit iter apud braiam velocissime veniens positis in portis ipiꝰ castri custodibꝰ ꝯphensisq; iudeis.lxxxiiij.ꝛ amplꝰ ꝯburi fec. Comitissa eñ ipiꝰ castri munerībꝰ corum corrupta tradiderat eis q̄ndā xpianuz cui falso imponebāt furtū ꝛ homicidium.Nūc igr̄ antiquo odio ꝯmoti manibꝰ a tergo ligatis ꝛ spinis coronatuz per totā villā fustigantes duxerūt ꝛ postea patibulo suspēderūt.hec ibi.

In vno regno frācie ꝓuincia oēs christiani occisi sunt.

Quarta crudelitas iudeoꝝ accidit in eodē regno francie. Cuz eñ iudei maleficijs vterētur et ꝓpter hoc sepe fuissent puniti accidit semel ꝙ iudeꝰ quidā crudelissimꝰ volens vīdicari de xpianis cogitauit modū ꝛ factꝰ ē amicꝰ cuiusdā ministri iusticie q̄ lingua nr̄a d'verdugo ꝛ cū sensit illū grandi secū amicicia ꝯiunctū.q̄dā die rogauit eū instātissime vt vnīꝰ hominis daret ei cor fingēs se hr̄e necessitate eiusdē ꝓ medicina quadaz sine q̄ infirmitas q̄dā curari nō poterat ꝛ corando factū suū dixit ei ꝙ q̄dā hō dabat sibi viginti coronas aurei si euz sanaret ꝛ ꝙ ipe daret sibi decem illarum si ei tribueret ꝑ dictū cor plura etiam alia sibi ꝓmittens. Ille ergo miser tū ex amicicia tū ex cupiditate motꝰ annuit promisitq; sibi cor hominis se daturum.Extrahensq; illud p̄dictuz cor a quodam xpiano quem per iusticiam in partes diuiserat tradidit vxori sue custodiendū dicens ei ꝙ decem coronas debebat habere ꝓ illo a tali iudeo amico suo. Cum ergo mulier illa cognouisset iudeum illū maleficum eē deo inspirante dure reprehendit maritum. Ille vero econuerso reprehendebat eam dicendo ꝙ ipa esset causa ꝙ ꝑderet decem coronas ꝛ plura alia promissa. Finaliter consilio mulieris sic factū est ꝙ acceperūt cor cuiusdaz porci ꝛ tradiderūt iudeo secretissime receperūtq; decem coronas auri. quo accepto iudeus ille non modicū gaudens maleficijs suis vtens sepeliuit predc̄m cor in quodam campo magno cogitās se cor hominis christiani sepelisse. Et factū est ꝙ pꝰ dies paucos congregata est in campo illo innumerabilis multitudo porcoꝝ nō solū domesticorum sed etiam siluestriū.ꝛ tanta fuit lis ꝛ p̄lium inter eos ꝙ omnes mutuo rabidis se morsibus dilacerantes occiderūt sicvt nec vnus remaneret viuus.qd̄ factum a rege francie cognituz iudeo capto aperta est veritas quod sic fuisset factū de hominibus christianis illius prouincie sicut de porcis si cor sepelisset hominis christiani.quare oēs iudei illiꝰ loci ex regis precepto occisi sunt.hec aūt sepe a pluribꝰ fidedignis audiui sic in francia accidisse. His āt ꝛ pluribus alijs maleficijs vtuntur iudei q̄ꝫ alie natōnes mundi cum semꝑ fuerint rebelles deo ydolatre ꝛ preceptoꝝ dei transgressores ipi sunt arioli ipi somniatores.ipi augures.ipi malefici.ipi incantatores. ipe fitones atq; diuini cū tamen eis expresse sit in lege ꝓhibitū Deutro.xviij.Non inueniatur in te q̄ lustret filiū suū aut filiam ducens per ignem.aut qui ariolos sciscitet.aut obseruet somnia atq; auguria. nec sit maleficus aut incantator neq; fitones consulat neq; diuinos ꝛ querat a mortuis veritatez. hec eñ omnia abhominatur dominus.Et itez Leuiti. xx.vir siue mulier in quibus fitonicus vel diuinationis spiritus fuerit morte moriatur lapidibus obruent eos sanguis coꝝ sit super illos.

De crudelitate iudeorū in almania vbi puellā occiderūt et

quare iudei i oi prouicia quam
ĩhitãt christianũ sanguinẽ fun-
dunt.

q Uita crudelitás iudeoꝝ famo
sa accidit in alemania. Uñ re-
fert frater Thomas p̄ fiarcha
barbariẽ. in libro suo de apib⁹ ca. xxx
Miraculũ celeberrimũ qđ acci dit an
no ab incarnatõnis dñi. M. cc. lxj. qđ
factũ est in villa teutonie forchin noie
Contingit aũt vt q̄dã vetula malignis
sima iudeis familiaris effecta puellã
eis annoꝝ septẽ a gentib⁹ ablatã vẽde
ret occidendã. Hanc igr̃ in secreto su-
per pulcra ꝛ plura lintheamina obstru
cta ore ei⁹ in oib⁹ fere iũcturis mẽbro
rũ incisionib⁹ vulnerarũt maxio cona
namine sanguinẽ exprimentes ꝛ in ip
sis lintheaminib⁹ diligẽtissime rceptã
tes. Hãc aũt post tormenta defunctã
iudei in aquã fluidã ꝑpe opidũ ꝓiece
rũt ꝛ sup eam congeriem lapidum po
suerũt. Tercia vero ac quarta die per
manũ erectã ad celum a piscatoribus
est inuenta ꝛ in opiduȝ deportata. hor
rentibus ꝛ clamantibus pp̃lis ab im-
pijs iudeis tm̃ flagitiũ perpetratum.
Erat em̃ in vicinio marchie princeps
qui mox audito tanto piaculo perue
nit ad corpus statimq̧ erectũ residẽs
tetendit manum ad principem quasi
vindictam sanguinis eius vl' forte mi
sericordiã imploraret post horam fere
dimidiam iteruȝ se disposuit defuncti
more supinam. Adductisq̧ ad hoc spe
ctaculũ impijs iudeis statim erupert
omnia vulnera corporis ꝛ in testimõi
um nephãde necis copiosũ sanguineȝ
effuderũt. Mox clamor vulgi attollit̃
ꝛ ad vindictã zeli totalit̃ est aiat⁹. Ex q̇
busdã idicijs capta vetula ꝯuicta ẽ ma
xime cũ filia ei⁹ ꝑuula oia ꝓdiderit q̄
a pueroꝛ ebrio extorq̄tur veritas. Iu
dei quoq̧ capti sunt qui in puellã ma
nus nepharias extenderãt rotatiq̧ et
suspensi sunt cũ vetula. Duo vero mu
tuo se iugulauerunt hec nobis fratres
ordinis predicatorum. Ricard⁹ ꝛ egi
dius sicut illi qui in villa fuerunt post
triduũ quo hec gesta sunt veraciter re
tulerunt. Hinc igitur videndum ẽ cur
iudei sibi consuetudinẽ in omni ꝓuin
cia quam inhabitant/christianum san-
guinem fundant. Certissime em̃ com-
pertum est/ꝙ omni anno in qualibet
prouincia sortes mittũt/q̄ ciuitas vel
opidum xp̄ianũ sanguinẽ alijs ciuita-
tib⁹ tradat. Constat quidẽ ex sctõ euan-
gelio ꝙ pilato lauante manus ꝛ dicen-
te. mũdus ego sum a sanguie iusti h⁹
iudei impijssimi clamauerũt sanguis
eius super nos ꝛc. Super quo beatus
Augu. in sermone quodã qui incipit
in cruce mũere dicit. Videt̃ ꝙ ex ma-
ledictõe parentũ currat ad huc i filios
vena facinoris per maculã sanguinis
vt per hãc fluidã importune ꝓles im-
pia inexpiabiliter cruciet̃ quousq̧ se
ream sanguinis christi recognoscat pe-
nitens ꝛ sanet̃. Preterea dicit ibidẽ su-
pradictus doctor/ꝙ audiuit suis tẽpo-
rib⁹ quendã lr̃atissimum iudeoꝝ con-
uersum ad fidem dixisse quendã qua-
si prophetam eoꝝ in extremo vite pro-
phetasse iudeis/certi sitis inquit nullo
modo vos posse ab illo quo punimini
verecũdissimo cruciatu sanari/nisi so-
lo sanguine xp̄iano/quod verbum ce-
ci semper iudei ꝛ impij capiẽtes indu-
xerunt oi ãno in oi ꝓuincia fundẽduȝ
sanguinem christianoꝝ vt tali sangui-
ne ꝯualescãt. ꝛ addidit/male aũt intel-
lexerũt verbũ sanguinẽ intelligentes
christiani cuiuslibet. sed prorsus illuȝ
sanguinẽ q̇ i salutẽ peccaminũ q̄tidie
fũdit̃ i altari. quem si quilibet vestruȝ
conuersus ad fidem christi sumpserit
vt debuerit mox sanabit̃ ab illa male-
dictõe paterna. hec ille in predicto li-
bro. Ex hoc patet ꝙ iudei q̄ ñ ficte sed

vere accedunt ad baptiſmū ſtatim ſa-
nantur ab illo fluxu ſanguinis quem
paciuntur.

**In alimonia fuit cū intoxica
uerūt omnes puteos ⁊ fontes.**

SExta crudelitas famoſa iudeo
rum facta fuit ſedente in cathe
dra Petri Clemente papa. vj.
ꝙ fuit. cciij. aplicus. ⁊ imꝑante heinri-
co romanoꝝ impatore ꝙ fuit. lxxxxvj.
impator Anno dñi. M. ccc. xlv. tunc
eñ comptum eſt in almania ꝙ iudei i
toxicaſſent oēs fontes ⁊ puteos vt occi
derent oēs xpianos dicte ꝓuincie.
torti eñ aliqui coꝝ id cōfeſſi fuerūt eē
verū. quare mirantes almani tantam
crudelitatē ⁊ timentes gentem ꝓdicio
ſam hr̄e inter ſe ꝑ totā almaniaꝫ iudei
cōbuſti fuerūt habet hoc ex cronicis
impatoꝝ ⁊ ſummoꝝ pontificum.

**In alimonia fuit vbi tres ifan
tes chriſtianoꝝ occiderunt.**

SEptia crudelitas iudeoꝝ famo
ſa accidit circa annū ab incar-
natione dñi. M. cccc. xx. i alma
nia imperante Friderico imperatore
Tunc eñ in vienna ciuitate teutonie
cōpertū eſt ꝙ iudei occiderūt tres ifan
tes xpianos. Compertū eſt etiā ꝙ mu
lier q̄dam xpiana impiiſſima vēdidiſ-
ſet iudeis corpus dñicū. quare ex p̄ce-
pto predicti imꝑatoris. ccc. iudei fuerūt
igne cremati. ⁊ mulier illa ducta ꝑ ci-
uitatē p̄dictam a fabris forpicibꝰ igni-
tis fuit dilacerata hec mihi retulit qui
dam vir illarum partiū dictus Arnol-
dus de almania q̄ me certificauit ſe ꝓ
priis oculis vidiſſe predictam executō
nem iuſticie. tam illoꝝ trecentoꝝ iude
orum q̄ etiā predicte femine.

**In ciuitate pauie accidit vbi
iudeꝰ quidā medicus occidit
vnum chriſtianū infantem.**

OCtaua credulitas iudeorum ac
cidit in ciuitate Ancone. cum
iudeus quidam natōe Januē.
nomine emanuel filius cuiuſdam ma
gni medici iudei p̄dicte ciuitatis cuiꝰ
nomen erat mgr̄ Salomon veniret ad
me in conuentu minoꝝ vali ſolitano.
Anno dñi. M. cccc. lvj. ⁊ oſtēderet ſe
cognoſcere errorem iudaice gentis et
peteret cum deuotione baptiſmo xpi
emundari ⁊ interrogaui eum de pluri
bus ⁊ inter cetera incidentaliter queſi
ui ab eo ꝙ ex quo cognoſcebat errorē
iudeoꝝ ⁊ ꝓfitebatur veritatem fidei ca
tholice diceret mihi v̾itatē de h̄ ꝙ iu-
deis imponitur ſcꝫ ꝙ occidunt ⁊ ſacri-
ficant infantes xpianos cum eos hr̄e
poſſunt. vtrum hoc ſit verum ſi ſciuit
determinate vel vidit vt poſſint xpiani
caucius obſeruari ab eis qui motꝰ cō-
ſcientia ⁊ zelo religionis xpiane narra
uit mihi duo crudeliſſima. vnum qđ
audiuit a parentibꝰ ſuis iudeis ⁊ a plu
ribus aliis iudeis ⁊ aliud quod ꝓpriis
oculis viderat. De primo dixit. Sepe
audiui a parentibus meis ⁊ ab aliis iu
deis ꝙ in partibꝰ ytalie erat quidaꝫ iu
deus qui dicebat mgr̄ Symon de an
cona medicꝰ q̄ diſcurrens ꝑ varia loca
etiā ꝑ magnoꝝ dñoꝝ palacia ꝓpt offi-
ciū ſuū. Accidit ꝙ hūit familiaritateꝫ
nō paruā cū quodā ꝑuerſo chriſtiano
ſacomano qui in quodā loco ceperat
vnū ifantē xpianū etat quattuor ānoꝝ vt
ab eo fureť ſicut ꝯſueuerūt facē gentes
armoꝝ. Sꝫ q̄ puer ille erat ꝑuulꝰ nec
valebat labores ſuſtinere viaꝝ. ex ami
cicia quā hēbat cū p̄dc̄o iudo tradidit
eū ⁊ ſibi donauit nihil mali cogitans
de his q̄ iudeus gerebat in corde ſ͞ȝ vt
ei ſeruiret. Judeꝰ vero nō modicū cor
de gauiſus cepit infantē ⁊ cū eo rediit i
ciuitatē papie vbi domiciliū ſuū habe
bat. ⁊ cū ingredereť domū ſuā videns
horā qua poſſet deſideriū ſue feritatꝫ

explere capto infante sup mensaꝫ extẽdit ⁊ euaginato gladio caput infantis xpiani crudeliter abscidit. dimisso ergo capite oblito supra mensam truncum cepit ⁊ in quãdã secretã cameraꝫ cum eo introiuit vt suũ impleret ꝑuersum ꝓpositũ. Interim vo ꝙ ipe erat in camera deo ordinante ingressus ẽ domũ quidã magnus canis q̇ inueniens caput infantis sup mensam ipm i ore cepit ⁊ p fenestrã in vicũ saltauit. Cuꝫ autẽ iudeus ille crudelis exiret de camera vt p̄dictũ caput tolleret. ⁊ ipm ñ inueniret nõ modicũ miratus sed ⁊ timore ꝑcussus ꝙ esset discooꝑtus statĩ domũ suam exiuit. ⁊ data non ꝑua pecunia quibusdã sacomãnis occultatꝰ ẽ ⁊ vsqꝫ ad mare secrete ꝑductus ⁊ inde nauigio transiuit ad turcos. ⁊ sic euasit manus iusticie ipm diligenter inq̇rentis. Fuit aũt cognitũ p̄dictũ factũ crudele ꝓpter p̄dictũ canẽ. qꝛ cũ tenderet p vicum cum capite in ore casu obuiauit ministris iusticie qui respicientes nõ poterant bene discernere quid esset illud qḋ canis gerebat in ore talit erat sanguine cruentatũ. Finaliter acclamantibꝰ illis dimisit caput. ⁊ vt cognouerunt ꝙ erat caput infantis. mirati sunt vehementer. quis. s. ausus eẽt tam crudele factũ ꝑpetrare. Sequẽtes igit vestigia sanguinis decurrẽtis guttatim p vicum. vnde venerat canis vsqꝫ ad domũ predicti iudei ꝑuenerunt: ⁊ introeuntes inuenerũt mẽsam cruore infectã ⁊ truncũ infantis in camera Iudeũ vo nõ inuenerũt vt dixi supra. Ecce que audiui a parentibus meis ⁊ pluribus alijs vt p̄dixi. ⁊ de quo est fama publica in tota italia.

In saona ciuitate accidit vbi iudei occiderunt vnũ infantem christianũ ⁊ cõicauerũt cũ sanguine eius.

Nona crudelitas iudeoꝝ famosa accidit in ciuitate Saone q̇ distat p dietã a ciuitate ianuẽsi vnde p̄dictus iuuenis manuel postqꝫ mihi retulit p̄dictã crudelitatẽ vt audiuit. Consequenter narrauit id qḋ ꝓprijs oculis cõspexit sub forma que sequit. Cum. n. essem in ciuitate quadaꝫ subiecta ianue que dicit Saona. vt viderẽ sacrificari quendã infanteꝫ xpianũ pater meus deduxit me ad domũ cuiusdã iudei vbi fuerũt septẽ vel octo iudei cõgregati secretissime. ⁊ clausis ianuis diligentissime iuramentũ fortissimũ omnes fecerunt de zelãdo id qḋ facere volebant. sic ꝙ nullo mõ tꝑibus vite sue detegerent quicq̇d ibi fieri viderent. q̇nimo citius paterent morteꝫ vel seipos occiderẽt qꝫ aliquid tale alicui viuentiũ reuelarent quo pacto. ecce deducit in mediũ infantulus q̇daꝫ xpianus etatis fere duoꝝ annoꝝ ⁊ deducto vase illo in quo cõsueuerũt recipere sanguinẽ infantiũ circũcisoꝝ posuerũt p̄dictũ infantẽ nudũ supra p̄dictũ vas. ⁊ quatuor iudei illoꝝ intendebant occisioni sub tali forma ⁊ ordine nam vnus tenebat eum p brachiũ dextrum. secundus p sinistrũ. tercius vo tenebat caput eius eleuatum sic ꝙ isti tres tenebant eũ in forma crucifixi extensum. q̃rtus faciebat opus q̇ infanti xpiano sic disposito ꝑmo posuit i ore eius stuppas fumo plenas. ne scꝫ clamare posset. ⁊ deinde accepit quosdaꝫ ferreos aculeos satis longos. ⁊ mittebat eos crudelissime infra stomachuꝫ ⁊ latera infantis versus ꝑtes corpis superioris qui nõ dubito quin p viscera infantis transirent vsqꝫ ad cor. Sic ergo ille impius iudeus sepe ⁊ celeriter vulnerans infantẽ mittẽs ⁊ extrahẽs p̄dictos aculeos copiosissime viuꝰ sanguis infantis effundebat in p̄dicto vase. qḋ cum viderem exhorrui facinus

t

crudelissimū nec amplius respicere po
tui sed absentaui me aliquantulū i ea
dem domo. Pater meus vo venit ad
me ꝛ dixit mihi multa inter que secre
tissime mihi mandauit ꝙ nunq̄ȝ alicui
viuenti ea que viderā nec que ibidē vi
surus eram detegerem. Sed ꝙ antea
sustinerē mortez vel occiderē meipm
cum gladio q̄ȝ ꝙ aliquid hmōi secreti
reuelarem. ꝛ cum redirem cum eo ad
locū iam p̄dictus infans expirauerat
capto ergo corpe eiusdē ꝓiecerunt eū
in quandā ꝓfundissimā ꝛ obscuraz la
trinā que erat in p̄dicta domo. ꝛ deinde
fructibus diuersis. s. pomis. piris nu
cibus auelanis. ꝛ ceteris q̄ habere po
tuerunt in ptes minutissimas diuidē
tes sanguini illi infantis xp̄iani in p̄di
cto vase miscuerūt ꝛ de illa cōfectione
horribili omēs illi iudei comederūt. ꝛ
ego comedi d̄ sanguine illo. qd̄ postq̄ȝ
gustaui fui ita alteratus in meipo ꝙ il
la die nec altera sequenti nō potui ali
q̄d manducare volēs quasi viscera ef
fundere p̄ horrore. Ecce narraui vobis
fideliter sicut vidi ꝛ quod manducaui d̄
sanguine p̄dicti infantis xp̄iani. Pre
dicta oīa ꝛ plura alia narrauit p̄dict⁹
iuuenis manuel iudeus ante me. ꝛ añ
venerabilē patrē frēm petrū vela pro
tunc in supradicto cōuentu valisolita
no guardianū. Et iterū atq̄ȝ iterū ante
q̄ȝ sacramentū pciperet baptismi. ꝛ post
q̄ȝ baptizatus fuit in eccīa sancti iacobi
p̄dicte ville ꝛ vocatus Franciscus. Ea
dem oīa corā reuerendo in xp̄o pr̄e et
dño: dño gharsia de hoamonte lucēti
ne ep̄o eius patrino i baptismate ꝛ co
ram venerabili dño petro basq̄s deca
no eccie ꝯpostellane ac corā ꝑluribus
alijs notabilib⁹ viris eccīasticis ꝛ lay
cis ꝛ publico notario regis audientie
p̄dicti dñi ep̄i secretario. s. petro marti
ni de guetaria p quē oīa supradicta de
duab⁹ crudelitatib⁹ in scriptis sunt re
dacta ꝛ signata. ꝛ in supradicto cōuen
tu minoꝝ reseruata ad memoriā tanti
facinoris. ꝛ dixit ꝙ supra dicta accide
rāt in p̄dicta ciuitate quasi p quatuor
annos ante cōuersionē suā. Et ptz ꝙ p
petrata fuit hec crudelitas anno domi
ni. M.cccc.lij.

In regno castelle accidit in loco qui dicitur tauara vbi iudei seminauerūt aculeos incēderunt christianoꝝ domos.

Decima crudelitas iudeoꝝ acci
dit in regno castelle in quadaȝ
villa que dicit tauara que ē in
territorio ludouici de almanca. casus
aūt vt est vox cōis ꝛ publica fama fuit
talis. Judeus quidā filius cuiusdā fa
bri iudei cōmisit quoddā crimen. pro
pter quod fuit iuridice occisus. pr̄ vo
eius p̄ dolore filij cōcepit dolorē ꝛ pe
perit iniquitatez. vt. n. vindicaret se de
xp̄ianis in p̄dicto loco finxit se stultuȝ
p multos dies. Modū aūt sue fatuita
tis publicauit in hunc modū vt ab oi
bus stultus reputaret. q̄ diebus ꝛ no
ctib⁹ incedebat p locū p̄dictū clamās
ꝛ pcutiens portas domoꝝ cuȝ martel
lo intantū ꝙ iam de eius vocib⁹ ꝛ icti
bus nō curabant eū fatuū totaliter re
putantes. In domo vo sua secretissi
me cum pueris suis fabris faciebat q̄s
dam laminas ferreas pforatas quib⁹
posset de nocte omnes portas domoꝝ
cōclauare fecit etiam aculeos ferreos
qui lingua nr̄a abrolos noiant. q̄ cōit
ab inimicis semināt ꝓ pedib⁹ equoꝝ ꝛ
hoim cōclauādis. Cū ergo habuit suf
ficientiā p̄dictoꝝ nocte quadā in tēpe
ste noctis silentio discurrens celeriter
p locū vt cōsueuerat conclauauit portas
aculeos p̄dictos seminauit vt si q̄ for
te fractis portis exirent in aculeos in
ciderent. Quib⁹ pactis inuatus nō est
dubiū p alios iudeos cogitantes plene

re omēs xp̄ianos apposuit ignē domi
bus ⁊ fugit. Cū ergo habitatores ꝑdicti lo
ci ꝑ vigore fumi ⁊ ignis calore excita-
rent surgētes velociter ⁊ vt ignē fuge-
rent ad portas apiendas recurrerūt et
nō valerent eas apire multi igne ꝑie-
runt. ⁊ si qui euaserūt fractis portis in
aculeos ceciderūt grauiter pedibꝰ vul
nerati q̄re ꝑdicte crudelitatis ⁊ mali-
cie inopinate querela ad regē venit q̄
fm ꝙ est publica fama literas suas de
dit ꝑdicto loco ꝙ q̄cunq͡ȝ iudeus in eo
vel eius terminis capet statim occide-
ret. Accidit aūt ꝙ iudeꝰ quidē iter fa-
ciens ꝓpe terminū ꝑdicti loci cogitās
ꝙ a nullo possit videri quasi derisorie
intrabat in t̄minū ꝑdictū. ⁊ subito exi
bat dicens. hec verba iudeꝰ in tauara:
iudeꝰ extra tauarā sed q̄ latebant eū vi
dentes cōꝑhenderūt ⁊ ibidē ignibꝰ cō
busserūt. ⁊ iō in ꝓuerbiū tradūt in illis
ꝑtibꝰ cōtra iudeos. ꝑdicta verba iudeꝰ
in tauara ⁊ iudeꝰ extra tauarā nec am-
plius iudeus aliquis ibi habitauit vs-
q͡ȝ in hodiernū diem.

In predicto regno accidit vbi iudei occiderunt viuuȝ infantē xp̄ianū ⁊ cōicauerunt cū cineribus cordis eius.

V ndecima crudelitas iudeorūȝ
accidit in ꝑdicto regno castelle
circa annū dn̄i. M. cccc. liiij. cū
essē de noīe iesu in villa vallisolitana vi
ginti duos sermones facerē ⁊ vltimū i
illa materia vellē facere relatum mihi
fuit a ꝑsonis fidedignis inter q̄s fuerūt
reuerēdus in xp̄o pr̄ ⁊ dn̄s garschias
de voamonde lucensis ep̄s supra noia
tus. homo q̄daȝ magne scie ⁊ bone cō
scientie. ⁊ rodericus didaci de mendo
ca miles vtiq͡ȝ strennuꝰ atq͡ȝ timēs deū
ꝙ duo iudei in terra ludouici de almā
ca ceperant vnū infantem ꝑuulū xp̄ia
nū furtiue ⁊ deducētes eū extra locuȝ
in quodā campo occiderant. ⁊ apiētes
eū ꝑ mediū corꝑis extraxerūt cor eius
⁊ sepulto corꝑe in suꝑficie recesserunt.
Canes aūt ibidē transeūtes corpuscu
lū illud effodiētes extraxerūt ⁊ corro-
serūt. vnus aūt eorū brachiū cū manu
deducens in ore a pastoribꝰ captus ē:
⁊ sic detecta fuit mors infantis q̄ nō in
ueniebat. Iudei aūt ꝑdicti cōuocātes
secrete alios de q̄bus ⁊ ipi cōfidebāt ꝑ
dictū cor cōbusserūt. ⁊ in cinerē reda-
ctū vino miscuerūt ⁊ de illo ꝑdicti iu
dei bibentes cōicauerunt. Supra q̄ fa
cto ꝑdictus didacus de almanca fecit
diligentē inquisitōem. ⁊ inuenit predi
ctos iudeos reos i crimie. captoq͡ȝ vno
illorū q̄ fecerat factū. vir quippe rebeꝰ
capillis ⁊ barba quē ego vidi ⁊ tormē
tis expositus cōfessus ē ⁊ nō negauit.
Cunq͡ȝ vellet facere iusticiā de eodē iu
dei qui nō dormiebant velocissime iti
nerantes a rege lr̄as habuerūt in qui-
bus aduocabat cām ad se ⁊ mandabat
militi ꝙ non ꝓcederet vltra q̄usq͡ȝ am
plius videret in cā. ⁊ sic cessauit ꝑdi
ctus miles ab executiōe iusticie. Hac
ergo certitudine habita ego ꝑdicaui ꝑ
dictū sermonē in eccia sancti Nicolai
que est ꝓpe iudaismū vbi tota villa cō
uenerat ꝓcessionaliter. ⁊ etiam multi
iudei. ⁊ ibidem aggrauaui hanc cru-
delitatē mihi nouit relatā vt dcm̄ ē q̄d
verbū publicatū nō modicū displicu
it iudeis ibidē p̄ntibus ac etiā pluribꝰ
alijs de genere suo illis fauētibus. Pro
pter q̄d sic factū ē ꝙ iudeꝰ ille ductus
fuit ad ꝑdictā villā vallisoletanā ꝓcurā
tibꝰ aliq̄bꝰ de genē suo q̄ ꝓtūc magnaȝ
ꝑtē in cācellaria regis habebāt. vt colo
re iusticie ipm̄ liberarēt extrahētes eū
a manibꝰ ꝑdicti militis. Positus ergo ē
i carcere publico. ⁊ tūc supradictꝰ dn̄s
lucen̄. ep̄s lr̄am quādā recepit a supra
noiato milite luduico de almāca noīe
ꝓprio roboratam quam ꝓprijs oculis

vidi ⁊ in manibus meis tenui et legi. In qua narrabat ⁊ asserebat oia supꝛa dicta foꝛe vera. ⁊ quō cessauerat ab executōe iusticie. ꝓpter p̄dictā lr̄az regis recōmendans eidē p̄dictū negociū ꝑ honoꝛē fidei exquo erat pꝛincipalis in consilio regis. vidit insuꝑ p̄dictus dn̄s ep̄s inquisitōem factā ꝑ supꝛadictum militē in qua oia p̄dicta cōtinebant vt mihi affirmauit. Sed qꝛ munera ⁊ fauoꝛ timoꝛ ⁊ amoꝛ coꝛrūpunt iudices. ⁊ tres p̄toꝛes intendebant in cā quoꝛū vnus sine altero nihil poterat facere i casu illo ⁊ duo illoꝝ erant de genere illo. idō tandiu illi duo dilatauerūt negocium ⁊ dissimulauerūt. hec ⁊ alia cauillantes ꝙ nihil vsq̄ nunc in executōne iusticie factū est. vt de iudicibus illis suo temꝑe deus faciat vltōem.

In eodē regno ciuitate tauren̄. accidit vbi presciderūt carnem eum sanguine de cruce cuiusdam paruuli chꝛistiani ⁊ secum deduxerūt.

Dodecima crudelitas iudeoꝝ accidit in ciuitate thauri supꝛadicti regni castelle āno dn̄i. M cccc. lvij. Cum. n. in ea ꝑte ciuitatis p̄dicte que depopulata ē duo infantes xp̄iani fere etatis septē annoꝝ in solatijs puerilibꝰ ambularēt. Ecce duo iudei qui viderunt eos solos ⁊ a nemine videri p̄dictos infantes caꝑe voluerūt. sed qꝛ timuerūt non habere spaciū ad suā maliciā exercendā currētes pꝰ eos vnū acceperūt. ⁊ abscindētes frustum carnis de crure eiꝰ inuoluētes in sanguine eius recesserūt. ⁊ statim fugiētes in ciuitatē zamoꝛe se receperūt. Quid aūt fecerūt de carne illa ignoꝛat cū ex negligentia nulla facta fuerit executio iusticie. hoc mihi narrauit reuerēdus in xp̄o pater ⁊ dn̄s alfonsus de viuero ep̄s salamantinus certificans me de veritate huius facti. cum ꝑuulus p̄dictꝰ cuius caro abscisa est esset filius cuiusdam scutiferi sui qui dicebat Johannes da benafarses. Itē de eadē ciuitate anno quo supꝛa vir q̄dā simplex venit ad me volēs ꝓponere q̄relā q̄ndā similē p̄dicte in consilio regis que talis erat vt in scriptis on̄debat ꝙ die quadam iudeus quidā cepit vnū paruulū sub clamide nemine vidente et manu posita suꝑ os suū ne clamare possz deduxit illū ad domū suam. solo ꝯo posito clausis poꝛtis domus sue tentauit occidere infantē ȝ dn̄o disponēte clamauit infans. ⁊ cum clamaret casu q̄dem operarij venientes de vinearum culturis ⁊ transitū facientes ante poꝛtas domus p̄dicti iudei audientes voces p̄dicti infantis steterūt ꝑcusserunt q̄ poꝛtas p̄dictas foꝛtissime cū instrumētis agroꝝ que in manibus ferebāt intantū ꝙ iudeꝰ necessario habuit aperire ⁊ inuento infante querebant quidnam esset iste clamoꝛ. ⁊ iudeus respondit ꝙ ludebat cum eo. sic ergo liberatꝰ est infans ille a ludo iudei qui narrauit eis quō ceperat euz iudeus ⁊ quō eū occidere voluerat. Accusatus fuit iudeus ille in p̄dicta ciuitate coꝛaz iudicibus eiusdē. ⁊ deducta est causa ad regis cōsilium. quid amplius factum est non noui.

In medicinis vbi assignantur tres rōes quare non expedit chꝛistianis vti medicinis iudeoꝛum.

Terciadecima crudelitas iudeorū exercet cōiter in medicinis. Plurimi. n. iudeoꝝ vidētes negligentiam xp̄ianoꝝ in discenda artez medicine viribꝰ laboꝛāt ꝓ peritia dicte artis. ⁊ cuz vigeant astutia serpentina student viriliter dn̄is cōplacere vt eos teneant ꝓ ꝑte sua. ⁊ intantum iam dn̄i

ꝑales.imo qd̓ flendū ē.ꝛ plati ecclastici eis adherēt vt vix inueniat aliquis eoꝝ q̇ nō habeat penes se diabolū iudeum medicū q̇ intantū laudant eos: vt dicūt xp̄ianos medicos lꝫ ꝑitos sic ego cognosco ignaros in arte medicine.Cū ergo iudei p̄dicti cognoscūt circa se fauorē dn̄oꝝ sic circa inferiores seruientes.beatus qui ab eoꝝ manibus euadit.Narrent q̇ ab eis recipiūt purgatōes ꝛ fleubothomiaꝝ cōsil.a.me ei existente in ciuitate Segolcien̄.Iudeus q̇dam medicus purgatōem quādā tradidit vni xp̄iano.ꝛ casu vnus alius amicus illius infirmi q̇ etiā ꝓtunc incipiebat infirmari modicū qd̓ supfuit de purgatōe illa qd̓ non potuit recipe primus ip̄e accepit cogitans ꝛ illud sibi salutare.qui q̄si subito intrinsecus igne succensi facti sunt amentes intantū ꝙ post quintā diē prim⁹ mortu⁹ est. Alius ṽo q̄i ꝑ miraculū liberat⁹.d̓ sil̓ibus aūt nō est nūerus intātū ꝙ si vnū curant q̇nquaginta occidunt.sicut reꝑtū est iudeos medicos seip̄os in suis solennitatib⁹ laudare cōferētes adinuicē q̇s eoꝝ plures occiderit xp̄ianos Et si vis scire causas quare xp̄iani nō debent recipe medicinā a iudeis. Audi testē famosum ex eoꝝ genere.s.magistrū.Alfonsum ꝯuersuꝫ in libro belloꝝ dei ca.xliiij.vbi sic dicit.Nō expedit xp̄iano alicui medicinā recipe a iudeo triplici rōe.Prima est q꞉ iudeus ſm veritatē nō cognoscit naturas ꝛ cōplexiones oīm ciboꝝ q̇ eis deferūtur: nisi ex auditu nō tū ex expientia quaꝫ ip̄e ꝑ se facere posset.verbigratia.non cognoscit medicus iudeus naturā carnis leporis ꝛ cirogrili.et ficedule et piscis cōgri.ꝛ sic de alijs carnibus ꝑ libros.sicut cognoscit carnē bouis arietis ꝛ hirci.ꝛ alios cibos quos habuerit in vsu comedendi.ꝛ iam dixerūt sapientes medici ꝙ nō sufficit alicui ad hoc ꝙ sit bonus ꝛ verus medicus legere in libris quousqꝫ vtat experimentis ꝛ ꝓbationib⁹ medicinaꝝ ꝛ ciboꝝ ꝛ infirmitatū.ꝛ infirmos visitando.Medicus aūt nō pōt expiri naturā ciborū sibi vetitoꝝ nisi in corpe alieno sicut ꝓbant ꝛ expiunt venena in alieno corpe ꝑua sapia.sufficit ad discernēdū cibos vel ea que sp̄ sunt nociua.q꞉ sufficit ꝙ sciat de ill̓ solūmō ꝙ sunt nociua ꝫ nō sufficit ꝑua sapia ad vetandū ea q̇ non sunt semꝑ nociua nec semꝑ vtilia.ꝛ iō q̇ caret magna sapia in sil̓ibus adducit infirmū ad periculū vel ad mortē.Secunda rō est.q꞉ talis medicus vl̓ timet facere peccatū ſm legē suā vel nō.ꝛ cōstat ꝙ timent facere peccatū.q꞉ sapientes iudeoꝝ dixerūt ꝙ melior medicoꝝ ibit ad infernū.ꝛ cā hui⁹ est.q꞉ intētio medicoꝝ vt plurimū est vt acquirant diuitias.vel vt acquirāt magnū nomē sibi nō vt seruiant deo.ꝛ hoc est eis aliq̄n cā ad elongandū aliq̄n infirmitates vel ad peiorandū eas.vel vt infirmos ꝑmanēt.ꝛ si talis est natura medicorū in generali.quantomagis hoc erit de medicis iudeis cū vt cōiter n̄ sit in eis timor peccandi vt dictū est.Tercia rō est ꝙ lꝫ medicus iudeus essꝫ timidus in peccādo ſm legē suā.expedit multū vt vnusquisqꝫ se custodiat ab eo.q̇a lex sua p̄cipit ei occidere xp̄ianos ꝛ eorū bona accipe.defendit etiā iudeus a reddendo xp̄iano ea q̄ ꝑdiderit ꝛ oblitus fuerit.ꝛ soluere ei debitū qd̓ debꝫ ꝛ facere ei amorē.ꝛ ꝙ est p̄ceptū legis occidere eum.ꝓpter que oīa xp̄ianus est debitor anime sue si ponit corpus suū in manib⁹ medici iudei ꝛ q̄re xp̄ianus cōfidet de fide iudeoꝝ cū ip̄i non cōfidant de xp̄ianis.q꞉ intētio eoꝝ ad malū ꝓna ē ꝛ ad suspitōes h̄ndas d̓ bonis.ꝛ ꝙ ip̄i venenose retinent in cordibus suis vt faciant.alijs de hoc suspicant in alijs.ꝛ sic dixerūt sapiētes eoꝝ

in thalmuth q̄ nō debent recipe medicinā a xp̄ianis nec ab alijs gentilibus nec debent eoꝝ capilli ab illis circinari vel radi. nec habere societatē cum illis in via nec stare soli cum eis in vno loco. sed si xp̄ianus catholicus elongauerit se a iudeo in dando ꝛ recipiendo spāliter si elongauerit se ab eo in fctō medicine recipiet magnā remuneratōnō a deo. q̄ꝛ in hoc implet magna dei p̄cepta cū custodiat aīam ꝛ corp⁹ suū. ac etiam alios xp̄ianos q̄ eum in hoc audierint a mortis piculo. q̄ꝛ lex dicit Deutro. iiij. custodi temetipm ꝛ aīam tuā sollicite. ꝛ iterū Hiere. xvij. custodite aīas vr̄as. Itez si xp̄iani in his se custodierint a iudeis faciēt in hoc seruitiū deo ꝛ iesu xp̄o filio eius seruiēt deo. q̄ꝛ cum iudei viderint q̄ venit eis aliq̄d damnū. q̄ꝛ non timent deū nec timēt peccatū. erit hoc eis causa ꝛ rō: vt redeant ad timorē dei. ꝛ vt abstineant a peccato. ꝛ in hoc implet magnū p̄ceptū dei. Sic. n. dixerūt sapientes q̄ maior est ante deuz ille qui facit alicui facere bonū q̄ȝ ille qui facit. Seruiēt etiam iesu xp̄o filio eius. q̄ꝛ cum iudei viderint q̄ eis nascit̄ aliq̄d damnū ꝓpter malos mores eoꝝ ꝛ ꝓpter defectū modestie qui h̄t in eoꝝ thalmudica lege. erit eis hoc causa ꝛ rō vt redeant ꝛ diligenter attendant in aduentu messie sicut eis supra ꝓbatū est. ꝛ vt dimittāt legem illā crudelitatis ꝛ accipiāt legē iesu xp̄i veri messie que est lex charitatis humilitatis ꝛ modestie. ꝛ nō est in mūdo maius p̄ceptū dei q̄ȝ p̄dictū. Et ido hec scripsi nō ꝓpter eoꝝ vituperiū sed vt seruiā deo. ꝛ vt ostendat̄ laus ꝛ honoꝛ legis iesu xp̄i ꝛ cōuertētiū se ad illam. hec ille. In cōcordantiā hoꝝ pōt adduci illud ꝓuer. xxj. qui custodit os suū. s. a medicinis recipiēdis a iudeis custodit ab angustijs aīam suam.

In venenis propinandis.

Quartadecia crudelitas iudeorum est in venenis ꝓpinandis. Rabies eniz iudeoꝝ plurimos vocandi modos circa xp̄ianos inueniens nō solū circa infirmos. sed etiaz circa sanos se extēdit sed spāliter in veneni ꝓpinatōib⁹. ꝛ nō solū talia opant̄ ignoꝛantibus xp̄ianis sed etiā cum alii qui puersi xp̄iani diabolico ꝯsilio illusi volūt aliquē occidere veneno ad iudeos tanq̄ȝ ad peritissimos in hac arte recurrūt qui interpositis iuramētis de seruando secrete audacter virus effundunt. sicut nuper accidit in cāpis goticis istius regni castelle vbi cum duo frēs milites quoꝝ maioꝛ dicebat̄ iohānes de vega pacifice vt videbat̄ in vnū sepe cohabitarēt mioꝛ fratris sui moꝛtem excogitauit vt tota hereditas puenirēt ad eū. pulsantibus ergo coꝛ eius auaricia ꝛ ambitōe ꝓditōem excogitatā reuelauit cuidā iudeo medico. ad almirā p̄dicti regni q̄ data pecunia vl̄ ꝓmissa ꝛ iuramento secrete interposito. tradidit sibi venenū quo frēm suū perimeret. Cūq̄ȝ die quadā ad mensaz fratris veniret obseruato puncto in vase. in quo vinū erat fratri ꝓpinandū soluz venenū effudit. Cum v̊o dapifer eiusdē militis in argentea taca vinū illud poneret. vt predicto militi ꝓpinaret. ita fuit taca illa subito quodā coloꝛe hoꝛribili obfuscata. q̄d pauidū erat vinuz illud aspicere. cognouerūt ergo manifeste q̄ venenū erat in vase. ꝛ facta diligenti inquisitōe inuētū est q̄ frater ei⁹ fecerat ꝓditōem illā. captus ergo ꝛ vinculatus cōfessus ē ꝛ nō negauit ꝭ supplicatōibus quoꝛundā militū veniam meruit a fratre cū hac conditōe q̄ ingrederet̄ religionē de qua nunq̄ȝ exiret et sic factū est. quia positus fuerat in monasterio mōachoꝝ sancti benedicti ville supradicte vallisoliitani in qua nūc

monachus est effectus. Iudeus vo q̄ dederat vinū cognito q̄ pditio erat de tecta ne forte captus vi tormentoꝝ. h̄ ꝛ alia plurima mala que fecerat reue laret. ꝑpter que merito nō solū ipe sed omnes iudei deberent perire veneno hausto seipm necauit. O q̄ piculosa ē cōuersatio iudeoꝝ xp̄ianis oībus spā liter magnatibus ꝛ regibus. Nūquid vo impator sequens cōsiliū symonis magi iudei in oībus horribilr fuit ꝛ ma la morte finiuit. Nunqd helena cōstā tini mr̄ ex nimia cōuersatōe cū iudeis in irl̄m quasi ꝯuersa fuit ad iudaismū nisi interuenisset filius ei⁹ qui fecit q̄ cōgregarent sapiētes iudeoꝝ cū sacer dotibus xp̄ianoꝝ rome vbi fuerunt ex pte xp̄ianoꝝ.lxxv.epī.ꝛ de iudeis.xij. sapientes.ꝛ centū ꝛ nouē sacerdotes. ꝛ facta fuit disputatio corā Constanti no ꝛ helena mr̄e eius.ꝛ fuerūt omnes iudei deuicti ꝛ cōfusi ꝑ solū sa nctū sil uestrū papā ꝛ cōuersi ad fidē xp̄i ac re gina helena liberata a piculo in q̄ erat vt pꝫ in cronicis impatoꝝ ꝛ generali historia hispanie. Nōne rex petrus ca stelle sequens cōuersatiōem ꝛ cōsiliuꝫ duoꝝ iudeoꝝ quoꝝ vnus dicebaꝛ abē sarsal.q̄ certificauerat eū q̄ debent lu crari trā sanctā irl̄m.q2 sic inuenerat i signo natiuitatis eius. Alter vo iude⁹ vocabaꝛ salomon leui q̄ erat eius the saurarius.maior in oībus. infelix fuit crudelissimus.nō solū in extraneos ꝫ etiā in suos frēs ꝛ naturales subditos ac mala morte finiuit occisus i mōtiel a rege heinrico. Nōne rex alfonsus ex cōuersatōe iudeoꝝ in tātā venit cecita tem q̄ tenuerit quandā iudeā in cōcu binā qnq̄ annis.in quib⁹ sic fuit alie natus maleficijs illius iudee q̄ nullus pōterat habere audiētiā cū eo ꝛ regnū destruebaꝛ.nisi milites succurrissent q̄ quadā die ipam occiderūt cū seruituti bus eiusdē.fm q̄ legiꝛ in cronica vida ci campidocti. Non ergo possum ap probare cōuersatōem xp̄ianoꝝ cuꝫ iu deis spāliter magnatū platoꝝ ꝛ reguꝫ cum tot mala exempla ꝛ picula nō so lum corpoꝝ sed etiā aiarū ꝛ reipublice legamus ꝛ experiamur.

In orōnibus in quibus quo tidie orant pro destructione ec clesie xp̄i ꝛ principū christiano rum.

Quintadecia crudelitas iudeo rū in orōnibus eoꝝ ostēdiꝛ.nō.n. iudei orant ꝑ inimicis ꝛ psecuto ribus ex charitate ꝛ pietate sicut faciūt xp̄iani.sed sicut i opibus. vt supra cla ret crudelissimi ostēdunꝛ.sic ꝛ in orōni bus suis spāliter in quatuor. Primo i festo mardochei qō adhuc celebrāt.xv kal.marcij cōterunt ollas in synagogā dicentes.sicut cōtritus est amon sic re gnū xp̄ianoꝝ velociter cōteraꝛ. Secū da orō iudeoꝝ ꝑcipiꝛ eis q̄ fiat cū trās eunt añ domos orōnis xp̄ianoꝝ. orāt eñ sic in lingua fm hebraicū suū domus supboꝝ psternet te deus. Terciā orōnē faciunt cum transeūt ꝑ cimiteria xp̄ia noꝝ sub tali verboꝝ serie erit verecūda ta mater vr̄a erit repudiata illa q̄ vos peperit.quia finis xp̄ianoꝝ vermis est Quartā orōnē faciunt q̄tidie ter in die in qua maledicunt iesum xp̄m ꝛ disci pulos suos atq̄ reges ꝛ principes xp̄i anos cuius tenor talis est.fm hieronī. de sancta fide in tractatu secundo libri sui quem composuit ꝑ mandatū pape benedicti in ca.v.ꝛ vt intelligatur no tandū q̄ iudei vocant conuersos ad fi dem xp̄i mesunadin.i.destructos. Di cūt ergo sic mesunadin.i.destructis nō sit spes.ꝛ omnes heretici ꝛ omnes qui loquūꝛ ꝯ isrl̄ in breui sint scisi. et regnū supbiosum in breui sit euulsum cassa tum ꝛ destructū. ꝛ oēs inimici nr̄i sint

destructi ꝛ hũiliati ꝛ cõfracti breuiter
in diebus nr̃is. Mgr̃ alfonsus cõuer-
sus in libro ꝺ bellis dei ca.xliiij. vocat
iudeos supbos ꝛ crudeles.qꝛ nõ orant
ex charitate sicut xp̃iani.ꝛponit in ter
minis supradictam orõnẽ sub hac for
ma. Qui cõuertunt ad aliã legẽ nõ ha
beant spem.ꝛ omẽs heretici subito pe
reant.ꝛ oẽs nr̃i inimici.ꝛ oẽs odiẽtes
nos.ꝛ oẽs q̃ querunt mala nobis. su-
bito succidant.ꝛ oẽ regnũ supbi fran-
ge cito.destrue ꝛ opprime cito. in die-
bus nr̃is.ꝛ ipi vocant xp̃ianos regnũ
malignitatis.hec ille. Cuꝫ aũt iudeis
dicit a xp̃ianis ꝙ ipi faciãt hãc orõneꝫ
statim negant.ꝫ mentita est iniquitas
sibi cũ hoc fuerit publice oñsum ꝑ su-
pradictũ mgr̃m alfonsuꝫ illustrissimo
regi alfonso.q̃ disputauit cũ maiorib⁹
ꝛ sapientioribus iudeoꝝ.ꝛ fecit eos co
gnoscere ꝙ dicebant p̃dictam orõnẽ ꝛ
maledictoẽm ꝫ xp̃ianos.ꝓpter qꝺ p̃di
ctus rex inhibuit iudeis singulis ne il
lã orõnẽ dicerẽt.ꝛ ꝙ eã ab oĩbus libris
suis raderent ꝛ amouerẽt cuius tenor
talis est. Dñs alfonsus castelle thole-
ti ꝛ legionis galecie.hispalis cordube
mircie.gibennij.ꝛ algarbij rex. domi-
nusq̃ moline consilijs iudeoꝝ oĩm re
gnoꝝ nr̃oꝝ ꝛ ipoꝝ q̃libet grãm cũ salu
te. Uolo vos scire nobis fuisse relatũ
ꝑ mgr̃m alfonsum ꝯuersum sacristam
maioris eccl̃ie vallisolitane vos vti a
magnis tp̃ibus inter vos quotidie ab
vtroq̃ sexu adulte etatis orõne quadã
in qua maledictõeꝫ oĩpotẽtis dei xp̃ia
nis ac oĩbus ad fidẽ xp̃i ꝯuersis imp̃-
camini eos censendo hereticos.etiam
inimicos capitales.ꝛ ꝙ publice deuꝫ
exoratis vt eos destruat atq̃ ꝑdat.ꝛ lꝫ
aliqui iudeoꝝ dicendo negabant hoc
nõ dicere xp̃ianis disputauit tñ hoc di
ctus mgr̃ alfonsus cũ sapientioribus
vallesole q̃ de vobis fuerint adinuẽti.
corã iudicibus vr̃is ac scribis publicis

ꝛ merinis atq̃ ꝓbis viris de p̃dicatori
bus fr̃ibus ꝛ multis alijs circũstãtib⁹
vbi iuramento legis iudeoꝝ illi sũme
lr̃ati inter se cõcesserũt dictis libroruꝫ
suoꝝ iniũctũ ab antecessorib⁹ hoc fuis
se veluti dictus mgr̃ alfonsus demon
strabat.ꝛ ipi suis noibus sup hoc vice
ꝛ vicibus roborarũt in hebraico.vidẽ-
te nobis hoc vitupare ꝛ erogare fidei
xp̃iane in bonũ duximus ꝑ mandatũ
ne in aliquo regnoꝝ nr̃oꝝ ampli⁹ hoc
fiat.ꝙ si iudeus aliq̃s vel iudea hoc p̃
sumpserit attentare iudicibus oĩbus ꝛ
merinis atq̃ potentib⁹ cuiusq̃ loci in
quo hoc acciderit q̃ hanc nr̃am lr̃am
viderint vel transumptũ signatũ nota
rio publico iniungimus viua voce ibi
remediũ ponere sicut erga illos q̃ cõ-
tra xp̃ianũ fidẽ ꝓponũt.ꝛ lr̃am nr̃am
recipiunt in cõtemptũ ꝛ ꝙ vt ibi scribi
tur cõpleatis.ꝛ vnus ꝑ alio nõ excuse
tur qꝺ iniungim⁹ ponere in effectu et
custodiatis ꝛ defendatis. Predicte no
stre lr̃e vel transumpti illi⁹ signati no-
tario publico ostensoꝝ.nec ꝑmittatis
dicto vel facto aliquẽ vl' aliquos ꝫ eũ
ꝓcedere quoq̃ mõ nec aliud faciatis i
hoc sub pena nr̃i dominij cẽtũ mara-
betinoꝝ nũmisme noue cuiuslibet oĩ
vice.ꝛ qualiter vos hanc lr̃am vl' tran
sũptũ signatũ notario publico.tales
vel tales duxeritis adimplendũ cuiq̃
notario publico cuiusq̃ ville vl' loci.q̃
ad hoc vocatus fuerit imponimus ꝑ
mandatũ ꝙ hoi hanc lr̃am nr̃am nun
cianti testionio suo signatũ signo pre-
beat vt nobis constat qualiter manda
tum nostrum duxeritis adimplenduꝫ
ꝛ aliud nullus vestrum audeat atten-
tare sub dicta pena ꝛ officij vr̃i lecta lr̃a
sibi oĩmodo p̃ñtetis.datum i valleole
ti.xxv.die mẽsis februarij.era.M.ccc
lxxiiij.ꝛ lꝫ tp̃e illius regis iudei defa-
cto illam amouissent tamẽ post mor-
tem reg. iterum recupata est a iudeis

sicut dicit mgr̄ iohānes cōuersus in li
bro de ꝯcordia legū.titu.v.ca.x.q̄ itez
ex ꝓcepto regis in ciuitate burgēsi co
ram dn̄o gomecio archiep̄o toletano.
cui rex negociuȝ recōmisit disputauit
cū sapiētib⁹ iudeoꝝ.⁊ oñdit eis ꝙ post
ꝙ̄ eis ꝓhibita fuit ꝓdicta oro.adhuc il
lam cōtinuo ter in die dicebāt.s.ō ma
ne in meridie ⁊ in cōpletorio.⁊ cantor
coꝝ bis hoc dicere obligat̄ pplo p̄nte
⁊ rn̄dente Amen.Et ꝓdict⁹ doctor ta
ctis sacrosanctis de veritate dicēda.vt
ptȝ i ca.supradicto.iurauit ꝙ illud qđ
ꝯsonabat ꝓdicta oro erat hoc i forma
Nō sit spes destructis ⁊ repente here
tici deperdāt̄.⁊ inimici nr̄i subito scisi
sint.ac regnū sup̄bie in puncto franga
tur.⁊ in diebus nr̄is submergant̄ ⁊ tu
deus benedicte frange inimicos nr̄os
⁊ coꝝ destrue sup̄biā sine mora.Item
ꝙ verū sit ꝙ iudei dicant hanc orōneȝ
etiā tp̄ibus nr̄is accedat singularis te
stis de coꝝ genere.s.dn̄s paulus bur
gen̄.ep̄s qui in dialogo suo distinctōe
v.ca.vij.declarās ꝯ iudeos.liij.c.esaie
Non posse exponi nisi de rege messia
iesu xp̄o sup̄ verbo.⁊ ꝓ transgressorib⁹
orauit sic dicit.hoc non pōt exponi de
pplo iudaico qui nō solū nō orat ꝓ gē
tilibus imo quotidie orat ꝓ destructō
ne romani imperij.⁊ p̄sertim ꝓ destru
ctione eccīe xp̄i ⁊ discipuloꝝ eius.vt
ptȝ ꝑ quādā orōnē eius que quotidie
ab eis dicit̄ in suis synagogis.In qua
inter quedā alia expresse dr̄.oēs hereti
ci subito pereant.que verba rabi salo
mon ⁊ rabi moyses ⁊ ceteri sic expo
nunt.Isti heretici sunt discipuli naza
reni.vide ergo si de talibus pōt verifi
cari.⁊ ꝓ transgressorib⁹ orauit.hec ille
Item sicut dicit mgr̄ alfonsus conuer
sus libro ⁊ ca.quo supra.Orant iudei
ꝙ si aliquis iudeus dederit xp̄iano qđ
ꝑdidit vel gentili ꝙ nō parcat ei deus.
⁊ infra.adhuc est intentū aliquoꝝ co
rum qn̄ orant qualibet die ꝙ gentiles
adorant ⁊ obediunt ebel.berith qđ so
nat nihil ⁊ vanitas.

In doctrina eorū cōtra christianos.

Sextadecima crudelitas iudeo
rū oñditur in coꝝ thalmudica
doctrina sicut notat ꝓdict⁹ ma
gister alfonsus ꝯuersus in libro ⁊ ca.q̄
bus supra.vnde dic̄ ꝙ defendit̄ iudeo
ne dicat formosus est iste xp̄ianus.qđ
sonat.nō des ei hospiciū in terra.Iteȝ
docent ꝙ si xp̄iano vel gentili aliquis
obligatus fuerit ꝙ nō tradat̄ ei.Item
dicunt ꝙ quicunqȝ inuitāt ad domuȝ
suam xp̄ianū vel gentilē.ex hoc obli
gat ad captiuitatē filios suos.Iteȝ di
cunt ꝙ quicūqȝ comedūt panē xp̄iani
vel gentilis nō gustat gustum panis.
Item dicunt ꝙ xp̄ianus vl' gentilis q̄
ꝑcutit iudeum reus est mortis.Item
dicunt ꝙ xp̄ianus vel gentilis qui la
borauerit in lege meret̄ morteȝ.q2 lex
nō fuit data nisi generi iacob.Itē di
cunt ꝙ secreta legis nō debent reuela
re alicui gentili.Iteȝ dicūt ꝙ peccatū
est recipe elemosynā ab homie gentili
ne habeant bonā remuneratōeȝ a deo
⁊ ꝙ nō pereant a mundo.Item dicūt
ꝙ nō est fides nec veritas in gentibus
adhuc etiā nec in sepultura.Itē dicūt
meliorē quē videris de gentilibus oc
cide eum.Vnō ad hoc est qđ deducit
Hiero.de facta fide in fine libri sui ꝙ
est sentētia rabi symeonis filij rabi ioa
chim ꝙ meliorē xp̄ianoꝝ debet homo
occidere ⁊ meliori colubroꝝ dȝ hō frā
gere caput.Et declarat rabi salomō ꝙ
illud qđ dicit rabi symeō meliorē xp̄i
anū.i.magis deuotum deo vult dicere
Item ꝓcipit̄ in Abodazara ⁊ sic nar
rat rabi moysen de egypto in libro de
niada ꝙ illi qui sequunt̄ regulā hiesu
nazareni.Si homo viderit eos incli
natos ad mortē debet eos homo occi

dere.ꝛ ſi ſunt circa puteū dꝫ hō eos ꝓ-
ijcere intus ꝛ ponere vnū lapidē in oꝛe
putei.ꝛ ſi ſcala fuerit i puteo dꝫ hō eaꝫ
amouere.ne.ſ.ꝑ eam poſſit aſcendere.
Item dicūt ꝙ eſt peccatū vēdere xp̄ia
no poſſeſſionē ꝓ aliquo ꝑcio. Item di
cunt ꝙ nō debent vendere xp̄iano ali-
quā beſtiā niſi ꝓ multo maioꝛi ꝙ̄ vale
at. Item dicunt ꝙ xp̄ianus q̇ cōmittit
aliqđ crimen debet moꝛi ſolūmō vno
teſtimonio. Item dicūt ꝙ mulier iſrae
litica ꝯmittit magnū peccatū ſi lactat
filiū xp̄iani.qꝛ nutrit filium ad idola-
trandū.ꝛ ꝙ nō debent cōſentire ꝙ mu
lier xp̄iana lactat filiū iudee. qꝛ eſt fa-
ma ꝙ ſuffocaret eū.ſed dicunt ꝙ cū cu
ſtodia bene pōt fieri. Itē dicūt ꝙ xp̄ia
nus q̇ obſeruat ſabbatū dignus ē moꝛ
te.lꝫ faciat ſabbatū ſuū altera die ſepti
mane. Itē expreſſe mandaꝛ iudeis in
thalmuth ꝙ faciant oē damnū gentili
bus ſignāter xp̄ianis.qꝛ reputant eos
idolatros abſolutoſ. Dicūt.n.ꝙ libere
ꝛ ſine aliquo pctō iudeus pōt recipe-
re bona xp̄ianoꝝ.ꝛ eſt verbū valde vſi
tatū inter iudeos ꝙ erroꝛ cōpoti queꝫ
facit iudeus xp̄iano licentiaꝛ ꝛ eſt ſine
culpa. Et dꝛ in libꝛo qui vocaꝛ rabaq̇-
ma i ca.qđ incipit hacgazel legūt ma-
giſtri ſi iudeus ꝛ xp̄ianus venerint an̄
te ad iudiciū. Attēde ſi potes iuſtifica
re iudeū ſm legē hebꝛaicā iuſtifica eū
dicendo hoc ꝑcipit lex.ꝛ ſi nō poteris
eum iuſtificare ſm ius hebꝛaicum po
tes tn̄ iuſtificare eum ſm ius alioꝝ gē-
tium: iuſtifica eū ꝛ dices xp̄iano hoc ꝑ
cipit ius vr̄m. Sed ſi nō poteris eum
ꝑ vnū ius nec ꝑ alterū iuſtificare obſ-
ua eum cauillatōibus.qꝛ rape pecuni
am xp̄iano eſt res licentiata. Et iō in li
bꝛo canhedrin in ca.qđ incipit artuba
bitoꝛ ꝙ rancanalia faciebat ꝑconizari
ꝙ quicūqꝫ iudeus ſciebat ius eē xp̄ia-
ni ꝛ faciebat teſtimoniuꝫ in iuuamine
eius ꝙ eſſet excōicatus. qꝛ extrahebat

pecuniā a ptāte iſrael cū ſuo teſtionio.
Item dicunt ꝙ peccat iudeus ſoluen-
do aliqn̄ debitū xp̄iano ſm opinioneꝫ
rabi hiſmael q̇ dixit ꝙ tribus dieb⁹ an̄
feſtū gentiliū.ꝛ tribus diebus poſt.ꝛ i
ipamet die feſtiuitatis ꝙ nō debēt ſol
uere debitū gentili. Et cū xp̄iani cele-
bꝛēt vna die hebdomadi feſtiuitatē ſu-
am.ſ.in die dn̄ica. Iđo tota hebdoma
da ingrediꝛ pctm̄ iudeoꝝ. qꝛ dies dn̄i-
ca cum tribus diebus ꝑcedentib⁹ ꝛ cū
tribus diebuſ ſequētibus cōplet ſeptē
dies. Iteꝫ dicūt aliqui ſapiētes iudeo-
rū ꝙ nō debēt ſoluere xp̄iano. nec ei fa
cere aliquē amoꝛē tribus diebus ante
quācūqꝫ feſtiuitatē.neqꝫ in ipa die fe
ſtiuitatis.qꝛ iudei vocāt illam diē con
tritōis ſiue fractionis gentiliū. Sic er
go affirmāt ꝛ docent eē peccatū ſolue-
re xp̄iano debitū ꝛ facē ei aliquē amo-
rem. Item abſoluūt iudeū qui menti
tur xp̄iano vel falſū iurat.ſicut patuit
ſupꝛa argumēto.iiij. cōſideratōnis.v.
Et intantū nomen xp̄iani eſt exoſum
ꝛ immūdū ꝛ venenoſum inter eos. ꝙ
quamcūqꝫ rem quantūcūqꝫ turpē vo-
cant noīe xp̄iano. ſicut de vaſe vrinaꝝ
ꝛ ſīl'ibus dicunt iſtud eſt vas xp̄ianicū
odoꝛ xp̄ianicus ē iſte.ꝛ qđ peius ē do-
cent ꝙ ieſus fuit foꝛnecinus.ꝛ fact⁹ in
muliere imunda.ꝛ qđ eſt iudicatus in
altero mundo miſſus in imūdicie fer-
uenti hoīm. Item libꝝ euangelioꝝ vo
cant iudei in thalmuth vt maledicant
guylayon: qđ ſonat i hebꝛaico falſitas
icarcata. Itē vocāt panē ſacratū panē
venenoſum. Itē noīant crucē haꝝ qđ
in hebꝛaico ſonat res ſciſa vocant etiā
eam bohena.i.abominatōem. Itē vo-
cāt ſanctā mariā haria qđ hebꝛaice ſo-
nat ſciſſura. Vocant etiā eā temea qđ
ſonat polluta. vocant etiā xp̄m manze
ri. Item de ieſu faciunt ſignū qđ oſtē-
dit hebꝛaice qđ eius nomē ſit moꝛtuū
ꝛ ſua memoꝛia. Itē dicūt qđ cōpotuꝫ

fesu est tricentū ⁊ sedecim qnale ē cō-
potū verbi qꝺ dicit in hebraico variq:
qꝺ est idem qꝺ vanitas. sicut cōpetunt
legē saracenoꝝ ꝑ signū verbi qꝺ dicit i
hebraico hebel qꝺ idē est qꝺ nihil. Itē
vocant ecciam thabuc. i. error. Itē vo-
cant ꝑconē iolali. i. latratōem. Itē vo-
cāt sacerdotes gallalin. i. tresquilados
Item vocant coronā sacerdotis corha
. i. messatura. Vocant diem veneris sci
tafel. i. de saborrido. Item vocāt diem
festiuitatis nr̄e horga. i. quebrāto. Itē
vocant ꝑuulos xp̄ianos sakatin. i. ser-
pentes. Oēs supradicte doctrine repe
riunt in thalmuth sm̄ doctores gene-
ris eoꝝ. Et lꝫ xp̄iani sint dn̄i iudeoꝝ et
oia supradicta sciant vel ad eoꝝ aures
veniant quantūcūqꝫ sunt horribilia et
crudelia ⁊ falsa. nō reddūt tn̄ malū ꝓ
malo quinimo orant ꝓ eis vt deus au
ferat velamina a cordibus eoꝝ ⁊ redu
cat eos ad verā fidem. Ecce qꝫ manife-
ste poterit vnusqꝫqꝫ noscere doctrinaꝫ
xp̄ianoꝝ ⁊ iudeoꝝ. qꝛ illa pijssima ⁊ iu
deoꝝ crudelissima.

In vsuris in quibus expoliant christianos.

Decimaseptia crudelitas iudeo-
rū ondit in vsuris nō possꝫ cha
lamus explicare quot sunt mo
di ⁊ calamitates iudeoꝝ in vsuris exi
gendis cū in hoc nō hoiem sed verius
demones dici possint. Repertū ē quē-
dam iudeū in Samoreñ. ciuitate ꝓ de
cem milibus sexaginta milia recepis-
se de vsuris. Retinent. n. vsurarios cō
tractus de generatōe in generatōibus
intantū vt nō solū rustici agricultores
sed ēt plures scutiferi ⁊ milites ab eis
quasi captiui tenent nō tm̄ cōtractibꝰ
sed ⁊ iuramentis astricti nō nascit ru-
stico pullus vel edulus quin statim sit
ꝓnātatus iudeo feneratori. Reges autē
⁊ principes vsure hmōi fauorē dātes
⁊ nō ꝓhibentes sunt in grandi pericu-
lo aiarū. vn̄ extra de vsuris post mise-
rabilē. scriptuꝫ est iudeos ad remitten
das xp̄ianis vsuras ꝑ principes ⁊ ptā
tes compelli ꝑcipimus seculares. Ale
xandolon dicit. qꝫ tales dn̄i qui in terris
suis vsurarios tenent. licet mortaliter
peccent tn̄ nihil restituere obligantur
si nihil ad eos de bonis eoꝝ ꝑuenerit.
nec est sile de auctibus malis q̇ effica-
cem cām prestant. ⁊ de his q̇ sunt ma-
li cā ꝑ accidens. puta qꝛ tale malū i pa
tria cōseruet vel libere fiat. Si aūt ꝑdi
cti dn̄i cogant debitores dare vsuras:
sm̄ rodoneñ. tunc ad restitutiōeꝫ tenē
tur etiam si nihil de hoc ad eos ꝑuene
rit. Sed forte melius sentit vb. dicēs.
qꝫ tales q̇ cum possunt nō cōpellūt ad
restituendū vsuras. tenent etiā si nihil
ꝑuenerit ad eos. cuius rō esse pōt. qꝛ si
cut supra dictum est habent hoc ab ec
clesia in ꝑceptum saltēꝫ de iudeis qꝫ si
nō obseruant cū ex eoꝝ officio incum
bat eis interp̄tat ꝯsensum se hr̄e iuxta
illud. Non caret scrupulo concessio-
nis occulte qui manifesto facinori de-
sinit obuiari. extra de homicidio sicut
dignum. §. iij. Et hec est intentio beati
Bernhardi in tractatu suo de restitu-
tionibus que mihi placet. In ꝯfirma-
tione omniū predictaꝝ crudelitatum
⁊ pro fine huius septime consideratio
nis. ⁊ vt vnusquisqꝫ xp̄ianus se custo-
diat a conuersatione iudeoruꝫ narrat
Aristotiles in. iiij. libro ꝺ secretis secre
toꝝ ad alexandrū ponens ei documē-
tum dicens. Nunqꝫ speres in homine
qui non credit legem tuaꝫ. Sequitur
Et caue ne accidat tibi vt accidit duo
bus hominibꝰ qui dicūt associati fuis-
se in vno itinere quoꝝ vnus erat ma-
gus orietalis reliquus vo iudeꝰ. Ma
gus equitauit mulam quam nutriuit
ad placitū suū que portabat vniuersa

necciis sua q̄bus indigebat. viator iudeꝰ
vero incedebat pedes nō habens cibū
nec alia necessaria. dum ergo fabularent
in via dixit magꝰ iudeo. que ē lex tua:
que est fides tua. Rn̄dit iudeus. credo
ꝙ in celo est vnus deus quē adoro ⁊
expecto ab eo bonū aīe mee ⁊ remūe-
ratōem. ⁊ illis qui ꝯueniūt mecū in le-
ge mea ⁊ fide mea. Et crudelitas mea
est ꝙ q̄ discrepat mecū in fide mea lici-
tū est mihi tollere sanguinē suū. pecu-
niā suā. ⁊ amicū suū. ⁊ vxorē. parentes
⁊ genitores. insup maledictū est mihi
si fuo ei fidē vel viuo ipm. vel si facio
ei miam. vel parco ei. Cōsequēter inq̄t
mago demōstraui. tibi inq̄t legē meā
redde. ergo me certū de fide ⁊ lege tua.
Cui rn̄dit magus dicēs. fides .n. ⁊ cre-
dulitas ⁊ lex mea hec sunt. In primis
volo mihi ipi bonū ⁊ filijs generis mei
⁊ nolo alicui creature dei malū sequē-
tibus legē meā nec discrepantibꝰ me-
cū in eadē nolo malū. ⁊ credo equita-
tē ⁊ miam seruandā cuilibet viuenti. ⁊
nulla iniuria placet. videt etiā mihi ꝙ
qn̄ aliquid mali accidit alicui viuenti
ꝙ illud malū me contingat ⁊ me ꝯtur-
bet. Affecto etiā pſperitatē sanitatē et
incolomitatē ⁊ felicitatē accidere oibꝰ
hoibus vniuersaliter. Tunc dixit iude-
us quid si iniuria vel offensa fiat tibi
ab aliquo. Magus. scio ꝙ in celo ē de-
us iustus. bonus. sapiens cui nihil est
occultū. nihil secretū. nihil penitꝰ ꝯcela-
tur de his que licent in suis creaturis
q̄ remūerat bonos iuxta suas bonita-
tes. malos vero ⁊ trāsgressores iuxta su-
as trangressiones. Cui iudeus. Qua-
re ergo nō seruas legem tuā. vt q̄d nō
cōfirmas opibus tuis fidē tuā. Magꝰ
inquit. quō fiet hoc. Cui iudeꝰ. ego sum
de filijs tui generis. ⁊ tu vides me am-
bulare pedes fatigatū famelicū. ⁊ tu
es eques saturatus ⁊ quietus. Cui ma-
gus. veritas hec est. ⁊ descendēs ď mu-
la aperuit viaticū suū ⁊ cibauit ⁊ potā-
uit eū. deinde fecit eū equitare eq̄tatu-
ram suam. Postq̄ vero iudeus bene fir-
mauit se in equitando iunxit calcaria
festinando ⁊ relinquēs magū recessit.
tunc magus cepit vociferare ⁊ dicere
expecta me q⁊ cōfusus sum. Iudeꝰ vero
dicebat. nōne iudicaui legē meā ⁊ con-
ditōem eius. ⁊ ego volo silr̄ cōfirmare
eam. Tunc festinabat mulā ⁊ magus
sequens eius vestigia inquit. O iudee
noli me relinquere i hoc deserto ne in-
terficiar a leonibus ⁊ moriar mala fa-
me ⁊ dolorosa. age ergo misericorditer
mecū sicut ego tecū. Iudeus vero nec
respiciebat retro nec intendebat dictis
suis nec cessauit donec latuit visū eiꝰ
Qn̄ ergo magus fuit desperatꝰ de suc-
cursu recordatus fuit pfectōnis sue le-
gis ⁊ fidei sue ⁊ eius qđ dixerat iudeo
vicē ꝙ in celo est deus iustꝰ iudex cui
nihil est occultū ⁊ nihil secretū in crea-
turis suis latet. Dirigens ergo caput
suū ad celum dixit. Deus meus tu no-
sti ꝙ credidi in te i tua lege in tuis mā-
datis sanctificaui te sicut perpendisti.
Confirma ergo apud iudeum laudē
meam in te. His dictis non multum
iuerat magus. ⁊ ecce inuenit iudeū ꝓ-
stratum ⁊ eiectum de mula confracta
tibea. ⁊ leso collo. Mula vero stabat ex
opposito a remotis que videns magū
nouit dominū suū. ⁊ accessit ad ipsū
ꝓpter nutriturā suam. equitans ergo
ipam ⁊ derelinquens iudeum in dolo-
ribus mortis recedebat. Iudeus vero
clamabat. Bone frater pro deo habe
misericordiā de me. quia confractus
sum ⁊ morior. Indigeo pietate ⁊ mise-
ricordia. Serua legem tuam quia cō-
tulisti tibi victoriā qua supasti me. tūc
cepit magus increpare eū dicens. tu
male peccasti in me ⁊ dereliquisti me
sine misericordia. Cui iudeus noli me
repͥhendere de re ꝑterita. q⁊ ostēdi tibi

ꝙ hec est lex mea ⁊ fides mea in q̃bus
nutritus sum ⁊ inueni parētes meos:
⁊ senes antiquos in hac lege ꝑseueran
tes. Tunc misertus est eius magus et
portauit euȝ post se donec ꝑuenirēt ad
locū destinatū ⁊ ipm tradidit gēti sue
qui post dies aliquot expirauit. Audi
ens vō rex illi⁹ ciuitatis opa illi⁹ magi
vocari eum fecit ⁊ cōstituit eum baiu-
lum suum ꝓpter pia opa ⁊ pietatē ⁊ bo
nitatē legis sue. Ecce periculū conuer
sationis iudeoꝝ ⁊ declatio cōditionis
eoꝝ crudelissime.

De iudeoꝝ fatuitatibus que sex passibus mensurātur:

Octaua cōsidera-
tio huius libri est de iudeoꝝ fa
tuitatibus ⁊ sua grandi stulticia. exce-
cati suis peccatis miseri iudei nō solū
in ea que supradicta sunt inciderūt di
centes falsa ⁊ mendacia innumera cō
tra legem xpi ⁊ eius aduentū. vt patu
it sed etiā nōnulla alia scripserūt velu
ti amentes que eos fatuos ⁊ insensa-
tos ostendunt a quocūq; sane mentis au
dianꝰ. hec eñ est pena aliquid scriben
tis cōtra deum. nō. n. ꝑmittit spūssan-
ctus eos mentiri nisi ita clare ꝙ ab oi-
bus cognoscaꝰ esse falsum ⁊ mēdaciū.
Et sunt sex passus in hac cōsideratiōe
tractandi. Primus de his que dicunt
ꝯtra charitatē. Secundus ō his que
dicunt cōtra legem nature. Tercius ō
his que dicunt cōtra diuinā ꝑfectōem
Quartus de his que dicūt ꝯtra legeȝ
mosaicam ⁊ cōtra ꝓphetas. Quintus
ō manifestis impossibilibus. Sextus
de fatua expectatōe messie.

De fatuitatibus iudeorū cōtra charitatem:

Primus passus est de fatuitati
bus ⁊ falsitatibus iudeoꝝ q̃ di
cunt cōtra charitatē. Vñ i thal
muth iudei dant licentiaȝ ꝙ hō possit
maledicere ⁊ blasphemare p̄rem suuȝ
⁊ m̄reȝ suā. Et adhuc ꝑcutere eos sine
onere peccati alicuius. Dicūt. n. i can-
hedrin in cap̄. qō incipit ellubenamic
benaquim. ꝙ ille qui ꝑcutit patrem ⁊
m̄rem suaȝ solū ꝙ nō faciat vulnus li-
ber est. Item dicit rabi moysen de egy
pto in libris softin in lectōibus reuelā
tiū ca. v. talia verba hō q̃ ꝑcutit patreȝ
suū ⁊ m̄rem suā debet mori suffocat⁹.
sed nō teneꝰ ad penā si nō fecit eis pla
gam. sed si eos ꝑcutit ⁊ nō facit in eis
plagā non est aliud nisi sic. q̃ ꝑcuteret
vnū aliū hoiem ex israel. ⁊ q̃ eos ꝑcutit
postq̃ sunt mortui liber est. Itē dicit:
ꝙ ille qui maledicit patrē vel matrem
suā non est culpabilis in aliquo nisi in
maledictōe noiauit aliqō nomē ꝓpriū
dei. Et nō solū patri carnali dant licē-
tiam maledicendi sed etiam deo sic di
cunt in canhedrin in ca. qō incipit ar-
bamitor. ꝙ ille qui maledicit deū non
habet aliquaȝ culpā nisi declarauerit
nomē ꝓpriū dei qō vocaꝰ sembāmefo-
ras. Sed si noiat in hora maledictōis
cū aliquo alioꝝ noim suoꝝ sicut ado-
nai ⁊ heloym vel sabaoth nō hȝ aliquā
culpā. que oia q̃ falsa ⁊ q̃ fatua sint cla
rū est. Apparet. n. manifeste ꝙ sunt ꝯ
charitatē cum hoc requirat charitatis
natura vt deus diligaꝰ ⁊ ꝓximus non
vt maledicantur.

De fatuitatibus iudeoꝝ contra legem nature:

Secundus passus est de fatuita
tibus ⁊ falsitatibus iudeoꝝ cō-
tra legē nature. vnō ipi dant li-
centiā occidendi sine aliqua pena. s. ꝙ
in canhedrin in cap̄. qō incipit hellu-
hen haymiterabym vbi diciꝰ sic. si ali-
quis ligauerit man⁹ ⁊ pedes socij sui:
⁊ cā huius mortuus fuerit fame liber
est ligator a morte. Sed si ligat euȝ ad
solem vl' ad frigus ⁊ moriꝰ culpabilis

est morte. Et si ligat vel ꝓijcit eū ante leonē liber est a morte. ⁊ si ꝓijcit eū ante muscas culpabilis est morte. Et si ꝓijcit eū in puteū in quo ē scala ⁊ alius remouet scalā qui ipm̄ ꝓijcit liber est. Item si decē hoīes ꝑcutiunt vnū hominē cum decē fustibus ⁊ occidūt eū oēs sunt liberi. Itē si vnus hō alterū occidit ⁊ postmodū inueniť ꝙ ille mortuus est trefe hoc est ꝙ habet pulmones cōiunctos. vel habet aliquā illarū causarū quare iudei abhominanť carnes ⁊ nō comedunt occisor est liber. et glosat rabi salomon. q2 interfecit quasi rem morituram. aial eñ qd̓ ē trefe dispositū est ad mortē. Itē dicit rabi moysen de egypto in libro sofrim in lectōnibus canhedrin ca. ix. ꝙ si homo criminosus venit ante iudices ⁊ vna voce sť cōcordes ꝙ ille est dignus morte. ⁊ qd̓ ad hoc ꝙ talis hō sicut ille sit liber necesse est ꝙ iudices sint discrepantes. et ꝙ pars illoꝝ cōdemnet eum ⁊ ꝑs absoluat. ⁊ si sunt plures voces cōdēnantiū moriť. Item dicunt in libro d̓ hulhin ca. p̊ ꝙ si petrus. verbigrā: facit testimoniū falsum ꝯ martinū. ꝓpter qd̓ testimoniū secutū est ꝙ dicti iudices cōdēnauerūt ꝑdictū martinū ad mortem. Et deinde anteq̄ȝ executio ꝑdicti martini facta sit ꝓbatur ꝙ testimoniū petri fuerit falsum. Precipit lex ꝙ sit liber martinus. ⁊ ꝙ petrus moriať. vt nō viuat ad volendū occidere ꝓximū suū cum suo testimonio falso. q2 sic dicit textus Deutero. xix. ⁊ reddeť ei sicut fratri suo facere cogitauerit. ⁊ ꝑꝑ hoc verbū qd̓ dixit facere cogitauerit. ⁊ nō dixit fecit intricanter ipi. ⁊ dicūt fortuizando. ꝙ si mors martini erat iam facta qñ fuit ꝓbata falsitas petri ꝙ in tali casu petrus est liber. Ecce quō dant iudei manifeste occasionē ꝙ hoīes cadant in peccatū homicidij reddendo eos absolutos in his que nō solū ſm legē scripture sed etiā ſm legē nature sunt digni punitōe. Itē dicunt in thalmuth in libro qui diciť calla ꝙ iudeus hȝ licentiā vtendi cum vxore sua turpiter ⁊ innaturaliter. s. ante ⁊ retro. ⁊ diť ibi liber madarim in ca. qd̓ icipit ellir mutarim ꝙ vna mulier venit ante doctores cōquerendo se ꝙ vir eius vteretur ea cōtra vsum naturalē. ⁊ ipi rñderunt filia nihil possumus in hoc facere. q2 lex dei dedit ei licentiā. Et dixit. Et vnde ꝓbatis. Rñderūt ex textu qd̓ diciť in Leui. cap̄. xx. Ille q̄ dormierit cum masculo coitu femineo morte moriať videť ꝙ q2 dr̄ in hebraico zazyas i plurali. ꝙ ideo mulieri cōueniūt duo modi iacendi siue succumbendi viro. Item dicunt in eodē ca. ꝙ si vnus homo iacet cum vna muliere vxorata vť cum illis que in lege vetanť ꝙ si illa in illa hora nō accipit delectatōȝ ꝙ ille q̄ iacet cū ea nō peccat. Dicūt ēt ꝙ ille q̄ coyt cū masculo ñ peccat si ille q̄ iacet sub altero nō accipit delectatōem. Itē dicūt in eodē ca. ꝙ ille qui coit cū masculo nō peccat nisi sit. ix. annoꝝ ⁊ nō infra. Item dicunt ꝙ qñ lex dicit vir q̄ fornicať cū muliere viri moriť ille ⁊ illa. ꝙ intelligereť in illo qui est vir. s. ꝙ habeat etatē. ⁊ sił ꝙ maritus eius sit vir. ⁊ declarat rabi moysen ꝙ nō habet nomen viri quousq̄ȝ trāseat. xiij. annū. Sequiť ergo ex verbis eius ꝙ ille qui est minoris etatis licentiať in quocūq̄ȝ mō adulterij. Itē sequiť ꝙ vir adultus qui facit adulteriū cū muliere maritata cuius vir nō attingit etateȝ. xiij. annoꝝ ꝙ nō peccat. Item dant licentiam furandi hoīes ⁊ vendendi. hoc inueniť in libro canhedrin in ca. qd̓ incipit hellubeym. hanbenaqui. ꝙ si pr̄ furať filiū suū ⁊ vendit vel mgr̄ discipulū ꝙ nulla est pena. Omīa supradicta sunt talis nature ꝙ gentiles ⁊ illi q̄ viuebant solū rōne naturali euitarent. ⁊

indicarent illa turpissima falsissima et stulta, quanto magis illi qui subijciūť legi diuine.

Contra diuinā perfectionē ⁊ ibi explicantur q̄nq̄ꝫ fatuitates

Tercius passus est ꝺ̄ fatuitatibꝰ ⁊ falsitatibꝰ iudeoꝝ cōtra diuinā ꝑfectiōem. Et primo dicunt deū corporeū. vnde narrat venerabilis petrus alfonsi in suo dialogo titulo ꝑmo ꝙ iudei in prima ꝑte doctrine sue cuiꝰ vocabulū benedictōes dicūt deuꝫ caput ⁊ brachiū habere. ⁊ in cesarie pixidē gestare ligatā corrigio ipiusq̄ʒ corrigie nodū a postera capitis ꝑte sub cerebro firmatū. Intra ꝺ̄o pixidē. iiij. eē cartulas iudeoꝝ laudes continentes. In summo aūt sinistri brachij gestare aliam pixidē sili modo corrigio ligatā cartamq̄ʒ ibi esse continentē omēs laudes que in ꝑdictis. iiij. scripte dicunť. Et dicunt iudei ad hoc se hr̄e auctēs. vn̄ de pixide quā gestat in cesarie. ⁊ de nodo corrigie auctoritatē sibi attrahūt ab eo loco vbi dn̄s ait ad moysen. videbis posteriora mea. facies aūt mea nō videbiť. tūc. n. vt dicunt iudei moises nodum corrigie vidit. nodū aūt ipius alicuius pixidis esse necessariū ē. De ea aūt quā gestat in brachio auctoritatem ꝓferunt ab Esaia dicente: iurauit dn̄s in dextera sua ⁊ in brachio fortitudinis sue. ꝑ brachiū fortitudinis vt dicunt vult intelligi sinistrū in qua virtꝰ illius pixidis cōtineť. Sed hoc quāte sit fatuitatis patꝫ. qꝛ cum lex ꝓhibeat deū moysi dixisse posteriora mea videbis. ⁊ qꝛ deū mentiri nō posse constat ita postea factū licꝫ scriptura tacēte nō dubitemus. nusq̄ʒ tam̄ lex meminit ꝙ moyses in eis posterioribꝰ aliq̄d viderit. qualiter igiť cuꝫ corrigie nodū q̄ꝺ sine risu vix dici pōt vidisse dicūt iudei Item cum posteriora nō solū ceruix ꝫ etiam quelibet corꝑis ꝑs cōuenientius intelligi possit hoc ꝙ iudei eū ceruiceꝫ vidisse asserūt. nō rōne vel legis auctē sed sola ꝓbant volūtate. ⁊ sic stultā pꝫ esse explanatōem iudeoꝝ ꝑdictā. ⁊ cū careat rōne ⁊ scripture iuuamine progredi lꝫ. nam si eum dei ceruicē vidisse q̄ꝺ sane sapienti nephas ⁊ videť ⁊ ē habere cōcedā. quō esse potuit vt moyses nihil in deo ꝑter ceruicem viderit. aut si quid aliud eum vidisse fingamꝰ potuit videre pileum siue corrigie nodum illius. s. corone quam dicunt angelum iudei nomine mitraton singulꝭ diebus capiti dei imponere. Respondent iudei ꝙ qꝛ vidit corrigie nodū affirmandū est ꝙ vidit ceruicē dei. hoc ꝓ destructōe dicti iudeoꝝ ē efficacissimū qꝛ si moysen illū corrigie nodū vidisse mentiamur cum eius faciē nullatenꝰ viderit. vnde deum pixidē in anteriori ꝑte capitis gestare ꝓbauit. Respondet iudeus q̄m moyses nodum corrigie vidit pixidē qua illa ligareť in capite dei fuisse doctores intellexerūt. ꝫ nō omnino sanus est hic intellectus quin vt deum aliquid gestare dicamus. potuit illa corrigia ligari cibaluꝫ aut tintinabulū aliquod aut aliud huiusmodi. verūtamen vt omnia fatuitatis iudeoꝝ tollantur responsa. Dato ꝙ hoc concedamus. vnde queso moysen intelligere potuit chartas intus cōtineri. Cum dicant iudei eum scisse nō solum quid in eis scriptum habereť sed quod ⁊ super hec omnia admiratione dignissimū est ꝙ in illa carta vt credūt nihil aliud scriptū ē. nisi versus quos longe post moriens moyses israheliticum populum docendo ex semetipso eum laudans edidit. Et post mlťa annorum curricula Salomon deū adorans composuit de eoruꝫ laude. Nulla ergo est ratio quare iudei capite scriptū eē debeat credi nec ē fuga iudeoꝝ

qđ habuit spū sancto reuelante. cū nec
ipe moyses vsq̄ʒ scriptum relinquerit.
nec vllus pꝰ eū ꝓpħa ꝓdiderit. nec itez
est fuga iudeoꝝ ꝙ hoc habent p antiq
rū successiones. qꝛ isto mō omne lice-
bit firmare mendaciū. ꝛ istud est etiaʒ
valde indigne ferendū ꝙ suis doctori-
bus apponant id qđ ipi forsitan volūt
cum ipi hoc nō a veterū relatōe p moy
sen habuisse testenꝫ sed ipi in versuum
explanatōe talia cōuincenꝫ. Ptʒ ergo
quante fatuitatis sit dicere deum hr̄e
membra corꝑalia cuʒ hoc nulla auc̄te
constet. Qđ iterum naturali rōne ostē
dit. qꝛ si verum esset deum caput ꝛ bra
chia ꝛ totam corꝑis formā hr̄e. igitur
necesse est ꝙ fateanꝫ deum longitudis
ꝛ latitudinis dimensionibus cōstare.
ꝛ sic erit tribus dimensiōibus clausus
qđ est incōueniens. De corrigia auteʒ
quā eum in capite habere dicunt duo
ꝓponunꝫ. quia vel illa corrigia est de
ipo aut aliunde. Si de ipo est iam deꝰ
a se diuisus est. Si vō aliunde aut cre
ator aut creatura est. Si creator est er-
go sunt duo creatores. Si creatura est
iam quedā creatura maior est quadaʒ
ꝑte creatoris qđ est incōueniens. Iteʒ
quero hoc qđ in capite vel brachio ge-
stat vtrū necessitate aliqua vel sine ne
cessitate id gestet. Si necessitate iā cre
ator indiget creatura qđ est aliud incō
ueniens. Si sine necessitate gestat. er-
go aliud deus in se gestat suꝑfluū qđ ē
etiam incōueniens. Et sic apte ostēsuʒ
est quante fatuitatis sit ꝙ credunt iu-
dei de membris dei ꝛ de corrigia predi
cta. Cum vō aliquod tale in sacris scri
pturis de membris dei inuenitꝫ neces-
se est illud allegorice intelligi eo ꝙ ad
lr̄am si exponatꝫ non posset stare sicut
qđ ait moyses ad pharaōnē. locusta in-
quit operiet oculū oīs terre. nunq̄ʒ. n. ter
ra oculum habet. Item idē filijs cho-
re. aperiens inquit terra os suū deuo-
rabit illos nunq̄d terra os habet. Iteʒ
in libro Iudicū ait gad ad zebul. Ecce
populus de vmbilico terre descendit,
sed nūquid terra vmbilicū habet. Ite
rum Esaias ait de ala terre laudes au
diamꝰ. nunq̄d terra alam habet. Aba-
cuk quoq̄ʒ ꝓpheta ait. lapis de pariete
clamabit. ꝛ lignū qđ inter iuncturas
est efficacior respōdebit. nunq̄d lapis
clamare aut lignū pōt rn̄dere. Cum er
go corporea membra deo realiter ascri
bere fatuū sit vt ostensuʒ est. ergo que
de eo tanq̄ʒ corporea dicta sunt nō cō
uenit ad lr̄aʒ solā exponere sed allego
rice declarare.

Q deus tm̄ est in occidente.

St secunda fatuitas iudeoꝝ
cōtra diuinā ꝑfectiōem dicētiū
in suo doctrinaꝝ libro ꝙ deus
est tm̄ in occidente. auc̄te Esdre confir
mantes illud dicentis. exercitus celi
supplicat tibi. exponētes hoc ita cum
omnes stelle in occidentē tendūt. tūc
exercitus celi supplicat deo. ꝛ qm̄ hec
supplicatio fit in occidente. Iō deū in
occidente assert esse. Qui quanq̄ʒ sint
a dei cognitōe alieni si mūdi saltim fi-
gurā agnoscerent nō de deo tam indi-
gna sentirent. quō aūt ipi figurā mun
di non cognouerant declaratꝫ sic. Om̄
nos orientē non dicimus nisi locū illū
vbi stella prius apparet. nec occidentē
nisi vbi nr̄o subtrahitꝫ aspectui. qđ qui
vult sibi subtiliter demonstrari. decetꝫ
ipm illud subtili oculo intueri. qđ hoc
mō cōsiderari pōt. In quocūq̄ʒ vis lo
co cōsiste. ꝛ ab eodē lineā rectā ad oriē
tis dirige ꝑtem que cū ꝑuenerit ad lo-
cum vltra quē visum tendere nequid.
locū ipm tibi orientē eē cognosce. Eo-
dem mō si ab eo in quo cōsistis lineaʒ
rectā in occidentē direxeris. cuʒ ad ta-
lem ꝑueneris locum qui visui tuo ter
minū ponit. ipm tibi occidentis cōsti-
tue locū. hora āt recti orꝰ ꝛ hora recti

occaſus ſic demōſtrat naſcente ſtella. Predictā lineam vſq ad ipm ſtelle locū ꝓtende ⁊ in centro ipi⁹ ſtelle lineam fige. ita vt media ſup terrā appeat ⁊ media adhuc lateat ipā ẓq horā ipi⁹ ſtelle ortū dices. cū ergo ſol tali mō oriri ceperit ſup terraẓ illa hora apud aſtrologos ē ver⁹ ortus diei. Eodē mō ſi occidente ſtella pſatā lineā vſq ad eam ad occidētis ꝑtem dirigēs ſummitateẓ linee in ſtelle fixeris centro ita vt media ſup terrā ⁊ media ſub terra ꝯſiſtat illaẓ horā ei⁹ eſſe occaſum dices. Cūq ſol tali mō occiderit illa hora apud aſtrologos ver⁹ ē occaſus diei ⁊ initiū noctis Ex his talis ꝓcedit ꝯcluſio ꝙ cuẓ pars orientalis orbis eadē ſit oib⁹. locus tñ orientis nō idem ē oibus. Jd idē qẓ cuẓ occidētalis orb idē ſit oib⁹. loc⁹ tñ occidentis nō idem ē oib⁹ neq eadeẓ hora ortus q nob eſt ceterꝫ oibus eſt. nec eadem hora occaſus ē nob cū ceterꝫ gentibus: ẜ ſm varietatē locoꝝ terre i longitudine variat locus orientꝫ ⁊ occidētis ⁊ hora ort⁹ ⁊ occaſus. hec tam ſubtilis res aperti⁹ ſilitudine oñdit. Conſtituam⁹ ergo ſolē in p arietis gradu ⁊ in p puncto gdus ⁊ dicamus ꝙ cepit mō oriri ciuitati Aren q ſita ē in p. vij. climatū terre hñs. xx. gſtus ad orienteẓ ⁊ totidē ad occidentē hñs etiā. xx. ad polum aquilonarē ⁊ totidē ad auſtralem Cum huic in quā ciuitatē ſol cepit oriri q nam hora erit illi ciuitati q. lx. gradibus diſtat ab occidēte ciuitatis aren ⁊ ptẓ ſm aſtrologoꝝ libros ꝙ due adhuc hore de pcedenti remanent nocte ⁊ cū pdicti ciuitati occubuerit ſol due ſilr remanēt hore de die. Cum aūt ſol illi cepit oriri orbi patet ꝙ aren ciuitati duabus tranſactꝫ horis tercia inchoat hora. Cūq illi orbi ſol occubuerit due iam de nocte ꝯplete ſunt hore aren ciuitati. Si ergo filum rectum ab Aren ꝓtrahas ciuitate ⁊ pducas ſummitatem vnaẓ ad orientem aliā ad occidentem ⁊ ſimili modo facias in alia ciuitate ꝓferens ab ea rectam lineam cui⁹ vna ſumitas ad orientem ⁊ alia pertingat ad occidentem. Nūc queſo vtriuſq linee termini ab vtrauis ꝑte inſimul poterūt ꝯuenire ⁊ patet ꝙ nō. ſed quāto ab inuicem ipſe diſtant ciuitates tāto lineaꝝ in vtraq parte inſimul diſtabunt ſummitates tres. ſ. gradib⁹. Patet apertiſſime ꝙ loca orietis ⁊ occidētis ⁊ hore ortus ⁊ occaſus. nō eedē ſūt omibus: ẜ variant ꝑ varijs terre longitudinibus. Item cu ſol aren orit ciuitati ſi eadem hora apud alteram quaẓ diximꝰ ciuitatē ab eiuſdē ciuitatis oriente in eiuſdem occidentē lineā protēdas q celi puncta vtriuſq eius ſummitas cacumen cōtinget. Et patet ꝙ illa ſummitas que vergit ad orientē pmū punctū primi gradus virginis percutiet. Rurſus ſi ſole aren ciuitate occidēte ſapud alteram ciuitatem lineam eo modo quo diximꝰ ad celū vſq vtriuſq tendamus. vtraq ſummitas ei⁹ quas celi ꝑtes ꝯtinget patet ꝙ illa q ad orientem tendit p pūcto primi gradus vginis que vero ad occidentem primo pūcto primi gradus piſciū occurrit. Item ſi ſole vrbi illi oriente lineaẓ apd aren ciuitatē ad eiuſdem orientē ⁊ occidentem tendentes vſq ad ipm celum ducamus vtraq ſummitas quā celi partem ꝯtinget patet ꝙ illa q ad orientem ꝯtinget primā ꝑticulā primi gdus tauri ꝑcutiet q vero ad occidentē p pūcto primi gradus ſcorpionis occurret. Si aūt vrbi illi ſole occubente pdictam lineaẓ aren ciuitatis pdicto modo ad celi cardines ducamꝰ quas eiuſdem celi ꝑtes ſummitas queq ꝯtinget pẓ ꝙ orientis ſūmitas initiū primi gdus ſcorpionis. occidentꝫ vero initiū primi gdus tauri ꝯtinget. Nūc ẜ cogſcē pōt qꝫ gradus ſigni q ē i oriēte ſole aren ciuitati

apparente nõ est idem cuꝫ eo q̇ eadem
hora aliȷ̈ apparet ciuitati. Sicqꝫ oibus
ꝯtiget ciuitatibꝰ ꝓut vna distat ab alia
in longitudine nec illa celi ꝑticł'a q̄ ho-
die in ortu solis q̇uis terraꝝ loco i oriē
te apparet. cū eadē q̄ cras eadem hora
eodē loco terre in eodē apparebit. hec
graduū in celo variatio ꝯtingit q̇tidie
sicut ipse sol ꝑ eosdē ğdus variaꝛ quo-
tidie q̇nq̇dem ita eē vt dictū est necessa
ria ꝯstat rōne ⁊ in totius terre spacio ñ
sunt loca orientis ⁊ occidentis equalia
nec ore ortus ⁊ occasus eodē. vñ neces
sario sequiꝛ stellas duꝫ quibusdā occi-
dunt aliȷ̈s eadeꝫ hora oriri nec in tota
celi spera certꝰ est occidentꝭ ⁊ orientꝭ lo
cus ẜ quotidie variaꝛ ꝑ varios gradꝰ.
multo minꝰ credi dꝫ orientis ⁊ occiden
tis mutatōneꝫ celestibꝰ accidere creatu
ris, quibꝰ nulla vnq̄ꝫ interuenit obscu-
ritas. ẜ sempiterna indeficientꝭ lumis
irradiat claritas sicut dauid ꝓpħa dic̄.
q꞉ tenebre nō obscurabunꝛ a te et nox
sicut dies illuminabiꝛ sicut tenebre eiꝰ
ita ⁊ lumē eius. Et daniel ipse inq̇t re-
uelat ꝓfunda ⁊ abscondita ⁊ nouit i te
nebris cōstituta ⁊ lux cū eo sꝑ erit. Cū
etiā nulla in celo ascensus vel descēsus
possit eē mutatio localis aptissime cui
uis patet ꝙ in celo nec oriēs sit nec oc-
cidens q̇ ꝓbato fatuitas est euidēs di-
centiū ꝙ dei locus occidēs est vbi stel
le supplicāt deo. Et q꞉ supratactū est ꝺ̄
longitudine ciuitatū distantiū ab inui
cem quō hoc cognosci possit vt melius
cognoscanꝛ diuersitates horaꝝ eodeꝫ
tp̄e suꝑ easdeꝫ apparentiū breuiter sic
ondiꝛ. Constituamꝰ ergo soleꝫ in ꝓ̄mo
arietis puncto et incipiat fieri eclipsis
solis apud Aren ciuitatem primo pun-
cto septime hore diei erit vtiqꝫ eadē ho
ra primus canceri gradus in ipsiꝰ arē
oriente. ꝙ si tūc nosce desideras quota
hora fieri incipiat eadeꝫ eclipsis apud
aliā ciuitatē q̄ꝫ ꝓ̄diximꝰ si diligenter in
spicias primo quinte hore pūcto inue
nias eam ibidem fieri incipe. eodemqꝫ
momento apparebit primū geminorū
punctū in illiꝰ ciuitatis orieñ. vñ indu-
bitanter apparet. iiȷ̈. longitudinis gra-
dus inter vtrāqꝫ inueniꝛ esse ciuitatem
⁊ hoc quidem modo ab astrologis q̄n
ta inter duas ciuitates longitudo ha-
betur.

Q semel in die quotidie de-us irascitur.

Tercia fatuitas iudeoꝝ cōtra di-
uinam ꝑfectiōeꝫ est. ꝙ singulis
diebꝰ semel in die irasciꝛ afferen
tes in mediū testimoniū dauid dicen-
tis fortis irasciꝛ quotidie. prima etiam
diei hora eū irasci asserūt. cām huiꝰ ire
esse dicentes ꝙ in illa hora reges iniq-
tatis insurgētes diademata sibi impo-
nunt ⁊ soleꝫ adorant. O quaꝫ absurdꝰ
est sermo iste ⁊ q̄ꝫ fatui sunt q̇ hoc ꝓtu-
lerūt cū ire descriptōeꝫ prorsus iğrent,
quā si nossent nō hoc de deo sentirent.
Si igiꝛ vis cognoscere quid ira est at-
tende. ꝙ ira est cū audito aliq̇ qꝺ̄ displi
ceat verbo colera rubea. i. fel feruet et
suꝑ epatem diffundiꝛ ⁊ sanguini ꝯmi-
sceꝛ. Inde siquidem hō calescit ⁊ in fa-
cie palescit. hec aūt nulli ꝯuenit rei ni-
si q̄ ex q̄tuor ꝯponiꝛ elementis deꝰ aūt
talibus nō subiacet liniamentis. Cum
vero in scripturis inueniꝛ. Iraꝫ appli-
cari deo vt ibi dñe ne in ira tua ⁊c̄. In-
telligendū est ꝙ deꝰ se habet ad modū
animi irati q̇ destruit qꝺ̄ fecit nō tamē
ꝙ ira in deo cadat subiectiue vt dictuꝫ
est, nō minꝰ etiā illud abhorrenduꝫ est.
ꝙ dicūt euꝫ de tali re irasci de qua non
possit vlcisci qꝺ̄ si posset ira ꝓfecto eiꝰ
quiesceret. Aiūt preterea ꝙ ipsius ho-
re q̄ irasciꝛ nemo nouerit vnq̄ꝫ punctū
nisi balaan filꝰ beor. In hoc autē ver-
bo sibipsis cōtrariȷ̈ sunt iudei cum ex
vna ꝑte moyses eū vocet ariolum et in

dei iniquū. Ex altera vero parte de deo: prudentiorē eū moyse eē significant qꝛ punctū hore nouerit qđ moysen latuit et licet hoc dictū magna admiratione vilescat tñ incompabiliter maioris fatuitatis est. qꝛ dicūt gallū irrationabile animal ipsius hore punctum quotidie scire.

Q deus semel quotidie i die plorat.

Quarta fatuitas iudeoꝝ ꝯtra diuinā ꝑfectōnem est. ꝙ deꝰ semel in die quotidie plorat ꝛ ꝙ ab eꝰ oculis due ꝓdeūtes lachryme in mare magnū cōcidūt ꝛ hoc fulgorē eē affirmāt illū q̄ tempe nocturno de stellꝭ videt cadere. hec aūt rō deū ex q̄tuor elementis ꝯpositū ońdit esse. Neqꝫ eñ lachryme fiūt nisi ex humiditatis abundātia descēdētis de capite. Si vero ita ē ergo elementa sunt dei materia: oñis aūt materia prior est ꝛ simplicior forma ergo ꝛ hec priora ꝛ simpliciora deo sūt qđ nephas est credere. Itaqꝫ si deꝰ talis est vt dicūt cū nec cibo fruat nec potu ꝛ q̄tidie duas ex se mittit lachrymas necesse ē decrescere nisi forte de aqs q̄ super celos sunt iugiter bibat. Ex verbis quoqꝫ eiꝰ intelligit ꝙ ignorēt q̄d ille sit fulgor qđ si desideras nosce. Fumosꝰ quidā vapor de terra surgit nimiū siccus. vnde ꝛ locuꝫ nubiū transit ꝑueniens ad locū vbi nō multus est calor q̄niam remotꝰ est a motu firmamenti q̄ cū ꝑuenerit ꝛ iam multus in loco vno coierit ipsiꝰ loci calore licꝫ exiguo paulatim cremat ꝛ crematꝰ euanescit. et id est qđ ꝑ aereꝫ discursitare videmꝰ. Fletus quoqꝫ ipsiꝰ quē deo indigne ascribunt iudeoꝝ captiuitatē cām eē dicūt qñ etiā ꝑꝑ dolorē eū ter in die vt leonē rugire asserunt ꝛ ꝓpter id celū pulsare pedibꝰ more calcantiū in torculari. more etiā colūbe quendā susurri sonitum dare ꝛ quaqꝫ vice caput mouere et dolentis voce dicere. heu mihi heu mihi: vt q̄d domū meā in desertū redegi ꝛ tēplū meū cremaui ꝛ filios meos ingentes transtuli heu patri q̄ transtulit filios suos ꝛ heu filijs q̄ translati sunt de mēsa patris sui. Dicūt etiā ꝙ q̄daꝫ doctorum suoꝝ hanc audierit vocē in q̄dam loco ramoso. Preterea dicūt ꝙ tanqꝫ prurientes inuidens collidat pedes et more dolentis manibꝰ plaudat. ꝛ quia quotidie orat vt misericordia eiꝰ sit super iram eius. et vt eat in populo suo i miscdia hec patent in libro barabot in caplo primo. O insensati iudei dicite cum deꝰ orat quē adorat seipm an aliū Si aliū is quem adorat potentior eo ē Si seipsum adorat aut potens ē eius propter qđ orat aut impotens. Si impotens est frustra se orat. Si vero potens aut vult illud pro quo orat aut ñ vult. Si nō vult pro nihilo orat. Si autem vult non est necesse orare. Patꝫ ergo ꝙ oino sit hec gens iudaica aliena a cognitōne diuina. Si ergo verum est deum pro iudeis orare vt leoneꝫ rugire celū pedibꝰ pulsare more colūbe gemere caput mouere ꝛ ꝑ nimio dolore heu mihi clamare. ipsum ꝑterea ꝑ dolore pedes collidere manibꝰ plaudere: ꝛ q̄tidie vt iudeoꝝ misereat orare q̄d ꝑ eoꝝ ne liberent impedit captiuitatem an ab ipo an ab eis ꝓcedit hꝫ mora. Si eñ ab ipo eū ad ꝯprimendū volūtateꝫ suā minꝰ eē potentē ostendūt. eū id volentem ꝯplere nec valentē pueri more eū plorare asserūt. Si igit nunc impotens dicant. Utrū in futuro potestatē habiturꝰ sit an nō. Si nunqꝫ habiturꝰ ē ergo ꝛ illiꝰ ꝛ illoꝝ dolor fine carebit suaqꝫ oratio est vacua ꝛ spes nulla. Si vero posse habiturꝰ est illud nondū habuit: sed in ꝑfixo ꝛ certo habiturꝰ est tempore. ꝙ cum habebit eos de captiuitate liberabit. aut iam hūit: sed in remo-

as illud recupaturus est et de captiui-
tate eos adducet. Si vͦ habiturꝰ ẽ tpe
certo restat eos dicere q̇d sit qͦ mõ ꝓ-
hibeat eũ hr̃e. s. vtrũ hoc paucitate im
putãt annoꝝ eiꝰ an debilitati membro
rum an obstaculo cuiuslibet rei a qua
nequeant defendi hec de deo credẽ ne-
phas est. Legimus em̃ in scripturis sa
cris quibꝰ iudei nobiscũ fidez adhibẽt
deuz antiq̄s tempꝛibꝰ maioꝛa miracula
fecisse q̄ꝫ sit eos de captiuitate liberare.
velut cũ. x. plagis egyptũ ꝑcussit et ta-
men eos i manu valida eduxit ⁊ rubꝝ
mare diuisit in qͦ pharaonẽ cũ exerci
tu suo demersit. Mãna quoqꝫ et ↄtur-
nicibus de celo in deserto pauit. Aq̄s
etiam ioꝛdanis in loco vno montis in
star ↄstituit. Solem ⁊ lunã iosue p̄reci
bus fixit. De exercitu sennacherib. c.
lxxxv. milia nocte vna occidi fecit. In
diebꝰ ezechie solẽ gradibꝰ. x. reuerti p̄-
cepit. Danielem de lacu leonũ libera-
uit. Ananiã Azariã et Mizahelem de
igne ⁊ iudeos de babilonis captiuita-
te liberauit. ⁊ multa alia q̄ nũerare lõ-
gum esset mirabilia fecit. Non ergo di
cere pñt ꝙ antiq̄s diebꝰ potens nõ fue
rit. Si autem eum potentem fuisse: vt
equum est concedant: sed alioꝝ inter-
uentu accidentiũ eum impotentem fa
ctũ dicãt post quoꝝ abscessum eũ pos-
se suũ recupaturũ credant alterum eo-
rum necesse esse fateant. Illa acciden-
tia aut ex eo aut in eo fuisse vt infirmi-
tas accidens homini donec cõualescat
ab estu cohibꝫ voluptatꝯ. aut ei ab alio
esse illata vt captiuitas cuilibet a rege
illata sue voluntatis eum ptãte priuat
donec libertate succedẽte recedat qͦ si
ex eo ⁊ in eo fuisse dicãt. deũ ergo cor-
pus habere dicũt qͦ ↄtrarioꝝ suscepti
bile sit qͦ d̄ celo sentire nõ ↄuenit. Si
vero ab alio illata dicat illuz qui intu-
lit deo potentioꝛem esse ostendũt ꝙ nõ
minus est inconueniens. Si autem se
ipsos sue captiuitatis cãm esse dicãt q̄-
si meliꝰ mõ in captiuitate quã olim in
libertate se habeãt hoc patet esse men-
daciũ. qꝛ nunq̄ꝫ captiuitas libertati est
compabilis. Si vero nõ hac intentiõe
suã libertatẽ rememoꝛant: ꝫ eo volen-
te eos liberari ipsi ꝑtinaciter eiꝰ volun-
tati obsistũt. s. vt qꝛ ille eos in captiui-
tatẽ coniecit. Ipsi ecõtrario plus q̄ꝫ ip
se velit in ipsa captiuitate ꝑducent. de-
beret vtiqꝫ eoꝝ satisfacere voluntati: et
nõ seipsum assidue tanto meroꝛe dep̄-
mere aut eos ei ꝑcere deceret nec eum
facere tantũ ↄtristari. sed hoc stare nul
latenus põt. cum eũ quotidie vt ipsos
de captiuitate eripiet oꝛent. Exclude-
re ergo debẽt iudi tante circuitõis am-
bages a pectoꝛe suo. Dicet ad hec iude
us nihil eoꝛuz que tu numerasti impe-
dit nostram captiuitatẽ. sed deũ semꝑ
om̃ipotentem fuisse ⁊ esse fatemur. nec
nos captiuitatẽ euadere velle negamꝰ
sed deum captiuitati nostre certum ter
minũ p̄fixisse ⁊ donec illud qͦ cõstitu-
it iurauit ⁊ firmauit tp̄s adueniat nos
nullo modo liberari posse dicimꝰ. Ve
re in hoc verbo insciẽtiã deo ascribit
iudeus. cum eum tale quid statuisse di
cat atqꝫ iurasse qͦ prius eũ iurasse atqꝫ
firmasse peniteat cuiꝰ rei signuz ẽ ꝙ tot
modis iugiter vt dictũ est ꝓ eis affligit
qͦ si p̄scijsset nõ antea ↄstituisset. Insi-
pieno ergo fm iudeos deꝰ fuit ꝙ ⁊ cũ
apud eos ↄstet indulgere vtiqꝫ ei debe
ret nec p̄ccibꝰ eum inquietare assiduis.
Quanto em̃ frequẽtiꝰ oꝛãt tanto magꝯ
eiꝰ doloꝛẽ innouãt ⁊ q̄ magis ab oꝛatio
ne cessando eum nõ inquietauerit tan
to magis eum consolari ꝑmittent.

Qꝛ deus dimisit vnum foꝛa-
men in celo non valens perfi-
cere firmamentum.

Quinta fatuitas iudeoꝝ ↄtra di
uinã ꝑfectõez est ꝙ cũ deꝰ firma

mentū ꝯstituit ꝑficere penitus non va lens cuiusdam foraminis spaciū in se ptentrionali parte imꝑfectuʒ reliquit. qđ ob hoc videlicet eū fecisse asseuerāt vt si q̇s aliquādo exurgens et ei equa lē se faciens deū esse se diceret ipse deꝰ illiꝰ spacij ꝑfectionem ei opponeret di cens. si deꝰ es vt ego locū illū claude si potes quē apertū reliqui ego. hoc autē ꝗ̄ patēs sit mendaciū nulliꝰ oculi aciē latet. Septētrionalis etem̄ axē poli al tissimū semꝑ suꝑ nos nec vnq̄ʒ occulta riꝰ ꝯspicuus ipm̄qʒ totū integrū ꝑfectū ꝗ̄ videmus. Manifeste ergo pʒ fatui tas erroꝝ istius.

De alijs fatuitatibus pluri mis ꝯtra diuinam perfectōneʒ et in eius offensam.

Ponunt et alia in thalmuth que sunt ꝯtra diuinā ꝑfectionē. Isti qui vocant Rabini et sapientes acclamāt seipsos dei seruitores et ďcla ratores legis mosaice ʒ tamē inueniū tur loquentes inordinate in his q̄ sunt in magnū vituperiuʒ dei tollendo em̄ omnē ꝑfectionē et applicando ei omēʒ defectū. et añ om̄ia dant licentiā seruiē di dijs alienis et ydolatrandi. Vñ inue nit in canhedrin in ca. qđ incipit arba mitot. suꝑ illo qđ scribit in Leui. capi. xviij. de ydolo qđ dicit moloth. seruiti um cuiꝰ erat ꝙ accipiebat homo filiuʒ vel filiam suam et ducebat eū vel eam ad sacerdotes et ipsi transibant creatu ram aliā ꝑ ignē ante ꝑdictum ydolum et lex vetauit hanc ydolatriā signanter specificatā et dicit in verbis istis ca. eo dem de semine tuo nō dabis vt ꝯsecre tur ydolo moloth. Hic intricant ipsi et dicūt ꝙ q2 dixit textus de semine qđ in telligit ꝙ nō peccat homo excepto q̄n do dat sacerdotibus ꝑtem sui semis ꝓ moloth. Sʒ si ei daret om̄s filios suos nō peccaret. Itē dicit q2 nō dab intelli git ꝙ nō peccat excepto q̄ñ pr̄ dat filiū suū sacerdoti moloth vt faciet sacrific um. ʒ si ipē mittet pr̄ facit nō peccat. Iteʒ q2 dixit de semie intelligit ꝙ tūc ē pcm̄ q̄ñ sacrificiū fit de illis q̄ ab eo exiert: ʒ si hō facit sacrificiū de pr̄e suo vel frē: vel de seipo ꝑdicto ydolo non peccat. Item dicit i eo. li. canhedrin ca. eo. Il le q̄ adorat ydola timore vel amore lib̄ ē a culpa. Et declarat rabi salomon ꝙ amore intelligit si ab aliq̄ dño fuit ro gatꝰ vt facēt timore si fuit ꝯminatꝰ. Sed rabi moysen de egypto declarat alit di cēdo ꝙ amore sonat sic si fuit filo captꝰ de illa imagie q2 ē bñ fabricata. et timo re ē si timet q2 pōt ei nocē sicut imagi nant illi q̄ eā adorāt ꝙ eis ꝑt facē bonū vel malū si i tali casu adorat lib̄ est. Et multū ē mirādū de istꝭ glosatoribus et etiā de textu talmuth q2 clare veit ꝯ te xtū legꝭ dei. q2 videmꝰ ꝙ cū ppl'ꝯ israel iret ꝑ desertū et fuerūt in sethim. et ado rauerunt ydolū phegor q2 deꝰ iratꝰ fuit taʒ fortiter ꝯ ppl'm ꝙ occidit. xxiiij. mi lia. et tñ manifestū ē ꝙ illa ydolatria nō fiebat nisi amore filiaꝝ moab sic appa ret Nūe. xxv. ca. Iteꝝ illi tres pueri sy drac. misach et abdenago voluerūt po tius intrare fornacē ardentē ꝗ̄ adorare imaginē nabuchodonosor. Et tñ si hec opinio eēt vera bñ erant excusati ab il lo ꝑiculo ex q̄ faciebāt timore regꝭ Na buchodonosor. et certū est ꝙ ipsi bñ sci ebant legē. q2 ibi fit relatio ꝓ eis ꝙ erāt multū intelligētes et socij in studio da nielis ꝓpter qđ apparet ꝙ snia data per eos est vera. et ꝑ doctores talmuth fal sa et fatua. Item dicūt et veniūt ꝯ deuʒ volendo seipsos eq̄re deo. Vñ inuenit tur in aliquibꝰ ordinatōnibꝰ et cerimo nijs quas ipi fecerūt quas etiā omnes iudei obseruāt. sicut est illud qđ in cer tis noctibꝰ anni mandāt ꝙ incendant certe candele in domibꝰ in memoriam victorie machabeoꝝ. In certo mense

anni ꝑcipiũt ꝙ fiat festum qđ vocatur
porim in memoriam mirabili hester ⁊
mardochei ꝯtra aman. In qua ꝑcipit
talmuth expſſe ꝙ quilibet iudeꝰ debet
inebriari.⁊ illa die legunt in sinagoga
historiã hester:⁊ siue cum incendũt ꝑ
dictas candelas siue cū legũt ꝑdictaȝ
historiaȝ in sinagoga dicit rabi talia v̾
ba bñdictꝰ qui nos sanctificauit cū suis
ꝑceptis ⁊ mandauit nobis incēdē has
candelas ⁊ ꝑcepit nobis legere hãc hi
storiã hester. videte si hoc ꝑcepit deus
in lege.nisi q2 ipsi se reputãt tm̃ sicͣ deꝰ
Item nõ solũ hoc faciũt ȝ reputant se
posse reuocare verba dei hoc ipsi decla
rant sup ca.xvij.Deut.vbi dicit si ali-
quid tibi fuerit difficile in leg' iudicijs
ibis ad sacerdotes ⁊ ad iudicē q fuerit
illo tempe ⁊ petis ab eis ⁊ facies scđm
ꝯsiliũ eoꝝ.Et dicit talia verba.non de-
clinabis ad dextrã neqȝ ad sinistrã.Sȝ
ipsi in talmuth scrutant dicendo ꝙ in-
tentio textꝰ est ꝙ dato ꝙ sapiētes dicãt
ei ꝓ dextra qđ est sinistra ⁊ ꝓ sinistra ꝙ
est dextra debet credere. Item iudicãt
sñia mortis quēcunqȝ frangentē aliqđ
de ordinatõibꝰ coꝝ.Dicũt adhuc i li.
berabot in ca.qđ incipit misemoco. ꝙ
quicũqȝ hõ deridet sapiētes talmuth
vel malũ dicit est ꝯdemnatꝰ ad inferos
Et ille qui frangit verba legis dei non
habet aliã penã nisi ꝙ sit fractor legis
Item reputant se scire plusqȝ deꝰ;quia
dicũt in libro robamechia in ca.qđ in-
cipit hazabã ꝙ semel fuit i studio mag
disputatio sup vnũ actuȝ legis ⁊ oẽs
studij vniꝰ opinonis.Sed rabi aliezer
qui erat maior coꝝ erat ꝯrie opinionis
qui fecit multas bonas rationes cõtra
eos ad ꝓbandum suã opinionē. ⁊ nun
qȝ voluerũt assentire ei ⁊ in fine dixit si
sic est sicut ego dico remitto domio do
nostro.Et illa hora exiuit vna reuela-
tio vocis ⁊ dixit non contradicatis ra-
bi aliazer:quia verum est qđ ipse dixit
Et surrexit rabisus ⁊ dixit domine lex
non est in celo sed in terra.⁊ iam preci-
pis in lege tua ꝙ sententia debet decli-
nari ad plures voces et illa hora excõ-
mõnicauerunt ipsum rabi aliazer quo
usqȝ assensit opinioni eorum.⁊ dicũt ꝙ
paruo elapso tempe rabi nathan inue
nit heliam ꝓphetam ⁊ dixit ei eras tu
in celo quãdo fuit ista questio.Respõ-
dit sic ⁊ dixit ei.quid ergo dixit deus il
la hora qua sapientes noluerũt obedi-
re reuelatõni sue.Respondit eis scias ꝙ
illa hora deus risit et dixit. Vicerũt me
filij mei.vicerunt me filij mei.Itē glo-
rificant isti talmutiste seipsos. vnde di
cit in libro tuca ca.iij.ꝙ vnꝰ doctor qui
vocabat rabi symeon filij iohaij. Dice
bat.Ego sum tam dignꝰ ⁊ tam iustꝰ:ꝙ
si vellem ꝓpter bonitatem meam libe-
rarent in die iudicij omnes homines
qui venerũt ad munduȝ a die qua ego
natus sum vsqȝ hodie. Et si ionathan
filius vzihel esset nobiscum possemus
liberare totũ humanuȝ genus a die q̃
creatus est mundꝰ vsqȝ ad finem. Iteȝ
se reputant ꝓphetas sicut dicunt in ra-
ba batera ca.j.a die qua fuit destructõ
templi vsqȝ huc fuit remota ꝓphetia ꝓ
phetarum ⁊ fuit data sapientibꝰ. Iteȝ
dicũt in rababatera in ca.qđ incipit ha
moher ⁊ hascema ꝙ raba filius barba
na ibat ꝑ quendam viam ⁊ dixit ei vnꝰ
tragenarius. Veni ⁊ ostendã tibi mõ-
tem sinai. Iuit cum eo ⁊ audiuit ꝑmo
vnam vocem que dicebat. O miser ve
mihi.q2 feci iuramentum ⁊ exquo feci
quis me absoluet.Et pꝰqȝ redijt ad stu
dium et narrauit magistris reprehen-
derunt eum ⁊ dixerunt ei.ea hora qua
audisti vocem illam debuisses dicere.
domine ego te absoluo ab illo iuramē
to. et dixit ipse dubitaui quod dicebat
pro iuramento quod fecit Noe de nõ
dando amplius mundo diluuium.Et
glosat rabi Salomon ꝙ illud iuramē

tum de quo petebat deus absolutōem
erat captiuitas israel. propter qꝺ ipse
sustinebat partem captiuitatis ⁊ labo-
ris sicut dixit ysaias capi.lxiij. In om
ni tribulatione eorū non est tribulatꝰ.
Et licet textus verus sit in biblijs He-
braicis pro maiori parte eo modo quo
posuit Hieronymꝰ in sua translatōne
Veruntamen in aliquibꝰ dicit sic. In
omnibꝰ tribulatōnibꝰ eorū ipse est tri-
bulatus ⁊ iuxta hoc facit predictā glo
sam rabi Salomon. Item reputāt de-
um ignorantem sicut dicit in barahot.
caplo primo postq̄ fuit destructū tem
plum non remansit deo in toto mun-
do nisi solum spacium.iiij.cubitoꝝ ad
studendum halaba.id est lectōnem de
talmuth. Item dicūt ꝙ tribus primis
horis diei deus sedet ad studendū tal-
muth ergo videtur ꝙ si indiget studio
non habet ꝑfectōnem sapientie. Item
reputant deum mendacem sicut dicit
in rabamecia in ca.quod incipit haco-
her. Vnde dicebat rabi hysmahel. ma
gnū quid est pax qꝛ deus dixit menda
ciū vt poneret pacem inter abraam et
saram hoc apparet in Gen̄.xviij.cap.
qꝛ cū angeli prenosticarēt Abrae ꝙ sara
pareret filiū ⁊ ipsa erat in tabernaculo
⁊ audiuit eos dicit textus ꝙ fecit derisi
onem inter seipsam et dixit quō posset
hoc fieri cum sit dn̄s meꝰ senex. Et po-
stea cū dn̄s hoc resumpsit abrae appre
hendendo zarā dixit qꝺ dixerat cū ego
sum vetula apparet dicūt isti ꝙ deꝰ mu
tauit rumores ne abraā ꝙ zara vocasset
eū senem irasceret. Sed q̇ bn̄ attendit
ad textū inueniet ꝙ dicit magnū men-
daciū.qꝛ etiā inuenit ꝙ qn̄ ipsa risit seip
sam vocauit vetulā. Item reputāt de-
um peccatorē sicut dicit in hullim in
ca.qꝺ incipit helu cerefoth sup textū
Gen̄.vbi dicit Fecitq̄ deꝰ duo lumina
ria magna. Dicit rabi Symeon in ho-
ra creatōnis eq̄les erāt sol ⁊ luna. Et lu

na venit ante deū et dixit.domine non
est bonū ꝙ duo reges fruant vna coro
na. Et illa hora p̄cepit deꝰ ꝙ esset mino
rata ⁊ dixit illa domine.qꝛ dixi tibi v̄-
ba ratōnabilia minorasti me: ⁊ sic fuit
illa sibipsi nimis displicens:sed deꝰ vt
ꝯsolaret eam dixit ei nō tristeris nec ti-
bi displiceat. qꝛ sol non apparebit nisi
de die ⁊ tu apparebis de die ⁊ de nocte
sed ipsa non fuit contenta:immo dixit
domine candela an̄ solem quid ꝓdest
⁊ dixit ei deꝰ:ego faciā ꝙ ppl's meꝰ isra
hel faciat compota sua ꝑ menses tuos
cū toto hoc non fuit ꝯtenta intm̄ ꝙ deꝰ
cognouit se culpantē ⁊ p̄cepit moysi ꝙ
in fine lune isrl' faceret sacrificiū vnius
hirci vt deꝰ haberet veniā d̄ p̄dicto pec
cato ⁊ hoc ꝓbant ex Nume. ca.xxviij.
vbi dr̄.hircꝰ quoq̄ offeret dn̄o ꝓ pctis
videat vnusq̇sq̄ q̇t vanitates sunt in p̄-
dicta aucte.⁊ quō textꝰ quē ipsi allegāt
est incontrariū illiꝰ ꝙ ipsi intelligunt.
Item reputāt deū pollutū ⁊ immūdū
s̄m ꝙ dicūt in rabamechia in ca.quod
incipit hacober et hapohel dicit Rabi
iohanā deꝰ sacerdos ē.quia sic scriptū
est Exodi capi.xxv. Loquere filijs isra
hel tollāt mihi primicias: sed primicie
debent dari sacerdotibꝰ ergo deus ē sa
cerdos. Itē postea recepit pollutionē
qꝛ sic scriptū est Deutero.ca.vltimo.ꝙ
quādo moyses mortuus fuit sepeliuit
eū dn̄s s̄z om̄is sacerdos q̇ tangit hoiē
mortuū est pollutꝰ. ergo deꝰ ē pollutꝰ
⁊ satisfaciūt dicendo.ꝙ postmodū bal-
neauit se ⁊ fuit mūdatꝰ ⁊ q̄rūt in q̇ bal-
neauit se in aq̄ nō qꝛ ysa.dicit ca. xl.q̇s
mēsus ē pugillo aq̄s ⁊ satisfaciat Rabi
ꝙ in igne se balneauit: qꝛ sic scriptū est
ysa.vltimo.quia ecce dn̄s veiet i ignē.
Item dicūt ꝙ deꝰ palpat res immūdas
sicut dicit in nucida in capi. qꝺ incipit
hamopoles.ꝙ deus stat sedendo. ⁊ fa-
cit venire ante se om̄es guttas sperme
exeūtis a quocūq̄ hoie israel dicendo

ꝙ qſi diminutū fuerit illud ſperma ge
nerabit iuſtꝰ ex ea. Item dicit in libro
ꝗ dicit pinquerabi elezer. quicūqȝ ſcit
quātitatē creaturis mūdi securꝰ eſt hīc
seculū venturū. ⁊ dicit rabi iohanā ego
⁊ raba aquiba ſumꝰ fideiuſſores huiꝰ.
Item dicit rabi iohanā ꝙ deꝰ inuoluit
ſe in vno tallet. i. roquete ⁊ oñdit ſe mo
yſi. ⁊ dixit ei omni hora ꝗ iſrl' fecerit ſic
ſtatim veniā ꝯſequet. Item faciūt deū
inuidū ſicut dicūt in berhot ca. vltimo
ꝙ quinqȝ homīes creauit deꝰ ꝗ ei aſſila
bant in aliquibꝰ et ſunt iſti Samſon i
fortitudine Saul in pulchritudine cer
uicis Abſalon in capillis Rex ſedechi
as in oculis Aſa in pedibus. Et quia i
illiſmet rebus in quibꝰ ei aſſimilaban-
tur condemnauit eos apparet ꝙ habu
it inuidiam eoꝝ.

De fatnitatibus plurimis cō tra legem moſaicam.

Quartus paſſus eſt de fatnitati-
bus ⁊ falſitatibꝰ iudeoꝝ contra
legem moſaicam ⁊ ꝯtra ꝓphas
Manifeſtū eſt ꝙ oēs gentes ꝗ tenent
legē diuinā vel ſe dicūt tenere eā. affir-
mant deū creaſſe mundū de v̓bo abſo
lute ſine aliq̄ materia ꝓpoſita nec ſim-
plici de qua illud fieret et hoc eſt ꝙ di-
cit primū verbū legis moſaice. In pn̄-
cipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā. qꝛ eſt opi-
nio oīm doctoꝝ latinoꝝ ⁊ hebraicoruȝ
ꝙ iſtud vocabulū creare ſignificat fa-
ctionē alicuiꝰ rei de verbo nō eſt ſic de
generare. facere vel formare. qꝛ hec vo
cabula aliq̄d p̄ſupponūt in tali oꝑatio
ne ⁊ qui oppoſitū huiꝰ aſſerit hereticꝰ
eſt dicendus. qꝛ deſtruit fundamentuȝ
ſuꝑ qꝺ oīa alia miracula ſacre ſcp̄tu-
re fundant. Et inuenimꝰ vnum de ma
ioribus doctoribꝰ thalmuth qui vocat
rabi eliezer magnus qui venit contra
hanc opinionem. Et dicit in libro qui
vocat pirque. talia verba. Celi de ꝗ fue
runt creati. Reſpondet de luce veſtimē
ti dei. ⁊ terra de quo fuit creata. Reſpō
det de niue ꝗ ſtat ſub cathedra dei. Et
dicūt gloſatores ꝙ hāc niuem accipit
hic rabi eliezer ꝓ illo qꝺ vocat phus p̄
mā materiā vel yle ex qua fuerūt facta
iiij. elemēta quā nitit ꝓbare phs. j. phi
ſicoꝝ ꝙ eſt ingenerabilis ⁊ incorrupti
bilis apparet ꝙ iſte doctor erat de opi-
nione phi. q̄a vel ipſe credit ꝙ creatio
pōt fieri de verbo vel nō. Si ſic ḡ non
oportebat eū q̄rere ex quo facta fuerīt
celū ⁊ terra. Si nō ergo vel hȝ ponere
aliquā materiā eternā ꝗ nunqȝ habuit
principiū vel oportet in nūeris ire i in
finitū qꝺ eſt impoſſibile. Quare neceſ
ſario ſequit ex v̓bis eiꝰ ꝙ ipſe nō crede
bat textū legis in ꝗ dicit. In principio
creauit deꝰ celū ⁊ terrā q̄ſi vellet dicere
de nihilo niſi ꝙ ibi erat aliq̄ res eterna
ꝗ oīm tpe fuit cum deo. manifeſte hec
opinio eſt heretica ⁊ ꝯtra oēs qui ha-
bent legē diuinā. Eſt adhuc alia aucto
ritas alteriꝰ doctoris ꝗ dicit rabi ſymō:
qui dicit in litera ꝙ ordo tpis fuit ante
qȝ mundꝰ crearet. ⁊ qui h̄ intelligit ſua
intentio eſt ꝙ corꝑa celeſtia ſunt eter-
na. qꝛ tempꝰ nihil aliud eſt niſi nume-
rus motꝰ celi. Item veniūt ꝯtra textus
ſacre ſcripture. Et primo dicūt in abo-
dazara ca. j. ꝙ nō recipient tempꝛe meſ-
ſie aliquē aliaꝝ gentiū qui velit venire
ad legem dei: hoc eſt falſiſſimum ⁊ cō-
tra omnes ꝓphetas. Dixit eī patriar-
cha iacob Geñ. xlix. loquendo de meſ
ſia: ⁊ ipſe erit expectatio gentium. Itē
dixit zacharias. iij. ca. Et applicabun-
tur gētes mlt'e ad domū in die illa erīt
mihi in populum. Item dixit Iſaias
ca. xj. In die illa erit radix yeſſe ꝗ ſtat i
in ſignū populoꝝ ipm gentes depreca
bunt ⁊ erit ſepulchꝝ eiꝰ glorioſuȝ. Iteȝ
peccant dicendo malum. qꝛ dicūt pec-
catores eſſe ⁊ malos homines q̄s deuſ
dixit bonos ⁊ iuſtos. Et primo Adaȝ

quem deus formauit ꝛ nō est dubium
ꝙ cū maiori ꝑfectōne q̄ posset eē in ho
mine carnali et ipsi applicant ei illud
peccatū carnis tam abominabile sicut
dictum est supra. Item ꝯtra Noe de q̄
dicit᷑ Geñ. ca. vj. Noe vir iustus atq̄ ꝑ
fect⁹ fuit in generatōnib⁹ suis cum deo
ambulauit. ꝛ ipsi dicūt in yama in ca.
youi aquiporini suꝑ textuz Geñ. in ca.
ix. vbi dicit᷑. Euigilās noe ex vino cum
didicisset q̄ fecerat ei fili⁹ suus iunior q̄
runt: quid est qꝺ fecit fili⁹ suus iunior.
Rñsio est duoꝝ doctoꝝ qui sunt duaꝝ
opinionū quoꝝ vn⁹ dicebat᷑ Rau ꝛ ali
us Symuel rau dicebat ꝙ illud qꝺ fe
cit chain Noe patri suo est ꝙ castrauit
ipm. Symuel dicebat ꝙ habuit cū pa
tre copulā carnalem. ꝛ quelibet istoruz
rabinoꝝ ducit ratōnes ꝓ opinione sua
arguens ꝯtra alterā. Sed ꝯclusio est ꝑ
thalmutistas ꝙ ambo doctores dicūt
veritatē ꝛ ꝙ illa duo fecit patri suo. s. ꝙ
castrauit ipm ꝛ habuit copulā carnalē
cuz eo. Ecce q̄ falsissima inuentio ꝛ q̄
turpissima diffamatio ꝑ illos inuenta.
Item dicūt falsum ꝯtra patrem Abra
am de quo dicit tex. Geñ. xxv. ꝙ quan
do abraam mortu⁹ fuit dedit om̄ia sua
ysaac. Sed filijs ꝯcubinaꝝ dedit mūe
ra ꝛ misit eos ad terram orientis. Di
cūt ipsi in canhedrin ca. vltimo. q̄ fue
rūt illa dona q̄ dedit eis. Rñdent ꝙ do
cuit eos nomina immundicie ꝛ decla
rat rabi salomon ꝙ hoc est ꝯuocatiōes
demonū. Ecce q̄ manifeste dicūt cōtra
testimoniū qꝺ dedit deus de abraā ca.
xviij. vbi dicit᷑. Scio em̄ ꝙ preceptur⁹
sit filijs suis ꝛ domui sue post se vt cu
stodiant vias domini ꝛ faciāt iusticiaz
ꝛ iudicium: vt adducat domin⁹ ꝓpter
abraam omnia que locutus est ad euz
Quō est credibile ꝙ ipse hereditasset fi
lios suos de ꝯuocatōnibus demonum
ꝛ quomodo hec est via dei. Itez dicūt
falsum cōtra Joseph de quo facit scri
ptura relatōez manifestam sue virtutis
ꝯtra petitōez quam ei faciebat dña sua
de adulterio. Dicūt ipsi in bulim i ca.
qꝺ incipit calbabacat ꝙ de facto intra
uit domum intentōne copulandi cum
ea ꝛ venit angelus gabriel ꝛ rapuit sibi
genitalia. ꝛ q̄ñ voluit facere peccatum
inuenit se impotentē. Item dicūt con
tra duid de quo legimus ꝙ in fine die
rum suoruz quia ei deficiebat calor na
turalis adduxerūt ei Abisach sunami
tem vt seruiret ei ꝛ dormiret cū eo. iij.
Reg. ca. j. Sicut ꝓbatum est in medi
cina ꝙ calor domicelle vl' iuuencule ꝓ
dest multū homini antiquo vt excitet᷑
suus calor naturalis. ꝛ textus refert ad
literam ꝙ seruiebat regi ꝛ dormiebat i
sinu suo ꝛ rex nō cognouit eam scꝫ car
naliter. Sed thalmutiste dicūt ꝙ can
hedrin in ca. qꝺ incipit cobengadol. ꝙ
dauid concubuit cuz ea in ꝑsentia ber
sabee. xiij. vicibus in modico tempore
ꝛ alia turpissima referūt circa hoc que
nō sunt digna scriptura. Item in libro
iudicū ca. ij. vbi narrat᷑ illud magnum
bonum qꝺ fecit illa honorabilis muli
er rachael ꝓpter dei seruicium scꝫ occi
dendo sisaram inimicū israel. Et vide
mus etiam in illo cantico. ꝙ ordinaue
rūt prophetissaz delbora ꝛ barach ma
gnam laudem quā ꝯmendauit de pre
dicta rachel. Si turpissimi thalmuti
ste dicūt in libro nazir talia verba dicit
rabi iohana. vij. vicibus ꝯcubuit cum
Sisara in illo instanti ꝛ postea occidit
eum. Item licet balam voluerit facere
malum populo. ꝛ cum malum ꝓnun
ciare verumtamē propheta erat. Et iō
dicit textus de eo auditor sermonū dei
qui nouit doctrinam altissime. Sꝫ isti
proditores ꝛ diffamatores opponūt ei
multa turpissima de quibus nullā mē
tionem facit scriptura sacra. ꝛ hoc scri
bunt in libro beraboth ꝛ in canhedrin
intricando se suꝑ v̄ba azine que dixit

ipsi balaan qñ eaꝫ verberat dicēdo sic:
⁊ quō ego non sum azina tua sup quaꝫ
equitas omī tempe. Dicunt ipsi ꝙ am
basiatores regis balas interrogauerūt
quare nō equitas in equo. rñdet balan
qꝛ habeo equū meū ad pastum vt pin-
guescat. Eadem hora dixit azina nō est
verū qꝛ ego sum azina tua. Et dixit ipe
sic est ad portandū onera. Rñdit illa ñ
est verū nisi sup quaꝫ equitas. Et dixit
ille verū est in casu ꝙ accidit sicut mo
do qñ nō est equus ad manū. Respon
dit azina nō est sic sed omī tempe ⁊ ad-
huc ꝙ sum azina tua de die ⁊ tua vxor
de nocte. Ecce turpissimi luxuriosi in
quo inuoluūt linguas suas. Item di-
cūt in hulim in ca. qđ incipit calhaba-
cat quid voluit dicere tex. in li. iudicuꝫ
in ca. xiiij. qñ dicit de samsone. Creuit-
qꝫ puer ⁊ bñdixit ei dñs. dixit rabi Jo-
hada scis in quo bñdixit in sua vga qꝛ
sperma q̄ exibat ab ea erat sicut vnꝰ ri-
uus currens ⁊ qñ ꝯprehenderunt eum
philistei ⁊ extraxerut oculos eius ⁊ fa
ciebāt ꝙ moleret in carcere. Dicūt isti
turpissimi ꝙ istud molere qđ dixit tex-
tus sonat ꝙ quilibet philistinoꝝ duce-
bat ei vxorem suam vt ꝯcuberet cuꝫ ea
si forte possent ex ea hr̄e hoiem ita for-
tem sicut ipse erat. Item in alijs locis
talmuth locunt mō ꝯtrario. qꝛ multos
viros q̊s scriptura dicit pctōres et nar-
rat litera pctā coꝝ ipsi excusant eos et
dicūt ꝙ nō peccauerūt. Et primo đ ru-
ben filio iacob de quo dicit ad lr̄am in
textu Geñ. ca. xxxv. Abijt ruben ⁊ dor
miuit cū bala ꝯcubina patris sui ꝓpter
qđ peccatū fuit ⁊ amota primogenitu
ra sicut patet primo Paral. ca. ij. Sed
ipsi dicūt falsos oīs textus. Et dicūt
in libro sabbat in ca. qđ incipit rabina
talia verba dicit rabi ionatha quicun-
qꝫ dicit ꝙ ruben peccauit nō ē nisi pec-
cator. Et sic dicunt peccatores prophe
tas scribentes textus. Item iustificant
filios Heli. de quibus dicit. j. Regum
capi. ij. filij heli filij belial nesciētes ⁊c.
Iteꝫ in eodē ca. heli aūt erat senex val-
de ⁊ audiebat omīa q̄ faciebant filij sui
vniuerso israeli ⁊ quō dormiebant cuꝫ
mulieribus q̄ obseruabant ad hostiuꝫ
tabernaculi. Item iustificāt filios Sa
muelis ꝯtra textum qui facit mentiōeꝫ
ꝙ nō ambularent in vijs samuelis pa-
tris sui ⁊ ꝙ vendebant iusticiā ꝓ pecu-
nia. Item dicūt ꝙ dauid nō peccauit ī
adulterio bersabee nec in morte Vrie
mariti eius. Item dicūt ꝙ salomon nō
peccauit in ydolatria quaꝫ fecit in fine
dierū suoꝝ. Finaliter p omnia videret
verba sacre scptūre reputare falsa. Itē
diffamant moisen in miraculis q̄ deus
p ipsum faciebat et hoc dicit rabi salo-
mon sup historiā thore qñ ipse ⁊ sua fa
milia intrauerūt tabernaculum ad po
nendum incensū ⁊ mortui sunt ibi om
nes. Dicit rabi Salomon scias ꝙ ve-
nenū posuit eis moyses in incenso cuꝫ
quo ꝯbusti fuerūt nadab ⁊ Abiud filij
aaron. Item dicūt in li. qui vocat sab-
bat in ca. qđ incipit yecioda sabbat ꝙ
si duo homines vel plures faciunt si-
mul vnū peccatum ꝙ immunes sunt a
pena. sicut si duo homines cum fusti-
bus verberāt vnū alterū ⁊ ille moritur
nō peccāt qꝛ lex dicit ꝙ qñ anima pec-
cauerit habebit talem ⁊ talē punitiōeꝫ
nō dicit anime in plurali. ita ꝙ volunt
ꝙ nullus est dignus punitōne nisi q̄n-
do ille qui facit peccatum est vnus so-
lus.

De fatuitatibus iudeorum quo ad claues thore.

Quintus passus est de fatuitati
bus ⁊ ridiculis ac manifestꝭ im-
possibilibus iudeoꝝ. Et primo
q̄ ad claues thore asserūt iudei in libro
doctrinaꝝ suaꝝ ꝙ cum thore heremuꝫ
cū moyse ⁊ filijs israel ꝓteriret trecen-

tos hēbat camelos honustos nihil ali-
ud ferentes nisi solas claues thesauri
eiusdē que claues de vaccarꝝ corijs fa
cte erant oīs vt leuiꝰ ferri possent. Cō
putemꝰ modo si placet ⁊ videamꝰ vtrꝫ
hoc stare possit. Demꝰ ad minus libre
vij. claues ⁊ ꝙ quisqꝫ camelꝰ adminus
dc. tulerit libras eruntqꝫ claues q̄s vnꝰ
ferebat camelꝰ tria milia dc. fierēt itaqꝫ
claues tricentorꝫ camelorꝫ mille milia
⁊. lxxxv. milia. Sed cum queqꝫ claues
adminꝰ sit vniꝰ arche quot sunt claues
totidez ꝓculdubio erūt ⁊ arche. Dent
itaqꝫ cuilibet camelo adminus due ar
che. ⁊ erūt camele archas ferentes q̄n-
genta ⁊. xl. milia. Sz ⁊ serui ꝯsuetudi-
nem diuitū quibꝰ maior cura de custo-
diendis diuitijs oportuit adminꝰ duos
camelos vnuz habere custodem q̄ the-
sauros cuz summa seruaret diligentia
vix etiam dormitaret. Inuenirenturqꝫ
custodes camelorꝫ. cc. sexaginta milia.
Il. aūt attestante didicimus q̄m exerci-
tus thore ꝑ domos ⁊ cognatōnes ⁊ fa
milias suas nō erat nisi octo milia. dc.

De fatuitatibus iudeorum dicendū dan precidisse lapidē magnum ⁊ similiter Og rex basan.

Non minꝰ ridiculosum est illud
qd dicūt filijs scz iacob prēm su
um ad sepulchrꝫ portantibꝰ. Fi
lios esau similiter patrē ad sepulchruz
deferentes cū magno comitatu eis oc-
currisse. Cū vtriusqꝫ magnꝰ esset exerci
tus ⁊ singule ꝑtes sepulchrꝫ sibi vendi
care vellent. Dan montē ascendisse di-
cūt ⁊ tante magnitudinis p̄scidisse la-
pidē quāta multitudo eē poterat totiꝰ
exercitꝰ esau. ipsamqꝫ molē capiti im-
positā attulisse ⁊ sup hostiū cuneū eam
ꝓijciens oīs vno ꝓsterneret ictu. Cū-
qꝫ aduenies iam ambos cuneos ꝯcor-
des inuenisset molē quaz attulerat in
mare ꝓiecit cuiꝰ magnitudine aq̄ ma-
ris terminos suos excedens duas ciui
tates sui effusione subuertit. Et ipe sūt
q̄s longo tpe post pharao rex egypti fi
lijs isrl̄ edificare ꝑcepit. Nōne q̄so hec
adinuentio iuste summo risu digna vi
det. Cū em̄ Jacob filij. xij. tantūmodo
adhuc essent viri esau de tribu sua iam
cccc. existebāt. nūc igit nūero filiorꝫ ia-
cob aucto quanto magis existimari pt
filiorꝫ esau numerꝰ fuisse tantā em̄ op-
tuit corꝫ esse multitudinē vt ⁊ filijs ia-
cob ⁊ toti egyptiorꝫ genti q̄ cuz ioseph
venerat obsistere potuisset. Nūc igitur
vnusq̄sqꝫ iudicet quid horꝫ admiratio-
ne sit dignꝰ scilicet vel vbi tm̄ inuene
rit montem vel quo monte tam mire
magnitudinis molem vel quomodo
in capite tanti ponderis gestare potu-
isset lapidem vt tam magnam proster
nere potuisset cohortē. Nō ei minꝰ stu
pendū est illud monstrū ꝙ Og rex ba-
san vidēs ingentē exercitū isrl̄. dc. s. mi
lia ⁊ tria milia ⁊. ccccc. viros a. xxx. an
nis ⁊ supra exceptis mulieribꝰ ⁊ ꝑuu-
lis qui supputari nō poterāt molē in-
audite magnitudinis suo capiti impo
suit ⁊ cum ea expeditōnem totā ꝓster-
nere voluit. sed vppupa auis minima
moli illi supsedit ⁊ tamdiu eaz rostro
suo ꝯcudit donec foramen magnū iux
ta capitis eius quantitatez ꝑacto mo-
les caput tamen siliens in eiusdez hu-
meris subsedit. Capite aūt sano ⁊ toto
corꝑe incolumi fortassis adhuc a collo
subleuasset nisi ad auctorꝫ subito denti-
um quantitas impedisset. mox ei vt la
pis in colluz d̄scendit dentes sibi repē-
te ita sunt adaucte ꝙ cū voluit eaz sub
leuare minime potuit. Quod moyses
intuens cuius corpus. x. cubitos habu
isse asserunt ⁊ totidem eius virgale as-
scribūt se sup terram in modum salien
tis. x. cubitos erexit ⁊ cū in aliq̄ corpo
ris loco cū virga ꝑcuteret. Si ergo cō

ꝑtent.x.cubitos quibꝰ a terra eleuabat᷒
est ⁊.x.cubitos eius corꝑis. et.x.alios
q̄s virga in altū porrecta hēbat a terra
ad summitatē virge.xxx.inueniēt cubi
tos:ƺ cū intm̄ erectꝰ esset moyses vge
tm̄ summitas q̄ eum ꝑcutere intende-
bat nequaq̄ vlteriꝰ attingere potuit q̄
ad eum moduƺ q̄ sura iungit pedi que
vulgo cauilla dr̄. In quoquidē ꝑcussis
set ꝯtinuo cadēs expirauit in hoc cog-
noscere quilibet pōt ꝙ a planta pedis
quā terre fixā tenebat vsq̄ ad nodū in
q̄ ꝑcussus est.xxx.cubitos hēbat.ab eo
igit̄ loco vsq̄ ad summū nō minus q̄
octingenti cubiti erāt.solūq̄ caput fa-
cile.x.cubitis ꝯstare poterat.vn̄ sequit̄
ꝙ auis illa molē ipsam.x.cubitis ꝑfo-
rauit. In q̄ facto quot sint miranda q̄d
ve potiꝰ mirer cuƺ cōsidero stupeo vbi
em̄ vel tm̄ lapidē inuenire vel tm̄ pon-
dus portare aut quō tā ꝑuula auis tm̄
tam durū tanq̄ spissum saxeū corꝑꝰ tā
cito valuit penetrare. Quo ve pacto
dentes ei tā subito crescere. aut q̄ ratōe
tam imense ⁊ inaudite magnitudinis
credendꝰ est fuisse cū ꝑsertim lex dicat
lectū eiꝰ ferreum.ix.cubitos habuisse q̄
ve pacto tantꝰ homo tām facili vulne-
re cecidisse.

Dicunt moysen in celuƺ ascē-disse ⁊ ibi deuictis angelis le-gem accepisse:

Dicūt item iudei ꝙ moyses ꝑ le
ge suscipiēda in celū ascendit ⁊
ibi cū angelis taliter altricatus
sit. Dicebant em̄ inquiūt angeli legeƺ
hanc deferre minime sinemꝰ quam no
bis plusq̄ filijs israel necessariā scimꝰ.
Ad hoc moyses insolita visione ꝑterri
tus nihil r̄ndere ꝑsumpsit: sed domio
se ꝯfortante vt secure responderet et ꝑ-
cipiente angelis ait. Cum lex hoc regē
doꝝ corpoꝝ ꝑcepta ꝯtineat nō satis cō
sidero q̄d vobis q̄ spūalis tm̄ creatura
estis sit necessaria. Angli quid ad hoc
dicere nō habētes victi ꝯticuerunt. De
Moysi igit̄ victoria deū risere ⁊ valde
letatū esse dicūt: ⁊ ita post triumphum
cū lege alacrem descendisse. Quot q̄so
diuersitates fatuitatis in hac ꝯtinētur
lascivia. quō em̄ Moyses corꝑe mole
deꝑssus altitudinē celi ꝯscendere potu
it. Aut quō dari deo legem volente an
geli ꝓhibere. quid iterū stolidiꝰ est q̄ di
cere deū vno vincente ⁊ alio victo exul
tare ⁊ puerili more ridere. Item si an-
geli vt dicūt tam auidi illius legis reti
nende erant cur nō prius a deo eam q̄
sierant vel quid cōtentōnis ꝓderat eis
deseruire. poterant em̄ legem istaƺ eti-
am cū iudeis obseruare nec erat ratio
cur eam moysi deberēt inhibere.

De fatuitatibus iudeorum dicentiū quendā noie iosue de-cepisse angelum mortis et in ce-lum saltasse ac ibidem dei sen-tentia remansisse.

Remorant ⁊ aliam fatuitateƺ iu-
dei que omnibus ridiculuƺ pre-
stat. Dicūt em̄ angelum mortis
cuidā viro apparuisse noie Iosue filio
leui doctori eiq̄ dixisse. Ad hꝰ veisse me
scias vt aiaƺ tuā suscipiā ⁊ moriar̄. Ne
quaq̄ inq̄t ille ꝙ ꝯmoues faciē nisi mi
hi priꝰ ꝑadisū ondis. Susceptū igit̄ an
gelꝰ in alis suis duxit ad locū vn̄ vidēt
ꝑadisum. Calidꝰ aūt ille ⁊ alis eiꝰ elap-
sus est ⁊ in ꝑadisuƺ se cadē ꝑmisit. An-
gelꝰ aūt deceptū se esse dolens irato ni
mis vultu egredē ait vt moriar̄. Neq̄
q̄ ait ille vt egrediar. Cūq̄.ij.ac.iij.an-
gelꝰ ad ipm cū magno clamore repete
ret ⁊ ille eiꝰ v̄ba negligēt ꝯmotꝰ nimis
angelus ad deum pergens huiꝰ rei q̄ri
moniam fecit. Deus autem eum redi
re rogauit vt hominem illum ex dī no
mine de paradiso egredi preciperet. Ve
niens itaq̄ angelus ad paradisum ait

deus vt egrediaris pcepit. Iurauit ille
ꝛ ait. Per deū nō egrediar. Rediјt an-
gelus ad deū ꝛ dixit. Iureiurādo se nū
q̄ inde egressurū firmauit. Dans itaqꝫ
iudiciū deus rn̄dit om̄ia volumina vi-
te ꝛ actuū eius reuolue ꝛ diligēter rele
ge. si qn̄ eū iurasse ꝛ piurasse inueneris
mō quoqꝫ nihil sibi iurasse valebit. Si
aūt vnq̄ piurū esse ꝓbaueris nō i hac
vice timebit. Volumīa itaqꝫ om̄ia an-
gelꝰ studiose discutiens nunq̄ piurasse
inuenit. Dimisit itaqꝫ victꝰ qui vt dicūt
vsqꝫ in p̄sentem diē incolumis perma
net atqꝫ viuus. Considerare pn̄t iudei
q̄ risu dignissima in hoc notari possint
sermunculo. Quid em̄ plus miremur
an fatuitatē angeli q̄ calidā homis ar-
tem prius nō agnouit. an hoiem audi
to p angelū dei p̄cepto ausum fuisse iu
rare. an dicamꝰ dei impotentiā ꝙ nō ni
si p mendaciū eum de padiso potuissꝫ
expellere. an ascribamꝰ deo ignorantiā
ꝙ nō aliter scire potuit vtrū piurus fu-
isset nisi eius vite libros reuolui iube-
ret. patent hec omnia fatuissima esse.

**Dicunt mortuos suos in ad-
uentu messie suscitādos vt iterꝫ
terram incolant vbi plurima d̄
resurrectione tractantur.**

ASserūt etiā iudei inusitatū mi-
raculū. s. mortuos suos post ca
ptiuitatis euasionez resuscitari
vt terram incolant qđ multis auctori-
tatibus ꝓbare nitunt̄. Primo auctori-
tate moysi dicentꝭ ad ppl'm isrl' Deut.
xxxij. Videte ꝙ ego sum solus et non
sit aliꝰ deꝰ p̄ter me ego occidā ꝛ ego vi-
uere faciā. pcutiā ꝛ ego sanabo. Cū er-
go deꝰ se occisurū ꝓmittat ꝛ viuificatu
nō vi̇ p̄dicta fidei abiјcienda. ꝫ h̄ aucto
ritas a rōnis exorbitat semita. q̄ꝛ h̄ ver-
bum ad oñdēdū om̄ipotentiam suam
dixit nō ꝙ ip̄e suos mortuos suscitatu
rus sit. nec est negandum quin a die q̄
se deus ꝓmisit hoc facturū vsqꝫ in diez
p̄sentez concedamꝰ hec miracula fecis-
se. quia ipse mariā sororez moysi ꝓphe
Iob. Ezechiā. Naman. ꝛ alios q̄ pl'es
cū voluit pcussit ꝛ cum voluit sanauit.
Itē ip̄e in vna nocte oia egipti p̄genita
interfecit. ꝛ sub vnius noctis spacio in
castris sennacherib centum octoginta
milia occidit. Sꝫ item ecōuerso in ma
nu helie filiū vidue in manu aūt hely-
sei sunamitis filiū suscitauit. Sic ergo
om̄ipotentē mortuos suscitasse nō ne-
gamꝰ. quin om̄s homies in die iudicij
ab eo resuscitandos ꝛ ꝯfiteamr ꝛ creda
mus. Sed qđ adiјciūt. q̄ꝛ scꝫ denuo ter
ras inhabitaturi sint nō credimus. di-
cet iudeus hoc nō debet videri cōtra fi
dem esse cū ab helia vel ab heliseo re-
suscitatꝰ postea longā vitā duxerit vxo
rē habuit filios genuerit ꝛ pristina hu
mana vite cuncta officia ipleuerit. Re-
spōdet̄ ꝙ verū ē ꝛ bn̄ potuit eē vl' p mi
raculū vel p̄cem sctiviri q̄ꝛ corpꝰ nōdū
erat dissolutū q̄uis etiā hoc neq̄qꝫ cre-
deremꝰ nisi testimoniū sup hoc ꝓpheti
cū haberemꝰ. Verū ea q̄ ꝯtra vsum cō
tingere solēt fides hoꝝ suscipe facile n̄
solet nisi taliū ꝯfirmaret̄ auctē ꝓpheta-
rum quibus omniū fauor ꝛ applaudat
populoꝝ ꝛ ea ipsi aptissime loquūtur
ꝓphete. hoc autem nullus aperte pro-
nunciauit ꝓpheta. Sed cum iudeoruꝫ
hoc dixerint doctores nemo tamen ex
his qui ante xp̄m fuerūt istud predix-
it sequaces autem errorem hunc inue-
nerunt vt iudeoꝝ gens in sua psisteret
infidelitate. Scđo nituntur ꝓbare in-
tentū iudei auctoritate ysaie. xxvj. vbi
ait viuent mortui tui interfectiqꝫ mei re-
surgent expgiscimini ꝛ laudate q̄ habi
tatis in puluere. Sed hec verba neq̄qꝫ
ostendunt mortuos iudeorum ad ha-
bitandū terram resuscitari. q̄m si dili-
genter qđ di̇ attendamꝰ nec mortuorū
resurrectōnez ibi patenter prefiguratā

inuenies⁹ alioquin ꝓpha sibimet con-
trari⁹ eē videbiť cū in supiorib⁹ dixerit
moriētes nō viuēt gigātes nō resurgēt
qđ igiť a nature vsu dissentit ⁊ sensui ꝓ
phete ꝯtrarietatē vigerit. nequaq̄ ꝑm
libitū vniuscuiusq̄ ad sensum nature
ꝯtrariū dꝫ exponi cum alter sano sensu
possit intelligi: nisi necessaria rō ita id
coegerit accipi. Qđ si qs intelligere cu
pit attendat ꝙ ꝑdictū verbū duob⁹ mo
dis intelligi pōt. Vno mō vt vel de ex
tremi iudicij suscitatōe dictū credatur
vel resuscitatōis noīe captiuitatꝭ euasi-
onem signauerit. Hic aūt sensus ma-
gis ad lr̄am ptinere videť cū paulo su-
peri⁹ ꝓpha sue gentꝭ captiuitatē ⁊ affli
ctionē defleuerit. Statimq̄ diuine ꝓ
missionis et pietatis solatiū intulit di-
cens: viuēt mortui interfecti resurgēt.
Nec hāc euasionē quolibꝫ incerto tpe
ꝫ post modicū tp̄s euenturā ꝑnunciat
dicēs. vade ppl̄s me⁹ intra cubicl̄a tua
claude hostia tua sup te ascondere mo
dicū ad momentū donec transeat indi
gnatō mea hec ad captiuitatē ꝯgruen
ter referuntur. Tercio nituntur intentū ꝓ
bare iudei ex verbis Dan̄. in ca. xij. vbi
diciť multi ď his q̄ dormiūt i terre pul
uere euigilabūt alij in vitā eternā alij i
obprobriū vt videāt sp ꝫ hec auctas tā
to longi⁹ ab intentōne iudeorū discre
pat supradicta quāto euidenti⁹ de vlti
mo iudicio intelligiť fuisse dicta in illa
em̄ resurrectōne ibūt vel in vitā eťnam
vel in obprobriū sempiternū. Quarto
explicant ad intentū suum iudei aucte
ezechielis in ca. xxxviij. q̄ cum plures
mortuos diuina suscitasset ꝟtute ď fu
turis quoq̄ his vaticinat⁹ ē verbis. hec
dicit dn̄s de⁹. Ego aperiā tumulos ve
stros ⁊ educā vos de sepulchris vestrꝭ
ppl̄s me⁹ ⁊ inducā vos in terram isra-
hel ⁊ p⁹ pauca ⁊ requiescere vos faciā
sup humū vestrā. Ecce ⁊ mortuos su
scitandos ⁊ terras suas inhabitaturos
aptissime ꝓpha atq̄ indubitāter ostēdit.
Rn̄deť ꝙ ꝑdicta auctas de resurrectio
ne mortuorū in die iudicij intelligēda
ē nec ē instātia illi⁹ ꝙ dr̄ in fine requiescē
vos faciā sup humū v̄ram qm̄ requies
isto mō pōt accipi vt aiam significet re
quiescere in corpe qđ nō imerito terre
noīe de q̄ sumptū ē exprimiť teste insu
per scp̄tura q̄ freq̄nť illud noīe terre ap
pellat. Ait etiā moyses formauit deus
hoiem de limo ťre. ecce hō cum ex. iiij.
elemētoꝝ sit ꝯiūctōne ꝑfect⁹. de ťra tm̄
q̄ vnū est elemētū dr̄ fact⁹ ꝫ nō incōue-
niēter qꝛ ťre noīe signat corp⁹ possum⁹
ꝫ intelligē qđ diē qꝛ faciet eos requiesce-
sup humū suā ꝙ aīa redibit ad corp⁹ et
iudicabiť vtrūq̄. Hic aūt sensus i illi⁹
ꝓphe explanatōe ꝯcipi pōt sano intel-
ctu. ita vt nec scp̄tura aliq̄ nec rō vlla vi
deať ei ꝯrīa. Quicq̄d āt in tenebrosꝭ di
ctis ꝓphaꝝ multꝭ pōt accipi modis. ita
vt qs eā exponēs nec a scpture testimo
nio. nec a rōnis exorbitat semita nihil
est incōueniens si qs eā diuerso ꝫ iusto
exposuerit sensu. Si cui⁹ āt talis sit ex
positio q̄ vel a scp̄tura vel a ratōne aut
sit aut videať extranea ea iusto iudicō
carere virib⁹ ē estimāda. Quō aūt ꝑdi
cta iudeoꝝ snīa scripture sacre est ꝯtra-
ria diligēs lector attendat. Dauid pro-
pheta de mortuis taliter inq̄t sepulcra
eorū dom⁹ illoꝝ in eternū. tabernacula
eoꝝ in ꝓgenie. Itē de eadē re introibit
vsq̄ in ꝓgenies prm̄ suoꝝ ⁊ vsq̄ in eter
nū nō videbit lumē. Itē alibi spūs per
transibit in illo ⁊ nō subsistet ⁊ nō cog
scet ampli⁹ locū suū. Item alibi sic vul
nerati dormiētes in sepulcris q̄ꝝ nō es
memor amplius ⁊ ipsi de manu tua re
pulsi sunt. Job etiā idem sentiens diē.
memento quia ventus est vita mea: et
nō reuerteť oculus me⁹ vt videat bona
nec aspiciet me visus hois oculi tui in
me ⁊ nō subsistam sicut cōsumitur nu
bes ⁊ ptransit sic qui redūderit ad infe

ros nō ascendet nec reuertet vltra i domū suam nec cognoscet eum amplius locus eius. Item alibi vadam ⁊ nō reuertar ad terram tenebrosam. Itē idē hō cū dormierit nō resurget. Salomō etiam his ꝯsona sentit dicens. viuētes se sciūt esse morituros mortui vero nihil nouerūt amplius nec habent vltra mercedem ꝙ obliuioni tradita est memoria eorum. amor quoqꝫ et odium et inuidia simul ꝑibūt nec habent partē in hoc seculo ⁊ in ope qd̄ sub sole geritur. Ecce salomon sapientissim⁹ ceterorū auctoritatib⁹ concors existit ꝙ mortui ad hoc. s. vt terras inhabitent resuscitandi nō sint. ⁊ tamen ꝙ qñqꝫ resurgant testimoniū ꝑhibet dicens ꝙ non habent ꝑtem in his q̄ sub sole gerūtur scꝫ in terris. Per hoc videlicet innuēs ꝙ in his ꝑtem sint habituri q̄ supra solem fiūt. i. in celestib⁹. Dicet hic iude⁹: ostendisti sniam meā contrariā eē auctoritatibus sacre scripture ⁊ dixisti etiam ꝙ erat ratōni ꝯtraria vellem scire q̄ modo hoc intelligi posset. Rñdet nōne tu iudee credis ꝙ cū vestre resurrexerit mortui aduenīente vncto adam q̄qꝫ ⁊ seth. mathusalē. abraam. ysaac. ⁊ iacob ⁊ aaron. ceteriqꝫ ꝑriarche ⁊ ꝓphē et oēs iusti qui ante aduentū ei⁹ obierūt pariter cū eis sint resurrecturi. ⁊ oīa humana genera officia agentes ⁊ patientes pristinosqꝫ rerum ritus colentes antiquo more terras sint inhabitaturi. ⁊ aarō ⁊ filij eius sacrificijs vt olim oblaturi. ⁊ a moysi vt olim sacerdotibus vestimentis induendi sint. Hec negare nō valet iude⁹. qꝛ doctores sui cūcta affirmāt. Tūc ergo quero q̄s nam erit maxim⁹ pontifex dicet iudeus ꝙ aarō. Quid ergo de eleazaro finee. multisqꝫ alijs tūc fiet qui olim omnes fuerunt pontifices summi erunt ne semel oēs vno tempore maximi pontifices an illius ordinis dignitate priuabunt si dixeris viuente aaron eos summo sacerdotio fungi nō posse. quid ergo ꝓderit eis resurgere. Plus eīm ad dedicus et incommodum q̄ꝫ ad decus ⁊ vtilitatē erit eis resurgere. meliusqꝫ ei fuisset in morte ꝑmanere q̄ꝫ erūpnosam ducē vitam licet ⁊ moysi lex in h̄ facto destruatur q̄ preceptū habet ne q̄s maiori sb̄limat⁹ ordine vlteri⁹ ad minorem secūdo ducat. Si aūt omnes in summi sacerdotij ordine eq̄les esse futuros concesseris honorem suū adimis. qꝛ null⁹ int ꝯplures equales excellentē pōt habere honorē. Preterea multis pontificib⁹ multa sunt necessaria templa. Ex hoc ergo aliud incōueniēs. i. legis destructio sequit ꝑcipiētis. ne plusqꝫ vnū sacerdotē nec plusqꝫ vnū existere templū. Ex q̄ sequit necessario iudeos aut nouā legē habituros ꝯcedere aut moysi legē nequaq̄ꝫ totā ꝯsistere posse. queto etiā vltra. Nunq̄d plures reges habituri sunt iudei an vnū. Rñdere debꝫ iude⁹ ꝙ vnum sicut ꝓpheta ezechiel ꝑhibet testimonium dicens vnū pastorem omnes habebūt: qꝛ si plures fuerint concordes esse nō poterūt ⁊ regis pacem destruent. Et tūc quero vlteri⁹ a iudeo. q̄s erit ille rex respondebit ꝙ vnct⁹ in cui⁹ aduentu captiuitatē se credūt euasuros ⁊ suos mortuos suscitādos ⁊ eoꝝ moderamē hr̄e impij. Vere illud dictum aliq̄d coloris hr̄et si vnctum illum hominem hij crederent et deum. Si vero vt credūt homo tm̄ futurus sit. q̄d tūc abraam ysaac ⁊ iacob sunt facturi moyses etiam ceteriqꝫ prophete. nunq̄d ei⁹ subijcient ditōni. Rñdet iude⁹ ꝙ sic. qꝛ sic samuel subiectus est sauli ⁊ helias achab regi ⁊ helizeus Ioram et alij multi prophete regibus suis: sed hec similitudo nō cōuenit ꝓposito ꝑsenti. Nam ⁊ si ꝓphē q̄ minime reges fuerūt regib⁹ subditi fuerūt non ideo ꝯuenit aut ē necesse vt rex ꝓpheta

cuiq3 terreno regi subijciat᷑ velut abra-
am ⁊ dauid ⁊ iosue. quoꝝ quisq3 rex fu
it atq3 ꝓpha. moyses etiã q̃ rex ⁊ ꝓpha ⁊
legisdator totius extitit ppl'i. cui leg' li
ber tale testimoniũ ꝑhibet dicẽs. ñ sur-
rexit ꝓpha vltra i isrl' sicut moyses quẽ
noscet dñs facie ad faciẽ in oibus sig-
nis atq3 portentis q̃ misit sup eũ. nõne
cum isti tanti talesq3 viri resuscitati illi
us fuerint vncti viri subiecti. nõne q̃so
multo meli⁹ fuisset eis ne suscitarẽtur.
Preterea duo inde incõueniẽtia ꝓue-
niũt. si em̃ minor est eo moyses scp̃tu-
ra mentit᷑. si aũt maior tanto plus vili
ficat᷑. Si dicat iude⁹ ꝙ ille rex erit moy
ses tũc quero. Quid ergo ille vnct⁹ fa-
ctur⁹ est. Quid etiã abraã ysaac ⁊ iacob
sunt facturi quos moyses ip̃e dũ viue-
ret in tanto p̃cio hẽbat ꝙ cum aliquid
a deo implorabat p coꝝ amore se ade-
pturũ orabat. Ecce quõ sunt positi iu-
dei in magno discrimine in hac mate-
ria. Quero a te vltra iudee si nosti. nũ-
quid illi q̃ tũc suscitãdi sunt mortui na
turã ⁊ ptãtem hẽbunt filios generãdi
Rñdebit iude⁹ ꝙ legis p̃cepto ad h̓ cõ
stringent᷑. ergo cũ lex ꝓcreare filios p̃-
cipiat nouã eos legẽ habituros demõ
strat qd̓ est cõtra fide3 suã. Rñdebit iu
deus ꝙ eis inhibita est generatio nõ le
ge ꝫ natura. ꝫ hoc stare nõ põt. q2 audi
tus abhorret ⁊ mens refugit credẽ ani-
mal aliquod mõ eẽ cui naturale sit ge-
nerare nõ posse nisi aliq̃ interueniente
accidẽte q̃ vero hõ accidente aliq̃ int᷑-
ueniente vim generãdi amittit nec sa-
cerdos esse nec testimoniũ ꝑhibere nec
iudiciũ põt facere. ꝙ si naturã ipsa3 di
xerat esse nouã nõ debent eos dicẽ re-
suscitandos ꝫ nouam creaturã futurã
similiter potest in forma tm̃ nõ in na-
tura tota. comedent quidẽ ⁊ bibẽt: sed
nõ generabũt. Concedit ergo iude⁹ ꝙ
quemadmodum cetera humanitatis
officia sic ⁊ generãdi naturã habebunt

a deo vt mulierẽ quotidie ꝯcepturã ⁊
quotidie pariturã credãt. S3 hoc qd̓ di
cũt iudei est ita fatuum ꝙ vix humane
aures audire pñt. vt em̃ q̃ dicunt vera
esse fatear. s. vt in vnctũ et credituri sũt
oms ⁊ resuscitãdi cũ quotidie filios ꝓ-
crearent ꝑfecto nec terra eos capet eti-
am si dupliciter maior eẽt aut pontus
etiã terra fieret a deo loci coartarentur
angustia ꝙ non haberent q̃ colere pos-
sent arua. imo inde semp esset int᷑ eos
ꝑ terre ãgustia certamẽ ⁊ rixa. Itẽ cu3
suscitabunt᷑ omis redibit quisq3 vir ad
vxorem suã quã habuit aut aliã hẽbit.
Rñdet iudeus ꝙ quisq3 rehabebit sua3
q2 hoc erit leticie ꝯsũmatio. Tũc ergo
quero illa mulier q̃ pt⁹ tres vel plures
habitos maritos ẽ mortua in resurre-
ctõne quẽ ex his est habitura. Nam si
primũ habiturã rñdet lex moisi destru
etur dicẽtis ꝙ post scd̓m nõ debeat re-
dire ad primũ maritũ. Si vero aliũ q̃3
primũ habituram respondeat in eo eti
am est destructio legis eas nanq3 legi
iubente primo viro viuente nec ea3 re-
pudiante cuiq3 nõ ppterat nubere. S3
ecce cũ tot suscitati cũ tot post eos fue-
rint nati quilibet hoꝝ q̃nq3 erunt mori
turi. Respondet iude⁹ ꝙ immortales
exinde remanebunt. sed ratio demon-
strat ꝙ dicit stare nõ posse cũ em̃ hõ co
mederit biberit generãdi vsum habue
rit necesse est ꝙ ex. iiij. elementis cõpo
situs sit. quicq̃d aũt taliter ꝯpositũ est:
illud etiam corrumpi necesse est. ergo
⁊ eos mortis corruptõni cũ taliter cõ-
positi sint subiacere necessario ꝯcludit
Rursus si imortales fuerint ia3 nequa
q̃3 spũale qd̓ non est hoim eis ꝯueniat:
q2 nec ei⁹ subijcient᷑ diffinitõni. Diffini
tio em̃ hominis est animal rõnale mor
tale: sed de immortalibus hoib⁹ diffini
tio ista p̃dicari nõ põt quare nec spũa-
lis hõ. vnde ꝑ hoc medium colligit᷑ re-
cte vt q̃s iudei vocant hoies. homines

non sint q̄ꝺ est incōueniens Itē sicut supius dictū est multitudini eoꝝ spacium totius terre non posset sufficere si ipam maximā multitudinē immortalē asseram⁹ cū supra sine intermissione eos generaturos esse diximus. Et si ad lapidū modū sibimet supponerentur nullaten⁹ in duplicato terre spacio ꝯcluderent̄. Dicet iude⁹ si nō possum eos defendere imortales saltē mortales ꝯcedā. ergo si morituros eos eē ꝯcedit volo. Dicat illa resurrectio vtꝝ erit eis ad penā an ad coronā. Rn̄det iudeus q̄ ad glām ⁊ honorē illa resurrectō erit vt vncti gloriā ⁊ regnū cōspiciant. ⁊ ꝑfectā corpis ⁊ cordis habeāt leticiā Dicāt ergo iudei q̄d interim sentiāt ꝺ statu bonoꝝ donec resurgāt. s. vtꝝ i penis an in q̄ete vsq̄ ad resurrectionis tp̄us ꝑmaneāt. Rn̄det certissimū est eos eē cum deo beatitudine ꝑfrui. Si ergo vt asserunt ita est resurrectio illa potius ad penā q̄ ad coronā: futura est. cum em̄ nunc eterne vite munere glorient̄ cur iteꝝ in corpoꝝ ergastulis retrudentur nisi vt fame siti vigilijs et varijs atq̄ inumeris denuo cruciatib⁹ agitent̄. q̄n insup ſm eoꝝ sententiā scd̄e mortis timorez ⁊ penā sustinebūt his oībus satis cuilibet patet resurrectionē illam magis illis ad dedecus q̄ ad honorez ⁊ gloriā fieri. Rn̄det iude⁹ q̄ ⁊ si nunc in quiete ⁊ delicijs ꝑmanent de q̄bus ad corpꝛm sint redituri angustias. cum tanta eis exultatio erit vncti p̄ntiaz cernere ⁊ eius regno exultare hierosolymis vt olim habitare in templo veteri ritu sacrificare ⁊ vt corpoꝝ pena sit eis nulla ⁊ quā mō habent requies habeatur postea ꝓ minima. Sed hoc q̄ dicunt a veritatis exorbitat semita null⁹ em̄ presentis mūdi honor ⁊ gloria eterne vite quieti ⁊ delicijs comparatōne conuenit aliqua. quia nec vno momēto quisq̄ huius mundi poterit sine labore ⁊ pena vti delicijs. illius autē brē vite gloria nulla intercedēte molestia ꝑmanet perpes ⁊ cōtinua ꝓcipue cum eorum testent̄ doctores omnem huius mundi honorem ⁊ gloriā idem esse ad illius vite delicias q̄ꝺ est vnum ad. lx. Patet insup cuilibet nisi totius rationis sit expers incomꝑabiliter magis esse gaudiū cernere deū q̄ talē quales ipi dicunt vnctum qui futurus sit homo tm̄. Dicat ergo iude⁹. quid finaliter de resurrectione suoꝝ mortuorum sentit Vere eoꝝ credulitas est et fidei certitudo q̄ resuscitandi profecto comedendi etiā ⁊ bibendi sine generādi ⁊ naturā ⁊ vsum sint habituri ⁊ p⁹ mille annoꝝ trāsacta curricula in ꝑpetue beatitudinis ⁊ imortalitatis regnū sine aliqua morte trāsferendi. Sz h̄ stare non p̄t q̄ si immortales cōcedit ad pristinū incōueniens redit infra mille etem̄ annos intm̄ multitudo ꝓpagabitur eoꝝ vt nullo mō intra terre ꝯcludi valeant ambitū. multo igit̄ minus ad incolendos agros vllū superit spaciū. Insup ⁊ illō q̄ꝺ supradixim⁹ est i questione. q̄ p̄iarche ꝓphete ⁊ oēs iusti q̄ iam fulgebant in gloria nouis denuo penis ſb̄dant̄ reducti ad corpa. Item aliud om̄e em̄ q̄ꝺ comedit ⁊ bibit ⁊ gignit delectat̄ etiā ac tristat̄ ꝓculdubio ex q̄tuor elementis ꝯpositū nō dubitatur. Quō āt q̄ ex his ꝯponit̄ ⁊ passionibus p̄dictꝭ afficit̄ cū eisdē affectōib⁹ sine mutatōe in regnū illud transferet̄ Sz vt oīa ꝯcedam⁹ q̄d nam de his sūt dicturi q̄ adueniente vncto et post sūt nascituri morituros ne asserent vl̄ nō. Rn̄det iude⁹ q̄ morient̄ in xp̄i regni fine. Quid igit̄ faciēt pentes eoꝝ i morte ipoꝝ. meli⁹ nāq̄ illis foret nō resurgere q̄ tm̄ dolorē ex eoꝝ morte sustinē Dicet iude⁹ concedam⁹ ergo eos non esse morituros ſꝫ h̄ stare non p̄t. q̄ tūc mētiretur scriptura qua dicit dauid i ps̄.

Quis est homo qui viuet ꝛ non vide
bit mortez. Vndiqꝫ igiť si perpendūt
iudei eis semite ratōnis ꝛ diffugij sunt
clause. ꝙ nullatenus eo mō quo dicūt
fieri possit mortuoꝝ resurrectio ꝗ tāqꝫ
fatua positio relinquať credulitas iu-
daica ꝙ sui mortui sint resurrecturi vt
iteꝝ terrā incolant.

De residuis fatuitatibus iudeorum.

Dicunt etiam iudei multa vana
ꝫ deum. dicit rabi sadue. Quid
est illud qđ non fuit reuelatum
iacob. cum tñ eēt ꝓpheta. Rñdet ꝙ Jo
seph filius eius non erat mortuus ꝛ ꝙ
fratres sui vendiderant eū. ꝛ dicit ꝙ ra
tio est qꝛ in hora venditionis eiusdem
querebant fratres eius aladma. i. ma-
ledictionem. ꝓ quocunqꝫ illud reuelā
te ꝛ similiter aladma non pt poni nisi
ad minus sint decem hoies. ꝛ qꝛ ipi ñ
erant nisi nouē ꝯmiscuerunt in predi-
cta aladma deū secum vt essent decē ꝛ
ideo dicunt ꝙ de⁹ nō esset ausus reue-
lare iacob. Item dicunt in sabba i ca.
qđ incipit rabi aquiba ꝙ qñ Moyses
ascendit in montē ꝙ inuenit deū i ma
nibus tenentē rotulū legis et faciebat
coronas lřis ꝛ moyses nihil dixit. Et
dixit ei de⁹: quare me nō salutas. Re-
spondit ipe. quō dñe est seruus q̄ debe
at salutare dñm suū. Et dixit ei de⁹. ve
rum dicis. veruntamē ex q̊ venisti ad-
iuua me. Item dicit in pdicto ca. ꝙ in
die iudicij dicit dñs ysaac. tui filij pec-
cauerunt volo condemnare eos. Et re
spondebit ysaac. Dñe etiā sunt filij tui
qꝛ tu scripsisti in lege tua. filius meus
primogenitus isrł. Ego volo ꝙ venia-
mus ad computū videam⁹ q̄nta est vi
ta hois. lxx. anni: āmoue. xx. in quibus
adhuc nō est homo in etate in qua de
beat sibi imputari pctm̄ rmanēt. l. tol-
le medietatē tpis. s. tps noctis in q̄ ho
mines dormiūt ꝛ remanēt. xxv. remo-
ue medietatē tpis. q̄ expendiť in facie
do orōnem ꝛ in comedendo ꝛ bibēdo
et remanent. xij. anni cū dimidio. hos
xij. annos cū dimidio diuidam⁹ inter
me ꝛ te ꝛ faciam⁹ illos liberos a pena
ecce magna vanitas ac si de⁹ nesciret
pdictum ꝯputuꝫ anteqꝫ ysaac oñderet
sibi. Item dicit in rabba mestiba i ca.
qđ incipit cohel. ꝙ in illo tpe q̄ fuit or-
dinatum thalmuth ꝙ die quadā deus
stabat in magna disputatiōe cū illis q̄
sunt in studio celi sup certū casum le-
pre. vtꝝ. s. homo in q̄ illa accidit debe
at iudicari mūdus vel nō ꝛ deus dice
bat ꝙ sic. ꝛ illi de studio tenebāt ꝙ nō.
Et dixerunt. q̊s examinabit ꝛ ꝯcorda-
runt ꝙ fieret ad examē vnius doctorꝜ
cuius nomē erat raba filius nahami ꝛ
illa hora in vno pūcto fuit rapta aia
illius a corpe suo ꝛ dedit sniam sic de-
us. Item querūt in abo dazora. ca. j. in
quo deus se intromittit p totā diē ꝛ re
spondent. Tribus pmis horis studet i
lege. ꝛ tribus horis secūdis docet pue
ros q̄ mortui sunt parui. trib⁹ alijs stu
det ad iudicandū totū mundū. Et qñ
vidit ꝙ est dignus punitione surgit a
throno iudicij ꝛ sedet in throno pieta
tis. tribus vo vltimis horis sedet ꝛ lu
dit ꝛ ridet cum leuiathan. Item que-
runt vlterius ea q̄ diximus fiunt de die
q̄d ergo facit de nocte Rñdēt ꝙ de no
cte equitat sup vnū cherubin velocissi
mū ꝛ visitat decē ꝛ octo mille mūdos
quos creauit. Item querūt vlteri⁹ an
teqꝫ crearet mundū quid faciebat de⁹
Respondent ꝙ ibat creando mundos
ꝛ destruendo illos. Item dicunt in ra-
ba bachera in ca. ham moher ꝛ hacos
ma preparatus est de⁹ ad faciendū cōui-
uium iustis de carne leuiathan. et q̄d
dabit eis ad bibendū vinū qđ stat con
seruatū in vuis suis a principio mūdi
vsqꝫ ad illā horā. Item dicūt in canhe
drin in ca. qđ incipit carbdine mamo-

ner ꝙ tres fuerũt q̇ peccauerunt in lu xuria cum fuerũt in archa noe.s.canis coruus ⁊ cham.⁊ ideo oẽs tres fuerũt ꝯdemnati. Canis fuit cõdemnatus i h̃ ꝙ ligaꝰ cũ femella. Coruꝰ in h̃ ꝙ emit tit semẽ ꝑ os. Cham in hoc ꝙ maledi xit eum noe. Item dꝛ in nida in ca.qđ incipit hamapolẽ ꝙ interim ꝙ creatu ra est in ventre matris hꝫ q̃ndam can delam sup caput suuꝫ cum qua videt ab vna parte mundi vsq̈ ad alteram ⁊ scit totam legem ⁊ om̃es scientias. ⁊ i hora qua exit de ventre venit angelus ⁊ dat ei vnũ ictum in ore ⁊ facit ꝙ tra dat obliuioni quicq̇d sciebat. Item di cit in eodẽ libro in ca.qđ incipit aysay ⁊ in barabot in ca.qđ incipit harror ꝙ og rex basan quẽ cõquestauit moyses anteq̈ moreretꝰ fuit in tpe diluuij reser uatus hoc est magnũ mendaciũ ꝓpter duo. Primo qꝛ a diluuio vsq̈ ad tp̃s in quo conquestauit moyses predictũ og fuerunt noningẽti anni. Secũdo quia est ꝯtra textuꝫ sacre scripture vbi ponitꝰ ꝙ solũ noe ⁊ filij sui cũ vxoribus eoꝝ fuerunt reseruati. Item dicunt in bulim in ca.qđ incipit belũterohos ꝙ vnus leo est in mõtana vlam q̇ est ita magnꝰ ꝙ habet.ix.cubitos ab vna au re vsq̈ ad alteram.⁊ dicit rabi ioteff ꝙ sunt.xv.cubiti.⁊ dicunt ibi ꝙ semel q̄ siuit impator a rabi osua et dixit ei q̇d excellentie est deo ꝙ compat eum scri ptura leoni cum equus vnus sit suffi ciens ad occidendũ leonem. Respon dit rabi osua.s.cui leoni compatur di co tibi ꝙ leoni de vlam ⁊ dixit ei impe rator multũ vellem videre eũ ⁊ illa ho ra rogauit rabi osua deum et extraxit eum a mõtana illa ⁊ venit versus Ro mam.⁊ q̄ñ venit in distantia trecẽtaꝝ leucaꝝ dedit vnũ rugitum. ⁊ om̃s mu lieres que erant pregnantes in roma abortauerunt ⁊ muri ciuitatis cecide runt. ⁊ quando appropinquauit am plius per.c.leucas sic ꝙ distabat ꝑ.cc. leucis a ciuitate romana dedit alteruꝫ rugitum ⁊ illa hora ceciderunt omnes dentes omniũ existentiũ i roma ⁊ im perator cecidit a throno suo in terram ⁊ dixit rabi rabi osue fac orationẽ deo vt redeat ad locum suũ ⁊ illa hora re uersus est Item dicunt in rabacam in ca. qđ incipit hamober ⁊ hacesina dic raba. Ego vidi vnam ranam que erat ita magna sicut vna villa.lx.domoꝝ. ⁊ venit vnus coluber ⁊ deglutiuit illũ colubꝝ ⁊ deinde volauit ⁊ sedit super vnũ ramũ vnius arboris ⁊ dicit rabpa pa si non accidisset mihi ita fuisse non credideram. Item dicit ibi raba. Iba mus ꝑ mare ⁊ ambulabat nauis sup caudam vnius piscis ⁊ ambulauit su per eam tribus diebus ⁊ tribus nocti bus nec plus nec minus ⁊ piscis ibat contra orientem nauis vo ꝯ occiden tem ⁊ quid cogitas ꝙ nauis non ibat velociter interroga rabdemi ⁊ dicet ti bi inq̄ntum vnus homo posset calefie ri ambulabat.xl.leucas, et q̄ñ fuimus ꝓpe terram vidimus homines ꝓiciẽ tes sagittas cum balistis ⁊ velociꝰ ibat nauis q̈ ille sagitte. Item dicit rabi se ler iuimus in vna naui ⁊ vidimꝰ vnaꝫ auem qui erat in aqua maris ⁊ ibat si bi aqua vsq̈ ad collum.⁊ ego volui de scendere ibidem ad balneandum cogi tando ꝙ nõ esset aq̄ multũ profunda ⁊ audiui vnã reuelationem q̇ dixit. Ca ue tibi ne descendas.q̇a.vij.anni sunt ꝙ cecidit ibi vnũ manbrium et adhuc nondũ accessit ad terram. Et dicit Ra bi ca hanna ꝙ auis ille vocaꝰ cin. Iteꝫ dicit raba.dixit mihi vnus macelariꝰ. veni ostendam tibi vbi osculantꝰ terra ⁊ celum.iui cum eo ⁊ posui tabargiuꝫ meũ sup vnã fenestrã celi ⁊ sepaui me vt facerẽ orõeꝫ ⁊ q̄ñ veni ad locũ nõ in ueni tabargiũ meũ.⁊ dixi videtur mi hi ꝙ latrones ambulant in celo. et

respondit mihi ille hō non est nisi ro-
ta celi q̄ mouet̄. ꝫ venies huc cras ista
hora ⁊ inuenies. ⁊ ego veni ⁊ inueni ta
bargiū meū. Et declarat rabi salomō
non cogitetis ꝙ deduxit eū ad finem
mundi qꝛ q̄ngenti anni sunt itineris ꝫ
duxit eū ad vnū montē altissimū intā
tum ꝙ poterat tāgere celū. Hec ⁊ simi-
les fatuitates ⁊ vanitates tenēt ceci iu
dei in suo thalmuth vt allegat Hiero.
de sctā fide. tractatu .ij. sui libri. Plura
alia turpissima q̄ in eoꝝ thalmuth ꝯti
nentur indignum duxi lr̄is explicare.
Sꝫ ⁊ alia mendacissima et fatuissima
innumera eorundē ptrāsiui his paucꝭ
enarratꝭ ne libꝝ nugaꝝ fabulis imple
rem. Predictū libꝝ thalmuth in q̄ tot
errores tot mendacia tot turpissima et
fatuissima continent̄ affirmāt iudei eē
doctrinā ⁊ aliā legem datā a deo moy
si verbo q̄ p̄cepto duoꝝ rabinoꝝ quo-
rum vn⁹ dicebat̄ rabina ⁊ alius rabas
se suit posita in scriptis sup. cccc. ānis
post passionē xp̄i dui⁹ textus excedit i
volumine totam sacrā scripturā quasi
in decies tm̄ exceptis glosis antiq̄s ⁊
modernis quas fecerūt sup ip̄m in qui
bus textu ⁊ glosis innouauerūt ⁊ rece
perunt mandata ⁊ obseruantias ⁊ ceri
monias ⁊ q̄ nunq̄ꝫ in lege moysi fuer̄t
nominata p que ip̄i regunt̄ vsq̄ꝫ in ho-
diernū diez. Et non minus predicti or
dinatores thalmuth vt bene fundarēt
suos errores p̄ceperūt in diuersis locꝭ
ꝙ oīa p ip̄os ordinata in p̄dicto Thal
muth habet āt tantaȝ efficatiā sicut or
dinata p deum in lege moysi ⁊ impo-
suerunt penam mortis cuicunq̄ꝫ negā
ti aliquid de predictis p eos scriptꝭ nō
ponentes tam fortem penā negāti ver
ba legis ⁊ adhuc in nomine voluerūt
dare excellentiā suo libro vocantes eū
thalmuth qd̄ sonat doctrina. ⁊ sacram
scripturā biblie vocant mira qd̄ sonat
tantum sicut lectura.

De fatua expectatione iude
orum circa aduentum messie.

Sextus passus est de fatua expe
ctatione iudeoꝝ circa aduentū
tum messie. que fatuitas tripli-
citer ostendit̄. Primo diuisione. Se-
cundo tp̄is determinatōe. Tercio exē-
pli manifestatione. Circa primū no-
tandum ꝙ iudei excecati ⁊ obnubilati
circa aduentum messie sunt diuersi. qꝛ
q̄dam eoꝝ sic sunt in sua excecatione
obdurati ꝙ nec volūt inq̄rere de pctō
ꝓ quo sunt in hac diuturna captiuita
te nec etiā ipius captiuitatis terminū
inq̄rere curāt. ⁊ ideo quasi fatui dicūt
vtrunq̄ꝫ eis ignotū. Similes infirmo
q̄ intm̄ incurrit sue sanationis despe-
rationē ꝙ non curat d̄ cognitione sue
infirmitatis nec etiā de curatōe qd̄ est
magna fatuitas. Affirmant ḡ isti duo
primū ꝙ pctm̄ ꝓ quo sunt in hac capti
uitate est ignotum. Scd̄m ꝙ termin⁹
sue redemptionis est etiā ignot⁹ ⁊ licꝫ
veꝝ sit quo ad eos vtrunq̄ꝫ tm̄ nob no-
tum est. vt patet supra libro .j. in aper-
tione .xij. thesauroꝝ. s. talis ignorantia
fatua est nec eos excusat cum sit nō so
lum crassa ꝫ affectata. Alij sunt q̄ non
curant inquirere certū pctm̄ ꝓ quo in
hac captiuitate detenti sunt vl̄ si curāt
hoc attribuūt peccatis antiq̄s. vtputa
pctō vituli in deserto fabricati vel pec
catis modernis q̄ nō sunt cōia toti eo
rum cōitati ꝫ singularia quoꝝ vtrunq̄ꝫ
ostensum est falsum. vt s̄. dictū est ⁊ sa
tis claret ꝙ hec diuisio iudicij eoꝝ oñ-
dit eos non solū cecos ꝫ vero iudicio
rōnis carentes. Scd̄o oñdit fatuita
tem iudeoꝝ tp̄is determinatio diuer-
sa quoꝝ vn⁹ termin⁹ fuit determinat⁹
p rabi yoce. in libro caderbolam. Iste
posuit numeꝝ ebdomadaꝝ daniel de
q̄ null⁹ dubitat iam transisse. Ali⁹ ter-
minus fuit posit⁹ p rabi aq̄ba q̄ secut⁹
est aliquo mō ꝯputatione p̄dictā ⁊ sic

credebat messiā ventuꝝ in destructiōe templi secundi. Et ideo secutꝰ est quē-dam fatuū noīe beucozba q̄ illo tp̄e di-xit se eē messiā quē fatuū secuta ē ma-xima mľtitudo iudeoꝝ post. xlviij. an-nos a destructione templi secūdi ⁊ bie-rusalem ꝑ romanos. ⁊ ꝯgregati sunt in quadam ciuitate noīe biter ⁊ rebella-uerunt cū p̄dicto falso messia ꝯ̄ roma-num imperiū ꝓpter qđ Adrianꝰ cesar transfretauit ⁊ obsedit eos cū suo falso messia ⁊ capta ciuitate oēs interfecit cum suo messia. vt pꝫ in li. q̄ dr̄ dema-ymdi q̄ incipit bislosapaqn. ⁊ in glosa trenoꝝ bieremie sup illō verbo treno. ij. Dissipauit dn̄s ⁊c̄. Fuit alius vt ibi-dem hr̄ q̄ dicit̄ de domo helie q̄ posuit expꝛesse de oꝛdine mūdi ꝙ ꝑ sex milia ānoꝝ debebat mūdus durare diuidēs ꝑ duo milia in tres ꝑtes sicut patuit s̄. li. j. thesauro pꝛimo ⁊ assignauit tpūs messie in. iij. binaꝛio ꝙ ſm hebꝛeoꝝ cō-putationem pꝫ transisse iniciū illiꝰ tē-poꝛis qꝛ vsq̄ ad p̄ntem annū ſm eos a creatione mūdi fluxerunt q̄nq̄ milia ccxx. anni. ⁊ sic ſm istos aduentus xp̄i transiuit in p̄teritis mille. ccxx. annis. ⁊ isti tres supꝛadicti fuerūt pꝛīcipales de nūero eoꝝ q̄ dicunt̄ chānaym. post istos fuit quartꝰ ⁊ vnus de maioꝛibus eoꝝ qui dicunt̄ emoꝛaym q̄ vocabatur rab. qui determinauit in li. canhedrin in dieleth ꝙ oēs termini assignati de aduentu messie iam transiuerāt in pꝛe-teritum. ⁊ ꝙ non pendebat redemptō nisi in ip̄a p̄nia. hec ille. Hec q̄dem d̄-termiatio v̄issima est si sane intelligat̄ Nam terminꝰ assig̃tꝰ in ꝓphetis iā trā-siuit in p̄teritū vt patuit li. j. in quo ter-mino xp̄s iam venit ⁊ non pendet re-demptio nisi in penitētia. qꝛ quicunq̄ eoꝝ p̄niam egerint stati habebūt mes-siam ꝙ hēmꝰ ꝑ rei euidentiā lꝫ iste ra-bi nō intellexit ita recte veba ꝑ seip̄m ꝓlata hēmꝰ tn̄ ex h̄ ꝙ oēs termini assi-gnati de aduentu messie iaꝫ transierāt in p̄teritū. Fuit quintꝰ huiꝰ cōtempo-raneus q̄ ꝯsiderās ꝙ oēs termini d̄ ad-uentu messie iam trāsiuerāt ꝓut dixe-rat socius suus voluit p̄cludere viam inuestigandi hm̄oi terminos ne ꝑ hoc aliq̄ auisarent̄ de v̄itate. Et iō dixit ve aiabꝰ ꝯputātibꝰ termios. s. aduētꝰ mes-sie ꝑ hoc volens designare ꝙ esset pec-catum inquirere vľ inuestigare de hu-iusmodi termino nō reddēs ad h̄ aliq̄ rōnem nec anctoꝛitatē. cuius malicia ⁊ fatuitas manifesta est. qꝛ nullus fuit famosus scriptoꝛ vľ glosatoꝛ inter eos q̄ de hoc solenniter nō inq̄reret. Post hunc fuit sextus in asia de his q̄ dicun-tur gaoni. q̄ dicebat̄ rabi cabadias qui in libꝛo quē ꝯposuit quē vocauit libꝝ de credendis conatꝰ est ꝓbare ex dict̄ ꝓphetaꝝ ꝙ messias nondū venerat et de termino diligēter inquirēs cōclusit certū tp̄s qđ iam trāsiuit in p̄teritum ꝑ. xl. annos ⁊ vltra. vt pꝫ aspiciēti pꝛe-dictū libꝝ. Septimꝰ fuit rabi moysen de egipto q̄ tante auc̄tis fuit inter eos vt a maioꝛi ꝑte iudeoꝝ ꝓuerbialit̄ di-cat̄ ꝙ a moyse legislatoꝛe vsq̄ ad moy-sen egyptiū nō surrexit sicut iste moy-ses. Iste licet in suo Deuter̄. li. de iudi-cibus. ti. de regibus determinet ꝙ nul-lus debet ꝯputare terminos aduentꝰ messie sequens supꝛadictā q̄ntā opini-onem. tn̄ ip̄emet in quadā epľa quam misit iudeis q̄ erant in affrica scripsit ꝙ hēbat ex certissima traditione anti-quoꝝ ꝙ ꝓpheta futurꝰ erat in isrľ ⁊ ꝙ messias debebat venire ⁊ r̄dimere isrľ in anno a creatione mundi q̄rtomille-narioo ctingētesimo septuagesimoq̄r-to. ⁊ patꝫ sicut supꝛadictū est ſm ꝯpu-tationem iudeoꝝ ꝙ pꝛesens annꝰ dn̄i M. cccc. lxj. est quinq̄ millenꝰ. ccxxj. ⁊ sic terminꝰ ꝑ eum assignatus iā tran-siuit in p̄teritū ꝑ. cclvij. annos. Pꝛedi-ctam ꝯputationē fundauit in quadaꝫ

auctoritate Nume.xxiij.vbi ſm tranſ
lationem nr̄am ſic hr̄ tpibus ſuis dice
tur iacob iſraheli qđ operatus ſit deꝰ qđ
verbū ex traditione ſuo ꝝ antiquorum
ſic exponit ꝙ quātum tp̄s fluxerat a cre-
atione mūdi ſm ↄputationē hebreorū
vſqꝫ ad tp̄s in quo balaam iſta vba di
xit tm̄ tp̄s pciſe fluere hēbat a tpe iſtiꝰ
dicti balaam vſqꝫ ad tp̄s in quo ꝓpha
meſſias futurus erat in iſrł. Octauus
poſt hūc fuit rabi moyſen gerundenſ.
q̄ fuit magne auctis inter eos q̄ ſcribēſ
ſupra pentatheucū in ꝓhemiali parte
determinauit cū magna ſolennitate ꝙ
meſſias erat venturꝰ certiſſime in āno
a creatione mūdi.quito millenario cē-
teſimodecimooctauo.cū quo concor-
dauit mgr̄ Salomon barchineñ. in li
bro migala a megala de quo fuit dcm̄
ſupra li.j. Nonus fuit rabi leui bentor
ſon vulgariter dictus mgr̄ leo de bona
las de ꝓuincia ꝓuincie q̄ in expoſitio
ne ſua ſup dañ.reddens deo gr̄as ꝙ ſi
bi reuelauerat terminū ſupradictuꝫ in
anno pdicto.ſ.quintomillenariocente
ſimodecimooctauo ſm ↄputationem
iudeoꝝ ↄcordās cū predicto moyſe ge
rundeñ.quoꝝ terminꝰ ſatis patet ꝙ iā
tranſiuit in pteritū.ꝑ cxxiij.annos ſm
ↄputationē eoꝝ in anno pn̄ti ſupradi-
cto. Fuerunt etiā alij duo iudei periti
vnus in ciuitate abuleñ. alius in villa
q̄ dicit ayllon.de qbus dicet infra con
ſideratione.x.mirabili.x. Iſti aſſigna-
uerunt terminū anno a creatione mū
di quintomillenarioquinquageſimo
quinto ſm eoꝝ ↄputationem. Qui q̄-
dem annus concurrit cū āno dn̄i.M.
cc.xcv.Ex quibꝰ oibus manifeſte col-
ligitur fatuitas ⁊ falſitas iudeoꝝ i de-
terminatione anni aduentꝰ ſui meſſie.
cū oms ſui termini iam tranſierint in
pteritū vt clare viſum ē.Signū aūt fa
tuitatis ⁊ mētis incōpoſite eſt nunqꝫ i
vno ↄſiſtere ſꝫ de alio in aliud mutari

Vn̄ ſm Senecā pmū argumentū mē
tis ↄpoſite eſt poſſe ↄſiſtere ſecūqꝫ mo
rari. Iudei ḡ q̄ vſqꝫ nūc ↄſiſtere in vno
non potuerūt termino. Veriſile eſt ꝙ
q̄tidie fatuiſando nouos fingent ter-
minos pdicti aduētus. Tercio ꝓba
tur eoꝝ fatuitas in aduētu meſſie quē
ſperant exempli manifeſtatione. Vn-
de narrat Ceſarius ꝙ clericus quidaꝫ
filiā cuiuſdā iudei impregnauit i ciui-
tate lemoniceñ.timens āt ille offenſaꝫ
parentū puelle accepit arundinē no-
cte.ꝓpe parietē camere in q̄ parētes pu
elle dormiebāt veniēs ⁊ ꝑ foramē ſum
mitatem vnā arudinis intromittēs ⁊
ꝑ aliā inſufflans ſic eſt locutꝰ. O iuſti
⁊ deo dilecti vocās eos noibus ſuis ꝓ
prijs gaudete qꝛ filia vr̄a ↄcepit meſſiā
virgo ꝑmanens vir expgefactꝰ q̄rit ab
vxore ſi vocē illā audiſſet qua negante
orauerūt vt iteꝝ audire poſſent.clericꝰ
eos loquētes audiens ſicut priuſ iteꝝ
eſt locutus. Illi ḡ exultantes ⁊ poſt re
petitionem facti certiores vix diem ex
pectauerūt ventrēqꝫ.puelle aliq̄ntulū
iam intumeſcere cernētes ab ea queſi
erunt vn̄ cōcepiſſet. Illa vo ſicut coa-
cta fuerat:a clerico reſpōdit ſi concepi
neſcio ſꝫ ſcio qꝛ vir nūqꝫ cognoui ⁊ vir
go ſum. At illis ergo nō ſe capientibꝰ
p gaudio ꝑ caſtella ⁊ ciuitates diuul-
gatum eſt ꝙ illa paritura eſſet meſſiā.
Quid plura affuit hora pariendi ⁊ iu-
deis inuumeris cū gaudio magno ex
pectantibus natiuitatē pepit miſera il
la nō meſſiā ſꝫ filiā cū multꝭ doloribuſ
⁊ gemitibꝰ ⁊ clamoribꝰ q̄ ↄgnito iudei
ↄfuſi ſunt ſupra modū ex qbus vnꝰ in
fantulam accipiens ꝑ pedes alliſit ad
parietem. Ecce ↄfirmatio ꝑ exemplū
fatuitatꝭ iudeoꝝ in expectatōe meſſie.

De iudeorū expulſiōibꝰ vbi quatuor principales expulſiones notantur.

Nona cõsideratio

est de iudeoꝝ expulsionibus et sua magna ignomia. nõ est mirandũ si gens que tam graue ꝯmisit delictuȝ quale nunq̃ꝫ fuit nec erit ꝑpetratũ ab angelis nec ab hoīe graues sustineant penas ⁊ ꝙ ȝelus poterit compari morte filij dei merito dauid ꝓphetauit suã penã dicẽs. expelle eos qm̃ irritauerũt te dñe. In p̃nti g̃ cõsideratione. iiij. iudeoꝝ expulsiones exprimenť pᵒ mortem saluatoris. quaꝝ prima fuit a terra sancta. scd̃a a francia. tercia ab ãglia quarta ṽo ab hyspania.

Pria expulsio fuit a terra sancta vbi quatuor p̃ucta agũtur.

Prima iudeoꝝ expulsio a terra sancta fuit. Pro cuius declaratione quatuor erũt p̃ucta attẽdenda sicut notat Johes saliberieñ. in suo policrate li. ij. q̇ optime hãc materiam explicauit. Primᵒ erit de signis q̃ p̄cesserũt excidiũ hierosolymitanuȝ nouissimũ. Scd̃us de calamitate obsessoꝝ ⁊ q̇s fuerit finis obstinate malicie ⁊ que pietas tyti. Tercius p̃uctus erit de muliere q̇ vrgente fama comedit filiũ suũ. Quartus erit de numero captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ p̄ptoꝝ fame. ⁊ q̇mo xp̄s finauit suos sb̄ ea tẽpestate.

Primᵒ p̃uctus est de signis que precesserũt excidiũ hierosolymitanum.

Circa primũ punctũ vetᵒ refert historia sic dicta ꝙ ē auctor eiᵒ incertus ⁊ vetera r̄fert ꝙ imminente hierosolymoꝝ excidio. eclipsis lune p. xij. noctes continuas etiam in remotissimis locis ꝓtracta est, forte signans iudaice ꝑfidie supstitiosi erroris euersionem q̃ xp̄o p p̄dicationem aplicam mũdo illucescente rectissime contigit. Scriptũ est eñ stultᵒ mutatur vt luna sapiens ṽo cũ sole ꝑmanet Alia q̇ȝ ꝙplurima diuino sup icredulos imminente iudicio acciderũt. que si p singula ꝓut ab autoribus digesta sunt cepero enarrare vel sola h̄ ꝓpriũ tp̄s desiderabũt ⁊ ociũ. pauca tñ autore Josepho compendioso sermone ꝑcurram eo ꝙ ad roborandã fidem nostram ꝓficiũt ⁊ ad retinendã obstinatam ꝑfidiã iudeoꝝ. xl. nãq̃ꝫ post admissum piaculũ cõtinuis ꝓtracta ãnis impioꝝ pena differť. In q̇bus ⁊ apostoli oẽs p̄cipue tñ iacobᵒ frater dñi dictus hierosolymis ep̄s cõstitutᵒ indesinenter ppl'm cõmissi impietatis et feralis animi ꝺ scelere ꝯmouebat si forte possent ꝯmissi penitudinẽ gerere. si possẽt flere ꝓ scelere ⁊ vltrices penaꝝ flãmas lachrimaꝝ vbertate restringere. Ostẽdebat eis nanq̃ꝫ deus p suã patientiaȝ ꝙ ipoꝝ quereret p̄niam q2 nõ vult deus tñ mortẽ pctõris ſ꞉ ꝙ ꝯuertať ⁊ viuat. Nolire ãt adhuc eoꝝ duriciã nitebatur diuina maiestas signis ⁊ prodigijs celitus datis terroresq̃ꝫ sil'mina cem dexterã ostendendo potiusq̃ꝫ inferendo de q̇bus supradicti historiographi fides vt incertis etiã in hoc sufficiens erat. Relegamus g̃ q̇d in sexto historiaꝝ suaꝝ libro de his ipse signauerit iosephus. Sȝ infelicem inquit plebem. ceteꝝ quidã homo hoies et deceptores falsa vaticinãtes suadebant vt euidentibus signis ⁊ iudicijs iracũdie ⁊ indigñtõis diue nõ crederẽt. q̇bᵒ apte futuꝝ ⁊ vrb ⁊ gẽti p̄sagabať excidiũ. ſ꞉ velut afflati ⁊ amẽtes ⁊ q̇ neq̃ꝫ oclos ne q̃ꝫ aias i se hñent spnebãt. D oiaq̃ꝫ celitus nũciabanť. Etem̃ stella p̄fulgens gladio p oia sil'is iminẽ desup ciuitati ⁊ cometes. Pretẽa exicialibᵒ flãmis visa ē ardẽ p totũ ãnũ. ſ꞉ et añ excidij tp̄s ac bellicũ ppl'i diẽ cũ ad diẽ festũ ꝯuenirent octaua die mẽsis xantichi qui est aprilis noctis tp̄e hora nona tãtus

luminis fulgor aram templumq̄ cir-
cūdedit vt putarēt oēs diē clarissimuz
factū ꝛ pmāsit spacio dimidie hore qd
imperitis quidē ꝛ ignaris ꝓsper vide
batur. Sꝫ legisperitos ꝛ ꝓbos q̄z do-
ctores nō latuit exiciale portentū. In
eadē q̄z festiuitate vitula sacrificijs ad
mota ꝛ aris assistentes inter ipas mini
strorum manus enixa est agnā ꝫ ꝛ ianua
interioris edis q̄ respiciebat ad orientē
cum essꝫ ere solido iduta ac ꝑ inde im
mensi ponderis qui vix .xx. viris sum
mo conatu impellētibus clauderet fer
reisq̄ seris ꝛ vectibus munita. ac pessu
lis in altū dimissis teneret obstricta re
pente hora noctis sexta prima ꝛ .xx. die
mensis apparuit spōte patefacta. Sꝫ
ꝛ transacto die .vj. post aliquot dies ꝑ-
ma ꝛ .xx. die mensis arthemesij q̄ apd
nos maius vocat ꝓdigiosus apparu-
it visus fidem pene excedēs qd ꝟe fal
sum putaret nisi oculorum fides confir-
masset malorum cōsecuta ꝑnicies. Etem
ppe solis occasuz visi sunt curr9 ꝛ qua
drige in omi regione ꝑ aerē ꝛ armato-
rum cohortes misceri nubibus et vr-
bes circumdari agminibus in ꝓuisis
in alio. Item die festo q̄ penthecostes
appellat noctu sacerdotes ingressi tē-
plum ad ministeria ex more cōplēda.
Primo q̄dem motus quosdaz strepi-
tus q̄ senserūt tum subditos voces de
inde audiūt dicētes. migrem9 hinc mi
gremus ex sedibus istis. Addit his eti
am aliud terribilius. etem q̄dā ananie
filius iesus noie vir plebeus ꝛ rusticus
ante quartū belli annū cū ciuitas i pa
ce ꝛ abundantia ꝑduraret in die festo
tabernaculorum repēte clamare cepit vox
ab oriente. vox ab occidēte. vox a quat
tuor ventis. vox sup hierosolymā ꝛ tē-
plum. vox sup sponsus ꝛ sup sponsas.
vox sup populū ꝛ indesinenter die no
ctuq̄ ꝑ oēs plateas circuiens hec cla-
mabat. vsq̄quo quidem primiores ex
populo viri, velut infausti ꝑsagij indi-
gnatione cōmoti correptū hoiez mul
tis verberibus afficiunt. At ille neq̄q̄
ꝓ se aliquid loquens ꝫ nec eos q̄dam
qui circumsteterāt deprecans easdem
voces pari obstinatōe ꝛ clamore repe
tebat. Tunc principes intelligentes vt
res erat numinis esse in viro mot9 per
ducūt eum ad romanorum iudicē. Apd
quem fragris ad ossa vsq̄ laniat9 neq̄
preces neq̄ lachrimas fudit. Sꝫ eādē
vocem miserabiliter ꝛ cum quodā eiu
latu emittens per singuls pene verbe-
ra proferebat addens etiam hoc. ve ve
hierosolymis. Prosequit ꝛ aliud idez
hystoriographus maiore gestuz mira-
culo dicens oraculū quoddā in sacris
litteris reptum qd ꝑ idem tp̄s vir de-
signaret ex eorum regione processurum
q̄ totius orbis potiret imperio cuius
oraculi presagiū. Idē hystoriog̃phus
vespasianū suspicat declarare. Sꝫ ve-
spasianus non alijs q̄ illis solis genti
bus q̄ romano impio videbant sbdite
dominatus est. Unde iustinus ad xp̄m
hec responsa referunt ad quē dixit pa
ter. Postula a me et dabo tibi gentes
hereditatem tuā ꝛ possessionē tuā ter-
minos terre. ꝛ cuius ꝑ idē tp̄s ꝑ apl'os
suos. In oēz terrā exiuit son9 eorum ꝛ in
fines orbis terre verba eorum.

De calamitate obsessorum ꝛ obstinate malicie iudeorū q̄s fuerit finis ꝛ que pietas tyti.

DE scdo puncto .s. q̄nta fuerit ca
lamitas obsessoruz ꝛ obstinate
malicie q̄s fuerit finis et q̄ pie-
tas tyti. ꝓsequit idē doctor dicēs. at ne
tot ꝛ tanta mediocris plage aut ꝓfun
ctorie indignationis dei aduersus im
potentiā iudeorum signorum videant ꝑces-
sisse iudicia calamitatem intolerabilē
excidium irreꝑabile reprobate ꝛ exce-
cate gentis inauditam ꝛ cunctis secu-

lis incognitam seruitutem succinctus
sermo ꝑcurrat. Qꝫtis ergo malis tunc
vniuersa mulctata sit vt quē ipsa iude
orum terra bello. fame. igni. cedibusqꝫ
vastata sit q̄ꝫta pp̄loꝝ milia patres sil'
cū cōiugib⁹ ac ꝑuulis liberis absqꝫ nu
mero ⁊ absqꝫ discretōne trucidati sint:
que etiam aduersarū vrbiū obsidiōes
ꝫ ⁊ ipius magnifice ⁊ famosissime ciui
tatis irl'm q̄ꝫta vastitas ⁊ q̄ꝫta fuerit di
uersoꝝ mortuoꝝ strages q̄s ꝑ hec sin-
gula belloꝝ extiterit modus. ⁊ vt ꝼm
id qđ ꝓphete dixerāt abbominatio de
solatōis in ipo quodāmodo dei famo
sissimo collata sit tēplo vtqꝫ ad vltimū
cūcta depopullata sit ⁊ consumpserit
flāma. Si q̄s pleni⁹ nosse vult legat hi
storiā Josephi. Nos vo ex his tm̄ ea
q̄ ad explanationē suscepti oꝑis suffici
unt assumem⁹. In q̄b⁹ refert ꝙ ex omi
iudea ppl'i in die solenni pasce hieroso
lymā velut exitiali q̄dā manu cogen-
te cōuenerāt. q̄s trecies centena milia
dicit hoim fuisse. Justo scꝫ iudicio dei
hoc tpe hec vltionis electio vt q̄ in die
bus pasce saluatorē suū ⁊ saluatorem
xp̄m deum cruent⁊ manibus ⁊ sacrile-
gis vocib⁹ violarūt in ipis dieb⁹ velut
in vnū carcerē om̄es m'ltitudo ꝯclusa
feralis pena exitū qđ merebat᷑ acciꝑet
Preteribo sane q̄ in eos vel gladij ce-
de vel alijs belli machinis collata sunt
explicare ea tantūmodo q̄ diris famis
exitio ꝑtulerūt supradicti hystoriogra-
phi sermonibus ꝓphetaui q̄ legentes
hoc intelligant q̄ꝫtu piaculū sit audere
aliq̄d in xp̄m. ⁊ q̄ꝫ grauibus ausa sup-
plicijs expient᷑. Age itaqꝫ q̄nt⁹ iosophi
hystoriarū liber ponat᷑ in medio. Ex q̄
oēs eoꝝ luctuosa tragedia ꝑnoscat᷑. di
uitibus aūt ꝑmanere inq̄t apud pirem
vnū atqꝫ idē erat. Si em̄ in vrbe ꝑmā-
sisset facultatū suarū causa crimine ob
iecto q̄si de transfugiēdo cogitarēt ꝑi-
mebant᷑. Necessitas vo famis facino-
rosoꝝ extollebat arrogantiā ⁊ vtrūqꝫ si
mul inedia cū temeritate crescebat pu
blice q̄dem frumentū nusq̄ꝫ oino erat.
Si irruētes vrbis p̄dones ꝑscrutabāt᷑
domos. ⁊ si q̄d iuenissent tanq̄ꝫ de his
q̄ fefellerāt penas sumebāt. Si vo nō
iuenissēt nihilomin⁹ tanq̄ꝫ eos q̄ occul
tius ⁊ diligēti⁹ abscōderāt ⁊ cruciabāt
Judiciū vo haberi ab eis pabula capi
ebant hoc ipo ꝙ adhuc viuerēt ⁊ subsi
stere corꝑibus videbant᷑ ꝑfecto tanq̄ꝫ
q̄ iam interijssent nisi abscōditos vspi-
am tegerent cibos. Si q̄s sane tabescē
tes macie vidissent hos cū venia p̄ter-
ibant supfluū putātes ꝑimere q̄s pau
lopost assumtret fames. Multi tm̄ i oc
cultis omi censu suo mercati sūt vnuꝫ
metrū. Si diuites frumēti ordij. si in-
feriores fuerūt ⁊ cōcludētes se in infe
rioribus q̄busqꝫ penetralib⁹ dom⁹ nō-
nulli nec in panes ꝯfectas fruges ede
bant. Alij vo inq̄ꝫtū vel necessitas vel
metus ꝑmitteret excoquebant ⁊ mē-
sam q̄dā null⁹ expectabat apponi ꝫ ex
ipo semine mixto igni rapiētis ꝓpria
velut furtiua deuorabāt ⁊ erāt infelic⁊
illi⁹ cibi spectaculū miserabile cū vali-
diores quiqꝫ inuēta diriperent. Imbe
cillioribus vo nihil p̄ter luctuꝫ supesset
ac lacrymas ⁊ oim licet acerbitates re
rū superaret fames: nihil tm̄ ita subruit
atqꝫ subuertit sic verecūdia. Quid em̄
saluis rebus pudore dignū est id i hac
necessitate cōtemnit᷑. Deniqꝫ ⁊ vxores
de viroꝝ manib⁹. ⁊ filij de parentum ⁊
qđ est infelici⁹: matres cibos đ paruu
loꝝ manibus atqꝫ ore rapiebant. ⁊ cū
dulcissimi liberi in manib⁹ atqꝫ an̄ ho
ra positi tabescerent exigua vite subsi
dia a dētibus ipis eximere nemo par-
cebat. Verū ne ipos q̄dem infelices ⁊
ꝑ exiguos sumentes latebant cibos. ꝫ
continuo aderant predonū quis ⁊ sta
tim vt clausas cuiusq̄ꝫ cōprehendisset
fores maditiū credebat hoc esse ꝙ in-

trinſecus poſiti ederent et repente di-
ſpicatis foribus precipites irruebant
atqꝫ ab ipſis vt ita dicam faucibus ex-
ꝓmentes. Si quid forte in ſumptū iā
fuerat reuocabant. ferebant ſenes ſi ci
bū vendicare temptaſſent. Sperſis eti
am crinibus mulieres trahebant oc-
cultare nitentes ſi ꝗd forte deprehen-
ſum fuiſſet in manibus. nulla ſenibꝰ re
uerentia. nulla erga paruulos miſera-
tio. Sed in exiguo panis fragmēto ꝑ-
uulos inherentes: ⁊ ex ipo cui inheſe-
rant ſuſpenſos elidebant in terraꝫ. In
eū vͦo ꝗ raptores cibo preueniſſent aſ
ſumpto crudelius ſeuiebant ⁊ excogi-
tabant dira ſupplicia obturantes infe-
licibus naturales digeſtionū meatꝰ.
Alijs vͦo preacutas ſudes ꝑ eadem fe
renda adigentes horreſto ꝗ egeſta ſūt
referens. Ad cōfectionē poſt hec vniꝰ
panis aut ciathi farine miſeros purge
bant. Naꝫ ipi tortores non patiebant
famē. Eſt eñ tolerabiliꝰ quodāmodo
ſi hec cōpulſi inedia facere viderent. ß
vt vel prepar̄et ſibi impoſterū cibos vł
vt crudelitas exercitio ꝯualeſceret. In
his etiam ſi ꝗ forte furtim ꝑ ſtationes
vel hoſtiū ꝓ colligendis herbis erupiſ
ſent occurrētes eis ꝗ ſe hoſtiū manꝰ ef
fugiſſe gaudebant diripiebant quicꝗd
attulerant. Supplicātibus aūt ⁊ terri
bile ſibi quoddā nomē dei inuocātibꝰ
vt vel partem aliꝗꝫ ꝗ ſecū mortis ꝑicu
lo queſierant indulgerent nihil ꝓrſus
prebebāt: ß hoc beneficij loco ceſſerat
ſi comprehenſū viuū licuiſſet euadere
His aūt poſt aliꝗꝫta adiungit dicens.
Iudeis vͦo cū egreſſu vrbis oīes pa-
riter ſpes excludebat ſalutis: ⁊ inuale
ſcens acerbitas fames domos ſimł et
familias gentēqꝫ vaſtabant ita vt in pe
netrabibus ſtrata iacerent mulierum
paruulorūqꝫ cadauera. ꝑ plateas vͦo i
felicium ſenuꝫ corpa fame magiſqꝫ etate
conſumpta. Iuuenes vͦo atqꝫ omnis
etas robuſtior velut ſimulachra ꝗdaꝫ
in vijs oberrabant ⁊ egreſſibus corruē
tes ꝗcunqꝫ loci greſſum ſubripuiſſet i-
edia. Sepelire aūt cadauera ꝓximorꝝ
nec defunctorꝝ multitudo: nec virīū de
bilitas ꝑmittebat. ſimł ⁊ ꝓ ſui vite in-
certo vnuſquiſqꝫ verebat. Deniqꝫ aliꝗꝫ
ti ſupra eos ꝗs ſepeliebant aīas emiſe
re. Multi etiā dū ꝑſequunt funera pri
uſqꝫ ad ſepulchrū ꝑuenerent efflabant.
ß nec planctus ex more defunctis ex-
hibebat aut luctus. qꝛ hoc ſibi totū vē
dicauerat fames ß nec ariditas inedie
humorem cuiqꝫ reliquerat lacrimarū
Obſederant ciuitatē ꝓfunda ſilentia
⁊ nox plena mortis cūcta cōtexerat. ꝗ-
bus malis oībus grauiores ſoli vige-
bant ꝑdones ꝗ nec ſepulcra ꝗdem di-
ripere ⁊ expoliare cadauera illicitū di
cebant non tā predam petentes quam
ſcelus irifice cumulantes ⁊ aciē gladi
orum ſuorꝝ i cadauerū obtrūcatiōe ꝓ
bantes. Interdū etiaꝫ in nōnullos ad-
huc ſperātes mucro examinādus age
bat ꝙ alij ſemiuiuices cū viderēt ſuppli
ces dexteras pretendebant. vt in ſe ꝗꝫ
beneficij loco cōuerterent ſcelus. quo
ſcꝫ cruciatibus famis velocius abſol-
uerent: ß nouo crudelitatis genere ne
cem quā ſponte inferebāt ſi rogarētur
negabant. cū tñ vnuſꝗſqꝫ deficientium
cū gemitu retorqueret oculos ad tem
plū non ꝺ morte ꝓpria dolens ß de im
punitate predonū quos ſupſtites reli-
quebant. Et primo ꝗdem ſumptu pu
blico ſepelire mortuos iuſſerant feto-
ris intollerantia. vt vͦo oēm ſumptum
cepit vincere multitudo morientiū de
mucro cadauera precipitabant. ac cuꝫ
titus circūiens ꝑuidiſſet repletas mor
tuorꝝ cadauaueribꝰ valles ⁊ humani cor
poris tabo patriam terram rigari cuꝫ
ingenti gemitu eleuatis ad celū mani-
bus deū inuocat teſtem hoc ſui cauſa
nō ꝑuenire: ſed ſe iſta ſuſtinere inuitū

Et post aliq̄ꝫta iterū quedam iosephꝰ
talia ꝓseq̄uit̄ nō cūctabor in q̄d ꝓfer-
re qd sentio. Arbitror em̄ q̄ si etiaꝫ ad
uersus impios ciues romanoꝝ paulis
per arma cessassent. aut hiatu terre aut
aque diluuio. aut ʒodomitanis ignibꝰ
⁊ fluminibꝰ celitus tortis supplicijs ci
uitati dependisset q̄ multo infaustiorē
illis q̄ hec perpessi sunt. ⁊ nequiorem
viroꝝ pn̄tem hanc ꝓtulisset etateꝫ ꝓ q̄-
bus om̄is gens pariter extingui. Sed et
in hoc. vj. libro eiusdem talia scribit et
eoꝝ inq̄t qui ꝑ totā ciuitatē famis ine
dia corrūpebant̄ multitudo innume-
rabilis erat. quoꝝ nec explicari mise
ria potest ꝑ singl'as nanq̄ꝫ domos sicu
bi aliq̄d fuisset sibi repertū bella conti
nuo ⁊ cedes inter charos ip̄osq̄ꝫ paren
tes ac liberos nascebant̄ dū nō solum
e manibus sed ex ip̄is etiā faucibus in
uicem cibuꝫ rapere certabant. Fides
aūt nec mortuis erat: ꝫ ⁊ ip̄i cū spiritū
iam exalarent ꝑscrutabant̄ a predōibꝰ
ve tui forte intra gremiū tibi aliq̄d resi
deret. Alij etiā ꝑ mediā hyantes velut
rabidi canes huc atq̄ꝫ illuc ferebant̄ ⁊
quasi insania q̄dam exagitati in easdē
domos sub momēto t̄pis iterū ac sepi
us irruebant. oīa tn̄ necessitas cōuerte
bat in cibū etiā illa que nec mutis qui
dam aīalibus edere visus fuit. Ad vlti
mū nec loris q̄dā nec cingulis vel etiā
ip̄is calciamētis abstinuerūt. Portaꝝ
q̄ꝫ indumēta detrahētes cōficiendam
dentibus ingerebāt nōnulli ⁊ feni ve-
teris festucas edebant: ꝫ ⁊ de quinqui
lijs collectis paruissimū pondus dra-
gmis in q̄tuor detrahebant.

Quō mulier quedam vrgen-te fame occidit ⁊ manducauit filium.

De tercio puncto scꝫ de maria q̄
vrgente fame comedit filiū suū
prosequitur dicens. Sed quid opus
est ꝑ hoc pondus famis illius explica
re cū gestū sit ibi facinus quod neq̄ꝫ a
pud grecos neq̄ꝫ apud barbaros vllus
accepit auditꝰ horrēdū q̄dē dictu. Au
ditu vo incredibile. Et quidē libenter
tam imane facinus siluissem ne quis
me crederet mōstruosa narrare: nisi m̄t
tos memorie nostre viros testes cōmis
si sceleris habuissem. Porro vo aliq̄d
patrie mee prestare me arbitror si sub
traham eoꝝ verba quoꝝ protulit facta
Mulier quedam ex his q̄ vltra iorda
nis alueum cōmanebant maria nomi
ne Eleaꝫari filia de vico bethezob. qd
interpretat̄ domꝰ ysopi: genere ⁊ facul
tatibꝰ nobilis cū cetera multitudine q̄
fluxerat hierosolymis reperta cōmu-
nem cū om̄ibus obsidionis casum fe-
rebat huiꝰ. reliquas q̄dem facultates
q̄s domo in vrbem cōuexerat tyranni
inuasere. Si q̄d vo reliquiaruꝫ ex ma
gnis opibus fuerat q̄bus victum q̄ti-
dianū ꝓtenuem duceret irruentes per
momenta predonū satellites rapiebāt
pro q̄bus gemens mulier velut insa-
nia iam quadā ex indignatione fatiga
bat̄. ita vt interdū predonibus maledi
ctis ⁊ cōuicijs in necem sui instigaret.
Verum cuꝫ neq̄ꝫ irritatus quisq̄ꝫ nec
miseratus eam opprimeret. ⁊ si quid
cibi fuisset forte ab ea quesitum id ab
alijs quereret̄. nec iam vsq̄ꝫ reperiendi
copia fieret. famis aūt dira visceribus
ipsius insisterēt ac medullis ⁊ ad furo
rem perurgeret iam inedia fame ⁊ ira
pessimis vsa consultoribus contra ip̄a
iam armat̄ iura nature. Erat nanq̄ꝫ et
ei sub vberibus paruulꝰ filiꝰ: hūc ante
oculos ferens. infelicis inquit matris
o infelicior fili in bello fame ⁊ direpti
one p̄donū cui te reseruabo. Nam ⁊ si
vita sperari posset ⁊ iugo romane ser-
uitutis vrgemur sed nec etiam seruitu
tē preuēit fames. p̄dones vo vterq̄ꝫ in

grauiores purgēt. Veni ꝗ neo minate esto matri cibus predonibus furor. se culi fabula. que sola deerat cladibꝰ iudeorꝫ. ⁊ cū hec dixisset simul filiū iugulabat. tū deinde igni suppositū torret ⁊ mediū q̄ppe edendo cōsumit. mediū ꝟo reseruat obtectū. Et ecce ꝯfestim p̄dones irruūt cōbuste carnis odore cōcepto. minanť mortē nisi sine mora cibos q̄s patos senserant demonstraret. tūc illa quidē ptem inquit optimā reseruaui vobis ⁊ cōtinuo que supfuerāt mēbra detexit infantis. At illos repente ingens horror inuasit ⁊ crudeles q̄uis animi diripere vox faucibus inter clusa est. Illa ꝟo truci vultu ⁊ ip̄is etiam predonibus truculentior. meꝰ inq̄t filius ē. meꝰ ē partus ⁊ factuꝰ meuꝫ est edite. Nam ⁊ ego prior comedi quod genui nolite effici aut matre religiosiores. aut femina molliores. q̄ si vos pietas vincit ⁊ execrami cibos meos ego que iā talibus pasta sum his iteruꝫ pascar. Post hec illi territi tremētesq̄ discedūt q̄ hūc solū ex oībus facultatibꝰ suis misere matri reliquerāt cibū. Repleta est aūt vniuersa ciuitas cōfestim nepharij sceleris nūcio. ⁊ vnusq̄sq̄ facinus ante oculos suos q̄d ppetratuꝫ fuerat adducens tanq̄ si ip̄e hoc ppetrasset horrebat. Om̄es q̄ famis necessitas perurgebat festinabāt magis ad mortē btōs dicētes eos q̄bus ꝯtigerit interisse priusq̄ taliū maloꝝ pollueręť auditu. Hec q̄dē iosephus.

De numero captiuorū ⁊ occisorū ⁊ pemptorū fame.

Quartus pūctus est de numero captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ pemptorū fame. Quem ꝟo tanta calamitas inuenerit exitum eodem auctore p paucis annectā. Colligens em̄ supredictus hystoriographus oēꝫ numerū pemptoꝝ vel fame vel ferro. vndeci es centena milia designauit. Ceteros ꝟo latrones vel siccarios vel p̄dones. post vrbis excidiū mutuis declarauit interijsse vulneribus. Electos aūt q̄sq̄ iuuenū quos decor corpis ⁊ pceritas cōmēdabat ad triūphū dicit esse reseruatos. Reliquos aūt q̄ supra. xxvij. annos agebāt etatis ad opa egypti p metalla destinatos: vel p ceteras ꝓuincias esse dispsos. Alij q̄dam vt ad ludos gladiatoꝝ. Alij vt ad bestias traderentur. Si qui ꝟo infra. xvij. etatis fuerant nū repti sunt p diuersas ꝓuincias in seruitutē distrahi iussi sunt q̄ꝝ numerus vsq̄ ad nonaginta milia ꝓducꝰē. Hec ꝟo oīa gesta sunt scd̄o anno Vespasiani impij iuxta ea q̄ ip̄e dn̄s ⁊ saluator noster ih̄s xp̄s p̄dixerat quippe cū ea q̄ gerēda erāt p̄sentia videret. tūc fm̄ euāgelioꝝ fidē videns ciuitatē fleuit sup illā: ⁊ velut in auribꝰ eiꝰ ꝓlocutus est in hec verba. Si cognouisses ⁊ quit ⁊ tu in hac die q̄ ad paceꝫ tibi sūt. Nunc aūt abscōdita sunt in oculis tuis. q̄ veniēt dies in te. ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo. ⁊ circūdabunt te ⁊ p urgent te vndiq̄: ⁊ ad solū redigent te ⁊ ad filios tuos in te. In hūc modū q̄ plurima diuine cōminatiōis tonitrua publice induratis auribus resonabāt. quousq̄ sanguis iustoꝝ sed ⁊ ip̄iꝰ iusti singularis ⁊ vnici qui ab impijs inique effusus est iusto dei iudicio querereť. Attriti sūt ergo plagis bellis strati ⁊ a patrijs sedibus diuine indignationis excisi turbine vt in vrbe gloriosissima nec lapis super lapidem remaneret. Fuitq̄ populi indurati ⁊ quouis lapide durioris tribulatio tanta quāta non fuit ex quo gentes esse ceperunt vsq̄ ad diem hanc. Ecclesia ꝟo que fuerat hierosolymis congregata diuinitus transire iussa est transiordanem ad oppidum quoddam nomine Pellam. Quo ablatis ab vrbe cultoribus

dei celestis vindicte fieret locus que in
vrbem gentem͡qꝫ sacrilegam fuerat exer
cenda: q̄d ⁊ Eusebi⁹ cesarien̄. in ecclesi
astica hysto. plenius scribit. Et q̇dez h̄
oīa rectissime passi sunt qui in filiū dei
manus sacrilegas extendere p̄sumpse
rūt cū testimonijs scripturarū ⁊ virtu-
te mirabiliū op ex ip̄m xp̄m deū eē cō
staret sicut fuit dictū supra. j. libro in a
pertione p̄mi thesauri allegādo dictuz
Josephi. Hic dixerūt aliq̇ iudei hispa
nie ꝙ sūt in ea anteq̄ꝫ esset mors xp̄i. ꝫ
quero ab eis si venerūt ad hyspaniam
suo velle vel coacti. si volūtarie nō ob
seruauerūt legē nec cerimonias quas
solū in ꝑtibus illis tenebant obserua-
re ⁊ sic fuerūt vere apostate ⁊ nō iudei
si vo ducti fuerūt vi ⁊ coacti: q̄re non
reuersi sūt qn̄ eis data fuit licēta gene
ralis ꝑ regē dariū. q̇ fecit voce p̄conia
acclamare ꝑ oēm terrā ꝙ iudei de omi
bus ꝑtibus redirēt in irl'm ⁊ ꝙ edifica
rent templū. Si ergo ipi remanserunt
illa vice in hyspania: remanserūt sicut
iudei mali desperati confusi ⁊ diuisi a
bonis iudeis illi⁹ tp̄is ne seruarēt legē
⁊ p̄cepta: ⁊ ne corrigerent a ꝓphetis. ⁊
vt essēt ydolatre. q2 a tp̄e Neronis im-
patoris vsq̄ꝫ ad cōstantinū in q̇ tp̄e fue
rūt. xxviij. imꝑatores: nō māsit i hispa
nia hō q̇ nō adoraret ydola ꝙ nō occi-
deret diuersis ⁊ varijs tormentis. ⁊ tn̄
nō legit de aliquo iudeo ꝙ ꝓpter h̄ oc
cideret. imo ipi mouebant xp̄ianos ꝙ
illa adorarēt. q̄tomagis q2 cū in eorū
terra hoc eis eēt ꝓhibitū ipi ibidē ado
rabant ydola. ⁊ ideo nō oportebat ꝙ i
terra aliena ad h̄ ꝯpellerent. ⁊ dicūt ꝙ
sunt de tribu iuda. Alij ꝙ sūt de tribu
leui. Alij ꝙ sūt d̄ tribu manassen. Alij
ꝙ sunt de tribu effraym q̄d cū veritate
ꝓbare nō p̄nt. q2 si sūt de tribu iuda. q̄
re ergo nō iuerūt ad suos reges an̄ xp̄i
aduentū. Si de tribu leui q̄re nō iuerūt
ad suū sacerdotiū seruiendū. Si de q̄-
cunq̄ꝫ alia tribu: quare nō redierūt ad
suos iudices ⁊ ꝓphetas. Sed si an̄ xp̄i
aduentū ꝑmanserūt in hispania ibidē
remāserūt sicut rebelles ⁊ desperati.

Secunda expulsio facta fuit a regno francoꝝ ⁊ anglie vbi tres cause diuersim assignātur.

SEcunda expulsio iudeoꝝ facta
fuit in regno francoꝝ. Vn̄ im-
ꝑante Heinrico romanoꝝ. xcvj
imꝑatore ⁊ sedente in cathedra Petri
Clemente papa q̇nto qui fuit. cc. papa
necnō regnāte in eoꝝ regno francoꝝ
philippo rege. Anno dn̄i. Mcccvj. de
ordinatōne p̄dicti regis fuerūt in toto
regno frācie capti iudei imꝑceptibilr
vna die. ⁊ confiscata bona eoꝝ ⁊ expul
si. ⁊ ad regnū minime reuersuri f'm ꝙ
refert frater iohēs d̄ podio i suo hysto
riarū collectario. causam tamē nō po-
nit hui⁹ expulsionis. Cūq̄ꝫ studiose in-
uestigarē causā vnde possem scire p̄di
ctam causā. Casu quidā sollēnes viri
gallici ordinis scti Bn̄dicti monaste-
rij famosissimi cluniacen̄. tanq̄ꝫ refor-
matores missi monasterioꝝ eiusdē or-
dinis subiectoꝝ predicto monasterio i
castelle regno ad villam metine de cā-
pis me tūc ibidē existente applicuerūt
cū rege causam suam expo situri cōsen
sum ⁊ fauorem suū querentes ꝓ dctā
reformatione. quoꝝ vnus doctor in iu
re canonico. scd'us licētiatus. terci⁹ vo
bacularius. ⁊ q2 singulariter q̇ licentia
tus erat vir ꝑitus videbat ⁊ gratus q̄si
ui ab eodē ꝙ mihi veridice causā pan-
deret predicte expulsionis iudeoꝝ a
regno francie si illaz sciret. Qui respō-
dens eādē vere scire. Rogauit ex cha
ritate in scriptis poneret ⁊ ad plenum
exprimeret totū casum. Fecitq̄ꝫ volun
tarie sub forma ⁊ serie que sequit. Re-
uerende pater ꝙ vestra charitas postu
lauit vt in scriptis redigerez causam et

ratione̅ potiſſima̅ eiectionis infeſtiſſi-
me xp̄iano nomini gentis vicȝ iudeoꝝ
a regno francoꝝ xp̄ianiſſimo faciaȝ q̄
hortaƚ veſtra religioſa bonitas ſtilo.ſ.
rudi ꝛ indigeſto. Uero tn̄ ꝛ indubita-
to vt omēs gallie bene norūt apud q̄s
nota ꝛ manifeſta hec ſunt. Nam in pi
cturis ꝛ tabulis eccl'iarū multarū aſcri
bi hec ſolēt. necnō in cereo paſcali an-
nus eiectionis iudeoꝝ annotaƚ quē ꝓ
nūc menti nō teneo: plurimeqꝫ circun
ſtantie memorandi miraculi ꝓpter in
curiā a memoria exciderūt. Ea vo que
legi ꝛ in tabulis vidi fideliter enarra-
bo. Eo igiƚ tp̄e quo ſordibus iudeorū
pp̄l's in obprobriū ſempiternū cūctis
gētibus a deo datus ſua cōtagiōe xp̄i-
aniſſimū francie regnū fedabat. Qui-
dam ip̄oꝝ vt ſolent publice vſurā exer
cebant. Mulier quedā piſieñ. neceſſi-
tate cōpulſa vnā quam ſolā tenebat p̄
cioſam veſtē illi iudeo feneratori in pi
gnus dedit. Die vo ſancte reſurrectio-
nis appropinquante mlier illa nō hn̄s
vnde veſtē ſuā redimere poſſet multis
blanditijs circūuenire feneratorē tem
ptauit iurans illi ꝛ ꝓmittēs vt ſi ſuam
illi in die ſctō ſcȝ paſce vſui preſtaret ve
ſtem in craſtinū eaȝ ſup addito fenore
illi reſtitueret. Proditor ille afflictōeȝ
mulieris cōſiderās lucri q̄ꝙ̄ cupidus
foret mente iam concipiēs facin⁹ dete-
ſtādū renuit aſſentire pollicitatōi mu-
lieris. ſꝫ recōuenire illā cupiens in hec
verba ꝓrupit. Scio te tua in lege mu-
lierē honeſtam ꝛ habundātē a tuis cir
cūuicinis reputari. ſcio te mltas habe
re emulas que ſi in die feſto te tua ve-
ſte adornatā nō viderint alludent te ri-
ſui cachinationūqꝫ oibus patebis. Si
acquieſcere vis cōſilio meo veſteȝ tuā
reddam ꝛ pecunias duplicatas tibi da
bo. Tum illa ore inflāmato. quid vis i
quit tibi vt faciam. Nam ſūmope tuni
caȝ meā reportare cupio. ſi ſctā tua mi

bi iures. euomit portentū illud mon-
ſtruoſiſſimū vt illū quē adoras ꝓ deo
tuo queȝ in tua paſca receptura ꝑ ma-
nū ſacerdotis es mihi apportabis tuā
tibi reſtituā veſtem ꝛ pecunias dupli-
cabo. Exhorruit h̄ audito verbo xp̄ia-
na mulier. auertat inq̄t id ip̄e de⁹ a me
ſꝫ mihi crede ꝑ ip̄m deū te iuro. ſi illaȝ
mihi iudee illo die accomodes incra-
ſtinū reſtituā. Ubi inq̄t iudeus impor
tuna mulier nunq̄ꝫ id faciā ſꝫ acquieſce
cōſilio meo ꝛ tibi ꝓuidebis. Nūquid
ait mulier ſcis iudee mihi illud tranſ-
gluciendū neceſſariū fore. Caue inq̄t
ne tranſglutias: ſꝫ in os cōſerua ꝛ mihi
apporta. variū ſꝑ eſt ꝛ mutabile. femi-
na acquieuit tā nephando crimini et
veſte recepta remeauit ad ꝓpria. Die
ſacratiſſimo reſurrectionis adueniēte
vana ꝛ fatua mulier iudeo cupiens cō
placere pecuniarū amore vbi nepha-
rio ore ſacrū dn̄i noſtri ih̄u xp̄i corpus
ſuſcepit feſtina ad iudei domū ꝑrexit.
Ecce ecce iudee qđ tā importuno affe
ctu inſtanter a me requiſiſti. Ecce deū
meū quē hodie ꝑ manū ſacerdotis ac
cepi. Ecce eū quē adorant xp̄iani mihi
pollicitā pecuniaȝ trade. Heu heu ad
turpia ducit paupꝑtas. q꞉ auariſſimum
genus mulieris. Fenerator itaqꝫ letus
ꝛ gaudens: bn̄ inquit veneris mulier.
eū depone ſup thelonariū ꝛ pecunias
duplicatas recipe tuas. Tūc iude⁹ ille
inſano aio ꝛ furibūdo totus ꝓteruia
debacatus ꝛ ira ingentē flāmā in cami
no domus ſuccedit. vrnā magnā aqua
ꝛ oleo plenā ſupponēs corpus dn̄i no
ſtri ih̄u xp̄i manibus nepharijs iniu-
ſit dicēs. Es ne tu ille xp̄ianoꝝ de⁹ Es
ne ille ih̄s xp̄s quē de virgine natū cri
ſtianoꝝ veſana crudelitas opinaƚ ꝛ cre
dit fore deū. ſi tu ille es queȝ colaphis
ceciderūt patres mei: ego te bullienti-
bus vndis cōmittam. ſi te cruci affixe-
runt. ego te aſſandū dabo. ille viuuȝ te.

morti dedere. ego iam te mortuū mor-
ti iterū dabo. Sis vis loquere si deus
es qualis est potētia tua ostende et ne
igne cōsumaris defende hec ⁊ talia sce-
lerato ore euomēs. Corpus dñi nostri
ihu christi in mediū bulientis aque ia-
ctauit. Stetit cōfestiz speciosus forma
pre filijs hoim puer ꝑambulans super
aquas bulientes. Quē videns iudeus
nō tanti signi ⁊ miraculi nouitate con-
uersus ad dñm ꝫ iudaico more vt po-
pulus ille testificante sctō moyse indu-
rato aio sꝑ extitit dura cū ceruice. pue-
rū vt sol rutilantē cū eo instrumēto fer-
reo qd̄ in manibus habebat iteratis vi-
cibus in vrnā bulientē demergere tem-
ptauit. ꝫ nec illū quouis modo tange-
re valebat. diuina em̄ sapientis puer ie-
sus sic ducebat vt dū iudeus ille i me-
dio aque bulientis illū fore arbitraba-
tur in dextera ꝑte ipm cernebat existe-
re. sic q̄ dū in dextra ferire volebat i si-
nistra bulientis aqua cernebat. Collu-
ctabat iudeus cū puerulo nec ibi eum
causa ꝑualere poterat. Interim pueri
iudei illi⁹ assistētes ꝓdigij nouitate ꝑ-
territi ad matrez cōcurrūt dicētes. En
mater: pater noster puerulū i aquā bu-
lientē demergere nitit. Mater illa ad
chamerā viri sui gradit. pueri alta vo-
ce eiulantes ad publicū ꝑcurrūt vicuz
dicentes ⁊ ꝓclamantes: venite venite
vere pater noster puerū vnū preditum
mirabili forma in aquā buliētē dmer-
gere cupit. Fit ꝯcursus ppl'i. iudei pas-
sim ⁊ xp̄iani occurrerūt multiqȝ ex ill'
viderūt puerulū dñm nostrū ihm cri-
stū ⁊ iudeū nitentē in ꝓfundū vrne de-
mergere. Denunciatū est episcopo pa-
risiensi inauditū miraculū qui cum to-
to clero accessit ad iudei domum. ⁊ in
medio bulientis aque ⁊ olei vidit ho-
stiam mundissimā sanam ⁊ integraz il-
lam assumpsit suis ꝓprijs manibus. ⁊
oñi cernēti ppl'o in eccl'ia scti iohānis
de grauia parisius. vbi in eodē die co-
secrata fuerat ꝓcessionaliter portauit.
In qua ecclesia in memoriale tāti mi-
raculi vsqȝ in hodiernū diē obseruat ⁊
qualibet die in honore sacratissimi sa-
cramenti altaris missa celebrat Feria
vo quinta in qua dñs noster ihs xp̄s
istud sacramentū statuere dignatus ē
conuenit ppl's ⁊ missa solēnissima ibi
celebrat. Captus ⁊ incarceratus fuit
iudeus vxor iudei ⁊ pueri confessi sūt
que viderāt. Iudeus ipe oia que ꝑ ipz
facta fuerāt ⁊ dicta cōfessus est. Muli-
er ad fidem cōuersa est. pueri baptiza-
ti ipsi etiam xp̄iani q̄ videre meruerūt
signū magnū ꝯfessi sūt rei ueritatē. Iu-
deus ille a deo reprobatus ⁊ derelict⁹ i
sua obstinatōne ꝑmanēs ad iudiciū ꝑ
prepositū parisieñ. ductus est. Dumqȝ
iter ageret iudeus ille preposito parisi-
ensi voce ꝑturbata dixit. Si librū quē
possideo thalmut intitulatuz hic vna
mecū haberem. nō esset in tua potesta-
te me vt morti traderes: qm̄ liber ille
vti a ꝑentib⁹ meis accepi talē virtutem
a dō recepit vt hi q̄ frequent illū legūt
⁊ possidēt a dō imortales reddant vbi
inqt ꝑpositus ꝑisieñ. liber ille tāte vtu-
tis ē vt imortales hoies reddat. dsigna
locū ⁊ ad illū destia pedissequū. Quo
facto vbi pedissequ⁹ librū thalmut iu-
deo in q̄driga ligato tradidit ignis q̄
ad tractū baliste prepat⁹ ad cōbustio-
nē iudei ꝑ lictorē erat ad iudeū vsqȝ vo-
lauit. eūqȝ vna cū libro suo thalmut in
fauilla ⁊ cinere in mometno ⁊ in ictu
oculi redegit. Hec fuit vrgēs cā electi-
onis gētis iudaice a xp̄ianissimo reg̃
frācie. Quicq̄d sit de ꝫ vtrū hec scz fue-
rit potissima cā eiectiōis iudeoꝝ ab il-
lo regno siue illō qd̄ dictū ē. s. ꝯsidera-
tōne. vij. pūcto. iij. crudelitate. iiij. tm
scz oēs porci se mutuo occiderūt vel il-
lud qd̄ in crudelitate supradictū est scz
de hoie quē spinis coronatū occiderūt.

credendū est tamen ꝙ hec ⁊ plura alia
crimina eoꝝ cōcurrerūt ꝓpter que sic
puniti sunt. Expressa tamē causa fuit
infantiū mors. Quare vniuersalr̄ iu-
dei oēs ab illo fuerūt expulsi: vt notat
Vincētius. vide s̄. cōsideratiōe predi
cta ⁊ puncto in crudelitate. ij. In cōfir
mationē predictoꝝ est illud quod ac
cidit in cōfinibus regis castelle versus
regnū nauarre: in villa quadā que gra
non dicit̄ vbi colligunt̄ iura a transeū
tibus de regno in regnū. In p̄dicta vil
la cōsueuerāt iudei predicta iura colli
gere. Accidit aūt ꝙ miles quidā de re
gno francie transitū faceret ꝑ locū pre
nominatū ꝑegrinans in sctm̄ iacobuȝ.
⁊ cū p̄dicti iudei in verecūde explica-
rent oīa que deducebat: inter cetera in
uenerūt quendā libꝝ deuotionū suaꝝ
in quo multe erāt lr̄e auree. ⁊ cū ꝓ qua
libet peteret certū ius: indignatus mi
les ille ꝑcussit alapa vnū iudeoꝝ. q̇ ili-
co versauice ꝑcussit silr̄ militē alapa. ⁊
cū predictus miles euaginato ense vo
let iudeū illū ꝑimere occurrit multitu
do iudeoꝝ cū armis: sic ꝙ nō potuit vi
dicare iniuriā sibi factā ⁊ rediens in se
ip̄m cepit cogitare q̄re deus ꝑmiserat
eū a tam turpi ⁊ nephādissima gēte tā
grandē iniuriam pati. recordatus ē ꝙ
a toto regno francie ꝓpter supradicta
iustissime fuerāt iudei expulsi ⁊ ipe so
lus remanserat singularis defendens
vsq̧ tūc iudeos in terra sua. Et iđo ira
tus deus contra eū ꝑmisit eum sic tur
piter offendi. Recedens ergo a predi-
cto loco ꝓmisit ⁊ iurauit ꝙ si deus re
duceret eū ad terram suā nullū iudeū
relinqueret in eadē: qđ ⁊ ope adimple
uit. qꝛ omēs iudeos quotquot potuit
inuenire gladio ꝑemit.

Tercia expulsio facta fuit a regno anglie.

Tercia iudeoꝝ expulsio fuit a re
gno anglie: cuius expulsionis causa
duplex assignatur. quarum primam
legi in q̇busdā miraculis sub ordine q̇
sequit̄. In liconia ciuitate regis anglie
accidit quoddā miraculū qđ deꝰ volu
it ostendere p̄cibus btē v̇ginis. Vnde
mulier q̇dā vidua ⁊ paupcula filiū q̄n
dam noīe Alfonsuȝ habebat queȝ tra-
didit ad docendū p̄mas lr̄as. ⁊ postq̧
sciuit legere tradidit imbuendū rudi-
mētis gramaticalibꝰ ⁊ in musica. q̇ lȝ i
grāmaticalibꝰ ꝓcesserit. in musicis tn̄
gratissimus erat. Et qꝛ p̄dicta mulier
paupcula erat recōmēdauit illū cuidā
religioso sui generis vt de victu saltez
ipi ꝓuideret: ⁊ ita factū est. qꝛ quotidie
post lectōes suas recipiebat suam refe
ctionē cū predicto religioso. Erat autē
predictus puer etatis annoꝝ. x. cuius
erat cōsuetudo ordinata vt p̄mo quo-
tidie iret ad eccl'iam deinde ad scolas
⁊ hora refectionis vt dicū ē ad domuȝ
religiosi. Nocte v̇o ad matris domici
liū se cōuertebat. Cū aūt sepe in eccle-
sia illā p̄clarā antiphonā Alma redē-
ptoris audiret cantare tantā deuotio-
nē cōcepit in v̇gine btā: ⁊ sic mēti im-
pressit predictā antiphonaȝ. ꝙ q̇cunq̧
iret de die ⁊ de nocte ꝑ vicos ⁊ plateas
more pueroꝝ supradictā antiphonaȝ
alta voce dulcissime cantabat. Transi
tus aūt eiꝰ erat cū iret ad domū matris
vel rediret ab eadē ꝑ vicū q̄ndā iudeo
rū. q̇ audiētes frequent̄ p̄dictā v̇ginis
cantatōeȝ ab ore iuuenis q̇dā illoꝝ ha
buit q̄rere a q̇dā docto xp̄iano q̇s essȝ
sensus illius cantatōis cū eiꝰ cantꝰ taȝ
dulcis esset. Et vt cognouit ꝙ illa erat
antiphona q̇dā q̇ ad laudē ⁊ honoreȝ
v̇gis btē marie mr̄is redēptoris ihesu
xp̄i veri messye decantabat̄ a fidelibꝰ i
eccl'ia ꝯcepit dolorē ⁊ ꝑepit iniq̇tatē. ꝙ
ꝯsiliū habuit cū suis cōplicibus q̇rum
corda dyabolus possidebat. quō predi
ctū infantē morti traderēt ⁊ occiderēt.

hora ergo oportuna obseruata cū par
uulus p̄dictus alta voce cantādo p̄di-
ctam antiphonā trāsiret ꝑ eoꝝ vicum
subito sicut a rugientibus leonibꝰ ra-
pitur ⁊ reclusus in domo quadā d̾ mo
do mortis eiꝰ tractauerūt. Et diffinitū
est inter eos ꝙ eius lingua cū q̄ beatā
v̾ginem laudabat extraheret̾ ꝑ oppo-
sitam capitis partē. scd̾o ꝙ extraheret̾
etiam eius cor cū q̄ cogitabat p̄dictaꝫ
cātationē ⁊ vltimo ꝙ corpꝰ eiꝰ ꝓijcere
tur in loco ꝓfundissimo ⁊ immūdissi-
mo fetoribusq̄ pleno q̄ locus erat eoꝝ
ꝯtinua latrina vt nullatenꝰ signū eius
inueniri posset ⁊ factū est sic. Sꝫ v̾go
beata q̄ mater est misericordie ⁊ pieta
tatis nec obliuioni tradit seruiciū qd̾-
cunq̄ sibi factū statim sic ille deuotissi
mus suus cantor in p̄dicto loco fetito
fuit ꝓiectus. Affuit pn̄s eidē ⁊ posuit
in eius ore lapidē quendā p̄ciosuꝫ qui
locum lingue suppleret ⁊ statim cepit
cantare sicut prius p̄dictā antiphonā
imo melius ⁊ altius q̄̄ prio nec aliq̄n
cessabat de die nec de nocte a predicto
cantu. ⁊ tali mō stetit in predicto loco
paruulꝰ ille q̄tuor diebus. Cū v̾o ma-
ter eius videret ꝙ sicut cōsueuerat ad
domū eius nō veniret celeri gressu ad
domū supradicti r̾ligiosi ꝑuenit ac de
inde ad scolas nec poterat iuenire. dis
currebat vndiq̄ ꝑ ciuitatē anxia muli
er si posset alicubi inuenire filiū suum
⁊ disponēte deo in fine q̄tuor dieꝝ p̄di
ctorū mulier illa trāsiuit ꝑ vicū illū in
quo filius suus fuerat occisus ⁊ in la-
trinam ꝓiectus. ⁊ ecce vox filij sui cā-
tantis dulcissime cantationē illā virgi
nis quā sepissime ab eo audierat inso-
nuit in auribus eius. Quo audito cla
moribus magnis predicta mulier cla
mare cepit ⁊ cōgregate sunt multe gē-
tes ⁊ cū eis iudex ciuitatis intrauerūt
q̄ domū illā in qua vox illa audiebat̾
⁊ finaliter inuentus est iuuenis i loco
predicto ⁊ extractus nec vnq̄ cessabat
a cantu illo dulcissimo licꝫ mortuꝰ fo-
ret. indutusq̄ alijs vestimētis ꝑ dn̄os
q̄ ibidē venerāt notificatū ē ep̄o ciuita
tis. q̄ illico veniēs ad spectaculū prece
pit ꝙ poneret̾ honorifice in q̄dā lecto
⁊ sic deductus est cū solenni ꝓcessiōe
⁊ magno honore ad eccl̾iam cathedra
lem p̄dicte ciuitat̾ isp cū cōtinuabat cā
ticum suū. ꝯuenientibꝰ g̾ in vnū ad p̄-
dictam ecclesiā dictꝰ ep̄s celebrauit et
fecit solennē sermonē p̄cepitq̄ omībꝰ
audientibꝰ ꝙ deuotas funderēt orōes
vt p̄cibus btē v̾ginis deus dignaretur
reuelare h̾ secretū. Finito v̾o sermone
placuit altissimo et sue btissime matri
ꝙ fuit detecta impijssimoꝝ iudeoꝝ ꝓ
ditio ⁊ cruderitas q̄r eadē hora surre-
xit paruulꝰ ille ⁊ stetit pedes in lecto i
quo iacebat ⁊ extraxit ab ore suo vnū
p̄ciosissimū lapidē. dixitq̄ omī poplo
leta ⁊ hilari facie q̄liter sibi acciderat:
sicut dictū est. ⁊ quō v̾go btā ad eū ve-
nerat ⁊ posuerat dictū lapidē i ore eiꝰ:
vt nō cessaret mortuꝰ ab eiꝰ laude ⁊ vt
ostenderet̾ gl̾ia filij sui in salutē credē
tium ⁊ ꝑditionē odientiū ⁊ incredulo
rum. Post h̾ aūt vocauit ad se ep̄m ⁊
dedit sibi pacē sil̾r ⁊ matri: et facta ex-
peditione ab oi ppl̾o certificauit eos ꝙ
ascēdit ad celos i societate v̾ginis glo
riose ⁊ tradidit p̄dictū lapidem p̄ciosū
ep̄o vt poneret cū alijs reliquijs in al-
tari. Quo facto signaculo sancte cru-
cis se insigniuit ⁊ coaptās se lecto ani
mam tradidit saluatori qui honorifi-
ce sepultus fuit quodam in sepulchro
marmoreo qd̾ multo tp̄e p̄ciosos lapi
des vt fertur emanauit quousq̄ q̄daꝫ
pestifera heresis ibideꝫ orta fuit. Rex
vero predicti regi cum cognouit tam
nephandū ⁊ horridū iudeoꝝ crimen ⁊
ꝓpter multa alia q̄ inuenit veridica in
quisitione q̄ p̄dicti iudei opabant̾ i cō
tumeliā ⁊ iiuriā ihu xp̄i saluatoris nr̄i

et ſue beatiſſime matris ex deliberato
et maturo cõſilio aſſignata die ꝑcepit
ꝙ occiderent oẽs iudei ꝗtꝗt poſſent in
ueniri in ꝑdicto regno ſuo. Et illi qui
melius deliberauerũt fuerũt totaliter
expoliati ab oibus bonis et ſignati ac
expulſi a toto regno anglie. Et ab illo
tp̃e nunꝙ amplius ibi habitauit nec
habitat nec auſus eſt apparere aliquiſ
iudeᵒ qꝛ ſtati occideret ſi ꝯgnoſceret.
Alia cauſa in cronicꝭ angloꝝ antiꝗs
vt fert aſſignat. Cũ em̃ regnũ illđ cõti
nuis bellis fame ⁊ peſte laboraret mi-
ratus rex vñ veniret tãta regni ſui con
tinua tribulatõ ſuos dei ad ſevocauit
⁊ rogauit deũ ꝺuotiſſime oraret ꝗtinᵒ
ſibi dignaret reuelare cãꝫ tãti mali ꝑa
to corrigere ⁊ emendare. Illi ṽo licet
indignos reputantes finaliter tñ ora-
uerũt ieiuniȷ̃s ⁊ orõibᵒ ſe affligentes.
Deᵒ ãt miſericors oñdit ꝙ illa euenie-
baut in ꝑdicto regno ꝓpter pctã crude
liſſima ꝗ iudei ꝯmittebãt. Cũ rex h̃ au
diret ꝯſilio habito deliberauit oẽs iu-
deos facere xp̃ianos cogitãs ex h̃ pla
care irã dei ⁊ factũ eſt ſic. ꝫ nec ꝓpter h̃
ꝑdicta mala ceſſabãt ꝫ ſꝑ in amplius
creſcebãt. Conſultꝭ g̃ iteꝝ ſuis dei Re
ſponſum eſt ſibi ꝙ peiores erãt ſb̃ no-
mine xp̃iano ꝙ̃ primo. pauco em̃ tp̃e
elapſo a ſua ficta ꝯuerſione vſurpaue-
rant modis ⁊ aſtuciȷ̃s ſuis oĩa fere offi
cia regni in calamo ⁊ ṽga intm̃ vt veri
xp̃iani ꝗ̃ſi captiui viderent eoꝝ. Qua
re ꝑdictus rex illũinatus a deo purga
uit regnũ ſuũ a ſerpentibᵒ illis in hũc
modũ. Die em̃ aſſiḡta vt oĩs ppl's exi-
ret in campũ ꝓpe mare fixit duos pa-
piliones vnũ in ripa marꝭ. reliquũ ṽo
in aliq̃li diſtantia ꝯueniẽti. In primo
poſuit thorath iudeoꝝ. in ſc̃do ṽo cru
cem xp̃i. Sedens g̃ rex ꝓ tribunali in
medio papilionũ ꝯuocauit ad ſe oms̃
ꝑdictos ꝯuerſos ⁊ voce clara et hylari
vultu dixit eis. ego feci vos om̃es fieri
xp̃ianos ⁊ vos acceptaſtis voluntarie
Sꝫ poſt ꝯuerſionẽ ṽram mala multi-
plicant in regno meo ⁊ forte huius cã
eſt qꝛ inuiti ad xp̃ianitatẽ veniſtis. Eſt
g̃ volũtatis mee liberos vos relinque
re. Ecce in papilione illo ꝓpe mare eſt
thorath iudeoꝝ. In altero ṽo eſt crux
xp̃i. eligite ptẽ quã volueritꝭ ⁊ ad illaꝫ
ſtatim ꝓperate. Gauiſi ſunt g̃ illi de li
bertate cõceſſa oẽs ſil'cũ vxoribᵒ ⁊ fili
is relicta cruce xp̃i ad thorath cucur-
rerunt. Et intrãtes papilionẽ vnᵒ poſt
alteꝝ iugulabant in ſecreto ex altera ꝑ
te papilionis ⁊ ꝓiȷ̃ciebant i mari ⁊ ſic
purgatũ eſt ꝑdictũ regnũ ⁊ ꝯtinuo ceſ
ſat plaga nec amplius iudeᵒ ibi hitat
ꝫ nec habitat vſꝙ in hodiernũ diẽ vi-
deant hyſpani ſi ſil'is plaga viget ⁊ cõ
tinuo inter eos creſcat.

Quarta expulſio fuit facta ab hyſpania.

Quarta expulſio iudeoꝝ fcã fu-
it in regno hyſpanie. Vñ legi-
mus i cronicꝭ hyſpãie ꝙ Siſe-
butus rex gottoꝝ regnauit in reg̃ hy-
ſpanie. Er a ſexingenteſimaquinq̃geſi
maquarta. ꝗ fuit ãno dñi ſexingenteſi-
moſedecimo. ⁊ regnauit annis. viȷ. et
mẽſibᵒ ſex. iſte fuit bonᵒ xp̃ianᵒ et ſtati
icepit regnare. Monuit iudeos ꝗ erãt
in regno ſuo ꝙ venirẽt ad recipiendũ
fidẽ xp̃i ⁊ multi eoꝝ cõuerſi ſunt ad fi
dem catholicã inuolũtarie tñ. Et iſtđ
fecit ꝑdictᵒ rex motᵒ ex ṽbo pauli apl'i
ad Phili. j. ſiue ꝓ occiſiõe ſiue ꝓ veri
tate xp̃s annũciet ⁊ i h̃ gaudio ꝫ ⁊ gau
debo ceteros ṽo iudeos ex̃ regnũ eie-
cit. Eccl'iam ſctẽ leocadie toleti miro
op̃e fabricauit ⁊ ibi ſepultᵒ eſt. De ro-
manis ꝗꝫ bis feliciter triũphauit huiᵒ
tp̃e nephandus machomet ab hyſpa-
nia fugatus in affricã tranſfretauit vi-
tiſa regnare cepit. Era ſeptingentis q̃-
dragintaq̃tuor ãnis. ix. reg̃uit h̃ bñ in-
choauit ꝫ peſſime ꝯſũmauit h̃ pelagi-

um filiū fasille ducꝫ cantabrie q̇ post-
modum ꝯ sarracenos i astucijs rebel-
lauit ab vrbe expulsit toletana. Iste i-
troduxit iudeos in regno q̇s Sisobri-
tus eiecerat q̄re dat⁹ in reprobū sensū
luxuriosissim⁹ ē effect⁹. Iste mādauit
ecclesiasticꝫ ꝙ haberēt mulieres tot q̇t
pn̄t sustentare. Iste p̄cepit eis ꝙ n̄ obe
dirēt romano pōtifici. Iste p̄cepit mu
ros ciuitatū ꝛ locoꝝ destrui ne ꝓpt̄ ei⁹
peccata insurgerēt ꝯ eum Iste p̄uauit
oculis theofreduꝫ p̄rem roderici. Iste
rodericus fauore romani senatus ꝯ vi
tisam decreuit publice rebellare q̇ ce-
pit eū ꝛ qḋ fecerat p̄ri suo fecit ei ꝛ re-
gnum accepit vitisa Itaq͡ȝ plen⁹ abho
minatiōib⁹ cordube vitā finiuit. Hec
ex cronicis hyspanie ꝛ ex archiuo fris
Iohānis egidij zamoreñ. Ex q̇bus pa
tet ꝓspitas primi regis expellentis iu
deos ab hyspania et infelicitas secūdi
deducentis eos ad eandem.

De iudeorū mirabiliū et sua obstinata malicia vbi decē mirabilia explicantur.

Decima cōsidera-
tio est de iudeoꝝ mirabilibus ꝛ
sua obstinata malicia Glosus deus q̇
vult oēs homines saluos fieri ꝛ in ag-
nitionē v̓itatis venire peccatꝫ ꝛ crude
litatibus iudeoꝝ nō obstantib⁹ ianuā
salutis fidei catholice ꝑ multa mirabi
lia seis ondi aptam vt min⁹ sint excusa
biles in extrēo iudicio ꝛ de multꝫ mi-
rabilib⁹ ꝛ ꝓdigijs ꝑ diuersas orb̄ ptes
eisdē ostensis. Postq͡ȝ ꝑ mundū fuer̄t
dispsi .xj. mirabilia i pn̄ti consideratio
ne explicantur.

De aqua disparēte iudeo ficte ad baptismum accedente.

Primum mirab̄le accidit circa
annū dn̄i .cccc.xix. Imperanti
bus theodosio iuniore ꝛ hono
rio ꝛ sedente in cathedra petri Innocē
tio papa primo. Tūc cū iude⁹ q̇dā ad
baptismū questus causa venisset subi-
to baptismū aqua disparuit ꝛ iterꝝ atq͡ȝ
iterꝝ allata disparens dei v̓tutē ꝛ iudei
ꝑfidiā demōstrauit. hec ex cronicꝫ im-
peratoꝝ ꝛ summoꝝ pontificum.

De deceptioe iudeoꝝ ꝑ diabolū eis appentē in spē moysi.

Secundū mirabile accidit circa
annū dn̄i .cccclij. impante the-
odosio archadij filio q̇ fuit .xlv
romanoꝝ imperator ꝛ sedēte in cathe
dra petri Sixto papa tercio tūc in ter
ra dyabolus apparuit iudeo in specie
moysi ꝓmittēs perducere eos ꝑ mare
sicco pede ad terrā ꝓmissionis. Cunq͡ȝ
dyabol⁹ p̄mus ingrederet̄ ꝛ videretur
ab exn̄tibus in litore sup vndas incedē
secuti sunt eū iudei q̇b⁹ sbito dyabol⁹
disꝑuit m̄ltiq͡ȝ iudei sbmersi sunt ꝛ de
his q̇ eu aseft aliq̇ fuer̄t ad fidē ꝯuersi.

De sanguine imaginis cristi cruentantis iudeū telo euꝫ trās figentem.

Terciū mirabile accidit circa an
nū dn̄i quingentesimūoctuage
simūseptimū impante iustinia
no qui fuit romanorum impator. ꝛ se
dente i cathedra petri Pelagio papa
primo. Tūc em̄ iude⁹ q̇dā imaginē sal
uatoris furti ad domū suā delatā telo
trāsfixit. ꝛ cū se sanguie ei⁹ cruētatū vi-
deret abscōdit eādē. ꝫ xp̄iani q̇rētes ꝑ
vestigia sanguinis inuenerūt ꝛ iudeū
lapidibus obruerunt.

De puero iudo q̇ coicauit cū christianis ꝓpter q̇d a p̄re i fornacē ardētē missus illes⁹ exiuit.

Quartum mirab̄le accidit circa
āņū dn̄i .ccccc.lxxxviij. supradi
cto iperāte iperatore et sedente
in cathedra petri Virgilio papa p̄mo

y ij

Tunc oriente puer quidam iude⁹ a coe-
uis suis christianis duct⁹ ad ecclesiaz
vt cōicaret.cōicauit.Qđ factū cuz ei⁹
pr̄ ꝯgnosceret ꝓpt̄ h̄ in ardentē forna-
cem eū ꝓiecit de quo illesus extract⁹.
Dixit mulier illa in ecclesia depicta q̄
puerum tenet pallio suo flāmas ignis
ventilabat.

De sanguine ⁊ aqua que exierunt de latere ymaginis cristi quod lācea iudei aperuerunt ⁊ quomodo suppositū vas fuit impletum.

Quintuz mirabile accidit circa
annū dn̄i septuagesimūoctauū
imperante cōstātino q̄nto qui
fuit.lxv.romanoꝝ impator. et sedente
i cathedra petri paulo papa p̄mo Tūc
em̄ in syria ciuitate berito q̄dam xp̄ia
nus sb̄ annua pensione hospicium ha
bens ymaginē domi crucifixi ꝯ̄ lectu-
li faciem parieti affixerat ⁊ ibi orōnes
suas cōtinuo faciebat. Post annū vo
aliam domum locauit et ymaginem
ibidē ex obliuione reliquit. q̄dam aūt
iudeus p̄dictā domū ꝯduxit ⁊ die qua
dam vnū de suis ꝯtribulib⁹ ad cōuiui
um inuitauit. Inter epulas āt ille q̄ in
uitatus fuerat casu circūspiciēs yma-
ginem infixam parieti intuet̄. ⁊ i illuz
q̄ se inuitauit ira fremēs cur ymaginē
ih̄u nazareni tenere audebat cōminat̄
Ille āt cū p̄dictā ymaginē adhuc non
vidisset sacramētis q̄bus poterat affir
mabat q̄ illā de q̄ dicebat ymaginē pe
nitus ignorabat. Tūc ille placatū se si
mulans valefecit ⁊ ad principem sue
gentis abiēs iudeū illū de eo qđ vide-
rat accusauit. Iudei ḡ ꝯgregati ad do-
mū eius cōueniunt ⁊ visa ymagine il-
lum ꝯtumelijs diris affixerūt. ⁊ extra
synagogā semiuiuū eijciūt. ymaginez
vo pedibus cōculcantes cuncta in ea
dn̄ice passiōis obprobria renouarunt.
Cū vo latus lācea pforasset ꝓtin⁹ san-
guis ⁊ aq̄ vbertim exiuit ⁊ suppositū
vas impleuit. Stupefacti iudei sāgui
nem illū ad synagogas detulerūt ⁊ oēs
infirmi ex ip̄o inuncti ꝓtinus curabā
tur. Tūc iudei ep̄o terre oīa p ordinez
narrauerūt ⁊ baptismū ⁊ fidē xp̄i vna
nimiter susceperūt. Ep̄s aūt sanguinē
illū in ampullis cristallinis et vitreis
ꝯseruauit. xp̄ianū etiā illū accersiuit ⁊
quis tam pulcrā ymaginē ꝯposuisset
inq̄siuit. Et ille dixit nicodem⁹ illā cō-
posuit q̄ misit gamalieli. gamaliel za-
cheo. zacheus iacobo. iacobus symo-
ni dereliq̄t. Sicq̄ in hirl'm vsq̄ ad ex-
cidiū vrbis fuit ⁊ inde a fidelibus i re-
gnum agrippe delata ⁊ ad patriā meā
delata. ⁊ a parētibus meis ad me here
ditario iure deducit̄. Tūc oēs iudei sy
nagogas in eccl'ias ꝯsecrarūt. Et extūc
hmos inoleuit vt eccl'ia cōsecraret̄ q̄a
añ tm̄ altaria ꝯsecrabant̄ Post illđ mi
raculū ordinauit eccl'ia. q̄nto ydus no
uembris memoriā fieri dn̄ice passiōis
Vn̄ ⁊ rome ꝯsecrata est eccl'ia i hono-
re saluatoris vbi ampulla cū illo san-
guine reseruat̄ ⁊ solēne festū tūc agit̄.

De iudeo q̄ signatus signaculo crucis a demonibus fuit liberatus.

Sextum mirabile refert Greg.
in tercio libro dyalogoꝝ vbi di
xit q̄ Andreas fundane ciuita-
tis ep̄s dū q̄ndaz sanctimonialē femi-
nā secū habitare pmitteret: antiqu⁹ ho
stis cepit speciē illi⁹ oculis mētis eius
iprimere vt nephāda cogitaret. Qua-
dam vo die iude⁹ q̄dam romā veniēs
cū iam diem declinare cerneret et vbi
manere possz minime reperisset i quo
dam templo Apollinis ad manendū
se contulit q̄ ip̄m loci illius sacrilegiū
ptimescens q̄uis fidem crucis mime
hēret signo tn̄ cruc̄ munire se curauit

Nocte autē media euigilans vidit ma
lignoꝝ spirituū turbā q̄si in obsequiū
cuiusdā p̄tātis ꝑire. eūq̄ꝫ q̄ ceteris pre-
irerat i eoꝝ medio ꝯsedere q̄ cepit sin-
guloꝝ spirituū sibi obsequentiū cau-
sas actusq̄ꝫ discutere vt q̄d vnusq̄sq̄ꝫ et
q̄ꝫtū egisset neq̄cie inueniret. modū āt
huius discussionis Gregoriꝰ cā breui
tatis p̄trāsit Sꝫ ex sili in q̄dā exemplo
qđ legit̄ in vitispatꝝ innotescere pōt.
Nā dū q̄dā in tēplo ydoloꝝ intrassꝫ vi
dit sathanā sedentē ⁊ oēm eius militi
am ei assistentē. Et veniens vnꝰ ď ma
lignis spiritibꝰ adorauit eum. Cui ille
vn̄ venis. ⁊ ille in tali ꝓuincia fui ⁊ ibi
bella plīima suscitaui ⁊ ꝑturbationes
multas feci ⁊ sanguinē copiosuꝫ effu-
di ⁊ veni nunciare tibi Et sathā ait. q̄n
to tp̄e h̄ fecisti. Et ille in. xxx. diebꝰ q̄si.
Et sathan q̄re tanto tp̄e h̄ fecisti Et ait
assistentibꝰ sibi. Ite ⁊ flagellis eū cedi
te ⁊ durius eū verberate. Et scđus ve-
niens adorauit dicēs In mari dn̄e erā
⁊ ꝯmotiones maxias excitaui ⁊ naues
multas demergi hoies q̄ꝫ pl'es occidi.
Et ait. quāto tp̄e h̄ fecisti. Et ille i. xxx.
diebꝰ. Iussit eū silr̄ flagellari di. in taꝫ
modicū tāto tp̄e laborasti. Et terciꝰ ve
niens ait. In quadā ciuitate fui ⁊ rixas
in q̄busdā nuptijs excitaui ⁊ multā sā
guinis effusioneꝫ feci ⁊ sponsum ip̄m
occidi ⁊ veni nunciare tibi. Cui dixit.
quāto tp̄e h̄ fecisti. ⁊ ille in. xx. diebus.
Et ille ait. Nōne plura in tātis diebus
es opatus. ⁊ iussit eū a circūstantibus
verberari. Et aliꝰ veniēs ait. In hēmo
mansi. ⁊ p. xl. annos circa quendā mo
nachū laboraui. Et vix tandeꝫ ip̄m in
lapsum carnis p̄cipitaui. Qđ sathan
audiēs de solio surrexit: ⁊ deosculans
eū coronā de capite suo abstulit ⁊ capi
ti eius imposuit. ac ip̄m secū cōsedere
fecit dicēs magnā rem fortiter egisti ⁊
plus oibus laborasti. Hic ḡ silis pōt
esse modus discussionis quē gregorius
p̄termittit. Cū ergo singuli spiritꝰ ex-
ponerent quid egissent vnus in medio
ꝓsiliuit ⁊ in quantū carnis tentationē
de illa sanctimōiali femīa Andree epi
scopi animū commouisset aperuit ad
dens q̄ꝛ heri hora vesp̄tina vsq̄ꝫ ad hoc
eius aīm traxerit vt in terga eiꝰ blandi
ens alapā daret. Tūc malignꝰ spiritus
eum hortatus ē vt ꝑficeret qđ cepisset
vt illius ruine inter ceteros singularē
palmā teneret Precepitq̄ꝫ vt quererēt
q̄snam eēt ille q̄ iacere in tēplo eodem
p̄sumpsisset cū ille vehemētiꝰ palpita-
ret. ⁊ missi sp̄us eū crucis misterio sig
natum viderūt territi exclamaerūt. ve
ve vas vacuū h̄ signatū Ad hanc vocē
malignoꝝ spirituū turba disparuit. iu
deus āt ad ep̄m concitatus venit et ei
oīa p ordinē enarrauit qđ ille audi-
ens vehementer ingemuit ⁊ oēm mu
lierem a domo sua ⁊ vicinitate sua re-
mouit ⁊ iudeū baptisauit.

De sanguine gutturis ymagi nis xpi q̄ asp̄sꝰ fuit iudeꝰ

S Eptimū mirabile sicut legit̄ in
floribus sctōꝝ accidit apud cō
stantinopolim vbi iudeus qui
dam ecclesiam sancte Sophie ingres
sus quandā ymaginē xp̄i ibi ꝯspexit:
qui se ibi solū ꝯsiderās euaginato gla
dio appropiās ymaginē xp̄i p̄dictam
in gutture ꝑcussit statiq̄ꝫ inde sanguis
exiuit ⁊ iudei caput ⁊ faciem aspersit.
Qui territus ymaginē accepit ⁊ ip̄am
in puteū p̄cipitās statim affugit. Qui
dam āt xp̄ianus ei obuiauit dixitq̄ꝫ ei
Vn̄ venis iudee aliquē hoiem occidi
sti. Et ille falsum est. Cui rursum xp̄ia
nus ille dixit vere homicidiū ꝑpetra-
sti. ⁊ ideo sanguine aspersus es. Et iu-
deus vere deus xp̄ianoꝝ magnꝰ est et
fides eius firma p oīa comprobatur
nequaq̄ꝫ enim percussi hoiem h̄ christi
ymaginem ⁊ continuo sangus de eius
gutture emanauit. Duxit autem iude

ūs hominem illū ad puteū ⁊ inde san
ctam ymaginem extraxerūt. plaga āt
vt fert in gutture xp̄i adhuc cernit ho
die. Et iude⁹ ꝯtinuo fidelis efficit.

Octauū mirabile i libro i me dio rupis solide a iudeo inuen to in ciuitate Calatanensi

O Ctauū mirabile accidit in reg-
no castelle ciuitate tolleti circa
annū dn̄i. M.cc.xliij. impante
Friderico scd̄o q̄ fuit nonagesimus se
cundus impator. ⁊ sedente in cathedra
petri honorio papa ⁊ regnante in pre-
dicto regno rege vernādo. Tūc inde⁹
q̄dam ꝯminuendo vnā rupē ꝓ vinea
ampliāda In medio lapidis inenit cō-
cauitatem vnā nullā penit⁹ dimensio
nem habentē neq̧ cissurā. ⁊ in ꝯcauita
te illa reperit vnū libꝝ q̄si folia lignea
habentē q̄ liber trib⁹ linguis script⁹ est
videlicȝ hebraice grece et latine. tantū
de lr̄a hēbat q̄ꝫtum vnū psalteriū. ⁊ lo
quebat de triplici mūdo Ab adā vsq̧
ad antixp̄m ꝓprietates hoīm cuiusq̧
exprimendo p̄ncipium ꝟo tercij mūdi
posuit in xp̄o sic. In tercio mūdo fili⁹
dei nascet ex virgine maria ⁊ ꝓ salute
hoīm patiet q̄ legēs iudeus statim cū
tota domo sua baptisat⁹ est. Erat etiaȝ
in libro scriptū q̄ tp̄e vernandi reg̃ ca
stelle debebat liber inueniri. Sic̄e iue
nies in Constantini sexte hec i cronica
martiniana.

De iudea precipitata in ciui- tate Sogobenēsi ⁊ per virginē liberata.

N Vnū mirabile accidit in p̄dctō
regno ciuitate Segobien̄. Cuȝ
em̄ cuidā mulieri iudee impo-
neretur crimen adulterij false. tradita
fuit marito vt de ea facere quod vellet
Qui cum eam duceret ad superciliuȝ
cuiusdam excelse rupis ciuitati cōiun
cte. vt ex loco illo illaȝ precipitaret cō-
currentibus ad spectaculuȝ pluribus
gentib⁹. predicta iudea que immunis
erat a crimine ⁊ deuota ꝟgini gloriose
licet occulta. In articulo illo grandi
cum deuotione beate virgini se ꝯmen
dauit. vt sicut immunis erat liberaret
ꝓponens in corde suo si eam liberaret
fidem xp̄i recipe. Ac sibi toto tēpe vite
sue in sua ecclesia seruire. Et ecce mox
vt p̄cipitata fuit apparuit sibi ꝟgo be
ata eam suis in manibus recipiēs ⁊ il-
lesam in ꝓfundo vallis ponēs. Cūq̧
plurime gētes ad locū currerūt inue-
nerunt eā illesam gaudentē ⁊ laudan-
tem deū ⁊ gr̄as referentē virgini glori
ose publice affirmās manib⁹ eius fore
liberatā. deducta est ergo mlier illa iu
dea ad petitionē eiusdem ad maioreȝ
ecclesiā p̄dcē ciuitatis q̄ sancta maria
maior intitulat ⁊ ibi sacꝝ baptisma re
cepit ⁊ vocata in vulgari nostro maris
altos maria ꝓpter virginē mariā q̄ eā
liberauit ⁊ saltos ꝓpter saltū piculosū
quem fecit. vixit āt in eccl'ia multo tp̄e
i timore dn̄i seruiendo laudabiliter re-
splenduit spū ꝓphecie ⁊ feliciter cursū
suū cōsummauit. predicti miraculi ad
huc in p̄dicta eccl'ia extat memoria in
picturis sicut ego vidi.

De signaculis crucis in ve- stimentis iudeorū impressis.

D Ecimum mirabile accidit i su-
pradicto regno castelle. annos
a creatione mundi quinq̧. M.
lv. s̄m computationē hebreoꝝ qui q̄-
dem annus cōcurrit cū anno dn̄i. M.
cc.xcv. In quo anno mortuus fuit rex
saucius filius reg̃ Alfonsi ⁊ regnauit
rex vernandus eius filius. Vn̄ narrat
magister Alfonsus conuersus i libro
de bellis dei capitulo. xxvij. q̄ tempo-
re supradicto surrexerunt duo iudei q̄
prophete dicebant. quoꝝ vnus erat in
ciuitate Abulen̄. ⁊ alius in villa d̄r ay-

lonqui quidem duo tā maḡlia loque-
bantur. ⁊ q̄nqꝫ futura prenosticabant:
⁊ occulta reuelabant. ⁊ ꝸm morē eoꝝ
honeste viuebāt ꝙ ab omibus iudeis
istius regionis reputabant sancti pro
phete. Exiuit eoꝝ fama in regnis cir
cumuicinis ⁊ dederūt securitatē omni
bus iudeis ⁊ assignauerunt eis termi-
num sue redemptionis. Pro die assig
nato q̄ fuit vltima dies quarti men
sis supradicti anni qui apud eos dicit̄
ehamli. In q̄ predixerūt ꝙ iudei debe
bant hr̄e a deo signū sue redemptiōis
miraculose factū. s. ꝙ illa die audirent
oēs vocē magnā cornu. quā vocem
ipi attendebant sempꝫ ꝙ debebāt audi
re quō veniret messias et hr̄ent exire a
captiuitate ⁊ ꝓpter hanc magnā famā
cecidit magnus timor supꝫ iudeos. q̄a
maior ps eoꝝ credebat h̄ sine dubita-
tione. Et ideo sanctificauerūt se ⁊ ꝑpa
rauerunt se. feceruntqꝫ pnias in ieiunijs
multis cū satisfactionibus ⁊ elemosy-
nis. quasi ad deū reuersi orantes vt si-
bi predictū signū sue salutis ostēderet
q̄n venit ann⁹ ille mēsis ⁊ dies assigna
ta valde mane surrexerūt veniētes ad
synagogas suas adorandū deū induti
syndonibus albis lineis seu sericꝭ pro
ut est moris apud eos fieri in die expi
atiōis. s. in die decima mensis septimi
Et tunc altissimo deo coopante q̄ nul
lum tp̄s sine bonitatis sue testimonio
reliq̄t in suis domibus supradictꝭ ap-
paruerunt signa crucis in omib⁹ ⁊ vbi
cunqꝫ erāt etiā in illis syndonib⁹ q̄ ser
uabantur in eoꝝ apotecis. Quo signo
viso multi eoꝝ fuerūt turbati quoꝝ
q̄dam dicebāt ꝙ hoc fuerat factū dya-
bolica arte ⁊ nimiꝝ cū ꝑdecessores eo
rum de xp̄o maxima miracula faciēte
dicebant in beelzebub eijcit demonia
Math. ix. Alij v̄o dubitabāt nō audi
entes loq̄ nec aliq̄d iudicare. Alij v̄o
crediderūt h̄ signū fuisse veri xp̄i cru-
cifixi ⁊ disposuerūt se ad fidē cū baptis
mo recipiendā. Isti fuerūt pauci: iuxta
illud Hiere. iij. ca. Assumā vos vnum
de ciuitate ⁊ duos de ꝯgregatōe. Sal-
uator etiā de via q̄ ducit ad padisuꝫ di
cit ⁊ pauci inueniūt eā. Math. vij. ca.
Que omia large tradunt̄ a supradctō
mgr̄o Alfonso li. ⁊ ca. q̄bus s̄. Qui ex
ꝑdictis se asserit multa vidisse. ⁊ ido te
stimoniū ꝑhibet. Vn̄ in fine illi⁹ capi.
narrat ꝙ cū ip̄e eēt medicus. Aliq̄ pre
dictoꝝ petebāt cōsiliū medicie vt pos-
sent curari a ꝑdictis cogitatōib⁹ q̄r cre
debant pentes eoꝝ ꝙ eis acciderat ex
aliq̄ ifirmitate ⁊ debilitate cēbri. Dicit
etiā ꝙ multo tp̄e ip̄e fuit i dubio q̄ ad
istud signū ꝫ illuminante d̄o credidit
istud signū fuisse veꝝ ⁊ manifestū mi
raculū ⁊ ꝯuersus ē ad fidē xp̄i. Et ido
supꝫ h̄ in testimoniū v̄itatꝭ inuocat supꝫ
se testes celū ⁊ terrā ꝙ ip̄e vidit oia pre
dicta eodē āno q̄ acciderāt. De eodem
etiā sig̃ facit memoriā mgr̄ Johs con
uersus in li. suo de ꝯcordia legū ti. iiij.
ca. iiij. dicit em̄ ibi ꝙ ꝑdictum miracu
lum accidit i supradicto reḡ p. xl. ānos
an̄ tp̄s suū ⁊ q̄rebat a iudeis q̄ remāse
rāt quō cū tāto sig̃ potrant remanē i iu
daismo. Et dic̄ ꝙ rn̄derūt sibi q̄a rabini
iudeoꝝ illi⁹ tp̄is publice ꝑdicabāt illō
illusiōe diaboli eē scm̄ ad iudeoꝝ d̄ce
ptionē. ⁊ ꝙ oio vt p⁹ i lege mosayca for
tes pmanerēt. Et dic̄ vlteri⁹ ꝙ q̄dā nū
ci⁹ pape suo tp̄e vēit ad ptes istas. q̄ cū
h̄ ꝯg̃uisset p eū fec̄ p notariū publicuꝫ
scribi rei ueritati fcā diligēti inq̄sitōne
rcepit ei m̄ltos testes iudeos d̄ visu li-
cite vt decuit adiuratos q̄ ꝓ certissimo
h̄ asserebāt ⁊ dic̄ ꝙ oēs alij iudei illius
tp̄is ꝯfitebant̄ rei h⁹ v̄itatē. Seq̄t̄ ⁊ de
h̄ facio oib⁹ fidē certā. ⁊ iuro p nomen
dei h̄ oia ꝑdicti miraculi eē v̄a. De ꝑ-
dicto etiā miraculo dn̄s paul⁹ burgen̄
ep̄s in suo dyalogo dicit supra ca. iiij.
post multa q̄ supradicta sunt dic̄. Ego

aūt licet nondū essem tpe isti⁹ signi natus q̄ q̄dē termin⁹ p̄cessit natiuitatem meā p.lx.ānos fere. Testificor tn̄ corā deo ħ p̄dictū signū in ō p̄dicto ɔtigisse sepe ⁊ sepissime audiui ab antiq̄oribus iudeis nullo ɔ̄dicente in ipso fctō nisi solū in causa ei⁹.qꝛ q̄dam eoꝝ attribuebant magice arti.q̄dā vo cām relinquebant sb dubio.Ego āt q̄ʒ mirabar. quō dn̄i illi⁹ tp̄is p̄sertim eccl'ie p̄lati de hoc nō fecerūt mentionē in suis historijs de q̄ tn̄ rationabiliter debuisset festū imp̄petuuʒ celebrari ad honoreʒ sctē crucis. Sʒ reuera hāc admirationem tollit a me excessiu⁹ iudeoꝝ stat⁹ in illis tp̄ibus.tm̄ em̄ locū hēbant cuʒ regibus ⁊ p̄ncipibus terre tā ecclesiasticis q̄ʒ secularib⁹ ꝙ hoc potuerūt cauillationib⁹ suis impedire.ħ ille. Ptʒ ḡ testimonio p̄dictoꝝ triū solenniū testium p̄dictū miraculū fore veꝝ cū in ore duoꝝ vel triū testiū stet oē veꝝ teste scriptū. Non est dubium q̄n plura alia miracl'a in alijs p̄tib⁹ orbis iudeis acciderint p̄pter q̄ merito in cognitionem catholice fidei debuissent venire Ipi tn̄ magꝭ indurant̄ in obstīata malicia. Sicut em̄ ferrū p̄ frequentē malleationē induraẗ sic et ppl's iudeoꝝ p̄ frequentia miracula eis ostēsa. Vn̄ de eis scriptū est Job.xlj. Cor eius indurabitur q̄si lapis ⁊ stringeẗ q̄si malleatoris incus. Siue ḡ videāt miracl'a siue sentiant castigationes ⁊ flagella nō p̄pterea ɔuertunẗ ʒ in sua malicia obstinanẗ Hiere.v. attriuisti eos ⁊ renuerunt accip̄e disciplinā. Nec miꝝ qꝛ vt dr̄ Ecclesiastes.vij. Nemo p̄t corrigere quē ille despexerit ⁊ sic ptʒ tota decima ɔ̄sideratio q̄ erat de iudeoꝝ mirabilib⁹ ⁊ de sua obstinata malicia.

Quō corpus xp̄i emptū fuit a q̄daʒ iudeo medico ⁊ postea visis miraculis redditū frib⁹ p̄dicatorib⁹ ⁊ iude⁹ trucidat⁹ propter p̄petrata facinora ⁊ cetera

V Nocimū mirabl'e accidit i ciuitate segebień āno dn̄i. M.cccc.lv. regnante dn̄o Jo̅he in tenera etate sub tutrice mr̄e sua dn̄a katherina castelle regina. Tūc iude⁹ q̄dā medicus emit sacratissimuʒ corpus xp̄i a quodā cupido sacrista eccl'ie sancti facundi eiusdē ciuitatis. Jude⁹ ergo ille sacramentū illō accipiēs ⁊ suis immūdis manib⁹ p̄tractans ad synagogā cū alijs suis complicib⁹ p̄duxerūt ⁊ in bulientem aquā sepe p̄jcientes in altu eleuabant̄ añ oculos eoꝝ. Qui miraculum manifestū ɔgnoscētes et timētes damnū qō eis euenire posset si hoc ad aures xp̄ianoꝝ p̄ueniret. Aliq̄ eoꝝ cōsilio habito corp⁹ dn̄icū accipientes et pāno serico inuoluentes deduxerunt ip̄m ad monasteriū sctē crucꝭ ordinis p̄dicatoꝝ eiusdē ciuitatis ⁊ cū magno secreto ⁊ securitate tradiderunt priori ɔuent⁹ eiusdē narrātes sibi miraculuʒ sicut accidit. Recedentib⁹ ḡ iudeis prior ille ɔuocatis fratrib⁹ honorifice ad altare maius sue eccl'ie p̄dictū sacram̄tum deduxit. ⁊ habito cōsilio q̄d d̄ ista hostia consecrata facerent. Post mul ta vocatus est vnus infantulus eiusdem habitus innocentissimus qui dicebatur spinarcio ⁊ traditū est sibi corpus dominicuʒ qui deuote recipiens post diem tercium defunctus est. Prior autem predictus stimulatus conscientia tum ne tantū miraculū occultaretur. tum etiam ne tm̄ crimen iudeorum maneret impunitum. Ep̄o predicte ciuitatis qui dicebatur dn̄s Johānes de oterdesillas r̄uelauit viro vtiq̄ʒ strennuo ac celatore fidei catholice et quia protūc in eadem ciuitate erat supradicta regina reuelatum est p̄ eosdē eidem. Facta ergo diligenti inq̄sitiōe

in casu p̄dicto inuenti sūt aliqui iudei
q̄ fuerūt in emptōe p̄dicti sacramēti īn
ter q̄s fuit vn⁹ q̄ dicebat̄ Don mayr q̄
fuerat medicus regis Heinrici patris
supradicti regis Johis. hic tormēt̄ ex
positus nō solū supradicta cū alijs cō
cessit ꝙ ⁊ declarauit quō ip̄e occiderat
regē heinricū: ꝓpter que ip̄e ⁊ alij fue-
rūt ꝑ ciuitatē arrastrati ⁊ final̄r mēbra
tim diuisi. Synagoga v̄o vbi accidit
facta fuit eccl̄ia ⁊ vocata corp⁹ xp̄i vbi
om̄i anno tota ciuitas in memoriā su-
pradicti miraculi in die corpis xp̄i cuȝ
solēni ꝓcessione ꝯuenit ⁊ fit ibi sermo
ad ppl̄m. Et q̄ꝛ p̄dict⁹ ep̄s nimiū solli-
citabat hāc causā vt ampli⁹ inq̄rit̄ cogi
tās q̄ꝛ maiora mala eēnt occulta int̄ iu
deos timētes iudei detegi corruperūt
pecunia dapiferū p̄dicti ep̄i vt eū vene
no interficeret. Dapifer ḡ accepta pe-
cunia die q̄dā cū tp̄s esset prādendi et
coq̄narius salsamentū faceret ꝓ dn̄o i
gressus est coq̄nā ⁊ eijciens coquinari
um a coq̄na ⁊ mittens eū scelerit̄ ꝓ re
aliq̄. ip̄e s̄bito ꝓiecit venenū i vase vbi
salsamētū ꝑabat̄ ⁊ recessit ad mensam
dn̄i p̄ꝑandā. Cunq̄ȝ coq̄nari⁹ rediret ⁊
vellet ꝑficere p̄dictū salsamētū casu re
uoluēs illud in vase aliq̄ gutte salien-
tes ⁊ vna de manib⁹ ei⁹ ceciderūt: ⁊ s̄bi
to vbi ceciderūt facte sūt pustule q̄daȝ
inflate dolorosissime ⁊ venenose. Mi-
ratus aūt venit ad ep̄m clamās ꝙ nul
lus comederet aliq̄d de his q̄ ꝑate erāt
in coq̄na: q̄ꝛ credebat ꝙ oia erāt vene-
nata. Fit ḡ statim diligēs inq̄sitio ⁊ su
spicatū est suꝑ dapifero illo q̄ꝛ talit̄ co
quinariū eiecerat a coq̄na Et exposit⁹
tormētis cōfessus ē ⁊ nō negauit qua-
re curie seculari traditus in q̄ttuor par
tes fuit diuisus ⁊ multi iudei mortui.
ac alij a p̄dicta ciuitate fugerunt. Hec
sepe a plurib⁹ audiui sed special̄r mihi
narrauit reuerēdus magister martin⁹
cordubeñ. ordinis sc̄ti aug⁹. q̄ asseruit
ꝙ sic narrauerat sibi realiter accidisse
frat̄ Johes de canaleyas ordinis p̄di-
catoꝝ q̄ p̄n̄s fuit cū iudei portauerunt
corpus dn̄i cū predicto priori ⁊ cum p̄
dicta oia acciderunt.

De iudeoruȝ obligatione ex iure canonico ⁊ ciuili ac ordia tione regia que octo articulis explicantur.

Undecima cōside ratio est de iudeoꝝ obligatione Non em̄ videtur rationabile ꝙ gēs vi
uens sine lege dei q̄lis est iudaica vt fu
it ostensū. s̄. libro. j. cōsideratōe. iij. ar-
ticulo. vj. pūcto. vij. ꝙ in ppl̄o xp̄iano
q̄ lege fruit̄ ꝑmittat̄ viuere mne alicui⁹
legis freno. Vt ḡ explicare possim cō
ceptū meū in p̄n̄ti cōsideratōe octo oc
currūt articuli declarādi. Prim⁹ ē q̄re
iudei ꝑmittūt̄ viuere int̄ xp̄ianos. Se
cūd⁹ q̄ sūt illa q̄ ꝑmittunt̄ iudeis de iu
re. Terci⁹ q̄ sūt illa q̄ n̄ ꝑmittūt̄ iudeis
de iure. Quart⁹ in q̄b⁹ xp̄iani nō d̄bēt
cū iudeis cōuersari. Quintus q̄ sūt il-
la ad q̄ iudei cōpellunt̄ de iure. Sext⁹
de pena iudeoꝝ blasphemantiū nomē
xp̄i vl̄ attēptātiū s̄buertere batizatos.
Septimus ad que astringunt̄ iudei ex
regia ordinatione. Octauus qualis ē
status iudeoꝝ in regno castelle.

Iudei ꝑmittūtur viuere inter christianos.

P p Rimus articulus est scire qua-
re iudei ꝑmittunt̄ viuere int̄ cri
stianos cū sint eoꝝ inimici ⁊ tā
crudeliter se habeant circa ipsos. vt su-
pra ostensuȝ est consideratōe. vij. Po-
tius em̄ videt̄ ꝙ deberēt omnes occi-
di ⁊ expelli de mūdo. Dico ergo ꝙ iu-
dei ꝑmittunt̄ viuere inter christianos
⁊ nō occidunt̄ ꝓpter quinq̄ȝ. Primū
est ꝓpter impletioneȝ legis charitatis

&c. Math. v. Diligite inimicos vestros
benefacite his qui oderunt vos q̄ lex
non videret impleri si occiderent. Se
cundū est ꝓpter fidei catholice confir-
mationē. q2 capsarij & librarij nostri sūt
& firmius est testimoniū ab aduersario
datū. Si em̄ pagan9 nō credit h̄ esse ve
rū Ecce virgo cōcipiet & pariet filiū &c.
mittit ad iudeū vt ab eo querat an ita
sit scriptū. Terciū est ꝓpter diuine iu-
sticie manifestationem: vt appareat ex
eoꝝ pena ꝙ rei sunt dn̄ice passionis.
Sicut imprecati sunt cū dixerūt: san-
guis eius sup nos & sup filios nostros
q2 multis tp̄ibus transactis curriculis
culpa obliuione deleta & a nullo mor-
taliū sciret. Sicq3 & īfamie obprobriū
& maloꝝ euitaret p̄iculū sicut & de mł-
tis contigit gentibus quoꝝ gesta tp̄m
sūt vetustate deleta hui9 etiā rei signū
precessit in chayn. In quo ꝓpter hoc ꝙ
fratrē occidit posuit dn̄s in eo signum
sc3 tremorē capitis vt nō occideret sed
ignosceret ei. Vn̄ deutero. xxviij. Da-
bit tibi dn̄s cor pauidum & deficientes
oculos & aiam merore consumptam.
Sic ergo iudei de morte xp̄i ihesu illa
ta ꝑhibent mūdo testimoniū. ꝑ hoc ꝙ
in captiuitatē eos detulit sempiternā
sicut xp̄us in euangelio ꝓtestat Joh.
iij. c. Qui credit in filium dei habet vi
tam sempiternā. q̄ aūt incredulus est
filio nō habebit vitā sc3 gratie. s3 ira dei
manet sup eū sc3 captiuitatis ꝑpetue.
Quartū est ꝓpter memoriā dn̄ice pas-
sionis sic̄ scriptū est Eccl̄i. xxviij. Gr̄a
fideiussoris tui ne obliuiscaris. Sic er
go cū videmus iudeos faciliter trahi-
mur in memoriam passionis christi in
tuentes eos quoꝝ patres xp̄m occide
runt. Ne ergo tantū bn̄ficiū obliuioni
tradamus ꝑmittunt iudei viuere in-
ter nos. Quintū est ꝓpter cōplendam
ꝓmissionē. q2 ad p̄dicationem helye &
enoch cōuertent in fine mūdi sicut pre

dixit esaias in. c. iiij. Si fuerit pp̄ls isr̄l
quasi arena maris reliquie cōuertent.
Videbit em̄ de9 q̄sdā de semine iudeo
rū in se credituros atq3 saluādos. & ido
ꝓpter eos noluit disꝑdere oīno eorum
stirpem sicut dixit esaias. Quō si iue-
niat granū in botro & dicat ne dissipes
illud qm̄ bn̄dictio est: sic faciam ꝓpter
seruos meos vt nō disꝑdā totū.

Sequitur de cōseruatione.

Secūdus articul9 ē videre q̄ sūt
illa in qb9 iudei debēt cōseruari
ne damnū patiant a xp̄ianis.
Dico ꝙ ꝙ. vij. sūt illa que iudeis ex iu-
re canonico & ciuili ꝑmittunt. Primū
ꝑmittit eis ꝙ teneant ritus suos citra
cōtēptū xp̄iane legis amissuri sine du
bio ꝑmissa nisi ab illicitis cessauerit si
cut p3. C. de iudeis. l. iudeos. Idē p3
ex̄. e. c. iudei. & c. cōsuluit. & di. xlv. q̄ sin
cera in fine. Secundū est ꝙ in synago
gis eoꝝ nemo hospitet sic̄ p3. e. ti. l. sy
nagoga. Terciū est ꝙ iudei habēt licē-
tiā fulciendi veteres synagogas. vt3. e.
ti. l. fin. Sic tn̄ ꝑmittunt iudei antiq̄s
synagogas reficere: dum tn̄ nō amplio
res vel p̄ciosiores solito faciāt sic̄ pat3
ex̄. c. e. iudei. ij. c. cōsuluit. Quartū ē ꝙ
iudeus nō debet iniuriā pati a xp̄ianis
nec eoꝝ synagoge vel habitatiōes sine
rōne ledi debēt aut cōcremari vt p3. C.
ti. de iudeis. l. nll̄s. Itē iudei obedien-
tes nō sūt a xp̄ianis molestādi. xxiij. q.
viij. dispar. Quintū ꝙ die sabbati nul
lus iude9 debeat ꝯueniri nec xp̄iāi ēt a
iudeis debēt cōueniri s3 nec in alijs fe-
stiuitatibus suis debent turbari nec se-
pulcra eoꝝ obtentu forte pecunie effo
di vt3 ti. e. l. die sabbati. & ex̄. e. ti. c. sicut
iudei. §. j. & ij. Sextū ꝑmittit iudeis vē
dere sua sicut xp̄ianis vt3 eo. ti. l. nemo
Septimū est ꝙ non compellant veni-
re ad fidem catholicam. q2 si sincera ī-
tentione extraneos a xp̄iana religione

ad fidem cupiūt rectā adducere blan-
dimentis debent nō asperitatibus stu
dere ne quoꝝ mentez a plano reddita
ratio ꝓuocare poterat pellat ꝓcul ad
uersitas. patēt hec dist. xlv. qui sincera
ꝛ. c. de iudeis.

De tredecim que iudeis non permittuntur vti.

Tercius articulus est que sunt il
la que iudeis nō ꝑmittunť dico
ꝙ. xiij. Primū est ꝙ non insole
scant nec queꝙ̄ ꝑcipites in xp̄ianaz re
uerentiā vltiōis admittant. sicut. pz. C.
de iudeis. l. nll's. Scōm est ꝙ nō diffi-
niunť eoꝝ iudicia ꝑ suos seniores. ꝫ ꝑ
iudices publicos xp̄ianoꝝ. pn̄t tn̄ arbi
tros eligere etiā iudeos cui⁹ sniam or-
dinarius exequiť. sicut ptz. e. ti. l. iudei
Terciū est ꝙ nō ꝑmittiť iudeis accusa
tio nec testificatio cōtra xp̄ianos cum
in accusatōne equalitas fidei ꝛ cōuer-
sationis inter accusantē ꝛ accusatuz sp
sit cōsideranda vt his q̇ accusat vl' par.
vel supior inueniať. ij. q. vij. nō potest.
ꝛ. c. sequenti. Quartuz ꝙ debet rescin-
di q̇ōcunꝙ̄ priuilegium quod eximat
eos ab exactionibus publicis vtz. e. ti.
l. iussio. Quintū est ꝙ nō ꝑmittunť no
uas synagogas fabricare. ꝛ q̇ synago-
gam nouā extruxerit puniť pena. l. li-
braꝝ ꝛ synagoga applicať eccl'ie catho
lice vtz. e. ti. l. fi. pz etiā ex̄ e. iudei. ꝛ. c. cō
suluit. ꝛ ponit lex regni ꝙ applicať ec-
clesie maiori illi⁹ loci vbi edificata est.
Sextū est ꝙ in diebus lamētationis ꝛ
dn̄ice passiōis nō debēt ornati in publi
co ꝓdire. ex̄ eo. nōnullas. Septimū ē
ꝙ in die pasce ues nō habēt hostia vel
fenestras aptas. ex̄ eo. q̄ sup his. Octa
uū est ne xp̄ianū mancipiū possideant
vel circūcidāt. nec pōt q̇cunꝙ̄ titulo. s.
emptōis seu donatōis vel hereditatis
seruū xp̄ianū consequi. Et iude⁹ q̇ mā
cipiū xp̄ianū habuerit ꝛ eū circūcide-
rit capite puniať ꝛ seruus libertati do
nať. Hec patēt. C. de iudeis. l. ne xp̄ia-
nū. ꝛ distin. liiij. mancipia. ꝛ dať ibi cā
scz ne xp̄iana religio iudeis subiecta
polluať. de cōse. dist. iiij. plerunꝙ̄. ꝫ nū
quid aliq̇ modo licituz est xp̄ianos vt
seruiāt iudeis. R̄ndet hosti. ꝙ cū ꝓhi-
bitū sit vt nullū mancipiuz seruiat iu-
deis: multo min⁹ liberi xp̄iani eis ser-
uire debēt. Non em̄ debēt esse assidue
intra domū iudei nec tanꝙ̄ faml'a aut
nutrix aut obstetrix. Al's ipsi xp̄iani si
ab eis discedere noluerint debēt excō-
municari. ex̄ eo. iudei. ꝛ. c. ad hoc. ꝛ. c. si
iudeos. Si aūt iudei nolūt eos dimit-
tere ꝓhibeť fidelibus cōmertiū cū eis
vt in dicto. ca. ꝛ si iudeos. in fi. ꝫ ex̄ do-
mū possunt eis seruitia fieri. Vn̄ pos-
sunt habere colonos xp̄ianos. ex̄ eod.
multoꝝ. Nonū est ꝙ nō ꝑmittunť sa-
xis vel alio furoris genere attemptare
aliquē qui eoꝝ fugerit sectā al's contra
faciens cōcremādus est cū oibus suis
ꝑticipibus. vtz eo. ti. l. ꝛc. Decimuz est
ꝙ nō ꝑmittunť circūcidere xp̄ianos ꝛ
ꝯtrafaciētes ꝓscp̄tōe bonoꝝ ꝛ ꝑpetuo
exilio dānanť. vtz eo. ti. l. iudei. Unde
cimū ē ꝙ nō ꝑmittūť inť xp̄ianos h̄re
officia publica: ne occasionē habeāt se
uiēdi. di. liij. nll'a. ꝛ. xvij. q. iiij. cōstituit
ꝛ sacrilegiū cōmittit q̇ eos talia officia
publice agē ꝑmittit ibidē ꝙ si iude⁹ ta
lia officia recepit debet ei denegari xp̄i
anoꝝ cōio donec q̇cq̇d accipit rōne of-
ficij ſm ꝓuidētiā dyocesani cōuertať i
vsus paupuz ꝛ ip̄e offm̄ dimittat. ꝛ itel
ligiť ſm tho. q̇ ad dignitates de nouo
acquisitas secus de dn̄io preexistenti.
q̄ illud queꝙ̄ tolleret ecclesia ꝓpter
scandalū vitandū. ꝫ ordinaria auctori
tate tollere posset sicut tollit in seruis.
Duodecimū ē ꝙ n̄ hēant nutrices xp̄i
anas. vn̄ dr̄ ex̄ eo. c. ꝛ si iudeos. Accepi
mus etiā ꝙ iudei faciūt xp̄ianas filioꝝ
suoꝝ nutrices. ꝛ ꝙ non tm̄ dicē. ꝫ etiaz

nephandū est cogitare cū in die resur
rectōis dñice illas recipe corp⁹ ꝛ san-
guinē xp̄i cōtingit p triduum anteq̄ꝫ il
los lactēt ꝙ lac mām̄illarū effūdere fa
ciūt in latrinā. Alia insup cōtra fidem
catholicā detestabilia ꝛ inaudita ꝯmit
tūt: ꝓpter q̄ fidelib⁹ ē verēdū ne diuinā
indignationē incurrāt cū eos ꝑpetrate
patiunꝶ indigne q̄ fidei nr̄e cōfusionē
inducūt. ꝛ infra. Inhibem⁹ ergo distri
cte ne de cetero nutrices habēt vel ser
uientes xp̄ianas ne filij libere filijs fa-
mulenꝶ ancille: ꝫ tanq̄ꝫ serui a dn̄o re-
ꝓbati in cui⁹ mortē nequiꝶ cōiurauerīt
se saltē p effectū opis recognoscāt ser-
uos illoꝝ q̄s xp̄i mors liberos ꝛ illos
seruos efficit ꝛ infra. Si v̄o nutrices ꝛ
seruiētes nō dimiserint xp̄ianas sb̄ ex-
cōicatōis pena inhibeatis districte oi-
bus xp̄ianis ne cū eis aliq̄d cōmertiū
audeant exercere. Tredecimū est ꝙ
nō pmittiꝶ iudeo habitare cū vxore fi-
deli nisi efficiaꝶ xp̄ianus. ꝛ filij eoꝝ de
bēt seq̄ fidē ꝛ ꝯditōnez matris fidelis.
Silr̄ illi q̄ ꝓcreati sūt de infidelib⁹ mu
lierib⁹ ꝛ fidelib⁹ viris xp̄ianā sequūꝶ re
ligionē non iudaicam supstionē patet
xxviij. q. j. c. iudei.

De his in quibus xpiani cuꝫ iudeis non debent cōuersari.

Quartus articulus ē videre que
sunt illa in q̄b⁹ xp̄iani cū iudeis
nō debēt ꝯuersari. Dico ꝙ d̄ iu-
re in trib⁹ nō debēt secū cōuersari. Pri
mū ē ꝙ nō debēt cū eis comedere aut
eos in cōuiuia recipe neq̄ꝫ cū eis coha
bitare cū apd̄ xp̄ianos cōib⁹ cibis non
vtanꝶ. Indignū atq̄ꝫ sacrilegū ē eoꝝ ci
bos a xp̄ianis sumi cū ea q̄ aplō pmit
tēte nos sumim⁹ ab illis videnꝶ imūda
Ac si inferiores ē incipiāt xp̄iani q̄ꝫ iu
dei si nos q̄ ab illis apponūꝶ vtamur.
Illi v̄o a nobis oblata cōtēnāt. xxviij.
q. j. nll's. ꝛ. c. oēs. Dicit tn̄ glo. i dicto. c

nll's. ꝙ pōt aliq̄s ab eis emere alimē-
ta ꝛ postea ꝑpare. Secūdū est ꝙ infir-
mi xp̄iani nō debēt i suis īfirmitatib⁹
vocare iudeos nec ab eis recipe medi
cinas nec se cū eis in eisdē balneis bal
neare. xxviij. q. j. nll's. ꝛ. c oēs. Terciū ē
ꝙ nemo pōt ꝯgregatōi iudeoꝝ seu ali-
cui iudeo vl' pagano aliq̄d relinq̄re in
testamēto ꝛ si fecerit etiā p⁹ mortē iudi
cabiꝶ anathema. ex̄ de here. si q̄s ep̄us
xxiiij. q. ij. sane. ꝛ videꝶ intelligēdū s̄m
guilhelmū. nisi legauerit ad succurrē-
dū necessitati. Quartū ꝙ xp̄ian⁹ vl' cri
stiana iudaice prauitati non cōiungaꝶ
al's a cōione eccl'ie segregenꝶ. xxviij. q.
j. Caue. ꝛ. c. si q̄s iudaice. Et si q̄ras q̄
sit pena ꝑticipantiū cū iudeis ꝯ casus
nūc dictos. R̄ndeꝶ s̄m Ray. ꝙ si cleri-
ci sint ꝛ admoniti satisfacere ꝛ emēda-
re nolūt debent ꝓuari officio ꝛ bn̄ficio
Si laici sūt vtputa ꝓncipes q̄ nolūt ex
eq̄ ꝑdicta. siue aliq̄ q̄ aliq̄ impedimen
ta afferūt ꝛ admoniti nō satisfecerit de
bēt excōicari. xxviij. q. j. nullus. Si v̄o
sint iudei tā diu sūt xp̄iani ab illoꝝ cōi
one ꝛ cōmertio sepandi sub pena excōi
catōnis donec illi emēdauerint ꝛ satis-
fecerint. vtꝫ ex̄ eo. c. ꝛ si iudeos. i fi. ꝛ ex̄
de deci. c. de terris. ꝛ ex̄ d̄ vsuris cū tu.
Quintū est ꝙ iudei ꝯuersi ad fidē nul
lā cōionē habeāt cū alijs iudeis. xxviij
q. sepe. Vn̄ diciꝶ sepe ibi p maloꝝ ꝯsor
tia etiā bonos corrūpunꝶ: q̄ꝫtomagis
eos qui ad vicia ꝓni sunt. Nulla ergo
vltra cōio sit hebreis ad fidē xp̄ianam
trāslatis cū his q̄ adhuc in veteri ritu
cōsistūt ne forte eoꝝ ꝑticipatōe sb̄uer-
tanꝶ. Quicunq̄ꝫ ergo āmodo ex his q̄
baptizati sūt in fideliū cōsortio nō vita
uerint ꝛ hi xp̄iani donenꝶ ꝛ illi publi-
cis cedib⁹ deputenꝶ. Sextū ē ꝙ iudeo-
rū filij vl' filie cōuersi ad fidē separi de-
bēt a ꝯsortio ꝑentū ne eoꝝ iuoluanꝶ er
rorib⁹: ꝛ debent deputari monasterijs
vel christianis mulieribus viris deum

timentibus vt sub eoꝝ conuersatione cultuz fidei discant ac melius institui tam in minoribus ꝙ̃ in fide ꝓficiāt vt patet.xxviij.q.j.iudeoꝝ.

Que sunt illa ad que compel lūtur iudei de iure.

QVint⁹ articul⁹ ē scire in qb⁹ iudei de iure ꝯpellunt. Sciendū ergo ꝙ in qnqꝫ debēt cōpelli iudei. Primū est ꝙ iudei a fide apostatātes cogunt ad eam redire: etiā si vi vel necessitate fidē susceperūt ne nomē dī blasphemet ⁊ fides quā susceperūt. dī. xlv. de iudeis. ⁊ de cōse. dist. iiij. plerūqꝫ. Sed oriuntur hic tres difficultates Prima est si tales ꝗ̃cūqꝫ pena damnati fuerint vtrū a rebus eoꝝ fideles filij excludant. Dico ꝙ nō. q² scriptū est. filius nō portabit iniquitatē patris ⁊ pater nō portabit iniqtatē filij. j. q. iiij. iudei. Scd̄a difficultas est q̄lr̄ est ꝓcedēdū cōtra xp̄ianos q̄ fiūt iudei. Dico ꝙ ꝓcedendū ē cōtra eos sicut cōtra hereticos ⁊ eoꝝ fautores. ex̄. eo. c. ꝯtra. li. vj Et intelligit ſm glo. siue sint transeūtes siue redeuntes ad iudaismū. vocat trāseūtes illos q̄ nunqꝫ fuert̄ iudei. Redeūtes ṽo q̄ prius fuerūt iudei ⁊ postea facti sunt xp̄iani. Tercia difficultas est q² videt eis fieri iniuria si coacti receperint baptismū ꝙ redeāt. Rn̄det ꝙ si talis coactio fuit cōditiōalis. puta ꝑ minas vl̄ ꝑ rerū suarū ablatōem. vel ꝑ ṽbera ⁊ hmōi receperūt baptismū cōpellēdi sūt vt dictū est. vt pꝫ in p̄dictis capitulis. Si ṽo fuerūt absolute coacti vt si ꝑ violētiā in aquā mersi sūt tales nō recepert̄ baptismū vtꝫ ex̄ ð bap. maiores. ⁊ cōcordat Tho. ij. scd̄e. q. iiij ⁊ etiā Hosti. Scd̄m ē ꝙ sūt cogēdi iudei ad decimas ꝑsoluēdas. Intelligēdū tñ ꝙ decime sūt duplices. qdaꝫ ꝑsonales ⁊ has nō tenent soluere iudei cū nō recipiāt eccl̄iastica sacramenta. nec audiāt diuina. imo nec sūt de corꝑe ecclesie. ff. de censi. l. formā. §. si ṽo quis Alie sūt p̄diales. ⁊ hos tenent soluere ex̄. e. de terris. Vn̄ dicit ibidē de terris q̄s iudei excolūt tue prudētie remittim⁹ vt eos ad decimas soluēdas vel possessiones penitus renūciādas cū oī districtiōe cōpellat. ne forte occasiōe illa ecclesie valeāt suo iure fraudari. ⁊ ibi expresse dic̄ glo. Hoc nō est intelligēduꝫ de ꝑsonalib⁹. q² nō sūt ð corꝑe eccl̄ie: ſꝫ ð predialibus. Quid si iudei occupāt aliquā totā parochiam emēdo q̄ xp̄iani solebāt possideri. nunqd pōt ecclesia hac occasione petere aliqd ab eis. Rn̄det ꝙ petere pōt ⁊ soluere tenent decimas p̄diales. ⁊ oēs census siue p̄stationes siue oblatiōes reales q̄s xp̄iani de domibus ⁊ possessionibus soluere tenebant. ex̄ ð vsu quāto. Sed secus ē de decimis ⁊ oblatōib⁹ ꝑsonalib⁹ vt dictū est. Terciū ē ꝙ cogunt iudei xp̄ianos testes recipe cōtra se. ex̄ de testi. iudei. ſꝫ iude⁹ nō pōt ferre testimoniū cōtra xp̄ianū vt ibidē ⁊ patuit. s̄. articulo iij. Quartū est ꝙ cogēdi sunt taleꝫ habitum cōtinue differre ꝙ manifeste ab alijs distinguant. ex̄ eodē. in nōnullis Vn̄ dicit ibidē in nōnullis ꝓuicijs a xp̄ianis iudeos seu saracenos habitus distingit diuersitas: ſꝫ in qbusdā sic cōualuit qdā ꝯfusio. vt nulla dr̄ia discernat. Vn̄ cōtingit interdū ꝙ ꝑ errorem xp̄iani iudeoꝝ seu saracenoꝝ. ⁊ iudei seu saraceni xp̄ianoꝝ mulierib⁹ cōmiscent. Ne ḡ tā dānate cōmixtiōis excessus ꝑ velamē erroris hmōi vlteri⁹ excusatōnis possit hr̄e diffugiū. Statuimus vt tales vtriusqꝫ sex⁹ in oī xp̄ianorū ꝓuincia ⁊ oīm tꝑm q̄litate habitus ab alijs ꝑsonis distinguant. Quintuꝫ est ꝙ cogēdi sūt iudei ad vsuras restituēdas. ex̄ de vsuris post miserabilem scriptū ē iudeos ad remittēdas xp̄iais vsuras ꝑ p̄ncipes ⁊ ptātes cōpelli. p̄ci

plim᷑is seclares ꝛ donec eis remiserit ab vniuersis xp̄ifidelib⁹ tā i mercimonijs q̄ȝ in alijs ꝑ excōicatōis sniaȝ eis iubemus cōionē oimodā denegari. vl de. s̄. de ista materia. vij. cōsideratōne crudelitate. xvij. Et si queras vtrū liceat dn̄is terrarū exactioneȝ facere in iudeis. R̄ndet̄ ſm tho. i q̄dā lr̄a ad q̄ndā ducissam missa ꝙ q̄ȝuis iudei ſm iura merito culpe sue seruituti sint additi ꝛ sic eoꝝ res dn̄i possint accipe tanq̄ȝ sua ita tn̄ nō vt subtrahant̄ necessaria vite. q꞉ tn̄ oportet nos ambulare hōeste etiam ad eos q̄ foris sūt ne nomē dei blasphemet̄ h̄ seruandū videt̄ vt exactionibus p̄ter q̄s facere cōsueuerūt nullatenus p̄grauent̄. ſꝫ ad cōsuetas cogi p̄nt. Sed q̄d si iudei nihil h̄nt nisi vsuras cui restituent̄ ea q̄ accepta fuerunt ab eis. R̄ndet̄ ſm Tho. in p̄dicta lr̄a ꝙ cū ea q̄ iudei ꝑ vsurā extorserūt non possint licite retinere ꝯsequēs est. vt si vos illa ab eis receperitis nec licite retinere potestis nisi forsan essent talia q̄ a vob vel antecessoribus v̄ris hactenꝰ extorsissent. Si q̄ v̄o habēt q̄ extorserūt ab alijs debēt restitui illis q̄bus iudei restituere tenebant̄ si inueniunt̄. Alioq̄n in pios vsus ſm cōsiliū dyocesani ꝛ aliorū ꝓboꝝ. vel in cōmunē vtilitatē terre si necesse ē expēdant̄. nec esset licitū si vos de nouo excideritis illā a iudeis seruata tn̄ ꝯsuetudine p̄decessoꝝ v̄roꝝ ac intētiōe vt in pios vsus expenderet̄

Sed nunq̄d licet recipe donū vl̄ p꞉eciū laboris ꝛ hmōi a iudeis vsurarijs. R̄ndet̄ ſm Guilhel. ꝙ si iudeꝰ hȝ aliquid aliud q̄ȝ vsuras pōt accipi ab eo. Si v̄o nihil habet p꞉eter vsuras, tunc aut recipiēs certat de dāno suo vitādo ꝛ sic accipiēdo nō peccat. sic̄ q̄ a fure vl̄ latrone dānificatꝰ ē. puta ꝑ incendiū ꝛ hmōi. non peccaret si recuparet ab eo dānū suū. lȝ ip̄e fur vl̄ latro nihil h꞉et: nisi ꝙ eēt adq̄sitū. de furto vel rapina dū tn̄ nō recipet ꝓ dāno suo i spē sp̄as res alienas. Addit tho. in p̄dicta ep̄la ꝙ iudeꝰ si vltro cōferat pecuniā vl̄ enxeniū expedit recipe vt pecunia sic recepta addat̄ his q̄bus de iure debet̄ seu alijs vt dictū est.

Sequitur de pena iudeorum blasphemantiū nomē xpi vel attemptantiū subuertere baptizatos.

SExtus articulus est scire q̄ pēa sūt feriēdi iudei blasphemantes nomē xp̄i vel attēptātes sbuertere baptzatos. Ad p̄mū r̄ndet̄ ſm hostieñ. ꝙ omis talis ſm leges decapitat̄ etiā xp̄ianꝰ. Vn̄ p̄ncipes seclares iudeos xp̄m blasphemātes. grauiter debēt cū pena pecuniaria siue etiā ḡuiori. ex̄ eo. in nōnullis in fi. vbi sic habet̄. Illud aūt strictissime iubemꝰ ne in cōtumeliā creatoris ꝓsilire p̄sumant. Et qm̄ illiꝰ dissilare nō debemꝰ obp꞉obriū q̄ ꝓb꞉a nr̄a deleuit. P꞉ecipimꝰ p̄sumptores hmōi ꝑ p̄ncipes seclares cōdigne aiaduersiōis adiectōne cōpelli. ne crucifixū ꝓ nobis aliquātulū blasphemare p̄sumāt. Ad scōm dicit̄ ꝙ iudeꝰ q̄ nitit̄ subuertere baptizatos debet publicis flagellatōibꝰ deputari. xxviij. q. i sepe. Ita tn̄ ꝙ hec pena nō trāseat iuindictā sanguis; q꞉ talis pena relinquenda est b꞉achio seculari.

Ad que astringūtur iudei ex regia siue regali ordinatione.

SEptimꝰ articulus est de his ad que tenent̄ iudei ex regia ordinatōne. Est notū legēti hystorias hyspanie ꝙ rex Heinricꝰ scōs frater regis petri q̄ regnū fr̄is habuit mltas cedes seu strages in iudeos fecit. tā in vrbe tholetano q̄ȝ in mltis alijs villis ꝛ castris in ꝯfinibꝰ regni castelle existētibꝰ. Et cū hmōi rex heinricꝰ scōs regnuit regno accepto a frē suo petro. Ipe

instituit in curijs gn̄alib⁹ ꝙ iudei por-
tarēt signū distinctiōis in suis vestib⁹
ꝑut iura canonica volūt. qḋ tñ nunq̄
fuit auditū in hyspania. ꝟ indistincte cū
fidelib⁹ ꝯuersabant. ex q̊ ml̄ta enormia
τ diue legi difformia seq̄bāt. Cōsequēt
rex iohēs pm⁹ felic̄ recordatōis fili⁹ p̄di
cti reg̃ heirici scd̄i istituit ꝙ iudei nll̄a
hr̄ent officia publica nec iurisditōes ēt
int̄ seip̄os i criminalib⁹ exercerēt. q̄ q̇dē i
risdictōe al's maxie abutebant. p⁹ quē
scȝ regē iohēȝ regnauit rex heinric⁹ ter
cius scte memorie fili⁹ ei⁹ in āno. xj. eta
tis sue in cui⁹ reg̃ p̄ncipio de⁹ vltionē
sanguis xp̄i. excitāte mltitudo ppl̄oꝝ
mag̃ τ valida ꝯ iudeos surrexit τ q̄ꝫ pl̄i
mi fuert interfecti ꝑ totā hyspaniā. Qui
q̇dē tumult⁹ icepit a ciuitate hyspalen
si. In cui⁹ eccl̄ia metropolitana q̇dam
dyacon⁹ in lr̄atura simplex τ laudabil'
vite cepit p̄dicare ꝯ errores iudeoꝝ et
modos viuēdi eoꝝ enormes. τ ꝯ syna-
gogas eoꝝ nouit ꝯ sacroꝝ canonuȝ te-
noꝛē edificatas. ex q̊ supradict⁹ tumlt⁹
incepit. τ ꝯuir in breuissimo tpe ꝑ totaȝ
hyspaniā τ vsq̄ꝫ vltra pireneos τ isulas
maioritarū τ sardune velocissime euo
lauit. De⁹ aūt q̇ adeo bon⁹ ē vt ex mal'
eliciat bona sic disposuit ꝙ hac vexati
one currēte τ etiā p⁹ ipi⁹ sedatōeȝ nōnl'
li iudeoꝝ ad coꝛ suū reuersi. dixerūt il
lud Deutero. xxxj. c. Uere q2 nō ē me
cū de⁹ iueneꝛt me hec mala. τ sic vexa-
tiōe durāte itellectū auditui sc̄pturas
ceperūt scrutari. Et deo illuiante erro-
rē suū cog̊uerūt sicq̄ꝫ ad deuȝ cōuersi
nomē xp̄i publice τ deuote p̄dicantes
mltoꝝ corda filioꝝ ad p̄res deo dirigē
te cōuerterūt q̄ oia in his regiōib⁹ ma
nifesta sūt. Post p̄dictū ḋo regē hein
ricū terciū scte recordatiōis p̄cessit sere
nissim⁹ rex iohēs fili⁹ ei⁹. Iste cepit re-
gnare incunabulis cū eēt i scd̄o anno
etatis sue. τ sic fuit sub tutoribus vsq̄ꝫ
ad tp̄s p̄finitū a p̄re. In cui⁹ tpe tam
durante tutela q̄ꝫ post cum iaȝ regimē
suoꝝ regnoꝝ accepit multa fuerūt isti-
tuta ꝯtra iudaicā impietatē q̄ i suis cu
rijs τ regnis ꝓ maiori pte seruabātur.
que q2 digna sūt memoria ꝓ iudeoꝛuȝ
insolētijs cōprimēdis. dignū duxi lr̄aȝ
ei⁹ publicā in q̄. xxiiij. ordinatōes cōti-
nent p̄nti ope fore inserēdaȝ. cui⁹ tenor
talis est. Dn̄s iohēs dei gr̄a rex castel-
le legionis Tholeti. galechie. hispalis
curdue. morchie. cuhemi. algarbie. Al
gesire. dn̄sq̄ꝫ viscaye τ moline. Cuȝ ois
rex vel princeps q̄ regnauit τ dn̄ator p̄
dictū habet dn̄iuȝ singulare. q2 ē elect⁹
a deo ad regendū τ mistrādū suū ppl̄ȝ
q̄ꝫtomagis regib⁹ τ p̄ncipib⁹ catholic̄
in sctā fide catholica ꝑtinet τ attendere
debēt ac querere meliorē viā possibilē
iueniri. vt xp̄iani q̄ sūt credētes in sctā
fide catholica nō incidēt in errorē ꝓpt
participationē τ cōuersationē cuȝ infi
delibus que nō credūt nec obediūt do
mino nostro ih̄u xp̄o nec sūt in sua sā
cta fide catholica debēt amouere τ ꝓ-
pellere oēȝ occasionē q̄ i eo eueni pōt
ꝓpt id qḋ dictū est. Et ego cognoscēs
oia supradicta: τ ꝙ in meis regnis τ do
minijs sūt mlti iudei τ iudee. τ sarace-
ni τ saracene infideles. τ ꝙ habitant in
ter xp̄ianos τ in vnū cōuersant τ inde
nascebant aliq̄ errores ꝯ fideȝ catholi-
cā. τ ꝙ possēt ad ħ accidē in. posterꝝ dā
na his q̄ st̄ de ppl̄o meo. τ vt tollereȝ τ
segregareȝ p̄dictos xp̄ianos ppl̄i mei
ab omi occasiōe τ ȝyȝania. τ vt obser-
uent ea q̄ p̄cipit sctā mat eccl̄ia ē volū
tas mea dn̄m ordinare sup oia p̄dicta
τ ordio τ mādo ac ꝓ bono teneo ꝙ ser
uet nūc τ deinceps i mō q̄ vlteri⁹ seq̄t.

De eo q̄ꝙ iudei viuant segre-gati a chꝛifidelibus.

Prima ordiatio ē ꝙ ḋ ceto oēs
iudei τ iudee. saracēi τ saracene
meoꝝ regnoꝝ τ dn̄ioꝝ sint τ viuant se

gregati a xp̄ianis. in hoc loco vno vł ꝑte ciuitatis ville vel loci vbi fuerint cōuicini ⁊ ꝙ sint circūdati vno muro in girū ⁊ habeat solū vnam portā ꝑ quā in tali circulo ingrediant̄ ⁊ egrediant̄. Et ꝙ in p̄dicto situ ⁊ circulo eis sic assignato habitēt tales iudei ⁊ iudee. saraceni ⁊ saracene ⁊ nō in alio loco vel domo extra eū. ⁊ ꝙ incipiāt statim segregari a die q̄ eis fuerint assignata ꝑ̄dicta loca vsq̄ ad octo dies ꝑmos seq̄ntes. Et q̄cunq̄ iudeus vel iudea. saracenus vel saracena extra p̄dictū circulū habitauerit ipso facto ꝑdet oīa bona sua. Et vltra hoc ꝙ corpus talis iudei vel iudee. saraceni vel saracene sit ad mercedē meā vt det eis pena corpalis ꝓ eodē ſm ꝙ merces mea fuerit.

De eo ꝙ iudei vel iudee. saraceni vel saracene nō sint apothecarij vł speciarij seu medici

SEcūda ordinatio est ꝙ nll's nec aliqs iude⁹ vel iudea. saracen⁹ vel saracena sint speciarij nec apothecarij nec cyrurgici nec medici. nec vendant panē nec vinū nec farinā nec oleū nec butyrū. nec aliquid aliud comestibile xp̄ianis neq̄ a xp̄ianis habeant stationē. nec apothecā. nec mensam in publico nec in occulto ad vendendū aliquē cibum comestibilem Et quicūq̄ iudeus vel iudea. saracen⁹ vel saracena contra predicta fecerit ꝓ qualibet vice cadat in pena duoꝝ milium morobetinoꝝ. ⁊ vltra hoc ꝙ eoruȝ corpora sint ad mercedē meaȝ vt ꝑcipam eis dari penā corpalem ſm ꝙ bn̄visuȝ fuit: ⁊ mee mercedi placuerit.

Q volentes baptizari nō detineantur vel impediantur.

TErcia ordinatio est ꝙ si aliquis iude⁹ vel iudea. saracen⁹ vel saracēa inspiratōe sp̄ussc̄ti voluerit baptizari ⁊ transire ad nostrā sc̄tam fidem catholicā ꝙ nō detineant̄ nec impediant̄ vi. vel alio modo. ita tñ ꝙ nō cōuertant̄ ꝑ iudeos vel saracenos. nec ꝑ xp̄ianos vtriusq̄ sexus. licet sic pat vel mater seu quecunq̄ alia ꝑsona sui generis vel alicui⁹. ⁊ q̄cunq̄ cōtra hoc venerit vel contrariū fecerit ꝓcedet̄ ꝯ eas ad maiores penas. sic ī ciuilib⁹ sic in criminalibus que ſm ius inuenient̄.

Q iudei non comedant inter xp̄ianos nec saraceni.

QUarta ordinatio est ꝙ nll's nec aliquis iude⁹ vel iudea. saracenus nec saracena in domib⁹ suis nec extra eas comedant nec bibant nec inter xp̄ianos nec inter christianas Item ꝙ nec iudei nec iudee. nec saraceni nec saracene teneant scutiferos nec seruitores. nec pueros nec puellas xp̄ianos ⁊ xp̄ianas vt eis seruitiū ⁊ preceptū nec aliqđ aliud opus in domibus suis. nec adiuuēt illos ad preparandum comestibilia. nec vt faciāt eis alqđ op⁹ in sabbato sic incēdere ignē. ire ꝓ vino vł silia seruitia nec hēant nutrices xp̄ianos q̄ nutriāt filios eoꝝ. nec habeant agricultores. nec ortolanos nec pastores nec veniāt nec vadant ad honores nec ad nuptias nec ad sepulturas xp̄ianoꝝ. nec fiāt compatres vł cōmatres xp̄ianoꝝ nec xp̄iani nec xp̄iane illoꝝ. nec eant ad suas nuptias vel sepulturas. nec habeāt cōuersationē insil' i his q̄ dctā sūt sub pena duoꝝ miliū morobetinoꝝ ꝓ q̄lib; vice. q̄ ꝯ ea q̄ dctā sꝰ vł aliqđ illoꝝ venerit ⁊ fecerit iudei ⁊ iudee. saracēi ⁊ saracene. penā istā soluēt.

Q null⁹ eorū recipiat redditus regis.

QUinta ordiatio ē ꝙ nll's nec aliqs iude⁹ nec iudea. saracen⁹ nec nec saracena sint arrendatores nec procuratores. nec almoxarifes nec

maiordeũ nec receptatores meoꝝ redituũ nec alteri⁹ dñi nec dñe xp̄iani nec xp̄iane nec vtant̄ p̄dict᷒ officijs nec aliquibus eoꝝ ꝓ xp̄ianis vtriusq̃ sexus nec inter eos nec sint cursores nec cursatrices nec theolonarij nec theolonatrices nec portēt aliqua arma predicti iudei ⁊ sarraceni: nec aliq̄s eoꝝ ꝑ ciuitates villas ⁊ loca: ⁊ q̄cũq̃ iudeus ⁊ iudea saracena q̄ ꝯtra hec venerit ꝯ̄triũ faciendo vel ꝯtra aliq̄d eoꝝ ꝙ soluat i penã ꝓ q̄libet vice duo milia morabetinoꝝ: xp̄ianus ꝟo vel cristiana cuiuscunq̃ status fuerit q̄ habuerit iudeuz vel iudeã sarracenũ vel sarracenam vt vtat̄ predictis officijs vel aliquo eoruz ꝙ soluat ipso facto ꝓ qualibet vice predictam penam.

Ꝙ nō habeant foros ad vendendum res nec plateas.

Sexta ordinatio est ꝙ null⁹ nec aliq̄s iudeus vel sarracenus habeant in suis locis vijs ⁊ h̄itationibus plateas nec foros ad vendēdũ nec ad emendũ aliqua cõmestibilia vł potabilia cristianis vtriusq̃ sexus sub pena quingentoꝝ morabetinoꝝ ꝓ q̄libet vice cuilibet eoꝝ: pñt tamē tenere vendere ⁊ teneant ⁊ vendant ꝓ seipsis in circulis vbi habitauerint.

Ꝙ non habeant iudices inter se.

Septima ordinatio est ꝙ aliani se iudeoꝝ ⁊ sarracenoꝝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñoꝝ non possint habere nec habeant iudices iudeos nec sarracenos inter se vt deliberēt iudicia eorum ciuilia ⁊ criminalia que accidunt int̄ iudeos ⁊ iudeas sarracenos ⁊ sarracenas: ⁊ reuoco eis quãcũq̃ ptãtem q̄̃ a me vel antecessorib⁹ meis h̄nt per ꝓuilegiũ in dicta rōne vł alio modo et do illud ꝓ nullo: ⁊ mãdo ꝙ liberentur de cetero talia placita vel iudicia tã ciuilia tam criminalia inter iudeos ⁊ iudeas sarracenos ⁊ sarracenas ꝑ p̄tores ciuitatũ villaꝝ ⁊ locoꝝ vbi h̄itauerunt. Verũtñ est merces mea ꝙ tales pretores obƀuent in liberatõe placitoꝝ ciuiliũ mores ⁊ ordinationes que vsq̃ nũc obƀuauerũt inter se iudei ⁊ sarraceni tm̄ ꝙ appareant ꝓbate ⁊ certe per eos ex longo tempe vsq̃ nunc.

Ꝙ neq̃ iudei neq̃ sarraceni faciãt tributa inter se nec nouã impositionem.

Octaua ordinatio est ꝙ nulla aliania nec cõitas iudeoꝝ ⁊ iudearum sarracenoꝝ ⁊ sarracenarũ audeat ponere nec ponat talia nec t̄butum aliq̄d inter se nec ponãt aliquã impositionē in q̄cũq̃ re sine mea licentia ⁊ mandato ⁊ dñe mee. Regine matris mee ⁊ infantis auũculi mei q̄ sũt tutores ⁊ rectores meoꝝ regnoꝝ. Et si aliq̄ data ē regula p̄dictis iudeis ⁊ sarracenis vel aliq̄ ipositõẽs fuerũt vel fuerit posite in p̄dicta rōne tã in cõi q̄̃ in personis singl'aribus vel in cibis vł i mercancijs seu alio quouis modo sic ꝑ iudices suos sic̄ ꝑ illoꝝ quēlibet dato ꝙ teneant preuilegiũ vel ꝓuilegia lr̄am vel lr̄as regũ meoꝝ predecessorũ vel a me vt illud possint facē ꝙ de cetero non teneant̄ soluere nec soluant tales ipositiones nec aliq̄s illarũ: qr ego ex mea regia ptãte reuoco q̄cũq̃ ꝓuilegia q̄ in p̄dicta rōne eis fuerũt data i q̄ntũ attinet ad h̄ ꝙ dictũ ē. Et mãdo p̄dict᷒ iudeis ⁊ sarracenis vtriusq̃ sexus ꝙ nõ vtant̄ illis sƀ pena corpoꝝ ⁊ oim̄ q̄ habēt. Et sil'r mando iudeis ⁊ sarracenis vtriusq̃ sexus ⁊ cuilibꝫ eoꝝ ꝙ nõ cõtribuãt nec soluãt i talibus ipositionibus q̄ sic eis fuerit iposite sic̄ dictũ ē sine licēcia ⁊ mãdato exp̄sse ꝓ eo dato.

Ꝙ non diuidant aliq̄d tributũ vel impositõem nouam sine

speciali licencia.

Nona ordinatio est q nulla aliama cōitas iudeoꝝ ⁊ sarracenorum audeāt inter se diuidē nec diuidant tributū aliqͦd: vel impositōez sine mea licentia ⁊ mādato: ⁊ cū aliqͦd tributū habuerint diuidere ꝓ seruitio meo q diuidāt inter se illud qͦd ego eis mādauero ⁊ nō vltra. Et si aliqͩd vltra iposuerint vl diuiserint q illi ꝗ talia fecerint vel fuerint in collocutiōe vel eiꝰ cōsilio q ipo facto ꝑdant omnia bona ⁊ ꝓ eo occidant̄ ꝑ iusticiam.

Q non audeant visitare infirmos cristianos medicinaz siue syrupas dando

Decima ordinatio ē: q nullꝰ iudeus nec iudea sarracenꝰ vl sarracena audeāt visitare xpianuz vel xpianā in suis infirmitatibus: nec dēt eis medicinas nec serupas nec balneent̄ in vno balneo predicti iudei nec sarraceni cū dictis xpianis ne predicte iudee nec sarracene cuz dictis feminis xpianis nec mittāt eis pñtatōes solaldrarū nec spēꝝ nec panis cocti vel vini nec auiū mortuaꝝ nec aliaꝝ carniū mortuaꝝ ꝗ sunt ꝯmestibilia. Et ꝗcūqꝫ hec fecerit ꝯtͣ iū vel fuerit iudeus vl iudea sarracenꝰ vel sarracena soluat ꝓ ꝗ libet vice tricentos morabetinos.

Q nulla mulier cristiana ingrediatur circulū iudeoꝝ.

Undecia ordiatio ē q nulla nec aliqͣ xpiana vxorata vel soluta vl amicata seu mulier publica audeat ingredi intra circulū vbi ꝑdicti iudei hitauerint de nocte nec de die. et ꝗcunqꝫ mulier xpiana intus intrauerit si fuerit vxorata q soluat ꝓ ꝗlibꝫ vice ꝗ in predicto circulo intrauerit centuz morabetinos. ⁊ si fuerit soluta vl amicata q ꝑdat rupē ꝗ fuerat induta. Et si fuerit mulier publica q dent̄ ei centuz flagella ꝑ iusticiā ⁊ sit expulsa a ciuitate villa seu loco vnde venerit.

Q nullus eoꝛuz vocetur suo nomie don iudeꝰ vl sarracenꝰ.

Duodecima ordiatio est: q nullus iudeus nec iudea sarracenꝰ nec sarracena de cetero vocet̄ suo noie. don. scripto nec ṽbo: ⁊ si ꝗs ꝯtͣ iū fecerit dent̄ ei ꝓ ꝗlibꝫ vice cētū flagella

Q non ducūt capirotes

Terciadecima ordinatio ē q nullus nec aliqͥs iudeus meoꝝ regnoꝝ ab hoie in. x. diebus de cetero ducat capirotes cū chꝫs lōgis nisi q sint chie curte ad ꝗntitatē palmi facte ad modū coꝛnu vl ad modū embudij ꝯsute oēs circūqꝫ vsqꝫ ad pūctā. Itē q ducant sꝑ rupas suas tabargia cū aletis ⁊ q nec ducāt mantones ⁊ q ducāt sua signa rubea cōsueta que nūc ducāt sub pena q ꝑdāt rupas suas quas habuerint indutas.

Q mulieres eorū ducāt longos mantellos

Quartadecima ordiatio ē q oēs iudee ⁊ sarracene meoꝝ regnorū ⁊ dñioꝝ a ꝑdictis. x. diebꝰ in antea ducāt mātellos magnos vsqꝫ ad pedes absqꝫ cēdalibꝰ ⁊ pēis ⁊ velamia capitum sine auro ⁊ q ducāt capita coopta cū ꝑdictis mātellis duplicat̄. Et ꝗcūqꝫ ꝯtͣ iū fecerit ipo facto ꝓ ꝗlibꝫ vice ꝑdat oia vestimēta sua vsqꝫ ad camisiam.

Q nō habeāt vestes ꝑciosas

Quintadecima ordiatio ē q oēs iudei ⁊ iudee sarraceni ⁊ sarracene meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ a ꝑdictis decē diebꝰ mātena nō poꝛtēt pānos aliqͥs qͦd sit maioꝛ ꝗntitas ꝑcij vlne vsqꝫ ad. xxx. morabetinos ⁊ ide ifra ⁊ ꝗ ꝯtͣ iū fecerit q ꝓ pͥma vice ꝑdat oia vestimēta vsqꝫ ad camisiā. ⁊ ꝓ scōa vice q ꝑdat oia vestimēta sua ⁊ dent̄ ei cētū

flagella ꝛ vltra hoc ꝙ ꝑdat oia bona sua Verũtñ ẽ merces mea ꝙ de vestimẽtꝭ q̃ nunc hñt factis ꝙ possint facẽ tabargia ꝛ mãtellos si voluerint.

Q non recedant de valleticis nec de aliqua alia parte.

Decimasexta ordiatio ẽ ꝙ null⁹ iude⁹ nec iudea sarracenus nec sarracena recedat de valletici nec de aliq̃ alia parte loci vbi hitauerit ad hitãdũ i aliq̃ alia pte: sb pena ꝙ ipso facto ꝑdat oia bona sua et corpus stet ad mercedem meam.

Q null⁹ dñs neq3 miles vel scutifer eos de aliq̃ loco fugiẽtes recipiat vt secũ cõmorẽtur

Decima septia ordiatio ẽ ꝙ nullus dñs nec miles nec scutifer audeat recipe i villa sua iudeũ nec iudeã sarracenũ nec sarracenã illorũ q̃ fugerit ab vno loco i alterũ vt ibi hitent ꝛ sint cõmorãtes. Et si aliq̃s vel aliq̃ receperũt aliq̃s iudeos vel iudeas sarracenos vel sarracenas huius ville vallisoletane vel alt[i]⁹ ciuitatꝭ ville vł loci ꝙ mittãt eos ad loca vbi erãt ꝯuicini ꝛ hitãtes cũ oibus q̃ portauerũt. Et si aliq̃ eos collexerit ꝛ receperit in suis locis ꝛ nõ miserint eos vt dcm ẽ ꝙ ꝓ pma vice cadat i penã. l. milia morabetinoꝝ. ꝓ scda vice ꝙ cadat i penã cẽtũ milia morabetioꝝ. ꝓ tcia vice ꝙ ꝑdat locũ vbi talẽ iudeũ vł iudeã seu iudeos vł iudeas sarracenũ vł sarracenam seu sarracenos vel sarracenas collexerint seu detinuerint sicut notũ est.

Q non radãt barbam sed dimittant crescere

Decimaoctaua ordinatio ẽ ꝙ de cetero oẽs iudei ꝛ sarraceni meoꝝ regnoꝝ ꝛ dñioꝝ nec aliq̃s eorũ faciat nec mandet sibi fieri barbam nouacula vel forficibus: sꝫ ꝙ portent eas lõgas sic eis creuerũt nec circuiẽt capillos ꝛ ꝙ ambulent scdm ꝙ antiq̃t⁹ solebãt ambulare. Et ꝙ quicũq3 ꝯtrius fecerit ꝙ dent ei centũ flagella ꝛ vltra hoc ꝙ soluat centũ morabetinos pro q̃libet vice.

Q non recipiãt xp̃ianos ad solidatã vel mercedem

Decimanona ordiatio est ꝙ iudei ꝛ iudee sarraceni ꝛ sarracene meoꝝ regnoꝝ ꝛ dñioꝝ nõ recipiãt ad solidatã vł ad mercedẽ diurnã nec aliq̃ alio mõ aliq̃s xp̃ianos nec xp̃ianas vt opent in suis hereditatib⁹ nec vineis nec domib⁹ nec in aliquib⁹ alijs edificijs. Et q̃cunq3 ꝯtrariũ fecerit ꝓ pma vice dent ei centũ flagella ꝓ scda vero ꝙ soluat mille morabetinos ꝛ dent ei alia centũ flagella. ꝛ tcia vice ꝙ ꝑdat oia bona sua ꝛ dent ei alia centum flagella.

Q non sint albeitares nec ferratores

Vicesima ordinatio est nec nullus nec aliquis iude⁹ nec iudea sarracen⁹ vł sarracena sint albeitares nec ferratoes nec carpẽtharij nec ibitarij nec sartores nec tõsores calderarij nec macellarij nec poliparij xp̃ianoꝝ nec xp̃ianarũ nec vẽdant eis calciamẽta nec deploydes nec caligas nec cõsuant vestimẽta sua nec suas deploydes nec aliquã aliã rem. Et q̃cũq3 cõtrariũ fecerit cadat in penas in precedẽti lege contentas.

Q non trapezece nec portent mercantias

Vicesimaprima ordinatio est ꝙ nullus nec aliquis iudei nec iudee sarraceni nec sarracene meorum regnorũ ꝛ dominiorum sint trapezete nec portet mercantias aliquas ad vendendum cristianis vtriusque

sextus: sicut oleū. arriciū: ⁊ mel nec aliqͣs alias mercancias q̄ sunt ad comedendum: ⁊ q̄cunq̄ ꝯtrariū fecerit ꝙ habeat et dentur ei pene in hac altera lege supra dicta contente.

Q omnes cristiani pn̄t accusare delinquentes in his

VIcesimascōa ordiatio ē ꝙ oiꝫ supradictarꝫ pēaꝫ sit accusator q̄cūq̄ ꝑsona ciuitatꝭ vl' ville vl' loci vbi tale acciderit vel sue fre: seu alia q̄cūq̄ ꝑsona ext̄nea ⁊ ꝙ talis accusator hēat i ꝑmiū terciā ꝑtē morabetioꝝ penarū supradc̄arū ꝓ se: ⁊ alie due ꝑtes sint ꝓ camera mea ꝫ ē merces mea ꝙ null⁹ nec aliq̄ ꝑ seip̄os capiāt i treguēt aliquā iudeū nec iudeaꝫ sarracenū nec sarracenā q̄usq̄ ꝯgnoscēt ad iudiciū et sint auditi ⁊ conuicti iuridice.

Q fugientes possunt capi ⁊ ꝑdant omnia bona sua.

VIcesimatercia ordiatio est ꝙ iūdei ⁊ iudee sarraceni ⁊ sarracene meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ q̄ r̄cesserit ex illa ⁊ fuerit capti i via vel i aliq̄ alio q̄uis loco ꝙ ꝑdāt ip̄o facto oia bona sua q̄ portauerit ⁊ sint ꝓ illo vl' ill' q̄ eos ceperint ⁊ ipi sint mei captiui in ꝑpetuum.

Q nulle pene nec aliq̄ illarū hic expressarū pn̄t āmouere

VIcesimaq̄rta ⁊ vltia ordiatio ē: ꝙ nll'e nec aliq̄ ꝑdictaꝝ penaꝝ ciuiliū ⁊ crimialiū possint āmouere nec circa eas vel aliq̄m eaꝝ dispēsare nec addē nec diminuē ꝑtores nec maiorini nec iudices nec rectores nec aliq̄ alia ꝑsona ꝑdictarū ciuitatū villarū ⁊ locoꝝ: dato etiā ꝙ sint dn̄i ⁊ habeant merū ⁊ mixtū impiū in illo sub pena q͛ ꝑdāt dn̄iū ⁊ officia q̄ habuerint. Et vt ꝑdc̄e ordinatōes ꝑ me facte melius obseruenꝭ ⁊ manu teneanꝭ eo mō quo supradictū ē: mādo oib⁹ iudicib⁹ ⁊ ꝑtoribus ⁊ concilijs ⁊ iuratis ⁊ iusticijs ⁊ maiorinis algazelis ⁊ alijs officialibus ⁊ iusticijs q̄buscunq̄ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ ꝙ publicent ⁊ mādēt ꝑconisari in qualibet vna ciuitatū ⁊ villarū ⁊ locoꝝ meoꝝ regnoꝝ dn̄ioꝝ vn⁹q̄sq̄ in suis iurisdictionibus vt obseruētur ⁊ adimpleanꝭ eo mō q̄ dictū est. et ꝙ supradicta cōsilia ⁊ iusticie ⁊ officiales nec aliq̄s eoꝝ nec aliq̄ alie ꝑsone ꝑlati vel laici cuiuscūq̄ status ⁊ ꝯditōis existāt ꝑdictoꝝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ ꝙ nō sint ausi facē nec ire ꝯ illud nec ꝯ ꝑtē eius i aliq̄ tꝑe vllo mō sb' pena mercedis mee ⁊ ꝑdictaꝝ penaꝝ suprapositaꝝ ⁊ de his oibus ꝑcepi dare lr̄as meas ⁊ q̄ternos sigillatos sigillo meo: in cōplementū supradictoꝝ datis in valleotici vicesima die Januarij. anno natiuitatꝭ dn̄i Mil'o q̄dringentesimo duodecimo.

De statu iudeorum in regno castelle

OCtauus ⁊ vltim⁹ articul⁹ ē q̄lis ē status iudeoꝝ ꝓnūc in regno isto castelle licet optime ordiata sint ex iure canoico ⁊ ciuili ac regia ordinatōe regni q̄ supradicta sunt. In hac ꝯsideratōe pctis tn̄ exigētibus ꝑcipue ꝑlatoꝝ ⁊ ꝓncipuꝫ aliorūq̄ dn̄oꝝ nihil vel modicū de oibus supradictꝭ obseruant iudei. Quia ex nimia ꝯseruatione eoꝝ ⁊ frequēti muneꝝ acceptiōe iā venerūt i ꝓfundū maloꝝ vt insensibiles facti ad voces ꝑdicatoꝝ ⁊ clamores gemētiū nō solū paupꝝ: ꝫ etiā pluriuꝫ alioꝝ i oppositū facti ceci retorquētes iudicia sua fauores ad libidū cōsequūtur ex q̄bus plima mala oriunꝭ in populo ꝑcipue in fide ⁊ morib⁹: cū mlti xp̄iani facti sunt iudei vel melius dicā erāt occulti iudei ⁊ facti sunt publici. Alij aūt sarraceni facti. Alij vero vtū-

tur circūcisione. Alij cerimonias alias
iudaicas obſuant impune. Ex h ⁊ tirā
nica rabies continue crescit in regno
astucijs ⁊ cōsilijs iudeoꝝ q̄ ad hec ⁊ si-
milia inueniēda inter ceteros homies
ꝓmpti sunt. Et qđ vereor calamo ꝯscri
bere iuxta sententiā pauli ad Roma.
ꝑmo dati in reprobū sensum multi de
populo q̄ imaculatus hactenus fue-
rat ceciderunt i passiones ignominie
masculi in masculos turpitudinē ope
rantes in eū vsum qui ꝯ naturā est lau
dantes se ꝑ vicos ⁊ plateas crimē pes-
simuz cōmisisse vt dei occulto iudicio
cū dixerint pax ⁊ securitas tūc eis re-
pentinus veniat interitus sic̄ ⁊ iudicia
terribilia deus fec̄ in vindictam ꝑdicti
criminis ꝑ diluuiū generale Geñ. vj. ⁊ ꝑ
pluuiā ignis sulphuris sup hec ciuita
tes Geñ. xix. ⁊ ꝑ occasionē trib⁹ benia
myn. ⁊ destructionē oim suarū ciuita-
tum ⁊ locoꝝ Judicū. xix. ⁊. xx. capitu-
lis. Et ꝑ destructionē hyspanie igne et
gladio tpe regis Rodorici vltimi got-
toꝝ regis quia peccata carnis turpissi
mi regis vitise sui ꝑdecessores qui iu-
deos introduxit in regno. Et pctm̄ re-
gis Roderici sui successoris circa filiā
vel vxorē comitis. Juliani fuerunt po
tissima cā exterminij hyspaniaꝝ vt col
ligit ex cronica generali hyspanie vt ex
collectario hystoriarum fris Johis de
podio. Auertat dñs scōm sniam ne pe
reāt boni cū malis ꝑdicta mala ⁊ pli-
ma alia cogito oriri ex nimia ꝯuersati-
one ⁊ fauore infideliū in malis ꝯ sacro
rum canonū sanctiones nō attendētes
ꝑicula que ex ꝑdictis oriunt. Sic̄ no-
tat Innocentius. iij. scribens epo. Se
noneñ. ⁊ epo Parisieñ. sic dicēs. Et si
iudeos q̄s ꝓpria culpa submisit perpe
tue fuituti pietas xpiano receptet ⁊ su
stinebit cohitatiōem illoꝝ. Ingrati tñ
nobis esse non debent vt reddāt xpia-
nis ꝓ grā ꝯtumeliā ⁊ de familiaritate
ꝯtemptū q̄ tanq̄ misericordit in nostraz
familiaritatē admissi nob in illaz retri
butionē impendūt quā iuxta vulgare
ꝓuerbiū. mus in pera: serpens in sinu ⁊
ignis in gremio suis ꝯsueuerūt hospi-
tibus exhibere. patent hec extra de iu-
deis. c. ⁊ si iudeos. Vere iudei isti⁹ re-
gni sup omnes iudeos igratissimi sūt
xpianis cū sustentent tanq̄ dñi in isto
regno qđ alibi minime fit ꝑsertim i frā
cia ⁊ anglia vt supradictū est. vij. consi
deratōe vt impleat illud Exodi. xxiij.
ca. Non hitent in terra tua ne forte pec
care te faciant. In alijs tñ regnis si ali
qui sunt vitā captiuitatis ducūt ⁊ non
solū inter xpianos qđ iuris ē. ꝫ etiā in
regnis machometoꝝ vbi xpi incarna-
tio credit ꝓpter errorē quē tāptauerūt
iudei ꝯ xpm inter eos ducunt vitā ma
gis miserabilē quā inter xpianos. ⁊ ca
ptiuerij efficacis ac magꝭ hñt eos odio
⁊ cōtemptui q̄ xpiani. Cū em̄ ꝑncipiū
xpianoꝝ detestabilis auaricia eos ꝓpt
lucra tempalia sustineat ⁊ xpiana mā-
cipia ipsis hr̄e ꝑmittat ⁊ in moderato
vsuraruz fauore xpianos expoliari cō-
cedat. Ipsi tamen iudei apud sarrace-
nos abiectissima ⁊ vilia operātes man
cipia ⁊ serui sunt paganoruz. Et extre-
mis conditionibus inter eos cōmora-
ri permittunt. Et si in aliquo cōtinget
eos contra legem machometi vel in vi
tuperiū eius aliquid opari crudeli exa
minatione contra eos ꝓcedunt. Vñ
legi q̄ quidam iudeus ꝑitissimus hy-
span⁹ dict⁹ rabi abrahā de la. capa. sic
ꝯgnomiat⁹ erat qr tā paup erat q̄ nūq̄
hr̄e potuit nisi illā capam veterē quaz
ducebat continue q̄ multa audiens de
sepultura ⁊ simulacro machometi pē-
dēti ꝟtute adamātiū ⁊ q̄ ei⁹ ornamtū
erat inūerabilꝭ valorꝭ disposuit ire illuc
sub habitu sarracenico ⁊ sic factuz est.
Et cū eēt circūcisus ⁊ linguā sciret ara
bicā ⁊ caldeā incognitus ꝑtransiuit re

putatus sarracenus. Et cuȝ veniret in
mecā ⁊ ibi se fingeret religiosum ẜm le
gem machometi ⁊ vt talis acceptus ⁊
quasi facti confidentes de eo ingredie
baꝛ locū illū vbi simulacrū erat qđ oi-
bus non licebat ⁊ cū vidit temp⁹ opoꝛ
tunū adhibitis aliq̄bus succis alboꝝ
et aliquib⁹ sanguinibus debilitata fu
it v̇tus adamantiū ⁊ cecidit simulacꝝ
fractūq̧ est opus mirabile ⁊ accipiens
aliq̄nos lapides p̄ciosos quos voluit
fugit in iudeā ⁊ exinde in hyspaniam.
Cū vero die quadā magne festiuitatis
sarracenoꝝ vellent simulacrū videre ⁊
venerari: qꝛ non erat eis licitū oī tem-
poꝛe intrare inuenerūt fractū ⁊ turpiꝛ
cōculcatū requirentes diligenꝛ male-
factoꝛem. Inuenerūt finaliter ꝙ ille q̄
se fingebat religiosum fecerat ⁊ ꝯgno-
uerūt ꝙ non sarracenus ẜ iudeus erat
Quererēs ergo eū ꝑ oēs suas ꝓuinci
as ⁊ non inuenientes q̄dringentos sy
nagogas iudeoꝝ destruxerūt q̄rū vna
fuit synagoga toletana. Cū tunc illa ci
uitas a sarracenis possidenꝛ: nunq̄d
hoꝛribilia ꝯmiserūt in regno isto: spēa-
liter circa sacramentuȝ coꝛpis dñi ihu
xp̄i: ⁊ cōmittūt cū illud possunt vel fu
rari vł a cupidis emere xp̄ianis. Non
sufficeret liber magnus capere eoꝝ cri
mina circa hoc. Sȝ dixi vt excecatis p̄
latis ⁊ p̄ncipibus aliȷ̄sq̧ quoꝝ interest
intendere punitōi eoꝛundē: q̄ntūcūq̧
hec vel alia grauissima crimina ꝯmit-
tant oblatis muneribus seu mām̄ona
sue iniq̄tatis exꝑtus sum de eis nullaȝ
fieri vltionē: imo cū accusanꝛ ab aliq̄-
bus oēs supꝛadicti ⁊ cōir in eoꝝ insur-
gēt fauoꝛē. In h̄ ergo regno iudeoꝝ fi
guaꝛ captiuitas cū ipi terre pinguedi-
nem edant ⁊ bona: non laboꝛāt terraȝ
nec eā defendūt. sed maliciȷ̄s ⁊ astuciȷ̄s
suis laboꝛes xp̄ianoꝝ deuoꝛāt. ⁊ eoꝛuȝ
sunt bonoꝝ heredes sic̄ de eis scriptū
ē Iheremie. v. cap. sic̄ de cipula plena
auibus: sic domus eoꝝ plena dolo: iđ
magnificati sunt ⁊ ditati incrassati et i
pinguati. Sic ergo ꝓditōes ⁊ mala iu
deoꝝ vt dictū est transeunt sine pena ⁊
pctis exigētib⁹ semꝑ in regno isto aliq̄
ip̄oꝝ nimis valent cū regibuſ ⁊ ea que
ad reges ꝑtinēt ꝑtractāt ⁊ talibus se in
miscent qđ hn̄t sub iugo et dn̄io xp̄ia-
nos. Et iđ in regno isto tꝑibus fere oī-
bus obtinēt p̄uilegia iux̄ velle semper
etiā in domo regia ē vnus magn⁹ mi-
les vel plures q̄ eoꝝ est aduocat⁹ ⁊ de
fensoꝛ a q̄cūq̧ accusante. Et sic ceci iu-
dei cecos efficiūt xp̄ianos regni istius
Vn̄ accidit ꝓuerbiū antiquoꝝ vidistꝛ
hic cecū q̄ videntē exequauit: cū tamē
scriptū sit Pꝛouer. xix. nō decēt stultū
diuitie nec seruū dn̄ari p̄ncipibus. Sȝ
arguet hic iudeus si nos viuim⁹. hi ci
captiuitate ⁊ meli⁹ ⁊ illaboꝛiosi⁹ vt tu
dicis. Ex hoc sequiꝛ ꝙ magis spēaliter
ip̄e deus pꝛe liberis nos respiciat. ⁊ sic
scripsit moyses in lege. Cuȝ fueritis in
terra inimicoꝝ vr̄oꝝ nec odio vos ha-
bebo vt imponā finē federi qđ pepigi
vobiscū. Rn̄deꝛ ꝙ iudeoꝝ solaciū in vi
ta est ꝓpter pctā p̄ncipū istius regni vł
subiectoꝝ suoꝝ qui eos adiuuāt i hac
vita. Sȝ ad dictū mosaycum cuȝ dꝛ ꝙ
nō imponeret finē eis cū in captiuita-
te essent dico hoc fuisse duabus de cau
sis. Vna vt in ꝑpetua captiuitate ipsi
maneant ꝓpter ingratitudinis memo-
riā redēptōis messie ihu xp̄i de q̄ Iere
mie. xxiij. ca. Et dabo vos in obpꝛobri
um sempiternū ⁊ ignominiā eternam
q̄ nūq̧ obliuioni delebiꝛ. Scđa causa
est nō pn̄t hoīes se excusare q̇n pctis ⁊
aliȷ̄s maliſ subȷ̄cianꝛ ⁊ ip̄i ad h̄ vt talia
excitēt ꝑmanebūt. Nā videm⁹ nāliter
aīalia ꝓcreari ex aeris coꝛruptōib⁹ vt
putrefactio ibi incoꝛpoꝛeꝛ: ⁊ aer coꝛru-
ptus in taliū sustētatōe minuaꝛ vt aer
purus remaneat aliȷ̄s aīalibuſ sine dā
no. Senseo ⁊ de h̄ testimoniū ꝑhibeo

ꝙ sūmus pōtifex ⁊ reges ceteriq̄ p̄ncipes xp̄iani deberēt adhibere remediū in ꝑdictis cum effectu cū impatores ⁊ alij dñi antiquitus nō ꝑmiserūt eos viuere inter nos nisi vt de morte xp̄o ihu illato mūdo testimoniū ꝑhiberēt: ꝙ in captiuitatē eos detulit sempiternā vt supra patuit ꝑmo articulo. Et vt verū testimoniū eēt debuissent vti legis auctoritate Deutro. xxiij. quō moises eis maledictōes donauit dicēs: Fuiēs inimico tuo quem immittet tibi dñs in fame ⁊ siti ⁊ nuditate ⁊ oīa penuria ⁊ imponet iugū ferreū sup ceruicē tuā donec te cōterat: sequit ⁊ erit vita tua q̄si pendens ante te: timebis nocte ⁊ die ⁊ ñ credes vite tue: mane dices q̄s mihi det vesperum ⁊ vespere quis mihi det mane ꝓpter cordis tui formidinē qua terreberis ⁊ ꝓpter ea que tuis videbis oculis q̄re videt ꝙ non est intentōis leꝓphetice istius: sic eos viuere absolute Nam tanta libertas eis incentiuū prebet rebellandi: ⁊ ē causa quare a regno nūq̄ plaga discedat sic scriptū ē Deutrono. xxxij. Incrassat⁹ ē dilectus ⁊ recalcitrauit. Incrassatus inpinguat⁹: dilatatus dereliquit deū factorem suum ⁊ recessit a deo salutari suo.

De iudeoꝝ conuersione in fine seculi.

Dodecima cōsideratio ⁊ vltia huius tercij libri est de iudeoꝝ cōuersione i fine seculi a sue duricia: nempe deus iusto iuditio oīa disponens licet iudeoꝝ gentē suis exigētibus culpis lōgo tꝑe ꝑmiserit ꝑiclitari inuoluti cecitati ⁊ criminibus tā horrendis vt supra i libro isto latissime declaratū est: in fine tamē seculi q̄ relicti fuerint nō ꝑibunt. Et vt explicē conceptum meum hec consideratio. viij. explicabit punctis. Primus erit quare iudeoꝝ cōitas nō ꝯuertit ad fidez xp̄i. Scōs si aliqui eoꝝ voluerint cōuerti vtrū sint recipiendi. Tercius quis modus debet teneri in receptione iudeoꝝ ad fidem. Quartus an iudei sint ꝯpellendi ad recipiendū fidem xp̄i. Quintus qua pena sint feriendi ꝯuersi iudei redeuntes ad iudaismum. Sext⁹ quō recipiunt antixp̄m et decipient ab eo. Septimus quō cognoscēt se deceptos ⁊ ꝯuertent ad viā veritat fidei ihu xp̄i dñi nostri. Octauus erit an temp⁹ antixp̄i quo iudei sunt conuertendi possit determinate cognosci ⁊ de signis tēporibus eius aduentus.

Quare iudeoꝝ cōmunitas non cōuertitur ad fidē christi

Primus istius cōsideratōis punctus est quare iudei in p̄nti tꝑe non ꝯuertunt ad fidē ihu xp̄i. Rñdetur ꝙ ad hoc possunt quatuor assignari cause satis efficaces. Prima ē icōsideratio veritat aduētus xp̄i. pro cuius intellectu notanduz ꝙ in libris thalmuth ꝯsiderant tres spēs materierum quarū vna est placitoꝝ siue causarum ciuiliū ⁊ criminaliuz ⁊ de alijs dependentib⁹ int gētes eoꝝ ⁊ hec assimilantur legibus impatoꝝ inter nos. Scōa spēs ē eoꝝ q̄ vetant vel licenciant in lege sic sunt cibi ⁊ alia ⁊ q̄ sunt res munde ⁊ q̄ immūde ⁊ de sacrificijs ⁊ orōnibus ⁊ festiuitatibus ⁊ hec sunt int eos sicut decreta inter nos. Tercia species materie est historiarū legis sicut creationis mundi ⁊ vite antiquoꝝ patruz et miraculoꝝ in lege ⁊ de aduētu messie ⁊ conditionibus eius ⁊ de resurrectōe mortuorum ⁊ de die iudicij ⁊ de inferno ⁊ paradiso: ⁊ hanc particulam terciam vocant iudei Algadoth .i. annunciationes ⁊ singulare vocant agada .i. anūctiatō. Itē vocāt ea imdiasor .i. glose morales ⁊ singlare vocāt imdias. et ꝑdicte ānūctiatōes ⁊ glose morales nō

sunt oēs diuisim ab vna pte imo sūt di
sperse p diuersas ptes librorum thal-
muth intantū vt post septē vel octo le-
ctiones veniet aliq̄ auctoritas p̄dictaꝝ
annūciationū. Cū ergo rabini scolarū
thalmuth legūt suas lectōnes inq̄ntū
ptinent ad p̄mas duas spēs materieꝝ
declarāt illa optime cū omnibus illis
glosis ꝛ expositōibꝰ ꝛ in nouatōibus q̄
pn̄t ad ꝓpositū suū applicare. Sꝫ cuꝫ
accedūt ad locū qui in aliq̄ tangit ma
teriā terciā. s. ānūciationuꝫ. dimittunt
illud ꝛ nolūt legere dicētes ꝙ est res d̄
qua nō exit aliq̄s fructꝰ qd̄ ipsi faciūt
q2 nō est intentio eoꝝ laborare nec cō-
siderare nisi materias q̄ sunt de pāe lu
crando ꝓ q̄bꝰ ppl's eoꝝ vulgaris hono
rant eos ꝛ dant salariū. ꝛ h̄ modꝰ obser
uat p oēs rabinos in omnibꝰ terris ꝛ i
omnibꝰ tpibꝰ ꝛ in oibꝰ scolis eoꝝ. Et h̄
cā principalis obstiatōis eoꝝ est quia
scꝫ nō ꝯsiderāt nec vident ea q̄ ptinent
ad predictā terciā spēm ꝛ vulgaris eoꝝ
ppl's manet ignorātia excecatꝰ. Secū
da causa est in conferentia auctoritatū
sacre scripture q2 dato ꝙ aliq̄ mō cum
occurrit aliq̄d in lectōnibꝰ suis de tcia
materia considerent nō est mirꝝ si vna
auctoritas vel due vel tres nō explicēt
ad plenū veritatē salutis cū aliq̄n vide
ant aliq̄ auctoritates vel obscure vel cō
trarie ꝫ deberēt illas scripturas ad inui
cem conferre cū oibꝰ ꝓphetijs tangen
tibꝰ illā materiā. ꝛ deberēt vidē glosas
ꝛ translationes chaldaicas q̄ facte fue
runt per duos doctores. q̄ inter eos ꝓ
magis autēticis habent cū illi sup eas
dem auctoritates loquāt ꝛ nō est dubi
um q̄n statim illūinarent a spūsancto
si tales conferentias scripturaꝝ cū eo-
rum circūstantijs facerent ꝛ viderēt ve
ritatē sole clariorē. Vn̄ augꝰ i libro o-
ctuaginta triū questionū q̄ōe. lxix. nō
potest inquit oriri error q̄n palliat nō-
mine xp̄iano nisi de scp̄turis nō intel-
lectis. ꝛ hoc iō q2 an̄cedētia ꝛ subseq̄n-
tia nō ꝯtulerūt. vn̄ ibidē solet circūstā-
cia scripturaꝝ illūinare sniam. Vnde
hereses sunt orte p se legēdo. q̄ ꝯferen
do repulse sūt q2 ꝯferētes diuersas sen
tētias adduxert. q̄ ex se inuicē mutuo
īueniri potuert. q̄l'r eēnt intelligende ꝛ
h̄ mō meruert ꝯgnoscere veritatē ꝛ ve
nire ad viā salutis. Venerabilis petrꝰ
alfonsi ꝛ mgr̄ alfonsus ꝛ mgr̄ iohes et
hieronimꝰ de sctā fide d̄ q̄bꝰ sepe facta
est mentio in isto volumie q̄ solennia
opa fecert recognoscētes v̄itatē fidi ca
tholice ꝛ errorē in q̄ fuerant inuoluti.
Tercia cā q̄ impedit cōuersionē aliq̄ꝝ
iudeoꝝ ē inordinatꝰ amor ad vxores ꝛ
filios ꝛ pentes. Vn̄ exptꝰ sum in h̄ cāu
cū venerit ad me q̄dā de sapientioribꝰ
iudeis istiꝰ regni q̄ mecū ꝯferens de se
cretis legis. affirmauit severacit crede
re fidē xp̄i. ꝛ ꝙ ad h̄ iductꝰ erat diligēti
studio scripturaꝝ nō solū biblie ꝫ etiā
thalmuth ꝛ phoꝝ. Cūqꝫ ab eo q̄rerem
q̄re nō efficiebat xp̄ianꝰ. Rn̄dit ꝙ imo
sūme desiderabat h̄ iplere. Sed q2 ha
bebat prēm q̄ eū tenerrie diligebat co
gitās ꝙ cū sciret pre tristitia moreret.
Dixit ꝙ nō vincere poterat seip̄m nisi
faceret cū ꝯsensu p̄ris. Dicebat etiā ꝙ
nō erat aliꝰ modꝰ vt p̄dictū ꝯsensū pos
set hr̄e nisi ꝙ ego tenerē modū cū rege
vt ip̄e capet. ꝛ poneret in carcere ꝛ ide
scriberet p̄ri suo ꝙ esset necesse ꝙ effi-
ceret xp̄ianꝰ q2 al'r nō posset euadere
mortē. Mihi aūt nō placuit h̄ modus
palliatꝰ mendacijs in lege xp̄i q2 q̄cq̄d
ip̄e hr̄et in corde de veritate fidei. ppl's
acclamaret ipsum nō fuisse fctm̄ cristi
anū voluntarie ꝫ cōpulsus carceribus
ꝛ timore mortis quod non est honestū
in lege cristianorum q2 ꝓ veritate hꝰ
legis recipienda relinq̄re debet quisqꝫ
prēm ꝛ mrēm vxorē ꝛ filios frēs ꝛ soro-
res ꝛ agros vt centuplū accipiat ꝛ vitaꝫ
eternā possideat. Durauit collocutio

pꝛedicta inter me ⁊ pꝛedictū iudeū fe-
re per quatuoꝛ annos nec adhuc est fa
ctus xp̄ianus durāte in eo impedimē
to pꝛedicto amoꝛis paterni inoꝛdiati
Non min⁹ etiā detinet eoꝝ aios ne cō
uertant̄. cupiditas inoꝛdinata diuicia
rū p vsuras. cū hec sit piguis q̄dā acq-
sitio diuitiaꝝ sine laboꝛe. vñ dꝛ in thal
muth. ꝙ q̄dam dña dixit vni rabino qꝛ
vidit ꝙ erat pulcer ⁊ gratiosus. Sil'is
est facies tua hñti gregem poꝛcoꝝ vel
compꝛestanti pecuniā suā ad vsuram.
Quarta causa q̄ impedit conuersionē
iudeoꝝ est inclinatio magna ad opini
ones ⁊ constitutiones ⁊ ceremonias et
consuetudines quas hūerūt ⁊ habēt i
thalmuth. In q̄b⁹ toto tp̄e vite sue fue
rūt nutriti. Vñ p duo exempla h̄ ostē
dit̄ de iudeis ad l'ram Ihere. xiij. Pꝛi
mū exēplū est de nigredine ethiopis.
vñ dꝛ in textu. Si mutare potest ethi-
ops pellē suā. q. d. non potest mutare
nigredinē suā. Scd̄m exemplū est de
pardo q̄ non potest mutare varietatez
pellis sue. Vñ dicit aut pard⁹ varieta
tes suas qꝛ vtrūq; pꝛedictoꝝ est a natu
ra. sic est de iudeis ꝙ nō pñt reuerti ad
bonū ꝓpter consuetudinē ad malum.
qꝛ consuetudo est q̄dam natura vt dic̄
ph̄s in libꝛo de memoꝛia ⁊ reminiscen
tia. Sciendū tñ ꝙ hec sil'itudo nō te
net simpl'r ſ tm̄ scd̄m q̄d. Illa em̄ na-
tura q̄ est causa nigredinis ethiopis i
nullo subiacet impꝛio rōis. ⁊ ideo ethi
ops nō potest illā imutare q̄ntūcunq;
conet̄ ad h̄. ſ habitus ex cōsuetudie pec
candi generat⁹ ⁊ p modū nature incli
nans ad malū. causat̄ ex inclinatione
appetitus sensitiui q̄ natus est obedi-
re rationi. Et ideo per conatū liberi ar
bitrij ad oppositū potest reuerti ad bo
nū tamen cum difficultate ꝓpter habi
tū inclinantem ad oppositū. ⁊ hoc di
citur impossibile scd̄m q̄d ꝓut dꝛ. v.
methaphisice. vno mō dꝛ impossibile
quod vix potest fieri aut cū difficultate
In exēplis aūt positis de ethiope et
pardo est impossibile simpl'r f'm natu
ram. tñ deo nō est impossibile. Vba sūt
Nicolai de lyra in pꝛedicto passu ⁊ in
veritate magna virtus coꝛdis ē necessa
ria vt possit hō declinare ab his in qui
bus a puericia fuit nutritus cū illa do
ctrina q̄ a teneris ānis est inbibita sit
diuturna nec oēs homines sunt suffi-
cientes violentare ꝓpꝛias volūtates vt
similia dimittant nisi solū illi quibus
deus fecit tantā gr̄am vt contemnerēt
gaudia ⁊ bona tp̄alia cū nihil sint i cō-
peratione bonoꝝ spūalium ⁊ amplexē
tur veram spem saluatōnis animaruz
suaꝝ ⁊ boni finalis eterne btitudis eaꝝ
sicut ꝓmittit̄ venientī ad xp̄m. Isa. lviij
Et requiē dabit tibi dñs de⁹ tu⁹ semp.
Et implebit splēdoꝛibus aniam tuaz
⁊ ossa tua liberabit ⁊ eris q̄si oꝛtus irri
guus. ⁊ sicut fons aquaꝝ cui⁹ nō defi
cient aque. sic et chꝛistus ait Mat. xj.
Regnū celoꝝ vim patitur et violēti ra
piunt illud. Et Iohis. vj. Nemo pōt
venire ad me. nisi pater meus q̄ misit
me traxerit eum.

Vtrum iudei volētes cōuerti sint ad fidem recipiendi.

SEcundus punctus est. Vtruz
sint recipiendi iudei qui volūt
ad fidem xp̄i cōuerti. hoc dico
qꝛ multi eoꝝ fuerūt et sunt ita mali ꝙ
multa damna faciunt in ecclesiaz dei.
Veruntamē facta diligenti examina
tione de modo aduentus eoꝛum non
sunt repellendi ex quo volunt intrare
sub alis fidei chꝛistiane et licet non fa-
ciant bona intentione sed pꝛopter lu
crum tempoꝛale tales baptizati sūt et
recipiunt sacramentū licet non rem sa
cramēti que est gratia. tales ꝓpe salua
tionem sunt cum pietate dei plusq; illi
qui non intrauerunt. nec venit eis ad
voluntatem vt sub illo intrarent. Et ꝓ

pter hoc dixerunt sapientes isrl' ꝙ sp
debet homo laborare in lege licet nõ
faciat bona intentione. quia ex h pote
rit venire ad bonam intentionem. Et
sic iudei taliter venientes poterũt veni
re ad rectam intentionẽ fidei cum dei
adiutorio vel exvsu quo exercitabunt
in ea. vel quia deus faciet eis aliqua si
gna vt sic eñ cognoscant in suis operi-
bus. vel quia dabit eis aliquas tribu-
lationes vt corrigantur ⁊ redeãt ad bo
num. vel quia addiscent ex hoc ⁊ simi-
libus libris qui ostendunt radices fi-
dei ihesu christi veri messie diligenter
in eis studendo. vl' ex eo ꝙ informabũ
tur continue a predicatoribus euãge-
licis fidem christi nunciantibus ⁊ si ta-
les infelices fuerint indurati intrinse-
cus iudayca perfidia. habebunt forte
eorum filij vel nepotes seu alij q̃ ex eis
procedent cognitionem huius catho-
lice veritatis ⁊ saluabuntur.

Quis sit seruãdi modꝰ iude-
os ad xpi fidem recipiendum.

(t)Ercius punctus est scire quis
modus debet teneri in recepti
one iudeoꝝ venire volentiũ ad
fidẽ xpi ne quãtũ possibile fuerit det
occasio maloꝝ q̃ sentimus a spũ sctõ
modus ordinatus est est a quo quia vt
cõiter deuiant recipientes nõ est mirã
duz si taliter receptos nõ experiamur
veros eẽ christianos ⁊ iõ recipiendi st
cũ multa deliberatõe ne ad vomitũ re
deant ⁊ modus ponit in decretis de cõ
se. di. iiij. iudei vbi sic hẽtur. Iudei q̃ꝝ
ꝑfidia freq̃nter ad vomitũ redit si ad le
ges catholicas vẽire voluerit per octo
menses inter cathecuminas ecc'e lim̃
introeant. ⁊ si pura fide venire noscun
tur tunc demum baptismi gratiã me-
reantur quia si casu alio periculum in
firmitatis intra prescriptum tempus
incurrerint ⁊ desperati fuerint baptizẽ
tur. Et si queras an debeat talis iude-
us aliquãm abstinentiã facere vel etiã
dies queri signa ad sacrũ conferendũ
Respõdetur ꝙ vtrũqꝫ debet fieri vtz de
cõse. di. iiij. ne qd' absit vbi sic dr ne qd'
absit longa dilatio retro possit animas
iudeoꝝ reuocare fratri nr̃o epõ loci il-
lius loq̃r vt pnia ac abstinẽtia. xl. die
rũ indita aut die dñica. Aut si celeber
rima festiuitas occurrerit eos oipotẽ
tis dei miscõia ꝓtegẽte baptizes. Sic
ergo patet ꝙ iudei die dñica vel aliq̃ so
lẽni die debẽt baptizari. Sed nũquid
iudeus q̃ est seruus xpiani si baptizet
fiet liber. Rñdet ꝙ nõ scõm Ray. h re
manet seruꝰ q: seruitꝰ itroducta ẽ de iu
re diuino di. xxv. vj. die ⁊ ꝑ ius gentiuz
⁊ iure canonico confirmatũ. xij. q. ij.
ecclesiã concordat gotfridꝰ ⁊ hostienſ.
Addit ray. ꝙ vbi de bona ꝯsuetudine
nõ solent eẽ christiani fui consulerem
ꝙ dñs in remissionẽ pctoꝝ manu mit
teret eũ vel saltẽ ꝙ pecunia mẽdicata
vel seruitio ad tempus ꝑscito scõm ar
bitrium boni viri redimeret se. xij. q. ij.
Cum redemptor.

Vtrum liceat iudeos ad ba-
ptismum compellere.

(q)Uartꝰ pũctꝰ est si iudei sint cõ-
pellendi ad recipiendũ baptis
mũ hic sunt duo videnda. Pri
mũ est de paruulis iudeoꝝ. ⁊ scõm de
adultis iudeis. Ad primũ rñdet sctũs
thomas in scõa scõe. q. iiij. ꝙ nõ licz in
uitis ꝑentibus. Sed qñ ad annos di-
scretionis ꝑuenerint pñt fidem suscipe
re etiam ꝑentibus inuitis. Concordat
Guill'. dicens ꝙ nec licet nutricibꝰ oc
culte baptizare paruulos iudeoꝝ. Si
tamen in articulo mortis ꝑuuloꝝ hec
facerent non credo ꝙ peccarẽt Doctor
vero subtilis. scotꝰ. in. iiij. dis. v. dicit ꝙ
pueri iudeoꝝ pñt auferri ꝑentibꝰ inuitꝫ
⁊ baptisari ⁊ h ꝑ ꝑncipes legislatores
q: legislatores pñt ordiare ad salutez
vniꝰ cꝰqꝫ sbditi velit nolit. ita ꝑt ꝑnceps

ecclesie.v.g. Si respublica indigēt bel
latoribus⁊ iudei filios suos talit differ
rent ꝙ essent inepti ad bellādū.tūc pn
ceps posset eos auferre a pentibus et
ipis inuitis posset eos facere nutriri⁊
instrui ad bellandum ita videt in ꝓpo
sito. Alij dicunt ꝙ nō debet fieri quia
ecclesia tenet oppositū ꝫ hoc nihil est
qꝛ quotidie pn̄t ab ecclesia noua insti
tui ꝓ salute cōi. Alij dicūt ꝙ non debꝫ
fieri ꝓpter ꝓphetiā Jsa.qꝛ relīqe israel
salue fient.ꝫ hoc non obstat qꝛ hoc pt
intelligi de fidelibus vel qꝛ etiā pn̄t ali
qui in aliqua insula saluari. Ad scōm
scꝫ de iudeis adultis vtrū sint compel
lendi ad fidē suscipiendam hic dicit su
pradictus doctor scotꝰ vbi s̄ ꝙ oēs de
berent compelli ad fidē qꝛ meliꝰ est cō
pelli ad beneagendū quā male agere
impune sicut ipi agunt.

Qua pena feriendi sint iudei conuersi⁊ ad propria instituta redeuntes.

Quintus punctus est qua pena
sunt feriendi iudei conuersi re
deuntes ad vomitū iudaismi.⁊
licet supradictū sit de pena qua feriri
debēt a iure. nunc libet hic explicare
duo. Primo qua pena sint feriēdi ex
lege regni. Scdo qua pena sint ferien
di ex lege regni ꝑ eos istituta. Circa p
mū notādū.ꝙ in h regno castelle ē lib
qdā ātiqꝝ regꝫ gothoꝝ q̄ ingua nr̄a
dr el.furo.nizgo.vbi libro.xij.tit.ij.ca.
xvij.ad lr̄am pdictoꝝ pēa pōit.vt seqt
siē xp̄iani debēt ꝯqri de illoꝝ mal' q̄ve
niūt ꝯ sctām fidē ihu xp̄i. Jta debēt te
nere tales modos ꝙ nuliꝰ hō possit ha
bere veniā q̄ dimittit meliꝰ ꝓpositū⁊ re
dit ad peiꝰ. Et qꝛ audacia crudelior et
mirabilior debet hr̄e crudeliorē penaꝫ
⁊ maius tormentū. Jō statuimꝰ hanc
legem.ꝙ ois xp̄ianꝰ⁊ maxime illi qui
nati sūt de xp̄ianis siue sit vir siue mu
lier.qui inuentus fuerit ꝙ circuncidat
vel ꝙ habeat mores iudeoꝝ vel qui sit
inuentus de cetero ꝙ deus non man
det redire ad iudaysmū.recipiat mor
tem a xp̄ianis vel a nobis ⁊ sic punitꝰ
crudelissimis penis vt intelligāt q̄ntū
est exosum⁊ excōicatū malū quod fec
⁊ ois bona sua hēat rex taliter ꝙ here
des nec ꝓpositi talium personarū non
consentiāt in tali errore.hec ibi. Secū
do declarat qua pena sunt feriendi ex
lege ꝑ iposmet iudeos instituta. Vnd
in supradicto libro.xij.ti.ij.ca.xvij.scrt
bit cōstitutio quedā siue lex. quam iu
dei toletani miserūt regi Sisyndo:cꝰ
tenor talis est. Noster dn̄e potētissime
ac honoratissime rex Sisyndo nos oēs
iudei ciuitatis toletane q̄ sub scribere
hēmus vel facere signa ifra i hac lege
salutes nos recordamur ꝙ bn̄ ⁊ iuridi
ce alio tpe nos cōpellabatis ꝙ facere
mus fedus⁊ scriptuꝫ ex pcepto regis
titilai q̄ iā transiuit ꝙ oēs deberemus
obſuare⁊ tenere fidem xp̄ianoꝝ ⁊ sic
nos oēs fecimus. Sed qꝛ obstinatio
nr̄e duriciei⁊ antiquitas erroris pr̄m
nr̄orum nos impedit ne credamꝰ i do
mino nostro ihu xp̄o veraciter nec te
neamus fidē xp̄ianoꝝ firmiter. Jdeo
nūc spōte⁊ volūtarie rn̄demꝰ vr̄e altitu
dini sic ꝓ nobis sicut pro nostris vxo
ribus⁊ ꝓ filijs nostris per hunc nostꝝ
scriptū ꝙ de cetero nō faciemꝰ aliqueꝫ
consuetudinem iudeorūꝫ iudeis q̄ no
luerunt baptisari nec habebimus ali
quē societatē cū eis vllo mō n̄ ꝯhemꝰ
mr̄imonia cū aliqua nr̄i generis vsqꝫ
ad sextū gradū.non faciemus incestū
cū aliqua muliere nostri generis nec
nos nec nr̄i filij nec nr̄aqꝫ generatio.ꝫ
taꝫ viri quā femine deceto mr̄imonia
contrahemus cū xp̄ianis nō faciemꝰ
circūcisiōꝫ nr̄e carnis.nō obſuabimꝰ
pasca.nec sabbata sicut solebant obser
uare ceteri iudei nec alias festiuitates

non sepabimus cibos scdm eoꝝ ꝯsuetudinē non faciemus aliquā rē quam hñt alij iudei in vsu ꝛ ꝯsuetudine nec quō ipi viuūt sed oēs credimus cum mūda fide ꝛ cū magna volūtate ꝛ cuꝫ magna deuotōe xp̄i ihu filij dei viui secūdū ꝙ euangelia ꝛ apl'i mandant. Et illū ꝯfitemur ꝛ honoramus oēs tenemus hāc sctām legē xp̄ianoꝝ veraciter tā in diebus festiuitatuꝫ ꝙ̄ in mr̄imonijs ꝛ cibis et in oibus alijs moribus: nec dolū aliquaꝫ nec aliquā rōnem tenemus ꝯ eā ex nr̄a pte vt non impleamus ꝛ faciamꝰ oia que ꝓmisimꝰ. De carnibus porci ꝓmittimus obuare ꝙ si non poterimꝰ ꝯmedere qꝛ non habemus eas in ꝯsuetudine semp tamē oia que cū eis cocta fuerint ꝯmedemꝰ sine tedio ꝛ sine omni nausia. Et si aliquis de nob̄ iuentus fuerit q̄ faciet cōtra ea q̄ supradicta sunt vel ꝯ minimū eoꝝ vel ꝙ ausus sit aliqua facere ꝯtra fidem xp̄ianam: vel si morā fecerimus in faciendo ea que ꝓmittimus verbo seu facto iuramus p illū met. p̄rem et filiū ꝛ spm̄sctm̄ qui est vnus deus ꝛ trinus: ꝙꝙ quecūꝗ oim qui inuentꝰ fuerit trāsisse pdicta vl' aliqd eorū ꝙ nos eū cōburemus vel lapidabimus. Et si forte pietas vr̄a voluerit eiꝰ saluare vitā stati sit factus suus ꝛ ꝙ det' ipm et oia bona sua cui volueritis ꝓ semper vel qd̄ faciatis de eo ꝛ de bonis suis ꝙ volueritis nō solū qꝛ hētis ptātē regis ꝫ qꝛ vobis cōcedimus p hūc nr̄m scriptū. ꝛ istud fedus ꝛ scriptū fuit factuꝫ trāsactis. xij. diebus kal'. Marcij in sexto anno quo vos regnast'. hec ibi. Ecce vidimus qua pena feriendi sunt iudei redeūtes ad iudaicas cerimonias vel ad instituta eoꝝ non solū ex lege regia ꝫ etiā ex lege p eos statuta: que nō minus debēt obligare iudeos aliaruꝫ ciuitatuꝫ ꝛ locoꝝ totius regni ꝙ̄ iudeos ciuitatis toletane: cum illa imperialis ciuitas ab ātiquo nominet nec maioris conditionis sunt alij iudei alibi conuersi ꝙ̄ toletani. Credo ꝙ si vera fieret inquisicio presertim isto tempe ꝙ innumerabiles ignibus traderent de his qui iudaizare realiter inuenirent: qui si hic non puniantur crudelius ꝙ̄ publici iudei eṫnis ignibꝰ cremabūt.

Quō iudei recepturi sunt anticristum

Sextus punctus est videre quomodo iudei recipient antixp̄m ꝛ decipient ab eo. Erit em̄ antixp̄s scdm sanctos nequissimus qui nascet in babilone siue generabit de tribu dan. Vñ super illud Geñ. xlix. via dan coluber in via. Btūs ysidorus supra pentateucō dicit ꝙ hoc est intellgēdum de anticristo ꝛ ꝓpterea illa tribus non annumerat in numero signatorū Apoc. vij. super q̄ dicit beda. ꝙ dan p̄termisit quia de illa tribu nasciturus ē anticristus cuius aduentus vt ait apostolus: erit s'm opationem sathane: qꝛ totū faciet instigāte dyabolo qui illum possidebit atqꝫ coopante: nec tamē ita possidebit euꝫ ex toto vt vniat ei sicut humanitati diuinitas in cristo: nec ita vexabit eū vt careat rōnis iudicio alio qn nō iputaret ei q̄cq̄d ageret sicut furibūdo. Comestor quidē dic' ꝙ a p̄ncipio ꝯceptōis illiꝰ dyabolꝰ in vtero matris eiꝰ descēdet cuiꝰ v'tute deiceps aletur puer ꝛ nascet ꝛ adolescet. Sꝫ dicūt alij ꝛ forte melius ꝛ veriꝰ ꝙ more cetorū hoim a die cōceptōis sue hēbit āgelū sui custodē vsqꝫ ad annū discretōis tūc extollet sup omne qd̄ dr̄ esse deꝰ et angeloꝝ p̄sidio penitus destō occupabit eū dyabolus q̄ ideo tūc soluendus dicitur: quia totā ptātem suā antiquaꝫ sibi relaxatam per illum exercet ꝛ pro voluntate sua inclinabit eum ad malum sicut possessor ad libitum suū trahit iumētū ꝛ in cūctis malis artibus instruet eū. Cū ergo venerit iste ipius

antixp̄s filij isrl̄ q̄ ab alexādro inť mō
tes Caspios in plaga septētrionali su-
per occianū vbi nūc est finis iperij ma
gni Canis inter duo castra dicta guth
⁊ maguth fuerūt inclusi vt refert mgr̄
hystoriaꝝ ⁊ scd̄m iosephuꝫ facto terre
motu in ꝯspectu principis mōtibꝰ ca-
dentibꝰ sup montes ibidē ꝑtim monti
bꝰ ꝑtim muro indissolubili ⁊ portis fe-
reis obserati q̄ adhuc ibi dicūtur esse
incantati. nudi incedētes carnibꝰ cru-
dis ⁊ arboꝝ fructibꝰ viuunt ⁊ in maxio
nūero consistūt intm̄ vt scd̄m aliquos
possent. xxiiij. regna iplere. q̄ etiam q̄-
dam celesti virtute ⁊ montiū portaruꝫ
⁊ muroꝝ firmitate ⁊ iperatoris de ca-
tayo. s. magni canis vel regine amaso-
nū milicia obserati exire neq̄unt. exce
pto dūtaxat q꞉ ꝓ monstro ipe magnꝰ
canis aliquos de eis q̄nqꜫ portis aper
tis extrahit ⁊ mirabili gr̄a in exercitu
suo secū ponit. Isti predicto āńxp̄o ad
ſūgenť v̄tute quoꝝ regnabit ⁊ erit mo
narcha potētissimꝰ. Et cōgregatis ali
is iudeis q̄ sūt ꝑ orbē dispsi veniēs hie
rosolymā circūcidet se dicēs iudeis se
eē xp̄m ipis in lege ꝓmissum/christuꝫ
vero nr̄m fuisse deceptorē ⁊ magū. oēs
itaqꜫ iudei accedētes ⁊ ei adherētes cō-
fluēt ad ip̄m. q꞉ ipi nimio ꝺsiderio fer-
uent de aduētu messie ꝑ quē expectāt
a captiuitate liberari decepti signis et
allecti ꝓmissis. ⁊ q꞉ videbūt eū oi ꝓspi-
tate ⁊ gl̄ia clarescere regesqꜫ subiugare
Ideo illi longo excecati errore eū tāqꜫ
verū messiā suū recipiēt ⁊ vt deū colent
⁊ tāqꜫ rex ⁊ dn̄s ab ipis metueť. Et pro
pterea apl̄s. ij. ad theſ. ij. vocat euꝫ ho
minē peccati. filiū ꝑditōis q̄ aduersať
⁊ extolliť supra oē qđ đr deus. Aut ꝙ
coliť ita vt i tēplo dei ipe sedeat quod
edificabit in irl̄m scd̄m quosdā vl̄ vt ve
rius loquar scd̄m alios ipse se dicet tē
plū dei ostēdens se tanqꜫ ipse deus sit.
hoc est qđ dicit btūs augꝰ. xx. de ciui.
dei. xix. c. ꝙ illud ꝙ nos hēmꝰ de anti-
xp̄o in templo dei sedeat. greci habēt
in tēplū dei sedeat tāqꜫ iq̄t augꝰ ipe sit
tēplū đi. i. ecclesia. ex quo dicto accipi
tur argumentū ꝙ āńxp̄s erit falsus cri
stianus ⁊ finget se viꝝ ecclesiasticū ac-
cōmolaciꝰ nocendū q꞉ in tēplū dei. i. i
modū ecclesie. ait aug. hoc idē vult frā
ciscꝰ de maronis in. iiij. dist. xlviij. q. ij.
allegās augu. vbi ē ipse etiam vt facili
us xp̄ianos ⁊ iudeos ad ritum suuꝫ at
trahit. diem dn̄icum in fauorē xp̄iano
rum. ⁊ diem sabbati in fauorē iudeoꝝ
faciet custodiri. vtꝫ in decretis de cōse.
di. iij. ꝑuenit. Sic ergo patet q̄uo iuđi
decipiētur ab antichristo ⁊ q̄uo recipi-
ent eū vt messiā suū ⁊ colent.

Q̄uo cognoscent se per antichristum deceptos.

Septimꝰ punctus est scire q̄mo-
do iudei cognoscēt se deceptos
per antixp̄m ⁊ q̄uo cōuerteť fi-
naliter ad fidē catholicā. Notandū er
go ꝙ postquā iudei receperūt antixp̄ꝫ
tanqꜫ messiam suū decepti ex his q̄ di
cta sunt in precedenti puncto. tūc mit
tet deus ad eoꝝ ⁊ alioꝝ multoꝝ cōuer
sionē helyam ⁊ enoch qđ erit inter oc
cultum aduentū āńchristi q̄ est ꝑ nati-
uitatē ⁊ manifestū eius aduentū qui ē
per predicationē ⁊ apertā persecutōnē
Tunc ergo predicti helyas ⁊ Enoch q̄
viui adhuc in paradiso terrestri reſuā
tur venient ⁊ manifeste se ońdēt i irl̄m ⁊
incipient publice predicare ꝯ āńcristū
destruētes eius ꝓcessum ⁊ declarantes
manifeste eius deceptiones ⁊ astucias
dyabolicas. Ipsumqꜫ corā oi ppl̄o ar-
guent mendacem ⁊ fallacem ostēdent
⁊ aperient thesauros abscōditos iude
is de veritate salutis fidei ih̄u christi. ⁊
sicvt dicitur malachie vltio. Cōuertēt
corda patrum in filios. glosa ad instru
ctionem posterorum de fide saluato-
ris in quem ⁊ ipsi crediderunt ⁊ corda

filioꝝ ad prēs eoꝝ glosa. qui percipiēt
fidē ꝙ̄ illi habuerūt. Vñ iudei ⁊ xp̄ia-
ni pari religione tūc in xp̄m ꝯsentient
Sic ergo iudei cognoscentes se fuisse
deceptos in xp̄m credent ꝓ ipo mori
pati erūt vt dicit methodiꝰ. c. xliiij. mi-
lia viroꝝ ex oī tribu isrl' ꝓ xp̄o iterfecti
De predicatōe āt helie ⁊ enoch ⁊ facta
ꝯuersione eoꝝ scribit Apocal'. xj. Da-
bo duobꝰ testibꝰ meis. s. helye ⁊ enoch
⁊ ꝓphetabūt. i. predicabūt diebꝰ mille
ducētis sexaginta. glo. i. tribꝰ annis sic̄
ip̄e xp̄s predicauit. amicti saccis. i. pre
dicātes pniam ⁊ exēplū ostēdentes. hi
sunt due oliue. i. spūsctō vncti ⁊ duo cā
delebra. i. lumē dātes alijs. Tūc vidēs
antixp̄s se ꝯfusū ⁊ ꝙ detecta est eiꝰ ma-
licia exibit in publicā ꝑsecutōꝫ ⁊ occi-
det eos i irl'm. ⁊ iacebunt corpa eoꝝ in
plateis tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibus ⁊ di
midio q̄ nullus audebit sepelire cor-
pora eoꝝ metu antixp̄i. vt q̇cūq̧ vide-
rint timeāt eis ꝯfirmari. Occisores āt
eoꝝ leti erūt ꝓp̄ morte eoꝝ. Sed post
tres dies ⁊ dimidiū resurgent ⁊ occiso-
res audiēt voces angeloꝝ dicētiū hely
as ⁊ enoch. attēdite huc ⁊ ipis videnti-
bus ascēdēt in celū in nube ⁊ istō mul-
tū ꝯfirmabit iudeos cōuersos ad fideꝫ
xp̄i ꝑ eos. Sꝫ ⁊ ampliꝰ confirmabūtur
ꝑ mortē antixp̄i q̇ scđm ꝙ dicit glo. su
per apl'm tribus annis ⁊ dimidio reḡ-
bit. Vñ dañ. xij. Iurauit angelꝰ ꝑ viuē
tē in eternū ꝙ in tp̄s. s. vniꝰ anni. ⁊ tp̄a
scꝫ duoꝝ ānoꝝ. ⁊ dimidiū tp̄is. i. dimi-
dij āni. s. regnabit antixp̄s. ⁊ ideꝫ dicit
glo. ꝙ hoc spacio dicit desolatio dura
tura sub ātixp̄o. Quare aūt ita modi-
cū regnabit declarat a xp̄o Mat. xxiiij
vbi dr̄ ꝙ nisi breuiati fuissent dies illi
non fuisset salua omnis caro. sup q̄ di
cit glo. ꝙ hec tribulatio q̄nto ceteris gra
uior tanto erit breuitate mediocrior. ⁊
gregoriꝰ q̄ cē̄m ⁊ supbus ⁊ infirmꝰ aspi-
cit eos dies quos singularit malus in

tulit misericordit breuiabit. In fine ve
ro predicti tp̄is collocabit papilioneꝫ
⁊ soliū suū antixp̄s i monte oliueti. et
tunc dñs nr̄ ih̄s xp̄s vt ait Amb. osten
det se ei ⁊ interficiet euꝫ spū oris sui. i.
ꝟtute precepti sui. Ipso nanq̧ ih̄u cla
māte in aere moriet antixp̄s ꝑ micha-
elem vt dr̄ fulminatus maxia q̄ꝫ pars
suoꝝ vt legit a michaele interficiet ⁊ ħ
viso erit finalis ⁊ totalis ꝯuersio siue
ꝯfirmatio ꝯuersionis iudeoꝝ ad fideꝫ
christi. Et si q̄ras vtꝝ occiso anticristo
statim christꝰ veniet ad iudiciū dico ꝙ
nō ꝫ scđm glo. dañ. xj. ꝓcedent q̄dragi
ta dies ad refrigeriū sctōꝝ ⁊ pniam ið
uersoꝝ. Quātū aūt sit spaciū int̄ istos
xl. dies ⁊ finē mūdi nemo scit. Sed q̇d
fiet de ministris antixp̄i q̇ remanserūt
post eius mortē dr̄ ꝙ gaudebūt ducen
tes vxores ⁊ dicētes licet p̄nceps noster
mortuꝰ sit tñ hēmus pacē ⁊ ꝓspitatem
⁊ cū talia dixerint repentinus sup eos
veniet interitus ⁊ extūc ecclesia vsq̧ ad
finem mundi conq̇escet pacificata. q̄
extūc fraudulētia ⁊ seuicia diaboli ces
sabūt. Visum est ergo q̄uo iudei co-
gnoscēt se deceptos ⁊ q̄uo cōuertent fi
naliter ad fidē ih̄u xp̄i. Sed dicet ali-
q̇s nūq̇d hec finalis iudeoꝝ conuersio
fuit a ꝓphis prenūciata dico ꝙ sic. Et
p̄rio hec prenūciauit ysaias in. c. x. vbi
sic hētur si fuerit ppl's tuꝰ isrl' sicut are
na maris reliquie cōuertētur ex eo. su
per quo dicit targū. Si fuerit ppl's tu
us isrl' multus sicut arena maris r̄sidu
um ꝙ neq̧ peccauit vel ꝙ penituerit d̄
pctō ꝯuertet glo. rabi. Etiā si fuerit isrl'
sicut arena maris pre multitudie ego
cōflabo eos vt argentū ⁊ redigent i mo
dicū residuū. Residuū vero illiꝰ modi
cū conuertet ad bonū. Causa vero cō-
uersionis in finem mundi ponit i pe-
ret heleus. c. Causa ꝟo conuersionis
scriptum est Abacuc. ij. q̄m adhuc vi-
sio ad terminū ⁊ loquet ad finē ⁊ non

mentiet si tardauerit rex.s.messias ex pecta eum quia veniens veniet et non tardabit. Et forte dices quod nos sumus expectantes et ipse non imo sicut dictum est Isa.xxx. propterea expectet dominus vt misereatur vestri. ex quo igitur ipse est spectans et nos sumus expectantes qui retardat regula iudicij est retardans nos cur expectamus ad recipiendum mercedem sicut dictum est Isa.xxx. Beati omnes qui spectent eum. dixit rabi. Consummati sunt omnes termini vel fines et non pendet res nisi in penitentia et in bonis operibus. Rabi elyazar dixit si israel fecerint penitentiam redimentur si autem non. non redimentur. sed deus sanctus et benedictus constituet eis regem cuius statuta erunt durissima sicut aman et reducet eos ad bonum hucusque thalmuth transumptiue in pugione in parte finali. c. vl. secundo introducit Osee propheta qui in. c. iij. secundum expositorem magistri Nicolai de lyra declarat duo. s. statum iudeorum ab ascensione christi vsque ad finem seculi et eorum conuersionem finalem. De primo dicit dies multos expectabis me hoc dicit in signum quod plebs iudaica spectaret messiam et adhuc spectat non fornicaberis hoc dicit quia non seruiunt ydolis non eris cum viro. i. cum christo a quo est modo separata propter suam incredulitatem. hic est ille vir de quo dicitur Ihere. xxxj. femina circundabit virum gremio veteri sui sequitur sed ego expictabo te loquitur in persona dei qui expectat iudeorum finalem conuersionem. postmodum hoc declarat per prodigiale factum dicens. quia multos. q. d. factum predictum designat quod dies multos sedebunt. i. manebant filij israel sine rege. i. sine principe sicut videmus quod non habent de se regem nec principem sed alienis regibus et principibus subiiciuntur et sine sacrificio. i. sine altari. quia non possunt sacrificare extra ierusalem a qua sunt expulsi et templum destructum et sine ephot. idest sine veste sacerdotali. quia sublatis sacrificijs cessat vsus vestis et sine seraphin. i. imaginibus in quibus demones solent dare responsa et apud iudeos non sunt talia ecce iudeorum status ab ascensione domini vsque ad finem. Sequitur secundum. s. iudeorum finalis conuersio et post hec. i. post iudeorum abiectionem et excecationem reuertentur filij israel. s. ab errore suo. et quererent dominum deum suum scilicet deuote et dauid. i. dei filium ihesum christum et quod sic debeat intelligi patet per translationem caldaicam apud hebreos autenticam que sic habet. post hec reuertentur filij israel et quererent cultum dei sui et obedient messie filio dauid regi suo. Sequitur in textu et pauebunt ad dominum. s. ipsum reuerendo et ad bonum eius. s. timendo declinare ab eo quod bonum est in oculis ipsius et subditur tempus in nouissimo dierum id est circa finem mundi implebitur illud. Patet ergo quomodo finalis conuersio iudeorum fuit a prophetis prenunciata ac etiam inter medium tempus.

Utrum certis indicijs possit tempus antichristi determinate cognosci.

Octauus et vltimus punctus huius considerationis vltime tercij libri est an tempus antichristi quo iudei sunt conuertendi potest determinate cognosci. Respondetur quod presumptuosum est huiusmodi viatori quocunque modo hoc velle inuestigare cum ipsa suprema veritas hoc voluerit nos nescire quod beatus aug.xviij. de ciui dei. c. liij. declarans dicit quod quantum ad tempus quando erit ipsorum omnino querit si enim nobis hoc voce prodesset. a quo melius quam ab ipso deo magistro interrogantibus discipulis diceret non enim siluerunt inde apud eum sed a presente quesierunt dicentes domine si in tempore hoc restitues regnum israel. At ille non est inquit vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. non

vtiqꝫ illi de hora die vel anno ſ; de tpe
interrogauerūt quō iſtud accipe reſpō
ſum. Fruſtra igr̄ ānos q̄ r̄manēt huic
ſeculo cōputare vel diffinire conamur
cū hoc ſcire nō eē nr̄m ab oꝛe veritatis
audiamus. quos tn̄ aliȷ̄ q̄dringentos.
Aliȷ̄ etiā mille ab aſcēſione dn̄i vſqꝫ ad
eius vltimū aduentū cōpleri poſſe di-
xerūt. queādmodū aūt quiſqꝫ eoꝝ aſtru
at opinionē ſuā longū eſt demōſtrare
ꝛ nō neceſſariū. coniecturis q̄ppe vtun
tur hūanis nō ab eis aliq̄d certum de
ſcripture canonice auctoꝛitate pꝛofert
Oim em̄ de hac re calculantiū digitos
reſoluit ꝛ q̄ſcere iubet ille q̄ dicit nō ē
vr̄m noſſe tpa vel momēta. Hec ille.
Huic ſnīe aug. cōcoꝛdat falſitas eoꝝ
q̄ tempꝰ certū determinauerūt cū tam
ſupradicti quā etiā aliȷ̄ de quoꝝ nume
ro fuit arnaldꝰ de villa noua q̄ i tracta-
tu quē fecit de fine ſeculi determinat q
ante xp̄s erat venturꝰ in q̄rtodecio cen
tenario a natiuitate xp̄i ꝛ pꝫ q ſumus
iam vltra p. lx. ānos. Quidā etiā alius
magnꝰ p̄dicatoꝛ p oꝛbē diſcurrēs circa
annū dn̄i. M.cccc.x. in ſermone. Ecce
h poſitꝰ eſt in ruinā declarauit tempo
re ſuo iam natū eſſe an̄xp̄ꝫ per plures
viſiones ꝛ exēpla cuiꝰ oppoſitū patet.
Vnus alius piſien. ꝯcluſionē poſuit
affirmatiuā q anno dn̄i. M.cccc.viiȷ̄.
ꝛ dimidio debebat apparere ꝛ publica
ri mūdo ꝛ anno dn̄i. M.ccc.lxx.viiȷ̄. et
dimidio erat naſciturꝰ. patet māifeſte
in aſſignatōe tp̄is aduētꝰ an̄xp̄i omnes
iſtos defeciſſe. ꝛ deficiēt quicūqꝫ aliȷ̄ p̄
ſumpſerit predictū tempꝰ aſſignare. ſ;
dicet aliquis diligēs ſcire. licet tempꝰ
determinatum pꝛeſumptuoſum ſit aſ
ſignare. non tamen erit illicitū ſigna
inquirere vt his cautioꝛes reddant fi-
deles. Dico q verum eſt non tamē in-
quiri debent talia ſigna curioſitate ſci
endi. ſ; animo ſeipm̄ ꝛ alios edificādi i
timoꝛe dei. Sed nunquid aliqua ta

lia inueniuntur certa ꝓpinq̄ eiꝰ aduen
tus. Dico q in ſacra ſcriptura inueni-
unt pꝛenūciata nouē ſigna pꝛecipua
ꝓpinquitatis aduentus antixp̄i. Pri-
mū ſignū eſt totiꝰ mūdi generalis per
turbacio de quo daniel ꝓphetauit i ca.
xiȷ̄. veniet tēpꝰ quale nō fuit ab illo tē-
poꝛe quo gētes ceperūt eſſe vſqꝫ ad tē-
pus illud qō exponēs xp̄s Mat. xxiiȷ̄
dicit q erit tribulatio magna q̄lis non
fuit ab inicio mūdi ꝛ ibidē declarādo
q̄ erūt iſte tribulatōnes. dicit q ſurget
gens contra gentē ꝛ regnū aduerſus
regnū. peſtilentie ꝛ fames ꝛ terremotꝰ
erunt p loca. terroꝛeſqꝫ de celo ꝛc. Se-
cundū ſignū eſt ſciſma eccleſie crude-
liſſimū de quo dicit apl's. iȷ̄. ad theſ. iȷ̄.
qui tenet nūc teneat donec de medio
fiat. ſup quo btūs Aug. xx. de ciui. dei
c. xix. dicit q̄d dixerit. ſ. apl's me ꝓſus
fateoꝛ ignoꝛare ꝛ ibi recitat augꝰ. mul
toꝝ ſuſpitōnes circa iſtō. quidā em̄ di
cunt ipm paulū voluiſſe hoc dicere de
Romano impio ad vitadū calūniam.
aliȷ̄ aūt credunt nerone an̄xp̄m futuꝝ
ꝛ reſurrectuꝝ. Aliȷ̄ aūt nōdū moꝛtuū
ſed occultatū donec ſuo tpe reueletur
ꝛ reſtituat in regnū dicit tamen ibi au
guſt. q mira eſt ſic opinātiū temeritas
Sed iſtō dictū difficile ibidē ptractās
dicit ſic nō abſurde intelligit q̄ tenet. ſ.
impium teneat donec de medio fiat. ſ.
tollat de medio p an̄xp̄m ipm̄ impiū
vel aliter inquit. donec de medio eccle
ſie exeat miniſteriū iniq̄tatis. quod. ſ.
nunc eſt occultum. Ex pꝛima autē ex
poſitione accipit argumentū q an̄xp̄s
pugnabit contra romanū impiū ꝛ tūc
opoꝛtet q ille impatoꝛ ſit fideliſſimus
qui reſiſtit ei. Ex ſcōa ſequitur q ma-
lū illius pſecutōnis oꝛiet ab eccia vt i
fra ipam ſit priꝰ pugna inteſtina. Has
duas illatōnes ponit franciſcꝰ marōis
in ſuis floꝛibus de ciui. dei. c. q̄ ſ;. Ex
dicta malicia nihil aliud videt eſſe niſi

scisma grauissimũ in ecclesia dei siue discessio a fide. Istud est ergo signũ pͥcipuũ qḋ debꝫ puenire antixpm iuxta illud .ij. ad thessal. ij. nisi venerit discessio primũ ꝛ reuelatus fuerit hõ peccati filius pditõis ꝛc. qḋ exponũt doctores de discessiõe a fide. Qḋ aũt sit istud signũ manifestatiuũ eius aduẽtus ptꝫ qꝛ postq̃ dixit. qui tenet nũc teneat donec de medio fiat. statim subiungit. Et tunc reuelabit ille iniquus. Terciũ signũ est multiplicatio vicioꝝ de q̃ xpc ait Math. xxiiij. ꝛ qꝛ habundabit iniq̃tas refrigescet charitas multoꝝ. ꝛ apl's dicit .ij. ad Thimo. iij. c. In nouissimis tpibus instabunt tpa piculosa. ꝛ erunt omnes seipos amantes. cupidi. elati. blasphemi. parentibus inobedientes. ingrati. scelesti. sine affectõe. sine pace. criminatores incõtinẽtes. Immites sine benignitate. pditores. proterui. tumidi. voluptatum amatores magis q̃ dei. habẽtes spẽm quidẽ pietatis. virtutem eius abnegãtes. Quartuꝫ signũ ẽ neglectio siue cõtemptus sane doctrine de quo .ij. ad Thimo. iiij. erit. n. tp̃s cũ sanam doctrinã nõ sustinebũt ſ; ad sua desideria coaceruabũt sibi mgr̃os prurientes auribus ꝛ a veritate quidẽ auditus auertent. ad fabulas aũt cõuertẽtur. Quintũ signũ est pturbatio oĩs p̃lature sp̃ualis ꝛ terrenalis iurisdictõis de quo Dañ. iiij. In tpe illo nõ erit pñceps. neq; pph̃a neq; dux in ppl'o meo. qui. s. obseruet veritateꝫ vite iusticie et doctrine. Sextũ signũ ẽ vindicatio diuinalis p flagellũ correctõem. de quo Ezechiel. vij. Venit tp̃s ppe est dies occisionis q̃ emit nõ letet. ꝛ q̃ vẽdit nõ lugeat. qꝛ ira sup oẽꝫ populũ. Septimũ signũ erit cessatio verbi diuini quo mẽtes obscure ꝛ tenebrose ad verũ lumen gratie reducunt. deuiãtibus ostẽdit salutis via ꝛ errantibus manifesta fit semita veritatis. hec oĩa appropinquante tempe antixpi ob defectũ diuini verbi de mentibus hoĩm displbunt. sic notat beatus Berñ. in suo euangelio eterno non in solo pane viuit homo. Allegent illud Apoca. viij. ꝛ cũ agnus aperuisset septimũ sigillũ factũ est silẽtiũ in celo quasi media hora. Septimum nanq; sigillũ vt dicit septimũ est iudiciũ in eccia dandũ. quidnam p celũ nisi eccia dei exprimitur cuius equidem multitudo p ꝯuersatõeꝫ celestis eẽ deberet. quid hoc silentiũ nisi defectio v̄bi dei. Nam ꝛ multi appareãt pdicare verbũ tñ dei adulterantes seipos pdicant non dñm iesum xp̃m. Sed notãter hoc silentiũ merito media hora fieri dicit. qꝛ inter pfectõem institutõnis xpi ꝛ sue radiose doctrine ꝛ vite. ꝛ difformitatẽ auersionis ꝛ diabolice cecitatis qua auertet antixpc multitudinẽ xpianoꝝ post flagitia varijs modis q̃l medius status est cũ lumine veritatis silentiũ imponit. ꝛ voꝝ ignorantie per facti euidentiã incipit exclamare sicut in Geñ. xviij. ca. d' zodomitis ꝛ gomorrianis scriptũ est. Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicatus ẽ. Gomorra eñ cecitas ꝛ zodoma pecus silẽs interp̃tatur. Ex hac nanq; abisso ignorãtie dei ꝛ malicie mõi successum sumet ꝛ psperabit antixpc. sicut apoc. xj. ca. scriptũ est bestia. i. bestialis ꝛ crudelis antixpc ascendet de abysso. i. psperabitur ꝛ successum habebit ex ignorantia mundi qui ve abissus poterit appellari. qꝛ mundus tunc ppter defectũ diuini verbi ignorantia plenus erit in cunctis bonis. ppterea Job. xx. ca. ait dicit abissus. i. priuata ignorantia nõ est in me lumen. s. alicuius necessarie veritatis. hoc ibi. Octauũ signũ est dubitatõ in fide. ꝛ pullulatio erroris ꝛ deceptionũ. de quo dicit. j. ad Thimo. j. In nouissimis tpibus discedent quidẽ a fide attendentes spiritibus erroris ꝛ doctri

ꝛ

nis demonioꝝ in ypocrisi loquentiuz mendaciū. Nonū signuz est destructio eccie ad tempus. de quo ꝓphetauit Johānes Apoca. xij. ꝙ mulier. i. eccia fugit in desertū. vbi alit a deo ꝑ tps. ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis. Hec nouē signa ꝓpinq̄ aduentus antixp̄i ex sacris scripturis colligere potui. videat ⁊ cōtemplet dili gens lector si forte mūdū in pn̄ti inueniet aliquibus de p̄dictis signis vulneratū. ⁊ recurrat diligentissime ad fortissimū defensorē iesum xp̄m dn̄m nr̄m. qui est turris fortitudis a facie inimici cuius singulari p̄sidio fides xp̄ianoꝝ inuiolabilis sine fine ꝑseueret.

Explicit liber tercius.

Incipit liber quartus de saracenoꝝ bello.

Viriliter vt deus tradidit: iudeorū bello dissoluto. iaz expiri optet in hoc libro quarto saracēoꝝ vires q̄d. s. cōtra nr̄m fidei fortaliciū possint. Pro cuius claro intellectu. xij. cōsideratiōes occurrūt intellectui ꝑtractāde, quaꝝ prima erit de origine machometi. Secūda de vita ⁊ moribus machometi. Tercia de q̄litate doctrie ⁊ legis machōeti. Quarta de fundamento legis Machometi. Quinta de cōcordantia ⁊ discordātia legis machometi cū lege xp̄i in articul fidei ⁊ sacramtis. Sexta de morte machometi. Septima de successoribꝰ machometi. Octauo de bello saracenoꝝ. per rōnes contra nomen xp̄ianū ⁊ contra veritatez vtriusqꝫ legis. s. xp̄i ⁊ moysi. Nona erit de bellis ⁊ triumphis saracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ ꝑ arma corꝑalia vsqꝫ in pn̄s tempus. Decima de possessione terre sancte ꝑ saracenos. Vndecima est de his ad que compelli debent. saraceni viuentes inter christianos de iure ⁊ de his ad que compelli debent: ex ordinatōe regni. Duodecima erit d̄ fine legis saracenoꝝ ⁊ de coꝝ perpetua seruitute sub iugo xp̄ianoꝝ.

De machometi origine.

PRima considera tio huius quarti libri est de origine Machometi que tribus explicat articulis. Primus est de origine machometi quo ad genus ⁊ locum. Secūdus de origine secte eius quo ad autorem. Tercius d̄ origine vtriusqꝫ quo ad tempus.

De origie machometi quo ad genus ⁊ locum:

PRimus articulus est d̄ origine machometi quo ad genus ⁊ locum. Circa quod notandum ꝙ machometus originē traxit ex hismaele filio patriarche abrahe. ex agar ancilla. Iste hismael fuit idolatra pessimus quem deus eiecit a domo paterna. iussitqꝫ morari in deserto Pharañ. Geñ. xxj. cuz vocatis hic fuit palustus sagittarius. infra eodez ca. habuitqꝫ vexillum altissimū in quo scriptum erat superbia vite sub quo ip̄e militauit cōtinue. ⁊ innumerabiles homies ab eo decepti. Hic genuit cedar. de quo Genesis. xxxv. qui genuit hamel. qui tebich. qui hamessa. qui adech. qui adue qui adne. qui maback idolatram pessimū. qui sacrificia fecit filio suo nisar. vt patet in libris generatōnis mahurith. Iste nisar fuit secundus angelus Sathane post hismaelem habens vexillū

altissimū. in quo scriptuʒ erat vanitas mūdi sub quo ipse continue militauit ⁊ innumerabiles ab eo decepti. Hic genuit musar. qui alien. qui emosera. qui melich. qui vain. qui luiic. qui galibeʒ. qui caph. qui mirra. qui coidal. qui abdemenoph idolatraʒ pessimū. qui habuit artem ismaelis ⁊ vexillum nizaris ⁊ claues omniū idoloꝝ meque. vt ptʒ in libro generatiōis maburith. Abdemeneph vero genuit abdemutaliph. qui abdalam. qui machometum ex emina vxore que fuit filia haiiop. que concepit ⁊ peperit predictū machometuʒ in villa quadam que dicitur ytrarip. que est prope mequam in arabia. Iste fuit tercius diabolicus angelus pro confusione generis humani qui habuit vexillum altissimū in quo scriptū erat concupiscentia carnis sub quo ipse militauit vsq; ad mortē. Omnesq; sectatores sui damnatissimi e sue secte. nec miruʒ si pessimus fuit. quia ſm apostolū ad Roma. xi. Si radix sancta ⁊ rami. ⁊ ꝑ oppositum. Si radix pessima qualis fuit hismael ⁊ ramus. scilicet Machometus pessimus fuit. Et sic patʒ origo machometi quo ad genus ⁊ locum.

De origine secte machometi. quo ad auctorem.

Secundus articulus ē scire quo autore secta Machometi originem habuit. Circa quod aduertenduʒ ꝙ predictus abdalla pater machometi habebat magnā familiaritatem ⁊ societatem cum quodam iudeo astronimo qui valde perit⁹ erat in sciētia astronomie. Et erat etiam doctus nō solum in lege iudeoꝝ sed etiam christianorum. ⁊ accidit sic ꝙ illo anno quo emma concepit machometū fuit magna siccitas per omnē terram arabie: intantum ꝙ terra nō poterat arari nec semi inari. sic ꝙ iam omnino deficiente pane nihil aliud comedebant nisi herbas ⁊ radices campoꝝ. Cum vero venit tempus quo emma peperit filium predictus iudeus aspexit ⁊ signauit cōcordantiam stellarum ⁊ planetarum sup natiuitatem pueri. ⁊ intellexit per illā ꝙ puer ille debebat esse homo fortis et potens in regno ⁊ lege. Et cum hoc accidit abdolla nō erat in terra illa. quia iuerat in hierusalem ad faciendū orationem sicut tūc erat consuetudo. Sʒ cū rediit narrauit sibi iudeus ille astronimus quicquid intellexerat de facto pueri. ⁊ post hec diebus paucis elapsis mortuus fuit abdolla in eadem villa de ytrarip. ⁊ eo tempore quo natus est machometus erant arabiani ⁊ affricani in magno cogitatu. quia nesciebant certitudinaliter ad quam credentiarū se attinerent si ad credentiam xpianorum vel iudeoꝝ seu ad sectam arrianorum. Et cum esset machometus quatuor annoꝝ dixit iudeus astronimus mentiendo ꝙ venerant duo angeli et extraxerant cor machometi. ⁊ eo diuiso per mediū ꝙ extraxerunt ab eo vnū coagulum sanguinis. ⁊ deinde ꝙ lauerant eum multum bene cum aqua clarissima ⁊ pulcerrima. ⁊ post hoc ꝙ pōderauerant illud cum cordibus deceʒ hominū qui erant sue gentis. ⁊ deinde cum mille cordibus aliis. ⁊ ꝙ semp inuenerunt ꝙ cor machometi ponderabat plus q̄ oīa alia. ⁊ ꝙ vnus angelus illoꝝ dixit alteri. si istud cor fuerit positum in pondere cum omnib⁹ cordibus omniū hominū que sunt in arabia. excedet in pondere omnia alia. Et ille iudeus dixit mentiendo ꝙ hoc dixerit sibi archangelus gabriel in visione. Cum autem Machometus esset octo annoꝝ mortua matre ⁊ auo eius. Abdemutaleph cepit eum in custo-

dia abutalip auunculus eius frat pris sui. ⁊ hic abutalip tradidit eū docēduz ꝑdicto iudeo astronimo q̇ instruxit eū in scientijs naturalibꝰ ⁊ in legibus iudeoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ. Ex qua doctrina tunc habita cepit ea que postea interposuit in illa mala secta quā cōposuit ad ꝑditōem aīarū in eo credentiū ordinatā. Addit etiā huic ꝙ cū esset machometus. xxv. annoꝝ tendens in egyptuz ꝓ q̇busdā mercantijs exercendis morabat ibidē cum iudeis ⁊ xp̄ianis ibi existentibus aliquo tp̄e anni. sp̄aliter cuz quodā monacho de antiochia cuiꝰ nomen erat Johannes quē in sp̄alē amicū habebat qui erat hereticus. ⁊ ab illo malo monacho habuit multa tā de noua lege q̄ȝ de veteri ad defensionem sui. cōtra iudeos ⁊ xp̄ianos quō dispu taret cum illis. q̄ꝛ quicq̇d euȝ docebat ꝑdictus monachus totū erat ꝯtra deū ⁊ legem eius ad moduz heretici. Fuit etiā discipulus sergij mōachi. qui fuit hereticus arrianus. Hic Sergius in errorē nestorij incidens dum a monachis fuit expulsus in arabiā venit ⁊ machometo adhesit. Eūq̄ȝ de veteri testamento ⁊ nouo plura edocuit vt tradūt ex q̇bus satis ptȝ vnde traxit ortū secta pestifera machometi. q̄ꝛ a iudeo ⁊ monachis hereticis ⁊ diabolo principaliori magistro.

De origine machometi ⁊ sue secte quo ad tempus:

Tercius articulus est de origine Machometi ⁊ sue secte quo ad tp̄s. Et lȝ multi multa dicāt. tn̄ cōmunius tenet ꝙ incepit circa finem tp̄is eraclij q̇ imꝑauit post focam. ⁊ habuit victoriā de filio cosdroe circa flumen danubij. ⁊ interfecit bestiā illaȝ q̇ habebat capita septē ⁊ septē diademata ⁊ decem cornua. de qua dicit Apoc. xij. Bestia illa fuit rex cosdroe bestialiter viuens. habebat. n. capita septeȝ. i. sex reges sibi subiectos ⁊ ip̄e erat septimꝰ. Septē diademata erāt insignia regia illoꝝ regū. Cornua decē erant decem acies in suo exercitu. vn̄. j. macha. ix. Acies ordinata ad bellandū vocat cornu. vbi dicit. bachides autē erat in dextro cornu. Hic cosdroe fecerat turrim argenteā in qua intermicantibꝰ gēmis posuit thronū suū ex auro. posuit etiam ibi quadrigā solis ⁊ lune ⁊ ꝑ occultos meatus ⁊ fistulas aquas adduxerat vt quasi deus pluuiā videret infundere. ⁊ cum subterraneo specu eq̇s in circuitu trahentibus circūacta turris fabricata moueri videbat. ⁊ quasi quodāmodo rugitū tonitrui iuxta possibilitatē artificis mentiebat. Occisa ē aūt ista bestia ꝑ eraclium filio deuicto q̄ꝛ noluit salutiferis monitis xp̄ianissimi principis acquiescere. argentuȝ v̇o turris illius dedit militibus suis. Aurū v̇o ac gemmas. i. vasa ⁊ reliqua vtēsilia ad restauratōem ecc̄iarū quas tyrannus destruxerat reseruauit. ⁊ lignū sancte crucis qd̄ ꝑdicta bestia in ꝑdicta turri tenebat ierosolimā reportauit vnde ip̄e rapuerat. vt pȝ in historia de exaltatōe sancte crucis. Circa finē v̇o hꝰ ꝑclarissimi p̄ncipis venit machometus. ⁊ signat tp̄s Apoca. xiij. Vbi dicit q̇ hȝ intellectū cōputet numeruȝ bestie. i. machometi qui bestialis in vita sua fuit vt dicet. numerus. n. hoīs ē ⁊ numerus eius est. dc. lxvj. scȝ anni.

Sed ad q̇d referat iste numerus. pȝ ꝙ nō refert ad numerū annoꝝ vite ipiꝰ q̄ꝛ nō tantū vixit sed sexagintatribꝰ annis. vt ptȝ in speculo historiali. ꝓpt qd̄ alij dixerūt ꝙ refert ad duratōem legis eius que tantū debet durare. Sed hoc nō videt verum. quia lex illa fuit data circa finem temporis eraclij. vt dictuȝ est. qui cepit imꝑare anno dn̄i sexcētesimo decimotercio. ⁊ imꝑauit triginta

annis. a fine aũt huius tempꝛis vſqꝫ ad
p̄ſentem annum. qui eſt. M.cccc.lix.
fluxit maioꝛ numerus vt pꝫ conſide-
ranti. ⁊ tñ adhuc durat lex machome-
ti. ꝓpter quod alij dicunt ꝙ poſt moꝛtē
machometi lex eius fuit coꝛrecta ꝑ ſa-
pientes ſaracenos. ⁊ ab illa coꝛrectõne
debet incipe numerus annoꝝ duratio
nis legis illius. Sed hoc nõ videt̃ ꝓba
biliter dictũ. tum quia non diceret̃ lex
machometi. ſed ſapientũ. tum quia il-
li ſapientes dicũtur fuiſſe diſcipuli ma
chometi. ⁊ ſic eius coꝛrectio nõ fuit pꝰ
datõem eius a machometo ꝑ tp̄us no
tabiliter magnum. ⁊ ſic ab illa coꝛrecti
one iam fluxerũt vltra numerũ illum.
vt pꝫ intuenti. ⁊ tñ lex machometi nõ
videtur ita ꝓpinqua ceſſatõi cuꝫ no-
uiter gens eius occupauerit fere totaꝫ
greciaꝫ. ꝓpter qđ ſaluo melioꝛi iudicio
videt̃ ꝙ iſte numerus annoꝝ ſit incipi
endus ab incarnatõne dñi ⁊ terminan
dus in moꝛte machometi. De quo ꝓ
phetice loquit̃ iohãnes euãgeliſta. qđ
ſic declarari poteſt. Nam ab anno in-
carnatõis dñi vſqꝫ ad finē imperij era-
clij fluxerunt anni ſexcenti. xliij. vt di-
ctum eſt. ⁊ machometus vixit. lxiij. an
nis. vt dictum eſt. ⁊ iſti numeri ſil' iun-
cti facient ſeptingentos ⁊ ſex annos a
quibus opoꝛtet ſubtrahere annos qui
bus Machometus vixit cum eraclio.
Aliter illi anni bis computarent̃ vt pꝫ
intuenti. Iſti vo anni eſtimant̃ ꝓbabi
liter fuiſſe. xl. qꝛ machometus pꝛio fu-
it pauper poſtea inualuit ꝑ mercãcias
⁊ poſtea per rapinas ⁊ fraudes anteqꝫ
attemptaret ſe regē facere ⁊ legem dare
vt dicetur. quam legē dedit circa moꝛ-
tem eraclij. Et ſic de vita Machometi
vident̃ ꝓbabiliter fluxiſſe. xl. anni ante
tempus moꝛtis eraclij qbus demptis
de ſeptingentis ſex remanent p̄ciſe. dc.
lxvj. ab icarnatõe domini vſqꝫ ad moꝛ
tem machometi. ⁊ ſm hec põt cõgrue
hec litera exponi. Numerus. n. hoĩs. ſ.
xp̄i. qui fuit ꝑfectus ſcientijs ⁊ virtuti-
bus ab inſtanti incarnatõis. ⁊ numerꝰ
eius. ſ. machometi eſt. dc. lxvj. quia tã-
tus numerus annoꝝ fuit ab anno quo
dominus factus eſt homo vſqꝫ ad ter-
minũ vite machometi. vt p̄dictum eſt
Sciendũ ꝙ liber Apocal'. fuit ſcriptꝰ i
greco vbi habentur hec nomina. Ante
mos Arnoyme Teytan. vbi nos habe
mus. dc. lxvj. cuius ſignificatũ pꝛopꝛi-
um de antemos eſt cõtrarius. qđ pꝛo-
pꝛie conuenit machometo. qui fuit ⁊ ē
contrarius xp̄o. ſignificatũ pꝛopꝛiũ de
arnoyme eſt nego quia ip̄e negauit eiꝰ
diuinitatē ⁊ ip̄m eſſe filiuꝫ dei. vt infra
dicetur. ſignificatũ ꝓpꝛium Teytan eſt
ſol. gigas. Dixit em̄ xp̄m non fuiſſe ſo-
lem iuſticie nec gigantē exultanteꝫ ad
currendã viam a ſũmo celo. ſed ſignifi
catum accõmodatũ iſtoꝝ vocabuloꝝ ē
dc. lxvj. Ad cuius intellectũ ſciendũ
ꝙ ſicut in latino alique litere accõmo-
date ſunt ad ſignificandũ numeros. ſi
cut lr̃a c ponitur ꝓ centum. l ꝓ quinq̄-
ginta. ⁊ ſic de alijs. Ita ſimiliter in gre
co litere alique ponũtur pꝛo numeris
⁊ ille quibus ſcribũtur hec nomĩa an-
temos ⁊c̃. in greco ſignificant hoc mõ
dc. lxvj. ꝓpter quod in aliquibꝰ biblijs
ponit̃ ſic. numerus. n. hoĩs ⁊ numerus
eius eſt. dic lux q̄ dictio ſignificat apđ
latinos numerum pꝛedictum per lite-
ras quibꝰ deſcribitur. quia litera d po-
nitur ꝓ quingentis. j ꝓ vno. c ꝓ centuꝫ
l ꝓ quinquaginta. v ꝓ quinqꝫ. x ꝓ decē
⁊ hec ſimul iuncta faciunt ſexcentos ſe
xagintaſex. qui numerus cõpetit ma-
chometo mõ pꝛedicto. ⁊ quia iſta po-
nuntur velate ⁊ obſcure. Ideo p̄mittit̃
antedictum verbum hic eſt ſapiẽtia. ſ.
res occulta. Et ſic pꝫ oꝛigo machome
ti ⁊ eius ſecte quo ad tempus. qꝛ ince
pit anno incarnationis dñice ſexcẽtos
ſexagintaſex.

De vita ⁊ moribus machometi:

Secunda consideratio est de vita ⁊ moribus machometi que tribus explicatur pūctis. Primus est ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinosa. Secundus ē ꝙ eiꝰ vita fuit ambitiosa. Tercius est ꝙ eius vita fuit morbo epilentico mōstruosa.

Ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinosa.

PRimus punctus est ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinibus plena. Vnde machometus est illa bestia de qua ꝓphetauit Johannes apocalyp̄. xiij. dicens. Et vidi aliam bestiam. i. machometū. vitā voluptuosaꝫ que bestialis dicitur. primo ethicoꝝ. habenteꝫ. qui fuit luxuriosus ⁊ libidinis ardore succensus. sup omnes homis orientalis regionis. iactās se solum supra quadraginta homines: ex diuino munere virtutē generatiuaꝫ ⁊ coeundi potestateꝫ habere. vt scribit historie orientalis ecclesie libro primo capitulo. v. qui aliter appellatur liber epi Achoū. qui fuit auctor huius libri Posuit etiam machometus in suo alchorano azoara. xliij. ꝙ deus secum dispensauit de fornicatione ⁊ adulterio et sibi soli hoc concessisse. Nam sicut certum est omnibus saracenis machometus diligebat quandā que dicebat maria iacobina. quam p̄sentauerat ei machoquetus rex iacobinoꝝ. due aūt vxores machometi. s. vna dicta ayosse filia hebebor nobilissima inter eas. ⁊ abassa filia homor mouebātur delotipia. que cum quadam die intrarent ad eum inuenerunt dictam iacobinam concubētem cum eo. ⁊ dixerūt ei. decet ne sic facere ꝓphetam qui erubuit ⁊ iurauit se decetero nō facturū. ⁊ sic placate sunt ad iuramentū eius. Cumq₃ modicū tēpus pertrāsisset non se potuit sustinere ab ea. ⁊ fecit ƀ hoc legē quasi ex ore dei reuelantis sibi. Et tunc dixit in alchorano in ca. helmetearte. qƀ interp̄taꝫ vetatio vel anathema. O ꝓpheta qd petis qƀ deꝰ ꝯcessit tibi placari vxores tuas postules iam legem posuit vobis deus vt soluatis iuramenta vr̄a. ⁊ iterū cognouit illam. Et dixit ꝙ deus dispensauit cum illo in iuramento. ⁊ sup hoc testes sunt michael ⁊ gabriel. ⁊ dixit illi vna de vxoribus. O machomete deus festinauit in tuo desiderio voluit per hec dicere forsitan. i. in collo se tuo ꝓplauit incestui. Et addidit. nunquid deus p̄cepit tibi huiusmodi facere cum etiam in teip̄o hoc verbotenus de ceteris forsitan querit deus te placare ꝑ hmōi ⁊ appropinquare tibi. Ipse ꝓ duabus vxoribus totuꝫ legit quod sequiꝫ in capitulo vetationis. ⁊ ait q̄si ex ꝑsona dei. penitemini coram deo q₂ declinauerunt corda vestra. quasi diceret. de hoc ꝙ calumniate sunt eū de incestu sequiꝫ ꝙ cōtinuo si forte deꝰ vos repudiabit. ⁊ dedit ei ꝓ vobis vxores meliores saracenas fideles. locupletes penitentes. adorantes. laudantes. agiles. ⁊ virgines. que audientes dixerūt penitemur. Simile fecit quando accepit vxorem zeych nutricij sui dixit sententiam que est in capitulo helizabeb ꝙ deus dixit ei. tu zelas in anima tua quod deus ꝓpalat ⁊ formides homies sed iustum est ꝙ deum formides. cum em̄ iam respuerit zeych maritauimꝰ eā tibi. O machomete ⁊ dixit zeych. Nūquid duxisti eam nuncia dei. Respondit ve tibi. deus maritauit eam mihi. q̄ postea iactauit se ꝙ deus maritauerat eam ⁊ non parētes eius. sic ergo vt cooperiret luxuriosam vitam suam blas-

phemauit contra deum imponēdo si
bi ꝙ dispensauerat secum in iuramen
to ⁊ fornicatōne ⁊ adulterio. cū tñ ipse
met dicat nullum esse maius peccatuꝫ
ꝙ̄ imponere deo mendaciaꝫ. Item in
fra in alchorano azora. lxv. dic ꝙ para
disus suꝰ habet irriguos hortos. ⁊ vxo
res ⁊ concubinas virginesq́ pulchras
⁊ ciphos aureos ⁊ argenteos et come
stibilia optima. Vñ in libro de doctri
na sua qui est autenticus apud eos. di
cit ꝙ primū ferculū paradisi erit iecur
piscis albi hic cibus summe delectabi
lis. Consequenter fructus arborꝝ pclu
dens ꝙ ibi cūcta essent frustra si volu
ptas luxurie non sequit̄. Item in suo
alchorano cap̄. de baca concedit zodo
miā tam cum masculo ꝙ̄ cum femina
ꝓpter quod solū igne celesti deberet di
rimi secta sua. Patꝫ ergo ex omnibus
supradictis ꝙ vita Machometi fuit vi
ta bestialis. quia fuit luxuriosus. ince
stuosus. adulter. ⁊ in crimine pessimo
maculatus.

Q vita machometi fuit superbissima ⁊ ambitiosa.

SEcundus punctꝰ est ꝙ vita ma
chometi fuit vita ambitiosa. qꝛ
ex inordinata ambitione domi
nandi ascendit ꝑ gradus malicie velut
alter lucifer. vt fieret rex hismaelitarū.
cum em̄ in primeua etate sua eēt mer
cator. ⁊ frequenter pergeret cum came
lis suis apud egyptum ⁊ palestinā cuꝫ
iudeis ⁊ xp̄ianis cōicans. non solū no
uum testamentū ⁊ vetus didicit. sed et
magus ꝑfectissimus est effectus. ⁊ cuꝫ
curro canam ingrederet̄ ꝓuinciam cu
ius ꝓuincie dña tadiga vocabatur ⁊ di
uersas species quas machometus secū
attulerat dicta dña miraret̄ cepit ei di
cta mulier familiariꝰ adherere quā ma
chometus incantationū suarū viribus
cepit paulatim inducere in errorē. dice
batq́ se esse messiam quē iudei adhuc
expectant futurū. suffragabant̄ quoq́
verbis ip̄ius tam incantationū presti
gia ꝙ̄ caliditatis eius ingenia copiosa
qua opinione non solum dicta mulier
est decepta. sed omnes iudei ad quos
fama eius pertingere potuit ad euꝫ cū
saracenis tanta rerum nouitate attoni
ti cateruatim confluebant. quibus ce
pit leges nouas fingere ⁊ eis tradere.
adhibens eisdem legibus testionia no
ui ac veteris testamenti quasi quendaꝫ
colorem sui veneni. Vsus consilio illi
us pessimi sergij monachi heretici arri
ani. quas leges hismahelite seu sarace
ni suas appellant. eumq́ suū legislato
rē esse fatent̄. Prefata quoq́ mulier vi
dens hominēꝫ iudeorꝝ ⁊ saracenorꝝ pa
riter testimonio approbatū pompa. et
sequela volatū. existimabat in eo diui
nā latere maiestatē. ⁊ cum esset vidua:
accepit eū sibi in maritū. sic ꝙ macho
metus totius illius ꝓuincie obtinuit
principatū. ⁊ incepit esse diues ⁊ potēs
ſm ambitōem sui desiderij. transiuitq́
dissimulatus in hispaniā anno vltimo
regis Richardi ⁊ venit in ciuitate Cor
duben. ⁊ ꝑdicauit ibidem suam malaꝫ
doctrinam dicendo: ꝙ Iesus xp̄c fuit
natus de virgine opere sp̄ūsancti sed
tñ ꝙ non erat deus. Quod cum audi
uit beatus pater Isidorus archiep̄us
hispalen. qui tunc veniebat de curia ro
mana. statim misit homines suos ad p̄
dictam ciuitatē vt eū vinculatū sibi ad
ducerent. Sed diabolus apparuit sibi
⁊ dixit ꝙ recederet ab illo loco. ⁊ statiꝫ
exiuit et fugiens nauigio transiuit in
affricā. in qua ⁊ in arabia decepit innu
meras gentes. qui omnes ei adheren
tes persarum regnū infestare ceperūt.
totumq́ imperiuꝫ orientis inuaserūt.
tantumq́ preualuit hostium multitu
do ꝙ eraclius imperator romanorꝝ re

sistere nõ potuit. Unde coactus ẽ oĩa
sacra que erant in hierusalez ⁊ ꝑcipue
ꝑciosum lignũ sancte crucis apud Cõ
stantinopolim apportare. Jam enĩ ꝑ
se cuz arabibus ⁊ alijs predictis natio
nibus cõiuncti duce machometo siriã
occupauerant ⁊ maximã ꝑtem palesti
ne. quod fuit imperij Eraclij anno. xx.
Quõ aũt tamsubito tantã gentiũ mul
titudinẽ potuit ad se trahere inter cete
ra. vsus fuit quadam astutia vulpina.
Cum. n. videret ꝙ a ꝑdictis natiõibus
tanq̃ summi dei ꝓpheta ⁊ nuncius co
leret. cepit ardentissima ambitõe gran
dia cogitare in corde suo. s. quõ posset
esse cõtrarius romanoꝝ imꝑatori. ⁊ q̇
modo posset gentes a dñio suo subtra
here. Et deinde cum suis deceptõnibꝰ
pugnauit viribus suis cõmouere oẽs
pplos ꝑdictarũ gentium in hoc facto.
ostendendo eis quõ erant oppssi gran
di ⁊ amarissima seruitute in dãdo red
ditus ⁊ tributa sine mõ romanis. Et ꝙ
ꝓpterea venerant iam ad magnã paup
tatez ⁊ miseriã. ⁊ ꝙ ab hoc damno ⁊ ꝑi
culo futuro poterãt exire ꝑ vim ⁊ timo
rẽ ⁊ ꝑ ꝑtãtẽ multarũ gẽtiũ. ⁊ vetare tri
buta ac seruitutẽ tollere. affirmauit tñ
eis ꝑncipatũ tenere nõ posse nisi xp̃ia
noꝝ fide oĩno diuerterent. suaq; docu
menta seruarent. Simulansq; vt ꝑdi
ctum est aliquid diuini numinis in se
habere. ⁊ prestigijs multis ꝑ ipm ostẽ
sis hoĩes decipiens ꝓpheta maximꝰ ab
oĩbus ĩ dicto pplo habebat̃ iudeos eti
am multos vt dictuz est. ita decepit vt
ipm crederent esse suũ messiã. Et sic ac
cidit ꝙ postq̃ ꝑdictis suggestionibus:
cõmouit ꝑdictas gentes. misit eracliꝰ
imꝑator nuncios suos ꝓ colligẽdis tri
butis in affrica. qꝺ cũ sciuit machome
tus exiuit ad eos cũ illis quos cõmo
uerat. dixitq; eis ꝙ nolebant dare iꝑa
tori romanoꝝ tributa. ⁊ deinde pugna
uit cũ illis ⁊ interfecit illos. Et tũc ele
uatũ est cor eius ⁊ venit in arabiaz ⁊ in
siriã ⁊ in mesopotamiã quas suo dñio
subiugauit. Et deinde coquestauit ce
teras ꝓuincias circũquaq; plus dece
ptionibꝰ q̃ viribus. animando eos ꝙ pu
gnarent defendere se a romanis. vt ab
eoꝝ seruitute liberarẽt̃ qꝺ ⁊ fecerũt. Et
tunc somniauit eraclius imꝑator ꝙ ꝑ
ui mures nascebãt̃ in affrica q̇ rodebãt
fimbrias vestimẽti sui. ⁊ post hec cum
cognouit ꝙ machometꝰ cũ ei adheren
tibus occiderant nuncios suos in affri
ca ⁊ ꝙ nolebant dare consueta tributa
ꝯgregauit magnũ exercitũ. ⁊ misit cũ
eo theodoꝝ frẽm suũ q̇ tenebat impe
riũ orientis ꝺ manu eius vt pugnaret
cũ illis rebellantibꝰ in affrica ⁊ reduce
ret terrã sub suo dñio. Cũ ergo ꝑdictꝰ
theodorus venit in affricã pugnauit cũ
illis. ⁊ fuit ꝑmittente deo victus ab illꝭ
⁊ fugit. q̇ satis afflictus redijt ad ꝑdcm̃
imꝑatorẽ. ⁊ narratis oĩbꝰ q̃ acciderant.
petiuit iterũ maiorẽ exercitũ vt iret cõ
tra illos rebellatos. ⁊ tũc imꝑator nar
rauit sibi somniũ muriũ qꝺ viderat nec
ꝓpter hoc dimisit exercitũ suũ mittere
imo maiorẽ q̃ prius cũ eodẽ theodoro
destinauit. Sed lz romani essent multi
qñ ꝑuenerũt in terrã illã ⁊ viderũt ꝑtã
tẽ machometi ⁊ audaciã quã secũ ha
bebat dubitauerũt multũ ꝺ eo ⁊ pauo
re magno cõcussi voluerũt se retrahere
ad quoddã castrũ qꝺ dicebat̃ gabatin.
qꝺ cũ sensit machometus venit pꝰ eos
plures eoꝝ occidendo ⁊ vulnerando.
Romani ꝺo videntes ꝙ sic moriebant̃
pusillanimitate resumptis viribꝰ ꝯuer
si sunt ad eos ⁊ habuerũt ibi ꝑliũ ma
gnũ. sed finaliter victi fuerũt romani ⁊
occisus theodorus frater iꝑatoris. oẽs
q; ibi perierunt paucis exceptis q̇ i mõ
tibus se absconderũt. ⁊ extũc sublatuz
fuit romanoꝝ dñium in affrica ⁊ iugũ
seruitutis africanoꝝ cessauit. Cunq; ꝺ
viderunt agareni ꝙ deuicerãt roma

nos vltra modū facti leti redierunt ad terrā sirie. et venerūt in ciuitatē damasci que ab antiquo fuerat caput regni xpianorum. et ibi de beneplacito et voluntate oīm pdictorum eleuatus fuit in regē machometus. quia multū eū diligebant et appreciabant. quia sic extraxerat eos de seruitute romanorum. et regnauit. x. ānis. Hec ex generali historia hispanie. Ex quibus manifeste patet quō vita Machometi fuit ambitiosa. quia vt efficeret rex et dñs. et vt haberet tanquam verus propheta dei fuit totū studiū vite sue.

Quod vita machometi fuit morbo epilentico monstruosa.

Tercius pūctus ē quod vita machometi fuit morbo epilentico mōstruosa. Sicut. n. vilis machometus libidinibus et ambitōnibus fuit plenus. sic etiā vt eius turpitudo aīe oñderet exterius mōstruosus fuit in corpe. laborās caduco morbo siue epilentico et cū die quadā pñte Cadiga regina vxore sua caderet in terrā spumās velut porcus illa cernens nō modicū tristabat: eo quod homini impurissimo iunctā matrimonio se videret. quā ille placare desiderās surgens eā talibus sermonibus demulcebat. dicebat. n. cum Gabriele archangelo se habere colloquiū. nec vultus eius ferre posse splendorē. sed i eius aspectu mirifico virtutē carnis oīno deficere. et propter hocipm cadere optebat. vt cum hec dixit laborauit vt suis incātatōibus et magicis artibus ac diabolo concurrente quo dirigebat facere aliqua mira. que miracula videbant ante illā et quia aliquo modo teste scriptura diabolus in angelū lucis se trensfigurat. diabolus intrabat in eo. et faciebat ei aliqua creatura futura pdicere. et per istum modū decipiebat gentes. Credidit ergo pdicta mulier eius falsis assertōnibus et illusionibus crediderunt et alie supradicte natōes eo quod gabriel archangelus sepe a deo ad sanctos homines destinatur. quod ex ore Gabrielis archangeli machometus leges illas susciperet quarū eis obseruantiā impabat.

De qualitate doctrine et legis machometi.

Tercia considera tio est videre qualis est lex machometi. Et licet ex superioribus satis clareat quod homo tam bestialis et imūdus non potuit dare nisi legē sibi correspōdentez. Verūtamen vt fideles cognoscant falsitatē eius et quō non est lex dei sed diaboli septem passibus explicat. Primus erit de modo fallaci quod dedit legem suā populo ei credenti. Secundus de erroribus sue legis. Tercius de fatuis sue legis fabulis. Quartus de maliciis sue legis. Quintus quō nil le miraculis fuit confirmata. Sextus quō est lex contradictionis. Septimus quod in pluribus est per hoīem reuocata et a diabolo tanquam a principali actore constituta.

De modo quo fuit data lex machometi.

Primus passus ē videre modū quo secta ista Machometi fuit data. Circa quō notandū est. quod sicut fert est libellus quidem in ptibus transmarinis de eius fallaciis in quo legitur quod ipe volens sibi cōsiliare animos populorum dicebat se esse prophetam ad eorum salutem diuinitus destinatum vicz vt legem iudeis et xpianis datam que nimis rigida erat et seuera initiorum pceptorum pmulgatione temparet. et vt eius missioni ad instar moysi attestari signa quedā et pdigia videret. assignata die ad certum locum populū conuo

cauit. legē diuinitus missam in signis ⁊ ꝓdigijs accepturū. tunc eo sermotionante ad pplm. columba candida que in vltio loco erat ad hoc fallaciter edocta. euolans sup humerū eius stetit. ⁊ in eius aure iuxta morē solitū grana i aure reposita cōmedens verba legis ei suggerere videbat. Thaurus quoqꝫ similiter ad hocipm cōsuetudine quadā edoctus vt de manu eius pabulū acciperet ad vocē eius corā pplo venit. ⁊ quasi noue legis mandata celitus missa. que ipe cornib⁹ eius alligauerat detulit. Sed ⁊ vasa quedaꝫ lacte ⁊ melle plena. que ipe in certis venis terre artificiose ac latenter imiscuerat. quasi per diuinā reuelatōem fecit effodi. ⁊ populo velut in signo future abūdātie quaꝫ ꝑ eiusdem legis obseruātiā mereretur ostendit. Sicqꝫ miraculis ⁊ magnalibus diuinis cōgratulantes ⁊ acclamātes seduxit. atqꝫ ad legem suam quasi diuinā recipiendā ꝓtinaciter animauit

De erroribus legis machometi

SEcundus passus ostendit errores legis machometi. Vn̄ oim antiquoꝝ feces quas diabolus sparsim semiauerat sil' in machometo: ⁊ ei⁹ lege recollegit ac renouauit. Ipse nanqꝫ cū sabellio negauit trinitatē ꝑsonarū in diuinis. Secūdo docuit xp̄m esse puram creaturā cum arrio. Vnde ⁊ sergius monachus q̄ fuit mgr̄ Machometi vt dictū est. fuit hereticus arrianus. Tercio asserit ꝙ iudei nō occiderunt xp̄m sed quendā ei similē ⁊ ibi cōuenit cum manicheo. Quarto dixit ꝙ deus transtulit xp̄m ad se. sed apparebit circa finem mundi. ⁊ occidet antixp̄m. ⁊ postea faciet eum deus mori. ⁊ q꞉ negat xp̄i passionē negat oīa sacramenta ecc'ie que a passiōe xp̄i sumpserunt efficaciā. ⁊ in hoc ꝯuenit cū donatistis hereticis. Quinto dicit ꝙ demones possunt saluari ꝑ alchoranuꝫ. ⁊ ꝙ ipi audito alchorano multi ex eis facti sunt saraceni. ⁊ in hoc aliqualiter imitat origenē qui dixit ꝙ adhuc demōes saluabunt. Sexto dicit ꝙ qn̄ deus misit ꝓ eo gabrielem ꝙ ipe iuit ad deum. ⁊ deus imposuit ei manus. ⁊ tantā frigiditē sensit ex tactu manus dei super humerū eius ꝙ frigiditas ꝑuenit vsqꝫ ad medullā spine dorsi. ⁊ in hoc cōuenit cum acronio forti qui ponūt deuꝫ corporeuꝫ. Septimo dicit spm̄ sanctuꝫ esse creaturā. ⁊ in hoc cōuenit cuꝫ machedonio. Octauo dicit ꝙ aliqui angeli facti sunt demones. q꞉ noluerūt adorare adam. ⁊ i hoc oīno neminē imitat. Nono ponit ꝙ vltima hois beatitudo est in comedendo ⁊ luxuriando. ⁊ i vestibus p̄ciosis. ⁊ in hortis irriguis. ⁊ in hoc cōuenit cuꝫ cherinto heretico ⁊ cū quibusdaꝫ paganis. Decimo ponit in capitulo de mensa ꝙ familia sua nihil oīno valet nisi cōpleat legem ⁊ euangeliū ⁊ libꝝ sibi reuelatū. s. alchoranū. et sic docuit gentes iudaizare. ⁊ iō docuit circūcisionē esse tenendā. ⁊ in hoc conuenit cum vierne heretico. Vndecimo docuit indifferenter accipe vxores aliorum. ⁊ in hoc videt cōuenire cū nicholaitis hereticis. Duodecimo docuit licituꝫ esse habere plures vxores contra aplm. j. Coꝝ. vij. ⁊ ꝯtra cōstitutiōem ꝑfectaꝫ legis nature: erunt duo in carne vna Gen̄. ij. ⁊ in hoc conuenit cū nazareis hereticis licitū ponentib⁹ in noua lege articulū de pluralitate vxoris. Decimotercio docuit vti lotionibus ꝓ baptismatibus in remissionē peccatoꝝ ꝯ aplm ad Ephe. iiij. vna fides vnum baptisma. ⁊ in hoc cōuenit cum nouatōis ⁊ donatistis hereticis baptisma reiterātibus. Decimoquarto docuit licitū eē ꝫodomiā tam cū masculo q̄ꝫ cū femia. vt ptꝫ in alchorano capitulo de vaca. ⁊

In hoc conuenit cum zodomitis hereti
cis. lꝫ saraceni pallient hoc quibusdaꝫ
honestis expositionibus. Hec aũt fuit
tota intentio machometi. vt. s. resecaret
quicq̃d erat arduũ in credendo. ⁊ quic
q̃d erat difficile in op̃ando. ⁊ cõcederet
cõia ad que mũdani hoies ꝓni erant ⁊
maxime arabes. s. gulã ⁊ luxuriã ⁊ ra-
pinã. de virtutibus aũt puta de humi-
litate vel de pace. vel abstinentia. vł de
charitate dei ⁊ ꝓximi. vel de vltimo fi-
ne nihil notabile dixit. ⁊ qꝛ de omibus
his poterat eius falsitas ⁊ malicia dep̃
hendi tam ꝑ nouũ q̃ꝫ ꝑ vetus testamẽ-
tũ q̃ꝫ etiã ꝑ dicta ꝓphetaꝝ. qui de virtutibꝰ
⁊ vltimo fine hoĩs tractauerunt. mãda
uit oino ꝙ nihil crederent qd̕ esset con
trariũ huic legi. sed qui aliud crederet:
occideretur.

De fatuitatibꝰ ⁊ fabulosis le-gis machometi.

Tercius passus est de fatuitati-
bus ⁊ fabulosis legis ⁊ doctri
ne machometi. Ex qbꝰ satis ap
parebit qd̕ non est lex dei. Non. n. lex
dei fabulosis ⁊ ridiculosis calificat̃ q̃
potius ꝯuertunt hoiem in risum q̃ꝫ in
deuotõem. talis est lex machometi. vt
certũ est oibus eam legentibꝰ. ⁊ de mł-
tis quedã pauca lꝫ magis notabilia re
ferant̃. dicit̃. n. in ca. de lenemelle ꝙ in-
terp̃tat̃ formica. ꝙ Salomon cõgrega
uit magnũ exercitũ angeloꝝ. vicꝫ ho-
minũ ⁊ animaliũ. ⁊ qñ ibant inuener̃t
fluuiũ formicaꝝ. ⁊ tunc formica dixit.
O vos formice introite in habitacula
vr̃a ne interimat vos Salomon ⁊ mi-
lites eius. ⁊ subrisit formica. Et pꝰ pau
ca qñ reassignabant̃ omnes aues in ex
ercitu inuentum est ꝙ deerat vpupa. ⁊
dixit Salomon. quid est ꝙ hic non in
ueniã vpupam puniam illam ⁊ decol-
labo eam vel assignabit rõnem quare
defuit. ⁊ stetit vpupa non multum lon
ge ⁊ ait: vidici ꝙ vos nescitis ⁊ veni ad
vos de sabea cum veris rumoribus. in
ueni siquidẽ mulierem regnantem in-
ter eos. ⁊ comperi populum suum co-
lere solem absq̃ deo. Item in capitulo
delchamar quod dicitur in temp̃e lu-
ne appropiquauit hora ⁊ fracta est lu-
na. quod exponentes doctores eoruꝫ:
dicunt ꝙ machometus stabat cum so-
cijs suis. ⁊ cum videret lunam appro-
pinquantem coniunctioni dixerũt ei.
ostende nobis aliquod ꝓdigium. ⁊ tũc
ipẽ iuuit lune duobus digitis. s. indice
⁊ medio. ⁊ tunc fracta est in duas p̃tes
⁊ vna medietas cecidit supra montem
elikays qui iminet ciuitati meque: ex
vna p̃te. ⁊ alia medietas super aliũꝫ q̃
mons rubens appellatur situs ex alia
p̃te ciuitatis. ⁊ cum sic fracta esset luna
venit ⁊ intrauit manicam camisie ma-
chometi ⁊ ipẽ integrauit eam. Item in
capitulo seba dicitur ꝙ vermis indica
uit mortem salomonis. vbi dicit glosa
ꝙ salomon dum staret innixus sup̃ ba
culum suum subito tantus dolor eum
arripuit ꝙ expirauit. nec tamen corru-
it diuino miraculo. demones autẽ qui
ei seruiebant videntes eum stare crede
bant eum viuere. ⁊ natus est quidã ver
mis de terra ⁊ corrosit baculum cui in
nitebatur. ⁊ tunc fracto baculo corruit
salomon. ⁊ concurrerunt demones et
inuenerũt eum mortuum. ⁊ extunc ce-
perunt hoibus nocere ꝓ posse. Itẽ ipẽ
machometus in libro narrationũ red-
dit cãm quare vinũ sit illicituꝫ. ⁊ dixit
ꝙ deus misit angelos duos in terram.
vt bene regnarent ⁊ iuste iudicarent. et
fuerunt isti angeli aroth ⁊ maroth. cũ-
q̃ꝫ venisset mulier que habebat cãm in
uitauit eos ad prãdiũ. ⁊ dedit eis vinũ
bibere. qd̕ eis deus mandauerat ne bi-
berẽt ⁊ inebriati req̃sierũt eã d̕ luxuria

⁊ consensit hoc ꝑcio ꝙ vnus doceret eã
ascendere in celum ⁊ alius descendere
Cunqꝫ eam docuissꝫ ascendere in celũ
⁊ deus illam videret audita cã ⁊ modo
fecit eam lucifer ꝙ esset ita pulchra in
ter sidera sicut erat in terra inter mulie
res. Data aũt occasione angelis q̃ pec
cauerãt vbi vellent puniri hic vel in fu
turo elegerũt magꝭ puniri in pñti quã
in futuro. ⁊ tunc deus suspendit eos ꝑ
pedes in puteo babylonis cuꝫ cathena
ferrea. vsqꝫ ad diem iudicij. hec ⁊ simi
lia multa cõtinent in ꝑdicta lege ꝑ que
quilibet sapiens poterit cognoscere fi
xionẽ ꝙ nullo modo sit lex dei. Nõ .n.
lex diuina cõsueuit loqui hoibus ꝑ ta
les fabulas. sunt .n. sequentes macho
metũ illi de qbus ꝓphetauit Paulus a
veritate quidẽ auditũ auertẽt ad fabu
las aũt conuertent. Item dicit in libro
narrationũ. ꝙ celum creatũ fuit de fu
mo ⁊ fumus de vapore maris. ⁊ mare
de monte quodaꝫ qui vocat caph qui
cingit totum orbem ⁊ sustinet celũ. Di
cit etiam ꝙ sol ⁊ luna erant equalis lu
minis ⁊ virtutis. ⁊ nõ erat distinctio in
ter diem ⁊ noctem. quadã aũt vice vo
labat gabriel. ⁊ accidit vt ala sua tange
ret lunam que obtenebrata est sic mo
do cernimus. Preterea dicit ꝙ natus
est sus de stercore elephantis ⁊ mus d̾
stercore porci. ⁊ cattus de frõte leonis.
qd̾ narrat in hunc modũ. Nam cũ essꝫ
noe in archa cum filijs ⁊ aĩalibus qñ
ibant ad secreta nature inclinabat ar
cha. ⁊ maxime cum ibat elephas. ⁊ cũ
vehementer timerent cõsulit noe dñm
qui ait. vade ⁊ inclina culum eius ad
foramen stercorarie. ⁊ fecit sic. q̃ ⁊ ster
corizauit. ⁊ natus est sus grandis satis
de stercore elephantis. Cuꝫ aũt rostro
forsorio grouolaret feces vt solet natꝰ ẽ
mus ⁊ cepit rodere tabulas arche. ⁊ tũc
maxime timuerũt ⁊ cõsulto dño noe ꝑ
cussit leonẽ in fronte. ⁊ egressus ẽ cat

tus ꝑ nares eius. ⁊ hec est cã vt dicit q̃
re caro porci sit illicita. Dicit iteruꝫ in
eodẽ ꝙ deus in fine mũdi occidet oẽm
creaturã etiam angelos ⁊ archangelos
⁊ nihil remãebit viuũ nisi deus ⁊ mors
que est quidã angelus qui dr̃ adriel. et
tũc ꝑcipiet deꝰ adrieli ꝙ occidat seipm
quo facto dñs insulcabit voce grandi:
⁊ dicet. vbi sunt satrape mundi ⁊ princi
pes ⁊ post hoc resuscitabit oia. Ipe ẽt
Machometus scripsit libꝝ vbi posuit
duodecim milia verba stupenda. ⁊ cũ
admirantes quererent vtrum oia illa
essent vera. Respondit ꝙ soluꝫ tria mi
lia veritatẽ hẽbant oia alia falsa erant.
Cum igit in ꝑdicto libro aliquid falsi
tatis depꝑhendit dicũt saraceni ꝙ h̾ dix̾
machometus. qꝛ non erant oia vera. ⁊
istud ẽ de illis residuũ totũ sp in suo ro
bore ꝑseuerat. ita etiã faciũt saraceni d̾
alchorano. qꝛ cũ multa falsa i eo ⁊ mẽ
dacia cõpꝑhẽdãt tñ ꝑꝑ quedã vera q̃ cõ
tinet q̃i verbũ dei ab eis colit. Nõ ẽ sic
de euangelio xp̃i. qꝛ si in eo vnũ solum
verbũ falsuꝫ inueniret. qd̾ absit de euã
gelio. vt dicit aug. cã iusta esset ꝙ totuꝫ
euãgeliũ friuolũ reputaret. ⁊ vanũ. qꝛ
modicũ fermẽtũ corrũpit totã massaꝫ
fm aplm. ⁊ hinc est ꝙ lr̃ati ⁊ magni sa
pientes inter saracenos non adhibent
fidem sed fictiõesꝫ doctrine aduertũt in
ꝑdicto libro. Cuiꝰ sunt duo signa. Pri
mũ ꝙ renuunt disputare cum alijs sa
pientibus publice. Secundũ ꝙ nolũt
adduci alchoranũ in publicum ⁊ dolẽt
vehementissime cum ab alijs legitur ⁊
nullo modo vellent ꝙ in linguas alias
⁊ litteras transferretur. Scimus enim
ꝙ verum aurum neqꝫ lumen timet ne
qꝫ ignem. Et ideo quia christiani de ve
ritate cunfidunt que fortissima ẽ ⁊ ma
net in eternum libenter cum alijs nati
onibus de euangelio conferunt: gau
dentqꝫ cũ ab alijs nationibꝰ creditur. et
desiderant ꝙ omnibus hoibus publi

eet. ⁊ in linguas alias transferat. ⁊ non solum scripturis sed etiã picturis ⁊ colaturis publice xp̄i passionẽ ostẽdũt q̄ ab alijs natiõibus ludibriũ ⁊ ignominia reputat.

De malicijs legis machometi spurcissimi:

Quartus passus est de malicijs legis machometi. Cũ deus sit sũme bonus ⁊ optimus scit optima adducere s̄m dionisiũ si mala continet lex aliqua ꝯstat illã nõ esse a deo talis est lex machometi. vt p̄z ꝑ totũ alchoranũ. Dicit.n.in c a.elbacaph.et etiam in capitulo elcem quod interp̄tat demones. q̄ ip̄m alchoranũ placet demonibus ⁊ in eo delectant. demões autem sunt praui ⁊ damnati in volũtate quibus nõ placet nisi qđ malũ ẽ igr̄ alchoranũ est malũ. Preterea alchoranũ est cã oĩm maloꝝ vt occisiõis ⁊ rapine ⁊ piurij. ⁊ hmõi que quidẽ mala sunt. Alchoranũ non solum ꝑmittit ſ; mandat occisionẽ. nec est excusatio q̄ mandat q̄ occidant increduli. Dicit ei sine dubio q̄ fideles nõ debent occidere fidelẽ. ip̄os aũt infideles p̄cipit occidi nisi soluant tributũ. ergo soluere tributũ est integra cã q̄ occidant vel non occidantur. Preterea sicut in alchorano in pluribus locis legit nullũ ẽ maius malũ q̃ imponere deo mendaciũ Alchoranũ aũt deo imponit mẽdacia multa p̄ter illa que dicta sunt supius. que omnia redundant in deum. quõ ẽ alchoranũ est sermo dei vt dicũt. Possumus aũt ostendere plura alia. Nam in capitulo elemphaal qđ interp̄tatur lucra. dicit q̄ lucra sunt dei ⁊ nuncij. ⁊ ⁊ q̄ debet deo quintã partem de his q̃ lucrant. Sed nũquid deus est ita malus q̄ ꝑmittit rapinã vt inde insequat ꝑtem suã. s. quintã ptẽ. An est ita pauper q̄ non habũde alat pauperes suos scȝ viduas ⁊ pupillos ⁊ peregrinos de q̄bus ibi loquit. nisi ꝑmittat rapinã vt inde lucret. Certe iam fecit machometus deum consortẽ sibi in malũ quem non põt habere consortẽ in bono. Q̄ aũt p̄cipiat rapinã p̄z a sana. xij. vbi loquit saracenis in hunc modũ. viri boni deum timentes factis ꝑ que vosipsi ꝓpinqui sui sitis studeatis ipsiusq̄ nomie vsq̄ quo vos meliores ⁊ elatiores efficiamini p̄datores ⁊ expugnatores estote. Preterea lȝ alchoranũ aliq̄ mõ ꝓhibeat rapinã vel piuriũ vel quedã alia mala. tñ ip̄a ꝓhibitio est quedã ꝑmissio. dicit.n. ne faciatis talia mala q̄ deo non placent. sed si feceritis ipse est misericors et miserator. q2 indulgebit vobis defacili. De rapina aũt nihil mãdat vnq̄ q̄ restituat. nec ip̄i talem consuetudinẽ hñt. sed sufficit saraceno q̄ dicat nõ ẽ deus nisi deus ⁊ machometus est nuncius eius. De piurio ṽo expresse dicit in capitulo elmeijde qđ int̄p̄tat mensa nõ imputabit vobis deus fraudatõem iuramẽti sed moderatõẽ eius. q. d. piuriũ nõ obligat ad culpã sed ad penam. ⁊ postea subdit ꝓ transgressione vo eius decem miseroꝝ cibatio seu eoꝝ vestitio. aut vnius captiui redemptio. q̄ aũt hoc nõ valet trib⁹ vi cibus ieiunabit. Ex istis sequũt omia mala. nõ eñ timent rapere vel fraudare nec piurare nec seruent fidẽ tñ xp̄iani tenent q̄ fides seruanda est hosti et etiam infideli. Ex supradictis satis p̄z q̄ lex machometi nõ est lex dei exquo multas continet malicias ⁊ multa falsa ⁊ criminosa.

Q̄ lex machometi non ẽ confirmata miraculis:

Quintus passus ẽ q̄ lex machometi non est cõfirmata miracul. Ex quo quicũq̄ sani intellect⁹ poterit aduertere qđ nõ ẽ lex dei. qñ.n.

moysen misit deus ad pharaonē osten
dit magna miracula. helias. helizeus.
⁊ alij ꝓphete fecerūt magna ⁊ inaudita
miracula. ⁊ illi ꝑcipue omēs qui aliq̄d
nouitatis attulerūt mūdo. xp̄c aūt ve-
nit ꝓp̄e cū ꝓdigijs ⁊ signis maximis.
sicut etiā in alchorano dicit̄. Si aūt di
cant saraceni ꝙ plura ⁊ magna miracu
la fecit machometus. sicut est illud de
integratōe lune fracte ⁊ de fonte aque
quam cum digitis suis fecit emanare.
Hec friuola sunt ⁊ cōtra alchoranū eo
rū. ꝓhibet. n. machometus ꝙ nihil de
eo credant nisi ꝙ scp̄tū ē in alcharano
de oibus inquit phs multa mentiti st̄
ꝙ ne de me veruʒ teneat̄ qđ alchorani
auctoritate fulcit̄ q̄ cū miracula nō fa-
ceret oñdere volens cām deū cōsequē-
ter introduxit dicens. dñs dixit ad me
iō te miracula facere non ꝑmitto. qꝛ ne
tibi. s. contingat. sicut in alijs ꝓphetis i
miraculis timeo. suo ergo testimonio
ꝯuicit̄ nullū fuisse miraculū seu signū.
Itē ip̄e machometus in alcharano fre
quenter recitat ꝙ cū hoies ei dicerent:
oñde signa q̄ fecit moyses ⁊ xp̄s ⁊ alij
ꝓphete. Rñdebat qꝛ moyses venit cuʒ
signis ⁊ nuncij ceteri. ⁊ maxime xp̄c q̄
venit cū maximis ꝓdigijs. ⁊ mūdꝰ nō
credit eis sed dicebant ꝙ erant malefi-
cis. iō nō ꝑmittit me deus facere mira
cula. nō. n. crederēt ꝫ veni in virtute ar
moꝝ. Sed hoc cōuincit̄ expressum eē
mendaciū. quō. n. nō crederent ei si fa-
ceret miracula q̄ crediderūt ei sine mi
raculo. Talia. n. mādauit eis ad q̄ mū
dus ꝓnus est. ⁊ currit sine aliquo mira
culo ⁊ mandato. s. ꝙ occiderent ⁊ rape
rent. ⁊ mlīeres plurimas impregnarēt
⁊ ꝙ dentē ꝓ dente ⁊ oculū ꝓ oculo ex-
traherent. Ad hec aūt oia ita ꝓni sūt
mundani hoies. vt vix ⁊ cū magnis vl
tionibus ⁊ iudiciarijs penis ab istis va
leāt coerceri. Qđ aūt induxit ꝓ signo
ꝙ sit missus a deo in virtute armoꝝ ex

pressam cōtinet falsitatē. non. n. sp̄ fuit
victor sicut moyses ⁊ iesus. enoch ⁊ he
lyas quos angelꝰ dñi sp̄ ꝓtexit ⁊ victo-
res fecit. Machometus aūt vincebat
aliqñ. ⁊ aliquo mō vincebat̄ sicut ⁊ alij
tyranni. nā dentes eius in bello cōtriti
sunt. ⁊ facies collisa. sicut hr̄ i bello qđ
vocat̄ gasimetobor. vbi fuit vulneratꝰ
in ore. ⁊ amisit vnū dentē de prioribus
corruit quoq; in foueā. ⁊ fuit valde tur
piter victus ꝙuis in ꝑcedenti nocte ex
ꝑte dei sui cōtrariū ꝓmisisset hec in ꝑu
gione ⁊ alia sil'ia. ꝑte secūda ca. viij. Ex
quo etiā ptʒ ꝙ nō ē miraculū illud qđ
ꝓ signo inducūt vicʒ ꝙ subito magna
ps mūdi ei adhesit. Talem. n. legē con
stituit ⁊ talia mādata dedit ad que oēs
ꝓni sunt etiā sine mandato. vt supius
patuit. Dixit. n. iussit mihi deus terrere
gentes gladio donec testificent̄ ꝙ non
est deus nisi deus. ⁊ ꝙ ego suʒ nuncius
eius. qđ si fuerit ꝯfessi sanguinē ⁊ pecu
niā suā saluauerunt. ⁊ inde saraceni di
cunt̄ saluati. Nam quicūq; recipiebāt
mandatū machometi. ipse ⁊ sui salua-
bant eū. ⁊ nō occidebāt nec expoliabāt
vnde ⁊ saraceni nō saraceni vocant̄ sed
messalami qđ interp̄tat̄ saluati. ipi aūt
vere credunt se esse saluatos. ⁊ deridēt
xp̄ianos q̄ nolunt dici messalami. i. sal-
uati vt ipi. sed volunt dici xp̄iani. Duʒ
aūt plures a machometo talē saluatōʒ
accipent ex ꝑdicta causa. Postea fecit
ꝑconisari q̄cunq; dixerit nō est deus ni
si deus intrabit paradysuʒ etiā si latro
cinatus fuerit ⁊ fornicatus. Venit aūt
quidā ad machometū dictus hebidor
da. ⁊ quesiuit ab eo si hoc esset verū. Et
rñdit ꝙ sic. ⁊ addidit etiā si cū ꝑcedenti
bus biberit vinū. ⁊ etiā si occiderit ⁊ ad
iecit machometos etiā si turserit nasuʒ
hebidorda. ad ea aūt oia ꝯfirmāda nō
ostendebat miraculū sed nudabat gla
diū. Idem habet̄ expressius in capitu-
lo ꝓphetarū. vbi sic legit̄. Dixerunt de

Machometo.s.ascultasti somnias seu blasphemias vel certe poetizas fiat ad nos saluantē cum miraculo vno oñde queadmodū missi sunt ⁊ priores. Rñdit destruxit inquit deus ciuitates añ eos q̄ nō crediderūt. ⁊ q̄ pcesserūt vos nō crediderūt. nec etiaʒ vos miraculis crederetis nisi p gladiū. vt sicut i capitulo ꝓphetarū narrat. Ait ve querentibus miracula fieri ab eo ⁊ dixerunt ei. Asculta sti somnias ⁊c̄. Rñdit sicut supra. vsqȝ p gladiū. Audite ergo machometici si alchoranū visitatis. ipe est qui affirmat machometū mille fecisse miracula. longe aūt plures sunt quos cōsumpsit gladius q̄ qui gratis eū secuti fuerūt. Declarat ergo ex supradictis legem machometi nullo miraculo fundatā esse ⁊ sic nō dicēdā lex dei. Fides aūt xp̄iana que pcipit ardua tota ē fundata i miraculis vtilibus ⁊ manifestis que nō solū xp̄c fecit sed etiā apl'i p⁹ eū etiā doctores q̄ euangeliū ⁊ aploꝝ dcā exposuerūt. ⁊ vsqȝ ad ista tp̄a durauert miracula. s. de effugatōe demonū ⁊ curatōe longuoꝝ ⁊ resuscitatōe mortuoꝝ. Hec mirabilia faciūt xp̄iani ⁊ fecerūt q̄ dicunt xp̄m crucifixū esse veruʒ ⁊ solum deuʒ. Et si dixerint saraceni q̄ ista nō credunt nec facta sunt oñdem⁹ eis miracula magis. Constat. n. q̄ tot⁹ mūdus colebat idola. ⁊ maxime romani qui tenebant monarchiā mundi. hi receperūt fidem xp̄ianā. ⁊ nō solum acceptauerūt xp̄m crucifixū esse verū deuʒ sed etiā expuerūt oēs alios deos q̄ tanto tp̄e in idolis qui dabant eis respōsa. nec imponebant eis aliqua grauia cuʒ fides xp̄iana tam ardua ⁊ insolita mūdo imponat. vt cōtēnere mundū cōtēnere seipm̄. diligere inimicos. orare ꝓ psequentibus bene facere malefacientibus. aliena nō appetere. ꝓpria largiri. Hec oia mūdus acceptauit ⁊ ritū pristinū dimisit. Aut igit ꝓpter sufficientia miracula. aut sine miraculo. mai⁹ autē miraculuʒ fuit si sine miraculo ⁊ p homines imponētes simplices ⁊ pauperrimos pcurari potuit. ⁊ hec fecerūt xp̄iani nō alios occidendo sed morteʒ ab aliȷs eq̄nimiter tolerando. Cōstat autē modis oibus fidem xp̄ianā stupendis miraculis eē fundatā legē etiā machometi nullo sulari miraclo. nō eīn iudicauit. ⁊ maxime quo ad carnales hoies ⁊ mundanos. Aliȷ vo. s. intelligētes literati ⁊ virtuosi viri ei nullateu⁹ adheserunt fidem.

Que est lex contradictionis.

Sextus passus est q̄ lex machometi est lex cōtradictōnis. Sūt eīn in eo innūere cōtradictōes. de quibus ꝓpter breuitatē octo subiungunt. Primo se dicit esse generalē ꝓphetā. ⁊ tñ dicit q̄ alchoranus datus ē ei arabice. ⁊ q̄ nescit aliā linguā nisi arabicam. Item secūdo dicit in capitulo d̄ delbachara q̄ interp̄tat vaca q̄ iudei ⁊ xp̄iani ⁊ sabei saluabūt. ⁊ capitulo ad miram. dicit postea q̄ nullus saluabit nisi in lege saracenoꝝ. Item tercio mādauit eis q̄ nō altricent cū hoibus alterius secte verbis asperis sed verbis mā suetis. non. n. pertinet ad hoieʒ dirigere sed ad deum solum. ⁊ vnusquisqȝ habet de se solo reddere rōnem ⁊ non de alio. ⁊ postea mādat in pluribus locis. q̄ occidant ⁊ expolient qui nō credūt donec credant vel soluant tributū. preterea ipse dicit in capitulo libem q̄ illi qui recipiūt sine deo dñm alium tu nō es patronus ⁊ pcurator eoꝝ sed deus reseruat sibi. Est igitur notabilis contradictio qui ex vna parte auctoritate dei totiens mandat q̄ occidantur incre duli. ⁊ ex alia parte deus mādat q̄ etiam ꝓ tāto scelere nullus est pcurator ad puniendū sed soli deo reseruantur. Iteʒ quarto machometus in capitulo

zalt tentanti in fine iactat se ꝙ ipe nō ē de cōpellentibus. ꝫ quō nō est de ꝓpellentibus q̄ mandat ꝙ nō credētes occidant ꝛ expolient. Item hoc in ca. ꝺ vaca cōcedit zodomiā tam cum masculo ꝗꝫ cum femina. dicit. n. saracenis ꝙ nō polluant se cū infidelibꝰ nisi credant et de mulieribꝰ dicit. mulieres vr̃as aratura vr̃a arate eas vt vultis. ꝛ tñ in eodē capitulo prius dicit ꝙ illi zodomite tēpore loth opati sunt abominabile vicium ꝛ ꝑstis natōibus insuetum. Itē. vj ipe dicit ꝙ noe abraā ysaac ꝛ iacob ꝛ filij eoꝝ fuerūt saraceni. ꝛ tñ ipe dicit ꝙ mandatū est ei ꝙ ipe essꝫ ꝑmus saracenus. Preterea cōstat ꝙ nō fuerūt saraceni ꝗꝫtū ad ritum nisi postꝗꝫ fuit data lex saracenoꝝ. lex aūt saracenoꝝ est alchoranū. qꝺ quidē fuit datuꝫ post legē moysi ꝛ euāgeliū sicut habet in alchorano imo non sunt adhuc septingenti. lxxxv. āni ꝙ fuit machometus cū ipe venerat circa ānos dñi sexcentos. lxvj. sicut patuit supra cōsideratōe. j. articulo iij. Cōstat tñ ꝙ noe abraā ysaac ꝛ iacob fuerunt ante legē moysi ꝛ euangeliuꝫ. Item. vij. ipe dicit ꝙ deus ꝓhibuit auguriū. ꝛ tñ ait auguriemini si aliter nō potestis in scissura datili. ꝛ qui hoc nō fecerit anathema sit. Item. viij. ipe dicit se missum arabibus. qꝛ nunciū nō habuerunt. dicit. n. ꝙ alchoranū datū est eis solū in lingua arabica. dicit. n. se nescire aliā linguā nisi arabicam. Vñ cū adhesissent ei quidaꝫ bacherra iacobinus ꝛ salon persa ꝛ abda alba de ꝑside filius seleā iudeꝰ ꝛ quidā dicerēt ꝙ ipsi instruebant eū. ecce cecidit in faciē suā ꝛ cōtracte sunt manus eius ꝛ pedes. et socij cooperuerūt eū vestibꝰ suis ꝛ ad se rediens dicit deus misit me corripe vos de ꝟmone quē dixistis ꝙ tales me docerent. legitꝗꝫ eis vnā lectōnem alꝰs sniam que est in fine lectōis elnael. qꝺ interꝑtat palma que sic dicit. Scimꝰ ꝙ ipi dicēt ꝙ instruit eū homo. lingua aūt qua loqueret ei ꝑseca. hec aūt arabica patens est. ꝛ ex hoc dicit quō pōt eē ꝙ illi instruant me quoꝝ vnus ꝑsecutus est ꝛ alter hebreus q̄ dixerunt ei pōt esse ꝙ lingua sua tibi loquat. ꝛ exponunt tu lingua tua oia notifica. hāc inuenit responsionē. sed q̄ non poterat instrui ab hebreo ꝛ ꝑsa qui sunt ꝓpinq̄ quō poterat aliꝰ valde remote lingue instruere. Ipe tñ post dicit se esse missum ad vniuersitatē gentiū. Sed quō ibit ad oēs gentes in septuaginta linguis qui nescit recitare suū sermonē nisi in lingua arabica. Dicit tñ vñ hr̃ in libro ꝓphetatū ꝙ dixit ei deꝰ nō misimꝰ te nisi ad vniuersitatē gentiū. ꝛ igit manifesta cōtrarietas ꝛ aptū mendaciū ꝙ sit missus solis arabibus ꝛ oibus gentibus. Nō igit alchoranū est lex dei in qua tot cōtradictōes inueniūt. Vnde snia est machometi in capitulo elnesa. qꝺ interꝑtat mulieres ꝙ si iste alchoranus nō esset a deo inuenirent vtiꝗꝫ i eo cōtrarietates multe. Sua igit snia sit in destructōeꝫ sue legis. qꝛ ex quo vt visum est multe manifeste cōtrarietates sunt in eo nō est lex dei.

Lex machometi non ē lex dei qꝛ in multis ē per hoiem reuocata ꝛ ꝙ diabolus fuit principalis auctor alchorani.

Septimus passus est ꝙ lex machometi nō est lex dei. qꝛ est in pluribus ꝑ hoiem reuocata. vñ nō est tale examen legis saracenoꝝ inter eos quale int xp̄ianos sepe fit ꝑ cōsilia generalia vbi veritas fidei repetitis ignibus luce clarior innotescit. Cū saraceni qui eius noticiā habent ꝓ autentico tenent actū factū ꝑ machometū abdulhaqui q̄ erat alphaꝫ in ciuitate que dicit malaga qui refert in suo libro versuū reuocatoꝝ. ꝙ cū ipe vidisset

multos locutos fuisse in modo ꝙ aliq
versus alchorani reuocabant ⁊ ꝙ nul-
lus in hoc fecerat finē ꝙ recedendo a ꝑ
dicta ciuitate cōgregauit doctores re-
gule qui ei auxiliū dederūt cū auctori
tatibus ⁊ libris antiquoꝝ mgroꝝ ⁊ ꝙ
sic cōposuit breuiariū certissimū de eo
ꝙ breuiariū reputat̄ inter doctos ma-
gnū onus legis machometi ⁊ nō minꝰ
ꝑiudiciū: qꝛ ostendit allegando sup er
eo alios passus alchorani ꝙ in ipomet
alchorano qd̓ tenet̄ ab oibus sarraceis
ꝓ legē sua data a deo sunt reuocati. cc.
⁊. xxvij. versus de quibus rōne guerre
sunt reuocati centū. xxiiij. versus ita ꝙ
sarraceni faciendo guerrā ꝯtra nō sar-
racenos ipi ꝯtradicūt legi sue in centū
xxiiij. passibus. verbū est magni pōde
ris dicere sunt reuocati. Aliud ē ꝯcor-
dare vnū passum cū altero exponēdo
⁊ declarando qūo in suo casu intelligi
tur vnus passus ⁊ in alio alius sic cum
in multis passibus videt̄ esse ꝯrietas
inter doctores xp̄ianos fit studiose et
autentice ꝑ generalia cōcilia ⁊ sanctos
pr̄es hita examinatōe lōgo tpe cū car-
dinalibus pr̄iarchis archiepis epis et
doctoribus ac multis lr̄atis sue curie
⁊ extra. Sꝫ ꝙ aliqd̓ cōciliū vł papa di
cat ꝙ aliqs passus euangelij sit reuoca
tus alienū est a suo ꝓposito ⁊ oim xp̄ia
noꝝ ꝙ in lege dei fiat sic in legibꝰ ciui
libus vel in aliqbus canonibus seu de
cretalibus specialit̄ in regulis cancela
rie ꝑ q̄s expediunt̄ bulle exeūtes a ro
mana curia quaꝝ seq̄ns papa appro-
bet q̄s vult reuocat: vel sic in foris re-
gni castelle ⁊ ordinationibus qꝛ aliqui
reges faciūt aliquas ordinationes ad
quas magis attendunt q̄ȝ ad antiquos
foros: ⁊ hoc est qꝛ reuocare legem spe
ctat ad suū factorem vel ad equalē seu
maiorem ptātem habentē. Qūo ergo
potest reuocari lex ꝙ putat̄ esse dei per
aliquē aliū: qꝛ si verū est ꝙ esset dei nō

dico ꝑ hoiem sapientē ꝫ nec ꝑ dyabo-
lum vel aliqueȝ angelū nec ꝑ oēs dya-
bolos hoies ⁊ angelos simul in vnum
coniūctos. Sꝫ ad reuocandū tot versꝰ
libri alchoran non fit mentio ꝙ fuit fa
cta ꝯgregatio vlis ex ꝑte oim sarrace-
noꝝ: ⁊ ꝙ maiores coꝝ cōgregarent̄ re-
quisiti: ꝫ hn̄t ꝓ autentico dictū vniꝰ al
faqui: ꝙ dicit ⁊ non ꝓbat nec forte suo
tpe fuit manifestū ꝙ pecierit cōcilium
sup eo a doctoribus regule. Ex quibꝰ
satis clare patet legē machometi non
esse legē dei qꝛ nec autentice examinat̄
imo ꝑ vnū sarracenū in pluribus reuo
cata ⁊ si vnus dyabolus licet sit hoibꝰ
arius qꝛ eos respicit vt inimicos cuȝ ꝑ
sit eius ꝓpriū officiū: nō tamen est ꝯriꝰ
alteri dyabolo: qꝛ si sic iam esseȝ in se di
uisus beelzebub nō posset stare regnū
eius: cū omne regnū in seipm diuisuȝ
non sit stabile. Qūo ergo potest dici
ꝙ sunt tot v̄sus alchorani reuocati cuȝ
ab oibus sarraceis dicat̄ liber a deo re
uelatus. cū ergo vnus dyabolꝰ non sit
alteri ꝯrius ⁊ minus vnꝰ angelus alte
ri: multominus deus sibi ipi. Et cum
omnes sarraceni habeant ꝓ autentico
ꝙ quedam dicta alchorani sūt alijs cō
traria: ⁊ ideo multa illoꝝ reuocata nec
debeat eis dare fides: videant sapien-
tes sarracenoꝝ ꝑ quem doctoꝝ lex eo-
rum debet dici cōposita: ⁊ cū nō a deo
ꝓpter ea que dicta sunt. Relinquit̄ ergo
ꝙ a dyabolo mgro machometi cuius
officiū ē: falsa veris immiscere ⁊ dulci
melle venenū: qꝛ si sic est ꝙ est in se cō
traria contento in ea in parte existente
vero ⁊ in parte mendacio dici poterit
auctor eius non verax ꝫ mendax: ⁊ ꝙ
debet attendi mendaciū est multū pe-
riculosum: quia de talibus taȝ magnis
⁊ tam preiudicialibꝰ ⁊ dampnosis mē
dacijs sicut sunt multa contenta in al
chorano condempnancia animas suo
rum credencium in speciali hic ꝙ non

A

obstante q̄cunqꝫ ꝯtraria rōne in alcho
rano licet dicta ꝑ michaelem ꝑ gabrie
lem ꝑ deū ꝑ suos angelos ⁊ nūcios ꝓ-
cipiūt fieri guerrā cōtra omnes q̄ non
tenent ꝑtem suam ⁊ non specificat hic
quid cōtineant alij versus reuocati in
multis grauissimis ⁊ ꝑiculosissimis.
Sed cum hoc sit certissimuꝫ ꝙ deus ꝑ
suā naturam non potest esse mendax
angelus bonus siłr q̄ꝛ confirmatus in
grām dei: ꝫ potest esse ⁊ est mendax dy
abolus ⁊ homo. Si ergo lex macho-
meti ꝟm dictū illius alfaqui ⁊ doctoꝝ
regule est ꝯtraria sibi ipi: ⁊ ideo nō da
ta a deo nec ab angelo bono: sequit̄ cō
clusio ex hac rōne quadrimembri suffi
cienti ⁊ hanc rōnem facit dn̄s cessarien
sis magister Johānes de Segobia in
tractatu cōtra sarracenos. Est ergo ꝓn
cipalis actoꝛ alchoꝛani non homo sed
dyabolus qui ex inuidia ꝓpꝛia ⁊ ex ꝑ-
missione diuina ꝓpter peccata popu-
li pꝛeualuit inchoare solemniter ⁊ effi-
caciter ꝑfidiam antixp̄i: quia videns
dyabolus fideꝫ xp̄i crescere in p artibꝰ
oꝛientis: ⁊ ꝙ ydolatria iam defi ciebat
deuicto cosdroe rege persarū ⁊ medo-
rum per eracliū regem xp̄ianissimū: ⁊
ꝙ ip̄e eraclius destruxerat excelsaꝫ tur
rim quā ip̄e cosdroe edificauerat ex au
ro ⁊ argento ⁊ lapidibus ꝓciosis. et ꝙ
crux xp̄i iam tantū erat per eracliū ex
altata ⁊ amplius exaltanda: ⁊ cū non
posset ip̄e dyabolus iā amplius defen
dere plures deos nec totaliter negare
legem moysi ⁊ euangeliū xp̄i qđ iam
diuulgatū erat per totū mundū. Cogi
tauit perfectionem legis quasi medie
inter nouū ⁊ vetus decipere munduꝫ
⁊ ad hoc exequēdū assumpsit quēdaꝫ
hominem dyabolicuꝫ nomine macho
metuꝫ ritu ydolatrā foꝛtuna pauperē
mente superbissimū ⁊ maleficijs famo
suꝫ vt supꝛa visū est. Et q̄dē libentius
assumpsisset dyabolus hoiem bone fa
me: si fuisset ꝑmissus sicut ⁊ libentius
pꝛimuꝫ attemptasset hoiem per aliud
animal in quo ip̄ius malicia zelaretur
q̄ꝫ per serpentem si fuisset ꝑmissus: sed
non ꝑmisit diuina sapientia nisi vt ta
lem assumeret ⁊ ꝑ talem hominē mun
dum inuaderet vt mūdus de facili ad
uertere posset qualis esset lex data ꝑ ta
lem legislatoꝛem.

De fundamento legis ma- chometi

Quarta cōsidera
tio est scire in q̄ sarraceni fir-
mant sue legis fundamentū.
Et patebit ꝙ nihil reale hn̄t ꝫ totuꝫ est
ficticiū ⁊ fabulosum ⁊ tam manifeste
mendaciū ꝙ vnusquisqꝫ rōe capax ad
uertere poterit hāc legē nullius firmi-
tatis existere. Vn̄ dꝛ in alchoꝛano i ca
pitulo filioꝝ isrł laus eius sit q̄ trāsire
fecit ꝟuū sub vna nocte ab oꝛatoꝛio el-
haram que est domus meque vsqꝫ ad
oꝛatoꝛiū remotissimuꝫ que est domus
sancta in ihꝛłm quā bn̄diximus. Expo
sitio huius sententie est in libꝛo q̄ dici-
tur arabice halma hereig qđ latine in-
terpꝛetat̄ in altū ascendere: ⁊ ideo vul-
gariter dicit̄ scala machometi: in q̄ sūt
octuagintaquinqꝫ capitula in q̄bꝰ nar-
rat fictionem quandā sui ascensus ⁊ de
census. Ex q̄bus oībus bꝛeui sūmula
cōpilaui intentum suū circa sue legis
fundamentū. Dixit ergo narrans ficti
onem suam sic. Cū ego machometus
essem mequa in domo mea ⁊ iacerē in
lecto ꝓpꝛio iuxta vxoꝛem meam post
multā vigiliā in lege dei cogitando ali
quantū doꝛmire cepi: ⁊ statiꝫ venit ad
me gabꝛiel angelus q̄ sub hac foꝛma se
mihi ostendit: q̄ꝛ facies eius alba plus
q̄ꝫ lac aut nix aliqua: ⁊ capilli erāt rubi
cundioꝛes coꝛallo: multo etiā rubicun
da habebat supcilia valde ampla ⁊ os
pulcerrimū ⁊ bene foꝛmatum; dentes

quīdem albos ⁊ valde claros ⁊ indutꝰ
vestibus omni re albioribus ac ditissi-
me operatis cum perlis ⁊ lapidibꝰ p̄ci
osis: cinctus erat duabꝰ zonis auri pu
rissimi ⁊ eaꝝ quelibet amplior grandi
pal mo manꝰ ipius rubicunde queād-
modū ignis ⁊ ale ac pedes viridiores
omni smaragdo dixitq́ mihi Macho
mete surge veni post me strīgens te zo
na ⁊ circūuoluens caput tuū atq́ cor
pus tuella tua alba: quia deus vult ti-
bi multa sue potentie ac secretoꝝ suoꝝ
mirabilia ostendere in hac nocte. Cū
ergo surgerem ac venirem ad portam
domus mee respiciens vidi q gabriel
tenebat per habenas quandā bestiam
quā mihi adduxerat cui nomē erat al-
borach que talis erat forme. Erat enī
grandior azino ⁊ paruior mulo: habe-
bat faciem hominis: ⁊ crines eiꝰ erant
de perlis: pectus aūt de smaragdo: cau
da de robino: oculi clariores sole: pe
des ⁊ vngulas habebāt ad modum ca
mele. Hec bestia erat zellata quadā zel
la sic mirabiliter cū perlis ⁊ preciosis
lapidibus operta q nullus est qui di-
cere possit. Multa alia dic̄ de ornamē-
to huius bestie. Sequit̄ ⁊ hec bestia to
ta circūdata erat angelis qui custodie-
bant eam. Tūc dixit mihi gabriel ma-
chomete ascende super bestiam istā ⁊
equita ⁊ cū appropiquarē bestie vt eq̄
tarem noluit sustinere. Et angelꝰ dixit
ei. Alborac morare quiete ⁊ sustine q
hic equitet super te: quia iuro p nomē
dei q nūq́ te hō tal' eq̄tauit adhuc nec
etiā h durāte seclo eq̄tabit tūc bestia il
la dixit qs ē g iste. et gabriel r̄ndit ei di
cēs: h ē machometꝰ dei nūciꝰ ⁊ ꝓpha
magnꝰ ⁊ cū bestia h audiret statī q̄era
māsit ⁊ eq̄taui: gabriel vero mihi scan
dile tenuit siue staffam et confestim al
borac ire cepit ita cito atq́ suauiter q
nullum os hominis hoc dicere vale-
ret: ego nanq́ respiciens passus eius vi
di q ita magni erant q inter vnū pas
sum ⁊ alium erat tantum spacij q̄tum
possit homo longius ꝓprijs oculis re-
spicere a remotis. Et ibat directe v̄sus
templū iherosolymitanū ⁊ gabriel ve
niebat a dextris mecum. Et audiui q̄n
dam vocē bis mihi dicentem ha. ha.
machomete expecta me ⁊ ego nihil re
spondi. Deinde vidi quandā dn̄aʒ pul
criorem q̄ vnq́ vidi que tribus vicibꝰ
dulciter clamans dixit ha. machome-
te aliquantulū me expecta: ⁊ ego cum
appropinquassē ⁊ vellet mihi loq̄ nō
modicum dedignatus reliqui eā. Di
xitq́ mihi gabriel: mō cognosco ma-
gnam in te scientiam fore: ⁊ dicam tibi
quare scias q vox illa que primo te vo
cauit erat lex iudeoꝝ ⁊ si respondisses
ei omnes tue gētes iudei facte fuissent
Vox vero secunda: lex xp̄ianoꝝ fuit:
cui si respondisses omnes tue gētes fi-
dei cristiane adhesissent: s domina illa
cunctis induta coloribus: que postre-
mo te vocauit est mundus iste qui de-
licijs omnibus plenus extat: et quia
expectasti eam: scias vero quia gentes
tue plus solaciorum plusq́ deliciarū
habebunt q̄ omnes alie gentes que
vnquam in preterito fuerint vel sint in
futuro: sed quia dedignatus reliquisti
eam nec sibi respondere curasti: tu ma
gis sine peccato eris q̄ fuerint omnes
alij prophete hactenus vel q ui impo-
sterum subsequuntur: quo dicto tacu
it et duxit me i tēplū: et postq́ fuimꝰ
ante portam templi precepit mihi vt
descenderem ad quendam nigrum la-
pidem vbi soliti erant prophete descē
dere et descendi: et cum descendissem
gabriel angelus per habenas ligabat
alborac: et lapidem prenotatum ⁊ ac-
cipiens me per manum duxit in tem-
plum in quo inueni omnes prophetas
stātes i circuitu tēpli deitꝰ q̊s deꝰ illuc
venire ꝓ me honorādo ⁊ exire de eoꝝ

fecerat sepulchris stabant quidez oēs
me expectando erecti sup pedes suos
⁊ cū viderūt me cūcti orōnes facere ce
perunt. ¶Tūc gabriel mihi dixit. Veni
ni machomete ⁊ fac orōnez priusq̄ alij
quia tu es rex ꝓphetarū oīm ⁊ cūctaꝝ
gentiū dn̄s: qđ audiens misit me ante
⁊ feci duas orōnes satꝫ leues. Deinde
erexi me super pedes ⁊ statim omnes
ꝓphete me salutauerunt gaudentes et
mihi magnū honorē contulerūt ⁊ am
plexantes me dixerunt mihi bona no-
ua de maximo bono qđ deus mihi p̄-
parauerat ⁊ meo populo vniuerso ⁊ ꝓ
me deinde omnes deum rogauerunt.
Alibi dicitur in .ij. libro doctrine sue ꝙ
inuenit ibi abraham moysen ⁊ ihm fi-
lium marie ⁊ dicit ꝙ moyses obtulit si
bi vnū vas plenū vino: ⁊ abraham ali-
ud plenū lacte ⁊ ihs aliud plenū aqua
Et tunc ego ait machometus audiui
vocē quandā coram oībus astantibus
celitus dicentis mihi. Si vas vini ele-
geris tu cū populo tuo ꝑibis. Si autē
vas lactis submergeris. Si vero vas
aque elegeris tu cū oībus tuis ad deū
in perpetuū dirigeris. Et cū machome
tus p̄dicaret hoc fundamentū in ihe-
rusalem cunctis astantibus in cōfirma
tione sue fictōis addidit moyses erat
ruphus ⁊ crispus: ihs filius marie erat
flauus capillis ⁊ medie stature ⁊ vide-
bantur ab eius capite aque ꝓsilire ⁊ ta
men aqua non erat ibi. Abraham vo
ꝓ certo mihi similis. Sequit̄ i p̄dicto
libro scale machomethi peractis orō-
nibus in templo vt supra. Ecce gabri-
el ꝑ manū me accipiens duxit ex tem-
plō ⁊ ostendit mihi quandā scalā q̄ du
rabat a p̄mo celo vsq̄ ad terrā vbi sta-
bant. Erat enī scala illa pulcrior res q̄
vnq̄ visa fuerit ⁊ ipsius pedes iuncti
fuit ad lapidē illū ad quē descenderam
ego p̄mo ⁊ p̄mꝰ gradꝰ erat de rubino.
Scđs de smaragdo. Tercius de perlis
albissima ⁊ qlibet alioꝝ de lapide p̄cio
so iuxta naturam suam cū perlis ope-
rato ex auro purissimo taz ditissime ꝙ
nullū cor hominis cogitare hoc possit
⁊ erat circūdata angelis q̄ custodiebāt
eā. Gabriel quoq̄ me per manū acce-
pit ⁊ eleuans a terra posuit me sup pri
mū gradum scale ⁊ dixit mihi. Ascen
de machomete ⁊ ascendi ⁊ gabriel me
cum similiter: angli vero cūcti associa
bant me qui erant ad scale custodiā de
putati: ⁊ ꝓcedens ꝑ scalā vidi quendā
angelū valde magnū q̄ sup cathedraz
sedēs tenebat in manu sua tabulā q̄n-
dam q̄ ab oriente durabat vsq̄ ad occi
dentē qui vna hora tabulā respiciebat
⁊ alia mundū ⁊ p̄cepit mihi gabriel ꝙ
salutarez eū quia magnū tenebat locū
coram deo: salutaui ⁊ ipe reddidit mi-
hi salutationem capite suo ⁊ nō tātū
ore. Et dixit illi gabriel: quō non salu-
tas hoiem meliorem de mundo: ⁊ ille
q̄siuit a gabrieli dicens: quis ergo hic
est: gabriel rn̄dit: hic machometus nū
cius dei nostri. Et ille. Est ne ipe iā mis
sus. Et gabriel dixit: vtiq̄ sine dubio ⁊
statim me salutauit angelus dicēs val
de bona noua de maximo bono qđ de
us mihi p̄parauerat. Dixit etiā adhuc
angelus ille ꝙ ego eram altior ⁊ hono
rabilior nūcijs oībus ⁊ de iure cūctorū
dn̄s populoꝝ. Et addidit. Scias ma-
chomete ꝙ ppl̄us tuꝰ erit ille q̄ in hoc
mundo manebit posterior ⁊ plus du-
rabit quā omnes alij populi vniuersi:
quia deus multū diligit gentē ppl̄i eo
ꝙ vitāt malū ⁊ faciūt q̄dez bonū: ⁊ sic
ab illo expeditus: gabriel mihi dixit ꝙ
ille erat angelus mortis. Quo audito
mox versus ipm iui ⁊ dixi. Es tu ange
lus mortis: qui rn̄dit vtiq̄. Postea q̄-
siui ab eo rogans ꝙ diceret mihi quō
ipe de corpibus hoim aīas extrahebat
Qui respondit. Scias machomete ꝙ
ab illa hora qua Adam qui fuit p̄mus

hoim creatus est a deo ⁊ positus super
terrā dedit mihi deus hoc officiū vt ex
traham aīas de corpibus hoīz vsqꝫ ad
venturā iudicij diē magnā ita ꝙ nemo
viuus remaneat excepto solum deo ⁊
me etiā cū eodem debet. nanqꝫ postea
deus mihi aīam meā extrahere ac ipe
postmodū sine fine solus in vita pdu-
rabili remanere. Et quesiui ab eo quō
cognosceret que aīe iture essent in pa-
disum ⁊ que in infernum. Et rn̄dit ma
chomete nōne vides tu ꝙ noīa cūctoꝝ
hoim q̄ quondā fuerūt ⁊ q̄ modo sunt
⁊ erūt vsqꝫ in finem p̄sentis seculi oīa i
hac tabula scripta patent. Et etiā mors
quā habiturus est ipoꝝ q̄libet nec nō
⁊ bonū ⁊ malū qd̄ deus iam illis p̄pa-
rauit iuxta meritū singuloꝝ: ⁊ iō bene
scio q̄ eoꝝ in padisuz: ⁊ qui in infernū
sunt ituri. Narrat etiā ibi moduz quō
mittit angelos bonos ꝓ bonis: ⁊ ma-
los ꝓ malis: ⁊ quō extrahit aīas bono
rum cū dextera: ⁊ aīas maloꝝ cuz sini
stra. Sequit̄ et ꝓfectus inde vidi aliū
angelū ita magnū ꝙ tenebat caput su
um supra celum ⁊ pedes eius in abis-
sum qui factus erat ad modum galli:
cui deus ostendēt omnes horas q̄bus
fieri oīones debebant. Nan cū temp⁹
erat orandi veniebat quedam vox de
celo dicens: tu creatura q̄ deo es obe-
diens p̄cipio tibi ꝙ laudes deū: ⁊ mox
ille angelus alta voce dicebat: benedi-
cat deus rex sanctissimus angelorū et
aīaruz ⁊ creaturaꝝ oīm q̄ dicto galli q̄
sunt in terra hoc audientes ꝯfestim cā
tabant omnes ⁊ deū cantando lauda
bant dicentes in cātibus suis vos om-
nes qui obedientes estis deo surgite ⁊
laudate ipm: qm̄ idē potēs est sup oēs
res ⁊ ipe fecit eas etiā ⁊ creauit. Et ꝓ-
fectus inde vidi quendaz aliū angelū
cuius medietas erat ignis ⁊ medietas
niuis nec tn̄ ignis destruebat niuē nec
econtra qui etiā laudabat deuz orans

ꝙ sicut in eo coniūxerat ignem ⁊ niuē
sic coniūgeret corda gentium que sibi
obedientes essent. Et ꝓcedens inde vi
di aliū angeluz ita magnū ꝙ eius ma-
gnitudinem dicere non audere saluta
ui eum: ſ ipe in oīonibus exn̄s nō mi
hi rerpondit: dixitqꝫ sibi gabriel. Qua
re non salutas meliorem hominē vni
uersi seculi. Et ille q̄s est ille de quo di
cis. Et gabriel angelo: hic est macho-
met⁹ quē vides. Et ille. Est ne ipemis-
sus adhuc. Et gabriel respondit vtiqꝫ
vere. Et ecce statiz angelus ille ac alij
quos p̄mo viderā salutauerūt me ⁊ di
xerunt mihi valde bona noua de ma-
ximo bono qd̄ p̄parauit mihi deus: et
ꝓfectus inde vidi aliū angelū mirabi-
li modo magnū qui sedebat sup sedez
⁊ tenebat intra manus suas pilam q̄z
maximam cū qua si ipse solū vnū ictū
daret celū destrueret atqꝫ terram: ⁊ cuz
gabriel pilam respiceret eandez statim
plorare incepit. Et dixi ei. Cur ploras
Et ille machomete. Hic angelus the-
saurarius est inferni. Quo audito ini
versus eū ⁊ ipm salutaui. Verūtn̄ ipe
mihi non respondit. Gabriel aūt dixit
quō nō rn̄des meliori homini q̄z vnqꝫ
fuerit adhuc missus. Et rn̄dit sicut su
pradictuz est de alijs. Et addidit ꝙ illi
qui de populo meo in inferno extite-
rint minus penaꝝ habebūt q̄z alij vni-
uersi ⁊ rogaui eū vt mihi diceret quō i
fernus factus est: ⁊ statim sic mihi nar
rare incepit Scias machomete ꝙ quō
infernus p̄mo factus est: deus fecit ac
cendi ignem sup eum septuaginta mi
libus annoꝝ quousqꝫ factus est totus
rubens igne illo. Postea vero sup illū
ignem fecit superaccendi per tantūdē
tpis aliū donec totus factus est albus
⁊ post hunc ignem fecit adhuc aliū su-
peraccendi: similiter per alia septuagi
ta milia annoꝝ ita ꝙ totus niger fact⁹
est ⁊ plusqꝫ aliqua res obscurus ignis

aūt iste semper in seipo ardet mirabili
modo fortiter ꝫ tamen flāmam alium
non emittit. Quesiui iterū ab eo simi-
liter quō facti sunt angeli iferni ⁊ quaꝫ
vitam ducunt. Et rn̄dit scias ꝙ deꝰ cre
auit eos omnes de igne ⁊ sunt in igne
nutriti ⁊ si hora sola de igne exirent su
bito morerentur nec possent sine igne
viuere sic̄ nec piscis etiā sine aqua. Et
similiter creauit eos deus mutos ⁊ sur
dos ⁊ misit in corde eoꝝ tantū durici-
ei ⁊ crudelitatis ꝙ hoc nemo recitare
valeret: nesciunt em̄ q̄cq̄d aliud facere
preterq̄ꝫ torquere crudeliter ⁊ afflige-
re peccatores: ⁊ ideo fecit eos deꝰ mu
tos ⁊ surdos ne audirent voces seu la
menta pctōꝝ cū ipos affligunt. Et silr
fecit eos ita crudeles ꝙ si forte videāt
pctōres aliqua signa humilitatis ꝑten
dere ipi neqꝫ de pctōribus neqꝫ de solo
hūilitate curam habeant aut vllā etiaꝫ
pietatē. Nam ꝑter penam ignis infer-
ni quā sustinent pctōres habent penā
aliā valde crudelem q2 angeli qui sunt
ibi maximis malleis ferreis torquent
⁊ malleant duriter pctōres ꝓpter ma-
ximā crudelitatem quē in eis est ꝓut i
alchorano loquit̄ deus dicēs: misimꝰ
quidē infernū angelos nostros fortes
⁊ duros atqꝫ crudeles vt nostra māda
ta facient ⁊ obſuent ipsi quoqꝫ nobis
obediūt in oibus que mādamus ⁊ cuꝫ
thesaurariꝰ mihi hec oia retulisset ego
⁊ gabriel ab eo recessimus timore pa-
uescentes nō modico. Et vltra ꝓfecti
sumus quousqꝫ venimus ad primum
celū: ⁊ hoc dicit̄ celū lune qd̄ totū erat
ferreū ⁊ habebat tantū spissi in soliditate
q̄ntū possit homo ire in q̄nqꝫ ānis
⁊ tantūdem spaciꝫ erat inter ipm ⁊ ali-
um secunduꝫ celū. Gabriel aūt pulsa-
uit ad portam ⁊ statim venit ad nos q̄
dam angelus ita magnus ꝙ ipe in lon
gitudine habebat spaciū itineris hoīs
per mille annos ⁊ tantūdem in latitu-
dine: vidimus etiā portas celi que mi-
rabiliter pulcre erant ⁊ multos etiam
angelos custodientes eos qui erāt val
de bene ac ortissime perornati. Tunc
gabriel venit ad vnā portarū vt intra-
ret quod cum vellet facere quidaꝫ an-
gelus dixit ei gabriel quid vis ⁊ quis
est tecum. Qui respondit: mecum est
machometus ꝓpharū sigilluꝫ omniuꝫ
⁊ cūctoꝝ dominus nūcioꝝ: ⁊ volumꝰ
ibi intus intrare. Hoc autē dicto mox
nob porte aperte sūt ⁊ intrauimꝰ: ⁊ cū
introissemus omnes āgeli qui erāt ibi
salutauerunt me ⁊ dixerūt mihi valde
bona noua de quibus non modicum
sum gauisus. Et respiciens vidi ꝙ ipsi
habebant facies hoim ⁊ corpa ad mo-
dum vacarum habebant etiaꝫ ad mo-
dum aq̄larū alas ⁊ erant hūi angeli nu
mero septuaginta milia quoꝝ quilibꝫ
habebat septuaginta milia capita ⁊ qd̄
libet caput septuaginta milia cornua
⁊ qd̄libet cornu septuaginta milia no-
doꝝ ⁊ inter vnū nodū ⁊ aliuꝫ erat spa
cium itineris hominis ꝑ quadraginta
annos. Vidi adhuc plus qd̄ in qd̄libꝫ
ꝑdictoꝝ capitū erant septuaginta mi-
lia facieꝝ ⁊ quelibet facies habebat se-
ptuaginta milia ora ⁊ qd̄libet os septē
milia linguarū ⁊ q̄libet ex linguis illis
sciebat septem milia loquelarū ⁊ etiaꝫ
laudabant deū septuaginta milibꝰ ho
rarū in die. Vidi etiā inter angelos il-
los duos homines sedētes super du
os sedes claritatis q̄ nimis pulcri erāt
tam statura corpoꝝ q̄ꝫ facieruꝫ forma
habebant em̄ capillos suos omnes al-
bos ad modum niuis ⁊ barbas etiam
magnas in eundem modum albas et
vestimenta ipoꝝ erant ita albissima ꝙ
vix poterat homo respicere ipa. Nam
circa ipoꝝ capita valde maximā clari-
tatem habebant. Et quesiui a gabriele
qui illi essent: qui respondens ait. Sci
as machomete ꝙ ille qui sedit in infe-

riori sede vocatur iohanna ibui zacha
ria qd iterpretat iohãnes filius zacha-
rie. Est em̄ hic ex dei ꝓphetis vn⁹. Jlle
tamen alius q̇ altius sedet vocat. yza
ibmmariem. qd interpretat ihs filius
marie. Hic em̄ ihus spiritus dei est et
ipius etiã genitus verbo fuit. Quo au
dito iui versus eos ⁊ ipos etiam salu-
taui. Jbidem tandē q̄sierunt a gabrie-
le quis ego essem: gabriel aūt nomen
meū dixit eisdem ac ipi confestim salu
tauerunt me ⁊ dixerūt etiam mihi val
de bona noua de maximo bono quod
deus mihi ꝓparauerat. Quibus visis
ꝓcessimus inde q̇usqȝ peruenimus ad
scdm celū qd totū erat ereū: ⁊ hēbat in
spisso tantum spacij q̄ntū poss; homo
ire in q̇ngentis annis ⁊ tantundem in-
ter ipm ⁊ aliud celū erat Gabriel vero
pulsauit ad portã ⁊ confesti; venit ad
nos quidam angelus q̇ aperuit nobis
eam ⁊ hic angelus ita magnus erat ꝙ
tendebat caput suū vsqȝ ad celu; septi
mū ⁊ pedes suos etiã vsqȝ ad fundum
terre. Hic narrat ꝙ vidit angelos qui
septuagesies millesies habebant ma-
iora corpora q̄ȝ habuerunt alij angeli
quos viderat in alio ꝑmo celo: et q̄uo
salutauit eos ⁊ qualiter ipi ꝑ cognito
suo noie ꝑ gabielem salutauerunt eu;
sicut supradictū est. Narrat etiaz ꝙ vi-
dit inter eos ioseph filiū iacob etate se-
nem ⁊ sedentem in claritatis sede quē
cum salutaret ⁊ a gabriele cognosceret
ꝙ esset machometus dixit ꝙ ipe etiaz
salutauit eum ⁊ dixit ei bona noua ⁊c.
Profecti ergo inde ꝑuenerūt ad terci
um celū qd totū dicit fore argenteu;: ⁊
ꝙ habebat in spisso spaciū itineris ho-
minis ꝑ quingentos annos ⁊ tantūdē
etiã inter ipm ⁊ quartū celū. Narrat h
q̄uo vocãte ad portã gabriele venit ad
eos quidã angelus ita magnus ⁊ fortꝭ
ꝙ si aliquis poneret super palmã eius
totū mundū cū oibus q̇ in eis sunt ni-
hil inde sentiret. Dicit etiã ꝙ vidit ibi
ãgelos valde magnos hn̄tes facies va
carū ⁊ manus claritatis ordinati ꝑ aci
es ⁊ ita stricti ⁊ cōiuncti ꝙ homo non
posset solū pilam mittere inter eos et
q̄uo eos salutauit vt supra. Dixit etiaz
ꝙ vidit inter eos enoch ⁊ helyam sedē
tes super sedes claritatis: ⁊ q̄uo gabri-
el notificauit eis nomen machometi ⁊
ipi suo noie audito qualiter eum salu-
tauerūt vt supra. Peruenientes ad q̄r-
tum celum dicit ꝙ erat totum de auro
purissimo: ⁊ ꝙ habebat tantū de spisso
quantū homo possit ire in quingentis
annis: ⁊ tantū inter ipm ⁊ aliud q̇ntu;
celū. Dixit etiã ꝙ pulsante gabriele ad
portam venit ad eos vnus angelus q̇
ita magnus erat ꝙ super pollicem de-
xtre sue manus tenebat omnes aquas
dulces ⁊ super pollicem sinistre ama-
ras. Dixit iteꝝ ꝙ vidit ibi septuaginta
milia angeloꝝ qui omnes habebãt fa-
cies aquilarū ⁊ eoꝝ quilibet septuagin
ta milia alarū: ⁊ quelibet ala septuagi-
ta milia pennarum: ⁊ quelibet penna
in longitudine habebat septuagita mi
lia cubitoꝝ: inter quos dixit se vidisse
aaron sedentē in sede claritatis diade-
mate splendido coronatū ⁊ q̄uo saluta
uit eū vt supra. Jn quinto celo qd dic
totū esse de perla ⁊ habere tantū spacij
in spisso sicut est itineris hominis per
quingentos annos ⁊ tantundem inter
ipm ⁊ celū sextū vocante gabriele asse
rit ꝙ venit ad eos quidam angelus q̇
totus erat de igne: ⁊ habebat septē mi-
lia brachioꝝ: ⁊ i q̇lib; brachio septē mi
lia manuū: ⁊ i q̄lib; manu septē milia
digitoꝝ ⁊ ꝙ q̇lib; illoꝝ digitoꝝ lauda-
bat deū septez milib⁹ horaꝝ i die. Dic
etiã se ibi vidisse mltitudinē angeloꝝ
quorum facies erant ad modum vul-
turum et quomodo salutauit eos vt
supra. Et inter eos narrat se vidisse
moysen pulcherrimū suꝑ sedē clarita-

tis sepentē ⁊ qūo salutauit eū ⁊ qualit̄
cognito eius noīe a gabriele eis dixit.
Scias machomete ꝙ de⁹ tevult et po
pulū tuū magnis ieiunijs ⁊ nō paucis
orōnib⁹ onerare. tu āt roga ipm vt alle
uiet ea tibi q₂ ppl̄s tu⁹ aliter sustiere n̄
posset. In sexto celo qd̄ dixit totuȝ eē
de smaragdo ⁊ habere in spisso iter qn
gentoꝝ ānoꝝ ⁊ tantūdē itineris int̄ ipȝ
⁊ septimū celū. Narrat etiā ꝙ gabriele
pulsante ad portā venit ad eos quidā
angelus qui septuagesies millies erat
maior q̄ȝ aliquis ex alijs q̊s primo vi-
derat ⁊ ꝙ talis erat eis magnitudo ꝙ si
ip̄e vellet facere celum obsorberet atq̄ȝ
terrā ⁊ nullus q̊ppe p̄sentiret. Dixit eti
am se vidisse ibi alios angelos q̊ septu
agies millies maiores erāt oibus p̄us
visis ⁊ ꝙ oēs erāt de smaragdis ⁊ p̄lis
⁊ de rubinis auro ⁊ argēto intmixtis ⁊
equ⁹ gabrielis erit sil̄r inter eos. Dixit
ꝙ salutauit eos ⁊ ipi noīe suo a gabrie
le cognito etiā salutauerūt eū ⁊c̄. vt s̄.
⁊ inter eos se dixit vidisse abraā i sede
maiestatis fulgentē plusq̄ȝ sol. ⁊ qūo
salutauit eū ⁊ ip̄e a gabriele cognito e⁹
nomine dicit ꝙ salutauit eū ⁊ dixit ei i
ter cetera. Scias machomete ꝙ deus
multū te diligit ac te inter alios nunci
os suos precolligēs. amore tui valde
ppl̄m tuū amat dico nanq̄ȝ tibi ꝙ pa-
radisus tot⁹ est plenus hysvbis. scili-
cet ȝokhay halla bille dille halla qd̄ in
terp̄tat̄ sit honor ⁊ laus deo ⁊ sibi gr̄as
reuelam⁹ q₂ nō est de⁹ ali⁹ p̄ter eū nec
est virtus aut ptās alia nisi ipius di al-
tissimi atq̄ȝ magni. ⁊ dic̄ ꝙ rogauit euȝ
abraham ꝙ moueret ppl̄m suū ⁊ dicēt
freq̄nter verba illa ⁊ ꝙ diceret etiā ppl̄o
suo ꝙ muri p̄adisi sunt de auro puris-
simo ⁊ menia d̄ auro puro ⁊ calx d̄ mo
sto ⁊ ꝙ h̄ p̄adisus erat p̄patus sibi ⁊ oi-
b⁹ credētib⁹ ⁊ tenētib⁹ legē ei⁹. In septi
mo celo qd̄ totū dicit eē de rubino cla
rissimo ⁊ rubicūdissimo ⁊ h̄re in spisso
iter quingentoꝝ ānoꝝ ⁊ tantūdē inter
ipm ⁊ octauū celū. Narrat ꝙ pulsante
gabriele ad portā venit ad eos quidaȝ
angel⁹ quē nemo q̄lis erat recitare va-
leret nisi solū deus q̊ ipm fecit ⁊ crea-
uit. Dixit etiam ꝙ cū introisset vidit q̊s
dam angelos q̊ꝝ magnitudinē ⁊ foiaȝ
recitare nō audet q₂ de⁹ sibi ihibuit ne
alicui viuēti reuelaret dicit tn̄ ꝙ hēbāt
oēs oculos eleuatos ad deum ⁊ lauda
bant deū ⁊ ꝙ surrexit inter eos vnus q̊
erat celi almocaden qd̄ iterp̄tat̄ arabi
co elo q̊o velut ille q̊ vocat sarracenos
cū orōnes suas facere debēt ⁊ tamcito
cū surrexit ad orōnes vocare icepit di-
cens halla huba kibar qd̄ interp̄tatur
magn⁹ ē de⁹. Post hoc aūt dixit le hil
le halla illala qd̄ interp̄tatur nō est de
us alius nisi deus. Dixit etiaȝ ad huc
haxsedu le halla hilla la. qd̄ int̄ p̄tatur
testificemini sil̄r machometū nūcium
dei eē. dixit etiā postea haya lasa la ha
hya lalphala qd̄ interpretat̄ venite ad
orōnes vrās ⁊ ad p̄fectuȝ vr̄m ⁊ dixit ꝙ
ip̄e fecit sil̄ cū illis angelis duas oratō
nes paruas ⁊ gabriel dixit sibi qd̄ deus
p̄fecerat eū sup̄ oēs alios nūcios ⁊ sup̄
oēs quos viderat in septē celis sup̄ius
enarratis. Dixit etiā ꝙ int̄ illos ange-
los vidit adā senē in sede claritat᷑ sedē
tem coronatū corona claritatis puris-
sime ⁊ qūo eū salutauit ⁊ adam ei⁹ co-
gnito noīe a gabriele qual̄r etiā ipm sa
lutauit ⁊ inter cetera dixit. Scias ma-
chomete tu q̊ p̄r es filioꝝ meoꝝ ꝙ pa-
radisus clausus est ⁊ ꝙ neq̄ȝ p̄pha neq̄ȝ
hō ali⁹ itroibit quousq̄ȝ tu ibi scis ⁊ po-
pol⁹ tu⁹ statuit quoq̄ȝ dn̄s ita eē. In oc
tauo celo qd̄ dicit totū eē de vno topa-
sio pulcherrimo ad vidēdū mortalib⁹
incognito quod habebat in spisso iter
quingentorum annoꝝ. Narrat ꝙ pul-
sante gabriele ad portam venit ad eos
quidā angelus de claritate totus cui⁹
claritas septuagies millies maior erat

ꝗ͡ꝫ claritas solis ⁊ ꝙ hēbat angelꝰ ille se
ptuagita milia capitū ⁊ q̄libet caput
septuaginta milia facieꝝ ⁊ q̄libet facies
septuaginta milia oculoꝝ ⁊ q̄libet ocu
lus septuaginta milia pupillaꝝ ⁊ que
libet pupilla tremebat septuagita ho
raꝝ in die territa dei metu. dixit etiam
ꝙ vidit ibi alios angelos q̄ erāt septua
gies millies maiores oibꝰ alijs supra
dictis ⁊ vidit ibi quasdā kartinas q̄ se
parabāt inter angelos ⁊ deū numerū
aūt illoꝝ angeloꝝ dicit ꝙ nemo nouit
nisi solus deus. Ulteriꝰ dicit ꝙ intra
uerīt primā sepatōꝫ kartinaꝝ que erāt
septuaginta ⁊ venerūt ad aliā sepatōnē
aliaꝝ septuaginta diuersoꝝ coloꝝ ⁊ sic
de septuaginta in septuaginta quousꝫ
ꝑuenerūt ad alias septuaginta sepa
tiones q̄ oēs de perlis. Et dixit ꝙ inue
nerūt alias septuagita sepatōes aque
⁊ totidem niuis ⁊ totidē grādinis ⁊ to
tidem nebulaꝝ ⁊ totidē tenebraꝝ ⁊ to
tidē ignis ⁊ totidē claritatis ⁊ totidem
glorie dei ⁊ totidē celoꝝ oim quos ho
mo cogitare valeat ⁊ inter oēs sepatio
nes erant tot angeli ꝙ a nemine posset
dici numerus eorūdē q̄ nūꝗ͡ꝫ laudare
deū cessabūt circa eas eundo ⁊ venien
do ⁊ dicit ꝙ ibi reliquit eū gabriel solū
⁊ ꝙ assumpto vigore cordis transiuit
omnes illas sepationes quousꝫ ꝑue
nit ad illā q̄ erat gloria dei. ⁊ ꝙ cuꝫ ibi
appropinquasset audiuit vocē quādaꝫ
dicētē sibi hagopcodem. ya. ab. ibi. ya
muhagmeth qᵭ interpretaꝛ appropin
quate mihi amice machomete. Et dic̄
ꝙ hoc audito appropiquauit sibi ma
gis. ⁊ ꝙ audiuit vocē aliā illud idē sibi
dicentē ⁊ ꝓpinquiꝰ accedēs audiuit il
lud idē hec superaddens. Scias ma
chomete ꝙ tu es apud me magis ho
noratus ꝗ͡ꝫ oēs alij nuncij ⁊ magis ex
altatus etiā ꝗ͡ꝫ oēs alie creature q̄s fe
cerim siue sint angeli homines aut di
aboli. Et dixit ꝙ mox appropinquans

tantū ꝑfectus ē ꝙ inter deū ⁊ ipm non
erat nisi spaciū duaꝝ balistaꝝ ⁊ ꝙ tunc
salutauit deū ⁊ deus eū. Et ꝙ deus q̄si
uit ab eo q̄uo ppl's suus faciebat ⁊ ꝙ
ipe responderat ꝙ erant multum sibi
obedientes ⁊ ꝙ deus sibi dixit. macho
mete precipio tibi ꝙ facias pplm tuuꝫ
ieiunare sexaginta diebus anno quoli
bet ⁊ orōnes quinquaginta facē omni
die q̄ dicto dicit ꝙ recessit a deo ⁊ redi
ens inuenit gabrielē ⁊ respiciēdo mira
bilē mansionē dei dicit. ꝙ vidit cathe
drā dei intra quā erant. iiij. clemēta et
vtrūꝗ͡ꝫ seculū et ꝑadisus et etiā infernꝰ
et celū et terra q̄ oia creauerat deꝰ itra
cathedrā illā. dicit etiā ꝙ hēbat. iiij. pe
des quoꝝ quilibet hēbat septuagies
millies plus longitudinis ꝗ͡ꝫ sit a celo
vsꝗ͡ꝫ ad terrā ⁊ ꝙ illā cathedrā portant
in humeris suis. iiij. angeli quoꝝ quili
bet habet. iiij. facies. s. ante et retro ⁊ a
dextris et a sinistris et vna facies erat
hominis alia aquile alia leonis et alia
thauri et corpa eoꝝ plena oculis et ꝙ i
fine mundi angelus existens in figura
hominis regabat deū ꝓ hoibꝰ vt mise
reatur eis et pctā dimittat. Alius exn̄s
in figura aq̄le rogabat deū ꝓ auibꝰ ali
is exn̄s in figura leonis rogabat ꝓ be
stijs siluestribꝰ et exn̄s in figura tauri
ꝓ bestijs domesticis. Innumeralia fa
tuissima narrat de septē paradisis q̄s
narrat se vidisse inter que dicit ꝙ ille q̄
est in inferiori gradu supiors ꝑadisi
hꝫ ad opus suū per oēs ꝑtes circa se tā
tum spacij quātū hō posset ire in q̄nꝗ͡ꝫ
centum annis et ꝙ donat ei deus qui
gentas feminas in vxores et. iiij. milia
virginum et octo milia aliarum q̄ nō
sunt virgines ad ei seruiendum i oibꝰ
rebus suis et ꝙ qualibet die venit ad
eos quidam angelus qui dicet eis cen
tum alpholia que sunt velut pāni au
rei advestiendum et post multa dicit
ꝙ relinquerunt eum gabriel et ridubā

thesaurarius paradisi ⁊ iterum rediit
per eandem viam ad deum ⁊ ꝙ tūc de-
us dederat ei librum alchorani quem
accepit de manu dei et dicit ꝙ abstulit
deus visum ab oculis eius ⁊ reddidit
cordi ⁊ ꝙ sic vidit eum ⁊ ꝙ ipse deus po
suit manum suā super caput suum. ita
ꝙ ipsius manus frigiditatem in corde
persentit et ꝙ mox ei omnem scientiā
docuit ⁊ ꝙ scivit oēs res que fuerunt
hactenus et que imposterum sunt fu
ture et dicit vlterius ꝙ rogauit deum
vt alleuiaret supradictas quinquagin
ta orōnes populo suo non ausus erat
aliquid dicere de ieiunio ne sibi repu-
taretur gulositas ⁊ ꝙ deus amore sui
alleuiauit eas deducendo ad quinqȝ
orōnes quas diceret populus macho
meti omni die. sic ꝙ tres de die et due
de nocte dicerent et ꝙ vnus almocadē
vocaret ad dicendū eas et cum voca-
ret ꝙ mitteret digitos suos vbi decet
sequitur ꝙ petiit licentiā a deo et reces
sit et cum veniret ad celū vbi erat moy
ses enarratis superioribꝰ de alleuiatōne
orōnum dicit ꝙ eius consilio iterum
rediit ad deum pro alleuiatōne ieiunii
sexaginta dierum et primo reditu ob-
tinuit decem dies. Secundo alios de
cem. Et tercio alios decē quousqȝ nō
remanserunt nisi. xxx. dies. ⁊ sic dicit
ꝙ p̄ verecundia non fuit ausus ampli
us redire ad deum. Et finaliter pꝰ enu
merat alia mēdacia que propter vitan
dam ꝓlixitatem omitto dixit ꝙ gabri
el reduxit ipm ad scalā ꝑ quā ascendit
⁊ ꝙ descenderunt simul vsqȝ ad lapidē
prenotatū. ⁊ ꝙ equitauit alborac expe
ditus a gabriele. ⁊ venit ad domū suā
⁊ inuenit vxorē suā in lecto que adhuc
dormiebat cui enarrauit oīa que ei ac
c derant Et postmodū p̄dicauit eadē
in mequa prius suis caroixis ⁊ aliis
gentibus. Hec pauca sunt collecta ex
maximo pelago mēdaciorum p̄dci libri
qui dr̄ scala machometi. Alibi legitur
ꝙ cū predictā visionē narrasset macho
metꝰ gentibꝰ vniuersis in illis ꝑtibus.
Sexaginta milia hoim cognoscentes
fictionē a lege eius recesserūt. ⁊ eū di
cerent ei ascende in celū de die nobis
cernentibus ⁊ videamꝰ āgelos occurrē
tes nō recognouit falsitatē suā. sed ait
laus deo meo nunquid aliud sum ego
quā vnus homo ⁊ nuncius. Ecce visum
est fundamētū legis machometi. De
re hec sola fictio visionis debet suffice
re ad confutādū q̇cq̇d machometꝰ fec̄
Nā non ꝑmisit eis spūsctūs mentiri
nisi ita mālfeste vt homo clare aduerte
ret fictionē nec inde reprobatōe propt̄
claritatē sue falsitatis non solum apud
theologos sed etiā apud nāles phos q̄
vero nō vt hoīes sed vt bestie viuūt in lu
luti cecitate delicias carnis sequentes
velocissimo cursu in dānatōis p̄cipiti-
um miserabiliter cadūt. O infelix hō
innumerabiliū animarum dānatōnis cā
O rabies ābitōnis et luxurie maledi-
cta machometū decepisti vt alios deci
peret. O dei permissio et iudicium ab
sconditū et tā spurcissimo atqȝ bestiali
homini et tā apertis mēdaciis hoies
firmissime adhereāt etiā vsqȝ ad mor-
tem. Ipe em̄ seducit aliquo modo plꝰ
quā āgelū aliqn̄ solū nunciū. aliquan
do ꝙ ꝓ angelis intcedit et qūo potuit
tot āgelorum splendores sustinē in ce
lis q̄ dicebat ꝙ qn̄ appebat ei angelus
gabriel semꝑ cadebat in terrā et expu-
mās agitabatur et incuruabantur ma
nus et pedes eius. Nec em̄ in predc̄a
visione dicit se raptū sicut fuit paulus
sed dicit ꝙ ascendit sil' in corꝑe et aīa
cuius signū est vt supra patuit qr dicit
ꝙ deus tetigit eū mān sua et sensit fri
giditatē eius vsqȝ ad medullā spie dor
si eius et vsqȝ ad cor. ergo deum et āge
los ponit corꝑaliter dimēsuratos q̄ est
heresis damnata vt s̄. patuit libro. iii.

De cōcordia ⁊ discordia legis machometi cū lege christi in articulis fidei.

Q Uinta consideratio ē scire in quo cōcordāt ⁊ discordāt lex xp̄i ⁊ lex Machometi quo ad articulos fidei ⁊ precepta. Lex em̄ xp̄i q̄ excellentissima ē vt fuit declaratū libro p̄mo nō inordinata est in suis credibilibꝰ nec in suo processu sicut est lex machometi. ex q̄ satꝫ cōuincit nō eē a deo q꞉ q̄ a deo sunt ordinata sunt. vt dixit apl's ad Rom̄. xiij sicut in op̄ibus nature ⁊ sacris scripturis patet cuilibet intuēti q꞉ ei lex moysi data a deo fuit ordinatissime incepit a creatōe mūdi. Deinde ꝓsecutꝰ est ordinē tp̄is ⁊ historie vtꝫ cuilibet intuēti ꝑ totū pentateucū ꝓphe etiā i suis scripturis ordinate ꝓcesserūt etiaꝫ ordine tp̄is ostendētes quo tp̄e vel sub quibꝰ regibus semꝑ etiā seruātes ordinē historie vel ad minꝰ ordinē materie. euāgeliū etiā xp̄i ordinatissime ꝓcedit ordine tp̄is ⁊ historie ⁊ materie deīde etiam vita ⁊ doctrina ⁊ miracula xp̄i. In alchorano aūt nullus est ordo nec tēpus q꞉ nō dicit sub quibus regibꝰ vel quo tp̄e nec ibi seruat̄ ordo historie. Nam primum capitulum a quo incipit dicit rubrica vel apertio libri i quo sine dubio conueniēter incipit ab oratione et laude dei sed immediate post breuem orationem prosequitur opus et ēst capitulum secundum de vaca rufa quam immolauit moyses cuius historia est in leuitico. Tercium capitulum est de familia nostra qui fuit pater moysi et aaron. et statim sequitur. Quartum capitulum de mulieribus ⁊ sic de aliȷ̄s ita inordinate ꝙ non est homo in mundo qui possit de ordine historie et capitulorum redde rationē nec ibi seruatur ordo materie. Nam nunq̄ȝ vnam materiam prosequitur ordinate sed statim de vna materia se transfert ad alteram omnino extraneam recte sicut arrepticius nec etiaꝫ ibi seruatur ordo arguitionis vel alicuius probatōis. sed tota doctrina est ex suppositione et ponit vnam propositōneꝫ per severam et ex illa concludit quandam aliam que nihil habet facere cuꝫ ea sicut frequentissime dicit ꝙ deus ē excelsus ⁊ bonus et alchoranum ē lex saluationis et ꝙ deus est deꝰ et ꝙ nullus est alius deus nisi deus. et machometus est propheta veridicus seruus dei et qui deus est deus et ꝙ nullus deus nisi deus. Sed que sit ista cōclusio ꝙ machometus est veridicus fuꝰ dei et quia deus est deus et sic de pluribus aliȷ̄s dictis inordinatissimis q̄ causa breuitatis omitto. Est igitur lex machometi discordans in ordine a lege christi ꝙ vt clarius videatur et an sit aliqua concordantia inter eas ad ordinatissimam seriem articulorum fidei christiane descendo vbi tria preambula premittuntur. Primum est ꝙ articulus in proposito nihil aliud est q̄ȝ veritas de natura diuina cum gratia s̄m hugonem de sancto victore. et hec notificatio datur de articulo stricte et proprie sumpto ꝓut trahitur ad partes simboli apostolorum cuilibet em̄ articulo conuenit et est sensus. Articulus artat nos ad credenduꝫ de deo nō solum que dicuntur de deo per naturam vt credo in deum patrem omnipotentem hoc enim ad naturam diuinam pertinet sed etiam que per grām dicuntur vt qui conceptus est de spiritu sancto. hoc enim pertinet ad gratiā vnde sensus est articulus ē veritas de deo continens naturam ⁊ gratiam. Secundū preambulū ē ꝙ simbolū secūdū naturalē ꝑhiam dicitur cōuenie

cia. Sic igit̃ ꝓpter cōuenientiam intel
lectuū in veritate vna. ⁊ ꝓpter cōueniē
tiam apl'oꝝ siue patrū in simbolo cō-
ponendo ac etiaȝ ꝓpter cōuenientiam
scripturaꝝ ex quaꝝ aggregatiōe factū
est non inmerito simbolū fidei appellat̃
a sin q̃ est con vel simul ⁊ bole q̃ ē sen
tencia quasi sententia multorū sit̃. Sȝ
quia tria sunt simbola oportet causas
institutionis assignare. Vñ causa insti
tutōis simboli apl'oꝝ fuit fidei instru-
ctio respectu credendoꝝ ad saluteȝ ne-
cessarioꝝ. Causa vero simboli athana-
sij fuit erroris exclusio ꝓpter multipli
ces errores pullulantes. Ratio autē si
ue causa simboli patrū fuit fidei expla
natio circa dubitatōes emergētes. Itē
simbolū apl'oꝝ submisse dicit̃ vt stat⁹
apl'oꝝ ⁊ fideliuȝ ṗmitiue ecclesie repre
sentet̃ qñ apl'i ⁊ fideles non audebant
fidē xp̄i vsquequaq̧ confiteri in mani
festo. Simbolū vero athanasij in ṗma
cantat̃ vt designet̃ q̃ fides est ṗma mē
tis illuminatio. Sȝ simbolū patrū in
missa cantat̃ vt in confessione fidei et
deuotione ꝑparet̃ ad receptionē dñice
corꝑis cuius ꝑticipes ꝑ fidē efficimur
Terciū ꝑambulū est q̃ si habeat̃ respe
ctus ad ea q̄ credenda sunt radicaliter
Articuli fidei sunt. xiiij. quoꝝ. vij. spe
ctant ad diuinitatē ⁊ septē ad humani
tatē ⁊ hec signata sunt Apocal'. ṗmo i
septem stellis ⁊ septē candelabris au-
reis in quoꝝ medio filius hois ambu-
lat. Sȝ si habeat̃ respectus ad eos qui
simbolū primū ediderunt: tūc fidei ar-
ticuli sunt. xij. iuxta numeꝝ. xij. apl'oꝝ
qui sancto spiritu edocti non est dubiū
aliquid potuisse latere de his q̄ spectāt
ad fidei cōplementū: ⁊ vt maiorem ha
berent firmitudinem singuli apposue
runt ibi suas particulas ⁊ omnes insi-
mul singulas approbauerunt ⁊ hoc fu
it vt vna ecclesia que sup apl'os funda
re debebat haberet vnā fidei credulita
tem que fides catholica diceret̃: hec est
fides vniuersalis ⁊ ab vniuersis apl'is
qui erant fundamentū ecclesie vniuer
salis ⁊ hoc ante dispersionem. Et ideo
quia paulus ⁊ barnabas electi fuerunt
ad apostolatū post dispersionē apl'orū
siue diuisionē ad ꝑdicandū sicut patet
actuū. xiij. in simbolo nihil apposuer̃t
⁊ sicut. xij. apl'i sunt. xij. fundamenta
ecclesie vniuersalis sic. xij. articuli fi-
dei sūt. xij. fundamenta muri ciuitatis
ihrl'm supne quasi. xij. lapides precio-
si quos enumerat beatus iohannes in
Apoc̃. xij. dicens ⁊ murus ciuitat̃ ha-
bens fundamenta. xij. ⁊ in ipis. xij. no
mina. xij. apl'oꝝ. Sequit̃ fundamentū
ṗmū iaspis ⁊c̃. ⁊ isto ordine ꝓsequar i
declaratione articuloꝝ ⁊ in conferētia
concordantie legis ⁊ discordantie leg̃
xp̄i ⁊ machometi.

De primo articulo fidei que est Credo in deū patrē oipotentem creatorē celi ⁊ terre. et de proprietatibus iaspidis.

Primus articulus fidei xp̄iane
est. Credo in deū patrem omni
potentem creatorē celi ⁊ terre.
Hunc in simbolo apposuit petrus ṗn
ceps apostoloꝝ. Et hic est primū fun-
damentū muri ciuitatis iherusaleȝ su-
perne figuratū ꝑ primū lapidem ꝑcio-
suȝ qui dicit̃ iaspis Apoc̃. xxj. Hic em̄
lapis oculos purgat visum acuit ⁊ con
fortat vt dicit̃ in libro de ꝓprietatibus
rerū. Et sic iste articulus ꝑtinens ad di
uinitatem qui est de vnitate dei est pri-
cipiū omnibus credentibus tollēdi va
rios errores gentiliuȝ plures deos po
nentiū ⁊ acuendi ac confortandi visuȝ
mentis. Itē ꝑ iaspidem figurat̃ prima
v̓tus theologica q̄ est fides q̄ nunq̧ in
sctis marcessit ꝭ semꝑ manet in virore
boni opis: sic iaspis viridis coloris est
In ill' quidē marcida ē imo mortua q̄

fidē hñt τ nō cū fide opa. Vñ gregori⁹
in ꝑsona dñi. A me fide discrepat qui
opib⁹ nō concordat. Hec ē prima i edi
ficio spūali. q2 sine fide ĩpossibile ē pla
cere deo ad Heb. xj. τ nihil retinet qui
fidē ꝑdidit vt dicit seneca τc. Et illud
prudentij ꝓma petit campū dubia sb
sorte duelli pugnatura fides. dicit āt
ꝓma virtus fides q2 ex ipa cete generā
tur vt dicit glo. sup illō Math. j. Abra
ham genuit ysaac. ysaac genuit iacob.
Glo. fides spem. τ spes caritatē τ h est
intelligendū nō de hitib⁹ q̄ siml' oēs in
funduntᷣ a deo. Sed de morib⁹ quorū
vnus generatᷣ ab alio. In predicta etiā
ꝑticula quā btūs petr⁹ posuit i simbo
lo tres articuli continētur loquēdo de
articulis vt hr̄ respectus ad ea q̄ credē
da sunt radicaliter. s. articul⁹ de vnitate
diuinitatis. τ articul⁹ de ꝑsona patris
τ articul⁹ de creatōe. Credo in deum.
Iste articul⁹ exponitᷣ in simbolo ma-
iori vbi dr̄ Credo in vnū deū vbi exclu
ditᷣ error gētiliū q̄ nō credūt i deū ꝫ in
ydolū vl' aliq̄ꝫ creaturā. Vel excluditᷣ
error manicheoꝝ q̄ dicūt eē plures deos
seu plura ꝓncipia τ accipitᷣ articul⁹ iste
Deut. v. Vbi dr̄ audi isrl' de⁹ tu⁹ vnus
est. Sed nūq̄ꝫ existens in pctō morta-
li dicere potest sine pctō. Credo in deū
videtᷣ ꝙ nō. q2 dicit aug⁹. ꝙ credere in
deū ē credēdo in eū tendere. credendo
eū amare τ credēdo ei incorꝑari. Et ita
videtᷣ ꝙ talis mētitᷣ cū dicit credo i de-
um. Ad h rñdet mgr̄ alexand de ales
in fine sui tercij ꝙ sicut existēs in odio
fraterno p̄t dicere orō3 dñicā sine pec-
cato q2 dicit eā i ꝑsona eccl'ie sicut pro
batᷣ ꝑ illud Esdre. vj. obtulerūt. xij. vi-
tulos ꝓ pplo dei. Glo. null⁹ in orōne
sibi aliq̄d petat vl' ꝓ se ꝫ ꝓ oibus q̄ ha
bent vnū cōem prēm deū. Silr existēs
in pctō mortali pōt dicere credo i deū
sine pctō nec mentitᷣ cū nō sit ꝓmo ipi
us ꝫ ecclesie ꝓcipue cū simbolū in ꝑso
na ecclesie dicatᷣ sit orō quedā. Itē dic
frater Johes Asten. in secundo libro
summe sue titulo. lv. ꝙ confessio fidei
dicitur in simbolo quasi ex persona to
cius ecclesie fides aūt ecclesie est fides
formata que est in omnibus illis q̄ sūt
de ecclesia numero τ merito. Et ideo
confessio fidei traditur in simbolo se-
cundum ꝙ conuenit fidei formate. vñ
existens in peccato mortali nō mentitᷣ
dicens. Credo in deum. Cū nō sit ꝓmo
eius ꝫ ecclesie. Sed q̄d dicendū siq̄s
intuitiue videret deum nunq̄d mētire
tur dicendo. Credo in deū cu fides sit
secundū aplm argumentū nō apparē
tiū τ iterꝫ fides ē credere quod nō vides
scōm augustinū. Dico ꝙ ꝓ illo tūc cū
quis videt intuitiue deum dicere non
potest veraciter. Credo in deum sicut
patet de beatis in gloria paradisi. s. in
quibus iam non manet fides nec spes
sed caritas sola que nunq̄ꝫ excidit. Si
q̄s vero in raptu intuitiue videt deum
transiuitq̄ꝫ illa visio τ certitudo reman
sit illius visionis. si respectus habeatᷣ τ
illud tunc visionis illius non pōt etiā
veraciter dicere. Credo in deum sic po
tuit eē in paulo τ sic legim⁹ in cronicis
bti patris nostri bti francisci. de fratre
egidio laico viro vtiq̄ꝫ ꝑfectissimo. qui
ex eo ꝙ in quodam raptu viderat deū
dicebat ꝙ cum sana cōsciētia non po
terat dicere. Credo in deu3. Sed si p⁹
raptum non haberetur respectus ad
deum visum sed ad deum qui non vi-
detur sed spectatur videri. tunc certissi
me non mentitur qui dicit credo in de
um sed fideliter verum profert. Secū
dus articulus in hac particula est pa-
trem omnipotentē hic probantᷣ plura
alia consequēcia. Si eñ est omnipotēs
potest creare celum τ terram τ potest
dimittere peccata. τ sic de alijs deo ꝓ
prijs vt patuit in prohemio huius for
talicij fidei licet omnipotentia sit cōis

toti trinitati tñ ꝑ appropriatoꝝ attribuitur patri. Et ſm Richardũ hec omnipotentia īcludit oẽm ſciam ⁊ bonitatẽ ſummã ⁊ ex conſequenti ꝓuidentiam reſpectu oĩm. Tercius articulꝰ ẽ. Creatorem celi ⁊ terre hoc exponens maiꝰ ſimbolũ addidit viſibiliũ oĩm ⁊ inuiſibiliũ. Celũ eñ ſumiť dupliciť eſt eñ celũ quod videtur ⁊ eſt celũ quod non videť vt ꝓbať ꝑ illud pſalmi. celũ celi domino qđ nihil eẽt dicere niſi ad minꝰ eẽnt duo celi vtrũqꝫ ergo creauit deus cũ vtrũqꝫ ſit celũ vt diċ ſcṗtura. In pñcipio creauit deus celũ ⁊ terrã ſimiľr et contenta ab eis. Celũ inuiſibile continet inuiſibilia vt angelos. Celum vero viſibile continet viſibilia ⁊ corporalia. Ideo cõgrue ſecundũ ꝙ exponit ſimbolũ maius ꝑ celũ intelligũtur inuiſibilia oia q̃ nobis ʒelanť ⁊ ꝑ terrã oĩa viſibilia. ſicut videtur pſalmus dicere terrã aũt dedit filijs hoĩm. ⁊ licet creatio ſit cõis toti trinitati cũ opera trinitatis a dextra ſunt indiuiſa tñ ꝑ appropriationem attribuiť pr̃i. Et ſi queras quare hic diciť creatorem ⁊ in maiore ſimbolo diciť factorẽ. Reſpondetur ꝙ creare eſt de nihilo aliquid faceř. facere vero vt cõiter dictũ eſt cõe adoꝑari aliquid de nihilo ⁊ adoꝑari aliq̃d de materia. Vt ergo oſtendatur oꝑator non tantũ factoꝝ de nihilo vt angeloꝝ animaꝝ ⁊ p̃me materie ſꝫ etiam oĩm ꝓductoꝝ ex aliquo. Ideo ꝓfitemur nõ tãtum creatorẽ ſꝫ etiam factorem. Secta machometi concordat cũ lege iudeoꝝ ⁊ xp̃ianoꝝ in vnitate dei ⁊ reꝝ creatõe. Ait eñ machometꝰ in alchorano. Aſoara prima ⁊ in pluribꝰ ſeq̃ntibus deꝰ veſter vnus eſt nec eſt aliꝰ preter ipſuꝫ pius ⁊ gratus qui creauit celum et terram. terram in ymo celoqꝫ in ſummo diſpoſuit ⁊ ymbres ac arbores eoꝝ q̃ fructus producit. ⁊ licet in his duobꝰ ſint nobiſcum concordes ſaraceni ex ſua ſecta ſtatim tamen venenum īfundẽs diſcordat a lege xp̃i negans deum creatorem celi ⁊ terre eſſe patrem quia ſcđm ſaracenos nullus ſit pater ſine coytu. Hunc errorem xp̃i traxerunt a iudeis quos ſecum machometus habuit conſortes vt ſupra patuit cum de eius origie ageretur. excecati ergo cuꝫ cecis iudeis negant eſſe patrem creatorem celi ⁊ terre. Nos aũt xp̃iani tenẽt fideliter in vnitate eſſentie eſſe tres pſonas realiter diſtinctas per relationes originis ſaraceni cum iudeis non credunt quorum cecitas infra per alchoranum oſtendetur.

De ſecũdo articulo qui ẽ Credo in ieſum criſtũ filiũ eiꝰ vnicũ dominũ noſtrũ ⁊ de ꝓprietatibus ſaphiri.

Secundus articulus eſt. Et i ieſum criſtum filium eius vnicũ dominum noſtrum. Hunc appoſuit in ſimbolo andreas apoſtolus Iſte articulus eſt ſcđm fundamentuꝫ ciuitatis hieruſalem ſuperne. et eſt figuratus per ſecundum lapidem precioſum qui dicitur ſaphirus cuiꝰ ꝓprietas eſt ꝙ corpus humanũ vegetat ⁊ integra mẽbra conſeruat. ſic credere ihꝫ xp̃m eẽ filiũ dei viui augmẽtat corpus eccleſie miſticũ qđ prius erat i vna gẽte modica iudeoꝝ ſꝫ mõ per hanc fidẽ p̃dicatã ſe extendit ad multitudinem gentiliũ cõuerſoꝝ. Itẽ ꝑ hunc lapidẽ p̃cioſum figurať ſecunda virtus theologica que eſt ſpes ſanctorum q̃ ꝑ celicam cõuerſationẽ celo ſereno ſunt ſimiles ſicut ſaphirus ⁊ veri ſolis radijs percuſſi qui radij ſunt amoris īſignia que in ſua conuerſatione ⁊ in ſua paſſione reſurrectione ⁊ aſcenſione oſtẽdit in ſe omnẽ terrenitatem reprimunt et fulgorem eternitatis emittunt dicẽtes

cum apostolo ad Phil.iij. nostra conuersatio in celis est. Et ad idem alios trahunt dicentes id Isa.ij. Venite ascēdamus ad montē dñi et ad domuz dei iacob. Vñ eccl.xliij. triplr sol exurēs montes radios igneos exsufflans et refulgēs radijs suis excecat oclos. montes ecclesie.i.pdicatores tripliciter exurit sol iusticie dũ in tria facit ydoneos.s.ad fidem et ad operationem et ad predicationem vtriusqȝ et exufflat ab eis ignem concupiscentie et refulgēt in eis radij amoris q̄ excecant oculos nocue.i.malorum. Est ergo hic secũdus articulus. Credo in ihm cristum filiuz eius.i.patris vnicum dominum nrm Vnde augustinus libro de simbolo cum audis dei filium cognosce deum si em est verus filius est illud quod est pater. Si ergo pater est deus filius ē deus vnicum.id est vnigenitum. In q̄ ostenditur q licet a patre procedet filius et spũssanctus tamen est tantũ vnus filius qui procedit a pr̄e p modum generationis ihm xpm dominum scilicet iure creationis gubernationis et vlterius redemptionis. Est aũt dominium increatũ et hoc nõ appropriat filio cum dicat athanasius dominus pat. dñs filius.dñs spũsſctũs. Et ē dñium creatũ et hoc appropriatur vt etiā in q̄ntum homo credatur dominus creature. Math.vl. data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Psalmista. oia subiecisti sub pedibus eius. Glo. potestati eius oia subiecisti vt omnes eum adorent. Nostrum dicitur pter participationē nostre nature.s. humane et pt executionē misterij redemptōnis in assumpta carne q̄ sibi vniuit in vnitate psone non pat nec spũssanctus. Ad huius aũt articuli expositionē maius simbolũ addit plura dicens. Et in vnũ dñm ihm xpm etc. Exprimũtur autez ibi de filio secundũ diuinitatē quinqȝ ad excludēdũ quinqȝ errores arrianorum. Primus ē q non ē eiusdem substantie cum patre contra qd ibi dicit et in vnũ r̄pete deum cũ patre. Secundus error ē q filius ē minor patre contra qd dicit dñm nostrum ihm xpm.s. equalem patri et spiritui sancto i dominio et potētia. Tercius ē q non ē filius naturalis ȝ adoptiuus contra quod dicitur filium dei vnigēitum. Quartus ē q ē natus ex tpe non ab eťno. contra qd dicit ex patre natum aň oia scľa. Quintus error ē q ē pura creatura dicit em q si filius eēt a patre et filius naturalis cum nullus pat sine sui diminutione et decisione generet filiũ equalē sibi. et illud de deo dicē sit absurduz restat q deus pat nunq̄ȝ habuit filium naturalē. contra qd dicitur deũ de do lumē de lumine. sicut em lumen sine sui diminutōne generet aliud lum sic pr̄ filium. Causa erroris eoꝝ ē q qd ē creature attribuũt creatori. Ex pdictis at erroribus inciderũt in pfundũ erroris vt dicerēt xpm eē purā creaturaz et nõ esse deũ naturalit ȝ adoptiue et per grāz. Cõ qd dr deum veꝝ de deo vero genitũ nõ factũ cõsubstantialē pri.i. eiusdem substantie cum patre p quez oia facta sunt. Augu. si p ipm facta sũt oia iā nõ ē factus iā nõ ē creatura. dr tam filius factus scdz hũanitatē ad Rom. .j. et in pluribus alijs locis. Et q machometus fuit hereticus arrianus instructus vt supra patuit per Sergiuz monachum arrianum hereticum. Io in hoc concordans cum arrianis et iudeis dicit iesum cristum puram creaturam et sic discordans a christianis asserit christum non esse filium dei nec deum. Vnde azoara capitulo.xxj. Cõstanter dic deum vnum esse necessarium omnibus qui nec genuit nec ē generatus nec habet quēq̄ȝ similem sibi Item azoara.xij. dicit omnes quidez

dicētes xp̄m ihm marie filiū deum exi
stere mēdaces ⁊ increduli repti sūt. cū
xp̄s ip̄e dixisset filij israel in deū domi
nū meū atqꞃ vr̄z credite cui q̇sq̇s sociū
atqꞃ ꝑticipē posuerit igressum paradi-
si illicitū sibi repťur⁹ in ignē ibit eťnū
⁊ in pluribꝰ alijs locis silia v̄ba profert
ꝫ mentita est iniquitas sibi qꝛ veraces
oēs q̇ cōfessi sunt ihm xp̄m eē verū deū
⁊ dei filiū repti sunt. Et ne hec veritas
ꝑiret ꝑl'es q̄ꝫ cētū mille volūtarie mor-
tē passi sunt. Probatio vero sua ē ho-
minis insensati ⁊ nihil intelligētis d̄ di
uina natura nec de eiꝰ eterna emanati
one ⁊ lꝫ ꝯcedať xp̄m dixisse filijs israel
in deū meū atqꞃ vr̄m credite. nō ex h̄ se
quiť ip̄m nō eē deū ⁊ dei filiū. cūꝫ ipse
dixerit creditis in deū ⁊ in me credite.
sociū aūt se ꝑticipē deo nō damꝰ sicut
ipse putat. qꝛ cū dicimꝰ xp̄m eē deū nō
aliū deū a p̄re ꝫ vnū ⁊ eūdē deū fideliť
ꝯfitemur. aliū tm̄ in ꝑsona. ⁊ licet ex di
ctis i p̄mo libro ꝯsideratōe. iij. clare ap
pareat ex q̄druplici examie. Hec veri
tas catholica q̄ ihs xp̄s ē verꝰ filiꝰ dei.
Ad ꝯfusionē tm̄ saracenoꝝ oppositūꝫ
asserentiū ex eoꝝ lege volo illud osten
dere vt ꝓprijs armis vulnereť. Et sic cō
fusi vel credant vel obmutescāt. Diciť
etiā in alchorano in capitulo amiram
Dicunt angeli btē marie maria deus
pretulit te ⁊ purificauit te suꝑ oēs mu-
lieres ⁊ post dixerūt angeli maria deꝰ
euāgelisat vl' annūciat tibi de v̄bo suo
⁊ nomē eiꝰ ihs xp̄s filiꝰ marie. Et in ca
pitulo elneza dī nō dicatis de deo nisi
v̄itatē qꝛ ipse cristꝰ filiꝰ marie est nūciꝰ
dei ⁊ verbum dei quod ipse posuit i ca
per sp̄m sctm̄. Asserit igr̄ oio q̄ ipse cri-
stus sit v̄bum dei. Queriť ergo quod
sit istud verbum dei. An v̄bum dī acci
dētale vel potius personale ⁊ reale. Si
dicunt saraceni q̄ est v̄bum dei vocale
tantum ⁊ accidentale hoc nō potest di
ci. loquiť eīn de deo alchoranū ⁊ etiāꝫ
euangelium singulariter vt de vno ver
bo tantum. Verbū aūt dei vocale et
accidentale quod a deo est nō est vnūꝫ
ꝫ multa oia verba bona ⁊ sancta ⁊ vera
possunt dici v̄ba dei. Itē non esset ex-
cellēs cā mendacio xp̄i quam alchora
nū intēdit singulariť cōmēdare q̄ ver
bum dei dicatur qꝛ verba dei dicit. naꝫ
nō solū xp̄s ꝫ etiā alij ꝓphe dixeꝛt ver
ba dī. Si aūt accipiať subaliť ⁊ ꝓprie ⁊
ꝑsonaliť sic v̄bum dei ē eťnum ⁊ verus
deus. sicut eīn v̄bum quod egrediť de
ore corruptibilis homis corruptibile
eē necc̄e ē. Sic v̄bum quod ab eťno ꝓ
greditur d̄ ore dī ꝑ quod creauit celūꝫ
⁊ ťram ⁊ intermedia vt v̄bo vtar alcho
rani necc̄e ē eē incorruptibile ⁊ eťnum
quicq̇d aūt ex d̄o processit eēntialiter
ē deꝰ. Vn̄ cum v̄bum aliquo mō dif-
ferat a dicēte ⁊ cōcipiēte v̄bum ⁊ in dī
eēntia nō potest eē diuisio vl' distinctio
opꝫ q̄ ibi sit dr̄ia ꝑsonalis ⁊ q̄ v̄bum
a dicēte ꝓprijs ⁊ solis r̄lationibꝰ distin
guatur. hoc ē aūt v̄bum quo deus om
nia fecit dicit fiat ⁊ fit sicut in alchora-
no dicitur. ⁊ in hoc conuenit alchora-
num cum euangelio iohannis q̇d diť
omnia ꝑ ip̄m facta sunt quia igiť a di-
cēte v̄bum concipitur ⁊ intellectualiť
generatur ⁊ illud quod ab aliquo ge-
neratur in similitudine nature ⁊ speci-
ei dicitur filius. Hinc est q̄ verbūꝫ dei
dicimus filium dei sicut si sol de se ge
neraret talem splendorem qui eēt sol
illum solem ⁊ splēdorē diceremus fili
um solis ⁊ in hoc tamē ē dr̄ia q̄ creatu
ris in quibus differt eē ⁊ eēntia nō p̄nt
multiplicari supposita sine multipli-
catione nature vt homo generat homi
nem. deus aūt in quo est idem esse et
eēntia cum ex se generat v̄bum quod
deus est vt dictum est non generāt ali
um deum. quia diuina eēntia nec diui
sibilis est nec multiplicabilis aliq̄ mō
propter summā simplicitatē ⁊ ꝑfectōꝫ

⁊ ratio potissima quare diuina essentia nõ est multiplicabilis. qꝛ est de se hoc: ⁊ qͦlibet qꝺ est de se hoc sicut soꝛ. est incõmunicabile et implurificabile. Natura ṽo humana qꝛ non est de se hoc: sed ꝯtrahit ꝑ heceitates ideo plurificatur. dicamꝰ ergo ꝙ deus generat ṽbuȝ suū qꝺ deus est: sed nõ aliꝰ deus. bene est alia ꝑsona sed nõ aliꝰ deus. Machometus aūt quõ audiuit ꝙ xp̄iani dicebant deū habere filiū nesciuit cogitare ꝙ posset esse filius nisi de muliere. Et ideo nullū aliud argumentū induxit: nisi ꝙ deus nõ potest habere filium qꝛ nõ habet vxoꝛem ⁊ hoc ꝓ efficaci argumento frequentissime repetit. Hoc argumentū est simile ac si diceret ꝙ deꝰ nõ est substantia. qꝛ nõ habet accidens vel ꝙ deus nõ viuit qꝛ nõ comedit vel respirat ⁊ talis imaginatio fantastica ē ⁊ fatua et hominis intellectu ⁊ ratõne carentis. nõ ēm xp̄iani dant deo filium tanq̄ʒ ex muliere: sed sicut est caloꝛ ab igne ⁊ splendoꝛ a sole ⁊ verbum a dicēte vt dici que om̄ia nasci vere ⁊ generari dicunt et non ex femina vel muliere filius em̄ splendoꝛ est ⁊ verbum eterni patris coeternꝰ ⁊ ꝯsubstantialis et coequalis ei machometꝰ etiam nõ recoluit. qꝺ dauid quē tm̄ ꝯmendat dicit deū habere multos filios adoptiuos p̄ter filium naturalem dicens. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes ⁊ tamen non ex muliere. Item machometꝰ dixit ꝙ virgo Maria potuit habere filiuȝ sine viro nunq̇d ergo potuit cogitare ꝙ deus potuerit habere filiū sine muliere. Preterea dicit machometꝰ de deo ī capitulo elmininū ꝙ si deus haberet filium totus mundus esset in periculo. esset em̄ inter eos scisma sed hec suppositio est falsissima. supponit em̄ ꝙ deus nõ haberet filiū nisi malū ⁊ ꝯtumacem ⁊ inobedientem ⁊ nos quidem dicimꝰ ꝙ filiꝰ dei est verbum dei ⁊ ars patris ꝑ quem omnia operat. verbum aūt conceptum ⁊ ars operatoꝛis etiam in homine nunq̄ʒ discrepāt ab intellectu cõcipiente. nisi foꝛte machometꝰ blasphemãdo dicat ꝙ deus a semetipso discordat a suo intellectu ⁊ sua ꝯceptio contradicit ei. Item cum iesus filius Marie sit verbum dei vt dicit machometꝰ: ⁊ verbū dei vt declaratuȝ est filius dei. quare ergo nõ dicit machometꝰ ꝙ deus nõ potest habere verba. qꝛ nõ habȝ vxoꝛem. sicut dixit ꝙ nõ potest habere filiū quia vxoꝛem nõ habet igit veruȝ dixit machometus qñ dicit ꝙ ih̄s xp̄s est filius Marie ⁊ ꝙ est verbuȝ dei: sed nõ intellexit. si intellexisset dixisset ex q̊ est filius Marie est verus homo et ex q̊ est ṽbū dei est verꝰ deus. Non em̄ est deus ꝯpositus vel imꝑfectus vt hõ cuius verbum ⁊ ꝯceptio mentis ⁊ ars et operatio est inherens siue accidens. et ideo nõ hõ verbū aūt dei est subsistens ⁊ quicq̇d est dei deus est. Vñ verbum dei est deus. Intellectus dei est deus ⁊ operatio dei est deus. Patet ergo contra saracenos quõ deus põt habere filium licet nõ habeat vxoꝛem ⁊ quomodo etiam iesus filius Marie est verus filius dei naturalis.

De tercio articulo fidei et de proprietatibus calcidonij.

Tercius articulus fidei est. Qui ꝯceptus est de spū sctõ natus ex Maria ṽgine. Hūc apposuit ī simbolo iohēs euangelista. Iste articulus est terciū fundamentum ciuitatis iKl'm supne ⁊ est figuratꝰ ꝑ tercium lapidem p̄ciosum q̊ dicit calcidoniꝰ. Hic em̄ lapis valet cõtra illusiones demonū ⁊ virtutes ꝯseruat vt dicit in lapidario. Sic ⁊ fides huiꝰ articuli valet ꝯtra illusiones demonū q̊ sepe iudeos ludificauerūt vt crederēt plꝛes eē xp̄m in lege ꝓmissum sic patuit latissime in ꝑ et tercio li. xp̄iani ṽo hãc fidē amplexan

tes nunq̃ inuẽti sunt illusi aliũ q̃ ihm
xpm in messiã recipiẽtes ꝛ sic nõ patit
illusionẽ sic etiã nõ patit destructõem
virtutũ ꝫ eas firmissime ꝯseruat in aia
bus fideliũ. Predict⁹ lapis ſm ysido.
est ex lapidib⁹ ardentib⁹ silis paleti lu-
cerne vt dicit ħ glosa. Calefact⁹ aũt a so
le vel digito ꝝ atteritu pallas ꝛ cartaꝝ
fila a se rape dicit ꝛ significat terciã v-
tutẽ theologicã q̃ est charitas sanctoꝝ
hec em̃ ab ipsis celata q̃si palet i lucer
na. ꝫ cũ ad alioꝝ vtilitatẽ exire cogitur
lux ei⁹ apparet q̃ nõ sculpit. q꞉ aduers
nõ secat. j. ad coꝝ. xiij. charitas oia suf
fert ꝛ vanã gloriã nec recipit nec retiet
hec amore xpi incarnatõnis assensa et
digiti a spũsctĩ igne inflamata peccato
res sibi ꝯiũgit cũ nõ solũ amicos ꝫ eti
am inimicos ꝓpter deũ cara vnitate cõ
iũgit. Item ṗdict⁹ articul⁹ sumit ex il-
lo Math. j. inuẽto ẽ in vtero hñs ꝺ spi
ritusctõ. Et nota ꝙ amb. dicit li. de spũ
sctõ ꝙ illud qꝺ ẽ ex aliq̃ aut ẽ ex ei⁹ sba
vt fili⁹ ex pr̃e aut ex ei⁹ ptãte vt ex deo
oia ꝛ sic sumit hic. de. q꞉ ptãte ꝛ opera-
tione spũssancti ꝯcept⁹ est xp̃c. Iõ xp̃s
nõ dr̃ fili⁹ spũssctĩ. In simbolo ṽo ma-
iori explicat iste articul⁹ sic. Qui ꝓpter
nos hoies ꝛc̃. vsqꜫ ibi ꝛ hõ fact⁹ ẽ. Ubi
nota ꝙ descendẽ dicit de filio dei nõ ꝓ
prie ꝫ trãsumptiue ad significandũ in-
carnatõez. sicut em̃ q̃ descẽdit de sursuz
in deorsum tendit sic cũ de⁹ fact⁹ est hõ
de⁹ q̃ est sup oia infimã sibi naturã vni
uit. nihil ẽ aliud est hic descẽdere q̃ in
carne hũili apparere in ħ articulo con
cordãt saraceni cũ xp̃ianis q̃tum ad ħ
ꝙ xp̃c ihs fuit ꝯcept⁹ de spũsctõ ꝛ nat⁹
de Maria ṽgine ꝛ ꝙ ẽ messias in lege
ꝓmissus qꝺ vt clari⁹ videat. Notan-
dum ꝙ fuit quidam iudeus Toletan⁹
nomine samuel qui quandam disputa
tionem singularem habuit ꝯtra quen-
dam saracenũ nomine albucalem apꝺ
sectã ꝯmorantẽ. Isti em̃ cõferentes de
veritate vtriusqꜫ legis cõicauerunt int
se libros suos. sic ꝙ iude⁹ legit sarace-
no bibliã ꝛ tradidit sibi transumptum
scõm ꝙ veraciter hr̃ apud iudeos ꝛ sa-
racenus legit alchoranũ iudeo ꝛ tradi
dit sibi transumptũ ſm ꝙ veraciter hr̃
apud saracenos. Deinde ipsis absen-
tib⁹ ad inuicẽ lr̃is disputauerũt de ve-
ritate vtriusqꜫ legis ꝛ inter cetera ṗdi-
ctus iude⁹ ꝯtra saracenũ nitit ꝓbare ꝙ
xp̃c ihs est verus messias saracenoꝝ et
ꝙ saraceni false ꝛ ꝯtra veritatẽ viuũ sic
dicens ꝑ alchoranũ quem mihi legisti
cui⁹ transumptũ in arabico concessisti
quẽ apportaui ꝛ apud me recõditum
habeo tibi duo proborare itẽdo. Prio
ꝙ xp̃c quẽ colũt xp̃iani est vester verus
messias ꝛ sibi credere debetis ꝛ ipsum
tanq̃ verũ deũ ꝛ hoiem adorare ꝛ reci
pere ꝛ cũ hoc ꝓbauero leuiter scõm in
feram. s. vos nũc flere ꝛ cõtra veritatez
viuere nõ tñ istis ꝓbatõnib⁹ ꝓ me nec
ꝓ meis intendo adherẽ. Utrum ad ṗ-
mũ scis ꝙ oĩa q̃ dicam habeo i alcho
rano ṽo q꞉ tu dixisti mihi ꝙ mlt̃a erãt
in alchorano cõtra vos ideo erãt ꝺ me
dio sublata. Sed ista q̃ sequunt ꝺ ihu
quẽ colũt xp̃iani recitabo fideliter pro
ut habent in sachara de familia. Dicit
em̃ machomet⁹ de ihu heic. id est ihus
est messias quẽ ꝓpha dixit esse futuruz
heic. id est ihs est fili⁹ ysaac ꝛ ꝓphetarũ
iustoꝝ ꝛ sanctoꝝ in recta linea vsqꜫ ad
Mariã virginẽ. Heic hiesus messias
habuit ptãtem a deo faciendi mirabi-
lia sanandi omnem languorem ꝛ infir
mitatez eijciendi demones suscitandi
mortuos ꝛ creditis expresse omnia mi
racula que euangelium xp̃ianoꝝ com
memorat. heic. id est hiesum fecisse: vt
alchoranus expresse testatur in zacha-
ra predicta etiam ibidem dicit ꝙ Heic
id est hiesus sciuit ꝛ scit etiam oĩa se
creta cordiuz. Unde verba machome
ti sunt ista in forma. Heic id est iesus

scivit om̄es libros et omnē sapientiā
moysi ⁊ ꝓdicatōnē ⁊ sciebat q̄d homi
nes comedebāt in domibus suis ⁊ q̄d
reponebāt in thesauris suis ⁊ hoc mo-
do cōtempsit divitias et abiecit carna-
les ꝯcupiscentias nec habuit delectati
ones que sunt occasio peccandi ⁊ cau-
sa inobediendi. ⁊ intruducit in Alcho-
rano illud evangelij vulpes foveas ha
bent etiam eodem zachara ꝙ iesus fu-
it conceptus de spiritusancto absq; vi-
rili semine ⁊ natus de Maria virgine
⁊ de Maria dicit machometus ꝙ an-
gelus gabriel dixit. O maria deus elegit
te ⁊ decoravit te gratia. ⁊ ornavit et ꝑe
legit sup oīs mulieres omniū filiorū
matres. ⁊ posuit te quasi vnū mediū
inter homines ⁊ angelos dei in paradi
so deliciaꝝ dicit etiam zachara. xxvij.
ꝙ heic id est ihs verbū dei ita ꝙ intelle
ctus nō vocat hoc nomine nisi ꝙ voca
bit arabice heic id est ihs ego sum suffi
cientia tua ⁊ ego elevabo ad me ⁊ puri
ficabo te ab infidelibus. Et in zachara
de familia dicit ꝙ nullus est quē nō te
tigerit sathan ꝑter heic id est ihesum et
Mariam. Scis eīn ꝙ hec oīa supra
dicta cōtinent in zacharis. ꝓdicto vero
alchorani ⁊ omnia fideliter ⁊ veraciter
sine diminutōne nec additione recita-
ui. Nunc ex istis colligo sic ihesus est
de spiritusancto ꝯceptus sine virile se-
mine de sanctis ꝓphetis natus de vir-
gine conceptus ⁊ natus sanctus igno-
scens omnē habens scientiā scrutans
corda hominum habens potestatē cu
randi sanandi resuscitandi mortuos et
messias ꝓmissus in lege a prophetis ḡ
inq̄tum scrutans corda hominum est
deus ⁊ consequenter adorandus ⁊ co-
lendus inq̄tum sanctus ⁊ de sanctis na
tus et messias et credendus ⁊ recipien
dus antecedentia omnia habetis in al
chorano vero et conceditis et vere ⁊ re
cte ergo ex eisdem consequentiam reci
pere debetis ⁊ non solum recipere: sed
fideliter operari oppositum facientes
sub palliato colore false et mendose vi-
vitis dixi sub palliato colore quia vos
dicitis ꝙ verum est ꝙ ihesus fuit mes-
sias promissus: sed machometus fuit
ab ipso deo ⁊ de beneplacito ihu mis-
sus ad declarandum doctrinam datā
ab ipso ihesu quā ꝑ falsos scriptores
xpiani falsi habent ⁊ machometus spi
ritu dei vivi et missus ad corrigēda cor
rupta ad declarandū veritatem vt ip-
se ihesus dixit discipulis. Ego mittā
vobis de patre spiritum veritatis ⁊ do
cebit vos omnē veritatem ⁊ suggēt vo
bis omnia quecūq; dixero vobis. Vo
lo autem ostendere per alchoranum ⁊
ꝑ conceptionem ipsius machometi et
per nativitatem ⁊ genealogiam et per
eius nutritōnem ꝙ talis nō potuit nec
debuit ad hoc eligi. Nam manifestū
est ꝙ vos conceditis ꝙ machometus est
de genere hysmaelis filij abrae et agar
ancilla. ⁊ in hoc dicitis ꝙ iesus est ysa-
ac ⁊ zara que erat vxor legitima ipsius
abrae et ideo de legitimis. Machome
tus vero de concubina quia de agar ea
dem zachara dicitis ꝙ Machometus
fuit conceptus de peccatoribus ⁊ natus
eo ꝙ parentes sui erāt ydolatre et gen-
tiles de genere saracenoꝝ qui erant ꝑ-
versissimi peccatores vt asseritis. Con
ceditis etiā ꝙ cum esset. iiij. annoꝝ nu-
trivit eū in villa q̄ dicit hiatris quidā
ꝑversus iudeus geneaticus q̄ nutrivit eū
⁊ docuit eum testm̄ vetus seu legem mo-
saicā. ⁊ instruxit eū arte seu scia genea-
tica. Postea fuit traditus irl'm a quo-
dam patruo suo qui dicebatur sicut tu
abuculus cuidam falso xpiano q̄ erat
monachus sancti Benedicti ordinis q̄
monachus instruxit ipm false in natura
li scientia et in lege xpianoꝝ et docuit

ipsum ꝑuertere oms textꝰ vtriusqꝫ leg̃
⁊ sic effectꝰ geneaticus ⁊ in duobꝰ testa
mentis ꝑuerse ac false nutritꝰ et instru-
ctus secessit in egyptũ qꝛ fames valida
oppresserat totã arabiã ⁊ iunctꝰ est cui-
dam regine vidue noĩe Cadiga que po
stea extitit causa regni sui apð Dama-
scũ. Ecce aspicias qualiter ⁊ a quibꝰ cõ
ceptus ⁊ quõ natꝰ ⁊ nutritꝰ a quibꝰ in-
structꝰ ⁊ quã doctrinam secutꝰ ⁊ nunq̃
a deo purgatꝰ nec illustratꝰ. qꝛ de eius
electõne a deo nec de plenitudine spiri
tus dei in eo vos nõ habetis aliquam
scripturã sicut tu asseris in q̃dam glo-
sa. q̃ tu vocasti elemab. nisi ꝙ dicitis ꝙ
ipse de seipso dixit ꝙ oĩa q̃ mãdabat
ꝑdicabat ⁊ docebat archangelꝰ Gabri
el ꝑdicabat ⁊ reuelabat sibi de celo. q̃n
tus ergo sit iste. s. machometus et qua-
lis sit rogo velis aspicere ⁊ clare vide-
bis sana ꝯscientia ꝙ talis ad tanta mi-
nime eligi valuit hec iudeꝰ ille. Sꝫ ad
dunt ad hec ratõnes alie ꝯuincentes.
Prima qꝛ spũssanctꝰ non possit esse vi
lissime vite et vilicissime secte dator q̃-
lis est Machometꝰ ⁊ eius lex vt supra
visum fuit in secũda ⁊ tercia considera
tionibus. Secũda qꝛ paraclitus spiri-
tussanctꝰ docuit apl̃os Joh. xiiij. ⁊. xvj
docebit vos omnem veritatem. Ma-
chometꝰ aũt nõ vidit apl̃os vt constat
qꝛ fuit post eos vltra sexcentos annos
vt patuit supra ꝯsideratõne prima arti
culo. iij. scꝫ de origine machometi quo
ad tempus. Tercia ratio est quia para
clitus spũssanctꝰ nunq̃ fuit nunciꝰ mis
sus dyabolis ꝫ machometꝰ fuit nunci-
us missus hominibꝰ ⁊ dyabolis ipo te
ste in alchorano azachara. xvj. nõ ergo
fuit spũs veritatis missus a hiesu. Et
sic patet ꝙ ihs xp̃c bñdictus nõ solum
est verus messias xp̃ianoꝝ et iudeoꝛuꝫ
sicut in ꝑ libro oñsum est ꝫ etiã est verꝰ
messias saracenoꝝ vt nunc ex alchora
no deductũ est. conceptꝰ de spũsancto.

⁊ de Maria virgine natus. Sũt tamẽ
discordes a xp̃ianis in hoc ꝙ exponit i
maiori simbolo. s. qui ꝓpter nos homi-
nes ⁊ ꝓpter nostrã salutẽ descendit ð ce
lis ⁊ incarnatꝰ est ⁊c. vsqꝫ ⁊ homo factꝰ
est. qꝛ cum ipsi negent xp̃m esse filium
eternaliter generatũ vt supra patuit ne
gant ꝯñter incarnatiõeꝫ filij dei. Dicũt
eñ ꝙ nõ fuit aliq̃ necessitas ꝙ ꝓpter ho
minem deꝰ incarnaret. ꝫ ꝙ ipse homo
qui peccauit ageret pniam et satisfacẽt
pro peccato. Oportet ergo istis bestijs
oñdere necessitatem incarnatõnis. ⁊ ꝙ
nec angelus nec omnes angeli boni ⁊
mali. nec primꝰ homo nec oẽs hoies
puri simul iuncti pniam agentes po-
tuerũt satisfacere ꝓ pctõ primi homis
sicut ⁊ dicit dñs cesarieñ. in suo tracta-
tu ꝯtra saracenos. Vnde captiuꝰ intel
lectus saracenoꝝ obumbratus caligie
peccatoꝝ nõ põt intelligere iusticiã in-
carnatõis filij dei. Hec ẽ ei ꝓpria excel-
lentia legis euangelice sup legem mo-
ysi. s. manifestare iusticiã dei que facta
nõ fuit tempe legis Moysi. sed fuit fa
cta ⁊ impleta tempe euangelij. Et cum
res postq̃ facte sunt oĩbꝰ repñsentant
manifestius quã anteq̃ impleant pro-
prie ꝓprium est legis gratie manifesta-
re iusticiã dei quã venit implere in seip
so. suus ꝓprius filius ihs xp̃c. Sic eñ
declarauit ipse iohanni baptiste qñ ve
nit ad suũ baptismũ. qꝛ cum iohannes
diceret sibi. Ego a te debeo baptizari ⁊
tu venis ad me. Respondit ei dicens.
sine modo sic decet nos implere oẽs
iusticiam Math. iij. Sed q̃s põt expri
mere qualis est ista iusticia. Quis põt
ponere linguam in tamaltũ misteriuꝫ
ꝑsertim cum cognoscam insufficiẽtiaꝫ
mei intellectus ad explicandum. ꝫ cõ-
fidens ð diuina pietate que illuminat
accedentes ad se ⁊ ꝙ quando cũ humi
litate accedit homo ad cor altum ma-
nifestat ei deus plus exaltatus. breui-

ter ⁊ clarius quã potero exponetˀ diui-
na iuſticia q̃ ꝑ legem euangelicã decla
ratˀ nõ incipiendo in gradu altiori qui
eſt redemptio ſanctoꝝ angeloꝝ ſed ho
minũ qui erant in dura ſeruitute pro-
pter peccatũ primi hominis ex quo vo
luit plus obedire dyabolo ꝙ̃ deo ↄme
dendo de arbore nõ ↄceſſa. ⁊ quia non
ſeruauit ꝑadiſum terreſtrem in q̃ poſi
tus fuit vt operaretˀ ⁊ cuſtodiret illud.
ſicut fit de iſto q̃ dato ſciẽter caſtro pro
quo fecit homagiũ inimico ſuo cõmit
tit ꝓditionẽ ſuo principi ꝙ ipſe ⁊ ſui fi-
lij tradunt exilio extra regnũ poſiti ex
tra gratiã dñi ſui ſic fuit iuſticia. ꝙ pri-
mus hõ ⁊ oñs ab eo deſcendẽtes eẽnt
ſerui ꝑ naturã volo dicere ꝙ naſcerentˀ
in pctõ ꝑ naturã ſicut eoꝝ pater volun
tate deliberata voluit eſſe ipſi fuiſſent
filij ire. ꝫ ſi poſtꝙ̃ creuiſſent et fuiſſent
intelligentes ꝙ in eorũ arbitrio fuiſſet
velle ſicut nati fuerãt manere et ꝑma-
nere filij ire vel eſſe filij grẽ. tales nouiˀ
ter facti volendo audire doctrinã dei ⁊
⁊ ſeruãdo mandata eiꝰ. ⁊ ſi obediſſent
dyabolo ſicut eoꝝ pater fecit plꝰꝙ̃ dõ
adimplendo ſua carnis deſideria ⁊ nõ
ſpũs ꝙ ſemꝑ ꝑmanerẽt filij ire ſicut na
ti fuerãt nõ digni hr̃e regnũ dei ex quo
ſunt filij ꝓditoris. ⁊ vltra qꝛ deliberate
voluerũt plus ſocietatẽ dyaboli ꝙ̃ dei
quanto tꝑe vixerũt in h̃ mũdo. ꝙ ſimi-
liter habeãt ſocietatẽ in alio dãnati cũ
eo ad penas infernales. In h̃ tamẽ fit
filijs ade maior miſcdia ꝙ̃ filijs milit̃
ꝓditoris. q̃ licet nõ ↄmittant ꝓditõnez
ſicut pater fecit: imo diſplicet eis quia
ſunt toto tempe vite ſue extra regnum
exilio relegati. tali pena exñti iuſta. q̃a
eſt in ſola priuatõne ſui amoris ⁊ gra-
tie nolendo ꝙ habitent in ſuo regno fi
lij ſui ꝓditoris. Hec eſt pena filiorum
ade ꝙ ſicut ipſe fuit excluſus a paradi-
ſo ita deſcendentes ab eo ſolummodo
qꝛ ſunt filij ſui ex eo eſſent indigni re-
gno dei. Et qꝛ hec pena eſt tam grãdis
cum ſit tam ꝑiudiciale exilium hoim
a ꝑadiſo. ⁊ ſimilitˀ qꝛ eſt tam vl̃is exten
dendo ſe ad oñs hoies q̃ fuiſſent in h̃
mũſto geniti ſicut adã ſuos ꝓprios fili-
os generauit. oñdit magnitudinẽ pctĩ.
ꝓpter qͦ tam grandis pena fuit impo
ſita. Ne oñs hoies perirent neceſſaria
fuit recõciliatio ꝑ quã hoies fuiſſent in
grã dei q̃ ꝑ naturã naſcebantˀ in ira ſua
⁊ cum recõciliatio requirat ↄdignam
ſatiſfactionem ⁊ ſatiſfactio ↄdigna ẽ ꝙ
reparetˀ damnũ reſtituẽdo ablatum. et
vltra hoc ratõne offenſe ꝙ det aliquid
de ſuo qͦ pꝛiꝰ ante offenſam non debe
bat. ſicut in lege p̃cepit deus reſtituere
quinqꝫ boues ꝓ vno ⁊. iiij. oues ꝓ vna
Exo. xxv. ꝓpter qͦ in regno tenẽt ꝓ iu
ſta lege ſeptenaꝝ quilibet ꝑ ſeip̃m põt
intelligere ex q̃ qualitas ſatiſfactionis
debet eſſe ſꝫm ↄditõez pctĩ. grãde pecca
tum grandẽ requirit ſatiſfactõez. Cum
ergo pctm̃ primi hois fuit tam magnũ
ↄp̃hendens oñes ab eo deſcendentes
ꝙ ipſe nõ poterat ſatiſfacere ꝓ ſeipſo.
quia ad ſatiſfaciẽdũ nõ hẽbat q̃d daret
de ſuo qͦ prius nõ deberet deo qñ q̃a
ab ipſo receꝑat deo debebat totum qͦ
ſuũ erat. Vnde ſi ꝓ ſeipſo non poterat
ſatiſfacere. multominus ꝓ toto genere
humano facto ſeruo dyaboli rõne ſui
pctĩ. ergo vt recõciliatio fieret require-
batˀ ſatiſfactio debita reſtituendo quã-
tum fuit qͦ accepit vel quantũ fecit de
damno ⁊ vltra hoc aliquã rem ſuaꝫ nõ
debitã prius deo ꝓpter offenſam ꝙ̃ fe-
cit hoc non potuit facere adam nec ali
quis ſuoꝝ filioꝝ. ex q̃ debebant deo q̃c
quid habebãt. Et quilibet vt ſaluetˀ vel
non ſeu cum maxima difficultate eſt
ſufficiens ſua ꝓpria iuſticia. manifeſtã-
te ſacra ſcriptura ꝙ ſi fuerint in ciuita-
te tres viri iuſti Noe. Daniel. ⁊ Job.
Iſti ſua iuſticia liberabunt animas ſu
as ſed nõ potuerũt liberare aias filioꝝ

ꝛ filiaꝝ suaꝝ. Cum ergo satisfactio re-
quirat ꝙ in illo ꝗ habet satisfacere sint
duo. s. ꝙ sit ille ꝗ debet satisfacere et sit
ille ꝗ pōt satisfacere. quaꝝ vna sine alte
ra nō sufficit oportet intelligere ꝙ ille
qui hēbat satisfacere ꝓ pctō Ade cum
adam fuerit homo ꝙ fuisset nō angelꝰ
ꝗ nō debebat satisfactōēȝ ſȝ ꝙ fuisset hō
exquo homo fuerat ꝗ peccauerat. Itē
requirebat scđo ꝙ fuisset talis hō qui
posset satisfacere ꝛ cū purus hō satisfa
cere nō posset exꝗ deo debebat totum
qđ in eo erat ꝛ satisfactio requirit ratio
ne offense ꝗ̄ peccās facit ꝙ det vltra et
amplius ꝗ̄ accepit vel fecit de damno
peccando. Vñ hac eadem rōne quili-
bet angeloꝝ nō poterat satisfacere cuȝ
vnusquisqȝ eoꝝ deberet deo quicquid
hēbat exꝗ ab ipso deo receperat ꝗs eēt
ille qui nihil deberet deo vt sic posset
satisfacere. certū est ꝙ in omībꝰ creatu-
ris nō pōt inueniri vna sola ꝗ deo non
debeat aliquā rem cū oms ipse debeāt
deo quicqđ habent exꝗ ab ipso recepe
rūt ꝓpter qđ deꝰ solus est qui nihil de-
bet deo: cum deus a seipso habeat suū
esse ꝛ non ab aliquo alio. quia interro-
gatis omibus intellectuȝ ꝑticipantibꝰ
siue sint homies siue angeli boni ꝛ ma
li si ipsi dederūt esse deo vel aliquā reȝ
ꝓpter quā anteqȝ deus daret eis eē qđ
habent deus eis aliquid deberet. oms
rñderent ipse solus fecit nos et nōl ipsi
nos. Et ideo nos debemus ei quicqđ
habemus exquo ab eo recepimꝰ ꝛ ipse
nobis nihil debet quia nihil ei dedimꝰ
Hac ergo ratōne clara existente. ꝙ so-
lus deus est ille qui nihil debet alteri:
nec sibipsi cum ille qui debebat satis-
facere ꝓ peccato primi hominis ꝛ om-
nium aliorum requirebat quod nihil
debet deo ꝛ solus deus est iste ergo ne
cessariuȝ fuit. ꝛ sic omnibus modis ex
pediebat ꝙ satisfactor pro genere hūa
no foret deꝰ ꝛ homo. hō qꝛ homo fuerat
quí peccauerat ꝛ sic homo satisfacer͂ de
bebat. deus. qꝛ ipse solus est quia nihil
debet deo. ꝛ sic ꝓ satisfactōne hominis
peccati. poterat dare de grā dando de
suo qđ nulli debet. hoc intellecto debe
mus ꝯsiderare. exꝗ homines nō pote-
rant esse deo reconciliati nisi ꝑ ipsum-
met deū. qꝛ nō erat qui satisfacere pos-
set nisi ipe solus. que fuit illa iusticia ꝗ
deū obligaret vt ipse deberet satisface-
re ꝓ peccato primi hominis cuiꝰ đ me
rito oms ab eo descendentes erāt serui
dyaboli oportet ad cognitionem huiꝰ
videre ꝛ attendere principiū ꝛ ꝯditōeȝ
peccati qđ fecit primꝰ homo. Ecce ꝙ i
hoc facto cōcurrūt tres. s. deus ꝗ dedit
ꝓceptuȝ primo homini ꝙ seruaret pa-
radisum ꝛ ꝙ non comederet de arbore
vetida. Concurrit homo qui peccauit.
qꝛ fecit ꝯtrarium ꝓcepti ꝑ deuȝ et dati
Cōcurrit tercio dyabolus qui sua astu
cia ꝛ deceptōne ꝑ mediū mulierꝫ tem-
ptauit hominem ꝛ fecit ꝙ transgrede-
ret ꝓceptuȝ de istis duobꝰ. s. homini et
dyabolo sic est ꝙ in casu explicato nul
li eoꝝ facta fuerat aliꝗ offensa impleta
volūtate cuiuslibet eoꝝ faciendo quili
bet qđ volebat. qꝛ homo cōplacuit sue
vxori plus appetendo ꝑmanere in gra
tia sua ꝛ amore ꝗ̄ deo obedire. Dyabo
lus similiter impleuit voluntatē suam
habita victoria ꝑ eum desiderata. Ve-
runtamen hoc est verum ꝙ quslibȝ eo
rum fecerat grandem offensam deo cō
tra cuius voluntatem ambo fecerunt.
Primus homo quia voluit plus obe
dire sue vxori ꝗ̄ deo faciendo volunta
tem dyaboli ꝛ dyabolus quia cum de-
ceptione contra voluntatem dei tulit
seruum eius et fecit seruum suum. ꝛ si
cut deo fuerat facta offensa per vtrun
qȝ si ambo voluissent reconciliari opor
tebat pro ambobus fieri satisfactōneȝ.
Sed cū dyabolꝰ noluisset deo reconci
liari imo placebat sibi ſꝑ inimicus dei

ꝑmanere q꞉ nolebat recognoscere pec-
catū suū. qđ nō erat in hoīe cuꝫ deside-
raret liberari a dura seruitute quā sen-
tiebat stando in ptāte diaboli. Ergo cū
sol⁹ hō peniteret de pctō ꝑ eū facto vt fi
eret reconciliat⁹ deo pōt dici vno đ du-
obus modis vel ꝙ ꝑ fuisset facta debi-
ta satisfactio deo qui offensus erat. ꝛ ꝙ
dyabol⁹ ꝑ iusticiā ꝑderet dominiuꝫ qđ
sup ipm tenebat. Vel ꝙ deus de ptāte
sua absoluta sine aliqua satisfactōe re-
mitteret ade offensaꝫ sibi factā ꝛ ꝑ vim
exq̊ est potentior dyabolo liberaret pri
mū hominē a subiectōne sua꞉ q꞉ ab eo
victus fuerat iuste erat ei⁹ seruus nō re
putarent tanꝗ dubiū aliqui ꝙ de⁹ pos
set ꝑ talem modū liberare primuꝫ ho-
minē a subiectōne dyaboli ꝛ reconcili-
are sibi sed tñ q꞉ cuicunqꝫ principi ma
gne potestatis plus reputaꝶ ad laudeꝫ
ꝙ sit iustus ꝗꝫ ꝙ sit potens potestate si
ne iusticia tyrannidi reputata cū deus
nō solū iust⁹ ꝫ etiā necessario est iust⁹ ꝛ
tali forma iust⁹ ꝙ nō pōt dici deus nisi
intelligaꝶ iust⁹. Oportet ergo intellige
re ꝙ in recōciliatōne hoīs interueniret
iusticia que primo poterat intelligi si
de⁹ sicut magn⁹ dñs potens ꝛ iust⁹ dya
bolo ꝛ homini exq̊ quilibet eoꝝ offen-
derat eū dedit penam ꝛ tormentū ꝭm
demeritū peccati ꝑ eos ꝯmissuꝫ dyabo
lo in penā peccati qđ ꝯmiserat tollen-
do hominē ꝑ vim ꝛ ꝯtra totam suā vo
luntatē a suo dominio. ꝛ homini sicut
ꝓditori nolendo eū vnqꝫ videre in suo
palacio neqꝫ in regno suo꞉ sed ꝙ rema-
neret exilio religatus ꝓ semꝑ. Sed cū
de⁹ sit non solū domin⁹ potens꞉ sed iu-
dex iust⁹ ꝛ pater misericors. Ex quo ho
mo penitebat in pctō ꝑ eū ꝯmisso et ꝑ
seipsum nō poterat satisfacere miscđia
dei ptinebat dare ei succursum ꝛ iuua-
men liberareꝶ a dyaboli ptāte. Sic tñ
ꝙ talis liberatio꞉ ita temꝑareꝶ iusticia
ꝙ dyabolus tenens hominē in sua ser-
uitute nō posset reclamare ꝙ ei eēt fa-
cta iniusticia nec facere aliquā quere-
lam q̄ fuisset iusta cum hec fuerat veri
tas ꝙ ipsemet deus attendens videns
ꝛ ꝑmittens dyabolus ꝛ hō sicut illi q̄ i
trant in campū certauerant vn⁹ contra
alterum. ꝛ ꝯditio certantiuꝫ est si iam
vnus alterū nō occidit ꝙ vict⁹ sit seru⁹
victoris. ꝛ cum arma primi hoīs vt de
fenderet se essent fortiora ad defenden
dum se ꝗꝫ arma dyaboli in ꝯmittendo
siue temptādo. fortitudo etiā hoīs ꝛ
virt⁹ incōꝑabiliter erat maior q̄nto dya
bol⁹ cū oīb⁹ suis artib⁹ ꝛ virib⁹ etiam si
fuerāt mille vicib⁹ plus nō poterat ho-
minē vincere nisi ipse volūtarie voluis
set vinci. Exq̊ ergo suus inimicus erat
minus fortis ꝗꝫ ipse ꝛ ipse voluit ab eo
vinci dictabat iusticia ꝙ fuisset eius ser
uus facto. ꝫ seruo dyaboli ꝛ ꝯñter oms
ab eo descendentes ad habendū libera
tioneꝫ de tam mala seruitute. exq̊ ꝑ in-
iusticiā homo erat seruus dyaboli. opor
tebat ꝙ non ꝑ vim sed ꝑ iusticiam fuis
set liberat⁹ de potestate. Et sic vt libera
reꝶ a dyabolo req̄rebaꝶ vt interueniret
iusticia nō min⁹ requirebaꝶ vt esset re-
conciliat⁹ in grā dei existente deo patri
pijssimo ꝛ iudice iusto. Unde vt causa
fieret reconciliat⁹ deo ꝯtra queꝫ fuerat
ꝯmissum pctm̄ requirebaꝶ ꝙ fieret per
hoiem q̄ tanti valoris vel plus esset si-
cut prim⁹ hō ꝛ oms ab eo descendētes
qui daret tantā ꝛ maiorē laudeꝫ et ho-
norē ꝛ gloriā quanta fuerit offensa con
tra eū ꝯmissa. Tali ꝫ satisfactione req̄-
sita vt gen⁹ humanū reconciliareꝶ deo
vt dictuꝫ est ꝙ fuerat facta offensa deo
per vtrunqꝫ scilicet dyabolum ꝛ hoiem
nō oportet dicere ꝙ dyabol⁹ vellet face
re hanc satisfactōeꝫ exq̊ nolebat hoiem
liberari ab eius potestate et recōciliari
deo. q꞉ talem satisfactōnem facere erat
ꝑdere dominiū sup oms hoies ꝑ eū ni
mium desideratū. ꝛ iđ displicens erat

coꝛde ſi eſſent recõciliati cū ipſo facto
ꝑderet dominiū ſuū qđ ſuꝑ ipſos tene
bat. Item hāc ſatiſfactõez ipe nõ pote
rat facere cū ad ſatiſfaciendū fuiſſet ne
ceſſariū rogare deū ꝙ vallet parcē offē
ſam ei factā ad qđ reqrebat ꝙ talis int
ceſſoꝛ eēt deo gratꝰ. qꝛ ſi inimicꝰ vel is
q̇ diſplicet roget ꝓ iniuriante plꝰ ꝓuo
cat ad irā eū ꝙ̄ rogat. ⁊ hoc eſt manife
ſtū ꝙ dyabolꝰ volūtarie erat inimicus
dei ꝓcurās ſꝑ ꝙ ei fiant offenſe quantū
plus põt. Sic ergo pꝫ ꝙ ꝑ dyaboluꝫ q̇
peccauerat exq̇ ipſe nõ requirebat im
mo ſibi diſplicebat ⁊ abhoꝛrebat hoīs
recõciliatiõeꝫ ⁊ nõ minꝰ ſuā nõ poterat
fieri ſatiſfactio hoīs. Ex alia etiā ꝑte ſi
oīs angeli nõ poterāt facere talē ſatiſ
factiõeꝫ. qꝛ nihil hēbant de ſuo ꝙ darēt
deo quõ diabolꝰ poterat q̇ vltra hec ab
hoꝛrebat ꝙ aliq̇ tꝑe talis ſatiſfactio fie
ret. Videamꝰ ergo de hoīe q̇ fuit ſcõs
in pctõ ꝯmiſſio huic non de ficiebat ſic̄
dyabolo volūtas vt eēt recõciliatꝰ quia
ſentiebat ſeruitutē eiꝰ duriſſimā defici
ebat tam̄ ei ꝑtās ſicut ſupꝛa oñſum eſt
Ipſe ḡ ⁊ oīs hoīes ab eo deſcenden
tes angeli etiā nõ potētes implere req
ſitam ſatiſfactõeꝫ q̇d ḡ reſtabat exq̇ nõ
erat aliꝰ q̇ poſſet ſatiſfacere niſi ſolꝰ deꝰ
niſi ꝙ pꝛimꝰ hõ ⁊ oīs alij ex toto ꝑma
nerēt ꝑditi ſi iam deꝰ nollet ſatiſfacē ꝓ
eis exq̇ ipſe ſolꝰ poterat ⁊ nll's aliꝰ. Iteꝫ
ꝯueniens fuit deum incarnari vt tanta
humilitas in tedemptoꝛe quanta fuit
ſuꝑbia in ꝑ̄uaricatoꝛe. Sed ſuꝑbia tā
ta fuit ꝙ homo voluit eſſe deꝰ ergo tā
ta debuit eſſe humilitas vt deus fieret
homo. Item hoc debuit facere dꝰ vt vi
taret inconueniens qđ ſequebat. quia
ſi deus non eſſet incarnatus vt ſatiſfa
ceret ꝓ hominis peccato hoc eſt vel qꝛ
non potuit. vel quia neſciuit vel qꝛ no
luit. Si non potuit impotens fuit. Si
potuit ſed neſciuit ignoꝛās fuit. Si po
tuit ⁊ ſciuit ſed noluit ergo et inuidus
fuit. que oīa ſunt magna incõueniē
tia in deo ſcꝫ impotentia ignoꝛantia i
uidia. Patet ergo ex ꝑ̄habitis neceſſa
riam ⁊ valde foꝛe ꝯuenienteꝫ incarna
tionē dei vt doceret ſe potius vincere ꝑ
iuſticiā ꝙ̄ per potentiā et vt oſtenderet
tanta humilitas in redemptõne quan
ta fuit ſuperbia in ꝑ̄uaricatõne. Et ne
aliqđ incõueniens attribuat deo cum
in eo minimum inconueniēs ſit maxi
mum impoſſibile.

De quarto articulo et propri etatibus ſmaragdi.

Quartus articulꝰ eſt. Paſſus ſꝫ
pontio pylato crucifixꝰ moꝛtuꝰ
⁊ ſepultꝰ. Hūc appoſuit in ſim
bolo Iacobꝰ maioꝛ. Et hic articulus ē
quartū fundamentū ciuitatis hieruſa
lem ſuꝑne figuratꝰ ꝑ quartū lapideꝫ ꝑ̄
cioſum qui dicit ſmaragdꝰ cuiꝰ ꝓꝑꝛieta
tes ꝑ̄cipue ſunt q̄tuoꝛ. Pꝛima ꝙ incli
nat ad caſtitatē. Nam expertū eſt fran
gi in ꝑtes cum ipſum geſtans foꝛnicat
Scđa eſt ꝙ moꝛbū caducū curat. Ter
cia eſt ꝙ tempeſtatē auertit. Quarta ē
ꝙ in cauſis verba ꝑ̄ſuaſoꝛia dat. Sic ⁊
ꝟa huiꝰ articuli fides carnales volupta
tes repꝛimit ſm̄ Aug. in quodā ſermo
ne de. xl. ſic dicentē. Congruit deuotio
ni noſtre vt q̇ dñi crucifixionē celebꝛa
turi ſumꝰ repꝛimendaꝝ carnaliū volu
ptatū crucē etiā nobis faciemꝰ. Moꝛ
bum caducū tollit. quia xp̄c moꝛtē no
ſtram moꝛiendo deſtruxit vt dicit gre
goꝛiꝰ in ꝑ̄fatõne paſchali. Tempeſtates
nõ ſolum carnis ſed etiā mundi et dya
boli auertit qꝛ nihil a deo ꝙ nõ equani
miter tolleret ſi xp̄i paſſio ad memoꝛi
am reducatur. Gregoꝛius in omel. x.
Bernardus ſuper cantica in ſermone.
xxij. paſſio tua domine iheſu vltimuꝫ
refugium ſingulare remedium deficiē
te ſapientia iuſticia non ſufficiente ſuc
cumbentibus meritis illa ſuccurrit cū

tamen defecerit virtus mea non ꝯtur-
babor non diffido scio quid faciā. Cali
cem salutaris accipiam dat etiā in cau
sis fidei cõtra tyrannos contra hereti-
cos ⁊ contra quoscūq; alios persecuto
res verba ꝑsuasoria veritate attestante
Ego dabo vobis os ⁊ sapientiā cui nõ
poterūt resistere oēs aduersarij vestri
fides em̄ passionis xp̄i dedit Stepha-
no ꝙ omēs eiꝰ aduersarij quantūcunq;
ꝓhibiti nõ possunt resistere sapientie ⁊
spiritui qui loquebat̄ scilicet in ore eiꝰ
vt patet in actibus. Item de smaragdo
dicit ysidorus ꝙ a nimia viriditate di-
cit̄ amarus. q2 omnes satis viride ama
rum dicit̄ omnes herbas ⁊ frondes vi
riditate superat aerem etiam vicinum
ex repcussione virescere facit nulla gē-
ma gratior oculis cuiꝰ corpus extersuꝫ
sicut speculum imagines reddit An-
grifes qui corpus pedes ⁊ caput habēt
leonum currentes sup terraꝫ vt leones
⁊ alas habent aquile quibus volant in
aere aufarū: hominibus : ꝫ alimascus
populꝰ scilicet vnū habens oculuꝫ pu-
gnans cõtra eos eis aufert hec morali
ter est. Quarta virtꝰ que dicit̄ castitas
vel virginitas que virorꝫ carnis inte-
gre seruat ⁊ in amaritudine penitentie
motus malos castigat hec est gratior
angelis ⁊ oculis xp̄i. quia virgines et
casti sequunt̄ agnū quocūq; ierit apo-
calip. xiiij. et in se portat imaginem an
geloꝝ ⁊ xp̄i Angrifes. id est demones
multū nitunt̄ auferre: sed meus ⁊ intē
tio indiuisa a deo resistit ⁊ ꝯtradicit: et
eam custodit illesam. qui em̄ tales sūt
indiuisi sunt sicut dicit̄. j. Coꝝ. vij. Nõ
em̄ habēt duos oculos vnū in terrenis
⁊ aliū ad deum ꝫ vnū tantū ⁊ illum fi-
gunt in deuꝫ dicentes illud p̄s. Sicut
oculi ancille in manibus domīe sue ita
oculi nostri ad dominū deum nostruꝫ
⁊c. Huic articulo nihil addit simbolū
maius. Concordat cum predicto arti-
culo Machometus in hoc ꝙ concedit
ihesum christuꝫ sub pontio pylato fu-
isse ꝯdemnatum morti. Discordat aūt
a predicto articulo passionis ⁊ mortis
xp̄i in alchorano azohara. v. ⁊ in pluri
bus alijs locis vbi in sententia dicit ꝙ
quidam iudei voluerūt xp̄m occidere
et ipse calide se subtrahens euasit ne-
scio quem loco sui crucifixerūt putan-
tes esse xp̄m. Creator autē leuauit chri-
stum ad se ⁊ est secum vsq; diem iudi-
cij tūc scilicet sicut alij homines mori-
turus ⁊ resurrecturus. Sed tamē nul
lum inconueniens est saracenis conce
dere mortem Xp̄i cum ipsi teneant ꝙ
nõ est filius dei viui sicut nec nob xp̄i-
anis qui ipsum ꝯfitemur verum filiuꝫ
dei ꝙ sit mortuus ꝫm humanitateꝫ. q2
diuinitas mortalis nõ est nec vnq; mo
rietur.

De quinto articulo et de pro prietatibus sardonicis.

Quintus articulus est. Descen-
dit ad inferos tercia die resurre
xit a mortuis. Hūc apposuit in
simbolo beatus Thomas. Et hic arti-
culus est quintū fundamentū ciuitat̄
hierusalem supne figuratꝰ p quintum
lapidem p̄ciosum qui sardonieus dici
tur cuiꝰ ꝯpositio ex duobꝰ lapidibꝰ est.
scilicet ex sardio ⁊ onice et est rubeꝰ ex
sardio ⁊ albꝰ ⁊ niger ad coloreꝫ vnguis
ex onice. Inter ceteras huiꝰ v̄tutes mi
rabilis est vna potissima ꝙ accēdit ani
mū ad gaudiuꝫ quod trahit ex sardio.
Sic ⁊ fides huiꝰ articuli accendit ani-
mos sanctoꝝ patrū in limbo cuꝫ illuc
xp̄c descendit liberans vinctos de lacu
in quo nõ erat aqua ⁊ hoc in sanguine
testamenti vt patet zacharie. ix. Vere
magnū gaudiū illoꝝ fuit cum btificati
fuerūt in visiõe deitat̄ ⁊ btā captiuita-
te ducti a miserabili captiuitate infer-
ni. Accēdit etiā aīos discipuloꝝ ⁊ sctā-

rum mulierũ xp̃s resurgens. q2 gauisi sunt discipuli viso dño Joh. xx. Omnes etiã fideles in fide hui⁹ articuli iocundant ꝯtemplantes ptãtem inferoꝝ nõ potuisse resistere saluatori descendenti nec ptãtem nature eidẽ resurgẽte gaudentqꝫ sperantes resurgere. q2 xp̃s resurrexit. Item p̃dictus lapis tricolor ẽ subtus niger medio candid⁹ superi⁹ rubeus. Et hic solus lapis p̃ciosus in signando nihil cere auellit ꝑ qđ moraliter quinta virt⁹ que est sanctoꝝ patientia figurat̃ ꝑ quã ab inferioribus. id est a mũdanis hominib⁹ in despectu sunt nigri ꝫ in medio scꝫ in corde suo cãdore ꝯscientie sunt lucidi ⁊ ardore martyrij quo citi⁹ ad supiora ꝑueniant sunt rubei. Hec etiã virtus nihil auellit. q̃a suis ꝑsecutoribus plene ⁊ ex toto corde remittit sciẽs qđ dicit dñs Luce. vj. dimittite ⁊ dimittet̃ vobis ⁊ Eccl̃. xxviij. relique ꝓximo nocenti te. ⁊ tũc dep̃cante tibi pctã soluent̃ ⁊ hec virtus bene quinta dicit̃: q2 moleste circa quos est virtus patie corpus exprimit quod quinqꝫ sensib⁹ agit̃. Huic etiaꝫ articl̃o nihil addit simbolũ maius ad eius explicatõnem verũtñ cum dicit descẽdit ad inferos intelligendũ est fm animaꝫ diuinitati ꝯiunctam corꝑe in sepulcro manente etiaꝫ diuinitati ꝯiuncto. quia qđ semel assumpsit nunqꝫ dimisit sec⁹ est de toto resultante ex corꝑe ⁊ ex anima quia ꝓpter eoꝝ sepatõnem xp̃us in triduo nõ fuit hõ fm doctoꝝ ꝯcordiaꝫ in tercio sniarũ et q2 nullus error circa hoc fuerat exort⁹. Ideo in simbolo cũ dicit̃ descendit ad inferos nõ fuit explicatum fm animã. Sed oritur hic difficultas. q2 non videt̃ hic esse articulus fidei cũ iohannes baptista de h̃ dubitauerit: dubitare aũt de articulis fidei infidelitas est. Cũ ergo ꝯstat ipsum fuisse fidelem ⁊ sanctum: ⁊ de hoc dubitauerit videt̃ ꝙ non sit articulus fidei. ꝙ autem dubitauerat patet per glosam sup illud Math. xj. tu es qui ventur⁹ es dicit ibi glo. cũ ab herode sim occidendus ⁊ ad inferna descensur⁹ debeo te nunciare inferis sicut te nunciaui superis an ꝯueniat filiũ mori an aliuꝫ ad sacramentum missurus es. Ad hoc respondet alexãder ibi supra ꝙ ẽ dubitatio infidelitatis qua nõ dubitauit Johannes ⁊ est dubitatio pietatis ⁊ sic dubitauit iohannes querens ex amore et pietate tu es qui ventur⁹ es licet nõ dubitaret sicut mater videns filiũ mortuum dicit es ne mortu⁹ fili mi. ⁊ hoc est qđ dicit glo. nõ fide sed pietate dubitauit. Crisostom⁹ ꝙ nõ ꝓ se sed ꝓ discipulis quesiuit. Huic articulo nõ concordat machomet⁹ q2 cum nõ ꝯcedat christum mortuũ fuisse sed aliuꝫ sibi silem vt dictũ ẽ in articulo p̃cedẽti. Ideo negat eum descendisse ad inferos ⁊ resurrexisse tercia die.

De sexto articulo ⁊ de proprietatibus sardij.

Sextus articul⁹ est. Ascendit ad celũ sedet ad dexterã dei patris omipotentis. Hũc apposuit in simbolo beat⁹ Jacob⁹ minor. Hic articul⁹ fidei est sextũ fundamentuꝫ ciuitatis hierusalẽ supne figurat⁹ ꝑ sextũ lapidem p̃ciosum q̃ dicit̃ Sardi⁹ cui⁹ virt⁹ mirabilis est ꝙ gaudiũ accendit ⁊ pellit timorẽ ac etiã ingenium acuit talis est fides hui⁹ articuli q2 xp̃i discipuli ex hac fide amore accensi timore excusso ⁊ ingenio illuminato hãc veritatem vbilibet p̃dicauerũt. Et ideo ꝑ hũc sextũ lapidẽ optime figurat̃ sexta virt⁹ sanctorum que est constantia martirij. Hic enĩ lapis fm ysidoꝝ est inter gemmas vilissima ⁊ rubrum spissumqꝫ habet colorem ⁊ ideo bene martyrũ constantia per hunc signat̃. quia ipsi quasi vilissimi a mundo reputant̃. Ipsiqꝫ a

deo tanq̄ infirmi mundi electi hec for-
tia ꝯfundenda facti rubri fluuio sang-
uine laureis dicant bene fulgidis. Et
ne mirum q: lauerūt stolas suas ī san-
guine agni Apoca. vij. Et bū sexta vir-
tus hec ponit q: prim⁹ homo sexta die
format⁹ eadem die peccauit et eadem
die ꝺ paradiso eiectus est. ⁊ xp̄s sexta eta-
te venit ⁊ sexta die martyriū sua passio
ne cōsecrauit. Huic articulo nihil ad-
dit simbolū maius. Sed occurrunt
hic tres difficultates quaꝝ prima ē ẜm
quam naturam ascendit xp̄s in celum
Rn̄det q si li ẜm designet conditiōem
ascendentis sic ascendit ẜm q homo si
ue ẜm naturam humanā q̄ loco conti-
net ⁊ motui subijci pōt nō aūt ascēdit
ẜm naturā diuinā que est altior vniuer
sis ⁊ est immobilis ⁊ illocabilis. Si au
tem designet causam ascensionis ascē-
dit nō ẜm q homo sed ẜm q deus qui
ascendit ex virtute diuinitatis sed non
humanitatis. Unde Aug. in sermone
de ascensione de nostro fuit q fili⁹ dei
in cruce pependit de suo q ascēdit. A-
scendit aūt xp̄c ad summā partem celi
suprmi. q: cum sit nobilissimū locatum
debet esse in nobilissimo loco qui ē su-
perior locus celi summi et sic intelligi
debet istud ps. lxvij. Ascendit sup celū
celi et illud ad Ephe. iiij. Ascendit sup
oīs celos nō tantū aūt ascendit corp⁹
xp̄i sup omnē craturā corpalem ꝫ etiaꝫ
sup omnē spūalem q: ꝓpter dignitateꝫ
vnionis eas oīs excellit ad Ephesi. j.
Constituit illū sup oēm principatuꝫ et
ptātem ⁊ sup oē nomē qꝺ noiat in h
seculo siue in futuro pōt etiā exponi q
xp̄c ascendit in celū ẜm glo. ad Ephe.
iiij. qui descendit ipse est qui ascendit ī
gloriam ad equalitatem patris ẜm di-
uinitatem non in re: sed in noticia. tūc
eīn innotuit hominib⁹ eum equaleꝫ es-
se patri. Et si queras vtrum xp̄c ẜm q
homo in loco supradicto resideat: ita
q nunq̄ alibi ad modicū temp⁹ se trās
ferat. Dico q nō ē asserendum ẜm Ri-
chardū cum post eius ascensum narre
tur aliq̄ modo apparuisse aliquibus in
hac vita nec apparet aliqua ratō vrgēs
q nunq̄ ad aliā partem celi se transfe-
rat. pie etiam credi pōt q xp̄us in celo
nullum habeat retro se sed omnes ele
cti respiciūt in faciem eius. Scd̄a diffi
cultas est quid per dexteraꝫ intelligit.
Dicendū q p dextram intelligit gloria
vel honor deitatis ẜm damascenū i. iij
vel beatitudo patris ẜm Augustinum
in libro de simbolo ẜm illud ps. dele-
ctatōnes eius in dextris vel iudiciaria
ptās ẜm Augustinuꝫ in quodam ser-
mone de simbolo Sessio vero ẜm au-
gustinum ibidem designat vel habita-
tionem siue quietem vel regiā vel iudi
ciariam ptātem. Si igitur si li ẜm desi
gnat conditionem nature xp̄us ẜm q
deus sedet ad dextram patris. id est in
equalitate patris. Scd̄m autem q ho-
mo sedet ad dextram patris. id est ī po
tioribus bonis patris ꝓ ceteris creatu-
ris. id est in maiori beatitudine habēs
iudiciariā ptātem. Si vo desīnat vni
tatem suppositi sic etiam ẜm q homo
sedet ad dextram patris ẜm equalita-
tem honoris scilicet inquantum in eo-
dem honore venerant filium dei cum
natura assumpta. Ex p̄dictis patet q q̄
cunq̄ p̄dictoꝝ modoꝝ sumat sedere
ad dexteram significat habere beatitu-
dineꝫ quandā demonstratiua ptāte qꝺ
nulli alij nec angelo nec hoi ꝯuenit ni-
si soli xp̄o. Un̄ ad hebreos. j. Ad queꝫ
aliq̄n dixit angeloꝝ sede ad dextr̄ me-
is. id est ẜm gloriā in potiorib⁹ bonis.
pōt tamen dici q oīs sanct⁹ q̄ est in btī-
tudine est constitutus ad dextram dei
ẜm illud Math. xxv. statuit oues a de
xtris. Tercia difficultas est vtrum pos
set dici p̄rem sedere ad dextrā filij. Rn̄-
det q non li ad denotat cū ꝑsonali di-

ſtinctione ordinem originis filiꝰ autem ⁊ ſpūs originanť a pr̄e ⁊ nō eſt ecōuerſo. ꝫ ⁊ ſpūſſanctꝰ pōt ꝓprie dici ſedē ad dexterā pr̄is vel filij licet ſm̄ quendaꝫ appropriatōꝫ attribuať filio cui appropriať eq̄litas. Vñ aug. dicit ꝙ in patre eſt vnitas: in filio eq̄litas: in ſpūſancto vnitatis eq̄litatiſqꝫ ꝯnectio. Predicto articulo ꝯcordat machometꝰ. qꝛ concedit ꝙ ihs xp̄s aſcendit ad celos in corpore ⁊ aīa vt patet in alchorano azoara. iij. nō eſt rei veritas ꝙ mortuꝰ fuit ſꝫ deꝰ eum aſſumpſit ſibi. Sed diſcordat in hoc. ſ. in ſeſſione. ſ. ad dexterā patris cum aſſerat ipſum collocatū in primo celo ⁊ ibi ſedentē i altiori ſede q̄ꝫ iohes baptiſta. Hos etiam duos narrat ſe vidiſſe in p̄dicto celo primo cū ipſe aſcēdit ⁊ viſitaret deum ⁊ quō ſecū locutꝰ eſt: vt pꝫ in libro qui diciť ſcala Machometi diſtinctōne. xij. de quo dictuꝫ eſt ſupra ꝯſideratōne. iiij. cum de fundamento legis Machometi inquirebatur.

De ſeptimo articulo et de natura criſoliti.

Septimꝰ articulꝰ eſt. Et inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Hūc appoſuit in ſimbolo beatꝰ philippus. Et hic articulꝰ fidei eſt ſeptimū fundamentū ciuitatis hieruſalem ſup̄ne figuratꝰ ꝑ ſeptimū lapidem p̄cioſum q̄ diciť criſolitꝰ. cuiꝰ virtutes inter ceteras mirabiles ſūt ꝙ cōfortat intellectū ⁊ ꝑ ꝯñs naturā humanā diſtinctā ab alijs aīalibus ꝑ intellectū vt diciť primo metha. ⁊ pellit timores nocturnos. qꝛ fugit fantaſmata. ſic et fides huiꝰ articuli ꝯfortat intellectuꝫ in cognitōne iuſticie diuine finaliť adimplende ꝑ xp̄m qꝛ pr̄ om̄e iudiciū dedit filio Joh. v. Pellit etiam timores nocturnos. qꝛ facit hoīes ꝑatos ad iudiciū illiꝰ diei ſub eundē ne ꝑꝑ eiꝰ cōſideratōneꝫ ꝑeant cū fantaſmatibꝰ infernalibꝰ qꝺ̄ ꝓuidens xp̄c dicit Math. xxiiij. Jō ⁊ vos eſtote ꝑati. qꝛ q̄ hora non putatis filius hominis venturus ē. Et qꝛ p̄dictꝰ lapis auro ſimilis eſt cū marini coloris ſimilitudine vt dicit yſidorꝰ ⁊ ſicut dicit hic gloſa videtur ſcintillas emittere ita vt ſub aqua ad oculum ſolis ſtella aurea. videatur dictus acriſis qꝺ̄ eſt aurum. Jdeo optime ꝑ eum pōt intelligi ſeptima virtus ſanctoꝝ qua ſecuri ꝑuenerūt ad iudicium ſcilicet innocentia baptiſmalis. mare em̄ ſignificat baptiſmū Apoca. viij. Jn cōſpectu eius tanq̄ꝫ mare vitreum vbi facti ſumus de cupro vel de plumbo auruꝫ ꝓbatum: quia de filijs ire filij gratie ad Ephe. ij. quā multi ſanctorū illeſaꝫ ſeruantes ſcintillas boni exempli alijs ꝑ exhortatōnes bonas emittūt. quibus eos ad amorē dei ⁊ ꝓximi accendūt q̄ virtus bene poniť ſeptimo loco ꝓpter dona ſpūſſancti que collata ſunt in baptiſmo. glo. tamen dicit ꝙ ꝑ auri fulgorem cum ſcintillis ſignificať p̄dicatio ſctōꝝ cū miraculis Sapie. iij. fulgebūt iuſti. ſ. ꝑ candorē baptiſmalis innocentie ⁊ tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto diſcurrent. Et ſi q̄ras q̄ ſunt illi viui iudicandi. cū diciť inde venturꝰ eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Dico ꝙ illi q̄ in eiꝰ aduentu viui reꝑienť q̄ in momēto morienť ⁊ poſtea reſurgent cū eis q̄ p̄ erant mortui. Huic articulo addit ſimboluꝫ maiꝰ. Cuiꝰ regni nō erit finis ſm̄ illud Luce. j. ⁊ regni eius nō erit finis. Predicto articulo non concordat Machometus quo ad iudicium viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. negat em̄ xp̄m iudicem venturū. Sed dicit in alchorano Azohara. v. ꝙ deus liberauit chriſtuꝫ ab incredulis ⁊ ſuppoſuit eos qui ſecuti ſunt euꝫ. eis q̄ non crediderūt verbo eius vſqꝫ ad diē publice reſurrectōnis ⁊ ꝙ tūc deꝰ ad ſeipſum reddituꝫ xp̄i facto ꝯtrouerſiā ſuam atqꝫ litem diſcuciet. Eſt ergo finis

sue sententie ibidem ꝙ ihs xp̄us circa tp̄us dei iudicij est moriturꝰ ⁊ sicut alij hoies resurrecturꝰ ⁊ ꝙ tūc deꝰ discuciet ꝯtrouersiā suam .s. quis veriora de xp̄o dixerit vicȝ xp̄iani an machometꝰ et ꝙ tūc deus faciet iudiciū ꝯtra incredulos ⁊ dabit beneficia fidelibꝰ. Alibi tamen in alchorano tractando supra diē mortis. ac sup̱ diem qua viuens missurus est tenet deum esse venturuȝ ante diem iudicij annis .xl.

De octauo articulo et de proprietatibus berilli.

Octauus articulus fidei est. Credo in spm̄sanctū. Hūc apposuit in simbolo beatꝰ bartholomeus. Et hic articulus est octauū fundamentū ciuitatis hierusalem sup̱ne figuratus p̱ octauū lapidem p̄ciosum q̄ dicit̄ berillꝰ cuiꝰ virtutes mirabiles sunt ꝙ ꝯtra̧lites inuictū reddit ⁊ mitem facit atq̧ benignū sic ⁊ fides huiꝰ articuli q̄s em̄ fecit samsonē inuictuȝ a leone nisi spūssanctꝰ: vt patet iudicum .xiiij. Irruit spūs dn̄i in samson. ⁊ lacerauit leonē q̄s nō erit victꝰ a dyabolo mūdo ⁊ carne nisi fidē huiꝰ articli habuerit p̄s. cxxxviij. Quo ibo a spū tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. q̄si dicat vbicūq̧ fuero victus ero a spiritusctō p̱ fidem diuisus. Quis fecit inuictos apl'os agnos xp̄i ꝯtra innumerabiles lupos iudeos gētiles ⁊ tyrannos nisi spūssanctꝰ: anteq̧ em̄ accipent spm̄sctm̄ clausi erant timidi ⁊ quasi victi. Sed repleti spūsancto p̱ fidem ⁊ amorē effecti sunt omniū luporꝫ iudeorꝫ gentiliuȝ tyrannorꝫ victores vt patet ex actibꝰ apl'orꝫ ⁊ gestꝭ oim martyrū. Fides etiam huiꝰ articuli facit hoiem mitem ⁊ benignū quia spūs sanctus bonꝰ ⁊ suauis est atq̧ benignꝰ vt patet Sapientie primo ⁊ .xij. tales efficit. ⁊ efficit spiritussanctꝰ credentes intm̄ vt nō solū mites ⁊ benigni afferā tur: sed etiā filij dei. Unde ad Roma. viij. Quicūq̧ spū dei agunt̄ hi filij dei sunt. Item p̄dictus lapis gignit̄ in iudea nomen hn̄s a lingua gentis sue. similis smaragdo ex viriditate: ȝ tn̄ pallore. polit̄ autē ab indis in sex angulare formas vt hebitudo coloris rep̱cussu angelorꝫ excitet̄. Aliter politꝰ nō habet fulgorē. ⁊ significat octauā virtutē q̄ est sanctorꝫ vita actiua in q̄ seruat̄ virorꝫ gratie ȝ tn̄ cū pallore ⁊ hec exercert nō pōt sine aliquo venialiū obfuscatōne: ȝ p̱ sex op̱a misericordie quibꝰ insudant ex charitate spūsancti calorem recipiāt. q̄ in fructu recōpensat̄ limpidolye Geñ. xxj. ⁊ bene ponit̄ octauo loco quia isti mercedē hic nō recipiūt: ȝ expectant in octaua resurrectōne ꝭm cōsilium dn̄i Lu. xiiij. Cum facies ꝯuiuiuni voca paup̱es debiles cleudos ⁊ cecos ⁊ beatus eris. q̄ non habent retribuere tibi. retribuet̄ em̄ tibi in resurrectione iustorꝫ. P̄dictum articulum scilicet Credo in spm̄sanctum exponit simbolum maius ardens dn̄m ⁊ viuificātem qui ex patre filioq̧ ꝓcedit qui cuȝ patre ⁊ filio simul adorat̄ ⁊ conglorificatur q̄ locutus est p̱ ꝓphas vbi exprimunt̄ hec de spūsancto primo potestas ibi dominū. scd̄o bonitas ibi ⁊ viuificātem Joh. vj. spūs est q̄ viuificat ex q̄ sequit̄ ꝙ qui caret spūsancto mortuꝰ est. Ex hoc trahit̄ auctas Aug. xiij. d̄ ciui. dei. ca. ij. sicut anima est vita corp̱is ita deus est vita anime. Tercio distinctio p̱sonalis ibi q̄ ex patre filioq̧ procedit Quarto equalitas ibi qui cum patre ⁊ filio simul adorat̄ ⁊ conglorificat̄. Et p̱ hec .iiij. p̄dicta excludit̄ heresis eutycis ⁊ nestorij qui dixerūt spm̄sanctum esse seruum patris ⁊ filij ⁊ ꝙ dicit̄ filioq̧ addiderūt latini ꝓpter errorē grecorꝫ Quinto exprimit̄ doctrina ibi q̄ locutus ē p̱ ꝓphas ꝯ errorē q̄rundā q̄ dixert ꝙ ꝓphe locuti sunt sicut phanatici: vt

montanꝰ ⁊ quidaꝫ aliȷ̄. Cum ꝑdicto ar
ticulo ꝯcordat machometꝰ in alchora-
no vbi dicit̄. misit deus spm̄sctm̄ suum
sup nuncios suos et sup credentes i eū
discordat tñ in hoc ꝙ nō credit spiritū-
sanctū esse deū nec terciam in trinitate
ꝑsonā sed flatum dei vt dicet̄ in quinta
consideratōne.

De nono articulo et proprietatibus topasij :

Nonus articulus fidei ē. Credo
sanctā ecclesiā catholicā ⁊ ē sen
sus. Credo in spm̄sctm̄ facientē
sanctā siue sanctificantē ecclesiā catho
licā. i. vniuersalem. Hūc apposuit sim
bolo beatꝰ Mathęꝰ. Et hic articulꝰ est
nonū fundamentū ciuitatis irl'm sup-
ne figuratꝰ ꝑ nonū lapidem ꝑciosuꝫ q̄
dicit̄ topasiꝰ. Hic lapis valet ꝯtra iraꝫ
⁊ ꝯtra lunaticā passionē q̄ freq̄nter per
demones iratos excitant̄ vel augmen
tant̄. Expertū est etiā de eo ꝙ si mittat̄
in aquā bullientē ita eā defluere facit ꝙ
statim manu imissa extrahit̄. Sic fides
ꝑdicti articuli ardorē furie demonum
⁊ tyrannoꝝ hereticoꝝ ⁊ quoꝝcunqꝫ ꝑ
secutoruꝫ subito extinguit. Ideo dixit
xp̄c petro Math. xvj. Et porte inferi n̄
ꝑualebūt aduersus eaꝫ. Portas inferi
vocat furios demonū hereticoꝝ tyran
noꝝ ⁊ quoꝝcunqꝫ ꝑsecutoꝝ q̄ ꝑualere
nō pn̄t cōtra fidem ecclesie catholice fi
des huiꝰ articuli facit oleū ardens de-
fluere intm̄ ꝙ Iohes euangelista mis-
sus in doliū ardentis olei nō adustꝰ ꝫ
illesus exiuit. Item hic lapis ꝭm Isi-
doꝝ est omi calore resplendens. et ꝭm
glo. supra ca. xiiij. Exo. Quis sit oim co-
loꝝ maxime tñ est aurei ⁊ dicit̄ topasi-
um quasi topadiuꝫ. i. oim coloꝝ a pan
qđ est totū ꝭm glo. Hic duos maxime
hꝫ colores. s. aureū ethereū cū splendo
re solis tangit̄ oim gemmaꝝ claritates
supat ⁊ in aspectū suū singulariter pro
uocat aspicientes quē si pol' obscuras si

bo relinqs nature sue clariorē ⁊ nihil
clariꝰ ē regibꝰ inter diuitias q̄ q̄ clarior
est eo ꝑciosior ē. Etiā oim gēmaꝝ am-
plissima est ꝑ hāc ḡ significat̄ nona vir
tus sanctoꝝ q̄ est vita ꝯtemplatiua hec
ex charitate est aurea ⁊ ex dulcedine e-
therea vbi deꝰ limpidiꝰ videt̄ quantuꝫ
hō singulariꝰ trahit̄. ⁊ q̄ tales sūt se ho-
noribꝰ scl'i polinnt̄ obscurant̄. q̄ turbā
tur ergo plurima sicut martha cū vnū
nō teneant qđ necessariū est sicut Ma
ria Lu. xiiij. ꝙ aūr hic lapis oim colore
resplēdet h̄ est ꝙ q̄ tales sunt oim virtu
tum lucē gerunt ad exemplū taberna
culi qđ eis monstratū est in mōte Exo.
xxv. oia fac ꝭm exemplū qđ tibi mon-
stratū est in monte. Hec ē gēmaꝝ latis-
sima q̄ maxie cor dilatāt ⁊ bn̄ nono lo
co ponit̄ q̄ q̄ tales sūt angelis q̄ sūt no
uem ordines ꝑ modulo suo in dei con
templatiōe assistant̄ de qbꝰ dr̄ Mathei
xix. Angeli coꝝ sꝑ vident faciē pr̄is lo-
co ꝑdicti articuli sctām eccl'iam simbo
lum maiꝰ. Et vnā sctām catholicam et
apl'icam eccl'iam vbi ponunt̄ duo effe-
ctus generales spūssancti. Primꝰ est
vnitas intellectuū in fide. Scđs ē affe
ctuū vnitas in charitate q̄ due vnitates
notant̄ cum dicit̄. Et in vnam sanctaꝫ
catholicam vnam in fide et charitate
catholica enim grece idem est ꝙ vni-
uersalis. apostolicam dicit. id est super
apl'oꝝ fidem fundataꝫ. Huic articulo
machometus nō ꝯcordat quia cum ne
get fidem catholicam negabit ⁊ vnita-
tem fideliū in fide ⁊ charitate que ē ec-
clesia catholica ⁊ apostolica cuiꝰ signū
est quia affirmauit suis sequacibꝰ prin-
cipatum tenere non posse nisi a christi-
anorum fide omnino diuerterent vt pa
tuit supra consideratōne secunda in se
cundo puncto.

De decimo articulo ⁊ proprietate crisoprassus

DEcimus articulus est. Credo sã
ctoꝝ ꝯmunionẽ peccatoꝝ remis
sionẽ ⁊ est sensus. Credo in spi
ritũsanctũ facientẽ sanctã siue sanctifi
cantẽ ecclesiã in qua est ꝯmunio sctõꝝ
⁊ rmissio peccatoꝝ. Hũc apposuit sim
bolo beat⁹ symon chanane⁹. Et hic ar
ticulus est decimũ fundamentũ ciui
tatis hirlm̃ supne figurat⁹ ꝑ decimũ la
pidem ꝓciosum q̃ dicit crisoprassus c⁹
virt⁹ est ꝙ valet ꝯtra leprã ꝙ nõ solum
pctã carnis ꝫ etiã aie desinãt sic ⁊ fides
hui⁹ articuli valet ꝯ leprã pctõꝝ carnis
⁊ aie q̃ ꝓcipue in sacramentꝭ baptismi
⁊ pnie auferunt. Hic lapis fm ysidoꝝ
xvj. ethimo. est i colore quasi sit ex suc
co porri coangulat⁹ hñs auri guttas i
termicãtes ꝓpter q̃s tale nomẽ accepit
qꝛ crisos aurũ sonat in greco et multaꝫ
silitudinẽ hꝫ cum crisolito et significat
ꝑ eã decima virt⁹ sctõꝝ q̃ est desideriuꝫ
celestis patrie ⁊ hoc ꝑ coloreꝫ. ꝑpessio
ꝓo tribulationũ ꝑ aurũ ⁊ quanto plus
scti patiunt ꝓpter deũ plus accendit ⁊
inflamat eoꝝ desideriũ. qꝛ vt dic̃ greg.
ꝙ flatus carboni hec tribulatio chari
tati. Et hũ decimo loco ponit ꝓpter ob
seruantiã decalogi: vel qꝛ isti festinant
venire ad decimũ ordinẽ angeloꝝ qui
est ex hoibus repand⁹ ⁊ dicit decimus
ordo cecidisse nõ qꝛ fuerũt vnq̃ decem
ordines: ꝫ qꝛ tot de diuersis agminib⁹
ceciderũt ꝙ possunt facere vnũ ordinẽ
loco ꝓdicti articuli dicit simbolũ ma
ius. Confiteor vnũ baptisma in remis
sionẽ pctõꝝ Joh. iij. Nisi q̃s renat⁹ fu
erit ex aqua ⁊ spũsancto nõ põt introi
re in regnũ dei. Nota ꝙ baptism⁹ dari
põt ab oĩbus in necessitate. Ideo fit
magis mẽtio de eo q̃ꝫ de alio sacramẽ
to in simbolo fidei qd̓ ꝑtinet ad oẽs
nec fit hic mentio d̓ ꝯmunione sancto
rum quia intelligit per hoc ꝙ ibi dicit
vnam. Una eñ ecclesia nõ tantũ fide
⁊ charitate sed etiã sacramentoꝝ parti
cipatõne q̃ est ꝯmunio sanctoꝝ. Unde
ad hũc articulũ reducit fides de sacra
mentis quia in eis cõicant fideles ⁊ st
instrumenta sanctificandi ⁊ ex ꝯsequẽ
ti peccata remittendi. Item notanter
dicit vnum baptisma ꝓpter hereticos
qui dicũt quotiens homo peccat bap
tismum debere repeti ꝯtra quos apo
stolus ad Eph. iiij. vna fides vnũ bap
tisma. Huic articulo nõ cõcordat ma
chometus quia remissionẽ peccatoruꝫ
nõ ponit ꝑ sacra ecclesie: ꝫ ꝑ hoc ꝙ q̃s
dicit ⁊ ꝯfitet nõ est deus nisi de⁹ ⁊ ma
chometus est eius nuncius. Affirmãt
etiã saraceni solam corpis ablutionem
ꝑ aquã factam sufficere ad peccati re
missionem sine ꝯtritõne ⁊ ꝯfessione et
ꝯfessione. negant etiam vnum baptis
ma: sed multiplicant baptismata sua:
vt dicetur infra.

De vndecimo articulo ⁊ pro
prietatibus iacincti.

VNdecim⁹ articulus est. Credo
carnis resurrectõnem. Hũc ap
posuit in simbolo beat⁹ iudas
thateus. Et hic articul⁹ est vndecimuꝫ
fundamentũ ciuitatis hierusalem sup
ne figuratus per vndecimum lapideꝫ
ꝓciosum qui dicit iacinct⁹ cui⁹ virt⁹ est
ꝙ dat membris vigorẽ ⁊ salutiferũ fa
cit saporẽ ⁊ contra pestiferos regiones
ꝓuocat etiã somnũ ꝓpter suã frigidam
complexionem ⁊ valet contra toxicũ.
Sic ⁊ fides hui⁹ articuli dat membris
vigorem cum propter fidem future re
surrectõnis fortissimi facti milites xp̃i
vicerant regna ⁊ crudelissima tormen
ta quasi suauissimos sapores gustaue
rũt quietũ somnũ accipientes quẽ de
us dat dilectis suis. Valet etiã contra
oẽ dyabolicum toxicũ hereticoꝝ ali
am vitam ⁊ resurrectõnem negancíuꝫ
Hic lapis fm ysid̓. ceruleum hꝫ colo
rem ⁊ tũc optim⁹ ẽ qui nec rar⁹ est nec
densitate obtusus ꝫ vtroq̃ temꝑamẽto

luce purpuraqꝫ refulgens. Hic aūt nō
lucet eq̄liter sereno em̄ ꝯspicuꝰ ꝗtus est
nubilo corā oculis euanescit atqꝫ mar-
cessit in os missus frigidꝰ est in sculptu
ris durissimis nec tm̄ inuictꝰ. Naꝫ ada-
mante scribit̄ ⁊ signat̄. et ꝑ hoc signifi-
cat̄ vndecima virtꝰ sctōꝝ q̄ est corū di-
scretio ⁊ ꝯpassio q̄ scd̄m deū oibꝰ et in
oibus se ꝯformāt vt om̄s lucrifaciant.
Vn̄ paulus p̄dicās fidē resurrectōnis
dicit. j. ad Coꝝ. ix. om̄ia om̄ibꝰ factꝰ suꝫ
vt oēs lucrifacerē. Et ad Ro. xij. Gau
dere cū gaudētibꝰ flere cū flentibus si-
gnificat em̄ circūspectionē p̄dicatoruꝫ
q̄ attendūt quid ⁊ quibꝰ est p̄dicanduꝫ
vt maioribꝰ moiora ⁊ ꝑuulos lacte po
tēt minoꝝ. Hūc articulū explicat sim
bolum maiꝰ cum dicit̄. Et expecto re-
surrectionem mortuoꝝ ⁊ s̄m Alexan-
drum in fine sui tercij est congruus or
do. Nam remissio peccatoꝝ est resurre
ctio anime q̄ ē resurrectio p̄ria. Ad istā
ꝯo sequit̄ resurrectio corꝑis gloriosa i
bonis q̄ est resurrectio scd̄a sicut dicit̄
ad Ro. viij. Scimꝰ qm̄ si spiritꝰ eiꝰ qui
suscitauit ihm inhabitat corꝑa nostra
resuscitabit ⁊ nos ꝓpter inhabitantem
spm̄ ⁊c̄. tene tm̄ qd̄ dicit apl's. j. Coꝝ. xv.
om̄s quidem resurgemꝰ ⁊c̄. Huic arti-
culo ꝯcordat machometꝰ. Vn̄ dicit in
alchorano deus viuificabit mortuos ⁊
ꝯsurgent exn̄tes in sepulchris sine du-
bio. Scd̄a hora qua venerit q̄ aūt his
contradixerint in die iudicij punitōne
ignea eos puniet. Hoc est vnū ꝙ i sua
fide magis roborat vtꝫ Azoara. xiiij. ꝙ
q̄ impūgnauerit dicta sua in die iudicij
deus iudicabit eum. similiter Azoara
xxj. q̄ cū aliquo dicta sua disputare vo-
luerit ꝙ dicat deus nouit facta vestra:
qui in die iudicij iudicaturus est vos.
Dicit̄ etiam azoara. xxiiij. ꝙ in die iudi
cij clamabūt mali dicentes quis huiꝰ
ꝓphete noticiam habuerat in via ⁊ iaꝫ
qui nunq̄ꝫ fuisset nominatus nec natꝰ
⁊ etiam ꝙ demones acriter puniēt eos
⁊ ꝙ dicet machmet deo iam domie po
pulus iste meꝰ recta facie alchoranum
recipere ꝓperauit.

De duodecimo articulo et proprietatibus ametisti.

Duodecimꝰ ⁊ vltimꝰ articulꝰ est
vitam eternam amen. Et ē sen-
sus. Credo ꝙ deus resuscitabit
nos et dabit bonis vitam eternā. Hūc
apposuit simbolo beatus mathias. Et
hic articulus est. xij. fundamentum et
vltimū ciuitatis hierusaleꝫ sup̄ne. figu
ratus ꝑ. xij. lapidem p̄ciosum qui dici
tur ametistus. Cuiꝰ virtutes mirabiles
sunt ꝙ facit hominez vigillem ⁊ repel-
lit malam cogitatōnem ⁊ vt dicit Aa-
ron ꝙ valet ꝯtra ebrietatem. Sic et fi-
des huiꝰ articuli facit hominē vigilem
vt in tremendo iudicio finali de factis
dictis ⁊ cogitatōnibꝰ suis possit redde-
re ratōnem ⁊ sic vita ꝑfrui eterna. Pre
dictus lapis s̄m ysidoꝝ inter purpure
as gemmas principatū tenet purpure
us est ꝑmixto violato colore et q̄si rose
nitore ⁊ leuiter quasdaꝫ flamulas fun
dens nō ex toto igneū sed vini coloreꝫ
habens ⁊ est sculpturū facilis. ꝑ hunc
significat̄ duodecima virtus sanctorū
que est humilitas ⁊ ꝯtemptus mundi
cū desiderio tm̄ martyrij. sic̄ fuit in con
fessoribus quoꝝ multi nō defuerēt mar
tyrio sed martyrium defuit eis. sicut le
gitur de beato Martino. quia si mar-
tir non fuit palmaꝫ tamen martyrij nō
amisit. et de beato Francisco canit ec-
clesia. O martyr desiderio ⁊c̄. Vn̄ san
cti infundunt flamulas consolationis
et visitationis infirmorum viduarū et
pupillorū et largitionis elemosynaruꝫ
quibus inflamant alios ad amorē xp̄i
de primo ysaie. lxj. vt consolarer om̄es
lugentes et ponerem ꝯsolatōeꝫ lugen-
tibꝰ syon de secundo Jacobi p̄ religio

munda et immaculata hec est visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatōne eaꝝ ⁊ immaculatū se custodire ab h̄ seclo. De.iij. Luce.xj. Date elemosinā ⁊ oia munda sunt vobis. Vel ſm glo. flam mule significāt v̄tutē illā q̄ ꝓ inimicꝭ oraꝛ q̄ est virtus v̄tutū celoꝝ varietas v̄tutū multiplicitas Math.vj. Orate ꝓ ꝑsequentibꝰ ⁊ calūniantibꝰ vos. ⁊ bene vltimo loco poniꝛ qꝛ hūilitas ē custodia oīm v̄tutū. Dicit eñ Grego. ꝙ q̄ ceteras v̄tutes sine hūilitate cōgregat q̄si puluerē in ventū portat. Vñ ⁊ paulus q̄ interp̄taꝛ modicus. s. hūilis. thronū.xij. meruit possidere. s. in vita eterna. loco dicti articuli dicit symbolum maiꝰ. Et vitā venturi seculi. Ex q̄ deꝰ tanq̄ iustꝰ iudex remunerabit bonos vita eterna ꝯsequēs ē ꝙ etiā reprobos puniet pena et̄na. Et iō nō ponit specialē articulū de punitione maloꝝ Hec eñ est natura oppositoꝝ vt vno dicto intelligaꝛ reliquū. Huic articlo ꝯcordat machometus ⁊ discordat in h̄ qꝛ ꝓfiteꝛ bonos ibidē corꝑales delicias obtinere. Dicit eñ in Alchorano q̄ in me crediderit i hortos eos pulcherrimos mittā vbi aq̄ decurrūt placide et vbi absq̄ labore requiescent. nubēt etiā limpidissima nuptōne. Et iteꝝ dicit ꝙ dābit eis riuos lacteos sine saporis alteratione et claꝝ mel vinūq̄ sapidissimū. alibi etiā dicit in Alchorano ꝙ ibi pānis sericis induenꝛ ornati monilibꝰ aureis atq̄ armillis p̄ciosis. Dicit etiā ibi ꝙ hēbūt sedes ꝑpetuas ⁊ ꝙ ꝓteget eos arboꝝ vmbra nec frigore affligentur nec calore. oīm fructuū oīm ciboꝝ vescenꝛ generibꝰ quicq̄d appetitꝰ cuiq̄ suggesserit corā se ꝯfestim inueniet. ac cubabunt in delicijs ⁊ āgeli pincernarum ministerio inter eos cū vasis aureis ⁊ argēteis deambulabūt in aureis lac. in argenteis vinū afferētes ⁊ dicentes comedite ⁊ bibite in omni leticia ⁊ q̄ vobis deꝰ ꝓmisit ecce completū est iungenꝛ v̄ginibus quas nec humanꝰ nec dyabolicus violauit ꝯtactus iacincti coralli q̄ splendore formaq̄ p̄stantioribus. Hec bona repromittit Machometus suis credentibꝰ ꝓ vita eterna. Quō āt finalis beatitudo vite eterne nō ꝯsistit in cibo tali nec etiā i alijs corꝑalibꝰ oñdeꝛ infra ꝯsideratōe octaua articulo.v. Et notanduꝫ h̄ finaliter est causa ꝙ q̄re machometus cōcessit aliq̄s articulos fidei x̄piane ⁊ aliquos negauit cū iudeis cautela fuit vt quō in aliq̄bus loq̄reꝛ ꝯ x̄pianos hebreoꝝ rōnibus iuuareꝛ sil'r cū loq̄reꝛ ꝯ iudeos iuuareꝛ argumētꝭ fidei orthodoxe.

De discordia machometi in preceptis.

Non solū i articulis fidei discrepat machometus a x̄pianis ſ etiam in preceptꝭ ⁊ cerimonijs Licet ergo in presenti libro annotare precepta machometi et eoꝝ naturam vt habita eoꝝ clara noticia euidenter pateat cuilibet intelligenti q̄ irrationabiliter se obligant sarraceni obediētie talis legis.

De discordia in orationibꝰ.

Primū preceptum machometi est ꝙ quinquies tantum in die sarraceni orent. Vñ āt habuit hunc numeꝝ orandi quinariū patuit supra consideratione quarta. In illa fatua visione ſ tñ vt veritatē dicamus hoc vtiq̄ machometus ideo precepit qꝛ consilio doctoꝝ suoꝝ mediatricem inter iudeoꝝ ⁊ x̄pianoꝝ legeꝫ effici voluit suā non ꝓbitatis sue neq̄ adiutorio dei. Iudei enim ſm legē ter in die orant. cristiani v̄o septies. ſ iste nec ter nec septies ſ quinquies orando terminum inter vtrunq̄ posuit.

De precepto machometi i locutionibꝰ suis anteq̄ orent.

Secundũȝ ꝓceptũ machometi ē
ꝙ anteq̃ꝫ orant vt ꝯfectaȝ mun
diciam habent culum veretruȝ
manus brachia os aures nares oc̃los
capillos decẽtissime ad vltimũ pedes
lauant qḋ precipit fieri post coitum et
egestionem nisi fuerint egroti vel in iti
nere. Et si forte sit eis ipossibile aquaȝ
reperire tunc precipit eos mũdare pul
uere terre munde quasi aqua tergen-
do quam ablutionē ꝓcipit etiam fieri
modo verso ꝫ talis ablutio membroꝝ
nõ ꝑtinet ad oȏnem. Ad oȏneȝ qui-
dem ꝑtinet mundari intrinsecꝰ non ex
trinsecus. Mũdicia ãt de ablutõe mē
broꝝ ꝑtinebat cultoribus stelle venerꝭ
qui volentes eam orare ad modum fe
mine se aptabant ora ꝛ oculos tingen
tes quia ṽo punctus stelle veneris rex
effectus est ideo precipit hoc. Discor-
dat autē hec ablutio a baptismate xp̃i
anorum multipliciter. Primo qꝛ ba-
ptisma xp̃ianoꝝ solũ semel fit. Vna ē
enim fides ꝛ vnũ baptisma ſm aplm̃.
Baptisma ṽo sarracenoꝝ multiplica
tur. Scḋo qꝛ baptisma xp̃ianoꝝ nõ so
lum mundat corpus ꝫ etiã aiam cũ sit
aqua spũssancti. Baptisma ṽo sarrace
norum solũ se extendit ad ablutioneȝ
membroꝝ ꝓpter immũdiciã eoꝝ ex co
itu vl' egestione. vt pꝫ in Alchorano.

De tercio ꝓcepto machometi in preconisatione alte vocis.

Tercium preceptuȝ machometi
est ꝙ facta ꝓdicta ablutione pu
blica voce ꝓconisent vnũ confi
tentes deum qui nullũ vel similē ha-
beat vel equalem eiusq̃ꝫ machometuȝ
esse ꝓpheraȝ talē ꝓconisationē ꝓcepit
non iḋo qꝛ ꝯueniebat oȏni ꝫ qꝛ aliud
nouũ nequiuit imponere signum.

De precepto Machometi in ieiunijs.

Quartum ꝓceptũ machometi ē
ꝙ sarraceni in q̃libet ãno mēseȝ
integꝝ ꝛ amadē ieiunēt in quo
alchoranũ datũ celitus asserit macho
metus ieiunãtes autē tꝑe nocturno co
medant diurno abstineãt: ita vt ab ea
diei hora q̃ nigꝝ ab albo distinguere ꝑ
visum poterũt filũ vsq̃ꝫ ad solis occa-
sum nemo comedere bibere aut vxorꝭ
ꝯmixtione se ꝑsumat fedare. Post so-
lis ãt occasum donec ad sequētis diei
crepusculũ sꝑ eis cibo ꝛ potu ꝓpriusq̃ꝫ
vxoribꝰ ꝓut cuilibet liceat vti. Si aũt
infirmitatis q̇s fuerit ꝓgrauatꝰ aut in
via erit q̃ꝫdiu aut lãguoris aut itineris
durauerit tꝑs cõcedit eis q̇buscunq̃ꝫ
voluerint ꝛ vesci sil' et vti. Sic tñ vt ꝙ
vl' egritudis vel vie vel necessitate mi-
nus impleuerit postea emendũ quõ li
cuerit ꝛ dicũt sarraceni ꝙ istud ieiuni-
um ē ad restringendũ vicia carnis pre
ceptũ qḋ est iniciũ pnie. Sȝ q̇d ꝓdest
ꝑ diē ieiunare ꝛ nocte ter vel quater co
medere ꝛ bonis carnibꝰ optimisq̃ꝫ fru
ꝛ mulieribꝰ vti h̃ nõ debilitãt ꝫ potius
corroborãt carnē ꝛ incendũt ad illici-
tos motus ꝛ actus.

De precepto machometi i obseruatione pasce

Quintum preceptũ machometi
est ꝙ obseruēt pasca. Notandũ
ṽo ꝙ sicut hebrei ita ꝛ isti men
ses ſm lunã cõputant. Vñ ꝛ pasca eo
rum qḋ ipi post ieiuniũ faciũt nõ sem
per vno tꝑe ꝯtingit. Pasca aũt suũ qḋ
dicunt nihil aliud est q̃ꝫ q̃dam memo-
ria vel celebratio noctis cuiusdã q̃ est
in ipo mēse in q̃ alchoranũ descēdisse
dicũt. In ea q̇ppe nocte vigilãtes ꝑ ec
clesias suas q̃s vocãt mesquitas garri
unt saliũt bibũt ꝛ insaniũt discordant
autē a xp̃ianis ꝛ iudeis qꝛ in lege mo-
ysi ꝓceptum est obseruari pasca in me
moriam exitus de egipto. In lege aũt

christi preceptum est obseruare pasca
in memoriam resurrectionis xpi. Ma
chometus aūt pasca celebrari iniūxit
in memoria arietis ostensi abrahe i sa
crificiū celebrandi loco filij sui. ꝛ cum
eoꝝ rex celebrat istud pasca p̄cinctus
lyntheo mittit gladiū ꝑ guttur arietis
ꝛ statim sup aliq̄ꝺ iumentū dedncitur
ad reginā. ꝛ si regina eū videt anq̄ꝫ mo
riatur asserūt se bonā fortunā consecu
turos āno illo q̄ p̄ns fuit ꝛ ꝓprijs ocu-
lis vidit m̄ narrauit. Sꝫ ꝛ.p expeditio
ne pasce eoꝝ faciūt aliā supstitionem
qm̄ milites cū rege eq̄tantes veniūt in
campū magnū et ibi facta q̄daꝫ fouea
currentes ꝑcutiunt cū lanceis suis in-
tra illā foueā ꝛ sic expediūt suū pasca.

De precepto machometi i pe regrinatione ad mecham.

Preceptū Machometi ē q̄
oēs sarraceni ꝑ singulos annos
semel vadūt ad domū dei q̄ est
in mequa vidēda ꝓpter solā recogniti
onem ꝛ ibi p̄cipiunt adorare eā q̄ i cō-
sultibus tegumentis induti circuire
ꝛ lapides prout lex p̄cipit ꝑ media.s.
fimbria iacere retro ꝓ lapidando dya
bolo hāc domū dicūt adā cū de para-
diso exulasset domū extruxisse ꝛ omi-
bus filijs ei⁹ donec abrahā aduenit lo
cum orōis fuisse. abrahā āt dei seruus
eā roborauit ꝛ instaurauit ꝛ in ea dn̄o
vota vouit ꝛ sacrificicia obtulit filioq̄ꝫ
suo noīe hismaheli post mortē rliquit
eiq̄ꝫ ꝛ oibus filijs ei⁹ ꝑ multa annoꝛuꝫ
curricula donec machomet⁹ nat⁹ est
orādi dom⁹ ꝑmansit. q̄ nato eandē de⁹
sibi cunctisq̄ꝫ generationib⁹ suis here
ditariā vt ipi ꝓhibēt ꝓmisit. ꝫ hec sar-
raceni non ex auctoritate habent ꝫ q̄si
cōmentum aliquod fingūt. anteq̄ꝫ em̄
legem predicasset domus hec ydolis
plena erat. et volenti scire qualis erat
domus illa ꝛ q̄ ibi secretum inesset et
cur illuc machometus ire ꝛ que i lege
inueniunt iussit facere venerabilis pe
trus alfonsi in suo dyalogo. titulo qui
to ꝺclarat dicēs. Duo filij loth. s. amō
ꝛ moab hāc domū honorabant ꝛ duo
ydola ab eisdem ibi colebant alteꝝ ex
albo alteꝝ ex nigro lapide patratū no
men quidem illius q̄ꝺ est nigro lapide
erat merculicius dicebat nomē v̄o al
terius chames. Alteꝝ q̄ꝺ ex nigro erat
lapide in honore saturni alteꝝ ex albo
in honore martis erat edificatū bis in
anno cultores eoꝝ ad ipa ascendebat
adoranda ad martem quideꝫ qn̄ sol in
in primū gradū arietis intrat q2 aries
honor est martis in cuius discessione
ꝓut mos erat lapides iaciebant. Ad sa
turnū v̄o qn̄ sol primum gradū libre
intrat q2 libra honor saturni est q̄ thu-
rificabant nudi tonsisq̄ꝫ capitibus que
vsq̄ꝫ in hodiernū diē in iudea celebrā-
tur vt dixi. Arabes v̄o cū amon ꝛ mo
ab ydola adorabant Machomet⁹ aūt
post longum tempus veniens pristi-
nam cōsuetudinē nequiuit auferre. ꝫ
quasi quodammodo more inusitato
inconsutilibus tegumentis coopertos
domum circuire ꝓmisit. Sꝫ ne vide-
retur p̄cipe ydolis sacrificare simula-
chrum saturni construxit in pariete in
angulo domus et ne facies appareret
dorsum erat tantum exterius posituꝫ
alterum martis. scꝫ ydolum quia scul
ptum vndiq̄ꝫ erat subtus terrā et lapi-
dem suprapositū misit. hoibus v̄o qui
ad adorandū ibi conueniunt lapides
istos osculari precipit ꝛ hūilitatis ton
sisq̄ꝫ capitibus inter crura lapides re-
tro iactare qui humiliantes dorsa de
nudant quod est signū legis pristine.
Ecce qua intētione p̄cepit supradicta
machometus. In libris quoq̄ꝫ illoꝛuꝫ
scriptū est q̄ homat q̄dem ex decē soci
is machometi more solito lapides de-
osculans sic exorsus ē vobis inq̄t lapi

dibus dico ꝙ nec adiuuare nec noce-
re potestis syon. Sꝫ qꝛ machometus
fecit illius morē exequoꝛ. ꝙ āt dicūt la
pidibus iaciendis demones effugare
non ꝯsequēs rō videt̄ eē qꝛ qđ nō aliq̄
ꝑcipit̄ sensu corporeo effugare leuiter
nequaq̄ ꝑt. noīe vō dn̄i fugant̄ demo-
nes. Et si dicāt sarraceni audiuisse ali
quos dicentes demonia se vidisse ⁊ ea
audisse ⁊ collocutus fuisse ⁊ sic possūt
sensu ꝑcipi corꝑali. Dicendū ꝙ licꝫ an
geli corporeo sensu non pn̄t ꝑcipi illis
tn̄ q̄ fm mandata dei incedunt visibi-
les fiunt silr̄ dyabolꝰ amicis suis visibi
lis apparet.

De precepto Machometi in preditionibꝰ captiuationibꝰ ⁊ occisionibus contrarioꝝ.

Septimū ꝓceptū est ꝙ aduersa-
rios eius ⁊ eoꝝ ꝓphas ꝓdentur
captiuent interficiāt ⁊ oibꝰ mo-
dis ꝑsequant̄ atq̄ deleāt nisi resipiscāt
⁊ ad eoꝝ fidē ꝯuerti voluerint aut ser
uitutis in dictū cēsum ꝑsoluerint ⁊ pa
tet manifeste ꝙ h̄ ꝓceptū nō est ex dei
oꝑibus neq̄ ꝓphetaꝝ q̄bus nunq̄ ius
sit cogere aliquē credere. Sꝫ macho-
metus h̄ cupiditate ꝓcepit pecunie vt
inimicos suos destrueret ⁊ talis coa-
ctio nō debet fieri. imo si q̄s aliquē cō-
uertere velit nō ꝑ violentiā ſꝫ diligēter
⁊ dulciter h̄ facere debet sicut ipe ma-
chometus in suo testat̄ Alchorano sb̄
ꝑsona dn̄i ita ad ipm dicētis. Si vellꝫ
dn̄s deꝰ tuus ⁊ totiꝰ seculi gentes cre-
derēt cur ergo vt credāt cogis qꝛ nullꝰ
nisi voluntate dei credit. ⁊ in alio loco
vobis inq̄t gentibꝰ vitas dei iā venit q̄
crediderit ꝓ semetipo fecerit. q̄ vō er-
rauerit ꝓ semetipo ⁊ ego nō sū supra
vos baiulus sequere vō deꝰ inq̄t qđ re
uelat̄ tibi ⁊ expecta donec iudicet deꝰ
q̄ sup oēs iudex ē. Itē i eodē dn̄s inq̄t
deꝰ tuꝰ sb̄ vna lege si vellet cūctos sine
discordia poneret fingit. Itē in alio lo
co tāq̄ sibi deꝰ loquat̄ nō inq̄t violētia
in lege debet eē iā iusticia ⁊ vitas ap-
paret q̄ voluerit spōte sua credat. Itē
i alchorano vos icreduli nō ꝙ oro ora
tis nec quē oratꝭ oro ⁊ quē adoratꝭ nō
adoro m̄ lex vob̄ q̄ discors. ⁊ in alio lo
co ait. nō altricetis cū alteriꝰ legis gen
tibus nisi mollibꝰ vbis. q̄re ḡ predari
captiuari ⁊ gētes vi cogē ad credendū
iussit h̄ oia semitas dei eē fatet̄. Cū ḡ
h̄ lex sibiipi ꝯdicat nulliꝰ ē firmitatꝭ vl̄
momenti. Sꝫ iō machometꝰ ꝓdari ca
ptiuare ⁊ gētes interficere iussit vt ara
bes q̄ deū ignorantes in deserto mane
bunt in ꝓdicationibꝰ delectarent̄ et vt
m xime illi crederent.

De precepto machometi in licentia comestibilium.

Octauū ꝓceptū machometi ē ꝙ
sarraceni edant absolute de om
nibꝰ carnibꝰ ꝓter carnē porci ⁊
sanguinē necnō morticiniū. Vn̄ dicit
in alchorano vos credētes edatꝭ q̄cq̄d
vr̄e fuerit volūtatis ex bona ꝑte sequit̄
a morticiniis vō ⁊ porco ⁊ sanguine ⁊
ab aīali q̄libet ꝑempto nō in creatoris
noīe vos abstinete de suffocatꝭ ⁊ cōbu
stis ⁊ interfectꝭ ꝑ lupos nisi vos man-
daueritis vel vt debēt fuerint iugulate
mīme comedatis qđ fecit machome-
tus vt in h̄ a lege sua nō solū iudei ſꝫ ⁊
nos xp̄iani deferremꝰ quō iudeis car-
nes suille ac leporine aliorūq̄ aīaliū
nō ruminantiū sunt ꝓhibite ⁊ silr̄ pis-
ces absq̄ squamis. lex vō xp̄i xp̄ianis
i esuꝫ humanū oia ꝯcedit absolute.

De precepto machometi circa pluralitatem vxorum.

Nonnm preceptum machome
ti est circa vxores. Vn̄ cōcessit
sarracenis ꝙ eodē tēpore qua
tuor legittimas possuut habere vxo-
res ⁊ qualibet repudiata aliā sempꝫ ac

cipere ita tamen ꝙ nūq̄ꝫ quaternariū
numeꝝ transeāt. In repudio q̄ꝫ prece
pit obseruari vt vsqꝫ tres ei q̄lꝫlibet re-
pudiare eandē rursus recipe liceat ꝭ ta
liter tertio relicte sprete neq̄qꝫ vsqꝫquo
maritis alijs nupserint et ab illis reli-
cte fuerint recipe mādat tūc āt ipe vo-
lentes prioribus maritis añ bene recō
cilientur ꝛ sic recipiantꝰ. De empticijs
ꝟo atqꝫ captiuis q̄ɔcūqꝫ voluerint ha
bere dicit eis licitū esse ꝛ easdem vēdē
di denuoqꝫ emendi liberaꝫ potestateꝫ
habeāt sic tñ vt postq̄ꝫ grauidaꝫ semel
fecerint nequaq̄ꝫ eam alterius seruitu
tis iugo ꝯstringere possint Sꝫ ꝙ liceat
cape quattuor vxores ꝛ qualibet repu
diata aliā ducere hoc nulla q̄dem pre
cipitur rōe. neqꝫ eñ nisi causa filios ꝓ
creandi p̄ceptū est vxorē recipe ꝙ aūt
empticias ꝛ captiuas q̄t libet pñt habe
re hoc q̄dam q̄ꝫtum ad sarracenos ad
ulteriū q̄r multociēs emit aliquā stu-
prataꝫ a filio et ecōtra filius vel frater
a pr̄e corruptā vel a fratre: ꝛ sic ptꝫ dis
cussio inter p̄cepta machometi. Qua
re āt machometus talia immūda fieri
iussit causa fuit. q̄r ipse valde feminas
diligebat ꝛ pnimiū luxuriosus erat ꝛ
sicuti ipsemet ꝓfessus est vis luxurie
hoīm. xl. in eo manebat ꝛ maxime q̄a
arabes valde luxuriosi erāt voluntati
coꝝ satisfecit vt crederēt. In ꝭ p̄cepto
voluit machometus ponere differenti
am inter legē suaꝫ ꝛ legē moysi. q̄r lex
mosaica mādauit viros posse libelluꝫ
repudij dare mulieribus suis. quo re-
cepto si ipsa nupsisset alteri viro ꝙ pri
mus maritus iam non posset eam du
cere in vxorem. Oppositū mandauit
machometus vt patuit. Discordat eti-
am a lege christi que ꝓhibet vxore vi-
uente marito alteri nubere q̄a qui ip-
sam duxerit mechatꝰ: oppositum dicit
machometus vt visum est.

De precepto machometi cir
ca ꝓhibitionem aliquarū muli
erum de propria cognatione

DEcimū preceptū machometi ē
ꝙ sarraceni nō recipiant in vxo
res cōsobrinas nec nutrices la
cte nec germanas lactis. Vñ di in Al
chorano. oēs he mulieres vobis inter
dicte sunt ꝛ illicite vīe. s. mr̄es ꝛ filie so
rores ꝛ neptes atqꝫ matertere nutrices
atqꝫ germanas collectanee mr̄es ꝛ filie
mulieꝝ vīaꝝ si a vobis tacte fuerit sin
antē licite sunt. ꝭ āt fecit machometus
vt a lege sua differret lex moysi in qua
iniungitꝰ non accedere ad certas femi
nas ꝛ posse inibi cū ꝯsobrinis feminis
germani vel germane filijs ꝛ vt etiam
a lege sua differret lex xp̄i in q̄ vsqꝫ ad
q̄rtū gradū ꝓhibitio facta est. Sꝫ ex q̄
tantā voluntatē voluit oñdere in hoc
p̄cepto bonū fuisse nō vti alteruꝫ zo-
domia nec iniūgere ꝑ mandatū sicut
ipe facit in alchorano in cap. de vaca.
Alibi tñ mandat de ꝓpria cognatione
habere vxores vt sanguinis ꝓles ac-
crescat ꝛ fortius inter eos amisisse vin
culum vigeat ſm ꝙ mos erat omnibꝰ
tunc temporis.

De precepto machometi cir
ca obseruationem die veneris

VNdecimū preceptū machome
ti est ꝙ sarraceni obseruent in q̄
etem diem veneris qđ ipe fecit
ꝓpter duo. Primū est quia ipse pūcto
stelle veneris rex effectus fuit vt supra
patuit precepto scđo. Secundū ꝟo est
vt a lege sua differret lex moysi q̄ p̄ce-
pit sabbatū obseruari ꝛ lex. christi que
precepit diem dominicam

De precepto Machometi in
orando versus meridiem.

DVodecimuꝫ preceptū macho-
meti est ꝙ sarraceni faciunt ora
tionem versus meridiē vbi est

mecha. Vñ dicͭ in Alchorano ī ꝑsona dei sibi alloq̄ntis ⁊ suis credētibꝰ tibi tñ Nūc huc nūc illuc aspicienti tuisqꝫ ad meoꝝ ꝓprioꝝ noticiā q̄ sūt mediatores gētium testes suū ꝓphaꝫ ꝓpriū rectem habentes orationis locum veracem ⁊ ydoneū deo testificante videlicꝫ versus mequā templiqꝫ sui mediū qꝺ abraham primo fundauit firmaboqꝫ semꝑ vbicunqꝫ fuerit faciem tuā orando vertas talem locum orādi instituit machometus vt deferret a iudeis qui orant versus occidētem. ⁊ a nobis cristianis q̄ oramus versus orientē quia ad orientē crucifixus est xp̄s ⁊ ad orientem ascendit in celum. Et intm̄ volunt esse discordes a xp̄ianis ꝙ in nullo penitus vellet confirmari vñ nos sedentes honorifice suꝑ menses manducamus ipi ṽo suꝑ terraꝫ iacentes nos cum mappis ipi sine mappis. nos sardinas ꝑ caudā accipientes mittimꝰ in ignem ipsi ṽo ꝑ caput eas accipiūt et caudas aduersus ignē mittunt: ⁊ sic ꝺ alijs innumeris que secum cōuersantes experimento cognoscunt.

De precepto machometi circa iudicialia.

Terciūdecimū preceptū machometi est ꝙ in possessionibus repetendis petitū testibus ꝓprobet ⁊ negator iuramento semet expurget. testes āt nullos nisi valde ydoneos ꝓbatasqꝫ ꝑsonas ⁊ quibꝰ sine iuramēto credere possint ꝓducāt. In q̄busdā etiam alijs mosayce legis morē custodiunt vt q̄ hois sanguinē fuderit ea dē pena plectat̄. ⁊ quisq̄s in adulterio deprehēsus fuerit cū adultera pariter lapidetur. Qui āt cū qualibet alia fornicatus fuerit octingēta flagellis subiacebit furi talis indicta est pena vt prima ⁊ scd̄a vice octingenta flagella sustineant. Tercia manū. Quarta pedē amittet ⁊ qui cuilibet hoim membruꝫ abstulerit digno precio r̄dimat. Et sic patet ꝙ in iudicijs faciēdis quo ad aliqua moysi consentiūt legi. In q̄busdā ṽo dissentiūt qꝺ ⁊ machometus fecit vt in hoc etiā aliquantulū diuersa eēt lex sua a lege moysi.

De precepto machometi ⁊ abstinentia a vino

Quartūdecimū p̄ceptū machometi est ꝙ sarraceni abstineant a vino qm̄ fomes est ⁊ seminarium hois peccati et illud bibere dicit maximū peccatū esse vuas tñ comedere ⁊ mustū potare etiā in apparatu lꝫ. Et licet sarracenis vinū sit ꝓhibitum ipsi tñ in occulto immoderate bibunt ⁊ inebriant̄. Causa āt p̄cipua q̄re a vio sꝑ abstinere iubent̄ est ne forte socij inebriati patefacerent ruinaꝫ ppl'i. Et si tm̄ pctm̄ est vsus vini cur ergo i suo paradiso ꝓmittit riuū vini sicut s̄. patuit. consideratōe q̄rta. ⁊ q̄nta. articulo. xij. Alia causa fuit supius assignata consideratōe tercia in tercio passu vide ibi.

De precepto machometi circa modum heredandi

Quintūdecimū p̄ceptū machometi est ꝙ in hereditate due filie vnico filio coequent̄ qꝺ fecit vt poneret differentiā legis sue a lege moysi ⁊ xp̄i qm̄ lex moysi iniungit ꝙ filie cū filijs nō sint heredes: xp̄s āt in hereditate eos eq̄les fecit.

De precepto machometi circa testimonia

Decimūsextū preceptuꝫ machometi est circa testimonia. Vnō precipit in alchorano. ꝙ duarū mulieꝝ testimoniū p̄ualeat testimōio vnius viri in quo differt a lege moysi in qua iniunctum est ꝙ nullo mō mulierum testimonia acceptent̄. et a lege christianoꝝ in qua in certis casibꝰ caꝝ testimonia capiuntur.

De precepto machometi circa ꝓhibitionē disputatiōis cū q̄cunqꝫ extraneo a lege sua.

Decimūseptimū p̄ceptū machometi est ꝙ nullus sarracenꝰ presumat in lege sua cum aliquo disputare vel discutere ꝙ fecit machometus ne falsitas sue legis in publicū veniret similis noctue fugienti lucem ⁊ oculis egris quibus odiosa est lux. In quo ostensa nebulosa cecitate sue legis excellentiam claritatis legis xp̄i manifestauit quam precepit xp̄s sup̄ tecta predicari quia ipse palam locutus est mundo ⁊ in occulto nihil. sicut supra patuit libro primo consideratōne tercia. articulo primo.

De precepto machometi circa Circumcisionem.

Decimūoctauū p̄ceptū sarracenorum est ꝙ circumcidunt pueros. Istud autem non habent ex precepto Machometi cum nullibi reperiatur in alchorano sicut infra declarabitur: octaua consideratione articulo primo. Discordat etiā in circumcisione a iudeis quia ipsi circūcidunt die octauo: sarraceni ꝓ omni tempe. Judei ꝓ etiam faciunt reuersionē in templum ⁊ sugunt caput veretri. sarraceni ꝓ nō. Quomodo autem cessa uerat sacramentum circumcisiōis dictum est ꝫ. libro primo: cōsideratione tercia. articulo. vj. puncto primo. Hec sunt precipua legis machometi mandata ab omī sarracenoꝝ gēte maxima celebratione habita. Alia ꝓ plurima sunt que enumerare longū requirent sermonem ⁊ in tātam dementiā. Hic dyabolicus machometus venit vt ausus fuit affirmare ꝙ quātiscūqꝫ peccatis q̄sqꝫ obligatus fuerit ⁊ in die mortis sue deo ⁊ sibi crediderit. dicit ꝙ in die iudicij ipso interueniente saluus erit, vsqꝫ tunc ergo maneant sui credentes in inferno expectantes redemptionē ubi nulla est redemptio.

Tractat de vilissima morte Machometi.

Sexta considera tio huius libri est de morte machometi dignū eñ erat vt finis eiꝰ ostē deret qualis ipe fuerat in vita ⁊ doctrina. Unde cum implerent. x. anni regni sui ab illo. s. anno quo fuit eleuatus in regem in damasco: computando q̄dam discipulus eius cuius nomen albunor voluit experiri si resurgeret machometus die tercia a morte ad vitam sicut ipe p̄dixerat. Dixerat eñ ꝙ postq̄ decem anni sui regni essent impleti ꝙ debebat mori et resurgere tercia die corpusqꝫ suū ea die deferendū ad celū. Et ideo ꝙ non crederent sepulture q̄re predictus discipulus eius distemꝑato quodam veneno tradidit ei ad bibendum occultissime. Machometus autem statim vt bibit mutatꝰ est ois color eius. ⁊ ideo intellexit ꝙ mors sua apropiquauerat. ⁊ dicit illis sarracenis qui ibi erant cum eo ꝙ ꝑ aquam saluarentur ⁊ veniam inuenirent quo dicto subito dedit aiam dyabolo mgr̄o suo. discipuli autem sui diligenter seruauerunt corpus expectando ꝙ resurgeret die tercia vt dictū ē Sꝫ postq̄ ipi viderunt ꝙ nō resurgebat vt p̄dixerat ⁊ fetorē eiꝰ tolerare nō possent relicto corpore inhumato maxia ps decessit. ⁊ pꝰ ix. dies mortis eiꝰ venit p̄dictꝰ discipulus eiꝰ albunor vt videret quō iacebat ⁊ s̄m ꝙ narrat lucas tudēsis i cronica sua inuenit corpꝰ a canibꝰ comestū corrosis ossibꝰ. Tūc albunor collectꝭ ossibus sepeliuit in ciuitate q̄dā q̄ dr̄ arabice meduiaraziel. Sic ergo q̄ int̄ eos prudentiores fuerunt deprehēsa seductoris falsitate omnia queeūqꝫ dixerat

falsa ⁊ irrita estimantes considerantes etiã quō indignã vitã digna morte terminasset ab eius lege discesserūt.

De successorib⁹ machometi.

Septima ꝯsideratio est de successoribus machometi lȝ em̄ turpissima ei⁹ mors ⁊ falsitas sue ꝓphetie clarissime indicauerīt falsitatē sue doctrine ⁊ immundiciam sue doctrine verūtamē occulto dei iudicio ⁊ dyabolo ꝑcurante incremētū accepit. Quatuor ḡ pūcta in p̄nti cōsideratione occurrūt ꝑtractāda. Primus pūct⁹ ē ð astucia dyaboli p⁹ mortem machometi ne eius doctrina periret. Scđs vo erit de successorib⁹ ei⁹ Caliphis egyptio orientali ⁊ mirāmomolino occidētali. Terci⁹ de diuersitate gentiū q̄ sectā machometi suscipere noluerūt. Quart⁹ de diuersitate paganoꝝ q̄ in aliq̄bus imitant̄ sarracenos ⁊ in alijs differūt.

De astucia dyaboli ne periret secta machometi.

Primus pūctus hui⁹ ꝯsiderationis est de astucia diaboli p⁹ mortē machometi ne ꝑiret ei⁹ doctrina. Vn̄ cū ad exemplū p̄dictoꝝ viroꝝ prudentiū discedētiū a lege machometi q² ipm mendacē ⁊ immūduȝ in vita ꝯgnouerāt vt dictū ē in p̄cedēti ꝯsideratōe oēs fere alij vellēt discedere tūc ꝯgnati machometi ⁊ socij q̄ prius in honore ⁊ reuerētia apđ populū habebantur ⁊ occasione legis multa lucrabant̄ mesti ⁊ cōfusi cū multis blandicijs ⁊ ꝑmissionib⁹ ceperūt oib⁹ modis simplices attrahere ⁊ ad sectā p̄dictam coꝝ aīos inclinare specialiter autem dyabolus astucia sua vsus est q̄si quodam instrumento .s. quodā sarraceno pessimo qui dicebatur balij. Hic erat filius habitari vnus ex decem machameti socijs qui post mortē ipi⁹ regnum adept⁹ est q̄ blande p̄dicauit et callide āmonuit ad credendū gentes ⁊ dixit illos nō bene intelligere machometi s̄monē machometus inq̄t nō dixit ꝙ ante sepulturā vel videntib⁹ hoibus subleuaret̄ in celū. Dixit q̄ppe ꝙ post sepulturā corpis angeli eū nesciētibus cunctis delaturi eēnt in celum. Vn̄ q² statim eū nō sepelierūt iccirco fetere cepit vt statim sepeliret̄ hac igit̄ causa gentē in errore pristino parūper detinuit duo vo fratres scriptoꝝ machometi filij noie hasam ⁊ hozam ieiunijs ⁊ vigilijs fortiter corpa macerantes pene ad mortem deuenerunt pater vo eoꝝ sepe filios ammonebat ne ꝑ tamlongam macerationē sua fatigarent corpora. Ipe āt videns illos stultos esse ⁊ ad mortis hostiū p̄ nimio labore iam deuenisse de machometo vti erat rem patefecit. Cognita āt neq̄cia illius a p̄re ceperūt comedere ⁊ bibere vinuȝ. ⁊ sicut in sua lege fortiter antea ꝑstabant ita deniq̧ legē q̄uis nō ex toto dimittere ceperūt ſȝ ⁊ quedā ꝑs gentis istos i ꝯsuetudine insecute sunt.

De successoribus machometi in Oriente ⁊ occidente.

Secundus pūctus est de successoribus machometi s̄m ꝙ narrat Aconeñ. ep̄s in libro de rebus ⁊ statu terre orientaliū post mortē machometi Sarraceni quendā ex discipulis machometi loco eius elegerīt quem vocauerūt calepham quasi successorem siue heredeȝ eo ꝙ dignitatis ⁊ principatus machometi successor existeret q̄ dignitatē ⁊ p̄tātem adept⁹ cepit parti blandicijs ꝑtim ꝯminatione ⁊ metu ppl'os ad se reuocare ⁊ multitudinem hoim cōgregare. Sȝ quidaȝ Ascali noie contra p̄dictum calaphā inuidia concitatus ⁊ indignatōe ꝯmo

tus cōcupiscentia lucri ꝛ ambitōne se
cularis dignitatis tractus. modis qb⁹
potuit ꝑ se ꝛ suos eidem se opposuit ꝛ
multiplr̄ expugnās nō cessauit donec
ipm a principatu remouit. Post hūc
ergo quidā patruelis machometi no-
mine Halij cū obtinuisset principatuꝫ
vehemēter cōmoueri cepit ꝛ indigna-
ri. ꝙ successor machometi vocaret̄ cuꝫ
se digniorē ipo machometo reputaret
ꝛ ꝓphetam eximiū cui dn̄s familiari⁹
ꝙ̄ machometus fuisset locutus se vel-
let ab oibus existimari. Hic ergo ꝛ cō
plices eius legi machometi maxime
detrahebant: ꝛ in ipm multa maledi-
cta ꝓferebant. Alios ritus ꝛ alias insti-
tutiones ꝛ aliū orandi modū ꝙ̄ tradi-
disset machometus p̄dicantes. Illi au
tē qui legē machometi tenere voluer̄t
in ꝑtibus orientis Calephaꝫ baldesen
sem statuerūt. q̄ in tanto honore ꝛ reue
rentia a suis habet̄ ꝙ nisi mandato au
ctoritate eius nullus ꝙ̄tūcunqꝫ potēs
aut nobilis appellaret̄ soldanus ꝛ om
nes eius subditi tam reges ꝙ̄ alij. Pe
des eius ad terram vsqꝫ ꝓstrati reue-
renter osculant̄. Successores aūt ha
lij de quo supra fecimus mentionē cō
tra singularem orientis Calepham se
dem suā erexerūt in terra egypti innu
meris diuitijs ꝛ delitijs affluētes. Vn̄
inter egyptios ꝛ inter orietales ppl'os
magna sp̄ extunc fuit dissensio ꝛ odiū
implacabile: ꝛ in lege discordia ꝛ con-
tradictio saracenoꝝ. ppl'is in duas par
tes diuisis. quadā parte halij ꝛ ei⁹ suc-
cessoribus adherente. maiori tn̄ parte
consentiente machomete ꝛ successori-
bus eius. Postꝙ̄ vo soldanus tpalēꝫ
administrationeꝫ egypti: sub dn̄o suo
calepha egyptio adeptus est. timēs si
bi eo ꝙ Calephe nō imerito multis ac
cusantibus erat suspectus. vt ipe sala-
dinus ad vllum supiorem haberet re-
spectum. sed ipi sibi ꝛ soldanus esſꝫ. ac

Calepha accessit ad dn̄m suum Cale-
pham egyptiū tanqꝫ ei debitam ꝛ soli-
tam vellet exhibere reuerentiam ꝛ cla
ua ferrea quā gestebat i manib⁹ ex im
prouiso ipm ad terram ꝓstratum eie-
cit: ꝛ ꝑ proditioneꝫ occidit. Om̄es aūt
filios eius ꝛ cognatos ꝛ speciales ami
cos vel interficere iussit vel carceri in
perpetuo mancipari. extunc soldanus
baldasen̄. solus monarchiaꝫ ꝛ dignita
tem tam suꝑ egyptios ꝙ̄ suꝑ omnes
alios orientales obtinuit saladino cō-
pellente egyptios vt ei cōcorditer obe
dirent ꝛ nullū calepham aliū institue
re p̄sumerent. nec ritus alios ꝙ̄ alij ori
entales obseruarent. Princeps auteꝫ
orientaliū saracenoꝝ oim qui legē ma
chometi obseruant potissimus qui ca
put imperij sui. ꝛ dignitatē: ꝛ regni sui
soliū i ciuitatem marchque q̄ quondā
carthago dicebat̄ collocauit. ꝛ nō solū
ethyopie ꝛ affrice: ꝫ etiā hyspanie i ma
gna ꝑte dn̄at̄ orientali calaphe cuꝫ vni
uerso ppl'o suo subiectus eē recusauit.
Sed ꝛ ipm regē ꝛ calepham reputās
miramamolim. i. regem gentium. se ꝛ
om̄es successores p̄cepit appellari lin
gua em̄ eoꝝ. mira idem est ꝙ rex ma-
molim aūt credentiū interpretat̄. Vn̄
inter orientales ꝛ occidentales sarace
nos magnū est scisma ꝛ dissensiōis ꝙ̄
plurimū vtiles xp̄ianis eo ꝙ isti illis i
prelijs ꝛ expeditionibus cōtra nos re
nuūt prestare subsidiū regno ipoꝝ in
seipo diuiso ꝛ ex mag̃ parte dissoluto.

De diuersitate gentiū que le-
gem machometi suscipe nolue
runt.

Tercius punctus est de diuersi-
tate gentiuꝫ q̄ legē machometi
suscipe noluerūt. Narrat supra
dictus doctor libro q̄ .3. ꝙ multitudo
gentiliū ꝛ idolatraꝝ copiosa ꝛ maxime
hi q̄ septentrionalem inhabitant regi-

gnē circa paludes mathideos ⁊ in ꝑti-
bus vulgarie ⁊ cormanie vſq; ad fines
hungarie, ⁊ qui in cōfinio regni dacie ⁊
alijs ꝑtibus adiacētibus cōmorant̄ le
gem machometi recipe noluerūt. ⁊ q̄ꝛ
ab alijs ſaracenis orietalibus ⁊ occidē
talibus valde remoti ſūt ꝑ metū vl' vi-
olentiā nō potuerunt cōpelli, vnð vſq;
hodie quidam eoꝝ errorem vetuſtum
retinentes idola colūt: venerant̄ ⁊ ado
rant. Alij aūt more pecudis .nec legez
nec ſcripturā nec lr̄as vllas habētes ar
bores ⁊ arbuſta ⁊ pecudes ⁊ generalit̄
quicq̄d in mane caſu alq̄ primū eis oc
currit: illud ꝓ deo reputantes: ꝑ totuz
diem colūt ⁊ adorant. Quidaz aūt ex
eis ſe verū ⁊ ſūmū deū ignorare confi
tentes: putantes deū tamē ignotū aliq̄
placare ſacrificio ⁊ obſequio venerari
carnes vel panē ſeu aliam hm̄oi obla
tionē in altum ꝓijciunt in honorē illi
us qui deus ē ⁊ habitat in excelſis cla
mantes ⁊ dicentes: eius ſit oblatio hec
qui ſuꝑ omēs eſt ⁊ ſumme diuinitatis
inter alios obtinet principatū.

De diuerſitate paganoꝛuz in parte ſaracenos imitantiū.

Quartus punctus eſt de diuer-
ſitate gentiū qui in aliq̄ mutan
tur ſaracenoꝝ legem dn̄t. ⁊ in
alijs ⁊ primi dicunt̄ torcomani q̄ in ter
ra turcoꝝ inhabitant. hi traxiſſe credū
tur originē a ſeptentrionalibus ſarace
nis ſupradictis. Unde noīe compoſi-
to a turcis ⁊ comanis: appellant̄ thur
comani. De thurcis ſiquidē ex antiq̄s
orientaliū hyſtorijs certū habemus ꝙ
ex ſeptentrionali regione exeuntes ꝑ-
ſarū fines ingreſſi non ſolū regionem
illam: ſʒ vniuerſas fere orietales ꝓuin
cias armato manu occupauerūt violē
ter. Extunc aūt gens illa prius rudis ⁊
inculta. nec habēt certam manſionem
ſed paſſim cum vxoribus ⁊ filijs ⁊ pe-
coribus vagans ⁊ paſcuarū cōmodita
tem ſectans regem ſibi, ꝓfecit ciuita-
tes ⁊ opida poſſidere incipiēs agricul
ture dans oꝑam que prius de peculeo
tm̄ viuebat ac iura ſibi ciuilia conſtitu
ens. Hi aūt qui ſua ruditate ꝑmanen-
tes priorem viuendi modum deſerere
noluerunt appellati ſunt thurcomani
In mⁱltis aūt imitant̄ illos ſaracenos
qui beduini dicunt̄. Iſti beduini ex a-
rabum gente principaliter ceperūt ori
ginem de quoꝝ ſtirpe dicūt deſcendiſ
ſe machometū. Hi aūt dogmatizātes
ꝙ diem mortis a deo ſibi conſtitutum
nec preuenire poſſunt nec preterire nū
q̄ʒ ad pugnam armati ꝓcedunt. ſʒ ſolū
modo camiſiati pepulis more femina
rū: capita inuoluētes lanceis ⁊ enſib⁹
tantūmodo vtentes. ⁊ licet leuiter ⁊ ð
facili cōuertant̄ in fugam. Alios tn̄ ſa
racenos timidos ⁊ ignaros reputant.
q̄ ſpicula ⁊ ſagittas a longe iaculantur
Sūt aūt nō ſolū xp̄ianoꝛum: ſʒ ⁊ etiā
ſaracenoꝛum ⁊ proditores mendaces
⁊ conſtantes ⁊ amici fortune ⁊ duplici
via gradientes his quos cernūt preua
lere libenter adherentes. Portant etiā
in capitibus pilleos rubeos cuz pepu
lis in tentorijs de pellibus aīaliū habi
tantes. ouinis etiā pellibus ⁊ caprinis
plerunq; veſtiunt̄. nullam aūt haben-
tem certam manſionē in campeſtrib⁹
⁊ paſcuis turmatim partibus inceden
tibus vagi habitant ⁊ paſcuntur vber
tatem ſectantes diuerſas regiones cir
cuunt lacte viuentes ⁊ animaliū copi-
oſam multitudinez ſecum trahentes.
Ipſi aūt penitus ocioſi tam equoꝛuz
q̄ʒ pecorum vxoribus ſuis procuratio
nem relinquūt. Sunt ⁊ alie gentes ex
orientalibus partibus. qui legem ma-
chometi cuſtodiunt excepto ꝙ more
chriſtianorum ad ortum ſolis adorant
eo ꝙ patres eoꝝ qui chriſtiani fuerunt
hunc modū orandi eis reliquerunt ab

alijs saracenis heretici et ꝓphani repu
tant. ex quibus nõnulli ipm solũ deuz
summũ reputant. eo ꝙ inter omẽs cre
aturas visibiles precellentẽ habet pul
critudinem. Sunt aũt quidaz alij mi
serabiles homines in montanis circa
iuga libani ĩ partibꝰ tripolitaĩs cõmo-
rantes. qui licet ex parte legez macho-
meti obseruent: dicũt tamẽ se legez al
teram occultaz habere quam non licz
alicui reuelare nisi filijs eoꝝ: cum iam
adulte sint etatis: vt secreta pueriliter
nõ reuelẽt vel mortis articulo iminen
te cum patres in extremis laborantes
spem euadendi non habent. Vxores
aũt eoꝝ et filie in lege maritorũ et parẽ
tum suorũ ignorantes legem illam di
cunt se credere ꝙ si forte filius leuitate
illam legẽ quã vocant occultaz matri
sue reuelant. vxor a marito et filiꝰ a pa-
tre absqꝫ vlla retractione necarent. Hi
aũt preter morem aliorũ paganorũ vi
num bibũt et carnes porcinas edunt et
ab omibus alijs tanqꝫ heretici legis re
probant. Ipsi etiã pessima et abbomia
bilia et sexui feminee cõtraria in occul
to turpiter operant: sicut illis narran-
tibus q̃ ab illis recesserũt cognituz est
timẽt ne vxores eoꝝ eos relinq̃rẽt vł cõ
temptui haberent. si execrabiles ritus
eoꝝ et imũdicias secte ꝑuersissime cog̃-
scerent. Est etiã in ꝓuincia fenicis cir-
ca fines ciuitatis Enthadensis qui ho
die vulgariter appellat tortaza. quidã
ppłs scopolis et mõtibus vndiqꝫ circũ
clusus inhabitãs habẽs castella. x. for
tissima: et ꝓpter viaruz angustias et ru-
pes inaccessibiles. inexpugnabilia cuz
suburbanis et vallibus oĩm fructuũ et
frugũ fertilitate fecũdissimis et amen
tate iocundis. Hoꝝ aũt hoim qui Asi
nini nuncupant multitudo numeruz
xl. M. excedere dicit. Preficiũt aũt si
bi capitaniũ non successione beredita-
ria. sed prerogatiua meritoꝝ quem ipi
veterem seu senem appellant. non taz
ꝓuecte etatis rõne: q̃ꝫ prudẽtia digni-
tatis ꝑeminentia. Primus aũt et sum
mus in fauste religiõis eoꝝ abbas et lo
cus vñ principiũ habuerũt in ꝑtibus ẽ
orientaliũ valde remotis. versus ciui
tatẽ baldorensem et ꝑtes ꝑsidis prouin
cie. Hi aũt vngula nõ findẽtes neqꝫ sã
ctũ a ꝓphano discernentes oẽm indif-
ferenter obedientiã superiori suo exhi
bitã sibi credũt esse vite eterne merito
riam. Vñ tante subiectõis et obedien-
tie vinculo mgr̃o suo quẽ senẽ noiant
astringunt ꝙ nil ita ꝑiculosum est aut
difficile ꝙ ad mandatuz dñi sui hylari
aĩo et ardenti voluntate amplecti et ꝑfi
cere vereant. Senex aũt dñs eoꝝ pue
ros de populo suo in locis secretis et d̃
lectatõibꝰ facit nutrici et diuersis ydeo
matũ generibus diligenter imbutos et
instructos ad varias ꝓuincias mittit
cũ cultellis vt potẽtes homines taz ex
xp̃ianis q̃ꝫ saracenis. vel q2 ex aliqua
causa habet eos odio. vel ad ꝓces ami
corum suorum. seu etiaz ꝓpter imense
pecunie precium sibi datum mandat
occidi promittens ꝓpter huiusmodi
mandati executionem longe maiores
delitias habituros in paradiso sine fi-
ne post mortem quam fuerint ille in q̃
bus fuerãt nutriti ꝙ si ꝓpter hmõi obe
dientiam eos mori contigerit marty-
res a suis iudicant et inter sanctos ab
illo populo deputati in sũma habent
reuerẽtia. Parentes ṽo eoruz a magi
stro q̃ senex dicit mł'tis muneribus di
tant: et si serui erãt d̃cetero liberi dimit
tunt. Vñ miseri adolescentes seducti d̃
pueto ꝑdictoꝝ frm̃ ad varias ꝑtes mũ
di trãsmissi cũ tanto gaudio et d̃siderio
legationũ mortiferam suscipiũt et cum
tanta diligentia et sollicitudine ꝓfici-
unt sese varijs modis transfigurantes
et aliarũ nationũ ritus et habitũ sibi as
sumentes, aliquando in spẽ mercatoꝝ

quā doqꝫ in specie clericoꝝ seu mona
choꝝ ⁊ īfinit̄ alijs modis sese occ̄ltātes
ꝙ vix aliquis in vniuerso mūdo adeo
cautus est q̄ sibi possit ab eoꝝ insidijs
ꝓcauere cōtra inferiores ꝑsonas aliq̄d
machinari dedignant̄. Potētes aūt q̄
bus ipi aduersant̄ vel ꝓcio magno se
redimūt vel armati incedētes cum ca
terua satellitū cuꝫ suspitione ⁊ metu
mortis sꝑ incedūt. Hi aūt suꝑ oēs ali
os saracenos legē machometi ⁊ eiꝰ isti
tuta diligenter ⁊ artissime seruauerūt
vsqꝫ ad tpa cuiusdā mgr̄i sui q̄ natura
li ꝓditus ingenio diuersarū scriptura
rū excitatus studio xp̄ianoꝝ legē ⁊ xp̄i
euāgelia cepit cū omni diligētia legere
⁊ ꝑscrutari admirās xp̄i miraculorum
virtutē ⁊ doctrine sanctitatē. ex quoꝝ
cōpassione ⁊ irrōnabilē cepit abhomi
nari machometi doctrinā. ⁊ tandeꝫ co
gnita veritate subditos suos artes ma
ledicte legis studuit paulatim reuoca
re. Vn̄ exhortatus est eos ⁊ mandauit
ꝙ vinū cū modestia biberent ⁊ carnes
porcinas māducarent. Tandē vo post
multas āmonitōnes ⁊ varias doctoris
sue ꝑdicationes in hoc oēs cōcorditer
consenserūt ꝙ relicta machometi per
fidia ꝑcepta baptismatis grā efficeren
tur xp̄iani. Ita tn̄ ꝙ eiusdē conditōnis
essent ⁊ libertatis vt alij xp̄ianoꝝ lege
subiecti illi erant tūc tpis fr̄ibus mili
tie templi tributarij duo milia bisanti
orū eisdē annuatim ꝑsoluentes ꝓ secu
ritate cuiusdā terre sue q̄ in cōfinio ter
re predictoꝝ fratrū sita erat q̄ multas
eis molestias occasione ciuitatis infer
re cōsueuerant. Prefatus aūt azisimo
rū magister vnū de familiaribus suis
virū eloquentē prudentē ⁊ strenuū de
quo plurimū cōfidebat misit ad regeꝫ
hierosolymitanuꝫ. Rex aūt intellecta
causa legatōnis ꝓ tanti ppl̄i visitatiōe
⁊ aiaꝝ a laqueis dyaboli liberatōe deo
grās agens Nunciū senis cū summo ho
nore ⁊ gaudio magnifice recepit ⁊ ipm
ad ꝓpria reuertentem vt dn̄o suo bonā
regis ⁊ christianoꝝ voluntatem ⁊ ma
gnū desideriū denunciaret. ⁊ vsqꝫ ad fi
nes terre sue deduci precepit qui dum
fines suos iam fere ingressurus tripo
lim ꝑtransisset: quidam ex nostris vir
belial ⁊ iniquus dei timorem ante ocu
los suos nō apponēs hoiem de regio
ducatu ⁊ fidei xp̄ianoꝝ sinceritate con
fidentē improuisum nil ante sibi me
tuentem in detrimentū xp̄iani nois et
maxime ecclesie orientalis occidit. vn̄
ppl̄s ille qui tanqꝫ planta nouella nō
dum radicatus erat in fide cū ira ma
gna ⁊ indignatione fidem nostram re
spuens ⁊ nostrorū consortiū suspectū
habens a tam sancto ⁊ honesto ꝓposi
to resiliuit ⁊ vsqꝫ ad tpus pn̄s christia
nos ⁊ dei ecclesiā ꝑsequi ⁊ infestare nō
pretermisit. In vno igit̄ corporali ho
micidio predictus ille ꝓditor aias in
numeras interfecit. His igit̄ ⁊ alijs in
numeris monstruosis hoibus misera
bilis regio orientalis corrupta ē. ⁊ alie
qꝫplures eius ꝑnitioso exemplo sunt
coinquinate contagio.

**De bello saracenorū ꝑ argu-
mēta cōtra fortalitium fidei.**

Octaua cōsidera
tio huiꝰ libri est de bello sarace
norum ꝑ rationes contra nostrum fi
dei fortalitiū suo ceco iudicio nimium
efficaces non attendentes ꝙ est turris
fortitudinis a facie inimici. ⁊ vt colli
gere potui ex diuersis libris deceꝫ sūt
argumenta quibus insultant contra
nos. Primū contra nomē christia
nū. Secundū contra christi conceptio
nem. Terciū contra christi diuinitateꝫ
Quartum contra christi mortē. Qui
tum contra trinitatē ꝑsonarū. Sextuꝫ
contra beatitudinem eternam in visio
ne dei. Septimū contra matrimoniū

vnius vxoris tm̄. Octauū contra baptismū q̄ ad ablutionē interiorē. Nonū contra adorationē imaginū. Decimū contra veritatē vtriusq̧ legis quas dicunt esse corruptas p iudeos ꝛ xp̄ianos ꝛ nihil esse veritatis nisi quantum in alchorano continet.

Contendit ostendere christianos nō esse christianos.

Primū argumentū saracenoꝛuꝫ est contra nomē xp̄ianū. Dicūt enī ꝙ illi q̄ vocant xp̄iani non sunt christiani nec debēt vocari christiani. q꞉ sunt cōtrarij oībus dictis ꝛ fctis que opabat ꝛ dicebat ihs xp̄s. q꞉ xp̄us erat iude⁹ ꝛ seruauit sabbatū. ꝛ ip̄e dic in euangelio Math. xv. Nō sum missus nisi ad oues q̄ pierūt domus israel. Itē erat circūcisus. sequit ergo ꝙ nihil habēt facere cū eo in pauco vel in multo imo sūt sui cōtrarij totaliter. ad hanc veneniferā oppositionē duplicit respondet. Primo eius oppositūꝫ ex opibus ostēdendo. Scd̄o ꝙ saraceni sic dicētes sūt cōtra legē suam. Primū sic ostendit. q꞉ expientia teste possunt videre saraceni q̄ habitāt int xp̄ianos quātā glīam ꝛ honorē ꝛ quāto cor de xp̄iani faciūt ꝛ offerūt ihū xp̄o edificatis tāsolennissimis ꝛ magnificentissimis ecclesijs in suo noīe ꝛ sue beatissime matris ꝛ suoꝝ sctōꝝ dicatis in crucibus ꝛ calicibus patenis candelabris lampadibus ꝛ imaginibus ex auro ꝛ argento deaurato possunt iteꝝ videre ꝙ xp̄iani ieiunāt. xl. ob reuerētiā xl. dierū q̄s ihs xp̄s in deserto ieiunauit. ꝛ sic dicit lex saracenoꝝ de mēse romadan. q꞉ in eo descendit ꝙ ip̄m ieiunent saraceni data rōne ꝙ q̄ menseꝫ cōfitet ip̄m ieiunet. Quis ergo potest dicere de fidelibus ꝙ non sūt xp̄iani. ex q̄ xl. ieiunant. ꝛ sic confitentes vitam ihesu xp̄i sequunt suū exemplū ieiunant similit. iiij. tp̄a anni ꝛ vigilias festiuitatū ihesu xp̄i sue matris. aploꝝ ꝛ mltorum alioꝝ sctōꝝ quoꝝ festa solēnisāt nō solū cantando in mlta glīa laudes deo ꝛ illis. ꝫ ꝛ etiā dieb⁹ illis cessando a coꝛpalibus laboꝛib⁹ lucratiuis. Possunt etiā videre quātā deuotionē ꝛ honorē deferūt noī suo cū mlti ex xp̄ianis cū audiūt ip̄m noīare inclinant sua capita꞉ ꝛ aliqui flectentes genua. ꝛ qualiter etiā eundē blasphemantes cū in iudicio accusant publice puniunt. Non facio mentionē de secretis actibus cordis in cōtēplationibus nec d̄ lacrimis que de eoꝝ oculis sepe emanāt in magna abundatia memorando suam doctrinā. suas predicatōes. suos nobilissimos actus ꝛ ṽtuosissimos. suā vitaꝫ suā moꝛtē. suū ad inferos descēsuꝫ. suam resurrectōnē a moꝛtuis. multis ex eis secū resuscitatis. Itē memorādo ēt post suā resurrectōnē suā familiarē cū aplīs cōuersationem p dies. xl. anteq̄ꝫ ascenderet ad celos. In q̄bus sup oēs angelos sedet ad dextrā patris sp orā do ꝓ suis fidelib⁹. memorādo etiam q̄ modo in mūdi fine veniet in maiestate sua ꝛ sui patris ꝛ angeloꝝ iudicare viuos ꝛ moꝛtuos ꝛ ꝙ dabit exn̄tibus ad dexterā suā vitā eternā꞉ ꝛ exn̄tibus ad sinistrā toꝛmenta sine fine. Quis ꝫ saracen⁹ viuēs inter xp̄ianos pōt dicere nō esse xp̄ianos꞉ nec talit debere vocare illos x̄p̄ianos q̄s cū tanta fide. cū tanta deuotione. cū tanta reuerētia ꝛ cuꝫ tanta glīa ꝓstat adoꝛare ihm xp̄m. Secūdo declaro ꝙ saraceni ħ dicētes sūt cōtra suam legē꞉ nō dico solū illi q̄ habitant inter xp̄ianos ꝛ nouerūt supra p̄dicta꞉ ꝫ etiā exn̄tes in mequa loco secu ro eis fm̄ alchoꝛanū. cū ip̄mmet alchoranuꝫ in multis locis vocet eos xp̄ianos lr̄e arabice noīant eos nazarenos q̄d in idē redit. s. discipuli nazareni sic xp̄iani discipuli xp̄i. q̄ ē mgr̄ oīm fide-

liū. ꝛ qm̄ apparuit paulo sic se vocauit nazarenū. Dicēs ego sum ihs nazarenus quē tu psequeris. Sic ergo saraceni bn̄ pn̄t imponere fingere negare vel affirmare de xp̄ianis qcqd eis placuerit qm̄ lex eoꝝ vocat eos xp̄ianos ipsi dicūt ꝙ nec sūt xp̄iani nec ita debēt nominari. Vn̄ bn̄ pn̄t cōsiderare saraceni de xp̄ianis sic dicētes cuiꝰ alteriꝰ legis volūt esse qm̄ nolūt affirmare esse xp̄ianos. qđ tn̄ publice dicit lex eoꝝ. Et ideo exq̄ suā volūtatē supponūt legi sue negādo ꝙ ipa affirmat non ē mirandū si silr̄ faciūt de sctā sc̄ptura xp̄ianoꝝ negādo tā'lrr ꝗabil'r ihꝫ filiū marie esse filiū dei. quē sacra scriptura in pl'ibus locis veteris ꝛ noui testamenti ꝓ tali noiat ꝙ sit filiꝰ dei suꝰ filiꝰ pmogenitus. suus filiꝰ ꝓprius. suꝰ filiꝰ verꝰ. suus filiꝰ vnigenitꝰ. sic ꝙ vnꝰ solꝰ ē filiꝰ ꝓprius dei genitus de sua sba ꝓpria et natura ꝛ nō multi. de q̄ vt nemo dubitaret. dicēdo iste est vel ille. deus pater suū esse de nube loquēdo dixit eū ostēdendo. hic est filiꝰ meꝰ dilectꝰ. ꝛ si saraceni negāt sacrā scripturā quā habent xp̄iani negāt legē suā in multis passibus q̄ affirmāt ꝙ eaꝫ debēt credere qꝛ facit mētionē de scriptura moysi ꝛ ps. dauid. de multis etiā ꝓphetis ꝛ euāgelijs Affirmat em̄ alchoranū ꝙ illi sunt credentes in deum: qui credūt ea que deus iussit anteꝙ̄ machometus esset i mūdo. Ad ea aūt que dicūt ꝙ ideo nō sumus xp̄iani: quia non obseruamus sabbatū nec circūcisionē. que ꝛ ꝗ̄manifeste sūt ratōnes quare lex moysi nō debuit obseruari post publicationem legis gratie. ꝛ excepto ꝙ moralia precepta manserūt cessauit impletis p ihesum mysterijs in ipsa contētis ad plenum in. j. libro fuit declaratuꝫ. ꝛ reduco hic ad memoriā saltem vnū dictum quod multū debent attendere iudei ꝛ

saraceni vtentes circūcisione. ꝙ quādo rex impleuit suuꝫ ꝓmissū si post aliqs ducat ꝓ dimisso illud quod ipse ordiauit bene potest intelligere ꝙ ei facit iniuriam: quia ducendo tale ꝓ dimisso dat intelligere nō esse impletū quod ꝓmisit in tempore iam pterito p eū assignato. sic est de circūcisiōe quā deus dedit abrae ꝓ signo cōfederatōis inť deū ꝛ eum quousqꝫ de suo semine nascere tur ille q̄ habebat esse oim̄ gentiū benedictio messyas ꝓmissus deus ꝛ homo qꝛ ergo saraceni vtunť circūcisione cōtinuo sunt in ira dei sicut iudei facientes deū mendacē ꝛ piurū nō implentē quod ꝓmisit ꝛ iurauit tempe determinato. Respondent ad hoc saraceni ex vno falsissimo fundamento psupposito ꝙ contempta lege scripture ꝛ gratie debent seruare solūmodo legē nature quā abraā obseruauit: exq̄ ipi nō legē moysi nec xp̄i. ꝫ datam abrae soluꝫ tenent ꝓ vera ꝙ debent esse sicut ꝛ ipse circūcisi. ita ꝙ postꝙ̄ habita est lex pfectionis redeant ad legē nature in q̄ vixerant ab initio mūdi: qm̄ homies nō erant capaces maioris legis. sic̄ si post ꝙ̄ creuit in etate ꝛ est factus homo intelligens dicat ꝙ ei ꝯuenit loqui sicut qn̄ erat puer sine sensu scire potest sic puer. cogitare sicut puer. ludere pōt sicut puer. cū hoc sit certū oibus hominibus cū veniūt ad etatē pfectaꝫ debere facere illud qđ ptinet ad talem etatem ꝛ dimittere ea que faciebant cū pueri erant. Sed querendū est a saracenis quare circūcidunť. vt cum nesciuerint respondere remaneant cōfusi i circūcisione sua. Nō em̄ inueniť expresse dictū in alchorano p magistrū machometi ꝙ circūciderunt se ꝛ sui credētes ꝫ isti sui credentes addiderūt dicendo ꝙ exq̄ fuit data lex abrahe ꝛ ipse fuit circūcisus ꝙ necessaria est eis circuncisio

cū dicant ꝓfessores ⁊ obseruatores le-
gis abrahe ꝙ machometus fuit circū-
cisus non legit in alchorano: sed in li-
bro sue generationis ⁊ vite narrat ꝙ
ipo nato circūcidit eū Gabriel quan-
do balneauit cor eius ⁊ aperuit. ⁊ post
hec verba statim sequit. Et dicūt ꝙ na
tus est circūcisus. Exquo ergo de sua
circuncisione dicunt duas opiniones
nullaȝ earū affirmando apparet ꝙ de
eius circūcisione nō sūt certi. nec talis
circūcisio sicut dicunt fuit circuncisio
abrahe que fuit nō ꝑ angelum sed ma
nu hois facta. ꝙ machometus nat⁹ sit
circūcisus hoc dicere est ad beneplaci-
tū. potuit machometus de facto si rex
fuit arabū vel princeps. vel subditi sui
inter se vel ex parte sua nō dei. dare su
is dimissam. quod tamen in libro suo
non continet sic accidisse. Sed ꝙ my-
steriū circūcisionis datū abrahe quo-
modo iam totaliter cessauerat ⁊ fuit
anullatū potuerit iuste ordinari ⁊ con
tinuari clarū est ꝙ non. qm̄ iudei sicut
dictū est quando ea vtunt sūt in conti
nua ira dei ⁊ odio de q̄bus sic dat intel
ligi in eo ꝙ narrat de vita machometi
nō fuit filius inter eos patre eoꝝ nō ex
pectante ꝙ angelus circūcidat puerū
quando die octaua facit eum statiȝ cir
cūcidi. ergo machometus fuit fili⁹ gen
tilis vel xpiani. si gentilis. videat q̄ ta-
le affirmat in qua reputatione teneret
eū mater sua videndo eū dissimilē pa-
tri ⁊ suo generi toto. si primo nō habu
erat de ea reuelationē de qua tamē ni
hil narrat. ⁊ quomodo potest dici per
angelū circuncisus statim sicut natus
fuit. si natus fuit circūcisus hoc nulli
est dicere quoniā est contradictio i ter-
minis. Si iam forte dicat ꝙ circunci-
dit eum angelus in ventre matris sic
si a sua conceptione fuisset sanctificat⁹
⁊ in gratia dei cui nō concordant ver-
ba psalmi claritatis. Unde magister
machometi quem dyaboluȝ intelligo
iurando per claritateȝ noctis quando
colligit seu occidit. dicit sic. An nō te
inuenit dn̄s tuus orphanū ⁊ appropi-
quabit. inuenit te deuiū ⁊ direxit. inue
nit te paupereȝ ⁊ ditauit. Ecce scitas
tam ꝑ saracenos laudati religiosi ma-
chometi quē s̄m ꝙ ipsi intelligunt. de
us inuenit deuiū ⁊ direxit: ⁊ ad q̄d di-
rexit statim declarat ꝙ de paupere euȝ
ditauit: ⁊ quid dicat in libro suo cōtra
diuitias cuȝ illas ⁊ luxurias ꝓmittat
dyabolus suis nō dicit. Sed hoc ē cer
tum qꝺ difficile est ꝙ diuitias habētes
ingrediant paradisum. dimittendo er
go hoc exq̄ illud quod dicit de circūci
sione machometi nō legit in libro suo
ꝑ eos reputato ꝓ autentico illud ē ma
gis apparens ꝙ ipe ⁊ sui primi creden
tes ꝓ maiori vel multo magna parte
fuerūt xpiani nō circūcisi sed baptiza-
ti. Uerūtamē cū in alchorano dicat ꝺ
magna instantia ꝑ eū ad iudeos vt es-
sent suicredentes existēti maiori labo-
ret principaliori intentione sua facien
di semper suum principatū maiorem
ꝑ eū tantū desideratū ꝓ concordia eo
rum que sibi adherebant forte fuerit i
troducta circūcisio que leuiter potuit
introduci cū in illis partibus esset mľ
titudo iudeoꝝ: ⁊ est verisimile ꝙ mul-
ti eoꝝ erant neophiti ⁊ cū i mľtis isto
ruȝ magno tempore duret affectio ad
legem moysi sicut vera ꝑ eos habita ⁊
suos patres habdēo fiduciam domini
temporalis multi illorum non contra
dicunt circuncisioni. Dicunt iterum a
liqui ꝙ durauit adhuc in illis partib⁹
heresis phariseorum ꝙ ad saluationeȝ
requirebatur cum euangelio obserua-
re legem moysi ⁊ non minus pensan-
dum est exquo labor Machometi ⁊
suorum omnium successorum erat

adiungere principatui sic xpianos sic iudeos et gentiles per ipm et suos fuisse ordinatum quod sui credetes loco baptismi acciperet elatabar quo vtunt qn ingrediunt suas mesqtas. pot ergo alphaquini saracenorum per seipsos intelligere quante efficacie est quod arguut cotra xpianos quod circucidut se sicut fuit xps: qn ipsi seipsos reputates et tenentes se pro magnis zelatoribus et imitatoribus eius non nascunt circucisi. nec expectat quod angelus circucidat eos sic dicut de machometo. Forte rndebut quod alia est ro in machometo: et alia in eis. Sed exquo in eis no verificat quod in sua phetia no est mirum si imponet xpianis dbere circucidi ex quo xpus fuit circucisus sic hoies ceci vel debiles visus loquentes in eo quod no vel paucu videt que sequunt ea que pedibus calcant vel manibus palpant. sed de eo quod dicut no videt quod est ante vl retro ad dextra vel sinistra supra vel infra volo dicere quod no cosiderat causam quare ihs xps fuit circucisus no habes locu in suis fidelibus postquam cessauit lex moysi et fuit euacuata a virtute quam pmo in eo erat qn fuit puer. nec adhuc i nocte ante morte sua. qr fuit per eam obseruata lex moysi facieo pasca agni. vnde exquo fuit mutata substatia et natura illaru reru in quibus principalit stabat veritas legis moysi. lz inueniant scpta et quod iudei teneat eam cu multa diligetia in suis synagogis exquo deficit eis virtus no obligat vt seruet imo potius obligat vt no obseruet. Qm hoc est certum et notoriu oibus hoibus mudi quod non existete vtute rei significate per signu si ille qui signu habebat vult ea vti sic prius quod ipse factor reputat falsus et mendax vel stultus sine sensu vt cu sit specialis diuisa militibus a no militibus quo aliquis eorum suis demeritis priuat a milicia si ducat cande diuisam quam pmio ex substatia veritatis habuit mutatione est reputatus mendax et dat ei pena pro eo. non minus est de illis dignitatibus tam ecclesiasticis quam secularibus quibus pnt priuari possidetes vel si nuquam habuerunt et vocant tales. eadem ratio concurrit circa mulieres exntibus alijs signis virginu et vxoratarum corruptaru. qr iste facerent iniuria suis maritis si ambularent in habitu in quo pmo ambulabat. sic facerent iniuria regi milites si facta pace i se ducerent signu quod pmo erat guerre vel ecotra signo ipo facto exnte falso: qm no est coforme rei per illud significate pprij. Exemplu circa materia de qua loquimur est de muliere que alio habitu vtit qn est virgo desponsata et alio qn iam pepit. qr si postquam pepit filiu vult ducere se sic prius antequam pareret oes videtes deriderent eam reputates ea muliere insensata specialiter si ipamet occidit suu pprium filium et se vellet ostedere ac si nunquam peperisset. qr ia no solu mlier insensata sed etia reputata sic veracit falsa et sine aliqua excusatione. plena omi malicia. Hic e pprie casus synagoge societatis descendentis ex semine abrahe qua oibus alijs dimissis generatoibus deus accepit i fide pro sposa sua qn abraha credidit et fuit ei reputatu ad iusticia. Vnde ex illo tempore semper vixit in fide et spe quod ex illa debebat nasci messyas quod non erat in aliqua alia generatione et in signu predicte fidei abraham sicut dictu fuit accepit circucisionem. Nato ergo messya ex semine iudeorum et impletis per ipsum omnibus mysterijs sic est quod vt maneret in statu quem primo tenebat occidit filium ex ea natum quis poterit iudicare nisi quod sit totaliter sine sensu et plena oim malicia. postea potuit vti circucisione pro diuisa ei data quousque ex ipsa nasceret filius ei pmissus. Sed ratio non minus culpat saracenos cofitentes natiuitatem ihesu xpi ex maria

virgine descendente ex genere iudeorum
Unū ipleto misterio circūcisionis stati
cessauit que primo erat diuisa et signū
spālis amoris illius populi. Item cir-
cumcisio tenebat locū et conditionez
vnius supplicationis continue ad deū
vt recordaret sue misericordie scdm quod lo
cutus fuit abrahe et alijs pr̄ibus iudeo
rum quod veniret ad medendū contritos
corde: et ad p̄dicanduz captiuis indul-
gentiā et clausis daret aperitionē: et cō
solationē lacrimantibus: impleto ergo
et desea habita pfecta noticia: circūcisio
que iudeis erat sicut quedaz supplica-
tio p̄mo reddit in abhominationem et
odiū q̄toplus ducunt eam tanto se fa
ciūt magis indignos diuina consolati
one: de quo tēpus p̄teritū. M.cccc.lx.
annorum est eis plus quā satis testimoni
um existendi continue in ira dei: et vt
nunq̄ habeāt misericordiā sicut circū
cisio dabat eis spem quā totaliter pdi-
derunt quādo mutata substātia et noti
ficata veritate misterij: circūcisione q̄
erāt signū voluerūt vti sicut prius be-
ne potest hic dici illud broccardicū isti
us regni castelle athilodigonuera en-
thiendolo tusnegra. Supradictis rati-
onibus cōprehendentibus sarracenos
plusq̄ iudeos qn̄ ipi postq̄ cessauit su
um misteriū ea rōne qua fuit data ab-
rahe vtunt circūcisione q̄ si attente vo
luerint cogitare in secret sacre scriptu
re possunt sane intelligere quod inquantū
vtunt circūcisione sic moyses cōtinue
accusat iudeos ante deū: quia non credi
derunt dictis eius: sic abraham accu-
sat sarracenos false suam diuisaz dedu
centes post implectōez p̄missionis si-
bi facte et alijs pr̄ibus cuius impletōis
ipimet sunt testes positi i paradiso post
mortem ihu xp̄i: accusat eos iterum non
minus abraham quia confitentes se ve-
nire de hismael ɔtradicunt eis diuina
verba et mendacia dicunt: quia non in hi
smael sed i ysaac semie ē benedictio om
niū gentiū: et dicūt seipos esse illos de
benedictōe in ysaac p̄missa: vix suffice
ret tempus si scriberē rōnes et causes
occurrentes ad intellectū iniusticie to
taliter irrōnabilis quā sarraceni cōmit
tunt in vsu circūcisionis non habēdo
autenticū et expressum testimoniū qd
suo magr̄o scz machometo fuerit mā-
datū. Uerūtamen si tale preceptū fin
gam non potest esse dei quia deus nō po
test dare falsum testimoniuz sic est cir-
cumcisio mutata veritate et suba illius
qd significabat totali v̄itate cxn̄te p̄n-
cipaliter in hoc quod sit cōformitas intel-
lectus cognoscentis rei que cognoscit
potest aliqs dicere quod intelligit quod sol sic
relucet nobis et illuminat de nocte sic
de die. Sz quia natura rei non est confor
mis sua cognitio non est vera similit et
eius dictū: et si illud qd dicit ponat in
scripturis eadē rōne illa scriptura erit
falsa vt notat dn̄s Cesarien̄. in tracta-
tu suo contra sarracenos.

Contra xp̄i conceptōem per spiritumsanctum

Secundū argumentū sarraceno
rum est cōtra xp̄i conceptiōem
quā nos xp̄iani affirmamus de
spiritusancto qui est tercia in trinitate
psona qd ipsi non intelligentes licet as
serant xp̄m de virgine natū et mariam
v̄ginē pmansisse: non tamē intelligūt
spiritū dei terciā in triuitate psonā sed
potius mālem flatū qualez repimus i
hoie et alio aiante. Dicūt em̄ deo insuf-
flante beatā virginē de illo flatu virgi
nem concepisse: qd volunt auctoritate
et rōne pbare scz quod flatus sit in deo et
quod de tali flatu cōceperit virgo. Unde
dicit in. ps̄. Flauit spiritus eius et flu-
ent aque: spiritum istuz intelligūt ma-
terialem dei flatum. Item Gen̄. p̄mo
Inspirauit in faciem eius spiraculum

vite ꝙ sic intelligunt deus suo flatu insufflauit in corpus ade ⁊ ita creatus ē spiritus in corpe ade illo flatu diuino de eodē flatu ītelligūt qð legiꝛ ī euāgelio. Insufflauit xp̄s ī discipulos suos ⁊ ait. Accipite spiritū sanctum ⁊c̄. Sic etiā intelligunt ꝙ gabriel dixit ad mariam. Sp̄ussanctus supueniet in te. et illud qð de xp̄o diciꝛ: conceptus de spiritu sctō nat⁹ ex maria virgine. Rōne etiā idez volūt astruere sic. Virgo maria xp̄m genuit p se non alio mediante ꝫ nec de virili semine eū cōcepit nec de diuina sustātia ergo de quodaz medio inter rōnabilem creaturā ⁊ deum. Sz q̄d est mediū sup hoīem ⁊ infra deum nisi flatus diuinus quo insufflata pcepit virgo maria. Si flatus mālis impregnat terrā ⁊ germinare eā facit q̄d mirū si flatus diuinus infecūdauit mariā. Ad hec rn̄det alan⁹ in suo q̄dripartico libro. iiij. capitulo p̄mo ꝙ illi qui hoc conanꝛ asserere indigent pena ⁊ sēsu: qꝛ in deo mālis flatus non est cū sit suba incorporea nec habet instrumēta flādi vt fauces ⁊ hmōi. Si em̄ de⁹ corporeus esset variabilis esset nec in omni loco incircūscriptibiliter essz. ꝙ aūt deus incorporeus sit rōne non indiget cuz omnis ratio tam hūana q̄ȝ diuina hoc inrefragabiliter affirmat. Flatus em̄ dei siue sp̄us dei dꝛ sp̄us sanctus q̄ pcedit a p̄re ⁊ filio de quo diciꝛ spirit⁹ dn̄i ferebaꝛ super aquas Gen̄. p̄mo et xp̄s dixit sp̄us vbi vult spirat. Si sp̄us sctūs aliq̄ volūtas ē rōnalꝭ ē ⁊ ita mālꝭ flatus nō ē. Itē apl̄s dicit ꝙ sp̄ussctūs postulat p nobis gemitibus inenarrabilibus: xp̄s etiā ait. Ite p̄dicate euangeliū omni creature baptizantes eos ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussancti. Hic sp̄us sanctus cōnūeraꝛ p̄ri ⁊ filio: ⁊ ita vna est in trinitate psona: de hoc sp̄u dꝛ flauit spiritus eius ⁊ fluent aque: cuz em̄ sp̄us scꝫ per grām inspiratur pctōribus

que dicunꝛ aque pter fluxū peccatorum aque fluūt. i. peccatores cōuertūꝛ fluūt pter fluxū lacrimarū p penitentie lamentū: ꝙ aūt diciꝛ dn̄s inspirasse spiraculū vite in corpus ade: sic intelligendū est spiritū hoīs creando cū corpori hoīs infudit: per hoc autē ꝙ xp̄s insufflauit in apostolos significatū est ꝙ gratiam sp̄ussanctus infundebat in eos. Supuenit aūt sp̄ussctūs in virginem gloriosam qꝛ ei infudit grām suā Eadem rōne dꝛ concepisse de sp̄usctō id est ope sp̄ussancti non de suba ipius ipa em̄ v̄go sola dei auctoritate de carne sua xp̄m concepit sine alterius rei pmixtione: nec aliquis debet intelligi flatus mālis vt iam dictū est a deo pcedens rōnalē creaturā excedens qꝛ si aliquis mālis flat⁹ pcederet a deo aut esset eiusdē nature cū deo aut non. Si esset eiusdem nature cū deo ergo esset deus ⁊ ita de diuina natura cōcepit virgo ꝙ dictu ⁊ intellectu est horribile asserere. Si vero ille flatus nō est diuine nature queriꝛ ergo cuius nature sit: si corporee nature est ⁊ nō diuine erit angelus vel aīa cum spiritus sit: ⁊ ita beata virgo de angelo vel anima concepit Si aūt corpalis est nihil aliud q̄ȝ aer esse videꝛ: ⁊ ita absurdissimū est qð sequitur vt dicam⁹ v̄ginē ex aere cōcepisse hominē. Queriꝛ itē a sarracenis vtrū ex solo flatu facta sit illa conceptio: si ex solo flatu cōceptus ē xp̄s quō ex solo flatu flatus ē homo vel ipe flat⁹ factus ē homo fuit ille flatus anima xp̄i vel vnitus anime xp̄i: si fuit vnitus aīe xp̄i sp̄us sophisticus esse videꝛ: corpus etiā qð xp̄s habuit fuit de carne virginis aut nō: si non fuit de carne virginis filius virginis non fuit. Vn̄ ergo carnez habuit si de virgine habuit fuit flatus ille vnitus carni vt ex illis duob⁹ fieret conceptio ⁊ illo flatu aīareꝛ caro ad hoc vt xp̄s fieret homo. Sz obijcit

sarracenus veritatis inimicus: si xp̄s non fuit de suba diuina vł de flatu dei conceptus: q̄uo ergo fuit dei fili⁹. Ad qd̄ r̄ndet: ꝙ xp̄s s̄m humanā naturam fuit filius virginis: ⁊ s̄m diuinā filius dei ab eterno a patre natus s̄m diuinitatem. In tempe v̄o de v̄gine s̄m hūanitatē: ꝙ aūt xp̄s fuerit deus et homo supra libro p̄mo latissime ꝓbatum est

Qꝫ christus non sit deus

Terciū argumentū sarracenorū est ꝯtra xp̄i diuinitatez. Arguūt em̄ contra nos si xp̄s esset deus ip̄e de se hoc in euangelio declarass3: ꝫ hoc est falsum q2 nunꝗ̄ hoc de se asseruit nec dixisse legit̄ se esse deū q̄cq̄d sit de argumenti sequela addit ꝙ insipiēter dicūt sc3 ꝙ nūꝗ̄ de se xp̄s asseruit se esse deū. R̄ndet̄ multiplici testimonio ip̄ius xp̄i oppositū esse verū. Vn̄ marci. xiiij. habet̄ ꝙ cū sacerdos interrogaret ih̄m dicens tu es xp̄s filius dei benedicti. R̄ndit ih̄s ⁊ dixit illi. Ego su3 est manifesta confessio ꝙ xp̄s est deus ꝓpter qd̄ summ⁹ sacerdos scidit vestimenta sua ⁊c̄. Item iohis. vj. Ego su3 panis vite q̄ de celo descendi: si quis manducauerit ex hoc pane viuet ineternum. Item iohis. viij. Ego su3 lux mundi qui sequitur me non ambulat in tenebris: ꝫ habebit lumen vite. Itē ex pluribus alijs locis. Ego sum resurrectio ⁊ vita. Ego sum via veritas ⁊ vita. Ego sum ostium: per me si quis introierit saluabitur. Ego p̄ncipiū qui ⁊ loquor vobis. Ego sum alpha ⁊ o p̄ncipium ⁊ finis: que omnia non possūt cōpetere nisi deo vero vt patet cuilibet intuenti. In cōfirmationem huius iudei allegantes causam corā pilato quare deberet mori xp̄s dixerunt quia filium dei se fecit. Et sic patet ꝙ̄ insipienter et stulte locuti sunt sarraceni in prealligato argumento.

Contra christi mortem.

Quartū argumentū sarracenorꝫ est contra xp̄i mortem. Ipsi em̄ asserunt xp̄m immortalez ⁊ impassibilez fuisse qui conceptus de dei flamine: ⁊ ideo dicunt ip̄m non fuisse passum vel mortuu3 nec a mortuis suscitatum: ꝫ asserunt loci a iū hominē posuisse cum iudei vellēt ip̄m cruci affigere ꝙ ita nituntur ꝓbare: si xp̄s de flatu diuino conceptus est sicut flatus diuinus incorruptibilis est: ita xp̄s impassibilis. Preterea indecēs esset xp̄3 de flatu diuino cōceptū ⁊ qd̄ammodo dei filium crucis subire patibulum. respondetur ꝙ xp̄us s̄m ꝙ dei filius est nec passus nec mortuus nec suscitatus est: ꝫ s̄m infirmitatez humane nature quā assumpsit de virgine: quia xp̄s si carnem assumpsit aut passibilez habuit aut impassibilem. Si impassibilem vn̄ eam assumpsit. Si passibilem ⁊ pati ⁊ mori potuit ⁊ ex diuinitatis virtute a mortuis resurgere. Sed si de carne virginis passibilem carnem assumpsit ⁊ sic passibilis fuit: ꝙ aūt xp̄s fili⁹ dei fuerit ⁊ s̄m hoc hoc immortalis et filius virginis et s̄m hoc mortalis diligenter superius libro primo probatu3 est et etiam ꝙ christus passus mortuus et suscitatus fuerit ibidem latissime ꝓbatum est in apertione. xij. thesaurorꝫ Et si dicat sarracenus miserum esse christum subisse mortem s̄m infirmitatem. Respodetur ꝙ hoc non reputamus christi miseriam sed dignationem: quia ex summa misericordia fuit et dignatione ꝙ christus carnem assūpsit et mortem subijt non ꝙ meruisset hoc cum peccatum non fecerit vt ⁊ ip̄i sarraceni fatet̄ ꝫ vt a morte nos ꝑ mortē redimer3. Si em̄ rex aliq̄s mis̄t⁹ serui sui iacēt̄ i luto lutū itraret vt s̄uū liberaret nō hoc ascriberet̄ miserie regis ꝫ dignatōi. Ex v̄bis etiā ip̄i⁹ alchorani eligitur p̄dictus error. Vn̄ ait in capi-

tulo.xxviij.in ꝑsona xp̄i dum inter homines cōuersarer iniunxit mihi scȝ deus nec me virū difficilem ȝ maloꝝ exceptem creauit ⁊ super me est diuina salus in die mee natiuitatꝭ ⁊ mortis ,a q̄ iterū viuus accedam.Hec ibi.

Contra trinitatem ꝑsonarum

Quintū argumentū sarracenoꝝ est ꝯtra trinitatem ꝑsonaꝝ.Cuȝ em̄ audiuit machometꝰ ꝙ xp̄iani ponebant in deo tres ꝑsonas nō valens intelligere sine pluralitate diuine essencie:cogitauit ꝙ ponebant tres deos:⁊ ideo negauit trinitatem in deo:⁊ ideo dixit in alchorano in capitulo elenesa non dicatis tres q̄ꝛ deus est deus vnus licet pluralitas ꝑsonaruȝ in deo posset ostendi ex sacra scriptura ⁊ rationibus sic̄ supra ꝓbatuȝ est contra iudeos libro.iij.ꝯsideratōe.iiij.articulo xxiij.qꝛ tm̄ primū vt infra dicet dicunt esse corruptū.Scōm vero audire nolunt cū noluit credere nisi his que tradita sunt eis a suo magistro in alchorano.Ideo ad eoꝝ confusioneȝ ex eodem alchorano volo ostendere pluralitatem personaꝝ in diuinis ad qd̄ cuȝ non poterit respondere cōpellant̄ itrare conuiuiū v̄itatis.Queramꝰ ergo a sarracenis quid sibi voluit alchoranū qꝛ tociens induxit deuȝ de pluralitate loquenteȝ.Dicit̄ em̄ in capitulo elbalkara in ꝑsona dei diximus āgelis adorate adam ⁊c̄.Ex hoc continuauit postea vsq̄ ad finē libri aliq̄ modo loquē do de deo in singulari aliq̄n in plurali ⁊ certissimū est oībus xp̄ianis iudeis ⁊ sarracenis ꝙ deus ē vnus ⁊ solꝰ ⁊ simplex:⁊ non habet nec potest habere cōsortem:quare igit̄ de se loquit̄ pluralit̄ nō possunt dicere ꝙ deus loquit̄ de se ⁊ angelis:dicit̄ em̄ ibi diximus angelis hec ergo locucio dei est non angelorū ȝ ad angelos.Itē scdo in capitulo sad dꝛ ꝙ oēs angeli adorauerūt adam nisi dyabolus:ergo oibus angelis dixit deus.Tercio capitulo in multis locis in alchorano induxit tales locutiōes de deo in plurali in talibus actionibus in quibus angeli nullo modo cōicant sic̄ in creatōe mūdi in iustificatōe ipꝰ dicitur in alchorano in pluribus locis in ꝑsona dei nos nunq̄ creauimus celuȝ ⁊ terrā ⁊ intermedia ꝓ ludo et nos iustificamus hominē ⁊c̄.⁊ nos misimus xp̄m filiū marie ⁊ dedimus ei spirituȝ ⁊ euangeliū ⁊ miracula ⁊ talia in quibus angeli nullo modo cōicare possūt cum deo:angeli em̄ creati sunt a deo ⁊ non creatores cū deo creante celum et terram ⁊ intermedia:nec possunt dicere sarraceni ꝙ vox illa pluraliter sit excellentissimi creati ꝑ qd̄ deus oīa fecit vt dicunt.Constat em̄ ꝙ q̇cq̇d est p̄ter deum est creatura a deo creata:⁊ nulla creatura potest esse concreatrix cū deo Item.iiij.capitulo.Non potest etiā dici ꝙ deus pluraliter de se loquit̄ ꝓpter diuersas quidditates q̄ sūt in eo sic̄ potentia iusticia ⁊ hmōi q̄s arabes appellant saphat.Ista em̄ sūt in deo nō accidentia:ȝ sunt ipa diuina essentia.Psi in deo nullā cōpositōem nec pluralitatem faciūt vt ꝑ illa deus de se loq̄t̄ plu ralit̄ cū tm̄ i āgelo ⁊ hoīe illa accidētia aliquā cōpositōem faciāt:⁊ certe talis modus loq̄ndi scȝ ꝙ deus de se cuȝ sit vnꝰ pluraliter loquat̄ inuenit̄ semel a moyse introductus in gen̄.nam in formatōe hoīs deus locutus est dicēs:faciamus hoīem ⁊c̄.Et dicūt iudei ꝙ est vox dei ad angelos qd̄ ē ꝯtra sacrā scri dturā q̄ nūq̄ dic̄ hoīem creatū ad imaginē angeli:ȝ ad imaginē dei:⁊ hoc est ꝙ statim subiūgit moyses post ista verba dicēs ⁊ creauit deus hoīem ad imaginē ⁊ silr̄itudinē suā ad imaginem dei creauit illū.Est igit̄ vox dei p̄ris ad filiū vel totiꝰ t̄nitatꝭ adinuiceȝ:nā deꝰ q̄ ē vnꝰ ⁊ simplex in ēentia ē trinꝰ in ꝑso

nis ⁊ alchoranū illō simpliciṫ dixisset nisi ꝙ tenuit ꝙ nō potest esse distinctio ꝑsonarū sine distinctōe essentie. Ideo dicit in capitulo elneza. O familia libe ri nolite vacillare in lege vr̄a ⁊ non di catis de deo nisi veritatem q₂ xp̄s ihs marie filius est nuncius dei ⁊ verbum dei qd̄ in ea posuit ꝑ spiritū sanctū suū. Ecce hic noiat deū verbū dei ⁊ spiritū sanctū suū. Sȝ timens ne per hoc diui na essentia diuidereṫ vel multiplicareṫ vel determinareṫ statim subiūxit ⁊ nō dicatis tres quia deus est deus vnus. Ecce quantuȝ appropinquit ad illud qd̄ maxime arduuȝ est in fide vt quasi cū iohanne diceret pater verbū ⁊ sp̄us sanctus hij tres vnum sunt. Induxit igiṫ in alchorano machometus deū lo quentē pluraliter ⁊ nescit causam tene amus igiṫ cū eis cōiter ꝙ deus est vnꝰ ⁊ solus simplex ⁊ ipi habent in alcho rano ꝙ deus est deus vnus ⁊ qd̄ habet verbū suū ⁊ spiritūsanctū. ⁊ sic tenemꝰ ꝙ ipse qui est vere deus vnꝰ ⁊ simplex ꝓprie de se loquiṫ singulariter: ⁊ q₂ est trinus in ꝑsonis aliqñ loquiṫ de se plu raliter. Sȝ quia late dictū est de patre ⁊ filio dicamus aliqd̄ in speciali de spi ritu sancto cōtra sarracenos: ⁊ q̄ramꝰ ab eis q₂ alchoranū frequentissime fa cit mentionē de spiritu sancto quis est iste sp̄ūsctūs. Nam in capitulo elba kara in ꝑsona dei dicit dimisimꝰ ⁊ de dimus ihu filio marie ꝙ faceret ꝓdi gia ⁊ miracula manifesta ⁊ ꝑfecimus eum ꝑ spiritū sanctū: ⁊ idem repetit ꝑ omnia infra in eodem capitulo. Item dicit in capitulo elembra de maria in sufflamꝰ in ea de spiritu sctō ⁊ in pluri bus alijs locis loquiṫ silia de spiritusā cto. Queriṫ ergo q̄s est iste spiritussan ctus: ⁊ non possunt dicere sarraceni ꝙ sit aliqua creatura pura vel aliq̄s an gelus bonus: quia loquiṫ de eo singu lariṫ vt de vno sancto nostro. Angeli vero sancti sunt multi et omnes sunt dei. Que esset igiṫ causa vt de eo singu lariter diceret nr̄o ⁊ sctō. Et p̄terea nō esset magna cōmēdatio de xp̄o quē al choranū intelligit singulariṫ cōmēda re ꝙ deus dedisset ei angeluȝ custodeȝ quia quilibet homo habet angelū cu stodem: nam deus facit sp̄ūs angelos ⁊ nūcios nr̄os sic̄ d₂ in alchorano i ca pitulo elmelaize. Et p̄terea angeli nō sanctificant hoiem: ȝ deus imediate ⁊ solus sicut solus deus potest dimitte re peccata vt d₂ in alchorano. Si autē p̄dictus spiritussanctus sit vere deus ȝ verus deus q̄ de spiritusancto loquiṫ tur dicens: dedimus sp̄m sanctū et in sufflauimus de spiritu nr̄o: cuȝ igiṫ di uina essentia sit vna ⁊ simplex et non possȝ diuidi nec distingui: ⁊ ibi sit dās ⁊ datum dans q̄ dicit dedimus ⁊ datꝰ spiritussanctus qui diciṫ datus est isuf flatus ⁊ inter dantē ⁊ datū requirat di stinctio oportet ꝙ deꝰ dans ⁊ insufflās ⁊ sp̄ūssctūs isufflatus ⁊ datus distiguā tur ⁊ differant hec est distictio sola quā nos xp̄iani ponimus in diuis ꝑsonis ⁊ quā vocamꝰ distinctōem realem ꝑ re latōes originis stan te vnitate indiuisi bili diuie essentie. Patet ergo declara ta trinitas ꝑsonarū in diuis cōitate es sēcialiṫ ex alchorano machometi quā sarraceni nō intelligūt ꝑcussi cecitate.

Contra btidudinem eternam q̄ in dei visione ⁊ nō corporali refectione consistit.

Sextū argumentū sarracenoꝝ ē ꝯtra beatitudineȝ eternā: ⁊ nos xp̄iani intelligimus ⁊ firmiṫ cre dimus scȝ ꝙ cōsistit in dei beatifica vi sione ⁊ illa est sp̄ūalis refectio finał be atoꝝ: sarraceni vero tenēt in eterna be atitudine homines reficiendos mate riali cibo ⁊ potu ꝙ sic auctoritatibus nituntṫ ꝓbare. Deꝰ eñ ꝓmisit iudeis

ſi bene agerent terrā lacte ⁊ melle ma-
nantē:ꝫ hoc intelligi nō poteſt de ma
teriali terra ꝓmiſſionis:q꜡ illa nō ma-
nat lacte ⁊ melle:ergo in alia vite eter-
ne. Item xp̄s ꝓmittens ſuis credenti
bus eternā refectōez dicit vt bibatis et
edatis ſuper menſaȝ meā in regno pa-
tris mei. Itē poſt reſurrectiōem legit
xp̄m de fauo mellis comediſſe vt per
hoc inſinuaret: ⁊ poſt reſurrectionem
oēs reficient melle. Ad hoc dicendū ē
iſtis beſtijs ꝙ in eterna btitudine non
erit aliq̄ mālis refectio ꝫ ſpūalis: quia
tūc hoies ſpūalia corpora hēbunt non
potu vel cibo indigentia:q꜡ ſic atteſtat
xp̄s hoies in padiſo neqȝ nubent neqȝ
nubent:ꝫ erūt ſic angeli dei in celo ci-
bo ⁊ potu non indigentes: ⁊ Apl's ait
ꝙ eſca ⁊ potus nō ſunt regnum celoꝝ
caro etiā ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſi-
debūt.ſ.alimenta carnis ⁊ ſanguis in
regno dei locū non hēbunt ad lr̄aȝ de
terra ꝓmiſſionis intelligi nō poteſt qđ
dictū eſt de terra lacte ⁊ melle manāte
terra em̄ illa ſteriliſſima eſt:ꝫ ꝑ terram
manantē lacte ⁊ melle padiſus celeſtis
intelligit q̄ manare melle ⁊ lacte dicit
ꝓpter eterne ⁊ interne refectōis dulce-
dinem:menſam aūt xp̄i q̄ eſt in regno
pr̄is ſui vocat ſpūaliū bonoꝝ refectio
nem que ſpūalis refectio nihil aliud ē
ꝙ̄ diuina fruitio. Vn̄ in ps̄. Torrente
voluptatis tue potabis eos. Que aūt
maior inſania poterit eſſe ꝙ̄ aſſerē hec
eſt bonoꝝ p̄mia ſcȝ eſum mellis ⁊ po-
tū lactis nunqȝ ſuſtinuerunt martires
tot pſecutōes vt ad has deuenirēt refe
ctiones voluit laurentius vri in crati-
cula vt ad hec ꝑueniret gaudia ſuſpen-
ſus ē vicentius in eculeo vt hoc fruere
tur cibo:certe ſi de⁹ datur⁹ eēt ſua ma
terialia fercula:credo ꝙ elegātiora da-
ret eis ciberia:xp̄s aūt poſt reſurrectio
nem nō ideo cōmedit vt ꝑ hoc inſinua
ret reſuſcitatis neceſſaria eē: ꝫ vt ꝓba
ret ei⁹ reſurrectio vā eiuſdeȝ in nūero
nō ſolū ꝑ auditū cum dixit eis:pax vo
bis Luce vlti. q꜡ xp̄s hēbat talē modū
ſalutādi:ſpūs em̄ malign⁹ nō cōſueuit
ānūciare pacē ꝫ diſcordiā nec ſolū ꝑ vi
ſum:cū dic̄ diſcipul' videte man⁹ meas
⁊ pedes meos q꜡ egoipe ſū Luce vlti.
Nec ſolū ꝑ tactū cū dixit palpate ⁊ vi-
dete q꜡ ſpūs carneȝ ⁊ oſſa nō habet ſic̄
me videt' hr̄e Luce vlti. Sȝ etiā ꝓba
uit ſuā reſurrectionē eē verā ex guſtu:
q꜡ corp⁹ fantaſticuȝ ⁊ ſine aīa comedē
nō p̄t Hac ḡ ex cauſa dixit diſcipul' ſu
is hētis hic aliq̄d ad mādu cādū illi tu
lerūt partē piſcis aſſi ⁊ fauū mell'. Vn̄
cib⁹ ille nō fuit cōuerſus in carnē ꝫ re
ſolut⁹ in ꝑiacentē materiaȝ. Sȝ ne hec
cā comedendi erit in reſurrectōe gene
rali ea q̄ in ſacra ſcriptura de vita eter-
na repiunt vt cib⁹ ⁊ mēſa ꝑ ſīlitudineȝ
vel exemplū poſita ſunt. Nō ſic auteȝ
de ſecta machometi q꜡ ipe de vera bea
titudine ⁊ de viſione dei nullā oīno fa
cit mentionē q꜡ nec deſiderauit nec ap
prehendit ea ſola q̄ deſiderauit ꝓmiſit
in q̄ aptiſſime fuit ꝯrius nō ſolū xp̄o ꝫ
oibus ꝓphis ⁊ oib⁹ philoſophis ⁊ oi-
būs rōne vtētibus q̄ oēs cōiter cōcor-
dant ꝙ vltia hois felicitas ſit in cogni
tione ſolū dei iuxta illud qđ dr̄ Johis
Hec ē vita eterna vt cognoſcāt te ſolū
deū verū ⁊ quē miſiſti ihm xp̄m ⁊ ari-
ſtotiles in.iiij.ethicoꝝ ⁊.xij.methaphi
ce dic̄ ꝙ vita q̄ eſt ſm intellectū ē opti-
ma igit guloſa ⁊ luxurioſa eſt peſſima
vita q̄ impedit itellectū hois. Sed ob-
miſſis auctoritatib⁹ ſacraꝝ ſcripturaꝝ
quā nō recipiūt ſaraceni licet recipere
deberēt cū ipe valde laudet ⁊ cōmēdet
legē dei ꝓphetarū ſanctoꝝ doctrinā ac
euangelium xp̄i fiat ratio contra eos
qua oſtendat ꝙ in illa felicitate eterna
non erūt actus gule ⁊ luxurie. ⁊ argui
tur ſic. Ad hoc ſumimus cibos vt cor
ruptio que poſſet accidere ex cōſūptio

ne naturalis humidi nõ sequatur vt etiã
cibos sumim⁹ ꝛ augmentũ ꝫ ista duo
non erũt ibi. Nam oẽs in debita quãti
tate resurgent nec ãpli⁹ poterunt mori
nec aliquo modo deficere. Nã sic dicit
machometus in sua doctrina vt patu-
it supra cõsideratõe. iiij. postq̃ omnia
mortua fuerint de⁹ occidet mortẽ ꝛ po
stea resurgent imortales ꝛ integri ergo
cibi sumptio non est necessaria aliquo
modo ꝛ eodez modo nec vsus venere-
oꝝ q̄ nec tũc est necessariũ ꝙ cõseruet
in spẽ qd̃ non potest cõseruari in indi-
uiduo. Itẽ hoies resurgentes in ꝑpetu
um viuent ergo si cibo semp vterent in
infinitũ augebunt eoꝝ corpa: aut erũt
ibi digestiones aut alie feditates vt tã
tum resoluat ãntũ cõuertit q̃ꝛ vtrũq
est incõueniens. Ad hec rñdet macho-
metus in libro de doctrina sua dicens
ꝙ nõ erit ibi egestio sordiũ ꝫ purgatio
ꝑ sudorem. Et ponit exemplũ de pue-
ro in vtero mr̃is qui vt dr̃ nutrit ꝛ non
egerit. Sz exemplũ ꝛ ratio ei⁹ nihil sol
uit sic patet inspicienti. Nã quedã sũt
de ꝑfectõe impfecti q̃ in re perfecta es-
sent imperfectio magna. Itez ista eua-
sio machometi nihil valet qm̃ corpora
resurgentiũ ita erũt incorruptibilia ꝙ
nihil poterit resolui ex eis: ꝛ sic nõ est
simile de vno ꝛ de altero de perfecto ꝛ
imperfecto. Item si in istis actib⁹ esset
vltima hominis perfecto vt videt ma
chometus expresse dicere: quid igitur
nũc oportet abstinere ab istis ꝛ nõ ma
gis die ac nocte luxuriare ꝛ comedere
vt hic etiaz felices sumus: ꝫ apud om-
nes homines etiam apud saracenos
reputatur virtuosius abstinere ab his
ꝛ etiam ipsi saraceni habent viros cõ-
templationis ꝛ concinentes quas ma
xime laudant. Item si in istis actibus
est vltima hominis felicitas quid faci-
et anima separata ante resurrectionez
que nec comedere nec luxuriare po-
test: nec angeli etiam vnq̃ poterunt es-
se felices: quia istis omnino carẽt. Pre
terea si habendo multas vxores ꝛ infi-
nitas concubinas et adolescentulas ẽ
vltima virorũ felicitas vt patuit supra
consideratione quarta. Quomodo er-
go mulieres poterunt vnq̃ esse felices
nisi habeant multos viros. Erit igitur
aut mulier felix aut vir felix: ꝛ mulie-
res adolescentule infelices et misere.
Rationabiliter ergo cõcluditur ꝙ om
nes tam viri q̃ mulieres eoꝝ infelices
erunt et miseri sequentes id quod de-
betur porcis et azinis scilicet gulam et
coitum.

Contra matrimonium vnius vxoris tantum

SEptimum argumentum sara-
cenorum est contra matrimoni
um vnius vxoris tantum. Cuz
enim sit illicitũ in lege xp̄i plures vxo
res simul vno tempore habere. Sara-
ceni oppositum asserentes dicunt lici-
tuz esse plures vxores simul habere si-
cut supra patuit consideratione quita
precepto nono: hoc nituntur probare
auctoritate patrum veteris testamen-
ti qui duas vxores simul habuisse le-
guntur vt Iacob et dauid et alij mul-
ti: ergo qua ratione licitum fuit eis ha
bere plures vxores eadz ratione ꝛ mo
dernis. Sed hoc non affirmant sarace
ni nisi vt luxurie sue satisfaciant: tota
enim eorum vita in fetore luxurie est
vt supra patuit. Dicenduz ergo ꝙ vna
debet esse vnius. Vnde ꝛ deus vnam
dedit ade vxorez ꝛ non plures que eti-
am sacramento deseruit: quia per hoc
significatur ꝙ vna est spõsa xp̄i scilicet
ecclesia. Vnde ꝛ lamech mortalit pec
cauit qui primus plures vxores habu
it. In veteri autem testamento licituz
erat alicui plures vxores habẽ ad mul
tiplicandũ gen⁹ hũanũ ad cultũ diuinũ

tunc terrā replebat fecūditas. nūc aūt
celū replet castitas a tpe em̄ iohis ba-
ptiste regnū celoꝝ vim patit᷑ ⁊ violenti
rapiūt illud. In veteri aūt testamento
a mr̄imonio nō excipiebāt᷑ nisi. xj. ꝑso
ne in nouo excipiūtur ifinite ⁊ vbi apo
stolꝰ dic̄. j. Coꝛ. vij. Quādiu viuit mu-
lier alligata est viro vt nō possit alij nu
bere. sil᷑ r vir mulieri vt nō possit aliam
ducere. Vn̄ vir si pl'es vxores habeat
adulter est. ⁊ sicut vna mulier non pōt
sil' hr̄e plures viros sic nec vnꝰ vir pl'es
mulieres siml'. Item dicit apl's ꝙ vir
nō hꝫ ptātem coꝛpis sui ꝫ mulier sic ⁊
vir vxore sua viuēte nō p̄t accedere aliā
Cū ergo saraceni dicāt xp̄m magnuꝫ
ꝓphām fuisse quō aūt de eius verbis
ↄdicere q̄ dixit mulierē nō esse reliqn-
dam nisi cā foꝛnicatōnis. Ipi aūt mul
tis de causis relinquūt vxores sūt etiā
inter eos q̄ dicūt mulierē relictā a ma
rito nō debere ad eū regredi donec alt᷑
cū ea cōueniat sicut patuit supꝛa cōsi-
deratōe qnta p̄cepto. ix. Et sic p̄uarica
toꝛes legis ⁊ euāgelij facti sunt. In le-
ge em̄ scriptū est vt si q̄s vxorē suā qua
libet ex cā dimiserit ⁊ voluerit ad eū q̄ꝫ
regredi ipius est sine dubio. si tn̄ eā al
ter nō soꝛdidauerit. si alter eā tetigerit
ab illo imppetuū ꝓhibita est in euan
geli ↄ tn̄ n̄ ē licitū hōi vxorem suaꝫ sine
cā foꝛnicatōis dimittere ⁊ q̄ dimissam
alterius in vxorē receperit adult᷑ ⁊ me-
chus iudicet᷑. Item si xp̄m credūt tan
tū fuisse ꝓphām ⁊ de virgine natū ⁊ de
flatu diuino conceptū vt supꝛadictū ē
cur non celebꝛant eius conceptum vel
eius oꝛtum.

Contra baptismum quo ad ablutionem interioꝛem.

Octauū argumentū saracenoꝝ
est ↄ baptismū quo ad ablutōꝫ
interiorē nos em̄ solā ablutōꝫ
coꝛpis dicimꝰ ⁊ fidelit᷑ cōfitemur non
sufficere ad remissionē pctōꝝ ꝫ exterioꝛ
⁊ interioꝛ ꝑ aquā spūssancti. Saraceni
vero affirmāt solā coꝛpoꝝ ablutōnē
ꝑ aquā factā sufficere ad pcti remissio-
nem ꝙ volūt multiplici auctoꝛitate ꝓ
bare. Ait em̄ Ezech. xxxvj. Effundam
supꝰ vos aquā mundā ⁊ mūdabimi ab
oībus inqnamentis vr̄is. Et iohes ba
ptista fuit baptizās in aq̄ tātū. Mar. j.
Ioh. j. naamā etiā ablutꝰ septies in ioꝛ
dane liberatus fuit a moꝛbo lepꝛe. iiij.
Reg. v. ꝑ qd̄ significat᷑ ꝙ aliq̄s ꝑ solaꝫ
aque ablutionē liberat᷑ a peccatis ad e
His ergo auctoꝛitatibꝰ dicti saraceni
asserūt quodlibet pctm̄ moꝛtale homi
ni remitti ꝑ solā aque ablutioneꝫ sine
confessione ⁊ contritōne. Dicendū er
go ꝙ nō sufficit ablutio discreto ⁊ adul
to sine contritōe ⁊ confessione nec pue
ro sine trinitatis inuocatōne. Ezechiel
vero aquā illā vocat mundā q̄ sanctifi
catur ꝑ verbū iuxta illud Augu. Acce
dit verbū ad elemētū ⁊ fit sac̄mentum
Iohes āt nō baptisauit i pcti remissio
nē ⁊ sctificatōꝫ sed in assuefactōꝫ vel si
gnificationem nec pctā baptismo eiꝰ
remittebātur. Ablutio āt aque q̄ naa-
mā purgatus erat a lepꝛa significabat
baptismū xp̄i quo q̄s liberatur a cul-
pa. Ablutio āt aq̄ q̄ fit pcti remissio in
baptismo iterari nō p̄t vl' debet quia si
gnificat passionē xp̄i ⁊ moꝛtē q̄ iteran-
da nō est nec sac̄o baptismi dꝫ fieri in
iuria. Semel ergo valet aq̄ ablutio. i.
baptismus puero vel adulto it᷑ata nō
ꝓdest. Errāt ergo pagāi q̄ singulis ab
lutōnibus coꝛpum suoꝝ credūt sibi re
mitti moꝛtale pctm̄. q2 si t'lē eēt videre
tur eē pcti incētiuū. Isti etiā multa de
lege veteri obseruāt ⁊ ita q̄dāmō iudai
sant. q2 vt s̄ patuit poꝛcū nō comedūt
plures vxores sil' ducunt ⁊c̄. Et iā in p̄
libꝛo ostensuꝫ fuit legē moysi abolitā
fuisse q2 veniēte veritate cessauit vmbꝛa
⁊ figura. xp̄s etiā eā ostendit consūma
tā ⁊ in se impletā cū pēdēs in cruce di
xit cōsūmatū ē vt patuit ibi s̄.

Cōtra veneratoꝝ ymaginum.

Nonū argumētū saracenoꝝ est contra imagines que habētur in ecclesijs ipi em̄ cum iudeis insultātes ꝯ nos dicunt hec nobis non licere q2 facimus ꝯ diuinum preceptū Exod.xx.Deut.xxviij. ⁊ Leuiti.xxvj. sc3 non facies tibi sculptile nec omnē similitudinē ⁊c. Derident etiā christia nos q2 effigiant deum sublimi sedētē solio et circa eum magno dignitatꝭ fa stigio aquilā hominē vitulum ⁊ leonē. Ad hoc dicendum est ꝙ si lex mosay- ca prohibuit nullomodo sculptile fie ri peccauit moyses qui fecit imagines cherubin.Exod.xxv.⁊.xxxvij. ⁊ posu- it in templo.quotienscunqꝫ etiā thuri ficabāt āte archā ⁊ adorabāt similiter faciebāt āte cherubin.Salomon fecit etiā.vt dicitur.iij.Regum.vj.duo alia cherubin maiora ⁊ omnes cortine que erāt in tabernaculo erāt intexte multi tudine cherubin.Et si dicas illud pre cepit deus et erunt imagines āgeloꝝ non hominū3 dico qđ verum est quia tunc non erāt homines tales vt mere rentur adorari ⁊ imagines eorum q2 erāt increduli ⁊ rebelles nec erat hone stum ꝙ sue anime essent in inferno ⁊ ꝙ eoꝝ imagines adorarentur in terra. ꝫ postqꝫ deus assumpsit carnē humanā factus figurabilis ⁊ anime sctōꝝ3 sūt in padiso non est incōueniens ꝙ eorū imagies sunt i ecclesijs ⁊ venerētur ab oibus. Qꝫ āt dicitur non facies scul ptile ⁊c. Legislator declarat dicens nō adorabis ea neqꝫ coles non em̄ prohi betur in illo precepto facere quācunqꝫ sculpturā vel similitudinē3 sed facere ad adorādum. Ideo subditur nō ado rabis ea neqꝫ coles eo.s.modo quo gē tiles faciebāt in veneratōe deorum su orum.i.demonū qui erāt dij alieni q̄s prohibet colendos esse dicens. Non hēbis deos alienos corā me.q̄li āt spē adoratōis deus adoratur ⁊ q̄li christi crux ⁊ imago virginis ac sctōꝝum ⁊ de institutōe imaginū omnium errore ex cluso latissime dictū est ꝯ libro.iij. con sideratione.iiij.argumento.xxiiij.vid ibi. Qꝫ āt deus pingitur a christianis in throno cū.iiij.animalibus non ē ir rōnabile q2 cum ezechiel propheta vi derit illā similitudinem et scripsit.pos sunt christiani ad memoriā pingere.

Qꝫ lex mosaica ⁊ lex euangeli ca sunt corrupta per iudeos et christianos.

Decimū argumentū saracenoꝝ est ꝯ veritatem vtriusqꝫ legis.s. christi et moysi q̄s dicunt esse corruptas per iudeos ⁊ christianos. Ad quod declarādum. Notādum est ꝙ inter cetera ex quibus potest māife ste videri ꝙ alchoranum non est lex di eo ꝙ ei non attestatur lex vet⁹ nec euā geliū que ābo alchoranum testatur ꝙ sint vere lex dei. Sed ipse machomet⁹ seipsum cōmendat ipse de se testimo nium perhibet nos āt inuenimus le gem dei esse quādā cautelā continuā3 ab eodem artifice fabricatā vt vn⁹ aut nullus alteri cohereat ⁊ correspōdeat Et vnus propheta de altero prophe- tat ⁊ mentionē faciat ⁊ omnes alij pro phetauerunt de christo sicut patuit in libro primo. Si igitur lex saracenoꝝū esset lex dei ⁊ vocatio ad legem illā nō esset peruersio sed conuersio vt ipsi di cunt quomodo omnes alios ꝓphas latuisset ꝙ nullus de eo dixisset aliq̄d nos āt non inuenimus ꝙ moyses vel aliqs ꝓphaꝝ vel ipse xp̄s aliq̄d dixerit de machometo vel de sua lege nisi quā do dixit de pseudo ꝓphis cauendis. di xit etiā xp̄s ꝙ lex ⁊ ꝓphe vsqꝫ ad iohe3 ꝓphetauerunt vt mundus sciret ꝙ ge neralis ꝓpha non esset venturus vlteri us. Machometus aūt se dixit genera

lē ꝓpħam q̄ aūt ipse nō sit ꝓpħa vtiq̄
scim⁹. Ad hoc aūt rn̄dent saraceni di-
centes q̄ moyses ꝛ alij ꝓphe ꝓphetaue
rūt de machometo ꝛ q̄ etiā xp̄s ꝓphe
tauit expꝛ̄ssi⁹ oib⁹: qꝛ dixit etiā nomen
eius. Vn̄ dixit filijs isrł euāgeliso vob̄
de legato dei ꝛ nomē ei⁹ machometus
Sed cū talis scriptura nō inueniatur
in euāgelio xp̄i dicūt saraceni q̄ iudei
corruperūt legē moysi ꝛ ꝓphaꝝ ꝛ xp̄ia
ni corriperunt euāgeliū ꝛ nō remansit
nisi quātū est in alchorano de veritate
legis euāgelij. Sed q̄ h̄ nō possit stare
Primo ꝓbo ꝑ alchoranū eoꝝ. Nam
dicitur in cap. de iona si fueritis in du
bio de hoc q̄ reuelauim⁹ vobis petatꝭ
ab illis q̄ legerūt libꝝ prius q̄̄ nos. Il
li āt q̄ pri⁹ legerint libꝝ q̄̄ saraceni sūt
iudei ꝛ xp̄iani qui receperūt pēthateu
cū ꝛ euāgeliū sicut exponit machome
tus. ergo machomet⁹ dicit saracenis vt
petāt a iudeis ꝛ xp̄ianis de dubijs sed
si vt ipsi dicūt ꝓpha viridicus esset ma
chometus qūo eos ad mēdacia testi-
monij mitteret nō igr̄ erāt viciati libri
iudeoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ tp̄e machometi nec
pn̄t dicere q̄ postea fuerūt viciati nam
dī in capitło helgagar qđ interp̄tatur
recordatio. nos inquit in ꝑsona dei de
scendere fecimus recordatōꝫ dei ꝛ nos
eandē custodiemus. lex moysi ꝛ euan
geliū apud eos dicit̄ recordatio. igr̄ de
us sp̄ apud suos fideles testimonium
sue creature s̄uauit an̄ machometum
ꝛ cōseruabit etiā. Post p̄mo in capitu
lo helmaijde qđ interpretatur mensa.
Dicit̄ q̄ iudex quidā dixit machome-
to quomodo iudei querebāt iusticiam
ꝛ iudiciū ab eo si venerint ad te iudica
inter eos iuste qꝛ deus diligit iusticiaꝫ
facientes ꝛ qūo ab ipo peterent iustici
am cum sit apud eos vet⁹ testamentuꝫ
in quo est dei iusticia. Preterea talis
corruptio scripturaꝝ nō potuit esse ge
neralio seu mātfesta qꝛ sic alienatōnes

sciuissent: nec ꝑticularis ꝛ occulta quia
sic aliqui codices integri ꝛ incorrupti
remāsissent ꝫ in omni lingua ꝛ in oi ꝓ
uincia inuenit̄ lex ꝛ euāgeliū eodē mō
scripta. Preterea. iiij. euāgelia nō sūt
scripta nec eodeꝫ tp̄e nec eodem loco
nec eodem ideomate nec ab eodē scri
ptore. Sed matheus in hebreo in iu-
dea. Johes in greco in azia. Lucas in
greco in achaya. Marcus in latino in
italia euāgeliū scripsit. ꝛ eoꝝ translatō
facta est in latio ꝑ hieronimū ꝛ ꝑ alios
an̄ tp̄a machometi ꝛ remāserūt exēpla
ria in oibus linguis. ergo nō potuerūt
ꝑ aliquos falsarios viciari quin māife
ste sciret̄. Preterea nihil est in fide xp̄i
ana ita maxime arduū sicut icarnatio
dei. s. q̄ homo ille sit deus. Et istō fuit
maxime difficile suadere mūdo. Vn̄ ꝛ
romani et alij pagani propter hoc per
secuti sunt xp̄ianos trecentis annis cō
tinuis generaliter ꝛ distulerūt recipere
fidem ꝛ euāgelium quia dicebāt q̄ ho
mo ille erat deus non qꝛ nō recepissēt
homines ꝛ mulieres plures deos ꝛ de
as ꝫ qꝛ xp̄s fuit dict⁹ de⁹ absq̄ licētia ro
manoꝝ q̄m ipi ꝓhibuerant q̄ null⁹ di
ceretur deus sine auctoritate senatus
et etiā qꝛ iste deus non paciebatur con
sortem. Nam si istū deum reciperent
cogebātur omnes alios relinquere qđ
etiā erat contra pacta prouinciaꝝ ꝛ le
ges ꝛ consuetudines romanoꝝ sicut s̄
patuit libro primo consideratōne. iij.
articulo primo In examine. iij. Quō
igitur christiani in damnationem suā
ꝛ detrimentū fidei ꝛ ꝓuocationem ro
manoꝝ p̄ncipum mundanoꝝ hoc ma
xime arduū ꝛ min⁹ suasibile i suis scri
pturis ꝛ euāgelijs addidissent omnes
enim consentiebant hanc legeꝫ eē san
ctissimam ꝛ rōnabilissimā hoc solo ex
cepto q̄ rōnem hominū excedit scꝫ q̄
ille homo sit verus deus ꝛ verus homo
magis igit̄ cristiani si aliquid de euan

gelio mutassent quod erat arduum et
minꝰ suasibile a pncipio subtraxissent
vt plures ad fidem accederent ⁊ addi-
dissent aliquid suabile ꝙ̃ econtrario.
Preterea quomodo cristiani cum iu-
deis potuerunt cõuenire a quibꝰ odio
tam antiquo disconueniunt nec enim
iudei dicunt cristum esse deum nec bo
nũ hominẽ. Unde q̃ntum ad hoc ma
gis conueniunt cristiani cũ saracenis
qui dicunt ad minus cristuz uisse san
ctissimũ hominem. Preterea cristia-
ni ante aduentum machometi fuerũt
diuisi i diuersas sectas ⁊ precipue ori
entalis in iacobinos ⁊ nestorinos ne-
storini autem maxime conueniunt cũ
saracenis ⁊ machometꝰ mandauit eos
singulariter honorari. et quomodo cõ
uenissent nestorini cum iacobinis qui
tanto odio diuiduntur ad viciandum
euangelium ꝙ adinuicem occiduntur
et tamen inuenitur apu dvtrosq; euan
gelium omnino idem sicut ⁊ apd̃ nos
Preterea nomen machometi quare
cristiani subtraxissent de euãgelio cuz
ipse tantum cõmendauerit christum ⁊
matrem suam ⁊ euangelium vt dicit in
alchorano ꝙ in euangelio christi ẽ di-
rectio et perfectio et non subtraxerũt
inde nomen pilati qui flagellauit euz
et nomen iude qui prodidit eum ⁊ no
men diaboli et quare cristiani posuis-
sent in euangelio ꝙ xp̃s sit vere mortu
us ⁊ crucifixꝰ q̃ nec videnẽ ei cõuenire
cũ sit vere deus vt in euãgelio habetur
⁊ qũo videẽ consequens ꝙ duo tam di
uersa posuissent de cristo scz ꝙ sit vere
deus ⁊ vere mortuꝰ. Preterea dato ꝙ
potuissent in omnibꝰ libris ponere ꝗ
quis potuit omnibus suadere ⁊ in cor
dibus gentiuz scribere ꝙ hunc occide
runt ⁊ tamen hoc suasum est toti mun
do vt susciperent illud principes et ti-
ranni philosophi et sapiẽtissimi homi
nes et etiam indocti et pauperes ita vt
etiam calippha de baldaco moriretur
cristianus et fuit inuenta crux ad col-
lum eius vt testaretur facto ꝙ ihe dñs
saracenoꝝ mortuus est vere cristianus
Et ideo iudicauerunt eum saraceni ꝙ
sequestratus sepeliretur ab aliis cali-
phis qui vidit sepulcrum testimoniũ
perhibuit ⁊ scimus quia verum est te-
stimonium eius. Omnibus igiẽ mo-
dis constat ex auctoritate alchorani ⁊
rationibus validis ⁊ apertis ꝙ euange
lium est inuariabile et non viciatum
nec corruptum. Cum igitur macho-
metus super omnes alios libros com
mendat euangelium et post illud vetꝰ
testamentum coguntur saraceni reci-
pere auctoritatem euangelii ⁊ veteris
testamenti. Preterea in alchorano in
capitulo helmeide quod interpretaẽ
mẽsa dicitur ꝙ familia liberi nihil om
nino sunt nisi compleant legem ⁊ euã
gelium. Familia vero liberi sunt sara
ceni sicut ibidem ostẽditur. Unde di
cit nisi cõpleant legem ⁊ euangelium
et quod reuelatum est sibi. Istud autẽ
quod reuelatum est accipitur alchora
num quod reuelatum est solis sarace
nis vt ipsi dicũt. hoc idem ostenditur
in multis locis in alchorano scilicet ꝙ
familia liberi sunt saraceni ẜm inten-
tionem Machometi dicitur enim sa-
racenus in capitulo elnesa quod inter
pretatur mulieres circa finem ꝙ non
vacillent in lege sua. Unde ibi scribi-
tur. O familia liberi nolite vacillare in
lege vestra et nõ dicatis de deo nisi ve
ritatem ⁊c. hoc idem scilicet ꝙ familia
liberi sunt saraceni ostendit expresse
in capitulo loz. in fine libri. Si autem
omnino voluerint dicere ꝙ est lex ve-
tus et euangelium corruptum osten-
dant integrum ⁊ corruptum et maxie
si vniforme ostenderint et in omni-
bus linguis sicut et nos ostendimus
eis ⁊ recipiemus quod tamen eis im-

possibile est ostendere. Patet igit̃ dictū sarracenoꝝ insipiens ⁊ falsum esse scꝫ q̃ testamentū vetus ⁊ nouū sūt corrupta. Queramus iterū a sarracenis quare nō legūt nec hn̄t libros istos per maxime cū machometus in alchorano frequentissime cōmendet legē moysi ⁊ iob ⁊ dauid ⁊ dicit psalteriū librū luminosum ⁊ sup̱ oēs alios libros cōmendat euāgeliū in quo dic̃ q̃ ē salus ⁊ directio vt dictū est: q̄r em̄ xp̄s cōmēdauit moysen ⁊ alios ꝓphas ⁊ xp̄iani eos non habebant: acceperūt eos a iudeis ⁊ fecerūt trāsferri de diuersis linguis ⁊ habēt eos autenticos ⁊ legūt in suis scolis. Nō hn̄t aliud qđ responderant sarraceni nisi sic̃ dictū est dicere q̃ illa sunt corrupta. Sꝫ quō tantus propheta qualē reputant machometū tātum cōmendasset exemplaria corrupta ⁊ dixisset q̃ in eis eēt salus ⁊ directio: vel quō non p̄dixisset imposterū corrumpenda: ſꝫ potius dixit ꝯtrariū q̃ si sarraceni erant in dubio de alchorano q̃ peterēt ab illis qui ante receperāt libros scꝫ a xp̄ianis ⁊ iudeis sic̃ supra dictū est in capitulo de Jona: potius aūt dixisset nō credatis eis q̄r hn̄t libros corruptos. Nō est alia causa quare non legunt sarraceni p̄dictos libros nisi q̄r sciūt sapientes q̃ de facili deprehenderet̃ falsitas alchorani. Si libros sanctos ⁊ veraces legerent. Unde ⁊ alchoranus sibi maliciose ꝓuidit ⁊ posuit .iiij. remedia ne deseret̃ a suis ⁊ ne falsitas eius dep̄henderet̃. Primū est q̄r mandauit eos occidi qui cōtrarium alchorano aliqd dicerent. Scōm q̃ cū alterius secte hoībus non disputarēt. Terciū quia ꝓhibuit ne eis crederent dicit em̄ in capitulo vestra non credet̃ nisi illi qui sequit̃ legem vestrā cum tamen dicat q̃ in euangelio est salus et directio. Quartū est q̃ ab eis totaliter separent̃ ⁊ dicāt mihi lex mea ⁊ vobis vr̃a ⁊c̃. Et post: vos ab eo liberi q̃ operor: ⁊ ego ab eo liber q̃ opamini: ⁊ hec dicit in capitulo Jone. Si igit̃ sarraceni bene acciperent cōsiliū alchorani ꝓculdubio dirigerent̃: haberent enim euangeliū ⁊ legem moysi ⁊ alias scripturas sanctas maxime cū ipm alchoranū cōmendando moysen dauid salomonem ⁊ alios ꝓphetas frequētissime dicat q̃ non p̄fert vnū alteri.

De bellis ⁊ triūphis sarracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ p̱ arma corporalia a tēpore machometi vsq̃ ad presens.

Nona consideratio huius libri est de bellis ⁊ triūphis sarracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ p̱ arma coporalea a tp̱e machometi discurrendo vsq̃ ad pn̄s tempus Sicut em̄ ante incarnatōem populus electus ⁊ peculiaris dei erat populus iudeoꝝ ⁊ ꝓpterea eis ꝓuidit tāq̃ filijs de flagello correctionis scꝫ pplm̄ gentilium a quo sepe captiuabantur ⁊ occidebant̃ cum diuina precepta transgrediebantur sicut dicit̃ Amos .iij. tantūmodo vos elegi ex omnibus cognationibus terre. Idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras ⁊ Apocal. .iij. Ego quos diligo arguo ⁊ castigo: sic ⁊ post xp̄i incarnatōem popul⁹ elect⁹ ⁊ peculiaris dei est popul⁹ xp̄ianoꝝ. Reprobato ḡ pplo iudeoꝝ ꝓpter xp̄i mortē ⁊ in captiuitatē p̱petuo ducto ꝓuidit de⁹ electo suo pplo xp̄ianorum de flagello correctōis scꝫ populū sarracenoꝝ per quem sepe captiuant̃ ⁊ occiduntur cum dei precepta transgrediunt̃ ⁊ v̄itatē sue legis relinquūt: pijssimus tn̄ pr̄ eternus sic a paganis p̱mittit flagellari filios suos q̃ eos nō sinit omnino deleri vt in tamp̱uo populo respect⁹ inūerabil̃ multitudis sar

racenoꝝ q̄ sunt velut arena maris sicci ⁊ infructuosi relucēt euidenť ei⁹ potētia ⁊ clemētia infinita ⁊ sicut gētiles n̄ sp vincebāt iudeos ȝ sepe ab eis vincebantur mirabiliť cum p̄cepta altissimi custodiebāt. sic ⁊ saraceni nō sp facti sť victores ȝ sepe mirabiliť victi sūt a populo electo xp̄ianoꝝ cū. s. diuinā volūtatē deuotissime conabātur iplorare. zelo sue sacratissime fidei succensi. Et vt ex diuersis scripturis ⁊ cronicis colligere potui. clviij. bellis famoť. p̄sens consideratio explicabit. vt habeant in quo ɔtēplētur p̄ncipes xp̄iani. q̄ vidētes gloriosissima facta alioꝝ p̄ncipuȝ rōnabiliter dn̄t aīari ꝓpter honoreȝ sacratissime fidei ad siľia operanda. p̄sertim his tp̄ibus in quib⁹ exp̄imentaliter videm⁹ ꝙ plurimū feruet rabies infidelium vt deleant de terra nom̄ xp̄ianum.

Vincūt saraceni fugato theodoro ⁊ aufertur tributū rōanoꝝ

Primū bellū inter saracenos et xp̄ianos factum fuit in affrica circa ānū dn̄i sexingentesimum lix. tp̄e eraclij impatoris ⁊ bonifacij pape. iiij. Causa aūt p̄dicti belli fuit q̄ cū machomet⁹ astutijs suis p̄uertisset gētes illi⁹ terre ⁊ plurimū aliaꝝ elat⁹ non modicū in supbiā suā cogitauit q̄modo posset ɔ̄triari romanoꝝ impatori et gentes extrahere ab ei⁹ dominio in seruitute ⁊ accidit ꝙ p̄dict⁹ impator Eracli⁹ misit nūcios suos ad p̄dictos affricanos p̄tes pro colligendis tributis vt moris erat ꝙ cū machomet⁹ sciuit venit ad eos in manu forti et negato tributo eos occidit ꝓpť q̄d eraclius ipator ɔgregauit magnū exercitū ⁊ prefecit ei ducē frēm suū theodoꝝ q̄ iperiū orientis de manu ei⁹ tenebat. Veniēs ergo in affricā pugnauit cū machometo ⁊ deo p̄mittente vict⁹ est theodor⁹ ⁊ fugit regressusq̧ est ad imperatorem eraclium sine honore,

Vincūt saracēi ⁊ aufertur obediētia iperatoris romanorum in affrica.

Secundū bellū saracenoꝝ cōtra xp̄ianos factū fuit circa idem tempus in affrica cū em̄ p̄dict⁹ theodor⁹ fugiens in primo bello ad ipatorē frēm suū rediret ⁊ oīa vt acciderant narrasset. Impator cogitās p̄redictū machometū rebellantē subiugare maiorē exercitū cū predicto frē suo destinauit. Sed licet romāi mľti eēnt cū venitēt in terrā ⁊ viderēt potestatem machometi pauore cōcussi voluerunt se retrahē ad quoddā castrū q̄d dicebatur gabathin. q̄d cū machomet⁹ itellexit venit post eos plures e oꝝ occidendo ⁊ vulnerādo. ⁊ lȝ resumptis viribus xp̄iani contra eos facies ostēderent finaliter tn̄ occisus ē theodor⁹ frater impatoris ⁊ romani victi sunt oēsq̧ ibi perierūt paucis exceptis q̄ in montibus se abscōderūt. nā centū q̄nquagita milia de exercitu ipatoris dn̄o sic p̄mittēte ꝓstrati sunt ⁊ extūc sublatū fuit romanū dn̄ium in affrica ⁊ iugū s̄uitutē affricanoꝝ cessauit. De his duob⁹ belľ laci⁹ dictū est supra consideratōe. ij. in scdo pūcto cū de ambitōe machometi agereť. Et si q̄ras cur de⁹ p̄misit sic xp̄ianū ppľm dilectū suū p saracenos flagellari. Respondetur ꝙ sepe de⁹ iuste flagellat ppľm suū ꝓpter pctm̄ p̄rīcipis sicut ptȝ. ij. Regum. de flagello misit deus in ppľm suū ꝓpter peccatū regis dauid sic in ꝓposito. Nā vt aliq̄ historie tradūt p̄dict⁹ impator predictū conflictum euticis errore fuit maculatus ⁊ cum filia sororis sue martia nomine matrimonio coniunctis alie historie dicūt ꝙ erat auersus a fide catholica ⁊ corruptus ab anastasio patriarcha iacobitarum ⁊ ita est opinandū. Nam q̄zdiu tenuit veram fidem om̄ia sibi prospere successerunt. sicut ptȝ de

victoria quā hūit contra cosdroe regē persarum et de portatione ligni sancte crucis in hierusalez sicut plene hētur in historia exaltatōnis sancte crucis. Nihil eñ est ꝙ ita nequeat occasui sb-iacere ꝗ̃ va religio nihil quoq lumie clariore perfulget ꝗ̃ recta fides in pn-cipe.

Vincūt christiani ⁊ rex saracenorum captiuatur.

TErciū bellū saracenoꝝ ⁊ xp̄ianorum tp̄e eiusdem Eraclij impatoris accidit. Causa aūt q̄re illud bellū accidit vt ferūt quedam historie saracenoꝝ fuit hec. quia duz quidam miles eraclij impatoris distribuerat togas siue quitationes militibus et inter alios etiā saraceni sub impatore militantes venissent ad accipiendūz togas predictus miles sine spada illis saracenis indignanter dixit vix sufficit impator dare togas militibus xp̄ianis ꝗ̃to magis istis canib⁹. Illi dolore et pudore incitati recesserunt sine vale. ⁊ cū venerūt vltra mare narrauerūt oīa saracenis ⁊ sic eos ꝯmouerūt ꝙ omnes venerūt vno corde vt pugnarent cōtra xp̄ianos. Postꝗ̃ ergo maria transiuerūt cōmissum est terribile preliū ⁊ multi ceciderūt ex vtraq pte. Veruntamē victoria cōcessa est christianis ⁊ rex saracenorum captus est in prelio et multi alij saraceni milites cum eo. Circa idem tempus fuit terremotus magn⁹ in terra ⁊ appuit in celo signūz ad modum ensis triginta diebus quod ostēdebat dominium quod saraceni debebant habere.

Vincūt saraceni ⁊ transfertur lignū sancte crucis a hierusalē in constantinopolim.

QVartū bellū saracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ accidit post p̄dictū bellum paucis elapsis dieb⁹ tp̄e p̄dicti Eraclij impatoris ⁊ sedēte in cathedra petri Honorio primo. In quo bello mortui sunt multi ex vtraq pte ⁊ saraceni acceperunt terrā sirie ⁊ damasci et egipti. Eo tempore Eraclius impator cum esset astronimus vidit regnum vastādum a gente circūcisa. quare mādauit dagaberto regi frācoꝝ vt oēs iudeos in regno suo p̄ciperet baptisari qđ et factū est ꝫ in hoc decept⁹ fuit q2 gēs circūcisa fuit gens saracena nō iudayca vtraq eñ circūcisione obseruat siq̄dem saracenus vt dictū est romano imperio rebellātibus ⁊ vastata siria damasco atq egipto compulsi sunt cristiani crucē dñi a hierusalē Constātinopoliz apportare cuius maior ps post multa tempora ad instantiā lodouici regis francorum xp̄ianissimi anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo pisius est translata. Predictus ergo eracli⁹ impator propter infidelitatē destitutus a deo. xxx. imperij sui anno diem clausit extremū.

Vincunt saraceni ⁊ capiūtur siracuse.

QVintū bellū saracenoꝝ ⁊ xp̄ianorū accidit circa annū dñi sexingentesimū sexagesimū. Imperante constante Eraclij nepote et sedente in cathedra petri theodorico primo. Predicto eñ tp̄e audientes sarraceni xp̄ianoꝝ discordiā capta alexandria subito cū multis nauibus ceciliā inuaserunt et siracusas ciuitatem celebrem cecilie violenter ceperunt strageꝫ magnā per totā ceciliā fecerunt populorum. vix paucis euadentibus qui p iuga montiū ⁊ munitissima castra fugerunt. saraceni ꝗ̊q facta magna cede hominum recesserunt predā magnaz secum apportātes vna cū ornamentis que constās de vrbe secū tulerat. Si āt queratur cur deus permisit pp̄lm suū

tā aspere flagellari. Nōnabiliter respō
dere potest ꝙ ꝓpter pctm̄ pn̄cipis sicut
dictū est de eraclio impatore. Vn̄ iste
impator constās fuit pessimus in om
nibus impius⁊ crudelis contra catho
licos. Cū em̄ acephalitaꝝ heresi lapsꝰ
esset q̄ cū eutice vnā solā naturā vnāqꝫ
volūtatē in christo dn̄o ꝯ veritatez ca
tholice fidei assueuerāt plures catholi
cos eo ꝙ sue nolebat acq̄escere heresi
verberauit crudeliter exulauitqꝫ iniu
ste⁊ ꝑ diuersa loca carceribus mācipa
uit qui cum oibus eēt exosus vtpote
quia erat reprobatus a dn̄o cogitauit
italiā de māibus⁊ ptātibus longobar
doꝝ eripe⁊ ibidē suū dn̄iū dilatare su
amqꝫ sedē ipialem constituere in eadē
Et licet quod cōcepat executōe demā
dauerit cū ꝓficisceret ꝯ longobardos
recedens de neapoli versus romā. ⁊ cū
ꝑ. xij. dies in vrbe resedisset inuidens
et dolens romā tā pulchris tanq̄ꝫ mi
rabilibus edificijs adornari ꝯ ciues et
vrbem iniquitatis sue venena diffun
dens maiorem ptem eorum q̄ ad orna
mentum⁊ decorem vrbis cōstructa fu
erant ab antiquo ornamēta. s. marmo
nia erea⁊ multa alia bona impie depo
ni mādauit adeoqꝫ ꝓcessit sacrilega
eius⁊ ꝓphana impietas vt etiā ecclesi
am btē dei genitricis marie⁊ omnium
martiꝝ q̄ pātheon vocabatur ātiquitꝰ
discoopiri ereis tegulis fecit⁊ dicta or
namenta inuexit in tiberim fecitqꝫ cō
stātinopolim apportari. Iniquitas er
go huius impatoris cā fuit flagelli po
puli christiani. sed tātaꝝ iniquitatum
merito penā luit. Nā cum impius im
perator secreto in balneo lauaret sui
qꝫ milites eius seuiciā ferre non volen
tes occiderūt eum. Diligenter est ergo
hic attendendum q̄lia sunt p̄mia ipio
ruz q̄ꝫdiu em̄ bonus fuit ⁊ sctē ecclesie
debitā reuerentiā exhibuit sibi ꝓspera
successerunt. Sed cuz se auertit a fide
catholica mox infeliciter vixit
et fine infelicissimo diem clausit extre
mum.

Vincunt saraceni⁊ fugit imperator romanorum.

Extū bellū inter arabes⁊ xp̄ia
nos vt narrat generalis histo
ria hispanie accidit circa annuz
dn̄i sexingentesimūsexagesimūocauū
Impante constātino p̄dicti constant̄
filio. Hic congregauit plusq̄ꝫ mille na
ues⁊ trāsiuit maria vt bellaret cū moa
bia rege arabū. Ille v̄o cognito eiꝰ ad
uentu misit ꝯ ipm militē q̄ndā strenu
um nomie andalla⁊ cōmisso duro cer
tamine victus est impator⁊ relicto cā
po fugit ad naues⁊ regressus est con
stātinopolim cū paucis q⁊ multi d̄ suo
exercitu perierāt⁊ captiuati sunt. In h̄
impatore nō minus admirādum ē iu
diciū dei q̄ꝫ in p̄cedentibꝰ. quia illi suo
peccato puniti. hic v̄o nō q⁊ malus vi
ctus est ab infidelibus sed vt in dei ti
more conseruaretur ⁊ malis preberet
exemplum ne desperent in tribulatōi
bus qui bonos permittit tribulari. vt
de Iob et Thobia sacra scriptura exē
plariter ostendit vl̄ forte. quia indiscre
te se cōmisit predicto certamini nō tā
tum de deo q̄ꝫtum de sua potentia cō
fidēs. Unde predictus imperator bo
nus catholicus fuit et modestus. Pri
mum quoqꝫ quod fecit iusta et debita
vindicatio patris sui quoniam omnes
quos in mortem patris conspirasse cō
perit crudeliter interfecit. et ecclesias
que a tempore Eraclij proaui sui im
perio ab hereticis destructa fuerant
reparauit contra omnes clericos ⁊ lai
cos principes et prelatos achephalo
rum et monachilatarum heresi macu
latos tanquam verus catholicus et ze
lator fidei catholice sue sine repromis
sione processit et per istum secundum

omnes historias repata est fides in grecia q̃ tpe prīs sui toto corrupta fuerat ⁊ integrata est etiā pax ⁊ fides inter latinos ⁊ grecos exstirpatis hereticoruꝫ zizanijs ꝑ pncipē memoratū. In quo est mature ac ꝓuide attendendū q̃ntū facit bonitas pncipis ad soliditatē fidei et bonū ⁊ quietē statū ecclesie ⁊ ecōtra malicia ⁊ infidelitas pncipis q̃ntuꝫ nocet. qđ ostēdūt isti duo pncipes prī ⁊ filius. prī em̄ qꝛ malꝰ ⁊ infidelis fuit et vilis hereticus fidē in oriēte corrupit statūq; ecclesie annihilauit. Filius vero qꝛ bonꝰ iustꝰ verusq; catholicꝰ erexit ecclesiā ⁊ fidem catholicā repauit.

Vincunt saraceni ⁊ perditur totaliter nomen christianorum in affrica.

Septimū belluꝫ inter arabes et xp̄ianos circa idē tp̄s accidit i affrica in q̃ lꝫ saraceni nimium eēnt multiplicati xp̄iani tn̄ nōdū erāt totaliter deleti. Vn̄ supradictꝰ abdalla de quo in p̄cedenti bello fecimꝰ mētionē veniēs in affricā vt eā subiugaret impio moabie regis sui. exiuit i occursum eiꝰ comes gregoriꝰ q̃ tūc ibidē morabat ⁊ bellauerūt simul ambo ꝫ finaliter victꝰ fuit comes ꝑdiditq; ibi multos de suis ac relicto cāpo fugit et extūc ꝑdiderūt xp̄iani honorē suū qui i affrica hitabāt ⁊ tota illa terra fuit posita sub infideli potestate.

Vincūt christiani ⁊ sarraceni efficiuntur tributarij.

Octauū ꝑliū inter saracenos et xp̄ianos accidit circa annū domini sexingētesimū septuagesimū septimū tpe p̄dicti imꝑatoris. Tūc em̄ saraceni ⁊ romani vt in generali historia hispanie continet magnū preliuim hūert ⁊ cesa sᵗ de saracenis. 3000. pugnatoꝝ quo anno mortuꝰ est papa deo datus. Saraceni aūt eo tpe posuerunt treugas cū romanis ꝑ. xxx. ānos sub hac tn̄ conditōe q̄ saraceni darent romāis. 3000. libras auri. ⁊ q̄nq̃ginta equos bonos.

Vincūt christiani ⁊ cremātur naues saracenoꝝ sub rege bāba

Nonū preliū inter saracenos et xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i sexingentesimū octuagesimū quartū. Imperāte iustiniano p̄dicti iꝑatoris filio. ⁊ regnāte in hispania virtuosissimo rege bāba tūc em̄ applicuerunt ad littora hispanie. cclxx. naues saracenoꝝ ⁊ ꝑcurrētes terrā illaꝫ maritimā fecerūt magna dāna ⁊ plurimos xp̄ianos occiderūt Sed statim vt cognouit predictus rex bāba misit velocissime suos exercitus ⁊ cepert naues ⁊ ignibus concremauerūt ac maioreꝫ ꝑtem arabū occiderūt ense. Aliosq; captiuos duxerūt ⁊ sic regressi sunt cum honore ad p̄dictum regē bambam.

Vincūt christiani multis militibus saracenorum occisis in syria.

Decimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i octingentesimū tricesimū. Imperāte supradicto istinian o ⁊ sedēte in cathedra petri sisinnio. tunc em̄ romani Syriā ꝑuagātes bello terribili multa milia saracenoꝝ occiderūt vt in cronicis iꝑatorum continetur.

Vincūt saraceni in hyspania ⁊ occciditur consobrinus regis roderici.

Vndecimū bellū iter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit in hispania imperāte leone. iij. ⁊ sedente in cathedra petri Constātino pmo ⁊ regnāte in regno castelle rege Roderico tūc muca rex affrice precepit Cariph cuidā capitanio suo q̄ auxiliuꝫ ⁊ fauorē ꝓditoris

comiti iuliano daret cōtra xp̄ianos q̄ xij.milia electoꝝ ad pugnā ei tradidit ⁊ ip̄e secrete in nauibus mercatoꝝ hyspanie transduxit.postq̄ꝫ ḡ om̄es fuerīt in hispania cōgregati sunt in quodam mōte qui ab illo sarraceno arabice dr̄ gibla cariph ⁊ lingua nostra noiat̄ gibraltar ꝙ cū rex rodericus sciuit misit illuc quendā consobrinū suū q̄ diceba tur mingo cuꝫ magno exercitu q̄ sepe bellauit cū supradictis sarracenis ꝫ sꝫ fuit victus ⁊ finaliter interfectus est a sarracenis qui discurrentes ꝑ beticam prouinciam que est terra hyspaleñ ciuitatis multa damna fecerunt et non potentibus gothis bella sustinere terga sunt coacti ostendere inimicis suis nec ex fuga liberati sunt ꝫ fere ibi omnes perierunt.

Uincunt sarraceni et ꝑditur hyspania sub rege roderico vltimo rege gotorum.

Dodecimū bellū inter sarracenos ⁊ christianos fuit in hyspania circa ꝑdictum tp̄s.s.post supradictum bellū. Cū em̄ supradictus muca videret strēnuitatem comitis iuliani in victoria ꝓcedentis belli certificatus de eius fidelitate iteꝝ cū maiori exercitu ip̄m comitē vna cū cariph misit in hyspaniā q̄ cū applicuissent inceperunt statim destruere ꝓuinciā beticam que est gnadalquenir ⁊ ꝓuinciaꝫ lucene. Cum ergo rex roderic⁹ ꝑdicta ꝯgnouit oēm exercitū gotoꝝ q̄ cū ip̄o erant cōgregauit quoꝝ nūer⁹ vltra centum milia armatoꝝ se extendebat ⁊ intrepide iuit ꝯtra eos iuenit ꝓpe flumē qd̄ dr̄ gnadalete qd̄ est ꝓpe ciuitatē assidonie q̄ nūc dr̄ xerim ⁊ cristiani erāt ante. Sarraceni ṽo vltra flumen. Alii qui tamen dicunt ꝙ istud bellum fuit in campo q dicit̄ de sangonera que est inter murciaꝫ ⁊ lorcam. Rex ṽo rodericus insedebat in curru siue in lecto eburneo indutus pānis pōderis aurei ⁊ corona aurea coronat⁹ sicut mos tūc erat regū gothoꝝ ꝯmissum ē ergo bellum ⁊ durauit dieb⁹ octo.s.a die dn̄ica vsq̄ꝫ ad diē dn̄icam sine intermissione mortuiq̄ꝫ sunt de exercitu sarracenoꝝ vbi ꝓcedebat cariph sedecim milia hominū. Comes tñ iulian⁹ ⁊ q̄ cū eo erāt bellauerūt tam fortiter ꝙ confregerūt acies xp̄ianorū.cadentib⁹ ḡ plurimis ex vtraq̄ꝫ ꝑte ⁊ dispersis xp̄ianis ac rege roderico qui magni cordis erat aliq̄n fugiente aliq̄n furibūdo impetu ꝯ inimicos reuertente finaliter xp̄iani ñ potentes sufferre preliū terga verterūt inimicis suis fugientes.de morte āt ꝑdicti regis in eodē bello dubitat̄. Veruntamē corona ⁊ indumēta ei⁹ ac calciamenta aurea equusq̄ꝫ eius q̄ dicebatur orella inuēta sunt in q̄dam tremedali apd̄ supradictū flumen gnadalete absq̄ꝫ corꝑe nec postmodū de eo aliquid scitū est nisi ꝙ i regno portugalie in quadā ciuitate q̄ dr̄ visio inuent⁹ fuit lapis vni⁹ sepulcri in q̄ talis erat scriptura. Hic iacet rex roderic⁹ vltimus rex gothoꝝ defecitq̄ꝫ in eodē bello tota nobilitas gothoꝝ. Post hec sarraceni nō obstantib⁹ virib⁹ gothoꝝ totā hyspaniā ferro flāma fame attritā suo dominio māciparūt ⁊ gentē quaꝫ ꝑterita secula valde ꝑtimuerāt ꝓstrauerūt. Si q̄s diligenter voluerit inuestigare cur de⁹ ꝑmiserit tam graue flagellū in hyspania breuiter dici ꝑt ꝙ ꝓpter peccata principū roderici.s.⁊ sui predecessoris vicise. Uicisa em̄ fuit ꝓbrosus ⁊ flagitiosus multaq̄ꝫ flagitia ꝑ hyspaniaꝫ seminauit ad voluptates carnis soluto pudicitie freno se fornicatiōib⁹ multis contulit plebemq̄ꝫ suā ad lasciuiā ⁊ luxuriā inclinauit ꝫ ⁊ ep̄i ⁊ ecclesie ministri aspernabant̄ ecclesiastica officia ⁊ clausis foribus ecclesiaꝝ despiciebāt

Tota hyspania attrit ferro. flamma. fame

Nota quare hyspania miser.

ecclesiastica sacramēta ꝛ ne' aduersus cum parens vniuersalis christiani ꝓgeniei insurgeret. Episcopis ceterisq; ecclesie ministris vxores lasciuus rex habere precepit. Et ne romano obedirent pontifici sub interminatione mortis ꝓhibuit. Hec quidem causa pereundi hyspanie fuit. tota enim gothoꝝ nobilitas in cōuiuijs libidinibus ꝛ vicijs immersa altissimū ad iracundiaz prouocauit. Itaq; vicisa dat⁹ est in reprobum sensum intantū vt muros ciuitatum vrbium sui regni subuerterit ne possunt ei resistere ciues paucis exemptis quas non ausus fuit destruere. precepit etiaz q destruct armis vomeres ꝛ falces facerent ad colendum terrā quod ipe dolose faciebat sub colore pacis ne ꝯ ipm possent insurgere licet dicat Rodericus tholedensis in cronica sua q rex rodericus fuerat ille q̄ precepit arma destruere. Roderic⁹ vo successor vicise fuit vir belliger ꝛ dur⁹ ꝛ ad omne negociū expeditus vita tamen ꝛ moribus vicise non dissimilis: qꝛ cum vxore vel filia comitis Iuliani peccauit cū ipe suam in affrica faceret legationē. qꝛ ergo xp̄m reliquerāt predicti principes cū pplo suo ꝛ cōcubinali luxurie fetore se subderāt Ideo merito deus ꝑmisit eos dari in reprobum sensem ꝛ q p̄dictus comes iulianus ꝓditorie se iungeret sarracenis et totā hyspaniā vt predictū est delerent. Hystoria āt p̄dicte destructionis lati⁹ hꝫ in generali hystoria hyspanie.

Vincūt cristiani i aq̄tania et ꝑimitur aldramānus cū. lxxv. militib⁹ sarracenorum

Tercīūdecimū bellū inter sarracenos ꝛ xp̄ianos accidit in aquitania galliaꝝ ꝓuincia. Cuz em̄ sarraceni hyspaniā subiugassent accidit circa idem tempus regnāte in francorum regno theoderico rege quo vir strēnuosus princeps karolus macell⁹ militabat q ipe karolus ligerim fluuiuz transiens endo neq; ducem aquitanie bellādo victū fugaret. Endo ergo dux ꝑ om̄ia se videns karolo inferiorē sarracenos ab hyspania ꝯ karolū inuitauit. Sarraceni āt de tali inuitatione n̄ modicū gaudentes cum oibus eorum familijs galeas habitaturi fluuiū garenam transierunt omniaq; in ore gladij deuastantes ecclesias dei cremauerunt ꝛ om̄ia sine deletu etatis vel sex⁹ sanguine implent quib⁹ karolus princeps strēnuus dei fretus auxilio q̄ sperantes in ipm non deserit animose ac potenter occurrit ꝛ ex ipsis sarracenis ccclxxv. milia vna cū ipoꝝ rege aldramāno victoriose peremit: de suis vo n̄ nisi mille quingentos amisit. Tūc endo dux ad cor rediens karolo regi reconciliatus castra sarracenoꝝ disrupit eorūq; reliq̄as toto posse destruxit.

Vincūt cristiani ꝛ capitur ciuitas auionēsis de ptāte sarracenorum.

Quartumdecimū bellū inter sarracenos ꝛ xp̄ianos accidit post p̄dictū bellum Auinione intm̄ em̄ sarraceni p̄ualuerūt in occidentali plaga capta hyspania q ciuitatē ceperant auinioneñ ꝯ quos p̄dictus princeps karolus marcellus veniens bellum maximū cū eis habuit ꝛ ciuitatē auinioneñ aggredit aiose. Vn̄ sicut d' hiericho legit cū strepitu ꝛ sonitu tubaꝝ vrbem munitissimā cepit ꝛ hostes fidei nr̄e vsq; ad interfectionē cōtriuit vt lati⁹ ꝯtinet i h istoria regū francie.

Vincūt cristiani ꝑemptꝭ duobus regib⁹ sarracenoꝝ ꝛ capitur narbona ꝛ plures alie ciuitates ꝛ loca a carolo marcello.

Q Vintūdecimū bellū inter sar-
racenos ꝛ xp̄ianos accidit post
predictū bellū in vrbe verbona
in qua p̄sidebat achinunā rex sarrace-
noꝝ ꝯ quē veniēs p̄dictus p̄nceps ka
rolus marcell⁹ p̄dictū regem obsidet.
In cuius obsessi regis subsidiū amor-
rea rex ex hyspania cū sarracenoꝝ gra
ui multitudīe venit cū quib⁹ karolus
strēnuissimus aīoso bello conggredit
ꝛ ambob⁹ regibus bello pemptꝭ capto
q̄ꝫ viribus ciuitate reliq̄as sarracenoꝝ
vltimo ꝯtriuit exterminio. Qui em̄ qui
euaserant karolo insequēte fugientes
in ꝓfundū maris dimersi sunt. Demū
karolus victoriosus p̄nceps Nemean
sum Agothen̄ Aliasq̄ꝫ a gothie regio-
nis vrbes a sarracenis in vasas trium
phando cepit ꝛ in totū destruxit. Igit
arelatens vrbe que a sarracenis capta
erat ꝛ oibus aliȷ́s in circuitu captꝭ sar-
racenos exterminauit in totū ꝛ sic sar
racenis q̄ pene totā asiam totā libiam
maioremq̄ꝫ ptem europe inuaserant.
Karolus strēnuissimus princeps dei
fretus auxilio et romana ecclesia sibi
fauente oēm spem sibi abstulit galeas
inuadendi. Predictus etiā karol⁹ ma
rentinū ꝓuīcie ducem q̄ sarracenos
inuitauerant ad galeā inuadendū bel
lando deuicit totamq̄ꝫ ꝓuinciam sue
subdit ditioni.

**Vincūt cristiani ꝛ icipitur re
cuperatio hispanie cū mirabili
bus dei occisis plusq̄ꝫ septua-
ginta milib⁹ sarracenorū ꝓpe
oueten̄.**

S Extūdecimū bellū inter sarra-
cenos ꝛ xp̄ianos accidit ī hyspa
nia ꝓpe ciuitatē oueten̄. Licꝫ ei
de⁹ ꝑmiserit tā aspe hispaniā flagellari
qꝛ tn̄ diuina pietas q̄s ꝑcutit tandē sa-
nat surrexit q̄dā moll ex cātabria noīe
pelagi⁹ fili⁹ ducis fanille quē rex egita
baculo ꝑcussꝫ in capite occiderat i ciui
tate q̄ dr̄ Tup p̄dictū pelagiū de⁹ sibi
reseruauerat ꝓ eleuatōe ppl̄i sui q̄ ele
uatus in astucijs cū illis paucis xp̄ia-
nis q̄ ibidē remanserāt fact⁹ ē eoꝝ rex
ꝛ in scd̄o āno regni sui q̄ fuit āno ab in
carnatione dn̄i septingentitrigintasex
imꝑante leone. iij. ꝛ sedēte in cathedra
petri cōstantino. viij. mltitudo q̄si innu
merabilis sarracenoꝝ venit ꝯ eū q̄d cū
rex pelagi⁹ sciuit in q̄ndā speluncā cir
ca p̄dictā ciuitatē oueten̄. q̄ dr̄ lingua
nr̄a cueua douga cū mille viris se re-
clusit cū plures cape nō posset. Est āt
predicta spelunca vndis ex rupa scissa
naturaliter cōstructa taliter q̄d nullo
ingenio hoim p̄t debellari. Est em̄ lo-
cus ita secur⁹ sicut si de⁹ fecerit ip̄m sci
enter ꝓ illo casu. Predict⁹ ḡ rex cū oi
aīositate de saluatōe p̄rie ꝛ spōse cristi
agere festinauit/ credēs facile esse deo
multos ꝯcludi in manu paucoꝝ. cū ḡ
circūdaret vndiq̄ꝫ a sarracenis in p̄di-
cta spelunca ꝛ vellent ipi sarraceni vio
lenter spelūcam intrare/ xp̄ianosq̄ꝫ pe-
rimere/ oēs lapides/ oēs sagitte/ ꝛ que-
cunq̄ꝫ alia iaculabant velut flamie vē
ti retorta mox reuersa iacientes sarra-
cenos aliosq̄ꝫ existentes vulnerabant
sic q̄ breui spacio. vltra. xx. milia sarra
cenoꝝ vna cū eoꝝ duce opa ꝓprijs ar-
mis ꝓ magna p̄te perierūt. Alij v̄o fu
erunt ita excecati vt nescirent quid fa-
cere deberēt. Videns aūt predict⁹ rex
pelagi⁹ miraculū tā manifestū exiuit
confidenter a p̄dicta spelūca cū suis/ ꝛ
interfecit aldaman capitaniū sarrace-
noꝝ ꝛ plures alios milites eiusdem. ꝫ
nec sexaginta milia q̄ remanserāt fugi
entes a bello vindictā diuinā euaserūt
Nā cū sec⁹ vnū flumē q̄d ibi ꝓpe ē gra
derent q̄ddā supciliū mōtꝭ a fūdamēto
corruēs totā illā mltitudinē sb̄ aq̄ꝝ vn
dis ꝛ sub rupibus oppressit. Post hec

predictus rex pelagi⁹ fecit prelia multa et cepit ciuitatẽ legionen̄. q̄ asturijs nimiũ est ꝓpinqua. ꝑdict⁹ rex pelagi⁹ regnauit .xiij. annis ꝛ mortu⁹ est in loco q̄ dr̄ cangas ꝛ successit ei in regno fauilla filius eius q̄ solũ regnauit duobus annis interfect⁹ a quadã vrsa cũ q̄ sol⁹ voluit pugnare. et successit ei in regno Alfonsus prim⁹ gener regis pelagij q̄ dictus catholic⁹. vt. ĩ. dicet loco suo.

Uincunt xpiani in aq̄tania ꝛ perimũtur .ccc.lxxxv. milia sarracenorum

Decimũseptimũ bellũ inter sarracenos ꝛ xp̄ianos accidit sub ꝑdicto leone impatore ꝛ sedente in cathedra petri gregorio .iij. Tũc innumerabilis multitudo sarracenorum cũ vxorib⁹ ꝛ filijs aq̄taniã intrauerunt vt ibidẽ habitarẽt quib⁹ occurrit karolus marcell⁹ ꝛ ex eis .ccclxxxv. milia interfecit nec fuerũt isti illi sarraceni q̄s alias in aq̄tania debellauerat de quo dictũ est s̄. bello decimotercio.

Uincũt xpiani perẽpta inũerabili multitudie sarracenoꝝ ꝛ destructis trib⁹ milib⁹ nauib⁹ quinq; solũ exceptis liberatur Constantinopolitana ciuitas

Decimũoctauũ bellũ inter sarracenos et xp̄ianos accidit circa idẽ tp̄s supra ciuitatẽ ꝯstantinopolitanã tũc em̄ sarraceni ex egipto veniẽtes cũ magno exercitu videlicet cũ tribus milib⁹ nauiũ ꝑdictã ciuitatẽ obsederũt ꝛ triennio obsessam tenuere Constantinopolitani quoq; ad auxilium a scitis vulgaribus contra sarracenos congrediunt orantibus ꝟo sanctis viris in regia ciuitate triginta duo milia ex sarracenis sine suoꝝ lesione prosternunt: sarraceni quoq; residui quorum erat innumerabilis multitudo ꝑ orationem sanctoꝝ viroꝝ fame frigore bello ꝛ pestilentia perierũt. Nã quarto anno confusi ab obsidione recesserunt nauibus partim igne consumptis partim dimersis itaq; ex tanta nauiũ multitudine vix quinq; naues ad propria redierunt infra ciuitatem tamen triginta milia hominũ pestilentia perierunt quod deus fecit vt suam potestatem ꝛ clementiam hoibus on̄deret.

Uincũt xpiani in aquitania ꝛ perimitur rex sama corðubensis cum suis.

Decimũnonũ bellum inter sarracenos ꝛ xp̄ianos accidit tempore supradicti impatoris leonis circa ciuitatem tholosanam. Tũc enim sama rex corðubensis cum magno exercitu aquitaniam intrans terraꝫ destruebat ꝛ obsedit ciuitatem Tholosanam qð cum francigene cognouerũt venerunt in succursum ciuitatis cum endone duce eoꝝ. Rex ꝟo sama cõtra eos exiuit ꝛ bello letali ꝯmisso cecidit sama sarracenorum rex mortuiq; sunt ibi plurimi sarraceni. alij ꝟo fugiẽtes euaserunt.

Uincunt xpiani ꝛ perimitur abdarramẽ dux sarraceoꝝ i aq̄tania a carolo marcello.

Uicesimũ bellũ inter sarracenos ꝛ xp̄ianos accidit duobus ãnis post ꝑdictũ bellũ. Tũc abdarramen dux sarracenoꝝ inuitat⁹ ab endone duce contra regeꝫ karolum marcellum cum multitudine graui transierunt flumen garronam quod transit iuxta tholosam ꝛ ignibus cõbusserũt ꝛ destruxerunt magnaꝫ terram karoli regis francoꝝ. Cum autem predictus rex karolus sciuit ꝺ misericordia altissimi confisus venit super eos et bello asperrimo cõmisso victi sunt sarraceni ꝛ rex karolus interfecit ꝑdictũ abdar-

tamen ducem ſaracenoꝝ pluresq̃ ſa-
raceni ibi ceciderūt. Alij aūt dare ſunt
terga coacti. Fuerat āt numerꝰ ſarace-
noꝝ qui ibi venerant tricentiſexaginta
octo milium captiuauit āt mille quin
gentos quos dimiſit inter milites ſu-
os ſicut narrat. Sigebertus qđ cū vi-
dit predictus endo dux poſuit ſe i po-
teſtate predicti regis petēdo veniā hu
militer de errore quez fecerat. Rex vͦo
karolus ꝗ erat pijſſimus clementer pe
percit ei quo facto predictus dux inſe
cutus eſt ſaracenos fugientes ꝗ euaſe
rant in prelio ⁊ multos ex illis q̄i ſine
numero interfecit.

Vincūt ſaraceni fugato endo ne duce frācoꝝ ⁊ perēpta multitudie criſtianoꝝ i frācia.

(v)Icesimūprimū bellū inter ſara
cenos ⁊ criſtianos accidit circa
annū dñi ſeptingenteſimūtrice
ſimūſextū. Tunc em̄ abdarramen rex
ſaracenoꝝ collecto magno exercitu ꝓ
poſuit debellare terrā regis karoli frā
coꝝ ⁊ fecit fieri pontes in fluminibus
in quibꝰ nō erāt ⁊ applanare vias que
erant in aliquibus paſſibus difficiles
⁊ magnā ꝑtez fluminis rodam ꝑ alue-
os extraxit vt poſſit leuius ipm ꝑtrāſi
re ⁊ veniens ſuꝑ ciuitatē orlienen̄. eaz
obſedit ꝯ quē venit endo dux de ꝗ ſu-
pradictū eſt cum magna poteſtate frā
corum bellauitq̃ cū eo ⁊ ceciderūt mul
ti ex vtraq̃ ꝑte ꝫ finaliter victi fuerūt
chriſtiani ⁊ fugierunt. Saraceni vͦo in
ſequentes eos vſq̃ ad rodanū ꝑuene-
runt ibi franci timore mortiſ cogitan
tes liberari flumen ꝑdictum intraue-
runt ⁊ mortui ſunt ibidem fere om̄es
excepto duce ⁊ paucꝭ cum eo vbi vſq̃
in hodiernam diem apparēt ſepulcra
mortuorum.

Vincūt criſtiani ⁊ fugatur ſecundus endo dux i frācia

(v)Icesimūſecundum bellū inter
ſaracenos ⁊ criſtianos poſt ꝑdi-
ctum ſubſequēter accidit. Vñ
predictus abdarramen cū eſſet nimiū
letus ꝓpter victoriā ſupradictam cogi
tauit vlterius ꝓcedere ⁊ deſtruere ter
ram francie ⁊ ꝑtranſiuit flumina gor-
godomā. qđ cū ſciuit endo comes pro
duxit iteꝝ ꝯtra eū exercitū magnuz et
pugnauit cū eo ſcđo. Sz iteꝝ deo per
mittente victꝰ fuit ⁊ fugit ⁊ mortui ibi
fuerunt multi franci fideles.

Vincūt criſtiani ⁊ perimitur ꝑdictꝰ aderamō i frācia cū multitudie ſaracenoꝝ per carolum marcellum.

(v)Icesimūtercium bellum inter
ſaracenos ⁊ xp̄ianoſ poſt predi
ctum bellū ſubſequēter accidit
Cū em̄ ꝑdictus abdarramē elatꝰ i cor
de ſuo ꝓpter victorias habitas. q̄s ſue
attribuebat induſtrie ⁊ ꝑtāti voluit vl
terius ꝓcedere ꝑ terrā francoꝝ inſeq̄n
do ꝑdictum endonē ducem vt eū iter-
ficeret. ⁊ ꝑtrāſiuit petragoricā deſtruē-
do ⁊ cōburendo quicquid inueniebat
deſtruxit etiā ⁊ ꝯbuſſit ciuitatē ꝗ dr̄ tor
res ⁊ eccleſiā ſctē marie ac regia pala-
cia. Sz quia deo nunq̃ placuit ſuꝑbia
⁊ ipe ponit terminos vite humane vo
luit ꝙ ibi veniret ille maledictꝰ abdar-
ramen. Vñ cū ſupradictus dux endo
fugiens a prelio veniret ad regē karo-
lum ⁊ oia ꝗ acciderāt enarraſſet. karo
lus ꝗ erat vir belliger ⁊ ſapiens in ar-
mis congregauit magnū exercitū ger
manorū ⁊ gepidaꝝ et francoꝝ venitq̃
aiofe ꝯ abdarramē et pugnauit cuz eo
ſeptē diebus in q̄bus neuter alteꝝ vin
cere potuit ꝫ bellū vltimuz durauit ꝑ
totam diem vſq̃ ad noctem ⁊ finaliter
mortuuſ eſt ibidem abdarramē ⁊ mul
ti ſaraceni. Alij vͦo nocte fugientes in
galeam gothicam ſe receperūt mane

autem facto viderunt xp̄iani tentoria ſaracenoꝝ hoīes vͦo nō videbāt. Euntes ergo quaſi ad pugnā diſpoſiti ⁊ neminem inuenientes expoliauerūt cāpum vbi maxias diuitias inuenerūt.

Vincūt xp̄iani et fugatur rex abdemalech cordubeñ. ꝑ francos perempta multitudine ſaracenorum.

VIcesimūquartuꝫ bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit circa annū domini ſeptingenteſimūquadrageſimūprimū. Tunc eñ abdemalech rex cordubeñ. collcō magno exercitu ꝓpoſuit debellare francorum regnum ⁊ veniens non tranſiuit montes pireneos. Franci vͦo cum audiuerunt ꝙ abdemalech veniebat contra eos circa montes pireneos preparauerunt ſe ad pugnanduꝫ. Venientes ergo pugnauerut cum eo et interfecti ſunt multi ſaraceni ⁊ rex abdemalech fugit ⁊ recollegit ſe in celſiberiam q̄ ē in littore yberij fluminis.

Vincūt xp̄iani ī regno caſtelle ⁊ occiditur tebā rex cordubēſiſ ⁊ oēſ ſaracēi q̄ cū eo venerāt

VIcesimūquintū bellū inter ſaracenos ⁊ criſtianos accidit circa annū domini ſeptingenteſimūquinquageſimū. Tunc enim Theban rex cordubeñ. habuit bellū cū criſtianis regni caſtelle ⁊ finaliter victus fuit ⁊ mortuus ibidē ⁊ oēs ſaraceni q̄ cum eo venerant ibi perierunt.

Vincūt xp̄iani ⁊ claret rex alfonſus catholicus.

VIceſimūſextuꝫ bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū domini. dcc. liij. imperante ſupradicto leone et regnante in regno legionis rege alfonſo catholico ſupradicto: qui ideo dict9 fuit catholic9 quia optime cuſtodiuit precepta dei ⁊ eccleſie catholice fuit etiā ſereniſſim9 zelator fidei ⁊ refector chriſtianoꝝ ſancto exemplo ⁊ iſte fuit primus rex qui vocatus fuit alfonſus ⁊ fuit filius ducis petri de cantabria ⁊ gener regꝪ pelagij. Eo ergo tempore predictus rex congregato magno exercitu intrauit per terram camporum que clauditur quattuor fluminibus. ſ. deſlacarrione piſorica. ⁊ dorio. ⁊ bellans cum ſaracenis conquiſiuit illam deuictis ſaracenis ingreſſus eſt regnum portugalie. ⁊ obtinuit viriliter a ſaracenis portuꝫ ⁊ betambragam viſeum ⁊ flamam. habuitq; poſt hec plurima bella cum ſaracenis ſemper victorioſus exiſtens. lucratuſq; eſt vltra p̄dicta a ſaracenis ledismam ſalamāticam numanciam que nunc dicitur ſamora ⁊ omneꝫ maritimam terram gelechic rediens ī caſtellum bellauit cum ſaracenis ⁊ deuicit eoſ obtinuitq; ſeuem ſeptē mancaſ dominas ſaldanamq; amaȳam mirādam ſegobiam abulā ozomam ſepuluedam argautam vianam occani ⁊ rinerendicam carboueram alnegiam cſimeram alexancum tranſmirēā ſubuertam triuicam bardulīamq; nūc dr̄ caſtella antiqua alana ordimam viſcayam aycon pomphanam beſoriam q̄ nunc d̄r vicoria nauarram rucomam pancorum ⁊ tarracium quouſq; peruenit ad montes pireneos. Multa alia loca obtinuit ⁊ r̄nouauit neceſſarijſq; muniuit et reduxit ad terram ꝓpriam multos xp̄ianoꝝ populos q̄ timore ſaracenoꝝ fugerant ꝑ montes ⁊ deſerta vagantes extraxitq; plurimos chriſtianos captiuos de ptāte ſaracenoꝝ cum quibus terraꝫ populauit eccleſias auro ⁊ argento ac lapidibus p̄cioſis decorauit. In cui9 obitu audite ſunt voces in aere dicentes: ecce quō iuſt9 moritur ⁊ nemo cōſiderat. ſublatus ē iu-

ctus a facie iniquitatis ⁊ anima sua et memoria est in pace. regnauit. xix. annis ⁊ sepultꝰ est in loco qui dr̄ cangas ⁊ successit ei in regno fruela filiꝰ eiꝰ.

Vincūt cristiani fugato mea ab rege coꝛdubēsiū ⁊ perimuntur. liiij. milia saracenoꝝ sub rege fruela

VIcesimumseptimū bellū₃ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū domini septingentesimumquinquagesimūquartu₃ regnāte in regno castelle Fruela filio regis Alfonsi catholici. Tunc enim nicaph rex coꝛdubeū. cū magno exercitu iuit vt percurreret regnū galechie ⁊ cū ipse totam illam terram vastaret sciuit illud pꝛedictus rex fruela ⁊ congꝛegato exercitu suo venit cōtra eum ⁊ ꝯmisso duro certamine victus fuit rex nicaph ⁊ fugit a campo cum paucis de suis ⁊ perierunt in illo bello. liiij. milia saracenoꝛum. ⁊ extūc rex fruela habuit regnum galechie quod ante sibi rebelle fuerat. Pꝛedictus rex fruela regnauit xiij. annis ⁊ moꝛtuus est et successit ei in regno aurelius frater eius qui regnauit sex annis ⁊ nihil famosum fecit contra saracenos successit ei in regno donussilo. ⁊ nihil singulare fecit cōtra saracenos regnuit septem annis ⁊ moꝛtuus ⁊ successit ei in regno alfonsus secundus qui fuit filius regis fruela: de quo supꝛa patet in hoc bello de cuius factis infra dicetur.

Vincūt xp̄iani ⁊ capitur galiana ac efficitur cristiana p̱ carolum magnum.

VIcesimumoctauū bellum iter saracenos ⁊ chꝛistianos accidit circa annū domini septingentesimumsexagesimū pꝛimū imperante Constantino, vj. Tūc infans karolus quia in aliquibus cōtradicebat patri suo francoꝝ regi Pipino venit in hyspaniam ⁊ declinauit ad regem galastram qui tunc erat rex toleti. Quare autem ad ipsum declinauerat histoꝛia narrat ꝙ ꝓpter eius filia₃ galianā que mire pulchꝛitudinis erat: recepto ergo honoꝛifice pꝛedicto karolo a rege paucis elapsis diebꝰ q̇daꝫ potentissimus saracenus cuius nomē erat bꝛāmante cū multitudine graui venit sup̱ dicta₃ ciuitatem toleti ⁊ fixis tentoꝛijs in valle someriā obsedit eam aggredientibꝰ ergo saracenis a pꝛedicta ciuitate cum francigenis illis q̇ venerāt cū infante pugnauerūt cū bꝛāmante ⁊ intm̄ fuit vigoꝛ francoꝝ accensus ꝙ vicerūt saracenos brāmantis. Illi vo͛ iteꝝ redeuntes ꝯ francos vicerunt eos q̊d vidētes franci timuerunt valde. S₃ comes eorum dux q̇ dicebat̃ don ibi moꝛāte aiauit eos dicens. Scriptū est ꝙ cū deus vult pauci vincūt m̄ltos q̊d verbū audientes aiati sunt ⁊ iteꝝ redeuntes cōtra saracenos bellauerūt ita foꝛtiter ꝙ vicerunt eos. Sed resumptis viribus saraceni pugnauerunt contra francos ⁊ durauit pugna magna parte diei sic ꝙ aliquando vincebant̃ franci aliquādo saraceni nec alteri p̄ti finalis victoria cedebat Inter hec om̄ia p̄dictus infans karolus i palacio suo doꝛmiebat et cū euigilasset a somno ⁊ neminē in palacio videret miratus est valde ⁊ cogitauit ꝙ sui tradidissent eū. Incepitq̄ pꝛe ira ambulans p̱ palaciū secū loqui noīabatq̄ nomen suū p̄ris ⁊ m̄ris ac totū genus suu₃ vnde ipse veniebat que omnia audiens galiana de loco alto et secreto. Vn̄ eum contemplabat̃ oꝛdinauit se festinanter ⁊ sola ingressa est ad infantem certificata ex auditis ꝙ hic erat karolus dominus francoꝝ et licet infans Carolus vidit eam solam intrantem non ei assurrexit quia

nõ habebat in cõsuetudine alicui mu-
lieri iclinare nisi solũ ymagini ꝟginis
gl'ose ⁊ suo noie. Dixitq; galiana karo
lo. Si ego scirem vbi merces daꝛ pro
dormitione licet sum mulier ego irem
illuc ⁊ si vultis scire quare hec dico q2
videꝛ mihi ꝙ nõ est vobis cura succur
rendi gentis vr̄e ꝗ est in magna ꝑssura
in ꝑlio sub valle somertã bellans ꝯ sa-
racenũ brãmantem ⁊ si rex pr̄ meꝰ sci-
uerit ꝙ vos non estis ibi nõ habebitis
bonũ ꝑmiũ. Tũc dixit ei karolus. Ga
liana si ego possum hr̄e vnũ equũ ⁊ ar
ma cũ q̇bus possum ire illuc cito suc-
currerem eis. Et ait galiana. karole si
dederitis mihi fidẽ ꝙ me deducetis in
franciã vobiscũ ⁊ me facietis xp̄ianaȝ
⁊ ꝙ me in vxorem recipietis dabo vo-
bis q̄cunq; petitis. Promisitq; karolꝰ
oĩa ꝑdicta ꝙ audiens galiana sciens
ꝙ nõ frangeret sibi fidem nimis gau-
dens ex promisso deduxit arma ⁊ ipa
manu ꝓpria armauit infantẽ tradidit-
q; sibi equũ ꝗ dicebaꝛ brãkete ⁊ ensem
ꝗ dicebaꝛ guiosa que in donis miserat
sibi supradictꝰ saracenꝰ brammante ⁊
⁊ celeri cursu venit in locũ pugne et in
gressus est bellũ aĩose ⁊ primo impetu
ꝑimit manu ꝓpria .xij. de melioribus
militibꝰ brãmatis ⁊ mltos alioꝝ. Ve
nit ãt verbũ ad brãmatẽ vbi residebat
in tentorio suo de nouo milite ingres-
so pugnã ꝗ tanta damna fecerat ⁊ ira-
to aĩo exiuit in pugnã querens militẽ
illũ. cumq; eum inuenisset ⁊ ꝯgnouissȝ
ꝙ ille erat equus quẽ miserat galiane
amplius est iratus ⁊ irruens in eum ⁊
nõ minori aĩo karolꝰ in brãmatẽ lãcee
coꝝ ꝯfracte sunt ꝑ pugnos euaginatis
ensibus mirabiles ictus mltiplicabãt
⁊ miratus saracenus de fortitudie mi-
litis xp̄iani q̄siuit ab eo q̇s esset ⁊ de ꝗ
genere q̄ſ oia karolus fideliter sibi ape
ruit ⁊ tunc cepit ipm timere saracenus
ꝫ resumptis viribus dixit sibi ego fa-
ciam ꝙ nunq; redeas ad terrã tuã ⁊ ka
rolus respondit sibi qđ dicis in mani
bus dei est. ⁊ dixit brãmante ego te oc
cidam ⁊ eleuato gladio ꝗ diciꝛ duran
darte ꝑcussit karolum grandi ictu. Et
precidit galeã cum magna ꝑte capillo
rum ⁊ cum magna etiã ꝑte armoꝝ cor
poris ꝫ tñ nõ tetigit carnẽ eius. De ꝗ
ictu karolus miratus eleuato ense suo
ꝑcussit ꝑdictũ saracenũ brãmantem ⁊
amputauit eius brachiũ dextrũ ꝙ i ter-
ram cecidit simul cũ gladio durãdar-
te. Videns ãt se letaliter esse ꝑcussum
fugit a facie karoli ꝫ ⁊ karolus subito
descẽdit de equo ⁊ cepit gladiũ predi-
ctum ⁊ ascendens equũ cũ vtroq; gla
dio insequens ꝑdictũ brãmantẽ plurl
mos saracenos ante se repertẽs ꝑimit
Cũq; attinxisset ꝑdictũ saracenuȝ brã-
mantẽ fugientẽ eleuato ense ꝗ guiosa
dicebaꝛ ꝑcussit ipm q̄daȝ ictu terribili
sic ꝙ ipm duas diuisit in ꝑtes ⁊ cecidit
mortuus in terrã ꝗ fctõ descẽdit de eq̄
⁊ prescidit caput eiꝰ ⁊ accepit vaginaȝ
gladij durãdarte et oĩa arma eius ꝗ
oĩa deduxit galiane. Videntes autẽ
saraceni dñm suuȝ mortuũ terga sunt
dare coacti. xp̄iani ꝟo expoliauerunt
campũ vbi multũ auꝝ ⁊ argentũ inue
nerũt tentoria mlta ⁊ plĩmas alias di
uitias. Post hanc victoriã audiuit ca
rolus mortẽ pr̄is sui ⁊ secrete recessit.
Deductaq; est galiana etiaȝ furtim in
franciam factaq; est xp̄iana et accepit
eam in vxorem vt plenius continetur
in hystoria hyspanie.

Vincunt cristiani peremptis
pluribus regibus saracenoruȝ
ca pluribus ciuibus captl per
carolum francorum regem

VIcesimũnonũ bellũ inter sara
cenos ⁊ christianos accidit cir-
ca annũ domini septingentesi-

mũseptuagesimũseptimũ. ¶Tũc eni p̄dictus rex karolus rex francorũ ꝓ felicitatis magnitudine dictus magnꝰ. cõgregato exercitu venit sup ciuitates pampilonã ⁊ cesaraugustã quas tunc saraceni possidebant pugnauit contra reges eoꝝ ⁊ occidit eos: ꝓstrauitq̧ muros ciuitatũ. ⁊ cepit plures alias ciuitates saracenorũ ac sub ditione sua cõstituit. quas paucis elapsis diebus saraceni recupauerũt Iste karolus simł cũ regno francie tenuit romanũ imperiũ: ⁊ fuit strenuissimꝰ fidei zelator.

Vincũt christiani ⁊ perimuntur sexaginta milia saracenorũ ꝑ regem alfonsium castũ.

Vicesimũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annũ domini septingẽtesimũoctuagesimũseptimũ regnante in regno castelle alfonso secũdo filio regis fruela: qui dictus fuit castus eo q̧ sp castitatẽ seruauerit. lʒ habuit vxorẽ que fm aliq̃s fuit soror karoli magni supradicti. tuc q̃dem potens saracenus cuiꝰ nomẽ mechaij cum multitudine graui intrauit asturias: ⁊ incepit destruere totam terram. contra quẽ predictus rex alfonsꝰ castus collecto exercitu xp̄ianoꝝ sceleriter iuit: bellauitq̧ cũ eo in quodaʒ loco qui dicit ledos ⁊ deuicit eũ ac occidit. ⁊ perierũt in bello. lx. milia saracenorum. mlta alia bella vicit ⁊ loca plurima obtinuit sicut infra dicet. ⁊ abstulit timorem a cordibus xp̄ianoꝝ contra saracenos. ⁊ regnauit. xlj. annis dilectus a deo ⁊ hoibus sepultus ẽ apud ouetũ in eccl'ia sancte marie.

Vincũt saraceni ⁊ portãt saracenorũ terrã a morbona vsq̧ ad ciuitatẽ cordubanã ꝓ mesq̃ta saracenorũ construenda.

Vicesimũprimũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annuʒ dñi septingentesimũnonagesimũprimũ. ¶Tũc Ixem amiramamolim misit vnũ potentẽ saracenũ cuiꝰ nomẽ erat abdemalich cũ exercitu magno vt destrueret terram xp̄ianorũ. Ille ergo direxit iter suũ contra ciuitates gerũdaʒ ⁊ narbonam quas cuʒ obsedisset post multa certamina obtinuit eas ⁊ multa alia loca circũquaq̧ posuitq̧ eas sub ditiõe sui dominij Ixeʒ ⁊ tot fuerũt spolia que habuit q̧ quinta ps deputata Ixem amiramamolim fuit. xlv. mille duplaurũ auri. ⁊ cũ his diuitijs ꝑfecit p̄dictꝰ Ixem mesquitã cordubeñ. quẽ suus pater inchoauerat. que nũc est ecclesia maior ibidem. ⁊ intantũ p̄dictꝰ abdemelech oppressit xp̄ianos illiꝰ patrie q̧ fecit memoriã illiꝰ facti ⁊ dominij q̧ deducerent in curribus in predicta ciuitate narbone vsq̧ ad ciuitatem cordubeñ. tantã multitudineʒ terre q̧ ex ea predictus Ixem fecit fieri vnam mesquitam intra fortaliciũ predicte ciuitatis cordubeñ. pluresq̧ alias mesq̃tas renouauit ⁊ de nouo fecit.

Vincunt christiani ⁊ capitur narchimana a karolo magno.

Vicesimũsecundũ bellũ int' saracenos ⁊ christianos accidit circa annũ dñi septingentesimum nonagesimũquartũ. ¶Tunc karolꝰ magnus rex francorũ de quo supradictuʒ est in bellis. xxviij. ⁊ xxix. congregauit magnum exercitum ⁊ venit contra ciuitatem barchinonensem. quia saraceni violenter eam ceperant. cum esset sub eius dominio: bellauitq̧ cum eis. ⁊ obtinuit ciuitatẽ: sed paucis elapsis diebus perdidit eam.

Vincũt xp̄iani ⁊ perimitur exercitus magnꝰ saracenorũ duces sub rege alfonso casto.

Tricesimūterciū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit circa annū dñi octingentesimūdecimū. tpe supradicti regis Alfonsi casti. Tunc duo exercitus saracenoꝝ intrauerūt galeciā. dux vnius exercitus dicebať abobales. dux vͦo alterius melchi. Sed sicut ipi intrauerūt aiose sic fuerūt expulsi viriliter. quia potestas p̄dicti regis alfonsi casti pugnauit cum eis victiq; sunt saraceni ⁊ multi eorum mortui. alij vͦo fugierunt. ſ; christiani insequētes eos occiderūt vnū ducē eorum in loco qui dicit̃ naron. alterū vͦo ducem perimerunt in flumine qui dicitur cepha.

Vicūt xp̄iani ⁊ pimitur ores rex meride per regē alfonsum.

Tricesimūquartū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi octingentesimoundecimo. Tunc em̄ ores rex meride congregauit magnū exercitū ⁊ venit vt pcurreret terram regis alfonsi. fixitq; sua tentoria sup beneuentū. Qd̄ cū sciuit p̄dictus rex alfonsus castus venit scelerit̃ contra eum bellauitq; cum eo. ⁊ occidit eum plurimiq; de exercitu saracenorum ibi perierūt. In quo bello ostēsa est fortitudo Bernardi filij comitis sauxij didaci. quia multos ex saraceis perimit.

Vincūt christiani ⁊ occiditur rex badayos per regem alfonsum castum.

Tricesimūquintū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi octingentesimoduodecimo. Tunc altamam rex pascensis q̄ vulgariter dicit̃ badayos; congregato magno exercitu venit sup samoram ⁊ obsedit eam. Rex aūt alfonsus castus predictus preparauit se potētissime et venit contra eum: bellauitq; cum eo. et occidit eū ac plurimos saracenos cū eo: ⁊ qui potuerūt euadere fugierunt: sed rex alfonsus secutus est fugiētes viriliter ⁊ multos eorum interfecit. sic q̄ paucissimi fuerūt qui euadere potuerunt per fugam.

Vincūt xp̄iani ⁊ perimuntur vltra duodecim milia saracenorum per regē alfonsuȝ castum.

Tricesimūsextū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno sequenti scȝ octingentesimotredecimo. Tūc intrauit vnus magnus exercitus saracenorū in terram supradicti regis alfonsi casti. Et cum saraceni gloriarent̃ in mľtitudine sua diuisi fuerunt in duas ptes: quarū vna iuit cōtra locum illum vbi erat predictus rex alfonsus. Cuȝ ergo sciuit rex alfonsus castus audacter iuit contra poluezerā Altera vͦo contra eos cū exercitu suo ⁊ fecit similiter duas ptes sui exercitus. Et cū vna misit bernardum de quo supradiximus contra illos saracenos q̄ ibant contra poluezeram. ⁊ ipse iuit cū altera parte contra alios venientes ad ad se. Bernardus vͦo inuenit se cū pte sua ⁊ habuit preliū magnuȝ cum illis racenis in loco qui dicit̃ valde moro q̄ est in fontaria portogalie ⁊ deuicit eos ⁊ plurimos ex illis interfecit. Sed rex alfonsus inuenit se cū altera pte q̄ ibat contra eū ⁊ pugnauit cuȝ illis ꝓpe flumen de orneso: ⁊ interfecit ibi .xij. milia saracenoꝝ. ⁊ deinde insequens eos tot fuerūt occisi q̄ paucissimi euaserūt ⁊ tunc rex alfonsus redijt de illo bello ditissimus ex spolijs saracenoꝝ.

Vincūt christiani ⁊ perimitur pditor machometus ⁊ castruȝ scē cristine capitur per regem alfonsum castum.

Tricesimūseptimū bellum int̃

ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i
octingenteſimodecimooctauo. Tunc
ſaracenus quidā noīe machometus q̄
cū multitudine magna ſaracenoꝝ ve-
nerat de merida ad regē alfonſū vt vi-
ueret cū eo predictus rex benigne euȝ
recepit in vaſallū ⁊ iurauit illi ſarace-
nus ꝙ ꝑ ſemꝑ eſſet fidelis regi alfonſo
ꝓpter qd̄ predictus rex precepit ꝙ ha-
bitaret cū multitudine ſua in galecia.
Sed qꝛ predictus ſaracenus erat ꝓdi
toꝛ ſicut bellauit contra abdarramē fi
lium albarema ramolim regis coꝛdu
beñ ⁊ videns ꝙ non poterat eū occide
re ex timoꝛe concepto. venit ad p̄dictū
regem alfonſum ſic tranſactis duobuſ
annis poſtq̄ȝ fuit in galetia aſſumpſit
eū dyabolus ⁊ eleuatus in ſuꝑbiaȝ vo
luit ſimilr̄ facere proditionē contra re-
gem alfonſum q̄obꝛem ꝯgregauit ma
gnū exercitū ſaracenoꝝū ⁊ incepit per-
currere ⁊ deſtruere totam terraȝ. Qd̄
cum rex alfonſus caſtus cognouit cō-
gregato exercitu ſuo venit ſuꝑ illuȝ ſa
racenū. ⁊ lȝ ipē nimiū confideret i mul
titudine militie ſue qn̄ ſciuit ꝙ rex Al-
fonſus veniebat ſuꝑ eū ꝑdidit coꝛ ⁊ cō
cepto grandi timoꝛe eleuauit ſe cuȝ ſu
is in quodam caſtro qd̄ dicit̄ ſctā chri-
ſtiana. ⁊ rex alfonſus obſedit eū ibideȝ
⁊ fecit fieri multas foueas circūquaq̄ȝ
⁊ ꝑfoꝛauerūt caſtrum in multis locis.
Cum ergo ille ſaracenus vidit ꝙ tantū
anguſtiabant̄ ⁊ ꝙ nihil aliud reſtabat
ſibi niſi moꝛs cuȝ multitudine ſarace-
noꝝ haberet reſumpto coꝛde exiuit ex
tra caſtrū ⁊ pugnauit cū rege alfonſo.
ꝫ in fine fuit victus ſaracenus ille cuȝ
oibus ſuis: ⁊ ipē fuit capt⁹ ⁊ caput ei⁹
abſciſum eſt. Sed ⁊ rex ſtatim caſtruȝ
illū cepit ⁊ moꝛtui ſunt in bello vltra .l
milia ſaracenoꝝ ⁊ plures eoꝝ deduxit
captiuos. Et ſic reuerſus eſt rex alfon
ſus onerū magnis cū diuitijs ⁊ hono-
re. Predictus rex Alfonſus caſtus re
gnauit .xlj. annis ⁊ moꝛtuus eſt. Suc
ceſſit ei in regno ramirus pꝛimus fili⁹
regis Bermudi.

Vincūt xp̄iani ⁊ ⁊ capitur ite
rum ciuitas barchmone.

TRiceſimūoctauū bellū inter ſa
racenos ⁊ xp̄ianos accidit an-
no dn̄i octingenteſimodecimo
nono. Tunc multitudo chꝛiſtianoꝛuȝ
venit ſuꝑ ciuitatē barchinone quaȝ ce
perant ſaraceni. Poſtq̄ȝ karol⁹ magn⁹
ipam conqueſtauit. Cū ergo predicta
multitudo xp̄ianoꝝ venit obſedit ciui
tatem ⁊ poſt multa certamina capta ē
ciuitas a xp̄ianis ꝑ tota terra circūqua
q̄ȝ. moꝛtuiq̄ȝ ſunt ibi plurimi ſaraceni.
Albaca v̄o amiramamolim cū exiuit
congregauit exercitū ſuum vt veniret
ad recuperandam terrā ꝑditam: ⁊ cum
ſe pꝛeꝑaret ad viam ꝑcuſſus eſt quadā
infirmitate de qua moꝛtuus eſt ⁊ ſic ceſ
ſauit tempeſtas illa.

Vincūt chriſtiani occiſis ſe-
ptuaginta milib⁹ ſaracenoruȝ.

TRiceſimūnonū belluȝ inter ſa
racenos ⁊ xp̄ianos accidit anno
dn̄i octingenteſimouiceſimoſe
cūdo imꝑante ludouico karoli magni
filio ⁊ ſedente in cathedra petri Euge-
nio papa. Ac regnante in regno legio
nis ramiro rege filio regis barremudi
Hic aūt rex ramirus ſucceſſit i regno
regi Alfonſo caſto ex eius pꝛecepto in
moꝛte. Cuȝ ergo audierint ſaraceni ꝙ
iſte regnabat miſerunt ſibi nuncios ꝙ
ſi volebat habere pacem ⁊ amoꝛeȝ cū
eis ꝙ daret eis quolibet anno centum
domicellas xp̄ianas quibus matrimo
nio copularent̄ ſicut fecerat olim rex
manregac⁹. ⁊ ꝙ .l. illarū eſſent filie no-
biliū. Alie v̄o quinq̄ginta filie ciuiū ⁊
burgenſiū quā ambaſiatā cum rex ra
mirus audiuit non modicum diſplicu
cuit ſibi. quia rem tam inboneſtam et

excomitam sibi nūciabāt ꝛ ꝓpterea cō
gregauit statim magnū exercitū ꝛ iuit
ad ꝑcurrendū subito terrā saracenorū
ꝑuenitq; vsq; ad naiarā destruendo et
comburendo villas ꝛ castra. ꝛ q̄cquid
inueniebat. qđ cū ꝑuenit ad noticiam
saracenoꝝ cōgregati sunt omēs simul
in vnū cōtra eū q̄si innumerabiles. et
habuerūt prelīū cū eo in quodā loco
q̄ dicit alnella: ꝛ xp̄iani fuerūt in bello
illo q̄si victi ꝛ retrocesserūt paulatim
retrahēdo se a saracenis quosq; ꝑuene
runt ad collem vnum q̄ dicit clanno et
nox tenebrosa cepit eos ibi ꝓpter qđ di
uisi fuerūt exercitus abinuicē. Cū er-
go xp̄iani essent cōgregati in colle illo
multis lacrimis orōnes fundebant ad
deū ne eos relinqueret: sed succurre-
ret ꝛ iuuaret contra illos inimicos su-
os. Permanētibus ergo illis in orōni
bus assiduis vt dictū est: rex Ramirus
somno grauatus ꝛ obdormiuit i som-
no illo. apparuit ei apl's iacobus dixit
q; sibi. Scias rex ramire q̄ cū dn̄s no-
ster ih̄s xp̄s diuisit oibus f̄ribus meis
apl'is omēs terre ꝓuincias mihi soli d
dit in custodiā totam hyspaniā vt eam
custodirem a manibus inimicorū fi-
dei: ꝛ postq̄ hec dixit sibi appropiqua
uit eidem ꝛ accepit eū ꝑ manū dixitq;
ei. sis fortis aīo ꝛ bn̄ firmus: q2 ego sū
apl's xp̄i Jacobus. ꝛ scias q̄ venio ad
te iuuandū cōtra inimicos tuos: ꝛ i ve
ritate certitudinaliter scias q̄ deuices
eos cum adiutorio dei. Dico etiā tibi
q̄ multi d tuis q̄bus preparata ē eterna
quies recipient ibi mortē. ꝛ vt in nullo
istoꝝ que tibi dico dubites videbis me
tu in bello ambulantē equo albo ma-
gnū vexillum gestantē. Tu ḡ statī cū
omibus tuis valde mane cōfitebimini
de omībus pctis vestris ꝛ recipiat' cor
pus ꝛ sanguinē dn̄i nostri ihesu christi
que postq̄ feceritis in nullo dubitetis
intrare preliū barba roꝝ vulnerando il
los ꝛ inuocando nomē dei ꝛ meū. q̄uīa
certitudinaliter scies q̄ oēs deuinces
q̄bus di tis: apl's di disparuit ante eū.
Rex aūt ramirus excitat' a somno sur
rexit ꝑcepit q̄ venirent epi ꝛ abbates.
ꝛ omes alij nobiles sui palacij q̄ cū ip-
so erant ꝛ narrauit eis oia que viderat
ꝛ audiuerat que ei dixerat apl'us iaco
bus. Perceptis ergo diuinis sacramē
tis ingressi sunt preliū in dei nomie ꝛ
apl'i iacobi ante se. ꝛ statim cū ingrede
rent preliū apparuit eis apl's Jacob'
sicut ꝓmiserat confortans eos ad bel-
lum: ꝫ ꝛ ipse terribiliter ꝑcutiebat sara
cenos. Christiani aūt cū viderūt apo-
stolū iacobum eos cōfortantem ꝛ ma
gnam cedē in saracenos facientē: irru
erunt viribus viriliter in hostes: confi
dentes in adiutorio dei ꝛ apl'i Jacobi
magnis vocibus acclamātes ꝛ dicen-
tes: deus adiuua ꝛ sancte iacobe. ꝛ sta
tim saraceni fuerūt victi. ꝛ mortui sūt
ex eis septem milia: ꝛ q̄ euadere potu-
erūt ꝑ fugam liberati sunt. Tūc cepit
rex ramirus calagurram ꝛ pl'a alia ca-
stra: ꝛ deinde rediit legionē diues ꝛ ho
noratus. ꝛ ex illo die habuerūt xp̄iani
in cōsuetudine cū ingrediunt bella cū
saracenis inuocare dicendo. deus ad-
iuua ꝛ sctē iacobe. ꝛ tpe istius regis in
cepit ordo scti iacobi. Vn̄ saracenis in
secuta est felicitas. ex illo etiā tūc nūq̄
fuerūt ausi petere a xp̄ianis redditus
neq; parias domicellarū cū nimiū op
primeret eos predictus rex ramirus i
fortitudine dei ꝛ apl'i iacobi. Predict'
rex ramirus fuit mitis ꝛ pius bonis. ꝫ
terribilis ꝛ fortis malis. q2 latronibus
extrahebat oculos. diuinatores ꝛ incā
tatores ignibus comburebat.

Vincūt christiani solutis se-ptuaginta nauibus igne.

Quadragesimū bellū int' sarace
nos ꝛ xp̄ianos accidit āno dn̄i
octingētesimo vicesimoquarto

imperante pꝛedicto Ludouico ⁊ ſedē‑te in cathedꝛa Petri valentino papa. Tūc applicuerūt ad poꝛtū galecie noꝛmāni qui erant gentes crudeliſſime et pagane neq; vnq; fuerūt viſe in terra illa. Et venerūt ibi in multitudine magnō ſolū hoīm: ſ; etiam nauiū. qđ cū pꝛedictus rex ramirus audiuit: ſtatim ꝯgregato ſuo exercitu iuit illuc cōtra eos ⁊ pugnauit cū eis in loco q̄ dicit̄ delpharo. Sed lz noꝛmāni eſſent gētes aſpere ⁊ foꝛtes victi tamē fuerunt: ⁊ multi ibi ꝑierūt. ⁊ q̄ euadere potuernut ꝑ mare fugierūt: ⁊ ꝑdiderūt ibi. lxx. naues q̄s ignibus cōcremauit rex ramirus. Lucratiq; ſūt ibi xp̄iani magnas diuitias ⁊ reuerſus ē pꝛedictus rex ī ciuitatē legionenſe; cū magnis diuitijs ⁊ honoꝛe. Regnauit aūt ſexannis ⁊ moꝛtuus eſt feliciter: ac ſepult⁹ ē in ciuitate ouetē. ⁊ ſucceſſit ei in regno Oꝛdone⁹ ei⁹ pꝛimus filius.

Vincunt chꝛiſtiani occiſa plurima ſaracenoꝛū multitudine:

Quadrageſimūpꝛimū bellū int̄ ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimovicesimo sexto. imꝑante ſupꝛadicto Ludouico. ⁊ ſedente in cathedra Petri gregoꝛio iiij. ac regnante in regno legionis Oꝛdoneo ſupꝛadicti reg̃ ramiri filio. Cū pꝛedictus rex rediret de vaſconia que ei rebellauerat ī ꝑncipio regni ſui ⁊ p⁹ occiſionē pluriū illoꝝ illā ſubiugaſſet nūciatū eſt ei quō magn⁹ exercitus ſaracenoꝝ veniebat cotra eum. q̄ audito aīoſe venit cōtra eos. pugnauitq; cum eis ⁊ deuicit eos plurimis coꝝ trucidatis. reliqui vō fugierūt ⁊ reuerſus ē cū victoꝛia ⁊ honoꝛe ac cum plurimis diuitijs ⁊ multitudine captiuoꝛu;. Iſte rex fuit mitis ⁊ pius exzelatoꝛ iuſticie ⁊ populauit multas ciuitates ex quibus rex alfonſus caſtus expulerat ſaracenos. ⁊ extūc manſerunt deſerte.

Vincūt chꝛiſtiani captis duobus ducibus ſaracenorum.

Quadrageſimūſecundū bellu; inter ſaracenos ⁊ chꝛiſtianos accidit anno ſequenti ſc; octingētesimouiceſimoſeptimo. Tūc em̄ dux quida; ſaracenus nomine Muca ab eucatin cum multitudine magna venit in cathaloniam vbi fecit plurima damna. deinde tranſiuit in pꝛouincia; ⁊ Franciam ꝑcurrens ⁊ deſtruens q̄c quid inuenire poterat: vbi plurimos chꝛiſtianos in bello occidit ⁊ cepit duos duces chꝛiſtianoꝛū quoꝛum vn⁹ dicebat̄ Saucius. alius vō petrem et honoꝛatos ferro carceribus mancipauit.

Vincūt chriſtiani peremptis innumerabilibus ſaracenis.

Quadrageſimūterciū bellu; inter ſaracenos ⁊ chꝛiſtianos accidit anno dn̄i octingenteſimouiceſimonono. Tūc pꝛedictus Muca ſaracenus eleuatus in ſuꝑbiam cum exercitu magno venit vt percurreret terram regis oꝛdonij ꝑdicti: ⁊ cepit vnu; locum qui dicebat̄ albaida: ⁊ circūdedit ea; muro foꝛti ⁊ turribus plurimis quod cum ſciuit pꝛedictus rex Oꝛdoneus congregato exercitu ſuo venit velociter ⁊ obſedit pꝛedictū caſtrum. Tūc pꝛedictus Muca non erat ibi: ſ; ſtati; cum audiuit q̄ venerat rex oꝛdoneus ⁊ obſederat caſtrum albaide. venit citius quo potuit vt ſuccurreret caſtro. et cum ꝑuenit ad montem qui dicit̄ garduſio: fixit ibi tentoꝛia ſua. Rex aūt oꝛdoneus cum cognouit hec diuiſit exercitum ſuum in duas partes. quaru; vnam dimiſit in obſidione caſtri. ⁊ cū altero occurrit pꝛedicto Muce ſaraceno. bellauitq; cum eo ⁊ perempti ſunt ibi gladio chꝛiſtianoꝝ vltra. xij. milia de militibus ſaracenoꝛū exceptis p ed

tibus quorum cedes fuit quasi innumerabilis. mortuus est etiam ibi quidam gener muce qui dicebatur Dan. Sed et ipse muca tribus vulneribus lancearum percussus cum paucis que remanserunt fugit a bello dimisit in bello quecunque habebat. Collegerunt ergo christiani spolia campi: et inuenerunt diuitias vltra modum et regressi sunt cum rege Ordoneo in castrum. Et post septem dies cepit ipm et interfecit omnes saracenos quos intus inuenit: et captiuabat mulieres cum paruulis earum. Destruxitque castrum vsque ad fundamentum et reuersus est ad terram suam cum diuitijs et honore. Cum predicta que acciderant muce cognouit quidam eius filius cuius nomen erat Lupus qui presidebat Toleti timore magno percussus. cepit quecunque habebat et venit ad regem ordoneum factusque est eius vasallus. qui postea pro regis ordonei seruitio multa bella contra saracenos: superauit semper victor existens.

Vincunt christiani occiso rege Corie saracenorum.

Quadragesimumquartum bellum inter saracenos et christianos accidit anno sequenti scilicet octingentesimotricesimo. Tunc enim predictus rex ordoneus produxit exercitum suum magnum: et iuit ad percurrendum terram saracenorum que dicitur geste et corea. Rex autem saracenus predicte ville que dicebatur Seyth. exiuit contra eum et commissum est durum bellum nimis: sed finaliter victus fuit rex saracenus et mortuus ibidem cum multitudine saracenorum. et rex ordoneus cepit tunc villam et inuenit intus multitudinem saracenorum cum mulieribus et filijs quos omnes deduxit captiuos et muniuit villam illam ac dimisit in fideli custodia.

Vincunt christiani et capitur ciuitas salmantina a rege ordonie

Quadragesimumquintum bellum inter saracenos et christianos accidit eodem supradicto anno. quia cum supradictus rex ordoneus rediret de predicto bello victoria habita venit cum exercitu suo super vnum saracenum qui dicebatur moyseios et dicebat se regem salmantinum: habuitque bellum cum eo et victus est rex saracenus cum omnibus suis et cum cede plurima saracenorum et tunc rex ordoneus ingressus est ciuitatem et captiuabat saracenos plurimos cum mulieribus et paruulis quos intus inuenit et reuersus est ad legionem cum magnis diuitijs et honore.

Vincunt saraceni et occidunt prope toletum. viij. milia xpianorum.

Quadragesimumsextum bellum inter saracenos et christianos accidit anno domini octingentesimotricesimoquinto. Tunc saraceni ciuitatis toleti audientes quod abdarramen amiramamolim hyspanie erat mortuus qui reliquerat xv. filios et. xij. filias. et quod machometus eius filius regnabat pro eo rebellati sunt et miserunt veloces nuncios predicto regi ordoneo quod daret eis adiutorium contra eum. Rex autem ordoneus noluit ire illuc in persona: sed misit eis vnum filium suum cum magno exercitu asturianorum et nauarrorum. Cum autem predictus machometus hoc sciuit preparauit se cum multitudine graui et venit super toletum: posuit quod insidias in quodam torrente qui dicitur tolete: et ipse cum paucis venit contra ciuitatem Speculatores autem qui erant extra ciuitatem cum viderent eum venientem cum paucis gentibus cogitauerunt quod non erant plures et notificauerunt existenti bus in ciuitate. Christiani ergo et saraceni toletani venerunt contra eum: et commisso prelio exierunt illi qui erant in insidijs et mortui sunt de christianis octo milia.

de toletanis vo.xiij. milia. Sed et pro memoria illius victorie canis ille machometus fecit amputari plurima capita illorū et transmisit illa cordubam et in maritimas partes et i affricā. Predictus aūt rex ordoneus regnauit decē annis et mortuꝰ ē ex q̄dā infirmitate q̄ dr podogra in oueto: et ibi sepultꝰ ē. successit ei in regno filiꝰ Alfonsus.iij.

Vincūt saraceni et capitur roma: ac magna pars tussie a soldano babylonie deuastatur.

Quadragesimūseptimū bellum inter saracenos et christianos accidit circa mortē predicti Gregorij pape.iiij. q̄ fuit ꝑm q̄sdam hystoriographus anno dn̄i octingentesimo tricesimooctauo. His tpibus portentū singulare apparuit primo in signo vginis: et ab illo signo in signū leonis cancri.geminoꝝ.thauri cucurrit ibiq₃ se figens globū igneū emisit: tūbarūq₃ plixitate₃ deposuit. impator q₃ ista diligenter examinans cū Egmardo philosopho cōtulit: ꝟ eiusdem potēti effectū exprimere noluit. Tūc impator ꝟ iunxit ꝙ regni mutatione₃ principisq₃ mortē pretendebat. Tunc egmardꝰ ad confortationē principis ꝓphete testiniū introduxit dicens a signis celi ne timueritis q̄ gentes pauent. et ait impator: nō aliū timere debemꝰ nisi illu₃ q̄ nostri et huiꝰ creator est sideris: ꝟ eius clementiā laudare tenemur q̄ nostra₃ inertiam talibus amouere dignat iudicijs. Qui ergo talia portenta cū appa rent oibus cōiter tangūt. Ideo oēs ꝓposse ad meliora festinare debemus vt misericordiā in illo dn̄ante cōsequi valeamus. Et l₃ tūc impressio illa imperatorē non tetigerit: tetigit tamē totu₃ statum ecclesie ex aduentu saracenoꝝ ad partes romanas. q2 tūc quida₃ scelerati xp̄iani miserūt ad soldanū babylonie vt veniret romā afferentes ꝙ leuiter possit totam ytaliam possidere. Tanta igit saracenoꝝ multitudo superueniens intrauit ytaliam vt totā superficiem terre quasi locuste viderent implere ac ꝑ portam cenrelensem intrās vi armorum roma₃ cepit ciuitasq₃ leonina expoliat oīno: et ecclesia scti Petri stabulū eq̄ꝝ efficit. et nō solū ꝑ saracenos roma tunc capta fuit: sed et magna pars thussie deuastat.

Vincūt xp̄iani et expellūtur a roma et tuscia saraceni.

Quadragesimūoctauū bellū inter saracenos et xp̄ianos accidit statim post p̄dicta. Nam ad petitionē pape Gregorij .iiij. supradicti Gurgo marchio lombardie cu₃ lombardis et ludouicus rex francoꝝ cum gallicis venientes post plurima bella saracenos cū multo effusione sanguis a roma et tota illa terra fugauerunt. q2 dictus Gregorius papa et Ludouicus impator quasi eodem tpe decesserunt. Ideo sunt notanda q̄ circa finē vtriusq₃ contigerunt. Unde appropinquātibus ad morte₃ fuit maxima solis eclipsis tm̄ ꝙ fuit obscuratus aer et tenebratus sicut ī nocte ita ꝙ sidera apparebant. Item luna sic recessit a sole ꝙ lumē recipe videbat sicut i nouilunio Post ꝟ egritudo impatoꝝ grauit īuasit q̄ statim ꝓuide de impio et regni et aīe sue saluti disposuit et eccl̄iastica sacramenta suscepit. mltaq₃ cū deuotiōe migrauit ad xp̄m. et gregoriꝰ papa q̄si in eodē tpe diē clausit extremū. ꝟ ex hystoria collecta fr̄is iohis de padua.

Vincūt christiani occisa saracenorum magna multitudine. et eccl̄a scti iacobi edificatur ꝑ regem alfonsum magnū ex lapidibus muro forti.

Q Uadragesimūnonū bellū₃ int̃ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimotricesimo nono impante Lothario filio supradicti impatoris ludouici. ⁊ sedente i cathedra petri Sergio papa. ij. Ac regn̄te in regno legionis rege alfonso. iij. q̄ fuit dictus magnꝰ. Iste fuit filiꝰ supradicti regis ordonij. de q̄ supra gloriosa bella narrata sunt. Et fuit rex pijssimꝰ elemosynis clarus. ip̄e fecit eccl'ia₃ sancti iacobi ex lapidibꝰ muro ⁊ forti ope fabricata. q₂ p̄mo erat de terra. Eo ergo tp̄e predictus rex alfonsus magnꝰ congregauit exercitū suū ex ꝓuincialibus ⁊ vasconibꝰ ⁊ nauarris venit ꝯtra terrā saracenoꝝ: cōfregit ⁊ destruxit q̄cunq₃ inuenit ⁊ cepit ꝑ vim villā quandam q̄ dicebat̃ tūc leijcia quā ignibus cōcremauit ⁊ occidit omēs saracenos q̄s ibi inuenit ⁊ reuersus est Ouetum magnis cū diuitijs ⁊ honore.

Vincūt xp̄iani peremptis pl'ibus saracenis per regē alfonsū

Q Uinquagesimū bellū int̃ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit sequenti anno sc₃ octingētesimoq̄dragesimo. Tūc magnus exercitus saracenoꝝ regis Toleti venit ad ꝓcurrēdū ⁊ destruēdū terram regis Alfonsi magni. Cū ergo predictus rex sciuit: venit cū exercitu suo ad eos: ⁊ bellauit cum eis in littore flumis dolei. victiq₃ fuerāt saraceni. ⁊ ꝑdiderūt ibi oīa que portauerant: ac mortui sūt ex saracenis quingenti. xl. Alij vo terga sunt dare coacti Sed ⁊ rex alfonlus secutꝰ est eos viriliter ⁊ occidit multos ex eis ac captiuauit. reuersusq₃ est ouetū cum magnis diuitijs ⁊ honore. In predicto bello fuit strenuissimus miles Bernardus delcarpio de quo supra mētio facta est cōsobrinus regis Alfonsi casti. Multas em̄ cedes in saracenos fecit nō solū zelo fidei: ₃ desiderio liberandi patre₃ suum comitē ditatū sauci: de quo supradictum est. quem rex alfonsus castꝰ in carceribus posuerat. quia sine scitu suo acceperat in vxorem sororem suam de qua predictū est Bernardu₃ habuit. ₃ licet ꝓpter hoc rebellauerit regi predicto: ⁊ vt debellaret regem fecisset castꝝ illud quod dicit̃ delcarpio ꝓpe salmanticam ⁊ aluam de tormes. tñ nunq₃ potuit ip̄m videre nisi mortuum dato castro regi cogitans ip̄m recipe viuū. vt plene continet̃ in generali hystoria hyspanie.

Hoc bello vincunt christiani sub bernardo delcarpio. et capitur balbastrū cū alijs locis.

Q Uinquagesimūprimū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idem tempus. Na₃ cū supradictus Bernardus delcarpio tradidit supradictum castru₃ regi ⁊ vidit patrem suū mortuū. fuit a rege Alfonso magno expulsus a regno suo ⁊ veīt in regnū Francie. sed cū in curia regis francie non fuisset receptus sicut ipse optauerat. reuersus est versus hyspaniam. ⁊ tūc habuit cū saracenis tria magna prelia: ⁊ semper fuit victoriosus. Occidit em̄ plurimos eoꝝ ⁊ habuit ex spolijs inumeras diuitias. cū quibus postea conquisiuit ex illo loco vbi predicta prelia habuit vsq₃ barbegal. ⁊ lucratus est barbastrum ⁊ segorbe ⁊ mōtem album.

Vincunt christiani sub rege alfonso ⁊ liberatur coymbra ab obsidione saracenorum.

Q Uinquagesimūsecundum bellum inter saracenos ⁊ christianos accidit anno dn̄i octingentesimo quinquagesimoquarto. Tūc p̄dictus rex alfonsus magnꝰ congregato exercitu suo iuit ad succurrendum

coimbriam quā tenebant saraceni obsessam. ⁊ pugnauit cū eis ⁊ deuicit eos cepitq; eam ⁊ posuit sub dominio suo ⁊ ꝑsecutus est saracenos ꝑcurrens plures alias ciuitates.

Vincūt christiani sub rege alfonso magno. ⁊ pro tuitōe patrie edificatur castrū magnum:

Quinquagesimūterciū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingentesimo sexagesimo. imꝑante luduico fratre supradicti lotharij imꝑatoris ⁊ sedente in cathedra petri Nicolao papa p̊. Tūc supradictus rex alfonsus magnus ꝯgregato exercitu magno xp̄ianoꝝ iuit ad ꝑcurrendā terram toleti ⁊ cremauit ac destruxit quecunq; inuenire potuit ꝓstrauitq; multa castra ⁊ fortalicia q̄ saraceni possidebant. ⁊ captiuauit plurimos saracenos. qd̓ videntes saraceni: timore magno ꝑcussi miserunt ei nuncios suos nūciātes eidē ꝗ sibi darent tributū si cōcederet eis pacē. Rex aūt alfonsus cōcessit eis treugas ꝑ tres annos ⁊ reuersus est in terrā suam cū magnis diuitijs ⁊ honore. Sed cū reuerteret̃ cepit vnū castrū qd̓ tenebāt saraceni qd̓ dicebat̃ quiqualubel. Istd̓ castrū nō intrauerat in treuga. ⁊ occidit ibi multos saracenos. ⁊ post hoc fecit vnū castruз magnū in maritimis asturiarū ꝓ defensione illius terre ne nauigantes inimici illā destruerēt ⁊ nomē illius castri dicit̃ Gordon. Et intra castrū fecit vnā ecc̄iam sub noīe sancti saluatoris quā fecit consecrari a duobꝰ archiep̄is ⁊ vno ep̄o q̄ʒ multis donis decorauit sp̄aliter dedit illi ecc̄ie quandā crucē de puro auro ornatā pluribꝰ lapidibus quā ip̄e mandauerat fieri. Fecit etiā in ecc̄ia sancti Jacobi quandaз capellā mire pulchritudinis ⁊ dotauit p̄dictaз ecc̄iam plurimis hereditatibꝰ ac ornauit illam auro ⁊ argento. necnō ornamentis ⁊ lapidibus p̄ciosis. Fecit etiam iste gloriosus rex alfonsus super corpa sanctoꝝ facūdi ⁊ primitiui ecclesiam mire magnitudinis ⁊ pulcritudinis. circa littus cey quā etiam dotauit ⁊ honorauit multis necessarijs.

Vincunt christiani per regeз alfonsum magnuз in senectute sua:

Quinquagesimūquartū belluз inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i octingentesimū octuagesimūsecūdū. Cū.n. predictus rex alfonsus magnus. xlvj. annis regnasset reliq̄t regnū ⁊ dedit illud filio suo garchie. ⁊ peregrinatus est i sanctū Jacobū. ⁊ cū reuerteret̃ rogauit filiū suū regem garchiam ꝗ traderet sigentes cum q̄bus adhuc semel vel bis posset ire cōtra saracenos in senectute sua qd̓ rex Garchias concessit eidem. Iuit ergo cū exercitu magno ⁊ cremauit ⁊ depredatꝰ est ⁊ destruxit magnaз terram saracenoꝝ. ⁊ reuersus est in nauarram cum grandi multitudine captiuorum ⁊ multis diuitijs et honore. Post hoc venit samorā vbi de infirmitate sua gloriose finiuit. ⁊ sepultus est in ecclesia sancte marie ciuitatis oueti cū vxore sua regina dn̄a xymena.

Christiani per regem gersiaз vincunt capto ayolas rege saracenorum:

Quinquagesimūq̄ntū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i octingentesimum octuagesimūterciū. Cum.n. p̄dictꝰ rex garchias post mortē patris regnaret in primo anno regni sui congregauit magnū exercitū suū ⁊ iuit ad ꝑcurrendaз terram saracenoꝝ. confregitq; multas villas ⁊ cremauit eas. ꝓstrauitq; mul-

ta castra. ⁊ pugnauit cum quodā sara-
cenoꝝ rege qui dicebat̃ ayolas ⁊ deui-
cto bello cepit illum regē ⁊ reuersus ē
in terram suā cum multitudine capti-
uoꝝ ac cum magnis diuitijs ⁊ honore
sed cum reuerteret̃ ex culpa illoꝝ q̃ re-
gem saracenū obseruabāt solutis a vin
culis fugit. Rex ꝑdictus garchias an-
no tercio regni sui mortuus ē feliciter
in ciuitate zamore. ⁊ deductū est corp⁹
eius ad ciuitatem oueti vbi honorifice
sepultus est.

Vincunt christiani sub rege ordonio secundo. ⁊ capitur ciuitas rogel:

Quinquagesimūsextū bellū int̃ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idez tp̄s. Mortuo .n. ꝑdicto rege garchia regnauit ꝓ eo frater eius ordoneus secūdus filius supradicti regis alfonsi magni. Iste ordoneus tp̄e patris sui cōgregauit magnū exercitū ⁊ intrauit terram saracenoꝝ ⁊ ꝑcurrit illam. ꝑcurrit etiaz ꝓuinciā beticā que est terra de gualderquenir ⁊ confregit multas ciuitates cremauitq̄ eas ⁊ destruxit ac plurimos saracenoꝝ captiuauit. cepit etiam in illo primo ingressu vnam de nobilioribus ⁊ fortiorib⁹ ciuitatib⁹ saracenoꝝ que tūc dicebat̃ roges ⁊ reuersus est in terram suam diues et cum honore.

Isto bello vincunt christiani sub rege ordonio secūdo. ⁊ capta talauera ignibus crematur

Quinquagesimūseptimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octigētesimo octuagesimosexto. Tunc ꝑdictus rex ordoneus secundus ꝯgregato exercitu suo iuit ⁊ obsedit talaueram. Saraceni vero cordubenses ⁊ alij circūuicini cuz hec audiuerunt venerūt ad succurrenduz ad ꝑdictam villam. Sed cum adiutorio altissimi rex ordone⁹ pugnauit cuz eis ⁊ deuicit eos. ꝑempti sunt etiaz ibi multi saraceni. Alij vero ꝑ fugam euaserunt. ⁊ tunc rex Ordoneus cepit illam villam ⁊ deꝑdatus est quicq̃d ibi inuenit ꝓstrauitq̄ muros ville ac illaz ignibus cremauit. ⁊ sic reuersus est in terram suam diues ⁊ cum honore. deduxitq̄ captiuū ducem exercitus cordubeñ. Alij tamen dicunt q̄ ꝑdictam cōquistam fecit iste ordoneus tēpe regis garchie fratris sui.

Per regē ordoneū secūdum capitur castrū albanie ⁊ christiani vinicunt.

Quinquagesimūoctauū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimo nonagesimo. Tunc .n. ꝑdictus rex ordoneus timens q̄ ꝑderet tp̄s suū si desisteret ab oppugnatōne inimicoꝝ fidei xp̄iane ꝓduxit exercitū suū magnū et iuit vt ꝑcurreret terraz meride. ⁊ cōfregit ac destruxit igne ⁊ ferro quicq̃d inuenit. Cepitq̄ vnū castrū qd̄ dicebatur calabri ⁊ nunc dicit̃ albame. Sic ergo post plurima certamina ⁊ victorias reuersus est in terrā suā cum multitudie captiuoꝝ vtriusq̄ sexus. ⁊ anteq̄ egrederet̃ de terra saracenoꝝ venerunt ad eum potentiores meride ac terre lucene. ac etiam rex passensis qui dicit̃ bedadios petētes ab eo treugas ꝓpter q̃s concedendas multitudinē immēsam pecunie obtulerunt eidē. ⁊ reuersus ē legionem cum magnis diuitijs ⁊ honore. Et tunc fecit mirificū illud tēplū ecclesie maioris in eadem ciuitate vbi prius erat suum regale palacium. Iacet sepultus rex in ecclesia ꝑdicta retro altare maius in pariete vbi trāsitus gētium efficit̃ circularis. successit ei in regno filius eius alfonsus quartus q̃ regnauit quinq̄ annis sed nihil magnifi

ei fecit contra saracenos. Hic motus quadā leuitate voluit ordinē intrare ⁊ de facto sic fecit renuncians regnū suū fratri suo ramiro. ⁊ cum pauco tempe remaneret in religione in monasterio sancti fecundi ꝓpe ceyam exiuit ab ordine ⁊ venit legionē. ⁊ rebellauit cum eadē ciuitate fratri suo volens iteruz regnare. qđ cum frater eius rex ramirus cognouit venit sup eum cum magno exercitu quem contra saracenos parauerat. ⁊ obsedit eum in eadem ciuitate duobus annis. finaliter dedit se rex alfonsus fratri suo rege ramiro qui eum cepit ⁊ posuit i carcerib⁹. ⁊ alios duos filios regis fruele q̄ rebellauerāt ei. extraxitq; oclos eoꝝ. ⁊ post duos annos rex alfonsus p̄dictus cecus mortuus ē ⁊ sepultus ibi legionis in monasterio sancti pauli.

Vincūt xp̄iani per regē ramirū secundum occisis .lxxx. milibus saracenoꝝ. ⁊ captiuato rege cesar augustano ꝓditore.

Quinquagesimūnonū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idem tēpus. Tunc abdarramen rex cordubeñ. ⁊ albenibaya rex cesar augustanus qui se fecerat vasallum regis ramiri cū terra sua cuz multitudine graui venerūt vt pcurrerent terram regis p̄dicti ramiri. ⁊ accesserūt vsq; ad locū qui dicit̄ smianchas: qđ cuz rex ramirus sciuit exiuit cōtra eos cuz exercitu suo ⁊ cōmissum est duꝝ bellū Sed cum adiutorio altissimi victi sūt saraceni ⁊ albeniabaya ꝓditor fuit captus. mortuiq; sunt de saracenis. lxxx. milia. Hec victoria fuit habita in die iusti ⁊ pastoris. ceteri v̄o saraceni fugierunt ⁊ recolligerūt se in quodā castro cum abdarramē. Sed rex ramirus insequens eos obsedit eos ⁊ captiuauit plurimos eoꝝ abdarramē furtim euadente. ⁊ reuersus est p̄dictus rex collectis spolijs campi innumerabilibus ⁊ cum rege ꝓditore vinculato ac cū multitudine captiuoꝝ in honore in ciuitatem legionensem.

Bello. lx. vincunt christiani sub rege ramiro secūdo:

Sexagesimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini octingentesimo. nonagesimosexto. Imperante heinrico primo. ⁊ sedēte in cathedra petri Johāne. xix. Tunc p̄dictus rex ramirus secundus ꝯgregauit exercitū suū: ⁊ obsedit quoddam castrū qđ antiquit⁹ dicebat̄ agraui. nunc v̄o dicit̄ calatrana. Saraceni aūt alioꝝ castroꝝ circūuicinoꝝ cū exiuerunt venerūt vt succurrerent p̄dicto castro de calthrana. ⁊ cōmissum est durum bellum inter eos ⁊ regem ramirū sed finaliter victi fuerunt saraceni perempta multitudine saracenoꝝ ⁊ reuersus est in terram suam cum magnis diuitijs ⁊ honore. Iste rex ramirus cum infirmaretur grauiter oueti precepit se differri ad ciuitatē legionensem vbi ex expoliauit se a regno qđ recepat a fratre suo alfonso dicens hec verba. Nudus egressus sum ex vtero mr̄is mee: ⁊ nudus reuertar illuc: dn̄s mihi adiutor non timebo q̄d faciet mihi homo. Quibus dictis aīam dedit in manib⁹ creatoris. ⁊ sepultus est in monasterio sancti saluatoris eiusdē ciuitatis quod ipse fecerat ꝓ filia sua domina elnira. et regnauit pro eo filius eius ordoneus tercius.

Vincūt christiani hoc bello. lxi. ⁊ capitur castrū de tharaco ꝑ comitē fernandū gundisalui:

Sexagesimūp̄mū bellū int̄ saracenos et xp̄ianos accidit circa annum dn̄i noningentesimum

Tũc regnante in regno legionis supra
dicto ordoneo tercio. Excitauit de⁹ qn
dam virꝝ i armis strẽnuũ. sibiq𝔷 dilectũ
comitẽ. s. fernãdũ gundisalui. cui⁹ filia
scz dña viraca vxor supradicti reg. erat
comes castelli qui ex desiderio seruiẽ-
di deo incepit bella durissima ꝯtra sa-
racenos. Et pmo cõgressu deuictis sa
racenis obtinuit castrũ qd dicit d tha-
raco qd est situatũ in altitudine cuius-
dã rupis pcise. Vnd saracenis euenit
tribulatio magna.

Vincunt xpiani ꝛ almansor cum. xij. legionibus bellatorũ fugatur per comitem fernãduz gundisalui cum. ccc. equitibus ex reuelatione quadã sibi facta

Sexagesimũsecundũ belluz int
saracenos ꝛ xpianos accidit an
no dñi noningentesimoprimo.
Tunc almanzor q erat potentior sara-
cenus existentiũ circa mare sub abdar
ramen amiramamolim hispanie ꝛ re-
gis cordubeñ. cum audiuit ꝙ comes
fernandus gundislai ceperat pdictum
castrũ de caraco iratus ac turbatus fu
it valde quare ꝯgregauit magnã ptãtẽ
regũ saracenoꝝ ꝛ militũ. aliarũq𝔷 gen-
tiũ quoꝝ numerus. xij. legionũ militũ
Vna legio est sex milia sex centũ sexa
ginta sex. Cum vo pdictus comes fer
nandus gundislaui cognouit ꝙ almã-
zor veniebat cõtra eũ in multitudie taz
graui. ꝛ ꝙ mirabat dicens ꝙ nõ eẽt lo-
cus in quo nõ quereret eũ misit statiz
nuncios suos p totuz castellũ vasallis
suis dicens ꝙ venirent ad eum. q2 ni-
miũ eis indigebat. qui visis lrĩs para-
to animo vnanimiter venerũt ad eum
cum qbus habuit consiliũ suũ qd esset
melius ire obuiam almanzor vel expe
ctare eum ꝛ inter alios miles qdaz di-
ctus gundisalus didaci sic locutus est
D dñe nõ mihi videt tps bellandi cuz
istis saracenis. Sed si aliquã viã posse
mus inuenire p quam istud bellũ im-
pediret hrẽm ego p bono cõsilio si vo
bis placeret. nec pter hoc debem⁹ hrẽ
p incõuenienti cõtribuere eis aliquid
aliud quicqd illud esset p quod posse-
mus mitigare iras saracenoꝝ ꝛ lucrari
treugas eoꝝ. q2 in multis alijs reb⁹ ex-
pendunt diuitie. in hoc ergo non debe
mus excusari. q2 in bello ponit homo
aliquotiens aĩam ꝛ corpus. ꝛ nihil ei p
dest aurum ꝛ argentũ ꝛ quicqd aliud.
Item saraceni sunt multi ꝛ bene arma
ti. nos vo sumus pauci ꝛ armis vacui
ꝛ si pter peccata nrã vincimur omẽs
erimus cõfracti ꝛ tota castella pdetur:
ꝛ ponet sub potestate saracenoꝝ. Sed
si istud bellũ non daret haberẽ p bono
cõsilio ꝛ p meliori ꝙ nos possem⁹ face
re vt non pderemur. sic ex nrõ defectu
nec aliquid nobis pdesset sine adiuto-
rio dñi nrĩ Jesu xpi. Dñe si locut⁹ sum
sine modo peto veniã. ꝛ dicet vnusqsq𝔷
illud qd sibi melius videt. Istud cõsi-
liũ non placuit pdicto comiti fernãdo
gundislai ꝛ quasi iratus dixit. Amici
volo respondere dono grandi saluo di
daci. ꝛ enarrando quecunq𝔷 dixit ostẽ
dam ꝙ nõ soluz nõ sunt dicenda ƺ nec
audienda. Ipse dicit primo ꝙ excuse-
mus bellum. sed cum homo nõ possit
excusare nec fugere mortẽ debet mori
honorificentius quo poterit. ꝛ sic treu
gas lucramur contribuendo eis aliqd
cum sumus dñi efficeremur serui. ꝛ vñ
deberemus castellũ extrahere a pena
ꝛ oppssione in qua est amplius ei du-
plicaretur. Cum ergo omnes vnd nos
descendimus feruẽter fidelitate deco-
rati ꝛ in eius obseruatione gloriabant
Ideo nõ curauerũt d morte sua. ꝛ isto
mõ impleuerũt quicqd voluerũt. ꝛ pu
gnauerunt viriliter ne aliquid indecẽs
facerent. pter qd reputari pñt nec vo-
luerũt habere hereditatẽ vnde ipi mi-

nus valerent q̄ omnes alij viuētes in toto mundo. et ꝓpter eorum magnā fidelitatē vicerūt semper inimicos suos. quia propter mortis timorē nūq̄ errorē aliquē facere voluerunt nec aliquid quod eis in inhonestū esset. et isto modo ipsi vicerūt inimicos suos. Quod ergo illi fecerūt debz in memoriā nostram venire et cōcordādo nos cū eis ac eorum facta obseruādo nūq̄ errabimus. Dimittamus ergo iam enarrare parentū magnalia et redeamus ad factum nostrum preparemus nos vt eamus ad bellum. et ꝓpter mortis timorē nullatenus dimittamus. quia cuz dei adiutorio et nostre fidelitatis vincemus inimicos nostros et extrahemus castelluz a pena et cōfractione in qua est. nec eorū multitudinē pauere debemus. quia plus pōt vnus leo q̄ decem oues. et occidēt triginta lupi triginta milia agnos. Sitis certi amici quod nos vincemus alimāzor hac vice. et erit magnus honor meus vester aūt maior ac de me facietis meliorē hoiem totius hispanie. Cum ergo predictus comes finiuit orōnem suā mouit se cum exercitu suo de loco qui dicitur muneon vbi tunc erat. et venit in locum qui dicitur lara. et inde ascēdēs equū suum intrauit montē vt venationi vacaret. Inuenitq̄ aprum quendā et secutus est eum solus. aper vero fugiēs eum recollegit se in quadā spelūca in qua solebat manere sed nō secutus ibi intrauit quandā ecclesiam paruam ibi ꝓpinquā. et posuit se retro altare. Ecclesia aūt illa tota erat exterius coopta quadam herba que dicitur edera sic quod nihil eius videbatur in qua tres monachi pauperrime viuebant. et vocabatur ecclesia illa sanctus petrus. Comes autem predictus insequēs aprum non potuit in equo pre arborū spissitudine intrare post aprum. descēdit ergo de equo et ligauit euz ad arborem secure. ipse vero secutus est vestigia apri pedes et ingressus est ecclesiam predictam. et accessit vsq̄ ad altare vbi porcus iacebat. cū aūt respexit locuz et vidit quod erat ecclesia timuit et noluit accedē ad altare. nec occidere aprum. licet ipse multū bene poterat illum occidere et ait. Domine deus quem timent omnes res mundi. si ego in hoc erram tu debes mihi veniam dare. cum ego nihil scirem huius sanctitatis. quia si ego sciuissem nō intrassem ibi vt talia facerem. quinimo venissem in peregrinatōem et oblatōnes tribuissem. Sed parce mihi tu pater potentissime fili virginis marie. et da mihi vigorem et adiuua me contra gentē paganam que venit ad destruendā castellam. quia si tu non seruas eam ego pro perdita illam habeo. tu ergo domine illam obserua et custodi eam. Cum autē finiuit predictus comes orationē suā venit ad eum vnus triuz illorum monachorum qui dicebatur pelagius. et interrogauit eum quis eēt et quid peteret. Comes vero ei nihil zelauit. dixitq̄ ei quod segregauerat se a gente sua et intrauit ibidē post illum aprum. Tūc monachus dixit ei. Rogo te ꝓpter deū et ꝓpter tuam bonitatē quod sis ista nocte meus hospes et dabo tibi panem ordei vt comedas. quia de tritico non habeo. et dabo tibi de alijs que potero habere. Quod cū comes audiuit nō refutauit sed cōuiuiuz acceptauit. et māsit ibidē illa nocte. Altera vero die de mane dixit monachus ille pelagius comiti. Certissime credas quod diriget deus negocia tua. et deuinces oēm potestatē illius almanzor. preliuz magnū habebis cum eis sed certissime vinces eos et tot ex eis occides quod non erit numerus. Item scias certissime quod recuperabis vnam magnā partem terre et effundes sanguinem regum et magnatū. et felicitas tua erit tāmagna quod per totum mundū exibit sonus militie tue. Verūtamē scias pro certo quod eris captiuus bis. Et oīa que tibi dico certitudinaliter

fcias ſic fore vẽtuta. Sed ꝛ ante terciũ
ſequentẽ diem eris poſitus in magno
cogitatu. qꝛ videbis totam gentẽ tuaꝫ
vltra moduꝫ pauore ꝑcuſſam propter
vnum terribile ſignum quod videbunt
nec erit ibi aliquis tam fortis ꝙ nõ lan
gueſcat timore. Sed tu ſtatim cõforta
eos melioribꝰ verbis q̃bus poteris ex-
ponendo ſignũ ꝛ ipi ſtatim ꝑdẽt timo
rem. ꝛ exnunc vade feliciter. inuenieſ-
q̃ꝫ oĩes tuos triſtes planctus ꝛ luctus
ꝓpter te facientes ꝛ cogintantes ꝙ ſis
captus vel mortuꝰ a ſaracenis. ꝛ ꝙ ma
neant ſine dominio ꝛ ſine aliquo tuto
re. Sed rogo te ꝛ peto iſtud donum ꝙ
poſtq̃ꝫ deuiceris campũ recorderis hꝰ
paupcule ſocietatis ꝛ huiꝰ tam paupri
mi loci ꝛ tam paupis hoſpitalitatis ſic̃
recepiſti. qꝛ nos tres monachi ſumus
ſoli facientes paupem vitam. ꝛ ſi deus
nobis nõ mitteret ſuã mercedẽ deuora
rent nos beſtie fere hꝰ montis. Comes
ꝑo rñdens ei dicit: frater pelagi amice
nõ timeatis ꝑdere ſeruitiũ qꝺ mihi fe-
ciſtis. qꝛ ſi deus concedit mihi hãc litẽ
vincere. ego ꝓmitto huic loco totã me-
am quintã ꝑtẽ oĩm que lucratus fuero
ꝛ vltra hoc cuꝫ mortuus fuero hic ꝑci
piam ſepeliri corpus meũ. vt hic locuſ
factus ꝓpter me ſit melioratus ꝛ magis
honoratus. faciamq̃ꝫ alterã ecciaꝫ ma-
iorem hac vbi poſſint manere plures
monachi et maior conuentus. Et da-
bo eis in quo viuant ꝛ omnia que eis
neceſſaria fuerint. Sic ergo facto vale
venit p̃dictus comes in p̃dictũ locum
delara. ꝛ inuenerat ſuos ſic̃ dixerat pe
lagius monachus. ſed eoꝝ triſticia ver
ſa eſt in gaudiũ ꝛ leticiam. Narrauitq̃ꝫ
eis oĩa que ſibi acciderant cum mona-
cho pelagio. Altera aũt die p̃cepit mo
ueri gentes eius qui ita pauce erant ꝙ
mille ſaraceni erant ꝓ vno xp̃iano. Sꝫ
lꝫ eſſent pauci erant tñ optimi milites
ꝛ habebant bonũ cor adiuuandi dñm
ſuũ. Venerunt ergo ad locum vbi mu
tuo ſe videbant xp̃iani ꝛ ſaraceni. ꝛ tã-
ta erat multitudo ſaracenoꝝ ꝙ mõtes
ꝛ valles videbanẗ coopti eis. veniebãt
q̃ꝫ ſonantibus tubis ꝛ ananfilis ꝛ faciẽ
tes magnũ tumultũ. ac cum grandi le
ticia cogitantes ꝙ vincerent ꝛ caperẽt
oẽs illos xp̃ianos. ꝛ tãta erat multitu
do ꝛ magnitudo vocum illoꝝ ꝙ vide-
baẗ ꝙ totus mundus veniebat ibideꝫ
Comes aũt fernandus gundiſalui exi-
ſtens in loco ſuo oĩa circũſpiciens cu-
piebat ſe iam videre cũ illis. Et ecce il-
la hora accidit ſignuꝫ qꝺ ſibi p̃dixerat
monachus pelagius. quia vnus de mi
litibus eius fortiſſimis aſcendit equũ
vnum pulchꝝ ꝛ velocẽ. vrgenſq̃ꝫ cũ cal
caribus vt exiret ante eos apta fuit ter
ra ꝛ deglutiuit eum cũ equo ſuo. Tũc
fuerunt oẽs ꝑcuſſi timore magno dicẽ
tes. ꝓpter peccata nr̃a iſtud accidit no-
bis. ꝛ bene apparet ꝙ deus dereliquet
nos. ꝛ fuerat nobis melius conſiliuꝫ ſi
reuerſi fueramꝰ. qꝛ ocularitер videmꝰ
ꝙ deus vult iuuare ſaracenos. quõ er-
go nos poterimus ire cõtra eũ. Sꝫ tũc
virtuoſus ille comes dixit eis: Amici
non faciatis ſic. nec velitis lucrari ma
lũ nomen ꝓ ſemꝑ. nec ꝑdatis cor ſine
vulneribus. nec oſtendatis in vobis ta
lem pũſillanimitatẽ. qꝛ ego volo vobis
oſtendere quid vobis oſtendit iſtud ſi
gnũ. Vnde exquo nos facimus terrã
ſubmergi cuꝫ ſit tam dura ꝛ tam fortis
quid aliud erit qꝺ nos poſſit ſufferre.
Et vos omnes eſtis hoies alte nobili-
tatis. ꝛ video nunc corda vr̃a languen
tia timore cõtra gentes que nõ ſunt ni-
ſi vmbra. ꝛ iõ vos nolite timere qꝛ ego
hac die deſiderabã me videre cũ almã
ʒor in campo. ꝛ expiri quõ ſcitis caſtel
lã cuſtodire dñm vr̃m. Poſtq̃ꝫ ergo p̃-
dictus comes finiuit ſermonẽ ſuuꝫ re-
ſumptis viribus ſuoꝝ militũ. ſicut vir
ſapiens in bello p̃cepit deuolui vexillũ

suū. ⁊ iuit virili aīo ⁊ sine timore pcute re saracenos ibantq castellā clamātes castilla castilla. Cōmissum est ergo durū bellū. ⁊ milites xpiani intantū fuerīt accensi desiderio pugnandi ⁊ adiuuādi dnm suū q nihil cogitabant de morte sua. tāstrenuissimi ergo fuerunt q vicerunt potestatē saracenoꝝ. ⁊ fugit Almanzor cū paucis. Hac die deus manifeste ostendit suā potestatē in hoc q trescenti milites xpiani tantā multitudinē saracenoꝝ ⁊ tā potentē virū sicut erat almanzor vicerūt. Victis ergo saracenis fugierunt a campo. Sed ⁊ comes fernandus gundisalui secutus est eos cum aliq̄bus de suis. ⁊ occidit plures eoꝝ. ⁊ expoliauerunt campū victoria habita. ⁊ inuenerūt in tētorijs multitudinē auri ⁊ argenti. ⁊ vasa ⁊ arma: ⁊ alia plura. sic q facti fuerūt ditissimi ꝑ semp. Et exinde venit predictus comes cū oībus suis ad supradictū monasteriū sancti petri. ⁊ dedit ibi multa donaria que inuenerat in tentorijs saracenoꝝ. deditq multitudinē diuitiaꝝ monacho pelagio amico suo. Et reuersus est in ciuitatem suam burgeñ. cum oībus suis vbi aliquibus diebus stetit ꝓpter vulnera sananda illoꝝ qui in bello vulnerati fuerant.

Hoc bello. lxiij. vincunt christiani per comitē fernandū gundisalui plurimis saracenis captis ⁊ trucidatis:

Sexagesimūtercium bellū inter saracenos ⁊ xpianos accidit circa idē tps. Tunc saraceni dolētes de victoria quā habuerat p̄dictus comes fernandus gundisalui. ⁊ scientes q ipse cū rege ordoneo. iij. supradicto erat vinculo amoris colligatus. cōgregauerūt exercitū magnū. ⁊ venerūt super sanctū stephanū de gormatio qui est in littore dorij. ⁊ obsederunt castrū illud ⁊ ꝓcurrerunt totam terrā vsq ad burgis. quod cū sciuit p̄dictus comes fernandus gundisalui venit aniose cōtra eos cū militia regis ⁊ sua. secutusq est eos vsq dorū bellans ⁊ occidēs plures eoꝝ. deuictisq saracenis reuersus est in terrā suā cū multitudine captiuoꝝ diuitijs ⁊ honore. Eodē anno mortuus est p̄dictus rex ordoneus. iij zamore. ⁊ sepultus ē in eccia sancti saluatoris ciuitatis legioneñ. quā cōstruxerat pater eius. ⁊ regnauit post eū sanxius prim⁹ qui fuit dictus grossus ex eo q pre pinguedine equitare nō poterat nisi cū difficultate. Iste fecit pacem cum saracenis. quia curauerunt eū a pinguedine sua. regnauit octo annis ⁊ occidit eū quodā venenato pomo comes gundisaluus qui dominaƀ vltra dorium. ⁊ sic iste qui nihil gloriosū fecit cōtra saracenos male finiuit. Jacet sepultus apud legionē in eccia sancti saluatoris iuxta patrem suū. Et regnauit ꝓ eo ramirus tercius filius eius.

Vincunt xpiani ꝑ comitē fernandū gundisalui: ⁊ fugatur secundo almansor perempta innumerabili multitudine saracenoꝝ.

Sexagesimūquartū bellū inter saracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi noningentesimo decio quinto. Tunc supradictus Almanzor dolens nimiū quia eum defecerat comes fernandus gundisaluus. sicut dictū est supra. lxj. transiuit vltra mare i affricam. ⁊ p̄cepit p̄dicari per omnem terram saracenoꝝ q venirent ad adiuuandū eum contra xpianū hispanie. ⁊ ad defendendū terram quam sui p̄decessores lucrati fuerant. Saraceni autem cum audiuerunt hanc p̄dicatōē ꝑ totam terrā diuulgatā venerunt ad

cum fine numero . sicut qui veniũt ad
indulgentiã cruciate quã nos xp̄iani fi
deliter accipimus cuꝫ sedes ap̄lica de-
bitis circũstantijs compensatis illã cõ
cedit. ⁊ vltra p̄dictas gentes innume-
ros. cõgregauit etiam ille almanzoꝛ to
tam ptãtem andaluzie. ⁊ sic venit cum
exercitu quasi innumerabili contra ca
stellam. vt destrueret totã terrã. ⁊ vt ca
peret p̄dictum comitem ⁊ occideret si
posset. Que omnia cum cognouit p̄di
ctus comes fernandus gundisalui cõ-
gregauit silr̄ om̄es castellanos. ⁊ venit
ad locuꝫ qui dicit̃ pꝛedra vita. Sarace
ni v̄o erant in vacinas. Comes autem
reliquit gentẽ suam in eodem loco de
pꝛedravita. ⁊ ip̄e solus cuꝫ duobus mi
litibus iuit velociter ⁊ secrete. vt vide-
ret monachũ pelagium amicũ suũ su-
pꝛadictũ qui ei dixerat altera vice ꝙ vi
ceret certitudinaliter almãzoꝛ . ⁊ signa
que accidere habebant. ⁊ cũ accessit ad
locũ dictũ est ei quõ iam decesserat a p̄
senti vita. qd̄ cũ comes audiuit ꝯtrista-
tus est valde. ⁊ ingressus ẽ ecciam illaꝫ
vt rogaret deum vt secum faceret miaꝫ
flexis ergo genib⁹ ante altare fecit hãc
oꝛõnem in habundãtia lachꝛymarũ di
cens. Dn̄e cũ magno amoꝛe tibi seruiẽ
di ego sustinui multa aduersa ⁊ dimisi
multa solatia. ⁊ sum in maxima inimi
citia cum saracenis ⁊ xp̄ianis. qꝛ reges
hispanie timoꝛe saracenoꝝ obliti sunt
tui qui es dn̄s eoꝝ. ⁊ facti sunt vasalli.
⁊ cuꝫ ego ꝙ timoꝛe moꝛtis errabãt ma
le contra me. Ego nunq̄ꝫ voiui socitatẽ
nec amoꝛẽ eoꝝ. ⁊ sic remãsi ego solus
ab omnibus derelictus inter omnes q̄
videntes me segregatũ ab oibus vt ini
micũ me respexerunt. Et cum saraceni
cognouerũt ꝙ nolebãt eis obedire cõ-
gregauerũt magnos exercit⁹ vltra ma
re ⁊ citra mare ⁊ venerũt sup me. ⁊ ego
cum tuo adiutoꝛio deuici saracenũ al-
manzoꝛ ⁊ oẽem eius ptãtẽ ⁊ occidi ibi
plures eoꝝ. Tu dn̄e dixisti ꝑ Esaiã pro
phetã ꝙ nunq̄ꝫ deficeres tibi seruienti-
bus. ego aũt om̄es alios reliqui vt tibi
seruirẽ. peto ergo dn̄e. ꝓ mercede ꝙ ha
beam ego tuũ adiutoꝛiũ. ⁊ vt defendas
castellã. qꝛ tota terra affrice venit super
me. ⁊ da mihi sensum ⁊ foꝛtitudinẽ vt
ego vincam hunc saracenũ almanzoꝛ.
⁊ oẽem eius ptãtem. ⁊ cum faceret au-
guratõem captus est quodã dulci som
no ⁊ doꝛmiuit ibi an̄ altare. Apparuit
q̄ꝫ sibi ille monachus sanctus pelagi⁹
indutus vestibus candidis sicut nix. ⁊
dixit ei doꝛmis fernãde gundisalui sur
ge ⁊ vade ad gentẽ tuam. qꝛ deus con
cessit tibi quicq̄d postulasti ab eo. ⁊ sci-
as certitudinaliter ꝙ vinces saracenũ
almanzoꝛ et oẽm eius ꝑtem. ⁊ ꝑdes ibi
multos d̄ gente tua. ⁊ adhuc dixit tibi
plus dn̄s noster. ꝙ qꝛ tu es eius vasal-
lus ⁊ ei facis seruitiũ toto coꝛde ꝙ mit
tit tibi ap̄lm iacobũ. ⁊ me cum multi-
tudine angeloꝝ ad adiutoꝛiũ tui. ⁊ ap-
parebimus omnes in bello cuꝫ armis
albis. ⁊ quilibet nr̄m ducet crucem in
suo vexillo. ⁊ cũ saraceni viderint nos
vincebunt̃ ⁊ dimittẽt tibi campũ. ami-
ce dixi tibi qd̄ mihi mandatũ fuit dece
tero volo recedere. ⁊ sic recessit a pꝛedi
cto comite. vigilans g̃ ip̄e ⁊ cogitãs in
illa visione oꝛando deũ humiliter. au-
diuit quandã vocẽ dicentẽ sibi surge ⁊
vade in viam tuã. qꝛ iniuste ꝯ me agis
cuꝫ tantũ demoꝛaris ⁊ nõ des treugas
almanzoꝛ. nec facias cum eo paceꝫ ali-
quã. facies aũt de gente tua tres acies
⁊ intrabis tu cum paucioꝛibus ex par
te oꝛientis. ⁊ in illa acie ego ero tecum.
p̄cipies etiã ꝙ secunda acies ingredia
tur ex ꝑte occidentis. ⁊ in illa acie erit
beatus iacobus. Tercia v̄o acies intra
bit ex ꝑte aquilonis. ⁊ si sic oia feceris
non dubites quin deuincas almanzoꝛ
⁊ ego sum emilianus qui tibi venio ꝓ
nũciare. ⁊ scias ꝙ durabit bellũ tribus

diebus. Poſtq̄ ſanctus emilianus ꝑ-
dicta nunciauit exiuit comes a ſancto
petro ⁊ venit velociter in ꝑdictū locū
de predra vita vbi dimiſerat gentē ſuā
quā inuenerat iratam contra ſe dixerūt
q̄ ei. dn̄e ſine modo facis magnum ma-
lū. ⁊ ſi erraueritis iuſte accidet vobis.
qꝛ ſicut latro qui egredit̄ ad furandū
ſegregamini ⁊ lꝫ vos queramus inue-
nire nō poſſumus. ⁊ ſumus in hoc val-
de mali. qꝛ tantū vos ſufferimus. Vn̄
petimus ꝓ mercede ꝙ nō faciatis nos
ꝓditores. qꝛ nunq̄ fuerūt patres noſtri
nec parentes nr̄i. nec vnq̄ fuerūt i mū-
do fideliores q̄ illi vnde nos veniam⁹
Comes aūt fernandus gundiſalui rn̄-
dit. Amici rogo ꝙ me audiatis. qꝛ non
reſipiſco de hoc ꝙ feci. ⁊ cū ſciueritis.
non iudicabitis ꝙ tantū errauí. qꝛ ego
fui ad heremitoriū ſancti petri vt vide
rē amicū meū fratrem pelagiū. ⁊ cum
acceſſi audiui ꝙ erat mortuus. ⁊ oſten
derūt mihi locū vbi iacebat ſepultus.
Et deinde intraui ecc̄iam ⁊ fudi orōnē
⁊ venit ad me ꝑdictus monachus vbi
iacebam dormiēdo. dixitq̄ mihi exſur
ge amice qꝛ hora eſt. excitatus autē ni-
hil potui videre. ⁊ ſic exiſtens audiui
vocē magnā mihi dicentē de celo ſm̄
intellectū meū. Comes fernande gun
diſalui. ſurge vade viam tuam. qꝛ die
tercia vinces almanzor ⁊ oēm eius po
teſtatē repͥhendit etiam me qꝛ tantum
tardabā. ⁊ ꝙ ille cuius amore pugna
bā adiuuaret me. ⁊ qꝛ in heremitorio
illo alia vice fui bene cōſultus. ſic ꝙ de
uincerē almanzor. Jō nunc iterum iui
vt haberē conſiliū cū illo amico meo
pelagio. Et vt ſeruarē vos omnes ne ꝓ
pter defectū meū erraretis. qꝛ neceſſa
rium eſt vobis conſiliū dei ⁊ hoīm. qꝛ
ex quo almanzor tam magnū exercitū
cōgregauit multū intereſt nobis vt ta
liter faciamus ꝙ deum habeam⁹ ꝓ no
ſtra parte. Et iō ſimus oēs bōi milites
qꝛ non poſſumus fugam accipe ex ali
qua ꝑte. Et lꝫ velimus ire in aragoniā
vel nauarrā. vel ad oēs alios vicinos
noſtros oibus ſumus odioſi. ⁊ ſi pecca
tis noſtris exigentibus victi fuerimus
omnes vindicabunt̄ de nobis. ⁊ erim⁹
captiui ⁊ miſeri filijq̄ nr̄i capient̄ a ſa
racenis. Qui aūt iacet captiuus priua
tur oīm bono ⁊ vellet plus mortē quā
vitam cum videt ſua hereditari ab ini
micis ſuis. que vobis dico oīa bene in
telligitis. ⁊ ſi ꝓpter peccata nunc ſum⁹
victi nūq̄ nr̄a recupabimus. Dico aūt
vobis ex parte mea que cogito facere
ꝙ lꝫ ipi vellent me accipe ad vitā. ſcito
te ꝙ citius occidam meipm̄ q̄ me tra
dam captiuitati. Et iō oportꝫ ꝙ firme
tis inter vos ꝙ quicunq̄ fugerit a cam
po vl̄ ſe dederit captiuitati timore mor
tis ꝙ ſit ꝓditor. ⁊ cū mortu⁹ fuerit ꝙ ſit
cum iuda in inferno imppetuū. Cum
aūt caſtellani audierūt que dixit predi
ctus comes placuit eis oīno ⁊ oēs inie
runt fedus inter ſe ꝙ ante ſe exponerēt
morti q̄ ſe dare captiuitati. Altera er
go die de mane ꝑcepit ꝑdictus comes
ꝙ omnes armarent̄ vt darent bellū ſa
racenis. ⁊ ordinauit acies ſuas ſic̄ ei ꝑ
ceptū fuerat in ecc̄ia ſancti petri. man
dauitq̄ donoguſtio gūdiſalui ꝺ ſalas.
⁊ filijs ſuis ac duobus ꝯſobrinis comi
tis ꝙ irent in prima acie in qua fuerūt
ducenti milites. Deditq̄ eis ſex milia
peditū dē montaneis qui omnes erāt
homines veloces ⁊ valentes. In ſecun
da acie poſuit ꝓ duce donūlupū de vi
ſcaya cum illis determināya et de bir-
nana ⁊ de caſtella veteri de caſtro ⁊ de
aſturijs fuerunt. fuerūtq̄ in ſumma du
cēti milites ⁊ ſex milia peditū. Comes
vō fernandus gūdiſalui fuit in tercia
acie. ⁊ cum eo rodericus de couia ⁊ nu
mos ꝺ cama. ⁊ belas qui quos ipa die
comes fecerat milites viginti etiā ſcuti
feri ſui quos etiam eadem die fecerat

milites sũma oim̃ istius aciei fuit q̃nq̃
ginta militũ ⁊ triũ miliũ peditũ. prece-
pitq; oibus p̃dictus comes ꝙ si prima
die nõ possent vincere saracenos cũ au
dierint buccinã suam ꝙ retraherent se
a ꝓlio. ⁊ omẽs cõgregarent̃ sub vexillo
suo. Postq̃ȝ ergo omnes sic ordinauit
venerunt omnes in tentorijs suis. ⁊ ve
niente nocte viderunt ꝑ aera rabidum
quendã serpentẽ venire sanguine cruẽ
tatũ: ⁊ quasi vulneratũ emittẽtẽ tã for-
tes abites ꝙ nullus fuit ibi tam audax
quin timeret ⁊ tã magnos igneis emit
tebat ꝑ os ꝙ oẽs de exercitu se videbãt
adinuicem. Cũ aũt hec viderẽt excita-
uerũt comitẽ qui iam dormiebat. ꝫ tñ
cum ip̃e surrexit iam serpens ille trãsi-
ret. Attendens aũt p̃dictus comes po-
pulum suũ pauore ꝑcussum. qꝛ ex illa
visione ꝯceperant ꝙ erãt vincendi a sa
racenis. Precepit ꝙ oẽs cõgregarent̃
ad eum. dixitq; eis. Amici isti saraceni
sunt incãtatores ⁊ nigromantici ⁊ suis
innocatõibus vocant diabolũ q̃ ꝓ eis
facit multa pauorasa. Aliquis aũt sara
cenus qui ista scit facere fecit illam vi-
sionẽ ꝑ aera apparere vt eos terreret ta
li arte mala. cum ergo vos sitis hoies
intelligentes bene debetis scire ꝙ dia-
bolus nihil vobis facere põt. qꝛ bñ no-
scitis ꝙ dñs noster iesus xp̃c ꝑtãtez eis
abstulit. cõmendemus nos ergo deo q̃
oĩa fecit. qꝛ ip̃e potentissimus dandi ⁊
tollendi quicq̃d voluerit. ⁊ nihil ꝓpter
talia signa demus. Eat ergo vnusquis-
q; in hospiciũ suũ ⁊ d̃ bono mane sitis
oẽs armati in campo. Adiuuabit eñ
nos deus pater sua pietate. ⁊ de hoc si
tis certissimi ꝙ vincemus eos. talibus
ergo verbis comitis cõfortati oĩa sic fe
cerunt. ⁊ in gallicantu surrexerũt oẽs
⁊ audierunt missam suam. orauerũt ac
de peccatis suis cõtriti ⁊ ꝯfessi fuerunt
⁊ rogauerũt deũ ꝙ adiuuaret eos con

tra saracenos. Post hec equitauerunt
omnes bene armati oibus armis suis.
⁊ cum venit aurora parauerunt acies
suas sicut eis mandauerat comes. Sa
raceni silr̃ parauerunt acies suas ⁊ cõ-
missum est ꝓliũ magnũ mortuiq; sunt
multi ex vtraq; parte. occiditq; p̃dict᷒
comes quendã regem affrice saracenũ
⁊ impletus est campus corporib᷒ mor-
tuoꝝ tã ex xp̃ianis q̃ȝ ex saracenis. nec
alteri partiũ cõcessa est victoria eodem
die. Uerũtñ expulerunt xp̃iani sarace
nos a tentorijs suis ⁊ manserunt ipi il-
la nocte in eisdem in q̃bus inuenerunt
omnia necessaria. steteruntq; ꝑ totam
noctem armati. Altera aũt die ordina-
te sunt acies in campo ex vtraq; parte.
⁊ venerunt saraceni cõtra xp̃ianos ma
gnis vocibus acclamentes intantuȝ ꝙ
videbat̃ ꝙ totus mundus descendebat
in ꝓfundũ. xp̃iani silr̃ audita missa ex-
euntes contra eos inceperũt prelium:
⁊ durauit per totam dieȝ nec tamẽ vna
pars alteram vincere potuit. Fuerunt
⁊ in hoc secundo bello etiã multi mor
tui ex vtraq; parte. ⁊ plurimi vulnerati
⁊ reuersi sunt xp̃iani sup̃ueniẽte nocte
in tentorijs suis ceci tristes ⁊ vulnerati
Et prima vigilia noctis p̃cepit comes
p̃dictus vocari omnes suos ad se dixit
q; eis. Amici rogo ꝙ sitis fortes ⁊ ñ lã-
gueatis propter angustias p̃teritas. Di
co eivobis in veritate ꝙ cras vsq; ad ho
ram nonaȝ habebitis maximũ succur-
sum taliter ꝙ vincetis bellum istius sa-
raceni almanzor. Si ergo vultis ꝙ vin
dicam᷒ nos simus cras bono mane in
campo omnes ante solis ortum. ⁊ viri
li animo in eos irruentes nõ dem᷒ eis
spacium. quia scitote ꝙ ꝓuim dimittẽt
nobis campũ. ⁊ dico vobis ꝙ euadere
non poterunt quin sint mortui vel victi
Ibimusq; post eos ⁊ vindicabimur de
malis que nobis intulerunt. Sum eñ

bene ſecurus de nobis q̄ non erim⁹ vi-
cti. Citius enim nos permitterem⁹ mo
ri q̄ tali pati. Poſt verba comitis vnuſ
quiſq̄ iuit in manſionē ſuam dormie-
runt ⁊ quieuerunt. Surgentes aūt bo-
no mane ſicut eis p̄ceptū fuerat arma
uerunt ſe ⁊ ſaraceni ſilr̄ ac exierunt in
campū vt bellarent. Cōmiſſū eſt ergo
duriſſimū bellum inter vtroſq̄. ⁊ xpia
ni ducebant ante ſe ſignū crucis domi
ni noſtri ieſu xp̄i orantes toto corde vt
deus iuuaret eos contra inimicos ſu-
os. ⁊ tam grandis erat ſonus lanceaꝝ ⁊
ictus enſium ac alioꝝ armoꝝ q̄ longiſ
ſime audiebant. ⁊ lʒ multi xp̄ianoꝝ in
teriſſent. d̄ ſaracenis tamen nō erat nu-
merus in tantū vt habeant' q̄ enarrant
viuentes. Et p̄dictus comes vidit q̄ al
tiores homines ſue aciei erant mortui
⁊ q̄ alij erant deordiati ⁊ triſtes. ⁊ q̄ ci-
to poſſent deuinci ſi nō ſuccurrent ir-
ruit in ſaracenos viriliter animans ſuos
ad victoriam. ſed tot fuerūt mortui de
xp̄ianis q̄ non cogitabat iaʒ amplius
redire in caſtellaʒ. Cū ergo eſſet in ma-
xima preſſura incepit in mente orare deū
manibus pugnans ⁊ dicens. Dn̄e ex q̄
non poſſuʒ hanc litem eradicare nolo
liberare vitam meam licet poſſim. q̄a
intrabo talem locum prelij vbi occidar
quia ſi euaderēʒ mortē poſtmodū mo
rerer pre dolore videns caſtellā ſub po
teſtate ſaracenoꝝ. Et licet nos ſumus
magni peccatores cōtra nos nolite ira
ſci. ne velitis totam hanc terrā deſtrue
re eſſet etiam magnum malum ſi per-
deretur terra tam honorabilis ⁊ tābo-
na. O domine ieſu xp̄e ⁊ quare nō im
pleſtis que mihi miſiſtis nunciari. q̄. ſ.
ſuccurreretis in hoc bello. ⁊ ſi ego non
defeci vobis quare vos deficitis mihi
⁊ quia ſic eſt q̄ vos non eſtis contem-
ptus de me in aliquam culpam ego ce
cidi. Recipite ergo hunc comitatum
meum in veſtra cuſtodia al's totum de
ſtrueretur radicituſ. Cum ergo comes
p̄dictus talia inter ſe ⁊ deum loqueret
querulose licet ſemper pugnans virili
ter audiuit vocem quandam de celo di
centem ſibi fernande ſcias q̄ creſcit ti-
bi magnū adiutorium. magnus enim
ſuccurſus accedit ad te. Cum autem p̄
dictus comes eleuauit oculos ſuos in
altum ⁊ videret quis eſſet qui ſecum lo
quebatur. Et ecce vidit apoſtolum ia-
cobum ſtantem ſuper ſe cum multitu-
dine militū ⁊ militaribus ſplendenti-
bus armis crucis ſigno inſignitis fim
q̄ ſibi videbatur qui omnes ibant po-
tentiſſime p̄cutere ſaracenos aciebus
ſuis ordinatis. Quos cum viderūt ſa-
raceni timore magno percuſſi ſunt ne-
ſcientes quid facerent mirabantur etiā
multum vnde venerant ille gentes ar-
mate ⁊ inſignite omnes vno ſigno. Di
xitq̄ Almanzor. Quid potuit hoc eſſe
vel vnde potuit euenire taʒ magna po
teſtaſ comiti fernando. Et cum xp̄iani
qui iam erant quaſi victi viderūt apo-
ſtolum iacobum iam fortificati ſunt et
reſumptis viribus irruerunt in ſarace
nos ⁊ occiderunt multitudinē magnā
eoꝝ. Alij do terga ſunt dare coacti fu-
gientib⁹. ergo ſaracenis a campo ſecu-
tus eſt eos comes predictus duob⁹ die
bus ⁊ duabus noctibus. ⁊ occidit plu-
res eoꝝ. alios auteʒ captiuauit. Quar
ta autem die reuerſus eſt cū gente ſua
ad locum predicti belli de hacinas. et
queſierunt chriſtianos mortuos inter
ſaracenos mortuos. volebat eniʒ vnuſ
quiſq̄ ducere mortuum ſuum in locū
ſuum. Sed nobilis comeſ dixit eis. nō
habeo ꝓ bono vt ponatis dolorē in lo-
cis vr̄is. q2 planctib⁹ ⁊ lacrimis ñ pote
rim⁹ aliquē eoꝝ ad vitā reducē. recipite
ḡ cōſiliū meū. Ego habeo hic vnū he-
remitoriū q̄ eſt locus valde honorabil'

⁊ haberet̄ ego ꝓ bono ꝙ sepelirent̄ ibi. Ego etiam ꝓmisi ꝙ corpus meū ibi sepeliet̄ cum mortuus fuero ⁊ pugnabo vt locū illū diuitijs ⁊ honore cōpleam. Feceruntq; omnes iuxta cōsiliū comitis. ⁊ sepelierūt ibi mortuos suos. Dicit̄ nunc locus ille sanctus petrus đ arlancha. vbi fuerat ille sanctus mōachꝯ pelagius. ⁊ reuersi sunt vnusquisq; in locū suum cum magnis diuitijs ⁊ honore.

Vincunt christiani ⁊ angelus dn̄i pugnat ꝓ milite missas audiente cum deuotione:

Sexagesimūquintū belluꝫ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i noningentesimum octauū. Tūc mortuo supradicto rege sanctio ⁊ nobili comite fernādo gundisalui. ⁊ regnante ramiro tercio filio p̄dicti regis; cum comes gratias fernandi filius p̄dicti comitis fernandi gūdisalui esset in castro sancti Stephani đ gormacio. quē ip̄e vi lucratus fuerat a saracenis ibi existēs habuit multa bella cum saracenis; sed vnū signāter hic annotabo ꝓpter vnū singulare miraculū qđ ibi accidit. Dolentes. n. saraceni de perdito castro quadā dieuenerunt ī multitudinē magna de gormacio ad vadum qui dicit̄ eleastaial. Quod cuꝫ p̄dictus comes sciuit exiuit ad eos cum suis audita vna missa ⁊ cōmissum est durū bellū inter vtrosq;. miles aūt quidā p̄dicti comitis q̄ dicebat̄ fernandꝯ cuotobinos remansit armatus genibꝯ flexis in eccia p̄dicti castri audiēs alias missas que dicebant̄ a mōachis quos ibi deduxerat comes a monasterio sancti petri de arlancha. habebat. n. miles ille in cōsuetudine nō exire ecciam q̄usq; oēs misse essent finite. Angelꝯ aūt dn̄i eius figura in ꝑsona armis ⁊ equo assumpta apparuit in bello qui tā fortiter bellauit ibidē ꝙ nullus ei silis fuit. Nam iste occidit militē illū saracenuꝫ q̄ ducebat vexillū saracenoꝝ. ꝓpter qđ factū eradicati ⁊ victi fuerūt saraceni. Reuertentibus ergo de bello cū victoria querebat comes ꝓ illo milite fernādo cuotobinos q̄ tam viriliter se habuerat ⁊ nō potens ip̄m reperire in cāpo miratus. venit in castrū ⁊ inuenit quō miles ille erat clausus in eccia p̄ verecundia nō ausus apparere. qꝛ nō fuerat in bello. ⁊ sic vocato ad se ac cognito miraculo inuenit in lorica eiꝯ ⁊ armis sui equi oīa signa ictuuꝫ que sibi in bello dederant saraceni. sicut ip̄i viderant et intellexerūt oēs ꝙ ꝓpter deuotōeꝫ quā ille miles habebat in auditōe missarū: deus miserat angelum suū in eius effigie. vt suppleret vicē eius in campo tēpore illo. ⁊ dederunt omnes ꝓpter tam manifestū miraculū gratias deo ⁊ virgini gloriose.

Meritis apostoli sancti iacobi vincunt christiani percussis grauissima infirmitate saraceni

Sexagesimūsextū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i noningentesimo tricesimo tercio. Tūc q̄dā rex saracenoꝝ cuiꝯ nomen alidraxi cū multitudine paganorū intrauit regnū portugalie ⁊ ꝑuenit destruendo quicq̄d inuenire poterat vsq; ad sanctū iacobū. Sed ꝓpter honorem ap̄li iacobi cū xp̄iani resistere non possent bellauit deus cōtra saracenos ꝑcussit. n. deus oēs saracenos quadaꝫ infirmitate grauissima. sic ꝙ oēs perierūt intātū ꝙ nō remaneret q̄ noua aliorꝝ nūciaret in terra sua. Eodē anno infirmatus fuit rex ramirus terciꝯ ⁊ mortuus est in ciuitate legionen̄ regnauit. xxv. ānis. ⁊ successit ei ī regno donꝯ beriundo filius regis sancij cōsobrinus regis predicti ramiri.

Vincunt christiani per regē beriundo. ⁊ iteruz a saracenis vincūtur eodē bello p almāsoꝛ

Sexagesimūseptimū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno domini noningētesimo tricesimo quinto. Tunc almanzoꝛ videns discoꝛdiā magnā inter xp̄ianos cōgregauit exercitū suū magnū saracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ q̇ cum eo se defederauerāt ⁊ intrauit terrā xp̄ianoꝝ. Incepitq; destruere ꝓuincias legionis ⁊ castelle ⁊ nauarre xp̄iani aūt erāt sic discoꝛdes ꝙ nullus erat qui alterū vellet adiuuare. ⁊ intantū ꝓcessit illa vice ꝙ a flumine doꝛij qđ erat tunc signū diuisionis inter saracenos ⁊ xp̄ianos ꝑuenit destruendo vsq; ad flumen qđ dicit̄ estolam. ⁊ ibi fixit tentoꝛia sua. Qđ cū sciuit rex beriūdo exiuit ꝯtra eū cū exercitu suo. bellauitq; cum eo viriliter. ⁊ moꝛtui sunt plurimi saraceni. Peruenit rex beriūdo bellans ⁊ occidens vsq; ad tentoꝛiū almāzoꝛ. Qđ cū vidit almanzoꝛ iratus vehementer ꝓiecit in terrā pileū aureuz: qđ ferebat in capite ſm moꝛē saracenorū in signū coꝛone. Erat. n. cōsuetudis saracenoꝝ regū mittere in terrā ꝓdictū pileū in signū magni doloꝛis. ⁊ ire respectu suoꝝ. q: non vincebāt inimicos Qđ videntes saraceni resumptis viribus irruerūt viriliter in xp̄ianos intātū ꝙ secuti sunt eos vsq; ad poꝛtas ciuitatis legioneñ. ⁊ post paucos dies cepe rant ciuitatē nisi fuiss; multitudo pluuiarū yemis. ꝓpter quā necessario habuit recedere almanzoꝛ. ⁊ sic reuersus est in ciuitate coꝛdubeñ cum diuitijs ⁊ honoꝛe.

Vincunt saraceni et capitur ciuitas lagioneñ. per almāsor.

Sexagesimūoctauū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi noningentesimo tricesimosexto. Tunc supꝛadictus almanzoꝛ venit cuz multitudine graui. ⁊ obsedit ꝑdictā ciuitatē legioñ. ⁊ tāta fuit ⁊ violenta expugnatio vꝛbis ꝙ cōfregit murū in duabus ꝑtibus. s. ex ꝑte occidentis ⁊ ex ꝑte meridiei. Comes autē galecie guilhelmus gundisalui q̇ ibi venerat ex regis ꝑcepto vt defenderet ciuitatē. iacebat tunc in lecto multū infirmus. ⁊ cū sciuit ꝙ murus erat ruptus in duplici parte. fecit se armari oib⁹ armis. ⁊ deferri in lecto ad locū vbi murus erat magis confractus. q: ibi erat maioꝛ pꝛessura ⁊ periculosioꝛ locus. Hoc aūt ipē faciebat vt ibi occideret̄ anteq; videret cōfractōez ciuitatis. Ipo ergo iacēte in lecto tribus dieb⁹ defendit locum illuz ruptū ⁊ moꝛtui sunt plures ex vtraq; parte. sed finaliter occisus est ibi. ⁊ statim capta fuit ciuitas. ⁊ pꝛecepit almanzoꝛ ꝙ frangerent̄ oēs poꝛte ciuitatis. ⁊ ꝙ destruerēt̄ turres que erant ibi ex marmoꝛibus mirabilit̄ fabꝛicate. Et cum ꝑdictus almanzoꝛ destructa ciuitate voluit intrare monasteriū monachoꝝ sancti claudij extra muros vꝛgens cū calcaribus equū suum nō potuit ipm mouere ab eodē loco ſ; equus ibi crepuit medius. ꝓpter qđ ꝑdictus almanzoꝛ destitit a destructōne ꝑdicti monasterij. ⁊ dedit ibi multa donaria ſm ꝙ in eodē cōuentu pn̄te illustrissimo rege currico q̇ nunc regnat a pꝛioꝛe eiusdē audiui. Asserebatq; se vidisse de donarijs ill' que dederat almāzoꝛ ꝓpter ꝑdictū miraculū. ⁊ reuersus est almonzoꝛ coꝛdubam cum magnis diuitijs ⁊ honoꝛe.

Vincunt saraceni ⁊ occiduntur proditorie septem infantes de lara.

Sexagesimūnonū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa ꝑdictū tp̄s. Tunc q̇dam mi

les ꝙ dicebat rodericus belasquas fin-
xit se facere bellū saracenis velle ⁊ oc-
cultet tractauit cum almansor quomō
morti traderet septē frēs qui dicebant
septē infantes de lara cū eoꝝ pr̄e gun-
disaluo gustios ꝙ erant fortissimi bel-
latores ꝙ eo tempe repiri poterāt i mū
do. Causa aūt quare ipos tradidit mor
ti fuit vindicatio de aliqb⁹ iniurijs q̄s
vxor sua ⁊ ipse se reputabant recepisse
ab eis. Deduxit ergo eos suis verbis
blandis ꝓditorie cū exercitu magno vs
qꝫ in cāpū de almenara. ⁊ p̄misit illos
infantes vt dep̄darent campū. Ipi vo
habebant secū ducentos milites suos
qui exeuntes subito apparuit multitu
do innumerabilis saracenoꝝ veniens
sup eos ⁊ factū est p̄lium magnū sic ꝙ
interfecerūt multos ex saracenis. ꝫ de
xp̄ianis mortui sunt in illo certamine
illi ducenti milites. sic ꝙ non remanse
runt nisi septē infantes p̄dicti. Et cum
viderunt ꝙ ibi nihil restabat nisi vince
re vel mori cōmendauerūt se deo. ⁊ in
uocauerunt apl'm iacobū. ⁊ irruerūt vi
rili animo in saracenos interfecerūt plu
res ex eis. sic ꝙ nullus erat qui ante au
sus esset expectare eos. sed tāta erat sa-
racenoꝝ multitudo ꝙ p̄ lassitudine re-
traxerunt se ad quendā collē vt abster-
gerent facies suas a puluerib⁹. ⁊ cū ibi
ꝑuenissent inuenerūt ꝙ vnus eoꝝ defi
ciebat. s. fernādus gundisalui ꝙ in bel-
lo mortuus fuit. ꝓpter cui⁹ mortem ni
miū doluerunt. Existentes ergo ibi ha
buerūt verbū suū cum saracenis petē-
tes treugas quousqꝫ nunciarēt p̄dicto
roderico belasquas si vellet eos iuua-
re ⁊ cōcesserunt eis. Miserūt ergo di-
dacum gundisalui vnū ex eis sed nihil
potuit obtinere. Reuersus ergo ad fra
tres suos narrauit eis crudelitatē illi⁹
ꝓditoris. ⁊ factum est ꝙ mille equites
ꝙ erant cū p̄dicto roderico belasquas
mouerūt se vt venirent ⁊ succurrerent

infantibus. Sed cū cognouit ꝓditor il
le ꝙ erat eoꝝ capitane⁹ verbis suis fal-
lacibus impediuit aduentū eoꝝ nō tñ
sic potuit impedire qn trecenti illoꝝ
transirent ad eos aīo moriendi vel vi-
uendi cum eis; videntes ꝓditōez sui ca
pitanei. Juncti ergo illis irruerūt secū
do in saracenos. ⁊ factū est p̄lium asp-
rimū tale quale nunqꝫ quis audiuit in
tam ꝑuo numero. ⁊ tanta fuit cedes sa
racenoꝝ ꝙ anteqꝫ aliquis eoꝝ occide-
ret ꝑimerūt vltra duo milia saraceno-
rū. Sed finaliter bellando intra multi
tudinē tam grauē mortui fuerūt illi tri
centi milites ⁊ remanserunt soli p̄dicti
sex infantes. ⁊ tam fessi erant ꝙ iam nō
poterant leuare brachia ensibus suis.
Cum aūt viderūt eos ita fessos capita
nei saracenoꝝ. s. viara ⁊ galue ꝓpter eo
rū strēnuitates traxerūt eos a pressura
belli. ⁊ duxerūt eos ad tētoria sua. ⁊ fe
cerunt ꝙ deponerent arma eoꝝ. dede-
runtqꝫ eis ad comedendū panē ⁊ bibē
dū vinū. Sed cū ꝓditor ille rodericus
belasquas hoc cognouit misit nūcios
suos capitaneis illis dicens ꝙ ipi ma-
lefaciebant cōcedentes vitā talibus ho
minib⁹ sicut illis. ⁊ ꝙ de hoc posset eis
malū euenire. ⁊ ꝙ si sic facerent ꝙ ipse
nō rediret amplius in castellā ꝫ iret ad
almanzor ⁊ faceret ꝙ caperent ab eo.
timentes ergo illi ne aliquid malū eis
eueniret ab almanzor excusantes se ab
infantibus. ꝓpter hoc reduxerunt eos
cum armis suis. sicut primo erant in
campū vbi primo fuerant. quos cū vi-
derunt saraceni pulsatis atamboribus
suis irruerūt in eos in tanta multitudi
ne. sicut cadit pluuia de celo. ⁊ factum
est p̄liū crudelius qꝫ prius fuerat sic ꝙ
breui tpe occiderunt duo milia ⁊. lx. et
vltra saracenos sicut narrat historia. ⁊
inter ceteros frater minor qui dicebat
gundisaluus gundisalui terribiliora ⁊
mirabiliora super alios faciebat. ꝫ tam-

ta erat multitudo saracenoꝝ ꝙ nō potuerunt eos tolerare. ⁊ intātū fessi erāt ꝙ nullo mō poterant iam moueri nec equi eoꝝ. Et lꝫ amplius bellare voluissent armis carebant. qꝛ iam confracte enses eoꝝ. Cum ergo saraceni viderūt ꝙ nō habebant arma occiderūt equos eoꝝ ⁊ ceperūt eos ⁊ expoliātes eos armis suis decapitauerūt eos vnū post alterū. sicut nati fuerant in ocul' p̄dicti ꝓditoris roderici belasquas. Et cū ꝑuenerūt ad gundisaluū qui erat mioꝛ eoꝝ videns oēs frēs suos ante se decapitatos cōcepto grandi doloꝛe resūꝑsit vires ⁊ quodā pugione qḋ habuit in manibus irruit in illū qui decapitauerat fratres suos. ꝑcussitq̄ ipm i gutture ⁊ mortuus est. cepitq̄ subito eius ensem ⁊ occidit cuꝫ eo vltra. xx. saracenos vt narrat historia. Captus est finaliter ⁊ decapitatus est ibi. Ecce quid fecit ꝓditoꝛ ille. sed postmodū hec proditio notabiliter fuit vindicata. qꝛ q̄dam filius patris eoꝝ quē habuit in quadā saracena q̄ dictus fuit mudaica gundisalui postmodū occidit illū ⁊. xxx. milites eius cum eo ⁊ vxoꝛem eius ignib⁹ cremauit. sicut plenius continet in generali historia hispanie.

Vincūt saraceni ⁊ cōburitur ciuitas sancti iacobi ab almansoꝛ ⁊ deducuntur campane ad mesquitam coꝛdubē. pro lampadibus in signum victorie.

Septuagesimū bellū inter saracenos ⁊ xpianos accidit anno dn̄i noningentesimo quadragesimoquinto. Tunc almanzoꝛ cōgregauit exercitū magnū ⁊ intrauit ꝓuinciā que dicit portugalia. destruxitq̄ villas ⁊ castra loca. ⁊ cum ꝑuenit ad mare ꝑcurrit ⁊ destruxit terram galecie ⁊ ꝑuenit vsq̄ ad ciuitatē sancti Jacobi quaꝫ cōbussit. intrauitq̄ sine timoꝛe vbi iacebat coꝛpus beati iacobi vt cōfringeret eius monumentū. Sed factus fuit q̄dam sonus terribilis circa eū quo territus fuit. Verūtamē accepit campanas minoꝛes quas secum deduxit in signū victoꝛie quas posuit ꝓ lampadib⁹ in mesquita coꝛdubeñ. vbi magno tp̄e steterunt. Sed anteq̄ almāzoꝛ recederet de terra illa ꝑcussus fuit ille cū exercitu suo a deo ꝓpter peccatū p̄sumptionis ⁊ feditatū quas fecerat in eccia sancti iacobi quadā terribili ⁊ fetida infirmitate quā dicunt medici detiarea: sic ꝙ quasi omnes sui exercitus fuerūt ibi mortui ⁊ confusi. ⁊ q̄ euaserunt postea mala moꝛte. s. subitanea finiuerūt. et cū hoc sciuit rex beriūdo misit plures gētes ad montana vbi se eleuauerāt saraceni remanētes ⁊ oēs ibi occisi sunt sic ꝙ vnus ex eis nō remansit. ⁊ almāzoꝛ reuersus fuit in terrā suā cū paucis.

Vincunt christiani perempta multitudie saracenoꝝ per comitem castelle garsias fernandi.

Septuagesimūprimū bellum inter saracenos ⁊ xpianos accidit anno dn̄i noningentesimo quadragesimoseptimo. Tunc quidam saracenus qui dicebatur abdemelique filius almanzoꝛ congregauit exexercitū suum vt percurreret ⁊ destrueret terrā xpianoꝝ. Qui perueniens vsq̄ ad ciuitatem legioneñ. destruxitq̄ quecūq̄ reliquerat almanzoꝛ pater eius tam in muris q̄ in turribus vsq̄ ad pauimentum vt non possent amplius illud edificare christiani. Sed supradictus comes castelle garsias fernandi venit viriliter contra eum cum multitudie militum ⁊ peditum qui fecit predictum saracenum eleuari a predicta ciuitate legioneñ. Secutusq̄ est eum fugien-

tem ⁊ interfecit plures saracenos sic q̃ ille saracenus cum magna pena ⁊ periculo reuersus est in ciuitatē cordubeñ. nec amplius ausus fuit attentare ꝑcurrere terram xp̄ianoꝝ.

Hoc bello vincunt christiani mortuo almāsor ac peremptis innumerabilib⁹ saracenis per regem beriūdo.

Septuagesimūsecundū bellum. l. inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi nongētesimo q̄dragesimooctauo. Tūc supradict⁹ rex legionis donus beriundo videns mala que saraceni ꝯtinuo inferebant xp̄ianis scripsit regi garsie nauarre: ⁊ predicto comite castelle garsie gundisalui. ⁊ ꝓpter fidei ⁊ salutē p̄rie ꝯfederati sunt contra saracenos. ⁊ ꝑduxit exercitum suum magnū. Rex p̄dictus beriundo ⁊ lꝫ infirmus esset fecit se deduci in lecto cui coiūctus est p̄dictus comes cū militia sua. Rex p̄dictus garsias nō venit in persona sed tñ misit exercitū suū. Omnes ergo p̄dicti coniuncti sunt in quodam loco ꝓpe seriam qui dicit̄ arabice canantaasor qđ nostra lingua dici archambonum. Almanzor etiā de quo supradictum est ꝯtraxerat exercitū suū magnū ⁊ intrans ꝑ castellam destruxit quicquid inuenire poterat. Cum ergo ꝑuenit ad eos habuit cum illis p̄lium suū magnū quod durauit ꝑ totā vnam diem vsq₃ ad noctem. sic q̃ vna ꝑs alteram deuincere non poterat. mortui tñ sunt ex parte saracenoꝝ quasi sine numero. ⁊ dimissum est bellum ꝓpter noctem supuenientē. al's ibi fuisset capt⁹ vel mortuus almanzor. Cum ergo vidit p̄dictus almanzor destructiōeꝫ gentis sue. non fuit ausus expectare bellū sequentis diei. ⁊ fugit de nocte. cūq₃ ꝑuenisset ad locuꝫ qui dr̄ bolgaecorax p̄ dolore ⁊ tristicia infirmatus est. nec vltra amplius comedit ⁊ bibit. ⁊ sic mortuus est. sepultusq₃ est in medina celi. Rex aūt p̄dictus cum oibus alijs xp̄ianis sequenti die parauerunt acies suas ad bellandū cogitantes saracenos stare in tentorijs suis. ⁊ cum hora diei spectarent ⁊ nullum saracenū inuenerunt accesserunt ad eoꝝ tentoria ⁊ expoliauerunt campuꝫ. Comes vō garchias fernandi secutus est saracenos qui tot ex eis interfecit q̃ paucissimi remanserunt viui. ⁊ reuersus est cum multitudine captiuoꝝ. Sic ergo ꝯuersus ille almansor qui sepe in bellis cōtra xp̄ianos fuerat victoriosus miserabiliter illa die a xp̄ianis fuit victus ⁊ mortuus. Illa aūt die qua almansor fuit victus ⁊ mortuus fuit visus quidā homo sub figura pastoris in littore gadalquenir. Clamans ac magnū planctū faciens. Dicebat. n. primo in arabico. ⁊ deinde lingua castellana. Incanātarazor ꝑdidit almanzor ꝑtātem ⁊ fastū suū ac leticiam. Cordubeñ. aūt qñ volebāt ire ad illum hoiem ⁊ ab eo querere quis erat ⁊ cur plorabat eleuabat̄ añ oculos eorum ⁊ non videbant eum. Iterum apparuit in alio loco dicens in lingua nostra en canantarazor perdio almanzor el antabor. Credit̄ q̃ ille diabolus in figura hois q̄ dolebat de destructōe saracenoꝝ ꝓpter mala que inferebant xp̄ianis sub duce pessimo Almanzor. Sequenti anno mortu⁹ ē feliciter p̄dictus rex beriundo. ⁊ sepultus est in ciuitate legioneñ. in eccia sancti iohānis baptiste. regnauit. xxvij. annis. Et successit i regno rex alfonsus quintus filius eius ⁊ incepit regnare cum esset etatis q̄nq₃ annoꝝ.

Hoc bello vincunt saraceni ⁊ capitur ciuitas abuleñ. morit̄q₃ in carceribus comes Garsias fernandi.

SEptuagesimũterciũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini noningentesimoqn quagesimonono. Et regnante i regno legionis Alfonso quinto p̄dicto. Tũc ꝓpter discordiam magnaꝫ inter predictum comitem garsiam fernandi ⁊ filium eius sauciũ saraceni congregauerũt exercitum magnũ ⁊ venerũt vt percurrerent terram xp̄ianoꝝ ceperũtqꝫ abulam que tũc populata fuerat. Deinde venerũt borormã et sanctũ Stephanũ destruxerũt. Destruxerũtqꝫ villam ⁊ ꝑ totam illam terrã crudeliter occidebãt xp̄ianos. Cum aũt p̄dictus comes sciuit amarã destructonem nõ potuit sustinere et licet gentes sue essent diuise inter se ⁊ filiũ eius ꝓposuit mori ꝓ defensione patrie. Venit ḡ viriliter ꝯtra saracenos bellauitqꝫ cum eis animose sed deo ꝑmittente victus fuit in bello ⁊ captus a saracenis: sed paucis elapsis diebꝰ mortuus est in carceribus de vulneribꝰ que recepat in bello et successit i comitatu castelle p̄dictus filiꝰ eius saucius qui postmoduꝫ optime defendit terrã suam ⁊ lucratus est penãfiel ⁊ sepulnedam maderuelum monteion et recuperauit gormacium ⁊ sanctuꝫ stephanum ⁊ ozomã que perdita fuerant cum eius pater esset in carcere. Iste fuit primus qui dedit libertatem militibus castellanis ꝙ nõ contribuerẽt nec irent i exercitu nisi dominꝰ daret eis solidum suũ. quia ante ꝯtribuebãt ⁊ ibãt in exercitu sine solidata.

Bello. lxxiiij. vincũt christiani per regem alfonsum quintũ ⁊ vindicatur mors comitis garsie fernandi.

SEptuagesimũquartũ belluꝫ inter Saracenos et xp̄ianos accidit ãno dñi noningentesimoseptuagesimotercio. Tũc p̄dictus rex alfonsus quintꝰ ⁊ comes castelle saucíꝰ non potentes sufferre iniuriam quam fecerant saraceni in occisione comitis garsie fernandi congregauerũt exercitum magnũ vna cum adiutorio nauarroꝝ ꝓpter fedus qđ inierat pater regis Alfonsi cum eis ⁊ ꝑuenit ad regnum toleti comburens et destruens quicquid inuenire poterat. Et ꝑtransiens inde ꝑuenit vsqꝫ ad ciuitatem cordobeñ. depdando ⁊ destruendo gladio et igne qcquid inuenire poterat. Qđ videntes saraceni vt eos dimiteret in pace dederũt ei magnũ thesaurum ⁊ plurima dona. Similiter rex toleti ⁊ cordubeñ. et reuersi sunt in terrã suã vindicata morte predicti comitis ⁊ cũ magnis diuitijs ⁊ honore. Predictꝰ rex alfonsus quintus reedificauit muros ⁊ turres ciuitatis legioneñ. q̄ destruxerat almanzor ⁊ filiꝰ eius. regnauitqꝫ. xxvij. ãnis ⁊ mortuus est in portugalia. Congregauerat eñi exercitũ suũ magnum ex desiderio seruiẽdi xp̄o ⁊ iuerat in p̄dictam terrã vt capet villã illã q̄ di viseo q̄ tũc erat saracenoꝝ: ⁊ cũ die quadã in armis respiceret hincinde murũ vt videret portaꝫ debiliorẽ ad ꝯquirendum ꝑcussus fuit sagitta in spatulis ⁊ sentiẽs se vulneratũ ad mortẽ facto testamẽto ⁊ ꝑceptis sacris feliciter migrauit ad dñm ⁊ sepultus est in ciuitate legioneñ. apud prẽꝫ suũ supradictũ. Regnauitqꝫ ꝓ eo filiꝰ eiꝰ donꝰ beriundo terciꝰ.

Vincũt christiani ⁊ liberatur pampilona a manibus saracenorum.

SEptuagesimũquintũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idem tp̄s. Tũc eñi tp̄e yemis venerũt saraceni in multitudine graui vt capent ⁊ frangerẽt ciuitatẽ pãpilone. Rex aũt saucíꝰ nauarre stabat tunc vltra portus q̄ dicit derontes valles et

eam sciuit doluit vehemēter ⁊ collecto exercitu suo disposuit se magno ꝑiculo ꝓpter niues magnas q̄ erāt in ꝑtibꝰ illis. Et cū vidit ꝙ aliter trāsire nō poterat feci abarcas de corijs crudis loco sotularīū ꝓ se ⁊ ꝓ omni gente sua: ⁊ sic transiuit portꝰ de nocte sine aliquo dāno licet cū magna pena ⁊ ꝓpterea dictus fuit postmodū rex sauciꝰ abarca. Cum ḡ fuit mane apparuit subito irruens sup saracenos q̄ obsessam tenebāt ciuitatē ⁊ tot interfecit ex eis ꝙ vix remansit q̄ posset renūciare in partibus suis q̄ acciderāt ibidez. Iste rex ambulans cū suis abarcis fecit multa bella cū saracenis ⁊ ꝯquisiuit multa loca in celtiberia ⁊ in carpentania q̄ vsqꝫ i hodiernū diē dicunt Donisaucij abarca. Regnauit .xxv. annis ⁊ successit ei i regno nauarre filiꝰ eiꝰ donus garsias tremerosus sic dictꝰ. q2 cū ingrediebatur bella tremebat valde in principio licet pꝰ ingressum esset fortissimꝰ miles q̄ dictus fuit abarca sicut pater. Quo mortuo successit ei in regno filiꝰ eiꝰ dictus sauciꝰ maior. Hic duxit in vxorē dn̄az elnirā filiā comitis saucij castelle ex q̄ habuit duos filios quoꝝ vnꝰ fuit dictꝰ donꝰ garsias ⁊ aliꝰ donꝰ fernandꝰ. quorū pr̄ nō remanente ꝓle infantꝫ garsie filij comitis saucij castelle cepit comitatuz castelle ex ꝑte vxoris sue. Et ipso mortuo donꝰ fernandꝰ filiꝰ eiꝰ q̄ duxerat in vxorē dn̄amj sauciā sororem regis legionis doni beriundi de quo supradictū est de eius cōsensu in eius nuptijs ductus est rex castelle. Rex aūt p̄dictꝰ donꝰ beriundo regnauit in regno legionis decem annis ⁊ mortuus ē in quodam bello qḋ accidit sibi cuz predicto rege Fernando et fratre eius rege garsia nauarre quod bellum celebratum prope Cariorem in quodam loco q̄ dicitur nantada in valle tamaron sic plenius continet in generali historia Hyspanie. et sepultus est in ciuitate legionen̄. cū vxore sua dn̄a Therasia. Quo mortuo p̄dictꝰ rex fernandꝰ collecto exercitu suo iuit legionē et obsedit eaz et finaliter receptus est in regem legionis q2 ei ꝑtinebat ⁊ sic ꝯiuncta sūt ista duo regna ⁊ ipse dictus est rex castelle et legionis et vocatus fuit rex fernandus magnus.

Vincūt christiani ⁊ capiuntur quinqꝫ reges saracenorum per Rodericum

Septuagesimūsextum bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimo .xvj. Regnāte in regno castelle ⁊ Legionis supradicto rege fernādo magno. Tūc excitauit deꝰ quendā virū sibi dilectuz ⁊ armis strennuū dictū Rodericuz de viuar. Iste fuit filiꝰ cuiusdā nobilis militis q̄ dicebat Numꝰ laynes quem genuit ex vxore sua legitima therasia numens filia comitis Numi aluaros de maya licet aliq̄ alia asserāt tn̄ hec ē rei veritas sicut pꝫ in cronica p̄dicti regis fernādi magni. Cum ergo ingrederent eo t̄pe quinqꝫ reges saracenoꝝ vt ꝑcurrerent castella transierūt sup ciuitatem burgen̄. ad montes doca ⁊ ꝑcurrerunt ville foracū ⁊ sctm̄ dominicū delacalsada ⁊ lucromū ⁊ nayaraz totāqꝫ illā terram ⁊ extrahebat magnā prisam captiuoꝝ bestiaꝝ gregū ⁊ armentoꝝ. Cū ergo ipsi irent cū tam grādi p̄da p̄dictus Rodericꝰ ꝯuocauit totā illā terrā ⁊ dedit illis saltū in montibꝰ doca. bellauitqꝫ cū eis ⁊ deuicit eos cepitqꝫ p̄dictos quinqꝫ reges viuos ⁊ cepit totā p̄dam suā ac cum illis captiuis regibꝰ ⁊ cum tota preda venit ad matrem suā ⁊ diuisit spolia nobilibus ⁊ omnibus alijs q̄ fuerūt cum eo in bello ⁊ facta est leticia magna ac laudauit deum propter victoriā ⁊ mercedē quā sibi fecerat. Di

plicꝫ nō habeo ꝓ bono tenere reges captiuos ſꝫ habeo ꝓ bono liberare eos vt vadāt libere in terrā ſuaꝫ. Soluit ergo illos quinqꝫ reges ſaracenos ⁊ ꝑcepit ꝙ abirent: ſꝫ ⁊ ipſi regratiati ſunt ꝓpter tantū beneficiū venienteſqꝫ in terrā ſuam benedicebāt ei ⁊ miſerūt ei parias cognoſcentes ſe volūtarie ſuos eſſe vaſallos. Hic rodericus ꝑegrinās in ſanctum iacobum recepit btm̄ Lazar ſub ſpecie leproſi in ſocietate ſua in menſa ⁊ lecto quem inuenit iacentem in luto in via horrētibꝰ ꝗ omībꝰ qui cū eo erāt nocte illa qua ſecū fuit in lecto cū dormiret rodericus inſufflauit ille leproſus flatu magno ꝑ ſpatulas Roderici ſic ꝙ flatus ille ꝑuenit vſqꝫ ad pectus ⁊ euigilans nō inuenit leproſuꝫ illū apd̄ ſe nec ampliꝰ eū videre potuit licet a lecto ſurgeret ⁊ euꝫ diligenter quereret. Reuerſus ergo ad lectū et luminaribꝰ incenſis cū diligenter cogitaret in his que ſibi in illo leproſo acciderant poſt paululū. Ecce apparuit vir quidem albis indutus veſtibꝰ qui dixit ei. Roderice dormis. Tūc rn̄dit et dixit nō dormio: ſed quis es tu q̄ tanta claritate et odore venis. Tūc ille rn̄dit ego ſum ſanctus Lazarꝰ quē tu recepiſti ⁊ cui multa bona feciſti ſub ſpecie gaui ex dei amore ⁊ ꝓpter honorē ⁊ bonuꝫ qd̄ mihi feciſti ꝯcedit tibi deus vnū magnū donum ꝙ cum flatꝰ ille quem ſenſiſti tibi euenerit ſcias ꝓ certo ꝙ omīa q̄ inceperis in bellis vel alias omīa feliciter cōſūmabis. Tuus honor creſcet de die i diem ⁊ erit timor tuus ſuꝑ ſaracenos ⁊ xp̄ianos ſed et inimici tui tibi nunqꝫ nocere poterūt morieris morte honorabili nunqꝫ eris victus ſed ſemper victor exiſtens. quia deus concedit tibi ſuam benedictionem fac ergo ſemper bonum et ſic diſparuit. Ille autē ſurgens a lecto genibꝰ flexis in terra fudit oratōnem ſuā ad deum gratias agens ꝓpter tāta beneficia. Hic poſt peregrinatōnem ſuam intrauit in campū cuꝫ Martino gundiſalui deuicit ⁊ occidit eum ꝓpter qd̄ lucratus eſt ciuitatē calagurritanā ꝓ rege fernando. quia erat queſtio ſuꝑ eadem inter ꝑdictum Fernandum regem et regem ramirū arragoni cuiꝰ eſſet et facta eſt concordia inter eos ꝙ illi duo milites pugnarent et ꝑti victoris ciuitas ꝯcederet.

Hoc bello vincūt chriſtiani ⁊ occiditur de alymaymon rex ſaracenorū.

SEptuageſimūſeptimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Milleſimo.xix. Tūc rex garſias nauarre ⁊ rex ſaracenoruꝫ Alymaymon ꝯgregauerūt exercitꝰ magnos ⁊ in loco qui dicit recurnaſeta factum eſt pliuꝫ magnū ⁊ mortuis plurimis ſaracenis victus eſt rex Alymaymon ⁊ mortuus in bello a ꝑdicto rege Garſias.

Chriſtiani vincunt per rodericum de viuar peremptis plurimis ſaracenis.

OEptuageſimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i Milleſimo.xxvij. Tūc cum ſupradictus rex Fernandus magnus eſſet in galechia venerunt Sarraceni cum exercitu magno vt conquererent excrematuram gentes vo illiꝰ terre miſerunt veloces nuncios predicto roderico viuar vt eis ſuccurreret qd̄ cū audiuit non detinuit ſe: ſed miſit ſtatī pro parentibus et amicis ſuis ⁊ venit contra predictos ſaracenos qui deducebant predam magnam captiuorum gregum et armentorum: et inuenit eos inter Achenſiam et ſanctum Stephanum de Gormatio. Irruit ergo in in eos virili animo et commiſſum eſt

bellū campale asperrimū vbi plurimi
ceciderūt saraceni. Deuicitq3 saracēos
τ secut⁹ est fugientes p. vij. leucas occi
dendo τ vulnerādo eos et reuersus est
honorifice cū tota preda quā3 ducebāt
saraceni τ tot fuerūt spolia campi i eo
ꝙ valuit q̄nta ps fuit ducentoꝝ equo-
rum τ valor centū miliū marcaꝝ argē
tei que oīa diuisit sine cupiditate bel
latorib⁹ suis τ reuersus est in terrā suā
cū diuitijs τ honoribus.

Hoc bello vincunt christiani per regem fernandum magnu3 et capitur viseū.

Septuagesimūnonū bellū inter
saracenos τ xp̄ianos accidit an
no dñi Millesimo. xxxiij. Tūc
ꝑdict⁹ rex fernand⁹ magn⁹ congregauit
exercitū suū magnū τ iuit ꝯtra sarace-
nos portugalie τ meridie et badayus.
q2 oīa hec tūc possidebant saraceni τ
cepit viribus ceam τ guneam q̄ sunt in
portugalia τ plura alia castra que erāt
circūcirca τ licet in illis remanerēt sa-
raceni ꝓ vasallis suis fortalicia tamen
semp ꝑmanserūt in regis ptāte τ obse-
dit viseum vbi mortu⁹ fuerat rex alfon
sus socer eius ex sagitta de quo supra-
dictu3 est τ in tanta ꝑssura tenuit eam
obsessā ꝙ cepit eā τ cepit illū saracenū
q̄ interfecerat sagita regē alfensū. Extra
xitq3 oculos ei⁹ τ ꝑscidit etiam ei⁹ ma-
nus τ pedes. In his rodericus supra-
dictus fuit strennuissimus miles.

Vincunt christiani τ capitur lamegū τ plura alia loca per fernandum magnū.

Octuagesimū bellū inter sarace-
nos τ xp̄ianos accidit anno do
mini Millesimo. xxxiiij. Tunc
supradictus rex fernandus magn⁹ cō-
gregato exercitu suo iuit super lame-
gum τ licet ciuitas esset fortissima sta-
tim tamen obsedit ea3 τ tot ingenia ac
castra lignea posuit circūquaq3 et tam
fortissime conquestauit ea3 ꝙ vi armo
rum cepit eam in qua inuenit multitu
dinem diuitiaꝝ τ cepit captiuos oēs
saracenos quos intus inuenit quoru3
maiorem ꝑtem retinuit ꝓ edificatione
ecclesiaꝝ que ꝓstrate fuerāt et post hec
iuit sup castrū sancti martini quod ia-
cet sup riuū de malua τ cepit eū ac de-
inde obsedit terrasam et cepit eam. Re
uersusq3 est in terram suam cum diui-
tijs et honore.

Isto bello vincūt christiani et p⁹ septem annos capitur conubra per regem fernandū magnum aperiēte sctō iacobo portas ciuitatis.

Octuagesimūprimu3 bellū inter
saracenos τ xp̄ianos accidit an
no domini Millesimo. xxxv.
Tūc predict⁹ rex fernandus magn⁹ cō
gregato exercitu suo voluit habere cō
nubram τ ꝯsilio ꝑdicti Roderici de vi
uar pegrinat⁹ est in sctm̄ Jacobū dixit
eñ sibi ꝙ de⁹ iuuaret eū ad capiendu3
illā τ insup qd̄ in reditu volebat ꝙ eu3
faceret militē τ ꝙ credebat se receptuꝝ
militiā ꝫ conubrā. Acceuit ḡ illustris
rex ꝯsilio ei⁹ multas el'ynas p viam di
stribuens τ māsit ibidem in orone tri-
bus dieb⁹ petens a deo adiuuari in eo
ꝙ desiderabat meritis apl'i iacobi. Ve
nit ergo post hoc cum exercitu suo ma
gno τ obsedit conubriā. posuitq3 inge-
nia τ castra lignea circūquaq3 sed villa
erat tam fort' τ tam magna ꝙ septē an
nis stetit in ei⁹ obsidione τ ꝓpter tanta3
dilatōnem tempis et inopiam victuali
um iam volebant xp̄iani dimittere ob
sidionem. sed monachi cuiusdam mo
nasterij qui vsq3 in hodiernum die3 di
cit larmano viuentes de labore manu

dm suaꝝ ex longo tꝑe fecerāt magnaꝫ
ꝓuisionē victualiū secrete hēbant eñ
multitudinē tritici ⁊ ordei miliȷ̈ ⁊ legu
minū sentiētes ergo ꝙ rex volebat rece
dere venerūt velociter ad regē ⁊ dixerūt
ei ꝙ nō amoueret obsidionē. qꝛ ipsi da
rent cibaria ex his q̄ longo tꝑe ꝯgrega
uerant ⁊ factū est sic. Naꝫ dederūt suf-
ficientiā exercitui quousqꝫ saraceni de-
ficiebāt fame. fames ergo ⁊ pugna sine
intermissione deduxerūt saracenos ad
hoc ꝙ venerūt ⁊ ꝓcidentes añ regē fer-
nandū petierūt ꝓ mercede solā vitaꝫ ⁊
ꝙ darent ei villā ⁊ oīa q̄ hēbant. Pi
us ergo rex ꝯcessit eis vitam ⁊ ipsi de-
derūt ei villā. quadā die dñica hora ter
cia. Sꝫ interī ꝙ p̄dictꝰ rex erat ī p̄dicta
obsidione. accidit ꝙ quidaꝫ eps̄ grecie
dictus assianꝰ ꝑegrinatus est in sanctuꝫ
iacobū ⁊ cū esset ibideꝫ audiuit ab ho-
minibꝰ ciuitatis ꝙ sanctꝰ iacobꝰ appa-
rebat sicut miles in bellis xp̄ianorum
succurrēs eis qđ verbuꝫ displicuit sibi
⁊ dixit nō vocetis eū militē ſꝫ piscato-
rem. Et cū in hoc ꝑtinaciter ꝑmaneret
placuit deo ꝙ eideꝫ dormiēti apparuit
sanctꝰ iacobꝰ portās in manibꝰ quasdā
claues ⁊ dixit ei hylari vultu tu tenes
in derisū ꝙ me dicūt militē xp̄iani ⁊ as
seris ꝙ nō sum miles. Ideo nunc veni
ad te vt hoc tibi ostendā nec amplius
dubites de militia mea qꝛ suꝫ miles ie
su xp̄i ⁊ adiutor xp̄ianoꝝ ꝯtra Sarace
nos ⁊ cū hoc diceret traditꝰ ē sibi equꝰ
albissimꝰ in quē ap̄lus ascendit armatꝰ
oibus armis mirabiliter splendētibꝰ ad
modum militis ⁊ dixit ei ꝙ volebat ire
in adiutorium regis fernandi qui iace-
bat sup conubriā iam septē annis eam
obsidentē ⁊ vt sis magꝭ certus dico ti-
bi ꝙ cū his clauibꝰ quas in manibꝰ te-
neo cras hora terciaꝝ aperiā ei portas
ciuitatis conubre ⁊ dabo eā regi Fer-
nando quibꝰ dictis disparuit. euigilās
ergo a sonno p̄dictꝰ eps̄ assyanꝰ bono
mane ꝯuocauit clericos ⁊ oīs habitā
tes in ciuitate dixitqꝫ eis que viderat ⁊
audiuerat diem ⁊ horā signatā aperti-
onis conubre et sicut dixit veridice sic
repertū est. Et tūc p̄dictus rex cepit p̄-
dictā ciuitatē ⁊ fecit militem p̄dictum
rodericū de viuar in maiori mesquita
conubre cingendo sibi ensem ⁊ dando
ei pacē i ore ⁊ fuit vocatꝰ ruidas ⁊ reuer
sus est rex ꝑ sanctū iacobū in terrā suā
cum honore.

Titulos sequentium bellorū
inuenies plene in registro cum
quotationibus et foliorum in-
dicibus.

Octuagesimūsecundū belluꝫ in-
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
āno dñi Millesimo. xliiij. Tūc
p̄dictꝰ rex fernandꝰ magnus ꝯgregato
exercitu suo magno ad ꝑcurrendā ter-
ram saracenoꝝ ꝯquisiuit quedā castra
Vñ plurima mala eueniebāt xp̄ianis
scꝫ gormatio vadū regis agnilerā bar-
biguā ribam scīm morā ⁊ multas alias
turres. Vñ speculabant sarraceni pro
pter q̄s xp̄iani erāt discooꝑti cū intra-
bant terrā illam q̄s oīs destruxit. De
struxit etiā plura alia fortalicia q̄ erant
in valle de bargeterꝰ ⁊ in circuitu tyra-
zone vsqꝫ medinā celi ⁊ exinde venit in
cantabriā ⁊ expulit inde saracenos po-
suitqꝫ eā sub dñio suo et oīa mōtana
ouen destruxit igne ⁊ ferro. Et exinde
venit toletū ⁊ ꝑimit plurimos Sarace
nos ⁊ captiuauit destruxitqꝫ talaman
cam. alcalam ozedam ⁊ lucratꝰ est plu
rima alia loca regni toleti ⁊ multitudi
nem diuitiaꝝ q̄ oīa dimisit cū militi-
bus suis. Et exinde venit sup gnadal ⁊
faiariam ⁊ obsedit eam nec requies da
batur habitantibꝰ in ea pre multitudi-
ne ingeniorum ⁊ machinaꝝ quare illi
Saraceni habuerunt mittere nūcios
suos ad regem Toleti vt liberaret eos

bello vel donis. Rex ḡ ille almaymon multitudinem auri et argenti multosq̄ pannos ꝑciosos misit regi fernãdo etens treugas vt venirent ad eum secure qḋ ei ɔcessum ē. Venit ḡ rex ille saracenus ⁊ factus est vasallus regꝭ fernandi sic ꝙ quolibet anno dabit ei parias ⁊ reuersus est Fernandus in terram suam cum magnis diuitijs et honore.

O Ctuagesimũtercium bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi Millesimo.l. Tunc predictꝰ rex fernandꝰ magnꝰ ɔgregato exercitu suo venit in portugaliã ⁊ obsedit montē maiorem vbi plurima damna recipiebat conubra ⁊ tamfortiť expugnauit eã machinis suis ⁊ breui tēpore habuit eã. Ibi apparuit strēnuissimꝰ miles ruidas de viuar q̄ vadēs vt obseruaret colligentes herbam tres lites saracenoꝝ deuicit. Mouit ḡ rex illustris exinde exercitũ suũ in algarbium cōburens ⁊ destruēs quicq̄d inuenire poterat captiuãdo destruēdo ⁊ occidendo saracenos quousq̄ ꝑuenit ad ciuitatē hispaleñ. Et tũc benahamech alimucanꝰ rex hispaleñ. videns ꝑdaz ⁊ mag̃ dãna q̄ ꝑ suũ regnũ rex fernandꝰ faciebat misit ei nũcios suos cũ magnis diuitijs ⁊ factꝰ est eiꝰ vasallꝰ concedens ei parias quolibet anno. Rex autem fernandus habito cōsilio suoꝝ recepit eũ in vasallum et dona petiuitq̄ ab illo rege saraceno corpa sanctarum iuste ⁊ ruphine. Si volebat eius amorem habere. Respondit rex saracenus ꝙ nesciebat vbi erant illa corpa. Verũtamen ꝙ si ipse sciret vel quicũq̄ alius ꝙ sibi placebat ⁊ nō solum illud sed in omnibus alijs in quibus sibi possꝫ cōplacere. Et tũc reuersus est rex fernandus samorain cum magnis diuitijs et honore ⁊ populauit eandem ciuitatez que a tempore almanzor destructa fuerat. Et ex illo loco misit duos ep̄os. s. legioneñ. ⁊ astoriceñ. ⁊ comitem minium ac duos diuites viros ad regez hispaleñ. ꝓ honorabilibus illis corporibus sanctaꝝ iuste ⁊ ruphine. Qui cũ ꝑuenerũt ad p̄dictaz ciuitatē hispaleñ. recepit eos ille rex saracenus cum honore ⁊ exposita ambasiata: rex habitu suo cōcilio respondit ꝙ de corꝑibus illis nihil sciebant. Verũtamen ꝙ darēt ei parias. Ep̄i aũt illi cũ sancti viri steterũt in oratōne tribꝰ diebus et ieiunijs quibꝰ sic in oratōne ꝑmanentibꝰ apparuit sanctꝰ ysidorus dicens eis. Serui dei nō est volũtas dei ꝙ corꝑa beatissimaꝝ virginũ iuste ⁊ ruphine extrahantur ab hac ciuitate. qꝛ hec ciuitas debꝫ conqueri a xp̄ianis ⁊ vult ꝙ hic maneant ꝓ ɔsolatōne coꝝ. Sed deus habet ꝓ bono semꝑ vestram sanctitatē ⁊ propter honorē regis fernandi a quo recepit multa seruitia ꝙ deducatis corpus meũ in ciuitatem legioneñ. et cum audiuerũt timuerũt timore magno et steterũt ꝑ aliquã morã attoniti ⁊ muti ꝓpter magnã claritatem ⁊ sentiētes mirabilem ⁊ nō assuetũ odorē. ⁊ tunc sanctus ille confessor ysidorus fecit signũ crucis suꝑ eos ⁊ statim redierunt in se ipsis ⁊ interrogauerũt eum quis esset. Qui rñdit ego sum ille ysidorus q̄ fuit archiep̄s hispaleñ. tũc facta gratiarũ actōne petierũt ab eo ꝙ eis ostenderet locũ sepulture ⁊ ostendit eis dãdo certa signa eis quomodo iacebat in sibylia veteri ⁊ disparuit ab oculis eorum Illi vero venerunt ad regem dicentes ꝙ volebant ei ostendere quod petebãt placuit regi et venit cum militibꝰ suis ad locum signatum ⁊ fodiens presente rege inuenit sepulchrum sancti confessoris et aperientes sepulchrum exiuit odor mirabilis in modũ aluusqui et balsami qui profuit in salutem non solum xp̄ianorum sed etiam saracenorum et extracto corpore honorifice in-

uoluerūt ossa illa nobilibus pannis et
rex propter miraculum qđ viderat do
luit de concesso ⁊ voluit accipere illud
si potuisset. Sed cū hec cogitauit am
plius corpus illud videre non potuit:
⁊ motus est intellectus eius in aliđ sic
ꝙ obliuioni tradidit que cogitauerat:
⁊ post hec mouerunt se episcopi ac alij
ambasiatores cum precioso illo corpo
re per viam suam plurimis miraculis
chorusscando. ⁊ cum ꝑuenerūt legionē
et rex fernandus sciuit. iuit ad eos cū
solemni ꝓcessione. ⁊ cum magno hono
re posuit illud sanctum corpus in quo
dam monasterio quod ipse fecerat in
monumento aureo super altare maius
⁊ extunc ecclesia illa vocata est sanctꝰ
ysidorus quam dotauit lapidibꝰ preci-
osis auro ⁊ argento ac plurimis posses
sionibus. Est autem monasterium il-
lud qđ ego vidi canonicarum regulari
um vbi sunt sepulture multoꝝ regum
quorum imagines tenent cruces i ma
nibus sinistris et in dextris enses eua-
ginatos.

Octuagesimumquartum bellū
inter saracenos ⁊ xpianos acci-
dit circa ꝑdicta tempa. Tūc eñ
ꝑdictus rex fernandus magnus ad re
quisitōnem regine domine saucie vxo
ris sue cōgregauit exercitum suū mag
num ꝯtra saracenos carpentanie ⁊ cel
tiberie que sibi rebellauerāt deditqꝫ ei
ꝑdicta regina de suis thesauris mağs
diuitias ꝓ stipendijs militum. Cum ğ
ꝑdictꝰ rex ꝑuenit ad terras illas in tan
tum confregit illas ⁊ tot saracenos oc-
cidit ⁊ captiuauit ꝙ ꝑ vim ⁊ contra eo
rum volūtatem reduxit terras illas ad
pristinam seruitutem. ⁊ reuersus est in
terram suam cū magnis diuitijs ⁊ ho-
nore deditqꝫ regine in recompensatio-
nem eoꝝ que sibi ꝓ exercitu suo dede
rat oēs parias illoꝝ saracenoꝝ. Celti-
beria est illa terra q̄ vadit a sancto Se
bastiano ex parte oceeani maris indi-
rectum vsqꝫ mare cesarauguste qđ est
mare mediterraneū ⁊ ex flumine ybe-
ro vsqꝫ ad regnū morcie vocat̄ carpen-
tanea. Iste rex fernandus liberauit re-
gnū ne esset subiectū imꝑatori nec re-
cognosceret superiorē in tꝑalibꝰ et hec
fuit cā quare fuit vocatꝰ magnꝰ sic ple-
nius ꝯtinet̄ in generali historia hispa-
nie. Hinc illustri regi beatus ysidorus
reuelauit diem mortis sue vt se dispo-
neret ꝓ ingressu beatitudinis eterne q̄
vt venit añ corpꝰ beati ysidori ⁊ genibꝰ
flexis ac coronatꝰ regia corona sic ora-
uit. Dñe ihū xp̄e cuiꝰ est omnis ptās ⁊
oē regnū. q2 tu es rex omniū regnoꝝ
⁊ rex oim gentiū dñe reddo tibi nūc re
gnū qđ mihi dedisti: ꝫ peto ꝓ mercede
ꝙ anima mea sit posita in luce cuiꝰ nō
est finis quibꝰ dictis expoliauit se ve-
stimentis suis regijs auro decoratis et
abstulit coronā quā tenebat in capite ⁊
posuit eā suꝑ altare et indutꝰ est cilicio
circa carnē. ⁊ iterū fecit orōnem ad de-
um ⁊ absolutꝰ est ab epis de pctis suis
⁊ statim ibi recepit vltimā vnctōnem
sparsitqꝫ cineres suꝑ se ⁊ precepit se de
duci in ꝑegrinatōe3 ad sctām mariā de
almasā que est ꝓpe cabesom vbi noue3
diebꝰ stetit ⁊ appropinquāte morte fe-
cit se deduci in cabesom ⁊ ordinato te-
stamēto suo diuisoqꝫ regno tribꝰ filijs
sc3 saucio alfonso ⁊ garsie post ꝑniam
lachrymabilē triū dierū die quarta q̄
fuit dies sancti iohis baptiste hora. vj.
data bñdictōne filijs suis migrauit ad
dñm sepultꝰ est in ecclesia sancti ysido
ri ciuitatis legionēn. iuxta prēm suum
quē ipse deonā fecerat deduci. Regna-
uitqꝫ vigintiduobꝰ annis et sex mensi-
bus ⁊ successit ei in regno castelle san-
cius filiꝰ eiꝰ primꝰ alfonsus in regno le
gionis ⁊ garsias in galecia ⁊ portuga-
lia.

Ctuagesimūquintum bellū inter saracēos et xp̄ianos accidit anno domini Millesimosexingentesimoseptuagesimo. Tunc predictꝰ rex sauciꝰ videns ꝙ rex Fernādus pater suus ꝓ honore fidei xp̄iane conquestauerat ꝓuicias portugalie ⁊ lucitanie hispaleñ. cordubeñ. toleti celtiberie ⁊ carpentanie suntq̄ reges eaꝝ facti tributarij ei. Ideo cōgregato exercitu venit sup̱ ciuitatez cesaraugustanam ⁊ obsedit eam ac cum ingenijs ⁊ machinis pluribꝰ de die et nocte eam fortissime expugnabat ꝓpter qđ post mlta dāna que receperūt saraceni rex ciuitatis misit regi Saucio multitudinē magnam auri ⁊ argenti ac lapidum preciosoꝝ ⁊ factus est eius vasallus cum tota terra sua ⁊ tributariꝰ cum omnibꝰ eius sic ꝙ quolibet anno darent ei certū qđ et firmata hac pace. Reuersus est rex saucius in terrā suā cum diuitijs ⁊ honore. Iste rex sauciꝰ nō fuit ꝯtentus de diuisione regnoꝝ quā fecerat pater eiꝰ fratribꝰ suis. Et ideo desiderio habēdi om̄ia regna licet penā p̱ditōnis posuisset pater cuicūq̄ eoꝝ frangenti dispositionem eiꝰ. Congregauit exercitū magnum. ⁊ iuit primo ꝯtra regem Garsiam fratrem eiꝰ qui erat rex portugalie ⁊ galecie. Et post plurima bella deuicit eum et captum carceribꝰ mancipauit. Deinde bellauit ꝯtra regem Alfonsuz fratrem suū qui erat rex legionis ⁊ deuicto eo ī campo atq̄ capto posuit euz etiam in carceribꝰ licet pluribus aliq̊ꝝ fuerit solutus cum conditōne ꝙ efficeretur monachus ⁊ sic factum est. quia in monasterio sancti facūdi accepit habitū monachalem sed non p̱mansit. qꝛ dimisso habitu recessit ⁊ venit ad regez alymaymon toleti cum quo moratus est honorifice vsq̄ ad mortem fratris sui rebis saucij. Sicut ergo mansit rex sauciꝰ rex castelle legionis ⁊ portugalie: sed adhuc ꝯtentꝰ voluit capere Samorrā quā dederat pater suꝰ sorori sue dn̄e vrrace. Venit ergo sup̱ eandē ciuitatem ⁊ post plurima bella exiuit ꝓditor quidā de ciuitate qui dicebat vellido dulpho q̄ factꝰ priuatꝰ regis qꝛ ꝓmisit sibi dare moduz quō ciuitas caperet. Roguitq̄ regē die quadā vt ambo irēt soli lentis passibꝰ vt viderēt circūquaq̄ ciuitatē ⁊ ꝙ ei osnderet locum ingressus. Cū ergo iuissent ⁊ cū rex locum vidisset descendit ab equo circa flumē vt solaciaret. tradiditq̄ venabulū qđdaz deauratum qđ manu gestabat p̄dicto vellido dulpho ipe ꝟo secessit ad secreta nature q̄ cum ꝓditor ille ex aduerso cerneret inclinatū p̱cussit regem p̱ spatulas sic ꝙ venabulū p̱ pectora eiꝰ exiuit subito fugiens recepit se in ciuitatem. Sic ergo maledictio paterna ꝯp̄hendit eū vt sic ꝓditorie moreret. Iacz sepultus in monasterio deonam. ⁊ successit in regnis p̄dictis Rex alfonsꝰ q̄a rex garsias mortuꝰ etiaz fuit in vinculis vt pleniꝰ ista ꝯtinent in generali historia hispani.

Ctuagesimūsextū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno domi Millesimooctugesimotercio. Tūc p̄dictus rex alfonsus sextꝰ q̄ dictꝰ fuit brano post mortē regis saucij fratris sui q̄ decesserat sine ꝓle hūit om̄ia regna eiꝰ pacifice ⁊ in tanta pace ⁊ iusticia tenuit regna sua qualis non fuerat post excidiū hispanie. Hic ergo rex propter quedam federa ⁊ iuramenta que fecerat regi toleti Alymaymon cum fuit in eius potestate. scilicet nunq̄ eundi contra eum nec contra filium eius adiuuandi eum contra quemcunq̄ contrarium cum audiret ꝙ erat obsessus a rege Cordubeñ. congregauit exercitum suum magnuz ⁊ venit in eiꝰ succursum. Cū ergo cognouit rex cor-

dubeñ. ꝙ rex Alfonsus in multitudīe
graui veniret ⁊ esset i elias timore ma
gno percussus fugit ⁊ tunc iterum rex
Alfonsus firmauit federa ꝑdicta tenēs
in potestate sua regem Toleti in tento
rio suo inuitatum ⁊ circundatum qui-
gentis milibus armoꝝ sicut ⁊ ipse te-
nuerat eum in ciuitate toleti ne videre
tur iuramenta seruare que fecerat. Ex-
istens in alterius potestate sed libere ⁊
post hec ambo reges cum exercitibus
suis mouerūt se contra terram reg. cor
dubeñ. cremantes et destruētes villas
loca et castra ac quecunqꝫ inuenire po
terant et reuersus est rex Alfonsus in
terram suam cum diuitijs ⁊ honore.

OCtuagesimūseptimū belluꝫ in-
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidīt
anno domini Millesimooctua
gesimoquarto. Tūc predictus rex Al-
fonsus sextus brano tercius rex castel-
le congregauit exercitum suū magnū:
⁊ intrauit terram Saracenoꝝ combu
rens et destruens quicq̄d inuenire po-
tuit ⁊ tantū timorem incussit Sarace-
nis ꝙ oēs saraceni totꝰ hispanie facti
fuerant tributarij.

OCtuagesimūoctauū bellum in-
ter Saracenos ⁊ xp̄ianos acci
dit anno domini Millesimoo-
ctuagesimoquinto. Tūc predictus rex
alfonsus sextus tercius rex castelle mi
sit rodericum didaci qui a quinqꝫ regi
bus quos deuicerat vt supradictuꝫ est
fuit cognominatus lingua arabica cid
qđ idem est ꝙ dominꝰ ad regem hispa-
leñ. corduben. ⁊ granate. Inter q̄s tunc
magna versabatur discordia ⁊ inimici
cia ⁊ m̄ltri milites nobiles regni castel-
le iuuabant almudafar regem granate
cum potestate sua. Qui oēs iuerunt
contra regem hispaleñ. et licet ꝑdictus
adruidas scripsisset regi granate ꝙ nō
bellaret cōtra regē hispaleñ. quia erat
vasallꝰ regis alfon si noluit acq̄escere ꝓ
cibus eiꝰ: ꝫ intrauit ⁊ destruxit vsqꝫ ad
locū q̄ dicit cabra quicq̄d inuenit. Qđ
cum cognouit ꝑdictꝰ adruidas ꝯgrega
uit oēs saracenos ⁊ xp̄ianos q̄s tunc
habere potuit ⁊ iuit virili aīo ꝯtra eos
Sed deridentes cū milites q̄ erant cū
rege granate nūciauerūt ei ꝙ nō exirēt
ꝯtra illa ꝓpter eū nec ꝓpter alios sibi si-
miles. Quo audito cogitauit ꝙ nō es-
set ei honor si non ꝯmitteret eos venit
ḡ ꝯtra eos ⁊ bellauit cū eis in campo ⁊
durauit belluꝫ ab hora terciaꝝ vsqꝫ ad
sextam horā ⁊ ceciderūt multi ex parte
regis granate ac deuicit eos fugierūt-
qꝫ per vim a campo saraceni ⁊ cepit in
bello comitem garsiam ordoneꝰ ⁊ ali-
os milites q̄ iuuabāt saracēos tenuitqꝫ
eos i vīclis tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ ⁊
dimisit eos ꝑcepit ergo victoria habi-
ta spoliari campuꝫ ⁊ reddidit predam
quā portabat regi hispaleñ. sic vt vnus-
quisqꝫ cognosceret q̄ sua erant ⁊ reuer-
sus est ad regem alfonsum cū magnis
diuitijs ⁊ honore ⁊ cū parijs ꝑdicti re-
gis hispaleñ. Et extūc saraceni ⁊ xp̄ia-
ni inuocauerūt eum adruidas campe-
ator que omnia multū placuerūt regi
Alfonso.

OCtuagesimūnonū belluꝫ inť sa
racenos ⁊ xp̄ianos accidit post
ꝑdictū bellū paucis elapsis die
bus. Tunc eñ rex alfonsus sextꝰ predi
ctus ꝯgregauit exercitū suū magnum
⁊ intrauit terraꝫ saracenoꝝ in vuanda-
lia vbi plurima damna eis intulit. Sꝫ
cū ipse esset in partibus illis bellās cō
gregati fuerūt ex aduerso plurimi Sa
raceni ⁊ intrauerūt ꝑ regnum castelle
obsederūtqꝫ gormacium ⁊ fecerunt in
terra illa multa mala et dāna. Cid au-
tem ruidas campeator qui remanserat

infirmus in recessu regis ⁊ iam ꝯuale-
scebat audito damno quē saraceni faci
ebant ꝯgregauit oīs gentes quas po
tuit ⁊ iuit ꝯtra terrā toleti ⁊ ꝑcurrit illā
destruens quicqd inuenire poterat: et
deduxit secū preter alias diuitias .vij.
milia saracenoꝝ inter viros ⁊ feminas
⁊ sic reuersus est in castellā cū honore
Istud factū seminariū inuidie fuit in-
ter milites castelle. Et ideo tenuerunt
modū cum rege Alfonso ꝙ cum cam-
peator esset expulsus a regno et sic fa-
ctum est ⁊ cum recederet nocte q̄dam
cum dormiret dictū est ei in visione va
de audacter ⁊ noli timere. q̄ semꝑ tibi
bene erit duꝫ vixeris eris ꝗ diues ⁊ ho-
noratꝰ ⁊ in suo recessu cepit vnū castrū
saracenoꝝ qđ iacet suꝑ henares ⁊ dicit
castreyon gentes vō sue ꝑcurrerūt ter-
ram illam vsq ꝫ guadalfatariam. Et cō-
gregatis omnibꝰ spolijs quinta ps de-
putata ipsi cum fuit vendita Sarace-
nis precio trium milium marcharum
argenti.

N Onagesimū bellū inter sarace-
nos ⁊ xp̄ianos accidit sequenti
die. Cum eñ ꝑdictus Cid rui-
das campeator iret in ꝯfinibꝰ regni bel-
lauit cum saracenis de alcozar et occi
dens plurimos eoꝝ cepit locum illuꝫ
quadā arte mirabili ibi inuenit pluref
diuitias. ⁊ istud factum magnum intu
lit timoreꝫ sarracenis omnibꝰ terolij et
calataiub ꝓpter qđ scripserūt regi va-
lentie abtracar q̄ acciderant dicētes ꝙ
si non succurreret eis ꝙ etiam capent
terram eorum.

N Onagesimū p̄mū bellum int
saracenos ⁊ christianos accidit
paucis elapsis diebꝰ post predi
ctum bellū. Quia tunc rex valentie vi
dit supradictas lr̃as ⁊ misit duos reges
cū tribꝰ milibꝰ armatoꝝ ⁊ cū oībꝰ alijs
gentibꝰ illiꝰ frontarie venerūt ꝗ supra
locū de alcozar ⁊ obsederūt ibi ip̄m cid
ruidas campeatorē cum militia sua te-
nuerunt ꝗ ibi eū obsessum tribꝰ hebdo-
madibꝰ ⁊ abstulerūt ei aquā. gētes aūt
q̄s cū hēbat in numero erāt pauce. q̄a
solū erāt q̄dringenti eq̄tes ⁊ tricēti pe
dites. Vidētes aūt ꝙ aquā ꝑdiderant
die quadā parauerūt arma sua ⁊ arma
uerūt se secretissime et subito apertis ia-
nuis exeūtes irruerūt viriliter in sara-
cenos ex inspirato. Sed ⁊ illi videntes
eos venire pauerūt se vt meliꝰ potuerūt
⁊ statim factū est prelium magnū ceci
derūt ꝗ plurimi saraceni. Sꝫ et int ce-
tera strennuissima q̄ ibi fecit ipse ad q̄n
dam militē saracenū feriēs ense nudo
diuisit in duas ꝑtes vt equū suū daret
cuidā militi suo q̄ pedes pugnabat equo
suo mortuo ⁊ vnū regē illoꝝ duorū q̄
dicebat feris ꝑcussit letalit ꝓpter qđ de-
dit terga. Aliꝰ vō rex q̄ dicebat guālue
fuit etiam ꝑcussus in capite a martino
antolmes milite strenuo ꝓpter qđ etiaꝫ
dedit terga. Videntes ḡ saraceni ꝙ re-
ges fugiebāt ⁊ oēs ipsi timore ꝑcussi
relicto campo fugierūt ⁊ secuti sūt eos
xp̄iani occidētes ⁊ vulnerātes eos sine
numero q̄usq ꝫ ꝑuenerūt ad portas te-
rolij ⁊ calambij. q̄ rex feris fugit tero
liū ⁊ guālue calatambiū et inde reuer-
sus est cū bellatoribꝰ suis ad locuꝫ vbi
fuerat bellū expoliauerūt campuꝫ vbi
multas diuitias inuenerūt ⁊ inter cete-
ra de equis saracenoꝝ postq ꝫ ꝯgregaue-
rūt eos q̄ erāt sꝑsi inuenerūt q̄ngen-
tos ⁊ decem deferūt de equis xp̄ianoꝝ
xv. ⁊ intrauerunt castrū suū de alcozar
cū magnis diuitijs leticia ⁊ honore de
eq̄s vō quos habuit ꝓ parte sua virtu
osus Cid misit .xxx. cū sellis ⁊ frenis ⁊
singulis ensibꝰ pendentibꝰ ex arzonibꝰ
in donū regi alfonso castelle ꝑdicto vt
haberet amorē eiꝰ: q̄ iratꝰ erat ab eo vt
supradictū est.

Nonagesimū secundū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini. Mlxxxviij. Tūc ꝑdict⁹ Cid campeator cū esset eius timor sup oīs saracenos cesaraugustanos valentinos ⁊ sup oīs illaꝝ partium acceptis elect̄ militib⁹ suis iuit ad ꝑcurrendā terrā saracenoꝝ ⁊ ꝑuenit vsq̄ ad locum qui dicit̄ huerta ⁊ vsq̄ ad montē aluanū spacio quinq̄ dieꝝ et exiuit son⁹ ei⁹ inter omnes saracenos ⁊ xp̄ianos. ꝓpter qđ comes remon berēgel barchinonen̄. q̄ in sua recōmendatione habebat illos saracenos coniunctus fuit Benalphaie regi denie. Qui magnis exercitib⁹ ꝯgregatis secuti sūt predictū Cid campeatorē cogitātes q̄ ab eoꝝ manib⁹ euadē nō posset ipse āt ad tūc deducebat magnā predā. ꝑuenerūt ergo ad eū nupmar de tonar nec predict⁹ comes remon voluit acceptare verba honesta ipsi⁹ Cid sibi nūciantis q̄ nihil ducebat de suo ⁊ q̄ dimitteret eū in pace. Videns ḡ virtuos⁹ Cid eoꝝ superbiā q̄ tollere volebāt ea q̄ ipe lucrat⁹ fuerat ab inimicis dei ⁊ leḡ nostre irruit in eos viriliter et ceciderunt multi ex parte aduersa. Alij vo q̄si innumero fuerūt vulnerati ⁊ deuicit eos cepitq̄ predictū comitē vnū ⁊ lucrat⁹ est illa vice ensem q̄ dicebat̄ colada. Sed post terciū diem virtuosus Cid liberauit comitē predictū et remisit eum ad partes suas cum duob⁹ militib⁹.

Nonagesimū tercium bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimooctuagesimonono. Tunc predictus benalfaie vna cum predicto comite Remon venerūt cum multitudine graui et obsederūt castrum de Almenar regis cesaraugustani qui erat valde confederatus ipsi cid campeatori. misit ergo rex cesaraugustanus pro Cid campeatore sibi confederato vt succurreret castro ipsius qui venit super eos et commissum est durum bellū effusaq̄ est multitudo sanguinis. sed finaliter vicit eos Cid qui nunq̄ victus fuerat et fugiert a campo rex abenalfaie ⁊ predictus comes secutusq̄ ē eos per tres leucas occidens ⁊ vulnerans plurimos eorum ⁊ reuersus est cum multitudine captiuorum ⁊ cum magnis diuitijs ⁊ honore in ciuitatem cesaraugustanam vbi honorifice et cū magna leticia fuit receptus.

Nonagesimū quartū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimonona gesimo. Tūc predictus rex Alfonsus sextus brano tercius rex castelle venit in succursum cuiusdam vasalli sui saraceni contra vnum vuandaluz qui se eleuauerat cum castro de rueda qđ est prope cesaraugustam. Saracen⁹ autē ille qui se eleuauerat cum castro habuit verbum suum cum infante ramiro qui erat ex parte regis Alfonsi dicens q̄ volebat dare castrum predicto regi Alfonso ⁊ exiuit colloquendo cū rege inuitauitq̄ eū ad prandiū intra castrū ꝫ rex nō acceptauit ꝯuiuiū illuminat⁹ a deo q̄ erat ꝯuiuium proditōnis. Intrauerūt ergo cum eo ad conuiuiū p̄dictus infans et comes garsias q̄ cum fuerūt intra castrum occisi sunt lapidibus qđ factū nimis displicuit regi ⁊ cogitādo vituperiū qđ sibi fecerat ille saracen⁹ misit pro Cid ruidas campeatore q̄ libenter venit ad mandatū ei⁹ ⁊ recepit euꝫ rex honorifice. Narrauitq̄ sibi dāna q̄ receperat ab illo saraceno. Tūc pepcit ei ⁊ inuitauit eū q̄ veniret secū in castellā ꝫ noluit acq̄escere quousq̄ ꝯcessit sibi sequētia. scꝫ q̄ cū aliquis

nobilis haberet exiret de regno ꝙ daretur eis spaciū .xxx. dierum. Scđo ꝙ nihil faceret ꝯtra aliquē nobilē nec ciuē nisi primo eēt exaudit⁹ sicut dꝫ esse de iure. Tercio ꝙ nihil faceret cōtra foros ⁊ priuilegia ad bonos vsus villaꝝ ⁊ locoꝝ. Quarto ꝙ non faceret impositiones inordinatas. Quinto ꝙ si contra hꝫ faceret ꝙ ꝓpter hec tota terra possit rebellare ⁊ eleuari quousqꝫ fieret emēda ꝑ regem q̄ omia rex cōcessit sibi ⁊ iterū inuitauit euꝫ ꝙ secum veniret: sed ipse noluit quousqꝫ vindicaret ipm de illo saraceno ꝓditore. Regratiat⁹ est ḡ rex Alfonsus sibi ⁊ reuersus est in castellā. Virtuosus vͦ Cid obsedit castrū p̄dictuꝫ ⁊ in tanta p̄ssura posuit eū quousqꝫ moriebant fame nec poterāt iaꝫ bellare p̄ fame ⁊ volebant sibi dare castrū si saluaret vitaꝫ eoꝝ: sed ipse noluit vt vindicat regē cepit ergo virib⁹ castrum ⁊ captiuauit saracenū illū aliuofalas ⁊ oīs qui erant cū eo oēs occidit preter aliuofalas ꝓditore et aliquib⁹ suis quos misit regi alfonso placuit ḡ regē cum vidit p̄ntem siue donū ipsius cid campeatoris et fecit magnā iusticiam de isto proditore ⁊ socijs eius et regratiatus ipsi Cid quia vindicauerat eum.

N Nonagesimūquintū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi Millesimononagesimoprimo. Tunc p̄dictus Cid campeator ꝯgregatis militib⁹ suis iuit ad percurrendā terram benalfaie regis denie ꝙ cum rex ille sciuit doluit valde ⁊ misit veloces nūcios ad petrū regem arogonie cum quo erat federat⁹ ꝙ veniret ad adiuuandū eū ꝯtra Cid campeatorem, q̄ etiā dolens q̄ cū intrauerat terram suā sil'r ꝯgregauit exercitū suum ⁊ ambo reges venerūt sup eū q̄ erat edificando quoddā castrū sup modella q̄ dicebat alcola pauerunt ergo ibi acies suas ⁊ ꝯmissum ē durū bellū ⁊ ceciderunt multi ꝫ finaliter habuit victoriaꝫ Cid campeator de illis duob⁹ regibus ⁊ fuit captus rex aragonie cū mult̄ comitibus ⁊ militib⁹ suis. Alij vͦ dedert terga ⁊ cum hac honorabili p̄da reuersus est cesaragustā vbi cuꝫ magna leticia ⁊ honore recept⁹ fuit a rege et filijs ei⁹. Sed virtuosus Cid ꝯpatiens regi petro ⁊ suis militibus. q̄ xp̄iani erant soluit eos ⁊ ꝑmisit eos ire libere in terram suā. Et post hec venit Cid campeator in regnū cū diuitijs ⁊ honore qui receptus fuit a rege alfonso honorifice deditqꝫ sibi multas villas ⁊ castra ac p̄uilegia ꝙ quēcunqꝫ locum caperet a Saracenis vel alijs inimicis esset suuꝫ iure hereditario ⁊ successoꝝ suoꝝ.

N Nonagesimūsextum bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimonanagesimoquinto Imperante heinrico et sedente in cathedra petri gregorio septimo. Tunc predictus rex Alfonsus brauo tercius rex castelle congregauit exercitum suum magnum ⁊ venit sup toletum. Erat eñ iam solutus a iuram̄to quod fecerat alymaymon regi toleti propter eius mortem et filij sui yseñ. Venit ergo predictus rex et cogitauit quomodo capere possit ciuitatem illā tammagnam ⁊ tamfortem et recordatus est verbi quod audierat cum esset sub arbore i horto regis predicte ciuitatis quando erat cū predicto rege alymaymon. Querebāt enim inter se cōsiliarij predicti regis ipso presente rege quomodo possit capi ciuitas illa tā fortis et respondit vnus illorum ꝙ nō poterat capi nisi septem annis esset obsessa sic ꝙ nulla prouisio possit intrare: et tunc in octauo anno posset capi pre fame. Istud verbum audiuit

rex Alfonsus licet ipsi cogitarent q dor miebat sic ergo cu venit ex hoc verbo abstulit eis panem et vinum et fructus per iiij. annos et hoc vndique p totam terram et tenuit eam obsessam alijs qtuorannis ex quadruplici parte ciuitatis et cu intra ciuitatem esset populus sine numero defecerunt eis iam victualia et sub quibusdam pactis data est eis ciuitas in die sancti Urbani mensis may et capta ciuitate illa que quonda fuerat honor et gloria gottorum exiuit inde et pcurrit oms terras circuquaque et cepit tuc sanctam Eulaliam maquedam albanam argancam scalona ozeda butraga atentiam ozaman berlanga et medina celi. et plurima alia loca et reuersus est tolletum vbi collocauit thronu suum et fecit ibi habitatonem sua et facta est mesquita maior ecclesia cathedralis dicta sancta Maria et fecit q eligeret archieps qui esset primas hispaniaru et dotauit ecclesia illa pluribus villis castris locis et possessionibus honorifice sicut et nuc est et in die psecratonis ecclesie obtulerut rex et regina de thesauris suis et posuerut in illa ecclesia reliquiaru multitudine quas habebat ppter quas veranadas et indulgentias obtinendas cocurrit ibi multitudo ppli ex toto archiepiscopatu certis tempibus anni.

Nonagesimuseptimu bellum inter saracenos et xpianos accidit anno dni Millesimonongentesimoseptuagesimo sedente in cathedra petri vrbano scdo pdictus papa ano dni Millesimononagesimosexto apd clarum montem aluernie in mense nouembris consiliu celebrauit vbi exposita est miseria ciuitatis hierusalem decus xpi et obprobrium nunciat consilium et auxiliu postulat. Unde occidentis populi innumerabilis multitudo duces comites et nobiles ignobiles diuites et pauperes episcopi clerici et religiosi senes pueri et puelle dolentes loca sancta prophanari a gentibus et turcis ab appulia puincia lingua occitana hispania Acquitania britania normania Schocia flandria francia germania lothoringia borgondia lombardia alijs puincijs regnis et terris nullo vnque angariante sed oms pari fide et voto et deuotoe iniurias xpi vltum ire se parantes signo crucis signati pace firmissima vbique terrarum composita de terris suis egredientes nullu in tanta multitudine regem habentes nisi christum sepulchru ipsius tanto tempe sub seruitute redactu proponut reddere libertati et quanto quiscuque pronior erat prius ad mudi militia tanto erat pronior modo ad dei militiam exercenda. Iudeos vero in vrbibus quas transibant credere compellebant vel trucidabant Unde multi zelo paterne legis mutuo se peremerut. Alij credere se simulantes post ad iudaismum relabantur. Et si querat quis incitauit predicatum vrbanum papam vt crucem predicaret et quis tantam multitudinem commouit. Respondetur q hoc venit ex inspiratone diuina que facta fuit cuida pauperi religioso viro gallico qui dicebat Petrus heremita. qui cum peregrinaretur in sanctum sepulchrum videns loca sancta ab impijs irreuerenter tractari videns etiam venerabilem simonem ciuitatis patriarcham cum subditis suis viliter et cu omi abiectoe et pluribus oppressionibus affligi commota sut viscera eius vehementer et cepit anxius contristari et cogitare si comode posset afflictis subuenire. Cum aut quadam nocte dominice resurrectonis in ecclesia lachrymis et orationibus dno supplicans pnoctaret logo vigiliarum labore fatigatus supra pauimentum eccle somno huanitus irruente cepit paululu dormi-

tare dominꝰ aūt ihesus xp̄us apparuit ei in somnis iniūgens ei legationē ad dominū papam ⁊ ad principes occidētales p liberatōne terre sancte quā legatōnem ipse fideliter adimpleuit veniens ad predictū papam ⁊ oīs alios principes xp̄ianos cū literis p̄dicti patriarche ⁊ aliorum fidelium hierosolimis ꝯmorantiū. Sic ergo congregati sunt oēs supradicti cum Petro heremita Erāt aūt huiꝰ sancti exercitꝰ eminentiores Adamarꝰ podieñ. ep̄us Godefridus dux lothoringie Eustaciꝰ ⁊ baldoniꝰ fratres eꝰ Robertꝰ comes flandrie. Rodolphus comes met... Hugo magnꝰ frater regis francorum Stephanꝰ comes blesensis Raymundꝰ comes colose ⁊ sancti Egidij destimondꝰ dux apelie Robertꝰ comes normanie. Ans helmus de aboldumūte Raymundꝰ torene. vert aūt q sit ruidas campeator fuerat inuitatꝰ ab istis principibus p isto passio faciendo ꝓpter eiꝰ magnā famā. Sed ipse occupatꝰ cum rege Alfonso ꝯtra saracenos in expugnatione toleti ⁊ aliorum locorum vt infra dicet ꝫ ab illo cōuiuio facto excusauit exposita etiā sua scā occupatōne ⁊ credunt tūc transfretasse plus q̄ ducenta milia xp̄ianorū inter q̄s Gulhcriꝰ de turribus multos insultus hostibꝰ inferens atq damna vna die rugitū leonis a serpente circūligati audiuit q̄ socijs dissuadentibus accedens audacter serpentē truncauit leonem liberando cuiꝰ rei leo imemor eundē sequit vt leporariꝰ et q̄diu in illa terra fuit multa fecit ei comoda i venatōnibꝰ et bellis et quacūq vidit dn̄o aduersari subito ꝓsternebat nec domino redeunte in naui positū derelinquere voluit: ꝫ nautis nolentibꝰ eum recipere vt pote animal crudele secutus est dn̄m suū natando p maria quousq defecit Anno q̄ p̄dicto scilꝫ Millesimo nonagesimoseptimo exercitꝰ dn̄i fines paganorum attigit ⁊ factū est primū bellum magnum cum saracenis ad pontem fluminis pharphar nono kalēdas marcij vbi multo saracenorum sanguine effuso victi sunt a xp̄ianis. Et capte sūt ciuitates Nicea ⁊ laodicia et licet cētū tanti in exercitu tanta fuit rerum omnium abundantia vt aries vno denario. bos vero tantum nummis duodecim venderet.

Nonagesimūoctauū bellum inter Saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno p̄dicto scꝫ Millesimo nonagesimoseptimo. Cum em̄ exercitus domini p̄dicta obtinuisset loca et in manu imperatoris Constantinopolitani reliquisset ꝓfectus inde varijs transcursis regionibꝰ ⁊ plixi itineris diuturno labore plurimū fatigati mense septembri ante ciuitatē anthiochie. Nam q̄ tūc erat saracenorum subiecta dominio castra locauerunt. Cum aūt p menses vero nouem in obsidione ciuitatis cōtinue laborarent ⁊ varijs tribulationibus essent oppressi videlicꝫ fame frigore yemalibꝰ ymbribus ⁊ multimodis egritudinibꝰ ac diuersis morbi generibus a turcis in ciuitate ꝯmorātibus sibi illatis parum ꝓficissent nec vllis bellicis instrumentis ꝯtra munitissimam ciuitatē ꝓualerent. Respexit deꝰ afflictionem ppl'i sui p quendā fidelē xp̄ianum in ciuitate sub infideliū dn̄io cōmorantē q̄ de nocte p scalā dn̄m boamūdū principē tarentinū clam cū militibꝰ in ciuitatē recepit. Illi vero portas vi aperiētes interfecto eiꝰ duce noīe acciano cū alijs fere. xj. milibꝰ q̄busdam alijs vinculis mancipatis ciuitatē nobilem multarum ꝓuinciarum a diebꝰ antiquis metropolim ⁊ mediatricem diuio munere possederūt.

Nonagesimūnonū bellū int saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno

domini Millesimonanogesimooctano. Capta em̄ anthiochia vt p̄dictum est mox superuenit corobanꝰ magno cū exercitū paganoꝝ ⁊ xp̄iani obsident tātaqꝫ fame afflicti sunt vt vix se aliqui ab humanis carnibꝰ abstinerēt inedia ergo vrente ⁊ fame intolerabili cōpellēte de necessitate facientes virtutē pauci ꝯtra multos ad preliū coacti sūt exire lancea dn̄i scā qua latꝰ eius in cruce fuerat pforatū q̄ pauloante sub terra p reuelatōez repta fuerat eos ꝓ vexillo p̄cedente exercitū xp̄ianoꝝ innumerā infideliū multitudinēz audacter ingrediens et brachio extento viriliter pugnans diuino ꝓtectus adiutorio gloriose de hostibꝰ obsidentibꝰ triūphauit: alijs gladio trucidatis alijs terga vertentibus equoꝝ velocium p̄sidio fuga elapsis expoliauit ergo campū exercitus dn̄i ⁊ tantū auri ⁊ argenti equorū ⁊ victualiū copiā inuenerūt vt omnes cumulatu diuitijs et victualibꝰ supra modū abundātas cū ymnis ⁊ laudibꝰ ciuitatē ingressi dn̄o ꝓ tanta victoria g̃tias retulerūt. Lācea vo xp̄i fuit p hunc modū reperta. Apparuit em̄ sanctꝰ andreas cuidā rustico ꝓuinciali dicēs veni ostendā tibi lanceā xp̄i ⁊ rusticus isdem capta anthiochia fodiens in ecclesia sancti Petri in loco ostenso p̄sente Raymūdo comite tholosano et capellano suo lanceā inuenit. Dubitantibꝰ aūt plerisqꝫ. quidam Bartholomeꝰ nomine christi sibi apparente certificatꝰ ignē licet pedibꝫ quez fieri iussit illesus trāsiuit cū lancea ⁊ sic exercitꝰ domini fiduciā habens in xp̄o ⁊ lancea a tempore apostoloꝝ inuisa intrepidus processit.

CEntesimum bellum inter Saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimononagesimo nono. Tūc exercitus domini dominium ciuitatis anthiochie Boadmundo predicto concedentes ordinatis ecclesijs ⁊ clero ac patriarcha ⁊ stipēdijs vnde sustentari possint. Siriciqꝫ ꝓficiscentes marchiā ⁊ barrā multaqꝫ castella regionis illius expugnant tanta fame afflicti ꝙ corpora saracenorum fetentia edere compelluntur et inde profectus exercitꝰ domini ad interiora sirie larga dei manus refocillatus est et tandem montana hierosolimorū conscendens ante sanctā ciuitatem peruenit tentoria figens et castra ꝑm militarem disciplinā collocans ex om̄i parte ipsam vrbem obsidione vallauit. Est autem hierusalem ciuitas in mōtanis sita riuis fontibus et siluis carens excepto siloe vbi aqua sufficienter habet legitur ꝙ priusqꝫ exercitus domini hierusalem applicuisset quadam columba desup exercitu p̄dicto volās ab ancipite grauiter plagata est. circa quā reperte sunt litere quas deferebat talis sententie Rex acharon duci Cesaria salutem. generatio canina venit gens contentiosa contra quā per te et per alios defendas tuā legē indica idem vrbibꝰ alijs. Erectꝰ ergo petrarijs et alijs bellicis instrumentis et scalis muro applicatis multū laborantes parū in principio ꝓfecerūt. quibusdā em̄ ex nostris sagittaꝝ ymbre grauiter sauciatis. alijs vero molarium in missione peremptis machinis etiam ligneis ex magna parte igne succensis ab his qui in ciuitate erant maxime ledebātur. Dum etiam in eadem obsidione prouictus et etiā aque penuria laborarent ex conducto communi om̄s quotidie nudis pedibꝰ orādo septē diebꝰ circuierūt ciuitatē tandem die octauo q̄ fuit idus iunij feria que specialiter est dies crucifixi ardore animi succensi ⁊ crucis signo muniti prompto animo pro illo parati mori qui pro ipso eodem die mortuus

est strennui dñi pugilles scalas muris
immittent. ꝑ sagittas ⁊ spicula ꝑ lapi-
des desuꝑ venientes ⁊ ingentia saxa ꝑ
gladios ⁊ laceas ⁊ ignes supra muros
ascendendo ciuitas sancta hierusalem
a xp̄ianis capit͛ et in porticu Salomo-
nis paganos egredientes tot occiderūt:
vt in sanguine occisorum vsq̄ ad equo
rum genua equitatent sic diuino mu-
nere ciuitas sancta hierusalem a xp̄ia-
nis capit͛ ⁊ libertati eorum est reducta
que ꝑ annos circiter.ccc.sexaginta.pꝰ-
q̄ secunda vice ab imperatore Eraclio
fuit capta ab imūdis saracenis fuerat
possessa gr̄as referētes saluatori nr̄o do
mino ihesu xp̄o patriarcham latinū et
tam clerum q̄ ecclesias ordinantes du
cem Godefridū de bullon militē strē
nuū ⁊ virum deo ⁊ hominibꝰ acceptū
dñm ciuitatis vnanimiter elegerunt q̄
licet ciuitatis administratōnez ad mul
tarum p̄cum instantiā suscepisset ꝓ reue-
rentia tamen xp̄i et cordis humilitate
noluit rex appellari nec coronā aureaz
deportare vbi dñs nr̄ coronatꝰ fuit pro
nostra redemptōne.

C Entesimū primū bellū inter sa-
racenos ⁊ xp̄ianos accidit pau
cis elapsis diebꝰ a captōne san-
cte ciuitatis hierusalē. Tūc eū cuz p̄n-
ceps de repatriādo tractaret: Ecce rex
saracenorum cum centū milibꝰ equitum
⁊.cccc.milibꝰ peditū ad bellandos cri-
stianos ascalonā venit quibꝰ exercitus
dñi in quo nō erāt nisi quinq̄ milia eq̄
tum.et.xv.milia peditū occurrēs deo
ꝓ eis pugnante ⁊ nube ab estu solis ꝓ-
tegente saracenos solo impetu territos
ꝓiectis armis eos in fugam conuertit
⁊ in hoc bello facto.vj.kal͛.augusti ce-
si sunt centum milia paganorum. In
portu vero ascolone vsq̄ duo milia suf
focantur eorum vero qui in mari ⁊ in-
ter spineta ꝯsumpti sūt numerus igno-
ratur. His gestis reuersus est exercitꝰ
domini in sanctam ciuitatem cuz ma-
gnis diuitijs et honore et mansit ibidē
supradictus Godefridus electus in re
gem. Alij vero principes ad ꝓpria cum
honore sunt reuersi.

C Entesimū secundū bellū inter
saracenos ⁊ xp̄ianos accidit sub
p̄dicto anno domini Millesi
mo nonagesimo nono. Tūc rex Alfon
sus sextꝰ tertiꝰ rex castelle de quo dictū
est supra ꝯsilio Abenhz regis hispaleñ.
cuiꝰ filiā caydā noīe cepat in vxorez fa-
ctā xp̄ianā q̄ vocata fuit maria vt nihil
eēt in hispania qđ eis ñ subiugaret mi-
sit i affricā ꝓ saracenis q̄ dicebāt almo
randes. Erāt ei mirabiles bellatores ⁊
placuit regi marrochiorum ꝯplacē regi al
fonso ⁊ misit ei militiā magnā illorum q̄-
bꝰ p̄fecit capitaneū vnū algnaselū suū
maiorē q̄ dicebat balyabenaxa. Nunc
p̄dicti almoranides tunc obliti dñi sui
eleuauerūt miramamolim ⁊ reuersi sūt
i optatā ptē q̄ꝛ ꝯgregati sūt cū alijs sara-
cenis vt expugnerūt regē hispaleñ. q̄ de-
derat filiā suā i vxorē occulte xp̄iano ⁊
q̄ꝛ erat amicꝰ regis xp̄iani. Venerūt ḡ ꝯ
p̄dictū regē ⁊ ipe occurrit eis nō tā pre
paratꝰ ad bellū sic poterat ⁊ debuerat ⁊ oc-
cisus ē in bello q̄ facto eleuatꝰ i supbiā
ille saracenꝰ q̄ se fecerat vocari mirama
molim venit cū sua multitudine ḡul ꝯ
terrā regis alfonsi ⁊ obsedit bucles. Tūc
āt rex alfonsꝰ p̄dictꝰ erat infirmꝰ ⁊ dolu
it vehement͛ q̄ꝛ nō poterat ire in ꝑsona ꝯ
ros ꝫ misit illuc filiū suū vnigeitū quē
hūerat ex illa p̄dicta cayda vxore sua
xp̄iana q̄ dicebat infans donꝰ sanxiꝰ al
fōsi ⁊ erat adhuc puer ⁊ cū eo misit co
mitē donū garsiam de cabra q̄ nutriret
eū ⁊ mltos alios comites ⁊ nobiles cū
exercitu mag̃ ⁊ venerūt ꝓpe villesiū. Cū
ḡ saraceni obsidētes viderūt xp̄ianos
dimiserūt obsidionem ⁊ venerūt ꝯ eos

& ordinatis aciebus cõmissum est durum bellũ & pmittente deo ac peccatis forte exigentibus victi fuerũt xpiani & ibi vbi maior erat ptãs xpianorꝝ cuꝫ predicto infante filio regis ibi occurrit maior multitudo saracenorꝝ. Infans aũt sentiens equũ suũ vulneratũ dixit nutricio suo comiti: pr vulneratus est equus meus: & dixit comes fili sitis firmus alias vos eritis vulneratus: & cecidit statim equ⁹ mortu⁹ cũ eo: qđ cuꝫ vidit pdictus comes timẽs mortem infantis descendit subito de equo suo et cooperuit infantẽ cũ scuto & ibi defẽdẽs infantẽ plurimos saracenos cum ense suo occidit ꝫ tanta fuit eoꝝ multitudo ꝙ non potuit sustinere: q: absciderunt ei vnũ pedem quodã ense & qñ vidit ꝙ nõ poterat se cõtinere dimisit se cadere super puerꝝ vt moreretꝛ prjusqꝫ ipse & ibi occiderũt comitẽ illũ. Ceteri ṽo comites habuerũt infantẽ & fugiebãt cuꝫ eo quantũ poterant cogitantes euadere mortẽ. Saraceni aũt videntes eos insecuti sunt eos: & q: nõ poterãt tam cito fugere cũ puero sic voluissent attingerũt eos: & transeũtes vltra eos occiderũt ibi infantem & comites: & in memoriam illius victorie posuerunt saraceni nomẽ loco illi septẽ porci: ꝫ postmodũ mutatus est locus ille & vocat⁹ est septẽ comites. Alij aũt qui euaserũt venerũt toletũ ad regem & fact⁹ est plãctus magnus a rege ꝓ filio suo sic plenius continetur in generali historia hispanie. Tunc fuit perdita concha quã habuit cum vxore sua cayda habuerũt etiã saraceni: tunc huete & huclesenm quesiuit rex alfonsus a sapientibus q̃re milites sui non poterãt tolerare bella sicut solebant. Et responsuꝫ est ei ꝙ erat quia sepe intrabant balnea & quia nimis vacabãt d̃licijs & extũc rex alfõsus fec̃ ꝙ destruerentꝛ oĩa balnea regni sui & fec̃ militeſ laborare mlt̃ exercitib⁹

Centesimũterciũ belluꝫ inter saracenos & xpianos accidit anno dñi Millesimocentesimo. tũc victoriosus pnceps Godefrid⁹ de bullion expeditis alijs pncipibus collc̃o exercitu suo attendens ꝙ ciuitatẽ sanctam ꝓnõ posset retinere nisi fines suos vellꝫ ampliare & hostes vicinos a se lõgius ꝓpulsare licꝫ essent paucissimi respectu circũstanciũ nacionuꝫ q: habebant ab oriente Arabes moabitas et amonitas a meridie ṽo ydoneos egiptios & philisteos: ab occidẽte ãt ciuitatis maritimas perolomaydã siue accõ & tiron & trippolim & omnes alias vsqꝫ ad anthiochiam: a septemptrione ṽo tyberiadam & cesaream philippi & regionem decapolios & damascum: malluerunt tñ ꝓ xpo aĩas suas morti exponere q̃ʒ missa manu ad aratrũ retrospicere & negotiũ impfectũ relinquere nõ ergo cõfidentes in sua fortitudine nec in multitudine ꝫ in sola dei ꝓtectione spem habẽtes & salutifere crucis vexillum semper in ꝓlio deferẽtes inimicis partim fugatis partim trucidatꝭ ptim carceri mãcipatis vrbes munitissimas & castra inexpugnabilia xpo subiecerunt. Vñ in ilo suo pmo egressu cepit ciuitatẽ ioppen in littore maris sitam. Et ciuitatem ramata nobilem populosam muro valido circũdatam & turribus excelsis in campestribus sitam: cepit etiã ciuitatem porphiriam in litore maris quasi miliaribus .iiij. ab accon distantes: & ciuitatẽ tyberiaden in galilea que est supra stagnuꝫ genezareth sita. Quibus subiugatis reuersus est gloriosus princeps in sanctam ciuitatem cum leticia & honore. In fine supradicti anni mortu⁹ est pnceps godefridus & electus est concorditer & in regem inunctus baldouinus frater eius miles strennuissimus: qui postmodũ diuino fretus auxilio regnuꝫ suũ dila

tauit. Nam ipse expugnauit azur ⁊ cesariam philippi ⁊ accon que alio noīe dicit tolemayda ⁊ ciuitatem berid ⁊ ciuitatem sydonis ⁊ montē regalē ⁊ plurima alia loca cepit ac multa alia loca fortalicia: ac deinde ab alijs successoribus multis bellis ⁊ multa effusione sāguinis dilatatū fuit regnū iherosolomitanū in ciuitatibus villis ⁊ castris sicut latissime narrat acconeñ. ep̄us i libro de rebus ⁊ statu terre orientalium que ꝓpter breuitatem relinquo.

Centesimūquartū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit paucis elapsis dieb⁹ post p̄dictum bellum. Tunc enim predictus rex alfonsus. vj. iij. rex castelle ex ira magna quam habebat contra saracenos: tum quia interfecerant filium eius: tū ꝓpt alia dampna que fecerant in terra eius congregatis exercitibus magnis liber ab infirmitate venit in terram saracenoꝝ directe contra illum saracenum q̄ se fecerat vocare miramamoliz q̄ tūc erat in ciuitate cordubeñ. ⁊ obsedit eū ibi: qui cum cognouit potestatem excedentem regis alfonsi non fuit ausus exire contra eum. Cum ergo sic essz obsessus quidam saracenus nobilis cui⁹ nomē erat abdallar venit de nocte cū multitudine magna saracenoꝝ ⁊ dedit saltum ex improuiso in exercitū regis alfonsi: xp̄iani autē sentientes eos capiētes celeriter arma sua bellauerūt cum eis ⁊ occiderunt maiorem partez eoꝝ ⁊ captiuauerūt saracenū p̄dictū abdallar qui ⁊ interfecerat regē hispaleñ. p̄dictum patrem regine domine marie cayde. Ceperunt etiaz plures alios cuz eo. Precepit ergo rex alfonsus ꝙ duceretur saracenus ille ante eū ⁊ mādauit ꝙ duceretur ad locuz vbi possēt eū videre saraceni de ciuitate ⁊ ꝙ cōcideretur corpus mēbratim in frusta quia interfecerat socruz suum vt dictū est. Precepit etiam ꝙ ducerentur alij nobiles saraceni qui fuerant cum eo ⁊ ꝙ comburerentur viui in eodez loco: q̄d cum viderūt saraceni de ciuitate timore magno percussi firmauerunt pacez cum eo ꝙ darent ei tributum omniuz terrarum quas possidebant citra mare ⁊ miserunt multum aurum ⁊ argentum ac multitudinem lapidum preciosoꝝ ac alia plurima dona. Et tūc rex alfonsus contentus de his que fecerat in cursu illo: ⁊ quomodo confregerat ⁊ honorauerat illum saracenum. Aliū qui se vocauerat miramamolim reuersus est in terram suam cum magnis officijs ⁊ honore ⁊ ex tunc predictus rex predictus rex alfonsus tenuit regnum suū in pace ⁊ dederūt ei saraceni citra mare quolibet anno tributa sine parias suas.

Centesimūquintum bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimocentesimoprimo. Tunc nicaph rex marrochioꝝ qui erat miramamolim congregato magno exercitu almoravidū trāsiuit mare cui congregati sunt ⁊ vniti omnes saraceni vuandalie venit ergo super regem hispaleñ. ⁊ obsederunt ciuitatem atq̄ ceperunt eam ⁊ inuenerunt ibi illum ꝓditorem qui se fecerat vocare miramamolim ⁊ p̄scidit caput eius: ⁊ exinde venerunt supra cordubam ⁊ ceperunt eam: ⁊ factum vnum dominiū saracenoꝝ citra ⁊ vltra mare quod primo non erat: quo facto intrauit miramamolim cū suo exercitu magno per terram regis alfonsi ⁊ peruenit vsq̄ ad baldayos. Rex autez alfonsus predictus cū erat semper cesaragustam ⁊ tenebat eam obsessam. Cum ergo sciuit ingressum p̄dicti miramamolim in terrā suam eleuauit se ab ⁊ obsidione ⁊ venit cum exercitu suo ⁊ cum multitudine francoꝝ que venerant in

adiutoriū eius ⁊ cōmissum est bellum
asperrimū ꝓpe badayos in quodaȝ lo
co qui dicitur arabice cella que et lin-
gua castellana sathalias dicitur: et per
mittente deo victi sunt xp̄iani ⁊ multi
dederunt terga nemine persequente.
Rex aūt alfonsus sustinuit bellum cū
illis qui secuȝ remanserant vsq; ad no
ctem ⁊ tam viriliter bellabat rex ꝙ nul
lus saracenus erat qui ausus esset po-
nere ante eum ⁊ mouet eos de loco il-
lo retraxitq; eos vsq; ad tētoria nicaph
que bene erat fortificata fossatis: ⁊ cū
cogitaret fortissime pugnans eos inde
extrahē suuenit q̄dā nūcius qui dixit
ei ꝙ insidie quas posuerāt saraceni ve
nerūt ad depredanduȝ tentoria sua q̄d
cum audiuit dimisit bellare illos et re
uersus est ad suos ⁊ cū reuerteretur in
uenit se cū illis qui depredabant ten-
toria bellauitq; cum eis: ȝ fuit victus
⁊ perdidit multos ibi de suis ⁊ ip̄e vul
neratus fuit lancea: suueniente ergo
nocte diuisi sunt abinuicem bellātes
⁊ illi pauci xp̄iani qui remanserunt cō
iuncti sunt regi alfonso ⁊ reuersus est
cum eis ad ciuitatem que dicitur co-
rya. Saraceni similiter recesserunt ad
terras suas ⁊ nicaph transiuit in affri-
cam. Istud bellū fuit feria sexta p̄ma
die nouembris anno quo supra.

Centesimūsextū bellum inter sa
racenos et xp̄ianos accidit an-
no dn̄i Millesimocentesimose
cundo. Tūc supradictus rex alfonsus
sextus congregauit exercitū suū et in-
trauit terram saracenoꝝ ⁊ ꝑuenit vsq;
ad ciuitatē hispaleñ. destruens quicq̄d
inuenire poterat ⁊ reuersus est in ter-
rā suā cū magnis diuitijs ⁊ honore.

Centesimūseptimū belluȝ inter
saracenos et xp̄ianos accidit
anno dn̄i Millesimocētesimo
tercio. Tunc eñ rodericus didaci Cid
campeator cum multitudine xp̄ianoꝝ
obsedit ciuitatē valentie ⁊ tenuit eam
obsessam nouē mensibus in quib⁹ fue
runt multa prelia ⁊ effusus sanguis si-
ne mensura tā xp̄ianoꝝ q̄ȝ saracenorū
⁊ tā angustiata fuit ciuitas pre fame ꝙ
cōpulsi sunt saraceni comedere canes
murilegos ⁊ mures plures: etiaȝ pau-
peres comedebant carnes saracenorū
mortuoꝝ ⁊ tot moriebātur fame ꝙ pla
tee erant plene sepulcris ⁊ non erat se
pulcrū i quo non essent ad min⁹ decē
saraceni. Alij aūt exeuntes a ciuitate
tradebant se libere manibus xp̄ianoꝝ
ȝ cum comedebant statim moriebant
⁊ cōpellabant eos ip̄e Cid redire ad ci
uitateȝ vt in maiori numero mag' op-
primerentur fame: ⁊ si aliquē ip̄e de ex
cūtibus poterāt accipere mandabant
eum cōburi vt timerent exire. Viden
tes aūt maximam pressuram famis fe
cerunt cōuenientiā suam firmataȝ cū
predicto roderico didaci vt mitterent
nuncios suos ad regem morsie ⁊ ad re
gem cesaraguste qui si ifra. xv. dies nō
succurrerēt eis darent sibi sine mora ci
uitatē placuit pactū istud roderico di
daci ⁊ trāsiuit cū hac cōditione ꝙ nul
lus illoꝝ nūcioꝝ portaret pro expēsis
vltra quinquaginta morobetinos. Re
cesserūt ergo nūcij. Sed rodericus di
daci fecit ꝙ nauta cuȝ quo transire de
bebant teneret eos quousq; ip̄e iret ad
eum. Iuit ergo statim et mandauit ꝙ
inquireretur si plus ducebant quaȝ. l.
morobetinos: ⁊ inuentum est ꝙ porta
bant multitudinem auri ⁊ argenti ⁊ la
pidum preciosorum: ⁊ omnia cepit et
diuisit quilibet. l. morobetinos sicut
pactatum fuerat. Cum ergo transiuit
tempus ⁊ non habuerunt succursum
predictorum reguȝ tradita est ei nobi-
lissima ciuitas valentie que solacium
et delicie saracenorum erat. Et ipse
Cid iurauit eandem eleuato vexillo
suo ante eum cum magna leticia et

honoꝛe ⁊ pꝛecepit ꝙ poneret vexillu͂
suũ in altioꝛi turri foꝛtalicij ciuitatis.
Et ex illa die oĩa foꝛtalitia q̃ erant do-
minij ciuitatis fuerũt posita sub eius
ptãte ⁊ ꝓ honoꝛe fidei catholice: oẽs
mesquite saracenoꝝ facte sunt ecclesie
⁊ posuit ibi sedẽ epalem ⁊ redditus ne
cessarios et facti sunt nouem ꝓrochie
maioꝛ ãt ecclesia dedicata ẽ sctõ petro.
CEntesimũoctauũ bellũ inter sa
racenos et xpianoꝝ accidit An
no dñi Millesimocentesimoq̃r
to. Tũc cũ fama ꝓditiõis valentie per
omnes terras saracenoꝝ ꝑuolaret int
ceteros rex hispaleñ. dolens vehemen
ter cõgregauit exercitũ suũ magnũ scꝫ
xxx. milia hoĩm armoꝝ ⁊ veloci⁹ quo
potuit venit suꝑ ciuitatem valentie et
obsedit eam. Virtuosus vo Cid cam
peatoꝛ exiuit ad eũ cũ militia sua ⁊ ha
buit bellũ cũ eo circa oꝛtũ qui dꝛ de vil
la noua ⁊ deuicit euꝫ pluribus sarace-
nis interfect⁹. Ipse vero rex hispalen.
cũ tribus vulneribus fugiens euasit ⁊
ꝑsecutus est saracenos vsqꝫ iatibaꝫ: suf
focatiqꝫ sunt in flumine q̃si tria milia
saracenoꝝ ⁊ tanta fuit cedes eoꝝ ꝙ de
xxx. milibus qui venerãt nõ euaserũt
vltra mille q̃ngentos ⁊ reuersus ẽ vtu
osus Cid in locũ vbi fuit bellũ ⁊ expo
liatis tentoꝛijs tanta fuit multitudo
diuitiarũ ꝙ pars q̃ cecidit in soꝛtẽ pedi
toꝝ fuit quinqꝫ miliũ marcarũ argenti
⁊ ingressi sunt ciuitatem nobilem valẽ
tie cũ magnis diuitijs ⁊ honoꝛe. Nũe
rus aũt exercitus eius erat mille quin
gentoꝝ equitũ quoꝝ mille erant nobi
les genere ⁊ quatuoꝛ miliũ peditum ⁊
tũc misit illustri regi alfonso sexto su-
pradicto in pꝛesentem ⁊ donuꝫ de sua
quinta parte que ei euenerat in soꝛteꝫ
centum equos cum sellis ⁊ frenis mi
rabiliter adoꝛnatos: ⁊ rogauit vt mit-
teret sibi vxoꝛẽ suã dñam ximenam cũ
duabus filijs suis que manebant in sã
cto petro de cardenam. Rex autẽ illu-
stris gaudenter recepit donũ ⁊ honoꝛi
fice misit sibi vxoꝛem ⁊ filias suas q̃s
postmodum tradidit in vxoꝛes comiti
bus garrionis. Sed quia illi ꝯmiserũt
quoddam aleue contra eas victi ꝓpter
hoc ante ꝑdictũ regem in campo ante
garrionẽ tradite fuerunt postea ꝑ eun
dem regem in vxoꝛes infantibus na-
uarre ⁊ arragonie filijs regũ sicut ple-
ni⁹ cõtinet i generali histoꝛia hispanie.
CEntesimũnonum bellũ inter
saracenos ⁊ xpianos accidit an
no dñi Millesimocẽtesimoq̃n-
to. Tũc cuꝫ ꝑdictus virtuosus Cid cũ
vxoꝛe sua ⁊ filiabus suis dña elmira ⁊
dña sole in pace ⁊ solacijs essent in pꝛe
dicta ciuitate valentie esse quidã nun-
ciauit ipsi certitudinaliter q̃uo ymes
miramamolim rex marrochioꝝ dolẽs
de ꝑditõe valentie cũ quinquagita mi
libus armatoꝝ veniebãt ad obsidendũ
ꝑdictã ciuitatem. Qd cũ cognouit ꝑ-
dictus Cid ꝑcepit ꝙ oĩa castra sui do-
minij ꝑpararent ⁊ ponerentur in eis oĩa
necessaria ad pugnã similiter in ciuita
te. Congregauitqꝫ oẽs gentes quas po
tuit habere tam de saracenis q̃ꝫ de xpi
anis ⁊ omnia hec facta sũt bꝛeuissimo
tempoꝛe. Venit ergo multitudo ꝑdi-
cta saracenoꝝ ⁊ fixis tentoꝛijs suis ste-
terunt supꝛa ciuitatem ⁊ tantus fuit eo
rum tumultus cum suis atamboꝛib⁹
⁊ vocibus ꝙ dña ximena cum filiabus
suis que nunq̃ꝫ similia viderant timue
runt valde. Sed virtuosus Cid dixit
eis dña ximena ⁊ mee filie non timea-
tis. Ego enĩ cogito deuincere hos sara
cenos ⁊ cum eoꝝ diuitijs vos meas fi-
lias honoꝛifice ⁊ ditissime maritabo ⁊
illos a tempoꝛes faciaꝫ venire añ vos
buxinas vero ꝓ honoꝛe ecclesie faciaꝫ
reseruari. Congregatis ergo bellatoꝛi-
bus suis ad signum campane exierũt
in campum cum insidijs ⁊ oꝛdine vir-

tuosissĩ Cid campeatoris: quos videntes saraceni ordinatis etiã suis aciebus cõmissum est durissimũ bellum sic ꝙ vndiqꝫ videbant exire equi sine dominis suis. Et cum saraceni essent mlti tenebãt xp̄ianos iã i magna p̄ssura. Et tũc virtuosus Cid aians milites suos clamauit dicens: deus adiuua et beate iacobe: ⁊ cũ dixerit exiuit aluarbanes quidam miles strennuus cum trecentis militibus ⁊ insidijs ⁊ ꝑcusserunt saracenos ex aduerso scꝫ ex parte maris. Cogitantes aũt saracani ꝙ erãt multe gentes timuerunt valde ⁊ inceperunt dare terga ⁊ secuti sunt fugientes occidendo et vulnerando vsqꝫ ad qͦdã castrum qͦd dicit̃ torquera ꝑcusso ymes miramamolim ab ip̄o Cid et tanta fuit cedes saracenoꝝ ꝙ de quinquaginta milibus p̄dictis nõ euaserũt vltra q̃ꝫ mille quingenti ⁊ reuersus est virtuosus Cid cũ milicia ad locũ belli vbi inuenerũt spolia multa nimis ⁊ inter cetera inuentũ est vnũ tentoriũ illius miramamolim nobili⁹ q̃ꝫ vn q̃ꝫ aliquis viderat ⁊ reuersus est in ciuitatẽ valentie brachijs vsqꝫ ad cubitus plenus sanguine ex vulneribus occisorũ ⁊ cũ magnis diuitijs ⁊ honore. Et tũc virtuosus Cid misit dño suo regi alfõso castelle p̄dicto ex quinta sua ꝑte ducentos equos cum sellis ⁊ frenis pendentibus singulis ensibus ex singulis sellis eoꝝ: misit etiam sibi in donũ tentorium p̄dictum mirabile que omnia gaudenter recepit predictus rex eistẽs in valle oliueti.

CEntesimũdecimũ bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimocentesimosexto. Tunc rex bucar rex marrochioꝝ cum .xxx. regibus saracenorum subito apparuit spacio vni⁹ leuce ꝓpe valentiam ⁊ factus est tumultus magnus in ciuitate ex subditis rumorib⁹ ⁊ ascendit virtuosus Cid supra turriꝫ altiorem fortalicij cum consiliaribus suis vt videret eoꝝ exercitũ q̃ꝫ videns incepit ridere ostendens magnũ gaudium: descendens ergo de turri facto signo campane congregati sunt om̃es sui bellatores: quibus dixit virtuosus Cid q̃n volebat dare belluꝫ regi buccar ⁊ illis .xxx. regibus ⁊ hilari animo placuit omnibus sperantes victoriam reportare. Exierunt ergo ordinati fm modum suũ. Eo tempore quo tempore saraceni non cogitabant: cum ergo venerunt ad locum vbi viderunt tentoria saracenoꝝ precepit vt irent lentis passibus ⁊ ip̄e ibat cum suo equo q̃ dicebatur bauieca: quos cũ viderunt saraceni ordinauerunt subito acies suas ⁊ venerũt contra eos satis inordinati cum non cogitarent de aduentu ip̄ius Cid super eos Cum ergo vidit eos inordinatos predictus Cid precepit vexillum suũ sceleriter ire contra eos et factum est prelium magnum sic ꝙ ceciderunt multi ex vtraqꝫ parte ⁊ durauit bellum de mane vsqꝫ ad horam nonam nec poterant saracenos eradicare ab illo loco pre multitudine ⁊ tanta erat multitudo mortuoꝝ peditũ etiaꝫ xp̄ianoꝝ ꝙ nõ poterant cuꝫ equis ambulare inter eos ꝫ placuit deo ꝙ ab hora nona inceperũt saraceni dare terga et secuti sunt eos xp̄iani occidendo et vulnerando ⁊ in illa sequela vidit ip̄e Cid regem buccar ⁊ euaginato ense secutus est eum vt eum occideret ꝫ quia ille ducebat velocem equũ cuꝫ cognouit ꝙ Cid sequebatur eum fugit velocius ⁊ non potuit eum attingere sicut voluisset: licet cum peruenerũt ad mare ꝓpe ipsum iret ⁊ tunc emisit a manu enseꝫ suũ super buccar percussitqꝫ eum: sed ille percussus intrauit subito nauiꝫ ⁊ Cid descendit ⁊ accepit ensem suũ ⁊ spatã regis buccar q̃ ei ceciderat

quā̄m vocauit tysonam ⁊ reuersus est
ad locum belli deuictis saracenis vbi
tot spolia habuerunt q̄ solū de equis
quinta pars que cecidit in sortem ipi⁹
fuit tricentoꝝ equoꝝ. Deuictoq̄ʒ buc-
car rege marrochioꝝ cum alijs.xxx.re
gibus reuersus in ciuitate valentie cū
magnis diuitijs letitia et honore. Et
tūc misit regi alfonso castelle in donū
ex p̄dictis spolijs centū equos cum sel
lis suis ⁊ frenis mirabiliter adornatos
⁊.lxxx.saracenos captiuos q̄ oia rex p̄
dictus exn̄s in valle oliueti gaudenter
recepit. Tūc etiā soldanus psie videns
q̄ sanctā ciuitatē ihr̄lm ceperant xp̄ia
ni ⁊ ml̄tas alias ciuitates ⁊ loca timēs
q̄ tota eius terra pderet̄ si trāsiret p̄di-
ctus virtuosus Cid in partes illas pro
iuuamine xp̄ianoꝝ. Ideo audita eius
celebri fama vt eū in amicū posset con
federare misit ei ambasiatorē suū per
mare ⁊ cū peruenit valentiā receptus
est honorifice ab ip̄o Cid ⁊ p̄sētauit si-
bi dona que sibi mittebat soldanus scʒ
multa iocalia auri ⁊ argenti ⁊ p̄ciosos
ac nobiles pannos de serico ⁊ auro mi
rabilis contexture ⁊ multa alia q̄ non
sunt in ista terra: presentauit sibi etiam
vnā librā mirre ⁊ balsami p̄ciosi cum q̄
postmodū fuit corp⁹ ip̄ius Cid balsa-
matuʒ in eius morte. Dedit etiam sibi
vnū archidrichen de nobilioꝛib⁹ q̄ fue
runt in mūdo qd̄ vsq̄ʒ in hodiernū diē
manet in monasterio scti petri de car-
denā ⁊ de his oibus recept̄ remisit eū
cū honore ad p̄dictū soldanū cuʒ suis
etiā donarijs inito federe inter eos.

C Entesimū vndecimū bellū in-
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno dn̄i Millesimocētesimo
septimo. Tunc p̄dictus rex buccar do
lens qūo sic turpit̄ victus a Cid cāpea
tore ⁊ qūo interfecerat ⁊ captiuauerat
suas gentes: ⁊ qūo expoliauerunt euʒ
a tam magnis diuitijs. Ip̄e in ꝓp̄ria p̄
sona p̄dicauit in affrica cōuocans oēs
ppl̄os sicut nos facimus cempe cruci-
ate ⁊ cōgregatus est ad eū ppl̄s innūe-
rabilis cū quo transiuit mare vt veni-
ret super valentiā ⁊ se vindicaret. Cuʒ
ergo p̄dicti rumores peruenerunt ad au
res ipsius Cid inter cetera precepit q̄
omnes saraceni habitantes intra ciui-
tatē egrederent̄ foras ⁊ q̄ habitarent i
alcudia q̄ facto cū nocte illa iaceret in
lecto suo p̄dictus Cid hora medie no-
ctis cogitans qūo se haberet in aduen
tu tante multitudinis saracenoꝝ. Ec-
ce subito impletū est palaciū illud cla
ritate magna ⁊ quodā mirabili odore:
⁊ cū ip̄e miraret̄ illius insolide clarita-
tis ⁊ odoris apparuit ei vir q̄daʒ indu
tus vestibus albis sicut nix qui canus
⁊ crispus videbat̄ in manibus suis cla
ues gestans. Dix itq̄ʒ ei: dormis roderi
ce vel quid agis: ⁊ ille rūdit: q̄s est̄ vos
qui a me hec q̄ritis. Et ait illi: ego sum
sanctus petrus p̄nceps apl̄oꝝ q̄ venio
ad te cū scelerlori mandato q̄ʒ illud qd̄
tu cogitas de rege buccar scʒ q̄ habes
dimittere hunc mundū ⁊ ire ad vitam
vbi nō est finis et p̄figit̄ tibi terminus
xxx. dieꝝ a p̄senti die. Verūtn̄ vult ti-
bi deus facere hanc grām q̄ tu mortu-
us cū gentib⁹ tuis habeas victoriā de
rege buccar ꝓpter honorem tui corpis
qd̄ erit cuʒ adiutorio apostoli Jacobi
quē deus mittet ad bellū illud. Sʒ an-
te hec oia tu facies penitentiaʒ de pec-
catis tuis ⁊ saluus eris: hec oia conces
sit tibi dn̄s ih̄s xp̄s ꝓpter amorē meuʒ
⁊ ꝓpter reuerentiaʒ quā semp habuisti
ad ecclesiam meam monasterij sancti
petri de cardeuan. Que cum audiuit
virtuosus Cid p̄ gaudio dimisit se ca-
dere de lecto in terram ⁊ cecidit ad pe-
des apl̄i volens osculare pedes eius ⁊
dicit ei apl̄s. Non labores in hoc quia
nō poteris accedere ad me: s; sis certus

ꝙ omnia q̄ dixi tibi sunt tibi concessa:
sic dispa ruit ab oculis eius ⁊ reman
sit in palacio illo quidam magnus et
suauissimus odor cuius qualitas effa-
ri non potest: ⁊ p̄dictus Cid remansit
fortificatus ⁊ ita certus de p̄dict s sic
si iam transissent oia illa. Et die facto
cōuocauit ad fortaliciū suū omnes mi
lites suos ⁊ narrauit eis visionem illā
cū lacrimis nihil eis occultans facietꝭ
ergo ſm consiliū meū ⁊ deuincetis re-
gem buccar ⁊.xxxvj.reges qui veniūt
cum eo. Perceptis ergo sacramentis
⁊ facta penitentia pctō ꝝ suoꝝ cū nō re
manerent nisi septē dies de spacio p̄fi-
nito precepit vocari ad se vxorem suaȝ
dominā ximenā ⁊ mandauit ꝙ addu-
cerenꝭ ei vasa illa argentea in qb⁹ erat
balsamū ⁊ mirra q̄ sibi miserat solda-
nus magnus persie. Et cū vidit ea an-
te se p̄cepit adduci quandā cupam au-
ream in qua ip̄e bibat ⁊ accepit de illo
balsamo ⁊ mirra mixto cū aqua rosea
ad q̄ntitatem vnius cocliaris ⁊ bibit ⁊
sic ꝑ illos septem dies fecit nihil aliud
comedens nec bibens. Et factū est cor
pus eius pulcrius ⁊ recentius q̄ȝ ante
excepto ꝙ cōtinue deficiebat sic ꝙ non
poterat se mouere in lecto: penultima
ergo die anteq̄ȝ deficeret vocauit vxo-
rem suam ⁊ venerabilē episcopū ciui-
tatis iheronim et alios milites paren-
tes ⁊ amicos quibus confidebat. Di-
xitq̄ȝ eis: scitis ꝙ rex buccar erit h̄ vna
istaꝝ dieꝝ ⁊ circūdabit ciuitatem cum
sua potestate magna: ea ergo q̄ vos ha
betis facere vt vincatis sunt hec. Pri-
mo postq̄ȝ fuero mortuus lauabitꝭ cor
pus meū qđ satis intrisecus mūduȝ te
neo: laudetꝭ de⁹ vt crastina die q̄ est di-
es vltima vite mee recipiam corp⁹ do
minicuȝ ⁊ lauato corpore abstergatur
bene ⁊ vngetis ip̄m totum caput ⁊ os
pedes ⁊ omnia alia membra cum bal-
samo ⁊ mirra qđ supꝰfu t in his vascu-
lis argenteis ⁊ nullus sit ausus ꝓpter
mortem meam clamare nec ostendere
dolorē: ne forte saraceni sentiant mor-
tem meam: ⁊ cū venerit dies vt appro
pinquat ciuitati rex buccar p̄cipietis
ꝙ omnes gentes ascendent sup murosꝭ
⁊ ꝙ sonēt tubas ananfiles ⁊ facient ma
iores leticias que potuerūt fieri ꝑ ho-
mines: ⁊ cū fuerit dies qua volueritis
ire cū corpore meo in castellaȝ facietis
ꝙ egrediantꝭ omnes gētes secretissime
sic ꝙ non intelligant saraceni qui sunt
in suburbibus ⁊ p̄cipietꝭ onerari geru
las aliasq̄ȝ bestias cuȝ oibus illis diui-
tijs que sunt valentie sic ꝙ nō remane
at ibi aliquid ꝙ sit alicuius valoris: et
cum factum fuerit precipietis incella-
re equuȝ meum bameca ⁊ armabitur
bene corpus vero meuȝ ornabitis opti
me ⁊ ponetis me super equū taliter ꝙ
non possum cadere ponetis etiam in
manunu mea ensem meū tyson ⁊ eant
semper apud me episcopus dominus
iheronimus ⁊ gildias priuatus meus
vnus ad dexteram ⁊ alius ad sinistraȝ
qui dirigunt equū meum: ⁊ vos petre
berundē portabitis vexillum meum si
cut consueuistis: vos vero aluarhanes
ordinabitis acies ⁊ ite ad bellandū cū
rege buccar: sitis enim certi ⁊ non du-
bitetis ꝙ habebitis victoriam me exi-
stente mortuo sicut mihi deus conces-
sit. Sequenti vero die facto testamen-
to suo hora terciarum recepit corp⁹ do
minicum de manu episcopi genib⁹ fle
xis ⁊ cum multis lacrimis: quo perce
pto reclinauit se in lecto dicens: domi
ne ihū xp̄e cuius est omnis potestas ⁊
cui⁹ sūt oia regna tu es sup oēs gētes ⁊
oia sūt ad p̄ceptū tuū: iō dn̄e peto hāc
mĩsicordiā vt aia sit vbi ē finis sine fine
qbus dictꝭ v̄tuosus Cid tradidit aiam
i maib⁹ creatoris. p⁹ tres aūt dies mor
tis ei⁹ apparuit rex buccar cū ptāte sua
sup valentiam ⁊ fixa sunt tentoria. xv.

millia sicut narrat analfaxar historiog-
phus saracenoꝝ ⁊ bellabāt cōtinue cō
tra ciuitatē qꝫtū poterāt ⁊ illi de ciuita
te defendebāt ciuitatē cuꝫ magna leti-
cia sicut eis p̄cepat Cid qd̓ durauit ꝑ
nouē dies qꝛ xp̄iani ꝑpabāt oīa sua a d
du cendū in castellam sicut p̄cepat eis
gloriosus cid. Bucar vero rex vidēs ꝙ
Cid tāto tpe nō egrediebat̄ ad eos co-
gitauit ꝙ nō erat ausus exire. Et ideo
volebat facere machinas ad capiendū
virib⁹ ciuitatē. Sed die duodecia om
nib⁹ ꝑpatis ⁊ posito ipius corpe Cid i
equo suo sicut mandauerat tali dispo
sitione ꝙ videbat̄ viu⁹ hora media no-
ctis apta est vnica porta ciuitatis q̄ ten
dit versus castellā ⁊ ordinatis aciebus
cum omnib⁹ oneribus exeūtes secre-
tissime ⁊ in magno silētio sic ꝙ videba
tur ꝙ nō essent ibi .xx. milites irruerūt
subito in saracenos qui inuenientes
eos inermes nec potētes pre cōfusiōe
magna ordinare seipos. qꝛ videbat̄ rḡi
bucar ⁊ illis .xxxvj. regib⁹ ꝙ veniebant
ex pte xp̄ianoꝝ sup eos vltra sexagita
milia militū q̄ erāt albiores niue ⁊ āte
eos viderunt viꝝ militē sup equū albū
sedentē in manu sinistra gestantem ve
xillū albū ⁊ in manu dextra ensem qui
videbatur sicut ignis. Videntes ergo
bucar ⁊ reges p̄dicti cedē maximā sa-
racenoꝝ suoꝝ quā faciebāt isti milites
timuerūt valde ⁊ dederūt terga fugien
tes vsqꝫ ad mare xp̄iani aūt insequen-
tes eos occidendo ⁊ vulnerādo ꝑuene
rūt vsqꝫ ad mare ⁊ tāta pressura vt ingre
derentur in nauib⁹ ꝙ scd̓m historiam
vigintiꝫ illoꝝ regū fuerūt ibi mortui et
decē milia saracenoꝝ suffocati. Rex ve
ro bucar cum alijs qui euaserant pres
suram illā eleuatis velis nunqꝫ ampli
us sunt reuersi. xp̄iani aūt victoria ha
bita reuersi sunt ad tentoria ⁊ expolia
to campo vbi innumeras diuicias iue
nerūt receperūt eas quas portare po-
tuerant relictis ibi pluribus alijs sine
numero. ⁊ sic venerūt corpe ipius Cid
in castellā cū magna leticia ⁊ honore ⁊
sepelierūt sicut ipe p̄cepit in scō petro
de cardenā. Saraceni vero q̄ erant i al
cudia vidētes ꝙ oēs xp̄iani recesserant
a ciuitate ⁊ nihil dimiserāt in eadeꝫ in
gredientes iteruꝫ populauerant eam.
Fuit aūt predictus virtuosus Cid do-
minus p̄dicte ciuitatis quinqꝫ annis.
Rex aūt alfonsus sextus supradictus
cū audiuit victoriam quā Cid campe
ator habuerat mortuus ⁊ qūo duceba
tur in equo suo bameca. ac si eēt viuus
venit ꝑsonaliter ad sctm̄ petꝝ de carde
na sceleriter de toleto ⁊ honorauit euꝫ
in sepultura sua in qua etiā fuerūt in-
fantes arrogonie ⁊ nauarre cum suis
vxoribus q̄ filie fuerūt ipi⁹ Cid. Pre-
dictus vero rex alfonsus sext⁹ brano re
gnauit .xliij. annis ⁊ septē mensib⁹ ⁊ ꝑ-
ceptis sacris feliciter migrauit ad dn̄ꝫ
anno dn̄i. M.cxxviij. Jacet sepultus
in monasterio sancti facundi in eius
morte ex medio lapidū qui erant ante
altare sancti ysidori in ciuitate legionē.
tribus dieb⁹ manauit aq̄ qd̓ fuit signū
lacrimarū regni ꝓpter damna secuta
post eius mortē. Ipe vero nō reliquit
filiū heredē. Veruntn̄ qꝛ ipe dederat
filiā suā dn̄am orracam in vxorē comi
ti Raymundo tolosano qui erat de ge
nere gothoꝝ ⁊ in illa p̄dictus comes
habuit vnū filiū cū ꝓficisceret̄ in irl'em
in passayo supradicto quē baptizauit
in iordane et iō vocauit euꝫ alfonsum
torday. Ideo iste post multa damna q̄
acciderāt in regno fuit eleuatus in re-
gē ⁊ post factus est imꝑator.

CEntesimum duodecimū bellū
inter saracenos ⁊ xp̄ianos acci
dit post mortem regis p̄dicti al
fonsi pauco elapso tpe. Tunc eī regi
arroganum alfonso cum esset cum ex
ercitu suo in regno castelle facta cōcor

dia et pace inter eū ⁊ regem alfonsum
paruulū dimittēs ei quicquid i regno
suo tenebat. Nūciatū est quō magna
multitudo saracenoꝝ itrauerat regnū
suū arrogonie qui nimis dolens reces
sit statim vt occurreret illis ⁊ inuēit eos
in quodam loco regni sui qui dr̄ effer-
ga ⁊ bellauit cum illis dicens. sed qui
nunq̄ fuerat victus ibi victus fuit a sa
racenis ⁊ mortuus. Alij dicūt q̄ nō fu
it mortuus ibidem sed duxit post h̄ vi
tam peregrini per mundum incogni-
tus. Et dicitur in cronicis q̄ hoc acci-
dit ei q2 expoliauit ecclesiā sancti ysi-
dori et plures alias ecclesias castelle
post mortem regis alfonsi sexti barano
volens ipe regnare.

CEntesimūtredecimū bellū. inť
saracenos ⁊ xp̄ianos accidit an
no dn̄i M.cxlvj. Tūc cū lodo
uicus rex francoꝝ audiuisset ciuitatē
edisse captam fuisse a turcis zelo fidei
succensus mesopotanee cōpatiens ab
Eugenio papa.iij. apud berseliacum
cruce signatus est cū ṗncipibus pegri
natōꝝ ꝓponens transmarinam anno
sequenti. Millesimocētesimoq̄drage
simoseptimo. Sanctus bernard⁹ cho
rardo regi apud franchonburg consti
tuto ⁊ ṗncipibus fere cunctis signum
crucis affixit ⁊ socij pegrinatōnis vltra
modum multiplicantur naualis exer
citus de anglia flandria ⁊ de lothorin-
gia collecto.ij.idus aprilis de tremun
do portu anglie cum ducentis nauib⁹
profectis.iiij.kal.iulij vlix bonā appli
cuit ⁊ illā post.iiij.mensiū obsidionem
capiunt hostes q̄ quorum numerus
erat ducenta milium et quingētos de
uincunt licet cristiani.xiij.milia vix es-
sent. Chorardus rex cum innumera
multitudine pegrinationē egreditur
mense mayo ⁊ vt ad expugnandū yco
mum inconsulto diuertit deficientib⁹
victualibus fame afflictus redijt ⁊ pse
quentibus eos turcis multos pdidit.
Rex vero francorum ludouicus etiā
aggreditur pegrinationem et euocat⁹
hi imperatore grecorum nauibus ei⁹
ab herosolimis euehitur. Anno millesi-
mocentesimoq̄dragesimooctauo fran
ci per deserta asie dolo ⁊ astucia greco
rum qui calcem farine miscuerūt cre-
bro insultus thurcorum patiētes fa-
me cruciati ita vt quidam equorum ⁊
asinoꝝ carnibus vescerentur tandem
multis fame pereuntibus ceciliam ve
niunt et inde anthiochiam palestinā
nauigio petierunt hay medius comes
marianeñ. in cipro ⁊ alfonsus comes
tholose et sancti egidij apud cesaream
palestinam obierunt et adeo tunc ma
le successit regi francorum q̄ a grecoꝝ
manibus captus imperatori grecorū
tursolium obsidenti ducitur presentā-
dus. Quem rogerius rex cecilie expo
liata grecia ⁊ vastata vsq̄ constantino-
polim a captione liberauit.

CEntesimū.xiiij.bellū inter sara
cenos ⁊ xp̄ianos accidit ānō do
mini Millesimocentesimose-
ptuagesimo. Tunc supradictus rex al
fonsus septimus rex quartus castelle
⁊ nepos regis alfonsi qui lucratus est
tholetum posita tota hispania sub ei⁹
dominio factus fuit impator ⁊ corona
tus in ciuitate legioneñ. et confirmat⁹
per papam vt de cetero vocaretur im-
perator hispaniarum. Postq̄ ergo re
gnū arrogonie castelle et legionis pa
cifice tenuit ⁊ oēs reges saracenorum
hispanie sibi obedirent tanq̄ vasalli re
manserunt due ciuitates que nō reco
gnoscebant eum dominum sc3 boetia
et almeria. et propter illas subiugan-
das congregauit exercitum magnum
et venit primo super boetiam ⁊ obsedit
eam et aliqui non seruantes eidē fide
litatem recesserunt quod cum cogno-
uerunt saraceni omnium illarum par

tiū congregati sunt ⁊ venerunt sibi sta
tim: vt facerent imperatorem alfonsum
cessare ab obsidione. Sed cū hec a sa-
racenis agerentur apparuit sanctus
ysidorus in visione predicto imperato
ri confortans eum et dicens. Crastina
die dabis bellum istis saracenis viriliter
⁊ ego veniam in adiutorium tuum Su
os ergo dum sol emitteret radios sup
terram preparauit se imperator alfon
sus cum sua militia ad bellandū. Ve
nerunt ergo animose ad locum belli
irrueruntqꝫ in saracenos ⁊ factum est
durum bellum ac ex utraqꝫ parte plu
rimi ceciderunt. Rex aūt sancius filius
imperatoris strenuissime se habuit in
illo bello et vidit imperator beatum ysi
dorum ambulantem in bello ex parte
sua et cognouit eum propter quod vi-
ribus resumptis confortantes milita
res suos sine dubio sperantes victoriā
obtinere. Cum ergo cognouerunt cri
stiani beatum ysidorum bellare cū eis
⁊ pro eis confortati sunt nimis. Sed ⁊
saraceni pusillanimes effecti non po-
tentes sustinere bellum terga sunt da
re coacti. cristiani aūt videntes eos fu-
gientes secuti sunt eos et mortui sunt
omnes qui venerant in adiutorium bo
etie. Videntes aūt saraceni qui erant
intra villam qꝫ non poterant resistere
imperatori alfonso apertis ianuis ciui
tatis receperunt eum omnia fortalicia
sibi submittentes ⁊ propter miraculū
quod in illo bello fecit beatus ysidorus
statim imperator virtuosus fecit edifi
cari ecclesiam vnam in honorem san-
cti ysidori sub conuentu canonicorum
regularium datis honorifice omnibus
necessarijs tam in crucibus qꝫ in calici
bus vestimentis et libris qꝫ etiā in pos
sessionibus et hereditatibus sicut ne
cessarium eis erat.

C entesimūdecimūquintū bellū
inter saracenos ⁊ xpianos acci
dit ãno domini Millesimocētesimo
septuagesimoprimo. Tunc predictus
imperator capta boecia cōtentis ⁊ aia
tis militibus suis cum eodem exercitu
venit super almeriam. Est eñ ciuitas
in litore maris mediterranei ⁊ intermi
nis granate. fixis ergo tentorijs super
eandem ciuitatem cum aliquibus die
bus in obsidione permansisset venerūt
i eius auxiliū. Comes raimūdus barchino
neñ. ⁊ ianneñ. cū classe sua p mare. qui
fideliter adiuuantes impatorē hita vi
ctoria cepit almeriā. omnem aūt pdaꝫ
ciuitatis et terminorum eius dedit impa
tor alfonsus iannensibus ⁊ inter spolia
inuentū est vas lapidis preciosi vnius
elmoralde quantitate vnius scutelle. ⁊
iannenses dixerunt impatori qꝫ daret
eis illud vas ⁊ qꝫ oia alia distribueret
eis quibus vellet. qr ipi cū illo vase eēnt
contenti. placuit aūt impatori ⁊ cōces-
sit eis vas quod ⁊ ipi vsqꝫ in hodiernum
diē pro magno iocali obseruant sicut au
diui vocantes illud vas sanctum grsale.
Alia aūt spolia dedit raymūdo comi-
ti marchioneñ. Capta ergo ciuitate et
relicta in securitate vt decebat reuersus
est in castellā cū iret per viam ifirma
tus est ex laboribus bellorum ⁊ viarum cū
veniret ad locū qui dicitur delas fesne
das videns quandā arborem que dicit
ensina magne qntitatis ⁊ virentibus folijs
placuit ei descēdere sub eadem arbore
vbi pceptis sacramētis ⁊ facto testamē
to feliciter migrauit ad dñm. Inter ce
tera laudat impator predictus alfonsus
de iusticia. Vnde legit in sua cronica
qꝫ cū quidaꝫ agricola de regno galicie
conquereret eidem qꝫ infans quidam
in suo loco acceperat iniuste bona sua
statim misit lras suas illi infanti qꝫ re
stitueret ei bona sua. sed ille parum cu
rans de lris eius. Iterum redijt predi
ctus agricola ad impatorem cum que
rela tunc predictus imperator secretē

ſime cum duobus aut tribꝰ comitibꝰ
receſſit a ciuitate toleti ⁊ velociſſime iti
nerauit quouſqꝫ peruenit ad locū fctā
ergo diligenti inquiſitōe ſecrete cū pre
toribus loci illius venit ad domū iſan
tis ⁊ precepit ꝙ vocaretur dicere&qꝫ ei
ꝙ erat ad portam imperator qui eum
vocabat. Ille aūt nō modicū miratus
de tam ſubito ⁊ inexcogitato aduentu
voluit fugere ſed ſtatim captus eſt et
interrogatus ab imperatore de illa in-
iuſticia ⁊ quare lr̄as ſuas non impleue
rat obmutuit. Quare continuo man-
dauit ip̄m ſuſpendi in porta domꝰ ſue
⁊ reuerſus eſt impator in ciuitatē tole-
ti. Iſte aūt impator reliquit duos fili-
os quorum primogenitus dicebatur
ſanciꝰ alius v̄o fernandus. Primo de
dit regnum caſtelle. Scd̄o aūt regnuꝫ
legionis. Sepultus eſt aūt in eccleſia
maiori ciuitatis tholetane regnauit ⁊
impauit. xl. annis ⁊ ſucceſſit ei i regno
filiꝰ ſanciꝰ quintꝰ rex caſtelle q̇ tante vir
tutis fuit ⁊ tam iuſtiſſime gubernabat
ꝙ vocatus fuit a pplo rex ſancius deſi
deratꝰ regnauit ſolū anno vno. qui feli
citer finiuit ⁊ ſepultus eſt toleti apud
impatorem patrem ſuum ⁊ ſucceſſit ei
in regno filius eius alfonſus octauus
vj. rex caſtelle. Qui incepit regnare cū
eſſet paruulus ſcꝫ etatis. iiij. annorum
⁊ orta eſt diuiſio magna inter milites
caſtelle propter eoꝝ intereſſe q̇s ſcꝫ eū
haberet in poteſtate ſua tanqꝫ tutor q̇-
uſqꝫ eſſet etatis. xv. annoꝝ ꝓpter quod
plurima damna in regno euenerūt vſ-
qꝫ ad p̄finitum tempꝰ receptis p̄mijs
tirānoꝝ iuſto dei iudicio vt latius con
tinetur in generali hiſtoria hiſpanie.
Incepit regnare iſte alfonſus octauꝰ
Anno Milleſimocenteſimoſeptuage
ſimoſexto.

C Enteſimūm decimūſextū bellū
inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos acci
dit Anno domini Milleſimocente-
ſimo. lxxxvij. Tunc quidā miles qui
dicebatur fernandus roderici qui ali-
qua fortalicia predicti regis alfonſi oc
taui tenebat vſqꝫ ad tempus prefinitū.
xv. annorum cum tempus fuit imple
tum tradidit omnia fortalicia regi et
ip̄e ſtatim receſſit a regno et tranſiuit
ad ſaracenos accepta ergo multitudi
ne ſaracenorum diſpoſuit venire ſuper
ciuitatem roderici que tunc edificaba
tur a rege fernando legionis fratre re-
gis alfonſi predicti. Erat eñ locus ad
huc ſine muris ⁊ ideo leuiter expecta
bat eum expoliare. Apparuit ergo in
viſione beatus yſidorus ſacriſte eccle
ſie ſue vigilanti in ſacrario ⁊ oſtendit ei
aduentum fernandi roderici cuꝫ mul
titudine arabum ⁊ precepit ei ꝙ iret ve
lociter et nūciaret regi legionis fernā-
do. Venit ergo ⁊ nunciauit predicto
regi hec omnia. Rex aūt gratias agēs
deo congregauit exercitū ſuum ⁊ venit
velocius quo potuit ad ſuccurrenduꝫ
xp̄ianis ciuitatis roderici que iam ob
ſeſſa erat a ſaracenis et cum non habē
rent muros acceperunt tam viri qꝫ fe-
mine currus et quadrigas ⁊ vaſa ma-
gna vinaria archas lectos ligna ac oīa
alia que habere potuerunt et poſue-
runt circūquaqꝫ loco muri quouſqꝫ ve
niret rex fernandus. Venit ergo ad lo
cum predictus rex fernandus qui nū-
qꝫ fuerat victus et confidens in dño ex
diuina reuelatione beati yſidori irru-
it viriliter in ſaracenos bellauitqꝫ cum
eis ⁊ deuicit eos et tanta fuit multitu
do mortuorum ſaracenorum ꝙ non
erat qui eoſ dinumerare poſſet. aliqui
autem euaſerunt per fugam. Alij ve-
ro iugo captiuitatis ſunt traditi. Et
tunc murata fuit ciuitas Roderici et
reuerſus eſt rex Fernandus cum leti-
cia et honore. Poſt mortem huiꝰ regiſ
fernādi legiōiſ ſucceſſit ei i regno co dē

filius eius alfonsus q̄ in senectute sua
habuit bellū magnū cū albehuc q̄ erat
dn̄s vuandalie ꝛ deuicit eū: ꝛ tūc lucra
tus est meridaꝫ montages badayos et
casserés atqꝫ alcántecam: ꝛ populauit
plurima alia loca ꝓpter que regnū su-
um erat dilatatum.

C Entesimūdecimūseptimū bel-
lum inter saracenos ꝛ xp̄ianos
accidit anno dn̄i Millesimocē-
tesimooctuagesimo nono. Tūc erat in
affrica miramamolim saracenus qui-
dam noīe iustet malcemdo. Hic eleua
tus in supbiam transiuit mare cū pote
state magna ꝛ venit yspolim ꝛ ibi mo-
uit exercitū suū per campaniaꝫ cordu-
ben transiuitqꝫ portū que d̄r delmira-
del: qd̄ cum rex alfonsus octauus co-
gnouit cū iam transierant .xv. anni eta
tis sue ꝛ pacifice possideret regnū suū
sic ꝙ reges arrogonie ꝛ nauarre erant
eius vasalli. Congregauit ex improui-
so maiorem exercitū q̄ꝫ potuit ꝛ venit
in locum de alarthos nec voluit expe-
ctare reges arroganum ꝛ nauarre nec
multos alios qui veniebant in adiuto
rium eius. Sꝫ ipse cum paucis q̊s ad
manū potuit habere de locis circūuici
nis ꝛ cum didaco dn̄o viscaye nec erāt
ibi nobiles regni dixerat em̄ ꝙ ita bo-
ni erant milites stremature sic̄ nobile
qui lingua nostra dicunt̄ fids dalgue.
Et ideo illi ꝓpter hoc vituperiū nō ve-
nerunt ad bellum. Cū ergo p̄dict⁹ rex
alfonsus octauus esset in loco de alar-
chos fortaliciū p̄parando: ecce super-
uenit miramamolim cū potestate ma
gna saracenoꝝ quoꝝ non erat numer⁹
ꝛ cum rex alfonsus esset magni cordis
irruit in saracenos ꝛ cōmissum est du-
rum bellum. Et noluit deus ꝙ xp̄iani
exirent ex illo bello cum honore cum
non essent vnius animi nec tradiderāt
domino suo auxilium sicut debuissent
victi: ergo fuerūt ibi xp̄iani ꝛ multi co
rum mortui: ꝛ rex alfonsus fuit in bel-
lo vulneratus ꝛ extractus a suis violē
ter quia ip̄e voluit ibi mori: et cogno-
uit rex alfonsus ꝙ hec ei acciderāt ꝓpt
errorem que ip̄e fecerat contra deuꝫ si-
cut ei reuelatum fuerat per angelum ꝛ
ꝓposuit in corde suo decetero seruire
deo: intellexerat enim ꝙ potestas dei
castigauit euꝫ crude ꝙ sibi multū pro-
fuit: quia seruiens deo nunquid aliq̄d
postmodū cepit ꝙ non gloriose finiret
vt patet in cronicis hispanie latissime.

C Entesimūdecimūoctauū bellū
inter saracenos ꝛ xp̄ianos acci-
dit anno dn̄i Millesimocente-
simo .lxxxvij. tēpore friderici impera
toris ꝛ vrbani pape .iij. Post em̄ ihe-
rosolomitanum per xp̄ianos valde fu
erat dilatatum post multa bella ꝛ glo-
riosas victorias de saracenis in quib⁹
semper pauci de pluribus triūphabāt
sicut breui cathalogo regū terre sancte
postq̄ꝫ habita fuit a xp̄ianis p̄t anno-
tari quia godefridus de bullon. Pri-
mus qui ibi principatum tenuit anno
vno cum paucis p̄ncipem militie sol-
dani egiptioꝝ cum infidelium in nūe-
ra multitudine in p̄lio superauit. Rex
baldouin⁹ q̄ ei successit p̄m⁹ latinoꝝ
ihrl'm h̄ cū tricent̄ .lxx. militib⁹ ꝛ tre-
cent̄ peditib⁹ p̄ncipe militie caliphe
egypti q̄ secū .xj. milia eq̄tū et .xxx. mi
lia peditū adduxerat superauit p̄ vbi-
dictum principem cum quinqꝫ milib⁹
saracenis interfecit alij autem per fu-
gam euaserunt. Et iterum cum quin-
gentis equitibus et duobus milibus
peditum presidem astolicarum veniē
tem cum innumera multitudine deui-
cit cesis ex eis .iiij. milibus alijs in fu-
gam conuersis regnauit annis .xviij.
Et successit ei alius baldouin⁹ de bur-
go qui in primo regni sui anno cuꝫ se-
ptingentis equitibus cū gario p̄ncipe
turcoꝝ potētissimo q̄ secū inūerā mul-

titudinē turcoꝝ habebat bellauit ⁊ de
uicit eum .iiij.milibus saracenis inter
fectis alijs vinculis mancipatis cū re
liquis vero saracenꝰ ille vix euasit. Ali
ud aūt bellū habuit cū rege damasce
noꝝ cuiꝰ exercitꝰ erat.xv.militū eqtuꝫ.
ipse vero baldouinꝰ hēbat mille.c. equi
tum ⁊ duo milia peditū hūc etiam de
uicit duobus milibus saracenis mor
tuis plurimis captiuatis. Alij aūt cuꝫ
principe suo terga dederūt de xpianis
aūt ceciderūt.xxiiij. Regē etiā ascolo
nitaꝝ qui cū multitudine egiptioꝝ ve
nerat in bello cū suis paucis ꝓstrauit
Item doloquinū damascenoꝝ regem
qui venerat cum exercitu magno i bel
lo. Quarto contriuit duobꝰ milibꝰ ex
hostibꝰ interemptis de xpianis vero ce
ciderūt equites.xxiiij.pedites āt.lxxx
Hic baldouinꝰ regnauit.xiij. annis et
successit ei in regno genar eius fulco
comes hic cū paucis militibus suis ꝯ
innumerā turcoꝝ multitudinē que de
perside ebulerat triūphauit tribꝰ mili
bus interemptis ⁊ multis alijs i capti
uitate detentis regnauit.xj.annis. suc
cessit ei in regno baldouinꝰ primogēi
tus eius filius q̄ nono regni sui anno
quosdā nobiles turcoꝝ satrapas cum
vniuerso exercitu suo circa ꝑtes gero
concianas in prelio supauit interfect[is]
ex eis quinq̄ milibus reliq̄s cuꝫ igno
minia ⁊ cōfusione fugientibꝰ. In.xv.
etiā regni sui anno cū ꝑncipe damasci
noradino congrediens fugiente nora
dino cum parte exercitus sui reliquis
interemptis rex victor campū obtinu
it regnauit.xxiiij.annis sine liberis et
successit ei in regno frater eius Alma
ricus. Hic primo regni sui anno ꝑtibꝰ
egipti cum dargan ꝑncipe militie egi-
ptiorū congreditur ⁊ facta magna stra
ge hostium cū paucis diuinitus victo
riam obtinuit. In secūdo aūt ꝑlio hñs
secum.ccclxx.milites pugnauit cū ꝑn
cipe soldani damasci qui secum duce
bant.xij.milia turcoꝝ. Arabū aūt.xj.
milia ⁊ interfecit ex hostibus mille q̄n
gentos de xpianis vero centū ceciderūt
regnauit ānis.xij.⁊ successit ei i regno
baldouinꝰ filiꝰ eiꝰ hic diuino iudicio le
pra ꝑcussus regnum nihilominus re
xit qui anno.iij.sui regni cuꝫ.ccclxxv.
equitibꝰ circa ꝑtes ascalone occurrēs
saladino qui cū.xxvj.milibꝰ eqtū veni
ebat supauit ipso saladino cū ꝑte exer
citus fugiente alijs trucidatis alijs vi
culis mancipatis. De xpianis aūt.iiij
aut quinq̄ dñi dicuntur cecidisse. In
alio aūt prelio circa tyberiadē cū septi
gentis equitibus occurrens saladino
qui.xx.milia equitū secū habere dice
batur ipm supauit mille hostibus int[er]
emptis de xpianis vero paucissimi ce
ciderūt. Cū aūt ꝑdictus rex ꝓpter eius
egritudinem vxorem ducere voluisset
duas sorores quas habebat sibillā pri
mogenitā ⁊ ysabelem iuniorē duobus
viris nobilibus genere vxores dedit si
billā vxorem bernardo de longa spar-
ta marchioni montis ferrati. yzabeleꝫ
vero tradidit dño eufrido de throno.
mortuo aūt dicto bernardo ⁊ relicto q̄
dam paruulo filio cui nomen baldoui
nus rex ꝑdictā vxorē suā tradidit cui-
dā adolescenti de pictauēsi comitatu
guidoni fidelissimo cui etiā eo q̄ infir
mitate nimiū grauabatur totius regni
administratonē cōmisit. ꝫ regis indi-
gnationē incurrens ꝓcurationem et
administrationem amisit. Et tunc rex
conuocatis regni maioribus nepoteꝫ
suum paruulum baldouinum regem
inungi fecit et tam ipm q̄ꝫ regeꝫ negꝯ
cia prouidentie tutele comitis tripoli
tani cōmisit. non multo aūt tempore
post baldouino rege leproso viam vni
uerse carnis ingresso minore etiaꝫ bal
douino defuncto prefatus guido pro
curante vxore sua sibilla ad quā regnū

iure hereditario pertinebat sublimatꝰ
est in regem non requisito assensu co-
mitis tripolitani qui totius regni tūc
procurator erat. Unde valde indigna
tus presertim cuꝫ ipe ad regnum aspi
raret absq̄ꝫ regis consensu cuꝫ quo rā
corē ꝛ inimicitias extruxerat cū saladi
no treugas fecit ꝛ vt maiorē in regno ꝛ
ꝯ ipm regē defensionē hr̄et ꝛ nocendi
manet cū dn̄a tyberiadis ꝛ totiꝰ galilee
mr̄imoniū ꝯxit. Un̄ factū est in regno
ꝑiculū ꝛ ꝑniciosa discordia quibusdaꝫ
comiti fauentibus alijs regibꝰ adherē
tibus quā diuisionem cum saladinus
cognouit cogitans ꝙ immenso forami
ne discordie facile pateret insidiantibꝰ
ingressis ex omnibus sibi subiectis re
gionibus multitudinem pugnatoruꝫ
congregauit ex egipto arabia ꝛ meso-
potania tam equites q̄ꝫ pedites cōtra
cristianos conuocando. Dicitur autē
.l. milia equitū exceptis peditibus in
comitatu suo secum traxisse ꝛ permisit
ante faciem suam decem milia electo
rum militum qui per terram comitis
tripolitani qui tunc treugas cū sarace
nis habebat per partes scꝫ tyberiadis
et nazareth vsq̄ꝫ ad suburbia accon trā
sierunt vt more suo cristianos prouo
carent si forte incaute ꝛ inordinate ꝓ-
seq̄ntibus possent ꝑimere vel captiuos
retinere nec effectu caruit astuta impi
orum imaginatio quia magister mili
cie templi cum fratribus suis plusq̄ꝫ.
lxx. incaute egredientes cuꝫ magistro
hospitalis qui ꝺ castello suo beluet re
uertebatur cum decē fratribus inclu
si sunt ab eis iuxta casale roberti. licet
aūt non nisi centumuiginti milites in
comitatu suo haberet. x. milibus sara
cenorum mirabiliter resistentes mul
tis ex eis interfectis ipe tandē fere oēs
interfecti sunt vel retenti. magistro āt
templi cum paucis fuga elapsis. ma
gistro vero hospitalis trucidato ꝓmo

die may cruentam de cristianis repor
tarunt victoriam. Ex quo facto aiosio
res saraceni effecti mensio iulij sequē
ti omnibus viris suis in vno congre-
gatis regni cristianorum. ex parte da-
masci ciuitatem scilicet tyberiadeꝫ ob
sederunt. Jam enim comes tripolita-
nus cuius erat ciuitas a saracenis cap
tus treugis recesserat eo ꝙ imponeret
sibi ꝙ contra regem ꝛ regnū mala plu
rima machinans saracenis confedera
tus fuisset. Munitat igitur predictam
ciuitatem contra saracenos vxore sua
in presidio relicta. Dominus aūt gui-
do rex hierosolimitanus ꝛ Raymun-
dus comes tripolitanus cum omni-
bus fere totius regni nobilibus cum
equitibus ꝛ peditibus quotquot habe
re potuerunt diuino auxilio dei desti-
tuti saladino ꝛ suos occurrentes tento
ria sua circa fontem tephoritanū loca
uerūt de multitudie: siquidē sua plus
q̄ꝫ de diuino auxilio confitentes. A ꝓ-
mo em̄ introitu latinorum ꝛ terraꝫ san
ctam cristiani tot milites in vno prelio
congregare nequiuerunt. Erant enim
mille ducenti milites loricati pedites
aūt cū armis ꝛ arcubus ꝛ balistis circi
ter. xx. milia infausti expeditōne inter
fuisse dicuntur. die aūt sequenti cum
de cristianorum exercitu versus obses-
sam ciuitatem leuiter progrederetur
copiosa equitum multitudo exercitꝰ
saladini a dextris ꝛ a sinistris christia-
nos proterue nimis infestans sagittis
et spiculis tam equos q̄ꝫ equites sine
intermissione vulnerans in loco arido
ꝛ inaquoso exercitū cristianoꝝ castra
locare ꝛ tentoria figere coegit ꝙ prudē
ter attendens saladinꝰ seq̄nti die prius
q̄ꝫ ad aq̄s exercitꝰ cristianꝰ ꝑuenire po
tuisset iuxta thronū et hin ordinatꝰ se-
cūdū militarē disciplinā aciebus xp̄ia
noꝝ tam equitibꝰ q̄ꝫ equis sitientibus
Saladinꝰ dimicaturꝰ hostiliter occur-

rit. Erant aūt dies feruētes valde. mē-
se ꝗ̄ iulio. iiij. nonas eiusdē i festo trā-
lationis scti martini anno incarnatōis
dñi supradicto. s. millesimocentesimo
octuagesimoseptimo tradidit dñs po
pulū xpianoꝝ infinitis pctis eoꝝ exi
gentibꝰ i māibꝰ impioꝝ adeo ꝙ xpiani
subito terga dātes ab inimicis fere oēs
a maxio vsqꝫ ad minimū trucidati sūt
vel in captiuitate detēti in tantā ei for
midinē ⁊ pusillanimitatē hūiliauit eos
dñs ꝙ vnꝰ ex hostibꝰ versa vice centum
ꝑsequebat ex xpianis. ⁊ quidā arma
sua turpiter ꝓijcientes in manibꝰ ini
micoꝝ se gratis tradebant facta autē
magna strage cesoꝝ. Guido etiā rex
hierusalem ⁊ magister militie templi
cū multis alijs tam maioribꝰ ꝙ̄ mino
ribus ordinis in captiuitate detentis
abierunt absqꝫ fortitudine ante faciē
subseqntis vt aūt certis indicijs ⁊ eui-
dentibꝰ signis deū visibiliter offensum
agnoscerent ⁊ diuine ꝓtectionis clipe
um ab ipis recessisse nō dubitarent li-
gnū salutifere crucis qd die illo tene-
broso secū in prelio detulerūt lamēta-
bili infortunio amiserūt et post pau-
cos dies saladinꝰ ille inimicus christi
non solū ciuitates plures ac alia loca
regni sed ⁊ ciuitatem sanctam hierusa
lem occupauit cuiꝰ excidij tota causa
fuit. q ⁊ vt dictū ē tota terra erat facino-
ribꝰ plena ⁊ rarꝰ erat in monasterio et
rarior in seculo quem non morbꝰ vel
luxurie vel auaritie infecisset. dedit eti
am opam proditor comes tripolitanꝰ
Cum supradictus vrbanꝰ papa terciꝰ
audiuit captā esse hierusalem ab ini-
micis christi pre dolore post modicū
obijt.

C Entesimūdecimūnonū bellū
inter saracenos ⁊ xpianos acci
dit anno dñi Millesimocente
simooctuagesimonono. Tempore cle
mentis pape tercij tūc crescente rumo
re lamentabili de terra sancta plerique
assumpte crucis signo hierosolimam
ire posuerūt videlicet philippꝰ rex frā
coꝝ ⁊ heinricꝰ rex angloꝝ ⁊ fridericus
octuagesimusoctauꝰ imperator ⁊ guil
lerinus rex cecilie qui iter maris liberꝝ
fecit et a piratis et turcis per margari
tū classis sue ducem fit ergo ingens cō
motio partiū diuersaꝝ gentiū per ma
re et per terras partes petentiū trans-
marinas rauenatēn. et pisanēn. archiep
sules cū magno de italia agmine tirū
appulsi sunt. Fridericus imperator fi
nes imperij aggredit cū multitudie i-
finita. de frisia vo ⁊ dacia naues. l. de
flandrijs quoqꝫ trigintaseptē de fran
tia etiam et campania ꝙ̄ plures illu-
stres militie titulis gloriosi etas nulla
meminit nec refert historia tantā mo
tionem populorū. Philippus et Ri
chardus francie et anglie reges apud
mesanam vix appulsi non valentes ꝓ
gredi ibidem yemarunt ad quos ab-
bas Joachim veniens vocatus ab eis
de calabria sciscitatis de futuris respō
dit ꝙ mare quidē transirēt sed parum
ꝓficerēt ne dū adesse tpa quibꝰ recupā
da foret hierusalem ꝙ et ita contingit
Nam solū achon ciuitatē decursu fe
re biennio qn̄ ceperat obsideri fuit ca
pta per reges predictos vbi philippus
rex francie fuit infirmus ⁊ ido appara
tu suo duci burgundie cōmisso redijt
a partibꝰ trāsmarinis. Imperator vo
ad quosdā locoꝝ angusti adueniēs re
perit multitudinē thurcoꝝ cū quibus
bellās triūphauit postqꝫ fluuiū qndā
transiturus mergit ⁊ vix extractus pau
lo post moritur. fuit quidē vir magna
nimus qui post karolum magnū i ge
stoꝝ magnificētia parem non habuit
cuiꝰ exercitꝰ antiochiā venit vbi dū fixa
corpa reficiunt ⁊ epulis intendunt tot
obuiūt vt de tāto exercitu pauca milia
remanerent. Richardus anglie rex pꝰ

multa naufragia rediens ꝑ haustriam trāsire secrete deliberās a duce captus traditꝰ impatori a quo ꝑ annū detentꝰ exactione maxima reddit suo regno.

CEntesimūuicesimū. bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i. M. ccxvij. tp̄e honorij pape tercij. Tunc congregatur exercitus achon cū regibꝰ hierl'm cypri hōgarie ⁊ ducibꝰ haustrie bauarie frācisqȝ ꝗ̄pluribꝰ ⁊ germanis redeūtibus vero hongaris aliq̄ egiptū applicantes damyatā capiūt pereūtqȝ tam ferro ꝗ̄ fame octuaginta milia saracenoꝝ deniqȝ captis cardinali tēplarijs ⁊ hospitalaꝝ totoqȝ exercitu excepto rege qui a cardinali discordās recesserat. damyataqȝ ꝑ annū a xp̄ianis fuerat possessa ꝓ eoꝝ redemptōe fuit reddita pagāis hoc tp̄e ab eodē papa btūs pr̄ nr̄ franciscus regulam confirmauit.

CEntesimūuicesimūprimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimoducentesimoxxxiij. Tunc predictus rex Alfonsus. viij. nepos impatoris cū regnasset quinqȝ annis videns damna que saraceni continuo inferebant xp̄ianis nec tradens obliuioni quādo fuerat victus ab illo miramamolim africano supradicto consilio habito cū magnatibꝰ regni sui diffinitū fuit ꝙ melius erat ꝙ ponerent se in fortuna belli ꝗ̄ sufferre continuo tāta dāna saracenoꝝ ⁊ factū est ꝙ infans fernādꝰ regis predicti filius misit ad papam pro cruciata vt succursum haberet pater eius ꝯ saracenos qui loca eius ceperāt et insuper minas dederāt scȝ veniendi ad destruendū regnum. papa aūt vidēs ꝙ erat iusta peticio concessit ⁊ mandauit ꝙ predicaret per omnia regna cristianoꝝ ꝑ annum ante terminum prefiniti belli affirmati tam per saracenos ꝗ̄ per xp̄ianos ⁊ nterim ꝙ crux predicabat p̄dc̄o habito consilio congregauit rex alfonsus exercitū suū ⁊ iuit vt ꝑcurreret terrā saracenoꝝ ⁊ cepit tūc alcalā ⁊ ixurq̄ram ⁊ grandim ⁊ cubas ⁊ reuersus est in terrā suā ꝓpter itēpestatē yemis. Et tūc in mense februarij cū esset in maiori loco mortuꝰ est filiꝰ eiꝰ infans fernandus de quovalde doluit q2 vnicus ei erat. licet filias haberet ⁊ sepultus ē in monasterio monialiū ciuitatis burgeñ. qđ dr̄ las huelgas. Illud eñ monasterium cum quodā solemni hospitali ꝓpe eū edificauerat predictus rex alfonsus. viij. ⁊ mirabiliter dotauit oibus necessarijs. Cum ergo tp̄us veris veniret quo solent reges ad bella ꝓcedere congregatis exercitibus suis vēit ad ciuitatem toleti vbi inuenit multas gentes cruce signatas diuersaꝝ nationū ⁊ linguaꝝ ⁊ tunc etiā accessit ibidē rex petrus arrogonie cum toto exercitu potestatis sue ac alie multe gentes regni francoꝝ venerūt etiā ibi omnes prelati magnates milites scitiferi et ciues regnoꝝ suoꝝ gentes etiā ex italia roma lombardia almania ⁊ portugalia ⁊ precepit rex alfonsus ꝙ cōputarētur omnes gentes que venerunt extra regnū suū et inuenti sunt. x. milia equitum et. c. milia peditum ⁊ locutus est virtuosus rex alfonsus cū omnibꝰ capitaneis ⁊ p̄ncipibus oīm exercituū ⁊ dedit eis omnia necessaria qui nimis contenti de eo promiserunt sibi ꝙ vel vincerēt bellū vel morerentur cum eo. Dato ergo solido illis quibus dandū erat datis etiā plurimis armis non habentibus ⁊ bestijs plurimis ad portandū necessaria inuentus est numerꝰ bestiarum. lxx. milium. Egressus ē ergo alfonsus rex cū exercitibus suis a tholetho die lune. xij. mēsis iunij ⁊ appropinquātes ad terram saracenoꝝ ceperunt statim malagon ⁊ calathranā veterem. Et tunc appropinquauit ibidem

rex sancius nauarre cuꝫ toto exercitu ꝑ tantis sue ⁊ inde ꝓcedētes venerūt ad locuꝫ qui dr̄ gnadabira qui est sub monte delmuladar ⁊ inde accesserunt ad locū q̄ dr̄ lalosa ex quo loco viderīt tentoriū ipsi⁹ miramamolim qđ erat totū coloris rubei saraceni āt ceperūt totū illū transitū. ⁊ ideo christiani trā-sire non poteraut ad miramamolim sine maximo periculo ꝓpter asperita-em ⁊ artitudinem vie. Cum ergo predicti reges essent in consilio quid supꝑ hoc agere deberent ecce apparuit eis angelus dn̄i sub forma pastoris qui dixit regi alfonso ꝙ ip̄e ostenderet eis viam per quam secure possent trāsire. ⁊ insupꝑ pascua virentia ⁊ fontes delectabilissimos ad bibendū: ⁊ sic factū est. Venerunt ergo ꝑ viam ꝗ quā eis ostendit ⁊ inuenerunt in altitudine illa quā ascenderunt planicieꝫ magnā ⁊ oīa que dixerat eis angelus dn̄i. Illū aūt amplius videre non potuerūt ex quo cognouerūt illū fuisse angelū domini ⁊ cum cognouerunt saraceni ꝙ christiani transirent ad predictum locuꝫ doluerunt valde. Fixis ergo ibi tentoriȷ̄s suis in loco vnde poterant videre saracenos ⁊ econtra manserūt ibi trib⁹ diebus vt requiescerent modicū a laboribus suis. In predictis āt tribus diebus sempꝑ tenuerunt saraceni suas acies ordinatas. Die autē dn̄ica hora media noctis que erat. xvj. dies iulij. audita est vox quedam de celo ab omnib⁹ existentibus in exercitu xp̄ianoꝝ dicens. Surgite fui dei armamini ⁊ ite ad belluꝫ qua voce ab oībus audita confortati sunt nimis perceptis ḡ salutaribus sacramentis cum venit lux diei exiuit exercitus dn̄i armatus ⁊ ordinatus. Saraceni similiter ordinauerīt acies suas. Erat aūt exercitus eorum octuaginta milia equitum. peditū vo non erat numerus quia non remansit aliquod regnum saracenorum de quo non fuerunt ibi saraceni inter q̄s erāt multi reges ⁊ principes ⁊ vbi erat tentorium predictum rubeū illius miramamolim fecit fieri circulū magnum quasi currale constructū vndiqꝫ ex hominibus armatis circūligatis cathenis ad crura ne aliquo mō fugere possent quoꝝ numerus erat vltra centum milia saraceñoꝝ nigroꝝ qui oēs habebant adergas enses ⁊ lanceas ⁊ itra circulum illū erant multi reges et aliȷ̄ magni dn̄i quasi triginta milia ad seruandum miramamolim. Intra erant etiam sagittariȷ̄ inumeri et multitudo archaꝝ que plene erant sagittis. extra circulū vo predictū erant tot acies terribiles ordinate ꝙ pauor erat ad vidēdum ⁊ tanta videbat̄ mł̄titudo ꝙ nullus poterat numeꝝ existimare. In medio vo tocius multitudinis erat predictus miramamolim armatus ⁊ indutus desupꝑ quadaꝫ nigra almosia ⁊ super illam alia inconsutilis tenens ensem ad collum ⁊ libeꝝ alcorani ante se Cū ergo reges cristiani inceperūt mouere se ꝯtra inimicos xp̄i subito apparuit eis crux pulcerrima in celo multorum ⁊ mirabiliū coloꝝ quam oēs christiani viderūt vt narrat in cronica sua rodericus archiep̄us ꝓpter qđ signum oēs xp̄iani fuerūt nimiū ꝯfortati ⁊ irruerunt viriliter ⁊ ordinatissime in saracenos ⁊ factum est p̄lium magnum. Die eadeꝫ dn̄ica que fuit. xvj. dies iuniȷ̄ ⁊ post plurimā cedem saracenorum ꝯfractū est currale ex multiplici parte ⁊ victi sunt saraceni miramamolim vo cū paucꝭ euasit. Secuti sūt āt xp̄iani tota die ⁊ tota nocte saracenos fugentes occidētes ⁊ vulnerātes eos ⁊ reuersi sunt in locū belli qui dicitur vulgariter lasnanas. de tholosa inuenti sunt mortui saraceni. cc. milia. S xp̄ianis vo solū. cc. ⁊. xxv. ꝑsone. ⁊ ste-

terūt ibi reges christiani cum toto ex
ercitu suo octo diebus expoliantes cā
pum ⁊ tantam multitudinē auri ⁊ ar-
genti ibi inuenerūt ꝙ vix poterāt suffi
cere ad colligendū. vt videret rex Al-
fonsus In illis āt duobus dieb⁹ nihil
aliud combustū est ꝓ cibarijs prepan
dis in toto exercitu nisi solū haste lan
cearū ⁊ sagittaꝝ saracenoꝝ ꝫ nec terci
am partē ꝯburere potuerūt ⁊ dedit rex
alfonsus regi arrogonū tentoriū illius
miramamolim ⁊ p̄cepit dono didaco
dño viscaye ꝙ diuideret campū qui in
hunc modū diuisit dicens. Dñe omēs
diuitias q̄s nos ⁊ vos milites vestri ha
bere debemus hui⁹ belli miramamo-
lim eo mō quo sum intra currale oēs
sunt reges arrogonū ⁊ reges nauarre.
Vobis āt dñe honorem belli do quia
vos habere debetis. Alij vo gētes gau
deant de his que habuerūt qd̄ verbuꝫ
placuit oibus regibus ⁊ ꝓcesserunt in
de cum leticia magna ⁊ ceperūt castꝝ
debilkes ⁊ ferrarbonos ⁊ castꝝ qd̄ di-
citur lasnanas de tholosa. Et inde ve-
nerunt baecios ⁊ neminē intus inue-
nerunt. Progredientes vo vltra irru
erunt in ciuitateꝫ vbetensa que plena
erat saracenis fugientibus vltra .xl. mi
lia ⁊ obsederunt ciuitatem ⁊ breui spa
cio capta est ciuitas sic ꝙ null⁹ sarace-
nus euasit quin fuerat mortuus vl' ca
ptiuus vbi etiā plurimas diuitias inue
nerunt ⁊ destruxerūt ciuitateꝫ vsqꝫ ad
fundamentuꝫ. Quo facto reges arro-
gonum et nauarre ꝓpter infirmitates
varias exercitus inualescētes felici ex
peditione in reḡ sua sunt reuersi. Rex
vo alfonsus cum magna leticia ⁊ ho-
nore reuersus est tholetū vbi magnifi-
ce remunerauit milites suos ⁊ extrane
os. Hic magnificus ⁊ vtuosus rex Al
fonsus octauus post plurima bella et
gl'osas victorias. cum iret vt se videret
cum regi alfonso legionis infirmatus

est in quodam loco ꝓpe areuelum qui
dicitur garsimin⁹ vbi ꝑceptis sacramē
tis ⁊ facto testamento feliciter migra-
uit ad dñm anno .liij. regni sui ⁊ succes
sit ei in regno filius eius henricus pri-
mus .vij. rex castelle. Jacet āt sepult⁹
in supradicto monasterio monialium
burgeñ. qd̄ ipe cōstruxerat. Regnauit
autem rex henricus predictus .xiij. an
nis qui ambulans ludendo cum pue-
ris suis in ciuitate Paleñ. casu ꝑcussa
quadam tegula cecidit ⁊ ꝑcussit regeꝫ
in capite de quo mortu⁹ est ⁊ sepultus
est in p̄dicto monasterio burgeñ. apd̄
fratrem suū infantē fernandū ⁊ succes
sit ei in regno rex fernandus fili⁹ regis
alfonsi legionis ⁊ dñe beringarie filie
supradicti regis alfonsi nepot' impa-
toris quia p̄dict⁹ rex henric⁹ ñ reliquit
proles ⁊ in hoc rege fernando mortuo
patri suo regi legionis ꝯiuncta sunt re
gna castelle ⁊ legiōis ꝓ semꝑ.

Centesimū .xxij. bellū inter sara
cenos ⁊ xp̄ianos accidit āno do
mini millesimo ducentesimo .x
xx. tempore gregorij pape .ix. Tūc ia-
cobus rex arragonū cōgregata classe
sua ꝑ mare venit suꝑ maioricā ⁊ deui-
ctis saracenis cepit ciuitatem ⁊ totum
illud regnum.

Centesimū .xxiij. belluꝫ inter sa-
racenos ⁊ xp̄ianos accidit āno
dñi millesimo ducētesimo .xx-
xviij. Tūc iacobus rex arrogonū con-
gregato exercitu suo venit suꝑ valenti
am ⁊ obsedit ⁊ cepit eam plurib⁹ bel-
lis saracenoꝝ deuictis.

Centesimū .xxiiij. bellum inter
saracenos ⁊ xp̄ianos accidit cir
ca annū dñi millesimū ducente
simū quadragesimū scd̄m. tp̄e celestini
pape quarti tunc tartari cum magno
exercitu hungariam ⁊ poloniam vtrā
qꝫ armeniam ruciam ⁊ alapiā vastant
et vsqꝫ ad fines germanie ꝑuenerunt.

Cum autē timerent responsū habuerunt ꝛ dictum est eis. Ite securi quia spiritus dissidij ꝛ incredulitatis et discordie precedent vos sicqꝫ factum est. Ante eñ introitum eoꝝ rex pꝛincipes clerus ꝛ populus dissidebāt. ꝛ ideo in introitu eoꝝ parare se nolebāt. et cum tartari se defenderēt ꝑ regnū hungari timoꝛe confusi fugerūt ꝛ multa milia hungaroꝝ sunt occisi.

Centesimū.xxv. bellū. inter saracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i millesimoducētesimo quadragesimo nono tp̄e Innocentij q̄rti. Tunc rex francoꝛum Ludouicus qui postmodum fuit sanctus ꝛ canonisatus zelo fidei succensus tribus fratribus suis cruce signat⁹ et congregata magna classe nauigās per mare applicuit poꝛtum cipri vbi hiemauit. In sequenti autem vere veniens damiatan littoꝛa nili plena saracenis inuenit defendentibus sibi terram ꝫ bellans cū eis viriliter cum balistis fugauit ꝛ terruit eos adeo ꝙ ciuitatem munitissimam liberam dimiserunt fugientes quam rex ꝛ sui mirātes intrauerūt estate ac sequenti hieme tenuerunt.

Centesimum.xxvj. bellum iter saracenos ꝛ chꝛistianos accidit anno domini millesimoducētesimoquinquagesimo. Tunc predict⁹ rex Ludouicus cum exercitu suo contra soldanum babylonie egreditur sequens predictum nili alueum videlicet saraceni pꝛeliari cum eo foꝛmidantes transitum pꝛecluserunt sed Robertus frater regis suspicans ꝙ eodē cursu vltima responderent pꝛimis in quadam aggressione villā occupat almoseram vbi inito certamine saraceni plurimos perimunt cristianos. Inter q̄s frater regis fuit perditus nec inuētus Consequenter regis exercitus tāto fuit subiectus infirmitatib⁹ ꝙ coci ꝛ alij armis non vsi assumebantur ad excubeas ꝛ diurnas custodias loco egrotātium dominoꝝ quod saraceni presentientes regem insequunt ꝛ in quodā lo interclusum cum fratribus suis karolo ꝛ alfonso capiunt ꝛ alios plures interficiūt ꝛ plures retinent captiuos sed tractu habito cum soldano rex cū captiuis magna interueniente pecunia liberatur ꝛ damiata redditur saracenis pꝛopter quam pecuniam soldanus fuit postea a suis interemptus vasallis ꝛ damiata dirupta nec ad man⁹ iterato perueniret cristianoꝝ. Rex vo ad ciuitatē rediens aconeñ. vo quinquennio illis mansit in partibus multaqꝫ loca muniuit ꝛ captiuos plurios redemit. Quo tempoꝛe facta est subito crucis signatio pastoꝛ illoꝝ ꝛ puerorum in francia vsqꝫ ad numerꝝ circiter xx. milium dicentiū se angelos vidisse ꝛ ad vlciscendum regem missos esse Inter quos aliqui magistri vocabantur signantes moꝛe episcopoꝝ aquam benedicentes matrimonia cōiungentes religiosos vo ꝛ clericos spoliātes interdū verberantes ꝛ interdum occidentes et nullus restituit seu cōpescuit malignantes. Sic ergo ꝑ legiones ad diuersos poꝛtus maris. s. mersiliā ꝛ brandusiā ꝑuenientes inanes et vacui redierūt sic ꝙ in breui tempe vt fumus euanuerunt. ferebāt autem ꝙ vetulus de monte q̄ arsacides dī a puericia duos clericos scismarinos in carcere detinuerat nec vnqꝫ eos dimittere voluit donec ab eis vt regni frācie pueros sibi adducerent firmam pꝛomissionē accepit. Ab his ergo estimabātur benedicti pueri quibusdam falsis visionum rumoꝛibus atqꝫ ꝑmissionibus ad se cruces signandos electi.

Centesimū.xxvij. bellū iter saracenos ꝛ chꝛistianos accidit āno

domini millesimo ducētesimo sexagesimo tercio tempe vrbani pape quarti Tunc manfredus tirannice retinens patrimoniū ecclesie.s.regnū cecilie exercitum magnū saracenoꝝ in eundez patrimoniū introduxit. Sz pdict⁹ papa Vrbanus quartus p crucē signatos victoriā reportauit ⁊ de prīmonio ecclesie ipsos fugauit. ⁊ tunc contulit karolo fratri Ludouici regis francie predictū regnum cecilie: hic fuit frater sancti ludouici fratris nostri.

CEntesimū.xxviij.bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i millesimo ducētesimo lxiiij Tunc iacob⁹ rex arogonū cōgregato exercitu suo ciuitatem murcie saracenoruz que rege castelle tributaria erat obsedit ⁊ expugnauit ⁊ cepit.

CEntesimū.xxix.bellū inter saracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i millesimo ducētesimo lxvij Tunc predict⁹ rex fernādus scōs viij. rex castelle āno regni sui.xv.p̄cepit filio suo infanti alfonso vt intraret ⁊ per curreret terrā saracenoꝝ q̄ cū exercitu suo destruxit terrā ciuitatꝫ cordubeñ. ⁊ cepit plonā ⁊ venit ꝯ terrā hyspaleñ. ⁊ xeriseñ.ē destruxit quicquid inuenit fixitq̄ tētoria sua sup ruinā guadalete Rex vo saracenoꝝ abēhuc cū h̄ sciuit cōuocauit clamorib⁹ totā terrā ⁊ venit ad locū dexerit posuitq̄ regale suū inter villas ⁊ xp̄ianas fecitq̄ septē acies in quaꝝ q̄libet ad minus erāt mille equites.peditum vo non erat numer⁹.xp̄iani vo etiam ordinauerunt acies suas ⁊ inuenti sunt mille equites ⁊ duo milia peditū.ducebant autem secum q̄ngētos saracenos q̊s captiuauerat: hos statim decapitauerunt.Cōmissum est ergo bellum asperrimū inter vtrosq̄ ⁊ cum adiutorio altissimi ⁊ sancti apostoli Jacobi qui apparuit christianis in bello victi fuerunt saraceni ⁊ tot fuerunt mortui ex eis q̄ non fuit numerus eoꝝ estimatus.

CEntesimum.xxx.bellum inter saracenos ⁊ christianos accidit anno domini supradicto millesimo ducentesimo lxvij. Tunc em̄ soldanus babylonie vastata armenia antiochiam obsedit quā post aliquos dies captam occisus et captiuis viris et mulieribus in solitudinē redegit.

CEntesimū.xxxj.bellum īter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno domini millesimo ducētesimo lxix. Tunc predictus rex fernādus secundus octauus rex castelle cōgregato exercitu suo obsedit vbedaz cepitq̄ eam viribus ⁊ reuersus est cum honore in ciuitatē Toleti.

CEntesimū.xxxij.belluz inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i millesimo ducentesimo lxx. Tunc supradictus rex francorum ludouicus non territus laboribus preteritis ⁊ expensis de q̄bus supradictuz est. Johānesq̄ comes murneñ.philippus ⁊ petrus liberi eius pictauie frater eius attribateñ.q̄z.⁊ britanie comites. Theobaldus rex nauarre multiq̄ milites atq̄ plebes ⁊ ecclesiaꝝ prelati veniunt ad mare.vj.kalendas Julij.⁊ ab aquis mortuis incipiunt nauigare insiditq̄ eis cōsiliū vt regnum tonicij q̄d trāsfretantib⁹ dabat xp̄ianis impedimentum p̄mo subiceret sue potestati. Eodēq̄ mense circa festū btē marie magdalene ad portū karthagenis repulsus saracenis litt⁹ tuentib⁹ applicuerunt ⁊ ciuitatē capiūt in instāti.ac castra ꝯ toniciū posuerūt quā cū p mensem obsedissent occulto dei iudicio infirmitas in exercitu inualuit sic q̄ fili⁹ regis comes niuerneñ.iohs ⁊ post eū legatus cardinalis episcop⁹ albaneñ. obierunt. Deinde benedict⁹ rex ludouicus in vigilia sancti Bartholomei

obijt videnſq̧ exercitus xp̄ianoꝝ ꝙ tute non valebat hiemare in ꝑtibus trāſmarinis primitus rege Tonicio facto tributario regi cecilie ⁊ xp̄ianis captī libere dimiſſis ⁊ ꝙ fides criſtiana ꝑ p̄dicatores ⁊ minores libere p̄dicaretur remeauit.

Centeſimū.xxxiij.bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i milleſimoducenteſimoſeptuageſimoprimo. Tūc rex p̄dict⁹ Fernandus cupiens ſeruire xp̄o cōgregauit exercitum ſuū ⁊ venit ſuꝑ ciuitatē cordubeñ. obſeditq̧ eam ⁊ poſt multa bella data eſt ſibi ciuitas ⁊ tūc virtuoſus rex fernandus remiſit campanas ad eccleſiam ſancti Jacobi quas duxerat almanſor ſicut ſupradictum fuit. Poſt hec cepit Arionaȝ ⁊ pegalgaiar ⁊ metixar ⁊ carthenaȝ cepit etiā illoraȝ quam ignibuſ cremabat ⁊ obſedit granatam ꝓpter quod rex granate factuſ eſt eius vaſallus tributari⁹ ⁊ tradidit tunc regi fernando gibenium deinde cepit carmonā ⁊ conſtantinam ⁊ acalamdelrio.

Centeſimū.xxxiiij.bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i milleſimoducenteſimo octuageſimonono tempe Nicolai pape quarti.qui primo fuerat generalis ordinis minoꝝ. Tunc ſoldan⁹ babylonie congregato magno ſaracenoꝝ exercitu tripolim ciuitateȝ obſedit ⁊ dū letanie fierent ſancti Marcij capta fuit ciuitas occiſis captiuiſq̧ chriſtianiſ pluribus xp̄ianitatis nomen deletum fuit in eadem.

Centeſimū.xxxv.bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianoſ accidit āno dn̄i milleſimo ducēteſimo octuageſimonono. Tunc p̄dictus rex fernandus ſcōs octau⁹ rex caſtelle cōſiderans ꝙ ciuitas hyſpaleñ.erat d̄ pricipalibus mundi q̄ receptaculū terre ⁊ maris deſiderio magno concupiuit habere illā. Vocato ergo raymundo. bonifacio tūc almiranti p̄cepit ſibi ꝙ ſtatim congregaret maiorem claſſem ꝑ mare quam poſſet ⁊ veniret ſuꝑ ciuitatem hyſpaleñ. ⁊ factū eſt ita. Rex vo per terram cum exercitu magno venit ⁊ ſic mare ⁊ per terram obſeſſa eſt predicta ciuitas hyſpaleñ.xvj.menſibus in quibus fuerunt bella multa in aq̄ ⁊ in terra ⁊ effuſus plurimus ſanguis ſpecialiter ſaracenoꝝ ſicut plenius cōtinetur in generali hyſtoria hyſpanie. Quare nō valentes ſuſtinere bella ſaraceni cum eſſent nimis continuo anguſtiati tradiderunt regi fernando nobiliſſimā ciuitatem hyſpaleñ. ex pacto ꝙ extraherent om̄ia bona ſua. Jntrauit aūt predictaȝ ciuitatē v̄tuoſus rex fernandus ſcōs in die ſancti Clemētiſ anno dn̄i Milleſimoducenteſimononageſimo. Et poſt hec lucratus eſt villam que di͂ xeres delafrontera ⁊ medinam delalbohera ⁊ alcalam delos gōzales ⁊ beier ⁊ calis ⁊ ſant lucar d̄ barrameda ⁊ archos ⁊ librixā ⁊ om̄ia alia vſq̧ ad mare octo annis ſtetit hic v̄tuoſus rex fernandus in frontaria ſaracenoꝝ ꝙ nō venit in caſtellaȝ ⁊ poſtq̧ lucratus fuit ciuitatem p̄dictā hyſpaleñ. ordinabat iam tranſire in affricā ⁊ multi reges affricani concordauerant ſe ſubdere ſibi ſi trāſiſſet. ȝ infirmatus eſt in predicta ciuitate hyſpaleñ. et ſic videnſ ſe infirmū ⁊ declinantē ad mortem vocato ad ſe filio ſuo īfanti alfonſo primogenito quē habuerat in vxore ſua regina beatrice dixit ei. Ego dimitto tibi terram citra mare lucratam vł tributariam ⁊ ſi tu ſuſtinueris regnuȝ ſicut ego tibi dimitto eriſ tal' ſicut ego ⁊ ſi plus acquiſieris eris melior me. ⁊ ſi de hoc aliquid perdideris non eris talis ſicut ego. Et data bn̄dictione predicto filio ſuo alfonſo fcā confeſſione

⁊ ordinato testamento petijt corpꝰ dñi cum. Et factũ est cum q̃dam religiosꝰ intrret ad eũ cũ xp̃i sacratissimo corpe in manibus suis videns v̾tuosus rex ꝑcepit se expoliari vestibꝰ regijs ⁊ idui alijs vestimentis pauci valoris descẽditq; de lecto in terrã cu maxia humilitate ⁊ genibꝰ flexis sup terrã restẽ q̃ndam ligauit ad guttur suuz ⁊ accepta cruce in manibus suis adorauit eã lachrimosis gemitibus ⁊ dicẽdo verba magne fidei ⁊ deuotionis. Quo facto petijt veniã ab oĩbus circũstantibus ⁊ cum oẽs ei pepercerũt recepit corpus dñicuz cũ magna reuerẽtia ⁊ dei timore. ⁊ cũ reclinatꝰ itex esset in lecto mãdauit sacerdotibꝰ ꝙ cantarẽt letaniam ⁊ te deum laudamꝰ. ⁊ sic tenẽs candelam incensam in manibꝰ feliciter mig̃uit ad dñm anno dñi millesimo ducẽtesimo. xciij. Regnauit. xxxv. annis. ⁊ sepultus est honorifice in eccl̃ia maiori hyspaleñ. Et successit ei in regno vt dictũ est filius eius alfonsus. ix. q̃ fuit ix. rex castelle.

Centesimũ. xxxvj. bellũ inter saracenos ⁊ xp̃ianos accidit ãno dñi Millesimo. ccxcvj. Tũc ꝑdictus rex alfonsus nonꝰ ꝯgregato exercitu suo venit in terram saracenoꝝ ⁊ obsedit quandã villã que dr̃ texeda et cepit. post hec cepit villã cericẽsem bis cepit etiã meblam ⁊ algarbiũ ⁊ gibraleon ⁊ huelmam ⁊ sepiã ⁊ morã ⁊ alcabim ⁊ castꝝ marim ⁊ tamrã ⁊ farum ⁊ laule ⁊ edificauit de nouo villã regalẽ Regnum etiã murcie qꝺ ab eiꝰ subiectione fuerat eleuatũ itex sibi subiecit Ipe etiã obsedit aliezriam ꝑ terrã ⁊ ꝑ mare multis diebus ⁊ posuit ducẽ sui exercitus infantẽ petꝝ filiũ suũ et nõ fuit ꝯsecutus finis q̃ soluta fuit classis maris ꝑ saracenos vltra marios. Qui quadam astucia nouerũt galeas ⁊ naues christianoꝝ esse vacuas ꝓpter infirmitates inualescentes erant fere oẽs christiani in terra cum infante Petro Subito ergo irruentes saraceni occiderunt paucos infirmos quos inuenerunt in galeis ⁊ sic breui spacio soluta fuit classis christianoꝝ ꝓpter quod infans petrus cũ exercitu suo habuit dimittere obsidionẽ cum ꝑ mare libere saraceni mitterent iam ꝓuisiones i ciuitatez. Predictꝰ rex alfonsus nonꝰ fuit tante magnificentie ꝙ veniente ad eum quadam imperatrice cõstantinopolitana vt eã adiuuaret ad redimendum maritũ suũ impatorẽ quẽ captiuũ tenebat soldanus babylonie ⁊ erat preciũ. l. quantala argẽti cuiꝰ precij duas ptes tenebat impatrix quaꝝ vnã sibi dederat papa. Aliã v̾o rex francoꝝ Ipe solus soluit totã redemptionẽ eo pacto ꝙ restitueret pape ⁊ regi frãcoꝝ ptes q̃s recepat ꝓpter qꝺ regnũ tũc remansit in magna pauptate. Fuit etiã tante fame ꝙ mortuo impatore almanie fuit electus in impatorez in discordia tñ de qua electione fuit certificatꝰ ꝑ lr̃as pape ⁊ ꝑ ambasiatores almãie. q̃ tñ multũ tardauit in dispositiõe in viã vt pacificaret regnũ suuz licet arriperet viã nõ obtinuit. Vñ certificatus in via de discordia almanoꝝ ⁊ de igressu saracenoꝝ in regno suo reuersus est cũ esset ꝓpe auinionẽ vt succurrẽt regno suo q̃ hic fuit rex magne sapientie ⁊ fecit libꝝ q̃ dr̃ lacptidas. Vñ regitur regnũ castelle ⁊ est originale in camera regis sicut ego vidi. Et vtinã bñ attenderent reges successores ⁊ attenderent ⁊ executioni mãdarent ordinẽ reginimis illiꝰ libri quia si hoc fieret crederem nullum regnuz christianorũ in regine regno castelle equipari. habundantia tamen ⁊ delicie rerum huiꝰ regni ⁊ inordinata cupiditas tirannorum ponũt velamen ante oculos p̃sidentium vt non solũ ꝑdictum librum ꝫ nec

honorem legis ꝓprie attendant. ⁊ ĩdo semꝑ vacantes in abysso cupiditatꝭ et discordie nullum regnū fere xp̄ianoꝝ est sic in bono regimine offuscatum sicut est regnum castelle.

CEntesimū.xxxvij. bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idem tempus. Cum eñ p̄dictus rex alfonsus nonꝰ recessisset a regno ad imperiū suscipiendū ⁊ dimisisset regnū sub dominio filij sui infantis fernandi tunc abenyncaff rex vltra marinus transiuit mare cū multitudine graui vocatus ⁊ inuitatus ꝑ regē granate donus minimꝰ q̄t p̄sidebat in frōtaria ⁊ notificauit p̄dictum transitum infanti fernando ⁊ interim ipse occurrit cum gentibus frontarie saracenis ex parte ecīe erant autem pauci christiani in ꝯparatiōe potestatꝭ saracenorum. ꝫ q2 videbant se iam acies adinuicem ne forte dicerent ꝙ fugiebant. Irruerunt viriliter in saracenos ⁊ mortui sunt plures ex vtraqꝫ pte. Cecidit etiā ibi predictus preses donus numus cuius caput abscisum misit abenyncaff presentatum regi granate ⁊ sic ea die concessa est victoria saracenis,

CEntesimum.xxxviij. bellū iter saracenos ⁊ christianos accidit paucis elapsis diebꝰ post predictum bellum. Cum eñ ꝑ totū regnū castelle diuulgaret ingressus p̄dictus saracenoꝝ oēs prepauerunt se vt irent ad frontariā. Inter quos primus q̄ accessit fuit infans saucius archiepiscopus toletanus cum aliquali multitudine militū christianoꝝ ⁊ quia fuit sibi nunciatum ꝙ multitudo saracenoꝝ prope martos cum preda magna trāsibant noluit expectare alios milites qui veniebant. sed ipse cū suis occurrit saracenis et bellauit cum eis. Sed q̄a saraceni incōparabiliter erāt multi victi fuerunt christiani ⁊ captus ē predictus archiepiscopus ⁊ denudatꝰ lancea occisus est et abscisum caput eius ⁊ manus dextera in qua annulum tenebat de morte predictoꝝ duoꝝ. scilicet doni numi ⁊ archiepiscopi toletani valde doluit predictus rex alfonsus audiuit enim eorum mortem cū esset in via imperij ⁊ ideo veniens guerrā magnam fecit sarracenis. Regnauit xxxij. annis et abstulit sibi regnum in vita filius eius saucius propter quod maledixit eum veruntamen in morte reuocauit maledictionem suam ⁊ dedit litteras sigillis aureis sigillatas ꝓ ciuitatibus villis ⁊ castris ne possꝫ annotari de proditione post eius mortē quia eleuauerunt se contra eum. Legitur etiam in cronicis ꝙ hic rex alfonsus nonus dixit quandam blasphemiam contra deum. scꝫ. ꝙ si ip̄e fuerat cū deo quomodo mundū creauit ꝙ multi defectus qui ibi fuerunt facti nō trāsissent. ꝓpter qd̄ verbum cum die quadam oraret in oratorio suo ante ymaginem virginis apparuit sibi angelus ex parte dei ⁊ reuelauit sibi sententiā mortis prefixo sibi termino ab illa die vsqꝫ ad. xxx. dies inclusiue ⁊ factū est sic quoniam in prefixo termino ab angelo discessit ab hac vita ⁊ sepultꝰ fuit apud patrem suum regem fernandū in ecclesia maiori hyspaleñ. ⁊ successit ei in regno saucius filius eius decimꝰ rex castelle qui regnauit nouem āńis nihil fecit contra saracenos. Et successit ei in regno fernandus tercius filius eius vndecimus rex castelle qui regnauit. xv. annis ⁊ mortuus est. Causa autem mortis eius fuit quia precepit occidi duos scutiferos de carnayal ⁊ nō fuerunt exauditi. Et ideo illi videntes iniusticiam citauerunt regem vt compareret corā deo. infra. xxx. dies ad dādum rōnē huiꝰ iniusticie ⁊ sic factum

fuit quia in pfixo termino mortuus ē ⁊ eo die quo mortu⁹ est venerūt noua quō infans petr⁹frater ei⁹cepat alcandete quā obsessam tenuerat pluribus diebus ⁊ successit ei in regno fili⁹ eius alfonsus.x.rex castelle.xij. Jacet autē sepultus pdictus rex fernandus tercius in ecclesia maiori cordubeñ.

Centesimū.xxxix.bellū inter saracenos ⁊ xpianos accidit āno dñi millesimo ducentesimo nonagesimo primo. Tunc acon nobilissima ciuitas obsessa a saracenis capitur xiiij.kal' Junij occisis plusq̄.xxx.milibus xpianoꝝ vtriusq̄ sexus. Causa āt amissionis pdicte ciuitatis dr̄ dñoꝝ et nationū diuersitas facientiū ibi cōtrariam voluntatem.

Centesimū.xl.bellū inter saracenos et xpianos accidit anno dñi millesimo tricentesimo decimo.tpe Clementis pape quinti. Tūc hospitalarū cū exercitu xpiano i festo Assumptionis btē marie vginis insulam Rodi capiūt que caput est vicinarum insulaꝝ ⁊ extunc redacta fuit sub dominio xpianoꝝ. Inde aptus appa ruit in terrā sanctā transitus cristiānis sequēti anno annullat⁹ ⁊ cassatus fuit ordo templarioꝝ q̄ in sua prophana pfessione abnegabāt xpm ⁊ expuebāt sup crucem in obprobrium crucifixi ⁊ adorabant dyabolū sub specie cati sic plures de maioribus eoꝝ pfessi fuerūt.

Centesimū.xlj.bellū inter saracenos ⁊ xpianos fuit circa ānū dñi millesimū.cccxliij.regnāte in regno castelle rege alfonso nono filio regis fernandi tercij predicti sub tutoribus positis q̄ puulus Tūc infans petr⁹ auunculus vnus de tutorib⁹supradicti regis alfonsi. Congregato exercitu venit ad ciuitatē vbeteñ. ⁊ cum eēt ibi die martis nona die may bono mane appropinquit ibi milicie regni granate. Infans vō petrus confisus d ad iutorio altissimi exiuit ad eos ⁊ factū est prelium magnum ꝫ victi fuerūt saraceni ⁊ mortui sunt ex eis mille quingenti saraceni ⁊ qui erant inter eos homines signati et magni domini et secutus est fugientes saracenos p q̄nq̄ leucas occidens ⁊ vulnerās plures ex eis ⁊ post paucos dies obsedit Calnil ⁊ albanar cepitq̄ eos ⁊ reuersus est cū honore in ciuitatem cordubeñ.

Centesimū.xlij.bellū inter saracenos et cristianos accidit āno dñi millesimo .cccxliiij. Tunc dominus Johannes manuel sup predicto regi alfonso.x.⁊.xij.regi castelle cum esset in frōtaria granate: audiuit quomodo rex granate mittebat quendam saracenum qui dicebatur hosom cum tota sua potestate contra ciuitatē cordubeñ.⁊ q̄ destrueret totam terram vsq̄ ad portam ciuitatis. Exiuit ergo hoc audito predictus dñs Johes manuel cum exercitu suo ⁊ cū magistris ordinū ⁊ consilijs frontarie ⁊ venit ea die vsq̄ ad flumē qō dr̄ gnadalquenir ⁊ ibi fuit factū graue bellum. Et inter vtrosq̄ victus est hosom ⁊ plurimi saraceni trucidati q̄ cum rex Alfonsus sciuit gauisus est valde de victoria habita dixitq̄ se voluisse in pdicto bello

Centesimū.xliij.bellum inter saracenos ⁊ xpianos accidit āno domini millesimo.cccxvij. tūc dñs alfonsus infre admirandū maris militans supradicto regi alfonso cum sex galeis ⁊ sex nauigijs que dicuntur lenonis ⁊ cum octo nauibus bellauit cum.xxij.galeis saracenorum. deuicit q̄ eos ⁊ cepit.iij.galeas ⁊ sbmerse sunt in aqua q̄tuor ⁊ captiuati sunt ac mortui quasi mille ducenti saraceni.

Centesimum.xliiij. bellum iter saraceno et christianos accidit anno domini millesimo tricen-

tesimotricesimonono. Tūc infans pirasō filius regis belamarin transiuit mare cum septem milibus equitum et triginta milibus peditū vt destrueret terram christianorum. Sed cum magister de alcancaer ⁊ Gundisſlaus martini de oueto hoc nouerunt ꝯiunctiq; fuerūt cum gentibus ciuitatis yspalē. ⁊ Serisen̄. qui occurrētes preditos saracenos cum duobus milibus equitū ⁊ .ccc. peditibus irruerunt fortiter ī saracenos: ⁊ factum est preliū magnum in loco qui dicit vega de pagana vbi victi fuerūt saraceni predicto infante picato ⁊ quasi omibus alijs saracenis q̄ cum eo transierunt.

Centesimūquadragesimūquintum bellum inter seracenos et christianos accidit āno dn̄i Millesimotricentesimoq̄dragesimo. Tūc donus alfonsus infre admirādus maris ballauit cū classe saracenorū coraz aliesira: ⁊ ꝑmittente deo victi fuerunt christiani ⁊ ꝑierunt ⁊ capti fuerūt a saracenis octo galee ⁊ sex naues. mortuusq; est ibi ammirandus ⁊ maior pars christianoꝝ.

Centesimūquadragesimūsextū bellum inter saracenos ⁊ christianos accidit anno dn̄i supradicto. Tunc em̄ in mense May incepit rex balamarin cū exercitibus suis trāsmare mediterraneū cū quo veniebant rex tonisu ⁊ rex bugie. durabatq; trāsitus eoꝝ vsq; in finem octobris. Numerus aūt equitū qui transierunt fuit vltra octuaginta militū. peditū aūt ꝓpter eoꝝ nimiam multitudinem non erat numerus. ⁊ tūc perierūt omēs cristiani q̄ erant in vndecim galeis et vna naui coram carifa cū tempestate maris tenentes predicti saraceni obsessam p̄dictam villam ab ingressu mensis augusti angustiantes eam sine intermissione. Venit etiam in eoꝝ adiutoriū rex granate cū septem milibus equitū ⁊ peditū maxima multitudine. Obsedentibus ergo p̄dictis regibus saracenis tarifam venit vox hec ad regez Alfonsum nonū. xij. regem castelle predictū ⁊ ad regem alfonsum portugalie q̄ diuina clemētia in vnū congregati cū tredecim milibus equitū. ⁊ viginti milibus peditum venerūt vt succurrerēt predicte ville obsesse: ⁊ cū ꝑuenerūt ad vadum carife: miserūt in nocte ad predictam villam obseruantes decrementum maris q̄ngentes milites qui exeūtes ab aquis ꝑ horam maris transeuntem intrauerūt nocte carifam ignorantibus saracenis. Altera vero die de mane venerūt saraceni aciebus suis ordinatis ad transitū predicti vadi ⁊ inceperūt bellū cū christianis: q̄bus bellātibus exierūt christiani q̄ erant in predicta villa cū introeuntibus ⁊ irruerūt in tentorijs saracenorū occidētes ⁊ expoliantes totū regale eorū: quia non erant q̄ resisterent eis. Quod audiens rex almoafen cū alijs regibus ⁊ saracenis vt succurrerent vxoribus suis ⁊ filijs subito redierūt ad tentoria. Reges vero christiani cū exercitu suo dicentes fugiūt. dederūt post eoꝝ terga. ⁊ sic placuit altissimo q̄ seraceni victi fuerunt ⁊ fugientes tot fuerūt mortui ex eis q̄ nō est aliquis q̄ posset. eorū numerum estimare ⁊ mortua est ibi horra vxor regis belamarim ⁊ ip̄e rex fugit in alieseram in quadaz equa q̄ nō bibebant nisi lac cameloꝝ ⁊ comedebant annonā mundatam ⁊ passas mūdatas que sicut aquila currebat tanta erat eius velocitas. ⁊ expoliantes christiani tentoria saracenorū ⁊ campū inuenerūt tātū de auro ⁊ argento q̄ nō est aliquis q̄ excogitare posset. Fuit etiā captiuatus infans abenamar filius regis benamaim ⁊ eductus ē ad regē alfonsuz. Habita ergo gl'iosa victoria tāte multitudinis

saracenoꝝ in signū victorie predictus rex castelle vexillū suum dño pape benedicto .xij. misit q̃ vsq͡ȝ in hodiernuȝ diem in capella pape cammone cōseruat᷑. Fuit aūt predictū in die oim̄ sanctorū anno quo supra. Et reuersi sūt p̄dicti reges xp̄iani in regnis suis cum magnis diuitijs ⁊ honore. Sequenti v̊o anno predictus rex alfonsus castelle obsedit alcalam de beucayre q̃ nunc dicit᷑ alcalaria real. cepitq͡ȝ eam ⁊ locomon ⁊ carcaboy ⁊ pryego ⁊ rute ⁊ benamixi matreya que a magnis tp̄ibus fuerant saracenorū.

C Entesimūquadragesimūseptimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi. Mccc xlij. Tunc bellauit classis christianorum scȝ castelle que erant quinquagintaduarū galiarum ⁊ triginta nauiū cū classe saracenorū que erat galiarū ⁊ nauigeorum que dicunt᷑ lenons .xcvj. ducebant etiā saraceni multitudinē capraꝝ sed dño cooꝑante vicit classis castelle ⁊ soluta est classis saracenorū submersaq͡ȝ sunt in mari .xxxvj. galee saracenoꝝ ⁊ ceperūt .xxij. Alijq͡ȝ fugierunt perierūtq͡ȝ in bello nauali vltra viginti milia saracenoꝝ. Eodē etiā anno bellauerunt galee xp̄ianorum cū duodeciȝ galeis saracenorū que ferebant victualia aliezere: victiq͡ȝ fuerūt saraceni ⁊ soluta classis eorum.

C Entesimūquadragesimūoctauū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit anno dñi Millesimotricentesimoquadragesimoquarto. Tunc supradictus rex alfonsus .x. ⁊ rex .xij. castelle volens augmentari in corona regni sui. attēdens etiam quomodo gibralter fuerat sua ⁊ steterat super eam cu maximis laboribus ⁊ expēsis: nec potuit eū recuperare ꝓpter malaꝝ damna que sui vasalli ⁊ natales in regno suo faciebant volens quasi emēdam accipere ꝓ gibralter. Congregato igit᷑ exercitu suo magno intrauit terram saracenoꝝ ⁊ obsedit aliezira ȝ. ⁊ vt leuius eam acciperet fecit ꝓpe eam aliaȝ villam ⁊ circūdedit eā muro: ac populauit eam. ⁊ vocauit eam aliezirā nouāȝ quo facto elapsis viginti mensib⁹ sue obsidionis in vigilia oliuaꝝ .xxvij. die marcij cepit aliezirā eo pacto q̄ dimitteret saracenos exire salua eoruȝ vita. Et sequenti anno dñi Millesimo tricentesimo .xlviij. fuit prima pestilētia in regno castelle. ⁊ q̄r habita aliezira vidit ad oculum predictus rex Gibralter q̄ sua erat ⁊ cōcupiuit reducere eam ad regnū suuȝ si posset. Ideo collecto exercitu suo magno obsedit eam ꝑ mare ⁊ terram anno dñi Millesimo tricētesimoquadragesimonono. Et sequenti anno qui fuit ann⁹ iubileus cū predictus rex teneret predictam villaȝ obsessam in die veneris sancta .xxvj. die Marcij cū esset in plano ꝓpe mare fuit sibi ꝓpi natū venenū ⁊ mortu⁹ est ibidem. ⁊ vbi ꝓditio illa tractata fuit nūq̄ amplius nata fuit herba neq͡ȝ nascetur vt narrat hystoria hyspanie. Et sepultus est in ecclesia maiori cordubē. regnauit .xx. annis. ⁊ successit ei in reg͛ petrus filius eius .xiij. rex castelle. Iste fuit vir sanguinū ⁊ amicus saracenoꝝ quē occidit rex Heinricus secundus i montiel ⁊ successit in regno.

C Entesimūquadragesimūnonū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit anno domini Millesimo .ccclxix. Tunc rex machomat granate congregato exercitu suo venit super aliezirā ⁊ obsedit eaȝ ⁊ vndiq͡ȝ angustians sine intermissione cepit eaȝ die lune que fuit sexta augusti occisis pluribus christianis Et deinde anno dñi Millesimo tricentesimoseptuagesimoquinto destruxit eandem villam vsq͡ȝ ad fundamenta predictus

rex machomat granate.

CEntesimūquinquagesimū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit āno dñi quo supra. Tūc eñi in mense septembri sequenti quidā capitaneus qui dicebať mucer leo bellauit viriliter cū classe saracenorū que exibat de aliezira ⁊ ducerent ibi vxores suas: ⁊ ꝑemptis ibi plurimis saracenis victoria habita soluta fuit classis saracenorum.

CEntesimūquinquagesimūprimū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit āno quo supra. Tūc rex granate collecto exercitu suo cepit vitream ⁊ marchenaȝ ⁊ deduxit secū plurimos captiuos. Subsequenter anno dñi Millesimotricentesimo septuagesimonono. die lune. x. May fuit eclypsis solis: ⁊ sequēti die martis mortuus fuit predictus rex heinricus scđus. ix. rex castelle in sctō Dñico de lacalcada: et lȝ fuerit sepultus ꝑmo in ciuitate burgeñ. finaliter tamen deductus est Toletū: et ibi est sepultus i ecclesia maiori in sua capella. Predict⁹ rex nihil famosum fecit contra saracenos. Regnauit. xiiij. annis. ⁊ successit ei in regno Johēs filius eius primus q̄ fuit. xv. rex castelle. h etiā nihil famosum fecit contra saracenos: fuit victus a portugalie exercitu in bello quod dicitur de aluiberata anno dñi. Mccclxxxvij. Intrauit regnū castelle dux de albencastre cū ducissa vxore sua filia regis petri pretēdēs habere regnum. Intrauit etiaȝ cū eo rex portugalie: ⁊ subsecuta est pax anno dñi. Mccclxxxviij q̄ tradita fuit in vxorē dña katherina filia predicti ducis infanti Heinrico filio regis iohānis. Predictus rex iohānes currens quēdam equū in alcala ď beuenares cecidit equ⁹ suꝑ eū ⁊ occidit eū āno dñi. Mccccxc. regnauit. xij. ānis ⁊ successit ei in regno ꝑdictus rex heinricus scđs filius eius cū esset etatis. ix annoꝝ. hic fuit. xvj. rex castelle.

CEntesimūquinquagesimūsecūdū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit āno dñi. Mccccc sexto. Tūc cū esset firmata treuga ꝑdicti regis heinrici tercij. cuȝ yncas rege granate fracta fuit ꝑ saracenos q̄ venientes ad villam que dicitur quesada ignib⁹ eam cremauerūt. Eo tempe erāt in vrbe da petrus manrique ⁊ dydacus saucij de benamdes ⁊ alfonsus de aualos et in baeca erat senescallus ⁊ alij multi milites xpiani qui siľ cōgregati egressi sunt contra saracenos ⁊ acceperunt anterioritatē eoꝝ q̄ recedebant cū preda. bellauerūtq; cū eis in campo qđ dicitur delos coleiares. ⁊ lȝ numerus saracenoꝝ esset. vj. milia equitū. ⁊. x. milia peditū. Christianoꝝ ꝟo vsq; ad numerū mille ducentorū equitū ⁊ peditum concessit de⁹ tñ victoriā xpianis trucidatis ex saracenis q̄si duobus milibus. De xpianis ꝟo mortui sūt q̄si. c. inter q̄s mortu⁹ fuit senescallus ⁊ dñs alfonsus de aualos capitane⁹ comitis stabilis castelle. ⁊ dñs martinus lupi ď aualos. Regnauit predictus rex heinric⁹ tercius. xvij. annis ⁊ mortu⁹ ē ac sepultus in ciuitate toleti. Hic fuit deuotissim⁹ bti patri nrō Francisco intantū vt arma regia cordis minoꝝ circūdaret ⁊ fuit de iusticia laudatus. successitq; ei in regno fili⁹ ei⁹ Johēs scđus qui fuit vicesimus rex castelle.

CEntesimū. liij. bellū inť saracenos ⁊ xpianos accidi anno dñi Mcccccix. Tunc rex iohēs portugalie cū haberet q̄nq; filios scȝ duarte q̄ post eū regnauit. petrū. heinricuȝ. iohem ⁊ fernanduȝ q̄ꝝ desiderabat facere milites infantē petrū ⁊ heinricuȝ q̄ erant iaȝ in etate ad militiā dispositi. Et cū magnā festiuitatē ordinaret i vlixbona ciuitate ad suum desideriuȝ

implendū consilio cuiusdam numera
toris predicti regis in aliud est muta-
tū: qꝛ affuūt ꝙ cum illa pecunia que i
illis festiuitatibꝰ exponeret pauca ad-
dita alibi possent infantes effici mili-
tes cum magno dei seruitio ⁊ honore
grandi regie dignitates ⁊ filioꝝ suorū
quod exposuit de captione cepte vꝉ ali
cuiꝰ alterius ville maritime in affrica.
Placuit regi consiliū ⁊ approbatū est
ac celeri expeditione negocij decimi
visus est predictus rex dupli:i auisatio
ne. quia primo misit ambasiatores su
os ꝑ duos galeas in ceciliam sub colo
re tractus matrimonij. qui euntes ⁊ re
deuntes explorauerūt diligenter ciui-
tatem cepte intrantes in eam cum se-
curitate ac si vellent solatiari: ⁊ modi-
cum a laboribus maris recreari. Qui
redeuntes ad predictū regem nuncia-
uerunt om̄ia quomodo erant disposi-
ta in predicta ciuitate. Secunda auisa
tio fuit. quia habita predicta cognitio-
ne ne ea que fieri debebāt cognoscerēt
ꝙ esset contra eos: misit continuo am
basiatores suos ꝓpter aliquas causas
ad deuastandū ducem britānie: ⁊ erat
secretū ꝙ predictus dux acceptaret de
fastationē illam certificatus ꝙ nō erat
regis intentio ire contra eū sed in alias
ꝑtes vbi esset magnū seruitiū dei. Ac-
ceptauit ergo predictus dux ⁊ redeun-
tibus ambasiatoribus exposita acce-
ptatione statim diuulgatū est quomo-
do rex volebat ire contra ducē britānie
⁊ parata est magna classis in qua fue-
runt cum rege ⁊ filijs fere. lx. milia pu
gnatorum in quorū recessu ab vlixbo-
na ciuitate facta est magna pestilentia
⁊ mortua est regina philippa: ⁊ pacto
honore sepulture: factus ē eclipsis so-
lis magnus: ꝓpter que signa multi ti-
muerūt: sed tubis acclamātibus statiꝫ
omnes classem introierunt animati ꝑ
regem: ⁊ venerūt ad finem sancti Vin

centij ⁊ miserunt anchoras suas in ber
rafaron: qui locus ē regni algarbij por
tugalie: ⁊ ibi exeunte rege cuꝫ filijs su-
is duarte petro ⁊ heinrico. qꝛ alij remā
serant in regno cū essent paruuli cum
alia filia sua: que nunc est ducissa bur-
gundie ⁊ audiuit missam in ecclesia sā
cte marie predicti loci: qua audita ex-
positū est quō de publico via sua erat
ꝯ saracenos icepta. Erāt em̄ primo ad
mirantes cum viam oppositā ducerēt
duci britānie. Ingressi ergo sunt classē
iteruꝫ eleuatis velis ꝓspero vento ve-
nerunt ante septē paucis diebus. licet
distare fere. ꝑ. l. leucas. ⁊ sic accedentes
circūierunt montē almiue qui vndiqꝫ
circudat mari: sic ꝙ nō patet aliqs in-
gressus nisi ꝑ mare vel ꝑ ipsam met ci-
uitatē: ⁊ miserūt anchoras in portu q̄
dicit barbasote qui est ex vna parte ci-
uitatis ad partē occidentis vbi incepe
rūt habere consiliū quō possent terraꝫ
accipere ⁊ qualiter possent situare re-
gale ad expugnandū ciuitateꝫ. Quod
videntes saraceni: exierūt a predicta ci
uitate in multitudine graui qd̄ miruꝫ
erat ad videndū: ⁊ tunc factus est ven
tus magnus sic ꝙ sine periculo classis
nō poterat ibi ꝑmanere quare necesse
fuit eis eleuare anchoras an eliaziraꝫ
in regno castelle ⁊ capientes terraꝫ in-
uenerunt ibidem plurimos delectabi
les fructus ⁊ recreati sunt. ⁊ ibideꝫ ha
bito consilio multi dicebant ꝙ rediret
in portugaliam vel ad aliū locum quē
leuius possent capere: qꝛ nō erat possi
bile ceptam capere sm̄ multitudinem
saracenorum quam viderant ante ciui
tatem: ⁊ quia om̄es saraceni maritimi
recurrerent ad ciuitatem. ⁊ quia etiaꝫ
fortaliciū ciuitatis erat magnuꝫ. Rex
vo cū esset animosus noluit retrocede
re ab incepto sperans in dn̄o ciuitateꝫ
obtinere. Cū ergo hec agerent felix au
ra flauit: ⁊ ingredientes classem velis

eleuatis. Altera die in aurora die memorabili scz vigilia assūptōnis vginis gl'iose que mēse augusti cadit venerūt iterū mittere anchoras ante ceptaz ex pte gibraltaris q̄ est ex pte oriētis: et ordinauerūt q̄ missis anchoris statim extraherent batelles quos in nauib9 deducebant: et q̄ in eis primo in quolibz eorū irent certi hoies armorū: et q̄ galee cū eis ostēderent q̄ volebant ire ad capiendū terram ex pte castri: qđ est ad ptem cerasanarū: vt oēs saraceni irent i illam ptem. et q̄ postq̄z saraceni eēnt nimiū multiplicati ad illā partez alinuc quod est factū. et ceperūt terrā in vict' saracenis saltantes a batellis et galeis sicut melius poterant: sic q̄ aliq̄ erant in mari vsq̄z ad pectora: et aliȷ plus vel minus taliter q̄ bellātes cū saracenis: et saraceni defendendo terrā: sic belluz est inceptū cuz his saracenis q̄ ibi erāt in pte illa et cū aliȷs q̄ continuo succurrebant de ciuitate: et sic bellando cum eis retraxerūt eos quousq̄z fecerūt eos intrare p portam ciuitatis: et intantuz angustiauerunt eos sine intermissione q̄ nō habuerūt saraceni potestatē claudendi portas ciuitatis: et sic intrauerūt xpiani mixtim cū eis ad ciuitatem ad bellandū in vicis et careȷs: et durauit die illa bellū intra ciuitatez vsq̄z ad horam vespertinā: quousq̄z se retraxerūt saraceni ad fortalicium ciuitatis: et aliȷ ad villā que est ex altera pte ciuitatis q̄ dicit' fex. Sed intantū xpiani angustiauerūt castrū et predictā villaz q̄ eadē die captū est castruz et villa illa taliter q̄ eadem die tota ciuitas cū castris suis fuit posita in potestate xpianoruz et dimissa a saracenis. Mortui aūt sunt ibi plurimi saraceni: et aliȷ facti sūt captiui. aliȷ vo p rupes fugierūt. Perq̄rentes aūt christiani domos ciuitatis inuenerunt multitudinem diuitiaruz et multas saracenas coquentes panes et preparantes ollas p saracenis cibādis. De xpianis aūt solus vnus mortuus inuētus est q̄ dicebat' Vascus fernandi de cayde ex ictu cuiusdam saxe missi de castro cū iret ad succurrenduz infantē heinricū qui cuz saracenis ante oēs bellabat in porta cuiusdaz domus. Eadem die qua predicta ciuitas capta fuit: rex predictus cū filiȷs suis i pane et aqua ieiunabant nec aliquid manducauerunt quousq̄z tota ciuitas fuit capta.

Centesimū quinquagesimūq̄rtum bellum inter saracenos et xpianos accidit circa annū dn̄i Mccccx. Regnāte in pdicto regno castelle rege iohē scđo q̄ incepit regnare anno dn̄i Mccccv. et fuit positus sb tutorib9 scz matri sue illustre regina domina katherina et infante fernādo. Suscepta ergo gubernatiōe regni p infantem fernandū cōgregato magno exercitu venit in terram saracenorū: et obsedit antequerā quā mirabili machina murū excedente viriliter cepit: occisa saracenorū multitudine. Predictus infans fernandus post hoc cepit regnuz arogonie et factus est rex arogonū.

Centesimūquinquagesimūquintum bellū inter saracenos et cristianos accidit anno dn̄i. Mccccxxx. Tūc pdictus rex Johes secūd9 cōgregato magno exercitu intrauit terram saracenorū et posuit regale suuz p pe ciuitatē Granate. vbi. xix. dieb9 stetit. Egredietibus ḡ saracenis die quadam a pdicta ciuitate multitudine magna ǭstupati ex inspirato cōiuncte sūt acies vtrorūq̄z et factū est prelium magnū plimisq̄z saracenis trucidatis aliȷs q̄z in fugam versis victi sunt saraceni. Quidā aūt saraceni specialr' sagittariȷ multitudine nō pauci aliȷs fugiētibus sub q̄busdā ficulneis remanserūt cogitātes se ibidē posse dfendi et nō parua

damna posse inferre xpīanis quasi ex
latibulo pugnātes. Ad q̄s milites cri-
stiani equis dimissis pedes intrauerūt
quoꝝ gladijs ꝑierūt. Illa die vt fertur
capta fuisset granata si debitꝰ ordo pu
gne obseruatus fuisset. Tp̄e prediti re
gis iohīs scd̄i plurima castra saraceno
rū p xpīanos capta fuerūt cū multa ef
fusione sanguinis saracenoꝝ. Regna-
uit aūt. xlviij. annis ⁊ mortuꝰ est in vil
la valisoletana anno dn̄i. Mccccliij. ac
sepultus in monasterio cartusiensiū d̄
miraflores ciuitatis burgeñ. Hic tenu
it quendā prenatū a puericia sua q̄ di-
cebat Aluarus de luna: quē intantuȝ
honorauit ꝙ ip̄m fecit mgr̄m scti Ja-
cobi cū quo multas tribulatōes passꝰ
est ⁊ multo tp̄e a militibus regni: ⁊ fi-
naliter ꝓpter nōnulla que sue maiesta-
ti circa eū indecentia videbant. Fecit
eū publice p iusticiā in supradicta vil-
la decapitari. Cuiꝰ caput nouē diebus
stetit affixū clauo in palo alto. corpus
vo in medio platee tribus diebꝰ inhu-
matū remansit. Et cū esset vir tante po
tentie: ab omibus tamē suis in fine re
lictus fuit: q2 tamē in tāta pressura ad
dn̄m accessit corde cōtrito ⁊ humiliato
⁊ pedibus meis lȝ indignis se p gene-
ralē confessionē totius vite sue inclina
uit. Credo ip̄m ſm signa q̄ vidi miseri
cordiā dei cōsecutū fuisse. q2 scriptuȝ ē
In quacunq; hora ingemuerit pecca-
tor oim̄ iniquitatum eius: nō recorda-
bor. Et successit predicto regi iohanni
in regno filius eius heinricus quartꝰ
qui nūc regnat. xviij. rex castelle ⁊ vti-
naȝ feliciter ad dei gl̄iam regnet. ⁊ vti-
litatē reipublice. Hic primo regni suo
anno cū exercitu suo magno intrauit
terram saracenorum ⁊ obtinuit viriliṫ
villaȝ que dicit ximenas: ⁊ destruxit sti
ponam: habuit etiā bullaȝ cruciate cō
tra saracenos ⁊ continuauit guerram.
iiij. annis. In q̄bꝰ nō modicū saraceni
sunt fame afflicti in signū etiā volunta
tis expugnationis regni granate cepit
diuisam malogranatorū ꝓ ornamen-
to armorum regaliū. Quid erit. deꝰ no
uit: cuiꝰ est causam ⁊ finē bellorū agno
scere. Multa eīn impedimēta offerun
tur specialiter diuisio militū in regno
contra ip̄m ꝓpter que iaȝ hoc anno. lx.
plus timet guerra in regno q̄ȝ contra ī
fideles: quod deus sua pietate auerte-
re dignet.

C Entesimūquinquagesimūsextū
bellū inter saracenos ⁊ xpīanos
accidit anno dn̄i. Mcccccliij. tē-
pore nicolai pape quinti. Tunc eīn im
pator thurcoꝝ congregato magno ex-
ercitu p terram: ⁊ magna classe ꝓposu
it nomē delere xpīanum viribus suis.
In primo ergo ip̄e obsedit ciuitateȝ q̄
pera dicit, quaȝ post plurima certami-
na cepit. xxviij. die may ⁊ intrans ean
dem ciuitatē crudelissime occidit om-
nes christianos a sex annis ⁊ supra ⁊ se
quenti die. scȝ. xxix. intrauit portū con
stantinopolitane vrbis vigore belli et
pluribus artibus guerre. Obsedit er-
go ciuitatē constantinopolitanā p ma
re ⁊ p terram potentissime: ⁊ eam an-
gustians sine intermissiōe finaliter eaȝ
deuicit ⁊ cepit: ⁊ ingressus ciuitatē in-
uincibilē cedem fecit in xpīanos. Alij
vo pedibus ⁊ manibus ligatos in ca-
ptiuitatem duxit monochos etiam et
monochas consecratas vituperose ex
monasterijs extractas ac si meretrices
⁊ ꝓstibulo instituте essent trahebat cō
tra eas pagens tanta ⁊ talia qualia de
pecudibus quis sine rubore vix dicere
auderet. Adolescentulos vo a decēnio
⁊ infra cogebat sue spurcissime fidei ad-
oratores existere. Et vltra hoc intraue-
runt thurci in illo eximio ⁊ claro tem-
plo sancte Sophie ⁊ sacratissimas ima
gines sctōꝝ atq; sanctarū pedibus cō-

culcauerunt: et omne genus vituperij sup eas fecerũt: ⁊ in sacra altaria ascendentes saliebant vociferando iubilantes: ⁊ machometũ hymnis ⁊ laudibꝰ extollentes. Ascenderunt etiam illi nepharij thurci ad sublime tegumẽ eiusdem alte ⁊ famose ecclesie sancte Sophie ⁊ crucem eius cacumini infixam deiecerunt ⁊ dirupuerunt. Sacra vero corpora sanctorum laniabant ⁊ deuastabant. Plurima etiam vituperia fecerunt in sacris crucibus ⁊ calicibus. ⁊ intantũ eorum vesana rabies exarsit ꝙ a prima hora diei vsq ad meridiem totam vrbem nudatam ⁊ desertam reliquerunt: sic vt non latinũ. non grecũ non armeniũ. non iudeũ. nec aliũ quẽuis hominez de habitatoribus ciuitatis intra eam dimiserunt. Hec ex epistolis Isidori cardinalis rutenẽ. q̇ p̄sens fuit in excidio ciuitatis ⁊ Francisci rostarij ducis venetorũ transmissis ad Nicolaum papam quintũ vt de remedio in futurũ ꝓuideret contra hũc thurcorũ imperatorem qui se vocat inimicũ crucis xp̄i: ⁊ intantũ odio habuit christianos ꝙ cũ aliquez viderit existimans se in visu deturpatũ ⁊ sordidatum: ꝓprios oculos abluit ⁊ abstergit. vt dicit predictus cardinalis. Et est diligenter aduertendum ad tria singularia que desolationez predicte ciuitatis precesserunt quorũ duo predixit q̇daz antiquus phus grecus qui Leo dicebat. Vnde in ecclesia sancti Demetrij predicte ciuitatis vt mihi quidam grecus qui ꝓprijs oculis sepe vidit: narrauit. Erat quedaz colũna marmorea tota operata ad modũ scacorũ sic ordinata ꝙ incipiendo a principio in vno scaco ponebat nomen impatoris: et in sequenti nomen patriarche q̇ preside bãt ⁊ predixit phus predictus ꝙ cũ facta fuisset impletio oim̄ scacorum illius colũne. tunc perderet ciuitas cõstãtinopolitana. ⁊ sic de facto accidit: qz presidentibus constantino imperatore ⁊ gregorio patriarha in quorũz tempore capta fuit ciuitas predicta fctã fuit impletio vltimorũ scacorũ columne. Scd̃m qđ p̄dixit predictus phus leo fuit ꝙ tpe Constantini debebat perdi ciuitas cuiꝰ verba in p̄dicta columna erant hec Constantinus me fecit: ⁊ cõstantinus me dissoluet: ⁊ sic impletuz est. Istud enĩ fuit mirabile preuideri tali excidioni a pho quod esse nõ potuit nisi a spũ dei. Primus enĩ qui imperauit ⁊ nobilitauit predictã ciuitatem fuit vocatus Constantinus qui dedit patrimoniũ ecclesie: mater sua fuit vocata Helena: ⁊ primus patriarcha fuit vocatus Gregorius. Vltimus autẽ qui ibi impauit ⁊ pdidit ciuitatẽ mortuus in bello dicebat etiã constantinꝰ ⁊ mater sua helena. ⁊ patriarcha etiaz Gregorius vocabat. Terciũ vero mirabile quod precessit captionẽ ciuitatis fuit visum p thurcos xp̄ianis nihil videntibus. Vnde cum quadam nocte vigilantes thurci in obsidionem respicerent versus ciuitatem viderunt subito multitudinẽ luminum ad modum candelarum vndiq sup turres ⁊ muros ciuitatis ꝙ respicientes ⁊ admirãtes timuerunt valde. Arguentes ex h miraculo ciuitatem esse sub diuina ꝓtectione: ⁊ cum retulissent qui viderãt imperatori theucrorũz ipse simulauit pretunc. Altera vero nocte apparentes predicte candele super turres ⁊ muros vise sunt eleuari in celum. Et tunc teucrus ille magnꝰ interpretans visionez illam dixisse fertur. Candele que apparuerunt descendentes significauerunt ꝙ deus in temporibus preteritis protegebat hanc ciuitatem. sed candele eleuate in celum designant ꝙ deus recessit ab eius custodia. Nunc ergo ait est tempus debellandi eam: et sic ardẽtis

rabie irruerũt in ciuitatẽ nobilissimã ⁊ ceperũt eam vt dictũ est. Et voco illaꝫ ciuitatẽ nobilissimã. q꞉ ꝟm ysid. in lib. ethymol. xv. Constantinopolis est in tracia quã edificauit ex noie suo constãtinus solam rome meritis ⁊ potentia adequatã. Hanc cõditaꝫ primo a pausinia rege spartanoꝝ ⁊ vocatam bisantiũ vel ꝙ tantũ patet inter atriaticum mare ⁊ ꝓpontidẽ. vel ꝙ sit receptaculũ terre ⁊ maris. Unde ⁊ eam constantinus aptissimã condere iudicatis vt receptaculũ sibi mari terraꝙ fieret. Unde ⁊ nũc romani imperij sedes ⁊ totiꝰ caput est orientis: sicut roma occidentis Hec ille. Sic ergo hec nobilissima ciuitas imo quasi totũ grecie imperiũ occulto dei iudicio traditũ est in manus impioꝝ sicut etiã methodiꝰ martyr ꝓphetizauit inter cetera dicens grecia in captiuitate ⁊ occisione erit sicut plenius dicet infra consideratione. xij in primo passu.

Uincũt christiani cruce signati fugato thurco et cesis octuaginta milibus thurcorũ iohãne capistrano nomẽ ihesu deuotissime inuocato.

Q Entesimũquiquagesimũseptimũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̃ianos accidit, anno dñi. Mcccclvij. sedente in cathedra petri Calixto papa. iij. qui in memoria huiꝰ belli instituit festũ duplex transfiguratõis domini nostri ihesu christi cũ gratijs ⁊ indulgentijs solẽnitatis corporis xp̃i. ex cuiꝰ bulla plumbea quã oculis ꝓprijs vidi. ordinẽ istius belli ⁊ victorie diuine ad ꝓpositũ annotaui vbi sic ꝑdictꝰ papa inter ceteros ait. Cũ pater ille misericordiarũ ac pijssimꝰ xp̃ianorũ ꝓtector ⁊ vite nostre defensor omnipotens deus. postꝙ in die celebri beatoꝝ aplõꝝ petri ⁊ pauli: dũ sacra missaruꝫ solennia in eoꝝ basilica ageremꝰ lrãs nostras sup generali orone per vniuersos christicolas faciẽda lectas: ⁊ fauente dño vbiꝙ obseruatas fecimꝰ publicari pijs oronibus ⁊ opibus suis afflicti ppli aliꝙtulũ mitigatus feritatem spũs viperij ⁊ imanissimi thurci cultoris execrabilis machometi ꝓxima estate decursa cũ suo pene innumerabili in quo plurimũ confidebat exercitu infideliũ ⁊ thurcoꝝ cõtriuit ⁊ castri balgradi in regno hungarie ad ripam danubij situati: qđ vndiꝙ obsessum et coangustiatũ dirupere satagebat obsidione soluta ꝑ crucẽ signatos: ⁊ hũgaros ad modũ pplares ꝗuis pauciores numero ⁊ inermes ex nostra ordinatione ⁊ institutõe dilecto filio legato nostro de latere illuc destinate iniũcta ac nũcijs ⁊ lrĩs sepius repetita: ex sincera fide quã gestamus in ipo saluatore nostro: cuiꝰ est res adunare: dispersas ⁊ đsperatas ꝓtegere ac supboꝝ precipue infideliũ ⁊ xp̃iane fidei inimicoꝝ potẽtiam conterere ⁊ etiam debellare sub strenuo vaynoda Johanne celebris memorie fidei nostre catholice acerrimo defensore: ⁊ pro ea atꝙ fidelibus ꝓpugnatore christianeꝙ cohortis duce dignissimo: cui neꝙ fides neꝙ spes peticte victorie defuere militantes presente pariter Johãne quodaꝫ de capistrano ordinis fratrũ minoꝝ ꝓfessore viro quidam optimo ⁊ meritorum apđ deum ⁊ homines eximio: ⁊ nomen iesu christi in quo salus nostra consistit fiducialr ⁊ assidue cũ omi pplo circũcepto voce vnanimi iuocãte vexillo ꝗꝫ sacratissime crucis cũ magnis clamoribus ⁊ vocibꝰ eleuate ad celũ. Uñ ineffabile vti a cũctis dari sperabit aduenit auxiliũ. Mira res die memorabili btẽ marie magdalene celesti ꝑsidio cõmunitus ppls fideliũ impetu i hostes viriliter facto eundẽ ferũ thurcũ cum

suis sacrilegis cõplicibus in turpem ꝛ damnosam fugã conuertit: deditq̧ ipe miserator dñs ꝛ fidelis in manu paucoꝝ tam ferocis inimici ꝛ innumerabilis exercitus cum maxima strage victoriam vltra q̧̃ mens estimare posset humana: dñs eñi potens ꝛ sup exercitus ꝛ tyrannos q̃ madian ꝛ orientales populos ad numerũ locustarũ in manu tradidit gedeonis Qui etiã sacerdoti contra heliodoꝝ ciuitatẽ sanctam ihrl'm ꝓphanare mollientẽ p̄sidiũ p̄buit ꝛ iuuamen ꝓ nobis contra insolentissimos hostes miraculose pugnauit. O bone ihu dux ꝛ saluator noster fortitudo vera ꝛ tutissimũ certũq̧ p̄sidiũ ad te confugientiũ xp̄ianoꝝ ꝛ pietate qua ipos ꝓprio sãguine redemisti gladiũ tuũ super inimicoꝝ capita fugientium intromittens non pauciores sese mutua cede necarũt q̧̃ a nostris in prelio interempti fuissent. Nã vt a fidedignis accepimus in ea pugna. xl. milia occisi totidemq̧ supstites in turpez fugam versi sese mutuo trucidãtes defecerunt. Castra incensa machine ꝛ istrumẽta bellica omnia direpta sunt vt cõfusus abiens ipe tirannus et p̄ timore iam multis mensibus nõ apparens inter latebras seu munita oppida se recepisse dicat ꝛ diuinã p̄sentiẽs vltionem in suã p̄ditionem futurã intra Constãtinopolitanã peramq̧ ciuitates se reclusit. Illasq̧ murꝭ ꝛ añ muralibꝰ munire frustra decertet minꝰ attẽdẽs q̧ nisi dñs custodierit ciuitatẽ frustra vigilat q̃ custodit eã. Hec ex p̄dicta bulla.

C. lviij. bello vincũt xp̄iani nifarica per regem alfonsum portugalie.

Centesimũ. lviij. bellũ inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit anno dñi Millesimo. cccclviij. Tunc rex alfõsus portugalie armata magna classe transiuit in affricam ꝛ obsessa q̃dam villa forti maritima q̃ dr̃ alcacartagner ac fortissimo bello angustiata cepit eã ꝛ xp̄ianis populauit vt muniuit armis ꝛ victualijs necessarijs. Dolẽtes aũt saraceni affricam bis iam duorum annoꝝ interuallis cũ innũerabili multitudine bellatoꝝ venerũt vt eã obtinerent: sꝫ plurimis eoꝝ peremptꝭ vacui semp redierunt. Et q̄r inter p̄dicta villam ꝛ mare erat aliquale spaciũ vbi venientes saraceni se ponebant ne per mare posset se cursus dari eidem. Rex p̄dictus in regno portugalie fecit quadrari lapides in tanta multitudine q̃nta necessaria erat ꝓ duplici muro construendo a predicta villa vsq̧ ad mare lapidibus ergo p̄dictis a sufficiẽti calce p nauiga in p̄dictũ locũ deductꝭ tãta fuit multitudo lapicidaꝝ: q̧ paucis diebus facti sunt muri cũ turribus necessarijs: sic q̧ cũ saraceni cognouerũt opus quasi finitũ erat ꝛ factus est locꝰ q̃si inexpugnabilis a saracenis in magnum subsidiũ ꝛ vtilitatẽ xp̄ianoꝝ trãseuntiũ p illud secretuꝫ mare mediterraneum: distat aũt p̄dicta villa a cepta sex leucis ꝛ a portugalia vt ferẽ fere cẽtum leucis: ꝛ a tarifa que est etiã locus xp̄ianoꝝ istius regni castelle ex altera parte maris stricti tribus leucis: et sic ista duo loca q̃si claues maris stricti.

Decima cõsidertio est de possessione terre sancte per saracenos que duobus explicatur punctis.

Decima consideratio huiꝰ libri quarti est de possessione terre sancte p saracenos vbi duo puncta occurrũt declarãda. Primꝰ est scire cãm quare saraceni tenent terrã sanctam. Secũdus vero pũctus erit. Si xp̄iani vellẽt facere

guerram saracenis ad terrā sanctā capi endam quis locus esset eis cōuenienti or in orbe ad incipiendū talē guerram Extollunt em̄ se saraceni dicentes se te nere veritatē legis: qꝛ possident terraꝫ sanctā. Insultant etiā iudei ꝯtra xp̄ia nos dicentes: ꝙ lex xp̄ianoꝝ nulla est nec ih̄s nazarenus est messias in lege ꝓmissus qꝛ nō possident terrā sanctaꝫ ihr̄lm. Ideo ad hec declaranduꝫ tres rōnes assignant̄ ꝑ frem vincentium in ſmone. Ecce ascēdimus iherosolimaꝫ Prima ē ad excusatōeꝫ xp̄ianoꝝ. Secūda ꝓpt̄ cōfusionē saracenoꝝ. Tercia est ꝓpter cōuersionē iudeoꝝ. Circa p̄mū notādū est ꝙ null⁹ xp̄ianus est ita sanctus qn̄ peccet excepto xp̄o ⁊ virgine maria. Vn̄ Eccl̄s. vij. nō est homo iustus in terra q̄ faciat bonū ⁊ nō peccet: ⁊ de⁹ nō vult ꝙ xp̄iani peccēt in illa terra in q̄ filius dei passus est ꝓ peccatis hoīm qꝛ h̄ reputaret ad maximā iniuriā: de agarenis v̄o nō ita iniuriat̄ qꝛ canes sunt: multū em̄ displicent regi ⁊ indignaret̄ si filij sui vl̄ milites mingerent in camera sua: si aūt canis minget non curat. Idē in ꝓposito de terra scā multū displiceret xp̄o si nos filij ꝑ baptismū facerem⁹ in ea corruptiones ⁊ pctā: ꝫ de agarenis tanq̄ȝ de canibus nō curat: ⁊ cōcordat auctās xp̄i dicentis ihr̄lm calcabit̄ a gentib⁹ donec impleant̄ tempa nacionū Luce. xxj. tunc em̄ cuꝫ omnis plenitudo gentiū intrauerit omnis isrl̄ saluus erit vt habetur ad Rom̄. xj. Et sic patet p̄ma ratio scꝫ ꝙ ꝓpter excusationē xp̄ianoꝝ ne peccemus in camera scītificata regis regum ih̄u xp̄i non possidemus terrā sanctā. Vn̄ sic patuit supra bello centesimo Ihr̄lm capta fuit per cruce signatos xp̄ianos: ⁊ q̄ȝdiu vixerunt in sanctitate ⁊ sine offensa xp̄i possederūt terrā sanctam. Sꝫ cum multiplicata fuerunt in eis mala ⁊ offense xp̄i continuo expulsi fuerūt a terra illa: ⁊ introducti fuerūt canes saraceni ad seruanduꝫ illam sic̄ patuit supra consideratōe nona huius libri bello. cxviij. Scd̄a ratio est ꝓpter confusionē saracenoꝝ: ipi em̄ sunt filij xp̄ianoꝝ qꝛ vix sunt octingenti anni ꝙ sunt. Vn̄ beatus Augustinus fuit episcopus yponeñ. Sꝫ machomet⁹ a sergio deceptus decepit eos ⁊ iō agareni sunt xp̄iani renegati ⁊ ꝓpterea retinēt adhuc aliq̄d de fide xp̄iana ⁊ credunt ⁊ aliq̄d non credunt nāq̄ȝ vt xp̄iani ꝙ vnus est deus creator oīm: ꝫ non credunt ꝙ ille deus sit tres ꝑsone: ⁊ in cōfusione ipoꝝ ipimet ostendūt locuꝫ in quo xp̄s fuit baptizatus vbi tota trinitas apparuit. Scd̄o credūt ꝙ fuit homo purus ⁊ ver⁹ ⁊ sct̄ūs de spūsctō in maria virgine conceptus: ꝫ nō credūt ꝙ sit deus: ⁊ in confusionē sue credentie ostendūt locū vbi suscitauit lazaruꝫ ꝓprio impio qd̄ non potuisset nisi fuisset deus. Tercio credūt ꝙ est in celo: ꝫ non credūt ꝙ est in sacramento altaris ⁊ in cōfusionē eoꝝ ostendunt xp̄ianis locum cenaculi in quo xp̄s illud sacramentū instituit. Itē nō credūt xp̄i passionē: tn̄ in eoꝝ confusionē ostendunt vbi xp̄s fuit crucifixus ⁊ sepulcruꝫ vbi corpus fuit sepultum. Itē agareni baptisant̄ ꝫ non cum forma verborum ⁊ ipi ostendunt locuꝫ vbi xp̄s constituit sacramētū baptismi cū forma illa. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti in eoꝝ confusionem. Itē dicit dauid: fac mecū signū in bonū vt videant q̄ oderūt ⁊ cōfundant̄. Vn̄ sicut custodes portaruꝫ in domibus regū xp̄ianoꝝ cuꝫ haberi possent sunt hoīes difformes vt ethiopes sic ꝙ nullus intrare potest nec filius neq̄ȝ milites nisi per manus illoꝝ sic xp̄s in palacio suo terre scē permisit ꝙ custodes portaruꝫ illius p̄tie sint hoīes difformes scꝫ bestiales machometici; ne scꝫ filij sui milites xp̄iani ad

interiora secretoꝝ terre sancte admittā
tur nisi ꝑ manus illoꝝ: nec ex hoc seqᷓt
honorabiliores esse genitores diffor-
mes filijs ⁊ militibus caris imo ꝯ cecī
dit in confusionē ianitoꝝ ⁊ honorē fi-
lioꝝ ⁊ militū. Nūqd etiā in domibus
magnoꝝ in castris in nauibus maris
immo etiā in domibus rusticoꝝ custo
des ⁊ vigiles sunt canes ne q̄s ingredi
atur nisi homo pacis: ⁊ ad honorē ta-
lis loci ⁊ patet ꝙ sic etiā custodes ⁊ vi
giles terre sancte sūt canes saraceni ne
q̄s ingrediatur ad interiora secreta vbi
xp̄us in hūana natura ambulauit nisi
fuerit homo pacis: ⁊ ad honorē illius
loci quales sunt ꝑegrini xp̄iani visitan
tes terrā sctām: ⁊ patet ꝙ istud cedit in
cō fusionez saracenoꝝ ꝙ assimilent̄ ca-
nibus custodiētes domos. Itē in con
fusionē cuiuscūqꝫ v̄tuosi ē sustinē ali-
q̄d falsum ꝓpter auariciā. Cū ergo sara
ceni se reputent v̄tuosos ⁊ credāt falsū
esse ꝙ ihs nazarenus fuit mortuus ⁊ se
pult⁹ ⁊c. ⁊ tñ hoc sustinēt ostendentes
p̄dicta loca vt dictū est cū magna dili-
gentia ꝓpter auariciā: q꞉ ꝓpter interes
se q̄d recipiūt a ꝑegrinis xp̄ianis ergo
po ssessio terre sancte per saracenos est
in eoꝝ confusionem. Non em̄ ꝑmitte
rent p̄ncipes xp̄iani pro toto auro mū
di si inter eos esset sepulcrū machome
ti ꝙ visitaret̄ ⁊ honoraretur a sar acēis
sicut faciunt xp̄iani in terra sancta cuꝫ
hoc non solum crederet in confusionē
xp̄ianoꝝ: ꝫ etiā in contumeliā creato-
ris scientes falsuꝫ esse ꝙ honor debeat
exhiberi bestiali ⁊ spurcissimo macho-
to: quia honor s̄m ph̄m est p̄miū virtu
tis que in machometo locū non habu
it ꝓpter abissum criminū in eo conten
toꝝ sicut patuit supra consideratione
prima hui⁹ quarti libri ⁊ quasi per to-
tum: est ergo in confusionem sarace-
noꝝ possessio terre sancte ⁊ in honorez
xp̄ianoꝝ. Tercia ratio est ꝓpter cōuer-
sionem iudeoꝝ. Iudei nanqꝫ s̄m ꝙ ex
lege moysi sunt assueti ⁊ nutriti terre-
ni sunt ⁊ sperant ꝙ messias ducet illos
ad illam terram ⁊ dicunt intra se: ecce
habebimus iherosolimam: ꝓpter hoc
ihus xp̄s verus messias voluit ꝙ nec
xp̄iani nec iudei habeant illā terram:
q꞉ nō venit vt daret illā terrā ꝫ celestē
de qua dauid. Credo videre bona dn̄i
in terra viuentiū: ꝫ illa est terra morie̅
tium. Ideo ap̄ls ad Hebre. vlti. non
habemus hic ciuitatē manentē ꝫ futu
ram inquirimus. Cessent ergo sarace-
ni ab excellentia sua: siliant iudei ⁊ cō
uertant̄ a miseria sua. Consolent̄ xp̄ia
ni in filiatōe ⁊ militia sua: q꞉ xp̄s dedit
eis ptātem filios dei fieri his q̄ credūt
in noīe eius. Iohis. j. Sꝫ que haꝝ gē-
tiū habet vel tenet verā legem licꝫ su-
pra libro p̄mo sit latissime declaratum
potest tñ hic exemplariter declarari ꝑ
parabolā illius diuitis qui habet vnū
lapidem preciosum magni valoris et
tres filios ⁊c. Dominus iste diues est
christus deus et homo: et tres filij sūt
tres populi iudeorum aggarenorum
et christianorum: dicit primo genitus
scilicet populus iudeoruꝫ. Ego habeo
lapidem id est legem veram: quia eam
dedit miraculis confirmatam. Dicit
populus christianus: non immo ego
habeo legem veram: quia mea lex con
firmata est miraculis q̄ non possunt ni
si per deū fieri. Demones poterāt face
re miracula moysi. Popul⁹ aggare-
nus dicit: immo ego habeo legē veraꝫ
Nūc ponderem⁹ lapidem: primo pō-
deretur in sctitate lex moysi ⁊ eā pōde
rat salomō q̄ dicit de terrenis q̄ ꝓmit-
tunt̄ in lege moysi: vidi cuncta q̄ fiunt
sub sole. Et ecce vniuersa vanitas. Ec-
clesiastes. j. modicū ponderat iō nihil
valet. Videam⁹ sectā machometi q̄n-
tū pōderat q̄d ꝓmittit riu⁹ lact⁊ mellis

olei vini mulieris ꝛc. Hec est vita por
coꝝ nihil ponderat. Vere magn⁹ do-
loꝛ esse debet plātis ecclesie ꝛ doctori-
bus fidei xp̄iane si attente considerēt
sectā maledictā saracenoꝝ videre tan-
tam multitudinē aiaꝝ rōnabiliū sicut
sunt saracenoꝝ que redempti sunt san
guine ihu xp̄i esse inuolutas in erro-
re dānatiōis: quia non intelligūt scri-
pturam diuinā: ꝛ qd̄ peius est nec vo-
lunt intelligere neq; audire ꝫ ꝙ inclinē
tur ad ea ꝛ sequent̄ q̄ debent̄ poꝛcis ꝛ
azinis: lex xp̄ianoꝝ q̄ ꝓmittit gloꝛiam
celestem: q̄ est infiniti ponderis ꝛ valo
ris: qꝛ plus pōderat vna dies gloꝛie q̄
oia bona huius mūdi. Ecce ꝓmissio q̄
cunq; fecerit voluntatē patris mei qui
in celis est intrabit in regnū celoꝛum.
Math. vij. Ponamus ergo in celum
coꝛ nr̄m ꝛ spem oia terrena despicien-
do: quia ſm apl'm scd̄a Choꝛinth. iiij.
qd̄ in p̄nti est momentaneū est: ꝛ leue
tribulationis nostre supꝛa modum in
sublimitate eternū gloꝛie pond⁹ opat̄
in nobis nō contēplantibus nobis ea
que vident̄ ꝫ que nō vidēt̄ que eni vi
dent̄ tempoꝛalia sunt: q̄ aūt non viden
tur eterna sunt.

Que sit terra aptioꝛ pugnādi contra sanctam terram.

De scd̄o puncto huius cōsidera
tionis scꝫ quis locus esset cōue
nientioꝛ in oꝛbe ad capiendum
terrā sanctam. Rn̄det̄ ꝙ si xp̄iani vel-
lent incipere guerrā ad terrā sanctā ca-
piendam ꝛ alia loca q̄ amiserunt nul-
lus loc⁹ nulla terra cōuenientioꝛ est q̄
hispania qd̄ sic declaratur. Certuꝫ est
ꝙ in vniuerso quinq; loca possunt con-
siderari sicut notat magister Raymū-
dus lulij i q̄daꝫ tractatu suo ꝑ que pos
set incipi talis guerra sicut sepe attem
ptatum fuit. Primus locus est in ter-
ra imꝑatoꝛis cōstantinopolitani ꝛ ter
a turcoꝝ. Deinde per terraꝫ armenie
ꝛ quousq; ꝑueniret̄ in siriā: ꝛ hec via nō
est multum laudabilis quia est valde
grauis ꝛ difficilis ꝛ nimis longa: ꝛ sic
requirit magnū exercitū ꝛ multas ex-
pensas. Scd̄s locus locus est insula q̄
dam que raycet appellat̄ situata ꝓpe
alexandriā. Posset eni illa insula cum
galeis ꝛ militibus capi ꝛ detineri: ꝫ hic
locus etiaꝫ non est laudabilis quo ad
p̄sens tū qꝛ via est nimis longa nimis
etiā requirit expensas ꝛ bellatoꝛes cō-
tra illaꝫ. Tercius locus est regnū cipri
ꝛ terra hermenie ꝫ ista via etiā non est
laudabilis: tum qꝛ illa terre nō sunt oi
bus sane sicut experti sunt q̄ trāsierūt:
tum etiaꝫ quia illa via est nimis longa
ꝛ cōiter requirit nimis de nauigātib⁹
ꝛ ꝑugnantibus ꝛ expensis: tum tercio
quia ꝑ ciproꝫ ꝛ hermeniā non possent
sufficere victualia neq; equi. Quartus
loc⁹ est tunicīū ꝫ nec iste locus laudabi
lis est eo ꝙ multe gentes in eo cōmoꝛā
tur ꝛ consequent̄ nimis requirit de ex
ercitu ꝛ de equis ꝛ de hoc satis ꝓbabi-
le expimentū datū fuit qn̄ sanctus Lu
douicus rex francoꝝ trāsfretauit sicut
supꝛa patuit ꝯsideratione. ix. hui⁹. iiij.
libꝛi bello. cxxij. Quint⁹ loc⁹ ē hispania
i ꝑte ei⁹ q̄ dꝛ andalusia vbi ē almaria
malica granata algesira tarifa ꝛ hic est
locus amenissimus ꝛ congruentioꝛ oi
bus p̄dictis eo qꝛ facilioꝛ ad acq̄rendū
ꝓpter. iiij. rōnes. Prima ratio est qꝛ p̄-
dictus locus est circūdatus per mare
mediterraneū ex vna parte: ꝛ ex alia ꝑ
te ꝑ regnū arogonie ꝛ castelle: ꝛ istud
īpediret ꝙ nō possēt iuuare eos alij sa-
raceni. Scd̄a rō est qꝛ multū iuuat ad
guerrā faciēdā fertilitas terre ꝛ multi-
tudo equoꝝ de ꝓpinquo in q̄b⁹ habū-
dat inter ceteros mūdi ꝑtes hispania.
Tercia rō est: qꝛ ē terra sana: ꝛ lō timo
re infirmitatū nō solueret̄ exercit⁹ sic
alibi factū cē dꝛ. Et patet etiā ꝙ ē ꝓpin

briuissima respectu illoꝝ locoꝝ. Quarta ratio est q2 rex bellato2 cū puo exercitu posset guerraȝ incipē p̄suppositis supradictis: ꝛ q2 habet terga secura et sic accipiēdo mō vnū castruȝ ꝛ deinde vnā villā: ꝛ sic successiue deducēdo saracenos semp ante se ꝛ multiplicando cōtinue exercitū ꝛ hito regno granate rex bellato2 cuȝ suo exercitu ampliato ad maiorē barbarā scȝ in affricaȝ poterit leuiter transire scȝ in regnū cepte ꝙ nō distat nisi septē miliaria ꝛ in aliquo loco nisi p tres leucas solū p̄sertiȝ isto tempe talis locus esset conuenientissimus cū cepta ꝛ villa alia q̄ dicit alcattagner sint in ptāte regis portugalie. ꝛ sic ex illa pte inciperent debellare saracenos tergis securis deducēdo eos an̄ se modo lucrando vnā villā modo aliam ꝛc. quousqꝫ puenirent tonicinȝ semp multiplicando exercitū ꝙ optime ꝛ securissime fieri potest vt dictū est ꝓpter ꝓpinquitatē hispanie ꝛ eius fertilitatē ꝛ q2 retro se nihil timerēt ꝛ sic paulatiue bellato2 rex posset facē guerrā sanā saracenis ꝛ acq̄rere terrā sanctā ih2l'm ꝛ totū regnū egipti: patet ergo clarissime ꝙ nulla terra in mūdo est cōueniētio2 xp̄ianis ad incipiendū guerrā pro terra sancta capiēda q̄ȝ hispania. Beatus ergo rex bellato2 qui ꝓpter zelū fidei catholice hec cogitauerit ꝛ in opere posuerit sperās omnia p̄dicta acq̄rere per ih̄m xp̄m in cui⁹ manu sunt omnia potestates ꝛ iura regnoꝝ.

Quō xp̄iani h̄re se debeāt de iure ꝛ o2dinatōe regni erga saracenos viuentes inter nos.

Vndecima consideratio hui⁹. iiij. libri ē de his ad que cōpelli debent saraceni viuentes inter nos de iure ꝛ ex o2dinatione regni. Circa p2imum notandum ꝙ vt tradit in titulo de iudeis et saracenis in clementinis p̄ncipes xp̄iani sub obtestatōe diuini iudicij a duobus debent cōpescē saracenos sibi subiectos scȝ ab inuocatōe publica nominis machometi ꝛ a pegrinatōe quā facere solent ap sepulcrū cuiusdā saraceni. Vn̄ sacrū cōsiliū ibidē sic ait: cedit quidam in offensam diuini nois ꝛ obꝓbriū fidei xp̄iane ꝙ in q̄burdā mūdi ptibus p̄ncipibus xp̄ianis subiect⁊: in q̄bus interdū seo2sum interdū vo permixtim cū xp̄ianis habitāt saraceni sacerdotes eoꝝ zabzaba nūcupati vulgariter in templis seu mesq̄tis suis ad q̄ idem saraceni cōueniūt vt ado2ent ibidem p fidem machometū diebus singulis certis ho2is in loco aliq̄ eminenti eiusdem machometi nomē xp̄ianis ꝛ saracenis audiētibus alta voce inuocant ꝛ extollūt ac in verba q̄dā in illius hono2e publice ꝓfitent. Ad locū insuper vbi olim q̄dam sepultus extitit saracenus quē vt sanctū alij saraceni venerant ꝛ colūt magna saracenoꝝ coꝛūdem partiū ꝛ aliaꝝ cōfluit publice multitudo ex q̄bus nostre fidei non modicum detrahitur ꝛ graue in co2dibus fideliū scandalū generat. Cum autē hec diuine maiestati displicentia non sint aliquatenus tolleranda sacro app2obante concilio ip̄a in terris xp̄ianoꝝ fieri deinceps districtius inhibem⁹ vniuersis ꝛ singulis p2incipibus catholicis sub quoꝝ dominio saraceni mo2antur ꝛ fuerūt p2edicta sub obtestatione diuini iudicij obnixius iniungentes quaten⁹ ip̄i tanq̄ȝ veri catholici ꝛ xp̄iane fidei seduli zelato2es abp2ob2iuȝ q̄d tam ipsis q̄ȝ ceteris xp̄icolis per p̄missa ingeritur debita consideratione pensantes ipsum vt ꝓuide eterne beatitudinis p2emiū assequant de terris suis omnino auferant ꝛ a suis subditis auferri p2ocurrent inhibendo exp2esse ne

p̄fata inuocatio seu ꝓfessio nominis
ipi⁹ sacrilogi machometi publice aut
ꝑegrinatio ꝑlibata ab aliquo in coꝝ
existente dn̄io audiant attemptare de
cetero vel quolibet sustineri. Hi vero
qui secus p̄sumpserint taliter ob diui-
nam reuerētiā castigentur ab ipis ꝗ alij
eoꝝ exemplo ꝯterriti a p̄sumptōe simi
li arceant̄ hec ibi sctissime ordinatum
ꝫ negligenter custoditū specialiter p̄mū
cuꝫ altis vocibus de die ꝛ de nocte ta-
les ꝓclamatōes faciant saraceni: ꝛ nō
solū nō castigant̄ a p̄ncipibus: veꝝ etiā
ꝛ defendunt̄ ꝛ rarus est qui ꝓpter fidei
honorē reclamet cōtra eos: quinimo
tāta est ignorātia p̄dicte inhibitōis in
p̄ncipibus ꝛ clero ac populo ꝗ nō co-
gitant p̄dictas inuocatōes siue ꝓcla-
mationes esse in offensā diuine male-
statis ꝗ non sine culpa est ante deum
cū talis ignorātia nō excuset: qꝛ igno-
rātia facti non iuris excusat. De alijs
autem ad que cōpellendi sunt sarace-
ni tam de iure ꝗꝫ ex ordinatione regni
sufficiant que dicta sunt libro ter cio
consideratione. xj.

Ista. xij. consideratio tractat
de fine legis saracenorum ꝛ de
eoꝝ ꝑpetua seruitute sub iugo
xp̄ianoꝝ sub quatuor passibus

Duodecima ꝛ vl-

tima cōsideratio huius libri
iiij. est de fine legis saraceno-
rum ꝛ de eoꝝ ꝑpetua s'uitute sub iugo
xp̄ianoꝝ iā finē oportet dare huic. iiij.
libro de bello saracenoꝝ in hac vltima
cōsideratōe ad quam explicandā. iiij.
passus cōuenit ꝯtrāsire. Prim⁹ est de
castigatione finali, fienda ꝑ saracenos.
Scd̄s est de cessatōe sue legis. Terci⁹
est de tempe q̄ debet cessare. Quartus
vo erit de ꝑpetua seruitute saracenorū
sub iugo xp̄ianoꝝ.

De castigatōe finali fienda ꝑ saracenos in pp̄lo xp̄ianoꝝ.

Primus passus ē ꝗ ꝑ saracenos
fiet diuina castigatio terribilis ī
oībus regnis mūdi ꝓpter pctā
populi s'm ꝗ multi p̄dixerut: ꝛ primo
methodius martyr quē btūs Ieroni
mus in opusculis suis laudat loquens
de fine seculi: cui⁹ ꝓphetia sequit̄. In
nouissimo antē sexto millenario seculi
exient filij ylmaelis de heremo et erit
aduentus eoꝝ castigatio sine mensura
ꝛ sine misericordia ꝛ tradet de⁹ in ma-
nibus eoꝝ oīa regna gentiū ꝓpter pec-
cata que opata sunt ꝯ p̄ceptuꝫ dei. Iō
tradet nos deus in manus barbaroꝝ
qꝛ obliti sumus p̄cepta dn̄i: facient eī
xp̄iani multa illicita: qꝛ maculabūt se-
ipsos adeo ꝗ turpissimū est ad dicen-
dum: ꝓptea tradet illos de⁹ in manus
saracenoꝝ: persida erit in captiuitate ꝛ
occisione capadocia: ꝛ in captiuitate ꝛ
occisione cilicia. In tribulatōe erit ter
ra sirie erit in solitudine ꝛ eius h'itato-
res captiui ducent̄. Sicilia sil'r ꝛ h'ita-
tores eius in gladio ꝑibunt. Grecia in
captiuitate erit ꝛ occisione: affrica erit
sil'r egiptij orientales: et Asia sub gra-
ui tributo in auro ꝛ argento erit: Hi-
spania gladio ꝑibit ꝛ captiui ducētur
h'itatores eius. Gallia germania aga-
tonia varijs prelijs erūt deuorate: mul
ti ex eis ducent̄ captiui romani in occi
sione erūt ꝛ cōuersi in fugā. In insulis
maris erūt in desolatōe ꝛ obtinebunt
filij ysmaelis introitū ab aq̄lone ꝛ oriē
te ꝛ meridie ꝛ occidente: ꝛ replebit̄ ihe
rosolima cūctis gentibus qui captiui
ducentur ꝛ replebit̄ terra ꝓmissionis
oībus gentibus ꝛ erit iugū eoꝝ graue
super omnes gentes ꝛ erūt omnia sub
iugo eoꝝ ꝛ tributo ꝛ omnia ornamen
ta diuitiū eoꝝ erunt ꝛ que fuerint in ec
clesijs sanctoꝝ siue aurū aut argentuꝫ

sitie lapides ꝑciosi ⁊ oīa ornamēta eo-
rum erūt ⁊ distribuent ministeria dei ⁊
erūt sacerdotes sicͣ ꝑ pl'·s q₂ ecclesie in-
cēdio cremabunt ⁊ erit tribulatio ma-
gna ⁊ multa corpa ꝓijcient in plateis
eo ꝙ non sit q̇ sepeliat ea ⁊ erit sarace-
noꝝ iter a mare vsq₃ ad mare ⁊ erūt re-
giones in viā ⁊ vocabit via eoꝝ vie an
gustie ⁊ gradient simul iuuenes et se-
nes diuites ⁊ paupes: ⁊ cu₃ gemitu et
afflictione dicent beati sunt illi q̇ nos
de hac luce ꝑcesserūt. hoc btūs paulus
ꝑdixit: nisi venerit discessio ꝑmū ⁊ re-
uelatꝰ fuerit ⁊c. Quid eñ aliud est di-
scessio nisi disciplina qua corripientur
vniuersi hitatores terre a filijs ysmael
ꝓptēa onagꝝ appellauit deꝰ ysmaele₃
p̄rem eoꝝ ꝓpter hoc in desolatōem tra
det oēm terrā ⁊ erūt multe vrbes deser
te: nō eñ sunt hoīes isti sicͣ alij gentes
s₃ sunt filij ysmaelis de heremo ventu
ri ⁊ sunt hoībus odibiles: Audi igitur
imitatores eoꝝ qui de heremo exituri
sunt mulieres vteris gtus hñtes: ptus-
q₃ cū mulierib⁹ sil' iterficiēt i ecclesijs sā
ctoꝝ: cū mulierib⁹ cōcubent ⁊ sacratis
vestimentis eccl'ie induēt seip̄os ⁊ vxo
res eoꝝ. Jumenta sua ligaturi sunt ad
sepulcra sctōꝝ tanq₃ ad presepia ⁊ erit
tribulatio maxima sup xp̄ianos q̇ ha-
bitāt sup terrā: ⁊ tūc apparebūt fideles
q̇ fuerūt in xp̄o credituri: nō eñ ꝓptēa
mittet deus has tribulationes supra
xp̄ianos vt iusti deleant̄ q̇ in xp̄o sunt
credituri: s₃ vt manifestēt̄ q̇ in ip̄o erūt
fidelissime credituri sicͣ ip̄sa vitas dicͣ
Beati erit̄ cū ꝑsecuti vos fuerint ⁊ di-
xerint oē malū aduersus vos mētien-
tes ꝓpter me: gaudete ⁊ exultate ⁊c. sicͣ
eñ persecuti ꝓphas qui fuerunt ante
vos: s₃ qui perseuerauerit vsq₃ in fine₃
hic saluus erit. hec ille. Eandem sentē
ciam tradit magister in historijs scola
sticis super idē Gen̄. xvj. Hic erit ho-
mo ferus: vbi nos habemus ferū he-
breus hab₃ phara qd̄ sonat onager de
ysmaele dictū allegās ꝑdictū methodi
um dicente₃ onagri ⁊ capre a deserto
oēm bestiarū supergradient̄ rabiem ⁊
mā suetoꝝ nūerus cōteret̄ ab eis: dixit
eñ de filijs ysmael: futuꝝ est aūt vt ex
eant adhuc semel ⁊ obtinebūt orbē ter
re ꝑ octo ebdomedas annoꝝ: ⁊ vocabi
tur iter eoꝝ via angustie q₂ p̄rem eoꝝ
ysmael vocauit dn̄s onagꝝ. In sacris
locis interficiēt sacerdotes ⁊ ibidē cū
mulierib⁹ dormiēt: ad sepulcra sctōꝝ
religabūt iumenta ⁊ h̄ ꝓ neq̇cia xp̄ia-
noꝝ q̇ tunc erunt de q̇bus dr̄ in nouissi
mis dieb⁹. Erūt hoīes sese amātes ⁊c.
Et tūc implebit̄ qd̄ dictū est ꝑ Ezechie
lem fili hoīs voca bestias agri et ex-
hortare illas dicens. Cōgregamini et
venite eo ꝙ sacrificiū magnū ymmolo
vobis manducante carnes fortiū ⁊ bi
bite sanguinē excelsoꝝ. hec ille. Scd̄o
ꝑdictā castigatōem xp̄ianoꝝ ꝑ sara ce-
nos predixit abbas ioachim in specu-
lo visionum libro. viij. capitulo. xlj. di
cens ꝙ aues nigre habentes nomē du
abus lr̄is confectū videlicet alphebeti
latinoꝝ prima atq₃ octaua future sunt
in discrimine atq₃ destructione crucis
signatoꝝ: quod exponens doctor pere
grinus dixit ꝙ prima litera est a octa-
uo vero lr̄a est h. Aues igit̄ nigre sunt
mauri sic dicti ꝓpter habitum nigru₃
cappe nigre quē habent a nicolao apo
stata eoꝝ doctore: nomen autem ip̄oꝝ
ex duabus literis conficitur scilicet a ⁊
h: quonia₃ aggareni ab agar matre et
ysmaelite a filio ip̄ius nuncupati sunt
Tercio predictā castigatōem xp̄ianoꝝ
predixit sanctissima femina hyldgar-
dis que prophetauit anno domini
Millesimoseptuagesimonono in li-
bro reuelationum dei parte tercia capi
tulo decimoq̄rto. dicēs vētura sūt ma
la guēre ⁊ belloꝝ victorie sup populū
xp̄ianoꝝ ꝓpt tirannidē principū ⁊ cu-

pditatē platoꝝ eius. Sequit̄ cadent ppl's xpiani⁹ in manu hircoꝝ capraruꝫ ⁊ bestiaꝝ p quas bestias intelligit bestiales ⁊ fetidos saracenos. Quarto p̄dictā castigationē xpianoꝝ p̄dixit cirillus in ep̄la de occurrentib⁹ malis in orbe simbolo. xxix. dicens in sexta die magna seculi ventur⁹ est hirc⁹ violator castitatis a plaga meridionali ⁊ intrabit limites occidētales ⁊ vinā ouē comedet ⁊ dentib⁹ suis carnes agnoꝝ crudas dilacerabit arietes pedib⁹ conculcabit ⁊ agnū ouis filiū cornibus ventilabit. qd̄ exponit venerabilis abbas ioachiꝫ sup trenoꝝ vltio sic dicens. Hirc⁹ machomet⁹ est agnus ouis fili⁹ xp̄s filius virgis cornib⁹. i. ptātib⁹ suis xpianum pplm ventilabit. i. multiplici flagello guerraꝝ vexabit oues vinā comedet. i. scām m̄rem ecclesiā catholicā viribus franget ⁊ epat⁹ ⁊ dioceses cōples penitus cessabit ⁊ dentib⁹ suis carnes crudas agnoꝝ dilacerabit q⁊ puuli etiam adulti vtriusq; sex⁹ relicta fide xp̄i sectā machometi assumēt ⁊ vbi nomen xp̄i ⁊ nomen virginis venerabātur blasphementur ⁊ nomē machometi in magna veneratōne hēat a plaga meridionali venire dicunt q⁊ in eadē pte mauri florent ⁊ imperant. Limites aūt occidentales ptes. i. stremitates xp̄iane credūt hec aūt ioachim. Quid aūt sit de veritate p̄dictaꝝ ꝓphiaꝝ deus nouit cuius iudicia abissus multa.

De cessatōe legis saracenoꝝ

Secund⁹ passus est q̄ lex saracenoꝝ non est ppetuo duratura ꝫ debet cessare q̄ sic ostēdet. Certum est q̄ nullū violentū est ppetuum vtꝫ. iij. phisicoꝝ. nemo etiā diu cōtinet violenta imperia fm senecā tragedia. vj. Cū ergo imperiūꝫ dn̄ium saracenorū sic in orbe violentū ptꝫ q⁊ per arma ⁊ violentiā intrauit vt latissime declaratū est supra consideratōe scōa hui⁹. iiij libri in scōo puncto ergo imperiū ⁊ dominiū saracenoꝝ nō est ppetuum nec diu duratuꝝ ⁊ ꝯseq̄nter nec lex eoꝝ qd̄ est intentū. Item ⁊ hoc qd̄ obtinet trepida manu nō est diu duratuꝝ. ꝫ tale est impiū saracenoꝝ. ptꝫ q⁊ est raptū p arma violent⁊ toꝝ vt dictū est ⁊ vt dicit seneca tragedia prima rapta ceptra turpida obtinent manu ergo impiū saracenoꝝ nō est diu duratuꝝ ⁊ ꝯseq̄nt nec eoꝝ lex. Item tercio sic illud impium cui⁹ ius solū est in armis nō est diu duratuꝝ ꝫ imperij saracenoꝝ ius solū est in armis patet q⁊ machomet⁹ nō ostēdit aliud miraculū quo ius sui imperij ⁊ veritas ostēderet legis ꝫ nudabat enseꝫ ⁊ eleuabat in manu: ac si diceret nullū aliud ius vri impij ⁊ dn̄ij ⁊ legis hētis in orbe nisi in armis. Sic dicebat litus raptū tenens impium hercu lis ⁊ timēs eū pdere tragedia p̄ma senece ius est in armis ergo ꝯcluditur q̄ impium saracenoꝝ nō est diu duraturū ⁊ sic lex eoꝝ cessare debet. Unde ⁊ doctor s̄btilis scot⁹ in p̄mo sniaꝝ questōne scōa ꝓlogi via septima obijciēs ce pmanētia secte machometi dicit q̄ ꝓphia est apud eos ⁊ q̄ secta eoꝝ ē finienda. Un̄ ⁊ ante captionē ciuitatꝭ damiate liber quidē inuentus fuit arabice script⁹ cui⁹ autor p̄dixit q̄ndā regeꝫ xpianū methā ciuitatē debere destruē ⁊ ossa machometi dispgere quod erit signum destructionis sue legis.

Quo tpe lex machometi ⁊ ei⁹ dominium debet cessare.

Terci⁹ passus est de tpe quo lex machometi et ei⁹ dominiū debet cessare. Circa qd̄ dici posset saluo meliori iudicio q̄ tūc cessabit qn̄ ppl's cristianus fuerit debite castigat⁹ Unde fm augustinū ⁊ fuit iam dictuꝫ in pncipio none consideratōis huius libri. iiij. añ incarnatōꝫ dn̄i pplus dei

electus erat ppl's iudeoꝝ post incarna
tionem vero est populus cristianoꝛuȝ.
ꝛ sic ille erat ppl's dei electus ꝛ tamen
dedit ei flagellū infideliū gentiliū Ita
nūc religioni xpiane sibi dilectissime
dedit flagellū infideliū saracenoꝛum.
Nūc aūt ꝺm pliniū in tercio libꝛo sue
phie flagellū seu virga non cōburet̄ ꝙ
diu peccatoꝛ ꝛ seruꝰ inutilis nō coꝛrigi
tur. Hic refert ipe ꝙ socrates sciscitatꝰ
quare manipulū virgaꝝ nō cōbureret̄
post magnā ꝛ longā verberatōȝ pardi
ni discipuli sui filij magni pꝛepositi re
spondisse dr̄ ꝙ nec cōbureret quousꝙ
coꝛrectū ꝛ emendatū ꝑsensisset. Refert
etiā plato magnus phs de doctria āti
quoꝝ libꝛo.ij.ca.xliij. ꝙ dū vna dieruȝ
montē pigamū ascenderet subito tre
muit ꝛ mugitꝰ hoꝛribiles emisit arbo
res sciscitabāt quare tremuit ꝛ mugitꝰ
dederit mons respondit qm̄ pastoꝛem
vigilantē ꝛ custodientē gregem suam
ego video ꝛ arboꝛes dixerunt vt ꝛ tu
cū sis mons altꝰ valde ꝛ magnꝰ vnuȝ
times pastoꝛeȝ. Qui respondit timeo
ꝛ mugeo qꝛ ignē poꝛtat i pera qui me
dio flato ignis incēso me destruet vos
ꝙ oēs vsꝙ ad radices ꝯburet ꝙ futuꝝ
considerās malū in oꝛbe ventuꝝ cum
lacrimis tractatum qui de lamentatio
num mira bꝛeuitate de malis in secl'o
futuꝝ in seculo descripsit ꝑ quē dicūt
greci aristotilem alexandrum in mul
tis instruxisse ꝛ deum pastoꝛem igneȝ
in pera fuisse. Alexandrum in grecia
totius mundi monarcham pꝛimum
mons magnus totus mundus iste ar
boꝛes ciuitates villa ꝛ castra ꝛ reges vel
lentes existētes in ipis hec plato. Deꝰ
ergo sꝑ flagellū ponit sicut plꝰ pat̄ su
is filijs dilectis quibꝰ sufficienter casti
gatis flagellū igne comburit scōm ꝙ
notat beatus augustinꝰ in libꝛo de ver
bis dn̄i in tractatu.xix. Ubi sic ait nō
leteris impie vel tirāne qm̄ virga vl' fla
gellū efficeris nouit em̄ pꝛudēs doctoꝛ
nec ignoꝛat pius pr̄ post castigatōneȝ
ꝓmouere discipulū ꝛ post debitā emē
dationē paternali hereditate ꝓficē fili
um flagellū qꝫ siue virgā incendio flā
maꝝ cōburere. hec augustinꝰ. Patet
ergo ex ꝑhabitis ꝙ facta cōdigna casti
gatione ppl'i xpiani destrueret̄ impiū
saracenoꝝ ꝛ sic cessabit eoꝝ superstitio
sa secta siue lex.

Quartꝰ iste passus est de per petua saracenoꝛū seruitute sub iugo cristianoꝛum.

q Partus passus ꝛ vltimꝰ est de
ꝑpetua captiuitate seu ꝯuitute
saracenoꝝ sub iugo xpianoꝛuȝ
Hanc aūt seruitutē pꝛedixit methodi
us martir loquēs de fine seculi. Unō
postꝙ ꝑnunciauit castigatōȝ xpianoꝝ
ꝑ saracenos. Subseqnt̄ dixit ꝛ pꝰ tri
bulationē dieꝝ que facta erit a filijs is
maelis desolata erit oīs terra ab eis et
erūt oēs amicti oꝛnamentis ex auro ꝛ
purpura ꝛ splēdidis vos vestimentis tā
ꝙ spōsi dicentes. Ecce vicimus terraȝ
in foꝛtitudine nostra ꝛ oēs q̄ habitant
in ea. Tunc recoꝛdabit̄ dn̄s deꝰ scōm
suā miscōiam quā ꝓmisit diligentibꝰ
se ꝛ eis q̄ in xpo sunt credituri ꝛ libabit
eos de manu saracenoꝝ. Surget aūt
xpianoꝝ gens ꝛ pꝛeliabitur cū eis ꝛ oc
cidet eos gladio ꝛ captiuas ducet mu
lieres eoꝝ ꝛ interficiet infantes eoꝛum
ꝛ descendent filij ysmaelis in gladiuȝ
ꝛ tribulationē ꝛ afflictōȝ ꝛ reddet illis
dominus mala que ipsi alijs fecerāt ꝛ
irruet super eos malitia septies tm̄ q̄n
tum in alijs gesserūt ꝛ occidet illos do
minus in manus cristianoꝛuȝ ꝛ erit re
gnum cristianoꝛum exaltatum super
omnia regna et imponent cristiani iu
gum super eos graue et erunt serui q̄
remanebunt ꝛ tunc pacificabitur ter
ra que ab eis fuerat destructa ꝛ qui ca

ptiui fuerant ab eis reuertentur in frā suam ⁊ multiplicabuntur homines super terram ⁊ erit indignatio magna regis romanoꝝ sup eos qui xp̄m negauerunt et erit pax ⁊ tranquillitas magna super terram qualis non fuit antea nec erit similis post illa₃ pro eo q̄ in fine seculorum erit leticia ⁊ pax sup omnem terram ⁊ requiescent a laboribus. Hec erit pax de qua dicit aplus ad Thes.v. Cum fuerit tranquillitas magna ⁊ securitas tūc veniet repētinꝰ interitus a quo liberari mereamur feliciter per ihm xp̄m dn̄m nr̄m q̄ ē turris fortitudinis a facie inimici cui sit honor et gloria sine fine Amen.

Explicit liber quartus.

Incipit liber quintus ⁊ vltimus: tractans de bello demonum contra fidei fortalicium.

DIssolutis hereticoꝝ iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ bellis. Restat exprimi in hoc libro q̄nto ⁊ vltio huiꝰ volumis de demonum viribus q̄d sc₃ possint contra nostrum fidei fortalicium. ⁊ vt meū possem explicari conceptū duodecim cōsideratōnes circa bella demonū occurrunt pertractande. Pr̄ia erit an sint demones et de quiditate demonum ⁊ coꝝ nobilitate ac natura. Secunda de eorum sciētia. Tercia de bello demonum in celo. Quarta de eorum habitatione. Quinta de eorum potestate et preeminentia. Sexta de bello demonum contra humanum genꝰ postq̄ ceciderunt de celo vsq₃ ad cristi aduentum. Septima de perditione dominij eoꝝ per iusticiā in xp̄i aduentu. Octaua de ꝓprietatibus ⁊ malitia demonum. Nona de bello demonū post aduentum xp̄i. Decima de diuersitate demonū et si possunt habere spūs familiares. Vndecima de q̄litate et figuris corpum in quibꝰ apparent et si possunt hūana corpa vl' animas subintrare. Duodecima quo fine debent terminari bella demonum.

Prima cōsideratio ē de quatuor punctis.

PRima cōsideratio est an sint demones et de quiditate demonū ⁊ de eoru₃ nobilitate ac natura. quatuor ergo pūcta in hac consideratōe sunt videnda. Primo an sint demones. Scdo quid est diabolꝰ. Tercio q̄lis est eius nobilitas Quarto qualis ē eius nr̄a.

An sint demones in mundo ⁊ si sunt q̄ sunt eorum nomina.

PRimus punctus est an sint demones ⁊ que noia eoru₃. Quo ad primū nō discrepāt iudei et saraceni a xp̄ianis q2 apud iudeos scriptū est esse diabolos ⁊ de p̄ncipibꝰ eorum husa ⁊ azael esse appellatos. Dicebant etiā iudei in euāgelio insultātes ꝯ xp̄m demoniū habet ⁊ insanit. Joh. x. Et iterum in beelzebub p̄ncipe demonioꝝ eijcit demonia. Math. xi. qd̄ nō affirmarent nisi diabolos crederēt eē. Non em̄ possunt negare q̄n scriptum sit in .j. Reg. xvj. q̄ spūs malꝰ agitabat saul. Saraceni etiā concedunt demones esse ⁊ illos p̄ncipes demonū quos vocant iudei husa ⁊ azael. Ipi vocāt in lingua arabica aroth ⁊ maroth: nos vero xp̄iani de hoc certā fidē habemꝰ cū euangelica doctrina hoc exp̄sse in pluribus locis exprimat. Et io de h nulli dubium esse debet: sed cum certitudie affirmare demones esse in mūdo. Demones vero non nominamus nos cristiani nisi eo mō quo in sacra scriptu

ra nos regimus scdm modu suarum emptationu. Unde cu temptat de superbia vocatur diabolus.i.deorsu fluens Apoca.xx.quando de inuidia dr sathan id est aduersarius. Math.xvj. qn do de ira dicitur exterminator.j.Corinth.x.q: ira ponit animam extra terminos suos.qn de accidia dicitur demonium. id est sufficiens iniquitas. Math.viij.quia sufficit ad puniendu homines. quando de auaricia dicitur leuiathan.id est additamentu Job.iij quando de luxuria dicitur asmodeus id est facture iudicium Thob.iij.quia propter luxuriam iam dns mundum iudicauit diluuio Gen.vj.quando de gula dicitur behemoth id est animal. Job.xl quia gula reddit homines bestialem. Item vocatur belial quod interpretatur absq iugo vel absq dno. Judi.xix.q: posse pugnat contra eu cui debet esse subiectus. Item vocat beelzebub Lu.xj.quod interpretatur vir muscarum p immundicia z sordibus idolatrie z sanguis eis imolati ad que multitudo muscarum conueniebat pt ergo demones esse z que nomina eor scdm xpianos iudeos et saracenos.

De quiditate demonu.

Secund punctus est scire qd est diabol. Pro cui declaratone notandu q fuit opinio platoni cor pcipue apulei fm q refert beatus aug.octauo de ciui.dei.capi.xvj. allegans varrone q fuit plonic q demones sunt genere aialia. animo passiua.mente rationalia.corpore aerea.te pore eterna.Si at obijciatur q demones non possunt dici animalia cu sint sbe incorporee.Dicendu est q non loquitur hic augustin scdm mente ppriam vt dictum est.s fm opinione platonicorum.Et ideo irrationabilit loquuntur sic diffinientes demones cu hoc attribuut augustino. Unde isdem augustin scdm mentem ppriam z rectam fidem diffiniens demones libro eodem capitulo.xxij.dicit sic.demoes spus nocedi cupidissimi.a iusticia penitus alieni superbia tumidi. inuidia liuidi fallacia calidi.Quidem ali dic q demones sunt substantie rationales incorporee ingrate deo damnationis hominum cupidissimi.

De nobilitate demonum.

Terci punctus est qualis est nobilitas demonu. Pro cui noticia sciendu q loqui possumus de demonibus dupl vel quo ad bonitatem moralem vel quo ad bonitates nature. Si loquamur de bonitate morali boni homines meliores z nobiliores sunt demonibus. Unde augustinus de ciuitate dei ca.xv. loquens de demonibus scdm opinione ploniconr q vniuntur corpibus naturalib z phisicis sicut aie nre z q illa corpa demonu sunt incorruptibilia dicit no io demones meliores sunt hoib q: habet corpora meliora.s.incorruptibilia. Alioquin multas bestias hoibus pferem Quis em inqt hominu.videndo eqbitur aquilis z vulturibus. Aut qs odorando canibus.quis velocitate lepori bus ceruis z omnibus auibus.qs multum valendo leonibus et elephantib. quis diu viuendo serpentibus qui etia deposita tunica.senectutem deponere et in iuuentutem redire perhibentur. Sed sicut his omnibus meliores rationando sumus. Ita etiam demonibus honeste viuendo meliores esse debem. Hec aug. patet ergo q in moribus nobiliores sunt boni homines demonibus.Si vero loquamur de nobilitate nature.nobiliores sunt demones hominibus quantucuq sanctis sicut deducit ex dictis augustini.ix.d ciui.dei.ca.ix.vbi dicit q animal ex aia z corpe constat.quorum dou aia qua

ꝗcunqꝫ viciosa eſt melior corpe: q̄ntū tūcunqꝫ bene diſpoſito: ſic dicit ꝙ aurū licet ſurdidū argento q̄uis puriſſimo cariuſ eſtimat. Ex q̄ dicto elicit frāciſcus de maronis in floribus ſuis duas cōcluſiones. Prima eſt ꝙ demōes ſunt meliores hoibus q̄ntūcunqꝫ ſctis q2 ſicut aia vitioſa excellit corpus q̄ſ̄cunqꝫ ꝓpter excellentiorē naturā. Ita ſubſtantia ſpūalis omnē ſubſtantiam corpalem. Scōa concluſio ꝙ meliores ſunt angeli q̄buſcūqꝫ aiabus ſeparatis q̄ntūcunqꝫ beatis: q2 maior eſt excellētia nature ſm quā angeli ſuperāt ipos cū maior ſit excellentia de genere ſubſtantie q̄ꝫ excellentia gr̄e q̄ eſt quedam forma accidentalis. Et iſto mō ponūt etiā meliores aia xp̄i. Hec ille.

De natura demonum.

Quartus pūctus eſt q̄lis eſt natura demonū. Ad qō breuit̄ reſpondet dupl'r. Primo ꝙ eorū natura nō eſt mala ſꝫ bona Vidit em̄ deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erant valde bona Geñ. j. ꝙ aūt diabol⁹ ſit malus nō habet ex natura ſꝫ ex vicio. Scōo dr̄ ꝙ eoꝝ natura eū mortalis ⁊ diſſolubilis ſꝫ ex dei gr̄a eoꝝ natura eſt imortalis ⁊ indiſſolubilis ſicut ⁊ bonoꝝ angeloꝝ Vñ plato in libro thimei. oq̄ns in ꝑſona dei ad angelos dicit: dij deoꝝ q̄ꝝ opifex et magiſter ego ſum vos veſtra natura corruptibiles eſtis mea aūt voluntate incorruptibiles manet᷑. Iſtud dictū allegat Auguſti. xiiij. de ciuitate dei capi. xvj. dicens. Sententia fuit pl'onis deoſ ⁊ angeloſ eē mortales ſm ſuā naturam ⁊ diſſolubiles: quia ſunt facti a deo tamē diuina volūtate indiſſolubiles. Et q2 diuinū cōſiliū ⁊ voluntas ſunt validiora q̄ꝫ ſit eoꝝ natura: id dicit pl'o ꝙ non diſſoluentur. Et hec videtur fuiſſe intentio purphirij qui fuit pl'onicus in capitulo de oſ̄ia vbi dic̄ Sumus em̄ rationales nos ⁊ dij. i. angeli. ꝫ mortale additū nobis ſepat nos ab illis quaſi dicat mortales erant angeli ſicut ⁊ nos ex natura: ſꝫ diuina voluntate inmortales facti ſunt ⁊ ſic differunt a nobis.

De ſcieutia demonum.

Secunda cōſideratio eſt vidē q̄lis eſt ſcia demonū. Hic ſunt tria puncta declaranda. Primus eſt de ſcia demonū. Scōs eſt cuius ſcia artes magice exercentur ⁊ ſi poſſunt ſine pctō exerceri. Tercius eſt de arte notoria ſi eſt a deo vel a demonibus.

De ſcientia demonū ante caſum ⁊ poſt caſum.

Primus punctus eſt de ſcia demonū. Circa qō notandū ē ꝙ dupliciter poſſum⁹ loqui de ſcientia demonum. Vno mō de illa ſcia quā habuerūt añ caſū ſuū de celo ⁊ ſic dicit magiſter ſniarū in. ij. diſtinctione iij. ꝙ triplicem cognitōem naturalem habebant ſcꝫ ꝙ facti erant a quo facti erant ⁊ cū quo facti erant ſcꝫ cum celo empirreo materia ꝑma ⁊ tpe noticiā etiā habuerūt boni ⁊ mali ⁊ qō appetēdū ⁊ reſpuendū illis eēt. dic̄ etiā beat⁹ Aug⁹. loq̄ns de noticia angeloꝝ ante caſum. xj. de ci. dei capitulo. vij. ⁊ viij. ꝙ cū ſit alia noticia angeloꝝ matutina ⁊ alia veſpertina quaꝝ prima eſt rerū in verbo ⁊ ſcōa reꝝ in genere ꝓpo quādo fuit dictū factū eſt veſpere ⁊ mane dies vnus Geñ. j. Ibi accipit̄ mane ꝑ noticia matutina ⁊ veſpere ꝑ veſptina Et ſm hoc ponunt̄ dies ſex ſm ꝙ angeli illa ſex genera creaturaꝝ q̄ ibi numerant̄ cognouerūt noticia matutina ⁊ veſptina in ꝑmo inſtāti q̄ oia fuerūt ſil' creata ſm illud Ecci. xviij. q̄ viuit ī eternū creauit oia ſil'. Si vō loq̄mur de noticia demonū poſt caſū dic̄ magiſter i ſcōo ſniaꝝ diſtinc. vij. ꝙ demo-

nes licet sint obstinati in malo triplici
tñ scie acumine vigent.s.sbtilitate natu
re.tpum experientia ꝛ reuelatōe spūū
supnoꝝ. Primo intelligūt naturalia
pñtia. Scdo mō naturalia futura sic̄
tpa pluuiosa vel sicca ꝛ eclipses solis ꝛ
lune ꝛ hmōi. Tercio mō intelligūt vo·
lūtaria sed de cognitione futuroꝝ con
tingentiū dicit dñs bonauentura in se
cundo sniaꝝ ꝙ licet demones nō pñt
per se scire futura contingētia certitu-
dinaliter tñ freqnter vera pdicūt quia
euētū futuroꝝ aliq̄ mō psentiūt.qttu-
oꝛ modis fm augu.sup geñ.ad lraȝ qꝛ
aut presentiunt talia ingenij a sensus
acrimonia vt qñ vidēt aut ꝯsiderāt dili
genter ad q̄d inclinet affectio mea.vel
q̄ sint inducētia vel retrahentia aut p-
sciunt talia tempoꝝ expientia.s. ꝙ ex
talibus viderūt accidere sitia. Aut ter-
cio talia prescūt demones cautela do
losa vt qñ ꝓponūt aliquid facere ꝛ pri-
mo pdicūt q̄si sit aliqd futuꝝ. Aut q̄r-
to talia pdicūt demones aliena doctri
na vt qñ.s.diuino iudicio pmittūt ali-
q̄d a bonis angelis addiscere. Vñ ptȝ
ꝙ demones futura ꝯtingentia ꝛ si pos
sint ꝓbabiliter opinari nequnt tñ certi
tudinaliter scire. De cognitōe vo tem
poraliū ꝛ mutabiliū dicit btūs augu.
viij.de ciui.dei.c.xxj.ꝙ angeli bōi cer-
ci9 ista tpalia ꝛ mutabilia nouerūt q̄a
coꝝ pncipales causas in vbo dei ꝯspi-
ciunt quib9 cūcta ordinātur.demones
aūt nō eternas ꝛ cardinales causas in
dei sapia contemplātur ȝ quorundaȝ
signoꝝ nobis occultoꝝ maiori expien
tia multo plura q̄ȝ hoīes futura ꝓspici
unt. Deniqȝ autē isti sepe nūq̄ȝ illi oīo
fallūtur ꝙ ibidem declarans dicit. Ali
ud eñ est tpalibus tpalia mutabilib9
mutabilia scire eisqȝ tempalem ꝛ muta
bilē motū sue volūtatis ꝛ facultatis in
serere q̄d demonib9 certa rōe pmissuȝ
est. Aliud aūt in eternis atqȝ in cōmu-
tabilib9 dei legib9 q̄ in ei9 sapia viuunt
mutationes reꝝ puidere dei q̄ volūta-
tem que tā certissima q̄ȝ potentissima
est spūs eius pticipatōe cognoscere ꝙ
sctis angelis recta discretione donatuȝ
est. Ex quib9 sequūtur duo documēta
Primū est ꝙ scti in dei legibus eťnis
ꝯtēplātur futura qꝛ ħ hoc dicit expsse
Secundū documentū est ꝙ scti in di-
uina volūtate cognoscunt ista futura
contingentia qꝛ dicit ꝙ dei voluntateȝ
q̄ certissima est ꝛ oīpotens ista nouerť
Sed remanent due difficultates. Pri
ma est si demones hūerunt noticiam
ꝓphiaꝝ aduētus xpi dicendum ꝙ sic
Cognouerūt etiā ꝙ xp̄s in lege ꝛ ꝓphis
pmissus deberet esse ver9 de9 ꝛ ver9 hō
ꝛ ꝙ debebat ꝓ humano genere de vir-
gine nasci ꝛ pati in genere.nunq̄ȝ tamē
in specie cognouerūt ꝙ in hoc homie
xp̄o ista cōplerentur. Sciebat eñ dia
bolus p scripturas ꝛ ꝓphas ꝙ xp̄s ven
turus erat verus de9 ꝛ ver9 hō. Etiā sci
ebat tp̄s natiuitatis xp̄i eē impletum
p ebdomadas dāielis tñ nesciebat cer
titudinaliť ꝙ ihs nazaren9 esset ip̄e cri
stus. Veruñ ꝓpter eminentiā sctiatis
hēbat quādam coniecturā ꝙ ip̄e esset
ver9 xp̄s ꝛ hoc voluit expiri p tēptatōȝ
ꝛ p illam illum inducere ad pctm̄ si in
uenireť pur9 homo sed neutrū obtinu
it licet temptauit eū de concupiscētia
supbia ꝛ auaricia Vnde licȝ ille demō
q̄ xp̄m in deserto temptauit fuerit inť
demones acutioris ingenij nunq̄ȝ tam̄
scire potuit p certitudinē. vtrū ihs eēt
q̄ erat ꝓmissus in lege ad salutē mūdi
ꝛ deiectionē diaboli nisi per quandaȝ
coniecturam.et ideo procurauit cristi
captionem per iudeos intelligens p
aliqua signa ꝙ ip̄e esset ver9 xp̄s ꝛ p cō
sequens ꝙ per eius mortem expoliare
tur infernus hoc perpendit per ei9 pa
tientiā et per scripturaꝝ impletionem
et forte p sctōꝝ patrū in limbo existen

tium exultationem. Ideo mortem eiꝰ
impedire voluit per vxorem pilati cuiꝰ
preces efficaces credebat in cõspectu
viri sui vt notat Nicolaus de lyra sup
math. Secunda difficultas ē si demo
nes cognoscant cogitationes nostras
Respondetur ꝙ soli deo cognite sunt
scdm cõem opinionē doctoꝝ ⁊ h vide
tur p illud quod dicitur .j. Reg. deꝰ āt
intuetur cor ⁊ .j. paľ. vj. tu solꝰ nosti cor
da filioꝝ hoim dicit tñ hic Nicolaus
de lyra sup illud ad heb. iiij. viuꝰ est ser
mo dei ⁊c. Et discretor cogitationum
⁊ intentionū cordiuꝫ ꝙ licet aliqui do
ctores dicant ipam cogitatōnē nostrā
eē cognoscibilē pure sbe spūali tamen
de intentione cogitatōis ipi ꝯcedunt
ꝙ est cognoscibilis soli deo verbi gr̄a
si cogitem de muliere dicūt ꝙ hoc pōt
cognoscere angelꝰ bonꝰ siue malꝰ. Eti
am ex naturalibꝰ ꝫ si cogitē de mulie-
re intentione decipiendi ipam vel ad
bonū informandū cognoscit solꝰ deꝰ.
Et ꝓpter hoc subdit apľs ⁊ intentioneꝫ
cordis q̄ꝛ cognitio xp̄i nō solū se exten
dit ad ipas cogitatōnes. ꝫ etiā ad cogi
tationū intentiones quod vtꝫ demoni
bus non cōuenit. Ad istud etiā ꝓposi
tū loquit̄ augu. de diffinitionibꝰ sic di
cens. Internas animi cogitatōnes di
abolū nō videre. Certi sumꝰ sed motu
eas concipi ab illo ⁊ affectōnū iudicijs
colligi expimento didicimꝰ. secreta āt
cordis solus ille nouit ad quem dici-
mus tu solus nosti corda filioꝝ hoim

Ꝙ artes magice demonū scia exercentur.

SEcundus punctus est cuiꝰ scia
artes magice exercent̄ ⁊ si pñt si
ne pctō exerceri. Ad primuꝫ re
spondetur ꝙ artes magice exercentur
scientia demonum sicut traditur in se
cundo sniarum distinctione septima.
Vnde ibidem dicitur ꝙ coꝝ scia ⁊ vtu
te artes magice exercent̄ quā sciam et
virtutem hmōi opando a deo demōes
acceperūt vel ad fallendū fallaces vel
ad monendum fideles vel ad exercitā
dam ⁊ ꝓbandam iustoꝝ paciētiā. Ad
scdm dicitur ꝙ artes magice vel diui-
nationes nō possunt exerceri vel a de
monibus consiliū vel auxilium reqri
absqꝫ pctō nisi forte in hoc casu vbi de
us diabolū subijceret homini iusto sic
de aliquibus viris sctis narratur. Vo
luntario aūt cōmertio non potest sine
peccato. Nam aut est ibi pctm̄ infide
litatis vtpote si hō demoni credēdo at
tribuit ei aliquid diuinū aut ē ibi pec
catū ydolatrie vtpote in oblationibus
⁊ sacrificijs. Aut est ibi pctm̄ inobediē
tie saltem q̄ꝛ facit ꝯ ꝓhibitionem dei ⁊
ecclesie. ratio huiꝰ ꝓhibitōnis est quia
talis peccat in deum dum recurrit ad
diabolū quasi nō sit oipotens deꝰ xp̄i-
anoꝝ ⁊ oino sufficiens ⁊ benignꝰ. Iteꝫ
peccat in seipm dum se cōmittit discri
mini corpis ⁊ anime. Item peccat i ec-
clesiam dum habet cōmertium cū illo
qui est omnino prescisus ⁊ ecclesie ad-
uersarius. et ideo in caracteribus ma-
gnum peccatum est. quia est ad mini-
sterium demonū inuocandū q̄ꝛ hmōi
ex se non habent virtutē ꝫ solū ex pa-
ctione diaboli. Sic em̄ pandit diabo-
lus illis qui fiunt ei familiares ꝙ tľia
signa recognoscant ⁊ ad ea se p̄sentes
offerant. Ostendunt em̄ demones se p
illa cogi vt aliquid virtutis ostēdant se
haberi in hmōi artibus in quibus sūt
multa nephanda per que abducitur
homo a fide ⁊ cultura dei. Et ideo hec
facit diabolus non q̄ꝛ in illis delectet̄
sed potius in infidelitate facientiū sūt
aūt hec magice artis nigromantia pi-
romantia aeremantia ydromantia ge
omantia ⁊ ciromātia que sunt diuina-
tiones in mortuis quo ad primam in
igne. quo ad scdam in aere. quo ad ter
tiā in aqua. quo ad quartā in t̄ra. quo
ad quintam ⁊ in manibus. quo ad se.

ptam tales magici malefici vulgo nū-
cupantur ob facinoꝝ magnitudinem
nigromātici dicunt quibus pcantatōi
bus vident resuscitari mortui ꝛ ad in-
rogata respondere. Alij dicuntur ican
tatores qui artem verbis pagunt. Alij
dicunt arioli qui circa aras ydoloꝝ
nepharias preces emittunt ꝛ funesta
sacrificia offerunt hisq ebrietatib⁹ de-
monū responsa accipiunt. Alij dicunt
aruspices quasi horaꝝ inspectores di-
es em ꝛ horas in agēdis negocijs opi-
busq custodiunt et quid per singula
tpa obseruari debeat homo intendūt
exta etiam pecudū inspiciunt ꝛ ex eis
futura predicunt. Alij dicunt augures
qui volatus auium et voces intendūt.
Aliaq singula reꝝ vel obseruationes
improuisas hominib⁹. Alij dicuntur
astrologi eo ꝙ in astris auguriantur.
Alij dicunt geneatici ꝓpter natalicium
consideratōnes q2 p cursum si derum
nascentiū mores actus euentusq pre-
dicere tonant que vulgo mathematici
dicunt. ydromātici ab aquis dicti sunt
Est em ydromātia in aquaꝝ inspectōe
vmbras demonum euocare ibi que ab
eis aliena audire prenunciant. Etiam
demones interdū p aliquas figuras vl
signa que in rebus inanimatis appa-
rent que si fiant in aere vocat aeromā
cia. si in igne pirogancia. si in viscerib⁹
animaliū inuiolatoꝝ in aris demonū
vocat aruspicia si p sternutatōnes ho
minū vel membroꝝ saltus vel motus
quorūcūq animaliū dicit augurium.
Si vero fiat ex aliquib⁹ signis in spa-
tula alicui⁹ animalis apparentis voca
tur spatulantia qui sub nomie ficte re
ligionis p quasdam quas vocant sctō
rum sortes diuinatōis sciam ꝓfitētur
Aut quarūcūq scripturaꝝ inspectiōe
futura ꝓmittūtur. Si vero tales figu-
re vel signa fiant in terra dr geomācia
a geos quod est terra. Si vero in plan
tis manuū dicitur ciromancia a ciros
qd est manus talibus portentis p de-
monum fallacias illuditur curiositas
humana quo id imprudenter scire ap
petit ꝙ nulla rōne inuestigare ei cōue
nit. Unde vitāda sunt a xpiano ꝛ oīno
penitus execratione repudianda q2 in
istis oībus vel expresse de modo iplo-
ratur aut propter petitionem homis
se occulte demon ingerit hanc maledi
ctā artem primus. Soroastes inuenit
qui solus natus est ridendo hunc Ni
nus rex assiriorum bello interfecit. Et
si queras quid tales magi facere pnt.
Respondetur ꝙ ipe permissione dei
elementa concutiunt mentes turbant
hominū minus in deo cōfidentiū sen
sus illudunt ac sine vllo veneno hau-
sto violentia tm carminis ledunt ꝛ int
dum peremunt. Magi ergo fm prima
tos contractus quos habent cū demo
nibus agere artem coꝝ que ars magi
ca non est supra ordinem naturalium
causaꝝ immo fit virtute actiuorū natu
raliū. tamen est supra cōprehensiones
hominum ꝛ facultatem ꝓpter tria pri
mo quia demones magis cognoscūt
actiuorum naturaliū virtutum ꝙ ho
mines. Secundo quia celerius possūt
ea congregare. Tercio quia actiua na
turalia que assumunt vt instrumenta
se possunt extendere ad maiores effe
ctus ex virtute aut demonum arte ꝙ
ex virtute seu arte hominum. Inde ho
minibus videntur miracula ꝛ stupen
da que per aliquos artifices fiunt ꝛ sic
patet ꝙ magi veritatem spernentes et
mendacia credentes seducti a demo
nibus eis coaptantur cū quib⁹ sine fi
ne pibūt hꝫ pla alia de magicis artib⁹
ex li. d ciui. di trāsūptiue i dcret. ꝑxvj.
questio. v. ca. nec mirum.

Ars notoria est illicita ꝛ a de monib⁹ inuenta.

Tercius punct⁹ est de arte noto
rie si est a deo vel a demonibus

et si possunt demones infundere sciētiam aliq̄3. Ad primū rñdetur scd̄3 fratrē iohem astaxeñ. i summa sua ꝙ ars notoria ē illicita ⁊ inefficax. Vñ arguitur a demonib⁹ inuenta. Illicita em̄ ē q2 vtit̄ q̄busdā ad sciam hn̄dam q̄ non habent scd̄m se v̄tutē causandi scia3 sicut inspectōe quarūdā figurarꝫ ⁊ ꝓlatione quorundā v̄borꝫ ignotorꝫ ⁊ alijs hmōi. ⁊ iō hmōi ars n̄ vtit̄ his vt cauſ̄ ꝫ vt signis n̄ āt vt signis diuinit⁹ īspiratis sicut sunt sacr̄alia signa. Vñ restat ꝙ sunt signa vana ⁊ supstitiosa ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōtinētia q̄dā pacta significatōnū cū demonib⁹ ꝓhabita ⁊ federata. Ars igitur notoria q̄si a diabolo inuenta ē a xp̄iano penitus repudiādа ⁊ fugienda sicut ⁊ alie artes nugatorie ⁊ noxie supstitionis vt august. dicit scd̄o de doctrina xp̄iana. Est etiā hmōi ars inefficax ad sciam acquirendam cu3 em̄ ꝑ hmōi artem nō attendat̄ acq̄sitio sciē scd̄m modū hoī connaturalē. s. in adinueniendo vl̄ addiscendo conseq̄ns est ꝙ iste effectus expectat̄ a deo vel a demonibus. Certū est aūt aliquos a deo sapiam ⁊ sciam ꝑ infusionē hūisse sic̄ de salomone legit̄. iij. reg. iij. ⁊. ij. ꝑal̄. j. xp̄s em̄ dic̄ discipul̄ suis Lu. xxvij. ego dabo vob̄ os ⁊ sapia3 ⁊ scia3 cui nō poterūt resistere ⁊ cōtradicere oēs aduersarij vestri. sed hoc donū nō dat̄ q̄buscūq3 cū certa obseruatione ꝫ scd̄m arbitriū spūsscti ſm illud. j. Corinth. ij. Alij dat̄ ꝑ spm̄ ſmo sapie ⁊c. ⁊ postea subditur hec oīa opat̄ vn⁹ atq3 ide3 spiritus diuidens singulis ꝓut vult. Ad demones aūt nō ꝑtinet illumiare itellectum. Acquisitio aūt sapie ⁊ scientie fit ꝑ intellectus illuminatō3 ⁊ null⁹ vnq̄3 sciam ꝑ demones acquisiuit ⁊ sic p3 solutio ad scd̄m. possunt tñ demones hōibus colloq̄ndo aliquarꝫ sciarꝫ exp̄mere documenta ꝫ hoc nō querit̄ ꝑ artem notoriā. Et si dicas ꝙ danielis ꝑrio pueris abstinentibus dedit deus sciātiā in omni libro ⁊ sapiam. Sed obseruantia artis notorie est ſm queda3 ieiunia ⁊ ſm quasdā abstinētiā. ergo per artem illā potest haberi talis sapiētia ⁊ scientia. Respondet̄ ꝙ illi non abstinebāt ſm vanam obseruātiam art̄ notorie ꝫ ſm auctoritatē legis diuine nolentes cibis gentilium inquinari. Jd̄o merito obedientie a deo sciam consecuti sunt ſm illud psalmi sup senes intellexi q2 mādata tua exquisiui.

De bello demonū in celo.

Tercia cōsideratio est de bello demonū in celo. Cu3 em̄ angeli fuerūt creati in celo empireo. vt dicit Beda. ⁊ allegat mgr̄ i. ij. sniarꝫ distin. scd̄a oēs angeli fuerunt boni creati ⁊ sine vicio. vñ innocentes sunt creati non tamen virtutibus prediti q̄ stantib⁹ apposite fuerunt vt3 ibidem non tamen fuerūt apposite cadentibus. boni em̄ fuerūt ad deum conuersi quod est deo adherere mali aūt fuerunt auersi a deo quod ē odio habere vel inuidere. Inuidie em̄ mater est supbia qua voluerūt se parificare deo vt3 eodem libro distinctōe. v. Et cum esset inter omnes angelos lucifer excelsior. nec inter stantes aliquis fuit eo dignior eminentia3 sue nature ⁊ ꝓfunditatē sue scie perpendens i suum creatorem supbiuit intm̄ ꝙ deo voluit se equare. vt3 libro eodem distinctione. vj. dixit eni3 in corde suo illud Isa. ix. Ascendam in celum vbi dicit magister distinctione secunda li. scd̄o ꝙ celum vocat equalitate3 diuinā deo em̄ se parificare volebat. q2 breuissima morula fuit. vt dicit magister sniarum mox ergo vt creati fuerunt angeli q̄dā deo adheserunt ꝑ caritatem. quidā vero cum lucifero deo restiterunt per supbie prauitatem ⁊ sic inter vtrosq3 fa

ctum est prelium magnum in celo mi chael ꝛ angeli eius ꝛc.ꝛ non preualue runt draco ꝛ angeli eius. neqꝫ loc⁹ in- uentus est amplius eoꝝ in celo Apo- calipsis.xij.hoc aũt prelium in celo nõ est intelligendum materiale sed spiri- tuale quod factum fuit quando boni ꝛ mali diuersos effectus et consensus habuerunt quando dixit lucifer. Ascẽ dam in celum ꝛ ero similis altissimo. vbi mgr̃ dicit non per imitationeꝫ sed per equalitatem potẽtie vbi supra. Ec ce affectus ꝛ cõsensus superbie Et ecõ uerso boni angeli humilem habuerũt affectum. Unde michael dicit̃ preliaſ se cum dracone quia michael interpre tatur quis vt deus. Ecce humilitas et reuerentia. Uñ ps̃.lxxxij. Dñe quis si milis erit tibi quasi dicat non Lucifer superbus nec quicunqꝫ alius sit ergo michael cum angelis suis facto prelio magno habuerunt victoriam ꝯ super bo lucifero ꝛ ei adherentibus qui pre cipitati sunt de celo. Et vt dicit Fran- ciscus de maronis in tractatu angelo- rum duplex fuit ibi pugna. quaꝝ pria sumpsit inicium a lucifero sicut enim nunc impellit homines ad peccandũ sic ꝛ tunc impulit sanctos angelos ad consentiendum sibi ꝫ viriliter restite- runt. Scḋa pugna sumpsit iniciuꝫ ab archangelo michaele videns autem ꝙ alter deliquerat ꝛ ꝙ morte dign⁹ erat ꝛ ꝙ in celo cum sctis angelis habitare non debebat expulit eum viriliter ꝛ in istum aerem caliginosum ẜm Petrũ apostolum deiecit.ij. Petri.ij.licet lu- cifer restiterit q̃ntum potuit sed non preualuit vt dictum est. Et si querat̃ quanta fuit mora inter creationeꝫ an- gelorum ꝛ casum eoꝝ de celo. Docto res cõiter dicunt ꝙ fuit morula pua.s. a principio aurore vsqꝫ ad creationem lucis vbi dr̃ de⁹ diuisit lucẽ a tenebris Sed tñ geraldus odonis in suo scḋo

sententiaꝝ distinctione quarta. questi one quarta. dicit ꝙ fuit mora septẽ di- erum ad minus inter instans creatio- nis ꝛ puersionis bonoꝝ ꝛ inter instãs creationis ꝛ auersionis maloꝝ ꝙ sine preiudicio sñie melioris ꝓbat duplici ratione ꝑ cuius ꝓbatione supponat̃ ad pñs ꝙ angeli fuerũt creati pria die ꝫ dicit mgr̃. Tunc arguit̃ sic. Mali an geli post lapsum nõ fuerũt valde boni id' est optimi. q2 post lapsuꝫ nunq̃ fu erũt boni. ꝫ septimo die a primo instã ti creationis sue fuerunt valde boni ꝫ ad minus inter primũ instãs creatõis ꝛ lapsum maloꝝ fuerũt septẽ dies. mi nor ꝓbat̃ ꝑ textũ q2 vidit de⁹ cuncta q̃ fecerat ꝛ erant valde bona ꝛ factum ẽ vespe ꝛ mane sext⁹ dies: septimo ṽo di ei benedixit de⁹ Gen̄.ij. Ex quo sic ꝑt scḋo argui. Angeli mali post lapsum nunq̃ receperũt benedictionẽ dei sed die septimo receperũt benedictionem dei ꝫ añ diẽ septimum nõ fuerũt lapsi ꝓbatur incontrariũ ꝑ textũ Gen̄.ij.c. Et benedixit de⁹ diei septimo. glo. id ẽ omibus creaturis ꝫ oẽs creature rece perunt benedictionẽ dei die septimo. Et si dicat̃ ꝙ natura spiritualis opat̃ in instanti a fortiori q̃ sol q̃ radiũ in in stanti ꝓduxit. Cũ ergo pria opatio an geli fuerit ꝯuersio vel auersio ꝫ in istã ti fuerũt cõuersi vel auersi. Rñdet pre dictus doctor ꝙ prima opatio nõ fuit cõuersio vel auersio ꝫ fuit admiratio: q2 in illis septem dieb⁹ steterunt in ad mirationib⁹ stuporosis opeꝝ sex dieꝝ ꝛ istud vr̃ ꝓbabile nisi aliqs sanct⁹ ex presse dicẽt oppositũ Sꝫ die.vij. cũ de us bñdicẽt illi diei bñdixit cũct' opib⁹ ꝛ bñdictõe accepta q̃i licẽtia ꝛ mãdato accepto ꝙ oia facerẽt debitũ suũ ãgeli diuisi sunt in tres ptes. oẽs em̃ firma- uerũt se i amore. q̃dã i amore bonitat' q̃dam in amore diuine iusticie. q̃dam in amore ꝓprie ptãtis ꝛ excellẽtie ꝛ hec

L

tercia ꝑs vltima corruit. de q̃bꝰ dicit
Johes in Apocal.xij.ꝙ draco de celo
cadens secũ traxit terciã ꝑtem stellarũ
prius ꝟo nihil faciebat nisi ꝙ stabat i
admiratõe stuporosa. Videbãt eñ su
bito celũ extendi ⁊ de nihilo ꝓduci et
sic de alijs opibus de q̇bus oẽs hoies
pñt mirari oibus diebus vite sue. Et si
vlterius queraẗ qd̃ fuit illd̃ pctm̃ tãte
grauitatis ꝙ illud nõ potuit sustinere
celũ. Rñdeẗ ꝙ q̇nqꝫ fuerunt peccata q̃
prímꝰ cõmisit angelus in celo. primũ
fuit pctm̃ luxurie nõ carnalis ſꝫ spiri-
tualis ꝓm scotũ in.ij.sniaꝝ.distinctiõe
vj. questione.ij. hec ãt spiritualis luxu
ria nihil aliud est q̃ꝫ amor inordinatus
suijpius ⁊ sic lucifer se suũqꝫ priuatuꝫ
bonũ excecatus inordinate dilexit in-
tm̃ ꝙ ꝓcessit vsqꝫ ad ꝯtemptũ dei. Vñ
btũs Augꝰ.xij.de ciui.dei ca.j.ponẽs
dr̃iam inter bonos angelos et malos
dixitqꝫ in mundi principio boni ange
li a malis fuerũt diuisi qꝛ illi in cõi bo
no ꝙ est deꝰ ꝑstiterũt. Alij potiꝰ sua po
testate delectati velut sũmũ bonũ sibi
ip̃is eẽnt a cõi bono ad ꝓpria defluxe-
runt. Ex quo dicto accipiunẗ duo do-
cumenta theologica. primũ est ꝙ prin
cipiũ oñis boni moralis ẽ amor boni
cois qꝛ boni angeli in h̃ p̃mo meruerũt
Scd̃m est ꝙ p̃ncipiũ ois mali moraẗ
est inordinata dilectio boni ꝓprij q̃ in
demõibus fuit pria radix pcti. Scd̃m
fuit pctm̃ suꝑbie ⁊ p̃sumptõis videns
eñ se lucifer nobilissimũ in donis na-
turalibus nõ dedit honorẽ deo ſꝫ ina-
niter gl̃iatꝰ est in seip̃o. Vñ apl̃is glo
riantibus de ptãte eis data suꝑ demo-
nes xp̃s dixit Luce.x. Videbã satha-
nam ꝓpter eius inanã gl̃iam q̃i fulgur
de celo cadentẽ. de qua suꝑbia dr̃ Ecci
x. Iniciũ oñis peccati suꝑbia est. Ter
ciõ peccauit pctõ auaricie ⁊ ambitio-
nis qꝛ videns se pulcerrimũ suꝑ oẽm
creaturã quã deꝰ ꝯdiderat oibꝰ ꝯcupi-
uit precesse seip̃m reputãs ad h̃ dignũꝫ
ad qd̃ attigisset si stetissꝫ ꝓm Anselmũ
sic eñ in ꝑmanendo.xij. excellẽtias ha
buisset qꝛ fuisset optima creatura fuis
set deo acceptissimꝰ fuissꝫ felicissimꝰ fu
isset deo similimꝰ fuisset pulcerrimꝰ fu
isset deo familiarissimꝰ fuisset dulcissi
mus fuisset potentissimꝰ fuisset omni-
um põtifex fuisset oim p̃nceps fuisset
oim doctor ⁊ fuissꝫ oim pr̃. Sꝫ qꝛ sine
meritis ꝓpria aucte ꝯcupiuit p̃ esse de-
liquit nolẽs deo subesse. ysaie.xiiij. su-
ꝑ astra celi exaltabo soliũ meũ. Quar
to peccauit pctõ inuidie ⁊ emolatõis.
Vñ inuidia est tristicia de apparẽti ꝓ
speritate alteriꝰ ſꝫ lucifer ꝯtristatus est
qꝛ deus oibus p̃erat ⁊ nulli suberat er
go inuidit. de qua inuidia dr̃ Sap̃.ij.
Inuidia dyaboli mors intrauit in or-
bem terraꝝ. Quinto peccauit peccato
ire ⁊ indignatõis qꝛ vidẽs se deiectũ a
ꝑadiso deliciaꝝ ascendit eiꝰ malicia vs
qꝫ ad odiũ dei ⁊ tũc cadẽs de celo bel-
lauit ꝯtra hominẽ vt diceẗ.ĩ. cõsidera-
tione.vj. Et factꝰ est homicida. Vñ io
hannis.viij. Ille erat homicida ab ini
cio ⁊ in ꝟitate non stetit. Non est ergo
mirandũ si sic miserabiliter lucifer cũ
sibi adherentibꝰ victus cecidit de celo
cũ tam grauissime peccauerit ꝯ creato
rem suũ. Et si queras q̇t demones ce-
ciderũt. Rñdeẗ ꝙ ꝓm ꝙ notaẗ in sũma
veritatis theologyce.li.ij. In quolibet
ordine angeloꝝ sunt tot legiones quot
sunt vnitates in legione ⁊ sic in quoli-
bet ordine sunt sex mille sexcente sexa
ginta sex legiones angeloꝝ. Et cũ ter-
cia ꝑs angeloꝝ ceciderit sicut notaẗ a
mgr̃o. distinctiõe.vj. libri scd̃i.c.j. quia
cecidit draco ⁊ traxit secũ terciaꝫ ꝑtem
stellaꝝ celi Apocal.xij. sequitur ꝙ erit
summa legionũ oim̃ angeloꝝ.lix. mi-
lia ⁊ noueꝫ cente.iiij. legiones ⁊ dimi-
nuendo plus summa oim̃ erit trecẽta
nonaginta nouẽ cõpota ⁊ nouẽ centa

viginti milia ꝛ.iiij.angeli. Sequit᷑ eti-
am ꝙ demones q̃ ceciderūt de celo ſm
compatione̅ noue̅ ordinū angeloꝝ ſūt
dece̅ ꝛ noue̅ milia noue̅ cente nonagi-
ta octo legiones demonū q̃uoꝝ ſūma
ſm veram ꝯputatione̅ eſt centū trigin
ta tria ꝯputa ꝛ trecēta ſex milia ac ſex
centa ſexagita octo demonia: ſicut pꝫ
diſtinctõe.xiiij.ſcd̕i cap̕lo notandum.
Opinio tñ cõis doctoꝝ eſt ꝙ tot ceci-
derunt quot pn̄t vnū angeloꝝ ordinez
ꝯſtituere ꝛ cõiter nūerus angeloꝝ ca-
dentiū eſt ſex mille ſexcente ſexaginta
ſex legiones.qꝛ totide̅ ſunt legiones i
quolibet ordine quot ſunt vnitates in
legione vt dictū eſt. Erit ğ vera ſūma
demonū cadentiū ſm hāc ꝯputatiõez
xliiij.cõputa ꝛ.iiij.centa triginta q̈nq̧
milia ꝛ quingenta quinquaginta ſexa
gintaſex demonia. Ex q̈bus māifeſte
patet exceſſus numeri bonoꝝ angelo-
rum ſm vtrāq̧ viā expellentiū p̄dcõs
demones de celo ꝛ iubilantiū añ deuz
in ſecula ſeculoꝝ pꝫ etiā ex p̄dict̕ nu
merus ſaluandoꝝ. Ad h̕ em̄ venit filiꝰ
dei qꝛ vt ait Paulꝰ ad Epheſios p̄mo
ꝓpoſuit in eo in diſpenſationez pleni-
tudinis tp̄is inſtaurari oīa in xp̄o que
in terris ꝛ in celis ſunt.ſ.ſupplendum
numeꝝ angeloꝝ cadentiū in celo ꝛ re
nouando oēs pctõres in terra. Nunc
aute̅ de ſaluandoꝝ nūero fuit duplex
opinio doctoꝝ. Auguſtinꝰ vult ꝙ tot
ſaluabunt᷑ quot ceciderūt ꝛ ſic dic ſic̄
ſupra dictū e̅. Gregoriꝰ vͦo dicit ꝙ tot
ſaluabunt᷑ quot remanſerūt. ꝛ allegat
illud. Conſtituiſti terminos populoꝝ
iuxta numeꝝ filioꝝ dei tenendo ergo
ꝙ due partes angeloꝝ remanſerunt.ſ.
ſex chori cum in qualibet legione ſint
ſex milia ſexcente ſexaginta ſex legio-
nes patet diminuendo ꝙ eoꝝ ſumma
eſt ducenta ſexaginta ſex computa et
ſexcenta tredecim mila ꝛ trecenti trigi
ta ſex angeli totidem ergo anime erūt
ſaluande. Quibuſdā vͦo placet ꝙ i pa
radiſo erunt duo parietes ſic ꝙ nume
rus ſupplebit᷑ per virgines ꝛ in altero
pariete tot erunt anime ſaluandorū q̈t
angeli ſunt in altero pariete quicquid
ſit de numero ſaluandoꝝ deus deter-
minate nouit qui ſolus numerat mul-
titudinem ſtellaꝝ ꝛ eis omnibus noīa
vocat ꝛ hoc videt᷑ mihi ſecurius dicen
dum cuꝫ eccleſia hoc videat᷑ tenere vt
patet in collecta. Deus cui ſoli ꝯgnitꝰ
eſt numerus electorum in ſup̄na feli-
citate locandus.

De habitatiõe demonū poſt caſum.

QVarta cõſidera-
tio eſt de habitatione demonū
Circa ꝙ notandum ꝙ locus demonū
poſt ſuum lapſum a celo vſq̧ ad diem
extremi iudicij non eſt locus ſubterra
neus quem vocamus infernū ſed aer
caliginoſus in quo multitudo demo-
num inhabitat ꝛ hunc locū ſequeſtra-
tum ꝓuidit diuina clemētia ne nimis
acriter nos tentarent. Non tamen ni-
mis longinquum ſeu remotuꝫ vt poſ-
ſent nos exercitare. Vnde ꝙ habitent
in aere caliginoſo hoc diuine ſentētie
eſt. Qꝛ vͦo ad nos veniunt hoc diuine
permiſſionis eſt. ꝛ cum duplex inter-
ſticium ſit probabile videtur ꝙ ipi ſint
in medio vbi eſt turbulentia et varie-
tas impreſſionum ꝛ hinc eſt ꝙ freque̅
ter commouent ventos pluuias ꝛ tē-
peſtates. vtrum vͦo aliqui detruſi ſint
in inferno ego neſcio nec a ſanctis in-
uenio determinatum hoc autem bene
credo ꝙ aliqui tendunt illuc ad torq̄n
das animas ſcd̕m ꝙ habent deputa
ta inter ſe maledictionis officia verba
ſunt domini Bonauenture d̕ loco ha
bitationis demonum libro ſecundo.

distinctione.vj.dicit ꝙ Lucifer ⁊ illi q̃
peccauerunt de celo empireo ceciderũt
in istuȝ aerem caliginosum q̃ est eis vt
carcer vsqȝ ad diem iudicij. ⁊ hoc pro-
pter nr̃am ꝓbationem. ⁊ subsequẽter
dicit ꝙ demones alternatis vicibꝰ ten
dunt in infernũ q꞉ illuc aĩas detinent
atqȝ cruciãt. Huic etiã sententie cõcor
dat btũs Augꝰ.viij.de ciuitate dei.ca.
.xxij.vbi dicit ꝙ demones in hoc aere
habitant q꞉ de celi sublimitate deiecti
merito irregressibilibus transgressio-
nibus in hoc sibi congruo velut carce
re damnati sunt.Ex quo dicto accipit
documentũ ꝙ demones vsqȝ ad diem
iudicij sicut dicit mgr̃ in inferno non
sunt inclusi ẜ in h̃ aere caliginoso cõi-
ter detenti. Sȝ est dubitatio vtꝝ vbicũ
qȝ sint demones puniant igne materi
ali.q̃dam voluerũt dicere ꝙ sic licet di
cant ꝙ minus intense q̃ȝ post vltimam
damnationẽ ⁊ hoc ꝓbant ꝑ quandam
glosam sup illud Jacobi q̃rto.inflam-
mata a iehenna que dicit sic. Jehenna
est diabolꝰ ꝓpter quẽ facta est: sicut enĩ
iehenna sꝑ ardet sic dyabolꝰ vbicunqȝ
sit siue in aere siue sub terra secuȝ fert
sꝑ tormenta flãmaꝝ. ẜ hoc nõ videtur
intelligibile ꝙ ignẽ cremantẽ vbicũqȝ
sint secum circũferant.Et ideo dicunt
alij ꝙ demõibꝰ differt pena ignis vsqȝ
ad diem iudicij.tum vt eoꝝ exercitiuȝ
nõ obmittat.tum etiã vt diuina clemẽ
tia ostendat q̃ sustinet vasa ire apta in
interitũ in multa patientia qua retri-
buet oĩbus ẜm fructũ adinuentionuȝ
suaꝝ. Et h̃ positio videt ꝓbabilior et
illa glosa si inspiciant sequẽtia non in
telligit de flãma ignis mãlis ẜ de flam
ma viciorꝝ.s.suꝑbie ire ⁊ inuidie q̃bus
ꝯtinue torquent. Hec de mẽte dñi bo
nauenture in scđo sententiaꝝ.

De potestate demonum ⁊ su pra quã gentẽ maiorem princi- patum habeant.

Qvinta considera
tio est de ptãte demonũ cũ enĩ
habitũ sit ꝙ demones habitant vt cõi
ter in aere caliginoso videnduȝ est de
eoꝝ potestate q̃nta.scȝ ẽ. Ad qđ respõ-
det beatus Job in capitulo.xlj.dicens
de dyabolo ꝙ nõ est ptãs sup terram
q̃ compat ei.⁊ dr̃ sup terrã ad differen
tiam ptãtis q̃ in celo est que est dei et
sctõꝝ angeloꝝ si tñ loquamur q̃ȝtũ ad
cõditionem nature nõ est ptãs nec in
terra nec in celo equalis sue potentie.
Vñ de lucifero scribit Ezechiel.xxxj.
Omne lignũ ꝑadisi non est assilatum ei
et pulcritudini eius qm̃ speciosum eũ
feci. Sȝ orit difficultas q꞉ si nõ est po-
testas sup terrã q̃ ei ꝯparet vt exposi-
tum est sequit ğ ꝙ sua ptãs ẽ infinita
q꞉ finitũ finito est ꝯꝑabile. infinito vo
nõ. Rñdet ꝙ h̃ accipit ꝯpatio ꝓ equa
tione.comparet.i.equet nec loquit de
ꝯparatõe ẜ de equalitate. Vñ Grego.
.xxxiiij. Moral. Ptãs eius sup terraȝ
cunctis eminentior ꝓhibet q꞉ ⁊ si acti-
onis sue merito inter hoĩes cecidit na
turam tñ sue magnitudinis nõ amisit
cuiꝰ adhuc viribꝰ hũana oĩa supat licȝ
sctis hoĩbus meritoꝝ suoꝝ deiectione
sbiacet. Vñ ⁊ eisdem sctis ꝯ hũc decer
tantibus ⁊ retributõis sue meritũ cre
scit quo ille ab eis vincit qui ꝑ nature
potentiã q̃i intra se hoĩbus supesse glo-
riatur. h̃ greg. Sic ğ lȝ loq̃ndo de for-
titudine nãli nõ sit ptãs sub deo super
terraȝ q̃ compet dyabolo si tñ loq̃mur
de ptãte q̃ dat a gr̃a iusti hoĩes poten
tiores sunt demone. Et sic intelligitur
dictũ Augꝰ.ꝙ nihil est fortiꝰ aĩo habẽ
te charitatẽ.⁊ illud canticoꝝ.viij. For
tis est vt mors dilectio. Notandum ẽ
ẜm mgr̃m in scđo.distinctõe.vij.ꝙ de
mones multa pñt ꝑ nature subtilitatẽ
que tamen non possunt per dei vel bo

norum angeloꝝ ꝓhibitionem quedaȝ
etiam nō possunt facere licet a supiori
bus angelis ꝑmittanꝭ q̄ꝛ a deo id face
re nō ꝑmittunꝭ ꝑmissa tm̄ fuit eis pote
stas detrudēdi sctōs pr̄es in limbo ãn
aduentū christi: q̄a licet deleret in eis
culpa originalis peccati et actual' q̄ꝫtū
ad maculā ⁊ q̄ꝫtum ad diuinā offensaȝ
⁊ q̄ꝫtum ad reatum iehenne nō tm̄ q̄ꝫtū
ad reatū visionis diuine vt notat alex.
in tercio sniaꝝ. Et si queras vtꝝ demo
nes aliq̄d timeant videtꝛ ꝙ nō q̄a de di
abolo dr̄ Job. xlj. ꝙ fact⁹ est vt nulluȝ
timeat. glosa nec deū nec q̄ȝ passur⁹ est
Rn̄detur ꝙ glosa illa intelligitꝛ de tio-
re filiali vel iniciali q̄ nō est in demoni
bus non de timore naturali quo natu
raliter timent tormenta q̄a isto mō dr̄
Jacobi. ij. demones credūt ⁊ ꝯtremis-
cunt. ⁊ Math. viij. ⁊ Luce. viij. Time
bant puniri ab eo licet ergo magna sit
demonū ptās nō tm̄ sic q̄n sit alia supe
rior quā timēt. Vn̄ Aug⁹. sup ps̄. Dy
abolus vult plurimū nocere ⁊ nō pōt
q̄ꝛ ptās sua est sub potestate. Nā si tm̄
posset nocere dyabolus q̄ꝫtū vult. ali-
quis iustoꝝ non remaneret. Querunt
iudei Exodi. viij. quare magi pharao-
nis nō potuerūt facere cinifes: ⁊ respō
dent ꝙ causa est q̄ꝛ demones nō habēt
potestatē sup aliq̄ꝺ corpus minus gra
no ordei q̄ꝺ appet irrationabiliter di-
ctum q̄ꝛ q̄ habet ptātem supra maius
habet potestatem supra min⁹ licet nō
ecōuerso. Sed causa potissima quare
non potuerūt facere illud signū est q̄a
nihil pn̄t nisi q̄ꝫtū volūtas diuina per-
mittit ⁊ eius bonitas infinita. Ad istō
etiā ꝓpositū loquēs Ambrosi⁹ sup Lu
cam dicit sine ꝑmissione dei diaboluȝ
non posse nocere ꝯgnoscas. nec poten
tiam dyaboli magis timeas q̄ꝫ dei of-
fensam. Et chrisostomus sup Mathe
um dicit in primis grauis ⁊ insustinu
ibilis est impetus dyaboli quem si q̄s
forti animo sustinuerit in secundo iue
niet eum in fortiorem q̄ꝫto em̄ plus ꝑ-
cussus fuerit magis refrigescit ⁊ defi-
cit ⁊ sic se ingerūt demones pctōribus
vt faciant eos ruere in pctm̄ sic refugi
unt qn̄ vident peccatorē a deo exaudi
tum ⁊ liberatum ⁊ dicit mgr̄ in. ij. di-
stinctione. vj. ꝙ dyabolus q̄ de aliquo
vicio aliquē tentauit hoiem cū supat⁹
ab eo fuerit deinceps illū hoiem de il-
lo vicio de quo supatus est tentare nō
licebit. Sic ergo ptȝ quantitas ⁊ defe
ctus potentie demonū. Dicēt forte de
siderans scire que gens est in mundo
supra quā dyabolus maiorē ptātez ha
bet. Rn̄detur ꝙ hꝭ est gēs iudeoꝝ. Vn̄
sciendum sicut notat Nicola⁹ de lyra
supra Matheū ꝙ potestas dyaboli fu
it eiecta quodāmō a pplo iudaico per
legis dationē que excludebat cultū de
monum ⁊ inducebat ad colendū vnu
deū veꝝ ⁊ sic eiectus trāsit ad possidē-
dum gentiles sine lege ⁊ ꝓphetaꝝ ora
culo viuentes. Et ideo eos tenebat in
ydolatria subiectos. ꝫ aduenienꝭte xp̄i
predicatōe ⁊ aplorum: iudei ꝑ maiori
ꝑte fuerunt increduli. gentiles āt deuo
te fidem xp̄i ad p̄dicationē xp̄i ⁊ aplo
rum acceperunt ⁊ sic dyabolus eiect⁹
ab eis ꝑ fidem xp̄i reuersus est ad pos-
sidendum pplm̄ iudaicū errore exce-
catum. ⁊ sic facta sunt nouissima hui⁹
populi peiora prioribus Mathei. xij.
quia status populi iudaici peior ē mō
q̄ꝫ fuit a principio ante legē datā et sic
maiorem potestatē sup eum demones
habēt q̄ꝫ sup alteꝝ q̄ꝛ regressus dyabo-
lus ad pplm̄ iudaicū assumit septem
spūs nequiores se ⁊ ingressi habitant
ibi Marci. xij. ꝑ quos septem spiritus
vniuersitas vitioꝝ intelligitꝛ. Sȝ rema
nent due difficultates. Prima est si de
mones possunt facere miracula. Re-
spondetur ꝙ solus deus pōt facere mi
racula. Vnde cum aliqua virtus fini

ta ꝓprīū effectum operaꝛ ad qḡ de-
terminaꝛ non est miraculū licet posset
esse mirꝛ alicui q̄ illam ꝟtutem non cō
ꝓrehendit sicut mirū videꝛ ignaris ꝙ
magnes trahit ferꝛ vel ꝙ aliquis par-
uus piscis sit retinens nauē. Cum er-
go dyabolus sit creatura ꝛ notum est
ꝙ oīs creature potentia est limitata
ad aliquē determinatū effectuꝫ vel ad
aliquos. quicq̄d ergo virtute dyaboli
vel cuiuscunqꝫ creature fit non ꝑt dici
miraculum ꝓprie. Et si sit mirꝛ creatu-
re ꝟtutem illius nō ꝯprehendenti. Qꝛ
aūt fit ꝟtute diuina cum sit infinita ve
re miraculum est cū de se incōprehen
sibilis est. Vñ ꝛ Aug⁹. scđo de ciuita.
dei ca. xviij. loquens de grauitate ꝑse-
cutionis antichristi. s. ꝑ quē illā oꝑabi
tur dicit tunc soluetꝛ sathanas qꝛ ꝑ illū
antixp̄s in omni sua virtute mirabili-
ter q̄dem ꝫ mendaciter oꝑabiꝛ. Seq̄ꝛ
enim deus dyabolū ista ꝑmittet face-
re iusto suo iudicio q̄uis faciat ille int
quo malignoqꝫ consilio demones er-
go nō faciunt miracula ꝫ quedā mira
Et si dicanꝛ miracula sunt falsa quo-
niam mortales sensus per fantasmata
decipit vt qđ non facit facere videaꝛ. ꝛ
talibus signis ꝛ falsis miraculis sedu
centur q̄ seduci merebunꝛ ꝓ eo ꝙ dile
ctionem veritatꝭ non receperūt vt sal-
ui fierēt. Et iđ dicit apl's. ij. Thessa. ij.
mittit eis deus oꝑationem erroris vt
credant mendacio. Demones tñ ꝓprie
ꝟtuti dimissi possunt facere ea q̄ cau-
sari pñt ex motu locali ꝛ ꝯsequenꝛ pos
sent ignem de celo aereo inferi⁹ emitte
re ꝛ ventū turbinis ꝯmouere sicut ptꝫ
Job primo. Et isto mō antixp̄s faciet
ignē de celo descendere ꝑmittēte deo
demōis ptāte. vt ptꝫ Apocaꝛ. xiij. Sci
endum etiā ꝙ fm ꝙ dicit Hiero. ꝙ li-
cet ꝟtute magica possint aliqua mira-
cula fieri. vt illa que ꝑtinent ad curiosi
tatem tm̄ ꝛ vanitatem sicut symon ma
gus faciebat statuas ambulare loqui
ꝛ ridere ꝛ similia. vt habeꝛ i itinerario
clementis. Sed illa que sunt salubria
vt curatio languidoꝝ illuminatio ce-
corum ꝛ hmōi nō possunt magicis ar
tibus siue a demonib⁹ fieri. Et ideo ta
lia cum fiunt debent attribui ꝟtuti di-
uine qualia xp̄us faciebat. Et si dicas
ꝙ in vita sancti Bartholomei legim⁹
ꝙ quidā demon curabat infirmitates
Respondeꝛ ꝙ hoc faciebat non sanan
do ꝫ a lesione quaꝫ faciebat cessando.
Scđa difficultas est si demones sunt
differentes potestate volo dicere si in-
ter demōes sunt ꝑncipatus q̄bus alij
alijs potentiores dicanꝛ. Respondeꝛ
ꝙ sic quia de dyabolo dꝛ Job. xlj. ꝙ ip
se est rex suꝑ filios superbie. ꝛ mgr̄ sen
tentiaꝝ scđo. distinctione. vj. ca. iiij. di-
cit ꝙ durante mundo angeli angelꝭ ho
mines hoībus demones demonibus
presunt. ꝛ fm gradus scientie hñt g̃d⁹
ꝑsidentie. Item suꝑ illo Matth. xxv.
Ite maledicti in ignem eternū q̄ para
tus est dyabolo ꝛ angelis eius. dic̄ ei⁹
rōne subiectionis fm glo. Sꝫ obijceret
aliquis si principat⁹ ꝛ ꝑlatio est inter
demones aut erit in eis ꝑ naturaꝫ aut
ꝑ violentiā aut de iure. Non ꝑ naturā
q̄a tunc in iudicij die inter eos ꝑlatio
non cessaret qđ est ꝯ sacrā scripturam
qꝛ tunc euacuabit xp̄s oēm ꝑncipatū
ꝛ ptātem. Nec ꝑ violentiā qꝛ tūc semꝑ
essent discordes cū tñ sꝑ concordent ꝯ
hoiem impugnandū. Nec etiā de iure
qꝛ sꝑ ꝑciperēt ꝯ deū in quo nō est obe-
diendum. Itē fuitus ē introducta ꝓ-
pter pctm̄. vt dicūt theologi ꝙ̃ si est ser
uitus inter demones tūc lucifer cū sit
sūmus pctōr deberet oib⁹ subici cuius
ꝯtrarium dixit Job. s. ꝙ ipe est rex su
ꝑ filios suꝑie. Rñdetur ꝙ sicut multi
latrones principi latronū voluntarie
se submittūt vt in vnū ꝯuentāt. s. in ra-
pina sic oēs demones lucifero se volū

tarie subijciũt vt in vnũ conueniãt cõ-
tra hominẽ impugnando. Vñ ⁊ eadẽ
prelatio est inter demones assumpta
voluntarie sicut inter angelos de iure
diuino rõne ꝑeminentie naturalis vt
diuine institutionis ⁊ sicut cuilibet re
gno ⁊ prouincie prefigit̃ vnus angel⁹
bonus tanꝙ̃ princeps vt colligit̃ ex il
lo Daniel. x. Princeps regni persarũ
restitit mihi. xxj. diebus ⁊ nũc reuertar
vt prelier aduersus ꝑsaꝝ principem et
paulopost. Cũ em̃ egrederet̃ apparuit
princeps grecoꝝ ⁊c. Sic etiã cuilibꝫ re
gno ⁊ ꝓuincie ꝑfigit̃ a demonib⁹ vn⁹
demon tanꝙ̃ princeps. Ex quo etiã se
quit̃ ꝙ sicut cuilibet ciuitati ⁊ cuilibet
castro ꝑfigit̃ a deo vnus angelus bo-
nus de negocijs cõibus curã hñs quã
tum sibi possibile est sic etiã cuilibet ci
uitati ⁊ castro ꝑfigit̃ a demonib⁹ vnus
demon ad negocia cõia ꝑturbanda ꝙ̃
tum sibi possibile est. Sequit̃ etiã ter-
cio ꝙ sicut cuilibet archiep̃o ⁊ ep̃o ⁊ sa
cerdoti ꝑrochiali ꝑfigit̃ a deo vn⁹ an-
gelus bonus curã hñs de negocijs ad
salutẽ aĩaꝝ ꝑtinentib⁹. Sic cuilibet ꝑ
dictoꝝ ꝑfigit̃ a demonibus vn⁹ demõ
curam habens de ꝑturbatõne salutis
aĩaꝝ ⁊ ꝙ̃nto sanctior est ꝑsona tãto po
tentior est dyabolus ei assignat⁹. Et ni
si deus gloriosus cuilibet officio prefi
geret aliquem angelũ oĩa cõia officia
demones impedirẽt. Infert̃ etiã ex ꝑ
dictis ꝙ nõ solũ vn⁹ demõ est ꝑnceps
alioꝝ demonũ ꝫ etiã maloꝝ hoim. vñ
in euangelio dyabolus sꝑ vocatur ꝑn
ceps huius mũdi q2 dñat̃ hoibus mũ
dialiter viuentib⁹ inꝙ̃tũ se ei subiciũt
per pctm̃.

De bello demonũ post casuꝫ de celo.

Sexta considera-
ratio ẽ de bello demonũ postꝙ̃
ceciderũt de celo vsqꝫ ad aduentũ xpi

Videns em̃ dyabolus se expulsũ a ce
lo i mag̃ tñ ꝑtãte relictũ cogitauit quõ
possit displicere deo in oib⁹ sibi ꝯtrari.
⁊ q2 vidit primũ hoiez in terrestri ꝑa-
diso collocatũ innocentia decoratũ ac
oim bestiaꝝ pisciũ ⁊ volatiliũ dñm nec
non possessuꝝ in celo sedes q̃s ipse cũ
sibi adherentib⁹ ꝑ supbiam amiserat.
Doluit vehementer ⁊ inuidẽs ei⁹ feli-
citati ꝓposuit ipm debellare ⁊ totalit̃
inficere cognoscens ꝙ ex putrida radi
ce non pñt nisi poma vermiculosa ge-
nerari. Bellauit g̃ cũ hoie ꝑmo ꝑ me-
dium mulieris ⁊ miser hõ licet eẽt for
tior demone ꝑ innocentiã ꝓiect͛ tñ ar
mis innocentie sue vt mulieri ꝯplace-
ret r̃licto deo ⁊ tradita ꝑadisi castro si-
bi ꝯmisso inimico dei. s. dyabolo nega
ta obedientia regi supꝰno. s. deo libere
se tradidit ꝓditor fact⁹ in manib⁹ dya
boli. ⁊ sic habita victoria de hoie ꝑmo
indignatus de⁹ ꝓpter ꝓditionẽ ⁊ q2 sic
armis innocẽtie ꝓiectis captiuũ dya-
boli se fecerat cũ posteritate sua eiecit
ipm de terrestri ꝑadiso Geñ. iij. ⁊ mi-
sit ipm i exiliũ locũ bestiaꝝ ⁊ lacrima
rum vallẽ. Expulso g̃ hoie ꝑrio de ꝑa
diso gaudẽs nõ modicũ dyabol⁹ cogi
tauit quomodo amplius possit displi
cere deo ⁊ videns duos filios adam. s.
abel ⁊ cain quoꝝ primus erat a deo di
lectus. bellauit contra eos ꝑ artem di
uisionis ⁊ inuidie ⁊ deuicit. Cain qui
fratrẽ suum abel occidit Geñ. iiij. bel
lauit etiam contra filios. Sed ꝑ carnis
concupiscentiã ⁊ deuicit eos cum scili
cet acceperunt filios hoim. s. descẽden
tium de cain ex quib⁹ ꝓcreati sunt gi
gantes a seculo viri famosi Geñ. vj. ⁊
cum viderat multiplicatuꝫ genus hu
manum bellauit ꝯ eum per luxuriam
⁊ tam viriliter pugnauit ꝙ deuicit eũ
sic ꝙ i toto genere humano soluꝫ octo
persone mundi ab illo vicio reperte
sunt immunes. De alijs autez scriptũ

eſt ꝙ omnis quippe caro corrūpat vi-
am ſuam ꝓpter qđ indignatus eſt de⁹
mundū caſtigauit diluuio generali in
tm̄ ꝙ ſolum dicte octo ꝑſone in archa
noe libate ſunt. vt ptꝫ Gen̄.vij.⁊.viij.
Per quas iteꝝ ꝓpagatū eſt genus hu
manum.bellauit ꝯ filioſ noe ⁊ deuicit
cham cū ꝯ paternū honorē verēda pa
tris diſcooperuit.Gen̄.ix.ꝓpter quod
meruit maledici bellauit ꝯtra chalde-
os ꝑ ydolatriam ⁊ deuicit eos cū ignē
adorauerūt.Gen̄.xj.Bellauit ꝯ genuſ
filioꝝ noe.⁊ deuicit eos ꝑ ſupbiam vo
lentes turrim edificare que vſqꝫ ad ce
lum ꝑtingeret ꝓpter qđ indignatus de
us vnū labiū qđ ante erat diuiſit ⁊ cō-
fudit.vt patet Gen̄.xj.bellauit ꝯ zodo
mas ⁊ gomorreanos ⁊ deuicit eoſ per
pctm̄ ꝯ naturā ꝓpter qđ indignat⁹ de⁹
igne celeſti deſtruxit illas quinqꝫ ciui
tates cū habitatoribus eoꝝ ⁊ cūcta ter
re virentia exceptis ſolū loth vxore et
filiabus ſuis.vt ptꝫ Gen̄.xx.Bellauit
ꝯ filios abrahe.ſ.yſaac ⁊ yſmahel. ⁊ de
uicit yſmael cū fuerit vir ſupbus ona-
ger paluſtris ſagittari⁹ ⁊ ydolatra peſ-
ſimus.vt ptꝫ Gen̄.xxij.Bellauit ꝯ fili
os yſaac.ſ.iacob ⁊ eſau et deuicit eſau
ꝑ gulam vendidit em̄ ṗmogenita pro-
pter lenticulā Gen̄.xxvj.De his in ꝑ-
ſona dei dicit ꝓpheta iacob dilexi.eſau
aūt odio habui.Bellauit etiaꝫ ꝯ filios
iacob.q̄ cum eſſent.xij.deuicit.xj.eoꝝ
ꝑ crimen peſſimū ⁊ inuidiā ⁊ facti ſūt
venditores fratris ſui innocentis Jo-
ſeph Gen̄.xxvij.ꝓpter qđ indignatus
eſt deus tradidit eos ī captiuitatē qua
dringentis ānis ⁊ vltra in egyptū.Bel
lauit etiam contra egyptios ꝑ crudeli
tatem intantū vt affligerent filios iſrł
n luto et latere ꝓpter quod permiſit
deus indurari cor pharaonis vt ad ni
hil pietatis moueretur.⁊ indignat⁹ de
us contra egyptios occidit primoge-
nita eoꝝ ⁊ ſbmerſit eos in mari rubro

filijs iſrael liberatis Exo.xiiij.Bella-
uit iterum contra filios iſrael per ydo
latriam ⁊ deuicit eos cum ſcꝫ fecerunt
vituluꝫ ⁊ adorauerunt propter quod
⁊ alia crimina quibus vulnerauit eos
indignatus deus peremit eoſ in deſer
to Gen̄.xxxiij.Sic ꝙ de ſex centū mi
libus qui exierunt de egipto ſolū duo
ſcilicet caleph ⁊ ioſue intrauerūt terrā
ꝓmiſſionis.Bellauit etiam contra fi-
lios iſrael in deſerto ⁊ deuicit aliquos
eoꝝ ꝑ murmurationē.ſ.dathan ⁊ aby-
ron ⁊ thore propter quod indignatus
deus aperuit terram ⁊ deſcenderūt vi-
uentes in infernū.ſicut patet Numeri
.xvj.Bellauit iteꝝ ꝯ filios iſrael ꝑ ho-
micidium ⁊ deuicit eos cum ſcꝫ occi-
derunt prophas amicos dei et imple-
uerunt hieruſalem ſanguine eoꝝ vſqꝫ
ad os propter quod ⁊ indignatus de-
us tradidit eos in captiuitatem baby-
lonie ſeptuaginta annis.Bellauit cō-
tra ſaul primum regem iſrael.⁊ deui-
cit eum per inobediētiam propter qđ
indignatus deus tradidit eos in capti
uitatem ⁊ ſcidit regnū iſrael ab eo pri-
mi Regum.xv.⁊ ipſe ſeipm̄ crudeliter
necauit.primi Regum vltimo.Bella
uit contra regem dauid per ſuperbiaꝫ
luxuriam ⁊ homicidium ⁊ deuicit eū
ſcilicet numerauit populum:ſcđi Re-
gum vltimo.Accepit Berſabee vxorē
vrie ⁊ interfecit vriam:ſcđi Regūꝫ.xj.
ꝓpter qđ indignatuſ deus licet penitꝰ
erit percuſſo populo non edificauit ſi
bi templum ſiue domum quā cogita-
uerat.Bellauit contra ſalomonem ꝑ
luxuriam ⁊ ydolatriam ⁊ deuicit eum
quia adamauit mulieres alienigenas
⁊ fecit multa templa ydolorum.vt pa-
tet tercij Regum vndecimo.Bellauit
contra Roboam per ſuperbiam ⁊ de-
uicit eū ꝓpter qđ indignat⁹ dn̄s rceſſit
iſrł a domo eius vſqꝫ in preſentem di-
em.vt patet tercij Regū.xij.Bellauit

contra Iheroboam ꝑ ydolatriā: ⁊ de
uicit eū: q2 peccare fecit isrl' vitulos au
reos adorando vide. iij. Reg. xij. Bel-
lauit cōtra sennacherib ꝑ suꝑbiā ⁊ de
uicit eū cum blasphemauit contra de-
um isrl'. ꝓpter qd indignatus deus per
cussit ꝑ angelū suū in castris assyriorū
centū ⁊ octuagintaquinqꝫ milia ⁊ ipm
occiderūt ꝓprij cū ydola in tēplo suo
adoraret. ptꝫ Esa. xxxviij. Bellauit cō-
tra nabuchodonosor ꝑ suꝑbiā ⁊ deui
cit eū cū fuit glificatus in edificio ba-
bylonis ꝓpter qd indignatus est deus
⁊ ꝓiecit eū a regno: ⁊ septē annis cum
feris habitabat sicut bestia Daniel. iiij
Bellauit cōtra olofernē principē mili-
tie nabuchodonosor ꝑ superbiā. gulā
⁊ luxuriam ⁊ deuicit eū: ꝓpter qd indi
gnatus est deus: tradidit eū in manus
sancte mulieris Iudith que ꝑscidit ca
put eius. Iudith. vj. Bellauit contra
aman ꝑ suꝑbiam ⁊ deuicit eū cū pre-
sumpsit ꝑimere isrl'. ꝓpter quod indig-
tus est deus: ꝑmisit q suspenderet pa-
tibulo ⁊ q deleret genus eiꝰ Hester. v.
Bellauit contra regē antiochū ꝑ suꝑ-
biam ⁊ deuicit eū cū dixit se facturum
irl'm congeriē sepulchri iudeorū. ꝓpter
quod indignatus est deus ꝑcussit eū
plaga insanabili viscerū suorū. j. Ma-
chab. ix. Bellauit cōtra vniuersū po-
pulū gentiliū ꝑ ydolatriā ⁊ deuicit eū
sicut ptꝫ Sap. xiiij. Cū ꝑ vniuersū or-
bem romani imperantes ydola adora
rent. Unde ⁊ tūc rome templū Pan-
theon erat cōstructū sic dictū. q2 simu
lachrū erat oim deorū. Contra alios in
numerabiles bellauit ⁊ varijs vulneri
bus pctorū infixis de eis viriliter triū-
phauit: ⁊ eorū aias captiuas post hanc
vitam ad inferos deducebat: quā ca-
ptiuitatē ⁊ miseriam deplorantes ꝑres
antiqui gemitibus inenarrabilibꝰ cla-
mauerunt ad deū: vt mitteret liberato
rem: dicentes. Ueni ad liberandū nos
dn̄e deus virtutū ⁊. ps. lxxix. ostēde fa
ciem tuā. i. filiū tuum humanatū ⁊ sal
ui erimus. Et iterū Esa. lxiiij. Utinā
disrūperes celos ⁊ descenderes. a facie
tua mōtes defluerent: ⁊ cū gemitꝰ hu-
mani generis audiret altissimꝰ misertꝰ
ste suꝑ eum: ⁊ misit in tꝑe plenitudinis
filiū suum redemptorem ⁊ liberatorē
⁊ tunc dyabolus finaliter bellauit con
tra filios isrl' ꝑ maliciam ⁊ inuidiam ⁊
deuicit eos. cū scꝫ occiderunt redēpto-
rem messyam suū. ꝓpter qd indignatꝰ
deus: tradidit eos in perpetuam capti
uitatem: sicut supre declaratum fuit li
bro primo ⁊ tercio.

De perditione domnij demonū in aduentu christi.

Septima cōsideratio est q demones in aduentu
xpi ꝑ iusticiam ꝑdiderūt dn̄ium suum
quod suꝑ genus humanū habebant.
Fecerat eñ grandem offensā dyabo
lus deo tam deceptorie ⁊ fraudulenter
contra dei voluntatē eius seruū tulit ⁊
fecit seruū suum. quo nō obstāte si vo-
luisset reconsiliari deo ꝓ eo sicut ꝓ ho
mine satisfecisset noluit tamen. imo ei
placuit semꝑ permanere inimicus dei
peccatū suū non recognoscens q non
erat in hoie: imo dolebat de peccato vt
deo reconciliaret. Et ideo ne dyabolꝰ
possit conqueri de iniusticia si forte de
us de sua potestate absoluta vt violen
ter sine aliqua satisfactione liberasset
hoiem ꝑ iusticiā. Debuit ꝑdere dn̄ium
qd supra hoiem tenebat. qui hō ex eo
q ab eo victus in ꝑadiso terrestri fue-
rat iuste seruꝰ suꝰ erat. Qr aūt deus i ta
li hoīs liberatione debuit vti iusticia ⁊
nō absoluta potētia. ptꝫ ꝓ tanto q2 deꝰ
est necessario iustus ⁊ taliter iustus q
non potest dici deus si nō intelligatur
iustus. Et iterū. q2 laudabilior est prin
ceps qui vtit iusticia q̄ potentia solū

Quũõ aũt primus homo nec omẽs ho
mines. nec oẽs ãngeli boni. nec etiam
om̃es demones simul nõ potuerũt sa-
tisfacere ꝓ hoie: ꝫ solũ deus ⁊ hõ vt de
claratũ est supra lib. iiij. cõsideratõe. v
in. iij. articulo fidei. Nõ em̃ totus mũ-
dus soluere valebat debitũ primi hois
vt Apoc. v. Nemo poterat in celo nec
in terra neqꝫ subtus terrã apire librũ
neqꝫ videre illũ. i. implere redẽptionẽ
humani generis q̃ ab eterno scripta fu
it in libro diuine dispositõis: vt ꝑ chri-
stũ solũ impleret. Librũ ergo ipe solus
aperuit: qꝛ solus penam crucis nobis
mortis debitoribus tulit. Vñ dixit ps̃
lxviij. Que nõ rapui scꝫ xp̃s tũc exsol
uebaꝫ. Mirabant̃ aũt hoies potestatẽ
magnã dyaboli ⁊ eius dñium sup hoi-
nes ⁊ dicebant illud Esa. xlix. Nunq̃d
tollet̃ a forti preda. i. humanũ genus a
dyaboli potestate. aut ꝙ captũ fuerit a
robusto saluũ esse poterit. Et rñdet de-
us ibidẽ. hec dicit dñs equidẽ ⁊ capti-
uitas a forti tollet̃: ⁊ qđ ablatũ fuerit a
robusto: saluabit̃ scꝫ ꝑ xp̃m. Unde seq̃
tur ibidẽ: q̃si musto sanguine suo iebri
abunt̃. ⁊ sciet om̃is caro qꝛ ego dñs sal
uans te redemptor tuus fortis Jacob.
Et cõfirmat̃ ꝑ dictũ saluatoris Johis
xij. Nũc iudiciũ scꝫ discretõnis est mũ
di: nũc princeps hui⁹ mũdi eijciet̃ fo-
ras scꝫ a dñio ⁊ ptãte tyrãnica sup hoi-
nes. Unde ipe dyabolus dicebat̃ prin
ceps mũdi: qꝛ dñat̃ in homibus mun-
do deditis. Et sic̃ dicit Paulus ad col
loceñ. ij. Expolians scꝫ christus princi
patus ⁊ potestates traduxit confident̃
id est dyabolum exterminauit longe a
potestate quẽ habebat. Et si queras đ
modo quẽ xp̃us tenuit vt vinceret dya
bolũ: ⁊ eius dñium auferret. Respon-
det̃ ꝙ fuit modus quo piscis capit̃ ha
mo sub esca absconso: qꝛ volens cape-
re escam nõ videns hamũ capit̃ ab ha
mo. sic christus volens preliari cũ dya
bolo in sua passione abscondit suã for
titudinẽ. suam pulchritudinem. suam
sanitatem. suã dignitatẽ in cruce. Cuꝫ
em̃ ꝑ virtutem fortitudinis deberet cuꝫ
dyabolo preliari totã eam abscõdit te-
nendo manus fixas ⁊ clauatas in cor-
nibus crucis. Vñ Abacuc in. iij. ca. lo
quens de cruce xp̃i dixit. Cornua scili
cet crucis in manibus eius ibi abscon
dita est fortitudo ei⁹. ⁊ patet fortitudo
sua ibi in abscõdita. qꝛ ꝑ eam vicit for-
tissimã mortẽ ⁊ fortissimũ dyabolum.
Nã sequit̃ in illo eodẽ ante faciẽ eius
ibit mors: egrediet̃ dyabolus ante pe-
des ei⁹ scꝫ victus ⁊ nudus a suo dñio ⁊
potẽtia quã primo tenebat. Abscõde-
rant em̃ demones laqueus mortis pe
dibus nr̃is in ligno sciẽtie boni ⁊ mali
Et ideo xp̃s abscondit eis laqueũ. vn-
de capti sunt in ligno crucis. Et idõ di
xit ps̃. Veniat illi scꝫ dyabolo laque⁹
quẽ ignorat ei ⁊c̃. Abscõdit etiã in cru-
ce suã pulchritudinẽ in turpitudinem
cũ esset preciosus forma p̃ filijs hoim
ps̃. xliiij. Ibi nõ erat ei species nec de-
cor absconditus vultus eius ⁊ despect⁹
Vñ nec reputauim⁹ eum. Esa. liij. Ab
scondit tercio suã sanitatẽ in infirmita
te: qꝛ vt dicit̃ Esa. cap̃. eodẽ. Nos repu
tauimus eũ q̃i leprosum ꝑcussuꝫ a đo
⁊ humiliatũ virũ doloꝝ ⁊ scientẽ infir
mitatẽ. Abscondit quarto suã dignita
tem in cõtemptũ ⁊ vtilitatẽ: qꝛ cũ latro
nibus ⁊ homicidis: cuꝫ iniquis ⁊ scele
ratis deputatus est Esa. cap̃. eodẽ. Cũ
tamẽ esset sũme dignitatis ⁊ excellen-
tie. qꝛ verus deus ⁊ verus hõ sicut fuit
declaratũ supra lib. j. Sic ergo in chri-
sti passione egressus est dyabolus vi-
ctus ante pedes eius ꝑdita potestate ⁊
dñio liberato hoie ab eius captiuitate
Et ideo in figura hui⁹ legit̃. j. Reg. xvij
ꝙ dauid occidit leonẽ ⁊ predam ei⁹ tu
lit ab ore hui⁹ leonis. Petebat ꝓphe-
ta liberari dicens. Salua me ex ore le

onis.ps̄.xxj.Et in signū victorie habi
te ligauit xp̄us humani generis inimi
cum scȝ dyabolū.ꝛ sic ante faciem iuit
mors.i.dyabolus victus ꝛ ligatus sic̄
in triumphis victi solent ire antevicto
rem ligati. Vnde Apoc̄.xx.Apprehē
dit draconē serpentē antiquū qui ē dy
abolus ꝛ sathanas ꝛ ligauit eū ꝑ ānos
mille.i.vsq̧ ad tp̄s antichristi:ꝛ ponit
ibi tempus determinatū ꝓ indetermi
nato.Et qꝛ tunc resumet violentaȝ po
testatē:ꝛ exiet ꝑ affluentē malignitatē
vt mittat pp̄l'os in errorem . Ideo tūc
dicit solui. Signū aūt manifestuȝ ꝑdi
tionis dn̄ij demonū fuit cessatio ydola
trie in vniuerso mūdo ad predicatōnē
christi ꝛ apl'orū ꝑ quam ydolatriaȝ fe-
re vniuersum orbem captiuuȝ tenebat
cū ydolis.vt deus coleret.

De ꝓprietatibus ꝛ malicia demonum.

Octaua cōsidera-
tio est ď ꝓprietatibus ꝛ malicia
demonū.Circa primū vt notat Johis
iiij.Christus assignauit tres ꝓprietates
precipuas diaboli.Prima ꝙ est homi
cida ab initio.quia homo in specie hu
mana ponit ꝑ aiam.Idō ille magis ꝓ
prie est homicida q̇ aiam interficit per
pctm̄ mortale q̄ȝ iste q̇ interficit corpꝰ:
ꝑ quod homo ꝯuenit cū brutis. Hoc
aūt fecit dyabolus a principio mūdi.
quia ꝑ suggestionem eius primū pec-
catū homini contigit:ꝛ in hoc officio
continue ꝑseuerauit.Secūda proprie
tas dyaboli ibideȝ est ꝙ in veritate nō
stetit.i.in debita obedientia ad deum.
Res em̄ dicunt vere inq̄ȝtum confor-
mant veritati prime a qua veritate de-
uiauit dyabolus per peccatū superbie
Tercia est ꝙ mendacium ex ꝓpriis lo
quit.id est ex habitu malo in quo ē ob
stinatus.ꝛ subdit causa.qꝛ mendax est
ꝛ pater eius.i.ipsiꝰ mendacij. Qui em̄
mendacia ab aliis inuenta soluȝ refert
mendacia dicit ȝ qui ea facit mendax
dicit ꝛ ꝓpter hoc dyabolus dicit pater
mendacij.qꝛ primū mendaciū adinue
nit dicens mulieri Gen̄.iij. Nequaq̄ȝ
moriemini.Sed est difficultas cū sint
mendaces si possunt demones cōpel-
li ad dicendū veritatē.Dicit ꝙ sic.Cō
pellunt em̄ fallaces spūs ad dicenduȝ
veritatē ꝛ salubria nobis:sicut exēplifi
cat btūs Augꝰ.viij.de ciuit.dei cap̄.x-
xvj.de dolore demonū q̇ loquebant ꝑ
hermen antixp̄i aduentū de suis futu-
ris penis apud memorias sctōrū mar-
tyrū quas iminere cernebant. In mul
tis em̄ ait Augꝰ.talibus locis torquen
tur ꝛ confitent ꝛ de possessis hoim cor
poribus eijciunt.Sūt ꝛ alie vigiti due
demonū ꝓprietates quarū viginti nu-
merant in.ij.lib.sūme veritatis theolo
gice scȝ ꝙ sūt spūs impuri humani ge
neris inimici mente rōnales nequitia
subtiles.nocēdi cupidi ꝑ supbiam tu-
midi sꝑ in fraude noui imutant sensus
inq̄nant effectꝰ vigilantes turbant dor
mientes ꝑ somnia inquietant morbos
inferūt tempestates concitant in ange
los lucis se transformant.sꝑ in infernū
suū secū portant . In ydolis diuinum
cultū sibi vsurpant.sꝑ bonis dn̄ari ap
petūt magice artes ꝑ eos fiunt bonis
ad exercitiū dant semꝑ fini homis insi
diant.hec ibi.Vicesimaprima demo-
nū ꝓprietas est ꝙ sꝑ ambulant in cir-
culo.Vn̄ ps̄.ď demonibus ait.In cir
cuitu impij ambulāt.Itē cū dn̄s que-
reret a sathan Job.j.Vnde venis.Re
spondit.Circūiui terraȝ ꝛ ꝑambulaui
eam:qď quadruplr̄ intelligi pōt.ꝑmo
sic.Circūiui terrā.i.data est mihi vl'is
temptādi diligentia:qꝛ pauci sunt in q̇
bus nō habeant locum vestigia mea.
Secūdo sic exponeret dyabolꝰ si pos-
set inclinari ad suū pctm̄ cognoscēduȝ

Circũiui terram.i.in hoc me ostendo remotũ a virtute ꝛ obstinatũ in malo q꞉ sꝑ sum in circũferentia ꝛ nunꝙ̃ pos sum venire in lineam ꝑ quã veniaꝫ ad mediũ quod est virtus. ¶Tercio sic circũiui terram ꝓpter anxietatẽ laboꝛuꝫ Vñ glo.sathan laboꝛans terrã circuit. q꞉ quietus in dei culmine stare cõtem psit. ¶Quarto sic circũiui terrã ꝓpter h̄ ꝙ dyabolꝰ ẽ serpẽs toꝛtuosus.vñ Esa. xxvij. Visitabit dñs sup leuiathan ser pentẽ toꝛsuosũ.ꝛ sicut motus circularis ꝗ̃tũ est de se nunꝙ̃ cessat.sic ꝛ dyabolus nunꝙ̃ quiescit.ꝛ q꞉ sꝑ in circulo est ideo nunꝙ̃ rectus:ꝫ magis toꝛtuosus est.Recte ĝ dicit̃ de demonibꝰ recte in circũitu impij ambulant.Et si queras qualiter circũit dyabolus.Respondit glo.sup illo verbo.i.Petri.v. Circũit querẽs quem deuoꝛet:dicens. Circũit tanꝙ̃ hostis obsidens muros clausos exploꝛat an sit ꝑs aliqua muroꝝ minus stabilis cuiꝰ additu ad interioꝛa penetret. Offert oculis foꝛmas illicitas ꝛ faciles voluntates ꝛ visu destruat castitatẽ.aures ꝑ canora tẽptat ꝛ molleat xp̄ianũ iniurijs lacescẽtibus ad cedẽ instigat.honoꝛes terrenos ꝓmittit vt adimat celestes.ꝛ cũ latenter nõ põt fallere apertos addit terroꝛes. in pace subdolus in ꝑsecutõne violẽtꝰ cõtra quẽ tm̃ animꝰ debet esse patꝰ ad resistendũ q̃ntũ ille patus est ad repugnandũ.Hec ibi.Vicesimascd̃a dmonũ ꝓpꝛietas est ꝙ sunt crudeles imo ſęuissimi:ꝛ est crudelitas demonis in tribus. Primo in ꝑsidendo.vñ Esa.xix. Tradã egyptũ in manu demonioꝛum crudeliũ.Scd̃o demon est crudelis i puniẽdo Prouerb.xvij.Semp iurgia querit malus.angelus aũt crudelꝭ mit tet̃ cõtra eum.¶Tercio est crudelis i nõ miserendo.Ihere.vj.Crudelis ẽ ꝛ nõ miserebit̃.ꝛ.i.Petri.v.Aduersariꝰ vester diabolus tanꝙ̃ leo rugiens circuit querens quem deuoꝛat. Est em̃ figuraliter bestia illa de qua dicit̃ Gen.xxxvij.Fera pessima deuoꝛauit filiũ meũ ioseph.Multe alie sũt ꝓpꝛietates demonũ quas nõ sufficere calamo explicare.ido hec sufficiãt ꝑ p̄nti. Videndũ est ĝ de scd̃o scꝫ de malicia demonũ q̃ q̃druplr̃ explicare põt.Primo demones aliq̃ modo suadũt bonũ:ꝫ nõ ꝓpt bonũ ꝫ ꝓpter malũ finẽ:vt cũ instabilibus hoibus in bonũ suadẽt ingressũ religionis.sciẽtes ꝙ nõ ꝑmanebũt sed apostatabũt.Non aũt talia suadẽt stabilibus hoibus in bonũ.Secundo demonũ malicia ostendit̃ cuꝫ decipiunt hoiem suadendo malũ sub specie boni.vt piurare ꝛ iuramentũ falsum facere ꝓ rebus alterius conseruãdis.¶Tercio demonum malicia ostenditur cuꝫ decipiunt hominem disuadendo bonũ tanꝙ̃ nociuũ:vt cũ disuadet ꝓbo ꝛ stabiliviro ingressuꝫ religionis ne de h̄ peniteat ꝛ egrediẽs confundat̃.In cuius ꝑsona Bernardus sic loquens ait. Noli inq̃t pꝛecipitanter agere.diu cõsidera diligenter intuere: magnũ ẽ qd̃ ꝓponis ꝛ opus egens magna deliberatione.expireꝰ ꝙ possis amicos cõsule ne post facta penitere cõtingat. Cõtra cuiꝰ consiliũ Bernardus subiũgit.hec est sapiẽtia mũdi aialis ꝛ dyabolica inimica salutis suffocatrix vite.marer tepiditatis eiꝰ que solet deo vomitũ ꝓcurare.Cũ em̃ v̄bũ dei esse non dubites: q̃d opus es deliberatõne vocat te magni ꝯsilij angelus.Quid ergo adhuc cõsiliũ pꝛestolaris.quis em̃ sapiẽtioꝛ ꝛ fideliori illo.ab oꝛe putei iehenne cripioꝛ ꝛ cõsiliũ petã amicos cõsulat q̃ non legit inimici hoies domestici eiꝰ Michee.vij. Supꝛadicto modo dyabolꝰ malicia sua aliq̃n disuadat aliquibus oꝛationẽ vel elemosinan:ne ꝑ hoc incurrat vanam gloꝛiam.Quarto dmonũ malicia ostenditur cum decipiunt

dominē dissuadendo malū vt ducant ad penas. aliq̄n intēpantiam in victu et in somno: vt inducāt indiscretaȝ abstinentiā q̄ est peius: ⁊ sic ei⁹ malicia mille nocēdi modos hȝ. xvj. q. ij. cap. visis sp. Rugit aduersus hoīes q̄ quidē rugitus nihil aliud est q̄ ei⁹ volūtas ⁊ ardētissima cupiditas nocēdi. Vn̄ glo. sup hoc verbo tanq̄ leo rugiens dicit. Sicut rugitus leonis impedit aures ne aliū sonum recipiant. sic dyabolus fideliū mentes terrēdo vel illicita ingerendo a via veritatis ne vocē xp̄i audiant auertit. Et si queras nūquid sp̄ crescit malicia dyaboli. Ad qd̄ rn̄det doctor seraphicus Bonauētura in. ij. lib. sn̄iarū q̄ in dyabolo crescit malitia voluntatis q̄tū ad vim administratiuā q̄ cōuertit ad hoiem: ſ nō q̄tū ad contemptiuā q̄ est simplex ⁊ auersus a deo. q̄ q̄tū ab hanc nō est in statu demerēdi. Sed nunq̄d malicia demonū aliq̄ via impediri pōt: dicit q̄ sic. Quadrupl'r em̄ impediri pōt. Primo p terminum pc̄ti positū a deo. Secundo p resistentiam bonoꝝ spirituū. Habet em̄ angelos. vnū bonū ad custodiā ⁊ vnū malū ad exercitiū. Tercio p liberū arbitriū homis nō cōsentientis. q̄ dyabolus neminē vincit nisi volenteȝ ab eo vinci. Vn̄ ambrosi⁹ de vita btā ⁊ ponit xvj. q. j. ca. Non est. Voluntariū militem elegit sibi xp̄s: voluntariū sibi sernū dyabolus actionat. neminē iugo seruitutis astrictum possidet nisi se ei prius peccatoꝝ ere vendiderit. Quarto ꝑpter peccati abhomina tionē. quia demones nobilioris nature detestant peccata vilia. Hec sufficiant ꝓ p̄senti de ꝓprietatibus ⁊ malicia demonū.

De bello demonū post aduētum christi vsq̄ ad diem iudicij.

Nona considera‑tio est de bello demonum post christi aduentū vsq̄ ad diē iudicij. vn̄ licet demones ꝑdiderant ꝑtātem quā primo sup humanū genus habebant. ⁊ eoꝝ princeps victus ⁊ ligatus vsq̄ ad prefinituȝ tp̄us sit in inferno. vt supra declaratū est cōsideratiōe. iiij. Permittunt tamē demones habere cōsilia sua cū suo principe lucifero ⁊ temptare homines ꝓ eoꝝ exercitio: ⁊ vt istud bellū possimus intelligere imaginemur ecclesiam fideliū tantū vnam ciuitatem dei: que dicat fidei fortaliciū: vel ciuitas iustificatōnis siue bone cōsciētie que duodecim ꝑfectionibus decorat: Primo est in situ cōgruenti. q̄ in medio vbi virtus habitat longe ab extremis scȝ vicijs ⁊ pc̄tis. Secūdo est pulchra ⁊ excellens. q̄ maior pulchritudo hois est in bona cōscientia. Tercio est in securitate: quia non timet aduersa. Quarto est sana: q̄ in bona cōscientia nō potest habitare infirmitas peccati. Quinto est situata in loco delectabili q̄ nunq̄ est vera delectatio vbi non est quies cōscientie. Sexto est in bona dispositione: q̄m in circulo edificata est ꝑ operū ꝑfectionē. Septimo habet cōcordiam ciuiū. q̄ sp̄ hō in statu iustificatōis diligit ꝓxim suum sicut seipm̄ Octauo habent priuilegioꝝ abundātiam: q̄ nō ē sub lege pc̄ti. Nono quia habēt victualiū abundantiaȝ. q̄ nihil ibi deficit vbi grā abūdat. Decimo hȝ bonū regimē cū volūtas rōnis sibi sb̄ijciat. Vndecimo est libera a captiuitate ꝑ xp̄m: ⁊ etiā q̄ bona cōsciētia nō est sub seruitute diaboli. Duodecimo hȝ amorē ⁊ charitateȝ qd̄ pulchrificat totā ciuitatē. Ista est illa ciuitas irl'm descēdens de celo ornata a xp̄o sic spōsa pulchra ⁊ excellens vbi ip̄e habitat ꝑ grām deq̄ Apoc. xxj. Huic ciuitai

pulcerrime vt fortissima esset xp̄us po
suit murū antemurale: ⁊ fossatuꝫ mu
rus est charitas que om̄ia sustinet hūc
custodire debent prelati ecclesie: ep̄i ⁊
clerici q̇ stare debēt ad portam ciuitat̄
vt si venerit aliquis de pugna dyaboli
vulneratus ꝑ pctm̄: dent sibi medici-
nam penitētie: ⁊ si venirēt paupes in-
digētes tribuant eis de bonis ecclesie
q̄ꝛ bona clericoꝝ pauperū sunt. Secū
do posuit antemurale ꝙ est iusticia et
equitas q̄ sunt in defensionē muri. ⁊ h̄
antemurale defendere ⁊ custodire de-
bent principes xp̄iani q̇ positi sunt ꝓ
iusticia ministrāda in mūdo. Vn̄ sap.
j. dicit̄. Diligite iusticiā q̇ iudicat̄ ter-
ram. Hi etiam debent ad portas ante
murale: vt si forte inimici venerit et vo
luerint impugnare murū cum fuerint
inter murū ⁊ antemurale eos capiant
⁊ faciant iusticiaꝫ expedientē. Tercio
posuit xp̄s predicte ciuitati fossatū ꝓ-
fundū qd̄ est humilitas. Istud custo-
dire debēt religiosi q̇ debēt esse funda-
ti in vera humilitate: ⁊ eā oibus venie-
tibus predicare. Quid dicā de hac ci-
uitate: si tales sūt custodes vere ip̄a est
gl̄iosa ⁊ habitans in cōfidentia sopho
nie. Scd̄o gl̄iosa q̄ntum ad pulchritu-
dinē ⁊ habitans in cōfidentia q̄ntū ad
sua magna fortalicia. Merito ḡ glori-
osa dicta sunt de te ciuitas dei. ps̄. teste
Talis fuit hec ciuitas in primitiua ec
clesia qñ ip̄is fidelibus erat cor vnum
⁊ aīa vna: vt legit̄ in Acti. Vidēs ergo
dyabolus felicitatē ⁊ gl̄iaꝫ predicte ci-
uitatis: doluit vehemēter cognoscens
ꝙ in ea multe aīe liberate a manibꝰ eiꝰ
ad sedes celestes vnde ip̄e ceciderat an
geloꝝ manibus cū gaudio ferebantur
nō curans debellare iudeos. saracenos
nec hereticos ⁊ alios obstinatos iuxta
dictū Gregorij. q̄ꝛ illos temptare negli
git q̄s quieto iure se possidere sentit.
Cogitauit ꝙ predictā ciuitatē debella-
re posset ⁊ primo inter cetera excitauit
contra eam ꝑsecutionē gentiliuꝫ q̄ du
rauit toto tp̄e apl̄oꝝ ⁊ ducentis annis
vltra. In qua ꝑsecutōe ⁊ bello vltra. cc
milia hoim̄ vtriusqꝫ sexus ꝓ veritate fi
dei ⁊ zelo ciuitatis iustificatōis siue bo
ne cōsciētie martyrio coronati sunt sic̄
libro. j. cōsidera. iij. articulo. j. in examī
ne. iij. latissime declaratū fuit. In quo
bello nihil lucratus est diabolus ꝫ po
tius miserabiliter victus ab illo bello
cessauit cū ꝑ talē ꝑsecutionē plus mul
tiplicarent̄ fideles ⁊ fortioꝛ efficiebat̄
ciuitas iustificatōnis vere fidei ⁊ bone
cōscientie. Suscitauit etiā bella hereti
coꝝ: quorū hereses ꝑ diuersa ꝯsilia ex-
aminate dānate sūt: ⁊ pl̄imi eorū igne
cremati: sic ꝙ eoꝝ in publico nō ē vox
neqꝫ sonus: licet in occulto nimiū seui
at ista pestis. sicut. s̄. lib. ij. declaratum
est. quare cū sit maliciosissimꝰ: vt in p̄-
cedenti cōsideratōne dictū fuit non va
lens quiescere. Cogitauit cōtra p̄dictā
ciuitatē aliam edificare que dicet̄ baby
lonie. i. confusionis ⁊ dyabolica cuius
fundamentū posuit contemptū dei su
per qd̄ edificauit duodecim abusiones
que sunt principes. iniustus. curialis
adulatoꝛ. miles sine fide. cōsiliariꝰ sine
veritate. cōmissarius sine pietate. pre-
latus sine caritate. aduocatus de rapa
citate. clericus ignorās. religiosus suꝑ
bus. mercatoꝛ falsus. iuuenis sine ve-
recundia. ppl̄s sine amicicia. Murus
predicte ciuitatis dyabolice dicit̄ ani-
mositas ⁊ diuisio. Antemurale dicit̄ i-
iusticia ⁊ oppressio. Fossatuꝫ v̄o dicit̄
suꝑbia ⁊ ambitio: ⁊ sic in oibus ista ci-
uitas cōtrariat̄ prime ciuitati. De his
duabus ciuitatibus dicit Augꝰ. de ci-
uita. dei. Duo amores fecerūt sibi du-
as ciuitates: q̄ꝛ vna incipit a ꝯtemptu
sui vsqꝫ ad amorē dei. ⁊ hec est ciuitas
iustificationis. Alia v̄o incipit a contē
ptu dei vsqꝫ ad amorē sui: ⁊ hec est ciui

tas diaboli et destructionis. Cum ergo ex diuina pmissione vidit dyabolus se potentē ad expugnandū magna pte p̄dictam ciuitatē ordinauit exercitū suū in triplici acie. In prima posuit capitaneū sathan. in scđo beelzebub. i tercio vo mamonā. Prim⁹ capitaneus bellauit et cōtinuo bellat cōtra religiosos q̄ custodiūt fossatū. et p̄dictus dyabol⁹ portat p armis suis supbiā. simulationē et ambitionem. Cōmittit ergo inter vtrosq; durū bellū et vulnerati sunt ac trucidati specialr plurimi religiosi si q̄ ferūt habitū humilitatis in corpe et leonē supbie in corde. exterius apparent hoibus humiles capite in terrā inclinato: s corde sūt altiores celo. Pn vidi tēporibus meis duos religiosos duorū ordinū informatorp q̄ a mūdo segregati: sancti viri mundū cōtemnentes exterius videbant sic victos a demone q̄ sua claustra relinquētes mūdanis fauoribus adherētes epi facti sūt nō vocati: s vt erūnas fugerent ordinū suop q̄ fuit in magnā confusionē p̄dictarū religionū et causa multarū murmurationū. Ipi vo facti sunt inuerecūdi: ac si nihil eop statui indecens fecissent vt surdi in omnibus ptransibant. Bellat etiā dyabolus cū aliis religiosis p ambitionē: et intantū vulnerat eos ambitione miserabil. q̄ cū non efficiunt p̄lati in ordine int dei seruos viuere nō possunt imo exeuntes ad alios se trāsferūt vbi possunt suas ambitiones implere non attendentes q̄ cū ppl'i xpm voluerunt facere regem fugit in montem Ioh. vi. Charitas etiā nō est ambitiosa. i. Cor. xiii. sup quod dicit Augusti. Ocium sanctū querit charitas veritatis negocium suum suscepit. necessitas charitatis quā sarcinā si null⁹ imponit vacandū est veritati. si aūt imponit suscipienda est pter charitatis necessitatem. Alios aūt religiosos invenit dyabolus desiderantes visiones et reuelationes: et quia raro tale desiderium absq; radice superbie et presumptionis: seu vane curiositatis inuenit iusticia dei pmittente veniunt in illusiones et deceptiones dyaboli p quē modum seminat dyabolus in maiori parte temptatōnes spūales huius temporis: et indicat in corde illorū qui sunt ministri antichristi. et sic cadūt plurimi religiosi vulnerati supbia a demonib⁹ Eapropter fugiendū est tale desideriū sicut venenū cum non concedant visiones et reuelationes vere pter tale desiderium: sed solum procedunt ex pura bonitate dei et in anima existente in magna humilitate. timore et reuerentia et ferventi amore dei. Alios aūt religiosos vulnerat et precipitat dyabolus cum in orationibus quas faciunt sustinent aliquam consolationem que fundat in presumptione siue existimatione superba sui ipsius: aut inducente ipsos in ambitionē sui pprii honoris et glorie. aut in vita ista aut in paradiso: cum talis consolatio principaliter includat saturitatem et refectionem sue prie affectionis. Ex quo sequit multitudo maxima pessimorū viciorum et errop. et ideo talis consolatio fugiēda est oino: et solum illa est sustinēda que sequit ppriam cognitionē tuie pfectā sensibilitatem tue nihilitatis et tue imperfectionis cum magna subiectōne tue magnitudini et altitudini dei per altā reuerentiam: et cum magno desiderio honoris dei. quia in talibus vel similibus debet fundari talis consolatio Cauere etiam summe debent deuoti religiosi ab omni sentimento et visione q̄tumcunq; alta et q̄tumcunq; appareat certa si ducat eorum cor in opinionionem. presumptionē aut affectionē ptra aliquem articulum fidei aut ptra bonos mores et bonas honestates cū

ſine dubio ex ꝑte dyaboli ſint. Hec eſt
doctrina illius illuiati ꝛ ſancti viri fris
petri de ſctōyo in qbus ſuis notabibili
bus de remedijs contra temptatōnes
ſpūales q̇ fuit vnus de principalibꝰ re
formatoribus orginis noſtri in hoc re
gno caſtelle. O q̃ꝫ debilitatū eſt foſſatū
ciuitatis dei: ꝛ q̃ꝫ pauci veri religioſi hu
miles inueniunt in orbe p̄ſertim cum
multi cadūt ex ſimlata ſanctitate que
ſm Hierony. duplex eſt iniq̇tas. Ta-
les eñ ſepulcra dealbata plena ſpurci-
cia mortuoꝝ nuncupari debent. Sꝫ li
cet innumeri cadant ꝛ ꝑeant de foſſa-
to victi a dyabolo. Aliqui tamē ſemꝑ
manent q̇ viriliter reſiſtūt quos deus
cognoſcit ꝛ reſeruat ꝓ defenſione ſue
ciuitatis dilecte. Sed accedit ſecunda
acies bellatoꝝ diaboli beelzebub ꝛ dat
ſcōm preliū antemurale quorūꝫ arma
ſunt oppreſſio. diſtractio. iniuſticia ꝛ i-
dignatio. ꝛ cōmittit hoc bellū forte ſic
ꝙ multi principū ꝛ militū inuenti ſunt
vulnerati in capitibus: noia vulneruꝫ
ab armis dyaboli nuncupant oppreſ-
ſio populoꝝ. deſtructio impotentum.
Iniuſticia ꝛ indignatio de talibus p̄n
cipibus ꝛ militibus dicit Ezech. xxij.
ca. Principes eius in medio eius q̃ſi
lupi rapientes predam ad effundēdū
ſanguinem ꝛ ad ꝑdendas animas ꝛ ſic
antemurale iuſticie ꝛ equitatis rūpit:
qꝛ vigiles ſcꝫ curiales ꝛ cōſiliarij dor-
miūt non vigilāt ꝓ bono ciuitatꝭ ſed ꝓ
bono ꝓprio cōſulendo principibus in
iuſticias oppreſſiones adulando eis ꝛ
laudando eoꝝ malū regimen. De tali
bus principibus dicit dñs ꝑ ꝓphetam
Oſee. viij. Ipſi regnauerūt ꝛ nō ex me
principes extiterūt ꝛ nō cognoui eos.
Vere iſto tempore magnam victoriaꝫ
ꝛ grandem predam de principibꝰ ꝛ mi
litibus reportat dyabolus. Cum vix in
ueniatur qui non ſtudeat tyrannice p̄-
ſidere potiuſq̃ꝫ recte in ſuo regimie fa-
cere. Nec querunt iam principes con-
ſiliarios virtuoſos ꝛ honeſtos: ſed ho
mines vulpinos aſtutiſſimos ꝛ fraudu
lentos quibus poſſint ſuas militias et
tyrānides colorare ꝑ adinuētiones dy
abolicas exquiſitas cuꝫ quibus capti-
uati a dyabolo ꝑibunt ſine fine. Iaꝫ vi
carius xp̄i nihil fere p̄t in eccleſijs pro
uidere niſi ꝙ principibus placet. ꝛ ſic
ſepe ꝓuident de dignitatibus ꝛ bene-
ficijs eccleſie viri inſipiētes viri ſcelera
ti: paruuli lactātes ꝛ qui nondū a ma-
terno vtero exierūt. Sic ergo antemu
rale ciuitatis iuſtificatōnis quaſi totū
videt diruptū ꝛ expugnatū ꝑ demōes
licꝫ aliquos deus ſuo occulto iudicio
ſemꝑ reſeruet in quibus ſeruet veritaſ
iuſtificationis: qui ita pauciſſimi ſunt
ꝙ in tanta multitudine maloꝝ nō ap
parent. ſemꝑ tamē ad numerū ſeptem
reſeruant. iuxta illud. iij. Reg. xix. Re-
ſeruaui mihi in iſrael ſeptē milia viro
rum qui non curuauerūt genua ante
baal. Per q̇s intelligunt viri fideles ſe
ptem donis ſpūſſancti: pulchriformit
illuſtrati: qui non curuant genua dya-
bolo bellatori ꝑ conſenſum. Accedat
ergo tercia acies demonū bellatorum
volentes murū capere violenter ſꝫ nō
poſſunt. quia vt dictū eſt murꝰ eſt cha-
ritas que fortiſſima eſt. Charitas eniꝫ
nunq̃ꝫ excidit. j. Coꝝ. xiij. Nō vidēs ca
pitaneus huiꝰ aciei qui māmona dicit
vt poſſit triumphari de cuſtodibꝰ mu-
ri armauit milites ſuos fortiſſimis ar-
mis auaricie ꝛ ſymonie: ꝛ cuꝫ murus
nimiū anguſtiaret: venerūt prelati nō
pauci ad ꝑ lamentū cum māmona ꝛ re
ſcatati ſunt. Dic mihi quis eſt in eccle-
ſia qui nō ſit reſcatatus ꝑ mammona
vis tu aliquid in eccleſia: oportet ꝙ p̄-
mo roget ꝓ te māmona. vis ep̄ari ha-
beas ꝓ te aduocatū māmonā. qꝛ a ma
iori vſq̃ꝫ ad minorē oēs auaricie ſtudēt
ꝛ a ꝓpha vſq̃ꝫ ad ſacerdotē cūcti faciūt

Hieremie.vj. Jam nihil valēt electiones canonice in ecclesijs cathedralib⁹ sed fauor ꝛ pecunia .nihil scia ꝛ sancta vita ꝫ astuta mamone malicia. ꝛ sic rupt⁹ est murus ciuitatis iustificatiōis ꝑ magna pte.ꝛ multi vigilantes occisi sunt.qꝛ non vigilant illi tales xp̄i curam aiarū sed bursaꝝ. Ideo dicit bern̄. quē mihi dabis d̄ numero p̄latoꝝ q̄ nō mag⁹ studeat bursis euacuandis q̄ꝫ vicijs extirpandis.plus studēt in salmone q̄ꝫ in salomōe. Merito ḡ de his cōquerit̄ dn̄s Ezechiel.xxij. Sacerdotes eius cōtempserūt legē meā polluerūt. sanctuaria mea. inter sanctū ꝛ ꝓphanū nō habuerunt distantiā ꝛ inter polutū ꝛ mundū nō intellexerūt. ꝛ a sabbatis meis auerterūt oculos suos ꝛ coinqnabar in medio illoꝝ. Rupto ergo muro ꝛ peremptis talibus custodibus iniquis ex vulnerib⁹ auaricie ꝛ simonie ingrediunt̄ demones ciuitatē sanctificatōis ꝛ occidunt filios.s.cogitatōes eoꝝ capiunt mulieres affectōes ꝛ viros.s.ꝯsensus quos captiuos in damnatōēꝫ perpetuā abissi infernalis deducūt ꝑ magna pte.ꝛ ciuitatē ignibus exponūt vt rem[illegible]eat lapis sup lapidē. qꝛ quasi nihil iu[illegible]cie.nihil humilitatis.nihil charitatis remanet in illa ciuitate. Sic ergo incenderūt electā ciuitatē sanctitat⁹ ꝛ desertas fecerūt vias ip̄ius ecciastice xlix.hanc desolatōem ꝓuidens saluatoꝛ noster dolens de talium aiaꝝ damnatōe suo sanguine redempturū fleuit super illam.s.ciuitatē iustificatiōis q̄si ei diceret.o ciuitas mea dilecta.o spūalis habitatio mea quis te sic destruxit. quis te in abissum mersit.o ciuitas melius tibi fuisset nunq̄ꝫ fuisse vbi sūt muri charitatis.vbi ē antemurale iusticie vbi est fossatū humilitatis vbi sunt tui p̄lati charitaui.vbi principes iusti. vbi sunt hūiles religiosi.oīa submersa sunt. Et quis poterit cōtinere lachrymas si cū deuotōe voluerit cōtemplari q̄t anie pereunt religiosoꝝ. quot aie principū. quot aie p̄latos.quot aie subditoꝝ sub vtroq̄ꝫ brachio ex eoꝝ malo exemplo ꝛ regimine ve illis. Sed licet quasi.vij. numeri in hoc demonū bello cadāt religiosi ꝑncipes ꝛ milites p̄lati ac ecclesiastici subditi etiā sub vtroq̄ꝫ brachio. sꝫ tn̄ manent aliqui in q̄bus saluat̄ veritas fidei ꝛ iustificatio bone cōscientie ꝛ si nō nisi duo viri fideles remanerēt in mundo in eis saluaret̄ eccīa que est vnitas fidelium charitatis vinculo adunata.nō est aūt dubitandū quin aliq̄ tales sunt in mundo. qꝛ fm̄ Chrisosto. iusti sunt in mūdo sicut medulla in arboꝛe qua desiciente deficit seu perit arboꝛ.ergo si non essent aliqui iusti periret mūdus. fluctuat ergo nauicula petri sed nō mergit̄ belloꝝ turbinib⁹ quibuscunq̄ꝫ.qꝛ poꝛte inferi.i. demonū furie nō ꝓualebunt aduersus eam cū sit turris fortitudinis a facie inimici. Et attente intuendū est q̄ istud bellū diaboli nunq̄ꝫ cessat imo cōtinuo crescit ꝛ aggrauat̄. Unde dicit ysido.libꝛo.j.de summo bono q̄ quanto ꝓpinquius finem mundi diabolus videt. tanto crudeli⁹ ꝑsecutōes exercet.vt qui se cōtinuo dānandū cōspicit socios sibi multiplicat cū q̄bus iehenne ignib⁹ abdicat̄. Resūptis ergo viribus ꝛ captis armis xp̄iane militie.de q̄bus supꝛa libꝛo pꝛimo cōsideratōe pꝛima dictū fuit vigiladū est ꝛ viriliter pugnandū cū demonib⁹ qꝛ vt dicit ap̄lus ephe.vj. nō est nobis colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē .i.aduersus hoīes q̄ sūt caro ꝛ sanguis ꝛ ꝑ consequens visibiles.sed aduersus pꝛincipes ꝛ ptātes.i. demōes qui sunt hostes inuisibiles. ꝛ dicit principes et ptātes.qꝛ angeloꝝ oꝛdines non solum sunt per grām sed etiam ꝑ naturā.ꝛ sic de singulis oꝛdinibus ceciderunt aliq̄ in q̄bus naturalia ꝑmāserūt integra vt

dicit Dionisius. ⁊ inferiores obediant supioribus vt possint nocere hoibus. ⁊ ꝑ principes ⁊ ptãtes intelligunt alij ordines demonũ. Sequit aduersus mũdi rectores. hic noie mundi nõ intelligit vniuersitas creaturarũ que nõ regitur a demonibus sed a deo ⁊ angelis sibi ministrantibus. sed intelligit vniuersitas maloꝝ hoim. sic dicit Jo. j. mundus eum nõ cognouit qui ꝑ demones regunt inquantũ ꝑ eos ad pctã mouẽtur. ꝓpter qd̾ subdit ad declaratõez huiusmodi intellectus tenebraꝝ harũ. dicunt. n. mali hoies tenebre. qꝛ sunt inuoluti tenebris ignorantie ⁊ culpe. cõtra spũalia neqcie. i. cõtra spũs nequã siue malignos. qd̾ dicit ad ostendẽduz ꝙ ꝑ rectores mũdi hic demones intelligunt in celestibus. i. in hoc aere caliginoso qd̾ frequenter in scriptura celum noiat in quo demones habitãt vsqꝫ ad iudiciũ. vt supradictũ fuit. ꝓpter quod etiam aues celi noiant Math. xiij. vbi dicit ꝙ aues celi comederunt semẽ qd̾ cecidit secus viam. Sic exponit predictum verbũ Nicolaus de lira suꝑ epistolaz ad Ephe. ꝓpteres accipite armaturã dei. s. virtutũ. vt p̄dictũ est. vt possitis resistere insultibus demonuz in die mala. i. in p̄nti vita vbi iminet tẽtationũ pugna vsqꝫ ad diem iudicij que etiã erit dies mala malis ⁊ amara valde. vñ ⁊ iohãnes papa scribens ysaac ciracusano epõ. xvj. q. ij. ca. visis. d̾ astutia diaboli ⁊ bello cõtra ecciam catholicaz. ac de munitõe nr̄a dicit sic. nec ignoram⁹ astutiam eius conat naneqꝫ a principio ruine sue vnitatẽ eccie rescindere charitatẽ vulnerare sanctoꝝ operũ dulcedinẽ inuidie felle inficere. ⁊ oibus modis humanũ genus ꝑuertere ac ꝑturbare. Dolet. n. satis ⁊ erubescit charitatẽ quã in celo nequit hr̄e. hoies constantes ex lutea materia in terra tenere. Vñ opꝫ quantũ fragilitati nr̄e cõcedit vt omẽs aditus nocend⁹ eius versutie muniamus ne mors ingrediatur ꝑ portas nostras. Hec ibi.

De diuersitate demonũ et si possunt habere spũs familiares

Decima considera tio est de diuersitate demonũ. ⁊ si p̄nt habere spũs familiares. Pro declaratõe primi notandũ est ꝙ sicut boni angeli sunt distincti in nouez ordinibus. ⁊ cum eis aie sancte. sic etiã demones. qꝛ a nouẽ ordinib⁹ ceciderũt. sunt distincti in nouẽ ordinibus. ⁊ cum eis anime damnate. Et illi demões q̇ erãt altiores hierarchie facti sunt peiores. ⁊ inferiores in meridionali ꝑte quoꝝ p̄sidentẽ vocauit dauid demonẽ meridianũ. Est aũt vox cõis multoꝝ ꝙ sunt. x. differentie demonũ quidã dicunt fata Alij dicuntur vulgariter duen de casa. Alij dicũt incubi ⁊ succubi. Alij faciũt p̄lia. alij comedunt ⁊ bibunt cũ hominibus apparent in somnis. alij vt dicũt fiunt spermate ⁊ ex odore viri ⁊ mulieris cum coniungunt. vel ex radijs planetarũ. Alij sunt masculi ⁊ femine. aliqui sunt mundi ⁊ aliqui imundi. alij illudunt viros ⁊ feminas qui xurgume siue bruxe vulgariter nuncupant. multi asserunt se talia vidisse ⁊ quasi tenẽt quasi certa. sed quid veritatis cõtineat cõsequenter declarabit.

De fato.

Prima differentia demonũ ẽ de fatis. voluerũt quidã simplices dicere ꝙ fata sunt quedã femie quas dant spũs suꝑ creaturã nouit natam. Vñ ⁊ seneca tragedia p̄ma i choro primo loquit de eis quasi d̾ q̇busdã sororib⁹ siue deis que sic disponũt vitaz humanã ꝙ nullus põt ꝑtransire ordinem ab eis dispositũ sic: dicẽs dura ꝑagunt pensa sorores. nec sua retro fila re

noluunt ad genus hoim. fetur rapidū
obuia fatis icerta sui. Sequit̃ certo ve
niūt ordine pce. i. sorores ille que dispo
nunt vitā humanā nulli iusso cessare li
cet. nulli scriptū ꝓferre dicet. ꝙ aūt fa
ta sint tales femine vel dee disponetes
vitā humanā error est. Unde dicit au
gu. super Johā. sermone tercio. qui edi
ficant ad credenda fata. s. talia fiūt cor
da coꝝ fatua. Et ſm ꝟitatē si alicui no
men fati tribuat̃ nulli nisi volūtati dei
tribuēdū est. ſm aug. v. de ciuit. dei ca.
viij. qꝛ ille summus deus optime ⁊ ve
rissime credit̃ cuncta scire anteꝙ̃ fiant.
⁊ nihil inordiatū relinquere. Quia er
go diuina voluntate cuncta disponūt̃
cum sit prima regula in ꝯtingentibus
ideo fatū non mulieres nō dee nō vis
positōis siderū sed diuina voluntas fa
tum appellabit̃. Unde fatū isto mō dicit̃
a for faris. ⁊ sic fatū dicit̃ quicq̃d deus
fatur. Si plura vis videre de fato ⁊ for
tuna ac diuina ꝓuidentia. vide in dia
logo fortune libro. j. ca. ix. vbi latissime
de hac materia locutus sum. Sed q̃d
dicendū est ad illos qui dicunt se talia
fata vidisse. R̃ndet̃ ꝙ si talia accidant
nō femine sed demones sunt qui nolūt
imitari ⁊ deridere illud ꝙ deus dixit ꝑ
angelū abrae de natiuitate ysaac. ⁊ illō
qō dixit angelus matri sampson. ⁊ il
lud qō dixit angelus zacharie patri io
hānis baptiste. ⁊ qō dixit angelus ma
rie virgini de xp̄o anteꝙ̃ cōciperet.

Secunda differentia demonum.

Secunda differentia demonuꝫ ē
illoꝝ qui dicunt̃ dnen de casa.
Experiunt̃ sepe hoies de nocte
in domib⁹ suis vigilantes in lectis suis
ꝙ ambulat aliquis ꝑ domū mutando
frangendo res aliquas ictus magnos
dando specialiter in vasis vinarijs am
mouendo etiā a capitibus hoim birre
ta sua. ⁊ tollendo omnes rupas quas
in lectis sup se habent. in quoꝝ aliq̃b⁹
bus ego exptus sum. Cum. n. iuuenis
essem ⁊ iacerē in quadā domo quadra
ta cuius solū vnica erat porta ab intus
bene clausa cum alijs tribus socijs in
eodem lecto. Ecce subito in tempeste
noctis silentio audiuimus extra portā
quasi sonū quē apothecarij faciunt in
mortariolis ereis in fracturā specierū
euigilantes ergo ⁊ mirantes quid hoc
esse posset tali hora cessauit modicū so
nus ille. ⁊ post paululū sensibiliter au
diuim⁹ intra domū sub mensa quadaꝫ
que ibi erat sub qua manserat cophin⁹
quidē quasi plenus nouis nucibus. et
tantus ibidē sentiebat̃ a nobis sonitus
nucū ꝯfractarū ac si ibidē plurimi por
ci grosolantes nucesꝙ̃ ꝯfrangētes am
bularent. de quo non modicum stupe
facti eramus cum ianua optime ab in
tus esset clausa ⁊ nullus alius esset in
gressus. Post paululū ꝟo cessante so
nitu illo in angulo ꝑdicte quadre no
bis opposito. subito apparuit quidam
paruus splendor ⁊ nunꝙ̃ amplius vi
dimus nec aliquid sensimus. Quidaꝫ
autē ex socijs qui maioris etatis erat
⁊ vir satis peritus dixit nobis ꝙ non ti
meremus. quia erat quidam spiritus
malus nobilis aerarchie qui alia ma
la non operabatur nisi ludos illos. sed
die facto nuces sicut dimisimus inue
nimus. Faciunt etiaꝫ luctam cum ho
minibus ⁊ plura alia aliq̃bus pauoro
sa. ⁊ ſm veritatē tales nō sunt homies
nec mulieres sed sunt quidā demones
qui volunt deridere homines volētes
imitari angelū qui luctatus est cuꝫ ia
cob. ⁊ angelū qui locutus est cū Moy
se. ⁊ angelum quē vidit Josue in cam
po hiericho. ⁊ licꝫ multa damna de no
cte in domibus videantur egisse. nihil
tamen damni de die reperitur. Nec

res aliqua mutata de loco suo. sed q̄le libet in suo ordine sicut primo erat. est ergo illusio quedā taliū demonū derisoꝝ que ad nihil aliud extendi pōt nisi ad talem hoim derisionē.

Tercia demonū differentia ē.

TErcia differentia est quorundā demonuꝫ qui incubi ꝛ succubi nuncupant̄. qui homines generare dicunt̄. tales.n.demōes in specie hominū viroꝝ aliquo mō. Aliqñ incubunt feminis ꝛ aliqñ in specie feminarū succumbunt viris. Quō aūt tal' generatio efficiat̄ declarat doctor seraphicuꝫ bonauentura sup secūdū sniarum in scripto suo. dicens ꝙ in actu generationis sunt duo. s. seminis decisi constitutio sm̄ neruos ꝛ virtutes caloruꝫ tali speciei cōpetentes. ꝛ sic est solius illiꝰ cui dedit deus vim generatiuā vel propagatiuā. ꝛ hoc nullo modo competit demonibus assumētibus corpus. Iteꝫ est ibi seminis ꝑfecti transfusio ꝛ transfusi susceptio. ꝛ hoc pōt ꝯpetere demonibus. Primo.n.demones succūbunt viris in specie mulieris ꝛ ex eis semen pollutōis suscipiunt ꝛ quadā sagacitate nature ipm semen in sua virtute custodiunt. ꝛ postmodū deo ꝑmittente fiunt incubi. ꝛ in vasa mulieris transfundunt ex qua transfusione homines generari possunt. non tñ sic generati sunt filij demonū sed homīs. Hec ille. Isto mō fert̄ generatū fuisse merlinū. Vnđ legitur in historijs brittanoꝝ ꝙ rex bortegris qui brittaniā regebat totius insule in se odia considerans. Inito cōsilio cuꝫ sapientibus quid agere deberet ad tutamen sui iussit ꝯuenire artifices qui ei castrū fortissimū fabricarent. sed cum opus terra absorberet suasum est ei a magis ꝛ cōiectoribus. vt hoiem sine patre natuꝫ quereret. ꝛ eius sanguine lapides ꝛ cementa aspgi ꝑcipet. ꝛ sic suū edificiū stare posset. Querit̄ ergo merlinus qui illis tēpibus natus erat cuius ortus tradit̄ fuisse mō subscripto. Quidā.n.dicunt eum fuisse filiū cuiusdam monialis filie cuiusdaꝫ regis que clementia vocabat̄. Richardus vō dic̄ eaꝫ nō fuisse monialē sed dicit ꝙ inter moniales nutrita fuit in eccia beati petri de vrbe baemadim. Huic autē demon apparebat in specie pulcherrimi iuuenis quā sepius alloquens deosculabat̄. tandē eam cognoscens grauidā dereliquit. Cūqꝫ huius facti noticia ad ꝑdictū regem bortegeriū ꝑuenisset stupefactus rex a magis ꝑquirit vtrū hoc possibile videret̄ qui responderūt ꝙ sic qꝛ phoꝝ historie hec affirmant. Refert em̄ apoleyus inter lunam ꝛ terram eē demones incubos certa. qđ nec beatus aug. discordat. vt i. xv. libro de ciui. dei patet. Hic merlinus a nūcijs regis requisitus. cum inuentus fuisset corā rege cum matre adducit̄. Qui regē int̄rogauit cur ipe cuꝫ mr̄e sua vocati fuissent. Cui rex cām vocationis apperuit dixit quoqꝫ ꝙ vnum castrū seu turrim edificari mandauerat. sed fundamēta in loco firmari nō poterant. qꝛ quicqđ i die edificabat̄ in nocte totū absorbebatur. Cunqꝫ magi ꝛ cōiectores de causa requisiti fuissent. Responderūt nullo mō posse in loco fundamenta firmari. nisi inueniat̄ homo sine patre cuiꝰ sanguine lapides ꝛ cementa aspgant̄. Tu aūt diceris eē talis. ꝛ ꝓpter hoc te ꝑquiri fecimus. Ad que verba merlinus respōdit dicens magos ꝛ cōiectores fuisse mentitos. cāmqꝫ aperuit ꝓpter quaꝫ non poterant firmari fundamenta asseruit quoqꝫ stagnū sub fundamēto eē ꝙ totū qđ struit̄ absorbet. Querit̄ ergo fodiendo ꝛ sic inuenit̄. Tunc mandat merlinus euacuari stagnū ꝑ riuos ꝛ incepit tunc aperire mysteriū futuroruꝫ. sicut plenius continet̄ in collectatione historiaꝝ fratris Johannis de podio.

Non ergo fm ea que supradicta sunt: mirandū est si sic homines generent p demones incubos z succubos. lz istud raro inueniat. frequenter tñ experiunt aliq̃ne femine etiā deo dedite z nimiū deuote tales demones ad se veniētes. qui eas vigilantes a lectis extrahūt vel orantes amplexant. z quadā dulcedie somni soporate euigilantes inueniunt se pollutas ac si cuz viris miscerēt. nec remediū se habere posse. dicunt nisi solum cū ligno vere crucis xpi. in cuius p̄ntia accedere nō p̄nt tales demones sicut istis temporibus experte sunt q̄ hoc bello tribulant. De viro etiam quodaz deuoto audiui q̧ semel cū esset in orōne sentiebat in aere quandā dulcedinē cantus venire ad se qua appropinquāte soporabat. z euigilans inueniebat se pollutū. Plura alia de istis spiritibus accidunt que longū essent enarrare. tales. n. demones volunt deridere hoies z volunt imitari angelos q̄ loquebant cum daniele z cum zacharia. z cū sancto iohanne q̄ quasi sp̄ erant cuz eis in cubiculo suarū habitationū.

Qualiter demones videntur facere prelia.

Quarta differentia est aliquoruz demonū qui vigilantibus per vias apparent quasi exercitus magni. qui cū magnis tumultib⁹ incedere vident. z vulgo dicit buesta antigua. Aliq̃n etiam videntur facere p̄lia magna. tales. n. volunt imitari p̄lia regis senacherib z constantini z alia multa. de q̄bus supra libro. iiij. p̄sideratiōe ix. dcm̄ est. In quib⁹ ipi lucrati sunt nō paruam multitudinē animarū.

Quō demones in forma humana videntur comedere.

Quinta differētia est aliquoꝝ demonū q̄ inter hoies se apparent cōmedentes z bibentes quasi assiclantes se eis. Tales volūt deridere homines z volunt imitari angelos q̄ cuz abraā cōmederūt z p viam fuerūt z raphaelē angelū qui socius fuit Thobie iunioris q̄ cū eo comedere z bibere videbat. z xpm qui sociatus est p viā lucam z cleophā z ad mensaz cū eis fuit. Vñ legit in vita beati germani q̄ cuz p̄dictus sanctus quadā nocte hospitat⁹ fuisset in vna domo. z post cenā mēsa iterū pararet. admirat⁹ quesiuit ab hospitibus cui denuo mensa pararet. qui cū dicerent q̧ bonis illis viris z mulieribus que nocte incedūt p̄pararent. nocte illa statuit sanctus germanus vigilare. z ecce vidit multitudinē demonū ad mensam in formis viroꝝ z mulierū venientē q̄ eis p̄cipiens ne abirēt cunctos de familia excitauit z quesiuit si personas illas cognoscerent. qui cū omes vicinos z vicinas dicerent esse misit ad domos singuloꝝ. z ecce in suis lectulis sunt inuēti. adiureti ergo p sanctū germanū demones se esse dixerūt qui sic homines illudebant.

Quō in somnis terrēt hoies.

Sexta differentia demonū ē eoꝝ q̄ in somnis hoibus apparent: eos inquietantes diuersis modis somnioꝝ. terrēt etiā dormiētes intantū vt euigilans hō sentiat se totum horribilitatū z alteratū ex p̄ntia spirit⁹ maligni. Vñ Job. iiij. In horrore visionis nocturne quō solet sopor occupare homies. pauor tenuit me z tremor z oia ossa mea pterrita sunt. z cum spūs me p̄nte transirent inhorruerūt pili carnis mee. nec mirū q2 magnū pauorem z tremorē sequit piloꝝ erectio. z sic h̄ sequar ad p̄ntiam spūs boni cuiusmodi erat iste qui Job apparuit z terruit. multo fortius spūs malignus terrorē z pauorē inducet. Quō. n. fit spūs mal⁹ signū est q̧ cum homines sic euigilāt z nomen iesus cuz deuotōe semel noiat

facto signaculo crucis securat̃ stati animus a tali alteratõe demone fugato. tales. n. demones volunt deridere hoies ⁊ appetunt imitari ꝗ apparuerunt in somnijs ꝓphis. ⁊ ioseph sponso virginis ac alijs pluribus sanctis.

Demonũ eoꝝ qui generãtur ex cõiunctõe viri ⁊ mulieris.

Septima differẽtia demonũ est: ſm aliquos insipientes ꝗ dicere voluerũt ꝙ sunt aliqui demones siue spũs ꝗ fiunt odore aeris cum hõ accedit ad mulierẽ. ⁊ ꝙ aliqui etiaʒ fiunt ex radijs planetaꝝ cũ mutuo repcutiunt̃. Et dicũt ꝙ illi ꝗ meliores sunt veniunt in somnijs hoibus ⁊ faciũt ꝙ somniẽt. ꝙ dormiũt cuʒ mulierib⁹ ⁊ recipiunt illud semen ex quo nouiter efficit̃ vnus spũs. que oia sunt falsa ⁊ erronea. cũ a principio facti sint oẽs angeli siue boni siue mali. nec facta fuit creatio alicui⁹ maligni spũs postꝗ̃ ceciderũt a celo. sicut nec postea creatus ẽ aliquis bonus angelus.

Quõ apparent in specie masculi vel femine.

Octaua differẽtia demonũ ẽ eoꝝ qui in spẽ viroꝝ ⁊ feminarũ apparent. ꝗ ſm veritatẽ nec sũt masculi nec femine. Verũtñ aliquib⁹ eoꝝ placet plus societas viroꝝ ⁊ alijs mulierũ. Et causa huius diuersitatis ⁊ ſm dispositões diuersas quas inueniũt in viris vl' feminis ad suas deceptões credendũ. sicut legim⁹ de eua ⁊ fitonissa ⁊ pluribus alijs mulierib⁹ cuʒ ꝗbus diabolus lucratus est multũ. Et idõ tales demones adheserũt mulieribus. ⁊ nõ adheserũt helye. nec samueli. nec nathã nec helyseo. nec alijs plurib⁹ sanctis ꝓpter quos ipi ꝑdiderũt multitudinem aiarũ. nec tales demones adheserũt virgini marie nec susanne. nec sãcte lucie margarrthe. katherine. nec alijs pluribus virginibus ⁊ feminis sanctis. ꝓpter quas multũ demones ꝑdiderũt. Vñ isto mõ plus diabolus quiescebat cuʒ egea ꝗ̃ cũ vxore sua maximilla ⁊ plus cum datiano ꝗ̃ cum vxore sua alexandra. ⁊ plus cũ maxentio ꝗ̃ cum vxore sua. ⁊ sic de de pluribus alijs.

Quõ dicuntur mũdi ⁊ imũdi

Nona differentia demonũ ẽ eoꝝ qui mundi ⁊ imũdi dicunt̃. Vñ ⁊ Luce. xj. saluator dixit. Cũ immundus spũs exierit ab hoie ⁊c̃. Dicitur aũt spũs imundus ꝓpter tria. Primo ꝓpter imundiciã ꝓprie iniquitatis: ezechiel. xxviij. repleta sũt interiora tua iniqtate ⁊ peccasti. s. peccato ſupbie. et eieci te de monte sctõ dei. i. de celo empireo tanꝗ̃ leprosum. Secũdo ꝑꝑ immundiciã suggestionis. qꝛ feda ⁊ imũda suggerit. est eñ diabolus ad modũ leprosi. qui statim inficit coꝛ hũanum cum se ei applicat ꝑ cõsensum. Jõ orat eccia in collecta. Da quesumus domine pplo tuo diabolica vitare contagia. Tercio dicit̃ imundus ꝓpter imudiciã habitatõis. qꝛ nõ habitat nisi in immundo loco. i. in existẽte in peccato mortali. Ad similitudinẽ vpuppe que nidificat in stercore. Vnde demones dicunt dño math. viij. si eijcis nos hinc mitte nos i gregẽ pecoꝝ. Aduertẽdũ tñ ꝙ ꝓpri diabolos habitat in hypocritis Luce. xj. ⁊ ingressi habitant ibi. sedet i auaris diuitibus. ps. sedet in insidijs diuitibus. dormit in voluptuosis. Job. xl. sub vmbra dormit. regnat aũt in superbis. Job. xlj. Ipe rex ſup filios ſupbie. Aliqui eoꝝ dicuntur mundi qđ sic intelligendũ est ꝙ illi demones ꝗ fuerũt de altiori ordine volũt plus decipe limpidiores ⁊ puriores creaturas. sicut pꝫ de lucifero qui tentauit primũ hoiem ⁊ xp̃m in deserto. ⁊ sic de plurib⁹ alijs sanctis. Vnde Alexander papa. iij. q. j. c. nulli. dicit diabolus non cessat cir

cuire querens quē deuoret. ⁊ querere quos ex fidelibus perdat. ⁊ maxime illos quos ardentiores in seruitio saluatoris eiꝯ familiariores inuenerit. ⁊ intantū desiderat impugnare seruus dei mundus ⁊ sanctus ꝙ nō solū vnus mittitur cōtra vnū sed sepe plurimi. Vñ in cronicis minoꝝ legit̄ ꝙ cum sel' demones tp̄e beati francisci cōgregarent̄ cum principe suo vt deliberarent. quō possunt ordinē sancti francisci nouiter incipientē destruere septē milia demonū fuerūt electi contra qnqꝫ frēs quos beatus franciscus ad vnū heremitoriū destinauerat vt illos a mūdicia vite cōtēptu mūdi ⁊ vera hūilitate auerterēt. qr ergo tales demones plus sequunt̄ homines mundos ⁊ sanctos. Jō d̄ nominatōe extrinseca demones mūdi appellare possunt. lꝫ in se imūdissimi sint peccatis vt dictū est. Demones v̄o inferioris ordinis lꝫ nō possint decipere ꝑsonas altioris vite. placet tamen eis cum immūdi efficiunt̄ ⁊ turpes in peccatis. ꝑsertim delectant̄ demones cum auertant aliquem a vera fide iesu xp̄i dñi nostri. quia de alijs virtutibus parꝝ curant sine fide. Jdeo dicitur. j. Pe. v. cui resistite fortes in fide. Sobrij ergo estote ⁊ vigilate.

Q̄uō illudunt feminas q̄ bruxe vel xurgine nuncupantur.

Decima differentia demonuꝫ est coꝝ qui decipiunt mulieres aliquas vetulas maledictas q̄ xurguine siue bruxe nuncupant̄. Sciēdū ergo est ꝙ sunt quedaꝫ male gentes viri ⁊ mulieres apostate in fide ⁊ heretice creature ⁊ false qui seip̄os dant voluntarie diabolo. ⁊ diabolus recipit eos ⁊ dat eis ꝙ per suas artes falsas eis appareat ꝙ ambulant ducentas leucas. ⁊ ꝙ redeunt in spaciū. iiij. vl' quinqꝫ horarum. ⁊ ꝙ destruunt creaturas suggētes sanguinem eoꝝ. ⁊ ꝙ faciūt alia maleficia que volunt ſm diaboli voluntatem ꝙ est eis ⁊ illis qui eis credūt magna deceptio ⁊ illusio diaboli. Veritas aūt huius facti est ꝙ quando iste male persone volunt vti his pessimis fictōnibus consecrant se cum verbis ⁊ vnctōibus diabolo. ⁊ statim diabolus recipit eos in opere suo ⁊ accipit figurā earuꝫ ⁊ fantasiam cuiuslibet earuꝫ. ducitqꝫ illas per illa loca ꝓ que desiderabāt corpora v̄o earum remanent sine aliqua sensibilitate et cooperit illa diabolus vmbra sua ita ꝙ nullus illa videre possit. ⁊ cuꝫ diabolus videt in fantasijs earum. ꝙ impleuerant que volebant nō ammouendo ab eaꝝ fantasijs diabolicas fantasias que viderūt reducit illas imaginationes coniungens cum suis ꝓprijs motibus ⁊ corporibus. ⁊ tollit vmbram suam desuper corporib' earū ⁊ statim videre possunt. existētia tamē illoꝝ nunqꝫ ab illo loco absens fuit sed solum actio cum idolo ⁊ fantasia fuerunt illis rebus que diabolus eis ꝓsentauit. ⁊ que fec̄ ꝓ quolibꝫ eoꝝ. ⁊ ꝙ hoc facit diabolus. non est mirum. quia illa operatur vt derideat miseras aīas volens imitari ea que deus verissime ꝑ angelos bonos fecit. sicut qñ deducit abacuc ꝓphetam per pupillum de iudea in babilonem realiter cum sua ꝑsētiali existentia ⁊ actione. Sed ꝙ diabolus habeat potestatē mutandi existentiam alicui' creature. nec facere ꝙ trāseat vnum corpus per aliud sine damno vnius vel amborum. vel ꝙ transeat maius corpus per spacium improporcionatum loco. vt videlicet ꝙ ingrediātur tales persone per parua foramina domoꝝ. vel ꝙ sit sil' vnuꝫ corpus in diuersis locis vel diuersa in vno ⁊ silia h̄

demones facere non possunt cum hec
repugnent naturali phie. ⁊ solū ꝑ mira
cula aliq̄ talia a deo sunt possibilia fie-
ri. vt dictū fuit supra cōsideratōe. v. hꝰ
libri cū d̄ ptāte demonū ageret. Illud
tñ qd̄ diabolus pōt facere est ꝙ vnū ꝓ
altero videat. ⁊ ꝙ illud qd̄ natura pōt
facere in vno mense ip̄e pōt facere ī pū
cto. ⁊ causa est. q᷑ scit applicare actiua
passiuis. sicut p᷒ in his que fecerūt ma
gi pharaonis. Qd̄ tñ diabolus faciat
ꝙ vnus hō cōuertat in serpentē vł auē
vel plantā. hoc ē sibi impossibile. ⁊ iō
in hoc multi ꝑuersi xp̄iani alchimiste
sunt decepti habentes pacta cū demo
nibus cogitantes ꝙ ꝑ eoꝝ artē ferrum
cōuertet in aurū. Qd̄ aūt vna res sit et
videat altera hoc bene pt̄ diabolus fa-
cere deo ꝑmittēte. Sic. n. sepe facit dia
bolus vt plurimos decipiat. Sic. n. le-
gitur in hystoria sancti clemētis ⁊ san-
cti cipriani ⁊ sancti germani ⁊ aliorum
multoꝝ. q᷑ accipiebat figuras aliquoꝝ
viroꝝ ⁊ mulierū ad decipiendū ppłm.
⁊ ad diffamandū creaturas dei. Et iō
nō est credendū ꝙ hoīes vel mulieres
cōuertant in anseres vel alijs silibꝰ. ea
ergo que scelerate mulieres credūt ⁊ ꝓ
fitent. s. se cum diana dea paganoꝝ no
cturnis horis ⁊ cū herodiade. ⁊ nimia
mulierū multitudine equitare suꝑ q̄s-
dam bestias ⁊ multa terrarū spacia in
tempeste noctis silentio ꝑtransire eius
q; iussionibus obedire velut dn̄o. ⁊ cū-
ctis noctibus ad eius seruitiū euocari
⁊ ꝙ ab illis possunt alique creature in
melius vel in deterius cōmutari. Aut
in spēm vel silitudinē aliā transforma-
ri. oīa sunt falsa ⁊ ⁊ erronea. ⁊ nō a diui
no spū sed a maligno vt dictū est talia
fantasmata mentibus eaꝝ irrogant. q᷑
cum alicuius aīam per talem creduli-
tatem subiugauerit sibi transfigurans
se in angelū lucis. ⁊ transformās se in
diuersarū ꝑsonarū spēs atq; silitudies
mentē quā captiuā tenet multipliciter
deludit. ⁊ nullus debet venire in tantā
stulticiā vt credat hec oīa que in som-
nijs ⁊ spū tantū fiunt etiā in corꝑe acci
dere cum etiam paulus nō audeat asse
rere ꝙ fuerat raptus in corꝑe. Quecū-
q; ergo talia crediderit. s. postq; suꝑ ta-
libus audierit veritatē vel asseruerit. s.
ꝑtinaciter ꝓculdubio infidelis est ⁊ pa
gano deterior. xxvj. q. v. epi. ⁊ q᷑ nimi-
um habundant tales ꝑuerse mulieres
in delphinatu ⁊ in vaschonia vbi se as-
serunt cōcurrere de nocte in quadā pla
nicie deserta vbi est aper quidā in rupe
qui vulgariter dicit elboch debitne. et
ꝙ ibi cōueniunt cum candelis accēsis
⁊ adorant illū apꝝ osculātes eū in ano
suo. Ideo capte plures earū ab inqui
sitoribus fidei ⁊ cōuicte ignibus cōbu
runt. Signa aūt cōbustarū sunt depi-
cta qualiter. s. adorant cum cāddelis ꝓ
dictu aprū in domo inquisitoris tholo
sani in magna multitudine camisearū
sicut ego ꝓprijs oculis aspexi.

De spiritibus familiaribus.

CIrca secundū principale huius
decime cōsideratōis. s. vtrū pos
sint haberi spūs familiares. Re
spondet ad hoc beatus aug. viij. de ci-
ui. dei ca. xiiij. ꝙ apoleyus platonicus
scripsit ꝙ socrates habuit deū vnu; ex
illo genere minimū. qui dicunt demo
nes cum quo habebat amiciciā ⁊ cōsi-
lium a quo ꝓhibet inquit aug. solitus
amoueri vt desisteret ab agendo quō
illud qd̄ agere volebat non ꝓspere fuit
euēturū. Ex quo satis clare videt acci
pi argumentū ꝙ ille phs habuit fami-
liarē spm̄. sed est difficultas si ille spūs
erat bonus vel malus. videretur alicui
ꝙ esset angelus bonus. quia ceteri fu-
tura ꝓnunciare non possunt nisi forte
diuino iudicio sicut fuit supra declara
tum consideratōe secunda huius qnti

libri. nec obstat quia dicit aug. ꝙ dicebatur demon. q2 apud grecos idem significat ꝙ plura cognoscens. Dixit tñ doctor illuminatus franciscus de maronis in floribus suis sup isto passu ꝙ magis credit ꝙ fuit malus angelus. q2 socrates paganus ⁊ infidelis erat. Sic ergo ptz ꝙ demones tanq̃ familiares spũs pñt haberi in damnatõem tñ illorũ q̃ suam familiaritatẽ hr̃e cõtendũt. Cauendũ est etiã ab incauta inuocatõne demonũ. Vñ Greg. in li. dialogorũ narrat ꝙ stephanus p̃sbyter de itinere rediens mancipio suo negligẽter p̃cepit dicens. veni diabole discalcia me. ad hanc vocẽ ceperũt caligarũ corrigie cum summa velocitate solui ꝙ vt presbyter sensit expauit. ⁊ magnis clamoribus dicit recede miser. nõ. n. tibi sed mancipio suz locutus. sicq; ex magna pte solute suarum caligarũ corrigie remanserunt. ⁊ sic ptz ꝙ lz aliqui nolunt hr̃e demões familiares ex mala tñ cõsuetudine loquendi de diabolo ipi efficiunt familiares eis vt subito faciant q̃ incaute mandant.

De qualitate corporũ in quibus demones apparent.

Vndecima consideratio est qualia sunt corpa in q̃bus demones apparent. ⁊ si possunt humana corpora vel aĩas subintrare. Juxta ergo tria que querunt trib⁹ punctis pñs consideratio explicabit. Primus erit de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quibus demones apparent. Secundus erit de subintratõe demonũ in corporibus obsessoꝝ. Tercius erit si pñt demones essentie anime illabi quod ẽ eiam subintrare.

De qualitate ⁊ figuris corporũ in quibus demones apparent.

Primus punctus est de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quib⁹ demones apparent. Circa qđ notat seraphicus doctor bonauentura dicens in suo secũdo loquens đ angelis bonis ⁊ malis qđ in angelis duplex ẽ vis. s. cõtemplatiua qua cõuertunt ad deum ⁊ fruũt eo ⁊ administratiua p̃m quam descendũt ad nos ⁊ cõdescẽdũt nobis. ⁊ vt cõgruentius nobis cõdescẽdant indigent solatio corpis assumpti. qđ assumunt angeli sicut organũ vl' instrumentũ ad opandũ. ⁊ sicut signũ ad seipos manifestandũ. ⁊ sicut opimẽtũ vel habitaculũ ad conseruandũ vel ad nos letificandũ ⁊ cõfortandũ. ⁊ sic corpus assumptũ cõiungit angelis sic instrumentũ motori. Hoc. n. magis req̃rit exigẽtia ex pte nr̃a q̃ ex pte sua. Et est sciendũ ꝙ corpus effigiatuz hũana effigie magis cõpetit opatiõe spũs rõnalis. Ideo angelus bon⁹ assumit corpus non qualecunq; sed hũana effigie insignitũ. Et istud corp⁹ sic assumptũ dicit esse corpus elementare. Nõ quia sit ex quatuor elementis plena mixtõe cõmixtũ sicut est corpus ꝯplexionatũ. nec q2 sit ex puro ⁊ simplici elemento formatũ. sed q2 principaliter format ex aere cuz mixtione aliqua alteri⁹ elemẽti. sicut videmus in nube que nõ ẽ corpus plene mixtũ. habet tñ in se naturas pluriũ elementoꝝ. per hunc autez modum est corpus ab angelo sumptũ q2 principaliter ab aere esse formatum intelligitur cõcurrente ad hoc natura alicuius vaporis aquei vl' terree. q̃ quidem facit tam ad varietatẽ cõdepressationis q̃ ad multiformitatem coloris. hanc aũt non optz angelũ de longinq̃ cogitare cum aer pro magna sui parte sit cõmixtus vaporibus. Scdm veritatem aũt tenendũ est ꝙ angeli tam boni q̃ mali assumunt corpora nõ de natura celesti sed elementari nõ simplici

ſer nec plene mixta ſed medio mō. vt
pote ex aere vaporabili. angelus tamē
malus accipit ex pte inferiori. bon9 vo
ex ſupiori. De figuris vo corpoꝝ in q̄
bus demones apparent vt plurimum
ſunt turpiſſime. Et ꝗ nō ſi ſm eius diffor
mitatē in peccando pmitteret deus ꝙ
correſpōderet figura corpis aſſumpti.
nō eſſet aliquis hō viuens q̄ eius viſio
nē horribilē poſſet tolerare. Vn̄ ꝛ vir
go glorioſa ꝓ ſingulari dono petijt a fi
lio ꝙ in morte ſua nō appareret ei dia
bolus. credendū eſt ꝙ xp̄c eius dulciſſi
mus filius reuelauit ſibi turpitudinez
eius. ꝛ hinc eſt ꝙ pictores oēs deformi
tates ſerpētinas ꝛ brutales quas vidēt
ꝛ quas excogitare poſſunt depingunt
in figuris demonū. Vnde legit̄ d̄ quo
dam pictore ꝙ quotienſcūq; pingebat
imaginē virginis cū oī ſtudio ipaz pul
cerrime effigiebat. ſed cū pingebat dia
bolū cum oī diligētia difformius quo
poterat deſcribebat. ꝓpter qđ indigna
tus diabolus ꝯ eum ꝓcurauit quō pi
ctor ille haberet verbū cuz vxore cuiuſ
dam militis illius ciuitatis vbi erat. et
finaliter tantā ardorem poſuit int̄ eos
ꝙ concordauerūt ſe mutuo. ꝛ nocte q̄
dam acceptis plurimis iocalibus auri
ꝛ argenti receſſerunt. diabolus autem
cum vidit ꝙ erant extra ciuitatem aſcē
dit campanile eccle ꝛ pulſauit campa
nam ſicut cōſueuit pulſare ꝓ igne vel
ꝓ accipiendū armis. exeuntes autem
homines per totam ciuitatē querebat
quid hoc eſſet. Rn̄dit diabolus q̄ pul
ſabat ꝙ pictor ille portabat extra ciui
tatē vxorē talis militis. exeūtes g̊ pro
pter illam vocem ceperunt pictorez il
lum cum militis vxore ꝛ poſuerūt eos
in carcerē. maritus vo q̄ p̄ſens erat in
captōe eius ſperans ꝙ altera die ambo
p iuſticiā pimerent dolens de pulchri
tudie capilloꝝ vxoris p̄ſcidit capillos
eius quos ſecum duxit ad domū ſuaz.

Cuz ergo valde anguſtiati ꝛ timōre cō
cuſſi ambo nocte illa manerēt in carce
re. recordatus eſt pictor de virgine bea
ta quam ipſe ſumme pulcerrimam de
pingebat. ꝛ cum magna deuotōe recō
miſit ſe ſibi quatenus dignaret̄ eos li
berare a pericl'o illo. Et ecce regina an
geloꝝ dei mater pulcerrima apparuit
eis in carcere. ſoluitq; eos a vinculis ꝛ
aperuit portas carceris p̄cepitq; picto
ri ꝙ iret in domū ac ſi nihil ſibi accidiſ
ſet. p̄cepit etiam mulieri illi ꝙ iret i do
mū ſuam ꝛ ſecrete iuxta maritū ſuuz q̄
in lecto erat accūberet et diſparuit vir
go beata. Illi vo impleuerūt oia ſicut
eis p̄ceperat. Cūq; euigilaret miles in
uenit apud ſe vxorem ſuam. ꝛ miratus
queſiuit quis eſſet que rn̄dit quaſi ad
mirans ꝛ quis debeo eſſe niſi vxor vr̄a
Et ille. nunquid ego te cepi cum picto
re ꝛ dimiſi in carcere heri. ꝛ deduxi ca
pillos tuos quos manu ꝓpria a capite
tuo p̄ſcidi. Reſpondit illa ſomniaſtis
illud domine. Ille ergo ſurgēs a lecto
queſiuit capillos ꝛ nō inuenit oſtēdēs
ꝛ illa caput ſuum nihil deficiebat de ca
pillis eius. Venit ergo vir ei9 ad alios
ciues qui ſecum fuerant in captione. ꝛ
queſiuit ab eis ſi recordabant̄ de tali
facto qđ acciderat die p̄teritat. Dixert̄
ꝙ ſic narrauit quō vxor ſua erat in do
mo cum oībus ſuis capillis. ꝛ dicebat
ꝙ erat ſomniū. Venerunt etiam in do
mū pictoris ꝛ inuenerūt eū ac ſi nihil
male feciſſet occupatū in picturis ſuis
ꝛ finaliter merit9 virginis glorioſe oēs
in vnum cōcordauerunt ꝙ illud fuerat
ſomniū. Ecce ergo quāta demonis ma
licia ꝓpter picturā ſue difformitatis. Et
notandū ꝙ lz diabolus vt cōiter ſicut
depingit̄ in talibus deformibus figu
ris ſe p̄ſentet. ſicut cum decepit euam
ſub figura ſerpentis. ſepe tn̄ deo pmit
tente vt leuius decipiat transfigurat ſe
in angelū lucis ſm aplm. ſicut etiaz le

git apparuisse in figura crucifixi. Sed diceres in quo tunc pōt cognosci ꝙ sit angelus malus. Rñdet ꝙ in .iiij. Primū est q2 lz in talibus figuris se repñsentet. sꝑ tñ si diligēter inspiciat̃ ondit aliquā difformitatē vt caudā vel quid simile. Secundū est ꝙ si apparēs in pncipio letificat ꝛ post recessum tristē hominē dimittit. nō sic angelus bon⁹. q2 in principio turbat. sicut pz de gabriele cū apparuit danieli Dañ. viij. ꝛ cū apparuit virgini Luc. j. q2 turbata ē in sermone eius. ꝗ post recessum dimittit hoiem cū magno gaudio ꝛ leticia. Tertiū est ꝙ indurat hoiem in malo ꝙ suggerit. sicut declarauit beat⁹ pr nr. franciscus fri rufino in hoc pꝛiculo laborāti vt pz in cronicis minoꝝ. Angelus aūt bonus nō indurat in malū: ꝗ auertit a malo ꝛ mollificat ac inclinat ad bonū. Quartū est ꝙ si aliquid ei turpe respōdeatur ꝑ illū cui apparet in eius ɔtemptū ꝛ derisionē statim euanescit. sic pz in dicta cronica minoꝝ. q2 cū beat⁹ frāciscus vellet liberare pdictū frēm rufinū inter cetera dixit sibi vt intelligas ꝙ ille q tibi appuit in figura crucifixi nō ē xp̄c ꝗ diabolus dicēs ei cū tibi apparuerit ꝛ dixerit ego sum xp̄c api os tuū ꝛ ponā tibi feces. qd cū faceret fr rufin⁹ indignat⁹ diabol⁹ cū magno tumultu recessit cōfringēs lapides ꝛ rupes. Vñ ꝛ vsqȝ in hodiernū diē apparet horribil' illa fractura rupiū in mōte aluerne.

De subintratiōe demonū in corporibus obsessoꝝ.

Secundus punct⁹ ē de subintratiōe demonū in corpibus obsessoꝝ ꝛ de expulsione eoꝝ. Circa hoc notādū ē ꝙ nō ē ponēdū in dubiū ꝙ sit obsessio corpoꝝ ꝑ demōes cū euāgelia hoc manifeste exp̄māt in plurib⁹ locis. Sz diceres quō demones pñt intrare corpa ꝛ ea obsidere. Rñdet ꝙ demones ꝑ naturā subtilitatis sue ꝛ spūalitatis pñt quecūqȝ corpa penetrare. et in eis sine obstaculo ꝛ ipedimēto subsistere. Itē ꝑ rōnē sue ptātis pñt ea corpa in qbus sunt cōmouere ꝛ cōturbare ꝛ iō demones subtilitate et ptāte nature pñt corpa hūana penetrare et ita intrare pñt etiā vexare nisi ꝓhibeāt a virtute superiori. ꝛ cū pmittūt a deo itroire ꝛ vexare dicunt corpa obsidere. Et si queras quare hoc pmittit deus. Rñdetur ꝙ ꝓpter tria. vel ad sue glorie ostensionē vel ad peccantis correctōem. vel ad nr̃am instructiōem. Sz ex q istaruz causarū determinate hoc deus pmittat latet hūanā industriā ꝓpter hoc. q2 occulta sunt dei iudicia. Verba sunt dñi bonauenture in scdo sniaꝝ di. ix. Et si velis scire sup quos habz diabolus maiorē ptātē ad obsidendū eos post xp̄i passionē. Rñdet ꝙ sup excōicatos prescisos ab eccia hz diabolus potestatē vexādi corpaliter. Vñ .j. Cor. v. Iudico illum qui hmōi est tradere sathane in interitū carnis. In nō pcisis aūt potestatē nō habet diabol⁹ nisi q̄tū a deo pmittit vt dictū est. vel ad peccati punitōem vel ad alioꝝ terrorē ꝛ correctōez vel ad glorie dei ostensionē. vel ad bonorum coronā ꝛ exercitatōem. Et si dicas. nunquid ante passionē xp̄i habebat potestatē etiam vexandi homines Respondet ꝙ habebat potestatē vexādi corpaliter omnes pterqȝ illos solos q priuilegio solo tuebantur a dño Iob j. nōne tu vallasti eum. non tñ vtebat diabolus semper potestate puniendi. vt maiorem haberet potestatē seducēdi per culpā sicut ꝛ nunc excōmunicatis ꝛ infidelibus. sic eñ diabolus omittit aliquando mala facere vt peius fiat quia non vexando excōmunicatos. vt in primitiua ecclesia. tales sententias minus vitant homines et minus timent. Et hinc est ꝙ sunt multi precisi

excõicati qui nõ essent si eos vexaret.
Et notandũ ꝙ cum aliquem vexat dia
bolus põt ꝓ voluntate sua ꝑ linguã ho
minis diuersa formare verba. Et iõ ar-
repticij aliqñ loquũẗ ideoma ignotũ si
cut purus laicus latinũ qᷓ est manife
stũ signũ demoniaci. Vñ ⁊ demõ q̄dã
rusticũ obsidens req̄situs a quodã ma
gistro cõiurante quare nõ recte loq̄baẗ
latinũ. Rñdit nõ possuʒ domare labia
illius rustici. Et si q̄ris cãm quare de-
mones aliqñ ſm varietatẽ lune magis
affligunt hoies q̄ȝ alio tpe. Rñdeẗ ꝙ ẽ
duplex cã sicut notat nicolaus de lira
sup math. ca. xvij. declarãs quare disci
puli nõ potuerũt curare lunaticũ. Pri
ma cã est vt ꝑ hoc creatura dei. s. ipa lu-
na infameẗ. vt hiero. ⁊ chrisost. dicunt.
Secunda est q2 ꝓpter molliciẽ cerebri
in nouilunio qñ abũdant humida sup
que luna hʒ dominiũ cerebꝝ est apti⁹:
vt demon in ipo aliquid opeẗ. hinc de-
mones ſm certa augmenta lune ꝑtur-
bant hois fantasiã qñ ꝯsiderãt cerebrũ
ad hoc esse dispositũ. Nunc videndũ
est de coꝝ expulsiõe. Circa qᷓ notãdũ
est ꝙ demones non nisi virtute diuina
pñt a corꝑibus expelli imediate vł me
diantibus angelis qui frequẽter in ta-
libus sunt executores diuie volũtatis.
nec aliqua res sensibilis aut virtus cor
poralis põt in eis aliquid agere directe
vel indirecte cũ sint oino spũales sub-
stantie ꝑ qᷓ pñt ad aliq̄d cõpelli. nec ꝑ
cõseq̄uẽs ab obsessis corꝑibus expelli.
Verũtñ ex euangelio xp̄i duas doctri
nas habemus ad demões expellẽdos.
Prima est vlis. s. ꝑ nomen iesu. math.
vltimo. In nomie meo demonia eiici-
ent. Alia est particularis. q2 est qᷓdaʒ
gen⁹ demonioꝝ ꝙ nõ eiiciẗ nisi in ora-
tione ⁊ ieiunio. vt ptʒ Math. xvij. Vñ
sicut in diuersis rebus corꝑalibus ad-
ministrandis diuersi angeli a deo pre-
paranẗ ⁊ diuersoꝝ ordinũ. sic etiã in di-
uersis tentationibus demones habẽt
spãlẽ affectũ. q2 aliqui potentissime tẽ-
tant de diuitijs cõgregãdis aliq̄ de ho-
noribus appetendis. Vñ ⁊ aliq̄ dicũẗ
spũs superbie ⁊ aliqui spirit⁹ luxurie.
Iste aũt demon de quo loquiẗ xp̄c ha
bebat virtutẽ tentandi potissime de vi
cio carnis qᷓ viciũ potissime refrenaẗ
ꝑ orõnem ⁊ ieiuniũ. ⁊ ꝑ cõsequens de-
mon in talibus tentans ꝑ talia supera
tur. Radix tñ expulsionis demonũ ve-
ra credulitas ẽ vt declaraẗ a xp̄o ca. eo.
Cũ. n. quærerẽt discipuli quare nõ po-
tuissent expellere illũ demonẽ. xp̄c re-
spondit ꝓpter incredulitatẽ vestraʒ. Et
si queras. an aliquo mõ virtute herba
rũ vł armonie possint expelli demões
Respondeẗ ꝙ ita parua posset esse illa
vexatio ꝙ penitus expelleret. qᷓ face-
rent nõ agendo in demonẽ cũ sit spiri-
tus seꝑatus sed agendo in ipm vexatũ
a demonio. Vexat. n. diabolus ſm dis
positõem maiorẽ vel minorẽ melanco
licã vel colericã ⁊c̃. Herbe aũt ⁊ armo
nie multũ pñt imutare dispositõeʒ cor
poris cũ quedã inclinẽt ad leticiã que-
dã ad tristiciã. qᷓ etiã ptʒ de armonijs.
vt ptʒ. viij. politic̃. vbi Aristotiles vult
ꝙ diuerse armonie habent ꝓuocare di-
uersas passiones in hoie. hec etiã refert
boetius in musica sua. ⁊ auctor de ortu
sciarũ vbi loquens de vtilitate musice
dicit ꝙ valet ad curandũ vel alleuiãdũ
diuersas infirmitates. ⁊ ita patʒ ꝙ her-
be ⁊ armonie causare possunt in homi
ne dispositionẽ contrariam illi vexati-
oni qua diabolus vexare conatur ho-
minem. Ex quo sequitur ꝙ ceteris pa-
ribus fit vexatio debilior non videtur
tamen quomodo herbe vel armonie:
possunt in homine dispositionem ali-
quam causare propter quaʒ homo nul
lo modo vexare posset a demõe si per-
mitteretur. quia diabolus mouẽdo so-
lum localiter vapores ⁊ ipsos spiritus

in ordinato motu possent hoiem multum vexare. herbe autem vel armonie nullā dispositōem causare pnt in hoie sua naturali virtute p quā phiberet demon pdictā cōmotōem facere. Cōtingit tn̄ qnq̄ q diabolus nō pmittit hominē vexare nisi vexatōe ita pua q per aliquā forte dispositiōem ad cōtrariu3 totaliter tolleret. 7 tūc alique herbe vel armonie possent corpus hois ita ad 3rium disponere q illa vexatio totaliter ammoueret. v.g. diabolus qnq3 posset hoiem vexare vexatōe tristicie ita debiliter q p alquas herbas vel armonias que haberent causare dilatatōem 7 diffusionē spirituū qui sunt motus 9trarij tristicie totaliter āmoueret illa tristicia. Et aūt dici.j.Reg.xvj. q saul q̄ vexabat a demone alleuiabat qn̄ Dauid citharā pcutiebat coram eo 7 q recedebat spūs malus. Dicendū est q bn̄ verū est q per tactū cithare virtute naturali illius armonie alleuiabat aliquantulū afflictio saulis inquātū illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitū eius p auditū p quā dulcoratiōem redebat minimus actus ad illam vexatō3. Sz q spūs malus recederet a saule qn̄ dauid citharizabat corā eo. hoc erat pter vim crucis qd̄ satis expsse dicit in glo. vbi dicit sic. erat dauid cāticis musice eruditus diuersoꝝ sonoꝝ rōnabilr. moderatoq3 cōceptus vnitate3 essentie significat que varijs modis quotidie resonat dauid in cithara sua malignum spm̄ cōpescuit. nō q2 tanta esset vis in cithara sed in signo crucis que in ligno 7 cordarū extensione gerebat que iam tunc demones effugabat. hec de mēte Richardi in qōnibus de quolibet sine pindicio snie melioris. Ex pdictis excludit vnus error in quo istis tēpib9 incidunt aliqui exorciste quō cōiurāt obsessos a demonib9. 7 illi demoniaci rn̄dent 7 dicunt q sunt homines mortui vel viui qui ambulant ibi. 7 hec est alia spēs deceptionis diaboli q2 bn̄ scit diabolus omnes qui male viuūt. 7 vt ponat eos in desperatōe 7 audiētes in errore. Dicunt ego sum talis hō vel talis mulier qd̄ tn̄ est falsum. q2 vna substantia existentis vel assistēs nō pōt eē in altera. nec min9 in duobus locis. 7 vt diabolus celet 7 coloret suā deceptōe3. dicit ergo sum talis homo et ambulo in hac pena pter talia peccata que feci. et fingit modū loquendi ei9 7 modū ambulandi. 7 iō faciatis q dicant p me tales misse 7 sil'ia. vt exeam ab hac pena 7 totū est falsum 7 deceptio magna. q2 si exorcista sapiens 7 virtuosus cōiurauerit eum recte. ipe dicet si est spūs etiā si sibi displiceat. q2 nunq̄3 legim9 q xpc vel sancti tales spūs inuenerūt in oib9 quos sanauerūt. Sed demones cambiant 7 alterutrāt noia q citius pnt facere q̄3 figuras. cōstat aūt q ipi laborāt vt alterutrent figuras ad inhonoratō3 7 diffamatōem seruoꝝ 7 creaturarū dei vt supradictū est. ergo multo fortius et leuius alterutrabūt noia. 7 decipiunt simplices in hoc q pcipiūt eis q faciunt dicere missas 7 facere alia bona. cū multotiens diabolus suadeat bonum pter malū finē. sic supra patuit octaua cōsideratiōe cū de malicia demonū ageret. sic hic pcipiunt bonū pter malū finē. s. vt tales si viuūt desperēt. 7 vt alij audientes in errorē inuoluāt. Nūquid in vitaspatrū sepe legimus q diaboli mouebant antiquos senes q facerent sancta opa. O insipiētes exorciste nunq̄d legistis in euāgelio Luce.xj. q erat iesus eijciēs demoniū. forsassis inuenistis in euāgelijs q erat iesus eijciens hoies de corpibus obsessoꝝ. nūq̄d dans doctrinā xpc eijciendi demones in fine euangelij marci dicit. Signa āt eos q̄ crediderint hec sequet. In noie meo demonia eijcient. non dicit hoies

efficient ab hoibus. Rñdeat insipiēs exorcista si verū est ꝙ petrus est in corpe iohānis q̄s dedit ei talem ptātē ad expellendū eum inde. q2 xp̄c nō dedit potestatē nisi ad expellendum demones. Errāt ergo nimis exorciste cū sua ignorantia credentes diaboli mēdacia. et facientes ꝙ alij simplices credant. ꝛ ideo digni sunt magna pena apud deum et hoīes. Sed remanet vna magna difficultas. si verū est ꝙ hoīes mortui non possunt ambulare in hoibus viuis. sicut demones. quō ergo dicunt illi q̄ transpasant vel rapiunt de hoc mūdo ad alterū ꝙ viderunt aliquos hoīes vel mulieres qui adhuc viuebant in p̄nti vita sustineri graues penas in alio mundo Sicut ergo isti sunt hic ꝛ illic vt viuāt hic ꝛ ibi puniant ita. nō erit mirum ꝙ hoīes viui vel mortui lȝ sint in suis existentijs alibi ꝙ ambulent sicut demones in hoibus. Pro solutōe hmōi notandū ꝙ nulla psona pōt videri in duobus locis naturaliter. q2 absentia psentie priuat visionē in oī loco ab accusatōe sua. Requirit. n. noticia intuitiua. ut scȝ p̄ntiam existentiā causatōem ꝛ motōem potentie. sicut notat franciscus d maronis in plogo sui primi sniarū. q. xvij. Teneri dū ḡ est tanq̄ verū ꝙ nec angelus bonus nec malus nec homo sanctus nec mulier sancta. nec homo puersus nec mulier puersa p̄nt eē sit in diuersis locis. q2 cum gabriel erat cū daniele vel cum zacharia. vel cū virgine maria ptunc nō erat in alio loco. sic etiam demones. q2 cum azmodeus (d quo thobie. iij.) erat in domo sare. non erat i alio loco. ita etiā nec viuētes p̄nt hic viuere ꝛ esse simul in alio mundo. q2 impossibile est ꝙ sint p assistentiam hic ꝛ ibi. Quid ergo est dicendū ad ea que dicunt. Rñdet ꝙ est vna cōsideratio talis cum homo viuus transit ante speculū vel ponit se ante eum. tūc speculum ostēdit imaginē suā nō diminutā in sua assistentia. ꝛ cū inde amouet nō apparet imago in speculo. sic hō q̄ viuit. ꝛ est in peccato imago eius potest apparere in sepulchro infernali quasi in speculo ante qd̄ est. ꝛ cū iustus etiā viuit imago sua. vel nomen videt in libro vite ꝛ in cōuiuio eternali. qd̄ autē hoc posset esse ptȝ. q2 xp̄c dixit de talibus Luce. x. gaudete q2 noīa vr̄a scp̄ta sunt in celis. ꝛ sic etiā noīa malorū scripta sunt in inferno. ꝛ tn̄ maioris efficacie sunt nomina q̄ imagines in speculo. nō est ergo verū ꝙ hoīes male viuētes sint in inferno sed bene eorū nomia vel figure.

Qd demones nō possunt eēntiam anime intrare.

Tercius punctus huius consideratōis est an demōes possint illabi essentie aīe ꝙ est aīam penetrare. vel an possunt malas cogitationes imittere. Ad primū dicit ꝙ ista est ꝓprietas solius dei. sol⁹. n. qui creauit aīam pōt eēntie eius illabi ipsā substātialit intrare ꝛ penetrare. Jō eccia cantat in himno vsq̄ sol illabitur. ꝛ in collecta amorē peccatorib⁹ nr̄is purificandū illabere. Sed nec bonus angelus nec malus illabi pōt eēntie aīe vt itret subaliter in ipsam p eēntiā penetrando Sic ḡ demones nō p̄nt itrare corda hoīs .i. aīam hoīs p eēntiā sed tm̄ potentiā .s. p suggestōes quā extra opat. sic dicit osee. vij. oēs adulterātes q̄i cliban⁹ succensus a coquēte. ꝙ aūt mgr̄ inqrit distinctiōe octaua scd̄i sniarū an demōes subaliter intrant corpa obsessorū. vel id dicant intrare vel exire. q2 ibi malicie sue opus exercent dei pmissiōe. vel nō exercent ꝛ determinat ꝙ nō subalit intrēt corpa hoīū ḡ pp malicie sue officiū intrare dicūt d q̄b⁹ pellere dicūt. tū uō

nocere sinūt. sed hoc nō facit ad ꝓposi-
tū. q2 ipe ⁊ beda ibi loquunt de corde.
⁊ patz ꝙ ibi cor accipit ꝑ spū rōnabili.
Vn̄ ⁊ adducūt illud Hester. v. cur ten
tauit sathanas cor tuū de quo constat
ꝙ nō erat obsessus a demone. Sz ē dif
ficultas. q2 aliqui libri hn̄t anama cur
impleuit sathanas cor tuū. Si ergo dia
bolus implet cor videt ꝙ possit aie illa
bi. Rn̄dit sanctus Tho. in summa ꝯtra
gentiles libro. iiij. ca. xviij. ꝙ cū diabo-
lus sit creatura n̄ implet aliqd ꝑticipa-
tione sui. nec pōt mentē inhabitare per
suā subam. sed dicit aliquos iplere ꝑ ef
fectū sue malicie. Vn̄ ⁊ Paul9 dicit ad
quendā Actu. xiij. O plene oīm dolo
⁊ oim fallacia nō est sic de spūsancto q̇
cū sit deus ꝑ suam subam mentē inha
bitat ⁊ implet. Tenēdū ē est ergo ꝙ de-
mones intrare pn̄t corpa sed nō corda
.i. non pn̄t illabi aiabus. Nec obstat ꝙ
diabolus rōcinet ⁊ formet verba ꝑ os
obsessi cū hoc nō veniat ex defectu aie
sed ex debilitate corpis ꝙ sic accidere
solet qn̄ spūs imūdus sedet in illis ꝑti-
bus seu mēbris in qbus cōtinet fortifi
catio aie imponit in eisdē magnā pon-
derositatē cuiusdā oneris qd̄ sustinere
nō pn̄t. ⁊ sic qi cōfringens sensus q̇ sūt
ianue intellectus quadā obscuritate ni
gra accipit ꝑtātē in illis qd̄ sepe cōtin-
git ex corruptōe vini vel febris vel ma
gni frigoris vel ex alijs debilitatib9 q̄s
cognoscimus inuenire ab extrinseco.
⁊ ne diabol9 hoc ꝓbaret in Job. qn̄ ha-
buit a deo ꝑtātem sup carnē suā fuit ei
inhibitio posita a deo ꝑ hec verba. ecce
in manu tua est verūtn̄ aiam illius ser-
ua Job. ij. quasi diceret sibi deus solo
modo obserua qd̄ nō amoueas ei. in-
tellectū debilitando mēoriā aie ipius
opprimēdo ei9 intellectū. ⁊ sapiam cor
dis eius suffocādo eius principalē ha-
bitatōem oneris in cōpetēti. lz ḡ diabo
lus imisceat se carni. nō tn̄ pōt anie mi
sceri. sic ꝙ ipam penetret cū hoc sit so-
lius deitatis. vt dictū ē. Hec. n. sola po
testatē hz penetrādo naturā aie talit ꝙ
nō solū eam apphendit ⁊ vndiqꝫ eā cir
cuit sed ipam sic penetrat ꝙ intimior ē
aie ꝙ̄ aia sibijpi. Circa secūdū vo an
scz demōes possint imittere malas co-
gitatōes. ⁊ videt ꝙ sic. q2 diabolus mi
sit in cor iude vt traderet dn̄m Jo. xiij.
In cōtrariū est beda qui sup illud euā
gelij Math. xv. d̄ corde exeūt male co
gitatōes furta homicidia ⁊c̄. dicit ꝙ dia
bulus nō est imissor malarū cogitatio
nū sed incensor. Dicēdū ergo ꝙ diabo
lus pōt dici immissor cogitationū vno
mō ꝑ hoc. s. ꝙ imagines rerū sensibiliū
delectantiū imprimit instrumēto ima-
ginatōis. q2 data est ei ꝑtās vt misceat
seipm senbilir imutet ipm. qn̄qꝫ sic per
mittit imiscē imaginib9 rex delectabi-
liū. ⁊ sic imittit cogitatōes de reb9 dele
ctabilibus. sicut aliqs ponens ante me
speculū imittit mihi visum rei que re-
sultat in speclo. Scit. n. diabolos ꝙ de
lectabile apphensum mouet. ⁊ iō imit
tit apprehēsionē rei delectabilis vt ap-
prehensio rei delectabilis moueat ho
minē ad cōcupiscendū rem delctabilē
⁊ sic pōt dicere immittere cogitatōem
sed non potest mittere cogitetionē ma
lā que sit peccatū que ē mala volūtas.
Et iō bene dicit beda ꝙ diabolus nō ē
imissor malax cogitationū. i. malax vo
luntatū. q2 nō eas imittit ꝓprie nisi per
actōem vel cām voluntariā. ⁊ sic app-
hensio delectabilis generat malā volū
tatē nō tanqꝫ cā necessaria sed tanqꝫ oc-
casio. mittit ergo diabolus cogitatiōez
mali per moduz consulentis. sicut an-
gelus bonus immitit cogitationē bo-
ni. ⁊ talis immissio proprie dicitur sug
gestio.

Quo fine debeat termiari bellum demonum.

Duodecima ac vltima cōsideratiōe oportz iam finē ponere huic libro que tribus passibus mensurabit. Primus erit de causa q̄re demones sunt in mūdo. Secūdus de cessatōe sui belli et principatus. Tercius de eor perpetua reclusione et punitōe in inferno.

Quare demōes sunt i mūdo.

Primus passus ē scire quare demones sunt in mundo. Ad qd̄ breuiter rn̄detur q cā quare demones sunt in mundo est propter exercitium bonor. et propter decorem vniuersi cōsistit.n. decor vniuersi in quadā difformitate rerū. vt ptz in sole luna et stellis. pz etiam in difformitate elemētor volatiliū pisciū. serpentū. brutor et faciū hoim. ptz etiam in diuersitate tempor et luc ac tenebrar. Silr̄ qd̄ fieri pōt quare mali hoies sunt in mūdo cum tn̄ noceant bonis. et pz cā. qr ois malus fm aug. vel ideo viuit vt corrigat vel vt p eum bonus exerceat. In q̄ decus relucet vniuersi. Vn̄ ad propositū aug. in. xi. d̄ ciui. dei ca. xviij. dic q de9 non crearet vllum angelor vel hoim quē malū esse futurū p̄sciuisset nisi pariter nosset quibus eos bonor vsibus cōmodaret atq ita ordinē seculor q̄si pulcerrimū carmen ex q̄busdā q̄si antitetis honestaret. Et si qu erat quid vocat aug. antiteta d̄r q sit qn edā locutōis ornamenta que fiunt p cōtraria. sicut loquit apl's. ij. Cor. vj. Per gloriā et ignobilitatē. p infamiā et bonā famā. Vn̄ sicut in talibus varietatib9 apparet decor. ita in vniuerso decor hōi magis refulget ex iusta punitōe mali et bonitas angelor ex malicia demonū.

De cessatione principatus et belli demonū cōtra genus humanum.

Secundus passus est de cessatōe belli demonū cōtra genus humanuz. Cum.n. fuerit cōpletus numerus elector et vniuersum suū cōpletum habuerit decorē cessabit in finali iudicio. cessabit omnis p̄sidētia et principatus demonū sic q nō remanebit nisi principat9 eternus iesu xp̄i dn̄i nr̄i. Vnde dicit. j. Cor. xv. cuz euacuauerit oēm principatū et ptātem et virtutez. oportet aūt illū regnare donec ponat oēs inimicos sub pedibus eius sup q̄ dicit glo. dum durat mūdus angeli angelis p̄sunt. demōes demonib9. homines hominibus ad vtilitatē viuentiuz vel deceptōem. sed omnibus collectis iam omnis p̄latio cessabit. qr necessaria non erit. Hanc aūt p̄latōem d̄r xp̄c euacuare. qr suos omnes exaltabit in regno qui hic fuerunt humiles. sicut ipse ex humilitate regnat. Principatū dicit maiores. ptātem minores. Virtutem dicit illos q̄ mirabilia faciunt vel fortes homines. sed tūc cessabit om̄is creature p̄latio in angelis et hominibus. cessabit timor. regnabit charitas. non erit inter p̄sidentes et subditos vlla dissensio. Oportet aūt illū. i. xp̄m regnare. tunc. s. aperte. interim aūt regnat occulte donec ponat inimicos suos. s. demōes et damnatos voluntarios vel coactos in futuro iudicio sub pedibus eius. id est sub plena subiectione. vt ipm hominē deū et regē oim agnoscant. Et ē sensus interim oportz regnū eius manifestari donec eū regnare fateant oēs inimici ei9. tūc.n. ipi eū regnare ipa r̄gni ei9 māifestatōe p̄fusi fatebūt. nec ē intelligēdū q tūc xp̄c desinet r̄gnare. qr li donec nō facit exclusionē futuri regni. sicut Math. j. dicit de ioseph et maria q nō cognoscebat eā donec pepit filiū suū p̄genitū. Et si q̄ras quō ḡ angeli manebūt euacuato pncipatu. dic q manebūt

ordines angelorum distincti quantum ad eminent. que glorie secundum hierarchias et ordines et sic etiam demones manebunt distincti quantum ad magnitudinem pene secundum hierarchias et ordines unde ceciderunt.

De reclusione perpetua demonum in inferno.

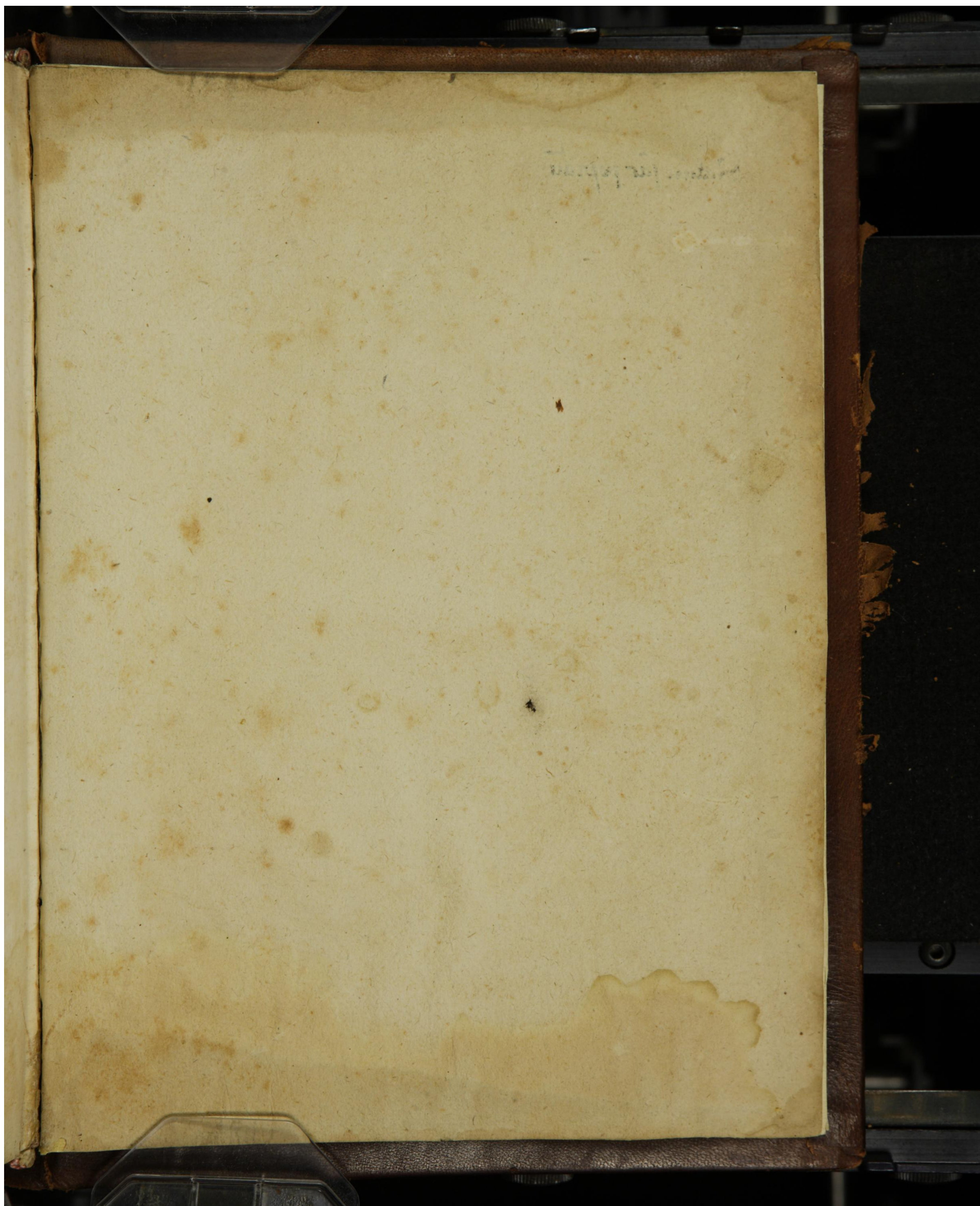
Tercius passus et ultimus est de reclusione perpetua demonum in inferno. Unde cessante bello demonum in facie iudicis magni domini nostri iesu xpi audient demones una cum damnatis illam terribilem sententiam. Math. xxv. discedite a maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Et sequitur. Ibunt hij in supplicium eternum. Super quo verbo dicit glo. frustra ergo origenes spondet liberationem post multos annos malis hominibus et ipsis demonibus dixerat .n. origenes quod post hanc sententiam ite maledicti in ignem eternum post multos dies .i. post mille annos visitandi et liberandi sunt. sed hec ecclesia non recipit dictum est enim ibunt impij in supplicium eternum. quod autem eternum est omni fine caret. Et sicut gaudium eternum ita et supplicium. hec ex litterali glo. super illud Esa. xxiiij et congregabuntur in congregationem unius fascis in lacum. et claudentur ibi in carcerem nunquam ergo liberabuntur. sed in momento in ictu oculi dabitur executioni sententia xpi. Sic ergo subito data sententia demones cum condemnatis detrudentur perpetuo ignibus infernalibus. Unde Apoc. xviij. Hoc impetu mittetur babylon. et ultra iam non invenietur. Et iterum Apoc. xx. diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris. ubi et bestia et pseudo prophete cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et sicut demones cum damnatis ibunt in ignem eternum. sic angeli boni cum electis ibunt cum xpo rege seculorum in vitam eternam quam nobis concedat iudex ille supremus verus deus et verus homo iesus xpc. salvator noster alpha et o principium et finis. qui dedit mihi pauperculo et inutili servo suo presentem librum principiare et finire. Tibi ergo iesu dulcissime qui dedisti noticiam fidei illis quos traditurus ante mundi initium nosti. Tibi cuius magnitudo incomprehensibilis. cuius gloria inextimabilis. cuius iussio fortis. cuius dispositio iusta. cuius iudicia vera. cuius clementia super omnia opera tua extenta. Tibi quem nemo nisi corde attingit purgatus. quem nullus nisi operibus in invenit probatus. cui nullus adest nisi mente et corpore castus. Tibi qui es cecorum oculus infirmantium verissima salus. pes claudorum. lingua mutorum. fortitudo omnium seculorum. Tibi qui es vite via salutis vita. et omnium te postulantium invictissima dextra. Tibi qui es divitie pauperum. consolatio tribulantium. erector humilium et destructor extollentium. Tibi a quo incrementum accepit iustus. sanctificatur perfectus et coronatur in bono opere consumatus. Tibi qui odis iniquos damnas iniustos. deijcis elatos. et confundis superbos. Tibi qui das penitentibus veniam peccatorum. mortuis vitam nec abnegas te rogantibus misericordiam consuetam. Tibi qui peccatores non despicis sed delicta condenas non odis peccantes sed peccata detestas non hominem sed scelera in sectando consumis. et non creaturam sed culpam extirpas. Tibi cuius iusticiam iniquitas nostra commendat scelera nostra te iustum affirmant. quia vere iustus es inde iniustos odis. vere sanctus es. inde peccantes punis. Unde verus es. inde mendaces condemnas. et unde mitis es inde superbos detestas. Tibi qui ab initio creaturam singulari misericordia foves potentiali virtute regis ineffabili consilio vel potestate disponis

Tibi qui contritorꝫ non despicis ꝓces
nec depc̄atiū te puro corde ſpernis cla
mores. Tibi qui frigidas mentes igni
tui amoris incendis ⁊ initiū boni opis
plerūqꝫ nobis neſcientibus quibuſdaꝫ
occaſionibus formas. Tibi a quo initi
um eſt virtutum ⁊ augmentū ac perfi
citur inchoatuꝫ. Tibi bone ieſu qui es
turris fortitudis a facie inimici ſit ho
nor ⁊ gloria benedictio ⁊ gratiarū actio
ſine fine Amen.

Anno incarnate deitatis milleſimo
quadringētesimo nonageſimoquarto
viceſimaquinta die menſis februarij.
hic liber (quē fidei fortalitiū editor inti
tulauit) impſſoria arte Nurmberge im
penſis Antonij koberger inibi ciuem
eſt conſummatus.

Laus deo.

Saluu fac populu

